

DE PROFEET JESAJA.

Het Boek der Profetieën van Jesaja, den zoon van Amos, neemt van alle profetische boeken des Ouden Testament, zowel wat omvang als inhoud betreft, de eerste plaats in.

Gedreven door den Heiligen Geest, heeft Jesaja, op bijzondere wijze, zijn volk teruggeroepen tot de Wet en tot het Getuigenis en getuigd van de macht en heerlijkheid, van de heiligheid en majesteit van Jehova, en daarom niet alleen aankondigt, dat al wat hoog was en zich verhief tegen den Eeuwige zou vallen, maar ook aan allen, die van een verslagen en van een nederigen geest waren, het toegeroepen, dat zij deze heerlijkheid en genade zouden aanschouwen en ervaren.

Niet zonder grote oorzaak is deze Profeet de Evangelist van het O. Verbond genoemd, en wel daarom, omdat Hij de algenoegzaamheid en volheid van ontferming heeft ontvouwd voor het tot bekering gekomen overblijfsel van Israël, en in dit overblijfsel aan geheel de Kerk van alle eeuwen, maar ook, dewijl Hij meer dan een ander der profeten heeft heen gewezen op Hem, die in de volheid des tijds zich openbaren zou als de lijdende knecht des Heren, die echter door lijden tot heerlijkheid zou ingaan.

Bijna allen zijn het er over eens, dat aan den diepen, rijken en veelzijdigen inhoud de vorm der voorstelling beantwoordt.

Zijne taal wordt daarom genoemd “niet alleen duidelijk, edel, krachtig, rijk in beelden en gedachten, maar tegelijk verheven, stout, poëtisch-historisch. ”

Als men hem hoort dreigen of bestraffen zijn zijne redenen kort en gedrongen, terwijl, waar hij optreedt als heraut des heils, hij vriendelijk spreekt en lieflijk schildert.

Waar hij aan de afvalligen en de ongelovigen de strafgerichten en oordelen Gods aankondigt, is zijn stem als de stem eens donders, waar hij aan het zich bekerend Israël en aan al de gelovigen de verlossing meldt en de voleindiging van het Godsrijk, is zijn stem als het suizen ener zachte koelte.

Het Boek zelf verdelen wij met Vitringa in zes delen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-7) bevat zijne redevoering tegen Juda en tegen Efraïm, waarin hij aan de ene zijde waarschuwt en dreigt en aan de andere zijde vermaant en troost.

Het tweede deel (Hoofdstuk 8-23) bevat zijne profetieën tegen de heidense volken, waarin hij hun zegt wat hun lot zal zijn, als de oordelen Gods aan hen worden voltrokken.

Het derde deel (Hoofdstuk 24-35) behelst zijne redenen tegen het onbekeerlijke Israël en tegen de vijanden van de Kerk van alle eeuwen, met bijvoeging van de beloften en toezeggingen Gods aan al degenen, die tot de ware Kerk behoren.

Het vierde deel (Hoofdstuk 36-39) omvat het zogenaamde historische gedeelte van het Boek, waarin enkele gebeurtenissen uit de dagen van Hizkia worden vermeld.

Het vijfde deel (Hoofdstuk 40-48) behelst de voorspelling van het heil, hetwelk door den Messias zou worden geopenbaard, van zijn komst in het vlees en wat daaraan zou voorafgaan, het einde van Babels ballingschap.

Het zesde deel (Hoofdstuk 49-66) tekent met levendige kleuren, wie en wat Christus Jezus, de beloofde Messias zou zijn, en hoe Zijn Rijk zich zou openbaren.

Het gehele Boek is derhalve ene openbaring van de rechtvaardigheid en heiligheid, maar ook van de barmhartigheid en genade Gods.

Van Zijne heerlijkheid en rechtvaardigheid in het straffen van de zonde, van Zijne barmhartigheid en genade in de verlossing van al Zijn volk.

HOOFDSTUK 1.

BOETPREDIKING GERICHT TOT DE ONDANKBARE JODEN.

Wij beschouwen als titel of opschrift het eerste vers, waarin inhoud en schrijver van 't Boek genoemd worden, dat is als een middenpunt, waarom de daarin medegedeelde visioenen zich bewegen, en dat den tijd vermeldt, waarin de profeet handelend optrad.

1. Dit namelijk wat hier volgt, is het gezicht 1) van Jesaja, den zoon van Amos (2 Kon. 15:7), hetwelk hij zag over het rijk Juda en de hoofdstad van dat rijk, Jeruzalem, in de dagen van Uzzia, bij wiens dood, in het jaar 758 v. Chr. hij als profeet geroepen werd (Hoofdstuk 5:1 vv.), Jotham, (van 758-742) Achaz, (van 742-727) en Hizkia (van 727-638), de koningen van Juda, 2) zie de geschiedenis van hun regering (2 Kon. 15:1-20, 21. 2 Kron. 26:1-32 :33).

1) Deze titel is zonder twijfel door den Profeet zelven boven de verzameling van zijne profetieën gesteld; hij schijnt echter te weinig omvattend te zijn, daar Jesaja ook over Israël en zijne hoofdstad, zelfs over vreemde rijken profeteerde; werkelijk waren het alleen Juda en Jeruzalem, waarop de gezichten van den profeet betrekking hadden, want binnen in den buitensten omtrek der wereldmachten ligt de nauwere kring der naburige volken, en daar binnen de nog nauwere kring van Israël met Samaria, en daar binnen het rijk Israël; al deze kringen hebben echter Jeruzalem tot middenpunt, de stad van den tempel des Heren en van het koningschap der belofte. Daar heeft de Gods gemeente haar ware plaats. De gehele wereldgeschiedenis is in haar diepste wezen en haar einddoel niets anders dan juist de geschiedenis van het Godsrijk.

Wat de uitdrukking gezicht aangaat, moeten wij niet denken aan gezichten in den eigenlijken zin, d. i. openbaringen, welke de profeet ontving in een toestand van verrukking, waarin hem goddelijke dingen onder allerlei beelden en gelijkenissen werden voorgesteld, die hij niet met het uitwendig, het geestelijk oog aanschouwde en waaraan de Geest Gods hem de betekenis verklaarde, zodat hij wist wat hem daardoor getoond werd. Deze uitdrukking omvat alles wat Jesaja in den geest gezien, gehoord en door ingeving van den Heiligen Geest gesproken en geschreven heeft, zonder acht te geven op de wijze, waarop die verschillende openbaringen aan hem gegeven werden.

Onder gezicht hier hebben we te verstaan, de gehele profetische waarneming van Jesaja, den profeet van Jehova. Alles wat hem door den Heere God, door de bijzondere werking des Heilige Geestes is geopenbaard, in het midden latende op welk een wijze hem dit geopenbaard is, hetzij, door onmiddellijke toespraak Gods, hetzij door de werking des Geestes op zijn geestelijk waarnemingsvermogen.

Hij treedt op als het orgaan des Heren HEREN, om Zijn volk terug te roepen van den weg des kwaads, te dreigen met de oordelen Gods, of te troosten in den weg der benauwing en der bezoeking.

2) Doel des H. Geestes hiermede is, om de Joden, overtuigd van hun ondankbaarheid jegens God, van hun opstand, geveinsdheid en van zeer zware misdaden, tot hun plicht terug te roepen en te leiden tot ware boete en berouw, zowel door de beschouwing van de tegenwoordige oordelen, waaronder zij wegens het rechtvaardig oordeel Gods zuchtten, als door de bedreiging met de schrikkelijke rampen en den volstrekten en gehelen ondergang van hun staat, welken de goddelozen en verbondsbrekers geenszins zouden ontgaan, indien zij

hardnekkig in hun voornemen bleven volharden, terwijl hij ondertussen den vrome en ware vereerders van God, die onder hen zouden overblijven, hope geeft op betere tijden, welke hij, na het vertrekken der straf en van het vonnis aan de goddelozen en bondbrekers, hen beveelt te verwachten, tegelijk met de herstelling van den staat en met de geestelijke weldaden der Goddelijke genade.

2) De openbare werkzaamheid van den profeet strekt zich uit tot in het 15de regeringsjaar van koning Hizkia (712 v. Chr.) en gaat dus over ene tijdruimte van 46 jaren. Haar middenpunt zijn de beide voor de Gods regering zo besliste voorvallen van dien tijd, zowel de tocht der verbonden koningen van Israël en Syrië naar Jeruzalem (2 Kon. 18 en 2 Kron. 28), als de inval van den Assyrischen koning Sanherib in Juda (2 Kon. 18 vv. en 2 Kron. 32). Nadat Hizkia van zijne dodelijke ziekte genezen, met even onverstandige als ongoddelijke ijdelheid aan de gezanten van Merodach Baladan, koning van Babel, al zijne heerlijkheid en schatten, zijne tuighuizen en zijn voorraad wapenen getoond had (Hoofdstuk 38 en 39), wellicht omdat hij meende in dezen vorst een steun te hebben tegen den verenigden vijand, den koning van Assyrië (2 Kon. 20), en daardoor de roeping van een theocratisch vorst, wiens vertrouwen alleen de Heere zijn moest, verloochend had, en door deze dwaasheid den aanstaanden uitvoerder van Gods gericht over het rijk Juda, naar Jeruzalem lokte, sprak Jesaja slechts het korte woord der bedreiging, waarin de aanstaande ontwikkeling der toestanden werd aangekondigd (Hoofdstuk 39:5 vv.). Toen trad hij van het openbaar toneel af en wijdde zich verder geheel in een stillen kring van ingewijde jongelingen aan de verkondiging van de eeuwige vertroosting des geloofs voor het gelovige deel van Gods volk in de naderende bange tijden (Scheer-jaschub 7:3; 10:20 vv. 11:11), waardoor hij aan de kerk van alle eeuwen het vaste, door vervulling al meer en meer verzegelde onderpand van de toekomstige overwinning heeft nagelaten. Luther heeft gezegd: “Al wie den profeet Jesaja met vrucht lezen en verstaan wil, verachte-zo hij althans niets beters weet-mijn raad en bestuur niet: Zie den titel of het begin van het boek niet voorbij, maar blijf enige ogenblikken daarover nadenken, totdat gij dien goed verstaat, want de titel van deze profetie is als ene kanttekening en een licht, hetwelk dit gehele boek bestraalt. Daarmee wil ik maar niet zeggen, dat gij die woorden Uzzia, Jotham, Achaz en, Hizkia, koningen van Juda, goed leest of verstaat, maar dat gij het 2de boek der Koningen en dat der Kronieken voor u neemt en leest, vooral wat onder de regering van die genoemde koningen gesproken en geschied is. Om de voorspellingen te verstaan is het toch nodig te weten hoe het toen in het land gesteld was, hoe de inwoners gezind en welke hun plannen waren met of tegenover hun naburen, vrienden of vijanden, en vooral hoe zij zich in hun land hebben gehouden tegen God en Zijne profeten, of zij bij het Woord en den dienst Gods, dan of zij bij de afgoderij zijn gebleven. ” .

2.

Op het opschrift des Boeks volgt nu de Voorrede, welke als het ware de ouverture (inleiding op een muziekstuk) tot de volgende woorden vormt, want Jesaja staat op de geheimzinnige grenzen tussen twee delen van Israël's geschiedenis. Daar het volk noch door den rijkdom van goddelijke goedheid, vroeger ondervonden, noch door de kastijding van Gods toorn, waardoor wond op wond werd toegebracht, zich tot berouw en bekering heeft laten leiden, en dus al de goddelijke opvoedingsmiddelen uitgeput zijn, blijft er nog maar ene zaak over, namelijk dat de Heere het tegenwoordig volksbestaan als door het vuur late doorgaan, om uit

dat deel, dat tegen het vuur zal bestand zijn, iets nieuws voort te brengen. Aan den rand des afgronds, waarin Israël welhaast zich zal neerstorten, klinkt nog eenmaal de stem van den getrouwen getuige, om hun het gewicht van dezen ogenblik waarschuwend en vermanend ter behartiging voor te stellen. Wat hij in den naam des HEREN en door zijn Geest spreekt, is een zuivere echo van Mozes lied (Deuteronomium 32), in het begin woordelijk herhaald.

I. Vs. 2-9. Israël in weerwil van alle weldaden des Heren, aan Hem ontrouw geworden, Israël in weerwil dat het de strafgerichten Gods tot in den hoogsten graad ondervonden heeft, en nog niet geheel verdeld is, toont bij zijn afval te willen volharden.

2. Hoort gij, hemelen, en neem ter ore, gij aarde, want de HEERE spreekt, (eenmaal riep Hij u op om te getuigen, toen Hij aan Zijn volk op de grenzen van het beloofde land nog eenmaal Zijne gedachten des vredes herinnerde, en daaraan leven en dood, zegen en vloek voorstelde, opdat dit het leven kiezen en het land voor den ondergang bewaard blijven mocht (Deut. 4:26; 30:19; 32:1 vv.); daarom zult gij dan ook nu, daar dat tijdvak in de geschiedenis van het Godsrijk geëindigd is, uit Zijn mond horen wat Hij, de Heere, als vrucht van Zijn arbeid aan Israël, als gevolg van de volkskeuze betuigen en betreuren moet): Ik heb kinderen, hen die Ik eerst tot mijne kinderen had aangenomen (Deut. 32:6), door verdere Vaderlijke opvoeding, groot gemaakt en door talloze verleende eerbewijzen verhoogd, 1) hun ene eerste plaats onder de wereldvolkeren aangewezen; maar zij hebben, nadat zij reeds in hun jeugd zich als eigenwillige en weerspannige zonen hadden gedragen, nu, op middelbaren leeftijd tegen Mij overtreden. 2)

1) Of opgevoed. De Heere God wijst er hier dus op, dat Hij Israël niet alleen uit Egypte heeft uitgebracht, maar het ook met Zijn trouwe zorg en Zijn rijke genade heeft begiftigd. Hij heeft het niet alleen in Kanaän op eigen erve gesteld, maar ook het met Zijn heilige wet omtuind, het Zijn Woord gegeven en Israël opgevoed als een Vader zijn kind.

Daarom was ook juist Israël's afval zo groot en zo zwaar, en het is dan ook de diep gekrenkte, heilige, ontfermende liefde, die zich hier en in de volgende verzen uitspreekt.

2) Sedert Salomo in de laatste jaren van zijne regering zich aan den dienst der afgoden overgaf, was tot in den tijd van Jesaja zelfs aan de openlijke verering van deze geen einde gekomen. Twee hervormingen hadden tot dien tijd beproefd dien uit te roeien; de eerste begonnen door Asa en volbracht door Josafat (2 Kron. 14:15, 10 en 19 vv), en dan die door Joas, bij het leven van den hogepriester Jojada, zijn redder en opvoeder (2 Kron. 24); maar de eerste had dezen dienst niet geheel en al kunnen vernietigen, en door Joas afgeschaft, keerde zij na den dood van Jojada in verhoogden graad terug. Alzo heeft dat woord: "zij hebben tegen Mij overtreden", hetwelk alle ondankbaarheid van Israël in één enkelen trek voorstelt, en in haar diepen grond opvat, op de gehele geschiedenis van Israël, van den bloeitijd onder David en Salomo tot op onzen tijd betrekking.

(Vs. 2-4). In de feestelijke inleiding der rede drukt zich de hoogste profetische zelfbewustheid uit. Niet Jesaja naar zijne aardse bekrompenheid is 't, wiens geest in het woord spreekt, maar de eeuwige Waarheid spreekt zelf door hem. Daarom roept Hij hemel en aarde op, om te horen naar 't geen hij gedrongen is, te zeggen; Want Jehova, die hem aandrijft, is niet een God alleen van Zijn volk, maar de almachtige Schepper der wereld.

3. Een os (het domste van alle dieren) kent door zijn natuurlijk instinkt zijn bezitter, wie hij toebehoort en laat zich door zijne stem bedwingen, en een ezel, nog dommer en trager dan de os, kent zo al niet zijn bezitter dan toch de krib zijns heren, waaruit hij degelijke gevoed wordt en gevoelt zich daardoor aan zijn eigenaar gebonden en tot hem getrokken; maar Israël, dat den erenaam draagt van den geheel enigen held des geloofs en des gebeds (Gen. 32:28), heeft gene kennis; Mijn volk dat Ik Mij uit alle volkeren der aarde ten eigendom verkoren heb (Exod. 19:5 vv.), verstaat niet wat het aan zijn Meester schuldig is, en dat het alleen kan bestaan en voorspoedig zijn, wanneer het blijft bij het woord en den dienst van Jehova.

Zo duidelijk mogelijk stelt Jesaja in dit vers aan het volk de grootte, de onvergeeflijkheid van zijne schuld voor. Let eens op: 1. de tegenstelling van dier en mens; 2. de opklimming, den overgang van het domme dier (Ps. 32:9) tot het onder de volkeren meest verlichte Israël; 3. de tegenstelling tussen bezitter en heer, die alleen om zijn voordeel deze dieren houdt, en den Vader, die met opofferende liefde grootbrengt. Zie ook Jeremia 8:7.

De krib, waar wij onze spijs voor het lichaam vinden, is het land met zijne vruchten, ons door den Heere gegeven; de krib voor den geest is iedere plaats, waar Gods Woord in schrift of spreuk tot ons spreekt en zich aan ons openbaart. Gods Voorzienigheid heeft het zo beschikt, dat ook het vleesgeworden scheppingswoord Gods zelf, Jezus, in ene kribbe, voor het vee bestemd, gelegen heeft, en het is hierop als op een genadig teken van de neerbuigende liefde des Heren, dat de Christelijke kerk bijzonder gelet heeft.

De tegenstelling is dus zo scherp mogelijk.

Os en ezel behoren om het zo eens uit te drukken tot de domste dieren. Zij worden onderhouden om ze als lastdieren te gebruiken en derhalve opdat zij zolang mogelijk hun bezitters voordeel zullen aanbrengen. En dan niet zelden met het minst aanzienlijk voedsel.

En toch deze redeloze dieren kennen hun kribbe, verlaten hun heer niet, maar hechten zich aan hun bezitters. En nu Israël, omringd en gekoesterd was het met de trouwste zorg, opdat het zijn Heere dienen, en in dat dienen groot loon zou hebben. Maar in plaats dat het den Heere in erkentenis had gehouden, had het zijn Heere en Weldoener vergeten en verlaten en zich gekeerd tot de afgoden, d. i. tot de schijn- en valse goden. Is het dan wonder dat de Heere God, de heilige God, in het volgende vers Zijn wee laat horen.

4. Wee, zo vervolg ik, de profeet, de aanklacht van mijn Gebieder (Hoofdstuk 5:1) in ene weklacht veranderend, het zondige volk, dat in plaats van een heilig volk te zijn (Exod. 19:6), ene geheel en al in zonde weggezinkene menigte is, het volk van zware ongerechtigheid, dat van een rijk begenadigd volk een zeer schuldig volk is geworden, het zaad der boosdoeners, niet meer Abrahams, Isaak's en Jakob's, maar der goddelozen geslacht (MATTHEUS. 3:7. Joh. 8:33, 44), de verdervende kinderen, 1) als vrucht van ene Godsdaad 's Heren kinderen geworden (Deut. 14:1), maar die zich zelven tot kinderen der verderfenis hebben gemaakt (Deut. 4:16, 25; 31:28)! Zij hebben terwijl de heidenen aan hun ijdele afgoden getrouw bleven, den HEERE, hunnen God verlaten, ja, zij hebben den Heilige Israëls²), die Zich door woord en daad als de Heilige geopenbaard en Israël geheiligd heeft, en nu dan ook door Israël geheiligd wil worden, door volkomen verloochening en oplossing van al deze betrekkingen gelasterd; zij hebben zich vervreemd van Hem, met ene gewetenloze vervreemdheid, in plaats van Zijne navolgers te zijn, wat hun plicht was, wijkende achterwaarts, Hem den rug toekerende en alleen zelf gekozen wegen bewandelende 3).

1) Men lette ook hier op de tegenstellingen, die er in opgesloten liggen.

Waar toe was Israël bestemd? Om een heilig volk te zijn. Wat is het nu? Een zondig en onheilig volk.

Hoe was het genoemd? Een door den Heere begenadigd volk. Wat is het nu? Een volk zwaar van ongerechtigheid.

Van wie stamde het af? Van Abraham, den vader der gelovigen, die Gods vriend genoemd wordt. Wat is het nu? Een zaad der boosdoeners, verdervende kinderen, die niet meer leven uit de hand Gods, en daarom tot leven zullen komen, maar die God hebben verlaten en daarom tot verderf zijn bestemd.

2) Deze vorm komt als een eigenaardige uitdrukking van Jesaja in het geheel 29 maal bij hem voor; 12 maal in het eerste (Hoofdstuk 1-39), en 17 maal in het tweede deel van zijn boek (40-66); hij heeft dus, gelijk Luzzatto zo treffend opmerkt, als had hij vooruit gezien dat men de echtheid van dit tweede deel ontkennen zou, met dien eigenaardigen Gods naam als met zijn zegel de beide delen getekend. Ook vinden wij dien naam 3 maal in de Psalmen (Ps. 71:22; 78:41; 89:19) en, niet zonder terugslag op Jesaja, 2 maal bij Jeremia (50:29; 51:5). Nadat Jesaja in het visioen (6:1 vv.), de Serafs het driemaal heilig had horen zingen, was dit de grondtoon van zijn leven in al zijn spreken gebleven.

3) Men zie den nadruk en de opklimming in al deze uitdrukkingen niet voorbij, vier van deze geven het zondig bestaan, drie het afwijken te kennen. Daar nu op die vier uitspraken over de gezindheid Israël's, om het treurige zevental vol te maken, drie verklaringen over zondige daden volgen, wordt hier de afval van Israël als volkomen voorgesteld, als afval in gezindheid (den Heere verlaten), afval in woorden (den Heilige Israël's lasteren) en afval in het leven (achterwaarts wijken).

5. Waar toe zoudt gij tot uwe kastijding meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals door uwe weigering om u door die kastijding te laten terugbrengen niet minder, maar integendeel des te meer maken, gelijk de goddeloze Achaz (2 Kron. 28:22), a) daarvan een voorbeeld is geweest, door wiens toedoen aan het fel geslagen staatslichaam gene plaats te vinden was nog onverlet; het ganse hoofd is ziek, en het ganse hart is mat, 1) en met alle vorsten en priesters is ieder lid der natie uiterlijk zo misvormd en innerlijk zo verdorven, dat er niets zo ellendig is.

a) Jer. 2:30.

1) Op diep roerende wijze spreekt de profeet hier. Waarom zo vraagt hij, waarom wilt gij afval bij afval voegen, hoe langer hoe meer u van God afwenden en zo de slagen Gods vermeerderen? Ja, waar hij als met één blik het volk in zijn hoofden en leden overziet, daar spreekt hij het uit, niet alleen dat het volk helemaal tot afval is gekomen, maar ook zijne hoofden.

Onder hoofd en hart hebben we toch de hoofden, de leiders van het volk te verstaan. De Overheid zowel de burgerlijke als de kerkelijke, de vorsten en de priesters.

6. Van de voetzool des Israëlitische staatslichaams af tot het hoofd toe is er ten gevolge van de velerlei en veeljarige slagen niets geheels, dat nog ongeschonden is aan hetzelfde; maar het zijn gapende door het zwaard toegebrachte wonden, en met bloed belopen, door gesel- of vuistslagen toegebrachte striemen, en uitzwetende, door uit- of inwendige belediging veroorzaakte etterbuilen, die, gelijk dit met geopende wonden moet geschieden, opdat het gescheurde vlees zich weer aaneengehechte, niet uitgedrukt, noch, wat men toch doen moet met bloedige striemen, opdat zij week worden, b. v. door kompressen enz. verbonden zijn, en gene dezelve is met olie verzacht, 1) gelijk dit moet geschieden met etterende plaatsen aan het lichaam, opdat zij uitzweren.

1) De wonden van staat en kerk waren van dien aard, dat zij niet gemakkelijk genezing en verzorging toelieten, maar langen tijd dat onheil zouden moeten openbaren. Van daar dat er staat dat zij niet uitgedrukt, verbonden of met olie verzacht zijn, dat is, dat de middelen, die genezing kunnen aanbrengen niet waren gebruikt, wat enkel tot den tijd van Achaz is terug te brengen, zoals uit het volgende, door de historie bevestigd, blijkt.

7. Maar dat ik liever zonder beeld of gelijkenis zegge wat ik bedoel! Uw anders zo vruchtbaar aardrijk is geheel overeenkomstig den toestand, welke de strafbedreigingen Gods in Lev. 26:14 vv. Deut. 28:15 vv. aan zijn volk verkondigen als het ongehoorzaam wordt, ene verwoesting, uwe stedenbuiten Jeruzalem, de hoofdstad zijn, ten gevolge der vijandelijke invallen, met het vuur verbrand; uw land, de opbrengst van uwen grond, verteren de vreemden in uwe tegenwoordigheid, en om al de ellende met één enkel woord uit te drukken, ene verwoesting is er, als ene omkering door de vreemden; daar is ene verwoesting, gelijk vreemden, barbaren gewoon zijn die te bewerken.

Jesaja is gewoon een in het midden van het vers gebruikt slotwoord, tot versterking van den nadruk nog eens te herhalen (zie Hoofdstuk 4:3; 6:11; 15:8; 42:19; 53:7 doet hij hier met het woord vreemden.

Andere uitleggers verklaren het slot aldus: en is woest (ene verwoesting) gelijk de verwoesting der vreemden, d. i. de verwoesting, welke het land Gods volk getroffen heeft, is aan ene volkomen omkering gelijk, gelijk God die doet komen over volkeren, die buiten de verbondsbetrekking staan, zo dat hier dan reeds op de in vs. 9 vermelde omkering van Sodom en Gomorra zal gezinspeeld zijn.

Uw land. Ene woestijn.

Uwe steden. Verbrand met vuur.

Uwe akkers. Voor uwe ogen verteren ze de vreemden!

8. En de dochter van Zion, namelijk de hoofdstad zelf, is overgebleven als een eenzaam staand hutje in den wijngaard, waar vóór den wijnoogst blij gejuich was, als een ellendig nachthutje in den komkommerhof 1), zo als de wakers op het vrije veld zich dat bouwen; als ene belegerde stad, die, eenzaam en aan haar eigen lot overgelaten, midden in de uitgestrekte vlakte is gelegen.

1) De watermeloen en de komkommer zijn zeer gewone en geliefkoosde vruchten in het Oosten, en aldaar van ene uitmuntende soort, zodat het ons niet moet verwonderen van ganse hoven te horen spreken, alleen met zulke vruchten bezet.

Zie ook Num. 11:5.

Zo wordt over het algemeen de stadsgemeente om den burg Zion heen wonende genoemd, tot wie de afzonderlijke bewoners in betrekking staan als kinderen tot hun moeder. Hier wordt de stad zelf met hare inwoners bedoeld. Zij was van al de steden in het land alleen gespaard gebleven, en als een schaduwhuisje geworden, daar de wachter van den wijngaard schuilt, of als ene nachthut in het meloenveld, wanneer er geoogst is.

Ook de verdorvene in het stof vertreden kerk blijft nog altijd Gods wijnberg. Ten tijde der werkzaamheid van Jesaja is het land Juda tweemaal verwoest geworden, waarbij Jeruzalem door ene wonderlijke bescherming Gode gespaard bleef: eerst onder Achaz, in het jaar van den Syro-Efraïmitischen oorlog (2 Kon. 16:5) en daarna onder Hizkia, totdat de Assyrische krijgsmacht het land verwoestte, om eindelijk voor Jeruzalem het hoofd te stoten (2 Kon. 18:13-19 :36).

Brengen nu niet weinige uitleggers deze voorspelling tot de eerste periode, en wel toen het gevaar voor den Syro-Efraïmitischen oorlog van Jeruzalem afgewend was, maar het land Juda nog bloedde aan de wonden in deze krijg toegebracht, wij denken met anderen aan de 2^e periode; want wat de profeet spreekt doelt op een tijd, toen van het rijk Juda alleen Jeruzalem was overgebleven (vs. 5-9), terwijl al die zware beproevingen het volk slecht tot een doden ceremoniëndienst hadden geleid. (vs. 11-17.) .

Toen Jesaja zijne profetische werkzaamheid beschreef door dit geschrift zijne ambtswerkzaamheid voleindigde, plaatste hij als ophelderende voorrede een woord vooraf, waardoor hij den tijd en het gehele tijdperk, waarover het geschrevene handelde, als met een enkelen greep voorstelde, en in zijne werkelijke en blijvende waarde kenschetste. Ook in den bloeitijd van Hizkia's regering bleef de toestand van het Israëlitische volk, wat de hoofdzaak aangaat, werkelijk dezelfde; ook al was toen het toppunt van nationaal verderf door de kortstondige flikkering van het laatste genade-tijdperk voor enkele ogenblikken geweken, toch had het rijk Juda reeds alle stadiën der beproeving doorleefd, en was het tot de uiterste grenzen genaderd, waarop de nieuwe straf slechts als ene volkomen en afdoende volgen kon. Israël was en bleef een volk, reeds over alle delen des lichaams met wonden overdekt, waaraan gene plaats meer te vinden was voor nieuwe slagen; zodat de volgende verzwarende des oordeels slechts op de vroeger nog gespaarde hoofdstad betrekking had. Slechts als ene doorschijnende wolk rustte het voor het ogenblik teruggekeerd nationaal geluk op den afgrond, die zich weldra op eenmaal in zijne diepte zou opnemen. Dit geschiedde dan ook werkelijk na Hizkia's dood, onder Manasse, door de Assyriërs (2 Kron. 33:11) en na Josia's dood, onder Joahaz, door de Egyptenaars (2 Kron. 36:3 vv.) Daarom behaagde het den Heere, den profeet juist in dezen ogenblik van zijne werkzaamheid, welke van gene bepaalde betekenis was, en den gehelen toestand van de naderende toekomst in haren schoot verborg, zulk ene rede in te geven. welke het karakter had van ene alles omvattende en tot het doen ener keuze dringende getuigenis. En Jesaja had de gave door de verlichtende kracht des H. Geestes, die ze hem geopenbaard had, haar te zijner tijd bij het neerschrijven van zijne voorspellingen op de rechte plaats te stellen.

9. a) Zo niet de HEERE der heirscharen, met behulp der onzichtbare hemelwachten, wier hoofd Hij is (1 Sam. 1:3), ons nog in de nog bewaarde stad Jeruzalem een weinig overblijfsels had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden, 1) welke steden geheel omgekeerd en spoorloos van de aarde verdwenen zijn (Gen. 19:24 vv.).

a) Jes 17:6; 24:6; 30:17.

1) De profeet wijst hier nog op den Heere als op Hem, die in den toorn des ontfermens nog gedachtig is geweest. Nog is de Staat niet helemaal uiteengerukt, nog is de Kerk niet verwoest. Jeruzalem is er nog, de tempel staat er nog, en bovendien in den vromen Hizkia heeft Hij na Achaz' dood nog een vorst gegeven over Israël's erfdeel, die nog met Hem rekende en het volk trachtte terug te leiden op de paden van recht en gerechtigheid.

10.

II. Vs. 10-20. Tegen de beschuldiging van afval van God en de bedreiging van een zwaar, in volkomen verdelgend eindigend verderf, moet Israël, als Sodom en Gomorra geworden, zich niet beroepen op den nog in hare volle kracht bestaanden openbaren godsdienst, want 't is niet zulk ene dode ceremoniën-dienst, die door God gezocht en begeerd wordt maar boete en bekering. Wordt deze gezien, dan kan het volk nog eenmaal worden geholpen, zowel tot zijne herstelling in 't hem beloofde geluk als tot herstelling van zijnen genadestaat.

10. Hoort des HEREN woord, het oordeel, dat Hij over u uitspreekt, gij oversten van Sodom! gij voornamen in kerk en staat, die door uw in boosheid verhard gemoed, in uw bandeloos leven met hen op ene lijn staat (Hoofdstuk 3:9. Ezechiël. 16:49), neemt ter ore de wet onzes Gods, uit den mond van Zijne tot juiste verklaring geroepen profeten, gij volk van Jeruzalem, dat echter geen Zion meer is, maar een Gomorra 1) (Jer. 23:14).

Zie ook Openbaring 11:18.

1) Wij hebben niets in onze hedendaagse schriften, dat met dezen profetischen stijl in verpletterende vrijmoedigheid kan vergeleken worden.

De profeet spreekt niet alleen de Overheid, maar ook het volk en niet alleen het volk, maar ook de Overheid aan. Hij weet het, dat het kwaad, de kanker des afvals niet alleen schuilt bij het volk, maar allereerst en zeer diep bij de Overheid, bij de vorsten en bij de priesters. En daarom zet hij het mes zeer diep in de wonde, spreekt niet van zachte dingen, maar vergelijkt ze bij Sodom's regering en bij Gomorra's inwoners. Alleen in den weg van terugkeer, van diepe boete en berouw is er nog genezing te wachten.

11. Waartoe zal Mij zijn de veelheid uwer slachtoffers, 1) die gij voor het uiterlijke brengt, wanneer gij het daarbij laat ontbreken aan het enig, Mij welbehaaglijk offer, aan de overgave van uw hart aan Mij (Ps. 40:7; 51:18)? zegt de HEERE. a) Ik ben daar gij Mij hardnekkig dit offer weigert, tot walgens toezat van de brandoffers der rammen, om welke gij meent bij Mij in gunst te staan, en van het smeer, het vet der vette beesten, dat gij als dank-, zoen- en

schuldoffers brengt (zie de op Lev. 3:5) en Ik heb geen lust aan het bloed der varren, noch der lammeren, noch der bokken, dat in gehoorzaamheid aan de voorschriften der wet rondom Mijn altaar gesprengd wordt (Lev. 1:5)

a) Ps 50:8, 9. Spr. 15:8; 21:27. Jes. 66:3. Jer. 6:20. Amos 5:22.

1) Want hoe ijverig en driftig zij zich ook toonden in den uitwendigen godsdienst waar te nemen, zij hadden toch niets van de kracht of het wezen der ware godzaligheid. Al brachten zij dan nog zulke welgestelde, onverwerpelijke offers, als de Wet had voorgeschreven, al waren zij in schijn zeer eerbiedige vereerders van God, en grote voorstanders van de kerkplechtigheden en openbare oefeningen in den tempel en daarbuiten, zodat zij zich zelf konden vleien, hierdoor Gode wel te zullen behagen, zo waren en bleven zij toch wel verre af, van recht vrome en godvruchtige Joden te zijn. Want hun harten waren van allen waren godsdienst vervreemd, en zij zagen nergens meer op, dan om ene grootse vertoning te maken en kwamen slechts ten tempel, om te zien en gezien te worden.

12. Wanneer gijlieden bij de 3 hoge feesten, of op andere tijden voor Mijn aangezicht in Mijnen tempel komt te verschijnen, gelijk Ik u geboden heb (Exod. 23:18; 34:23), wie heeft zulks van uwe hand geëist, 1) Zou Ik dezen alleen uitwendigen dienst willen, dat gij Mijne voorhoven) betreden zoudt, dat gij naar het lichaam daar zijt, maar hart, ziel en gemoed daar buiten laat en dus alleen de vloer daarvan afslijten zoudt.

1) Wel had de Heere God verordend, dat alle mannelijke Israëlieten op de drie hoge feesten voor Zijn aangezicht zonden verschijnen, maar dan ook in de ware stemming des harten, om Hem te eren en te vereren. Wat zij nu deden was wel vlijtig in Jeruzalem's tempel verschijnen, maar niet, om in waarheid den Heere te zoeken, of men Hem ook mocht vinden, maar bloot vormelijk, terwijl men alle ware godsvrucht miste. Men leefde enkel naar de letter van het Gebod, maar den geest er van kende men niet.

2) Er waren aan den Jeruzalemsen tempel twee voorhoven, een der priesters en een des volks, 2 Kron 4:9. De profeet bedoelt hier zowel de priesters als het volk.

13. En wilt gij dan wat Ik geboden heb, niet zo doen, als Ik het geboden heb, brengt dan verder niet meer vergeefs offer, 1) een spijsoffer der leugen, een spijsoffer zonder de gezindheid, welke het schijnbaar uitdrukt. Het reukwerk, dat bij den dagelijkschen dienst op het reukaltaar aangestoken wordt (Exod. 30:7 vv.) is, zo als gij het brengt, een vorm zonder wezen, een dood en huichelachtig werk, Mij een gruwel; de nieuwe maanden en de sabbatten, en het tot viering van deze door de wet (Lev. 23) geboden bijeenroepen der vergaderingen vermag Ik niet), het is ongerechtigheid, dat alles waarop gij u zoveel laat voorstaan, zelfs de verbodsdagen, 3) waarop gij vast en bidt en offers brengt.

1) In het Hebr. Minchat schaw. Letterlijk, een spijsoffer der leugen of der ijdelheid. het offer van rund of bok werd zväch genaamd, dat van plant of meelwaren, mincha. En het wordt hier genoemd een spijsoffer der leugen, der ijdelheid, omdat het een dood werk was, waaraan alle leven des geloofs en der liefde ontbrak.

2) “Dat zijn twee stukken des duivels: leugen en moord, of valse leer en onrechtvaardige ban.”

Let op de tegenstrijdigheid: aan de ene zijde ene opeengepakte feestmenigte en aan den anderen kant innerlijke ledigheid en zedelijke boosheid. “Ik kan dit niet langer verdragen.” .

3) In het Hebr. Lo-oekal awem waátsarah. Beter: Ik vermag niet ongerechtigheid en verbodsdagen, of feestmenigte. Door onze Staten-Overzetter is Ik vermag niet getrokken bij het eerste. Het moet echter bij het laatste gevoegd worden, zodat wij moeten lezen: Het reukwerk is Mij een gruwel, de nieuwe maanden en de sabbatten, het bijeenroepen der vergaderingen; Ik vermag niet ongerechtigheid en verbodsdagen, of een feestmenigte.

Daarmee wil de Heere zeggen: Feestelijk in mijn Huis te zamen komen en toch de ongerechtigheid plegen door mijne Wet te verlaten, is iets, wat voor Mij een vloek is, waaraan Ik een gruwel heb.

Het was niet alleen een vorm, waaraan het wezen ontbrak, het was veel erger, het was door een vertoning van godsdienst te menen, God tevreden te kunnen stellen en toch de zonde te blijven doen, en door dit vertonen van godsdienst den vloek op het overtreden der Wet gesteld, te kunnen ontkomen.

Israël's godsdienst was in den waren zin des woords bijgeloof geworden. De liefdedienst had plaats gemaakt voor den eredienst van de slaafse vrees.

14. Uwe nieuwe maanden en Uwe gezette hoogtijden, de feestdagen, die gij volgens den feestkalender (Num. 28 en 29) houdt, haat Mijne ziele, omdat Ik daarin uwe ziel niet vind; zij zijn Mij tot enen last; Ik ben moede geworden die te dragen, zij zijn Mij tot een onverdraaglijke last geworden.

Alle uitwendige gaven zonder onderscheid, met alle feesten en openbare plechtigheden verschijnen als gruwelen voor God, wanneer overtreders ze vieren. Zo spreekt ook Jeremia 6:20 : “Waartoe zal dan de wierook voor Mij uit Scheba komen en de beste kalmoes uit verre landen? Uwe brandoffers zijn Mij niet zoet.” .

Nu gaat Jesaja tot de meer geestelijke handelingen van de Godsverering over en zegt in den naam van Jehova:

15. a) En als gijlieden uwe handen in het gebed tot Mij uitbreidt, verberg Ik Mijne ogen voor u, en wil die uitgebreide handen niet eenmaal zien; ook wanneer gij, om door veelheid van woorden te vergoeden, wat u aan opgewektheid ontbreekt, het gebod vermenigvuldigt, hoor Ik toch niet: want uwe handen zijn ten gevolge van de vele tegen het 6de gebod begane overtredingen, al was het maar alleen met het hart, vol bloed. 1)

a) Spr. 1:28.

1) De Joden waren gewoon bij 't plechtig gebed de niet saamgevoegde armen naar den hemel uit te breiden (Exod 9:29. 1 Kon. 8:38 Was de houding van een, die als 't ware de uit den hemel hem toegeworpen Rare wil opvangen. De Christenen heffen echter de armen met saamgevouwen handen op waarbij zij de vingers als teken van een verbroken hart doorbuigen,

en zo een vijfvoudig kruis vormen tot herinnering aan de hun in den naam van Jezus toegezegde verhoring.

Zo hatelijk als beledigend voor God, die ze verfoeide, omdat ze van zondige mensen kwamen, die Hem zochten te bedriegen, en als huichelaars en valsaards zich in het heiligdom durfden vertonen, onder het mom van eerbiedigen, heiligen ijver. Maar Hij, Wiens ogen alles doorzien, is niet gediend met zulke lage uitwendigheden, in welke het hart geen deel heeft. Dit alles nu doet ons zien, dat de zonde allerhatelijkst is voor God, ja zo gehaat bij Hem, dat zij de gebeden en alle godsdienstige verrichtingen van den mens zelfs hatelijk maakt.

16. Wast u, doe boete, reinigt u 1) door oprechte schuldbelijdenis, doet door vurige beden om vergeving de boosheid uwer handelingen van voor Mijne ogen weg, zodat zij uit Mijn gezicht verdwijnen, a) laat af door waarachtige bekering van kwaad te doen.

a) Ps. 34:15; 37:27. Amos 5:15. Rom. 12:9.

1) De bekering is “de afsterving van den ouden mens, zijnde een hartelijk, oprecht leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben en deze hoe langer hoe meer haten en vlieden.”

Het wassen en reinigen van het lichaam onder den ceremoniëlen dienst van Israël was beeld van de geestelijke reiniging van de ziele. Daarom kon dit niet anders betekenen dan doe boete en oprechte schuldbelijdenis. Dit was echter alleen niet nodig. De veranderde stemming des harten moest ook in twee zaken zichtbaar zijn, negatief in het nalaten der zonde, in het wegdoen der boosheid der handelingen, en positief (vs. 17) in het betrachten van des Heren Woord en Wet.

En nu, opdat Israël's volk het zou weten, dat dit niet een vrucht was, die op eigen akker groeide, niet ene gemakkelijke zaak luidt het in vs. 17, leert het, leert goed te doen.

Nu komt het positieve der bekering.

17. Leert, dan ook doende wat gij beloofd hebt, goed doen; want dat is ene kunst, waarin men met door een ogenblikkelijk besluit, maar alleen door volhardende, dagelijkse oefening volleerd wordt; en daarin behoort vooral gij hogere standen, die over anderen gesteld zijt, door een goed voorbeeld anderen voor te gaan; zoekt het recht, begeeft u weer tot de vervulling van uw tot heden zo verwaarloosd ambt 1) helpt den verdrukte, doet den wees recht, terwijl nu Gods bijzondere beschermelingen (Exod. 22:21 vv.), in weerwil van al hun klagen, niet eenmaal gehoord worden, handelt de twistzaak der weduwe, dat zij haar recht ontvangt 2).

1) Uit de algemene vermaning: “leert goed doen,” worden vier bijzondere geboden afgeleid, welke op den rechtshandel betrekking hebben. Wij moeten dit daaruit verklaren, dat het oog van Jesaja veel scherper zag dan dat van enigen anderen profeet op den toestand van den staat en de behandeling van rechtszaken. Het onderscheid tussen hem en zijn tijdgenoot Micha (2 Kon. 15:36) bestaat hierin, dat het karakter van dezen meer algemeen-zedelijk, dat van Jesaja politiek is.

2) De bekering bestaat uit twee delen, berouw en vernieuwing; hiermede nu komt overeen wat wij lezen vs. 16 en 17. Het berouw zoekt ene schuldvergiffenis en vat het voornemen tot bekering op. Zie de beide delen van vs. 16. Wanneer in vs. 17, waarin van vernieuwing sprake is, slechts de plichten der liefde tot den naaste worden vermeld, dan geschiedt dit met insluiting van de geboden der eerste tafel en hun vervulling; want hij, die doet wat hem hier bevolen is, doet dit in de kracht der liefde tot Hem, die er toe vermaant.

God beschrijft hier, als de hoogste Onderwijzer en de beste Raadsman, een gedeelte van het ware berouw, welke bestaat in het volbrengen van de plichten jegens God en den naaste.

18. Komt dan, en laat ons maar anders dan tot nu toe geschied is, wanneer gij met uwe eigen gerechtigheid, die toch niets anders is dan schijnvroomheid en bloedschuld, het proces moest verliezen, te zamen rechten, 1) zegt de HEERE, en het einde van deze rechtszaak zal zijn, dat gelijk gij van de zonde, Ik van de straf afzie. Ja nog meer: Ik wil uwe zonde niet alleen beschouwen, als bestond zij niet, maar haar zelfs in haar tegendeel veranderen. Al waren uwe zonden als scharlaken (vs. 15), zij zullen wit worden als sneeuw (Ps. 51:9); al waren zij rood als karmozijn,) zij zullen zo schitterend wit worden als de door vollers gewassen witte wol (Dan. 7:9. Openbaring 1:14).

1) Dat is, laat ons de zaak juist en goed onderzoeken, onderzoek doen naar de oorzaak van al deze rampen en ellenden en laat het daarmee tot een scheiding, tot een crisis ten goede komen, zodat gij leert erkennen, dat niet Ik, maar het uwe zonden zijn, die u kastijden.

De Heere wil derhalve, dat Israël naar de oorzaak zoek, waarom het tot die ellende verviel. En ziet, als het dan kwam tot ootmoedige, hartgrondige schuldbelijdenis, dan zou het ook ervaren, dat God is een God van genade en ontferming. Ja, dan zou het ervaren, dat de zee van eeuwige ontferming breed en diep genoeg was, om al de zonde en schuld van Israël's volk te verzwelgen.

Maar eerst moet het tot dit rechten komen, tot het erkennen van zonde en schuld.

2) Karmozijn is ene uit de scharlaken schildluis, (*coccucilis* L.) bereide bloedrode verf. (Onze staten-overzetteren hebben in de kanttekening: "purper of vermiljoen, zulk ene kleur als de cocheuille geeft). Dat het werk der genade, door God toegezegd als ene herschepping van rood in wit voorgesteld wordt, heeft niet minder zijn diepsten grond in de symboliek der kleuren (rood betekent schuld, beplektheid; wit = onschuld, reinheid; zwart = rouw) dan wanneer in de Openbaring v. Joh. (19:8; 13:4) de klederen der heiligen blinkend wit zijn, het kleed der Babylonische hoer daarentegen purper en scharlaken.

Dit slaat terug op wat God vroeger gezegd heeft, dat hun handen vol bloed waren. Dat zij rood waren als scharlaken, roept om straf, dat hun misdaden bloedmisdaden waren, of met bloedmisdaden konden vergeleken worden, maakte hen deswege diep schuldig, ten hoogste onrein en besmet, en als zodanig werden zij door God en mensen beschouwd, zodat zij als geheel rood geverfd waren en dit sterk in het oog liep.

Hoe groot was nu echter de kracht der genade? Hij leert dit, waar Hij er bij voegt, dat indien zij als smekelingen haar zouden inroepen met geloof en boete, zij weldra wit zouden zijn als sneeuw of wol, d. i. volmaakt gerechtvaardigd.

Al waren ze zo rood als bloed, als purper, als karmozijn, of scharlaken en dubbel geverfd, zo in de wol der oorspronkelijke verdorvenheid, als in de vele daden van werkelijke overtredingen, en al waren de zondaars diep gedompeld in het onreine moeras der wereld, de ontfermende genade Gods zou hun echter van de smetten ontheffen en als met hysop rein wassen.

19. Indien gijlieden willig zijt en in hetgeen Ik u hier geboden en aangebeden heb naar Mij hoort, om het eerste (vs. 16) te doen en het tweede (vs. 18) aan te nemen, zo zult gij behalve den innerlijken vrede (des gemoeds), die de vrucht zal zijn van uwe rechtvaardiging (Rom. 5:1), ook het (Lev. 25:18 vv. 26:3 vv. Deut. 28:1 vv.) beloofde uitwendige geluk weder vinden, en het goede dezes lands eten, terwijl gij nu over uw land u niet recht verblijden kunt (vs. 7 vv).

Deze Gods belofte is aan Hizkia en de gelovigen onder zijne tijdgenoten vervuld geworden. Hizkia had zich reeds vroeger gewillig getoond om te horen; daarom werd de straf, die als gemene straf niet kon worden opgeheven, omdat het volk, de natie, in haar geheel geen blijk gaf van wezenlijke verandering, hem ter wille uitgesteld en hij voor zich zelf werkelijk zijn leven lang in het rustig bezit en genot van het land gelaten (2 Kon. 20:6. 2 Kron. 32:26). Iets dergelijks geschiedde ook later met Josia. (2 Kon. 22:18 vv.) .

20. Maar indien gij weigert naar het aanbod Mijner genade te horen, en weerspanning zijt aan de stem, die u tot boete en bekering roept en voortgaat op den weg der boosheid, zo zult gij in plaats van het goede des lands te eten (vs. 19), integendeel van het zwaard gegeten worden, gelijk reeds in Lev. 26:25 bedreigd is; en dat is geen ijdel woord, waarover men lichtvaardig kan heengaan, maar zal integendeel zeker vervuld worden; want de mond des HEREN heeft het gesproken. 1)

1) Hiermede wijst de profeet op het zekere van de aankondiging van den zegen en den vloek. Hij zegt het niet, maar hij is de mond des Heren, Israël's Verbonds God. En waar hij nu leven en dood, zegen en vloek tegenover elkaar stelt, daar doet hij dit volgens zijn bijzonderen goddelijken lastbrief, als orgaan des Heiligen, die het kwade niet kan dulden en de zonde straft.

21.

III. Vs. 21-31. Echter mag men zulk ene vreedzame wegneming van de scheiding tussen Jehova en Zijn volk niet verwachten; want Jeruzalem is al te veel ontaard; de eenmaal uit zuiver, echt zilver gevormde gemeente is gezonken tot den toestand van schuim, en 't volk Gods zo geheel vervalst, dat het den aangewezen weg der genade bezwaarlijk kiezen kan. Jehova moet daarom een ander middel tot terechtbrenging aanwenden, redding door middel van 't gericht is 't enige middel tot het behouden van de gemeente, die zich naar Jeruzalem noemt. In het vuur van Gods strafgerichten, die aanstaande zijn, zal wel de overgebleven onvergankelijke kern der gemeente zich kristalliseren en zulke rechters en raadsliden, als zij vroeger had weer verkrijgen; maar die terugleiding van Jeruzalem tot den staat van edel

metaal, waarin het vroeger verkeerd heeft, stelt ene besliste vernietiging van al wat goud schijnt, en van allen, die door 't bederf aangetast zijn, op den voorgrond.

21. Hoe is de vroeger onder David en Salomo en andere godvrezende hoofden aan het verbond van Jehova met haar zo getrouwe stad Jeruzalem tot ene hoer 1) geworden, die het met vreemde goden houdt, en met allerlei schandelijke zonden bevlekt is (Exod. 34:16)! Zij was toen vol recht, gerechtigheid herbergde) daarin, als in haar vaderland, maar nu wonen daarin doodslagers³⁾ van beroep, die alle zonden tegen het zevende gebod als leden van hetzelfde gild plegen (vs. 15).

1) Het verbond tussen Jehova en Zijn volk word doorgaans door den profeet voorgesteld als huwelijksverbond, de afgoderij en iedere soort van weerspannigheid als hoerij (Ps. 73:27 en elders). Zie vooral bij Hosea 1:2; 2:4; 3:2 vv.

Dit ziet dus niet alleen op het feit, dat de afgodendienst, die met hoerij gepaard ging, in Jeruzalem werd geduld, of waargenomen, maar hierop, dat Jeruzalem en Juda van God geheel waren afgefallen, het verbond, hetwelk God met Zijn volk had gesloten, hadden verbroken. De afval was als het ware volkomen geworden. Wel was er nog een klein overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar in zijn geheel had het oude Bondsvolk het geestelijk huwelijksverbond verbroken en daarom zich als een geestelijke hoer geopenbaard.

2) In het Hebr. Tsèdek jalin bah. Het woord in den grondtekst betekent wel, vernachten, maar ook wonen, vast verblijf houden. En in dien zin moet het hier worden opgevat. De Profeet ziet hier op de tijden van David en Salomo en van Josafat toen recht en gerechtigheid in Jeruzalem op den troon zaten. Tijden van zegen en voorspoed, die echter gevolgd werden door de tijden van Achaz en zijne beide voorgangers, waarin het recht gebogen en de gerechtigheid vertreden werd.

3) "Woekeraars, gewelddoeners, onderdrukkers der armen. "

22. Uw a) zilver, 1) wat vroeger aan u zilver was, het uit getrouwe knechten des Heren bestaande geslacht uwer priesters en vorsten is geworden tot schuim, metaalas of bezinksel, na de smelting van het zilver, b) uw wijn, de edele wijn, dien gij vroeger in de kracht der door u beoefende deugden aanbood, is vermengd met water, 2) is geworden zo als bedrieglijke kooplieden dien in den handel brengen.

a) Ezechiël. 22:18, 19. b) Hosea 4:18.

1) Onder zilver en wijn worden hier zeer sierlijk aangeduid de rechters, senatoren, doctoren, wit, zuiver, onbedorven, waarheidlievend, voortreffelijk, die terecht door anderen tot aanzienlijken zijn gemaakt, in wier deugden hun sieraad was, in wier kennis en rechtvaardigheid, hun kracht en sterkte, bij wie er was een ongeschonden en ongedeerd gezag. En nu wordt met gelijke sierlijkheid gezegd dat het zilver veranderd is in schuim en de wijn vermengd met water, wanneer de rechters en de senatoren zowel als de doctoren en de oversten des heiligdoms én van de zuiverheid en den ernst der zeden, én van de ongeschondenheid en de zuiverheid en de reinheid waren afgeweken, en hun waardigheid zelf

prijsgaven; en terwijl zij in rang en ere konden zijn, zich veil gaven en hun gezag verminderden en afbreuk deden.

2) Uw wijn is met water versneden.

Het edelste heeft zich met het onedelste verkeerd.

23. Maar om niet langer in een beeld te spreken en duidelijk te zeggen wat Ik bedoel (vs. 7): Uwe vorsten zijn in hun betrekking tot God afvalligen en in hun betrekking tot den naaste metgezellen der dieven, daar zij door geschenken van geroofd goed zich laten verleiden tot onrecht jegens hen, die beroofd zijn; een ieder van hen heeft de geschenken lief, en zij jagen tot bevrediging van hun hebzucht de vergeldingen voor hun medeplichtigheid na, a) den wezen van wie zij geen voordeel kunnen trekken doen zij geen recht, en de twistzaak der weduwen, welke voor hen niets afwerpt, komt zelfs voor hen niet.

a) Jer. 5:28. Zach. 7:10.

Wel was de tijd, waarin dit voorviel, die van Hizkia's regering, in vergelijking van andere tijdperken, onder andere koningen en met het oog op sommige toestanden in het openbare leven, goed te noemen; maar wie kan zulk een ingekankerd bederf geheel wegnemen! Was niet de goddeloze Achaz (2 Kron. 28:2-4, 22-25) zijn voorganger geweest? Wat men vooral niet moet vergeten, het is dat de Profeet Israël, zo als het werkelijk was, met Israël, zo als het zijn moest, vergelijkt. Daarom lezen wij dergelijke aanklachten ook uit de tijden van Hizkia, bij Micha 3:1 vv. 6:10 vv.

24. Daarom, omdat bij de massa van het volk het in vs. 16 vv. aangeboden redmiddel toch te vergeefs en ene redding door middel van gerichten, de enige behoudenis der gemeente is, spreekt de Heere, die over de ganse wereld heerst en volstrekt niet gehouden is om bij Israël te wonen, de HEERE der heirscharen, die macht genoeg heeft om de oordelen Zijns toorns te volvoeren, de Machtige Israël's, die gelijk Hij vroeger Zijne macht tot Israël's redding betoonde, nu tot zijn verderf haar tonen kan: O wee, als nu over u komt, wat ik bij Mij zelven besloten heb! Ik zal Mij troosten, Mijnen toorn stillen aan de stad, die tot ene hoer is geworden (vs. 21) van 1) Mijne wederpartijders, a) Ik zal Mij voor dat zware Mij aangedane onrecht van de verbreking Mijns verbonds wreken van Mijne vijanden. 2)

a) Deut 28:63.

1) De wederpartijders en vijanden, hier bedoeld, zijn de Israëlieten, dienende de afgoden en door de slechtste zeden bedorven.

Snijdend scherp wordt hier de rede des Profeten. Met het woord "troosten" spreekt de Heere het uit, dat Hij zijn gramschap en heiligen toorn zal openbaren. En dit is het openbaren van den toorn der getergde liefde. Waar de vlam der liefde wordt tegengestaan en veracht, daar zal deze verwoestend in plaats van zacht koesterend optreden.

Het is daarom dan ook dat Hij zijn volk hier noemt Zijne wederpartijders, aan wie Hij zich wreken zal. En dat dit den Heere ernst is, heilige ernst, blijkt wel duidelijk hieruit, dat Hij

deze woorden uitspreekt èn als de Heere, èn als de HEERE der heirscharen, èn als de Machtige Israël's. Deze drie namen, werke ook Zijn onvervreemdbaar recht en Zijn onweerstaanbare Almacht aanduiden worden hier genoemd.

2) Dat is: van alle zulke snode regenten, die hun onderdanen onderdrukken, en van alle zulke verbasterde luiden, die vijanden zijn van Zijn huis. Deze zijn als een last voor Hem, van welke Hij zich wil ontdoen.

25. En Ik zal Mijne hand, in plaats van haar in genade tot u uit te strekken, tegen u ten oordeel keren, en a) Ik zal toch met al die oordelen, die Ik over u als strafmiddelen brengen ga, uw heil bedoelen en dus uw schuim op het allerreinste afzuiveren, de goddelozen in uw midden vernietigen in de smeltkroes der ellende, opdat het zilver, dat nog onder u is, d. i. het getal ware vromen en rechtvaardigen te voorschijn kome, en Ik zal al uw tin, de huichelaars, die wel glans bezitten, maar inwendig de kracht der godzaligheid verloochenen (2 Tim. 3:5), wegnemen.

a) Jer. 6:29. Mal. 3:3.

Wij hebben hier ene van die plaatsen, waar men met het anthropopathisme (de leer der menselijke hartstochten) dadelijk bij de hand is. Bij ene consequente toepassing er van, heeft men den levenden God des O. T. ten laatste tot een stenen afgod van het abstracte denken gemaakt. Het noodzakelijk gevoel der genoegdoening kan uit ene werkelijke, niet bloot gedachte gerechtigheid Gods niet verwijderd worden. Maar het woord wraak doet wel afbreuk aan de zuivere opvatting der gedachte in onzen tekst. Hartstochtelijkheid mag niet in het allermintst in het begrip van den Heilige geplaatst worden? .

In deze aanspraak is de dreigende toon op het hoogst geklommen; hierom wordt Jehova ook met krachtige en geduchte benamingen ten tonele gevoerd, de God van hemel en aarde, Zebaoth, de Opperheer van het heelal, de machtige Monarch van Israël! Zo geducht als groot en heerlijk!

26. En Ik zal u uwe rechters wedergaven, zo als die in het eerste, ten tijde van Mozes, Jozua en de eerste Richters (Exod. 15:1 vv. 24:3 vv. Joz. 24:16 vv.) waren en uwe raadslieden als in den beginne, ten dage van uwe eerste liefde (Jer. 2:2 vv.) daarna zult gij weer als vroeger (vs. 21) ene stad der gerechtigheid, ene getrouwe stad, genoemd worden.

Israël is geheel, is in zijn gehele wezen ontaard. Tot nog toe hebben alle straffen niets gebaat (vs. 4-9); zelfs de aangewende redmiddelen wist zijne volkomen boosheid geheel te verlammen (vs. 11-15). Men zou menen dat het reddeloos verdorven was; maar neen! de God der heirscharen brengt weer op uit deze diepte! Hoe ver het tegenwoordige Israël ook afgeweken zij van hetgeen het eenmaal was, het is den Heere niet te zwaar Israël geheel te herstellen. Wat nu de vervulling van deze belofte in hetgeen later geschied is aangaat, denke men aan den tijd na de ballingschap, want werkelijk kan men van dien tijd zeggen, dat toen in menig opricht het oude nieuw werd en de oorspronkelijke toestand terugkeerde. Wat Mozes en Jozua hadden gegrondvest, werd door Ezra hersteld, gelijk Mozes oudsten had aangesteld (Exod. 18:21); zo riep Ezra dit gewichtig ambt weer in het leven (Ezra 7:25), en weer hielden de oudsten van nu af in vergelijking van den tijd vóór de ballingschap zich aan het Woord

Gods en den dienst van Jehova. Ook is het niet toevallig, dat in deze verzen niet over koningen of over een koning gesproken wordt, maar alleen over rechters en raadslieden; want ook in dit opzicht was met de ballingschap de eerste toestand teruggekeerd en het koningschap niet hersteld. Men heeft niet nodig met veel woorden aan te tonen, welk ene belangrijke schrede die voorspelling met de komst van Christus op den weg tot hare volkomen vervulling vorderde; het is genoeg bij deze tweede helft van vs. 26 slechts de gelijkheid en de plaatsen, doelende op andere profetieën over de Messiaanse tijden en toestanden aan te halen bv. Jerem. 33:15 v. 23:5 v. Ps. 72:1 v. Jes. 11:3 vv; 32:16). Ook is het zonder uitgebreide verklaring duidelijk, dat in weerwil hiervan ene volkomen en daarmee overeenkomende vervulling tot op heden nog ontbreekt.

27. Zion, in zo verre het dit werkelijk nog is en niet een onherstelbaar verloren geslacht van afvalligen, zal, zo luidt nu de wet op de verdere geschiedenis van het rijk Gods in Israël, door recht verlost, 1) door een strafgericht der Goddelijke gerechtigheid van den geestelijken band, waarin het nu gekneld is, vrijgemaakt worden, en hare wederkerenden, diegenen uit zijn midden, die door boete en bekering weer tot een Zion, tot ene stad des levenden Gods worden, moeten door gerechtigheid, 2) door ene goddelijke genadedaad, welke gerechtigheid werkt, in den waren toestand hersteld worden.

1) Hiermede spreekt de Heilige Geest het uit tot alle ware kinderen Zions, die daar treuren over eigen zonde en over de zonde des volks, dat Zion door recht verlost zal worden. Dat Zion deelachtig zal worden de rechtvaardigheid, welke door den waren Messias zal aangebracht worden. Niet derhalve, doordat de zonde door de vingers zal gezien worden, maar dewijl de rechtvaardigheid door een ander zal worden aangebracht en deze Zion zal toegerekend worden.

En wij weten, Zion is door recht verlost, en daarom is haar zaligheid en heerlijkheid zo vast en zo zeker.

2) Terwijl God zich openbaart in Zijne straffende gerechtigheid, schept Hij ene gerechtigheid, welke hun, die aan gene ontkomen zijn, als genadegift meegedeeld wordt. Het begrip der gerechtigheid is hier Nieuw-Testamentische; zij is aan de voorzijde als een vuur der wet; hare keerzijde is Evangelisch licht; achter den toorn is als laatste agens (als hetgeen drijft tot handelen en handelt) de liefde verborgen, gelijk de zon achter onweerswolken.

Zo (door den dienst van goede raadslieden in den geest van Mozes, Samuel en anderen) wordt de heilige kern des volks, het zuiverste afschijnsel van het uitverkoren Israël op Zion, de trouwe schaar der bekeerden, door de zich in de straf openbarende gerechtigheid Gods, van het verderf verlost.

Hare wederkerenden = bekeerden.

28. a) Maar er zal verbreking, verbrijzeling zijn der overtreders, der afvalligen, die zich van Jehova hebben losgerukt, en der zondaars te zamen, die zich tegen den weg Gods tot redding hebben verzet, en die den HEERE verlaten, zich van God losgescheurd hebben en zich niet meer tot Hem willen laten terugbrengen, zullen omkomen, terwijl zij nu in eer en hoogheid gezeten zijn.

a) Job 31:3. Ps. 1:6; 5:6; 73:27; 92:10; 104:35.

Dit profetisch woord heeft betrekking op alle eeuwen, niet alleen op de eeuw, waarin toen Israël's volk verkeerde, maar ook op de tijden, waarin het volkomen zou bevestigd worden, dat Zion door recht verlost zou worden. De profeet ziet hier dan ook op den tijd der verbreking door de Romeinen, als aan Jeruzalem het vergoten bloed van den Heiland zou gewroken worden.

29. Want zij, over wie Ik sprak (vs. 28). zullen beschaamd worden om der eiken wil, die gijlieden, over wie Ik sprak en tot wie Ik Mij nu richt, begeerd hebt als voorwerpen van uwe afgodische verering, en gij zult schaamrood worden om der hoven wil, die gij verkoren hebt, om aldaar uwen schandelijken afgodendienst te plegen.

Het is bekend dat de Israëlieten hunnen afgodendienst onder schone, groene bomen pleegden (zie 57:7 vooral Hosea 4:13b. (Ezechiël 20:28 "dicht geboomte") hetwelk met ene ongoddelijke natuurverering samenhang.

De eik hier bedoeld is, volgens deskundigen, de zogenaamde ilex, of altijd groene eik, welks bladeren alleen als hij kwijnt of sterft, verdorren en afvallen.

Waarschijnlijk zijn met deze eiken de terebinten bedoeld, die met de eiken voor het merendeel de bossen in Palestina vormen. Zij behoren tot de "Semper Virentes" altijd groenende. Een terebinten- of eikedal was het dal, waar David Goliath versloeg.

God zou Zich zelve recht verschaffen, door de afsnijding dergenen, die niet willen hervormd en verbeterd worden. Aan deze wordt het uiterst verderf gedreigd. Zij zullen verbroken worden en te enenmale omkomen. Hun uitroeijing is nodig tot de verlossing van Zion. En zij zal gaan over openlijke en heimelijke zondaren, over de formele overtreders van Gods wet en over de schijnheilige Farizeeën en andere huichelaren, die beiden een gelijken gruwel zijn voor God; en daarom zullen ze ook tevens in den onvermijdelijken afgrond des verderfs neergestort worden.

30. Want gij zult, onder het strafgericht van Goddelijke gerechtigheid versmachtende en omkomende, zijn als een eik, welks bladeren dor zijn en afvallen, en dus gemakkelijk door het vuur verteerd worden, en als een hof, die geen water heeft, en dus tot ene woestijn wordt.

31. En de sterke 1), uw afgod, waarop gij u verliet en met wiens hulp gij meende de oordelen Gods te kunnen weerstaan, zal wezen tot grof vlas, en zijn werkmeester tot ene vonk 2), die in het vlas valt en dit in één ogenblik in vollen gloed zet, en zij zullen beiden te zamen branden, en er zal, zo hevig is dan die brand, geen uitblusser wezen.

3)

De afgod steekt zijn dienaar in brand, d. i. de afgoden verderven hen die ze maken (Ps. 115:8). Ene kleine vonk verteert op eenmaal een groten hoop vlas, en hoe meer vlas er is, des te groter en machtiger wordt de vlam. Zo gaat de zondaar ten verderve met zijne werken en door zijne werken. "

Gelijk het in 't kleinste is, zo is het ook in het grote, zo gaat het ook in 't wereldgericht.

2) In het Hebr. Poalo lenitsots. Door de Statenoverzetters vertaald door: zijn werkmeester tot ene vonk. Deze vertaling is echter niet juist. Zij moet zijn: zijn werk tot een vonk, zo zetten het ook de Engelsen over. Dat is, datgene, waardoor hij zich hoopt te sterken, zal zijn tot een vonk, waardoor hij verteerd wordt.

De zonde zal dan zijn als een vuur dat den zondaar verteert.

3) Zijn eigen raad zal ten zijnen verdere zijn, zijn eigen zonde zal het vuur van Gods toorn aansteken, welke een onuitblusbaar vuur zal maken, als dat der helle.

Als de zondaar zich tot een stoppel en een vlaswiek heeft gemaakt en God zich dan als een verterend vuur voor hem vertoont, wie of wat kan dan zijn uiterst verderf verhinderen? .

HOOFDSTUK 2.

DE HEIDENEN IN PLAATS VAN DE JODEN GEROEPEN.

Nadat wij door de inleiding in 't vorige hoofdstuk als door een voorportaal zijn ingegaan, leidt dit tweede hoofdstuk ons in het inwendige des Boeks. De eerste toespraak, die wij er vinden en ook in enige volgende hoofdstukken behoort tot een tijd, toen Juda en Jeruzalem uitwendig zeer bloeiden, maar toch ook reeds, door tot een werelds leven te vervallen, voor de strafgerichten Gods rijp begonnen te worden. Maar terwijl Jeruzalem geoordeeld wordt, wordt het gezift als de tarwe, en terwijl het gezift wordt, wordt het gered en verheerlijkt. Gelijk nu de ongoddelijke glans, die rijp wordt voor 't verderf, zich daar als in een brandpunt samentrekt, alzo zullen eenmaal al de stralen der laatste ware heerlijkheid aldaar als in een brandpunt bijeenkomen.

I. Vs. 1-22. De profeet begint met een woord van Micha, zijn tijd- en ambtgenoot, die Israël's toekomstige ware heerlijkheid in de verheven en wereldomvattende roeping van dit volk met ene zinrijke kortheid voorstelt; stelt vervolgens de nu valse heerlijkheid van 't volk Gods, die juist het tegendeel is van de ware en met de navolging van vreemde misbruiken en de aanbidding van heidense godheden gepaard gaat, terwijl Gods volk geroepen is 't middenpunt te zijn van alle andere volkeren en door de wereld opgezocht te worden, daartegenover, en toont dat dit een toestand is, die voor 't oordeel rijp maakt. Dan gaat hij er toe over om het gericht zelf voor te stellen, hoe dat in eigen oog nog zo heerlijke volk zich smadelijk verbergen moet, wanneer die verworpen heerlijkheid van Jehova zich openbaren zal, en hoe het dan met de afgoden zó geheel zal gedaan zijn, dat men deze, waarvoor al wat hoog en laag is zich nu buigt, toornig over het ellendig bedrog, waardoor men met hen gevangen was, van zich werpen en voor de ogen des Rechters in de hollen der mollen en vleermuizen zal willen verbergen, om daarna zelf in de reten der rotsen en kloven der steenrotsen de wijk te nemen.

1. Dit wat in Hoofdstuk 2-4 en vervolgens ook Hoofdstuk 5 beschreven is, is het woord, dat Jesaja, de zoon van Amos (Hoofdstuk 1:1) gezien 1) heeft ten tijde der regering van Jotham (2 Kon. 16:2), omstreeks het jaar 750 v. Chr. 2), over Juda en Jeruzalem 3).

1) Als mensen met elkaar spreken, worden de woorden niet gezien, maar gehoord; maar wanneer God met den profeet spreekt, geschiedt dit op ene bovenzinnelijke wijze en de profeet ziet het. Want de geest heeft noch ogen, noch oren; maar de geest, voor waarneming van het bovenzinnelijke vatbaar is geheel en al oog.

2) Gelijk Jeremia stellig verzekert, Jer. 26:18 vv. geschiedt de voorspelling van Micha, waaruit de hier vs. 2 vv. voorkomende woorden zijn overgenomen (2 Kon. 15:39), ten tijde van Hizkia! Maar daar het Boek Micha één geheel vormt, waarin Micha 't geen hem al den tijd van zijne profetische werkzaamheid geopenbaard was aan 't einde daarvan in ene hoofde om (kwintessens) samenvat, kan aan ieder deel van deze verzameling met gelijk recht een dubbele datum worden aangewezen, een naar den tijd der eigenlijke openbaring aan den profeet en een andere met betrekking tot den tijd, waarop deze openbaring werd bekend gemaakt aan het volk. In dezen zin kon wat wij Micha (4:1 vv.) lezen, zeer goed tot den tijd van Hizkia gebracht worden, terwijl het toch ook onder een der vroegere koningen voor de eerste maal kan zijn gesproken. Het is wellicht toen Jotham voor zijn krankten vader regeerde (2 Kon. 15:5) dat Micha zijne profetische werkzaamheid begon (Micha 1:1), en ook die bedoelde woorden Gods ontvangen heeft (760 v. Chr.). Jesaja nu, die twee jaar later geroepen

werd (2 Kon. 15:7), herhaalt tien jaar daarna hetgeen zijn tijdgenoot voorspeld had om Israël's ware en valse heerlijkheid tegenover elkaar te stellen (Hoofdstuk 2-4) en door de aanwijzing hoe de weg der laatste tot de eerste door het oordeel der verwoesting over Jehova's wijngaard gebaad wordt (Hoofdstuk 5), de geschiedenis zijner eigene roeping mede te delen (Hoofdstuk 6).

3) De volgende hoofdstukken schetsen den toestand des volks als bloeiend, gelukkig. Maar Israël misbruikt de zegeningen des Heren, in het land heerst de weelde en vleselijke gerustheid, welke meent den Heere nu niet verder nodig te hebben, en zich op rijkdom en het voortreffelijke krijswezen verlaat. Dit alles past vooral op den tijd van Uzzia en Jotham.

2. Horen wij eerst wat door Micha (Hoofdstuk 4:1-3) over Israël's ware, heerlijkheid, over zijne verhevene en de wereld omvattende roeping als van Gods volk reeds gezegd is 1): En het zal geschieden in het laatste der dagen), dat a) de berg Zion 3), voorgesteld in verbinding met den berg Moria (Ps. 76:3; 78:68), van het huis des HEREN, de enige plaats van den waren godsdienst op aarde, in deze zijne, nu nog verborgene heerlijkheid algemeen erkend, ten gevolge daarvan zal vast (hoger) gesteld zijn op den (dan de) top der hoogste bergen, 4), die nu nog met hun hemelhoge toppen uit de hoogte neerzien op dien kleinen kalkberg, dien Jehova Zich verkoren heeft (Ps. 68:16 v. hij zal verheven worden boven de heuvelen, zodat wat de hoogte aangaat, zelfs de hoogste berg hem niet gelijk is, en ook de vorm met het wezen en de waarde daarvan overeenkomt (Ezechiël. 40:2. Zach. 14:10), en tot dezelve zullen alle Heidenen, hun afgoden en de hoogten verlatende, toevloeien, gelijk de stromen vloeien naar de zee, hun verzamelplaats en verenigingspunt. 5)

a) Mich. 4:1.

1) Het is de Geest des profeten, die hier een reeds vroeger gesproken profetisch woord aan Jesaja's geest herinnert en tot een uitgangspunt maakt voor de volgende in den geest van Jesaja verwekte gedachten. Die voorspelling staat hier volstrekt niet op zich zelf, zij is slechts de basis voor de volgende vermaning en bedreiging des oordeels; aan haar houdt Jesaja in zijne rede zich vast, totdat hij deze rede op ene hem eigene wijze eindigt (zie 4:2 vv.).

2) De uitdrukking in het laatste der dagen, woordelijk: "aan het einde der dagen, " betekent altijd het laatste tijdperk van het deel der volks- of rijksgeschiedenis van Israël, dat de profeet op dat ogenblik overzag. Zo betekent zij bij Jakob (Gen. 49:1), het tijdperk der verovering van Kanaän door zijne nakomelingen, daar Jakob's profetische blik met dit feit de laatste grenzen der aan hem geschonkene openbaring een aanvang zag nemen; terwijl bij Jesaja deze uitdrukking altijd het begin van den Messiaansen tijd betekent, welke de periode van Christus menswording tot aan de voleinding van Zijn rijk omvat.

Duidelijk voorspelt hier de Profeet des Heren den tijd der Nieuwe bedeling, vooral omdat hier gesproken wordt van een toevloeien of van een toestromen van de heidenen. Nu was de kerk nog volkskerk. Zion was nu nog het beeld van de kerk dier dagen, maar eenmaal zou de tijd aanbreken, dat de kerk wereldkerk zou worden, zodat Jood en Heiden daartoe zouden worden vergaderd, en er geen onderscheid meer zou zijn tussen Jood of Griek, Barbaar of Scyth. Dit

wordt nader uitgedrukt door dat de berg, van het huis des Heren hoger gesteld zo zijn dan de top der bergen.

Nu mochten de volken dien kleinen heuvel verachten, Bazans bultig gebergte Zions heuveltop menen te overtreffen, de tijd zou komen dat voor aller oog het zichtbaar zou wezen, dat de Heere Zion begeerd had om daar te wonen.

3) Het huis des Heren stond op den berg Zion, door ene bergspleet van den Moria gescheiden, maar ook door ene brug daarmee verbonden; daarom worden beide bergen als één berg beschouwd (Ps. 9:12; 74:2; 76:2 Toch is Zion niet gelijkloidend met Moria. De berg Moria is de plaats der aanbidding Gods (des Vaders), de berg Zion de plaats van het rijksbewind Gods (des Zoons), gezeten aan de rechterhand Gods en met den Vader de aanbidding waardig (Fil. 2:9-11).

4) Gesteld op den top der bergen, d. i. boven dien top, waardoor ene verhoging niet alleen in het bewustzijn der volkeren, maar ook in natuurlijken zin, ene uitwendige wordt voorspeld. De vraag hoe dit reeds in den tegenwoordigen toestand der aarde geschieden kon, daar hieraan ene omkering der aardvlakte moest voorafgaan, wordt beantwoord door de opmerking, dat de Profeet bij deze woorden ene geheel nieuwe orde der dingen op het oog heeft, wanneer de berg Zion, als het middenpunt der wereld, ook zichtbaar zich zal verheffen (Openbaring 1:10 v.): onder de hoogten der aarde de hoogste, terwijl om hem heen de andere bergen zich legeren, als stralen van hem uitgaande en ook tot hem als middenpunt terugkerende.

1) Gelijk eeuwen te voren de mensen in de vlakte Sinear uit elkaar gegaan en zo de volkeren ontstaan zijn (Gen. 11:1 vv.), zo zullen de volkeren eens op den berg des huizes des Heren zich weer verenigen en als leden van één gezin vriendschappelijk met elkaar omgaan; gelijk Babel (= verwarring, Gen. 11:9) de plaats was, van waar de volkerenstroom zich in alle richtingen verdeelde, zo zal Jeruzalem (= plaats des vredes, Gen. 14:18) de plaats zijn, waar die stroom weer zal samenvloeien.

Geschaard en gedeeld in de menigvuldigste verscheidenheid trekken de vele volkeren daarheen; allen echter (hoe verschillend ook wat de nationaliteit aangaat) verenigt slechts het ene verlangen, opwaarts te stijgen van den donkeren grond tot den kruin der zalige hoogten, waar de voedende stroom en des waren levens vloeien in de leer van God en Zijne heilige paden.

3. En vele volken zullen heengaan, in plaats dat gelijk nu slechts één volk opgaat ter feestviering, en elkaar opwekkende met heilbegerige harten zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEREN, tot het huis van den God Jakob's, opdat Hij ons Heere van Zijne wegen, 1) gelijk Hij die in Zijn Woord bekend gemaakt en voorgeschreven heeft, en dat wij dan ook als zijne gehoorzame leerlingen wandelen in Zijne paden, wij, die tot dusverre allen als schapen gedwaald hebben, een iegelijk onzer zich kerende naar zijnen weg (Hoofdstuk 53:6)! Zulk een algemene tocht der volkeren naar Jeruzalem tot verkrijging van het heil des Heren is echter geheel in den aard der zaak gegrond; want alzo luidt de grondwet voor de geschiedenis der ontwikkeling van het Godsrijk op aarde: a) uit Zion zal de wet 2), de onderwijzing op alle vragen, welke de mens zijnen God doen mag, uitgaan, en des HEREN woord, dat gelijk het eenmaal den mens schiep, alzo nu ook den mens geestelijk herschept, uit Jeruzalem, 3) zodat wat de volkeren waarlijk gelukkig maakt alleen uitgaat van

Zion-Jeruzalem (Joh. 4:24). (Zie wat de vervulling aangaat (Luk. 24:47. Joh. 12:20 vv. 8:26 vv.).

a) Ps. 110:2.

1) Wij zien van deze waarheid een zeer nadrukkelijk bewijs in het bekeerde heidendom in onzen tekst. Zij zouden met het vaststellen van den berg der huizes des Heren op den top der bergen, in het begin van het Nieuwe Testament, door het licht des Evangelies overtuigd worden van hare dwaling, waarin zij tot dusver als Heidenen gezeten hadden, en daarom zouden zij terstond toevloeien tot dien heiligen berg, met ene onderlinge opwekking komt: laat ons opgaan tot den berg des Heren, tot het huis van den God van Jacob. Maar wat zou het doel zijn, wat zij hiermee zou hebben? alleen om ontheven te worden van die dwaling waarin zij tot dusverre, en ten opzichte van hun verstand, en van hun daden in gezeten hadden? Zij zijn bekommerd, om te weten wat zij kennen, wat zij doen moeten, opdat zij zich mochten overgeven tot een kennis der waarheid naar de godzaligheid.

2) Of deze woorden van Jesaja zijn of de volkeren in den mond worden gelegd is niet duidelijk. Die vraag is ook van minder betekenis.

Van meer gewicht is het wat men hier onder wet heeft te verstaan.

En dan is het duidelijk, o. i. dat hier niet van de wet der zeden sprake is. Die ging toch niet uit van Zion maar was gegeven op Horeb.

Zij was in de eerste plaats ook niet gegeven voor de volkeren, maar voor Israël.

Wij hebben daarom onder de wet hetzelfde te verstaan, als wat we in het volgende lid van ons vers, onder het woord moeten begrijpen n. l. de openbaring des heils, of zoals men het ook wel eens uitdrukt, de wet des Evangelies of de wet van Christus (Gal. 6:2), de leer van vrije genade en van enkel behouden worden door het geloof in Jezus.

3) Dus zijn Zion en Jeruzalem, als de kweekhoven en moederkerken van alle de Christelijke gemeenten der gehele wereld aan te merken, gelijk dan ook de wet des geloofs en der gerechtigheid (Rom. 3:27; 8:31) en 's Heren Woord of het zaligmakend Evangelie uit Jeruzalem is uitgegaan (Luk. 24:47) en door de Apostelen, op huns Meesters bevel vervolgens allerwegen, eerst onder de Joden en toen onder de Heidenen is verkondigd, en tot aan de uiterste einden der aarde uitgebreid (Hand. 1:8).

4. En Hij, de Heere aan wiens geopenbaarde Woord de volkeren zich als leergierige en heilbegerige leerlingen zullen onderwerpen, zal voortaan door dit woord, dat voor hen de hoogste rechterlijke en beslissende macht zal worden, rechten onder de Heidenen, en bestraffen of rechtspreken voor vele volken; terwijl Hij al hun verdeeldheden vreedzaam oplost; en zij zullen, daar zij bij de vredestichtende macht des Goddelijken woords, waaraan allen zich gewillig onderwerpen, niet meer ijzeren wapenen nodig hebben tot oplossing van hun onderlinge geschillen, hun a) zwaarden slaan tot spaden, en hun spiesen tot sikkelen, en slechts werktuigen kennen, voor den arbeid des vredes geschikt: het ene volk zal tegen het andere volk voortaan geen zwaard opheffen, om het in den oorlog te bestrijden, die, al blijft hij dan nog een goddelijk tuchtmiddel ten zegen der volkeren, toch wat zijn oorsprong en zijn innerlijken aard betreft, de innerlijke ontaarding der mensheid verkondigt, en eindelijk toch

ophouden moet, en zij zullen in het toekomstige tijdperk van de geschiedenis des rijks van God geen oorlog, geen oorlog voeren meer leren 1).

a) Joël 3:10.

1) Over het rechterlijke en over het scheidsrechterlijk optreden Gods, door Zijn woord, wordt hier gesproken. De macht des Heren zal gezien worden, en het gevolg daarvan zal zijn, dat indien men zich aan Gods woord gebonden acht, Gods woord gehoorzaamt en zich door het Woord laat regeren, er een tijd van vrede en rust zal komen.

Wat hier verder volgt is dan ook, niet wat beslist zal geschieden, maar wat zal geschieden als de volken zich zullen buigen voor het Woord, dat uit Zion en Jeruzalem zal uitgaan.

We hebben hier een profetische verzekering van wat geschieden zal, indien de volken, indien Overheid en onderdanen, den Heere zullen gehoorzamen, op Zijne wegen zullen wandelen. Van een tijd, aan het einde der N. T. bedeling, waarin het al vrede zal zijn, gelijk het Chiliasme wil, is hier geen sprake. Vs. 3 en 4 zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden. In vs. 3 hebben we de voorwaarden en in vs. 4 de gevolgen, indien aan die voorwaarden voldaan wordt.

De wereldgeschiedenis en de geschiedenis der Kerk hebben dit bevestigd.

2) Deze voorspelling heeft betrekking op de voleinding van Gods koninkrijk, wanneer het oordeel over de heidenen (Openbaring 20:9) gehouden en slechts brood en wijn tot viering van het verbondsmaal (Luk. 22:18) nodig zullen zijn. In beginsel begon de profetie reeds vervuld te worden bij de geboorte van den Vorst des vredes (Luk. 2:14), en zij wordt door de stille zachtmoedigheid der heiligen (MATTHEUS. 5:5) dagelijks meer vervuld.

5. Komt dan gij eerst tot den berg (vs. 2), die in uw midden is; en tot welken gij geen verren pelgrimstocht behoeft te maken, gelijk de andere volkeren, gij huis van Jakob! 1) en laat ons wandelen in het licht des HEREN, terwijl wij ons door Zijn woord laten verlichten en door Zijn Geest op den rechten weg laten brengen, opdat niet de heidenen in het aangrijpen van dat heil ons voorkomen.

1) Onder huis van Jakob is hier te verstaan, het oude bondsvolk, en het wordt hier toegeroepen om, waar het ziet dat de heidenen toevloeien, met ene heilige jaloersheid vervuld te zijn, om de zegeningen van het Nieuwe Verbond deelachtig te worden, om in het licht des Heren te wandelen, d. i. om niet alleen in naam maar ook in der daad, door het geloof in Hem die aan de Vaders was beloofd, te leven en te wandelen.

Christus Jezus is het Licht bij uitnemendheid, het Licht uit den Hoge opgegaan. In het licht te wandelen, wil dus niet anders zeggen dan Hem gelovig aannemen, zich door Hem te laten behouden, bij aanvang en bij voortgang beide.

6. Maar Heere! wat tracht ik dat volk tot een wandelen in Uw licht te vermanen, daar ik toch reeds in den geest zie, volgens Uwe rechtvaardige oordelen, dat Gij hebt uw volk, het huis van Jakob, door U met zoveel genadeweldaden overladen verlaten, om het nu te geven in de macht der heidenen; want zij zijn vervuld met goddeloosheid en zonde, meer dan dit in het

Oosten 1) gevonden wordt, en zij zijn huichelaars (Lev. 19:26. Deut. 18:10, 14), gelijk de in het Westen wonende Filistijnen, die toverij en waarzeggerij als kunst beoefenen, en aan de kinderen der vreemden tonen zij hun behagen 2).

1) In het Hebr. Maleoe mikkèdom. Beter zij zijn vervuld met uit het Oosten, d. w. z. met de zonde, die in het Oosten zo veel gevonden wordt, n. l. : waarzeggerij en acht geven op vogelgeschrei, een zonde die bij Jehova vervloekt was. In het volgende lid wordt ook gesproken van huichelarij, letterlijk: wolkmakerij, een zonde die bij de Filistijnen, d. i. in het Westen werd gevonden. Juda had des Heren dienst verlaten, zo klaagt hier de Profeet; zij hebben de zonde van afgoderij, en al wat daarmee ten naaste samenhangt uit het Oosten en het Westen overgenomen.

2) D. i. aan de vreemdelingen, aan hun zeden en manieren. Sommigen verstaan dit als gesproken van de huwelijken hunner dochters met vreemde natiën; 't geen door de Wet verboden was. (Deut. 7:1-3).

De Profeet vat met deze woorden alles te zamen, kinderen der vreemden zijn de Heidenen, in tegenoverstelling van de Israëlieten. Welnu met heidenen, die derhalve ook heidense gewoonten en zeden hadden en die overplantten op den bodem van het Heilige land, en daardoor Israël zijn afgezonderd en geheiligd karakter deden verliezen, hadden zij zich vermengd.

7. En hun land is, nu de heerlijkheid ten tijde van Salomo weer gezien wordt onder de veeljarige en krachtige regering van Uzzia (zie Inl. op 2 Kon. 15:32 v.), vervuld met zilver en goud, en hunner schatten is geen einde, hun land is tot een bedenkelijk teken, dat al wat tot den afval aanzet, voorhanden is (Deut. 17:16 v.), ook vervuld met paarden, en hunner strijdagens is geen einde.

Hun land is vervuld met paarden en wagens, dit was reeds strijdig tegen de wet, daar een koning van Israël gene ruitery op de been mocht houden; doch deze wet was reeds door Salomo overtreden. Maar nu komt hij tot het allergruwelijkste,

8. Ook is hun land, ten bewijze dat de afval reeds aanwezig is, vervuld met afgoden; voor het werk hunner handen buigen zij zich neer, voor hetgeen hun vingers gemaakt hebben.

9. Daar, voor dat werk hunner hand, bukt zich ter aanbidding de gemene, de geringe man en de aanzienlijke man, de edele en de man der ere (Ps. 4:3), vernedert zich, 1) maar niet voor den Heere, den alleen-waren en machtigen God; daarom zult Gij Heere, het zo schandelijk afhoereren, waarbij de eer uws hoogheerlijken Naams vertreden wordt, hun niet vergeven, maar met een ontzettend strafgericht bezoeken.

1) God had hen verheven, verheerlijkt en verhoogd, maar zij zelf verlaagden zich ten uiterste. Niet alleen de arme, geringe en gemene man onder hen, die gewoon was in het stof te bukken, kroop nu neer en kromde zich voor de afgoden, beelden van valse goden uit hout of steen gevormd, maar ook de grote, aanzienlijke, rijke, en machtige heer boog zich neer voor den tronk of tak van een boom, vergodende dus mensen, geringer dikwijls dan zij zelf en

eerbiedigende gewijde afgoden van kalk en steen, veel minder dan enig menselijk wezen; zodat de Profeet elders met recht van hen zegt, dat zij zich ten volle toe vernederden, (57:9) daar zij ook eens naar verdienste door de goddelijke oordelen zouden vernederd worden.

10. Ziet reeds aanschouw ik in den geest de oordelen, die zullen komen. Ga 1) voor de overmacht der tegen u opkomende vijanden in den rotssteen, gij eenmaal zo bloeiende natie, en verberg u in het stof der aarde, gelijk in de dagen van Midian en andere tijden geschiedde (Richt. 6:2. 1 Sam. 13:6 van wege den schrik des HEREN, door Zijne verschijning als rechter verwekt, en om de heerlijkheid Zijner majesteit, welke Hij in den vuurgloed van Zijn toorn openbaren zal.

1) Met dit vers gaat de Profeet van den weeklagenden toon tot den Heere, in den waarschuwenden toon tot zijn volk over. Heeft hij in de eerste verzen op den heerlijken staat gewezen, in deze verzen tot aan het einde van dit hoofdstuk, wijst hij op een bedroevenden en diep treurigen toestand, die zal komen, indien het volk des verbonds zich niet bekeert, en tracht hij zijn volk, wetende den schrik des Heren, te bewegen tot het geloof.

11. a) De hoge, stout opgeheven ogen van hen, die nu met hoogmoedige verachting voorbij den tempel des Heren gaan, en daarentegen zich buigen voor de afgoden (vs. 8 v.) der mensen zullen vernederd worden, en de hoogheid der mannen, die nu stout zijn op hun rijkdom en hun wapenmacht (vs. 7), zal tegen hun wil voor den Heere neergebogen worden; en de HEERE alleen, dien men zo gering acht, dat men al het ijdele en nietswaardige boven Hem stelt, zal in dien dag Zijner rechterlijke oordelen verheven zijn. 1)

a) Jes. 5:15.

1) De Heere God wordt niet alleen verheerlijkt in de heerlijkheid en zaligheid zijner gelovigen, maar ook in het verloren gaan der rampzaligen.

Zo ook zegt hier de Profeet, dat de Heere zal verheven worden als al die oordelen over Juda zullen komen. Want dan zal het blijken, dat niet Israël's leugenpriesters en leugenprofeten gelijk hadden, die het volk hebben misleid, door hun "vrede vrede en geen gevaar, " maar Israël's God, Jehova, die tegenover de heerlijkheid verbonden aan het onderhouden van Zijne inzettingen, de straf heeft doen horen en nu toepast op het verlaten van Zijne wegen.

12. Want de dag des HEREN der heirscharen, waarop Hij recht doet, zal als een vreeslijke orkaan, die de hoogste bomen het eerst treft, vernietigen; hij zal zijn tegen allen hovaardige en hoge, en tegen allen verhevende, die zich niet voor Hem wilde vernederen, opdat hij nu met geweld vernederd worde.

13. En tegen alle hoge en verhevende cederen van Libanon, deze beelden van menselijke zelfverheffing, en tegen alle eiken 1), in het land aan gene zijde van den Jordaan, van Basan, die in hun vastheid een beeld zijn van menselijke onbuigzaamheid en hardnekkigen hoogmoed.

1) De cederen des Libanons en de eiken van Basan (vgl. Ezechiël. 27:5. Zach. 11:2) hebben zulk ene poëtische betekenis in de natuurlijke historie verkregen, dat het bijna overtollig schijnt nog een woord daarover te zeggen. Dr. Ruth in “von Schubert’s Reise in das Morgenland” zegt: “In het midden is het bos iets lichter; hier staan 5 in omvang (9 voet in diameter) bijna gelijk cederen, die voor Salomo’s tijdgenoten gehouden worden; de een, die daardoor dat hij gespleten is en de wanden zijner spleten zeer wijd gapen, bijzonder dik schijnt, maar door den bliksem zijne kroon verloren heeft (de dag des Heren is dus over hem gekomen), is de heiligste hunner. Het aantal der overige jongere cederen, die meestal iets hoger zijn, dan gene 5 oude, mag wel 300 bedragen.

14. En tegen alle hoge bergen, deze beelden van hetgeen in de mensenwereld rotsvast staat, en tegen alle verhevene heuvelen, die, schijnbaar eeuwig, het menselijk zekerheidsgevoel voorstellen.

15. En tegen allen hogen toren, door vorsten tot hun veiligheid gebouwd, en tegen allen vasten muur, waarachter de inwoners ener stad hun veiligheid zoeken.

16. En tegen alle schepen van Tarsis, waarmee men verre reizen onderneemt, en tegen alle gewenste schilderijen, of beelden, of andere sieraden, die men aan de schepen of in de huizen had.

De profeet verplaatst ons hier van den Libanon op de zee, en toont ons daar de geweldigste, indrukwekkendste verschijnselen. Tarsisschepen, d. i. de zodanige, die naar het afgelegenste strand, naar Tartessus gingen, zijn zeker om hun stevigheid en sterkte genoemd.

“Tegen alle Tarsisschepen (die het rijk van Tyrus afbeeldde) en al hun kostbaar beeldhouwwerk.”

Als God Israël straft en Juda’s zonde bezoekt, dan zal ook het land delen in de straf en in die bezoeking. De Schrift leert overal dat ook de schepping deelt in de gevolgen der zonde. “Het ganse schepsel zucht” roept de Apostel uit.

Daarom, als God de Heere een volk bezoekt met Zijne oordelen en Zijne tuchtroede, wordt ook de onbezielde schepping niet gespaard.

De aarde is vervloekt om der zonde wil. Als daarom de zonde voor eeuwig van de aarde is verbannen, zal er een nieuwe aarde zijn, onder den nieuwen hemel, en op die nieuwe aarde, waarop gerechtigheid, het tegenovergestelde van de zonde, woont, zal ook de schepping weer in onverbleekten glans schitteren en zich heerlijk ontplooien.

17. En de hoogheid des mensen zal, gelijk reeds vroeger (vs. 11) gezegd is, gebogen, en de hoogheid der mannen zal vernederd worden, en de HEERE alleen zal in dien dag verheven zijn.

18. En elk een der afgoden, die in de reeks der dingen, waarmee het land vervuld is (vs. 7 v.) vooraan staan en de hoofdkrankheid zijn, zal ganselijk vergaan, wat hun beelden en hunnen dienst, ook zelfs wat hun naam en hun aandenken aangaat (Zach. 13:2).

Een kort woord vol snijdenden de verachting. De Duitse vertaling luidt aldus: “Und mit den Götzen wird’s gans aus sein. ”

19. Dan zullen zij, haastig gehoor gevende aan het in vs. 10 gegeven bevelwoord, in de spelonken der rotsstenen gaan, en in de hollen der aarde, om er zich te verbergen, van wege den schrik des HEREN, en van wege de heerlijkheid Zijner majesteit, wanneer Hij als een koning, die toornig van zijn troon opstaat, Zich opmaken zal, om de aarde te verschrikken.

20. In dien dag zal de mens zijne zilveren afgoden en zijne gouden afgoden, welke zij zich door den goudsmid gemaakt hadden, om zich daarvoor neer te buigen, om van deze ijdele lasten, die niets baten, maar wel in de vlucht belemmeren, zich te ontdoen, wegwerpen voor de mollen en de vleermuizen; ten einde ze voor het oog degene, die met Zijne gerichten de afgodsdienaars achtervolgt, te verbergen.

21. Nu ontheven, zo als hij meent, van den last, die de handen en van den last, die het geweten bezweert, gaande in de retsen der rotsen, en in de kloven der steenrotsen, zich zelf in veiligheid stellende, van wege den schrik des HEREN, en van wege de heerlijkheid Zijner majesteit, wanneer Hij zich opmaken zal, om de aarde geweldig te verschrikken 1).

1) Men kan de zonde wel eens meester worden en ze laten varen en er toch geen waar berouw van hebben: men kan ze meester worden, omdat ze te lang valt, of omdat men er van overkropt is, en ze nalaten, omdat er geen gelegenheid toe is, niet omdat men er berouw van heeft, en ze ter liefde van God zoekt na te laten, maar steeds omdat men voor Zijne gramschap en haar billijke straf of slechte gevolgen vreest.

22. Laat gijlieden dan, zo gij dan nog bij tijds leren wilt uit al wat gij hier over den dag van den Heere Zebaoth gehoord hebt, af met uw dwaas en verderfelijk vertrouwen van den mens, wiens adem in zijnen neus is, met wiens macht en grootheid het dadelijk uit is, wanneer Hij, die dezen adem gaf, Hem weer wegneemt (Ps. 104:29), want waarin is hij te achten 1)?

1) Wat is toch aan of in den mens, waarom iemand zijn vertrouwen op hem zou stellen? (Ps. 39:12).

De profeet heeft in de voorgaande verzen de machteloosheid van het scheepsel doen zien, als de Heere ten gerichte opstaat. En Israël had zijn hart van den Heere afgetrokken, en op den mens zijn vertrouwen gesteld, en het zou het ook nu ervaren, dat wie van God afwijkt en zijn vertrouwen op den mens stelt, steunt op een gebroken rietstaf.

Wat kan de mens, wat kunnen alle mensen te zamen tegen dien God, die in den Hoge troont?

HOOFDSTUK 3.

STRAF OVER ONBARMHARTIGHEID EN HOOGMOED.

II. Vs. 1-4 : 1. Terwijl de profeet de aankondiging des oordeels, in het vorige hoofdstuk meer algemeen gedaan, en in 't licht van 't einde der dingen beschouwd, hier herhaalt, richt hij zich nu in 't bijzonder tot Juda en Jeruzalem en toont aan, dat die strijdvaardigheid onder de regering van Asa en Jotham, Jehova's toorn heeft opgewekt, gelijk dan ook die toorn spoedig daarna begon te ontbranden, en onder Achaz en onder Hizkia slechts voor een tijd afgewend werd. Jehova zal den Joodsen staat doen vergaan, alles wegrukkende, waarop deze steunt; vooral over de regeringsstanden, die het meest ontaard zijn, zal Hij 't oordeel uitspreken, en de hoogmoedige en wellustige vrouwen door de diepste ontering straffen, zodat haar gekunstelde tooi in wanstaltig gebrek zal overgaan, en hare ijdele behaagzucht door de laakbaarste wellustazernij vervangen wordt.

1. Voor het vertrouwen op mensen, grondtrek van den tegenwoordigen, schijnbaar zo gelukkigen, werkelijk voor het oordeel rijp geworden tijd heb ik, Jesaja, reeds vroeger (Hoofdstuk 2:22) gewaarschuwd; en dat met ene goede bedoeling, daar de tijd niet ver verwijderd is, dat uwe gehele staatsinrichting, nu reeds waggelend, ineen stort. Want ziet, de Heere onweerstaanbaar als de Almachtige, de HEERE der heirscharen, die daarvan ene ontelbare menigte heeft (Hoofdstuk 1:24), zal, wanneer Hij zich tot het oordeel opmaakt, van Jeruzalem en van Juda wegnemen den stok en den staf 1), waarvan het bezit u nu verheugt, allen stok des broods en allen stok des waters, 2) zodat er hongersnood komt (Lev. 26:26 vv. Jer. 14:18. Klaagt. 2:20; 4:10).

1) Luther vertaalt: "allerlei voorraad; " echter blijkt uit vs. 2 dat die steunsels personen zijn. De profeet gebruikt ene spreekwoordelijke uitdrukking om de nodigste steunsels des levens aan te duiden; want wie kan leven zonder brood en water? .

Hiermede wordt in het algemeen aangegeven, wat verbroken zou worden, m. a. w. alles waarop de mens, waarop Juda in die dagen steunde. In het volgende gedeelte van dit vers en in de volgende verzen wordt nu nader aangegeven welke stutten en sterkten verbroken zouden worden.

2) De Profeet begint met den staf des broods en dien des waters. Brood en water zijn de eerste levensbehoeften voor den mens. Zonder brood en water kan hij niet leven. En dus is brood en water hier het beeld, van al wat de mens nodig heeft om het leven voort te zetten in den strijd tegen den vernietigenden dood.

Dit is ook letterlijk vervuld in de dagen der belegering van Jeruzalem, zowel in die door Babels koning als in die door de Romeinen.

2. Den held en den krijgsman, uwe beproefde krijgsoversten en hun tot den krijg toegeruste manschappen, den rechter, door de regering gesteld om het recht te handhaven; en den profeet, die u Gods woord verkondigde, maar naar wie gij niet wilde horen, en den waarzegger dien ij liever aangehoord hebt, en den oude, door u tot een raadsheer gesteld;

3. Den overste van vijftig, want ook de mindere leden van uw staatslichaam zullen niet gespaard worden, en den aanzienlijke, den man van rang (Luk. 14:8) en den raadsman, in den ruimeren zin van dit woord, en den wijze onder de werkmeesters (2 Kon. 24:14 vv.), en dien, die kloek ter tale is 1).

1) Wijze of staatsman en die kloek ter tale of redenaar, eigenlijk wichelaar en slangenbezweerder is, in 't kort, ieder persoon van belang en voorwerp van des volks vertrouwen, 't zij hij dit verdiende of niet, allen zouden door de verwoesting van den oorlog worden weggerukt. Wat baten hun nu die, welke onbekwaam zijn om afgodsbeelden te maken of geheimzinnige toverformules te fluisteren! .

4. En Ik, spreekt de Heere, zal, opdat op de nu weer herleefde heerlijkheid van Salomo andermaal een tijd als onder Rehabeam volge (1 Kon. 12:10), jongelingen stellen tot hun vorsten, raadslieden des konings, en kinderen 1), die het volk maken tot speelbal van hun moedwil, zullen over hen heersen (Pred. 10:16).

1) Van den koning wordt hier niet gesproken. In die dagen zou de koning een niets doend koning zijn, die, omringd door jongelingen, hun speelbal zou wezen, zodat niet machtigen en aanzienlijken, wijzen en edelen over het volk zouden heersen, maar mannen, die als kinderen zouden handelen, om het land nog meer ten verderve te voeren. Dit is ook de treurige geschiedenis geweest, toen de dusgenaamde hofpartij heerste en zowel den koning als het volk in de engte dreef.

5. En het volk zal, bij de vernietiging van alle orde in den staat, door ene volksregering van de ellendigste soort vervangen, gedrongen 1) worden; de een zal zijn tegen den ander, en een iegelijk tegen zijnen naaste, zodat ook alle familiebanden worden verbroken; de jongeling zal, juist in tegenoverstelling van hetgeen door de natuurlijke en de zede-wet wordt bevolen, stout zijn, zich vermetel verzetten tegen den oude; de verachte, die tot de heffe des volks behoort, tegen den eerlijke, 2) die tot nog toe om zijn ambt in ere was.

1) Gedrongen worden in dan zie dat alle liefde tot elkaar zou wijken, en zelfzucht van de laagste soort den toon zou aangeven. Elk zich zelven het naast, zou dan in beoefening worden gebracht. Waar met God niet meer gerekend zou worden, zou men zich zelven zoeken in den meest vulgairen zin van het woord.

2) De een is de tiran van den ander; elk klaagt over verdrukking en is zelf de grootste verdrukker zijner broeders; alle ondergeschiktheid is weggenomen; men heeft niet alleen geen eerbied meer voor aanzien of hoge jaren, maar integendeel ouderdom, rang en geboorte zijn genoeg, om iemand tot het voorwerp van haat te maken.

De Revolutie in Frankrijk en elders (ook in Nederland) in 't laatst der vorige eeuw, gaf dergelijke misvormingen van 't staatsleven te aanschouwen. Dat geslacht is nog niet uitgestorven. Denk b. v. aan Parijs in September 1870.

6. Wanneer, terwijl in den Staat alles is omgekeerd, zodat niemand meer lust heeft in een regeringsambt, en juist de opperheerschappij van de heffe des volks des te vuriger de

herstelling der orde zal doen begeren, iemand, de eerste de beste, zijnen broeder uit het huis zijne vaders, in de algemene verlegenheid alle betrekkingen ter zijde stellende, zal aangrijpen, om hem te dwingen het landsbeheer op zich te nemen, zeggende: Gij hebt ten minste nog een kleed, al was het slechts een mantel, om u nog in zekeren betamelijken vorm als regent te kunnen vertonen, wees gij ons dan ten overste, laat toch dezen aanstoot, dezen last onder uwe hand wezen, namelijk den zwaren last, om in zulke bange tijden u te stellen aan het hoofd der zaken;

7. Zo zal hij, het aangeboden ereambt plechtig weigerend, in dien dag, dat hij het gelukkigst is, die zich in zijn eigen huis kan terugtrekken en met staatszaken niets heeft te maken, zijne hand tot een eed opheffen, zeggende: Ik kan geen heemeester wezen, die de gebroken armen en benen van het gevallen staatslichaam weer helen kan; er is ook geen brood en geen kleed in mijn huis; zet mij den naakte en hongerlijdende, die zelf niet kan blijven staan, niet tot een overste des volks.

8. Deze diepe, tragische ellende is echter slechts ene rechtvaardige vergelding, want Jeruzalem heeft aangestoten, is gestruikeld, en Juda is reeds gevallen, dewijl hun tong en handelingen, hun woorden en daden, tegen den HEERE, hunnen Bondsgod, zijn, om de ogen Zijner heerlijkheid te verbitteren, te trotseren.

De ogen Zijner heerlijkheid, de alziende heilige ogen van Hem, den Rechter der aarde.

De ontzedelijking des volks in woord en daad tergt in den hoogsten graad het rein en heilig aangezicht des hemelsen Konings.

In de ogen Zijner heerlijkheid weerspiegelt niet alleen de barmhartigheid voor al degenen, die Hem liefhebben, maar ook de toorn jegens allen, die Hem verachten en zich van Hem afwenden. En nu zo diep is Israël gezonken, dat het niet alleen om die ogen der heerlijkheid zich niet meer bekommert, maar met opzet ze trotseert.

9. Het gelaat huns aangezichts getuigt tegen hen, 1) het tekent voor aller oog hun vervreemding van God, en hun zonden spreken zij vrij uit, gelijk Sodom (Gen. 19:5), zij verbergen ze niet, 2) terwijl een nog niet geheel verhard mens althans dit oordeel over zich uitspreekt, dat hij zich voor zijne zonde schaamt en ze niet openbaar maakt. Wee hunlieder ziel, want zij doen door deze uittarting van Gods toorn zich zelven kwaad!

1) Als men hen aanziet, ontdekt men terstond in hen een stout en onverzettelijk gelaat, hetwelk met een stalen voorhoofd gewapend is, dat zij van blikken noch van blozen weten; en geen wonder, zij komen er vermetel voor uit wat zij zijn en verklaren openlijk hun zonden gelijk Sodom. Zij roemen op hun snode handelingen, en verheffen zich op het welgelukken hunner boze bedrijven, die zij in het licht durven zetten, al waren zij nog zo heimelijk gepleegd, en al schreeuwden zij om wraak tegen den Hemel, zodat alle zaden en sprankelen van deze goddelozen ten enenmale weggerot en uitgeblust waren.

2) Mijn onbeschaamd gelaat strekt ten getuige tegen hen, hun zonden roepen ze uit, als die van Sodom.

Dieper kunt Gij niet zinken. Het “gieriglijk” en onbeschaamd “bedrijven van alle zedelijke onreinheid, ” dat is het toppunt der boosheid. Gelukkig hij, die gevallen zijnde, zich nog schaamt! .

10. Zegt, opdat Juda en Jeruzalem als ‘t nog mogelijk is, eer het te laat is, nog den weg der gerechtigheid verkiezen, en Gods volk getroost worden, den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal, al gaat het hem een tijd lang kwalijk; dat zij namelijk de vrucht hunner werken zullen eten

1) in allerlei geluk en zegen, die hun ten deel zal worden (Ps. 37:37.)

1) De uitspraak is zeer duidelijk, welke de vromen, in de tegenspoeden dezer wereld, het hoofd omhoog doet houden en ondersteunt. Dikwijls toch gebeurt het dat veel hen treft in den loop der wereldse dingen, wat tegen hunnen wens en de stemming van hun gemoed ingaat, of ook dat zij in de algemene oordelen en verliezen van dit leven worden ingewikkeld. Maar de zekere hoop houdt hen staande, dat God zijne dienaren niet aan hun lot overlaat. Dit leert de rede, dit bevestigt en heeft bevestigd de ondervinding van alle tijden, maar bovenal is het de vaste en de troostvolle leer van Gods Woord. Zelfs de tegenspoeden worden voor zijne vrienden, door de verwonderlijke goedheid en wijsheid Gods, ten goede gewend.

De vromen in die dagen worden hiermede getroost, dat als de Heere met Zijne oordelen zal komen, Hij hen niet zal vergeten, en aan hen zelf overlaten. De Heere had vroeger een Lot bewaard, en uitgered, toen Hij Sodom en Gomorra verwoestte, welnu Gods volk kan altijd op Zijne genade en genadige bescherming rekenen, indien het maar niet vergeet dat Hij immer op Zijne, d i. op goddelijke wijze de zijnen zegent.

11. Maar wee den goddeloze, al schijnt hij een tijd lang midden in de vreugde te zijn, het zal hem kwalijk gaan! want de vergelding zijner handen zal, als de ure der Goddelijke afrekening daar is, hem geschieden 1) Spr. 1:31).

1) Dit vers is een rechtstreekse tegenstelling met het vorige. De Heere wil er mede zeggen, dat de goddeloze er niet op te rekenen heeft, dat ook hij in die bescherming en uitredding Gods zou delen.

De geschiedenis van Israël heeft dit te aller tijde bewezen. Het pad door de Rode zee was voor Israël tot heil, maar voor Farao ten verderf.

12. Toch heeft het volk minder schuld dan zijne leidlieden; en juist dit maakt den toestand zo treurig en troosteloos, dat het in de hogere standen zo ellendig gesteld is. De drijvers mijns volks zijn, daar zij hun ondergeschikten tot een speelbal maken van luim en willekeur, ofschoon in jaren gevorderd, toch wat hun gezindheid en daden aangaat moedwillige kinderen, en vrouwen heersen uit het vrouwenverblijf over hetzelfde, terwijl zij koningen en vorsten, wier lusten zij dienen, naar haren wil weten te leiden. O mijn volk! die u leiden, de profeten aan het hof, door wie men u verzekeren laat, dat alles goed gaat en er geen gevaar is, verleiden u, en den weg uwer paden naar Gods wil tot uw heil, slokken zij in 1) zodat uwe ogen dien niet kunnen zien, en uwe voeten die niet kunnen vinden.

1) Van een koning is ook hier weer geen sprake, wel van zijne raadslieden, van zijne hofpartij, die zich laat leiden door vrouwen, en daarom als onzelfstandige kinderen optreden, zodat zij, in plaats van op te treden voor de belangen van het volk, het volk verdrukken.

Waarbij nog komt dat ook de profeten dwaalleringen voortbrachten.

En hiermee was de zonde volmaakt.

Israël's koning was een theocratisch koning, en daarom had de Heere Zijne profeten aan des koning hof om den koning te raden in overeenstemming met de wet en de ordinantiën Gods. Helaas, de theocratische koning was een schijnkoning geworden, en de profeten, in plaats van de wegen des Heren bekend te maken, hadden den weg Gods verkeerd, hadden de wet ingeslokt, zodat zij als het ware niet meer werd gevonden. En daarom kon niet anders dan het verderf van land en volk aanstaande zijn.

13. Maar lang zal dat niet meer duren, want de HEERE is reeds opgerezen van Zijn zetel in den hemel, en stelt Zich om met Zijne tegenpartijen te pleiten, en Hij staat, heeft zich opgemaakt om de volken te richten.

1) In vs.13 en 14, wordt niet gesproken van de uitvoering van het vonnis, welke later zal plaats hebben, maar leiden in, in de rechtshandel van den Heere, het gaan zitten op zijn Rechterstoel, en het indagen der overtreders van Zijn heilige Wet.

In vs. 15 wordt dan ook de Heers als Rechter sprekende ingevoerd, die de hoofden, de burgerlijke en de geestelijke hoofden des volks, ter verantwoording roept.

Op majestueuzen toon hoort hij den Heere spreken: Wat is ulieden, d. i. hoe hebt gij het durven bestaan tegen Mijne wet en tegen Zijne ordinantiën in, de aangezichten der ellendigen te versmaden!

Maar aler Hij verder gaat ten opzichte van de hoofden des volks, zal de Heere eerst de vrouwen, de dochters Jeruzalems, aanspreken, gelijk dan ook in de volgende verzen geschiedt.

14. De HEERE komt ten gerichte, keert Zich vooral tegen de oudsten Zijns volks en des zelfs vorsten, die in plaats van leiders te zijn, verleiders daarvan zijn geworden, en zal zelf tot hun aanklager bij hen worden. Dan zal Hij zeggen: Ik kom met Mijne oordelen over u, want gijlieden hebt dezen wijngaard, Mijs volks (Hoofdstuk 5:1 vv.), dien Ik u ter bewaring en verpleging gegeven had, zo weinig bewaard en verpleegd, dat gij dien integendeel verteerd, zelf afgeweid en u daaraan vergrepen hebt; en dit is het duidelijkste bewijs dat gij, als wijngaardeniers aangesteld, zeer ver gekomen zijt: de door u hun afgeperste door des ellendigen is in uwe huizen.

15. Wat is ulieden, dat gij Mijn volk verbrijzelt, hoe kunt gij er toe overgaan Mijn volk te vertrappen, en hoe komt het u toch in den zin, dat gij de aangezichten der ellendigen vermaalt 1), hen, die reeds zó diep zijn neergebogen, door onbarmhartigheid van u afstotende en tot vertwijfeling brengende, spreekt de Heere, de Almachtige, HEERE der heirscharen, voor wie men toch moest vrezen, om Zijn eigendom en Zijne bijzondere beschermelingen niet aan te tasten.

1) Dit woord vermalen is zeer sterk; er is toch geen gewelddadiger verdrukking en verbrijzeling dan die van het koren tussen de molenstenen.

Hoe kunnen zij verdragen de vernietigende vraag van God: “Waarom verbrijzelt gij mijn volk?” Zij geven geen antwoord, want zij zijn door deze aanspraak als van den bliksem getroffen. De bestraffende aanspraak van Jehova is in ‘t algemeen vol schokkende waarheid en vooral het vooraan geplaatste een verpletterend donderwoord: “En gij, juist gij, juist gij. ” . 25681-971008-2029-Isa3. 16 Vs. 16-4 :1. De vrouwen der aanzienlijken in haren weelderigen zin en uiterlijken tooi spreiden bijzonder den strafbaren overmoed des volks ten toon. Tot haar wendt zich derhalve thans de mond des verontwaardigden redenaars, en met treffende ironie ontkleedt hij haar stuk voor stuk van hare pronksieraden. Daar staan zij nu walgelijk naakt, nog daarenboven in een tijd arm aan mannen, daar de kracht der natie gevallen is in den krijg! .

16. Verder, ook dit woord wordt mij openbaar aangaande de vrouwen, welke wel de meeste gaven en roeping hadden om den zuiveren godsdienst te bewaren, maar haar invloed mede tot verderf van mijn volk aanwenden (vs. 12), also zegt de HEERE: Daarom dat de dochters van Zion, de voorname en rijke vrouwen in Juda en vooral in Jeruzalem, welke hare rechte waardigheid zo geheel vergeten (1 Petrus 3:3 vv.), zich trots verheffen, en gaan met uitgestrekte hals, het hoofd omhoog, en lonken met de ogen (2 Petrus 2:14), al gaande en trippelende 1) daarhenen treden, en alsof hare voeten gebonden waren, “hare voetringen 2) doen klinken” .

1) Men kan hiermede het woord van Goethe vergelijken: “Hoe edel is haar gang, terwijl zij voor zich ziet. Het golvend slepen met haar kleed behaagt haar niet. ” Wat den trippelenden gang betreft, die is als van kinderen, “de trippelende gang met kleine pasjes. ”

Ofschoon volleerd en oud van jaren, willen de Jeruzalemse dames nog zeer jong schijnen.

2) De voorname vrouwen van dien tijd droegen boven de voetenkels gouden ringen, door gouden ketentjes onderling verbonden, waardoor de gang belemmerd werd, zij liepen zo, dat de enkels tegen elkaar sloegen, ook waren die gouden ketentjes met belletjes voorzien, om zo te laten bemerken dat zij naderden.

17. Zo zal de Heere U den schedel der dochters van Zion, waarvan nu de lange haarlokken afgolven, schurftig maken 1), en de HEERE zal hare schaamte ontbloten 2), haar overgeevende ter ontering aan de ruwe krijgsknechten (Zacht 14:2).

1) Het grondwoord betekent uitvallen, wegvloeien. De profeet voerspelt hier ene kaalheid des hoofds, het uitvallen der haren, dat aan vuile ziekten, aan schurftigheid en melaatsheid zijn oorsprong verschuldigd is.

Groot is de invloed ter bekoring, welke de natuurlijke gratie (bevalligheid), verhoogd door ‘t geen de kunst aanbrengt, uitoefent, maar de profeet, voor al die pracht blind, ziet alleen de vuiligheid der zielen en schildert voor die voorname vrouwen het smakeloos, walgelijk gewaad dat haar bereid is.

2) Wat wil ene met hare geile ogen lonkende vrouw, als 't er op aankomt ofschoon dan soms ook onbewust-toch anders dan 't geen hier gedreigd wordt, maar dan ook werkelijk met alle afschuwelijkheden der ruwheid moet gepaard gaan! God bezoekt in dat deel des lichaams, waarmee men gewoon is te zondigen. Men bezoeke slechts de hospitalen, waar de priesters en priesteressen der ontucht verpleegd worden.

De Oosterse vrouw, omhulde zich schier geheel door haren sluier voor den blik der vreemde mannen; wat haar hier gedreigd wordt, was derhalve een voor haar zeer ontorende straf en bevoeking, als zij straks in het vreemde land, of reeds bij de belegering van hare kleding zou worden beroofd. De zonde van boelering, wordt hier met een de zonde evenarende straf geboet.

18. Tenzelfen dage, wanneer de dreigende nood door oorlog, duurte, pest en oproer aanwezig is, zal de Heere wegnemen het sieraad der kousenbanden, 1) en de netjes, en de maantjes 2),

1) Het sieraad der kousenbanden. Banden gewoonlijk van goud gemaakt, even boven den enkel om het been vastgemaakt, dus voetringen.

Anderen vertalen: “netwerken, klederen, doorschijnend gebreid, vensters der oneerbaarheid genoemd.”

2) De netjes en de maantjes. De Staten-overzetteren nemen “netjes” in den zin van sluiers, dun doorzichtig doek.

Anderen zon- en maan sieraden, zonnetjes (van goud) en maantjes (van zilver), die men om den hals droeg. Uit Richt. 8:21 blijkt, dat men die gekroonde maantjes als sieraden den kamelen om den hals hing.

19. De reukdoosjes, 1) en de kleine ketentjes, en de glinsterende kledingen 2),

1) Men verstaat daaronder de gouden of zilveren doosjes met muskus of andere specerijen gevuld, gedragen aan den hals of op de borsten, of tussen deze. Anderen vertalen oorsiersels.

2) Of sluiers, de gewone dracht der Oosterse vrouwen, uit twee delen bestaande; het ene deel bedekte aangezicht en borsten, het andere achterhoofd en schouders.

20. De hoofdkroning, diadeem, en de armversierselen 1), en de bindselen, smalle gordels van ene edele stof (Jer. 2:32), en de reukballetjes, reukdoosjes in den vorm van appelen, in den gordel gedragen, en de oorringen 2), in de oren of aan den hals gedragen amuletten, of behoedmiddelen tegen boze invloeden;

1) Anderen: voetketentjes, behorende bij de oorringen. (zie vs. 18).

2) Oorringen: eigenlijk slangetjes, ene soort van talismans, dunne gouden plaatjes, slangswijze gevormd en met toverkarakters gegraveerd als een behoedmiddel tegen bezweringen.

21. De ringen en de voorhoofdsierselen,

Umbreit: De vingerringen en de neusringen. Voorhoofdsierselen waren, die over het voorhoofd tot op den neus hingen.

22. De wisselklederen, gedragen bij feestelijke gelegenheden, ene soort van gala-kostuum, en de manteltjes, over de gewone kleding heen gedragen, en de hoedjes 1), en de zijden, met goud gestikte geld-buidels,

1) Manteltjes en hoedjes, anderen: De rokken en de mantels. Voor hoedjes heeft Luther sluiers, omslagdoeken (zie Ruth 3:15).

23. De spiegels (vervaardigd van gepolijste metalen platen (Job 37:18), en de fijn linnen deksels, borstklederen of voorhemden van het fijnste linnen en de hulledoeken, uit veelvorige doeken saamgestelde hoofddeksels of tulbanden, en de sluiers 1), over de andere klederen gedragen.

Vs. 18-23. “Wegnemen zal Ik dat alles, al dat sieraad: die kousenbanden, netjes (of zonnen) maantjes enz. ” Met deze profetie is ‘t Jesaja te doen, om sterk tegenover elkaar te stellen, al de bont uitgedoste heerlijkheid der wereld, en de ware, geestelijke, goddelijke eenvoudige, inwendig verheerlijkende schoonheid, welke de Heere voor Zijn volk bereid heeft.

24. Al deze 21 toilet-artikelen-een drievoudig boos zevental! zal de Heere wegnemen. En het zal geschieden, dat er voor specerij uit de reukdoosjes (vs. 20) stank zal zijn, als bij vuile etterende, slecht verbonden wonden is op te merken, en lossigheid, 1) voor enen gordel (bindselen vs. 20), en kaalheid, 2) een kaal hoofd, in plaats van krullende, golvende haarvlechten, gelijk de zucht om zich op te pronken, die door allerlei middelen weet te vormen, en omgording eens zaks, gelijk door treurenden en boetenden gedragen wordt (Gen. 37:34), in plaats van enen wijden rok, een prachtig overkleed (vs. 22), en verbranding 3), in plaats van die schoonheid, waarop gij nu zo trots zijt.

1) In het Hebr. Nikpah. Beter een strik, waarmee de slavinnen of gevangen vrouwen werden vastgehouden. In plaats dus van den gordel het teken van vrijheid en sieraad, zou de vrouwen een strik worden aangelegd als bewijs van slavernij en gevangenschap.

2) Dit is niet een hoofd beroofd van haren alleen, meer een zeer hoofd, geheel het tegenovergestelde van schoonheid.

3) Dit wil niet zeggen dat haar gelaat door de zon zou verbrand worden, maar dat zij op hare voorhoofden het brandmerk der slavernij zouden ontvangen.

25. Uwe, der dochter Zions, mannen zullen door het zwaard vallen, en uwe voornaamste helden in den strijd (Klaagt. 2:21).

26. En hare, der dochter Zions of Jeruzalems poorten zullen treuren en leed dragen, omdat zij, eenmaal de verzamelplaatsen der talrijke mannen, nu eenzaam en verlaten zijn, en zij zal, van hare tegenwoordige hoogte afgeworpen (Hoofdstuk 47:1) en ledig gemaakt zijnde, op de aarde zitten 1) als ene weduwe, welke haren jammerstaat beweent.

1) Zij bedoelen door al deze versierselen de manluiden te bekoren, te begoochelen, en hun genegenheid te winnen, maar er zal niemand zijn, die er zich door kan laten verstrikken, want de mannen zouden door het zwaard vernield en de helden in den strijd gedood worden.

Het vuur zou de jongelingen verteren en dan zouden de jonge maagden niet meer ten huwelijk gegeven worden. Als het een tijd is om te oorlogen, trekken de machtigen ten strijde op, en worden wel eens het eerst gevelt. En als God Zion in toorn bezoeken en het van alle zijne sieraden ontkleden wil, laat Hij er de vijanden heersen, de stad verwoesten, haar inwoners verderven of verjagen en noodzaakt hun om als een eenzame tortelduif te kirren en te klagen, en daarin wordt letterlijk bewaarheid, alles wat de profeet hier den ondeugenden volke voorspeld heeft.

HOOFDSTUK 4.

1. En de hoogmoed der dochter Zions, met wie nu vele mannen boeleren, zal met ene onnatuurlijke zelfverlaging eindigen, te dien dage zullen zeven vrouwen een, den eersten man, die haar maar in handen komt, aangrijpen, zeggende: Ons brood zullen wij eten, en met onze klederen zullen wij bekleed zijn, van de op den man rustende verplichting zijne vrouw te voeden en te kleden (Exod. 21:10), zullen wij afstand doen, laat ons alleenlijk naar uwen naam genoemd worden, voor uwe vrouwen doorgaan, neem onze smaadheid, dat wij ongehuwd zijn (Hoofdstuk 54:4) van ons weg.

Bemerkt gij den toorn sterker dan de taal kan uitdrukken? Aanschouwt gij de allerbangste straf en foltering? Ziet gij de hardste slavernij? Daaruit kunt gij tot de schandelijkheid der zonde besluiten; want een goedertieren God zou niet zo zwaar tuchtigen, zo niet de zonde, die de tuchtroede noodzakelijk maakt, nog vreeslijker ware.

Dit vers past nog geheel bij het vorige hoofdstuk. Gevolg van de zware oordelen Gods zal zijn, dat het mannelijk geslacht zeer sterk verminderd zal worden. En daarom zouden zeven vrouwen tegelijk één man niet vragen, maar aangrijpen, niet loslaten, om van haar de smaadheid van den ongehuwden staat weg te nemen, terwijl zij tevens geheel de orde van zaken omkeren.

Want niet alleen dat een man aanzoek doet om de hand ener vrouw, maar hij is ook volgens goddelijke ordinantiën verplicht te zorgen voor het voedsel en het deksel zijner vrouw.

Maar deze vrouwen keren de orde geheel om. Niet zij worden gevraagd, maar zij vragen. Niet voor haar wordt gezorgd maar zij willen voor zich zelf zorgen, indien zij maar naar dien man mogen genoemd worden.

Of ook die begeerte in verband stond met de Messiasverwachting is niet zeker.

PROFETIE VAN CHRISTUS.

III. Vs. 2-6. Met dit slot keert de rede des profeten tot het aanvangspunt terug. Nadat de massa in Israël met alles, waarop zij zo trots was, is uitgedelgd, zal voor het overblijvende, in het oordeel staande gebleven gedeelte van Gods volk, de dan verschijnende Messias, 't voorwerp van rechtmatigen trots zijn. Wat uit dit Gods oordeel behouden blijft, zal ene gemeente van heiligen zijn, waarvan ieder op zich zelf aan de roeping van Israël beantwoordt. Alle smaadheid is van Jeruzalem afgewend, zij is van alle bloedvlekken gereinigd; de Geest des Heren werkt oordelend en heiligend in hare inwoners, en over iedere plaats aan den berg Zion en over alle feestelijke samenkomsten der nieuwe gemeente, legt zich de leidende en beschermende wolk, wier rook (damp) des nachts in vlamvend vuur overgaat.

“Een deel des volks wordt van den ondergang gered, maar uit eigen recht kan het zich niet verheffen tot een nieuw, van zonde en schuld gereinigd leven; de Goddelijke heiligheid zelf moet op nieuw van Boven scheppen, en uit hare zuivere bron komt de Spruit van Jehova voort, dien ons de profeet eerst in 't vervolg in de volle heiligheid van Zijn Wezen voor ogen stelt. Hier toont hij ons, slechts voorbij zwevend, Zijne glansrijke gestalte.”

2. Te dien, vroeger (Hoofdstuk 3:18 en 4:1) reeds voorgestelden dage 1), wanneer Israël door het Godsgericht gewand en gezuiverd is, zal des HEREN SPRUIT, die naar Zijn hemelen oorsprong uit God is (Zach. 3:8; 6:12), zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, 2) en de vrucht der aarde, hij, die naar zijn aards-menselijken oorsprong uit het beloofde land zelf voortkomt 3),

tot voortreffelijkheid en tot versiering degenen, die als het uit Gods gericht behouden overblijfsel, het ontkomen zullen in Israël, in plaats dat men, gelijk nu, aan de kinderen der vreemden zijn behagen toont (zie Hoofdstuk 2:6 vv).

1) Gelijk de profeet tot nu toe de verschillende oordelen over Israël, ja, die over de ganse wereld als ene rechterlijke daad beschouwd heeft, zo doet hij nu ook verder met de verwezenlijking van al Gods beloften, de vervulling van alle behoeften, de bevrediging van alle verlangens, waarvan het menselijk hart zo vol is.

2) In de vorige verzen is gezegd, waarop Israël zich beroemde, welke de heerlijkheid en sierlijkheid van Israël was, nl. al wat door God, den Heere vervloekt was, welnu we hebben hier de tegenstelling. Als Israël als door vuur gelouterd zal zijn, en de Heere de verlossing uit Zion zal doen komen, den rechtvaardigen Spruit zal verwekt hebben, dan zal deze Israël tot sieraad en tot heiligheid zijn, dan zal bij den Heere gezocht en gevonden worden, al wat de verlore nodig heeft tot zaligheid. Maar dan zal niet alleen, de Heere, de rechtvaardige Spruit, voorwerpelijk, maar ook onderwerpelijk worden genoten, dan zal het geestelijk Israël de zegeningen op geestelijk gebied inzonderheid genieten, zoals ook voorspeld wordt in het laatste gedeelte van dit vers.

3) Deze tweeledige voorstelling van Hem, die te komen staat, duidt aan zijn tweeledigen oorsprong: Hij komt van Jehova en toch ook weer van de aarde, daar Hij uit Israël voortkomt. In de taal van 't N. Testament zeggen wij: Des Heren Spruit, tevens de vrucht der aarde, is het tarwegraan, dat de wereld verlossende Liefde op Goeden Vrijdag in de aarde wierp, het tarwegraan, dat op den Paaszondag begint uit de aarde te spruiten en omhoog te groeien; het tarwegraan, welke gulden halm op Hemelvaartsdag hemelwaarts stijgt; het tarwegraan, welke duizendvoudige aren op den Pinksterdag zich naar de aarde neigen en de zaadkorrels vallen laat, waaruit de heilige kerk geboren wordt.

3. En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Zion, en de overgelatene in Jeruzalem naar de verkiezing der genade (Rom. 11:5), over wie reeds (Deut. 30:1 vv.) gesproken is en in dit geschrift nog dikwijls zal gesproken worden (Hoofdstuk 10:20 vv. 11:11, 16; 28:5), zal heilig geheten worden, van de wereld en hare wegen afgezonderd, een iegelijk, die geschreven is ten leven te Jeruzalem, 1) die in het Boek dergenen, die uit Jeruzalem ten eeuwigen leven verordineerd zijn, staat aangetekend (Hand. 13:48. Rom. 8:29. Exod. 32:32).

1) God zelven zal als door tekens, wanneer de verdorde takken van Jeruzalem worden afgesneden, voor Zich een heilig zaad bewaren, hetwelk als Zijn volk en eigendom bij de Kerk zal blijven, en zijne Heilige gemeente helpen uitmaken. Want Hij zal het erfdeel zijns Zoons niet laten varen, en Zijn volk niet geheel afsnijden, daar zullen er altijd nog enigen overblijven, en dit is het overblijfsel, naar de verkiezing der genade, gelijk Paulus het noemt, die van God zijn voorgekend, tot leven en gesteld tot zaligheid en onuitwisbaar in het Boek des Levens aangeschreven, en beveiligd vooraf, bewaard in den dag zelfs des kwaads.

4. Als de Heere, om hen, die heilig zullen genaamd worden, ook werkelijk te heiligen, zal afgewassen hebben den drek der dochters van Zion, de onder haren pralenden opschik (Hoofdstuk 3:16 vv.) verborgen zedelijke onreinheid, en de bloedschulden van Jeruzalem, welke hare oversten door de (Jes. 3:14 vv.) geschetste behandeling van armen en ellendigen

over haar brachten, zal verdreven hebben uit hun midden, zodat zij uitgedelgd en voor goed verdwenen zijn door den Heiligen Geest des oordeels, en door den Heiligen Geest der uitbranding; 1) door den Geest die overtuigen (Joh. 16:18) en een vuur ontsteken zal (MATTHEUS. 3:11).

1) Er wordt niet hier gesproken van de reiniging door het bloed der verzoening, maar van de zuivering en reiniging van den drek en de bloedschuld door den Geest des oordeels en der branding, dat wil zeggen, door den Geest die scheiding maakt tussen zonde en gerechtigheid. De Profeet spreekt hier van de gevolgen der oordelen Gods over de zonde, welke niet Jehova, de HEERE, de Verbonds-God, maar de Heere, de Albeheerser van zijn volk zal zenden. Eerst zullen de oordelen hun werk doen, het onreine uitroeien en het heilige van het onheilige afzonderen en dan treedt Israël's God op als Jehova, als de God des verbonds, die Zijn volk een God der genade en der bescherming zal wezen. Dan zal de Kerk, gereinigd en hervormd, niet langer aan besmetting worden blootgesteld, maar door den Heere op bijzondere wijze bewaard, geleid en bestuurd worden zoals de volgende verzen aangeven.

5. En de HEERE, gelijk Hij eenmaal het Israël uit den tijd der Egyptische verlossing des daags in ene rookwolk en des nachts in een vuurkolom geleid en beschermd heeft (Exod. 13:21 vv. 14:19 vv.), zal ook voor het Israël uit den aanstaanden verlossingstijd over alle woning, iedere plaats van den berg Zions, en over alle plaatsen, waar de nieuwe Godsgemeente hare vergaderingen houdt tot feestviering, dus niet maar alleen over de plaats van het Allerheilige, gelijk in het Oude Verbond (Ex. 40:34 vv.), maar over den gansen berg, die in zijn geheel tot het heilige der heiligen geworden is, scheppen ene wolk des daags, en enen rook, ene rookwolk en den glans eens vlammenenden vuurs des nachts, als teken Zijner bestendige tegenwoordigheid; want over alles wat heerlijk is, de ganse gemeente, die dan in hare afzonderlijke delen zo heerlijk voor God zijn zal, zal deze wolk- en vuurkolom ene beschutting wezen.

6. En daar zal ene hut, woning, tabernakel Gods (Openbaring 21:3) zijn tot ene schaduw des daags tegen de hitte van aanvechting en ellende, en tot ene toevlucht en tot ene verberging tegen den vloed en vergen den regen 2), tegen vervolging en verdrukking.

Deze bij dag door ene wolk- en bij nacht door ene vuurkolom overschaduwde berg Zion is geen andere dan de berg des huizes van Jehova, die “wat al hoogten zich verheffen, allen berg zal overtreffen, ” tot welken de volken opgaan. En dit inwendig heilige, uitwendig zo heerlijke Jeruzalem is geen ander dan dat, waarvan eenmaal het woord van Jehova in deze gehele wereld zal uitgaan (Hoofdstuk 2:2 vv.). Welk Jeruzalem is dat? Is het ‘t Jeruzalem der aardse heerlijkheid van Gods volk (Openbaring 11; of is het ‘t Jeruzalem van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde (Openbaring 20 v.)? Het juiste antwoord is: beide.

God zelf de heerlijkheid van de kerk blijvende zal er als een vurige muur om wezen, die ondoordringbaar en onverwinbaar zal blijven. De genade van God wordt ook voor dezulken een uitstekende heerlijkheid en zij die dezelve hebben, worden door de kracht Gods als in ene sterkte en vastheid van geloof en waarheid bewaard.

De Heere wil hiermede niet alleen zeggen, dat Hij zijn volk zal bewaren, maar het vuur zal ook zijn tot afschrik voor de vijanden, zodat zij het volk Gods niet geheel en al zullen overweldigen.

Dit is alle eeuwen door bevestigd, ook dan als het scheen dat de vijand geheel de overhand zou behouden en de kerk van Christus vernietigen.

Dit zal waarheid blijken te zijn aan het einde der eeuwen.

Diep gaande noden kunnen nog verschrikken, de zoon des verderfs moge nog al zijn kracht inspannen om te vernietigen, maar de poorten der hel zullen Gods Kerk niet overweldigen.

2) De profeet is werkelijk voornemens de heilige stad in hare op het eindgericht volgende eeuwige schoonheid te schetsen, maar in deze beschouwing worden het tijdelijke en het eeuwige, het hier weer opgebouwde en het hemelse Jeruzalem tot één. Het is toch aan het O. Testament eigen, het tijdelijke en het eeuwige zijn als ene doorlopende lijn te beschouwen; en eerst het N. Testament trekt ene kruislijn, welke tijd en eeuwigheid scheidt. De N. Testamentische profetie spreekt, gelijk wij zien in de laatste hoofdstukken der Openbaring, ook nog wel in aardse beelden over het hemelse, maar toch met dit onderscheid, dat nu, nadat die kruislijn getrokken is, de in 't O. Testament nog verzwegen eis gesteld is, al die beelden aan dit leven ontleend, op het eeuwige toe te passen, en de eeuwige werkelijkheden te onderscheiden van de tijdelijke vormen.

HOOFDSTUK 5.

ISRAËL GODS WIJNGAARD.

Aan deze eerste rede sluit zich een tweede aan, tot dezelfde tijd behorende en ook dezelfde gedachten ontwikkelende, zo 't schijnt uit 3:14 voortgevloeid, maar zonder enige belofte aan het einde.

I. Vs. 1-7. Een zeer gevoelvol weemoedig lied, dat ene parabel bevat (2 Sam. 12:4), vormt den grondslag der rede. Hij, dien de Profeet liefheeft, bezit een wijngaard, waaraan hij al wat mogelijk is, gedaan heeft; de wijngaard heeft echter de verwachting van zijn eigenaar vrijdeld, en in plaats van goede druiven stinkende druiven voortgebracht; daarom trekt de eigenaar de hand er van af, en geeft hem over tot verwoesting. Met deze gelijkenis is niemand anders dan Israël bedoeld, dat, door den Heere op 't zorgvuldigst verpleegd, Zijne verwachting zo schandelijk mogelijk heeft teleurgesteld.

1. Nu 1) zal ik mijnen beminde, voor den Bruidegom der gemeente, wiens vriend en heraut ik ben (Joh. 3:29) een lied mijns liefsten zingen, dat ik Hem, mijnen liefste, die tevens mijn aanverwant is 2), niet maar in dan mond leg, maar dat Hij helaas! zelf zingen moet en ik Hem slechts nazing, van Zijnen wijngaard, hoe het Hem daarmee gaat: Mijn beminde heeft (liever: had) enen wijngaard op enen vetten heuvel, in een van nature vruchtbaar, voor de zonnestralen overal toegankelijk en voor den wijnbouw uitnemend geschikt bergland 3).

1) In Hoofdstuk 1 heeft de profeet, als een andere Mozes, een inleidend woord gesproken, en de eerste rede in Hoofdstuk 2 niet minder treffend met den tekst van een vroeger profetisch woord aangevangen; deze rede begint hij nu als improvisator, die met schone, wegslepende woorden zich zelve en de toehoorders oproept, en, terwijl hij alzo aanheft, heeft hij, (zij 't in den geest of werkelijk) ene grote menigte volks uit Jeruzalem en Juda om zich heen.

2) Ook Jesaja was uit den stam Juda (LUTHER). Zie 2 Kon. 15:7

3) Op een vetten heuvel.

Bij zulk een wijngaard, aangelegd op een vetten heuvel, vergelijkt de Heere zijn volk Israël.

Zo kan men inderdaad van het lieflijke land der belofte, het door zijne buitengewone vruchtbaarheid beroemde Kanaän, spreken.

Wie een wijngaard wilde aanleggen, groef den grond met een houweel goed om, en zuiverde dien van stenen, en leide dien door middel van muren terrasvormig aan, opdat de aarde niet zou wegspoelen.

De wijngaard werd verder door hekken of muren omgeven, ter bescherming tegen het vee en het wild gedierte, vooral tegen de wilde zwijnen.

2. En Hij heeft, toen Hij den wijngaard plantte, dien omtuind (Mark. 12:1), volgens ene andere vertaling omgegraven, d. i. den grond losgemaakt, en van stenen en puin gezuiverd, en Hij heeft hem beplant met edele wijnstokken, omdat hij de beste soort van vrucht, kleine blauwrode, zeer zoete druiven met bijna onmerkbare pitten, kweken wilde; en Hij heeft tot beschutting en sieraad van den zorgvuldig aangelegden en met zulke edele stukken beplanten wijngaard, in zijn midden enen toren 1) gebouwd, en ook 2) voor den oogsttijd enen wijnbak 3) daarin uitgehouwen, dien Hij met veel moeite in den rotsgrond aanbracht (Richt 6:11, 2), en Hij heeft verwacht, dat hij goede druiven zou voortbrengen, maar hij heeft stinkende

druiven voortgebracht, (onrijp gebleven, rimpelige druiven, of de harde bessen van den wilden wijnstok).

1) Nog tegenwoordig heeft elke wijngaard bij Hebron een klein gebouw of stenen torentje, hetwelk den wachter en tijdens den wijnoogst den eigenaars en hun gasten tot verblijfplaats verstrekt.

2) Het woordje ook drukt uit, dat het kleinste en voor het tegenwoordige niet noodzakelijke-de wijntak was nog niet nodig, omdat de vrucht er nog niet was-met de meeste zorgvuldigheid door de voorzienige genade Gods voor Zijn volk geschied was.

3) De vette "heuvel," is het van melk en honing vloeiende Kanaän (Gen. 12:7), het omgraven en van stenen zuiveren betekent de zuivering des lands van zijne vroegere heidense bewoners en de inbrenging van Israël in zijn erfland (Ps 44:3 v.); de edele ranken zijn de kinderen Israël's zelf; edel door afkomst en toebereiding Gods (Hoofdstuk 51:1 v. Deut. 4:6 vv.); de beschermends en sierlijke toren in 't. midden van den wijngaard te Jeruzalem, de koning- en tempelstad, met hare priesters, profeten en theocratische koningen de wijnbak is de aan 't volk toegezegde verheven toekomst, als het tot edelen wijn worden, d. i. de volheid des H. Geestes ontvangen en met het uit hem voorgekomen heil den dorst van alle volkeren lessen zou. Op Israël's ontaarding en zijne onbruikbaarheid voor deze genadige bedoelingen Gods doelt de uitdrukking: "stinkende druiven" (of gifbeziën).

Robinson vond bij het dorp Hableh, een in weerwil van haren hogen ouderdom zeer goed bewaard gebleven wijnpers in de rotsen uitgehouwen.

Zulk een pers bestaat uit een bovenst en benedenst gedeelte, een hoger en lager gelegen bak. In de eerste werden de druiven getreden, uit de laatste het daarin gelopen sap of de most in de kruiken of in lederen zakken gedaan.

Het is duidelijk wat de Heere God hier onder dit alles verstaan wil. De Heere had Israël in Kanaän op eigen erve gesteld, in een land overvloeiende van melk en honing. Hij had zijn volk omtuind door de wet op Sinäi gegeven, in zijn midden een toren gebouwd en ook een wijnbak, d. i. Hij had den tempel, de plaats der godsdienstige samenkomsten gegeven, waarin het volk de vruchten des geloofs en der liefde zou brengen. Van uit den tempel ging de wet en het woord des profeten tot Israël om het te bewaren bij de zuiverheid van den godsdienst. Daar kwam Israël weer bijeen om den Heere de lofoffers te brengen, die Hem aangenaam zijn. Israël was dus een hoog bevoorrecht volk, dat alles van den Heere had ontvangen om het volk te zijn, waartoe Hij het bestemd had. Maar ziet in plaats dat van dien wijngaard en van dien wijnberg goede druiven en goede wijn werd gegeven, in plaats dat Israël ware vruchten des geloofs en der liefde voortbracht, bleek het nu dat zij stinkende druiven, vruchten der ongerechtigheid hadden voortgebracht.

3. Nu dan, gij inwoners van Jeruzalem, en gij mannen van Juda! oordeelt, spreekt toch zelf recht tussen Mij, den Heere, wiens lied Zijn vriend en profeet zo even (vs. 1) gezongen heeft, en tussen Mijnen wijngaard, bij wie de schuld is, dat de vrucht van den wijngaard slechts in stinkende druiven bestaat 1).

1) De gelijkenis wekt Israël's opmerkzaamheid en doet een beroep op zijn innerlijk rechtsgevoel, welks oordeel dan op de misdadigers zelf wordt toegepast, zodat deze hun

eigene rechters moeten worden. Zo deed Jotham bij de Sichemieten (Richt. 9:7 vv), Nathan David (2 Sam. 12:1 vv).

4. Bij Mij, den Heere, toch zeker niet alsof Ik iets zou nagelaten hebben; a) Wat is er boven het opgenoemde, dat Ik deed (vs. 2), meer te doen aan Mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Gij kunt op deze vraag niets aanwijzen, maar bekent door uw stilzwijgen dat alles wat gedaan kon worden, zo rijkelijk mogelijk gedaan is. En daarom laat Ik u verder vragen: Waarom heb Ik en met recht verwacht, dat hij goede druiven voortbrengen zou, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht? 1)

a) Jer. 2:5. Micha 6:3, 8.

1) Waar de Heere alles had gedaan, daar kon Hij te recht nog vragen wat er meer te doen was aan Zijn wijngaard, en kon Hij, op weemoedig bestraffenden toon, Israël wijzen op alle gebrek aan vrucht niet alleen, maar op het tegenovergestelde.

Want dat was juist het schrikkelijke, niet dat er geen vruchten waren, dit kon bij een nog kern gezonden wijngaard plaats hebben, maar dat er stinkende vrucht was, in plaats van vruchten des geloofs, die der zonde en ongerechtigheid.

5. Ook op deze vraag weet gij niet te antwoorden, daar gij niet met berouw en ootmoed belijden wilt, dat gij alleen de schuldigen zijt. Nu dan, Ik zal ulieden nu bekend maken, wat Ik Mijnen wijngaard weldra doen zal. Ik zal a) zijnen tuin, wat hem nu uitwendig bijeen houdt, wegnemen, opdat hij voor het binnendringende vee zij tot afweiding; zijnen muur, de inwendige kracht zal Ik verscheuren, opdat hij voor de voeten van woestelingen zij tot vertreding 1).

a) Ps. 80:13.

1) Hiermede wordt gewezen op dit reusachtig proces, dat van nu af tot in de verre toekomst zal gevoerd worden: Gods dadelijke en door mensen verleende bescherming wordt aan Israël ontnomen, en het volk wordt van dezen tijd af aan de aanvallen der Heidense volkeren overgegeven (de Assyriërs, de Chaldeeën en later de Romeinen) (zie MATTHEUS. 21:33 vv.)

6. En de alzo verwoeste en vertreden wijnberg zal niet weer hersteld worden; Ik zal integendeel hem voor altijd tot woestheid maken; hij zal voortaan niet meer gelijk vroeger besnoeid noch omgehakt worden, daar dit niet door het dragen van goede vruchten, maar slechts door nieuwe teleurstellingen zou worden gevolgd, maar distels en doornen zullen daarin in zo hevigen graad opgaan, dat hij geheel woest wordt 1), en Ik zal de wolken gebieden, dat zij geen regen daarop regenen, en den grond nimmer vruchtbaar maken 2).

1) De betekenis van deze woorden is: gene overheid meer, geen leraar, geen profeet meer, maar regeringloosheid en sektarisme.

2) Wat de regen is voor den wijngaard, dat is voor de gemeente dat water des levens, hetwelk den geestelijken dorst laaft, het woord Gods. In en na de ballingschap hadden de Joden nog

profeten, nog bestendige bronnen des levenden waters in hun midden maar die ballingschap is de vervulling van dit woord ook niet.

Eindelijk doet de landman dezen akker als in den ban. De plechtige vervloeking eens akkers schijnt daarin bestaan te hebben, dat men wenste, dat er geen dauw of regen meer op zou nederdalen (2 Sam. 1:21). Doch hier verraaft Zich nu de goddelijke Landman, wie Hij was, de Heere van hemel en aarde! Ik zal de wolken gebieden. Zo worden wij voorbereid op de overbrenging der gelijkenis in het volgende vers.

7. a) Want om u nu ook de betekenis der gelijkenis mede te delen, ofschoon gij de hoofdzaak daarvan reeds gevat hebt, de wijngaard van den HEERE der heirscharen is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn ene plant Zijner verlustingen, want bij hen heeft Hij Zijn heiligdom opgericht en den troon van Zijne rechtvaardige heerschappij, maar hier is juist de smartelijkste teleurstelling, waarover (vs. 2) gesproken was, Hem bereid. Hij heeft gewacht naar recht, dat het naar billijkheid onder de mannen van Juda in ere zou zijn, maar ziet, hetgeen Hij bij hen vindt, het is schurftheid 2), dwingelandij, die van den vreemden eigendom zich meester maakt; Hij heeft gewacht naar gerechtigheid, te oefenen en zonder partijdigheid en zelfzucht aan allen te doen, maar ziet, hetgeen Hij als vrucht van Zijn liefdearbeid aan Israël plukt, is geschreeuw 1) der armen en ellendigen over verdrukking zonder erbarmen.

a) Ps. 80:9.

1) De grievende teleurstelling, door Jehova ondervonden, wordt door twee woordspelingen (in den grondtekst: mischpat = recht, mispach = schurftheid, tsedakah = gerechtigheid; tseakah = geschreeuw, klacht, uitgedrukt, welke woordspelingen de ongedachte omkering van 't geen gehoopt werd in het tegendeel aanwijzen. De profeet schetst op deze wijze door klankvormen, hoe de gehoopte edele vruchten in slechts uitwendig daaraan gelijk zijnde stinkende druiven veranderd werden.

Gelijk de wilde druif, de wijnstok, die in 't wild groeit uit ziet gelijk de edele, also bezit ook Israël den schijn dat het Gods volk is, ja zelfs den (Farizesen) schijn der godzaligheid.

In de ook voor het uitwendig oor indrukwekkendste taal laat ons de profeet aan 't slot der parabel de bittere teleurstelling van den trouwen Heere en Hoeder des wijnbergs Israël in woorden zonder beeldspraak vernemen.

De Overheden vertraden het recht, in plaats van het te handhaven, en de raadzaal zelf was vol verwarring, vol onrecht, en dit maakte de Hoofden des volks ruw, afschuwelijk lelijk, (schurftig zegt de Ned. vertaling), zodat de mishandelingen des volks hetzelfde onophoudelijk tegen deze Overheden deed roepen zonder gehoor te vernemen, dies des zelfs klachten tot den hemel opgeklommen, en bij God in genade aangenomen waren, als die dezelve nu haast recht verschaffen, en deze onderdrukkers naar verdienste straffen zouden.

Zodanig zou de wijngaard van het Joodse volk zijn hoedanig het in dezen tijd zich openbaarde. Doch het Joodse volk zou daarmee het meest openbaren en tonen dat het innerlijk bedorven was; dat het niet juist oordeelde over God en Zijne wegen, dat het uit haat, nijd, afkeer van het pad van het rechte oordeel, tot de ergste gevallen afweek, ja zelfs niet er voor terug beefde, om aan toorn en haat voldoening te geven, door onschuldigen te

veroordelen (zelfs Gods Zoon, o misdaad!), en het bloed der heiligen te vergieten. Deze schurft is getoond in de publieke rechtszaak tegen Christus en de Apostelen, in het geweld en de onderdrukking, in de vervolging van de heiligen.

II. Vs. 8-23. In een zesvoudig wee schetst de profeet iedere der slechte vruchten afzonderlijk, welke de wijngaard des Heren voor zijn bezitter oplevert. Het eerste gaat over de gierigheid als de wortel van alle kwaad (vs. 8-10), het tweede over de op klaarlichten dag aan de hand gehouden zwelgerij (vs. 11-17); het derde over de ijdelheid, die door moedwillige zonde en lasterlijke woorden Gods oordeel inroept (vs. 18, 19), het vierde over de zedenleer van den tijdgeest, die Gods woord en waarheid verkeert (vs. 20); het vijfde over de op eigene wijsheid steunende on-theocratische staatkunde (vs. 21) en het zesde over de rechtspleging in den staat, welke om de eigen lusten te kunnen bevredigen, het recht verdraait en verkoopt.

8. Wee degenen, die uit onverzadelijke hebzucht en snode verachting van Gods inzettingen (Lev. 25:10 vv.) huis aan huis trekken, akker aan akker brengen (Micha 2:2), totdat er voor anderen gene plaats meer zij te wonen, en dat gijlieden alleen inwoners gemaakt wordt in het midden des lands.

Huis aan huis trekken betekent buiten twijfel ook: uit vele huizen slechts één maken, de woningen van een aantal huisgezinnen innemen, om zoveel prachtiger, ruimer en gemakkelijker te wonen. Land aan land brengen (of akker aan akker), uit een aantal landhoeven slechts een prachtig en onmetelijk landgoed maken.

Hiermede wordt niet aangeduid, dat het zonde zou zijn voor iemand die reeds enige eigendommen had, enige andere aan te kopen, neen maar het misdrijf wat hier bestraft wordt, was een onmatige begeerte tot het bezitten van vele aardse goederen in zulke, die daartoe al hun zorg, tijd en vlijt besteden alsof er op deze aarde niets anders voor hen te zoeken, te verrichten ware.

Wat de Heere hier door den Profeet veroordeelt en waarover Hij het “wee” uitspreekt is de hebzucht en de gierigheid van zo velen, die tegen de Mozaïsche wet in, huis aan huis, en land aan land tot zich trokken, op allerlei slinkse wijze, op onrechtvaardige manier.

Niet dat iemand van een ander een huis kocht of een stuk land. Dit was niet verboden, indien men met het jubeljaar maar weer in de gelegenheid stelde het gekochte in te lossen.

Wat de Profeet veroordeelt is, het zich ten koste van den arme en ellendige verrijken, zodat er voor dezen geen huis of land overbleef.

9. Voor mijne oren heeft de HEERE der heirscharen over deze hemeltergende zonde gesproken; al is het dat alles nu ongestraft schijnt te blijven, Hij zegt mij zo duidelijk mogelijk vooruit, hoe het met deze hebzuchtigen gaan zal: Ik zal niet de Heere zijn, zo niet vele huizen, die gij u toegeëigend hebt, tot verwoesting zullen worden, de grote en de treffelijke paleizen, die gij uit het geroofd goed u gebouwd hebt, zonder dat er één enkel inwoner in zij.

10. Ja tien bunderen wijngaards zullen, ten dage van misgewas en onvruchtbaarheid, die komen zal, niet meer dan een enig bath geven, en een homer zaads zal een efa geven en door den algemenen hongersnood zal het land zeer worden ontvolkt.

Een Bath (natte maat) = een Efa (droge maat) (Ezechiël. 45:11, 14). Een Efa= 1/10 Homer = ons schepel of, als natte maat, weinig meer dan een emmer. Tien bunder (of morgen) wijnakkers geven dan slechts een emmer wijn; waar men tien schepels koren zaaide, oogstte men slechte één schepel. De vervulling dezer bedreiging moeten wij zoeken in de kriegsverwoestingen onder Achaz.

11. a) Wee degenen, die, zich vroeg opmakende in den morgenstond, sterken drank najagen (Pred. 10:16), en vertoeven tot in de schemering, totdat de wijn hen heeft verhit.

a) Spr. 23:29, 30.

De Oosterlingen gebruiken zelden vóór den avond meer spijs dan tot hun noodzakelijke behoeften nodig is, hun maaltijden houden zij in de koelte des avonds, en 't is schandelijk, een bewijs van slechte zeden, reeds in den morgenstond te beginnen met brassen en gastmalen houden.

Zie Pred. 10:16

12. En harpen en luiten, trommelen en pijpen (Num. 10:2), en wijn zijn, om aan hun drinkgelagen meerder luister bij te zetten en hun geweten in slaap te wiegen, in hun maaltijden; maar zij aanschouwen het werk des HEREN, het reeds nu zich ontwikkelend naderend gericht, niet, en zij zien niet op het maaksel Zijner handen, om weer te ontwaken uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren naar Zijn wil (2 Tim. 2:16).

In hun vreugde en heerlijkheid hebben zij geen zin voor het allerheerlijkste in Gods wezen en werken in de geschiedenis. Zo merken zij ook niet, het in het tegenwoordige zich voorbereidende gericht. Daarom zal het tot dien dierlijken, blinden, stommen en doffen toestand vervallen.

Deze overgegeven involgers van hun lusten denken nooit op wat ernstig, en zien den Heere, die hun weldoet, in macht, grootheid en goedheid nooit met aandacht aan, zij denken nooit om Hem, maar om hun ijdelheden, en al heft de Heere Zijne hand ten verderve tegen hen op, zij slaan er geen acht op, en verwaarlozen dus ziele en zaligheid.

Vs. 11 en 12. De wijn, door God den mens gegeven om zijn hart te verheugen (Ps. 104:15), wordt bij hun gelagen tot ene bron van wilden lust, een spotter, gelijk de Schrift hem op ene andere plaats noemt (Spr. 26:1), en ook ene goddelijke gave van Boven, de heilige muziek, daartoe verordend om in het gemoed van de kinderen dezer aarde den reinen hemel te doen opgaan, met zijne schitterende lichten en sterren, dient in snood-verlagend misbruik, in verband met den wijn, om de zinnelijke verdoving te vermeerderen.

13. a) Daarom, dewijl zijne oversten zo volleerd zijn in de werken des vlezes, maar zo blind en gevoelloos voor hetgeen de Heere doet, zal mijn volk dat ik, de profeet, zo innig liefheb en zo gaarne voor het verderf bewaard had, gevankelijk weggevoerd worden, omdat het gene wetenschap 1) heeft, tot het einde toe niet geloven wil, wat over hen besloten is, en zijne heerlijken, de voorname brassers zullen honger lijden, en hun menigte, het op drank beluste volk, dat zich door het voorbeeld der aanzienlijken tot dezelfde dienst des vlezes heeft laten overhalen, zal verdorren van dorst. 2)

a) Amos 6:7.

1) De wetenschap nu, wier gemis het volk Gods tot ondeugd wordt aangerekend, is de ware koning, de bondgenote der wijsheid, welke omvat zowel de kennis Gods, van Zijn natuur, volmaaktheid en roem, en van de wegen, door welke Hij streeft om den roem en de heerlijkheid van Zijn volmaaktheid te openbaren in den Zoon, als van Hem zelf, van Zijn natuur zeg ik, van Zijn staat van Zijn doel en van de plicht aan God verschuldigd, en van de wegen en middelen, door welke de arme mens tot de eeuwigdurende gemeenschap Gode in ere kan komen, en in hoofdsom, om het zo eens uit te drukken, de praktische kennis van den waren godsdienst. Deze kennis is het voornaamste stuk in alle religie, dewijl zij het fundament er van is. Niemand kan God dienen, tenzij men Hem bemint, en niemand kan Hem beminnen, tenzij men Hem heeft leren kennen.

2) In dit tweede lid, worden zowel de hogere als de lagere standen gedreigd met ellende. Onder heerlijken, of heerlijkheid, hebben wij te verstaan, de voornaamsten, de hoofden des volks en onder menigte, of eigenlijk gespuis, de lagere volksklassen. Rijk en arm zouden delen in de oordelen, die over Juda en Jeruzalem zouden komen. En die oordelen zouden bestaan, eerst in het verwijderen van den staf des broods, zodat honger en dorst schrikkelijk zouden wezen. En het gevolg daarvan, zoals in het volgende vers wordt aangeduid, dat er velen zouden sterven, dat het graf, zonder mate, zijn mond zou opendoen.

14. Daarom, om nog eenmaal, als in vs. 13 de in vs. 11 v. ontwikkelde gedachte op te vatten, zal het graf, de onderwereld of het dodenrijk (Job 7:9), gretig om al wat op de aarde is zich toe te eigenen en dat te verslinden, zich zelf wijd opsperren, en zijnen mond opendoen, zonder maat, omdat de buit hier zo rijk is; opdat in hare afgronden nederdale hare, Jeruzalems heerlijkheid, en hare menigte met haar gedruis 1), en die in haar van vreugd opspringt, 2) van de zwelgers en de speellieden.

Beter en haar gedruis. Ook hier weer hebben we onder heerlijkheid, menigte en gedruis de hogere en lagere standen te verstaan, m. a. w. het gehele volk. Duizenden en tienduizenden zouden sterven, en wie nu nog van vreugde opsprong, zou dan door het graf verteerd worden, omdat men den Heere God had verlaten en Zijn dienst had verworpen.

De profeet weidt zeer uitvoerig uit over de straffen, én opdat Israël zich nog mocht bekeren én opdat als eenmaal de straf voorbij zou zijn het overgeblevene zou zien, dat waarlijk de mond des Heren het had gesproken.

2) Zo verzonk reeds eertijds het rot van Korach in de diepte der aarde (Num. 16), en zo opent deze zich van tijd tot tijd ten schrik der bozen, om hen op te jagen uit den tuimel van zondige lusten, terwijl de kinderen des lichts in ongestoord vertrouwen op Dien, die een vuur voor den overtreders, maar een licht voor den vrome is, rustig in de huiveringwekkende diepten neerzien; want dezelfde hand, die genen naar beneden stort, heft dezen omhoog in de zalige hoogten des hemels, zo als Henoch en Elia.

15. Dan zal, gelijk reeds (Hoofdstuk 2:11-17) gezegd is, de gemene man, die zich niet heeft willen verootmoedigen, neergebogen worden, wanneer het de diepte der hel ingaat, en de aanzienlijke man, die nu hoog van ogen en van hart over den weg gaat, zal vernederd worden,

en de ogen der hovaardigen zullen vernederd worden, bij het neerzien in die ontzettende diepte, gelijk zij vroeger zich fier verhieven tegen den Heere.

16. Doch de HEERE der heirscharen zal verhoogd worden door het recht, zal als de alleen verhevene in de glansrijke openbaring des rechts Zich verheerlijken; en God, die Heilige, zal geheiligd worden, door Zich zelven, daar men dit Hem niet heeft willen doen door betoning van gerechtigheid.

Dit vers slaat op vs. 7 terug. Vrijwillig of onwillig verheerlijkt het schepsel den Schepper. Daar de mens niet over recht en gerechtigheid als vrijwillig aangeboden vrucht van een vernieuwd gemoed den naam des Heren wilde heiligen (Hoofdstuk 8:13), oefent Hij van Zijne zijde recht en gerechtigheid uit en verheerlijkt Zich zo aan hen als den Heilige.

17. a) En de lammeren, de ingebrachte volkeren zullen de nu zo weelderige velden afweiden in de plaats der godvergeten brassers, naar hun wijze, alsof zij in die dreven te huis zijn, en de vreemdelingen zullen de verwoeste, de woest geworden plaatsen der vetten, der op hun volheid nu zo trotse brassers, eten.

a) Jes. 14:30.

Het oude Jeruzalem is ook naar het uitwendige gelijk 't rot van Korach (Num. 16:30, 33) onderaards geworden; even als Babylon en Ninevé, welker bouwvallen men uit de onuitputtelijke mijnwerken van den zich vër uitstrekkenden bodem opgraaft, in de aarde gezonken zijn, zo wandelt men in het tegenwoordige Jeruzalem over het in de aarde verzonken oude heen, en menig raadsel in de topografie (plaats-beschrijving) zal onopgelost blijven, zolang het oude Jeruzalem niet weer uit de aarde is opgegraven. Wanneer wij bedenken, dat geheel het heilige land nu ene onafzienbare weide der Arabische herdersstammen, en het uit puin opgebouwde Jeruzalem ene Mohammedaanse stad is, dan is wat in vs. 17 voorspeld wordt letterlijk vervuld geworden.

18. Wee degenen, die de ongerechtigheid trekken met koorden der ijdelheid: en de zonde als met dikke wagen-zelen 1), die het heilloos koord der snoodheid, het dikke wagenzeel der zonde slepen!

1) Wat betekent dat? Volgens sommigen moet men onder ongerechtigheid en zonde de straf over haar, de bezoeken en oordelen Gods verstaan, welke men door ontzettende roekeloosheid als tot zich trekt, over zich brengt. Volgens anderen worden de inwoners van Jeruzalem als slaven der zonde voorgesteld, als lastdieren, die, in het gareel der ongerechtigheid gespannen, haar overal voortslepen. Zo vertaalde het Luther ook, en onder de nieuwere b. v. van der Palm, Umbreit en Drechsler.

Dat is, dat zij zeer vele en grote moeite besteedden om te zondigen als het vee, hetwelk in het juk loopt, zich met allen ijver aangordende om aan hunnen ongeregelde lust te voldoen, zo zelfs dat zij zich zelf geweld aandeden, om het genoegen te hebben van hun driften bot te vieren. Zij menen zo verzekerd te zijn van het welgelukken hunner boze raadslagen en

ontwerpen, alsof zij dezelve met dikke en sterke wagenzelen aan hun karren als vastgebonden hadden, daar zij toch bevinden zullen, dat deze koorden ijdel zijn en op de minste rekking breken. Door gewoonte en hebbelijkheid zijn ze zo verhard in de zonde, dat zij er zich niet van kunnen ontdoen, en zij worden er zo slecht in, dat zij naar geen prikkel van het geweten meer willen luisteren noch naar de bedreigingen des oordeels, het oor lenen.

19. En die, dat doende, daar zeggen, met hun ijdele of lichtvaardige stellingen onbeschaamd voor den dag komende, dat Hij, Jehova Zich toch haaste, dat Hij Zijn zo dikwijls bedreigd, maar nog nimmer aanschouwd werk der bestraffing bespoedige, opdat wij het eindelijk met onze ogen zien, in plaats van dat maar altijd te moeten geloven; en laat naderen en komen den raadslag des Heiligen van Israël 1) gelijk de Profeten Hem noemen, dat wij hetgeen Hij altijd gezegd heeft te zullen doen, nu werkelijk door aanschouwing vernemen (Jer. 17:15. 2 Petrus 3:3 vv.

1) Steeds zwarter worden de groepen, welke de profeet ons voorstelt. Zijn wee geldt thans hen, die in 't bewustzijn van 't kwade (d. i. ofschoon wetende dat dit kwaad is, dus gedaald tot de ontzettende diepte van moedwillig te zondigen) het kwaad ophopen en in de stoutste vermetelheid de verwijderde oordelen van den heiligen God bespotten, omdat zij die nog niet met ogen zien.

Hiermede worden de drieste spotters bedoeld, die als in latere dagen uitriepen, waar is de belofte zijner toekomst (2 Petrus 3:1, 3, 4), die het heilig rechtvaardig oordeel Gods tartend inriepen en spottend den Heere God den Heilige Israël's noemden.

20. Wee degenen, die reeds zó verblind zijn in geestelijke zaken, dat zij deugd noemen wat boosheid, leugen wat waarheid, zoete vreugde wat bitter wee is, het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis; die het bittere tot zij zoet stellen, en het zoete tot bitterheid! 1)

1) Het kwade, duisternis en het bittere zijn niet woorden van een en dezelfde betekenis, maar het ene is het gevolg van het ander. Het kwade is werk der duisternis en de werken der duisternis brengen geen zoete naar bittere vruchten voort, voor degene, die de werken der duisternis bedrijft. Het een is dus een noodwendig gevolg van het ander. Zo ook tegenovergesteld is het goede vrucht van het licht en heeft een zoeten nasmaak. Het wee nu wordt uitgesproken over degenen, die in plaats van het goede na te jagen en als kinderen des lichts te wandelen, het tegenovergestelde doen, en tegen beter weten in, werkers der ongerechtigheid zijn.

21. Wee degenen, die, beroofd van alle godsvrucht, het beginsel der wijsheid (Spr. 1:7. Ps. 119:10), in hun ogen wijs (Spr. 3:7. Rom. 12:17), en bij zich zelven d. i. naar hun mening, in hun beschouwingen over hetgeen den staat in dezen zwaren nood betaamt, verstandig zijn, zodat zij van ene verstandige staatkunde, zo als de profeet op grond van Gods Woord hun voorhoudt, niets willen weten (Hoofdstuk 28:9 v. 30:1 v.).

22. Wee degenen, die helden zijn, niet zo als hun roeping als volksrechters dit eist, met beslistheid het onrecht wrekende, maar om wijn te drinken, en die kloeke mannen zijn, wakkere en scherpzinnige mannen, niet om schuld en onschuld te onderscheiden, maar in de kunst om sterken drank te mengen, den wijn door toevoeging van allerlei bestanddelen zwaar en bedwelmend te maken.

23. Wee die om deze hun lusten te kunnen bevredigen, en zich daartoe altijd op nieuw de middelen te verschaffen, den goddeloze, al is zijne schuld zo klaar als de dag, rechtvaardigen, onschuldig verklaren, om een geschenk, waarmee zij zich hebben laten omkopen, en a) de gerechtigheid der rechtvaardigen van deze afwenden 1), hen veroordelen als hadden zij ongelijk.

a) Spr. 17:15; 24:24.

1) Dat hun rechters het recht verdraaiden en alle billijkheid met voeten traptten. Het misbruik van den drank deed hen de wet vergeten en bracht hen aan het dwalen, en dit maakte hen licht omkoopbaar om voor geld onrecht te plegen, ten einde hun weelde te beter bot te mogen vieren. Voor geld rechtvaardigde zij de goddelozen en voor geschenken nemen zij de gerechtigheid der rechtvaardigen van hen weg, dit is, zij beroven hen van de middelen, om hun onschuld te doen blijken, en geven om anderen te believen en zich zelf te bevoordelen, het vonnis tegen dezelve. In burgerlijke geschillen kan een klein geschenk hen overhalen om het recht naar de zijde des schenkers te doen zwaaien. In strafschuldige zaken ontzagen zij zich niet den schuldigsten zelfs als hij hen maar betalen wilde, vrij te spreken en om gelijke vergelding van de zijde des vervolgers den onschuldigsten mens te veroordelen.

III. Vs. 24-30. Met dat zesde wee zich tot de onrechtvaardige rechters gewend hebbende, doet hij eerst de strafbedreiging in al hare gestrengheid horen, maar geeft dan aan zijne toespraak ene meer algemene wending, en richt zich tot den gehelen wijnberg, waarvan zij de slechte vruchten zijn, namelijk tot Juda en Jeruzalem. Daar Israël vooral wat de eersten des lands, maar ook wat het eigenlijk gezegde volk aangaat, den Heere en Zijn Woord heeft verworpen, zal het spoedig en onherstelbaar geheel ten verderve gaan (vs. 24); in herhaalde, de grondvesten van den Staat verwoestende slagen, zal de Heere Israël bezoeken (vs. 25); eindelijk zal Hij de vreemde volkeren ontbieden, en door een strijdbaar kamplustig heirleger, onverbiddelijk en onweerstaanbaar in zijne aanvallen, den ondergang van Zijn volk bewerken. (vs. 26-30).

24. Daarom, daar zij voor het oordeel zijn rijp geworden, om nu haastig en onverbiddelijk te worden weggenomen, a) gelijk de tong des vuurs den stoppel verteert, en het kaf door de vlam verdaan wordt, wanneer daar buiten op het veld de akker na voleindigden oogst van stoppels en onkruid gereinigd wordt (Exod. 22:6), alzo zullen ook zij, dat onkruid, met wortel en tak uitgeroeid worden, en zal hun wortel in de aarde als ene uittering wezen, geheel verteren en hun bloem, hetgeen nog van hen boven den grond staat, zal als stof opvaren, als kaf, dat de wind heen drijft (Ps. 1:4. Mal. 4:1, 3): omdat zij verwerpen de wet des HEREN der heirscharen, welke Hij hun door Mozes geopenbaard heeft, en de rede des Heiligen van Israël, welke Hij hun door Zijne Profeten laat verkondigen, versmaden.

1)

a) Exod. 15:7. Jes. 9:18.

1) Juda wordt hier bedreigd met algehele ondergang, en de reden waarom aangegeven. Het zal geschieden omdat Israël de zonde der zonden, heeft begaan, n. l. het woord des Heren, van den Heiligen, van Hem die Israël tot Zijn eigendom had verkoren, had verworpen. Juist dit was de grote zonde, de hoofdzonde van Israël's volk, dat het het Woord van Hem, die Israël tot zijn wijngaard had uitverkoren, had verworpen.

In het volgende vers wordt de straf nog nader aangeduid en gezegd hoe zwaar zij zal wezen, terwijl er bijgevoegd wordt, dat des Heren hand nog uitgestrekt is om Zijne straffen te blijven uitvoeren.

25. Daarom, om zulk ene verwerping en versmading, welke zulk ene grote zonde is, omdat die God, die Zich door Zijne wet en voortdurende verkondiging aan hen niet onbetuigd laat, zo verheven en zo heilig is, is de toorn des HEREN ontstoken tegen Zijn volk, en Hij heeft ter rechtvaardige bezoeking tegen hetzelfde Zijne hand uitgestrekt, en Hij heeft het met zo zwaar neervallende slagen geslagen, zodat de bergen onder het medegevoel van die slagen hebben gebeefd 1), en hun dode lichamen, de lichamen der in den strijd gesneuvelden 2), zijn geworden als drek in het midden der straten, blijvende onbegraven liggen, terwijl niemand van de overblijvenden voor ene eervolle begraafing zorgt (2 Kon. 9:37. Ps. 83:11). Om a) in weerwil van dit alles, hoe verschrikkelijk het ook zij, keert Zich Zijn toorn niet af, omdat die nog niet gestild is, maar Zijne hand is nog uitgestrekt

3) tot verdere slagen.

a) Jes. 10:6; 9:11, 16, 20; 10:4.

1) De bergen hebben gebeefd. De natuur staat naar Gods ordening als wereldschepper tot den mens in dezelfde betrekking als het lichaam tot de ziel; iedere slag van Gods heiligen toorn, die het volk treft, treft ook het door hem bewoonde land; alzo beefden nu ook in den Syro-Efraïmitischen strijd, ofschoon slechts voor ingewijden merkbaar, de bergen van Juda.

2) Wellicht wordt hier het door den Syro-Efraïmitischen oorlog bewerkte bloedbad bedoeld 2 Kron. 28:5 vv.

3) Deze woorden worden later dikwijls herhaald in de onder koning Achaz gedane voorspellingen (Hoofdstuk 9:12, 17, 21; 10:4. Vergl. Hosea 7:10.

Vs. 24-25. De gehele natie zal versterven; beneden zullen zijn wortels verrotten, boven zijne bloesems verstuiven. Jehova Zebaoth, de God der liefde, is een ijverig God, een vreselijke gloed voor de zondaars.

Vele krijgslieden zouden in de hitte des strijds sneuvelen niet alleen, naar ook vele burgers in de steden in koelen bloede vermoord worden en de overgeblevenen zouden niet in staat zijn, noch den moed er voor hebben om ze behoorlijk te begraven. Het vuur Zijner gramschap zou zo lang branden als er stoppelen en kaf onder hen was, en Zijne hand zou met de slachting

aanhouden, omdat zij in de benauwdheid zelf nog niet tot Hem riepen, en door boete en berouw zich niet bekeerden of enige zucht tot levensverbetering toonden.

26. Want Hij zal, vervullende wat Hij reeds (Deut. 28:49 vv.) gedreigd heeft, ene banier, een hoge stang met wapperende vlag opwerpen onder de Heidenen van verre, tot een teken dat zij zich ten strijde tegen zijn volk zullen verzamelen, en Hij zal hen, gelijk een bijenhouder door sissen of fluiten de bijen uit de korven lokt, dat zij zich neerlaten, herwaarts sissen van het einde der aarde, uit de verre landstreken aan gene zijde van den Jordaan (Hoofdstuk 13:5; 39:3); en ziet, haastelijk snellijk zullen zij aankomen, 1) om het verlangen der ongelovige spotters (vs. 19) te bevredigen.

1) De vervulling dezer profetie begon reeds onder Achaz, maar krijgt eerst hare ware vervulling door de Assyriërs en straks door de Babyloniërs en eindelijk in de Romeinen.

De Assyrische volken (Hoofdstuk 39:3) werden de volken uit de verte genoemd, dewijl zij in achter-Azië woonden en de Eufraat als het ware voor Israël de meest ver verwijderde bekende rivier was.

27. Geen moede en geen struikelende zal onder hen wezen, de krachtige en tot den strijd toegeruste heirscharen, welke de Heere Zich heeft uitverkoren als Zijne werktuigen ter verdelging; niemand zal sluimeren noch slapen, noch de gordel zijner lenden zal ontbonden worden, noch de schoenriem zijner schoenen zal afgescheurd worden; maar, aan krijgsvermoeienis gewoon en tot verse marsen behoorlijk toegerust, rukken zij voort, zonder te moeten rusten, of in hun loop te worden belemmerd.

28. Welker pijlen scherp, reeds behoorlijk gescherpt zullen zijn, om dadelijk gebruikt te kunnen worden en al hun bogen reeds gespannen; hunner (der naderende vijanden) paarden hoeven zullen als ene rots geacht zijn, zo hard als kiezelsteen 1), en hun strijdagens raderen als een wervelwind, zo snel wentelen zij zich rond.

1) Daar men in de oudheid de paarden niet besloeg, behoorde een harde hoef tot de beste eigenschappen van een duurzaam strijdpaar.

29. Hun gebrul, waarmee zij in den strijd vliegen, zal zijn als van enen ouden leeuw, die op door uitgaat, en zij zullen brullen als de jonge leeuwen, die nog veel vratiger zijn dan de oude, en zij zullen briesen 1), en den door aangrijpen en wegvoeren; en er zal geen verlosser zijn.

1) Het briesen betekent het doffe geluid dat de leeuw voortbrengt, als hij zijne prooi zal gaan bespringen.

2) Onder dezen door verstaat de profeet Juda, maar noemt dien naam niet, alsof 't hem onmogelijk ware dien naam uit te spreken.

30. En zij, de vijanden, zullen tegen hetzelfde Juda, te dien dage bruisen, als het bruisen der zee in den storm 1). Dan zal men a) de nu zo gezegende en zo vriendelijk uitziende aarde, of het land, aanzien, maar ziet, er zal duisternis en benauwdheid zijn, omdat alle troost en hulpe

haar ontnomen is, en het licht der Goddelijke genadezon zal verduisterd worden in hun verwoestingen 2).

a) Jes. 8:22,

1) Het bruisen der zee in een storm. In dit ene beeld verenigen zich verschillende trekken. Het vijandelijke leger wordt ons daardoor voorgesteld: 1. wat talrijkheid aangaat, als onafzienbaar; 2. als met ene blinde woede, gelijk die der elementen, zonder oor, zonder hart voortstormende; 3. als met ene blinde gehoorzaamheid, gelijk de elementen onbewust den wil des Heren volbrengende; 4. als iedere tegenstand overweldigende.

2) Deze in den grondtekst zo onnavolgbaar schone maar moeilijke plaats, wordt door de uitleggers verschillend vertaald en verklaard.

In het land zal het zó duister worden, dat de duisternis van beneden het licht van boven verdonkert.

De profeet deelt ons mede, welk een indruk iemand, die in deze zaak neutraal, haar van zijn standpunt als van ene hoogte beschouwde, bij het zien op dat land en op hetgeen daarin voorviel, verkrijgen zou (verg. Gen. 19:27 vv.). Het is hem alsof zware onweerswolken komen aandrijven en zich zo ver het land uitbreiden, dat het nacht wordt. De bui barst los in hagelslag en bliksemschichten; maar hoe geheel andere gaat het nu! Want terwijl de onweerswolken bij het wegtrekken den hemel slechts des te klaarder en reiner achterlaten, volgt hier een stikdonkere nacht, welke niet eenmaal van ene afwisseling door den dag, van ene hoop op het morgenrood zich bewust is.

Duisternis zal er heersen over het land, het licht zal weggenomen worden. Duisternis en benauwdheid zal er wezen, van wege al de ellende die over Juda en Israël komen zal. Het volk heeft de maat der zonde vervuld. Het licht is verworpen. De liefde Gods versmaad. Alle bemoeiingen ten goede zijn veracht. Het licht zal nu ondergaan en de schrikkelijke toestand van belegering, gevolgd door ballingschap, zal een geestelijke duisternis zijn en vergeleken worden bij de uiterste benauwdheid. Wie den Heere God en Zijn Woord verwerpt, berooft zich zelve van het Licht en wandelt in de duisternis.

HOOFDSTUK 6.

JESAJA ZIET GODS HEERLIJKHEID.

In een ontzettend contrast met het verhaal der nachtelijke duisternis, waarmee het in 't vorige hoofdstuk geschetste strafgericht Gods eindigt, vertoont zich hier de volle Zondag van een kind Gods. 't Is de inwijding van Jesaja in zijn heilig ambt, welke wij hier vermeld vinden, welke hij wellicht eerst hier mededeelt, daar de aan Achaz (Hoofdstuk 7) gedane voorspelling, ook in de sporen van genade, welke zij bevat, slechts tot verharding dienen moest, en de prediking tot verharding de eigenaardige roeping van Jesaja was.

I. Vs. 1-7. Ten tijde dat de geschiedenis van Israël ene zeer gewichtige en besliste wending nam (2 Kon. 15:7) wordt de profeet verwaardigd met de aanschouwing van Jehova in een gezicht, gezeten op Zijn koninklijken troon in 't hemelse heiligdom, en in verheven beurtzangen geprezen door de Hem omringende serafijnen. Dat hij nu, een man van onreine lippen en tot een volk van onreine lippen behorende, sprakeloos staat voor 't aangezicht des Heren en onder 't lofgezag der hemelse geesten verwekt in hem een vernietigenden, smartelijken angst der zelfveroordeling. Daar snelt een der serafijnen naar 't reukaltaar, dat, afgebeeld door het reukaltaar in den tempel te Jeruzalem, in het hemels heiligdom staat en gedurende den eredienst zijne reukoffers doet opstijgen, neemt van daar ene kool, roert daarmee des profeten lippen aan en verklaart hem rein van zijne zonde en schuld.

1. In het jaar, toen de koning Uzzia (of Azarja) stierf (758 v. Chr. 2 Kon. 15:1-7. 2 Kron. 26), zo zag ik in een toestand van verrukking (1 Kon. 22:22) den Heere, den later in de volheid des tijds mens geworden Zone Gods (Joh. 12:41), zittende in menselijke gedaante (Ezechiël. 1:26) op enen in 't hemels heiligdom (Ps. 11:4) opgerichten, als een aardse koningszetel (1 Kon. 10:18 vv.) ingerichten, hogen en verhevenen troon, en Zijne zomen vervullende den tempel, 2) de afhangende zijden van 't sleepgewaad, waarmee Hij bekleed was, strekten zich vèr uit in het vóór het binnenste deel van het heiligdom zich bevindende heilige, dat echter van het eerste niet door een voorhangsel gescheiden was.

2) De tempel in den hemel is de bovenaardse plaats, die Jehova, Zich daar aan engelen en zaligen te aanschouwen gevende, tot een hemel en tot een tempel maakt. Terwijl Hij daar Zijne heiligheid te aanschouwen geeft, moet Hij deze te gelijk bedekken, daar de schepselen haar niet kunnen verdragen; wat haar echter bedekt is niet minder prachtig dan hetgeen van haar openbaar is. Dat is het, wat zich voor Jesaja in die wijde zomen des koninklijken mantels afbeeldt.

Wat de Profeet hier en in de volgende verzen beschrijft, heeft Hij werkelijk gezien, niet in den slaap of in den droom, maar in een dus genoemden extatische toestand, zodat hij, het aardse voor een ogenblik ontruikt, als in den Hemel werd overgeplaatst. Het is derhalve een buitengewoon visioen, een buitengewone openbaring en wel in karakter te onderscheiden van de andere gezichten, welke Hij ontvangen heeft.

Hij ziet in dien toestand, in den Hemel den Heere, (in den grondtekst Eth-Adonai) niet Jehova, niet den HEERE. (Door onze Staten-overzetters is daarom het woord Heere niet met kapitale letters gedrukt).

Een mensenkind heeft nog nooit met zijne sterflijke ogen Jehova aanschouwd. Daarom ziet de Profeet den HEERE zich openbarende als Heere, d. i. Hij ontvangt de openbaring des Vaders in de openbaring des Zoons.

Het was niet de openbaring des Zoons als zodanig, maar het was de openbaring des Vaders, in of door den Zoon.

Gelijk de Vader zich aan Mozes en aan het volk geopenbaard had door den Engel des Verbonds, de openbaring des Zoons onder het O. Verbond, zo openbaart de Vader zich ook hier door den Zoon aan den profeet van den Ouden dag, gelijk ook de Evangelist van den Nieuwen dag het nader aanduidt. (Joh. 12:41).

En juist omdat het niet in de eerste plaats de openbaring van den Zoon, maar de openbaring des Vaders door den Zoon was, daarom lezen we ook van de Serafijnen, dat zij hun aangezichten en hun voeten met hun vleugelen bedekken, en daarna het driemaal Heilig uitroepen.

2) De Profeet ziet den Heere op een hogen en verheven troon. In het Heilige der Heiligen troonde de Heere boven de arke des Verbonds, als zijn troon, in de wolk, terwijl wij evenzeer lezen, dat toen de tempel werd ingewijd de priesters niet konden staan van wege de heerlijkheid Gods, welke den Tempel vervulde.

Welnu, ditzelfde vinden we hier terug. In Zijn hemels paleis zit, in rustige kalmte en waardigheid, de Heere als een koning, die door geen vijand ken ontroond worden, op Zijn troon, maar ook Zijne heerlijkheid afgebeeld door zijn koninklijk kleed, welks zomen den tempel vervulden, vervulde het gehele Hemelse paleis, zodat er voor anderen geen plaats was. Zo zou het ook eenmaal met de Kerk zijn. Zo zou Christus Jezus zich in de Kerk vertonen, haar geheel vervullen met zijn heerlijkheid, zodat Hij alles voor en in haar zou wezen.

2. De serafs 1) stonden in onafzienbare menigte boven Hem achter Hem en om Hem heen; tot Zijn dienst bereid, een iegelijk had a) zes vleugelen (Exod. 25:20): met twee bedekte ieder voor Hem, wiens aanblik ook zij niet konden verdragen (Exod. 3:6. 1 Kon. 19:13 zijn aangezicht, en met twee bedekte hij, in 't bewustzijn hoever de afstand is zelfs tussen de verhevenste schepselen en den Schepper, zijne voeten, als durfden zij zich in hun onvolkomen toestand niet aan Hem vertonen (Job 4:18; 15:15 met twee vloog hij; zodat hun staan boven den Heere slechts een zweven was met uitgebreide vleugelen in de vrije ruimte, boven die alles vervullende zomen van Zijn sleepgewaad, als bewijs, dat zij mij altijd tot Zijn dienst bereid wanen.

1) De Serafijnen, komen slechts éénmaal in de H. Schrift voor, en wel hier.

Zij worden ons beschreven als gevleugelde mensengestalten, voorzien van zes vleugelen.

Hun naam kan alleen afgeleid worden van het Hebr. woord Saraf hetwelk verbranden betekent.

Zij staan daarom ook in het nauwste verband met de heiligheid Gods, welke als een verterend vuur alle onreinheid vernielt.

Dat zij een hogere orde onder de hemelse geesten innemen, is niet te bewijzen.

Van een dusgenaamde hemelse hiërarchie weet de H. Schrift niets.

Wel noemt de schrift, Cherubijnen, Serafijnen, tronen, machten, Engelen, Aartsengelen, enz. maar dit wijst niet op een dusgenaamde hiërarchie.

Wel is het mogelijk dat de ene Engel meer gaven van zijn God heeft ontvangen, en dat de ene tot gewichtiger diensten wordt gebruikt dan de ander, maar dat de ene in rang boven den anderen staat is niet aan te nemen, vooral niet omdat zoals, Maastricht terecht aanmerkt “de eigenschappen, door welke men die orden tracht van elkaar te onderscheiden, uit de namen gehaald en afgeleid, aan alle engelen bevonden worden gemeen te zijn, want alle worden gezegd bij of voor God te staan. (Dan 7:10). Ook alle worden gezegd Hem te horen of zijne bevelen uit te voeren. (Ps. 103:20). Zij zijn alle gediensstige geesten. (Hebr. 1:14; Ps. 91:11)”.

3. En de een riep tot den ander, terwijl zij in twee afwisselende koren tegenover elkaar stonden. en zei: Heilig, heilig, heilig 1) is de HEERE der heirscharen! de drieënige God. (Gen. 1:26; 48:15 v. Num. 6:24).

De ganse aarde, ook dat deel dat schijnt door de macht der duisternis te zullen overheerst worden, is toch voor onze ogen, die het einde van Zijne wegen (Num. 14:21. Habakuk. 2:14) in ‘t volle licht aanschouwen, reeds nu, evenzeer als de hemelen (Habakuk. 3:3. MATTHEUS. 6:10), van Zijne heerlijkheid vol, 2) (Ruth. 2:4).

1) Voor de gevallen schepselen is God, als de Heilige, voorwerp van vrees; van daar merken wij door ‘t gehele O. T. de vrees op, Hem te zullen zien. Reeds in Jesaja zelf (vs. 5) zien wij daarvan een voorbeeld. Maar gelijk God, als de Heilige, voor de gevallen schepselen vreselijk is, zo is Hij voor de reine schepselen juist zonder die eigenschap een voorwerp van vrees. Een almachtige zonder heiligheid, ziedaar ene ontzettende gedachte (Ps. 99:3, 5, 9. Openbaring 6:10; 15:4).

Zijne heerlijkheid is Zijne geopenbaarde heiligheid, evenals Zijne heiligheid zijn toegedekte, verborgen heerlijkheid is.

Tot driemaal toe roepen de Serafijnen de heiligheid Gods uit. En dat niet om een dichterlijke herhaling te bezigen, maar dit doen zij, dewijl zij weten, dat God is, de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

2) Had de Psalmdichter (Ps. 145:17) het uitgeroepen, dat de Heere heilig is in alle Zijne werken, de Serafijnen roepen het ook hier uit, dat de aarde vol is van de heerlijkheid Gods, van de ontdekte heerlijkheid Gods.

Niet alleen het Joodse land, maar de gehele aarde. De Serafijnen geven hier den Profeet een blik op de tijden die komen zullen, waarin de heerlijkheid Gods de gehele aarde zou vervullen, en het Evangelie der zaligheid aan alle creaturen zou worden verkondigd.

4. Hun gezang ruiste geweldig, zodat de posten der dorpels zich bewogen, de gehele grondslag van ‘t voorportaal, waar ik stond, als ‘t ware mede door diepe eerbiedigheid werd aangegrepen, van de stem des roependen; en het huis werd vervuld met rook; want een reukoffer op het in den tempel staande altaar (vs. 6) vergezelde dit loflied, gelijk ook in den tempel te Jeruzalem bij ‘t dagelijks morgen- en avondoffer edel reukwerk op het reukaltaar werd aangestoken (Exod. 30:1 vv. Luk. 1:8 vv.).

Zie verder Exod. 19:16 en 18. “Het geluid der bazuin”. De ganse berg beefde zeer. Het trillen van de zuilen des voorhofs stelle men zich enigszins voor als ‘t dreunen der tempelwanden bij de volle tonen des orgels, of bij ‘t lofgezing ener grote menigte. Dan schijnen de grondvesten te beven.

Onder het huis hebben we hier niet te verstaan den Joodse staat, zoals sommigen menen, maar de Kerke Gods. En derhalve duidt dit gezicht aan, niet dat de Heere God zijn toorn zou openbaren tegen het Joodse volk, maar dat Hij Zijn heiligheid zou openbaren in het midden van Zijn kerk, zodat Zijne gelovigen met ontzag en eerbied voor Hem zouden vervuld zijn, en Hem de eer van Zijn Naam geven, zowel, wanneer Hij zijn heiligheid en heerlijkheid openbaarde in de genade betoning jegens zijne kinderen als in zijne oordelen over de goddelozen.

5. Toen zei ik met sidderen en beven: Wee mij, want ik verga, ben verloren, dewijl ik, reeds een zondig menskenkind, bovendien ook een man van onreine lippen 1) ben, en wat mijne, persoonlijke onreinheid nog vermeerderd (zie Ezra 9:6), ik woon in het midden eens volks, dat toch onrein van lippen is (Hoofdstuk 3:8; 5:18 vv.); want mijne ogen hebben den Koning van hemel en aarde, den HEERE der heirscharen gezien (Exod. 33:20. Richt. 6:22); ik moet hier stom blijven, waar alles Hem huldigt.

1) Dat de Profeet zijne onreinheid juist met betrekking tot zijne woorden uitspreekt, heeft daarin zijn grond, dat hij onder de priesterlijke Engelen en hun hemelse dienstbetoning verplaatst, zich verhinderd ziet, juist door zijne onreinheid aan den lof Gods, waartoe de mens toch geschapen is, deel te nemen. Daarbij komt wellicht nog, dat hij als Profeet de onreinheid van zijne lippen met bijzondere kracht gevoelde. Hij is toch Gods tolk bij Israël. Welk ene roeping, maar ook welk ene zedelijke ongeschiktheid.

De grote smart des Christens is juist over zijne zedelijke verdorvenheid, waardoor hij belet wordt, Gods lof met heilige lippen te bezingen. Daarom verlangt hij naar den hemel. ‘t Hart is dan niet meer verdeeld, de lippen zijn dan niet meer bezoedeld.

In plaats van zich in dit geluk te verheugen, is hij ten hoogste aangedaan over de heerlijkheid, welke hem omringde, en verbaasd over den glans dezelve, zowel als ter nedergeslagen door het besef van eigen nietigheid en onweerde, waarom hij verzucht: Al mij, wee mijner, want ik verga, het is met mij gedaan, zo die grote en geduchte God, mij naar streng recht en naar mijne verdiensten handelen wil, want ik weet hoe onrein mijne lippen, hoe zondig mijn bestaan is.

6. Maar een van de serafs vloog op een wenk des Heren tot mij, en had ene gloeiende kool in zijne hand, die hij met de tang van het reukaltaar des hemelsen heilighdoms genomen had.

Met de tang genomen; want ook de hand eens serafs raakt niet onmiddellijk ‘t aan God toegewijde altaar en Hem toebehorende offer aan.

De weldaad der reiniging, welke hier de profeet te beurt viel, terwijl hij in de grootste angsten verkeerde, wordt ons hier beschreven. Deze weldaad had hij nodig voor het tegenwoordige geval, des te meer als hij in zijne consciëntie en in zijn gemoed overtuigd was van zijn onwaardigheid. De Heere onthoudt hem die genade niet. Na de goede en vrome

gemoedsaandoening van den Profeet geeft Hij een der Serafims in last, zich naar den Profeet te spoeden en hem te troosten door hem te reinigen. Zo moet men het opvatten wat hier gezegd wordt.

7. En hij roerde mijnen mond (Jer. 1:9) daarmee aan, en zei: Zie, deze gloeiende kool a) heeft, als het teken van de toe-eigening der genade Gods, uwe lippen aangeroerd; also is uwe misdaad van u geweken, en uwe zonde is verzoend (Lev. 1:4).

a) Dan. 10:16.

Joh. 13:10 spreekt Jezus: “Die gewassen is, heeft niet van node dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. ” Hier gaat het om de reiniging der lippen. Waarom? Omdat de profeet over ene bepaalde onreinheid had geklaagd, welke hem ‘t gebruik van zijne lippen belette, terwijl hem de nood was opgelegd, ze tot Gods lof te gebruiken.

Tot de fundamentele leer van de openbaring des O. en N. Testaments behoort, dat de mens, wanneer hem de levende kennis zijner zonden geopend is, tot de zekerheid harer vergiffenis uitwendige tekenen van God nodig heeft.

Deze vernieuwende genade maakte hem bekwaam, om op last van God zijne bevelen onder de mensenkinderen bekend te maken, want die van de kwade consciëntie gereinigd zijn mogen het best in staat gerekend worden, om den levendigen God te dienen en niemand is zo bekwaam om den rijkdom der Evangelische genade aan anderen duidelijk en overtuigend voor te stellen, als hij, die zelf de zoetheid er van gesmaakt en den invloed daarvan gevoeld heeft.

II. Vs. 8-13. Terwijl nu de stemme des Heren zich horen laat, die naar den rechten bode in Israël vraagt, biedt Jesaja zijnen dienst aan. Op zijne reiniging volgt dan nu zijne zending, welke echter ene vreselijke tegenstelling vormt met die der serafijnen, waarvan hij zo even ‘t voorwerp was; want hij zal het hart van Zijn volk verstokken, hun oren zwaar maken en hun ogen sluiten, opdat zij niet kunnen geloven, daar hun nu geen tijd tot boete en geen weg tot redding meer gegeven is. De profeet weigert het opnemen van dien ontzettend zwaren last en het opvolgen van dit hoog ernstig bevel niet; maar heeft toch ene vraag op het hart, hoe lang dat strafoordeel Gods en het oordeel der verwerping duren zou, en ontvangt dan aanwijzing met betrekking tot de verdere leiding des volks. Israël als massa zal voor altijd verworpen en uitgedelgd worden, maar een heilige nakomelingschap, gelijk de wortel van een boom, wordt gered en naar het verheven doel der volksroeping heengeleid.

8. Daarna, zo ontzondigd en waardig gemaakt om te staan in den raad der hemelingen, hoorde ik de stem des HEREN, welke zei: Wie zal ik met deze opdracht tot Mijn volk zenden? en wie zal, daar in zulk ene belangrijke zaak op vrijwillige dienstbetoning aankomt, voor ons 1), den Drie-enige God (Gen. 1:26), heengaan? toen zei ik, nu ontzondigd en daardoor daartoe bekwaam geworden: Ziet, hier ben ik, zend mij heen; want ik was er van overtuigd, dat ik om dit te doen, het gezicht (vs. 1 vv.) gezien had.

1) Joodse uitleggers en in navolging van hen ook sommige nieuwere exegeten, verklaren dit van God en de Serafs. O. i. geheel ten onrechte. Want toch de profeet werd niet gezonden

door de Engelen. De Engelen, ook de Serafijnen niet, hebben geen macht om te zenden. Wie zendt is God alleen. En dus spreekt de HEERE hier in de drievuldigheid Zijns persoons, als de Drie-enige God, gelijk dit op meer plaatsen geschiedt. (Gen. 1:26. 3:22. Ezechiël. 21:10. Hos. 12:5 e. a.)

9. Toen zei Hij (de Heere): Ga heen, en zeg tot dit 1) volk van onreine lippen, gelijk gij u genoemd hebt (vs. 5), en hetwelk Ik niet Mijn volk noemen mag (Exod. 32:7. Jer. 7:16. Hos. 1:9) a) Horende hoort ook verder, gelijk tot nu toe wat Ik in Mijn geschreven Woord en in Mijne voortgezette openbaring u door de profeten horen laat, maar verstaat niet; 't zal voor uw hart gene vrucht dragen, en ziende ziet het grote werk, dat Ik daar onder tekenen en wonderen onder u doe, om Mijn raad te volbrengen en als voorboden van Mijne naderende strafgerichten, maar merkt niet; het zal u niet meer tot boete en bekering strekken.

a) MATTHEUS. 13:14. Mark. 4:12. Luk. 8:10. Joh. 12:40. Hand. 28:26. Rom. 11:8.

1) Dit volk. Jesaja heeft zo-even gezegd dat hij woonde te midden van een volk, onrein van lippen. Hierop slaat nu dit volk terug. De Heere God noemt het niet meer Mijn volk, dewijl het Zijn verbond heeft verbroken. En als gevolg daarvan moet de Profeet het Israël aankondigen, dat het, hoewel het de prediking des Woords zou horen en de bestraffing en dreiging Gods vernemen, toch niet zou horen, noch verstaan. Ja hoewel het zien zal, dat de Heere met zijne oordelen niet alleen dreigt maar ook komt, het zal toch niet zich bekeren, en van zijn boze wegen afhouden.

De prediking van Jesaja zou een prediking der verharding zijn. Zijn Woord een reuke des doods ten dode.

10. Maar gij, Jesaja, ontvang hier tot voltrekking van 't besluit Mijns toorns over Israël den last: Maak door uwe gehele werkzaamheid als profeet, waarmee gij nu zult aanvangen het hart dezes volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit (of bestrijk, belijm) hun ogen; a) opdat het niet zie met zijne ogen, noch met zijne oren horen, noch met zijn hart versta, noch zich bekere van zijne boze wegen, en Hij het van zijne dodelijke ziekte geneze; want juist dat wil Ik hun onmogelijk maken, Ik wil voor hen den weg der bekering en der redding voor goed afsluiten.

a) Jes. 5:21.

Maar hoe kan de genadige God, die wil, dat alle mensen zalig worden (1 Tim. 2:4), oorzaak der verharding zijn? Behalve 't geen wij over deze moeilijke vraag Exod. 4:21 gezegd hebben, merken wij nu nog op: Gelijk het water gloeiend gemaakt, niet meer verkoelt, maar brandt, zo is het ook met de werking van het goddelijk levenswater op een in het vuur der boosheid tot den hoogsten graad in vlam gezet hart; het komt tot een punt, dat het genadevuur overgaat in een vuur des toorns, niet meer smelt, maar verbrandt. (Rom. 1:28). De oudere godgeleerden spreken over de werkzaamheid Gods bij de verharding aldus: Noch de oorzaak, noch het resultaat der verharding is van God; 't is zo, dat Hij werkelijk het hart verhardt, wat de genade doet verwerpen, in 't hart legt; maar Hij laat wegzinken in steeds hardnekkiger

tegenstand, weerhoudt den Satan nu niet langer; maar laat hem, tot waarschuwing en ten afschrik in zijne werkingen naar hartelust openbaar worden, en geeft aan de goddeloosheid gelegenheid, al meer en meer in hare afschuwelijkheid openbaar te worden. En wat nog meer: Hij laat de waarheid in haar volle licht, en zo, dat men daarin niet mistasten kan, tot de goddelozen komen onder omstandigheden, welke den Satan gelegenheid geven, hun toe te sluiten, dat van haar nog meer te vreemden en tegen haar in te nemen. In deze vaten des toorns wordt dan tot een vermanend en waarschuwend voorbeeld voor anderen, een deel van verdoemenis en hel reeds hier openbaar.

De Heere heeft Zijn weerspanning volk sedert lang gekend, en den snellen, ras besloten uitroep: “O zend mij!” aangrijpend, toont Hij Jesaja de bittere vruchten aller profetische moeite en arbeid in de verte. “Hoe meer gij het volk te horen geeft, des te minder zal het verstaan; hoe helderder gij het zien laat, des te meer zal het blind worden. ” Want dat ligt in de wet der tegenspraak. Gods taal wordt echter bestraffende ironie, gelijk Hij die den profeet aan het volk opdraagt. Dat is juist het loon voor zijne tegenspraak, dat het niet verstaat en niet kent; derhalve moet de Profeet het tot zijne tuchtiging gebieden: “gij zult niet verstaan, gij zult niet kennen. ” Zo ga dan heen, indien gij lust hebt, moedige Jesaja, en maak de zienden blind en de horenden doof. ” Maar “wanneer de leeuw brult, wie zou niet vrezen, en wanneer de Heere roept, wie zou niet profeteren? De ware Profeet laat zich niet verschrikken en staat als ene rots, onbeweeglijk vast in den dienst van Hem, die Hem riep. ” .

Zij wilden Jesaja niet verstaan, en daarom zou hij het werktuig zijn, waardoor zij harde harten, zware oren, trage en luie ogen zouden bekomen, en waardoor hun bekering ten leste ten uiterste onmogelijk zou worden. De vermaningen zouden ongemerkt, het gevaar voor den toestand niet beschouwd, en hun harten ongevoelig blijven, voor alles wat tot hunnen vrede diende. De bekering des zondaars is der zelve genezing, en het rechte verstand is noodzakelijk tot bekering.

11. Toen zei ik, diep medelijden hebbende met het volk, waartoe ik zelf behoorde (Exod. 32:9 vv.): Hoe lang, Heere! zal deze mijne dienst tot verstoktheid en deze toestand van verstoktheid bij mijn volk duren? zal de tijd nimmer komen, waarop gij u weer over Israël ontfermt en ‘t in genade aanneemt?’ En Hij zei: Totdat de steden verwoest worden, zodat er geen inwoner zij, en de huizen, dat er geen mens zij, en dat het land, al de ledige en ontvolkte steden, met verwoesting verstoord worde.

12. Want de HEERE zal die mensen verre wegdoen in een vreemd land en de verlating van Juda zal groot wezen in het binnenste des lands (2 Kon. 25:8 vv.).

13. Doch het zal met dit eerste strafgericht, waarbij nog een tiende deel der bewoners zal daarin, in het land, zijn, nog niet zijn afgelopen, en het tiende deel zal, wanneer het tweede gericht komt (Luk. 19:41 vv.), wederkeren, en zijn om af te weiden; maar zo, dat Israël zijn zal gelijk de eik 1), en gelijk de haageik, die men bij den wortel heeft afgehakt. Doch juist hierin is dit beeld vertroostend; want dat zijn zulke bomen, in welke na de afwerping der bladen en het afhakken van twijgen en stam nog steunsel is, een tronk overblijft, die weer kan uitbotten; also zal het heilige zaad van Israël verblijven, na zowel de eerste als de tweede verdelging, en zal dit overblijvende 2) het steunsel, de tronk, daarvan zijn, waaruit een nieuw Israël zal verrijzen, nadat het oude is weggedaan 3).

1) Aan eik en haageik (Gen. 35:4) verbinden zich zo vele herinneringen uit Israël's vroegere geschiedenis, en daarom zijn deze bijna altijd groene en een dergelijke indruk makende bomen een zeer juist zinnebeeld voor Israël.

2) In weinige, veelbetekenende woorden wordt zo duidelijk Gods weg met Israël te houden, getekend. Zij bevatten ene schets van Israël's geschiedenis tot aan den afloop. Israël is als volk onvergankelijk naar de belofte Gods, maar de massa van 't volk is naar het oordeel Gods voor 't bederf bestemd, en slechts een deel daarvan, dat zich bekeert, zal Israël als volk voortplanten en die heerlijke toekomst beërven. Deze goddelijke wet van zegen, verzonken in den afgrond van den over Israël gekomen vloek, heerst ook nu nog in de geschiedenis der Joden. De weg des heils is voor allen open; enigen vinden dien en geven ons een voor gevoel van 't geen zijn kon en zal worden; maar de massa is reddeloos verloren, en eerst wanneer deze is vernietigd, want door God, den eeuwig Getrouwe, een gered en heilig zaad tot een nieuw, heilig Israël opdat naar Hoofdstuk 27:6 den aardbodem met zijne vruchten vervullen, of gelijk Paulus (Rom. 11:12), zegt, der heidenen worden zal.

3) Ten gevolge van deze Gods-belofte, welke nu een hoofdstuk vormt der prediking van Jesaja, noemde deze later zijn oudsten, 757 v. Chr. geboren zoon Scheär-Jaschub ("het overblijfsel bekeert zich." Jes. 7:3).

Wat God de Heere hier verkondigt is, dat ja uit de verwoesting van Babel nog een tiende zal overblijven, maar dat dit ook zal afgeweid worden gelijk een eik en haageik bij den wortel wordt afgekapt. Echter zal die wortel het heilige zaad blijken te zijn. Het geestelijke Israël is onvernietigbaar. Uit den afgehouden tronk zal er nog weer een kostelijke plantinge voortkomen, welke belofte vooral van toepassing is op den Christus Gods.

HOOFDSTUK 7.

DE MESSIAS ZAL UIT ENE MAAGD WORDEN GEBOREN.

Op de geschiedenis van de roeping des profeten tot zijn ambt, waarbij hem als een eigenaardig deel daarvan werd opgedragen, het hart des volks, tot hetwelk bij gezonden werd, door middel van zijn woord te verharderen (6:9 vv.) volgt nu, nadat inmiddels na verloop van ongeveer 17 jaar, de tijd daartoe is rijp geworden, de ontmoeting met den koning Achaz waaruit zo duidelijk blijkt, hoe het huis David's en het land Juda naar het Godsgericht gezet zijn om niet te zien met hun ogen, niet te horen met hun oren, niet te verstaan met hun hart, om zich te bekeren en genezen te worden.

Vs. 1-25. Rezin, koning van Syrië en Pekah, koning van Israël, hebben een krijgstoct tegen Jeruzalem ondernomen, om het huis van David van zijne heerschappij over Juda te beroven en een aan hen onderworpen en leenplichtigen koning op dien troon te plaatsen. Achaz en geheel Jeruzalem zijn vol schrik en vreze voor de overmacht der vijanden, en wenden pogingen aan, om den koning van Assyrië te hulp te roepen. In dezen nood belooft de Heere door Jesaja redding, laat de vruchteloosheid van den Syro-Efraïmitischen bond voorstellen en wil het uitzien naar de hulp der Assyriërs in het geloof aan Hem, in 't vertrouwen op Zijne almachtige, het voorgestelde doel zeker bereikende leiding veranderen. Maar Achaz sluit oor en hart voor deze door God voorgestelde ruiling; de godvrezende theocratische staatkunde van den profeet komt te laat tot hem, hij is reeds met zich zelve in 't reine en volhardt bij zijn plan ook dan, als Jesaja de ganse wereld in den naam des Heren voor hem beschikbaar stelt, om zich een teken van de zekere vervulling der belofte naar willekeur te kiezen. Hij begeert geen teken, om niet, gelijk hij zegt, den Heere te verzoeken; daarom wordt hem dan een teken opgedrongen, 't wonderteken der geboorte van een knechtje uit de daartoe reeds uitverkoren maagd, dat een Emmanuel worden zal. Maar even groot als de genade is, welke daarin aan een toekomstig geslacht wordt toegezegd, even zwaar is aan den anderen kant 't gericht, dat Juda, totdat de belofte vervuld wordt, tengevolge zijner verwerping van God en zijn heil van dat ogenblik af tegemoet ijl, een gericht waarbij het water tot aan de lippen komt.

1. Het geschiedde nu in de dagen van Achaz, den zoon van Jotham, den zoon van Uzzia, den twaalfden koning van 't rijk Juda, die 16 jaar, van 742-727 vóór Chr. zo afgodisch en verdorven mogelijk, geheel anders dan zijne beide voorgangers te Jeruzalem regeerde (2 Kon. 16:1 vv. 2 Kron. 28:1 vv. dat ongeveer in het tweede jaar van zijne regering, d. i. 741 v. Chr. Rezin, de koning van Syrië, en Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël, nadat zij reeds onder de regering van Jotham verscheidene strooptochten tegen Jeruzalem ondernomen (2 Kon. 15:37) en zich nu verbonden hadden om aan de regering van het Davidische koningshuis een einde te maken, en een van hen afhankelijk heerser, den zoon van Tabeal! koning te maken, optoog naar Jeruzalem, ten oorlog tegen haar; maar hij vermocht met strijden niet tegen haar, en zag dus zijn plan verijdeld.

Deze plaats, welke met 2 Kon. 16:5 bijna gelijklopend is, beschrijft ons den Syro-Efraïmitischen oorlog tegen Achaz slechts in algemene trekken, in zijn begin en einde, zonder nadere tijdsbepaling. Maar uit de verstrooide berichten, welke wij deels hier en 2 Kon. 16:5 v. deels 2 Kron. 28:5 v. daarover vinden, blijkt het volgende. Spoedig na de jeugdige en door de algemene ontevredenheid over zijne van 't geloof en de grondstellingen der vaderen afwijkende richting (2 Kon. 16:2 v. 2 Kron. 28:2 vv. zo verzwakte Achaz, hadden de beide,

tot verwoesting van 't Davidische koning huis saamverbonden koningen van Syrië en Efraïm naar 't schijnt ter bereiking van dat doel het plan gevormd, dat Rezin door het Overjordanse, van welks herovering hij eerst had afgezien, naar Edom zou oprukken, om van daar uit geheel het zuiden tegen Juda te doen opstaan; Hij slaagde in zijne ondernemingen, daar hij niet alleen een leger van Achaz, dat hem moest tegenhouden, versloeg, en ene grote menigte gevangenen naar Damascus voerde (2 Kron. 28:5), maar ook de nieuw versterkte havenstad Eloth aan de zuidelijke grens van Edom innam en daar ene Syrische volksplanting vestigde (2 Kon. 16:6), de Edomieten van Juda's opperheerschappij bevrijdde en door een inval in Juda den dreigenden nood aldaar vermeerderde, gelijk dan ook de Filistijnen zich bij Juda's vijanden voegden (2 Kron. 28:17, 18) waarop hij dan tegen Jeruzalem zelf oprukte. Inmiddels had ook Pekah, die uit het noorden kwam opzetten, Achaz met een schitterend gevolg dag geleverd en een groot getal gevangenen gemaakt. Wel werden deze op aandrang van den profeet Oded weer vrij gelaten en goed verzorgd, met ere weer naar hun land gezonden (2 Kron. 28:5-15); toch liet Pekah zijn vijandelijk plan tegen het broederlijk volk niet varen en verbrak zijn verbond met den koning van Syrië niet, maar liet zich, toen deze uit het zuiden tegen Jeruzalem kwam opzetten, door het uitzicht op een gewenst gevolg ook van zijne verdere ondernemingen verleiden, om van de noordzijde Jeruzalem nog meer te benauwen. Dit is het tijdstip in ons hoofdstuk aangegeven, 't is het tijdperk van ene beslissing voor beide delen van Gods volk, voor Efraïm, het noordelijk deel zowel als voor Juda, slechts met dit onderscheid, dat Efraïm reeds gekozen heeft, terwijl het einde, dat Juda kiezen zal, wel reeds kan worden vooruitgezien, maar Jehova toch nog door den profeet Jesaja met den huize David's twist, opdat dit den weg der zonde verlate en den rechten weg opga.

Wij zeiden dat Efraïm reeds gekozen heeft; 't heeft zich verbonden met een der erflijke vijanden van Gods volk tegen het broederrijk, het sloot met heidenen een verbond tegen de stad des levenden Gods, tegen die plaats, waar Hij Zijn troon heeft opgericht. Het heeft zich met een heidens volk tot den val van den huize David's verbonden, van dat geslacht, dat van de Messiaanse belofte de drager was, en is op het punt op den troon van dit huis, waaruit de van ouds toegezegde Heiland Israël's zal ontkomen, een heidensen vorst te plaatsen, en daardoor Juda geheel te vernietigen als natie, om zo te zeggen van zijn God te beroven (godsdienstloos te maken). Terwijl alzo van de zijde Efraïm de maat van den afval vol is, is dien ten gevolge ook de verwerping van Efraïm bij den Heere vastelijk besloten, dat het na 65 jaar (vs. 8, d. i. in 't jaar 676 n. Chr.) door overbrenging van heidense volksplanters naar het land, waaruit het verdreven is (2 Kon. 17:24 vv. Ezra 4:2), zelf als natie zal ophouden te bestaan en van zijn God beroofd wordt. Maar voor Juda is 't beslissende ogenblik reeds gekomen; als het zich toch bepaald verklaren moet, of het in zijn ellendigen staat hulp nodig hebbende om niet onder te gaan, tot God, zijn God, of tot de als een ster der eerste grootte aan den staatkundigen hemel opkomende Assyrische wereldmacht zich wenden zal, wordt terzelfder tijd zijn eigen lot beslist, namelijk, of de overgang uit den ouden in den nieuwen tijd, uit den tijd van 't Particularisme in dien van 't Universalisme (2 Kon. 15:36) voor hen door middel van ene weldadige hervorming of van ene geweldige vernieling geschieden zal. Maar Achaz, en met hem het huis van David in geheel Juda bezwijken in deze proefneming; zij weten slechts uitwendige machtsontwikkeling te waarderen, en nemen daarom hun toevlucht tot Tiglath-Pilezer, koning van Assyrië (2 Kon. 16:7 vv). 't Schijnt ook dadelijk te helpen; want (zie vs. 1b) Rezin en Pekah vermogen niet tegen Jeruzalem. Maar wat Tiglath-Pilezer tegen Syrië en Israël ondernam (2 Kon. 16:9; 15:29) 't geschiedde niet in 't

belang van Achaz, maar ten voordele van zijne eigene wereldheerschappij, en gelijk de koning van Assyrië niet volledig hielp, zo bracht hij het later zo in benauwdheid, dat hij zijn koning van een vrij, zelfstandig vorst tot een cijnsplichtig vazal maakte. Onze profeet, door Gods Geest verlicht, weet dat vooruit; daarom wendt hij alles aan om Achaz en de inwoners van Jeruzalem door de schoonste beloften tot ene besliste keuze te brengen. Maar ook weet hij reeds door 't geen bij zijne wijding tot Profeet tot hem gesproken is (6:9 v.) dat al dat dringend nodigen niets helpt, dat Achaz met zijn volk in den diepsten nood niet bij den Heere, maar bij ene wereldse macht hulp zal zoeken, en dat later (Hoofdstuk 36 en 37) dezelfde wereldmacht nog in erger graad die benauwdheid over Jeruzalem zal brengen; toch beproeft hij nog eenmaal (vs. 10 vv.) wat hij reeds vroeger beproefd heeft; (vs. 3-9) want het ogenblik is te gewichtig; het beslist voor de toekomst.

2. Als ten tijde dat Rezin van 't zuiden en Pekah van 't noorden tegen Jeruzalem oprukten, men den huize David's, toen in Achaz en zijn geslacht bestaande, boodschapte, zeggende: De Syriërs rusten op Efraïm, hebben met Efraïm gemene zaak gemaakt om den koning van Juda te ontronen en een ander in zijne plaats aan te stellen (vs. 5 vv.), zo bewoog zich van schrik en angst zijn hart en het hart zijns volks, gelijk de bomen des wouds bewogen worden van den wind.

3. En de HEERE, tegenover deze verklaarbare, natuurlijke moede- en radeloosheid des te liefelijker beloften over de uitkomst van den tegenwoordigen nood stellende, zei tot Jesaja, die in het beneden deel van de stad woonde: Ga nu uit, vóór de stad, Achaz tegemoet, gij en uw zoon Schear-Jaschub 1), aan het einde, van den watergang des oppersten Gihon vijvers, aan de westzijde van Jeruzalem (1 Kon. 1:33), aan den hogen weg van het veld des vollers 2), naar die zijde, waar de lakenvollers hun handwerk drijven en waar de koning nu is, om voor ene mogelijke belegering de nodige maatregelen te nemen;

(Vs. 3-9). De naam van den Profeet zelf, welke "heil van Jehova" betekent, moet door de daarin opgesloten belofte des Konings toenadering tot Jehova bewerken, opdat echter, als de zending van Jesaja haar doel bij Achaz niet bereikt heeft, en de Heere om dat goddeloos verzet moet besluiten tot hetgeen Juda's ondergang ten gevolge heeft, reeds nu openbaar worde, dat in dit alles niets geschiedt, wat de Heere niet lang te voren aanschouwd heeft, moet de Profeet zijn zoon met zich nemen, wiens naam: "Het overblijfsel bekeert zich" (6:13) slechts ene abbreviatuur (aanwijzing in 't kort) is van het laatste punt, waarin Gods wegen uiteenlopen.

De plaatsbepaling is hier dezelfde, als 36:2. Niet te vergeefs had de Heere den profeet, die schijnbaar onverschillige plaats zo duidelijk omschreven, en hier en wederom later doen voorstellen. Hier wordt het eerste bedrijf, in Hoofdstuk 36 het laatste van deze ontzaglijke tragedie afgespeeld; op dezelfde plaats, waar de afgezant van den levenden God met Achaz onderhandeld heeft en smadelijk door hem afgewezen is, schreven later de gezanten van het rijk, voor hetwelk Juda toen ter tijd zijnen God verlaten had, hun vredesvoorwaarden, waartegen nu noch menselijke kracht, noch weigering iets meer baat.

Juist door dat Jesaja met zijn zoon tot Achaz werd gezonden, daarin had de koning te erkennen, dat de Heere nog niet Zijne oordelen zou uitvoeren, en dat er voor hem nog verwachting was. Immers Jesaja betekent de Heere behoudt, en Schear-Jaschub, het

overblijfsel zal door bekering behouden worden. Achaz bevindt zich bij de waterleiding, die Jeruzalem van water voorzag, om zich te verzekeren, dat de vijand die leiding niet zou verstoppem en alsdan de stad wegens gebrek aan water, tot den overgave nopen. Maar de Heere komt tot hem, om hem te verzekeren dat hij niets heeft te vrezen, dewijl de Heere niet wilde dat Israël en Syrië Jeruzalem en Juda zouden vernietigen.

4. En zeg tot hem: Wacht u voor willekeurige, alleen uit menselijke scherpzinnigheid voortgekomen maatregelen, en zijt gerust 1), tracht, vóór al het andere tot ene stille, op God vertrouwend zielestemming te komen; vrees niet, al moest gij in dezen nood geheel verdrinken, en uw hart worde niet week van wege die twee staarten dezer rokende vuurbranden, brandende stompen, wier vuur reeds is uitgedoofd en wier rook slechts de ogen zeer doet (1 Kon. 11:25), vanwege de ontsteking des toorns van Rezin en der Syriërs, al is hun getal zó groot, dat hij met u doet wat hem behaagt, en voor den toorn van den zoon van Remalia 2) die vergeleken met u, zoon der door zo vele heerlijke beloften verrijkten David, niet eenmaal den naam van een koning verdient;

1) De Heere God vermaant hier den koning, om zich voor het uitwendige te wachten, en wat het inwendige betreft rustig van gemoed te zijn.

2) Den zoon van Remalia, niet Pekah, om Achaz er op te wijzen, dat het huis van den koning van Israël niet een waar koningshuis was en op het punt stond van uitgeroeid te worden.

5. Ja, laat u geen enkel ogenblik vrees aanjagen, omdat de Syriër kwaad tegen u beraadslaagd heeft met Efraïm en zijn vorst, den zoon van Remalia, zeggende:

6. Laat ons optrekken tegen Juda en zijne hoofdstad Jeruzalem en het te midden zijner zekerheid verdriet aandoen, en het onder ons als opperste heersers delen, en den zoon van Tabeal tot onzen gemeenschappelijken vazal, en tot koning maken in het midden van hen.

Onder dezen zoon van Tabeal verstaan zij zonder twijfel een Syriër, dus een Heiden, wellicht den opperbevelhebber van hun legers. De naam Tabeal komt (Ezra 4:7) in den vorm Tabeël als naam van een Perzischen stadhouder in Samaria voor, en betekent in den laatsten oorspronkelijken vorm: “goede God; ” heeft echter door de verandering van el in al de betekenis van deugnet (“de niet goede”) verkregen, wat zeker met opzet geschied is.

Vs. 1-8. Hebben wij in ‘t vorige hoofdstuk een blik in ‘t binnenste heiligdom des Profeten geworpen, zo als hij God aanschouwd en Zijne opwekkende stem tot zijnen dienst vernomen heeft, zo ontmoeten wij hem nu openlijk zijne hemelse wijding ten uitvoer brengende. Hij treedt, omschenen van de hoogheid der profetische waardigheid, die hij van den Koning Jehova Zebaoth ontvangen heeft, den koning Achaz te gemoet, om hem onder Gods vrijen hemel, vooral het volk zijne kleinmoedigheid in staatkundigen nood te verwijten, en hem in de ernstigste taal der waarheid tot Dien te leiden, die meer is dan alle macht der wereld, tot den eeuwigen rotssteen in de hoogte. Daar moet hij den vreesachtigen koning in zijns Heren naam het kortste en schoonste troostwoord in het hart spreken: “Wees voorzichtig, doch stil! vrees niet en uw hart versage niet!” Rustig en stil te zijn, wanneer het daar buiten stormt, dat is het eerste gebod des hemelsen Troosters! Maar deze stilte kan niet intrekken in de bewogen ziel, indien zij niet opziet naar de hoogte, van welke dat woord des heiligen zangers

nederklinkt: “Wat buigt gij u neer, o mijne ziel?” (Ps. 42) Uit het geloof moet de rust komen. Maar als het ontbreekt, waar vind ik het? De Profeet, hij had het, en op zich zelfen wijst hij dien koning, zo arm aan geloof; in zijn levend woord, daar ontspringt de Troost, uit deze bron moet hij zijne dorre ziel verkwikken. Daarom gaat heen, gij die kleinmoedig zijt en versaagd van harte, als Achaz, en zoekt u godsmannen als Jesaja, dat zij u het geloof in de ziel spreken, door de woorden Gods, die zij van boven hebben; want, gelijk de droge halm aan de vlam vuur vat, zo de kleinmoedige ziel aan het woord des gelovigen troosters.

Deze beide reeds ten dele geschonden of gebrande staarten, waren alzo verteerd en verzwakt, dat men hen lichtelijk met de voet vertreden kon. De beide koninkrijken van Syrië en Israël waren nabij hun ondergang. Door gesels in Gods hand te zijn, werden ze zelf mede om hun eigen zonden gestraft, en in tal verminderd, terwijl zij andere gewesten verwoestten en ontvolkten, want ook daardoor vervulden zij hun zondemate en maakten zich rijp ter straffe.

7. Aldus zegt de Heere HEERE: Het zal niet bestaan, en het zal niet geschieden, wat beide koningen zich hebben voorgenomen en waarvan zij zó zeker zijn, als ware het reeds geschied; want nimmer zal het hun gelukken den loop der geschiedenis, zo als de Heere dien bepaald heeft, te veranderen.

8. Maar Damascus zal het hoofd van Syrië zijn, en Rezin het hoofd van Damascus, buiten dezen door God getrokken kring kan hij niet gaan, al wilde hij ook alle krachten inspannen, ook nog een ander rijk behalve dat van Juda te veroveren; en in nog vijf en zestig jaren, wanneer het land, waaruit het volk der tien stammen verdreven en dat met heidense volksplanters bedekt en dus niet meer een door hem vermeesterd grondgebied is (2 Kon. 17:24), zal Efraïm verbroken worden, dat het geen volk zij. 1)

Dit ziet niet op de wegvoering van Efraïm onder Salmanezar, maar op de wegvoering onder Esar-Haddon, in het 22ste jaar van de regering van Manasse, toen het laatste gedeelte van Efraïms bevolking naar Assyrië en Babel (2 Kon. 17:24. Ester 4:2) werd weggevoerd.

Dan komt het getal ook precies uit. Achaz regeerde na deze nog 14 jaar. Hizkia heeft 29 jaren geregeerd en die wegvoering had plaats in het 22ste jaar van Manasse. Dit maakt een tijdruimte van 65 jaren.

9. Ondertussen zal Samaria Efraïms hoofd zijn, en de zoon van Remalia het hoofd van Samaria, en ook deze zal nimmer gaan buiten den kring van ‘t hem aangewezen gebied. Indien gijlieden, huis van Juda, deze goddelijke verzekeringen niet gelooft, maar vlees stelt tot uwen arm, zeker gij zult niet in ‘t land uwer vaders bevestigd, maar daaruit gedreven worden, gelijk Efraïm uit het zijne, al wordt gij voor uwe vernietiging als volk bewaard 1).

1) Wat den inhoud aangaat, behoort de eerste helft van vs. 9 tot die van vs. 8, en de tweede helft van vs. 8 tot die van vs. 9. Rezin en de zoon van Remalia, de een zowel als de ander, zijn binnen den kring van hun door God aangewezen bestemming besloten, en kunnen Juda en het huis David’s niet schaden; al wat zij doen is vruchteloos! Gelijk nu Efraïm door onnatuurlijke verbinding met een heidensen koning tot uitroeiing der plaats, waar de Heere woont, en tot verdelging van ‘t koninklijk geslacht, waarop de Messiaanse belofte rust, zich zelfen het treurig lot bereidt, als Gods tijd vervuld is, zijn bestaan als volk te verliezen, zo zal Juda, als

het op dat beslissend tijdstip ongelovig staat tegenover 's Heren beloften en tot ene heidense macht zijne toevlucht neemt, zich althans dat oordeel op den hals halen, dat het niet blijft in 't land der vaderen, maar een speelbal wordt der heidense wereldmachten, totdat de Heere te Zijner tijd zich verheft om het Scheer-Jaschub of het zich bekerend overblijfsel weer in zijn land te voeren. Wij hebben dus in de vier delen, welke vs. 8 en 9 verbinden, een parallelisme (tegenover elkaar plaatsing) 2 Sam. 21:27) gelijk lid 1 in lid 3, zo keert lid 2 in lid 4 terug, waardoor de profetische toespraak krachtiger en nadrukkelijker wordt. Wat nu inzonderheid 2 en 4 aangaat, wijzen wij met betrekking op de daarin ons zo bepaald voorgestelde profetie, welke zelfs het jaartal zo nauwkeurig bepaalt, op hetgeen wij 1 Kon. 13:2 opmerkten, terwijl wij, wat de ook 2 Kron. 20:20 voorkomende gedachte in 4 aangaat, op het woordenspel in den Hebreeuwsen tekst moet gelet worden, waarvan wij deze verklaring geven: Toont gij u niet vast te houden aan God, dan zult gij niet vast blijven, maar den grond onder uwe voeten verliezen. De vertaling van Luther geeft dat woordenspel terug: Gelooft-blijft!

Indien gij niet bevestigt, (namelijk: uw gemoed in God) zo wordt gij niet bevestigd; zo vloeit gij weg in een onzalig aanzijn.

Over Efraïm was reeds het vonnis der wegvoering en vernietiging uitgesproken, maar ook hier ontvangt Achaz en in Achaz Juda een waarschuwing, dat indien het niet gelooft, wat de profeet hun kwam zeggen, ook zij niet bevestigd zouden worden. Herstel en instandhouding staat in het nauwste verband met het geloof. Val en vernietiging met ongelooft.

Dit geldt ook op het terrein van het geestelijke en eeuwige leven.

Behouden worden, of verloren gaan, is tot het geloof komen, of in zijn ongelovigen toestand volharden.

10. En de Heere, wetende dat Zijn woord, door Jesaja getrouw tot Achaz overgebracht, bij dezen geen gehoor vond, maar de koning reeds een anderen en, zo hij meende, beteren helper in den koning van Assyrië aangenomen had, voer voort, daar Hij naar den rijkdom van Zijne goddelijke goedheid, geduld en lankmoedigheid den rampzaligen zoon van David nog niet ten verderve wilde overgeven, te spreken tot Achaz, door den mond des profeten, zeggende:

11. Eis u tot een teken en onderpand, dat de in vs. 4 vv. gedane belofte ene goddelijke is, en daarom ook zeker vervuld zal worden, een teken van den HEERE, uwen God 1) en wel een teken geheel naar uw welgevallen, wat en waar dan ook, eis beneden in de diepte, in de benedenwereld, het dodenrijk (1 Sam. 28:7 vv.), of eis boven uit de hoogte (Hoofdstuk 38:7 vv.); ook de stoutste en meest gewaagde eis zal worden bevredigd, opdat gij zien moogt hoe de Heere, uw God met al de volheid van Zijne helpende almacht Zich u ten dienste stelt.

1) Nog weigert Jehova niet Zich den God van dezen zo verharden David's zoon te noemen; wellicht zal de heilige liefde uit dat: "Uw God" sprekende, in zijn duister gemoed een vuur ontsteken, wellicht zal hij aan de verbondsbeloften en plichten denken, waaraan dit "uw God" hem herinnert.

12. Doch Achaz, om zich van zijne Assyrische staatkunde niet te laten afbrengen; met gehuichelde vroomheid om der wille van Deut. 6:16 het aanbod afslaande, zei: Ik zal het niet eisen, en ik zal den HEERE niet verzoeken.

1) Hoofdzaak is dat Achaz, die den zin van het goddelijk bevel niet had kunnen ontkennen, als een hypocriet heeft gehandeld en andere oorzaken en redenen voor het niet vragen van een teken met den sluier van vroomheid en eerbied voor Jehova heeft zoeken te bedekken. Gij vraagt, welke oorzaken, welke redenen? Ik houd deze voor waarschijnlijk. Hij heeft het teken geweigerd, om niet indien het werd gegeven, zodanig als hij zou willen, hij juist daardoor gedwongen werd van zijn voornemen afstand te doen, wat hij wellicht reeds begonnen was uit te voeren, n. l. de hulp van Assyrië's koning te zoeken, van wiens voornemen hij zeker was. Na het ontvangen teken moest hij zich alleen aan Jehova houden en had hij zich niet goed tot een ander kunnen wenden. Ten tweeden, waar hij reeds te voren van God verlaten scheen en een zeer zwaar verlies door deze zelfde koningen had geleden en bovendien een kwade consciëntie bij zich omdroeg omtrent Jehova, dien hij beledigd had, en niet zuiver en recht stond in zijn gemoed tegenover God, heeft hij niet gedurfd zich over te geven aan de Goddelijke trouw en voorzienigheid, niet zozeer omdat hij die verachtte, als wel omdat hij den goeden wil van God jegens hem wantrouwde of ook de macht van Jehova, in vergelijking met de macht van andere goden minder hoogschatte, zodat vrees vermengd met ongeloof hier hem parten speelde en den koning vervoerd heeft om het enig ware middel tot zijn behoud te verachten.

God verbiedt den kinderen Israël's, Hem te verzoeken, gelijk zij Hem te Massa verzocht hebben. Als 't niet nodig was, hadden zij daar uit ongeloof een wonder begeerd, (Ps 78:18 vv.) en willekeurig ene proefneming vastgesteld (MATTHEUS. 4:7). Maar gelovigen vragen een teken, ja! Gideon vraagt er twee (Richt 6:17, 36 vv.) en gebruikt zelfs de uitdrukking "verzoeken" (Richt. 6:39). Achaz wil met hen, die hij dwepers noemt, niet te maken hebben; want hij weet reeds, dat hun beschouwingen en verwachtingen van de zijne zeer verschillend zijn. Huichelachtig zijne spotlust verbergende, dekt hij zijne vervreemding van God met het woord van Mozes (Deut. 6:16).

Veertien jaren later stond op dezelfde plek het leger van den Assyrischen koning, van wie Achaz nu alles verwachte en waarom hij Gods hulp en redding veracht op huichelachtige wijze, niet om Jeruzalem te beschermen, maar om op overmoedige wijze door den mond van Rabsake de stad op te eisen.

13. Toen met beslistheid alle verdere samenspreking met den koning afbrekende, zei hij, Jesaja, maar als orgaan dus Heren: Hoort gijlieden nu, gij huis van David, die uw hoofd en vertegenwoordiger in dezen zich geheel tegen den Heere verhardenden Achaz hebt: Is het ulieden te weinig, dat gij de mensen, een man gelijk mij, moede maakt, daar gij op al wat ik met andere profeten zo ijverig te uwer redding aanwend, in 't geheel geen acht geeft, dat gij ook mijnen God moede maakt, daar gij Hem alle middelen om u terecht te brengen vruchteloos laat aanwenden?

Zij willen niet geloven zonder te zien, en ook wanneer hun tekenen zullen worden gegeven, opdat zij geloven, willen zij toch niet zien. (Zie Luk. 11:29 v. 22:67 v.) .

Nog onlangs had Jesaja den Heere den God van Achaz genoemd; maar nu is die band losgemaakt. Jesaja staat niet meer tussen Jehova en Achaz; maar voor Jehova tegen Achaz.

14. Daarom, omdat gij zelf geen teken vraagt, om ongestoord in uw ongeloof te kunnen volharden, zal de Heere zelf, opdat Hij u het masker der huichelarij afrukke, als zouden godsvrucht en bescheidenheid u hebben verhinderd, zo iets heerlijks van Hem te begeren, ulieden een teken geven, naar Zijn welgevallen; dat kan echter nu niet meer alleen een uiterlijk teken zijn, als pand dat den twee koningen hun opzet niet zal gelukken; maar een teken, waarbij dit pand slechts ene ondergeschikte plaats inneemt, en wat het eigenlijke wezen aangaat, eerst zal vervuld worden aan 't einde der tegenwoordige tijden, en eerst na zware oordelen, die den indruk daarvan zullen voorbereiden, a) ziet, ene maagd zal zwanger worden, en zij zal enen Zoon baren, en Zijnen naam EMMANUEL heten. 1)

a) MATTHEUS. 1:21. Luk. 1:31.

1) Het is de Messias, welken de Profeet hier zegt te zullen geboren worden, Hoofdstuk 9 als geboren en Hoofdstuk 11 als regeerder ziet; een drietrappige, onverbreekbare trias van troostbeelden, ingeweven in de drie stadiën, in welke de Profeet de geschiedenis der toekomst van zijn volk uiteenzet.

Er zijn er niet weinigen, onder de oude en nieuwe uitleggers, die onder maagd niet verstaan een ongetrouwde, nog nooit gehuwd geweest zijnde vrouw, maar of de vrouw van Achaz of die van Jesaja en zien daarom in deze woorden niet een rechtstreekse voorspelling van den Messias, maar meer een afgeleide, zodat dan het kind óf van Achaz óf van Hizkia een type zou zijn geweest van den Christus, gelijk Israël een type was en Salomo insgelijks een schaduw beeld kon worden genoemd van den Messias.

Het Hebr. woord wordt wellicht een enkele maal, wat echter nog te bewijzen valt, van een jonge pas gehuwde vrouw gebruikt, maar nooit van een reeds lang gehuwde vrouw, zoals hier het geval was én met Achaz' én met Jesaja's vrouw.

Hier heeft het de betekenis van een ongehuwde, maar huwbare jonkvrouw.

En waar nu de Heere God aan Achaz en aan geheel het volk een teken geeft, daar geeft Hij een teken op zijn, d. i. op goddelijke, bijzondere wijze. Een maagd zal zonder toedoen van den man op geheel bovennatuurlijke wijze zwanger worden, en de zoon, dien zij baren zal, zal den naam van Emmanuel, d. i. God met ons, ontvangen, en in dien naam zou het ware Israël, zouden de ware kinderen Israël's het teken hebben, dat de Heere God nog gedachten van vrede had voor het overblijfsel naar de verkiezing der genade. Waar Achaz dus een teken had veracht, waarbij het op een dadelijk genieten aankwam, daar geeft de Heere nu een teken, waarbij het enig en alleen op het geloof aankwam, niet dus voor het vleselijke Israël, maar voor het geestelijke Israël.

15. Boter en honing 1), alleen zulke voedingsmiddelen, welke slechts in een land, door herderstammen bewoond, die zich om land- en tuinbouw niet bekommeren, maar leven van 't geen kudde, veld en bos aanbieden, worden gevonden (vs. 21 vv.) zal Hij dan eten, totdat hij zover opgegroeid is, dat Hij weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede.

1) Boter en honing is het voedingsmiddel der woestijnbewoners, die enkel leven van veeteelt en den honing der wilde bijen verzamelen. Dat ziet dus op een toestand van ellende en verwoesting.

De Heere dreigt hier derhalve weer met zijne oordelen, over een land, dat Hem verwerpt en blijft verwerpen.

Dat toen de Heere Christus geboren werd, de toestand nog niet zo ellendig was, dat het land een verwoest land kon genoemd worden, doet aan de waarheid en waarachtigheid van hetgeen hier gezegd wordt niets te kort, Dewijl de Heere God niet zelden uit kracht van Zijne gemene genade, den tijd wanneer het oordeel zou voltrokken worden nog uitstelt. Denkt slechts aan de voltrekking van het vonnis aan den eersten mens, welke ook uitgesteld werd.

16. Zeker, eer dit knechtje weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede, zal dat land, Efraïm zowel als Syrië, waarover gij verdrietig zijt, omdat gij weet tegen deze dubbele, op u aanrukkende macht niet bestand te zijn, verlaten zijn van zijne twee koningen.

Zonder twijfel vangt in vs. 14 de profetie aan met de verkondiging van de geboorte desgenen, die van ene maagd in den vollen zin van dit woord ontvangen is geworden, en wel in waarheid een Emmanuel, een God met ons zou zijn (MATTHEUS. 1:23). Werkelijk is de geboorte van Jezus uit de maagd Maria en in Hem de vereniging van de Godheid met de mensheid, het wonder van alle wonderen, het krachtigste teken, waarmee alle andere tekenen, hetzij in de diepte, hetzij in de hoogte geschiedende, niet te vergelijken zijn. Waarom de Heere nu juist toen een, in zo eigenaardige raadselen en nevelen gehuld, op het geloof betrekking hebbend teken zal hebben gekozen, wordt duidelijk door het verband waarin onze plaats voorkomt. Achaz had vroeger de vrije keus gehad der plaats, waar hij dit teken verlangde. God, de Heere had de gehele wereld, hemel, aarde en hel tot zijne beschikking gesteld, opdat de koning zich door Zijne genade in het geloof zou laten sterken. Zo is het dan nu zijne welverdiende straf, het is het rechtvaardig gericht over zijne snode verachting van de neerbuigende liefde Gods, dat nu, zonder dat er acht wordt gegeven op hem en zijne eigene behoefte, hem een teken wordt gegeven, zo als er aan een man naar Gods hart geen groter en weldadiger kon gegeven worden; maar gelijk er voor een hardnekkigen en verharderen tegenstander Gods geen kon worden uitgedacht, dat hem meer ergert en ten val wordt. Het huis van David is in hem, die het nu vertegenwoordigt, den koning Achaz, juist het tegendeel van hetgeen eenmaal David geweest was. Dat moet openbaar worden en kan niet duidelijker blijken dan daardoor, dat Jesaja voor Achaz een reuk des doods ten dode wordt, gelijk eenmaal Nathan voor David een reuk des levens ten leven geworden wast (2 Sam. 7:4 vv.).

Over dit vers zijn de gevoelens zeer verschillend. Menen sommigen, dat dit ziet op Emmanuel, anderen zijn er zoals Calvijn, Piscator, Henry e. a. dat met dit kind bedoeld wordt de zoon, welken Jesaja bij zich had. O. i. ten onrechte, dewijl die zoon reeds 16 à 17 jaar oud was.

Het liefst verenigen we ons met het gevoelen van Vitranga, die aldus verklaart, dat er niet meer tijd zou verlopen vanaf het tijdstip waarop deze woorden zijn gesproken, totdat het land wier beide koningen de Joden kwelden, beroofd en verlaten zou zijn dan er tijd zou verlopen vanaf het ogenblik dat Emmanuel zou ontvangen en geboren worden tot dat Hij zou komen tot dien leeftijd, waarin het verstand ontwikkeld zou zijn. ” Dat derhalve binnen enkele jaren, zowel Damascus als Samaria, ingenomen en verwoest zouden zijn. En dit is ook zo geschied. Drie jaren na deze heeft Hosea een samenzwering tegen Pekah gemaakt en even te voren heeft Tiglath-Pilezer de koning van Assyrië, de stad Damascus ingenomen en Rezin gevangelijk weggevoerd (2 Kon. 15:30; 16:4).

17. Doch (ofschoon het teken dat de Heere u, koning Achaz! geeft, u een heerlijk uitzicht voor uwen troon en uw volk opent, dat de koningen, die u nu bedreigen, zelf met hun rijken in korten tijd zullen ten gronde gaan, in plaats van u te verderven (vs. 14, 16), zo ligt toch in dit teken, gelijk reeds vs. 15 gezegd is, voor u en uw land, nadat gij zo snood Gods genadehand afgewezen hebt, tevens de aankondiging van een nog veel erger en gevaarlijker tijd, dan dien gij nu met de hulp van Assyrië wilt doen verdwijnen, en wel van een tijd, dat deze wereldmacht, welke gij in plaats van den Heere u tot hulp gekozen hebt, over u ter verwoesting zal komen) de HEERE zal in plaats van uw volk en uws vaders huis te houden buiten de worstelingen der naburige wereldmachten, over u en over uw volk en over uws vaders (David's) huis dagen doen komen van nood en ellende, hoedanige, daar zij Juda brengen aan den rand des verderfs, en dan, na een korte verademing werkelijk doen ondergaan, niet gekomen zijn in al die 234 jaren, van dien dag af, dat Efraïm (het rijk der 10 stammen) van Juda is afgeweken (1 Kon. 12:1 vv.) door den koning van Assyrië, wiens plan tot onderdrukking en vernietiging na hem de koning van Babel geheel voltooien zal.

18. Want het zal te dien dage, waarover ik nu spreek, geschieden, dat de Heere zal toesissen, lokken, de vliegen, die aan het einde der rivieren van Egypte zijn, en de bijen, die in het land van Assur (Syrië) zijn.

19. En zij zullen in onafzienbare zwermen komen, en zij allen zullen rusten in de woeste dalen en in de kloven der steenrotsen, en in al de doornhagen, en in alle geprezone plaatsen van het land Juda, om daar bevrediging te zoeken.

Wat later omstreeks 713 v. Chr. dus na 28 jaar, werkelijk geschiedde, dat Juda het toneel was voor het samentreffen der beide wereldmachten, de Assyrische in het noord-oosten, de Egyptische in het zuidwesten, waaronder het land zoveel te lijden had, totdat het na verder lijden onder den druk van dezen bij toeneming zwaren kamp in 588 na Chr. te gronde ging (zie de geschiedenis van de koningen van Juda, van Hizkia-Zedekia (2 Kon. 18:1-25, 30), dit stelt de profeet hier onder een beeld of gelijkenis voor: "Het Egyptische volk, zo talrijk, wordt met zwermen vliegen, en Assyrië, zo krijgsvanchtig en tuk op verovering, met de stekende, moeilijk af te weren bijen vergeleken (Deut. 1:44; Ps. 118:12), en deze beelden zijn ook geheel overeenkomende met de natuur van de beide landen, de vliegen met het moerassige en daarom aan muggen, horzels en allerlei soort van vliegen zo rijke Egypte; de bijen met het bergachtig en bosrijk Assyrië, waar de bijenteelt mede tot de hoofdtakken van bestaan behoort. Deze beide machten zal de Heere toesissen, ene uit het leven van den bijenhouder overgenomen uitdrukking, die de bijen met sissen of fluiten uit de korven lokt; want Hij zal het zijn die hun het heilige land als toneel van den strijd aanwijst. Zij zullen komen, Egypte van het einde der armen van den Nijl, d. i. van het verste punt en dus ook uit alle oorden, Assyrië van de kanten van Eufraat en Tiger; zij zullen in het heilige land elkaar ontmoeten, en zich daar neerlaten aan plaatsen, welke voor vliegen en bijen ene schuilplaats en voedsel verschaffen; aan de uitgedroogde beken, d. i. de beken der dalen, die des zomers meestal uitdrogen, maar toch over het algemeen de vochtige delen des lands voorstellen, in de steenkloven, de beminde schuilplaatsen der bijen, in de takken van den hagendoorn of in de doornheggen, waar zij hun voedsel zoeken, en op de klaverweiden, waar zij dat voedsel in overvloed vinden. In het volgende vers wordt de schade voorgesteld, welke deze machten het

land en volk van Juda toebrengen, maar nu in een nieuw beeld; land en volk van Juda worden voorgesteld als een man, wie men overal het haar afschoor, en alzo zo wreed mogelijk berooft en onteert. Het mes, waarmee deze daad volbracht wordt, is dat zelfde Assyrië, welks hulp Achaz juist gereed is voor veel geld tegen Syrië en Efraïm te kopen, waarvan echter de Heere Zich bedienen wil, om Juda tot ene welverdiende straf geheel en zo smadelijk mogelijk te beroven.

20. Te dien dage zal de Heere aan land en volk van Juda, als aan een der rechtvaardigen toorn prijsgegeven man, door een gehuurd scheermes, door diezelfde wereldmacht, door welke gij, Achaz, anderen wilt beroven, hetwelk aan gene zijde der rivier (de Eufraat) is, namelijk door den koning van Assyrië, afscheren het hoofd en het haar der voeten; ja het zal ook den baard der kin, het schoonste sieraad van den man (2 Sam. 10:4), gans wegnemen.

Het gehuurde (voor geld verkregen) scheermes, dat Juda's koning tegen anderen wilde gebruiken, zou het lichaam van zijn eigen lichaam, van zijn eigen land en volk kaal scheren.

21. En het zal geschieden te dien dage, zo diep zal de tegenwoordige welvaart des lands door dat scheren (vs. 20) gezonken zijn, dat iemand van al het voldragen, krachtige vee, dat hij had, een koetje, ene vaars, in het leven zal behouden hebben en twee melkgevende schapen.

“Die dit behouden mocht, zou men rijk en gelukkig kunnen noemen. ”

22. En het zal geschieden, daar deels al het land tot één uitgestrekt grasland is geworden in plaats der tegenwoordige akkers en wijnbergen, en dus overvloed van voeder oplevert, deels het grote huisgezin tot een klein getal mensen is samengesmolten, dat hij van wege de veelheid der melk, die zij geven zullen, en die men dus maar moet laten stremmen (Gen. 18:8), boter zal eten, en wel tot walgens toe; ja een ieder, die overgebleven zal zijn in het midden des lands, als het gedaan is met de opbrengst der druiven en der velden en met het bezit van vee, die zal boter en honing eten ¹⁾, dit en dit alleen, namelijk, wat de grasvelden en dicht begroeide akkers en bergen nog opleveren, maar noch brood, noch wijn, noch vlees tot afwisseling.

1) Ook hier is boter en honing weer teken van armoede. Boter is hier de dusgenaamde dikke melk. Akkers en wijnbergen zou men moeten ledig en woest laten liggen, zodat allen meer melk dan wijn zouden kunnen drinken en meer boter dan brood en vlees. De zonde zou het ganse land verderven en verwoesten.

23. Ook zal het te dienzelven dage geschieden, dat iedere plaats, of wijnberg, alwaar duizend wijnstokken van de beste soort geweest zijn, van duizend zilverlingen a) waarde 1) alzo iedere 26 ½. (Exod. 30:13) tot doornen en distels zijn zal.

a) Lev. 26:22.

1) Tegenwoordig schat men in Syrië, waar men de wijnbergen nog naar 't getal der wijnstokken waardeert, iedere wijnstok op 1 Piaster = 12 centen.

Zilverling, zilveren Sikkal, zie Ex 30:13

24. Dat men, om zich tegen de rondsluipende roofdieren te beveiligen, met pijlen en met den boog aldaar zal moeten gaan; want het ganse land zal, ten gevolge van het goddelijk strafgericht aan Jeruzalem en Juda, en Jehova's wijnberg (Hoofdstuk 5:1 vv.) voltrokken, doornen en distels zijn 1).

1) De beschrijving is met opzet zó ingericht, dat met vele woorden altijd weer hetzelfde gezegd wordt; zij is zwaarmoedig en mat, om den indruk van eentonige eenzelligheid te weeg te brengen.

25. Ook al de bergen, die men nu, daar de wijn- en vruchtenteelt nog in vollen gang is, met houwelen pleegt om te hakken, te bewerken, daar zal men verder niet komen, om ze op de gewone wijze te bearbeiten, uit vrees der doornen en der distels, die men niet meer kan uitroeien, maar die zullen wezen tot inzending van den os en tot vertreding van het kleine vee, ene verdere verzorging van deze vroeger zo zorgvuldig bebouwde heuvels nalatende.

1) De vervulling van deze profetie begon dadelijk onder Achaz door Tiglath-Pilezer (2 Kron. 28:20 v.); gedurende 't gehele daarop volgende tijdvak werd zij al meer gezien door de Assyriërs tot op Sanherib (37:30 v. 1:7-9); na ene korte rust maakte zij verdere vorderingen en verkreeg door de voorvallen onder Nebukadnezar groot gewicht (2 Kon. 25:12. Jer. 39:10; 43:5-7); haar hoogste punt vond zij in de ontknoping onder de Romeinen (sedert 70 jr. n. Chr.). Al wat nu in de verschillende tijdperken zich tot die volkomenheid ontwikkelde, zag Jesaja in een gezicht in één punt des tijds; hij zag al het volgende te gelijk met Assyrië op eenmaal.

De profetie wortelt in de historie en loopt weer in de historie uit. Niet de gehele historie is profetie, evenmin als de gehele boom vrucht is; maar de boom bestaat om de vrucht. Ook uit het gebeurde met Achaz zien wij dat er altijd een historische bodem is, waaruit de Christus profetisch groeit.

HOOFDSTUK 8.

II. Hoofdstuk 8:1-8. Gelijk Achaz eerst met den Heere, alzo heeft de Heere nu met Achaz afgedaan, en heeft Jesaja verder niets met dan koning te maken; desnietteenstaande moet, wat God Zich voorgenomen, en als Zijn raad zowel voor de verste als voor de naaste toekomst bepaald heeft, geschieden. Met betrekking tot de naaste toekomst is er den Heere aan gelegen, dat de bevrijding van Jeruzalem van de beide koningen, die het nu bedreigen, ofschoon de koning van Assyrië, door Achaz ter hulpe geroepen, haar bewerken zal, toch niet openbaar worde als de vrucht van zelfhulp, maar als Zijn woord en wil; daarom moet de profeet een met de woorden: “tuk op buit, snel tot door” beschreven tafel of blad in ‘t openbaar ophangen en twee betrouwbare getuigen daarbij oproepen, en moet den door zijne vrouw wonderbaar ontvangen zoon met dezelfde naam noemen, terwijl de ontwikkeling van dit kind, tot den leeftijd van bewustheid tevens het tijdstip aanwijst, tot hetwelk de vervulling van het geprofeteerde zal aanschouwd worden. Maar dewijl de hulp door Juda en zijn koning aangewend, ene eigene hulp geweest is, welke ene zondige verwerping van Jehova en Zijne legermachten meebrengt, kan slechts het zwaarste oordeel achter haar verborgen zijn! Daarom opdat alle gewaande vertroosting vernietigd worde, wordt nu reeds deze nationale ramp in haar volle zwaarte aan het volk getoond, ene ramp, welke alleen daarom niet in een volkomen ondergang eindigt, zowel van Juda als van Israëel, omdat Juda reeds de belofte van een “Emmanuel” ontvangen heeft.

1. Verder zei de HEERE, nadat ik het gesprek met Achaz (Hoofdstuk 7:3 vv.) afgebroken en mij weer in de eenzaamheid teruggetrokken had tot mij, omstreeks ‘t jaar 740, door ingeving van Zijn Geest): Neem u ene grote rol, ene grote metalen plaat of tafel, geschikt voor ene openbare aankondiging, welke een ieder in ‘t oog vallen en door den uiterlijken vorm als een bericht van betekenisvollen inhoud kenbaar worden moet, en schrijf daarop, eer gij die plaat op ene der meest bezochte plaatsen van Jeruzalem ophangt, met eens menschen griffie, in den trant en stijl van een bekwaam opsteller: Haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit! Korte, betekenisvolle uitdrukking, die te kennen geeft, dat het met de beide koningen, die nu de stad benauwen, spoedig zover komen zal, dat hun eigene hoofdsteden beroofd worden, en dat de macht, die hen onderwerpen zal, reeds aanrukt om hen tot een buit te maken (Hoofdstuk 7:4 vv).

2. Toen dit bevel volvoerende, en de tafel met die beide spreuken beschreven willende ophangen, nam ik mij, gelijk de Heere mij ook had geboden, getrouwe, om hun ambt en hun aanzien bij ‘t volk geschikte getuigen, Uria (2 Kon. 16:10 vv.), den toenmaligen hogepriester, en Zacharia, den zoon van Jeberechja, uit het geslacht der kinderen van Asaf (2 Kron. 29:13).

3. En ik was, als ik dit bevel volbracht en er dus voor gezorgd had, dat wanneer de geschiedenis der naaste toekomst de betekenis en het gewicht zou onthullen, twee mannen uit het volk zouden aanwezig zijn, om te getuigen dat wat geschiedde reeds vroeger door den Heere was geprofeteerd, tot de profetes, tot mijne ook met de gave der profetie begiftiging vrouw, ter huwelijksgemeenschap genaderd; die werd na langdurige onvruchtbaarheid door de bijzondere werking van Gods macht zwanger, en baarde enen zoon, die voor het tegenwoordige geslacht een onderpand zon zijn der geboorte van den voor een veel later geslacht bestemden Zoon der maagd (Hoofdstuk 7:14). En de HEERE zei tot mij: Noem

zijgen neem, naar dezelfde twee woorden, welke gij vroeger opgeschreven hebt (vs. 1): MAHER-SCHALAL, CHAS-BAZ 1), opdat hij in plaats der dode letter een levend getuige zij.

Ook de oudste zoon van den Profeet, over wie hoofdstuk 7:3 gesproken is, had een gehelen volzin tot zijn naam; waar dergelijke gevallen in het O. T. voorkomen zie 1 Kron. 3:17; 25:4. Ezra 8:4. De Engelse Independenten ten tijde van Cromwell volgden dit voorbeeld gaarne na.

4. Want 1) eer dat knechtje zal kunnen roepen, stamelen: Mijn vader! of, mijne moeder! eer hij dus zijn eerste levensjaar zal hebben ten einde gebracht, zal men den rijkdom van Damascus, alle have van deze rijke en machtige hoofdstad van Syrië tegelijk met al de inwoners, en den buit van Samaria 2), zo al niet alle bezittingen en de gehele bevolking der Israëlitische hoofdstad, dan toch een aanzienlijk deel daarvan, dragen voor het aangezicht van den koning van Assur (2 Kon. 16:9; 15:29).

1) Jehova weet de gevolgen, welke het invoeren van hulp bij Assyrië voor Syrië en Israël hebben zal; deze wetenschap openbaart Hij onder het oproepen van getuigen. Wordt dit woord vervuld, dan is het terzelfder tijd gedaan met de vreugde van koning en volk over de zelf gezochte hulp; want zij weten uit de verdere openbaring Gods, die even zeker zal vervuld worden, dat wanneer Assur met Damascus en Assyrië gereed is, het lijden van Juda in plaats van voorbij te zijn, eerst waarlijk begint.

2) De Heere God voorspelt hier weer door den Profeet wat het lot zal zijn van Samaria en Damascus, door de hand van Assyrië's koning. De rijkdom van Damascus zou weggevoerd worden en de buit van Samaria. Dit laatste wil niet zeggen dat Samaria ook zou worden ingenomen, maar dat een groot gedeelte van het rijk der Tien stammen door den vijand zou worden verwoest, hetwelk ook is geschied.

Onder buit kunnen we ook verstaan, wat men van hen, die van de inwoners van Samaria ten strijde waren getrokken maar gesneuveld waren, had geroofd.

5. En de HEERE sprak ter tijd, dat de profetes, haar zoon, dien zij "haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit" noemen moest, gebaard had, en de belegering der stad intussen door de twee verbonden koningen opgegeven (Hoofdstuk 7:1) en het volk te Jeruzalem dus van zijne ogenblikkelijke vrees bevrijd was (Hoofdstuk 7:2), nog verder tot mij. Nu toch kwam het er op aan om dit volk van zijne valse vreugde te beroven, en aan hen en hun tegen God zich stellenden koning een nog veel bozer tijd voor zijne verachting van de aangeboden genade des Heren aan te kondigen. Hij sprak, zeggende:

6. Dewijl dit volk Israël, naar de beide delen waarin het verdeeld is, zo geheel van Mij afgefallen is, dat het niets meer van Mijn heil en Mijne genade wil weten, maar zich geheel en al in de armen der aardse wereldmacht geworpen heeft; dewijl het ene deel, Juda, veracht de wateren van Siloa 1), die, zachtjes gaan, in plaats van zich in die dagen des angstes en der verschrikking (Hoofdstuk 7:2) zich op Mijne stille, en schijnbaar onbeduidende, maar des te zegenrijker en weldadiger heerschappij te verlaten, en van de bergen, waarop ik Mijn koninklijken zetel opgericht heb, zijne hulp te verwachten, de beide handen naar de

Assyrische heerschappij om hulp en bijstand uitgestrekt heeft; en dewijl er vreugde is bij het andere deel, Efraïm, bij Rezin en den zoon van Remalia, aan deze beide koningen zijne vreugde en zijn welgevallen heeft, als had nu door vereniging met hen wat men bedoelde, Jeruzalem te doen vallen en het Davidische koningshuis uit te roeien, moeten gelukken;

1) Over de ligging der bron Siloa in het dal tussen de zuidwestelijke afhelling van den Moria en de noordoostelijke van Zion, zowel als over hare eigenaardige kenmerken, dat zij uit de Mariabron ontspringende en midden door den Tempelberg stromende, slechts een gering verval van water heeft, en daarom zacht voortgaat, hebben wij reeds bij 2 Sam. 17:17 en 1 Kon. 17:26 het nodige gezegd. Aan den enen kant is zij het beeld van de regering Gods, Israëel, koning, die woont op Moria, en wel een gepast beeld, daar zij als voortkwam uit den troon des onzichtbaren Konings (Openbaring 22:1) en met haar rustig voortgolvend water, zij vloeit, zegt Stephan-Schulz in zijn werk: “de leidingen des Allerhoogsten” “gelijk olie.” op treffende wijze den schijnbaar onbeduidenden en stillen, maar zekeren, tot het doel voerenden loop van Gods leiding afbeeldt. Maar voor Juda’s en des konings vleselijke ogen was zulk ene heerschappij en leiding ene geringe en verachtelijke zaak; men verkoos zich bij ene macht aan te sluiten, die uitwendig ontzag inboezemde en zichtbare hulp beloofde, zonder te bedenken, dat men zich daardoor ook blootstelde aan alle willekeurigheid en geweld van deze macht, die haar beeld had in de geweldige, met ene niets sparende, blinde kracht voortrollende golven van den Jordaan. Maar aan den anderen kant is het water Siloa, juist omdat het voortstroomde aan de zuidoostelijke helling van den berg Zion, ook een beeld van het op den berg Zion gevestigde Davidische koningshuis delende in de belofte van Hem, die woont op Moria. Om zijne ogenblikkelijke zwakte wordt het door Efraïm veracht, dat zich des te sterker waant, daar het in den zoon van Remalia een krachtigen vorst bezit en in Rezin een naar de opperheerschappij strevendenden bondgenoot, en daarom zijne vernietiging bedoelt; maar wanneer Efraïm vlees tot zijn arm stelt, dan is de koning van Assyrië nog een machtig vorst, en zijn de waterstromen van zijn leger nog krachtig genoeg om beiden, Rezin en den zoon van Remalia met hun volk te verzwelgen, zodat zij niet meer zijn! .

Zij weigerden de vertroosting van Gods profeten en alles wat zij hun uit Gods woord en op zijn gezag aanboden, spraken smadelijk van hen en telden niet hun woorden.

7. Daarom ziet, zo zal de Heere over hen, over Juda zowel als Efraïm doen opkomen die sterke en geweldige wateren der rivier 1), tot rechtvaardige bestraffing en tuchting, den koning van Assyrië en al zijne heerlijkheid, 2) welke bestaat in krachtige, goed uitgeruste en alles voor zich uitdrijvende krijgsheren, en hij, dat krijgsheren van Assyrië, gelijk aan den hooggezwollen Jordaan, die wanneer in de lente of den zomer de sneeuw van ‘t Armenische gebergte smelt, ver buiten hare oevers treedt, zal opkomen overtrekken over al zijne stromen, en gaan over al zijne oevers, en dan het eerst Syrië en Efraïm bedekken en verzwelgen.

1) In het Hebr. Et-mee hannahar haätsoemim weharabbim. Beter: De wateren der rivier, de machtigen en de groten. De legermachten van Assyrië worden hier met de machtige, alles vernietigende en verdelgende wateren van een sterken vroom vergeleken. De wateren van de beek Siloa vloeien zachtken, maar tot heil en tot zegen. Deze verachtte men, welnu dan zal

de Heere de bruisende stromen en de snel-vlietende wateren zenden, maar niet tot heil, maar tot vloek en vernietiging.

2) Is in de veelheid des volks des konings heerlijkheid, zo betekent ook hier, al zijne heerlijkheid, dat hij zou komen met vele manschappen, met een ontzaglijk groot leger.

Evenwel moet men niet vergeten, dat de Oosterse vorsten niet alleen hun heerlijkheid zochten in de vele strijdbare helden, maar ook in prachtige tenten, kleding, goud enz. De Heere wil dan hiermede zeggen, dat Tiglath-Pilezer en straks Sanherib als ware Oosterse vorsten in Israël en Juda zouden verschijnen én om een machtigen indruk te geven, én om deze landen aan hen schatplichtig te maken, of te verwoesten.

8. En hij zal door Efraïm heen, met welk rijk hij voor goed zal hebben afgerekend, doortrekken in Juda; hij zal het overstromen en er doorgaan, alles daar overdekkende; hij zal den inwoners des lands tot aan den hals reiken, en de uitstrekkings zijner vleugels rechts en links, zullen vervullen de breedte Uws lands 1), waarin gij eens zult geboren worden, o EMMANUEL! (Hoofdstuk 7:14) en zouden dat land zeker verderven, zo het niet voor dat verderf gespaard bleef om de belofte ener heerlijke toekomst.

1) Werkelijk was het later lot van het rijk der tien stammen, dat het ondervond door Tiglath-Pilezer en Salmanezer (2 Kon. 15:29; 17:3 vv. 18:9 vv. van het lot dat door Sanherib Juda trof (2 Kon. 18:13-19, 37) in dien zin onderscheiden, dat het eerste door de wateren geheel overstroomd en het geheel daardoor bedolven werd, terwijl diezelfde wateren Juda slechts tot aan den hals reikten en de mogelijkheid gered te worden, overbleef, welke redding werkelijk kwam. En zelfs nog later werd dat onderscheid gezien; want Efraïm verloor zijn land voor goed, terwijl voor Juda, als het in de Babylonische ballingschap zuchtte, het land bewaard bleef.

Wel zal de vloed ook Juda overstromen, maar slechts voorbijgaande, want met ons is God, Altijd nog klimt de betekenis van den naam, dien de beloofde Zoon der maagd ontvangen moet, in de ziel van den Profeet, en hij laat zijn troostvollen welluidenden klank, trots het gejubel der vijanden, tweemaal op nieuw horen.

Wat is alle hoge en schoonklinkende wijsheid der wereld tegen dezen lieflijken klank van het Goddelijke Woord Emmanuel, der uit vrome harten stromende, eenvoudige taal des Ouden Verbonds? .

Als de Profeet aan het slot van dit vers uitroept, o Emmanuel! dan is dit op te vatten als een zielekreet om hulpe.

Op Gods bevel moet de Profeet het vonnis, het dreigend gericht aan zijn volk bekend maken. En hij doet het. Maar zijn ziele treurt er onder, dat zijn volk zich zo verhardt, en daarom schreit hij zelf om hulp en redding, om erbarmen voor zijn volk door uit te roepen, o Emmanuel! Om Emmanuel's wille hoopt hij nog voor zijn volk en voor zijn stad redding en verlossing. En ziet, de volgende verzen melden het, dat de Heere God nog om Emmanuel's wille zijn volk niet helemaal tot vernietiging zal overgeven.

BESTRAFFING VAN 'T GEHELE VOLK ISRAËL EN TROOST DER GODVRUCHTIGEN.

Bij zijne aankondiging in het voorafgaand gedeelte stond de Profeet in den wijderen kring van een onverbeterlijk en voor het oordeel rijp volk, en had daarvoor slechts één troost in de naderende gerichten Gods, waarvoor het echter ongevoelig was. Maar het is hem ook bekend, dat onder het volk, in welks midden hij staat, zich een kleine schare gelovige zielen bevindt, die, wanneer de beslissing bij hen was geweest, voor den Heere en Zijn heil zouden hebben gekozen. Hun alleen komt de vertroosting toe, in dat “tuk op buit, tot door snel” middelijk verborgen, maar duidelijker uitgesproken in de woorden aan het einde der vorige toespraak: uw land, o Emmanuel.

I. Vs. 9-22. De profeet keert zich tot dien troost, waarover wij zo even spraken, om met een overwinnend gejubel over alle vijanden van Gods volk op te staan, en hun vooral hun aanslagen en onderneming in het rechterlijk oordeel der goddelijke verderving te verkondigen (vs. 9-10). Deze vreugdevolle stemming tegenover de vrees van de meerderheid des volks, die tot een goddeloos bondgenootschap verleidde, bewijst hij dan als te zijn de alleen-ware staatmans-wijsheid uit ene hem ten deel gevallen openbaring des Heren, die hem deze aan de hand heeft gedaan (vs. 11-15), beveelt daarmee de tot één geest met hem verbonden jongeren, aan den Heere, onder voorbeding, dat Hij voor hen en allen, die na hen de kleine gemeente des Heren zullen uitmaken, het woord van Zijne getuigenis zeker beware (vs. 16, 17) en vermaant eindelijk zich niet door den tegenwoordigen tijdgeest, van de hoop op ene genaderijke, door vele onderpanden gewaarborgde toekomst te laten beroven; want zij die zich nu door den stroom van den tijdgeest laten medevoeren, zullen in plaats van het morgenrood van de toekomst der verlossing te delen in den nacht des verderfs terugzinken (vs. 13-22).

9. Daar Emmanuel onze koning, en ons land Zijn land is, jaagt het mij gene vreze aan, dat Juda om zijner zonde wil aan de wereldmacht, aan welke het zich overgeeft, tot in den hoogsten graad zal worden prijsgegeven (vs. 8); jubelend bij ‘t bezit ener Godgewijde vertroosting roep ik veeleer allen natiën der aarde, die nu of in de toekomst Gods volk aanvallen, toe: Vergezelt u te zamen, maakt u te zamen op, gij volken! zoveel gij wilt, doch wordt verbroken, als degenen, die met al hun verbonden sluiten toch niets doen, gelijk onlangs in Rezin en den zoon van Remalia tot een voorbeeld voor allen in de toekomst gezien is, en neemt ter gore, allen gij, die in verre landen zijt, wat ik als eindelijk lot van alle ons vijandige machten, u in den naam des Heren verkondig: omgordt u, doch wordt verbroken (Richt. 4:19 1), omgordt u, doch wordt verbroken!

Ondanks alle deze vleierende vooruitzichten en te verre vooruit bestemde berekeningen van hun heerszuchtige oogmerken, had hij hun nu te zeggen en te verzekeren, dat alle hun pogingen vruchteloos wezen en al hun ondernemingen en aanvallen op ene storting en op eeuwige schade en verlies en schande uitloope. Zij zouden in den aanslag missen en teleur gesteld worden.

10. Beraadslaagt enen reed, doch hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, neemt de meest kloeke maatregelen, om wat gij beraden hebt ten uitvoer te brengen; doch het zal niet bestaan; want God Emmanuel is met ons, en tegen den raad van Hem, die in dezen Emmanuel met ons is, moeten al uwe raadslagen vergaan.

Gelijk Hoofdstuk 7:14 het woord Emmanuel niet als eigen naam, maar in zijne eigenlijke betekenis “met ons is God, ” wordt opgevat also moet dit ook hier geschieden. Zo heeft Hizkia zich in den nood dit triomflied herinnerd en daarmee het hart zijne volks in het geloof gesticht. (Zie 2 Kron. 32:7 vv.) .

De Profeet weet het, dat hoog de wateren van nood en ellende mogen zwellen, dat de macht van Assyrië en van alle wereldmachten hevig moge woeden, Emmanuel, God met ons, is het van God gegeven teken, dat de wereldmacht Israël niet vernietigen zal. De boom van Juda's koningshuis en volk moge bij den wortel afgekapt worden, maar geheel uitgeroeid zal hij niet worden.

Dit geldt van alles, wat de vijanden Gods en van Zijn volk tegen de Kerk van Christus beraadslagen, de poorten der helle zullen niet overweldigen.

11. Dat het echter de ware goddelijke staatkunde of staatsmanswijsheid is den Heere te vrezen, om dan nimmer te vrezen voor menselijke vijanden, maar over hen te zegepralen, zelfs vóór de overwinning, dat heeft de Heere zelf mij ten tijde, toen Hij mij zond naar koning Achaz (Hoofdstuk 7:3 vv.) betuigd, want also heeft de HEERE tot mij gezegd met ene sterke hand 1), en Hij onderwees mij met alle vromen van niet te wandelen op den weg dezes volks, dat de vleselijke staatkunde gekozen had, zeggende:

1) Met ene sterke hand. Anderen vertalen in zinsverrukkung. Rozenmüller: “Terwijl Hij mij bij de hand vatte. ” v. d. Palm: “Toen Hij mij machtig aangreep, ” en denkt hier aan de eerste profetische roeping van Jesaja (zie Jes. 6);

Men kan echter ook vertalen, met Gods hand. En deze vertaling is juist, dewijl de Profeet hier spreekt van ene buitengewone werking Gods, nog te onderscheiden van de gewone inwerking Gods. Op bijzondere wijze, wil de Profeet zeggen, heeft Jehova mij ingescherpt en betuigd, om niet te wandelen op den weg van dit volk, d. i. om niet dit volk gelijk te zijn, wanneer het door ongeloof en zondige vrees geen heil verwacht, maar meent, dat het tegen Rezin en Pekah niet is opgewassen en door in het samengaan van die beide kortingen een verbintenis te zien, dewijl het toch geen verbintenis is inderdaad, waarvoor Juda's volk en Jeruzalem's inwoners te vrezen hebben. De Heere God wil daarom Jesaja afhouden van alle ongeloof of kleingeloof, en hem van den mens alleen op Hem, den Heere God, doen zien.

De hand Gods is het inwerken op den mens, zodat deze op alles beslag legt, zowel op het denken als op het handelen.

12. Gijlieden zult niet zeggen: ene verbintenis van alles, waar dit ongelovige, afvallige volk, dat niet op zijn God vertrouwen mag, van zegt: Het is ene verbintenis. En vreest gijlieden hun vreze niet 1), gelijk wij vrezen voor mensen, die werkelijk toch zo weinig kunnen schaden (Luk. 12:4), en verschrikt niet 2) voor vijanden, gelijk deze Rezin en deze zoon van Remalia zijn, die zelf reeds aan het gericht zijn overgegeven (2 Kon. 7:4 vv).

1) Deze vreze wordt hier overgesteld aan de vreze des Heren, en daaronder wordt de bijgelovige en afgodische vrees verstaan.

13. Maar den HEERE der heirscharen, dien zult gijlieden in alles heiligen, en Hij, omdat Hij alleen vreselijk is en machtig u te verderven, zij uwe vreze, en Hij Zij uwe verschrikking. 1)

Zie de opmerking bij 1 Sam. 1:3.

1) Wie God tot zijn vreze stelt, of niemand dan Hem alleen vreest, van geen ander iets hoopt of verwacht, op niemand anders vertrouwt en steunt, dien zal Hij niet alleen ten machtigen verlosser strekken, maar ook tot een genaderijk beschermer en een algemenen heiligmaker, die ziel en lichaam en alles, wat men om en aan zich heeft, of bezitten zal heiligen tot Zijn dienst en ere. Die degenen, die Hem eren, tevens zal beveiligen voor alle leed, ten troost verstrekken in allen nood en ten uithelper uit alle gevaren en wederwaardigheden, of hen boven allen ramp verheffen en onder de schaduw Zijner vleugelen behoeden in den dag des kwaads.

14. Dan zal Hij ulieden tot een heiligdom 1) zijn, op den weg der gerechtigheid en des heils u bewaren; maar daarentegen zal Hij zijn a) tot een steen des aanstoots en tot een rotssteen der struikeling den twee huizen van Israël, meerderheid des volks tot de beide rijken behorende, welke den Heere niet heiligt, en ook verder blijven zal bij hetgeen vs. 12 voorgesteld is, tot een strik en tot een net

2) den inwoners te Jeruzalem.

a) Jes. 28:16. Luk. 2:34. Rom. 9:33. 1 Petrus 2:7.

1) Heiligdom = veilige toevlucht. Al wie den Heere der heirscharen heiligt, wordt door Hem als door tempelwanden ingesloten. De Heere verbergt hem, terwijl daar buiten dood en verderf woeden, en troost, voedt, heiligt hem in Zijne genaderijke gemeenschap (4:5 vv. Ps. 27:5; 31:21).

2) De bedoeling van het juist beginnende nieuwe tijdstip wordt in deze plaats vermeld, als daarin gelegen, dat de Heere tot een rechtvaardig oordeel aan het volk, dat de waarheid verwerpt, haar in een vorm zal openbaren, waaraan de verkeerde zin werkelijk aanstoot nemen en zich ergeren zal. Want van nu af zal Gods zaad tot verlossing der mensheid meer in zijne verheven tegenstrijdigheid, in zijne voor vleselijke ogen aanstotelijke, voor den vleselijken zin onbegrijpelijke en den wrevel opwekkende ware gedaante, als verhoging door vernedering, als leiding tot ere door versmaadheid openbaar worden. Dit geschiedt dan alles in Hem, die midden- en uitgangspunt is van de verdere, door de Profeten overal in één punt samengevatte ontwikkeling, in Christus, op wie dan nu ook de inhoud van deze verzen in geheel bijzonderen graad en dus in den eigenlijken, onmiddelbaren zin betrekking heeft (Luk. 3:34. 1 Petrus 2:7 vv. Rom. 9:32 vv.)

15. En velen onder hen zullen tegen dien steen des aanstoots en rotssteen der struikeling struikelen, en vallen, a) en verbroken worden, en velen van hen zullen daarin verstrikt en gevangen worden.

a) MATTHEUS. 21:44. Luk. 20:18.

16. Daarom dan, daar nu de tijd des oordeels begon, dat voor de grote meerderheid van 't volk en van 't huis David's Uw woord der profetie, o Heere! te vergeefs is, en niet eerder gelovige aanneming vinden zal, dan nadat de tijd des gericht's en der verharding voorbij is, zorg ten minste daarvoor, dat dit woord der profetie ongeschonden en onvervalst voor het toekomstig geslacht door overlevering bewaard blijve. Bind dus, ik bid U, de getuigenis van mijne op de toekomst betrekking hebbende leerlingen toe, opdat zij niet als de bladen van een oningebonden boek verstrooid en door den wind voortgedreven worden; verzegel de wet, het op deze toekomst voorbereidende woord der onderwijzing, dat Gij mij op de lippen hebt gelegd, onder mijne leerlingen 1), opdat zij in hun harten goed bewaard worde.

1) Reeds hier wordt de treffende gedachte verkondigd, welke later in het 2de gedeelte van Jesaja's profetie, van Hoofdstuk 40 af, verder ontwikkeld wordt. De uitdrukking leerlingen, welke in geestelijken zin, behalve hier slechts Jes. 50:4 en 54:13 voorkomt (Luther "geleerd door den Heere") is niet slechts gelijkkluidend met "discipel", maar heeft ook de betekenis van ingewijde, die tot zijn meester en heer ook in innerlijke betrekking staat en zijn wezen in zich opneemt, aan wie deze zich geheel toevertrouwen en zijne meest verborgen geheimen mededelen kan.

Hier ontmoet ons het onuitsprekelijke voorrecht van Gods volk, hetwelk Gods Woord en Getuigenissen, in het gewijde blad genietende, in hem zulk een verzekerd getuigenis van genade en krachtdadige hulpe heeft, dat ze hetzelfde gerustelijk mogen als een vaste wet, ene eeuwige waarheid in zich en hun harten opbinden, toeknopen en aan zich verzegelen mochten. Want het was met het zegel des hemels bekrachtigd, en hetgeen God voorneemt en belooft aan al de zijnen te zullen doen, daar mogen zij zich vast aan houden als iets onwrikbaars en als zo zeker, dat, schoon het nog zeer verre afwezend schijnt, zeker zijne vervulling zal bekomen.

Toebinden en verzegelen doet men dat, wat men bewaren wil en wat ongeschonden moet bewaard blijven. Welnu, Israël's volk, de grote menigte verwierp het Woord en verachtte het Getuigenis, maar de kleine schare van Gods gelovigen zouden het betrachten. Het zou als het ware in hun hart gedeponneerd worden. En daaraan had Israël's volk het te danken, dat het niet geheel vernietigd werd.

Zou er echter een kern overblijven, dan moest de kern bij dit Woord leven en door dat Getuigenis gevoed worden.

Vs. 11-16. Er zijn zwakken en kleinmoedigen, die in angst en vrees de gevaren vergroten en tot mensen vluchten willen, waar slechts God helpen kan. Wacht u voor dezulken! Hun vrees is zwakheid, uwe vrees zij sterkte! De sterke God zij uwe vreze, de Heilige zij uw schrik! Al wie, wanneer het om hem heen bruist en stormt, in Zijne hoede ene stille toevlucht zoekt, die vindt ene veilige, heilige plaats, door geens vijands voet betreden. Wonderbaar te deze God! Den enen houdt Hij vast en verbergt hem, den anderen wordt Hij ene oorzaak van struikelen en vallen! Zie, daar ligt het geheim van geloof en ongeloof voor de vrijheid des mensen. Zie! daar ligt het geheim des heils en der straf voor degene, die kiezen mag, wat hij wil. 't Is een uitwendig stout moeilijk woord, maar inwendig wel leesbaar en waar: God is een heiligdom, doch ook een machtige steen des aanstoots! Velen hebben zich daaraan geërgerd, maar steeds moeten zij het vuur gevoelen, dat brandend uit Hem schittert; de ongelovige vangt zich wel is waar in zijn eigen strik, maar de heilige ironie der waarheid heeft het recht te zeggen: God

zelf is Hem ten valstrik geworden, wanneer Hij den mens verlossing aangeboden heeft door het geloof, en deze dit van zich wijst, in verderfelijk misbruik zijner vrijheid, om Gods Woord te horen en op te volgen. Jesaja is van de uitspraak, door hem gedaan, in hare vervulling zó zeker, dat hij die op Gods bevel optekenen, wel bewaren en door nauwgezette getuigen wil laten bekrachtigen, opdat men in de toekomst kunne zeggen, dat hij de waarheid heeft verkondigd.

17. Daarom zal ik den Heere verbeiden, die, nu de gerichten Zijns toorns een aanvang nemen, voor geruimen tijd Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, voor Juda zowel als voor Israël, en ik zal Hem verwachten, in 't vaste vertrouwen dat later ook een tijd komen zal, waarop Zijn genade des te heerlijker zich zal openbaren.

De Profeet was in deze een voorbeeld van Christus, zie Hebr. 2:13 ten bewijze, dat de gelovigen Christus kinderen zijn. De ouders moeten in navolging van den aartsvader Jakob, hun kinderen aanzien als Gods genadige gaven.

18. Daarvan ben ik zelf, de profeet, met vrouw en kind en discipelschaar, deze kleine gemeente in 't midden dor verworpenen, waarborg en onderpand. Ziet, hier ben ik met mijn naam: het heil (is) des Heren, en de beide kinderen, die mij de HEERE in nog anderen weg dan den zuiver natuurlijken, en tot nog hoger doel dan het gewone doel, het eigen huiselijk geluk, gegeven heeft 1), zijn tot tekenen, namelijk de ene zoon, Schear-Jaschub (Hoofdstuk 7:3), en de andere: Haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit (vs. 3), tot wonderen in Israël, ja tot voor- en waartekenen van het aanstaande heil, opdat ik met mijne persoonlijkheid en met mijn huis en mijne leerlingen niet in het heden maar in de toekomst mijn tehuis zou hebben, zien mijne kinderen mij gegeven van den HEERE der heirscharen, die op den berg Zion woont, die als de Heere Zebaoth, die alle macht in hemel en op aarde bezit, dat toekomstige heil bewerken kan, en als Degene, die op den berg Zion woont en Zijn verbond met Israël heeft opgericht, het bewerken zal.

1) Volgens des Heren leiding, waarvan de Profeet zich bewust is, stelt hij met zijn huis den toekomstigen Heiland met de zijnen of met Zijne heilige Christelijke kerk, als schaduwbeeld voor: Hij het hoofd, zij, de leden, beiden te zamen één geheel, één lichaam vormende. Gesteld in 't midden van een krom en verdraaid geslacht, als een teken, dat van alle zijden wedersproken wordt, zijn zij onderling door de gemeenschap des lijdens verbonden en maken den tegenwoordigen tijd tot een voorbeeld en ene voorbereiding van het lijden, dat in Christus is. Terwijl nu de beide zonen van den Profeet in hun namen de betrekking van de gemeente tot den Heere naar hare beide delen vertegenwoordigen, de een het overblijfsel, dat zich bekeert en gered wordt, de ander het deel, hetwelk het teken des naderenden gericht's aan het voorhoofd draagt, verschijnt hij zelf, Jesaja, die niet alleen als zondaar onder zondaars met de anderen lijdt, maar ook en nog veel meer door hen, en- in zekeren zin als de onschuldige, ook voor hen, hun tot heil, als voorbeeld van Jezus, en neemt geheel de plaats van een middelaar in. Daarom treedt hij, na, als degene die de gemeente der gelovigen vertegenwoordigt, van het enkelvoud (vs. 10) dadelijk in het meervoud (vs. 12 vv.) te zijn overgegaan, vs. 16 als voorbidder voor die gemeente op, en wat hij in dit en het volgende spreekt, is als het ware de hoofdsom van het hogepriesterlijk gebed van Christus (Joh. 17), waarbij in het oog valt, dat

hij zijne leerlingen en aanhangers den meer betekenenden naam van “kinderen” geeft. Daar alzo staande, bij het begin van een tijd des gevaars en der verzoeking, voor de zijnen biddende, en van vs. 10 af tegelijk waarschuwend en onderrichtend, juist zo als Christus daar stond toen de ure der duisternis gekomen was, ziet de Profeet geheel naar den geest in het karakter der Oud Testamentische profetie over zich zelven heen, en legt de Geest Gods hem, die een type is van Christus, woorden in den mond, die eerst in Christus hun volle betekenis verkrijgen. Alzo is de Apostel in zijn volle recht, wanneer hij Hebr. 2:13 de woorden uit het 13de vers: zie hier ben ik en de kinderen, die de Heere mij gegeven heeft als door den Zone Gods zelven gesproken voorstelt.

19. Wanneer zij dan, de alledaagse lieden, in dezen tijd van druk en zwaren nood, waarin ieder inlichting begeert over de donkere toekomst, en de grote meerderheid alle soorten van heidens bijgeloof, gelijk nu te Jeruzalem gedreven wordt (Hoofdstuk 2:6; 3:2 vv.), zich ten nutte maakt om wetenschap van die toekomst te verkrijgen, tot ulieden, mijne leerlingen (vs. 16), zeggen zullen: Vraagt, gelijk wij dit doen, de waarzeggers en duivelskunstenaars, liever: de dodenbezweerders, die daar piepen, en binnensmonds mompelen, met hun toverformules weten op te roepen, en ze dan, wanneer zij onder vleermuis-gefladder opgekomen zijn, die toekomst laten mededelen, zo zegt: deze oproeping beslist van de hand wijzende en het volk op de ongerijmdheid wijzende, wanneer Jehova's eigendom niet zijn God, maar zulke heidens-duivelse bedriegers vraagt: Zal niet een volk, aan hetwelk de Heere Zich zo genadig geopenbaard heeft, dezen zijnen God vragen, als het in zware tijden raad nodig heeft? zal men voor, ten behoeve van, de levenden de doden 1) vragen, die niet eenmaal weten wat op aarde voorvalt, als konden zij de levenden leren, terwijl integendeel de levenden veel beter in staat zijn de dingen en toestanden, waarin zij verkeren te beoordelen!

1) De doden zijn hier niet de afgoden, maar de gestorvenen, de doden. Wat hier veroordeeld wordt is de dus genoemde necromantie, de zwarte kunst welke bij den Heere vervloekt is. Zo diep was Israël gevallen, dat het den dienst des levenden Gods had verlaten en zich overgegeven tot de grootste en grofst onzinnigheden (Deut. 18:11. 18:28). Het is daarom dan ook, dat de Profeet in den naam des Heren in het volgende vers komt met het woord, hetwelk als een oorlogskreet Juda in de oven moet klinken: Tot de Wet en tot het Getuigenis.

19. Wanneer zij dan, de alledaagse lieden, in dezen tijd van druk en zwaren nood, waarin ieder inlichting begeert over de donkere toekomst, en de grote meerderheid alle soorten van heidens bijgeloof, gelijk nu te Jeruzalem gedreven wordt (Hoofdstuk 2:6; 3:2 vv.), zich ten nutte maakt om wetenschap van die toekomst te verkrijgen, tot ulieden, mijne leerlingen (vs. 16), zeggen zullen: Vraagt, gelijk wij dit doen, de waarzeggers en duivelskunstenaars, liever: de dodenbezweerders, die daar piepen, en binnensmonds mompelen, met hun toverformules weten op te roepen, en ze dan, wanneer zij onder vleermuis-gefladder opgekomen zijn, die toekomst laten mededelen, zo zegt: deze oproeping beslist van de hand wijzende en het volk op de ongerijmdheid wijzende, wanneer Jehova's eigendom niet zijn God, maar zulke heidens-duivelse bedriegers vraagt: Zal niet een volk, aan hetwelk de Heere Zich zo genadig geopenbaard heeft, dezen zijnen God vragen, als het in zware tijden raad nodig heeft? zal men voor, ten behoeve van, de levenden de doden 1) vragen, die niet eenmaal weten wat op aarde

voorvalt, als konden zij de levenden leren, terwijl integendeel de levenden veel beter in staat zijn de dingen en toestanden, waarin zij verkeren te beoordelen!

1) De doden zijn hier niet de afgoden, maar de gestorvenen, de doden. Wat hier veroordeeld wordt is de dus genoemde necromantie, de zwarte kunst welke bij den Heere vervloekt is. Zo diep was Israël gevallen, dat het den dienst des levenden Gods had verlaten en zich overgegeven tot de grootste en grofstste onzinnigheden (Deut. 18:11. 18:28). Het is daarom dan ook, dat de Profeet in den naam des Heren in het volgende vers komt met het woord, hetwelk als een oorlogskreet Juda in de oven moet klinken: Tot de Wet en tot het Getuigenis.

20. Ja, zeker, zo zeg nu ik de profeet, tot u, mijne leerlingen, zal men zich keren tot wat de wet en tot hetgeen de getuigenis, maar nimmer tot wat de waarzeggers en dodenbezweerders zeggen, dit woord: Wet en getuigenis, 't is het parool of veldgeschrei in 't leger van het ware Israël (Richt. 7:18)! Zo zij, die zeggen tot Gods volk te behoren, maar werkelijk van den Heere, hun God, afgefallen zijn, niet spreken naar dit woord, en alzo zich niet wenden tot den Heere, om weer in genade door Hem te worden aangenomen, het zal zijn, dat zij geen dageraad 1) zullen hebben.

1) De zin van deze uitspraak is, dat zij die den Canon van de Wet en het getuigenis verlaten, geen deel zullen hebben in de volkomen openbaring van het Rijk en den Roem Gods, en in de opstanding des rechtvaardigen en het eeuwige leven.

Anderen verklaren het van den dageraad der N. Bedeling.

Maar wie geen deel zullen hebben in de verlossing van den Messias, zullen ook geen deel hebben in de volheerlijke en volzalige openbaring des Heren als Hij komt om te oordelen de levenden en de doden.

De Profeet verbindt o. i. het een met het ander.

21. En een ieder van hen zal in vertwijfeling bij den naderenden tijd des lijdens, daar doorgaan, hard gedrukt door ellende van allerlei aard en hongerig, nadat de ganse voorraad weggenomen is en velden en wijnbergen verwoest zijn; en het zal geschieden, wanneer hem hongert en hij zich steeds meer van zijne ellende bewust wordt, en hij zeer toornig zal zijn, in woede zal geraken, gelijk allen, die zich niet door de gerichten Gods bekeren, daardoor slechts toenemen in boosheid (Openbaring 16:10 v. 21), dan zal hij in de woede der vertwijfeling vloeken op zijnen koning en op zijnen God (Ps. 5:3; 68:25), als hij opwaarts zal zien, omdat hun regering niet beter was.

Als de oordelen Gods niet vertederen dan verharden zij, en de verachting wordt ene lastering van Hem en Zijn bestuur.

22. Als hij de aarde aanschouwen, overal rondzien zal, of de duisternis niet begint te wijken, ziet, er zal benauwdheid en duisternis zijn door angst, en voortgedreven door donkerheid.

Te vergeefs wordt hulp en troost bij 't schepsel gezocht, daarna wordt de benauwdheid er te groter om.

Vs. 20-22. Hoe waar tekent de huiveringwekkende rede van den Profeet ieder volk, dat de heilige bevelen der Goddelijke wet verlaat en de Godsstemmen der Openbaring veracht.

23. Maar het land, dat beangstigd was (vs. 21), zal niet gans verduisterd worden; gelijk als Hij het in den eersten tijd 1) verachtelijk gemaakt heeft, naar het land van Zebulon aan, en naar het land van Nafthali aan, also heeft Hij het in het laatste heerlijk gemaakt, naar den weg zeewaarts aan, gelegen over den Jordaan, aan Galilea der heidenen 2) het noordelijk gedeelte van het rijk der tien stammen.

1) De Profeet heeft het oog op den zwaren nood, veroorzaakt door de koningen Pul, Tiglath-Pilezer en Salmanasser, 2 Kon. 15:19 v. 29; 17:3 vv. over de noordelijke stammen door verdrukking van hun land en kudde.

2) Dit vers heeft betrekking op het slot van vs. 20, waarin over een na de duisternis van den naderenden tijd der bezoeking aanbrekenden dageraad gesproken wordt, en beschrijft dien dageraad als wel het eerst over dat deel des Joodsen lands aanbreekende, dat te voren het diepst vernederd en het meest duister was. Deze opvatting, bij welke met dit vers een nieuw hoofdstuk begint, en de inleiding vormt van den inhoud der volgende verzen, wordt als de alleen ware door de aanhaling van deze plaats, MATTHEUS. 4:12 vv. en de vervulling in Christus Jezus, die Zijne openbare prediking in Galilea aanving en daar het meest geleerd heeft, bekrachtigd. Volgens deze moet dit vers worden vertaald, gelijk wij het boven aan Hoofdstuk 9 geven.

In het gemeen wordt de heerlijkheid weer tweezins voorgesteld en als langs een tweeërlei trap. De eerste trap daartoe zou zijn, dat hun beangst land nog niet gans zou verduisterd worden. De tweede, dat het in plaats van verachtelijk, heerlijk gemaakt zou worden.

Het eerste ziet op hun verlossing uit de Babylonische gevangenis na zeventig jaren, zonder het welk het laatste niet gebeuren zou.

Het laatste op de komst van Jezus in het vlees onder hen in Kanaän, daar het zo heerlijk doorgemaakt zou worden.

Er zou eens een tijd komen, waarin het Licht der wereld, de Zon der gerechtigheid, alsdan eens luisterrijk zou opgaan en in vollen glans zijne heerlijke stralen vertonen.

HOOFDSTUK 9.

GEBOORTE, NAMEN EN RIJK VAN DEN MESSIAS.

II. Vs. 1-7. Had de profeet in de laatste verzen van 't vorige hoofdstuk de troosteloze ellende van het volk geschetst, dat geen dageraad hebben zou, nu wendt hij zich tot dat volk, dat den wederopgang van het licht na den duisteren nacht, den dag des heils na de dagen des gericht's beleeft; in dezen tijd wil de Heere dat licht niet het eerst over het land Juda doen opgaan, maar over Zebulon en Nafthali, en dus die landen het meest tot ere brengen, die Hij vroeger het diepst vernederd heeft (vs. 1). Terwijl Jesaja zich nu in deze streken verplaatst, schetst hij de verheven omkering, welke op eenmaal met het volk plaats heeft, want de duisternis wordt op eenmaal door den vollen dag vervangen, ene, wat getal en stand aangaat, diep gedaalde natie wordt tot ene talrijke en jubelende gemeente, die nadat alle verdrukking een einde heeft, nadat zij van alle kwaad verlost is, een eeuwigen vrede viert (vs. 2-5). Maar 't is nu niet meer het land Zebulon en Nafthali alleen, waarop de profeet, dit beeld der toekomstige heerlijkheid tekenende, het oog heeft, de kring Zijner gedachten breidt zich uit over het gehele land van Jehova, en van dit standpunt uit zingt hij een kerstlied, als ware de heerlijke nacht van Christus geboorte reeds aangebroken; hij zingt een lied zo als in 't rijk der heerlijkheid klinken zal, als ware het einde aller dingen reeds gekomen (vs. 6 en 7).

I. Niet donker blijft het daar, waar nu zware nood is Vroeger bij den aanvang van Israël's geschiedenis in Kanaän tot aan de tijden van den Messias, heeft de Heere het land Zebulon en Nafthali verachtelijk gemaakt, daar hier reeds van den beginne en ook verder veel vermenging met heidense elementen plaats vond (Richt. 1:30 vv.); hier de smaad van heidense verdrukking in den hoogsten graad geleden werd (Richt. 4:2 vv. 17:3 vv.) en ook de inwoners van ouds af bij het ganse volk zeer veracht waren (1 Kon. 9:11 vv. zie ook Joh. 1:47 en 7:52), maar in den laatsten Messiaansen tijd brengt Hij des te meer tot ere den weg zeewaarts, de landstreek ten westen van de Galilese zee, het over-Jordaanse, het Galilea der Heidenen, het noordelijke grensdistrict van Palestina. Op grond van deze voorspelling was de Messiaanse hoop van Israël van ouds af op Galilea gericht, gelijk dan ook de Talmud de verwachting uitspreekt, dat de verlossing van Tiberias uit komen zou.

1. Het a) volk, overgebleven uit den tijd der oordelen Gods (Hoofdstuk 8:21 vv.), dat nog lijdende onder de naweeën van dien tijd, in de duisternis van geestelijke en lichamelijke ellende wandelt, zal, op eenmaal, wanneer de tijd van den dageraad (Hoofdstuk 8:20) gekomen is, een groot licht zien, (Hoofdstuk 60:1 vv.), degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, in het land, waarover de dood zijne schaduwen geworpen heeft, over dezelve zal een licht schijnen; 2) want de dag des heils is nu gekomen na de dagen der ellende, daar al wat dien dageraad in zijn opkomen tegenhield, nu ter zijde gesteld is.

a) MATTHEUS. 4:15, 16. Efeze 5:14.

1) De Profeet kondigt hier aan, de heerlijkheid van den dag des Nieuwen Verbonds. Maar waar hij wijst op het Licht, dat zal opgaan, wijst hij tegelijk op de toestand van ellende, die vooraf zal gaan.

Eerst zal het land en des zelfs bevolking in duisternis zitten, verwoest worden en wonen in de schaduwen des doods, zodat de dood er duizenden en tienduizenden zal wegrapen.

Het zal een toestand van ellende zijn, waaruit geen mensenkind zich zal kunnen verlossen, maar welke alleen door God Almachtig zal kunnen veranderd worden.

Wie in de meest volkomen mate dit Licht zal zijn, wordt eerst in vs. 5 gemeld, waarin tevens de namen worden genoemd.

2) Men moet door dit licht verstaan, een geestelijke, voorspoed, vreugde, blijdschap en vergenoeging, maar voornamelijk den Zaligmaker Jezus zelf en zijn komst in het vlees, welke de oorzaak zou zijn van dien vreugdestaat en het geluk der Joden. Maar ook eindelijk door dit licht moet men ook het licht des Evangeliums, de leer der zaligheid in hare klaarheid onder het Nieuwe Testament verstaan.

2. Gij hebt dit volk 1) vermenigvuldigd, maar Gij hebt de blijdschap niet 2) groot gemaakt; zij zullen blijde wezen, met ene heilige blijdschap voor Uw aangezicht, gelijk men zich verblijdt in den oogst over de rijke opbrengst der velden, vooral na jaren lang gebrek (Ps. 126:5), gelijk men verheugd is na ene roemrijke overwinning behaald op vijanden, nadat zij tot dusver het land verdrukt en beroofd hebben, wanneer men den buit uitdeelt 3) (2 Kron. 20:25. Ps. 119:162).

1) Dit volk. Ten onrechte verstaan sommigen onder dit volk de heidenen. Hier wordt bedoeld het volk Israël's dat overgebleven was uit den smeltkroes der ballingschap. Israël was tot een klein getal ingekrompen, maar de Heere voorzegt hier, dat Hij het weer zou vermenigvuldigen, weer zou doen uitkomen.

Wel geslagen, maar niet ten ondergaan, zou door Gods wondere goedheid en Zijn onkreukbare trouw Israël's geschiedenis zijn.

2) In het Hebr. volgens Chetib al (Lo = niet) volgens Keri (Lo = het). Onze Staten-Overzetters hebben in den tekst Chetib gevolgd, maar dan loopt de zin niet los. Beter is het Keri te volgen en te vertalen: Gij hebt het de blijdschap groot gemaakt, dewijl er onmiddellijk volgt: Zij zullen blijde wezen voor Uw aangezicht. In de kanttekening tekenen zij echter aan dat ook vertaald kan worden, zoals wij hebben aangegeven. Zowel onder de Gereformeerden als niet-Gereformeerden lopen de gevoelens uiteen, hoewel ook o. a. Hellenbroek zegt, dat Jesaja wel niet geheel ontkennen wil, dat zij blijdschap hadden ontvangen. Henry tekent aan: "De Masorethen leren hier: Gij hebt hen, te weten aan elk, die het Licht behoorlijk ontvangt, de wegen vergroot of verheerlijkt, en deze lezing wordt door de volgende woorden bevestigd, daar gesproken wordt van een blijdschap van Gods aangezicht. "

3) Dit zijn twee gelijkenissen, de ene genomen van den maaltijd, en den ander van den oorlog, die beiden een zeer groten vreugdetijd aanduiden. De vreugde in den oogst, wanneer men hetgeen men met tranen gezaaid had, met vreugde maait, en invoert in zijne schuren, is ene ongemene vreugde. Geen minder vreugde is het na den oorlog, wanneer men na een behaalde overwinning, geen vrees meer voor den vijand hebbende, valt aan het delen van den buit, met veel gejuich en alle denkbare vreugdetekenen.

3. 't Is echter werkelijk ook een overwinningslied, dan aan het volk bereid. Want het juk van hunnen last, waarmee zij beladen zijn, en den stok hunner schouders, de roede, waarmee hun nek op de hoogte der schouders geslagen is, en den staf desgenen, die hen dreef die als een tuchtmeester (aandrijver) hen op den rug sloeg (Exod. 3:7; 5:10 vv.), hebt Gij verbroken,

gelijk ten dage der Midianieten, toen Gij ook niet met een talrijk leger, maar met een handvol onversaagde en krachtige strijders de zevenjarige verdrukking hebt vernietigd (Richt. 6 en 7).

1) Het punt van vergelijking is hier niet de aard der verlossing, maar de grootheid dezelve. Het volgende vers geeft ons ene dichterlijke beschrijving van de zegepraal der Israëlieten.

Hier wordt wijders ene heerlijke vrijheid en uitbreiding van bewind aan Israël beloofd. Het recht moet zich het Joodse volk voor den Heere verblijden, want die had het juk zijns last, den stok zijner schouderen en den staf zijns drijvers verbroken, zodat de voet en de nek niet langer in banden der slavernij gedrukt, noch de roede der goddelozen gekleefd zou blijven op den rug des rechtvaardigen.

4. Toen de ganse strijd dergenen, die streden, met gedruis geschiedde, en de klederen der krijgslieden in het met wreed geweld vergoten bloed gewenteld en tot as verbrand werden, tot een volkomen voedsel des vuurs.

Het was ene oude gewoonte, dat men, ten teken van zegepraal den door der vijanden, dien men niet meedroeg, wapenen, klederen, krijgs- en legerwagens, gereedschappen enz. op het slagveld verbrandde.

Hier wordt gewezen op den krijg van Gideon tegen de Midianieten, in het volgende vers wordt meer gewezen op den geestelijken held, op den geestelijken Gideon, die al zijn volk verlost van de hand der geestelijke Midianieten, de vijanden der ziele, op Hem, die uit allen nood en dood verlost.

5. Want, en daarom is er een einde aan alle dwingelandij (vs. 4) en allen strijd (vs. 5) daarom wordt die vervangen door ene onvergankelijke vrijheid en een nimmer eindigenden vrede-de Messias is er, een Koning, volgens ene nieuwe ordening; daar is nu een rijk, rustende op geheel nieuwe grondslagen, een kind, de Zoon der maagd, in Hoofdstuk 7:14 vermeld, is nu, in de volheid des tijds a) ons, voor zo ver wij uit den tijd des gerichts en der morgenschemering (Hoofdstuk 8:20) behouden worden, geboren, een Zoon, wat nog meer zeggen wil dan het vroeger gebruikte woord kind (Gen. 29:31 vv.) is, ten gevolge van ene buitengewone genadegift des Heren (Joh. 3:16) ons gegeven en de heerschappij, gene willekeurig toegeëigende, maar ene Hem aangeborene is, als die van onzen nu verordineerden koning, op Zijnen schouder, en kan Hem, de scheut uit den wortel van het Davidische koningshuis, nimmer worden ontruk, en men noemt Zijnen naam, Zijn wezen en Zijne werken bij toeneming kennende, Wonderlijk, ene ver buiten den kring der menselijke bevattig liggende verschijning (Richt. 13:18), b) Raad, die als de persoonlijke Wijsheid (Spr. 8), en bezittende den Geest des raads (Hoofdstuk 11:2), in Zijne koninklijke regering geen menselijke raadgevers nodig heeft, maar wel aan alle radeloosheid van Zijn volk een einde maakt (Kol. 2:3), Sterke God (Hoofdstuk 10:21), in wie de volheid der Godheid lichamelijk woont (Kol. 2:9), Vader der eeuwigheid, wiens heerschappij niet als die der mensen ene tijdelijke, maar ene eeuwige, en tevens ene vaderlijke, met liefderijke voorzorg de welvaart van Zijn volk bedoelende en bedenkende is (Ps. 72), Vredevorst, aan allen strijd op aarde een einde makende en in storelozen vrede regerende (Joh. 14:27. Efeziërs 2:14),

a) Jes. 22:23. Luk. 2:10, 11. Joh. 4:10. b) Jer. 23:6.

Het groot en goddelijk karakter, van het hier beschreven, nieuwgeboren kind, kan op geen bloot mensenkind, geen doorluchtigen zoon van den machtigsten vorst dezer bewoonde aarde toegepast worden.

Want de beste der koningen van Juda en Israël hadden hun fouten en gebreken gehad. De Heilige Geest zal daarom aan onzen Profeet, het beeld voor den geest gebracht hebben van dien verlosser der wereld, dien gezalfden vorst, die toen nog te komen stond en die den scepter niet alleen over Israël, maar over alle volken der wereld zwaaien zou, die het Hoofd was Over alles, de Koning der Koningen, de Heere der Heren, Hem aan wie alle macht in hemel en op aarde was toebedeeld, die het oordeel en recht op aarde bevestigen, over alle de volken der wereld heersen en eens ten genen dage hen allen oordelen zou. (ENGELSE GODGELEERDEN).

Wonderbaar. Was niet alles wonderbaar bij Hem? Wonderbaar was Zijne intrede in de wereld, het Woord is vlees geworden; Gods welbehagen geboren in een stal, de Messias in een beestenkribbe en daaromheen de hemelse heirscharen, gelegd in de heerlijkheid des Heren, het gloria zingende in koorzang! Wonderbaar was Zijn ganse moeitevolle levensloop, Zijne jeugd, Zijne jongelingschap, Zijn driejarig leraarsambt, waarin Hij Zich een profeet bewees, machtig in woorden en werken bij God en al het volk. Wonderbaar was het, dat Hij, de Vorst des levens, de gestalte moest aannemen van een dienstknecht, om gehoorzaam te worden tot in den dood des kruizes! Wonderbaar, dat Hij door dien nacht van lijden, dood en graf, de overste Leidsman der zielen, de opperste Herder der schapen, de Hogepriester aller gelovigen, de Koning der koningen worden moest, en tot die heerlijkheid komen, die Hij bij den Vader had van vóór de grondlegging der wereld.

Raad. Raadsman, Raadgever, een Koning alzo, die niet gelijk anderen, tot zijne voorlichting, raadsliden nodig heeft, maar zelf gelijk de verpersoonlijkte Wijsheid uit het Spreukenboek van Salomo tot alle verlegenen spreken kan: "Bij Mij is raad!"

Wie is het geweest gelijk deze Jezus? Al de schatten der kennis en der wijsheid waren ze niet in Hem verborgen? Wie heeft den radelozen raad gegeven, den enigen raad, den besten raad; met ene broederlijke liefde, met een koninklijk gezag, met ene goddelijke uitkomst, gelijk Hij? Wie kende alle wonden des harten en bereidde een balsem, niet alleen der vertroosting, maar der hemelse verblijding tevens, gelijk Hij? Wie was ten allen tijde en onder alle omstandigheden ene toevlucht gelijk die Zone David's, die sprak gelijk nooit een mens gesproken heeft, al wiens woorden geest en leven waren?

Sterke God, of gelijk het in Luther's en andere vertalingen heet, Kracht en Held, goddelijke Held, eigenlijk een Held gelijk God, wanneer Hij aan de spits van Israël's leger streed-wie, wederom, past die naam méér en éér dan aan Hem, die de overste Leidsman is der zaligheid, die de werken des duivels heeft verbroken, den overste der wereld buiten geworpen, de heerschappij der zonde vernietigd in het vlees? Wat is eens Napoleons sombere gewelddadigheid tegenover de heilige hemelkracht, waarmee Hij alle machten der duisternis verslagen, een verloren Paradijs hervonden en heroverd, een rampzalig mensdom voor immer gered heeft. Andere helden laten voor zich strijden, deze Held worstelde alléén, ten bloede toe en bedroefd tot den dood. Andere helden schitteren met uiterlijken glans; Zijn luister is Zijne martelaars gestalte, Zijne sieraden zijn de littekenen Ziener wonden. Zijn buit is de door Hem

verworven gemeente, ja, elke ziel die Hem als 't loon van Zijn lijden ten dele valt, want iedere ziel is in Zijn oog meer waard dan alle koninkrijken der aarde.

Vader der eeuwigheid, dat is: de Eeuwige, naar het bekende Oosterse spraakgebruik, dat iemand den vader noemt van die eigenschappen en deugden, die hij bezit. Wie zal zich zo noemen onder de kinderen der mensen, waar alle sterren op- en neergaan, waar alle grootheden na korten tijd verbleken, om wederom voor anderen plaats te maken, wie op hare beurt hetzelfde lot wacht? Ziet Jezus alleen blijft in eeuwigheid, onveranderd, onveranderlijk. Eeuwig is Zijne leer, want zijn Evangelie zal allen volkeren verkondigd worden tot ene getuigenis, en eerst daarna zal het einde zijn. Eeuwig is Zijn leven, want het is voor altijd uitgestort in de dorre aderen der mensheid, die het vernieuwd heeft met ene goddelijke kracht. Eeuwig is Zijn Koninkrijk, want het zal alle koninkrijken aan zich onderwerpen, en Hij zal regeren van zee tot zee, macht hebbende over alle vlees, macht over de harten der mensen, alle macht in den hemel en op aarde. Hij is gisteren en heden dezelfde en in eeuwigheid. Ja, wanneer de eeuwen zullen voorbijgesneld zijn, zal Hij nog dezelfde zijn, die Hij was van den beginne. Dan zal Hij eerst recht

Vredevorst heten, gelijk Hij zich tot dusverre betoond heeft. "Mijn rijk is de vrede", zeggen de geweldhebbers der aarde, terwijl zij zich heimelijk toerusten tot den krijg. Deze Koning des vredes is wat Hij heet, en geeft wat Hij zelf bezit: vrede die alle verstand te boven gaat, vrede in alle manieren, vrede te midden van oorlogen en tweedracht en twisten, die de wereld, van alle angsten en vijandige driften, die de harten verscheuren; vrede met God, vrede met den naaste, vrede met zich zelve, vrede met lot en weg, vrede met den dood. En met den groet dezes vredes staat Hij voor de deur. Dat heeft "de ijver van den Heere der heirscharen gedaan, de brandende liefde Gods, die ons niet laat varen, maar Zich zelve ons geeft in Zijn eigen Zoon, allen tot zegen en zaligheid. " .

Zowel in Zijne vernedering als in Zijne verhoging wordt ons hier het vlees geworden Woord geprofeteerd.

In zijn vernedering, waarom Hij die uit God, ja zelf God is wordt geprofeteerd, als een geboren kind, als een gegeven zoon.

In Zijn verhoging, waarom Hij hier met die heerlijke namen wordt genoemd, welke de Profeet Hem geeft, op aandrijving des Geestes.

6. Der grootheid dezer heerschappij 1) en des vredes zal, onder Zijne alles-omvattende regering geen einde zijn (Luk. 1:32), op den troon van David, dien Hij naar Gods raad zal beklimmen, en in Zijn Hem bestemd koninkrijk (2 Sam. 7:12 vv.). Hij zal altijd voortgaan om dat koninkrijk te bevestigen en dat te sterken met gericht en met gerechtigheid, het recht, dat Hij zal handhaven, te maken tot grondslag en pijlers, en de gerechtigheid, welke Hij zelf zal volbrengen en waartoe Hij al de Zijnen zal bekrachtigen, van nu aan, dat Hij geboren, geopenbaard wordt, tot in eeuwigheid toe; 1) want gelijk Zijne heerschappij (vs. 6), also is ook Zijn rijk eeuwig. De a) ijver des HEREN der heirscharen, waarmee Hij al wat Hij Zich voornam en begeert, te Zijner tijd komen laat ter bereiking van het voorgestelde doel; ofschoon den Heere der heirscharen alle vijanden en beletselen veel te onbeduidend zijn, zal zulks doen, 2) zal dezen nieuwen tijd der Davidische regering nu nog maar ene zaak des geloofs en der hoop, stellig doen komen.

a) 2 Kon. 19:31. Jes. 37:32.

1) De grootheid, of de vermeerdering dezer heerschappij en de vredes zal geen einde zijn. Altijd door zal dit kind, deze Zoon als een geestelijke David en Salomo, zijn Rijk vermeerderen niet met vleselijke, maar met geestelijke wapenen. Altijd nieuwe onderdanen zal Hij zich toevoegen, en aan het bewerken van vrede voor de zijnen zal geen einde komen, als Hij recht en gerechtigheid zal handhaven en oefenen. Niet langer zal de kerk binnen Israël's grenzen beperkt blijven, maar zal over de gehele wereld zich uitbreiden en uit alle natiën, talen en volken verzameld worden.

De Profeet geeft hier voor de bedrukte kinderen Gods in zijne dagen een heerlijk vergezicht, spelt een heerlijke toekomst, wat wel is waar nu nog was een zaak van geloof en niet voorwerp van aanschouwen, maar waarin zij zich toch met onuitsprekelijke vreugde konden verheugen.

2) Het is gene verdienste des volks, uit welks midden de Messias voortkomt, dat de Heere het dezen zendt; maar de grond ligt alleen in het wezen van God zelf, in Zijn liefde ijver voor het eenmaal uit genade verkoren geslacht van Abraham. Want xanqis de ijver en vrije liefde voor den enen persoon, gelijk dit woord recht eigenlijk de geestdrift des Dichters van 't Hoge Lied is (8:6) en heeft in het O. V. voornamelijk op het verkoren volk Israël betrekking. Gene verklaring kan hier meer verkeerd en onwaardig zijn, dan welke dit woord in de betekenis van "ijverzucht" neemt, alsof Jehova slechts tot beschaming der heidense goden dit bewijs der almacht en der genade voor Zijn volk gaf.

Het is opmerkelijk, dat de Romeinse keizer, onder wiens heerschappij Christus geboren werd, Augustus, d. i. vergroter van het rijk, van het ene tot het andere einde der toen bekende wereld heerste en in vrede regeerde. (Luk. 2:1.) .

8. En al dit volk zal het op de gevoeligste wijze gewaar worden, wat dit betekent, zowel Efraïm in het noorden en de inwoners van Samaria, de hoofdstad des rijks; ofschoon na de zware verliezen reeds vroeger van de Assyriërs geleden (2 Kon. 13:19 v.), in hoogmoed, als waren zij machtig genoeg dat alles gemakkelijk te overwinnen, en grootsheid des harten, als konden zij de sterke hand der Heren trotseren, en als hadden zij het niet nodig zich door Zijne strafgerichten te laten verschrikken, zeggende:

Ene verdere rede van den Profeet heeft tot onderwerp de tegen Zijn volk uitgestrekte hand des Heren, en stelt, op grond van een door Goddelijke openbaring ontvangen woord, in het licht dat de beide huizen Israël's voor het tegenwoordige een tijdperk van goddelijke bezoeking beleven, waardoor zij met volkomen ondergang bedreigd worden. Zij plaatst het rijk van Efraïm op den voorgrond, om dan bepaald op het rijk Juda het oog te vestigen, en den tijd des gerichts in vier perioden te schetsen, iedere periode eindigende met aanhaling van het reeds vroeger gesprokene: "Om dit alles keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt," en alzo den overgang tot de volgende vormende. Zo is dan deze gehele rede zeer regelmatig geordend, en bevatten de twee eerste gedeelten ieder vijf verzen, de twee laatste ieder vier.

I. Vs. 7-11. De waarheid van het woord, den Profeet geopenbaard, zal vóór al het andere in de ogen van het meest verblinde deel der natie, het rijk Israël, met vollen glans schitteren. Gevangen in vleselijken overmoed en hoogmoedige verheffing tegen God, vormt men zich

daarin allerlei dwaze droombeelden; maar juist het tegendeel zal geschieden. Niet Israël zal met de hulp van Syriërs en Filistijnen Juda overheersen, maar deze volkeren zullen met nog ene macht, welke Jehova zal oproepen, als een roofdier Israël verslinden.

7. De Heere heeft een woord der bedreiging gezonden in Jakob, waarbij aan beide rijken, zowel het noordelijk als het zuidelijk, ondergang en verderf worden aangekondigd, en het is gevallen in Israël, is ook reeds begonnen in beginsel aan Israël vervuld te worden.

8. En al dit volk zal het op de gevoeligste wijze gewaar worden, wat dit betekent, zowel Efraïm in het noorden en de inwoners van Samaria, de hoofdstad des rijks; ofschoon na de zware verliezen reeds vroeger van de Assyriërs geleden (2 Kon. 13:19 v.), in hoogmoed, als waren zij machtig genoeg dat alles gemakkelijk te overwinnen, en grootsheid des harten, als konden zij de sterke hand der Heren trotseren, en als hadden zij het niet nodig zich door Zijne strafgerichten te laten verschrikken, zeggende:

9. De tichelstenen zijn gevallen, de slechts van gewonen steen opgebouwde huizen zijn in ons land verwoest geworden; maar daaraan is niets verbeurd, want met uitgehouwene, kostbare stenen of blokken, zullen wij het verwoeste wederom bouwen; de wilde vijgenbomen ¹⁾, die toch niet veel waard zijn (1 Kron. 27:28), zijn afgehouden, maar wij zullen ze in iets hoogs en kostbaars, in cederen veranderen, en nu komen zij om hun overmoedigheid te staven op tegen het rijk Juda, menende met de Syriërs en gesteund door de Filistijnen (2 Kron. 27:17 vv.), wel te zullen slagen, dat rijk gemakkelijk te kunnen verwoesten en alzo uit hun vroegere nederlagen des te krachtiger te zullen opstaan.

1) Voor geringe huizen gebruikte men het hout der Sycomoren, of wilde vijgenbomen, die weinig in achting waren.

10. Maar het is er zo ver van verwijderd, dat zij hun doel zouden bereiken, dat zij juist degenen zijn, die nu geheel verwoest worden, en wel door dezelfde macht die nu voor hen strijdt. Want de HEERE zal Rezins, des tegenwoordigen bondgenoots, tegenpartijen, namelijk de Assyriërs (2 Kon. 15:7 vv.), tegen hem, het volk Efraïm en de inwoners van Samaria (vs. 9) verheffen, en Hij zal Zijne vijanden, dezelfde Assyriërs, van wie zij reeds zoveel hebben geleden (2 Kon. 15:19 v.), zamen verheffen tegen hen, en Efraïm zal nu het rijk zijn, dat te gronde gaat.

11. De Syriërs van voren uit het Oosten, en de Filistijnen van achteren, uit het Westen (Gen. 13:9), dat zij Israël opeten met vollen mond, eerst gedeeltelijk bij den inval van Tiglath-Pilezer (2 Kon. 15:29), dan ten volle bij dien van Salmanezar (2 Kon. 17:5 vv. 1). Om dit alles, gelijk reeds vroeger met betrekking tot gans Efraïm en Juda gezegd is (Hoofdstuk 5:25), en ook hier (vs. 17 :21; 10:4) gedurig herhaald moet worden, keert Zijn, Jehova's toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt.

1) In hoeverre aan de krijgstochten der Assyriërs tegen het noorden des lands met de Syriërs ook de Filistijnen deel hadden, wordt in de Schrift niet verhaald; zij komen daar, behalve 1 Kon. 15:27, altijd alleen als vijanden van het Zuiden des lands voor; intussen ligt de mening

voor de hand dat, gelijk de Syriërs na hun nederlaag door Assyrië (2 Kon. 16:9) zich gedwongen zagen in het leger van hun nieuwe overheersers tegen de vroegere bondgenoten te strijden (2 Kon. 15:27), ook de Filistijnen bij de verdere veroveringstochten der Assyrische koningen (2 Kon. 17:35) hetzelfde moesten doen, daar deze krijgstochten tegelijk tegen Fenecië tot Egypte toe gericht waren.

Terecht wordt door Dächsel opgemerkt dat in de Schrift niets verhaald wordt van een inval van de Filistijnen in noordelijk Palestina. Maar wel wordt vermeld van een inval der Filistijnen in zuidelijk Palestina in het rijk van Juda, onder de regering van Achaz (2 Kron. 28:16-19). Wij hebben derhalve hier onder Israël niet alleen het rijk der Tien stammen te verstaan, maar ook het rijk van Juda, d. i. het gehele Israël. De Profeet gaat hier over van Efraïm tot geheel Israël om het gehele volk te dreigen met Gods strafgerichten.

Vandaar dan ook dat het slot van dit vers weer eensluidend is met slot van Hoofd. 5:25.

II. Vs. 12-16. Maar het door Israël zo zwaar bedreigde en zo genadig daaruit bevrijde Juda, wendt zich niet tot den Heere, om, Zijne hulp erkennende, zich in oprechtheid tot Hem te willen bekeren, door slechte vorsten geregeerd en door valse Profeten verleid, zinkt het al dieper in 't verderf weg, zodat het geheel moet uitgeroeid worden, dat de Heere niet langer behagen hebben kan in die krachtige mannen, of medelijden met zijne weduwen en wezen.

12. Want dit volk, in Juda, ofschoon het in al de kastijdingen over het noorden des lands mededeelt, keert zich niet tot Dien, die het slaat, en den HEERE der heirscharen zoeken zij niet 1) om Zijne genade en hulp in waarachtig geloof over zich in te roepen, opdat zij nog redding zouden vinden (2 Kon. 17:19 v.).

1) Hier wordt Israël's onbekeerlijkheid aangeduid, onder de tuchtiging des Heren, en tevens hoe zij waren afgodendienaars en Godverzakkers. Hoe zij in plaats van zich te bekeren tot den levenden God in hunnen afgodendienst bleven volharden en zich niet bekommerden om den God des Verbonds. Daarom zou de Heere hen overgeven in de hand der Assyriërs en afhouden den kop en den staart.

13. Daarom zal de HEERE af houwen in Juda, zowel als in Efraïm, uit Israël den kop en den staart, gelijk men gewoon is te spreken, wanneer men alles in een denkbeeld wil samenvatten (Hoofdstuk 19:15), d. i. het beste en het verachtste aan het lichaam van het dier, den tak en de bieze 1), het beste en het slechtste in het plantenrijk, op een dag (2 Kon. 25!).

1) Men versta hieronder den palmtak met zijne bloem- of dadelrossen, waartegen de bies, het nutteloos riet der moerassen, natuurlijk afsteekt.

14. (De oude en aanzienlijke, de hoofdpersoon des volks, die is, gelijk het spreekwoord zegt, de kop aan het lichaam van den Staat; maar de profeet, die valsheid leert, die is de staart, deze het volk en zijne lusten vleierende profeten bekleden in het staatswezen de plaats als van den kwispelenden staart aan het achterlijf des diers, daar zij slechts spreken wat de mensen gaarne horen. (2 Tim. 4:3).

Een zonderlinge tussenzin, dien Jesaja kon en zeker zou achtergelaten hebben, indien niet zijn oogmerk geweest was, een bijtenden schimpscheut te doen tegen de valse profeten van dien tijd in Israël, dien hij hiermede uitmaakt voor het laagste, verachtelijkste deel, het uitschot der natie, en die inderdaad dezen schimp verdienden door hun laaghartig en baatzuchtig kruipen. Men moet dit verrassende en stekende niet over het hoofd zien, waarop het in deze tussenrede geheel aankomt.

De Heere spreekt hier zich oordeel uit tegen de Overheid, die niet naar Hem vroeg en tegen den valschen profeet, die de Overheid sterkte in haar verzet tegen God Almachtig. Israël was een theocratisch volk en daarom had de Heere den koning zijne profeten toegevoegd, om dezen te houden bij den waren godsdienst. Achaz had niet alleen God, den Heere, den dienst opgezegd, maar ook de ware profeten verworpen en zich omringd met zulke, die hem stijfden in zien afval, en het kwade goed noemden. Daarom zou de Heere niet alleen de Overheid, maar ook den valschen profeet afhouden.

15. Dit zal, gelijk vs. 13 gezegd, op één dag geschieden, en het is ook billijk, wanneer men onder den kop de valse profeten en onder den staart het door hen verleide volk verstaan moet. Want de leiders dezes volks, die het voorgaan, gelijk de kop het hoofd is des lichaams, zijn niets dan verleiders (Hoofdstuk 3:12. Micha 3:5. Jer. 23:13 vv.), en die van hen geleid worden, worden ingeslokt (Luk. 6:39).

16. Daarom, omdat het reeds zover gekomen is, dat geen enkele van de verschillende standen onder het volk zelfs de minste is van wat zij moesten en konden zijn, zal Zich de Heere niet verblijden over hun jongelingen, als over het edelste deel des volks, dat met bijzondere zorgvuldigheid gepleegd en onderhouden wordt, en hunner wezen en hunner weduwen, aan wie toch anders wel het meest Zijne liefderijke erbarmen toegezegd is (Ps. 10:14; 68:6), zal Hij Zich niet ontfermen, want zij zijn allen te zamen a) huichelaars, vanwege hun verkeerd onzedelijk gemoed, en boosdoeners, door hun schandelijke wijze van handelen, en alle mond spreekt dwaasheid, misdadige en lasterlijke woorden. (Hos. 14:2 Job 2:10). Om dit alles keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt; zodat het schijnbaar zwaarste gericht altijd op nieuw door een nog zwaarder moet gevolgd worden.

a) Jes. 10:6.

Het is de onwrikbare wet der hemelse strafbesluiten, dat het goddelijk louteringsvuur op aarde de bozen verbrandt, zij mogen verleiders of verleiden zijn. Maar hoe moet de vlam merg en been van ben doordringen, die den vloek des verderfs over de anderen gebracht hebben! .

God zou in hun jongelingen, in de bloem hunner jeugd een blijdschap, geen gevallen hebben, neen Hij zou hen, die zich ook al te licht lieten verleiden, met de overigen laten omkomen, en dus zouden de blinden, tevens met hun leiders vallen. God zou zich niet ontfermen over hun wezen en weduwen, wier handlanger en bewaarder Hij anders altoos is. Want deze hadden hun weg zowel verdorven als alle de overigen, en de armoede en het hulpeloze van hunnen toestand had hen niet teruggehouden van het kwade, dies God zich hunner niet zou bekreunen, noch hen van deze zijne oordelen uitzonderen.

III. Vs. 17-20. In het rijk Israël's heerst reeds ten gevolge van de loslating door Jehova zulk een geest der goddeloosheid, dat het vuur der meest woeste hartstochten het volk verteert en dikke rookwolken boven het brandende bos opgaan: er is geen onderling mededogen meer, maar men bijt en vereet elkaar met ene woede, die gene palen kent, en die zelfs ten koste van de naaste bloedverwanten bevrediging zoekt. Dit kan slechts tot volkomen vernietiging leiden.

17. Want, om terug te keren tot op het volk Efraïm en de inwoners van Samaria (vs. 9), a) de goddeloosheid aldaar brandt als een hoog opvlammend vuur, doornen en distels, die onaanzienlijke struiken, het eerst daardoor aangegrepen, zal zij verteren, en zal altijd verder om zich heengrijpend aansteken de verwarde struiken des wouds, dat aldus ook in brand vliegt, die zich verheven hebben als de verheffing des rooks.

a) Jes. 5:24; 24:6.

Niet slechts in enkele delen, maar in alle standen en verbintenissen, wordt het volk verteerd door het vuur van vreselijke hartstochten en bedrijft allerlei schandelijke daden en gruwelen, waarvan de geschiedenis uit dien tijd zo vele proeven oplevert.

18. Van wege de verbolgenheid des HEREN der heirscharen, die Zijn volk heeft overgegeven tot volkomen loslating van alle hartstochten, zal het land verduisterd, als een in zware rookwolken gehuld, een brandend woud worden; en het volk zal zijn als een voedsel des vuurs, als brandhout; de een zal den ander niet verschonen, maar op de onmenslijkste wijze woeden zij in hun bij regeringloosheid uitgebroken burgeroorlogen tegen elkaar, gelijk dit blijkt uit 2 Kon. 15:8-31; 17:1.

19. En aan deze wederkerige vernieling is geen einde, want zo hij ter rechterhand snijdt of rooft, zal hij toch hongeren maar een nieuw voorwerp voor hun vraatzucht, en zo hij ter linkerhand eet, zo zal hij toch niet verzadigd worden, maar altijd begerig zijn; een iegelijk zal het vlees zijns arms eten, terwijl zij zelfs zich aan familiebetrekkingen en stamgenoten vergrijpen (Jer. 19:9).

1) Maar in deze ramp wil dan Profeet het zeer zwaar oordeel Gods gezien hebben. En het is volstrekt waar, en alle volken hebben het erkend, die het also hebben ondervonden, dat de tweedracht in den Staat de uiterste der rampen is en indien zij niet bij tijds wordt uitgeblust een zeker voorbode is van den zekeren ondergang van den Staat, als bewijs van den toorn Godes wat Hij hier bewaarheid. Doch de Profeet wil dit bewijs van het Goddelijk oordeel vermelden, omdat het zo duidelijk in den toestand van dien Staat te voorschijn trad, dat het aller opmerkzaamheid moest trekken. Alle rampen werkten samen tot ellende van dit volk. En echter was aan den gerechtelijken toorn nog niet genoeg gedaan, maar was de hand Gods nog uitgestrekt.

20. Manasse eet Efraïm, en Efraïm Manasse, ofschoon zij beiden van Jozef afstammende broeders zijn, en zij zullen daarna weer gemene zaak maken, en te zamen tegen Juda zijn, gelijk nog onlangs in den Syro-Efraïmitischen oorlog geschiedde, aan welks gevolgen wij nog

lijden. Om dit alles (zie vs. 12 en 17), keert Zijn toorn zich niet af, meer Zijne hand is nog uitgestrekt.

Met onverzadelijke begeerte, gelijk een woedend monster, eet de volksopstand naar alle kanten voort, totdat hij den hoogsten graad van afschuwelijkheid bereikt, als de bloeddorstige in zich eigen vlees woedt.

HOOFDSTUK 10.

STRAF DER ONGERECHTIGHEID. ONDERGANG DER ASSYRIËRS.

IV. Vs. 1-4. Werkelijk ziet het er in 't rijk Juda ook niet beter uit, daar zijn onrechtvaardige geweldenaars en rechters, die hun macht slechts gebruiken om te onderdrukken de armen en ellendigen, en het recht te buigen in den dienst der boze zelfzucht tegenover weduwen en wezen, De dag der bezoeking en der ellende kan dan ook niet uitblijven, waarop zij, die niet tot toevlucht en hulp waren voor de verdrukten, nu ook gene toevlucht en hulp vinden, en zij die anderen onderdrukt en neergeworpen hebben, nu ook zelf onderdrukt en verbrijzeld worden.

1. Wee degenen, die, als wetgeleerden met de uitvaardiging van wetten belast, ongerechte inzettingen inzetten, en dus van hun macht misbruik maken tot het vaststellen van allerlei spitsvondige decreten, en den schrijvers, die, als rechters gezeten, moeite voorschrijven. 1)

1) De Profeet keert zich nu tot de onrechtvaardige machthebbende rechters, die in plaats van recht te doen, de armen te hulp komen, de rechten der weduwe voor te staan, de armen verdrukten en wat aan de weduwen en wezen toebehoorde inslokten. Dit was wel een zeer grote gruwel in de ogen des Heren. Bekleden de weduwen en de wezen een grote plaats in de H. Schrift, schrikkelijk toornt de Heere tegen al degenen, die deze hulpelozen onrecht aandoen. En het is wel een bewijs van diep verval, als de mensen zich opmaken, om al wat nooddruftig en ellendig is te vernietigen of te beroven.

2. Om de armen het recht af te wenden, en om het recht der ellendigen Mijns volks te roven, hun het inslaan van den weg des rechts onmogelijk te maken, opdat de weduwen met datgene, waarop zij onbetwistbaar recht hebben, hun bult worden, en opdat zij de wezen mogen plunderen, hen berovende van hun rechtmatig erfdeel.

3. Maar wat zult gijlieden, onrechtvaardige hebzuchtigen, doen ten dage, der bezoeking, en der verwoesting, die van verre komen zal om u voor de oordelen Gods te verbergen? Tot wie zult gij vliesen om hulp tegen het lot dat u bedreigt? en waar zult gij uwe heerlijkheid, uwe eer, uwe ziel (Ps. 7:6) laten, 1) en in veiligheid stellen?

1) Nu moogt gij de weduwen en wezen vertrappen, vernederen of geheel uitschudden, maar wat zult gij doen als God opstaat om hun zaak te richten en te handhaven, gij moogt nu als geweldenaars de armen onderdrukken, juist alsof gij er nooit rekenschap over zoudt geven en nooit te erger er om varen zoudt. Maar wat meent gij, zou God zich nimmer de zaken der onderdrukten aantrekken, noch Hij de onderdrukkers deswege bezoeken? .

Er zou voor hen geen plaats zijn om zich te verbergen, zij zouden zich niet kunnen verdedigen. Hun eer zou als kaf vergaan, hun rijkdom als een mot versmelten en nergens zou er voor hen uitkomst zijn. Het gebogen recht en de vertrapte gerechtigheid wordt door den Rechtvaardigen God zeker gewroken.

4. Dat elk een zich niet bij de algemene wegleiding naar het vreemde land zou buigen onder de gevangenen, die met ter aarde geneigd hoofd voortgaan, en wellicht reeds vroeger bij het

algemene bloedbad vallen onder de gedoden? Om dit alles (zie Hoofdstuk 9:12, 17, 21) keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt; het einde des gericht, hoe vreselijk deze tijden ook zijn, is er nog niet.

De profeet vervolgt deze vreselijke gedachtenreeks niet; de ballingschap, hier bedoeld, sluit dan ook werkelijk ene periode af.

Aan de vorige rede, waarschijnlijk gehouden in hetzelfde tijdsbestek, dat tussen de vernedering van Syrië door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 16:7-16) en den laatsten tocht tegen het rijk der 10 stammen verloopt (2 Kon. 15:29), sluit zich ene nieuwe aan, zonder twijfel tezelfder tijd gehouden, waarin “de Messiaanse voorspelling, nadat zij Hoofdstuk 7 het ongeloof haren vloek voorgehouden en Hoofdstuk 8 en 9 met hare belofte als met een schitterend licht de duisternis verlicht heeft, van nu aan haar hoogste punt bereikt; was zij Hoofdstuk 7 als ene, ster in den nacht en in 8 en 9 als de aanbreekende dageraad, nu wordt de hemel wolkeloos en is zij als de zon op den vollen middag.

I. Vs. 5-19 De Profeet begint daarmee, dat hij het wee over Juda (zie vs. 1-4) in een wee over Assyrië doet overgaan; het op eigen kracht hoogmoedige, overmoedige Assyrië is niets dan voor een tijd een doornestok in de hand des Heren, om dan, nadat het uitgediend heeft, onder de slagen van Gods toorn te vallen, te worden verbroken en weggeworpen.

5. a) Wee den Assyriër, den Assyrischen koning, die in gemeenschap met den toen ter tijd aan het hoofd der wereldmacht staanden koning van Babylon (Hoofdstuk 7:17), de roede Mijns toorns is, en Mijne grimmigheid is een stok in hun (beider koningen) hand!

a) Jes. 36:1. Jer. 25:9. Ezechiël. 21:9.

Wee den Assyriër in zijn trotsen overmoed. Terwijl hij Mijn volk geselt, is hij slechts ene roede, die Ik in hun toorn zwaai, ja, hoewel hij den staf der tuchting in zijn eigene hand houdt, zo wordt die toch slechts door Mijne gramschap in beweging gebracht, hij is Mijne gramschap.

De wet van het contrast heerst zowel in de geschiedenis des heils als ook in de profetie. Wanneer de nood ten toppunt is gestegen, verandert hij in hulpe en wanneer de profetie zo nachtelijk donker zonder licht is geworden, gelijk in de vorige afdeling, zo wordt zij plotseling zo heerlijk licht zonder donkerheid als in de nu beginnende verzen.

Het wee over Israël wordt het wee over Assur. Wel zou de Heere Assur gebruiken als een tuchtroede voor zijn volk, maar ook dit zou Assur's schuld zijn, waarvoor hij door den Heere zou gestraft worden.

Want neen, niet om des Heren Raad te volvoeren, zou Assur Efraïm benauwen en Juda trachten te vernietigen, maar om zelf zijn macht uit te breiden, en om zijn woede tegen het volk Gods den teugel te vieren. En dit zou door den Heere bezocht worden.

Aan de vorige rede, waarschijnlijk gehouden in hetzelfde tijdsbestek, dat tussen de vernedering van Syrië door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 16:7-16) en den laatsten tocht tegen het rijk der 10 stammen verloopt (2 Kon. 15:29), sluit zich ene nieuwe aan, zonder twijfel tezelfder tijd gehouden, waarin “de Messiaanse voorspelling, nadat zij Hoofdstuk 7 het

ongeloof haren vloek voorgehouden en Hoofdstuk 8 en 9 met hare belofte als met een schitterend licht de duisternis verlicht heeft, van nu aan haar hoogste punt bereikt; was zij Hoofdstuk 7 als ene, ster in den nacht en in 8 en 9 als de aanbreekende dageraad, nu wordt de hemel wolkeloos en is zij als de zon op den vollen middag.

I. Vs. 5-19 De Profeet begint daarmee, dat hij het wee over Juda (zie vs. 1-4) in een wee over Assyrië doet overgaan; het op eigen kracht hoogmoedige, overmoedige Assyrië is niets dan voor een tijd een doornestok in de hand des Heren, om dan, nadat het uitgediend heeft, onder de slagen van Gods toorn te vallen, te worden verbroken en weggeworpen.

5. a) Wee den Assyriër, den Assyrischen koning, die in gemeenschap met den toen ter tijd aan het hoofd der wereldmacht staanden koning van Babylon (Hoofdstuk 7:17), de roede Mijns toorns is, en Mijne grimmigheid is een stok in hun (beider koningen) hand!

a) Jes. 36:1. Jer. 25:9. Ezechiël. 21:9.

Wee den Assyriër in zijn trotsen overmoed. Terwijl hij Mijn volk geselt, is hij slechts ene roede, die Ik in hun toorn zwaai, ja, hoewel hij den staf der tuchting in zijn eigene hand houdt, zo wordt die toch slechts door Mijne gramschap in beweging gebracht, hij is Mijne gramschap.

De wet van het contrast heerst zowel in de geschiedenis des heils als ook in de profetie. Wanneer de nood ten toppunt is gestegen, verandert hij in hulpe en wanneer de profetie zo nachtelijk donker zonder licht is geworden, gelijk in de vorige afdeling, zo wordt zij plotseling zo heerlijk licht zonder donkerheid als in de nu beginnende verzen.

Het wee over Israël wordt het wee over Assur. Wel zou de Heere Assur gebruiken als een tuchtroede voor zijn volk, maar ook dit zou Assur's schuld zijn, waarvoor hij door den Heere zou gestraft worden.

Want neen, niet om des Heren Raad te volvoeren, zou Assur Efraïm benauwen en Juda trachten te vernietigen, maar om zelf zijn macht uit te breiden, en om zijn woede tegen het volk Gods den teugel te vieren. En dit zou door den Heere bezocht worden.

6. Ik zal hem den koning van Assyrië (2 Kon. 15:29. 2 Kron. 28:20. 2 Kon. 17:3 vv. 18:13 vv.), en dan ook den koning van Babel (2 Kon. 24 en 25), zenden tegen een huichelachtig volk, tegen Juda zowel als tegen Israël, die beide van het volk Gods ene uitgedoofde natie zijn geworden (Hoofdstuk 9:17), en Ik zal hem bevel geven tegen het volk Mijner verbolgenheid (Jer. 7:29); opdat hij den door rove, en plundere, de op hem buit gemaakte plundering, en stelle het ter vertreding, vertrede het, gelijk het slijk der straten (Hoofdstuk 5:25. Micha 7:10).

7. Hoewel hij het zo niet meent, dat hij daarbij slechts Mijn raad volbrengt, en zijn hart altoos niet denkt, dat namelijk zijne kracht niet verder gaat dan om te doen, waartoe hij van Mij volmacht heeft; maar hij zal ten gevolge van zijne overmoedige plannen in zijn hart hebben al het andere te verdelgen en uit te roeien niet weinige volken, opdat zijne macht onbepaald zij.

8. En dan meent hij met Israël te kunnen doen als met de andere volkeren, die hij reeds aan zich onderworpen heeft. Want hij zegt 1) (vergel. de bijna woordelijke vervulling van deze profetische aankondiging in de geschiedenis: Hoofdstuk 36:18 vv; 37:10 vv. niet mijne

vorsten, de van mij afhankelijke vazallen en mijne rijksgroten al te zamen koningen geweest, die ik tot ene voetbank mijner voeten gesteld heb?

1) De hoogmoed en de vermetelheid van dezen vorst die bij uitstek groot was, wordt door den profeet hier breedvoerig, als in zijn eigen taal omschreven, om hem des te meer belachelijk te doen voorkomen, deels ook om Gods volk te verzekeren, dat hij teleurgesteld en zelven teneder geveld zou worden. Want dit is een algemene grondregel en doorgaande waarheid, dat hoogmoed voor den val komt. Het geeft tevens te kennen, dat God kennis neemt en rekenschap houdt van alle 's mensen trotse woorden en grote aanslagen, waardoor zij den hemel zelven en de aarde schijnen te willen uitdagen.

9. Is niet Kalno (Chalne, Gen. 10:10, aan den linker oever van den Tiger, tegenover Seleucia), met zijn vroegeren zelfstandig heersenden koning mij evenzeer onderdanig, gelijk Karchemis, op de oostelijke zijde van den Eufrat (2 Kon. 35:20), dit is? Is Hamath, aan den Orontes in Syrië (Gen. 10:18), niet evenzeer volkomen mij, d. i. mijne voorgangers op Assyrië's troon (2 Kon. 18:34), onderworpen geworden gelijk Arfad (2 Sam. 8:6)? Is niet Samaria reeds even goed in mijne staten ingelijfd (2 Kon. 15:29; 18:9 vv.), gelijk dit reeds met Damascus (2 Kon. 16:9) het geval is?

Met de grootsprekende taal in dit en de volgende verzen moet men vergelijken 2 Kon. 18:33, 34 en 19:12, 13. De trotse koning van Assyrië noemt hier de hoofdsteden op der landen en koninkrijken, die door hem veroverd waren.

10. Gelijk als mijne hand om te overweldigen gevonden heeft de koninkrijken der afgoden, de zo even genoemde en nog vele andere te Jeruzalem en Samaria met den naam afgodische rijken gebrandmerkte staten, ofschoon hun gesnedene beelden der daar gediende afgoden beter zijn, reeds door hun groot aantal, dan die van Samaria, waar men slechts één God dient, den Heere der heirscharen;

11. Gelijk als ik gedaan heb aan Samaria en aan hare afgoden, die men te Jeruzalem dient, om te bewijzen dat het koninkrijk van den Heere der heirscharen niet veiliger is tegenover mij dan de andere rijken, daar de ene helft daarvan reeds door mij vernietigd is, zou ik alzo niet kunnen doen aan Jeruzalem en aan hare afgoden, den Heere der heirscharen?

Deze woorden moeten ons Assyrië op het hoogste punt van zijn hemeltergenden hoogmoed, in de dagen van koning Hizkia (2 Kon. 18:33 vv. 10:10 vv.) voorstellen. Israël had tegen de zo overmoedige en dreigende eisen, zo als die toen van de Assyrische veldheren uitgingen, ene sterke vertroosting nodig. Deze vertroosting wordt hier geschonken en wel vooral daardoor, dat Israël reeds vele eeuwen vroeger met den hoofdinhoud van deze beledigende taal, maar terzelfder tijd ook met het einde van dien overmoed bekend gemaakt wordt.

12. Want het zal geschieden, als de Heere een einde zal gemaakt hebben van al Zijn werk, waartoe Hij tot bezoeking van Zijn afgefallen volk zal overgaan, op den berg Zion en te Jeruzalem, want Hij tuchtigt de zijnen wel, maar zal ze niet ten dode overgeven (Ps. 118:18), dan zal Ik, zegt Hij, met straffen en verootmoediging tot vernietiging toe, te huis zoeken de

vrucht van de grootsheid des harten van den koning van Assyrië, zijn verdelgingswerk (vs. 7), waardoor hij zijne trotse gezindheid openbaart, gelijk de boom zich doet kennen uit de vrucht, en de pracht van de hoogheid zijner ogen, daar hij in vermetel vertrouwen op zijn trots, aan het overwinnen gewende leger, zelfs den Heere der heirscharen dorst te lasteren (vs. 8 vv.).

13. Daarom moet het met hem naar 1 Petrus 5:5, in ene volkome vernietiging eindigen. Omdat hij gezegd heeft: Door de kracht mijner eigene hand heb ik het gedaan, wat ik aan de koninkrijken der heidenen en vooral aan het rijk van Israël's God volbracht heb, en door mijne eigene wijsheid; want ik ben verstandig (Hoofdstuk 19:11. Ezechiël. 28:3 vv.); en ik heb door deze mijne kracht en wijsheid de landpalen der volken weggenomen, daar ik hen onder één scepter verenigd en mijn uitgestrekt en machtig rijk naar willekeur in verschillende gewesten verdeeld heb, en heb hunnen voorraad (hun schatten) geroofd, en heb als een geweldige de inwoners doen nederdalen;

“En al wat hoog gesteld was, is door mij geweldig neergestort. ”

14. En mijne hand heeft gevonden het vermogen der volken, als of iemand een nest vindt, dat hij gemakkelijk uithaalt, en ik heb het ganse aardrijk samengeraapt, gelijk men de eieren in het nest, die door het wijfje verlaten zijn, zodra slecht iemand de hand in het nest heeft gestoken, samenraapt met de hand; en er is niemand geweest, van de jongen, zo er reeds waren uitgekropen, die enen vleugel verroerde, om zich te verweren, of den bek opendeed, of piepte, om den aanvaller te verschrikken.

De laffe grootspraak van den Assyrischen vorst gaat hier alle palen te buiten: hij erkent niet alleen gene helpende godheid, maar ook geen krijgsgeluk, gene dapperheid zijner benden, of bekwaamheid zijner legerhoofden; hij heeft alles alleen verricht. Overwinningen, die hem misschien veel bloeds hebben gekost, daarvan zegt hij, dat hij ze als verlaten eieren had samengeraapt; de ganse aarde is hem een nest van weerloos gevogelte, waaruit hij wegrukt hetgeen hem behaagt; men biedt hem niet alleen geen weerstand, maar durft zelfs den mond niet tegen hem openen, noch enig geluid maken. Men moet niet uit het oog verliezen, dat eieren rapen en nesten verstoren doorgaans het bedrijf is van kinderen. Zo was ook voor den koning van Assyrië het overwinnen van volken en vernielen van koninkrijken slechts kinderspel.

15. Welk een dwaze hoogmoed spreekt de Heere. Zal dan ene bijl zich beroemen tegen dien, die daarmee houdt? alsof niet hij, maar zij het ware die den slag deed; zal ene zaag pochen tegen dien, die ze trekt, Immers is zij zonder die bewegende kracht niets dan een dood machteloos werktuig! Alsof een staf bewoog degenen, die hem opheffen? als men enen stok opheft, is het geen hout?

Vs. 8-11; 13-15. Zijn wij ook niet hooggevierde overwinnaars over Kalno en Karechemis, Ramath en Arpad, Damascus en Samaria, en zijn wij nog ver verwijderd van Jeruzalem en zijne heilige hoogten, zo zeggen wij toch veel te gaarne in de beperkste kringen der geringste werkzaamheid: door de kracht mijner hand heb ik het gedaan en door mijne wijsheid; want ik

ben zeer verstandig. ” “Zwakke bijl, wie houwt met u? Zwakke zaag, wie trekt u? Zwakke roede, wie heft u op? Zwakke staf, wie zwaait u?” .

16. Daarom 1) zal de Heere, HEERE der heirscharen, om aan zulke belachlijken hoogmoed een einde te maken, onder zijne vetten zijne welgevoede groten, ene waarheid ene uittering zenden; en onder zijne heerlijkheid, zijne kostbaar toegeruste heirmacht a), zal Hij enen brand doen branden, als den brand des vuurs, eens aangestoken houtstapels.

a) Jes. 24:1.

1) De zin is gemakkelijk te verstaan. Onder de vetten hebben we te verstaan de legerscharen en de legioenen der ASSYRIËRS, bestaande uit de best geoefende en dapperste manschappen en zulk een bloeiend aanzien vertonende, dat zij een vrolijk gelaat te voorschijn brachten en niet anders dan met wellust en vermaak konden aanschouwd worden. Doch de magerheid onder deze troepen te zenden, waardoor dit leger zou vermageren is die plage over dit bloeiend leger gezonden, waardoor het grootste en beste gedeelte plotseling wegsmolt en de troepen een aanmerkelijk verlies ondergingen en verminderd en verminkt een magerheid vertoonden. En zeker het wonder, hetwelk God openbaarde in den ondergang van het leger van Sanherib, was buitengewoon, glorievol en volstrekt singulier, een zeer duidelijk bewijs van de goddelijke almacht, van Zijn majesteit en van Zijn zorg jegens Zijn volk, ja bijna het duidelijkst van alle, welke men in de geschiedenis van dit volk ontmoet.

Het andere beeld is ontleed aan het vuur. De roem der ASSYRIËRS en van hun leger was wijd en zijn verspreid. Assyrië was op dit ogenblik de wereldmacht maar ziet gelijk vuur plotseling en geheel vernietigt, also zou de Heere ook doen met die wereldmacht. In een oogwenk en voor goed zou de macht van Assyrië vernietigd worden gelijk een vuur wol en vlas volkomen verteert.

17. Want het Licht van Israël, 1) Hij, die Israël's licht is, zal, Zich over Zijn volk ontfermende en het beschermende tegen den koning van Assyrië, die het te schande brengen en verdrukken wil, tot een vuur vlam zijn, en zijn, Israël's, Heilige tot eens vlam, voor den tegenstander van Zijn volk, den overmoedigen Sanherib (2 Kon. 18:13 vv.), welke in brand steken en verteren zal zijne doornen en distels, het heirleger van den Assyrischen koning op een dag.

1) Licht van Israël, en Heilige Israël's, wordt hier gezegd van Israël's God, en van dat Licht en van den Heilige wordt gezegd, dat het tot een vuur en dat Hij tot een vlam zal zijn. Dit wil zeggen dat Hij zich in zijn rechtvaardigheid en heiligheid zou openbaren jegens de vijanden van Zijn volk.

Als Israël in het Licht mocht wandelen, vertoonde het een heerlijken en zaligen toestand, maar indien dat Licht zich keerde tegen de vijanden, zouden deze Zijn vernietigende kracht ondervinden.

Het zou Assyrië gaan, als het Egypte gegaan was. Hetzelfde Licht, hetwelk Israël den weg veilig wees door de Rode zee, zou Farao doen verschrikken en zijn ondergang zijn in de wateren.

18. Ook zal Hij verteren de heerlijkheid zijns wouds en zijns vruchtbaren velds, de heirscharen der Assyrische vorsten en groten, van de ziel af tot het vlees toe, van den onzichtbare kern des levens af tot de uiterste zichtbare ledematen: en hij zal zijn, gelijk als wanneer een vaandrager versmelt, een banierdrager, die vlucht of sneuvelt, op welk gezicht het gehele leger nu de vlucht neemt.

De laatste woorden worden ook anders vertaald b. v. door v. d. Palm, die het beeld van een bosbrand behoedende ze aldus overzet: “Het hoge woud en vruchtgeboomte, ja; gans en al verteren, wegsmelten zal het, als dorre rijzen” (of takken).

19. En de overgeblevene bomen zijns wouds, die van dat uitgestrekte en prachtige park nog zijn blijven staan, zullen weinige in getal zijn, en dus ja een jongen zou ze kunnen opschrijven, (wat overblijft van het geboomte is luttel, een jongske kan het tellen).

Ook hier biedt zich aan de grootse aanschouwing des verheven Zieners het vreselijke schouwspel van een ontzettenden bosbrand aan, waarin de machtige bomen des geweldigen legers langzamerhand bijeen zinken, nadat Gods toorn vloed doornen en distels op één dag verteerd heeft. ‘t Is een der vruchtbaarste beelden, waarvan de profeet zich bedient, als hij zegt, dat het licht Israël’s tot een vuur en zijn Heilige tot een vlam wordt. Wel is de bron des waren levenden Gods, die van Zion afstraalt, een zacht stromend licht der reinste, heiligste liefde, maar den zondaar, in zijn tegenstaanden zin, maakt Hij zich bekend als ene brandende verterende vuurvlam.

Deze voorspelling heeft betrekking op ‘t in 37:36 vv. verhaalde (zie ook 2 Kon. 19:35 vv.); de nederlaag van Assyrië geschiedde werkelijk ten gevolge van ene ingrijpende daad Gods, en was zó volkomen, dat slechts een klein deel der tegen Jeruzalem uitgetrokken reuzenmacht naar huis terugkeerde.

II. Vs. 20-34. Tegen dat geringe overblijfsel van Assyrië’s vernielende heirmacht stelt de profeet het overblijfsel van Israël, dat nu het zaad wordt, waaruit een nieuw, talrijk geslacht zich ontwikkelt. Dit overblijfsel zal zijn heil alleen bij Jehova zoeken. Dat deel des volks, Gods volk in den waren zin van het woord, behoeft ook onder de naderende strafgerichten, waaronder de massa, het van God afgehoereerde Israël zal verteerd worden, niet voor Assyrië te vrezen, want weldra is des Heren toorn geweken, dan is Assyrië door Zijne hand neergeworpen en Israël bevrijd uit den slavendienst van dezen neo-Egyptischen dwingeland. De over ene kwart-eeuw te verwachten kruistocht van Sanherib tegen Jeruzalem, met de daarop zo snel gevolgde nederlaag tot redding der dochter Zions uit allen nood, zal voor dat Israël ten voorbeeld en onderpand verstrekken.

20. En het zal geschieden te dien dage, als de Heere al Zijne werken zal gedaan hebben op den berg Zion en te Jeruzalem, en ook de vrucht van den hoogmoed des Assyrischen konings en de pracht zijner trotse ogen zal bezocht hebben (vs. 12), dat het overblijfsel van Israël, uit de strafgerichten gered, en de ontkomenen van het huis Jakob’s (Hoofdstuk 4:2 vv.), niet meer steunen zullen op dien, die ze geslagen heeft, op Assyrië, dat zij, als ware het een beter God dan de Heere hun God, te hulp geroepen hebben (2 Kon. 16:7), dat zij den als een gesel Gods, waarmee zij geslagen zijn, zullen erkennen; maar zij zullen, door de ervaring geleerd,

over het nutteloze, ja, het verderfelijke des vertrouwens op wereldse machten, steunen op den HEERE, den Heilige Israël's, en wel niet met een huichelachtig en verdeeld hart, maar oprechtelijk en getrouw (Hoofdstuk 38:3).

Te dien dage. Dat ziet op de dagen, als de macht van Assyrië zou verbroken zijn, in de eerste plaats, maar ook op de dagen der N. Bedeling. De Profeet overziet hier met zijn profetischen blik den gehelen tijdkring, die er verlopen zou tussen de dagen die na de tuchttoefening van Assyrië zouden komen tot op de dagen, wanneer de dageraad der N. Verbonds zou aanbreken en wanneer men tot God, den Sterke, dat is tot God in Christus de toevlucht zou nemen.

21. Alles wat de naam Schear-Jaschub (Hoofdstuk 7:3) dreigend verkondigt, zal eenmaal vervuld zijn, maar dan ook de in die verkondiging liggende belofte, en het overblijfsel zal wederkeren, het overblijfsel van Jakob, tot den sterken God, d. i. tot God in Christus (Hoofdstuk 9:6 vv.).

22. Maar en merkt hierop! in ieder geval en ten allen tijde is het maar een overblijfsel, dat op den weg van boete en geloof tot vergeving der zonden en tot de erfenis der belofte komt. Want a) ofschoon uw volk, o Israël! te eniger tijd, is gelijk het zand der zee, zo zal toch maar aan weinigen daarvan de zegen worden megedeeld, en het overblijfsel daarvan wederkeren 1); want de verdelging der massa is vastelijk besloten, en overvloeiende met gerechtigheid 2).

a) Rom. 9:27, 28.

1) De profeten vonden voor de aanneming van hun, een tijdperk van ellende en ondergang aankondigende, profetieën bij het volk daarin een beletsel, dat de massa den bloeienden toestand des volks als de vervulling van de Gods belofte gelijk deze reeds in Abraham aanvankelijk vervuld was (Gen. 22:17), aanmerkten, en het verval hiervan, als men de trouw des Heren onverenigbaar, onmogelijk achtten. Daar tegenover stelt de Profeet in de bovenstaande woorden een algemenen regel, een van nu aan zich bij iedere gelegenheid openbarend beginsel der Godsregering. Nog kort geleden had Israël, als volk, onder Uzzia in Juda, en Jerobeam II in Israël zeer gebloeid, zie Inl. op 2 Kon. 15:1 vv.), ja, Efraïm meende den nieuwen bloeitijd 9:9) mede te zullen aanschouwen; dit had in den lateren tijd van Hizkia Juda zich weer in 't hoofd gezet; vooral was ten tijde van Christus het volk weer talrijk geworden. Doch bleef ten allen tijde de oude regel van kracht.

De meesten gaan in de het ganse land overstromende golven der hemelse strafgerichten onder.

2) In het Hebr. Schoteef tzedaka Beter: door de gerechtigheid te doen overvloeien, d. i. door het land met de oefening van Zijn gerechtigheid te overstromen, zodat zijne inwoners in dien stroom omkomen en er slechts een klein overblijfsel overblijft. Anderen vertalen: de verwerping is besloten als overstromend strafgericht. De betekenis is dezelfde.

23. Want a) ene verdelging, als strafgericht Godes, die vastelijk besloten is, zal de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, doen in het midden dezes gansen lands, om slechts een klein overblijfsel van Zijn volk te bewaren.

a) Jes. 28:22.

Vs. 20-23. Nu zal eindelijk Israël tot de erkenning komen zich niet meer op mensenmacht te verlaten, die hem het van God, den enigen Redder, afgewende en op haar gestelde vertrouwen door druk en geweld slecht vergolden, ja het voor zijne trouweloosheid tegen Jehova in naam van Dezen hard getuchtigd heeft. Maar voorwaar de meesten gaan in het ganse land overstromende hemelse strafgerichten onder, en slechts een overblijfsel kan zich bekeren. Dit is nu eenmaal de grootse wijze van handelen en werken der Goddelijke gerechtigheid onder het zondig mensengeslacht, dat het bij haar slechts op bekering aankomt en niet op de onderhouding der vergankelijke lichamen in het voortslappende stroomgedruis des tijds. Of leert u misschien de geschiedenis der volken ene andere wet ener geheimenissvolle wereldorde? Zinken niet duizenden in 't graf des verderfs, opdat één goed worde en zich van zijne zonden bekere? Wij scheppen troost slechts alleen uit het geloof aan Dien, die met onzichtbare Vaderhanden de naar beneden zinkenden omhoog trekt tot het hemelse, wonderbare licht, waarin Hij zelf woont in hemelse heerlijkheid. De geschiedenis is ons een vreselijk raadsel van onverstaanbare toevalligheid, indien wij haar niet met het oog van onzen Profeet beschouwen.

24. Daarom, dewijl Assyrië niet ontdekken mag, tot hoever en op welke wijze het Hem behaagt (vs. 6 vv.), en dewijl Israël niet geheel verdwijnen, maar, althans voor een klein deel vertegenwoordigd, daaraan ontkomen zal (vs. 20 vv.), zegt de Heer, de Almachtige, HEERE der heirscharen also: Vreest niet, gij Mijn volk, dat te Zion, den zetel Mijner Goddelijke tegenwoordigheid in de plaats van het onvergankelijke koningschap, woont, in zover gij nog waarlijk MIJN volk zijt 1), voor Assur, door wie Ik Mijne strafgerichten over de ongelovige massa zal doen komen (vs. 22 v.), als hij u ook, onder Mijne toelating met de roede zal staan, en hij zijnen staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als zij tegen uwe vaders deden (Exod. 1:8 vv. 5:6 vv. 6:9

1) Dit woord komt niet alleen tot Jeruzalem en zijne inwoners als bewoners van Zion; allen, die door jaarlijkse feestreizen naar het heiligdom bekenden, dat zij daar werkelijk te huis waren, worden hiermede ingesloten (12:6.) .

24. Daarom, dewijl Assyrië niet ontdekken mag, tot hoever en op welke wijze het Hem behaagt (vs. 6 vv.), en dewijl Israël niet geheel verdwijnen, maar, althans voor een klein deel vertegenwoordigd, daaraan ontkomen zal (vs. 20 vv.), zegt de Heer, de Almachtige, HEERE der heirscharen also: Vreest niet, gij Mijn volk, dat te Zion, den zetel Mijner Goddelijke tegenwoordigheid in de plaats van het onvergankelijke koningschap, woont, in zover gij nog waarlijk MIJN volk zijt 1), voor Assur, door wie Ik Mijne strafgerichten over de ongelovige massa zal doen komen (vs. 22 v.), als hij u ook, onder Mijne toelating met de roede zal staan, en hij zijnen staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als zij tegen uwe vaders deden (Exod. 1:8 vv. 5:6 vv. 6:9

1) Dit woord komt niet alleen tot Jeruzalem en zijne inwoners als bewoners van Zion; allen, die door jaarlijkse feestreizen naar het heiligdom bekenden, dat zij daar werkelijk te huis waren, worden hiermede ingesloten (12:6.) .

25. Maar geheel u verwoesten, neen! dat mag Assur niet, want nog om een klein weinig is het te doen, zo zal volbracht worden, zo zal een einde nemen, de gramschap 1) over Israël, en Mijn toorn tot hun, der ASSYRIËRS, vernieling. 2)

1) De storm zou ook wel haast overgewaaid zijn. Want nog maar een klein weinig tijds en dan zou Gods gramschap en toorn ophouden tegen Juda, en als deze ophield, moest de staf en de rode hun wel ontvallen en zij van zelve onwapend worden en geen leed meer uitwerken. Gods toorn tegen Zijn volk duurt maar voor een ogenblik. En als deze ophoudt en Hij in liefde en goedgunstigheid tot ons wederkeert, dan heeft men niet te vrezen, wat een mens ook mocht willen doen, want met Hem kan men allen weerstand overwinnen.

2) De toorn tegen Gods volk zou ophouden, maar zich wenden tegen de ASSYRIËRS om hen te vernielen en te vernietigen. Dit laatste wordt in het volgende vers nader aangeduid en uitgewerkt.

26. Want de HEERE der heirscharen zal tegen hem (Assur) enen gesel verwekken, gelijk de slachting van Midian was aan de rots van Oreb (Richt. 7:24 v.); en gelijk Zijn (Gods) staf over de Schelfzee was, om Zijn volk droogvoets door haar te doen gaan (Exod. 14:15 vv), welken Hij verheffen zal, tegen Assur om hem in het water te doen omkomen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als Farao en zijne ruiters geschiedde (Exod. 14:23 vv.).

Daar Assyrië op Egyptische wijs den staf over Israël verheven had (vs. 24), alzo zal ook Jehova dien naar de wijze der Egyptenaren verheffen over Assyrië.

Vs. 24-26. Zion de geboorteplaats van het komende heil der wereld, laat de Heere nimmer verderven, en er moet toch een heilig zaad aldaar verblijven, van 't welk de krachten des nieuwen levens zullen uitgaan. Daarom is het overblijfsel, dat zich bekeert, wel geborgen voor den stok der Assyrische opzieners; want juist omdat zij, gelijk eens de Egyptenaar dwangheerschappij willen uitoefenen over de tot godsdienstige overheersing der wereld bestemde Zionieten, zal zich welhaast Gods gramschap tegen hen zelve wenden. De trots der baren moet toch voor Gods staf wijken, als Hij hem zwaait over het heil, gelijk Hij het eens den Egyptenaren bewezen heeft, toen zij Zijn vliedend volk nagezet hebben. Het is een groot beeld, waarvan de Profeet zich bedient, om ons den onbeperkten Gebieder over natuur en geschiedenis te wijzen, als hij Hem maakt met den staf boren de torenhoge baren der zee.

27. En het zal geschieden te dien dage, dat zijn (Assurs) last zal afwijken van uwen schouder, zodat gij niet meer zijn lastdier zult zijn, en zijn juk, dat hij u als een trekos heeft opgelegd, van uwen hals; en het juk zal verdorven worden, om des Gezalfden wil.

“Het juk kon zijnen dienst niet meer verrichten; terwijl het andere bindt, is het thans gebonden.” Deze vertaalt letterlijk aldus: “En het juk wordt verhinderd door de vettheid.” V. d. Palm schrijft: “Het laatste lid van dit vers verklaar ik niet te verstaan.”

De vergelijking schijnt genomen te zijn van ossen, zó doorvoed en gemest, dat zij het hun opgelegde juk niet langer verdragen, maar het afwerpen.

Het juk is gewoonlijk voor het vlees van den stier door druk en wrijving nadelig, maar hier geschiedt juist het tegenovergestelde, de vetheid van den stier verderft het juk.

Vergel. Rom. 11:17.

28. Bij dit verblijdend vooruitzicht moet gij u over het onophoudelijk en alom vrees verspreidend voorwaarts trekken van Assyrië met zijne heirmacht veeleer verblijden dan verontrusten (vs. 24); want iedere stap vooruit tot de gewaande zege brengt hem werkelijk den ondergang nader, voert daarentegen u al meer tot de verlossing. Zie Hij komt 1) te Ajath (Al, 6 mijlen ten N. O. van Jeruzalem (Joz. 7:2 Aan.), hij trekt door Migron, ten zuiden van Al (1 Sam. 14:2), te Michmas (1 Sam. 13:16, verg. 1 Sam. 9:5) legt hij zijn gereedschap af, laat hij de bagage onder bedekking terug.

1) De Profeet aanschouwt hier den krijgstoet van den Assyrischen koning Sanherib tegen Jeruzalem, ondernomen in het veertiende jaar van Hizkia (2 Kon. 18:13 vv.) en verkondigt het jammerlijk einde daarvan (2 Kon. 19:3. vv.). Bij deze gelegenheid kwam Sanherib echter niet dadelijk uit het noorden tegen de stad, gelijk de volgende schildering dit voorstelt, maar uit het zuidwesten, en zond hij ene divisie onder zijne beste veldheren tegen Jeruzalem, om het tot de overgave te noodzaken (2 Kon. 18:17 vv. 19:8 vv.).

Hoe komen die verschillende schetsen onderling overeen? Maar wat de Profeet hier voorspelt, dat is werkelijk letterlijk vervuld geworden: het Assyrische leger is met den stormpas van een veroveraar uit het noorden gekomen, en de vermelde steden zijn werkelijk door de ellenden en verschrikkingen van den oorlog getroffen geworden. Dat is het, wat de Profeet schetst, terwijl hij staat op de hoogte der Godsbeschouwing, uit het innerlijke van Gods raadsbesluit zijne mededelingen put en met gloeiende kleuren, die de straalbreking zijn van Gods raadsbesluit in zijne ziel, de toekomst schildert. Deze schildering behoort, uit een esthetisch oogpunt beschouwd, tot de heerlijkste producten der menselijke poëzie.

29. Zij trekken door den doorgang, den engen bergpas tussen Michmas en Geba (1 Sam. 13:23), en spreken elkaar bij de bezwaren, die zij daar te overwinnen hebben, moed in, te Geba (Richt. 19:13) houden zij hun vernachting, daar is hun nachtleger; Rama (Joz. 18:25. 1 Sam. 7:16 vv. waar zij den volgenden morgen doortrekken, beeft; Gibeon Sauls (1 Sam. 9:1), waarop zij nu losgaan, vlucht.

30. Roep luide met uwe stem, want nu zijt gij als offer van verwoesting en alle gruwelen aan de beurt, gij dochter, inwoners van Gallim! (1 Sam. 25:44), laat, daar zij al verder en verder doorgaan, ze uwe stem, horen tot Laïs 1) toe, 2) o ellendige Anathoth! (Joz. 21:18), nu komt de nood over u.

1) Laïs, niet nader bekend, maar niet te verwisselen met het in Richt. 18:29 vermelde Laïs.

2) Of, en beter: Hoor nu, o Laïsa!

31. Madmena, (niet bekend) vliedt van daar weg, de inwoners van Gebim, (mede onbekend) vluchten met hopen, om hare goederen in zekerheid te brengen.

32. Nog een dag of heden, blijft hij te Nob, de kort bij Jeruzalem gelegen priesterstad (1 Sam. 22:19), om in het gezicht der ten verderf opgeschreven stad nieuwe krachten te verzamelen in het plan van aanval te vormen; hij zal 1) zijne hand ter tuchting bewegen tegen den berg der dochter van Zion, waarop deze is gelegen, den heuvel van Jeruzalem.

1) Tot dusver ging de rede des Profeten als in den stormpas voort, nu wordt zij aarzelend en als bevend van vreze; eindelijk gaat zij voort als het lange rollen des donders in dactylische bewegingen.

33. Doch ziet, de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, laat het niet verder dan tot hiertoe komen; want Hij verlaat Zijne stad niet in den hogen nood, gelijk de goden van Kalno en Karchemis (vs. 9). hij zal met geweld de takken van het machtige leger, dat als een trots woud Jeruzalem omringt, afkappen, en die hoog van gestalte zijn, zullen neer gehouwen worden, ook de boven dit trotse woud nog uitstekende bomen zullen vallen; dus zowel de geduchte krijgsmacht als hare fiere aanvoerders, met één slag, en de verhevenen, die trots op eigen kracht en kloekheid uit de hoogte spreken (vs. 13 v.), zullen vernederd worden (Jak. 4:6).

34. En Hij zal zonder te sparen, zonder erbarmen met ijzer de verwarde struiken des wouds, dat mastbos des reuzenlegers (vs. 18 v.) omhouwen; en de Libanon, het Assyrische leger, dat tegenover den berg der dochter Zions en den heuvel van Jeruzalem (vs. 32), zich voordeed als ware het reuzengebergte van den Libanon met zijn prachtig cederbos tegen die nietige heuvelen opgekomen, zal vallen door den Heerlijke, veel heerlijker en machtiger dan de roofbergen (Ps. 76:5 verg. Ps. 93:3 v.).

De Engel der verwoesting zou de bomen des wouds, de helden des legers, met de gemene soldaten, die, nu ze in verwarring gebracht waren, bij verwarde struiken der bossen vergeleken mogen worden, omhouwen, en dus dit leger, hetwelk als het bos van Libanon nog onlangs het sieraad van den Assyrischen troon was, voor Zijne almacht doen neervallen, zodat alle trotsheid vernederd en des Heren volk van allen schrik ontheven en met blijdschap vertroost zou worden.

Het Assyrische leger is hier weer een bos, een trots cederenwoud van Libanon! De schoonste bomen worden niet verschoond, maar ook de laagste struiken niet gespaard.

De verootmoediging van Assyrië kon niet gevoeliger en merkzamer zijn, dan dat hij, in vrolijk triomfgedruis van stad tot stad op de vleugelen des geluks gedragen, juist aan het doel van zijn eer- en roofzuchtig dringen aangekomen in 't bezit der lang begeerde stad Gods, door haren hemelsen Beschermers geoordeeld wordt. Zo gaat het altijd den mens, wanneer hij in ijdele zelfverheffing ongoddelijk het goddelijke grijpen wil, dat het hem dan juist ontnomen wordt, wanneer hij het als zekere en onontroofbare bezitting zich waant eigen gemaakt te hebben.

HOOFDSTUK 11.

DE KRACHT VAN CHRISTUS EN VAN ZIJN EVANGELIE.

III. Vs. 1-14. Achter hetgeen aan Assur, den vertegenwoordiger van de wereldmacht te dier tijde, in de naastbij zijnde toekomst zal overkomen, ligt nog ene verder afgelegene toekomst, waarin een geheel gelijke toestand der zaken wederkeert, maar in nog verhoogde mate. Dan zal de macht der wereld het toppunt harer heerlijkheid hebben bereikt; maar het huis van David daarentegen tot aan den rand van den ondergang zijn gekomen. Terwijl toch bij de eerste op de heerlijkheid ene plotselinge vernedering volgt, wordt dit uit de diepte van zijne vernedering geheel onverwacht tot de hoogste heerlijkheid verheven. De boom van David's huis, die tot op den wortel was afgehouden, brengt een nieuwen tak voort in den beloofden Messias, die een heerser is geheel zo als die moet zijn (vs. 1 en 2), wiens regering is gerechtigheid en handhaving van het recht (vs. 3-5), en wiens rijk een rijk van vrede zal zijn, omdat het een rijk van godzaligheid (vs. 6-9) is. Aan Zijne heerschappij zullen zich dan ook de volkeren vrijwillig onderwerpen (vs. 10), maar het volk, tot Zijn eigendom uitverkoren, wordt uit zijn diep verval verheven tot ene heerlijkheid als het nooit te voren had (vs. 11-14).

1. Want 1) er a) zal, wanneer de wereldse macht in een ander, later rijk weer op het toppunt harer hoogte staat, maar het huis van David daarentegen in diepe vernedering is (Luk. 2:1-5), een rijsje 2), een spruit, voortkomen uit den afgehouden tronk, uit den in den grond overgebleven wortel-stam des booms van Isaï 3), d. i. uit het zo onaanzienlijk geworden overblijfsel der uitverkorene koningsfamilie, David's stamhuis (1 Sam 16:1 vv.), en een scheut 4) uit zijne wortelen, uit de in de aarde verborgene wortelen van dien tronk, zal vrucht voortbrengen, zal zich ontwikkelen tot enen nieuwen boom, die voorspoedig groeit en rijke vruchten draagt. 5)

a) Jes. 4:2. Hand. 13:22, 23.

1) Bij oppervlakkige beschouwing zou het kunnen schijnen, dat deze voorspelling geheel op zich zelf, althans met het voorafgaande en volgende in geen nauwen samenhang stond. Weldra blijkt het echter, dat, gelijk zij door het gewone voegwoord aan het vorige hoofdstuk verbonden is, zij ook van daar het eerste licht moet ontvangen. Nadat hij een Evangelie der hope aan Galilea verkondigd had, had de profeet den moeilijke last ontvangen, om aan geheel het rijk der tien stammen een donkeren tijd te voorspellen. Hij wijst op het naderend Godsgericht, waardoor die ontzenuwde staat der verwoesting stond prijs gegeven te worden (Hoofdstuk 9:6-10 :4). Zo verblijdt hij tevens de bewoners van Juda door het uitzicht op de vernieling des vijands, die in Achaz tijd tot hun verderf had samengezworen. Kort daarna echter- hoogstwaarschijnlijk onder de regering van Hizkia-moet hij nu ook de vernietiging van Assyrië's hoogmoed in ene dicht aanstaande toekomst beschrijven (Hoofdstuk 10:5 vv.). De staf, waarmee God Zijn afvallig volk had getuchtigd, zou verbroken worden, omdat zij, die hem voeren, tegen Hem zich hadden verheven. Optrekkende tegen Jeruzalem, en reeds op het punt, die hoofdstad machtig te worden, zou de vijandelijke legermacht door hemelse tussenkomst worden gefnuikt en vernederd. Het is uit de gewijde geschiedenis, ook zonder nadere herinnering, overvloedig bekend, hoe letterlijk die bedreiging aan Sanherib en zijn leger vervuld werd (2 Kon. 19). Op die gebeurtenis, even ontzettend van aard als belangrijk in gevolgen, doelt hier de profeet enige jaren voordat zij beleefd werd. Assyrië staat voor zijn

oog als het cederenwoud op den Libanon, waarvan evenmin de schoonste bomen ontzien als de laagste struiken gespaard worden, wanneer de bijl eenmaal aan den wortel gelegd is. Maar tegenover dat eenmaal zo prachtige bos ziet hij ook een diep vernederden tronk, en waar hij het eerste ziet vellen, ziet hij voor den laatsten het leven uit schijnbaren doodsslaap geboren. De tijdelijke redding van Jeruzalem uit de Assyrische macht, die hij spelt, leidt hem tot de verkondiging van nog veel heerlijker wonder, van de aanstaande geestelijke verlossing des volks.

2) Tegenover de wereldmacht, die vernietigt zal worden, stelt de Profeet hier de onvernietigbare macht van het huis van David.

Wel zou er voor het oog des mensen van den eenmaal sierlijker boom van David's geslacht niets overblijven. Alles zou zijn teruggebracht tot een wortel, tot een afgehouden tronk zonder stam en zonder tak, zonder kroon, maar die wortel zou toch weer uitschieten, die tronk zou weer een rijsje voortbrengen en dit rijsje zou worden tot een boom met kroon en vruchten, tot een vruchtvoortbrengenden boom.

De wereldmacht was uit den Boze, maar de macht van David's huis uit God. En daarom, door de macht der wereld mocht de macht van David's huis schier vernietigd zijn, de Heere God zou op Zijn tijd tonen, dat Hij machtig is weer alle dingen nieuw te maken.

3) David zelven noemt hij niet eens. Hij spreekt enkel van Isaï, omdat de luister van zijn geslacht zo verminderd was, dat het veeleer boers en verachtelijk dan koninklijk scheen.

Het beginsel van geringheid staat hier op den voorgrond, daarvan wordt het koningschap als het ware verborgen onder het burgerschap, want Isaï was een eenvoudig herder.

4) De vervulling wijst zelfs op den klank der profetie, de eerste onaanzienlijke Nezer (scheut, in Hoofdstuk 4:2 Zemach genoemd), was een arm veracht Nazarener. MATTHEUS. 2:23.

5) Nu de profeet weer er toe komt om den Messias te schilderen, is het weer Zijn koninklijk ambt, dat hij voor ogen houdt. De reden, waarom Jesaja den Messias in de voor ons liggende rede steeds beschouwt van die zijde, terwijl hij daarentegen in het zogenaamde tweede deel van zijn Boek (Hoofdstuk 40:17) zo bepaald het profetische en hogepriesterlijke ambt op den voorgrond stelt, is gene andere, dan dat al deze redenen juist uit hoofdstuk 7 zijn ontstaan, en er alleen toe bestemd zijn om den inhoud van dat hoofdstuk verder te ontfouwen. De machten dezer wereld hebben zich tegen het huis van David en tegen zijn rijk gewapend en menen het reeds ten onder te hebben gebracht, maar de Heere wil niet, dat het zal vallen, maar het integendeel tot grotere heerlijkheid brengen. Die van Juda en die uit het geslacht van David zijn wel is waar zelf afvallig geworden en hebben hetgeen hen waarlijk verheerlijkte, laten varen; ook moet het juist daarom zo ver komen, dat het huis van David en het rijk van Juda wordt overgegeven en door heidense veroveraars onder de voeten wordt getreden. Midden uit dien diepsten smaad moet Hij voortkomen, die, in de gedaante der hulpeloosheid zelf, Zich aan de wereld openbarende, Zich daarna wonderbaar verheerlijken zal, als in wie op verhevene wijze het Rijk is, dat alle menselijk verlangen vervult en alle heerlijkheid der goddelijke belofte.

Even als hier wordt ook door den profeet Ezechiël de Messias bij enen tak des ceders vergeleken, welk jong takje hij afplukt om het te planten op enen hogen en verhevenen berg, opdat onder hem alle gevogelte in de schaduw zijner takken wone, en allen weten, dat de

Heere den groenen boom verdroogt en den drogen boom bloeiend gemaakt heeft. (Ezechiël. 17:22-24)

2. En op Hem, namelijk op Christus Jezus, die Zich daarna als de Messias heeft geopenbaard en die hier onder dien scheut bedoeld wordt, zal de Geest des HEREN in al Zijne volheid 1) (Joh. 3:34) rusten 2), nadat deze op Hem is nedergedaald (MATTHEUS. 3:10. Joh. 1:32 vv.), de Geest der wijsheid en des verstands 3), die het vermogen verleent, om de zaken tot in haren diepsten grond te doorzien, en scherp en duidelijk te onderscheiden, a) de Geest des raads en der sterkte, die bekwaam maakt, om in moeilijkheden het juiste te vinden en het ook met kracht tot stand te brengen, de Geest der kennis en der vreze des HEREN, die het wezen en de gedachten Gods leert verstaan, en het hart met bewondering der Goddelijke majesteit vervult 3).

a) Jes. 9:5.

1) De Messias moet in Zich als mens alle heerlijkheid verenigen, welke de menselijke natuur slechts deelachtig kan worden; zo moet Hij dan ook naar Zijne menselijke natuur met den H. Geest worden gezalfd, en wel in zulk ene mate, dat, terwijl bij den mens overigens de geven des Geestes slechts elk in 't bijzonder gezien worden, de volheid van alle gaven van Hem is.

2) In onderscheiding van anderen, over wie die Geest een ogenblik vaardig werd, zal Hij in dezen koning bestendig wonen en werken, en Hem alzo boven alle andere koningen in hogeren luister doen uitblinken.

De Geest des Heren is de Goddelijke Geest, als mededeler en drager van volkomen scheppende volheid van Goddelijke kracht. Daarop volgen de zes door den Geest des Heren te zamen gehouden Geesten in drie paren, van welke zich het eerste paar op het verstandelijke, het tweede op het praktische leven, het derde op de onmiddellijke verhouding tot God betrekking heeft.

De geschiedenis leert, dat Christus is geweest de meest voortreffelijke Doctor en Profeet van allen, het voorbeeld en de anti-type van alle doctoren en profeten, de volstreckte Leraar, aan wie de Geest niet is gegeven met mate. Geheiligd was Hij vanaf de baarmoeder, zodat zij was de tabernakel van den Zone Gods, reeds als knaap tegelijk toenemende in wijsheid en in statuur, reeds op twaalf-jarigen leeftijd de Jeruzalemse geleerden in de publieke school onderwijzende, maar volmaakt gezalfd met alle gaven des H. Geestes, die vereist worden tot de uitoefening van zijn zeer zwaar ambt van openbaar Leraar en Profeet, terwijl de Geest zelf als een duif op hem nederdaalde.

Het is wel waar, dat de zalving van den Messias, voor zover die der verordining tot het Middelaarsambt mee begrijpt, ook Zijne Goddelijke natuur tot een voorwerp heeft, nochtans voor zoverre die zalving ook in de bekwaammaking bestaat, zo is zij alleen betrekkelijk tot de menselijke natuur. Nu, dat op Hem de Geest den Heren rusten zou, dit ziet alleen op de bekwaammaking, gevoeglijk past zulks ook op den Messias alleen naar Zijne mensheid.

Dewijl de menselijke natuur van Jezus, welke Hij had aangenomen, uit zich zelve onbekwaam was, om het werk van den Messias te vervullen, had de natuur de onophoudelijke en voortdurende machtige werking des Geestes nodig, om haar zo te sterken, dat zij den Zone Gods tot werktuig, kan dienen, om te doen wat Hij op zich had genomen. Welnu, die

voortdurende machtige, volle werking des Geestes wordt hier door den Profeet in zijn zeven verschillende krachten voorgesteld en beschreven.

3) Wijsheid, steunende op verstand en verheven talenten, bestuurd door raad, beleid en overleg, voorgelicht door wetenschap en kundigheid, werkzaam in kracht en heldenmoed, bezielde door vrees des Heren! Alle deze hoedanigheden worden voorgesteld als gaven van God, gewerkt en meegedeeld door Zijnen Geest, die op dien groten persoon zou rusten, dat is, niet maar voor een tijd, maar altijd, onafgebroken in Hem wonen.

Ofschoon met Zijn lichamelijk aanzijn in het geslacht der mensen wortelend, heeft de beloofde Spruit uit David's stam toch den Geest uit de hoogte in onbepaalde, eeuwige volheid. Mensenzoon en Gods Zoon te gelijk brengt Hij tot aanschouwelijk en heilzaam onderricht der door de zonde verwonde, ziekelijke mensheid eindelijk die hemelse wijsheid, in welke te zoeken talloze geslachten, zonder haar gevonden te hebben, in de aarde gezonken zijn. De beroemdste volken in den voorhof des heiligen tempels op Zion hadden slechts een donker voorgevoel van haar, en ook in het binnenste heiligdom des ouden Verbonds zweefde zij als onvolkomene schaduwgedaante van toekomstige vervulling in het licht. In Jezus, den Christus, die sprak: "Ik ben het Licht der wereld," en van wie de Apostel verkondigt, dat Hij alleen ons tot wijsheid gemaakt is, trad zij hervorft in den heldersten glans der waarheid, alle hoogten en diepten der aarde verlichtende, een lichamelijk tastbaar, zichtbaar verschijnend leven, vol genade en lieflijke schoonheid. De wijzen der wereld, de dwazen voor God zoeken haar wel is waar nog altijd in de verte van ene transcendente wereld en zullen nimmer haar vinden. Maar den onmondigen en den kinderen is zij openbaar geworden, en die, in eenvoudig geloof aan het woord des levens, ootmoedig en rein van harte zijn, zullen haar zien, en in haar God, zo als Hij is. De wijsheid des O. V. is niet in het donker van priesterlijke onthulling opgesloten, gelijk die hoogberoemden in het raadselland der Piramiden en Sphinxen; maar Mozes, wel is waar ingewijd in alle verborgenheden van Egyptische diepere kennis, doch, wat meer is vervuld en verlicht door den Geest des een en levenden Gods, heeft ene andere van de hoogte des bergs, niet alleen aan zijn volk, maar aan alle mensen neder gebracht, te samengevat in tien welverstaanbare, eenvoudige zedengeboden des levens, geschreven door den vinger van Hem, die sprak: "Ik ben heilig, ook gij moet heilig worden!" De heldere schijn dezer wijsheid straalt in de gehele wereld, als de bliksem, die van den Sinai afdaalde, toen zij geopenbaard werd; de klank dezer wijsheid spreekt luid in aller harten, als de donder, die van den gewijden top in de diepte neerrolde. De profeten hebben dezen donder verder verkondigd in hun geweldige redenen van goddelijke wijsheid; een David heeft haar bezongen in eeuwige liederen bij het welluidend geruis zijner harp, een Salomo in treffende Spreuken en onderwijzingen van mond tot mond gebracht. Maar de vroomste koning des O. V. heeft onder weeën en smarten des innigsten levens om deze wijsheid geworsteld, en onder hete tranen des berouws gesmeekt: "Heere! schep in mij een rein hart, en geef mij een gewilligen geest tot onderhouding uwer geboden." De wijste koning des O. V. omstraald van de rijkste juweelkroon der glansrijkste spreuken der waarheid, zinkt, door de slang der zonde getroffen, van den trotsen troon in het stof der aarde neer. Eerst in Christus, den Vorst des levens, is de in de verlichtste gestalten des Ouden Verbonds gelijk in de geestelijk grootse heidense Heroënwereld zwart hervortredende tweespalt der oude mensen tussen weten en zijn, gebieden en doen, tot volle verzoening gebracht, en in Hem de zedelijke wijsheid als persoon en daad te voorschijn gekomen. In het werkzaam geloof aan Hem is nu de gehele

mensheid de open weg gewezen, om in het binnenste heiligdom der goddelijke wijsheid te dringen en de vruchten van den boom des eeuwigen levens te eten. Maar op den sterksten tegenstand der wereld en der zonde zij ieder verdacht, die deze wijsheid van het enig voorbeeld verwerven wil. Zijt daarom voorzichtig als de slangen en zonder bedrog als de duiven, gelijk Hij zelf geboden heeft. Want ook den Geest des verstands had Hij in de hoogste mate, gelijk de profeet had voorzien. Maar deze voorzichtigheid des lichts, uit de onvervalste liefde gevloten, die niet zich zelf, maar slechts het welzijn der gehele mensheid zoekt, wordt tot een werkzaam raad des heils, dat allen gered worden. Daarom is ook deze raad een onwankelbare, dien geen tegenstand der wereld, noch van openlijk geweld, noch van heimelijke list in zijne zegenrijke, zaligmakende werkingen vermag te stuiten. Aangedaan met onverwinnelijke wapenen van goddelijke heldenkracht trad de Verlosser, in stille verhevenheid en waarde, Zijne vijanden tegemoet, en als zij in den waan stonden, dat zij Zijn heilig lichaam in het stof gelegd hadden, verhief Hij Zich uit het donkere graf als schitterende Gods zoon tot een nieuw leven. Daar wandelt Hij nu op eeuwige banen der zege door alle geslachten der mensen, en Zijn zaligmakend woord der waarheid en genade dringt onophoudelijk tot aan de uiterste einden der aarde door. Hij is het licht der wereld, die van Zich zeggen mocht: “wie Mij ziet, ziet den Vader.” Die had voorwaar, gelijk de profeet van Hem voorzien had, den Geest der kennis Gods; Hij was waarlijk in God en God in Hem. Maar ook ons is het nu vergund, in de binnenste verborgenheid des goddelijken Wezens te dringen, indien wij het nieuwe gebod der liefde vervullen: wie in de liefde leeft, dien kent God, hij is in Hem. De liefde echter drijft de vrees uit, en als wij naar de godsvrucht des Verlossers vragen, zie! daar heeft zij zich opgelost in de stille overgave in den wil des Vaders: niet Mijn maar Uw wil geschiede!” Dat is de godsvrucht des Christens, die uit de kennis ontstaat.

3. En zijn rieken 1) zal zijn in de vreze des HEREN, en immers Hij zal, daar Hij zowel rechter als profeet tevens is, naar het gezicht Zijner ogen niet richten; Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen 2), gelijk aardse koningen gebonden zijn aan hetgeen hun feilbare zin hun aanwijst, aan het gerucht, aan uitspraken, aan de wijze, waarop niemand zich voordoet. Christus oordeelt nooit naar het uitwendige, Hij oordeelt zonder aanzien des persoons, naar onkreukbare rechtvaardigheid.

1) Deze woorden hebben verschillende verklaringen gevonden, het zal bij Hem niet zijn, als bij ons, ene ingeplaatste vreze Gods, maar het is Zijne natuur; Hij zal ademen, leven, Zich bewegen in de vreze Gods. Het rieken is de fijnste ademing en de fijnste onderscheiding tevens, het is het beeld der zuiverste geestelijke onderscheiding van goed en kwaad.

In het Hebr. wahariacho bejirath Jahwe. Terecht door de Staten-Overzetters vertaald door, Zijn rieken zal zijn, of is, in de vreze des Heren. Rieken is hier dus op te vatten in den zin van, genot hebben aan, zich verlustigen in; niet in den zin van, onderkennen. Hij zelf is toegerust met den Geest der vreze des Heren. God, den Heere, te vrezen is het wezen van allen godsdienst. Welnu, Hij zal alleen een welgevallen hebben in degenen, die wandelen in die vreze. Dit sluit natuurlijk niet uit, dat Hij ook degenen, die alsoo wandelen, ziet en kent. Integendeel. Hij is ook toegerust met den Geest der kennis.

Maar we hebben hier een tegenstelling met hetgeen de ongoddelijke wereldmacht en de goddeloze koningen eigen is. Deze wendden zich af van de vreze des Heren. Deze vervolgden degenen, die wandelden naar 's Heren geboden en zich verlustigden in Zijnen dienst.

Geheel anders zou het zijn met de Koning, die uit den afgehouden tronk van Jesse zou voortkomen. Hij zou een welbehagen hebben in de vreze des Heren en in al degenen, die deze liefhebben.

2) Hij zou oordelen naar den verborgen mens des harten, naar de inwendige beginselen, volgens welke de mens zich laat bestieren, die alles voor Zijne alziende ogen open en bloot leggen. Hij zal over de geheimste zaken, over het diepst verborgene van het harte een billijk oordeel vellen en Zijn oordeel zal in alles naar waarheid zijn.

4. Maar hij heeft zowel den rechten maatstaf in handen als de middelen tot onderzoek; Hij zal 1) de armen met gerechtigheid richten, zodat zij, die de bescherming der Overheid het meest behoeven, maar naar de tegenwoordige toestanden die het minst genieten (Hoofdstuk 5:23; 10:2), hun recht kunnen verkrijgen; en Hij zal de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen 1), de zaak der weerlozen naar recht handhaven; doch Hij zal de aarde, die tegen Christus opstaat, gelijk reeds in den staat zijner vernedering blijkt, (bijv. Joh. 18:6), slaan met de roede Zijnsmonds 2), met een enkel woord, dat uit Zijnen mond ene veroordeling van den hoogsten Rechter of een werkelijk scheppend woord is (Ps. 33:6, Openbaring 6:16), en met den adem zijner lippen, zodat niet eens een woord van Zijnen mond nodig is, zal Hij den goddeloze 3) doden, zo als dat zelfs het woord Zijner dienaren, in wie Hij onzichtbaar tegenwoordig is, vermag (Hand. 5:5, 10; 13:11).

1) De gedachtegang in het vorige en in dit vers kan alzo worden aangewezen: De Messias neemt Zijn rechterlijk ambt volmaakt waar 1) ten opzichte van het wetboek, dat Hij ten grondslag legt 2) ten opzichte van de middelen van onderzoek, waarover Hij kan gebieden (Hij zal naar het gezicht enz.) 3); wat betreft het vonnis, dat altijd zonder aanzien des persoons met het richtsnoer overeenkomt (Hij zal de armen enz.) 4); wat de ten uitvoerlegging aangaat, die ogenblikkelijk en onfeilbaar volgt (Hij zal de aarde, enz.).

In het Hebr. Wehokiach bemischoor. Beter: Hij zal met rechtmatigheid recht spreken. Want wel betekent het eerste woord straffen en bestraffen, maar ook oordelen, rechtspreken, gelijk op andere plaatsen der H. Schrift. Van den Christus wordt het hier voorspeld, hoe Hij armen en ellendigen recht zal verschaffen. Was het bij de Oosterse despoten in gebruik, om den arme te onderdrukken, om al wat in ere was te bevoordelen en al wie laag was te onderdrukken, van den Messias wordt hier geprofeteerd, dat Hij zich over het ellendige en arme erbarmen zou, in den zin van, dat Hij hun recht zou doen.

2) Gelijk de aardse rechters maar al te dikwijls ten gunste der rijken beslissen, en de rechtvaardige zaak der armen achterstellen, zo zal deze hemelse bij voorkeur een vriend der verdrukten zijn. En heeft niet ook in dit hoogste punt Zijner Messiaanse roeping onze Heere het woord der profeten vervuld? Hij heeft toch bij Zijne zichtbare verschijning als een Weldoener en Trooster rondgewandeld, en sedert Hij zit ter rechterhand des Vaders heeft Hij niet opgehouden, die te verkwikken, die vermoeid en belast Zijne roepstem volgen. Ja, dat is en blijft de diepste verborgenheid des van den hemel gekomen Evangelies, dat het niet den rijken, maar den armen gegeven is. Waarlijk! de rijken zullen niet eer in het hemelrijk komen,

totdat zij midden onder de schatten des levens hun inwendige armoede ondervonden hebben. De weerspannige en trotsaard ontgaat ten laatste de straf des rechtvaardigen Rechters niet; hij gevoelt de roede van den goddelijken mond der waarheid tot zijn diepste beschaming, en wanneer hij misdadig tegen hare alles overwinnende macht wil opstaan, zo zinkt hij ineen tot een niets, voor den adem alleen van die heilige lippen, die de vloekenden gezegend hebben.

3) Men verklaart dit woord dikwijls van den goddeloze in den hoogsten zin des woords, van dien persoon van den laatsten tijd, in wie de vijandschap tegen den Heere en Zijnen gezalfde haar satanisch toppunt heeft bereikt (2 Thessalonicenzen. 2:8).

Merkwaardig is de bijvoeging van den Chaldeeusden uitlegger: “Armillus. ” Deze is namelijk de laatste en geweldigste vijand der Joden, die vreselijk tegen hen zal strijden, den Messias, den Zoon van Jozef doden, maar op het laatst louter door het woord van den Messias, den Zoon van David gedood zal worden. Volgens Joodse uitlegging wordt van twee Messiassen-wat onmogelijk uit het O. T. kan bewezen worden- gesproken, opdat men de moeilijkheid, hierin gelegen, dat de Messias lijden, heersen, sterven en eeuwig leven zal, oplosse. Christelijk daarentegen wordt er ene dubbele komst van dezelfde Messias geloofd.

Den goddeloze, welken hier de Profeet op het oog heeft, is dezelfde, die door den Apostel Paulus (2 Thessalonicenzen. 2:3) genoemd wordt de mens der zonde, d. i. degene, die vóór de eindtriomf van Christus zich openbaren zal als de vlees geworden vijandschap tegen God en Zijnen Gezalfde, in wie die vijandschap haar hoogste hoogte heeft bereikt.

5. Want gerechtigheid 1), die het onverbrekkelijk richtsnoer van het goddelijk werken volgt, en ieder het zijne geeft, zal de gordel Zijner lenden zijn, alle eigenschappen en werkzaamheden van Zijn persoon als één verbond samenhoudende; ook zal de waarheid, de trouw, in het volbrengen der beloften, de gordel Zijner lenden zijn. Zo heeft Hij een sieraad, geheel verschillend van den luister, die aardse monarchen omstuwt.

1) Niet alleen door de verzoenende en verdienende gerechtigheid van den Messias, op welke Zijne tent als zou opgebouwd en gegrond worden, maar ook zelfs door die gerechtigheid, die de Messias als Koning zou vertonen in het rechtmatig bestuur van Zijn Koninkrijk, in het straffen van de kwaden en in het belonen van de goeden. Immers zijn dat de twee zuilen, die alleen een Staat ophouden, en zonder welke die noodzakelijk te gronde moet zinken.

Zó zal de Messias dan waarlijk God gelijken, die Hem zenden zal, barmhartig en heilig en rein van ogen, onkreukbaar, rechtvaardig, zonder aanzien des persoons! Gij hebt wederom den Heiland uwer belijdenis herkend. Gij gedenkt den strijd, dien Hij voerde, onafgebroken en onverflauwd; een dertigjarigen oorlog tegen de zonde. Gij ziet den onvruchtbaren vijgenboom dorren onder de aanraking van Zijn heiligen vinger; gij ziet de Farizeeën verbleken onder het achtvoudig: wee u! van Zijn heilig woord; gij ziet Chorazin en Bethsaida, de onbekeerlijke steden, als wankelende onder den donder van Zijn heilig vonnis. Zijn woord is een gesel en bedreigt de stad, die de profeten doodt, dat haar huis haar woest zal gelaten worden. Ja, in Zijne hand ziet gij den gesel, die de wisselaars drijft uit het heiligdom. Met onverbiddelijke gestrengheid verkondigt Hij de uitwerping der dode vissen, den vuurbrand van het onkruid, de grote schifting ten jongsten dage, het onuitblusbare vuur en den onsterflijken worm! Nog altijd is Zijn woord ene snerpande roede voor het boze hart, gelijk

de zonnestraal voor de stekende wonde; en al Zijne vijanden zullen ene gebogen liggen, hetzij aan, hetzij onder Zijne voeten.

6. En even als deze met den Geest Gods vervulde Spruit (vs. 1 en 2) de ware volkomen Koning is (vs. 3-6), zo is ook Zijn rijk het hoogste en zaligste; daar heerst vrede, niet alleen onder de mensen (Hoofdstuk 9:5), maar ook onder de dieren, en vrede tussen dieren en mensen; a) de wolf zal hare natuur (MATTHEUS. 8:15) geheel en al afleggen, en met het lam verkeren, zonder het in het minste leed aan te doen, en de luipaard (lat. pardus, Gr. pardalis = panter), bij den geitenbok rustig neerliggen; de vrede van het paradijs is vernieuwd, en het kalf, en de jonge leeuw (deze in het midden) en het mestvee zullen te zamen zijn, en een klein jonkske, dat noch slimheid en list, noch kracht en ervaring heeft, zal ze drijven, terwijl de jonge zo gevaarlijke leeuw noch naar den zwakken buur ziet, noch naar het vette aan de andere zijde hunkert.

a) Jes. 65:25. Hos. 2:17.

7. De koe en de berin, die de natuur van de eerste verkreeg, zullen te zamen weiden, hare jongen zullen eendrachtelijk te zamen neerliggen, en de leeuw zal, niet meer dorstende naar bloed, stro eten, gelijk de os.

8. En een zoogkind zal geheel veilig zich vermaken, met kinderlijke spelen den tijd doorbrengen over het hol van een ander, wiens beet te voren zo ogenblikkelijk doodde; en een gespeend kind, een van ongeveer drie jaren (Gen. 21:8), zal zonder gevaar zijne hand uitsteken in den kuil van den zo hoogst vergiftigen basilisk; de vijandschap tussen mensen en dieren (Gen. 3:15) zal eens weggenomen zijn.

Niet van den beginne, maar van den val af is de vijandschap tussen mensen en dieren ontstaan. Voorheen was alles goed, ook de dieren van verschillende soort. De dieren waren bij den mens gesteld om hem dienstvaardig ter zijde te staan (Gen. 3:19), zo als wij het ook later en wel juist ten opzichte van de later verfijnde soort werkelijk vinden (Gen. 3:1); oorspronkelijk toch waren al de dieren, wat hun voedsel betreft, tot de vegetabiliën (plantaardig voedsel) bepaald (Gen. 1:30). Zo als het aanvankelijk geweest is moet het ten laatste weer worden (Rom. 8:19), waarom dan ook dezelfde uitzichten, zo als die op onze plaats worden geopend, op meerdere plaatsen van het O. T. ons voorkomen (Hoofdstuk 35:9; 65:25. Ezechiël 34:25, 28. Hosea 2:18).

Over de betekenis van deze verzen zijn verschillende gevoelens. Niet weinigen onder de Ouden vatten ze symbolisch op, zodat dan hier zou gezien worden op den tijd, waarin ook de ruwste en meest vijandige mensen Christus onderdanen zullen worden. Men wijst dan op de toebrenging der Heidenen, op de bekering van Saulus van Tarsen en op anderen.

Nu is het wel waar, dat men er een symbolische toepassing aan kan geven, naar o. i. beschrijft hier de Profeet de heerlijkheid van de volmaking der Kerk, die hare volkomen heerlijkheid zal bereikt hebben als er de nieuwe aarde zal zijn onder den nieuwen hemel. Hier wordt beschreven een toestand van vrede onder den Vrededorst.

Is ten gevolge der zonde niet alleen het Paradijs verloren, maar ook het Paradijsleven helemaal veranderd, zodat het van vrede onvrede is geworden, als eenmaal de heerschappij

van Christus volkomen zal wezen, als de zonde is verbannen, zal ook het zuchtend schepsel vrijgemaakt worden, en ook de onbezielde schepping delen in de heerlijkheid der vrijheid der kinderen Gods. Vandaar dat ook het volgende vers luidt zoals het luidt.

9. Men zal zelfs van de zijde der dierenwereld in dadelijke tegenoverstelling tegen den tegenwoordigen toestand (Hoofdstuk 1:15), nergens leed doen noch verderven op den gansen berg Mijner heiligheid 1) (Ps. 2:6), het gebied van den Davidzoon in ergeren zin, en het middelpunt der aarde; want de aarde, het land van Israël, van waar de zegen uitgaat en zich ook over de gehele aarde verbreiden zal (Gen. 2:10), zal vol van kennis des HEREN zijn, gegrond op de gemeenschap der liefde, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken 2) (Habakuk. 2:14).

1) Den gansen berg Mijner heiligheid is niet het bergland van Palestina, maar Zion en dan Zion hier in geestelijken zin opgevat als de plaats, vanwaar, als middelpunt, de heerlijkheid van Christus uitgaat, gelijk ook in Ps. 2:6 wordt uitgedrukt.

2) Ene ruime, heilige zee vol ruisende heerlijke baren ligt uitgebreid voor het oog des verheven Zieners.

10. Want 1) het zal geschieden te dien dage, wanneer ten gevolge der Godskennis, die nu algemeen is geworden, alles is veranderd, dat de heidenen, uitgelokt door den zaligen toestand in dat vrederijk, naar den a) wortel van Isai 2), (Openbaring 1:1), die staan zal tot ene banier der volken 3), zullen vragen, en Zijne rust, de plaats waar die vroeger genoemde wortel van Isai Zijnen troon heeft opgeslagen, zal heerlijk zijn, deze zal de zetel zijn van enen Koning, die alles overtreft in glans en alle volken rondom Zich schaart 4).

a) Rom. 15:12.

1) Heeft de Profeet in de vorige verzen beschreven het regeren van den Vredevorst en de heerlijke gevolgen, die eeuwiglijk daarvan het gevolg zullen zijn, met dit vers wijst hij er op, hoe die toestand zal komen.

Nu is Israël's kerk nog volkskerk, het heil is nu nog besloten binnen de engere grenzen van het Joodse land; de Heidenen staan nu nog vijandig over tegen al wat Jood is, derhalve tegen al wat den Heere dient, maar alsdan zal het geschieden bij het aanbreken van den dag der N. Bedeling, dat niet alleen de Joden, maar ook de Heidenen zullen vragen naar het heil in Christus, dat ook de Heidenen zich zullen scharen onder de kruisbanier van Koning Jezus en in Hem alleen al hun heil en zaligheid zullen vinden.

2) De trotse boom van het Davidische koningschap is omgehouden en nog is er slechts de wortel van overgebleven. De nieuwe David is de Spruit uit den wortel van Isai en in zekeren zin de wortel zelf, omdat deze sedert langen tijd zou zijn ten ondergegaan, wanneer zij niet Hem, die van den beginne is, in zich droeg, die nu uit haar voortspruit.

3) Ene banier pleegde men op bergen, of op verre zichtbare hoogten op te richten, om het volk om de ene of andere reden daarheen te verzamelen (Hoofdstuk 5:26; 49:22; 62:10), of opdat de vluchtelingen zich daar zouden verenigen (Jer. 4:6. Ps. 60:6), of opdat de op een punt

samengebrachte troepen van daar den vijand zouden aanvallen (Hoofdstuk 18:3; Jer. 4:21; 51:27), of ook om, als ene soort van telegraaf, ergens bericht van te geven. (Jer. 50:2).

Hij zou als een banier opgericht worden, in de prediking van het eeuwig Evangelie, waarvan Zijne leraars als de standaardvoerders, de namen der liefde zouden laten waaien, om onze harten dus tot Hem te lokken. Deze is ook de banier der waarheid, onder welke wij ons moeten begeven, om een heiligen strijd te voeren tegen de zonde en Satan. Christus is de banier, onder welke alle de verstrooide kinderen van God weer bijeen zullen vergaderd worden, en in wie zij als het middelpunt der eenheid zich te zamen in liefde bijeenvoegen en houden.

4) De Vulgata vertaalt: et sepulcrum ejus gloriosum! dienvolgens verstaat men in de Roomse kerk onder de “banier” het kruis van Christus, de rust van die des grafs, en gebruikt men onze plaats als ene voorname plaats tot aanbeveling van bedevaarten.

In Rom. 5:12 is onze plaats volgens de Septuaginta aangehaald.

Zagen de beroemdste dichters der heidense oudheid ene gouden eeuw achter zich, waarop maar al te spoedig een zilveren en koperen en ijzeren volgde, Jesaja ziet den dageraad des heils vóór zich in de toekomst verrijzen, en schetst ons een tijd van geluk, die reeds, wat vormen en kleuren zijner voorstelling aanbelangt, de schitterendste beschrijvingen der gouden eeuw bij Grieken en Romeinen nog verre achter zich laat.

11. Want het zal geschieden te dien dage, wanneer het grootste gedeelte des volks, waaruit en waarvoor in de eerste plaats die Koning is, zich nog ten gevolge der strafgerichten (Hoofdstuk 6:12 vv.) in de verstrooiing bevindt, dat de Heere ten andere maal, even als Hij het bij wijze van een voorbeeld reeds vroeger bij de terugvoering uit Babels ballingschap deed (Ezra 1:1 vv. 7:1 vv.), Zijne hand aanleggen, uitstrekken zal, om weer te verwerven, terug te kopen (Deut. 28:68), het overblijfsel Zijns volks. Hij zal zich wenden tot het overblijfsel, hetwelk overgebleven zal zijn van Assyrië, den verdrukker van Israël, heden en later, en van Egypte, den verdrukker uit vroegeren tijd (Hoofdstuk 10:24, 26), en van Pathros, het landschap Thebaïs in Opper-Egypte (Gen. 10:14), en van Morenland. Ethiopië of Nubië en Abyssinië (Gen. 10:6), en van Elam in het Zuiden van Medië, oostelijk van den Tiger (Gen. 10:22), en van Sinear, Mesopotamië en Babylonië (Gen. 11:12), en van Hamath in Syrië (Gen. 10:18), en van de eilanden (de kusten) der Middellandse Zee, met Klein-Azië en Europa ingesloten (Gen. 10:5), van alle bekende en onbekende landen.

12. En Hij zal ene banier oprichten onder de Heidenen, opdat daarom het overige des volks zich verzamele, en Hij zal de verdrevenen van Israël uit het noordelijk rijk verzamelen tot hun vaderland, en de verstrooiden uit Juda, het zuidelijk rijk, vergaderen, van de vier einden des aardrijks, van Oosten en Westen, Noorden en Zuiden.

De vervulling dezer profetie is begonnen met de algemene verzameling en bekering der verstrooide Joden ten tijde van Christus en van de Apostelen (Hand. 2:9 vv. 1 Petrus 1:1, Joh. 1:1); zij is in de volgende tijden tot op onze dagen verder voortgezet, maar bereikt eerst haren hoogsten graad in de toekomstige algemene bekering der ronddwalende Joden, wanneer de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan. (Rom. 11:25 vv.) .

13. En de nijd, de tot hiertoe bestaande ijverzucht van Efraïm (Hoofdstuk 9:21) zal, opdat het weer teruggevoerde volk onder zijn Koning des vredes ook broederlijk verenigd zij, wegwijken, en de tegenpartijen van Juda, gelijk wij nu gezien hebben, in de met de Syriërs verbondene Efraïmieten (2 Kon. 15:37; 16:5), zullen uitgeroeid worden, dergelijke zaken zullen voor altijd onmogelijk gemaakt zijn. Efraïm zal Juda niet meer benijden, en Juda zal Efraïm, dat nu tot David's koningshuis is teruggebracht, niet benauwen.

Iets van de vervulling is reeds zichtbaar in de omstandigheden na de Babylonische ballingschap. (Vergelijk bij deze plaats Ezechiël. 37:15 vv.).

14. Maar zij zullen, na die vereniging weer sterk genoeg, om even als in de tijden van David en Salomo de vijandige naburen te onderwerpen en in bedwang te houden, in plaats van zich, gelijk tot hiertoe, door hen te laten verdrukken, of zich met hen tegen anderen te verbinden, den Filistijnen op den schouder vliegen, op het hoofd zitten, tegen het Westen, en zij zullen te zamen die van het Oosten beroven (Richt. 6:3 vv.); aan Edom en Moab zullen zij hun handen slaan, hen in ootmoed aan zich onderwerpende, en de kinderen Ammons zullen hun voortaan gehoorzaam zijn.

Maar hoe is deze profetie van krijg te rijmen met de voorafgaande belofte van vrede en het daarbij veronderstelde einde van allen strijd? Er is ene tegenspraak, welker oplossing daarin ligt, dat het slechts beelden zijn, beelden ontleend aan de tegenwoordige toestanden en oorlogen, waardoor de profeet de heerschappij van het toekomstige enige Israël, die door geestelijke wapenen over de naburige volken verkregen is, aanschouwelijk maakt.

Men zou zich ene onschriftuurlijke voorstelling van de zaak maken, wanneer men meende, dat de algemene vrede op aarde plotseling en als met een toverslag ontstaan zal; neen, wereldschuddingen zullen voorafgaan.

IV. Vs. 15. Hoofdstuk 12:6. De rede keert terug tot de gedachte, die reeds in de vorige afdeling is uitgesproken, de terugbrenging van Israël in zijn erfland. Alle wonderen van Goddelijke almacht en genade zullen bij deze verlossing zich herhalen, die eens plaats hadden bij de verlossing uit Egypte, welke een voorbeeld der eerste was. Even als Israël na die vorige verlossing zijn God een loflied zong aan gene zijde der Schelfzee, zo zal ook de toekomstige herstelde gemeente, die genade voor genade ontving, haar loflied hebben.

15. Ook zal de HEERE, wanneer Hij ten tweeden male Zijne hand uitstrekt, om het overblijfsel van Zijn volk weer te verwerven, dat overgebleven is van de ASSYRIËRS en Egyptenaars enz. (vs. 11), den inham der zee van Egypte, de tussen Egypte en het aangrenzende Arabië gelegene Schelfzee verbannen, gelijk Hij dit eenmaal door Mozes deed (Exod. 14:16, 21), en Hij zal, opdat ook de splitsing van den Jordaan bij den intocht in het beloofde land (Joz. 3:14 vv.), zijn tegenbeeld hebbe, Zijne hand bewegen tegen de rivier, den Eufraat, door de sterkte Zijns winds, waardoor Hij de waterstromen verdeelt (of: in den gloed van Zijn adem); en Hij zal dezelve slaan in de zeven stromen, Hij zal haar verdelen in zeven beken, en Hij zal maken dat men met schoenen daardoor zal gaan, zo droog dat men gene schoenen behoeft uit te trekken, om te doorwaden.

16. En er zal door dezen stroom een gebaande weg zijn voor het overblijfsel Zijns volks, dat in dien laatsten tijd overgebleven zal zijn van Assur, en de overige machten der wereld, onder welke het volk verstrooid was (vs. 11), gelijk als Israël geschiedde ten dage, toen het uit Egypteland optoog (Exod. 14:29).

In dit vers wordt de wegneming der hindernissen, welke de bekering der Joden in den weg stonden, beloofd. De profeet ziet hierbij op ene dubbele geschiedenis, vooreerst op den uittocht der kinderen Israël's uit Egypte, toen God de Rode zee uitdroogde, zodat zij daardoor konden gaan voor de Egyptenaren, die hen vervolgden; vervolgens ziet hij de inneming van de stad Babel door Cyrus, die den Eufraat afleidde en daardoor Babylon innam (2 Kron. 36:20), door welke inneming de vrijlating der Joden uit de Babylonische ballingschap werd bevorderd.

HOOFDSTUK 12.

DANKLIED VOOR DE WELDADEN VAN DEN MESSIAS.

1. En te dienzelven dage zult Gij, o Israël! gelijk gij eens na uwe verlossing uit Egypte een lofzang aan den anderen oever der Schelfzee aanhieft (Exod. 15:1 vv.), eveneens een danklied zingen- Israël, als volk beschouwd, heeft zijn bestaan buiten en boven de individuen (Amos 5:25 vv.) en alzo zeggen: Ik dank U, HEERE! dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd (Ik dank U, dat nadat Gij toornig geweest zijt, Uw toorn afgekeerd is 1), en Gij troost mij, nu des te overvloediger, naarmate mijn angst van wege Uwe gerichten groter was. 2)

1) De Hebreëer kent in de eenvoudigheid zijner rede slechts eenvoudige zinnen en plaatst ze bij elkaar, waar wij afhankelijke zinnen plegen te bezigen.

Zo zeker zijn bij God Zijne beloften, dat reeds duizenden jaren te voren de lofzang werd gereed gemaakt, welke Israël na zijne verlossing zingen zal. Het bespot wederom de goddelijkheid des Bijbels. Wat mens zou het ingevallen zijn zo iets te doen? .

2) In deze woorden ligt de geschiedenis der wereld, van Israël en van ieder, die zich bekeert. Ja hierin ligt geheel het Evangelie en geheel de handeling Gods jegens den zondaar en die van den gerechtvaardigde jegens God: Ellende, verlossing, dankbaarheid.

Des Heren toorn over de zijnen duurt maar voor een korten wijle, want Hij zal met hen niet eeuwiglijk twisten. Jezus Christus, de wortel van Isaï, die onze vrede en verlossing is, heeft ook Zijn Vader met het mensdom verzoend. Ja, God brengt de zijnen soms in een woestijn, in een land dor en mat en zonder water, opdat Hij daar eerst met te meer nadruk tot hen een troostelijk woord spreken mocht. En als dit geschiedt en Zijn toorn wijkt weer van ons, en Zijne vertroosting komt in des zelfs stede, dan wordt er weer stof tot dankbare vreugde en hartelijke dankzegging geboren.

2. Ziet wat ik zolang gewent heb, is nu geschied; God is mijn heil geworden! daar Hij mij redding heeft gegeven; ik zal vertrouwen en niet vrezen, alsof nog enig onheil mij zou kunnen overkomen; want de HEERE HEERE is mijne sterkte, die mij onverwinnelijk maakt, en mijn psalm, het voorwerp van mijn roemen en prijzen, en Hij is mij tot heil geworden (Exod. 15:2. Ps. 27:1; 118:14).

Het heil vloeit voort uit de oneindige liefde van God, den Vader, het is meegedeeld door bemiddeling van God, den Zoon, het is toegepast door de herscheppende macht van God, den Geest. Wanneer deze door het geloof is aanschouwd, leert de bevende zondaar op God hopen en is hij van zijne vrees verlost. Hij ziet, dat Jehova, de God in Christus, zijn troost, beschermmer en vriend is, en dat hij zijn heil ontving van het ogenblik af, dat hij bekwaam was geworden; om zich op Hem als zodanig te verlaten. Alle onze verwachtingen en vertroosting en vergund aan ons zondige schepselen, omdat God ons heil is geworden wanneer wij als zelfveroordeelende zondaars, al onze hoop op dien grondslag bouwen, mogen wij vertrouwen en behoeven niet bevreesd te zijn.

3. En gijlieden, van het huis Israël's, zult ook, gelijk uwe vaderen bij hunnen verderen tocht wonderwater dronken in de woestijn, om niet te moeten versmachten (Exod. 15:27; 17:1 vv. Num. 20:2 vv. 1 Kor. 10:4 water scheppen, dat aan alle uwe behoeften voldoet, en dit, daar de tijd is gekomen, dat alle tranen van de ogen zullen worden afgewist (Openbaring 7:17), met vreugde, uit de fonteinen des heils, a) die gij allerwegen bij u hebt (Joh. 4:14; 7:37 vv. Openbaring 7:16 vv. 21:6; 22:17

1) Op grond van dit woord behoorde (vgl. 1 Sam. 7:6) tot de gebruiken, waarmee in vervolg van tijd het Loofhuttenfeest gevierd werd, de libatie of uitgieting van water, waarvan wij bij Lev. 23:43 melding maakten; aan deze ceremonie heeft misschien de Heere Jezus Zijne rede in Joh. 7:37 vv. geknoopt. Zie de aldaar. Sommigen denken, dat de profeet hier zinspeelt op de twaalf waterfonteinen te Elim. (Ex. 15:27).

Het heil is de bron, waaruit de fonteinen ontspringen. God is het heil, dus ontspringen uit God de fonteinen des heils. Het water nu is door geheel de Schrift heen het zinnebeeld van de gaven des Heiligen Geestes. Hoe verkwikkend zijn de frisse dauw en koele regen na langdurige zomerdroogte reeds voor hen, die een nat land bewonen, hoeveel te meer voor de bewoners van het Oosten, die bij grote hitte minder regen ontvangen dan wij! Voor hem is het water het treffendst beeld van al wat verfrist, ververscht. Daarom geeft God de belofte des H. Geestes in de woorden: "Ik zal water gieten op het dorstige en stromen op het droge." Ja wat is water niet bij dorst, bij vermoeienis, bij uitputting; wat een verkoelende drank na ene afmattende reis door de woestijn! .

Dit wil niet minder zeggen, dan dat de gunst Gods in overvloedige mate zou worden genoten en een heerlijke troost zou gesmaakt worden.

Onder de fonteinen des heils hebben we te verstaan, de beloften Gods, ons in Zijn Woord geopenbaard, waaraan de gelovige ontleent al wat hij nodig heeft, om verblijd en gesterkt te worden.

4. En gij zult in het genot van dit water des heils, dat u stof en aandrang tot nieuwe lofliederen geeft, te dienzelven dage (vs. 1) zeggen: Dankt den HEERE in liederen tot Zijn lof (1 Kron. 16:8. Ps. 105:1), roept Zijn naam aan, terwijl gij Zijne daden vermeldt, maakt Zijne daden bekend onder de volken, opdat het heil ook kome tot hen; a) vermeldt, dat Zijn naam verhoogd is in roem.

a) Joh. 17:1, 4, 6, 26.

5. Psalmzingt den HEERE, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan, Hij heeft Zijne majesteit door daden bekend gemaakt; zulks zij bekend op den gansen aardbodem, opdat men overal den Heere prijze en zich in Hem verheuge.

6. Juich en zing vrolijk, 1) met deze opwekking besluit ik, de profeet, dit tweede lied der verlostte gemeente, even als met de belofte in vs. 3 het eerste, gij inwoneres van Zion! die zulk enen God in uw midden hebt wonen; want de Heilige Israël's is groot in het midden van u, 2) en zal Zich ook verder, gelijk tot hiertoe, door wonderen in uw midden en aan u volbracht als den groten God openbaren.

1) De Profeet leert hier waarvoor de Licht- en Levensbron dus door zijne gelovige kinderen gedankt en verheerlijkt moest worden.

Omdat Hij namelijk Zich zelven verheerlijkt, Zijnen Naam verhoogd en allerdoorluchtigst gemaakt had, door Zijne grote daden, tot schrik van Zijne vijanden en tot troost van Zijn volk.

Omdat Hij Zijn volk tevens verheerlijkt en zeer heerlijke dingen in het midden van hen en voor hen gedaan had, ten blijke dat zij de zijnen en Hij hun God en Weldoener ware.

Omdat Hij, als de alleen heilige God, den heerlijken luister Zijner onbevleete grootheid, vooral aan Juda en Israël vertonen en dus met de daad bevestigen wilde, dat Hij altoos het Verbond en de trouwe houden zou voor en met degenen, die Zijne woorden bewaren en Zijne wetten gehoorzamen zouden, gelijk Hij dan ook als de eindeloze grote, heerlijke en heilige God onder en bij de zodanige alleen wonen en dezelve heiligen en zegenen wil.

2) Indien God Zijn volk verlost, heeft Hij het oog op het heil aller volken. Hij is de Heilige Israël's, Wiens erkentenis, door het woord der verkondiging verkregen, hun aller heil wordt.

Als gelovigen hebben wij voorzeker een persoonlijk belang bij de heerlijke dingen, gesproken van Christus regering, en moeten wij uitzien naar het begin daarvan als de vervulling van al onze verwachtingen en van al onze wensen. Maar het is voor ons genoeg te weten, dat op den tijd door God bepaald degenen die in Christus gestorven zijn, zullen opstaan, en Zijn Koninkrijk zal worden gevestigd. Indien wij dit geloven, mag geen verschil van mening omtrent de tijden en aangelegenheden en andere stukken, die gene hoofdzaken zijn, de harten der Christenen verdelen, en maken, dat de een op den ander ziet met verdenking of onverschilligheid. Laat dit onze zorg zijn, dat wij mogen geplaatst worden onder degenen, tot wie Hij zal zeggen: "Komt, gij gezegende Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, dat u is weggelegd van voor de grondlegging der wereld. " .

HOOFDSTUK 13.

VERWOESTING VAN HET BABYLONISCHE RIJK.

Op den zaligen blik in het volmaakte Godsrijk, waarmee de voorgaande rij van voorzeggingen eindigt, volgt thans een droevige blik in de geschiedenis der rondom wonende volken, welke in hun vijandschap tegen Israël de vertegenwoordigers zijn van de machten der wereld uit alle tijden, die zich strijdende tegenover het rijk van God stellen. De nu volgende reeks van profetieën (Hoofdstuk 13-23) bevat alzo enkel godsspraken, die het gericht aankondigen over alle Gode vijandige rijken, steden en personen. Zij werken de gedachten uit, hoe alle rijken der aarde en de gehele wereld zullen worden gedwongen bij den Heere, den God Israël's, het heil te zoeken, en hoe zij, die dit niet doen, moeten vernietigd worden, en hoe ook de verste en vreemdste heidenen eens aan den Heere hun gaven zullen brengen tot opbouw van Zijn rijk.

I. Vs. 1. Hoofdstuk 14:27. Ene rechterlijke Godsspraak over Babel opent de rij van deze voorzeggingen. Babel is de zetel van die macht der wereld, welke de erfgenaam zal wezen van de nu nog bestaande Assyrische, en die het gericht van God over Israël ten einde toe zal volvoeren. De Godsspraak begint met ene aansporing tot den krijg, welke ons midden in de zaak verplaatst, hoe de Heere plotseling in een tot nu toe onbekenden volkstam een onweerstaanbaren drang verwekt, zodat deze opstaat, in de wereldgebeurtenissen ingrijpt en niet zal rusten, tot hij de door den Heere toegedachte zending heeft volbracht (vs. 2 en 3). Ten gevolge dier oproeping is dan ook spoedig het leger te zamen. Wij zien uit het noordelijke bergachtige gedeelte van Iran naar Babylonië afdalen, onder leiding van hem, die tot volvoering van Gods vonnis geroepen is (vs. 4 en 5), en voor het leger, dat uit de verte komt, gaat de schrik heen door alle landen (vs. 6-8). Even als nu het gericht ons in zijn aantocht vreselijk dreigend wordt voorgesteld, zo is het ook verschrikkelijk in zijn uitbreken, want het is om de zondaren te verdelen van den aardbodem (vs. 9-16). Het laat dan ook niets dan schrik achter, daar de vergelding ene volkomen is. Babel zal tot ene woestijn worden en moet dat altijd blijven (vs. 17-22). De vrucht van dat gericht is Israël's herstelling. Dit wordt op nieuw in genade door den Heere aangenomen en op zijn eigen grond geplant. Vele vreemdelingen sluiten zich aan hen aan, en het bevindt zich voortaan in een staat van overmacht in plaats van in afhankelijkheid, waaraan het vroeger was overgegeven. (Hoofdstuk 14:1, 2). Uit alle moeite bevrijd, verheft het in een triomferend spotlied den val der overweldigers. Die spot vindt zijn echo zelfs in de hel, waar de hoogmoedige en vermete koning van Babel nu in neergestort is, wie niet eens de eer van ene gepaste begrafenis ten dele wordt, en wiens geslacht voor eeuwig vernietigd is (14:3-23). Eindelijk wordt een blik teruggeslagen op Assyrië, de wereldmacht, die bestond ten tijde der profetie; want de voorzegging tegen haar is het postament (onderstel), waarop de last tegen Babel geplaatst is.

1. De last 1), de rechterlijke bedreiging Gods (2 Kon. 9:25) van Babel 2), dien Jesaja, de zoon van Amos, gezien heeft (Hoofdstuk 1:1), in werkelijk gebeurtenissen voor het oog des geestes zich zag ontvouwen.

1) Het Hebr. woord *asm* leidt men af van *asn*, a) of in de betekenis: opladen (Deut 31:17) en vertaalt het door last (Vulg. *onus*. Zie 2 Kon. 5:17) zodat het woord onheilvolle orakelen kan beteken; b) of in de betekenis van; uitspreken, voortbrengen (Ex. 20:7: den naam Gods tot

nietige of misdadige zaken op de lippen nemen, misbruiken), en men vertaalt het door: de woorden, de uitspraak (Spr. 30:1; 31:1), in 't bijzonder het woord des Heren (Zach. 9:1; 12:1), c) of in de betekenis van nemen, ontvangen (Ps. 24:5) en vertaalt het: het ontvangen (van God Septuaginta: lhmma), d) of in de betekenis: de stem verheffen, met verheven stem iets voortbrengen (Hoofdstuk 3:7- Luther: zweren), en vertaalt het door: spreuk in hogeren stijl (Klaagt. 2:14- Luther: prediking). Hoe dit zij, in elk geval is het woord op te vatten in den zin van: rechterlijke Godsspraak, orakel van dreigenden inhoud.

Last is hier op te vatten in den zin van, rechterlijke godsspraak. De Profeet deelt hier mede, wat hij gezien heeft, van God vernomen heeft, welke rechterlijke godsspraak hij omtrent Babel heeft ontvangen.

2) In dien tijd was Assyrië nog op het toppunt van hare macht, Babel was nog steeds de tweede hoofdstad van het rijk en de zetel van nog afhankelijke onderkoningen: toch ziet de profeet reeds in den geest vooruit, wat eerst meer dan 100 jaren later voorviel, dat niet Assyrië de volvoerder van het gehele gericht over Juda zou zijn, maar een ander rijk: het Chaldeeuwse, dat Babel tot middelpunt zou hebben. Maar ook aan Babel, even als aan Assur (Hoofdstuk 10:5 vv.) zou de Heere Zijn volk weten te wreken en het weer uit Babels dienstbaarheid weten te verlossen; dit is het troostvolle uitzicht, tot hetwelk de profeet zich verheft en daarmee tevens aanduidt, in welke betekenis de naam Assur op vele plaatsen van vorige orakelen moet worden genomen. Wij moeten echter voordat wij de volgende voorzeggingen beschouwen, vooraf de stad, wie zij betreft nader in ogenschouw nemen. Babel, in ene grote vlakte aan den Eufraat gelegen, die haar in twee helften verdeelt, was ten tijde van haren hoogsten bloei in het vierkant gebouwd, had volgens Herodotus, die haar zelf zag, 12 geogr. mijlen in omvang, een muur van 200 ellen hoogte, en 50 ellen dikte met 250 torens (Jer. 51:58) en 100 koperen poorten (Jes. 45:2). Ene met water gevulde gracht liep om den muur; ook werd de stad, waarschijnlijk aan de westzijde, door moerassen, die men uit den Eufraat door kunst had gevormd, beschermd (Jer. 51:32). De huizen, 3-4 verdiepingen hoog, waren even als de muren uit gebrande en ongebrande bakstenen door middel van asfalt gebouwd. Er waren 50 straten, die elkaar in rechte hoeken doorsneden en zo de stad in een aantal kwadranten verdeelden. De beide merkwaardigste gebouwen der dubbele stad waren: de koninklijke door vaste muren omsloten burg (Dan. 4:26) en de tempel van Belus, een vierhoek, aan iedere zijde twee stadiën (1209 voeten) lang. Midden in de ruimte des tempels was een horen toren, die uit 8 boven elkaar opgerichte torens bestond, met van buiten opleidende, rondom lopende trappen. Deze bevatte twee heilige vertrekken, waarvan een tot slaapkamer voor den afgod, het andere tot eetkamer bestemd en prachtig versierd was. Bovendien komen als bijzondere merkwaardigheden in aanmerking de stenen, ene stadie lange brug over den Eufraat, ongeveer in het midden der stad, en de hangende tuinen in den vorm van terrassen, aan beide zijden vier morgen groot.

2. Heft op ene banier; richt een hoge staak op met ene lange vlag ten teken voor de krijgstroepen, dat zij zich moeten verzamelen tot den veldtocht (Hoofdstuk 5:26; 11:10). Plaatst die banier op enen hogen door het uitroeien van bomen voor dit doel kaal gemaakten berg, 1) opdat men het teken verre kan zien; verheft met luid geroep ene stem tot hen, tot de troepen, die zich verzamelen, om hen tot ijver aan te sporen; beweegt de hand omhoog met sterk wenken om tot haasten aan te drijven, dat zij als overwinnaars intrekken door de deuren

der prinsen, 2) in de poorten van Babel, de hoofdstad der Chaldeeërs, die de wereld beheersen.

1) In het Hebr. Al har-nischfêh. LXX vertalen: orov pedinon. Beter: op een kalen berg, d. i. een berg, die van bomen en bossen ontbloot is. Op zulk een berg moest de banier worden geplant, opdat van alle zijden deze zou kunnen gezien worden en zo ver mogelijk.

2) Het is het doel des H. Geestes, door deze figuurlijke wijze van spreken, waarmee Hij de koninklijke dienaren inleidt, om een banier op te richten en de volken te verzamelen tot een oorlogstoerusting, om te leren, dat God door Zijne Goddelijke Voorzienigheid, aan Wie alles ter beschikking staat, er voor zou zorgen, dat ten tijde, waarop Zijne oordelen tegen Babel zouden worden uitgevoerd, er ten dienste van Zijn volk zouden wezen, de ten oorlog verzamelden en toegerusten, om de besluiten van het Goddelijk gericht uit te voeren.

Wie hier spreekt en tot wie gesproken wordt, zegt ons Jesaja niet. Dit spant onze opmerkzaamheid en legt iets schemerends over de rede. Den naam van hem, die aanspreekt, noemt vs. 4; eerst vs. 17 zegt wie de aangesprokene is.

3. Maar wie, zo vraagt gij, laat zulk ene oproeping ten strijde horen? en wie zullen wij roepen en wenken? Ik, de Heere, die ook Koning over de heidenen ben (Ps. 47:9), heb aan Mijne geheiligden, de tot Mijne werktuigen reeds uitverkorene legerscharen, bevel gegeven; ook heb Ik tot Mijnen toorn, om dien te volvoeren, geroepen Mijne helden, die reeds tot Mijnen dienst zijn geworven, de vrolijken Mijner hoogheid, die dan ook het werk, dat tot Mijne ere verstrekt, verheugd en moedig verrichten.

Men vergelijke de bij 2 Kon. 25:27 en 2 Kron. 36:20. Volgens deze zijn het eigenlijk meer nog dan de Mediërs, de Perzen (Ezra 1:4), die Gods oordelen aan Babel volvoerden; deze toch worden eerst van Ezechiël en Daniël af in het O. Testament genoemd; men moet dus in vs. 17 van ons Hoofdstuk den naam “Mediërs” als algemene benaming der Arabische volken van den tegenwoordigen stam, welke aan den heersenden en meest betekenenenden volksstam ontleend is, opvatten.

De Heere laat het hun zeggen, dat Hij Zijne geheiligden, of liever Zijne gewijden, die door Hem zijn gewijd en bestemd, om zijn bevel ten uitvoer te brengen, heeft bijeen verzameld, dat Hij die helden heeft geroepen, die Zijn toorn zullen uitvoeren tegen Babel. En dat dit niet slechts een dreiging was, maar een vast voornemen, hetwelk zeker ten uitvoer zou worden gebracht, dit laat de Heere in het volgende vers zo duidelijk mogelijk zeggen, waar Hij zegt, dat Hij reeds hoort het gedruis der grote menigte, die in Zijn dienst staat.

4. Er is, terwijl door de volken, die tot den strijd tegen Babel zijn opgeroepen (vs. 2), aanstonds aan het bevel gehoor is gegeven, ene ruisende stem, een hevig geraas op de bergen, die noordoostelijk van Babel gelegen zijn, het Zagrosgebergte, gelijk eens groten volks, dat zich daar verenigd heeft; ene stem van gedruis der koninkrijken, der verzamelde Heidenen of natiën, daar strijdswagen tegen strijdswagen stoot. De HEERE der heirscharen monstert het krijgshet der samengeroepene scharen.

Nadat het weelderige Babel lang in trotse zekerheid als koningin der wereld getroond heeft, galmt van Hem, die eens reeds den toren verstoorde, welke den hemel bereiken zou, de roepstem uit de hoogte: “het valle!” Hij zelf stijgt van den troon des lichts en der zalige rust op de aarde des oproers en krijgs neer, om Zijn wrekend leger tegen de stad des hoogmoeds aan te voeren; met eigen mond deelt Hij den aanvoerder bevelen mede tot verhaaste verzameling aller benden, en ten zegepralenden intocht in de poorten der goddeloze verdrukkers Zijns gevangenen volks. Want waar de Heere der hemelse heirscharen Zijn volk zelf ten strijde voert, daar is alle weerstand des vijands vergeefs. Daarom zegt ook de profeet van het heir niet, dat het den slag beginnen, maar dat het intrekken zal in de poorten der tirannen. Wij vernemen aanstonds, wie te voren zo geweldig geroepen heeft. Maar juist die ongenoemde stem deed de grote werking. Zie de helden, hoe zij tegen Babel trekken, trots en juichend over hun macht en sterkte! Zij weten niet, dat zij niet hunnen, maar Gods toorn dienen, dat zij gewijden zijn naar Zijn hemels raadsbesluit, een heir des gericht voor den hoogmoed der heidense volken. Afgodendienaars voert hij tegen afgodendienaars aan; Hij straft den boze door den boze! Welk een gevoel! Welk ene schaar! Ganse koninkrijken en natiën zijn vergaderd tegen Babel, en zij komen over de bergen als een schrik der stad (Perzen en Meden maakten in de eerste plaats het leger van Cyrus uit, maar Jer. 50:9 laat in ‘t algemeen “een hoop van grote volken, ” uit het land van ‘t Noorden tegen Babel optreden; Xenophon (Cyrop. II) voegt bij de belegeringstroepen nog de Armeniërs. Deze volken kwamen over de bergen, welke Medië en Babylonië scheiden, gelijk reeds Vitranga opmerkt: “Jayrus vel Niphotes aut Choatras”. En tegenover dit gedruis het stille woord des profeets: “Jehova Zebaoth monstert een krijgsheir!” Hij beschrijft dat heir als een zeer vreselijk, daar het uit de verste, onbekende landen komt (vs. 5), en hij noemt het naar zijne hoge bestemming de werktuigen der goddelijke gramschap, bestemd, niet alleen om het Babylonische gebied te verwoesten, maar de ganse aarde te verderven, in zo verre de trotse stad een afbeeldsel van allen aardsen trots tegen de hemelse macht is.

5. Zij komen uit verren lande, van het einde des hemels, het bergachtige noorden van Azië; de HEERE zelf is daarheen gekomen en de instrumenten, de werktuigen Zijner gramschap, om dat ganse land, het gehele gebied der heersende wereldmacht, de Chaldeeus-Babylonische monarchie (2 Kon. 25:27 2) te verderven.

6. Huilt gijlieden, die tot dit rijk behoort, want de dag des HEREN ten gerichte over u is nabij; hij komt als ene verwoesting niet slechts van mensen, dat ware nog te dragen, maar, gelijk het werkelijk is, van den Almachtige, die onbeperkte macht bezit om te verderven (Joël 1:15).

Er is geen wreedheid of woede bij God, en echter wordt Zijn dag als een dag van verwoesting des Heren omschreven, in welke Hij alle de fiolen Zijner gramschap over Babel en zijne inwoners zou uitstorten. God zal strengelijk oordeel houden over degenen, die hun eigene wreedheid bot getierd hebben tegen de zijnen, en Hij zal den wrede een felle straf doen bezuren en den bloeddorstige bloed te drinken geven.

7. Daarom zullen, omdat zij, wie het treft, dit ook opmerken, alle handen slap worden als verlamd van schrik, zodat zij niet eens tegenweer bieden, en aller mensen hart in het gehele land (vs. 5) zal versmelten in de hitte van den angst (Hoofdstuk 19:1).

8. En zij zullen verschrikt worden, smarten en weeën zullen hen aangrijpen zij zullen bang zijn als ene barende vrouw, die zich kromt (Hoofdstuk 21: 3); een iegelijk zal over zijnen naaste verbaasd zijn; hun aangezichten zullen vlamme aangezichten zijn, daar de angst het bloed naar boven drijft.

Volgens Xenophon en Herodotus hebben de Babyloniërs, in vertrouwen op de sterke stad en op den voorraad van levensmiddelen, met de belegering gespot (vgl. Hoofdstuk 21:6 en 2 Kron. 36:20). Daarmee komt onze afdeling juist overeen, want in de eerste plaats is het doel dezer gehele schildering meer, om het naderend gevaar naar de gehele maat van zijne vreselijkheid te schilderen; de vervulling is eigenlijk veel meer te zoeken in hetgeen de Perzen geweest zijn, dan in hetgeen de Babyloniërs gedaan hebben; ten tweede is het hier gezegde geenszins tot de Babyloniërs te beperken: voor het leger, dat uit de verte komt, gaat de schrik heen door alle landen.

9. Ziet, de dag des HEREN, ene catastrofe uit de geschiedenis der volken, die een groot deel der aarde mede in lijden brengt, komt, gruwelijk met verbolgenheid en hittigen toorn, vol tekenen van den toorn van Hem, die hen zendt, om het land, of de aarde, te stellen tot verwoesting, het te veranderen in ene woestenij (vs. 19 vv.) en zijne zondaren daaruit te verdelgen, allen, die zich tegen den Heere bezondigd hebben door allerlei grove en fijne afgoderij, en voornamelijk ook de wijze, waarop zij het gericht aan Juda hebben volbracht (Hoofdstuk 47).

10. Want de sterren des hemels, omdat overal, waar de Heere gerichten uitoefent, de gehele natuur mede moet lijden, en in 't bijzonder de sterren in den beginne door Hem tot tekenen gesteld zijn (Gen. 1:14), en zijne gesternten 1) de Orion, het glinsterende licht aan den sterrenhemel gedurende het warme jaargetijde (Job 9:9. Amos 5:8) zullen haar licht niet laten lichten, niet helder glinsteren; a) de zon zal verduisterd worden op dien dag der wrake, wanneer zij zal opgaan, en de maan zal haar licht niet laten schijnen, also zal het een nachtelijke dag zonder zon, en ook een sterreloze nacht zijn.

a) Ezechiël. 32:7. Joël 2:10, 31; 3:4, 15, 20. MATTHEUS. 24:29. Mark. 13:24. Luk. 21:35

1) In het Hebr. Oekesilehem. Beter en zijne Orionen, d. i. zijn Orion en de andere grote gesternten. Zelfs de Orion en de andere in het oog vallende, helder stralende sterren zouden het licht terughouden. Dit zou gevolg zijn van de zonde en daarin zou hun straf bestaan. Had de Heere gezegd, dat het licht voor de rechtvaardigen gezaaid was (Ps. 97:11), hier wordt de duisternis aangekondigd als straf voor de onrechtvaardiger, voor de goddelozen.

Alle de hemellichamen, zowel des daags als des nachts, zouden hun licht terughouden. Het zou een dag zijn zonder zon en een nacht zonder maan en sterren.

11. Want Ik zal, zo openbaart de Heere verder aan mij, Zijnen profeet, om mij ook bekend te maken, wat Hij met dien dag (vs. 6 en 9) eigenlijk bedoelt, en op welke wijze Hij Zijn doel denkt te bereiken, over de wereld de boosheid bezoeken, zover die wereld in den tegenwoordigen gezichtskring ligt, en over de goddelozen zal Ik bezoeken hun ongerechtigheid; en Ik zal den hoogmoed der stouten, der trotsen, doen ophouden, en de hovaardij der tirannen zal Ik vernederen.

12. Ik zal maken door de vele nederlagen, waardoor zo velen worden gedood, dat een man van wege de zeldzaamheid dierbaarder zal zijn dan dicht goud, dat zo weinig bestaat, en een mens dan fijn goud van Ofir, het landschap Oman in Arabië (Gen. 10:29 vv. 1 Kon 9:28).

Heeft de Heere door Jesaja in het eerste gedeelte van het Boek aan het volk de belofte laten zeggen, dat de hoge van ogen zou vernederd worden en dat er slechts een klein gedeelte zou overblijven, zodat zeven vrouwen naar één man zouden grijpen, in deze Goddelijke rechtspraak over Babel wordt dezelfde gedachte aangetroffen. Ook van Babels inwoners zal de hoogmoed der stouten ophouden en ook na de voltrekking van het vonnis zal een man dierbaarder zijn dan dicht goud.

13. Daarom, om deze straf aan de mensen tot hun vernietiging te volvoeren, zal Ik den hemel beroeren, en de aarde zal bewogen worden van hare plaats (Job 9:6), van wege de verbolgenheid des HEREN der heirscharen, en van wege den dag Zijns hittigen toorns 1).

1) Dit betekent, dat op de aarde de grootste beroeringen zouden ontstaan en de grootste en verwonderlijkste veranderingen in het burgerlijk regiment der wereld zou teweeggebracht worden, terwijl door de zeer duidelijke openbaring van de Goddelijke gerechtigheid en gestrengheid het bijna niet anders zou zijn, dan alsof de hemel en aarde van hun plaats zouden bewogen worden.

De dag des Heren, de dag des Heren-hij vervult met zijn stroom de ganse ziel des profeets, en daarom noemt deze hem steeds op nieuw, en laat ons zijn verpletterend aanbreken met beven van hemel en aarde, met verduistering der zon, der maan en van alle sterren horen en aanschouwen.

14. En een iegelijk zal zijn als ene verjaagde ree en als een schaap, dat niemand vergadert; een iegelijk van degenen, die van buiten kwamen tot Babel, de wereldmarkt voor midden-Azië en de verzamelplaats der verschillendste volken, zal naar zijn volk omzien, en een iegelijk van hen, die daar gevangen waren, zal naar zijn land vluchten (Jer. 50:16; 51:9);

15. Daarom, omdat men weet, dat al wie gevonden wordt in de door de overwinnaars ingenomene stad zonder onderscheid zal doorstoken worden, en al wie daarbij gevoegd is, die reeds vluchtende nog gegrepen wordt, zal door het zwaard vallen (Jer. 50:30).

16. Ook zullen, om de maat der straffen voor de inwoners vol te maken, hun kinderkens voor hun ogen verpletterd worden (Ps. 137:9); hun huizen zullen geplunderd en hun vrouwen geschonden worden 1) (Zach. 14:2).

1) In vs. 15 en 16 wordt gezegd wat geschieden zou, welke onheilen zouden volgen. Eerst wordt gewezen op de vlucht, daarna op een gruwelijken dood, ten derde op de plundering en ten vierde op het onteren en schenden hunner vrouwen.

Babels inwoners hadden geen medelijden gehad met de door hen overwonnen volken, ook aan hen, volgens het Goddelijk recht der vergelding, zou geen medelijden getoond worden.

17. Ziet, om u nu ook den naam te noemen van hen, die Ik tegen de Babyloniërs als werktuigen van Mijn gericht denk op te roepen, Ik zal de Meden 1) (vgl. vs. 3) tegen hen verwekken, die het zilver niet zullen achten, en aan het goud zullen zij geen lust hebben; zij zullen niet komen om buit te maken en zich ook niet door geld laten afkopen.

1) De vijanden, aan wie dit werk van hoger hand was aanbevolen of toegelaten zou worden, zouden, omdat men hen door hoon en smaad getergd had, onverbiddelijk zijn, of God zelf zou de Meden tot deze strengheid nopen tegen de Babyloniërs, om door hen Zijne heilige oogmerken te bereiken en hun harten te sterken in de woede tegen hun vijanden, de inwoners van Babel, want Hij zou de zonde niet toelaten, indien Hij ze niet wist te doen strekken tot verheerlijking van Zich zelve en van Zijn heiligen Naam.

De Profeet spreekt hier van de Meden en niet van de Perzen, dewijl wat Cyrus volvoerde, reeds door de Meden was begonnen, n. l. aan de alvermogene heerschappij van Babel een einde te maken. Hun tocht naar Babel was wraak, om den door Nebukadnezar over hen gebrachten smaad der slavernij. (Jer. 25:25).

18. Maar hun bogen zullen, daar zij een oorlog der wrake voeren (Jer. 51:11), diegenen, in wie zij de meeste schade veroorzaken, de jongelingen verpletteren, en zij zullen zich niet ontfermen over de vrucht des buiks, waarover men zich het meest ontfermt; hun oog zal de kinderen zonder aanzien van geslacht niet verschonen (Neh. 3:10).

19. Alzo zal Babel, het sieraad der koninkrijken, vallen. Reeds genoeg ere is het voor ene stad het sieraad van een enkel land, de hoofdstad van een rijk te zijn, maar zij nam die plaats onder koninkrijken in en stond daar als ene keizerin (Hoofdstuk 47:5). En toch zij, de heerlijkheid, de hovaardigheid der Chaldeeën, het pronkstuk onder alles, waarop de Chaldeeën, die zelf de uitverkorenen van de volken der aarde zijn (vs. 2), zich kunnen verheffen, zij zal zijn a) als God Sodom en Gomorra omgekeerd heeft, zo geheel zal de door menschenhand gewerkte verwoesting haar te gronde richten.

a) Gen. 19:24 vv, Jes. 1:9. Jer. 49:18; 50:40.

20. Daar zal gene woonplaats zijn in der eeuwigheid, en zij zal niet bewoond worden van geslacht tot geslacht, en de Arabier, die in tenten woont en met de woestijn zo wel bekend is, zal daar gene tent spannen, en de herders, die met hun kudden rondtrekken, zullen er niet legeren, zullen er gene omtuiningen maken, waar het vee gedurende den nacht in verblijft (Num. 32:19).

21. Maar daar zullen neerliggen de wilde dieren der woestijnen, en hun huizen, de bouwvallen der vroegere huizen en pleinen der stad, zullen vervuld worden met schrikkelijke gedierten, en daar zullen de jonge struisen (Job. 39:13) wonen, en de duivelen, de demonen, zullen er huppelen.

Wat de onreine geesten aangaat, zo mag men niet vergeten, dat er een gebied is, hetwelk de wijsheid des Heren genadig voor den mens verborgen heeft. Men denke hier aan de woorden: MATTHEUS. 12:43. Luk. 11:24 vgl. Openbaring 9:14; 18:2.

Ook is het merkwaardig, dat de zendeling Jozef Wolf, de reiziger naar Borchare, op de puinhopen van Babylon bedevaartgangers zag van de Jeziden-sekte (duivelaanbidders), die daar bij maneschijn zeldzame ontzettende godsdienstplechtigheden verrichtten en er verwonderlijke dansen met eigenaardige gebaren en klanken dansten. Te recht herinnerde hij zich bij dezen spookachtigen, huilenden troep de voorspelde “dansende veldgeesten.”.

22. En wilde dieren der eilanden wilde honden zullen in zijne verlatene plaatsen elkaar toeroepen, zullen daar huilen, mitsgaders de draken 1) in de wellustige paleizen, de woningen, waar het vroeger zo uitgelaten toeging; hun tijd, de tijd van Babels huizen en inwoners, toch is nabij om te komen, spoedig zullen zij vallen, en hun dagen zullen niet vertogen worden; de toorn des Heren toeft niet met zich te openbaren 2).

1) Draak, draco, wordt bij Grieken en Romeinen genoemd ene grote, vreselijke slang, gelijk er in de oudheden veel waren volgens het volksgeloof, en door dichters naar hun verbeelding waren geschilderd. Men verhaalde, dat deze dieren ene verwonderlijke lengte hadden, tot zelfs meer dan 130 voet; zij beschrijven ze niet zelden als van hoornen voorzien (even als de cerastus of gehoornde ander, Gen. 49:17) of met een kam op den kop, ook wel als gevleugeld (Hoofdstuk 14:29; 30:6).

2) Ook hier vinden wij, dat de profeet onderworpen is aan de wet der prospectieve bekorting; want wat hij heeft verkondigd is wel alles letterlijk vervuld, maar niet op eens, eerst in den loop van eeuwen. Toen Cyrus, de aanvoerder van het Medo-Perzische leger, de stad in het jaar 538 vóór Chr. inname (2 Kron. 36:20) liet hij haar nog bestaan met haren dubbelen ringmuur; eerst 18-24 jaren later liet Darius Hystaspes bij de tweede inneming (Ezra 1:4; 6:18) de vaste muren tot op een vierde deel van hun hoogte afbreken, zodat nog 50 ellen overbleven; hij maakte de stad, die verwoestte, tot ene verwoeste (Ps. 137:8). Daarop vernietigde Xerxes (van 486-465 v. Chr.) geheel en al haren zo heerlijken Belus-tempel (Jer. 51:44). Toen Alexander de Grote (van 336-323 v. Chr.) zijnen wereldveroverenden tocht volbracht had, dacht hij Babylon tot het middelpunt van zijn wereldrijk te maken, en 10. 000 arbeiders moesten twee maanden alleen daarmee bezig zijn om het puin op het fundament van den Belustempel weg te ruimen. De gehele onderneming mislukte echter, daar deze vorst door een vroegen dood werd weggenomen. De vloek, dat Babylon in eeuwigheid niet weer ene bewoonde en bevolkte stad zou worden, bleek een vloek Gods te zijn (vgl. Jer. 51:9). Dit werd steeds meer bevestigd, als zij door veelvuldig overstroomd van den Eufraat in moerassen wegzonk. Seleucus Nicator, de stichter van het rijk der Seleuciden in Syrië (van 312-281 v. Chr.), legde dan ook ene nieuwe stad aan den Tigris aan, welke hij naar zijn eigen naam Seleucia noemde (Dan. 11:5). Babylon, zo zegt Plinius, geraakte later verlaten, van alle inwoners beroofd door het naburige van Seleucia. Strabo (in het jaar 60 v. Chr. geboren) past

op haar, die in zijnen tijd reeds ene grote woestijn was, het woord van den dichter toe: “ene grote woestijn is de grote stad. ” Een geleerd Theoloog van onzen tijd zegt: “De gehele landstreek komt voor als ene woeste streek, van mensen ontbloot, slechts met ellendigen plantengroei en aan de dieren des velds overgegeven; door de grote puinhopen van bakstenen en overblijfsels van muren is zij te huiveringwekkender. ” Over de ruïnen der stad, volgens de onderzoekingen van den tegenwoordigen tijd, en over den toren van Nimrod bij Borsippa zullen wij bij Daniël breedvoeriger handelen.

HOOFDSTUK 14.

1. Dit alles zal met Babel geschieden om den wille van dat volk, dat volgens Gods raadsbesluit, de eerste plaats onder de volken der wereld nog eenmaal zal innemen; want 1) de HEERE zal Zich over Jakob, Zijn verbondsvolk, ontfemen, nadat Hij het gekastijd heeft, en Hij zal Israël nog verkiezen tot een eigen volk uit alle volken der aarde (Zach. 1:17; 2:12) en Hij zal hen, wanneer zij hun straf hebben geleden, in hun land Kanaän zetten (Jer. 23:7 vv.); en de vreemdeling uit de heidenen, die den God der ballingen, den God van Israël voor den alleen waren God heeft leren erkennen, zal zich tot hen vervoegen bij hun terugkeren, en zij zullen het huis van Jakob aanhangen 2), even als eens Ruth, de Moabietische, met Naomi toog (Ruth 1:16 vv.).

1) In vs. 1 en 2 van dit hoofdstuk wordt ons in enkele woorden gezegd, wat de inhoud zal zijn of is van Hoofdstuk 40-66. Niet ten onrechte zijn deze verzen Hoofdstuk 40-66 in nuce genoemd.

Zal Babel verwoest worden, die verwoesting zal voor Israël, het volk Gods, de oorzaak der redding zijn.

De Heere voorspelt hier, wat straks na den val van Babel geschieden zal, al is het duidelijk, dat de volle, de volkomen vervulling ook van deze toezegging eerst dan zou plaats hebben, wanneer de Christus Gods zou komen en het volle licht der genade en verlossing Gods zou opgaan.

2) Velen zouden vervolgens tot den heiligen Godsdienst, den zuiveren eredienst, van den enigen waren God, den God van Israël overgehaald worden, door zulke en andere blijkbaar tekenen van 's Heren bijzondere en zonderlinge Voorzienigheid en voorzorg, omtrent dit Zijn oude Bondsvolk. De ere en sterkte van Israël bestaat daarin, dat er velen zijn, die zich in het burgerlijke en vooral in het godsdienstige met hen verenigen en dat er velen tot de Gemeente van God worden toegedaan. Laten de leden van Gods Kerk niet vrezen, om ook de vreemden tot zich te nemen, en die belijden en tonen, dat zij den Heere willen dienen, voor zich niet alleen, maar met geheel hun huis.

2. En de heidense volken zullen hen, die van het huis van Jakob, aannemen ter verzorging (Ezra 1:6; 7:20, 24. Luk. 7:3. Rom. 15:26 vv.), en zij zullen hen in hun plaats naar Jeruzalem brengen, en het huis Israël's zal hen, deze medegetogenen, erflijk bezitten in het land des HEREN tot knechten en tot maagden, die hun onderdanig zijn (Ezra 2:65), en zij, de kinderen Israël's, zullen voortaan, niet slechts voor een tijd, maar bestendig gevangen houden degenen, die hen gevangen hielden (2 Kor. 10:5). en zij zullen heersen over hun drijvers. Dit nu is in den grond der zaak gene vergelding van gelijk met gelijk; want beheerst te worden door het volk van God is het geluk, en zich daardoor te laten beheersen is de vrijheid der volken.

De Chaldeeën hielden het volk Gods gevangen, in welks geschiedenis de Eeuwige naar Zijne vrije voorbestemming de verwerkelijking van Zijn verlossingsraad tot heil der mensheid gelegd had. Daarom moet de trotse stad in puinhopen zinken voor den onweerstaanbaren zegetocht van den Perzischen heldenzoon, opdat de werktuigen der Goddelijke genadeontwikkeling in het land der oude heerlijke beloften kunnen terugkeren. Israël echter misrekenen zich niet; eigen verdienste voert het niet in zijn vaderland, maar 't is slechts het

onmetelijke erbarmen van Jehova over het uitverkoren geslacht Jakob's, dat voor hen de banden der slavernij losmaakt. Want de Heere wil het verder verkiezen, en tot een licht der ware vrijheid voor de heidenen maken. Het heilige land is zijn grond, daar behoort het, dat is de uitgelezene schouwplaats, de ontwikkeling der dingen, die in den hemel geregeld en de hoogste op aarde zijn. Nu geraakt het uit den diepsten smaad tot onvergelykelijke eerbewijzen. Anders werd het veracht door de vreemden, thans doen deze moeite om zijne gunst en willen met hen tot een geestelijk geslacht in het geloof aan den enigen God der hulpe samen wassen. Maar ook Israël sluit de heidenen niet meer uit, en de stijve zin der afzondering is gebroken. "Het maakt zich de vreemden tot eigen, " doch niet in den zin van politieke dwangheerschappij, maar in de mededeling der zaligmakende leer van den enen, waren God, gelijk de profeet zo zinrijk zegt: "Op Jehova's grond. " Daar verneemt men niet de roepstem des drijvers, daar gevoelt men niet den stok des bezoldigden opzieners, gelijk in Egypte of Chaldea, maar het lieflijke woord der vrijheid en genade klinkt in aller oor, dringt in aller hart. Knechten worden daar wel is waar de heidenen en dienstmaagden, maar in des Heren dienst, die allen, welke in Hem geloven en Zijne geboden houden, van het knechtschap tot het kindschap brengt. Nu houden zij diegenen wel is waar gevangen, die hen gevangen hielden, maar slechts hun van God, den Heilige, afgefallen, in zelf gemaakte, valse vrijheid onbeteugeld wezen slaan zij door de wet in ketenen en banden-dat is de heerschappij over hen, die eens heer waren; dat is het goddelijk recht der vergelding! De profeet legt het van den druk der Chaldeeuwse dwangheerschappij vrije volk een spotlied op den koning van Babel in den mond, zo treffend, zo stout, zo vreselijk verheven, als wij geen ander wisten te noemen. Daar ligt hij nu, de trotse koningsceder, afgehouden, ontbladerd en veracht (vgl. Ezechiël. 31:3 en volg.)! Komt alle gij meest geprezen wereldveroveraars, en beschouwt uw verbleekt beeld in den helderen spiegel van profetische poëzie! .

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u, o Israël! de HEERE rust geven zal van uwe smart, die u kwelde, en van uwe beroering, die u beangstigde, en a) van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen.

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u, o Israël! de HEERE rust geven zal van uwe smart, die u kwelde, en van uwe beroering, die u beangstigde, en a) van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen.

4. Dan zult gij deze spreuk 1) opnemen tegen den koning van Babel, die u dan tot een voorwerp van hoon en spot is geworden, en zeggen: Hoe houdt de drijver, de tiran op? hoe houdt de gouden 2) op 3)? Is de onverzadelijke niet meer?

1) Hier is een spreuk (Hebr. maschal), gelijk meermalen, ene gehele reeks van spreuken, waarin de ernstige en veelbetekenende beschouwing van ene grote gebeurtenis, van een gericht Gods is uitgedrukt, ene beschouwing, gelijk die in het Griekse treurspel in de mond van het koor wordt gelegd.

De onverzadelijke of gouddorstige; dit woord staat in het vrouwelijke geslacht, en is toe- en bijnaam van de Babylonische heerschappij. Het wordt zeer verschillend vertaald: Michaëlis: "de tot arbeid dringende gebiedster; " Dathe: "die alles met geweld ontvoerde. " A. Schultens:

“de verdelgster; ” anderen wederom anders. De ware betekenis is twijfelachtig; het naast aan de letter is de overzetting der onzen: “de gouden, ” de rijke en prachtige.

Snijdend begint het lied, maar rustig als een stille avond, nadat den gansen dag de stormwind door de wereld heeft gebruikt. Nu is het oproer bedaard, de aarde is rustig en stil, en slechts de jubeltonen der vreugde over den verbroken koningsstaf, die de volken zonder maat geslagen en de wereld geschud heeft, doorklinken de plechtige stilte.

2) In het Hebr. Madheba. LXX leest Marheba. Het eerste betekent gouden, of volgens anderen martelplaats. Het laatste overmoed of verdrukking. Het woord komt slechts eenmaal in de Schrift voor. De vertaling van martelplaats of verdrukking heeft meer voor zich dan die van gouden.

3) Wij hebben ons nooit te verblijden om het verderf en den ondergang onzer vijanden, als de onzen beschouwd zijnde, maar als deze tevens vijanden van God en van alle godsvrucht en deugd zijn, dan mogen de hemelen en alle heilige mannen in dezelve en op de aarde juichen over hun verdienden val. En dit was ook het lot van Babel, welke ondergang hier beschouwd en bij vooruitzicht bewonderd, en over welken van ieder welgestelden Israëliet met juichende blijdschap gezegevierd wordt.

5. De HEERE heeft den stok der goddelozen, de in den koning van Babel persoonlijk als in een middenpunt verenigde Chaldeeuwse wereldmacht, gebroken, den scepter, de roede des heersers, des geweldenaars.

6. Die de volken plaagde in verbolgenheid met eens plaag zonder ophouden, zonder maat of grens, die in toorn over de heidenen, de volken, heerste, die wordt vervolgd, zonder dat het iemand afweren kan.

7. De ganse aarde rust, nu Babel gevallen is, dat haar in rep en roer stelde, Zij is stil; zij maken groot geschal met gejuich, alles is in gejubel, omdat de nood voorbij is en de gevaren zijn doorgestaan.

Akelig lot van een tiran, bij zijnen val is alles verheugd.

8. Ook verheugen zich, in het algemeen gejubel der mensen mede instemmende, de dennen, de cipressen (1 Kon. 5:8) over u, dat gij een einde hebt genomen, gij, die ons zoveel kwaad hebt veroorzaakt, en de cederen van Libanon, zeggende, als of zij leven, verstand en spraak hadden: Sinds dat gij daar neerligt in uwen doodsslaap (vs. 18), komt niemand tegen ons op, die ons in onverzadelijken, zich boven alles verheffenden overmoed afhouwe, om ons hout tot gebouwen van pracht, tot belegeringswerktuigen en het bouwen van schepen te bezigen (vgl. Hoofdstuk 37:24).

9. De hel van onderen, waar de goddelozen onder de heerschappij des doods voor het laatste oordeel worden bewaard (Job 7:9), was beroerd, kwam in beroering of onrust (1 Sam. 28:15) om uwentwil, om u tegemoet te gaan als gij kwaamt, want zij had van u, den onverwinnlijken wereldbeheerser niet verwacht, dat gij tot haar zoudt moeten nederdalen, of had u ten minste niet zo spoedig verwacht. Zij, hoewel anders het rijk van zwijgen en stilte des doods (Job 3:13 vv.), wekt om uwentwil, om u in haar midden welkom te heten, de doden op, de

afgescheidene zielen in hun schimachtige lichamen, al de bokken, alle woeste heersers der aarde; zij doet al de voormalige koningen der heidenen van hun tronen, die zij ook in 't schimmenrijk, als vroeger in het leven, innemen, tot uwe begroeting opstaan.

10. Die al te gader zullen antwoorden en tot u met honenden spot zeggen (Ezechiël. 32:11 vv.): Gij zijt ook ziek geworden, geslagen en van het toppunt uwer onmetelijke macht naar beneden gestort tot de machteloosheid van het schimmenrijk, gelijk wij 1); gij zijt ons gelijk geworden, 2) ons die gij dacht te overtreffen.

1) In het Hebr. Gam-atthah chulletha kamonoë. Beter: Ook gij zijt gelijk wij krachteloos gemaakt. De nadruk valt hier op gij en dit krachteloos gemaakt zijn, ziet op den toestand der geesten in het dodenrijk. Het was uit met de macht van Babel's koning, want ook hij was nedergedaald ter zelfde plaatse als de vroegere heersers en leden des volks. Hij, de machtigste onder de machtigen was een krachteloze, een beroofde van kracht geworden.

2) Vs. 8-10. Van de hoogten des Libanons dringt het vreugdegezag, vs. 4-7, tot in de diepten der onderwereld, en de andere stomme schimmen openen hunnen mond tot een korten, treffenden spot op aardse macht. Het klinkt groot en geweldig, als cipressen en cederen als in den storm der vreugde ruisen, maar nog groter is de zin van dit woudlied uit de hoogte, 't welk het profeten oor in hem verneemt: "Sedert gij ligt, klimt niemand meer op, om ons af te houwen!" zo moeten bomen spreken, die op den hogen Libanon, als natuurlijke zinnebeelden der verhevenheid, de onbegrensde ijverzucht des trotsen konings op al wat groot is tegenstonden. En laten we ons van den top des Libanons in de snelste vlucht in de diepste gronden der hel varen, hoe waar is ook daar het gezicht, dat ons de wijze ziener toont! De hel siddert als haar de voet van den machtigsten heerser der aarde betreedt, en hare bewoners verdringen zich in ontelbare drommen om den beroemden aankomeling te gaan begroeten. Maar dat is geen sidderen der vrees en des schriks, gelijk dit eens den zegenrijken held op de oppervlakte der aarde verbreidde; het is dat waggelen en zweven van luchtige schijn gestalten, welke nu ook als ene schaduw van vergane grootheid de koning van Babel wordt toegevoegd. Bovenal zijn zij het, die eens heersers waren op aarde, welke naar den aanblik des mans begerig zijn, die hen van boven van hun tronen gestoten heeft. Schaduwtronen hebben zij ook beneden weer ingenomen, en van deze verheffen zij zich, door de algemene beweging der hel in beroering gebracht ter ontvangst des gebieders. Maar geen hymnus van slaafse vleiende taal, gelijk zijn verwend oor hem verwachten deed, begroet hem, maar de verpletterendste spot, dat nu ook hij niet meer is, geluk zij zelf opgehouden hadden te zijn.

Het geheel is poëtische inkleding en toch zijn deze trekken meer dan dit. Daar zullen zij in een tussentoestand, terwijl zij op het gezicht wachten, den droom van het leven op aarde in zekere mate voortdromen, in zoverre namelijk, als hun knelling zelf enen schijn van het eertijds in zich bevat (vgl. Luk. 16:23 vv.). Ook zal wederkerig honen een niet gering deel van de eeuwige ellende (Dan. 12:2) uitmaken.

11. 1) Ja, zo roepen verder de levenden en de geredden uit uwe macht u na: Uwe hovaardij, al de weelde, die u vroeger omringde (Hoofdstuk 47:1) is in de hel neergestort met het geklank uwer luiten, waarop gij voor u liet spelen; de maden zullen, nadat uw lichaam aan het graf is overgegeven, onder u gestrooid worden, in plaats van vroeger toen de zachte divans en de

prachtvolle kamers onder u waren gelegd, en de wormen zullen u bedekken, zullen uw deksel zijn in plaats van het kunstvol Babylonisch tapijtwerk.

1) Wat nu verder volgt wordt niet gezegd door de geesten der afgestorvenen, maar door hen, die in vs. 3 genoemd worden als degenen, die de spreuk zouden opheffen.

12. Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads! Hoe zijt gij van uw hoog standpunt, dat gij onder de vorsten der aarde innaamt, daar gij voor de verhevenste onder hen werd gehouden, zo diep naar beneden gestoten! 1) Hoe zijt gij ter aarde nedergehouden, gij hoogverhevene boom vol takken (Hoofdstuk 10:33. Ezechiël. 31:3 vv. Dan. 4:7 vv.), gij, die de Heidenen, de volken rondom u, krenkte, opdat zij niet voor u zouden kunnen bestaan!

De morgenster is de schitterendste onder alle sterren, en omdat de sterren zelf in het typisch taalgebruik koningen aanduiden (Num. 24:17), is morgenster zoveel als Koning der koningen. De ware morgenster (Openbaring 2:28; 22:16), de echte Koning der koningen (Openbaring 17:14; 19:16) is Jezus Christus. In het rijk des geestes is Satan de zich opwerpende koning der koningen, de valse bedrieglijke morgenster (lucifer); dezen hebben de Christelijke uitleggers zeer te recht als het gronddenkbeeld dezer profetische schildering aangemerkt, wiens gewelddadige heerschappij en wiens val (Luk. 10:18) hier slechts ingewikkeld wordt voorgesteld.

13. En zei in uw hart, dat met zo grote veroveringsplannen vervuld was: Ik zal ten hemel opklimmen; ik zal mijnen troon boven de sterren Gods verhogen, even alsof er voor u geen tot hiertoe en niet verder kon komen (Job 38:11); en ik zal, zo dacht gij, u boven al het geschapene verheffende, mij zetten op den berg der samenkomst, de woonplaats (volgens de mening der heidenen) der afgoden, aan a) de zijden van het noorden, daar namelijk dachten zich de Oosterse volken dien godenberg, bij de Perzen el-bordsch genaamd 1).

a) Ps. 48:3.

1) Bijkans alle oude volken versierden zich zekere hoge gebergten, die hun verbeelding meestal in het verste Noorden plaatste, waar goden en godengestalten plechtige vergaderingen hielden, en van waar zij hun opperheerschappij over de aarde uitoefenden. De Atlas, Ida en Olympus der Grieken en Romeinen zijn een iegelijk bekend.

14. Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen; ik zal den Allerhoogste gelijk worden (vgl. Dan. 6:7 v.).

15. Ja, het tegendeel zal geschieden, edoch in de hel zult gij neergestoten worden aan de zijden 1) van den kuil 2), in den ondersten hoek van het graf (Ezechiël. 32:23; vgl. vs. 19.

1) Een trotse taal, ontleend misschien aan de gevallen Engelen, die zich ook met den hogen God gelijk stelden en niet afhankelijk van Hem wilden blijven. Hij verbeelde zich in luister en

macht alle zijne naburen te zullen overtreffen en den grond te zullen leggen van de hoogste macht en de opperheerschappij over alle volken der wereld.

Het betaamt den vorsten wel, die als sterren blinken aan den hemel dezer wereld om tot licht, tot troost en vreugde te zijn voor degenen, welke zij besturen, opdat zij dus tot groot nut en voordeel der aan hun zorg vertrouwde onderdanen wezen mocht, maar geenszins, om in zich op den troon des Allerhoogsten te willen plaatsen en te staan naar het bewind van Hem, door Wie alle vorsten regeren, want boven alle deze koningen, deze sterren Gods, had hij zijn troon al verhoogd. Hij had zich ook gezet op den berg der samenkomst; hij had den heiligen tempel verwoest of uitgeplunderd en zijn heiligdommen weggevoerd en nu meende hij vervolgens tot de hoogten der wolken op te klimmen. Zo ver ging zijne verfoeilijke heerszucht en zondige hoogmoed; want hij verwachtte niets minder, dan na zijn dood, als een god te zullen aanbeden en vereerd te worden door alle zijne onderworpingen.

In het Hebr. El-jarketee bor. Dit kan wel betekenen, aan de zijden van het graf, maar ook, in het binnenste van het graf, en dit past beter. De Profeet stelt hier de diepste diepte der vernedering tegenover de hoogste hoogte der verheffing. Babels koning had zo hoog mogelijk willen klimmen, zich zo hoog mogelijk willen verheffen en ziet door de macht en kracht Gods wordt ook hij, de machtige, zo diep vernederd als het maar kan.

2) Ja! in de hel zijt gij ter neergestort. In 't diepst des diepen afgronds.

16. Die van de levenden u zien zullen, in het tot verrotting overgegangene lijk zullen met opmerkzaamheid u aanschouwen; zij zullen op u letten, en zeggen: Is dat die man, die de aarde beroerde, die de koninkrijken deed beven?

17. Die de wereld als ene woestijn stelde, door zijne verwoestende veroveringstochten, en dezelve steden verstoorde? die zijne gevangenen, welke hij van den gehelen aardbol had samen gevoerd, niet liet los gaan naar huis toe, gelijk bijv. met het volk der Joden geschieden zal (Jer. 50:33)?

18. Al de koningen der Heidenen, ook die der Assyrische monarchie, zij allen liggen, wat hun lichaam betreft, neer met eer, zij zijn met ere ter aarde besteld, hoewel hun zielen ter helle gevaren zijn (vs. 9 v.), een iegelijk in zijn huis 1), in zijn vaderlijk graf, in de nabijheid van het paleis, dat hij zich gebouwd heeft (2 Kon. 15:20).

1) De Oosterlingen noemen de graven huizen, en wel eeuwige huizen; ook geleken hun grafsteden wel naar woningen der doden.

19. Maar gij 1) zijt verworpen van uw graf als een gruwelijke weggeslingerde scheut, als een wilde spruit van den boom, dien men afsnijdt en wegwerpt, zonder naar hem om te zien, als een kleed 2) der gedoden, die met het zwaard doorstoken zijn, dat niet waard is om van het slagveld als buit medegenomen te worden, daar het geheel van bloed doorweekt is; als die nederdalen in enen steenkuil, als een, voor wiens lijk men een gat maakt, waar men het vindt, en het dan met een steenhoop bedekt (2 Sam. 18:17), ja, nog erger dan die lijken zal het met het uwe gaan, het zal zijn als een vertreden dood lichaam, als een aas, dat men in het geheel niet begraaft, maar in het slijk vertreedt (Jer. 16:4; 22:19. 2 Kon. 9:33 vv.).

1) De koning van Babel is hier niet te denken als afzonderlijke persoon, maar als vertegenwoordiger van de Chaldeeus-Babylonische monarchie. Wat den laatsten nakomeling van het huis van Nebukadnezar overkwam (2 Kon. 25:27), die door een opstand van de groten van zijn rijk uit den weg geruimd werd (Dan. 5:30), dat heeft betrekking op het gehele huis, en in 't bijzonder op den stichter daarvan, op Nebukadnezar zelven.

Ook deze profetie spreekt daarvoor, dat in Dan. 5:1 vv. onder Beltsazar niet, zo als men gewoonlijk meent, Nabonemos moet worden verstaan; want deze wierp, volgens het bericht van Berosus, bij de belegering van Babel door Cyrus, zich met het overblijfsel zijner troepen in de vesting Borsippa (2 Kron. 36:20), gaf zich echter daarna vrijwillig den overwinnaar over, en deze wees hem Carmanië tot verblijfplaats aan, waar hij zijn verder leven in rust doorbracht, en een natuurlijken dood stierf.

3) In het Hebr. Lebusch harugim. Het eerste woord kan wel betekenen, een kleed, maar ook bekleed en die laatste betekenis moeten we hier hebben. De Profeet, die hier weer spreekt en van de toekomst gewag maakt, maakt hier bekend, dat hij op het slagveld zal liggen, als bekleed met verslagenen, d. w. z. tussen de verslagenen inliggen en als door hen bedekt. Er zou geen onderscheid zijn tussen dien machtigen koning en de geringste zijner soldaten. Zijn graf vindt hij op het slagveld. Zonder praal en pracht wordt hij ter aarde besteld, of liever wordt zijn lijk weggeworpen in den steenkuil.

20. Gij zult echter om eens rechtvaardige reden bij dezelve, bij uwe geringste onderdanen, niet gevoegd worden in de begrafenis; want gij hebt uw land verdorven, het als een tiran geschonden en uitgezogen, en uw volk gedood, hen ter voldoening van uw zucht tot verovering geslacht en alsdan zal zelfs een steenhoop der verslagenen niet de plaats van een grafteken of monument bekleden; a) het zaad der boosdoeners zal in der eeuwigheid niet genoemd worden 1), het is het vonnis der goddelijke vergelding, dat de Babylonische monarchie met haren laatsten bezitter op eens en geheel zal worden uitgeroeid en de gedachtenis der Babylonische koningen voor altijd zal worden uitgedelgd.

a) Job 18:19. Ps. 21:11; 37:28; 109:13.

1) In eeuwige vergetelheid zouden ze geraken, en nooit dan met oneer genoemd worden. Zij mogen er zo trots uitzien als zij willen, zij mogen zo veel pracht vertonen als het hun gelieft, al hun pracht en fraaie vertoning zal hen tot des te meer onere verstrekken, want er is geen aanzien altoos te verwerven, geen duurzame achting te erlangen langs of door een zondigen weg.

21. Maakt, zo zeg ik, de profeet des Heren, naar aanleiding van dit goddelijk vonnis: de slachting voor zijne kinderen, de kinderen van den koning van Babylon, gereed a), om hunner vaders ongerechtigheid wil (Ex. 20:5. Jer. 32:18), dat zij niet weer opstaan, om een nieuw geslacht van heersers te stichten, en de aarde erven, wederom landen veroveren, en de wereld vervullen met vaste steden, om hen aan hun heerschappij te onderwerpen.

a) Ex. 20:5. MATTHEUS. 23:35.

De geschiedenis kent wel enen Nebukadnezar II die zich voor enen nakomeling van het huis van Nebukadnezar I uitgaf, en door de Magiërs aan het hoofd van den opstand van Babel tegen Darius Hystaspes werd gesteld (Ezra 1:4). Deze was echter een bedrieger, en wordt ook als zodanig in het grote opschrift te Behistan voorgesteld.

Maar niet bloot vreemde volken heeft de koning in 't verderf gestort! zijn eigen volk heeft Hij aan zijne onlesbare veroveringszucht opgeofferd, zijn eigen land in ene woestijn veranderd. Daarom zal hij zelf vergaan ver van zijn graf, zijnen heengegane vaders niet in ere bijgezet, een offer zijner krijgswede op een open slagveld; zijn gehele geslacht echter, het boze gebroed des alverwoestenden vaders, zal ondergaan, opdat de aarde eindelijk weer uit puin en verwoesting tot rust kome.

23. En Ik zal hen, de stad Babel zelf, want ook deze zal niet voortbestaan, met al hare woningen a) stellen tot ene erve der nachtuilen, der wateregelen, die zich bijzonder gaarne aan woeste plaatsen ophouden, en tot waterpoelen, door verwoesting der dijken, die haar thans nog behoeden voor het worden tot ene moeras, terwijl dan de Eufraat ze vrij onder water kan zetten; en Ik zal hen met enen bezem des verderfs uitvagen, geheel en al wegvegen, spreekt de HEERE der heirscharen. 1)

a) Jes. 34:11. Zef. 2:14.

1) Met deze slotwoorden is het vonnis der algehele vernietiging van Babel uitgesproken. Nebukadnezar had Zedekia's zonen laten slachten, om zo mogelijk het koningshuis van David, den Gezalfde Gods, geheel te vernietigen, hier dreigt en voorspelt de Heere, dat Babel's vorstenhuis volkomen zal worden uitgedelgd.

Babel heeft den raad Gods uitgediend, heeft volvoerd waartoe God het had bestemd, maar Babel heeft zich niet bekeerd tot Hem, door Wie het machtige daden heeft gedaan. Babel heeft zich drierzert tegen Gods roepstemmen, heeft Gods volk verdrukt en in Gods volk God zelve hoon en smaad aangedaan, nu zal ook aan Babel het vonnis van Gods rechtvaardigheid en heiligheid voltrokken worden.

24. Wel is er van ene Chaldeeuwse wereldmacht nog geen begin aanwezig, de Assyrische staat nog op het toppunt harer grootheid, toch zal deze op haren tijd vallen, om voor gene plaats te maken, gelijk reeds in Hoofdstuk 10:5 vv. is aangewezen. De HEERE der heirscharen heeft gezworen, zeggende: Indien niet (Ik zal geen God zijn, zo niet-), gelijk Ik gedacht heb, het also geschiede, en gelijk Ik beraadslaagd heb, het bestaan zal!

25. Namelijk dit, dat Ik Assur in Mijn land, in Palestina, zal verbreken, en hem op Mijne bergen, die in dit land bijzonder rondom Jeruzalem zijn (Ezechiël. 38:21; 39:2, 4) vertreden; opdat zijn juk van hen, van de bergen van Mijn land d. i. van Israël, afwijke, en zijn last van hunnen schouder afwijke (Hoofdstuk 10:27).

26. Dit, wat hier over Assur en vroeger over Babel, deze beide wereldmonarchieën, is gezegd, is de raadsdag, die beraadslaagd is over dat ganse land, dat thans aan Assur onderworpen is en

later zal zijn aan den koning van Babel (Jer. 50:17 vv.); dit is de hand, die uitgestrekt is over alle volken, die mede deel hebben aan de catastrofe die over beide rijken komt.

27. Het zal vervuld worden aan beide machten, eerst aan Assur (Hoofdstuk 37:6 vv.) en in de volgende eeuwen aan Babel; want de HEERE der heirscharen heeft het in Zijnen raad besloten; a) wie zal het dan breken? en b) Zijne hand is uitgestrekt, wie zal ze den keren, dat zij niet doe, waartoe zij zich reeds opgeheven heeft?

a) 2 Kron. 20:6. Job 9:12. Spr. 21:30. b) Dan. 4:35.

Geweldige woorden der hoogste majesteit, schitterend als bliksemstralen, daverend als donderslagen. Wie mag tot Hem zeggen: “Wat doet Gij?” De heidenen hebben de uitgestrekte hand Gods erkend, en in ijdel opstand, gelijk de tweede Psalm zo verheven verkondigt, onder hare almacht zich moeten buigen. Maar ook de Christenen sidderen voor haar, wanneer zij niet in gelovig-liefhebbende overgave naar tevens nu eens schuddende, dan eens zacht besturende leidingen zich stil voegen.

Alle de machtigen der aarde worden ook hiernamaals uitgedaagd, om hetgeen de Heere had voorgenomen en gesproken, met opzicht tot het juk der ASSYRIËRS, te doen veranderen of vernietigen. Niemand is ooit in staat geweest, noch zal het ooit worden, om des heren Raadsbesluit te doen omkeren, of het eens besloten terug te doen roepen.

Hetgeen Hij wenst kan niemand tegenstaan en de loop Zijner oordelen is nooit te stuiten.

Vs. 24-27 bevatten een voorzegging omtrent Assyrië en staan derhalve niet in verband met de spreuk en de profetie over en ten opzichte van Babel.

Hier wordt voorspeld, dat Assur in Palestina zal vallen en tot machteloosheid zal worden gebracht.

En dat dit zeker is, komt dewijl het is volgens Gods Raadsbesluit, en niemand des Heren hand kan afslaan, of tot Hem zeggen: wat doet Gij?

GODSSPRAAK TEGEN FILISTEA.

II. Vs. 28-32. Met het slot der vorige Godsspraak, waarin Assurs nederlaag in het heilige land werd voorzegd, staat de nu volgende tegen Filistea in het nauwste verband. De Filistijnen, Israël's oude ervvijanden, hadden het Syrisch-Efraïmietisch verbond tegen Juda ten tijde van koning Achaz, kort voor wiens dood ons orakel is gesproken, zich ten nutte gemaakt, om het rijk van Juda zeer te verzwakken. Hier wordt hun nu gezegd, dat zij zich niet moeten verheugen over hun veroveringen, en niet te vroeg moeten juichen over de tegenwoordige machteloosheid van het huis van David. Integendeel zal steeds nieuwe vernedering door dit huis, zeer spoedig en in lateren tijd, over hen komen, en tevens wacht hen een tijd van ellende door dezelfde Assur, voor wiens aanvallen Jeruzalem, de stad des levenden Gods, zal worden beschermd.

28. In het jaar a) toen de koning Achaz stierf, d. i. in het jaar 727 v. Chr. dus in een tijd, toen de Filistijnen nog in het bezit waren van de steden, die aan het rijk van Juda in de vlakte Sephela en in het zuiden ontnomen waren (2 Kron. 28:18), en de vernedering van deze aarts- en ervvijanden van Israël, vooral van het rijk van Juda, nabij was (2 Kon. 18:8), toen

geschiedde deze last, deze dreigende Godsspraak, die ik, Jesaja, met het oog des geestes gezien heb (Jes. 13:1).

a) 2 Kon. 16:20.

29. Verheug u niet, gij gans Palestina (Filistea), land der Filistijnen! dat de roede, die u eertijds onder David, Salomo, Josafat en Uzzia (2 Sam. 8:1. 1 Kon. 4:1. 2 Kron. 17:11; 26:6 vv.) sloeg, terwijl het rijk van Juda u zijne overmacht liet gevoelen, gebroken is, in zoverre namelijk onder Achaz de Davidische scepter machteloos en krachteloos is geworden; want uit den wortel der slang, uit den slangenstam, uit het vernederde stamhuis van David, dat u vroeger zo gevaarlijk is geweest, zal een basiliek, ene nog veel gevaarlijker slang in den uit dit geslacht afstammenden koning Hizkia voortkomen, die u al uwe veroveringen weer ontnemt, en u binnen uw eigen gebied volkomen verslaat, en hare vrucht, de vrucht van dien slangenstam, zal een vurige vliegende draak zijn, de toekomstige koning Hizkia, die voor Israël vrede, maar voor u dood en verderf is.

De basilisk is het Davidische koningschap van de naaste, de vurig vliegende draak het Davidische koningschap van de latere toekomst. Het beeld kan ongepast schijnen, omdat de slang symbool is van den boze, maar zij is niet alleen symbool van den boze, maar ook van den vloek; de vloek nu is energie der straffende gerechtigheid en als volvoerder van dezen, als een Godsgericht over Filistea, heet de Davidische koning hier in drievoudige opklimming ene slang. Misschien is de keuze van het beeld toe te schrijven aan Gen. 49:17; want het woord over Dan is vervuld in Simson, den gezworen vijand der Filistijnen.

Van vliegende slangen maken de ouden ten opzichte van Arabië en Egypte meermalen (Herod. II. 75. III. 109.) melding; zelfs nieuweren hebben beweerd dergelijke in het Oosten gezien, of tenminste er van gehoord te hebben. Evenwel komt de zaak als zeer onzeker voor; uit de beide plaatsen van onzen profeet, hier en in Hoofdstuk 30:6, volgt het werkelijk bestaan van hen nog niet volstrekt.

Door den wortel der slang wordt hier de stam van Isaï verstaan, dewijl Isaï ook den naam Nahas of Nachas voerde. Hizkia daarentegen wordt bij een basilisk vergeleken, die met een opslag van zijn oog en de aanwijzing zijns monds gezegd wordt, andere dieren te kunnen doden, want dus zou Hizkia op zijn gebed en godsvuchtig ademen om 's hemels hulpe, zonder andere wapenen, ook zijne vijanden neervellen of overwinnen.

30. En de eerstgeborenen der armen, 1) de armsten onder de armen, namelijk de nu zo diep vernederde en van alle zijden bedreigde leden Mijns volks (2 Kron. 28) zullen weiden, zullen onder den scepter van hunnen toekomstigen koning uit het huis van David een leven genieten, zo als dit in Ps. 23:1 vv. beschreven is, en de noodduftigen, juist deze kinderen Israël's, die thans zoveel gebrek lijden, zullen zeker neerzijgen, als die geen ongeluk meer hebben te vrezen (Ps. 23:4 vv.). Uwen wortel daarentegen, u, nadat gij tot een wortel vernederd zijt, zal ik door den honger doden, en uw overblijfsel, wat nog in leven mocht gebleven zijn, zal hij, de vijand, van wie in 't volgende vers zal gesproken worden, ombrengen.

1) In het Hebr. weraoe bekoree dallim. Dit betekent wel letterlijk: en de eerstgeborenen der armen zullen weiden, maar dan in den zin van de meest armen, de armsten onder de armen

zullen weiden. De profeet wijst hier op de grote tegenstelling, dat Gods volk, zelfs de armsten onder de armen, gerust en veilig zullen neerliggen, terwijl de Filistijnen aan allerlei ellende ten prooi zullen zijn.

31. Huil, gij poort! gij verzamelplaats in iedere stad van het land, waar de oudsten gewoonlijk beraadslaagden (Gen. 19:1)! schreeuw, gij stad, welke gij ook onder de Filistijnse moogt zijn (Joz. 13:2)! gij zijt gesmolten, verschrikt van wege den naderenden ondergang (lees hier 2 Kon. 18:13), gij gans Palestina (Filistea)! want van het noorden, de streek, waarheen Assyrië ligt, komt een rook, een verzengend en brandend vuur, dat door den opstijgenden rook reeds in de verte gezien wordt, en er is bij het naderend Assyrisch leger geen eenzame in zijne samenkomsten, 1) niet een, die lafhartig of nalatig of ziek bij de anderen achterblijft (Hoofdstuk 5:27).

1) In het Hebr. Weëen bodeed bemoadow. Beter: er is geen eenzame onder hun legerscharen. Want wel betekent het laatste woord, samenkomst, maar hier heeft het de betekenis van, legerscharen. De Profeet wil zeggen dat de vijand bij ganse drommen aankomt, om het land der Filistijnen te vernietigen.

De Engelse vertaling heeft: En niemand zal ten gezetten tijde alleen staan.

32. Wat zal men dan, nadat geheel Filistea door het machtige, voorttrekkende leger genomen en verdorven is, antwoorden den boden des volks, den boden, welke de verschillende naburige volken naar Jeruzalem zenden, om te laten vernemen hoe het deze door de Assyriërs nog veel meer dan Filistea bedreigde stad gegaan is? Dit zal men hun antwoorden, nadat zij hebben gezien wat in 2 Kon. 19:35 vv. verhaald wordt, dat de HEERE Zion gegrond heeft, daarom kon het voor den machtigen vijand onwankelbaar stand houden, opdat de bedrukten Zijns volks de gelovige leden Zijner gemeente, die in deze wereld gering en veracht zijn (Ps. 72:4. Zach. 11:7), ene toevlucht daarin, in deze door den Heere wonderbaar beschermde stad, hebben zouden, daar zij het opnieuw hebben ondervonden, hoe veilig zij zijn onder de bescherming van hunnen God.

De voorzegging is spottelijk oraculeus (raadselachtig). met de volken spreekt de profetie anders dan met Israël; hare spraak is daar dictatorisch kort, zelfs gevoelvol verheven, hoogdravend poëtisch en naar de eigenaardigheid van het volk, ook bijzonder gekleurd.

Hoe overigens zelfs in dit deel van het orakel het perspectief van ene nog verdere toekomst ligt, toont Jeremia aan, die in zijne voorzegging tegen de Filistijnen (Hoofdstuk 47) het woord van Jesaja opneemt.

Jeremia neemt echter alleen de tweede strofe (vs. 31 en 32) op; het Messiaanse element der eerste (vs. 29 en 30) zet Zacharia in Hoofdstuk 9 voort.

De belangen Zijner Kerk toch gaan hem boven alles het naaste. Toen de boden der heidense volken en naburige volken bij Hizkia kwamen vernemen, hoe en waardoor hij zo roemrijke zegepralen op de Filistijnen behaald had, kregen zij ten antwoord, dat God zelf, voor hen gestreden had en Zijn volk met overwinning gekroond had, opdat Zijn Kerk, door Hem gevestigd, vast blijven en zegevierend bloeien mocht, tot aan het einde der eeuwen. Als ook dat Zijn Kerk en volk op hem zou blijven steunen en van Hem afhangen.

HOOFDSTUK 15.

PROFETIE OVER MOAB.

III. Hoofdstuk 15 en 16. In dit orakel wordt het land der Moabieten, dat, aan de oostzijde van den Jordaan gelegen, zich toen over zijne noordelijke grenzen bij de beek Arnon verre in het gebied der Rubenieten en Gadieten had uitgebreid, voorgesteld als aanstonds met enen slag neergeworpen. De beide hoofdplaatsen zijn plotseling vernietigd, waarover zich dan weeklacht en treurigheid in het gehele land verheft, en een algemeen vluchten over de zuidelijke grenzen begint (Hoofdstuk 15). Het is Israël's bescherming, die zij moeten zoeken en van welke zij zich vooraf moeten verzekeren (Hoofdstuk 16:1-5). Tegenover deze toekomstige zelfverootmoediging van Moab, welke de vrucht zal zijn van zijn lijden, staat nu zijne tegenwoordige zelfverheffing over. Geheel en al door hoogmoed bezeten praalde het en was daarbij vol woede tegen Israël, waarom nu juist zoveel jammer over hen komt, welken de profeet zelfs beklagt (16:6-12). Eindelijk wordt nog de termijn van vervulling van het thans niet voor de eerste maal geprofeteerde aangegeven (16:13, 14).

1. De a) last, de rechterlijke Godsspraak (Hoofdstuk 13:1), van (over) Moab (Num. 21:11).

a) Jer. 48:1. Ezechiël. 25:8. Amos 2:1.

Zeker in den nacht, dus plotseling en geheel onverwacht (Job 27:20), is Ar-Moabs, de aan den Arnon gelegene hoofdstad van het land (Num. 21:15), verwoest; zij is als met één slag uitgeroeid; zeker in den nacht is Kir-Moabs, die sterke, op eens verwoest, zij is uitgeroeid; zodat Moab tegelijkertijd in zijne hoofdstad en in zijne vesting als in een ogenblik te gronde is gegaan.

2. Hij of men, de Moabiet, gaat op, wanneer dit ongelijk hem overkomen is, naar Baïth 1) (= huis van Baäl), waarschijnlijk hetzelfde als Beth-Baäl-Meon (Num. 32:38) of Beth-Diblathaim (Jer. 48:22. Num. 33:46), en Dibon (= wenende) (Num. 21:30; 32:34) en naar Bamoth 1) (= hoge plaatsen, altaren, (of: Men stijgt opwaarts ten tempel, en Dibon op de hoogte, of: tot de altaren), om te wenen; over of op Nebo (= voorspeller) en over of op Medeba (= water van rust) zal Moab (Num. 32:38; 21:30) huilen, dewijl zij verwoest zijn; op a) al hun hoofden is kaalheid, ten teken der diepe treurigheid van een geheel volk; aller baard is afgesneden (Deut. 14:2).

a) Jer. 48:37. Ezechiël. 7:18.

1) Men kan Baïth ook vertaald weergeven, n. l. als huis der afgoden (van Kamos). Zo ook Bamoth, hetwelk betekent, de hoge plaatsen, waarop de altaren stonden. Op aangrijpende, aandoenlijke wijze, als wenende met de wenenden, klinkt het woord des Profeets. Als een donderslag uit een helderen hemel zal het onheil Moab treffen. In één nacht zal Ar- en Kir-Moabs verwoest worden en Medeba leeggeplunderd en uitgemoord worden door de Assyrische legerscharen.

3. Op hun wijken, de marktplaatsen hunner steden hebben zij zakken aangegord; op hun daken en op hun straten, dus overal waar zij zich vertonen, huilen zij allemaal, afgaande met geweën, zwemmende in tranen.

4. Zo Hesbon (= zinspreuk) als Eléale (= waar God nederdaalt), de burgerij dier beide steden, die op hoge heuvels met ver uitzicht gelegen zijn (Num. 21:27 vv. 32:3, 37), schreeuwt zo luide en geweldig, dat hun stem wordt gehoord tot Johaz (= ene onderdrukte plaats, Num. 21:23) toe; daarom maken de toegerusten de gewapenden van Moab, hoewel anders ruwe krijgslieden, minder voor zachte gevoelens des harten toegankelijk een geschrei; eens iegelijks ziel in hem is kwalijk gesteld, 't gehele volk beeft van smart.

5. Mijn (des profeten) eigen hart schreeuwt over Moab. 1) Ik ben diep bewogen over het arme volk; hare grendelen 2) zijn naar Zoar toe aan het zuidoende der Dode zee (Num. 19:22), de driejarige vaars 3); want hij gaat op met geweën naar den opgang van Luhith (= tafels), tussen Ar-Moab en Zoar, dus midden in 't eigenlijke land der Moabieten; want op den weg naar Horonaim = twee spelonken), waar de weg weer naar de laagte gaat (Jer. 48:5 vgl. Neh. 2:10), verwekken zij een jammergeschrei, een geschrei, dat zich telkens vernieuwt en verzachting en hulp wil verschaffen, voor het gevaar van gehelen ondergang dat hen bedreigt.

1) De Profeet zelf was er in zijn geest met droefheid over aangedaan. Zijn hart schreide over Moab en des zelfs inwoners, die, schoon vijanden van Gods volk, nochtans zijne natuurgelatenen waren, en van des zelfs rang en aard en gesteldheid, wier ellenden men niet zonder medelijden zien kan, zo men iets menselijks in zich heeft, te minder, omdat men niet weet, wanneer het ook onze beurt zou kunnen worden, om uit dezelfde beker der smart en vreze te moeten drinken. Het betaamt den dienstknechten des Heren vooral, dat zij van een liefderijken, meedogenden en tederen aard zijn, nooit naar den dag der ellende verlangen en met hunnen Meester wenen over de breuke van Jozef, over de ellenden van Sion, of het naderend verderf van Jeruzalem.

2) In het Hebr. Berichiha. Door onze Staten-Overzetters is dit woord vertaald door, grendelen en zij tekenen aan: "de oversten en machtigen van Moab worden bij grendelen vergeleken omdat zij de vastigheden des lands zijn." Echter kan het ook betekenen, als het gelezen wordt met dezelfde medeklinkers "baricheha," hare vluchtelingen (zo is het ook vertaald in Jes 43:14), en die betekenis moeten we hier hebben. Anderen vertalen, hare vorsten vluchten tot Zoar toe en lassen dan het woord "vluchten" in. In elk geval wil de Profeet hier zeggen, en dit volgt ook uit het vervolg, dat de Moabieten de vaste steden verlieten en vluchtten naar Zoar en andere streken.

3) Sommigen vatten dit woord op als bijvoeging, bij Zoar, om aan te duiden, dat die stad nooit bedwongen was, dewijl een driejarige vaars nog onverzwakt in haar kracht staat.

Anderen laten het tweede woord onvertaald en lezen dan tot het 3de Eglath, d. i. het zuidelijkste Eglath.

5. Mijn (des profeten) eigen hart schreeuwt over Moab. 1) Ik ben diep bewogen over het arme volk; hare grendelen 2) zijn naar Zoar toe aan het zuidoende der Dode zee (Num. 19:22), de driejarige vaars 3); want hij gaat op met geweën naar den opgang van Luhith (= tafels), tussen

Ar-Moab en Zoar, dus midden in 't eigenlijke land der Moabieten; want op den weg naar Horonaim = twee spelonken), waar de weg weer naar de laagte gaat (Jer. 48:5 vgl. Neh. 2:10), verwekken zij een jammergeschrei, een geschrei, dat zich telkens vernieuwt en verzachting en hulp wil verschaffen, voor het gevaar van gehelen ondergang dat hen bedreigt.

1) De Profeet zelf was er in zijn geest met droefheid over aangedaan. Zijn hart schreide over Moab en des zelfs inwoners, die, schoon vijanden van Gods volk, nochtans zijne natuurgeliefden waren, en van des zelfs rang en aard en gesteldheid, wier ellenden men niet zonder medelijden zien kan, zo men iets menselijks in zich heeft, te minder, omdat men niet weet, wanneer het ook onze beurt zou kunnen worden, om uit dezelfde beker der smart en vreze te moeten drinken. Het betaamt den dienstknechten des Heren vooral, dat zij van een liefderijken, meedogenden en tederen aard zijn, nooit naar den dag der ellende verlangen en met hunnen Meester wenen over de breuke van Jozef, over de ellenden van Sion, of het naderend verderf van Jeruzalem.

2) In het Hebr. Berichiha. Door onze Staten-Overzetteren is dit woord vertaald door, grendelen en zij tekenen aan: “de oversten en machtigen van Moab worden bij grendelen vergeleken omdat zij de vastigheden des lands zijn.” Echter kan het ook betekenen, als het gelezen wordt met dezelfde medeklinkers “baricheha,” hare vluchtelingen (zo is het ook vertaald in Jes 43:14), en die betekenis moeten we hier hebben. Anderen vertalen, hare vorsten vluchten tot Zoar toe en lassen dan het woord “vluchten” in. In elk geval wil de Profeet hier zeggen, en dit volgt ook uit het vervolg, dat de Moabieten de vaste steden verlieten en vluchtten naar Zoar en andere streken.

3) Sommigen vatten dit woord op als bijvoeging, bij Zoar, om aan te duiden, dat die stad nooit bedwongen was, dewijl een driejarige vaars nog onverzwakt in haar kracht staat.

Anderen laten het tweede woord onvertaald en lezen dan tot het 3de Eglath, d. i. het zuidelijkste Eglath.

6. Want ook de wateren van Nimrim (= zuivere wateren), waarschijnlijk niet Beth-Nunra, hoog in het Noorden, in de velden van Moab (Num. 32:3, 36), maar de tegenwoordige bron Moyet Numère in het zuiden van het land, zullen tengevolge dier verderving enkel verwoesting wezen; want het gras is verdord, het tedere gras is vergaan, er is gene groente, geen kruid.

7. Daarom (met dit verbindingswoord verenigt hier de profeet de ene gedachte met de andere, zonder dat juist de volgende ene redengevende is) zullen zij den overvloed, dien zij vergaderd hebben, en hetgeen zij weggelegd hebben, aan de beek der wilgen 1), de grensrivier in het zuiden des lands, voeren.

Zeer verschillend wordt ook dit woord “nachal Arabim” opgevat; v. d. Palm denkt aan den Eufraat, Klinkenberg zegt: “naar Babylonië. alwaar zeer vele wilgen aan de rivieren groeien” (vgl. Ps 137:3). Michaëlis leest “rozenbeek” en schijnt te denken aan de beek Krith, waar Elia door de raven gespijzigd werd. De LXX vinden daarin de Arabieren. Eichhorn denkt aan den Arnon. Hitzig vindt in haar “de beek der vlakten,” Ewald “der steppen.”

Waarschijnlijk is het geweest de tegenwoordige Wady el-Ahsa.

8. Want dat geschreeuw zal omgaan door de landpale van Moab; haar gehuil tot Egläim (= twee poelen), waarschijnlijk niet ver van het zuidende der Dode zee (Ezechiël. 47:10) toe, ja tot Beër-Elim (= put der machtigen) toe, in het Noord-Oosten van het land (Num. 21:16) zal haar gehuil zijn.

9. Want de wateren van Dimon 1) of Dibon (vs. 2), alle bronnen en beken, die zich in deze waterrijke landstreek bevinden, zijn vol bloeds van de verslagenen, die gevallen zijn in den slag, welke over het lot van het land besliste. Want Ik zal, zegt de Heere, Dimon nog meer, dan reeds geschied is, toeschikken, te weten leeuwen of een leeuw over de ontkomenen van Moab, mitsgaders over het overblijfsel des lands, die door dat ongeluk nog niet waren getroffen.

1) De profeet verandert den naam der stad, opdat hij het ontzettende van den slag des te nadrukkelijker aanwijze, hoe Dibon d. i. ene treurstad, Dimon d. i. ene bloedstad zou zijn.

Moab, het afgodische Moab, een der tegen Israël en zijn God meest vijandig gezinde volken van oude tijden af, bezocht in zijn eigen gebied, doolt van stad tot stad, vluchtend voor den bliksem des wapens en den brand der verwoesting, met weeklachten en jammergeschrei alles vervullend. In één nacht is zijne sterkte ingestort, en zijne afgoden, op welker hoogten zij wenend stijgen, kunnen niet helpen; de nood groeit aan van dag tot dag, en over hen, die zich gered wanen, zal die God, van wie zij zich vervreemd hebben in heidense verblinding, en van wiens verwante volk zij zich hebben losgemaakt, op nieuw den verderver vinden.

Wie die leeuw is, is niet twijfelachtig. Was tot Filistea gezegd, dat een slang zou voortkomen over haar, hier spreekt de Heere ten opzichte van Moab van een leeuw. Hebben we vroeger gezien, dat onder de slang Juda's koning word bedoeld, onder den leeuw kan ook niemand anders worden verstaan.

HOOFDSTUK 16.

1. Zendt de lammeren van den heerser des lands; zendt de tekenen uwer ootmoedige onderwerping onder den scepter van Juda's koning, aan wie gij te voren zijt dienstbaar geweest 1) (2 Sam. 8:2. 1 Kon. 4:21, 24 de lammeren van den vorst der Moabieten; zendt ze van Sela af, dat in Edom ligt (Num. 21:17), en waarheen gij gevluht zijt (Hoofdstuk 15:5 en 7), naar de woestijn henen, door de tussen Sela en Jeruzalem gelegene woestijn 2) (2 Kon. 3:8), tot den berg der dochter van Zion (Hoofdstuk 10:32), opdat u van daar hulp kome.

1) Onderwerping onder David's huis is het enige redmiddel voor Moab; dat is het, wat de profeet, wenende met de wenenden, hun tot in den uitersten schuilhoek, waar zij zich verborgen hebben, tot in de stad der Edomieten, in een dal van rotsen gelegen zo aanhoudend, zo spoedig, zo driegend toeroept.

2) Dit schijnt ene bijvoeging zonder betekenis, doch is het niet; zij moeten hun schatting uitleveren, zij mogen die niet langer bij zich behouden, maar moeten er mede buiten het land.

2. Anderszins, zo men Juda's bescherming niet inroept, zal het geschieden, dat de dochters van Moab, vrouwen en kinderen, nadat de mannen door het zwaard zijn gevallen, aan de veren van Arnon zullen zijn, naar de veren van die noordelijke grensrivier zullen vluchten als een zwervende vogel, uit 1) het nest gedreven zijnde, zij, niet wetende waarheen zij zullen kunnen ontkomen, zullen tot Juda komen, maar dan te vergeefs roepen om bescherming.

1) Het woordje "uit" hebben de onzen ingelast, doch zonder deze invoeging zal men het nadrukkelijker vertalen: "als een zwervende vogel, als een verstoord vogelnest".

3. 1) Brengt enen goeden raad aan, gij vorsten en oudsten van Jeruzalem! zo klinkt de stem van haar smeken, houdt gericht, beslist wat er met ons moet gedaan worden; maakt uwe schaduw op het midden van middag op den hogen middag, gelijk van den nacht; breid uwe schaduw, o Zion! over ons uit, die zozeer bedekt, dat wij op den helderen middag voor onze vijanden onzichtbaar worden en niet te vinden zijn, als dekte ons de zwarte nacht; verbergt de verdrevenen en meldt den omzwevende niet, levert ons vluchtelingen niet aan den vervolger over.

1) Dit spreken de radeloze Moabieten tot Zion. Zij verwachten van zich zelf geen raad meer. Er is bij hen geen verwachting, en derhalve wenden zij zich tot Zion en volgen den raad, in de vorige verzen gegeven, op.

4. Laat mijne verdrevenen onder u verkeren 1), o Moab 2), wees gij hun ene schuilplaats voor het aangezicht des verstoorders; want de onderdrukker heeft een einde, de verstoring is te niet geworden, de vertreders zijn van de aarde verdaan.

1) Onze plaats wordt zeer verschillend verklaard; wij kunnen niet alle meningen optellen, maar slechts een tweetal noemen. Volgens Klinkenberg wordt hier den Israëlieten hun zware misdaad verweten, dat zij de menslievendheid verzuimd hadden omtrent de Israëlieten, toen deze door de verwoestingen van Tiglath-Pilezer verdreven (2 Kon. 15:29) hulp bij de naburen zochten. Door den onderdrukker, die een einde had, wordt Sanherib bedoeld, wiens leger

wonderbaar verslagen wordt (1 Kon. 10), welks nederlaag hier voorzegd wordt. Umbreit heeft ene andere vertaling: “Laat Moabs verjaagden bij u herbergen, zijt hun ter schuilplaats voor den verwoester, want de verdrukker neemt een einde, de verwoesting houdt op, de verstoorders verdwijnen uit het land” en tekent aan: “De hovaardige dochters Moabs verschijnen thans als schuw gevogelte aan den grensvloed, den Arnon (thans Mudcheb, scheidt de landschappen Belka en Karrak (vgl. Num. 21:24, 25), met hare voorbede tussentredend voor hare anders zo trotse mannen, klagelijk voor de vluchtelingen om herberg smekend voor den verwoester, die gewis spoedig zich ondergang vinden en hun dan het terugkeren in hun vaderland mogelijk maken zou. Zions wachters begeren nu uit te rusten in zijne schaduw en onder de hoede des Allerhoogsten te zitten, die Zijn volk ten loon voor de den hulpbehoevenden bewezene goedheid den troon in Jeruzalem “bevestigen en met een zegenrijken koning der waarheid versieren zal. ”

2) O Moab! is verkeerd vertaald. De vertaling moet óf zijn, de verdrevenen Moabs, óf mijne verdrevenen n. l. Moab. Want ook hier spreken de Moabieten zelf.

Sommigen vertalen dan ook het volgende niet want, maar wanneer, in den zin van, totdat. Moab zoekt dan een schuilplaats, in elk geval raad en toevlucht bij Zion, totdat het gevaar voorbij is.

5. Want er zal, en dat is het, waardoor Zion groot is, een troon bevestigd worden in goedertierenheid, door genade, geheel in tegenstelling tegenover de tronen dezer wereld, die op een geheel anderen grond rusten, en op dezelve zal bestendig zitten a) in de tent van David, die nu wel zeer vervallen is. maar dan weer op nieuw zal worden opgericht (Amos 9:11), een, die oordeelt en het recht zoekt, terwijl heden het recht zo dikwijls wordt miskend en geen gehoor vindt, en die vaardig is ter gerechtigheid.

a) Jes. 9:6. Dan. 7:14, 27. Micha 4:7. Luk. 1:33.

Deze woorden geven weer een duidelijk inzicht in den aard der profetie. Want ja, ook wel wordt hier gesproken van den man, die in Jeruzalem weer recht en gerechtigheid zou handhaven, maar toch in de hoogste mate is deze profetie Messiaans en wordt het hier uitgesproken, dat er dan alleen volkomen redding voor Moab zou zijn, indien het zich leert scharen onder de vanen van dien Koning, die het recht zou zoeken en vaardig zou zijn tot rechtvaardigheid.

6. 1) Wij a) hebben echter gehoord, en dat is de reden, waarom Moab door zo zware bezoeken moet geleid worden, als in Hoofdstuk 15 is verkondigd, voordat het tot de straks beschrevene verootmoediging komt, wij hebben gehoord de hovaardij van Moab, hij is zeer hovaardig 2) in den vroegeren en nog in dezen tijd; zijn hoogmoed, en zijne hovaardij en zijne verbolgenheid, waarin hij tegen ons volk heeft gewoed, zijn alzo zijne grendelen niet, 3) zijne ingebeeelde macht kan hen niet behouden.

a) Jer. 48:29, 30

1) Met vs. 6 begint de voorspelling een nieuwen loop. De Profeet wijst er hier op, dat vanwege Moab's hoogmoed het niet tot die verootmoediging zal komen, dat Moab's hoogmoed dat toevlucht nemen tot Zion in den weg staat en daarom gaat hij hier en in de volgende verzen Moab's bange toekomst schetsen.

2) Hun hoogmoed belette hun nu, om enig onderwijs aan te nemen, hun kregelheid, drift, gemelijkheid en verbolgenheid deden hen met verachting en zichzelf strelende eigenliefde op alle anderen neerzien.

3) Of, het onware van zijne redenen. De Engelse vertaling heeft: maar zijne leugens zullen also niet zijn, d. i. zoals Henry hierbij aantekent: "zijne leugens, waardoor hij de lust van hoogmoed en sterke driften gekoesterd en voldaan heeft, zullen zijne verdere ontwerpen geenszins ondersteunen, gelijk hij dacht. "

7. Daarom, om dien hoogmoed en die pralerij te fnuiken, zal, wanneer de tijd van straf is gekomen, Moab over Moab, a) de ene Moabiet over den anderen a), huilen, allemaal zullen zij, of alles zal, huilen; over de omgekeerde fondamenten van Kir-Haréséth (= schervenmuur), of Kir in Moab (Hoofdstuk 15:1), zult gijlieden zuchten, gewis zij zijn gebroken; het is nu met die voornaamste stad voor altijd gedaan.

a) Jer. 48:20.

Anders zou men het ook kunnen vertalen: "over de flessen van Kir-Hareseth zult gijlieden zuchten; gewis zij (die flessen) zijn gebroken. " Men denke dan aan aarden flessen en wijnvaten, waarin men den zeer vermaarden en gezochten wijn van Kir-Hareseth pleegt te bewaren, en waarmee de kooplieden grote winsten deden. De flessen waren gebroken, geheel onbruikbaar en onnut geworden, waarvan de reden vervolgens wordt opgegeven.

Anderen vertalen: over de druivenkoeken van Kir-Hareseth, ook in verband met het volgorde vers.

8. En gelijk die ene, zo gaat ook de heerlijkheid van al de anderen ten einde; want de velden van Hesbon (= list) zijn verflauwd, ook de wijnstok van Sibma (= lieflijke geur), in de nabijheid van Hesbon (Num. 32:38), beroemd door zijne bijzondere soorten van wijn, de heren, de vorsten, der Heidenen hebben met hun zegerijke, onweerstaanbare krijgslegers zijne uitgelezene planten verpletterd. Die planten waren heerlijk, die ranken heerlijk, zij reiken naar het noorden tot Jaëzer toe (= dien Jehova helpt) (Num. 21:32), zij dwalen door de woestijn, oostelijk heen naar de Arabische woestijn:

a) hun scheuten zijn uitgespreid, zij zijn gegaan over zee, tot over het meer van Jaëzer, waarin de Arnon zich verliest, en deze zijn woest en baldadig afgehouden, dat ganse heerlijke land is verwoest.

a) Jer. 48:32, 33

Of: de scheuten, de afleggers, de afgesneden tweejarige wijnranken, die in de aarde werden gelegd, om wortel te schieten. De scheuten breidden zich zo verre van deze stad uit, dat zij zelfs de Dode zee overgingen en ook daar tot wijnplantingen werden gebezigd.

De rijke en weelderige wijn-plantingen van het land der Ammonieten en Moabieten zijn voorgesteld onder het beeld van enen groten ver uitgebreiden en weelderig groeienden

wijnstok, die zijne ranken ten noorden tot Jaëzer, ten oosten tot in de woestijn, ten westen tot over de Dode zee uitbreidt.

Nog tegenwoordig levert Szalt d. i. Ramoth in Gilead, waarvan Jaëzer niet zeer ver verwijderd was, druiven in buitengewone menigte; men verkoopt ze gedroogd.

9. Daarom, omdat de ellende van het land zo groot is, en ik die mede gevoel, beweene ik, in of behalve de wenning over Jaëzer, den wijnstok van Sibma; Ik maak u doornat met mijne tranen, o Hesbon en Eléale! want het vreugdegescbrei over uwe zomervruchten en over uwen oogst is gevallen, is opgehouden;

Of: “een krijgsgescbrei is in uwe zomervruchten en in uwen oogst gevallen; ” in plaats van het blijde roepen der wijntreders, wanneer zij met hun voeten de saamgelezene druiven treden, wordt een wild gescbreeuw gehoord van de krijgslieden, die de rijke velden vertreden.

10. Alzo dat de blijdschap en vrolijkheid van de zijde van hen, die daar oogsten, weggenomen is, van het vruchtbare veld, en in de wijngaarden wordt niet gezongen, noch, zo als men anders deed, enig gejuich gemaakt; de druiventreder treedt geen wijn uit in de wijnbakken (Richt. 6:11); Ik, de Heere, heb het vreugdegescbrei der druiventreders doen ophouden.

Het is opmerkelijk, dat de vernieling van den wijnbouw op ene wijze wordt voorgesteld, alsof dat de hoofdzaak was. Men heeft het daarom beproefd, de rede van den profeet te verstaan als in oneigenlijken zin bedoeld. Intussen wordt het vreemde daarvan weggenomen, zodra men bedenkt, dat alles daarop aankomt, dat Moab word getroffen in hetgeen het middelpunt van zijn leven was. Moab was in den dienst van het vlees, van weelderig leven, overvloed en wellust als weggezonden. Zij, de genot zoekenden, moeten van het genot worden beroofd. zij, de vreugde najagenden, in enkel klachten en schreien gedompeld worden. Dit is de reden, waarom in onze profetie zoveel sprake is van treurigheid en weeklacht in hare sterkste openbaringen.

Het natuurschoon en de vruchtbaarheid van het land, welke het deel van enig volk worden, zijn gaven uit den rijkdom der goddelijke goedheid, een overblijfsel van het paradijs van den beginne en typen van het paradijs aan het einde van de geschiedenis der mensen, en juist daarom ook voor den geest der profetie gene onverschillige dingen. Het is daarom ook juist den profeet niet onwaardig, die de vernieuwing en volmaking der natuur tot de schoonheid van een paradijs voorzegt, over zulke verwoestingen te wenen, als thans voor zijnen geest staan; de zowel menselijke als goddelijke profetie wordt hier week en vloeiend als ene elegie, d. i. een klaagzang.

11. Daarom, over hetgeen mijn mond heeft moeten verkondigen, ben ik in mijn binnenste op het zeerst ontroerd, en rommelt Mijn ingewand over Moab als ene harp, en mijn binnenste over Kir-héres, Kir-Hareseth (vs. 7) of Kir Moab (Hoofdstuk 15:1).

“Hart, lever en nieren, de edelste organen der ziel zijn als het ware de klankborden van dit in iedere mens zich verbindende verborgen geluid. ”

Des profeten hart dreunt als de diepe toon ener harp. Ook dan zelfs, als hij over heidenen, hoogmoedigen, afgodendienaars, ja over vijanden Gods het vonnis uitspreekt, voelt hij het in het binnenste.

De hartstochtelijke taal der Hebreeuwen en in 't gemeen der Oosterlingen, is veel sterker dan de onze niet enkel omdat zij de grootspraak zozeer beminnen, maar eenvoudig, omdat zij heviger hartstochten hebben dan wij.

12. En het zal, als de tijd der boven geprofeteerde straf en de gehele verwoesting komt, geschieden, als men zien zal, dat Moab vermoeid is geworden op de hoogten, 1) zich geheel en al te vergeefs vermoeid heeft met alle mogelijke gaven en offeranden en boetedoeningen, met welke het bij de altaren der afgoden zich heeft beziggehouden (1 Kon. 18:26 vv.), dan zal hij, Moab, in zijn heiligdom, den tempel van zijnen afgod Kamos (2 Kon. 10:23) gaan, om te aanbidden, maar hij zal a) niet vermogen, daar afgoden noch horen noch helpen kunnen.

a) Deut. 32:37, 38, 39.

1) Eerst afgoderij op de hoogten, dan afgoderij in het heiligdom, maar alles te vergeefs. De kennis van den waarachtigen God ontbreekt; het faalt aan kennis der zonde en aan verbrijzeling des harten.

Het laatste deel van het orakel (vs. 6-12) vormt eniger mate op zich zelf een geheel; even als de profetie tegen Babel met een spotlied (Hoofdstuk 14:3 vv.) eindigt, zo ons orakel met ene elegie op Moabs val.

Er is gene profetie in het boek van Jesaja, waarin het hart van den profeet zo smartelijk bewogen is door hetgeen zijn geest ziet en zijn mond moet profeteren; alles, wat hij voorzegt, gevoelt hij mede, als behoorde hij tot het arme volk, welks ongeluksbode hij moet zijn.

13. Dit, wat in Hoofdstuk 15:1-16:2 gezegd is, is het woord, dat de HEERE tegen Moab gesproken heeft van toen af, waarschijnlijk in dezelfde tijd, waarin Jesaja ook het orakel over de Filistijnen ontving (Hoofdstuk 14:28), dus in het jaar 727 vóór Chr.

14. Maar nu de Godsspraak is neergeschreven, spreekt de HEERE verder, ook den tijd der vervulling bepaald aanwijzende, zeggende: Binnen drie jaren van het tegenwoordige tijdstip af (als de jaren eens huurlings, d. i. juist na drie jaren, want van den tijd van arbeid laat de meester niet varen, en de arbeider geeft niets toe), dan zal de eer van Moab verachtzaam gemaakt worden met al die grote menigte, ondanks den groten hoop van mensen, waarop het zich nu verheft; en het overblijfsel zal klein, weinig, onmachtig wezen, zodat het overgeblevene gemakkelijk zal kunnen geteld worden (Hoofdstuk 10:19).

Nadat het land der Moabieten 60-70 jaren lang aan den scepter van het huis van David onderworpen geweest was, viel het bij de scheuring van het rijk in het jaar 975 v. C. den koningen van Israël ten deel, en gaf het schatting van zijne kudden aan Samaria. Aan deze cynsplichtigheid onttrok zich echter de Moabietische koning Mesa bij den dood van Achab in het jaar 807. De veldtocht der beide verbondene koningen Joram van Israël en Josafat van Juda tegen hem, welke in het daarop volgende jaar valt, had geen gewenst gevolg (2 Kon. 1:1;

3:4 vv.) Ook de inval, welken de Moabieten in vereniging met andere volken enige jaren later (ongeveer 891 v. C.) in 't rijk van Juda deden, en waarbij zij niets minder bedoelden dan ene verdrijving van Gods volk, mislukte geheel, doordien de Heere tussenbeide trad (2 Kron. 20.) Later maakten de eindeloze gevechten met de Syriërs voor het noordelijk rijk het in bedwang houden van Moab en in 't algemeen van het gehele land ten Oosten van den Jordaan onmogelijk. De daar aanwezige volken verdrukten de Israëlitische bevolking en wreekten aan het verzwakte rijk het verlies hunner zelfstandigheid (2 Kon. 10:32 v. 13:20). Eerst Jerobeam II (van 824-783 v. C.) heroverde, gelijk de profeet Jona voorspeld had, het gehele gebied, van Haurath in het Noorden tot aan de Dode zee in het Zuiden (2 Kon. 14:25 vv.), en de Moabieten bleven naar allen schijn rustig, totdat de stammen ten Oosten van den Jordaan in het jaar 749 door Tiglath-Pilezer in ballingschap werden vervoerd (2 Kon. 15:29), wanneer zij van de gelegenheid gebruik maakten, om hun vroegere bezitting (Num. 21:30) terug te nemen, en zich in al de steden ten noorden van den Arnon zetelden, die sedert dien tijd door de stammen van Ruben en Gad waren bevolkt geweest. Deze is de stand van zaken, dien wij bij onze profetie aantreffen. Daar toch is van Hesbon, Eléale, Jaëzer, enz. als Moabietische steden sprake, terwijl zij in Joz. 13:15 vv. (vgl. Num. 32:3 vv.) als steden der kinderen van Ruben en Gad voorkomen. Het ongeluk over deze nu Moabietische steden in het eigenlijke zuidelijk daarvan, aan gene zijde van den Arnon gelegene land der Moabieten komt van het noorden, d. i. zonder twijfel van Assyrië en eindigt met ene volkomen verdelging. Daar wij echter niet weten, met welken termijn de rekening van drie jaren in vs. 14 begint, kunnen wij ook niet zeggen, welke Assyrische koning, of Salmanassar, Sargon of Sanherib (2 Kon. 17:3, vgl. 2 Kon. 15:20) het geweest is, die de Moabieten zozeer gestraft heeft. In elk geval was de catastrofe, die nog onder Jesaja volgde, de gehele vervulling zijner voorspelling niet, deze was integendeel slechts ene bestraffing van minder betekenis, dan men volgens den inhoud van het orakel zou menen, daar later Jeremia in Hoofdstuk 48 van zijn Boek de profetie van Jesaja weer opneemt en zij bij hem voorkomt, als eerst in zijnen tijd in vervulling komende. De voorname volvoering der bedreiging bleef later voor de Chaldeeën bewaard, die de Moabieten eerst bij hun ondernemingen tegen Jeruzalem bijstonden (2 Kon. 24:2), van welke zij later den koning Zedekia afkerig zochten te maken (Jer. 27:1 vv. vgl. 2 Kon. 24:20), en als wier verbondenen zij weer bij de verwoesting van Jeruzalem voorkomen (Ezechiël. 25:8 vv. Zef. 2:8 vv.). In het vijfde jaar daarna, zo verhaalt Josefus (Aut. 10:9, 7) beoorloogde Nebukadnezar de Moabieten en onderwierp ze geheel, waarna hun naam slechts zelden voorkomt en ten laatste geheel in dien der Arabieren verdwijnt. Jesaja heeft echter ook weer de gehele toekomst in ene schilderij samengevat; de crisis, welke na afloop van de door vs. 14 vastgestelde tijdruimte plaats heeft, kwam slechts daar tussen in als meer of min op den voorgrond tredende.

HOOFDSTUK 17.

LAST VAN DAMASCUS, ISRAËL EN ASSYRIË.

IV. Vs. 1-14. De aankondiging van straf geldt slechts even Damascus, naar welke stad de voor ons liggende voorspelling haar opschrift heeft. Het is integendeel Efraïm, het rijk der tien stammen, dat door zijne vereniging met de macht der Damasceners tot gemeenschappelijk optreden tegen Juda en Jeruzalem zich het doodvonnis heeft berokkend. Terwijl daarom aan het begin van het orakel, waar het gericht zelf beschreven is, Efraïm en Damascus naast elkaar voorkomen, als degene, die uit de rij van zelfstandige staten worden geschrapt en ene deportatie (wegvoering der inwoners) ondervinden (vs. 1-3), geraakt vervolgens Syrië geheel op den achtergrond, waar over het wannen wordt gesproken, dat over Syrië is gekomen en dat ene volledige zal zijn, zowel naar den graad van uitvoering als van werking. De schifting zal ene zo volledige zijn en van zoveel betekenis wezen, dat slechts eer klein wegstervend overschot blijft, dat zich tot den Heere zijnen God bekeert, en dat alles daarom, omdat Israël God, zijn heil, vergeten heeft en zich met ondernemingen heeft ingelaten, die, hoe goed ook ondernomen en naar het zich liet aanzien veel belovend waren, ten laatste toch geheel en al moesten mislukken (vs. 4-11). Assur is de macht, door welke die zuivering wordt volbracht, zij zal tegen Juda en Jeruzalem voortzetten, wat Damascus en Efraïm te voren beproefd hebben, zij zal als een vreselijk dreigende stroom van volken tegen de heilige stad aanbruisen, maar terwijl zij woedt, verstijft zij plotseling, tussen avond en morgen is zij verdwenen, als een voorbeeld van alle vijanden van Gods volk (vs. 12-14).

1. De last van Damascus, de hoofdstad van den koning van Syrië (2 Sam. 8:6. 1 Kon. 11:25. Hand. 9:2). Ziet, Damascus zal binnen korten tijd weggenomen worden, dat zij gene stad meer zij, maar zij zal een vervallen steenhoop zijn, een hoop puin (vgl. 2 Kon. 16:9).

2. De steden van Aroër, zowel de beide steden van dien naam (2 Sam. 24:5) als andere steden in het land ten oosten van den Jordaen, zullen verlaten worden (2 Kon. 15:29); voor de kudden zullen zij wezen, die zullen daar neerliggen, en niemand zal ze verschrikken, omdat daar gene inwoners meer zijn.

3. En de vesting zal ophouden van Efraïm, het rijk der tien stammen zal al zijne vaste plaatsen verliezen, zodat het niet meer in staat is zich te verdedigen (2 Kon. 15:29), en het koninkrijk van Damascus zal eveneens een einde nemen, zodat het niet meer bestaat (2 Kon. 16:9). en het overblijfsel der Syriërs, die van de Syriërs niet in den strijd zelven vallen, zij zullen zijn gelijk de heerlijkheid der kinderen Israël's, gelijk de talrijke, krijgshaftige bevolking van het noordelijke rijk, waarop dit thans zozeer zich verheft, zullen zij eveneens tot verbanning worden veroordeeld, spreekt de HEERE der heirscharen.

De kinderen Israël's hebben een verbond met de Syrische macht voortreflijker geacht, dan het verbond met God, deze macht zal het echter niet beter gaan dan haar zelf.

4. 1) En het zal geschieden te dien dage, dat de heerlijkheid van Jakob, van het rijk der tien stammen, verdund zal worden, en dat de vettigheid van zijn vlees mager worden zal, geheel en al zal ten onder gaan en als een zieke zal verdwijnen (2 Kon. 15:30).

1) Met vs. 4 heft de Profeet zijn rede op tegen Israël. Damascus en Samaria hadden samengespannen tegen Juda. Dientengevolge was ASSYRIË's wereldmacht binnengehaald en nu komt de Heere in dit hoofdstuk Zijne oordelen uitspreken tegen alle drie koninkrijken.

5. Want hij zal zijn, het zal met het verdwijnen van Israël's heerlijkheid gaan, gelijk wanneer een maaier het staande koren verzamelt, ten tijde van den oogst de aren hoog boven aan het stro samenvat om ze met elkaar af te snijden 1), zo weerloos en zonder alle kracht tot tegenstand zal zij, Israël's heerlijkheid, die rijp is voor het gericht, ten ondergaan, en gelijk zijn arm aren afmaait, ze nu ook werkelijk afsnijdt, zo gemakkelijk en toch zo zeker zal zij te niet gaan; ja hij zal zijn, gelijk wanneer iemand aren leest in het vruchtbare dal Refaïm ten zuiden van Jeruzalem (Joz. 15:8), waar zich altijd menigten te zamen bevinden, om aren op te lezen, dat dus het ijverigste gezocht wordt, en waar het minst iets blijft liggen-zo volkomen zal zij worden weggedaan.

Op die wijze sneden de Hebreëen het koren, zij maaiden het dus niet, gelijk wij, onder aan den grond af; de stoppelen die bleven staan, worden later met vuur afgebrand (Exod. 22:6).

6. Doch ene nalezing zal daarin overig blijven, wanneer alzo Jakob's heerlijkheid wordt weggedaan; zij zal echter ene zeer geringe wezen, gelijk in de afschudding eens olijfbooms (Deut. 24:20), twee of drie bessen in den top der opperste twijg, die men met alle moeite niet heeft kunnen bereiken, en vier of vijf aan zijne vruchtbare takken, die men in de dichte bladeren heeft voorbijgezien, spreekt de HEERE, de God Israël's.

Men schudt den olijfboom af, zo nauwkeurig men kan en laat gene vrucht hangen, die in 't oog valt; dit verhindert echter niet, dat hier en daar in den kop des booms en aan de takken, die het zwaarst geladen waren, enige weinige olijven blijven hangen, doch welker getal nauwelijks verdient genoemd te worden. Zo zou het met de wegvoering van Israël door de ASSYRIËRS gaan. Wij lezen niet, dat zij opzettelijk enig volk in het land lieten blijven, gelijk naderhand Nebukadnezar in Juda. Die derhalve overbleven, waren alleen enige weinigen, ontsnapt aan het zwaard en aan de waakzaamheid dergenen, die het bevel der wegvoering moesten ten uitvoer brengen. Wij lezen nochtans (2 Kron. 34:9) van een overblijfsel uit Manasse, Efraïm en gans Israël.

In tijden van algemene rampen worden nog sommigen beveiligd, gelijk in tijden van het grootste bederf enigen zich nog zuiver en onbesmet van de wereld weten te gedragen.

Maar het gering aantal van de weinige ontkomenen onderstelt den dood of de gevangenis van de meeste menigte, en daarom worden deze overgeblevenen vergeleken bij de zeer geringe, overgeblevene vrucht des wijnstoks en des olijfbooms, nadat deze door den schudder of plukker zorgvuldig van hun vruchten beroofd zijn. Dus is het ook gelegen met het overblijfsel naar de verkiezing der genade, deze zijn zeer weinigen in vergelijking van de menigten, die den breiden weg bewandelen.

7. Te dien dage 1), wanneer het oordeel der afzondering zijn doel bereikt heeft, zal de mens, de geredde uit het gericht, gelijk het hem als enen naar Gods beeld geschapene van den beginne af betaamd had, zien naar Dien, die hem gemaakt heeft, naar zijnen Schepper, en zijne ogen zullen onafgebroken op den Heilige Israël's zien als op den enigen Helper.

1) In vs. 7 en 8 wordt gesproken van het overblijfsel, dat weer naar den God van Jakob, naar den Heere der heirscharen leert vragen. Het oordeel der verwoesting en der ballingschap zal voor dit overblijfsel de gezegende vrucht achterlaten, dat het verwerpt den afgodendienst, en zich keert tot Hem, die het gemaakt heeft, tot den Heilige Israël's.

De beproeving zou voor hen ene vreedzame vrucht der gerechtigheid uitwerken.

8. En hij zal niet meer, gelijk het volk tot hertoe gedaan heeft, aanschouwen de altaren, het werk zijner handen, de altaren, die hij naar eigen willekeur voor zijnen afgodendienst gebouwd heeft, noch hetgeen zijne vingers gemaakt hebben zal hij niet aanzien, noch de bossen, de Astartes (Deut. 16:21), noch de zonnebeelden, zo als den Baäl.

9. Te dien dage 1), wanneer het oordeel de verwoesting veroorzaakt, die het te weeg moet brengen (vs. 1 vv.), zullen zijne sterke steden, de vestingen van Efraïm, waarop men zich thans zo verlaat, zijn als een verlaten struik, en opperste tak 2), welke zij verlaten hebben om der of voor de kinderen Israël's wil, d. i. gelijk de bouwvallen, die zich in bossen en op bergtoppen bevonden, die nu nog eenzaam in het land zijn van den tijd der Kanaänieten af, die eens bij de verovering van het land hun burchten en vestingen voor het Israëlitische leger moesten ruimen, hoewel daar verwoesting zal wezen of, en verwoesting zal er zijn.

1) Met vs. 9 wordt de aankondiging van het oordeel voortgezet, welke door vs. 7 en 8 was afgebroken.

2) In het Hebr. kaäzoebath hachoresch wehaämir. Beter: Als de ruïne van het woud en van den bergtop. Het zou met de sterkten en burchten van Efraïm gaan, als het vroeger gegaan was met de burchten der Amorieten, waarvan de ruinen nog in de wouden en op de bergtoppen te zien waren.

10. Want gij, o Israël! hebt den God uws heils vergeten, die waarlijk de hulp kon geven, welke gij bij die steden zoekt, en hebt niet gedacht aan den Rotssteen uwer sterkte (Deut. 32:4, 15, 18, 30 v. Ps. 18:3; 31:3). Daarom, om deze uwe verwijdering van God, zult gij wel liefelijke planten planten, een vreemden godsdienst invoeren, allerlei plannen maken, zo als uwe verkeerde gezindheid u die ingeeft, en allerlei ondernemingen dienvolgens aanvangen, en gij zult hem met uitlandse ranken (Hoofdstuk 16:8) bezetten, geheel en al naar de wijze der heidenen wandelen.

De woorden moeten in den verleden tijd worden vertaald: gij hebt wel lieflijke plantingen, of plantingen der lieflijkheden en der wellusten geplant. De Israëlieten hadden hunnen kerkelijken en zedelijken toestand gelijk gemaakt aan kweekhoven en plantingen der wellusten, dat is te zeggen, zij hadden vreemde en valse leringen nagejaagd, welke alleen dienden tot streling van het wellustig en verdorven vlees, hoedanig de afgodische grondstellingen der heidenen waren. Verder hadden zij dezen kweekhof bezet met uitlandse ranken of scheuten; dat is, zij hadden allerlei vreemde godsdienstplechtigheden overgenomen.

11. Ten dage, als gij ze zult geplant hebben, zult gij die doen wassen, gij hebt u met allen ijver toegelegd, om die vreemde plechtigheden te verspreiden, en u verenigd met Syrië, om

Juda en Jeruzalem ten onder te brengen (2 Kon. 16:5 vv.), en in den morgenstond zult gij uw zaad doen bloeien, gelijk iemand, die des morgens zijn zaaisel besproeit, en er alles aan doet, wat dienen kan om het te doen uitspruiten, zo hebt gij al wat mogelijk is in het werk gesteld, om de verbastering in den godsdienst te bevorderen, doch het zal, terwijl gij denkt de garven van dezen akker, dien gij meent zo wel verzorgd te hebben, te oogsten, maar een hoop van het gemaaide zijn, in den dag der ziekte en der pijnlijke smart 1), gij zult de vrucht alleen gewenst hebben, maar in den oogstdag zult gij smartelijke ondervindingen hebben (2 Kon. 15:29; 17:3 vv.).

1) Israël had hulpe gezocht, niet bij dien God, die het van oude tijden af een God des heils en der genade was geweest, maar bij de volken rondom. Nu spreekt hier de Heere uit dat het zich zelven niets dan ellende heeft berokkend. De Heere vergelijkt daarom wat Israël geoogst heeft bij een hoop koren ten dage der smart.

12. Maar-het machtige leger, dat uit het noorden tegen u komt, om Gods gericht aan u te volvoeren, zal eveneens door God worden overgegeven en plotseling vergaan. Wee der veelheid der grote volken, die ik tegen u zie optrekken, maar die, zonder het te vermoeden, hun eigen ondergang te gemoet gaan, die daar bruisen, gelijk de zeeën bruisen; en wee het geruis der natiën, de ASSYRIËRS en alle onder hun macht tot ene grote volksmenigte verenigde volken, die daar ruisen, gelijk de geweldige wateren ruisen, wanneer de storm ze in beweging heeft gebracht.

13. De natiën zullen wel ruisen, gelijk grote wateren ruisen; doch Hij, de Heere, wie het slechts één woord kost, om ook de wildste watergolven tot rust te brengen (MATTHEUS. 8:26), zal hem schelden, zo zal hij verre weg vlieden, ja hij zal gejaagd worden, die gehele ontzettende mensenmassa a), als het kaf der bergen, het daar bij het uitdorsen van het koren achtergeblevene kaf (Deut. 25:4 en Ruth 3:4), van den wind, en gelijk een kloot (“een stoppel”) van den wervelwind (vgl. 2 Kon. 19:35 vv.).

a) Job 21:18. Ps. 1:4; 35:5; 83:14.

De woorden des profeten ruisen zelf als grote wateren, zij bruisen als de baren der zee. Aan het plotseling verdwijnen der met verdovend gedruis in ‘t land indringende Assyrische rovers in één nacht des goddelijken gericht, beantwoordt voortreffelijk de korte ineengedrongen rede, die dit voorstelt in de kleinste ruimte.

14. Ten tijde des avonds, ziet, zo is er verschrikking, eer het morgen is, is hij er niet meer, hij is verdwenen. Dit is het deel dergenen, die ons beroven, der ASSYRIËRS, en het lot dergenen, die ons plunderen.

Dat juist het orakel over Damascus, op den vierden trap zo omvattend; en voor Israël zo rijk in beloften is, is daaruit te verklaren, dat Syrië in het bestrijden van Israël de voorloper van Assur was, en daaruit, dat het verbond van Israël met Syrië de oorzaak der verwikkelingen met Assur is geworden.

Zo kan God in één ogenblik de vijanden zijner Kerk en al hun macht verbreken, zelfs dan als zij het verschrikkelijkst voorkomt, en dit is geschreven ter bemoediging van Gods volk in alle eeuwen, wanneer zij zich als een ongelijke partij moeten aanmerken voor hun tegenpartijen. Als God de zaak Zijner vrienden in handen neemt, wee dan de genen, die hen trachten te benadelen.

HOOFDSTUK 18.

BEKERING DER MOREN.

V. Vs. 1-7. Met het slot der vorige voorspelling, die op den ondergang van het Assyrische leger onder Sanherib in het jaar 713 v. Chr. doelde, hangt ten nauwste samen de profetie over Morenland, waaronder wij de landen van Nubië, Abyssinië en Opper-Egypte hebben te verstaan. Wij vinden dan ook geen bijzonder opschrift en gene andere gedachte wordt gevolgd dan deze: de werking van de wonderbare hulp des Heren, die in Assurs ondergang gebleken is, is ene, die tot in de verste oorden, ja zelfs over den gansen aardbodem zich uitstrekt, hare vrucht is ene geestelijke verovering, zodat zij van de grootste betekenis is. De profeet keert zich nu met ene toespraak, die tot opmerkzaamheid opwekt, tot een land, dat hij niet noemt, maar naar zijne bijzondere eigenaardigheden aanwijst, en tot een volk, dat juist nu, nu het Assyrische leger in Judea trekt, in de ijverige bemoeiing is gebracht, om den machtigen vijand in den strijd te ontmoeten, daar die het eigenlijk op hem gemunt heeft. Het moet slechts getroost alle krijgsmachtige voornemens laten varen, en in plaats daarvan liever met den gehelen aardbodem opletten, op hetgeen de Heere zal beginnen (vs. 1-3). Deze zal, Zich vooreerst geheel en al stilhoudende, op hetzelfde oogenblik, dat de vrucht der Assyrische plannen, tot oprichting van ene de ganse aarde omvattende wereldheerschappij, rijp schijnt te zijn, zodat het nog slechts nodig is die te plukken, plotseling tussen beiden treden en het gehele gewas vernietigen, en Assurs overmoed zal met ene vreselijke nederlaag eindigen, zodat de roofdieren aan de 185. 000 lijken zomer en winter meer dan genoeg voedsel hebben (vs. 4-6). Ten gevolge van het aanschouwen van zodanige wonderen, zal dan het volk, dat in den beginne werd aangesproken, aan den Heere die te Zion woont, ere geven, en met de volken der afgelegenste landen Zijn eigendom worden. (vs. 7).

1. Wee 1) het land, dat schaduwachtig is van wege de hoge bergen, aan de frontieren 2), aan de vleugelen, aan de uiteinden, dat aan de zijde der rivieren 3), van Morenland van Ethiopië is, aan de zijde van den Nijl.

1) Zach. 2:6 en 7 is het woord door onze Overzetters door “hui, hui” vertaald, het wee heeft hier dan ook een meer medelijdende betekenis.

2) “Een land beschaduwd aan beide zijden,” zo mocht Egypte heten, schoon er bijkans geen boom of heester gezien werd, omdat het aan de oostelijke en westelijke zijde door bergen werd ingesloten, die, ten minste dichterbij, kunnen gezegd worden, het te beschaduwen. Lowth vertaalt deze spreekwijze, in navolging van Bochart, door het land der gevleugelde cimbalen, en verstaat er door een speeltuig, ‘t welk aan Egypte bijzonder eigen was, bij de lateren bekend onder den naam van sistrum.

Volgens Luthers verklaring is het genoemd “het land, dat vele schaduw gevende zeilen, of vele havens en schepen heeft.” Volgens Umbreit: “gij land met vleugelgeklepper” als beeld van de ruisende golven die het omsluiten. Delitzsch vertaalt ook, van vleugelgeklepper, n. l. van de insecten, waarvan het land vanwege de rijkdom van water en het klimaat wemelt. Vitranga vertaalt, schaduwachtig van wege de gebergten.

3) De profeet bedoelt of de rivieren die in den Nijl vallen, waaronder de Astaboras en Astapus, volgens Strabo, de voornaamste waren, of de Nijl zelf, genoemd de rivier van Morenland, omdat zij daaruit afloopt naar Egypte, en in ‘t meervoud, (Ezechiël. 29:3, 4) hetzij

om de rivieren, die zij onderweg ontvangt, ten anderen van wege de waterleidingen, daaruit afgeleid, eindelijk om de verschillende stromen en kanalen, waarin zij zich verdeelt, boven in Ethiopië, waar zij door hare takken verscheidene eilanden vormt, waaronder Meroë een der voornaamste is, en beneden in Egypte waar zij zich door zeven beroemde kanalen in de Middellandse zee ontlast.

2. Dat, dewijl het thans in zijnen koning Thirhaka de heerschappij over geheel Egypte bezit (1 Kon. 3:1), en bij het bericht van het naderen van het Assyrische leger tegen dit land in verschrikking is (2 Kon. 18:13), gezanten zendt over de Rode zee 1), en in schepen van biezen 2) (Exod. 2:3), op de wateren, om op te roepen, dat men zich tegen den Assyrischen veroveraar in alle delen van het rijk gereed make (vgl. 2 Kon. 10:19)! Gaat henen, gij snelle boden van den Ethiopischen heerser! zo roep ik, de profeet des Heren, u toe. Gij behoeft u niet te vermoeien met het overbrengen der oproeping. Gij kunt naar huis terugkeren en de boodschap overbrengen, dat de vijand reeds vernietigd is. Gaat henen tot een volk, het volk van uw land, dat getrokken is, dat ene bijzondere lengte heeft (Hoofdstuk 45:14), en geplukt 3), beroofd van haar is, daar zij menigmaal het hoofd en het gehele lichaam scheren. Gaat heen tot een volk, dat vreselijk is van wege zijne lichaamssterkte en dapperheid, van dat het was en voortaan, dat altijd door nog machtiger is geworden; een volk van regel en regel, en van vertreding 4), welks land de rivieren beroven, daar het water in verschillende kanalen wordt afgeleid 5).

1) Ook de Nijl wordt menigmaal “zee” genoemd; ook kan het zien op de meren of andere grote verzamelingen van water.

2) Diodorus Siculus, Strabo en Plinius verhalen, dat bij Egyptenaren en Ethiopiërs gewoon is geweest, het gebruik van schuiten, gemaakt van biezen of riet; deze waren hun beter dan houten, omdat zij sneller en goedkoper waren, lichter over land konden vervoerd worden, hetwelk in die landen dikwijls nodig was, en tevens veiliger waren van wege de veelvuldige klippen, rotsen en watervallen in den Nijl.

3) In het Hebr. El gooi memusschak oemorat. De Staten Vertaling heeft: tot een volk, dat getrokken is en geplukt. Beter is het, tot een volk, krachtig van bijzonderen lengte, en glad gemaakt, d. i. van de haren ontdaan. Anderen vatten het laatste woord op in den zin van, vlug, snel, nog anderen van, verderflijk. In elk geval wordt hier van de Ethiopiërs gesproken.

4) Het “regel en regel en van vertreding” kan opgevat worden volgens Hoofdstuk 34:11, dat het overal, waar het komt, “een richtsnoer der woestigheid en een richtlood der ledigheid trekt.”

Van regel op regel en van vertreding of, van bevel op bevel en van vertreding. Dit ziet op de veroveringszucht van dit volk, zodat het telkens de grenzen uitzette en vertrad, wie tegen hen opstond, of niet onder hun scepter wilde bukken.

5) Waartoe deze bijzondere uitvoerigheid in plaats van het eenvoudig noemen van het volk, dat bedoeld is? Daarin ligt ene goddelijke ironie, dat het zo grote, heerlijke, en (om zijne natuurlijke gaven) niet zonder reden hovaardige volk zich bij het dreigend gevaar zo sterk verontrust, en zich zo machtig inspant, daar Jehova, de God van Israël, de dreigende macht in den nacht zal vernietigen, en dus al het zorgen en het vermoeien van Ethiopië geheel en al

nutteloos is. De profeet weet het zeker, dat de boden naar huis kunnen gaan, om zulk ene daad van Jehova aan de hunnen en aan de gehele wereld bekend te maken.

Nog moeten wij van ene geheel verschillende opvatting van onze plaats melding maken, die in de oude oversettingen en bij de Rabbijnen gevonden wordt. Deze houden het volk, tot hetwelk de gezanten worden gezonden, voor het Israëlitische. Men verklaart die woorden dan aldus: “Gaaf tot een volk, verward en geplukt (vgl. Hoofdstuk 50:6) tot een volk vreselijk van toen af (van de nederlaag van Sanherib) en verder, een volk van regel op regel (meetsnoer der verdelging) en vertreding (in passieven zin), welks land stromen (vijandelijke legers, Hoofdstuk 17:12) beroofden. ”.

3. Maar verneemt niet alleen, gij Ethiopiërs! van uwe naar huis teruggekeerde boden het bericht van hetgeen de Heere kan doen; alle gij ingezetenen der wereld, en gij inwoners der aarde, wie gij ook zijt! Als men de banier zal oprichten op de bergen van het Joodse land, en aldaar den standaard zal planten om krijgsvolk te vergaderen, zult gijlieden het zien, en als de bazuin zal blazen, om het volk ten strijde aan te moedigen, zult gijlieden het horen. De Heere maakt zich gereed, om de wereld te verlossen van de Assyrische macht.

Ene banier oprichten en op de bazuin blazen zijn gewone tekenen van oorlog. De profeet wil hier zeggen, dat God zelf Zich de zaak Zijns volks zou aantrekken op een merkwaardige wijze, en hij vermaant alle volkeren, om acht te geven op Zijne handelingen.

4. Dat doet Hij echter in ‘t verborgen en stil, zonder eerst lange voorbereiding nodig te hebben; Hij doet het plotseling als in één ogenblik. Want alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ik zal eerst een tijd lang stil zijn, Mij rustig houden en in niets ingrijpen, en zien in Mijne woning, hier boven in den hemel gezeten (1 Kon. 8:39. Ps. 33:14), als de glinsterende hitte op den regen, als ene wolk des dauws in de hitte des oogstes 1).

1) Gelijk koningen, in hun paleizen zittende, niettemin op alles toezien en hun koninkrijk bezorgen, alzo belooft God, dat Hij Zijne kerk, terwijl hij Zijne oordelen over de heidense volken volvoert (vs. 5 en 6) zal verschonen, verkwikken en weldoen, gelijk een zonneschijn na den regen en ene dauwige wolk in den oogst lieflijk zijn.

Anderen verstaan, dat hier begint de beschrijving van Gods oordeel, alsof God zei: “Ik zal wel toelaten, dat de Moren er zich tot tegenweer verzamelen, of (als anderen), dat de ASSYRIËRS een tijd lang met hun geweld voortgaan, maar het zal hun tot hun eigen verderf strekken, gelijk onmatige hitte na groten regen het teder gewas, en ene dikke, natte, mistige wolk den oogst bederven. ”

Gedurende de glinsterende warmte bij zonneschijn en gedurende de wolk des dauws in den zonnegloed, d. i. onder de allergunstigste omstandigheden moeten, ten gevolge van Mijn rustig toezien, de plannen van Assur zich ontwikkelen tot op het punt, waarop zij menen te zullen oogsten of aan het werk de kroon op te zetten (lees hier 2 Kon. 18:13-19 :13).

De vertaling kan niet anders zijn dan, als de glinsterende hitte bij zonneschijn, als een wolk des dauws tijdens de hitte des oogstes. De Heere zegt hier dat Hij rustig zal neerzien, op het uitdijen van de wereldmacht van ASSYRIË, dat Hij zal toelaten dat Assur groeit en bloeit,

zoals het veldgewas en de wijnstok groeit en bloeit, als de zonnehitte des daags wordt afgewisseld door den verkwikkenden en verfrissenden dauw van den nacht, totdat het Zijn tijd is, om als met één slag die macht te vernietigen en Assur uit de rij der volkeren weg te vagen.

5. De Heere kan ook zeer wel alles, wat tegen Zijn rijk gericht is, even als hier bij Assur, en tot op het laatste ogenblik der beslissing, zich gunstig laten ontwikkelen, daar Hij nog op dat ogenblik kan ingrijpen; zo doet Hij ook hier. Want vóór den oogst, voordat het tot gehele inzameling der vruchten, hier tot werkelijke inname van Jeruzalem, komt, als de botte, de knop, volkomen is, en de onrijpe druif rijp wordt na den bloesem, zo zal Hij door een wonder Zijner almacht (2 Kon. 19:35) de ranken met snoeimessen afsnijden, en de takken, die zoveel vrucht beloofden, wegdoen en afkappen.

Zou de goddelijke verlossing recht tijdig zijn voor Zijn volk, zij zou het ook, doch in een omgekeerden zin zijn ten opzichte van de ASSYRIËRS. Hun vernedering zou juist plaats hebben, als hun plannen tot volkomen rijpheid naderden, en zij welhaast bezitters, voornamelijk van Juda en Egypte, zouden zijn. Des profeets voordracht is hier wederom zinnebeeldig, maar zeer verstaanbaar. ASSYRIË is een wijnstok, zijne plannen zijn de vruchten daarvan; deze doen zich eerst voor als knop of botte, deze bloeit, de bloesem wordt druif, de druif nadert tot rijpheid, maar-zij komt niet tot rijpheid: vóór den oogst rukt God niet alleen den bloesem weg, maar Hij snijdt de ranken met trossen en druiven af, en kapt zelfs de loten weg, al het jong en vruchtdragend hout, zodat van den bloeienden wijnstok nu alleen een dorre verlaten stam overblijft.

6. Zij, die hier onder het beeld van ranken en takken bedoeld zijn, namelijk de plotseling en in zo grote menigte omgekome ASSYRIËRS, die het toppunt van hun macht reeds zo nabij waren, zullen te zamen gelaten worden, den roofvogelen der bergen ten spijs, en den dieren der aarde ten door, daar men de talloze lijken niet eens kan begraven (Hoofdstuk 37:36); en de roofvogelen zullen op hen overzomer, den gehelen zomer daarop doorbrengen, daar zij meer dan genoeg tot hun spijs vinden, en alle dieren der aarde zullen daarop overwinteren 1) en zich daar verzadigen.

1) Dit schijnt te zien op de overvalling van het Assyrische leger, door den vernielenden Engel, wanneer de lichamen der verslagenen, welke als de takken ener afgesneden wijnstok hier en ginds verspreid lagen, ten prooi gelaten zijnde voor de vogelen van het gebergte en van de wilde beesten der velden, om er winters en zomers door, op te blijven azen.

7. Te dier tijd, wanneer dat alles en nog veel meer, dat voor ene latere toekomst bewaard blijft, zal geschied zijn, zal den HEERE der heirscharen een geschenk gebracht worden van het volk, dat getrokken is en geplukt, waarvan in vs. 2 sprake was, en van het volk, dat vreselijk is van dat het was en voortaan, een volk van regel en regel, en van vertreding, welks land de rivieren beroven; een volk van bijzondere natuurlijke voortreffelijkheid zal Hem, den volvoerder dier grote daden huldigen: het zal dus ene geestelijke overwinning van buitengewone betekenis zijn. Het zal komen tot de plaats van den naam des HEREN der heirscharen, tot den berg van Zion te Jeruzalem.

De profetie is te haren tijde, na Christus verschijning vervuld. De eersteling was de kamerling van de koningin van Morenland (Hand. 8:27). Later is het ganse volk Christen geworden en in Abyssinië heeft zich de Christelijke kerk te midden der Mohammedanen staande gehouden tot op onzen tijd toe.

Wij moeten nooit denken, dat God voor Zijne kerk niet zorgt en geen acht geeft op der mensen handelingen, omdat Hij de bozen voor een tijd laat voortgaan. Hij heeft wijze redenen om zo te doen, die wij nu niet kunnen verstaan, maar die hierna openbaar worden, op den groten dag van Zijne komst, wanneer Hij hun werk in 't oordeel zal brengen en ieder zal vergelden naar zijne werken.

HOOFDSTUK 19.

VERNEDERING EN BEKERING DER EGYPTENAREN.

VI. Vs. 1-25. Van Ethiopië, het toen heersende land, daalt de profetie vervolgens af tot Egypte, het toen beheerste. Omdat geen volk der aarde van den aartsvaderlijken tijd af, zo nauw in de geschiedenis van het rijk Gods ineen gevlochten geweest is als Egypte (Ex. 12:40), en Israël nooit mag vergeten, dat het daar is groot geworden (Deut. 23:7 v), is de voorzegging ten opzichte van dit land van belang, en kan zij niet dringend genoeg spreken, noch in 't geen zij bedreigt, noch in 't geen zij belooft. Wat nu vooreerst de dreigende helft van ons orakel (vs. 1-15) aangaat, zo kondigt zij ene binnenkort te wachten daad van Goddelijke vergelding aan, door welke Egypte tot op zijne grondvesten zal worden geschokt. Ene gehele omkering door een algemenen burgeroorlog, ene gehele radeloosheid en onhoudbaarheid in de politiek en daarop volgende tirannie zijn de toestanden, die het land wachten. Zijn bestaan wordt zelfs twijfelachtig, daar de Nijl, het uitgangspunt van allen tijdelijken welvaart voor Egypte, met zijne armen en kanalen verdroogt en alle voedingsmiddelen te gronde richt. Nu wordt ook de stand der geleerden te schande met den roem zijner wijsheid, dien het zich aanmatigt. Een gericht der verblinding brengt volkomen radeloosheid en verslagenheid te weeg in plaats van die duistere zelfgenoegzaamheid, die het oude Egypte zo in 't bijzonder kenmerkt. De brug tussen de beide helften van het orakel tussen het gericht, dat het eerste, en de redding, welke het tweede deel verkondigt, vormen hierop vs. 16 en 17. Het begin van verandering ten goede wordt veroorzaakt door den algemenen schrik, die zich van de Egyptenaren meester maakt en voor Israël's God en voor Israël's land, voor welke zij te voren volstrekt niet vreesden, en hen nu met ene waarachtige siddering vervullen. Wat nu verder de andere of de belovende zijde onzer profetie (vs. 18-25) aangaat, zo klimt deze steeds evenzeer op als te voren de menigte van straffen in de eerste helft van het orakel. Zij wijst het begin der bekering in vijf steden des lands aan, die Kanaäns taal spreken en zich Jehova ten eigendom overgeven; zij toont den voortgang der bekering aan in een altaar des Heren, dat midden in het land is en in een opgericht teken des Heren, dat aan de oostelijke grenzen naar de zijde van Kanaän staat, als een getuigenis, dat Egypte heeft opgehouden profane (gewone of heidense grond te zijn; zij wijst de volmaking der bekering aan in de uitbreiding van de kennis des Heren over het gehele volk, en de leiding en opvoering daarvan van de zijde van Jehova, volgens de grondstellingen van Zijnen heilsweg. Maar het is nog niet genoeg met zulk ene voltooiing van Egypte's bekering; ook heeft de voltooiing plaats van de rechte onderlinge verhouding van de volken der wereld, wier hoofdvertegenwoordiger Egypte is en van de verhouding van de volken der wereld ten opzichte van Israël, die daarin den bewerker van hunnen zegen hebben.

1. De last (Hoofdstuk 13:1) van Egypte (Gen. 12:10). Ziet, de HEERE rijdt, gelijk Hij steeds doet, wanneer Hij Zich in Zijne majesteit als Rechter wil openbaren (Ps. 18:11), op ene snelle wolk, en Hij zal in Egypte komen, om daar gericht te houden; en de afgoden van Egypte, van welke daar ene talloze menigte is (Jer. 43:12 vv.), zullen bewogen worden van Zijn aangezicht, door de onmiddellijke tegenwoordigheid Gods, en het hart der Egyptenaren zal smelten van angst in het binnenste van hen, daar zij weten, dat zij mede in het gericht over hun goden moeten delen.

Gelijk de Heere een dag gesteld heeft over de lichamelijke sterkte en macht der ruwsten en afgelegenste Afrikaanse volkeren, dat zij in ootmoed neerzinken voor den Heilige Israël's, zo is Zijn wil thans, de beroemdste wijsheid der oude wereld, de trotsheid van Egypte te schande te maken. Hij, de levende, eeuwige God, wie de natuur met al hare krachten en verschijnselen dient, die de wolken maakt tot Zijnen wagen en op de vleugelen des wind, wandelt (Ps. 104:3), laat Zich op ene lichte wolk naar dat land dragen, in 't welk een afgodisch volk de zonen Israël's eenmaal gevangen hield en met schimp en smaad overlaadde. De profeet schildert het snelle werken Gods in de verte met een zachten, meer zinrijken trek; hij wil met het gebruikte beeld zeker nog een dieperen zin uitdrukken, dan dien, die het naast slechts in poëtische algemeenheid voor de hand ligt. De goden der Egyptenaren zijn slechts natuurbeelden, voor welke beneden op aarde blinde volken knielen; die God, die Zich Zion tot Zijn zetel verkoos en in des hemels hoogte troont, de Schepper en Heere, van al wat er is, bedient Zich van de elementen, waartoe Hij wil. Het luidt zo waar en groot, als men leest, dat voor Hem de afgoden des lands gebeefd hebben, en het hart der Egyptenaren gesmolten is. Nog staan de levenloze goden op hun plaste, nog zijn de Egyptenaren trots op deze macht-want des Eeuwigen gericht is tot nu toe niet losgebroken over hun nietigheid:-daar komt Hij naar Egypte, en de goden sidderen en de mensen vrezen.

2. Want Ik zal, Mijn vonnis nu aan het land volvoerende, de Egyptenaren tegen de Egyptenaren verwarren, hen tot bloedige burgeroorlogen bewegen, dat zij zullen strijden een iegelijk tegen zijnen broeder, en een iegelijk tegen zijnen naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk.

Vergelijk de geschiedkundigen vervulling dezer profetie in den tijd der zogenaamde Dodekarchie, welke de Ethiopische heerschappij in Egypte verdrong en ene lange reeks van burgeroorlogen ten gevolge had. (1 Kon. 3:1).

3. En de geest, de moed, der Egyptenaren zal gedurende deze treurige tijden uitgeledigd worden in het binnenste van hen, bij hen vergaan, en hunnen raad zal Ik verslinden, zodat zij, dit anders zo verstandige volk, zich zelven niet meer weten te redden en te helpen, dan zullen zij hun afgoden vragen en de bezweerders en de waarzeggers en de duivelskunstenaars, wier vaderland dat Egypte is.

4. En het zal hun niets baten, want Ik zal de Egyptenaars gedurende dien moeitevollen tijd besluiten in de hand van harde heren, de dodekarchen, die zich van de heerschappij over het land meester maken, en een strenge koning, Psammetichus I, in gemeenschap met zijne opvolgers (1 Kon. 3:1 2 Kon. 23:29; 24:20) zal, nadat de tijd der dodekarchie zal geëindigd zijn, over hen heersen; want hoewel hij uitwendig het land tot een bloeienden toestand brengt, zal hij toch het volk met zijne buitenlandse soldaten en zijne kostbare ondernemingen zeer zwaar drukken, spreekt de Heere, HEERE der heirscharen.

5. En zij zullen de wateren uit den Nijl, die wel ene zee mag worden genoemd (vgl. Nah. 3:8, de kanalen, die het land doorsnijden en het vruchtbaar maken (Gen. 41:4), doen vergaan, 1) zodat bij de reeds door Mij beschikte tirannie nog ene andere straf komt, namelijk gebrek aan voedsel, en de rivier de Nijl zelf zal verziipen, verdorren, en verdrogen.

1) Beter: En de wateren uit de zee zullen vergaan, d. i. verdwijnen. De rivier de Nijl was de vruchtbaarmakende stroom voor de Egyptenaren. Als deze niet het land overstroomde en met zijn nagelaten slib vruchtbaar maakte, kwam er hongersnood. Zo was derhalve deze aankondiging een schrikkelijke, dewijl een verschrikkelijke hongersnood er 't gevolg van zou zijn.

6. Zij zullen ook de rivieren, de verschillende armen van den Nijl bij hare uitwateringen verre teruggedrijven, zij zullen ze uithozen, en de gedamde stromen opdrogen, het riet en het schilf, die aan den oever groeien en tot velerlei zaken dienen, zullen verwelken ten gevolge van gebrek aan water.

Beter worden met Umbreit vs. 5 en 6 vertaald: "En de wateren uit de zee verdrogen, en de stroom droogt uit en verzandt, en de vloedten verspreiden stank; smal en droog worden Egypte's stromen; riet en bieze verwelkt.

De letterlijke voorstelling is deze: de Nijl, van wiens overstroming alle vruchtbaarheid en vertier in Egypte afhangt zal niet zwellen, niet overvloeien: het gevolg zal wezen, dat het Nijlwater, het enige dat men in Egypte heeft, in de poelen en kanalen stilstaan, bederven en onbruikbaar worden zal; de Nijlgewassen, vooral het papierriet, dat men tot velerlei gebruik bezigde en dat een tak van bestaan was, zou kwijnen: alle neringen en bronnen van welvaart, die ook op de vruchtbaarmakende overstroming van den Nijl steunden, als landbouw, visserij, weverij, brouwerij en dergelijke zouden kwijnen en te niet worden, en Egypte zou tot een staat van grote schraalheid en magerheid vervallen. Het is moeilijk te beslissen, of wij deze voorstelling geheel naar de letter hebben op te vatten, dan of zij figuurlijk is en het ophouden van bloei en welvaart onder ene tyrannische regering betekent.

7. Het papiergewas bij de stromen, aan de oevers der stromen, en al het gezaaide aan de stromen zal verdrogen, het zal weggestoten worden, geheel verwelken en niet meer zijn, er zal geen schuim van overblijven, het zal zijn, alsof het er nooit geweest is.

8. En de vissers zullen treuren, omdat zij in den anders zo visrijken stroom (Num. 11:5) niets meer kunnen vangen, en allen, die den angel in de stromen werpen, zullen rouw maken over de brodeloze tijden, en die het werpnet uitbreiden op de wateren, zullen kwelen, zullen kermen.

Dit was te zwaarder plaag voor de Egyptenaren wier gewone spijs vis was, daar zij uit bijgelovige begrippen weinige levende schelpdieren doodden en aten, gelijk gewijde en ongewijde schrijvers verhalen.

9. En de werkers in het fijne vlas, die klederen voor de priesters werken (Gen. 50:) zullen beschaamd worden, daar hun de grondstoffen ontbreken; ook de wevers van de witte stof, die door niet-priesters gedragen wordt.

10. En zij zullen met hun fondamenten, hun machtige, de hoogste kasten of voorname standen van het volk, verbrijzeld worden, allen, die voor loon lustige staande wateren maken 1), in

één woord alle arbeiders, alle huurlingen zowel als de voornaamsten zullen in diepen rouw gedompeld worden en gebrek lijden.

1) Beter: En hun fundamenten zullen verbrijzeld worden. D. w. z. de voornamen, de eersten van het land zullen omkomen.

2) In het Hebr. Kol-ozee sèker agmee nèfesch Beter: En al de loonarbeiders zullen zielsbedroefd zijn.

In dit vers hebben we de tegenstelling tussen de hoogst aanzienlijken en de geringste klassen. Zij, op wie het staatsgebouw steunden, zouden omver gestoten worden, en zij die om loon dienden zouden treuren, dewijl zij geen werk hadden noch brood voor hun huisgenoten.

11. Gewis de vorsten van Zoan, (laagoord), die zeer oude stad aan den Tanietischen Nijlarm, die eens uit haar midden koningen zag opstaan (Exod. 5:1. 1 Kon. 3:1 zijn dwazen, daar zij bij zulk een toestand geen raad weten, de raad der wijzen, des raadgevers van Farao, de zo even genoemde vorsten, van welke de koning zich nog altijd als van zijne raadslieden bedient, is onvernunftig geworden, zij zijn ten einde raad. Hoe kunt gijlieden dan zeggen tot Farao: Ik ben een zoon der wijzen, een zoon der oude koningen? en kan dus ook enen koning goeden raad geven?

1) In het laatste van dit vers worden deze Egyptische wijzen in hun verlegenheid voorgesteld, hoe zij het maken zouden, wanneer zij al hun voorspellingen zouden zien missen en al hun raad in verderf en onheil verkeren? hoe zij dan hunnen ouden roem zouden ophouden? of zij dan nog met hun gewone trotsheid tot den Egyptischen koning, die hier, naar den gebruikelijken bijbelschen bijnaam Farao genoemd wordt, zouden duren zeggen: Wij zijn echte afstammelingen der beroemde oude wijzen en Egyptische koningen? Bij deze laatste grootsprekende uitdrukking moeten wij ons herinneren, dat de oude koningen van Egypte doorgaans tot den raad der wijzen behoorden, en in de orde der Magie waren ingewijd.

Farao had eertijds vele wijze raadslieden en Egypte was befaamd door zijne waarzeggers en wijzen, doch alle de raad van deze werd verbroken, en zij werden toen zo grote voorbeelden van onkunde en dwaasheid, als te voren van geleerdheid en schranderheid. Niemand roeme dan op zijne wijsheid, want die haar geeft kan ze ook schielijk weer wegnemen.

12. Waar zijn nu, o Egypte, uwe wijzen, op welke gij u zozeer beroemd hebt (1 Kon. 4:30)? dat zij u, wanneer zij werkelijk iets verstaan van Gods gedachten, nu, in dezen tijd van nood, te kennen geven of vernemen, wat de HEERE der heirscharen beraadslaagd heeft tegen Egypte, opdat daarna in de reeds aanwezige ellende hulp zou kunnen aangebracht worden en wat nog volgen mocht, mocht worden voorkomen?

13. Ziet, die wijsheid is tot schande geworden. De vorsten van Zoan zijn, gelijk boven in vs. 11 gezegd is, en steeds duidelijker blijkt, zot geworden, de vorsten van Nof of Memfis, ene tweede residentie der Egyptische koningen (Gen. 41:14) zijn bedrogen in hun trotse gedachten; zij zullen ook Egypte doen dwalen tot den uitersten hoek zijner stammen 1), de koning, op wie het gehele staatsgebouw rust.

1) In het Hebr. Pinnath schebatèba. Door de Staten Overzetters is het woordje tot er tussengevoegd. Dit moet niet. Beter vertaling is, de hoeksteen der stammen, of kasten, m.a.w., hij, op wie het staatsgebouw rust, de voornaamste der kasten, heeft ook Egypte doen dwalen. Dat is, de wijzen en de vorsten zamen, van den koning af tot den wijze toe, hebben het land in verwarring en in ellende gebracht.

14. De HEERE heeft, door een rechtvaardig gericht, om de inwendige nietigheid der gehele wereld en de zo trotse wijsheid en kunst van Egypte door jammerlijke radeloosheid openbaar te laten worden, enen zeer verkeerden geest, een drank der dwaling ingeschonken in het midden van hen, en zij hebben Egypte doen dwalen en door de waanwijsheid harer priesterkaste bedrogen, in al zijn doen, gelijk een dronkaard zich om en om wentelt in zijn uitspuwsel.

De profeet wil in dit vers zeggen, de Heere heeft den raad der Egyptenaren verdwaasd, alsof Hij hun had ingegeven een toverdrank, die hun vermogens ongeregeld maakt en hen buiten staat stelt tot redeneren of het nemen van bedachtzame maatregelen, gelijk iemand, die van den drank overwonnen is, wiens gedachten wild en verstrooid zijn, zodat hij van de ene zaak op de andere valt en geen redelijk besluit kan nemen.

15. En er zal geen werk wezen voor of door de Egyptenaren, hetwelk het hoofd (Hoofd. 14), of de staart, de tak of de bieze doen mag (Num. 5:4). Grote noch geringe, aanzienlijke noch arme weet meer raad.

1) Hiermede voorspelt de Heere dat er niets gedaan zal of kan worden, wat Egypte uit dien ellendigen toestand zou redden, noch door het hoofd van den staat, noch door zijne vorsten, noch door den gemeenen man.

16. Te dien dage zullen de Egyptenaren zo schuchteren en blode zijn als de vrouwen, en zij zullen beven en vrezen van wege de beweging van de hand des HEREN der heirscharen, welke Hij tegen hen bewegen zal, om hun altijd nieuwe slagen toe te brengen.

17. En het land van Juda, dat zij te voren zo dikwijls tot een oorlogstoneel hebben gemaakt, maar nu als een land hebben leren kennen, welks God met Zijne macht over het land dan gebieden, gelijk Hij wil, zal den Egyptenaren tot een schrik zijn; zo wie het vermelden zal, die er aandachtig op let en het overweegt, die zal in zich zelven bevreesd wezen van wege den raad des HEREN der heirscharen, dien Hij tegen hen beraadslaagd heeft en op zo ontzettende wijze volbracht.

Hoever onze profetie in Egypte's toekomstige geschiedenis reikt, kan niet nader worden bepaald. Gelijk Drechsler juist opmerkt vindt men niet in den geschiedkundigen gang die werkelijk afscheiding tussen het eerste (vs. 1-15) en het tweede deel (vs. 16-25) van het orakel, dat wij hier in den tekst voor ons hebben, zodat de vervulling van het eerste deel geheel en al ten einde had moeten lopen, voordat het tweede deel tot werkelijkheid begon te komen. Gelijk aan de ene zijde het eerste gedeelte zich verre over tijden en tijdruimte uitbreidt, zo grijpt aan de andere zijde de vervulling van het tweede deel terug, stelt zich in

het proces, waarin de verwezenlijking van den inhoud van het eerste deel plaats heeft, en treedt de eerste stadie gelijktijdig hiermede terug. Wat wij dus kunnen aanmerken als geschiedkundig reeds vervuld is altijd slechts een meer of minder bijzonder voorspel der eindelijke vervulling, daar geschiedenis en profetie elkaar volledig zullen dekken.

18. Te dien dage, nadat het geloof aan de eigene goden is vernietigd, de Bewerker van hun plagen aan de Egyptenaren bekend is geworden, en nu de wens bij hen bestaat om met Israël's God verzoend te worden en in vriendschapsbetrekking met Hem te komen, zullen er vijf steden in Egypteland (vgl. over de betekenis van vijf met betrekking tot Egypte de bij Gen. 47:2. Exod. 2:10), zijn, sprekende de spraak van Kanaän, welke de heilige aan den dienst van den enen waren God gewijde taal is, en a) zwerende den HEERE der heerscharen als degenen, die Zijnen naam belijden (Deut. 6:14); ene zal genoemd zijn Is-Heres, ene stad der versterking 1).

a) Deut. 10:20. Jer. 12:16.

1) Men heeft deze stad in de stad On of Heliopolis (Gen. 41:45) willen vinden, maar dan moest de naam in plaats van Is-Heres (= stad der verwoesting) Is-Cheres (zonnestad = Heliopolis) heten. In elk geval hebben wij hier een apocalyptische naam; men kan daarbij wel aan Heliopolis denken, zodat de zin zou zijn: de stad, die tot hertoe Is-Cheres, de hoofdplaats der aanbidding van den zonnegod was, wordt door middel van ene kleine verkorting van haren naam tot Is-Heres, tot stad der versterking, namelijk ter versterking van den afgodendienst.

19. Te dien dage zal de HEERE een altaar hebben in het midden van Egypteland, ten teken, dat men daar Zijnen dienst kent en Hem aanbidt, en er zal een opgericht teken, ene Hem geheiligde zuil naar de wijze der obelisk, aan hare landpale voor den HEERE staan, tot een teken, dat ook aan gene zijde van deze grenzen het heilige land zijne voortzetting had.

Toen in het jaar 162 v. C. Demetrius Soter den Syrischen troon had beklommen (1 Kon. 11:5) en de hogepriesterlijke waardigheid, die sedert den moord van Menelaüs niet bekleed was geworden, aan Alcimus opdroeg (1 Makk. 7:4 vv.) vluchtte onder de oproeren, die hierop in Juda heersten, Onias, de zoon of kleinzoon van den vroeger vermoorden Onias III (zie 1 Makk. 1:11 en 16), vergezeld door priesters en Levieten, tot den koning Ptolemeus Filometor van Egypte (regeerde van 187-145 v. C.). Hij verkreeg van dezen, daar hij deels ene versterking van de verkleefdheid der Egyptische Joden aan de Ptolemeische dynastie beloofde, wanneer de tot hertoe door deze naar Jeruzalem gezondene tempelschattingen tot een eigen tempel werden besteed, en zich deels op onze plaats als op ene openbaring van Gods wil beriep, de toestemming tot den tempelbouw. De plaats daartoe werd hem in de provincie Heliopolis aangewezen, en een niet ver van Leontopolis gelegen, aan Bubastis toegewijd heiligdom, tot aanbouw overgegeven. Men verklaarde nu in vs. 18, den naam Is-Heres naar het Arabisch voor: stad der verwoesters, d. i. van den leeuw, en vond in dat vers juist de stad Leontopolis voorzeggd; in 't algemeen meende men dat dit gehele orakel door den nieuwen tempel vervuld was. Opgericht op een fundament van 60 voet hoog, geleek deze meer naar enen toren dan naar den tempel van Jeruzalem; het altaar was echter in grootte en

vorm aan dat te Jeruzalem gelijk; in plaats van den kandelaar had men ene hangende gouden kroon. Deze tempel kwam bij de Hellenistische Joden tot enig aanzien (Philo echter erkent hem niet en maakt er met geen enkel woord melding van); hij stond 233 jaren (van 160 v. C. tot 73 n. C.), en toen keizer Vespasianus hem liet opheffen, om den opstand der Joden te onderdrukken, die na de verwoesting van Jeruzalem in Egypte en Cyrene voortging, werd daar een ontzaglijke rijkdom gevonden. Het is duidelijk hoe weinig de stichting van zulk enen nieuwen tempel in Egypte, met den zin onzer profetie overeenkomt, daar hij in tegenspraak met het gebod van God omtrent ene plaats ter aanbidding (Lev. 17:1 vv. Deut. 12:17 vv.), terwijl bovendien boven geen sprake is van de verering van Jehova door Joden in Egypte, maar van de bekering der Egyptenaren zelf tot den waren God. Daarentegen kan men zeker de macht en het aanzien, welke het Jodendom in den tijd der Ptolemeën in Egypte bezat (1 Makk. 1:11) hier opmerken, in zoverre dit reeds ene overwinning was van Jehova's dienst over de Egyptische goden en in elk geval veel uitbreiding aan het Jodendom ook onder de inboorlingen verschaft. Maar veel heerlijker werd onze profetie vervuld in den Christelijken tijd, want tegen het einde der eerste eeuw was daar reeds meer dan één gedenksteen, dien men komende van Palestina naar Egypte aantrof en meer dan één altaar midden in het land.

Christus de groot altaar, die alle gaven heiligt, zou aldaar erkend, en alle evangelische offer van lofgezangen en gebeden Hem daar toegebracht worden, want volgens Mozes wet, mocht op geen ander altaar, dan op dien te Jeruzalem iets geofferd worden. In en door Jezus Christus is alle onderscheiding van volken weggenomen, en de geestelijke altaar of de Evangelische Kerk in Egypte is Gode zo aangenaam als ene in het land van Israël, gelijk ook alle geestelijke offers van geloof en liefde en een verslagen hart den Heere meer behagen, dan het bloed ven kalveren en stieren.

21. En, dit is het doel, waarop de toekomst steeds meer beslist wijst, de HEERE zal den Egyptenaren, door openbaring van Zijne macht en genade aan hen, steeds meer bekend worden; en de Egyptenaars zullen den HEERE kennen in altijd voortgaande kennis Zijner heerlijkheid te dien dage, zodat het van het begin der vijf steden en van het ere-altaar en het opgericht teken tot ene bekering van geheel Egypte komt; en a) zij, de Egyptenaars, hun kennis van den Heere ook bevestigende, zullen Hem dienen met slachtoffer en spijsoffer, welke zij volgens de voorschriften der Mozaïsche wet Hem brengen, en zij zullen den HEERE uit vrijen wil ook ene gelofte, zulke offers, waartoe dwang bestaat, beloven en die belofte betalen.

a) Mal. 1:11.

Men zette deze uitdrukkingen, ontleend aan het Oude Verbond, over in de taal des Nieuwen Testaments, en dan is alles op 't nauwkeurigst vervuld.

22. En de HEERE zal de Egyptenaars, terwijl Hij ze volgens dezelfde wijze behandelt als Israël (Lev. 26:44. Deut. 32:36), dapper slaan, wanneer zij zondigen, en wel zó, dat bij de plagen altijd het doel genezen 1) is, wat dan ook werkelijk volgen zal; en zij zullen zich Zijne bedoeling bij die slagen ook verstaande, tot den HEERE bekeren en Hij zal Zich ook, wanneer zij, tot Hem bekeerd, om wegneming der roede smeken, van hen verbidden laten, en

Hij zal hen genezen, 2) gelijk Hij altijd aan Zijne uitverkorenen doet (2 Sam. 7:14 vv Ps. 89:31 vv.).

1) Letterlijk staat er, dat de Heere God Egypte slaande zal genezen, m. a. w dat Zijne beproeving en zijn tuchtiging niet zal wezen om te verderven, maar om te genezen en te redden. De Heere God is niet meer voor Egypte een God van verre, maar van nabij, in waarheid een Helper en Redder, die het openbaren zal, dat ook dit land deelt in Zijne goddelijke liefde en genade.

2) Nadat Egypte in de eerste eeuwen na C. ene grote betekenis in de geschiedenis der Christelijke kerk heeft gehad, is het sedert het jaar 640 n. C. ene prooi van den Islam geworden, wanneer het daar tot bekering zal komen en hoe de genezing zal geschieden, moet de toekomst leren.

22. En de HEERE zal de Egyptenaars, terwijl Hij ze volgens dezelfde wijze behandelt als Israël (Lev. 26:44. Deut. 32:36), dapper slaan, wanneer zij zondigen, en wel zó, dat bij de plagen altijd het doel genezen 1) is, wat dan ook werkelijk volgen zal; en zij zullen zich Zijne bedoeling bij die slagen ook verstaande, tot den HEERE bekeren en Hij zal Zich ook, wanneer zij, tot Hem bekeerd, om wegneming der roede smeken, van hen verbidden laten, en Hij zal hen genezen, 2) gelijk Hij altijd aan Zijne uitverkorenen doet (2 Sam. 7:14 vv. Ps. 89:31 vv.).

1) Letterlijk staat er, dat de Heere God Egypte slaande zal genezen, m. a. w dat Zijne beproeving en zijn tuchtiging niet zal wezen om te verderven, maar om te genezen en te redden. De Heere God is niet meer voor Egypte een God van verre, maar van nabij, in waarheid een Helper en Redder, die het openbaren zal, dat ook dit land deelt in Zijne goddelijke liefde en genade.

2) Nadat Egypte in de eerste eeuwen na C. ene grote betekenis in de geschiedenis der Christelijke kerk heeft gehad, is het sedert het jaar 640 n. C. ene prooi van den Islam geworden, wanneer het daar tot bekering zal komen en hoe de genezing zal geschieden, moet de toekomst leren.

23. Te dien dage, wanneer nu alles, wat vijandig tegenover elkaar stond verenigd en onder een hoofd verbonden is, (Efeze. 1:10), zal er een gebaande weg tot druk verkeer wezen van Egypte in (naar) ASSYRIË, dat de ASSYRIËRS in Egypte, en de Egyptenaars in ASSYRIË komen zullen tot het genieten van broederlijke vriendschap en gemeenschap; en de Egyptenaars zullen met de ASSYRIËRS den HEERE dienen. 1)

1) Men moet de opklimming niet voorbijzien, waarin de vijf delen staan, die het tweede deel dezer profetie vormen: eerst (vs. 16 v.) de vrees als ene slaafse, maar toch geen vorm nog der bekering; vervolgens (vs. 18) reeds toe-eigening van een nieuw leven, maar toch slechts in beginsel en als de zaak van enige weinigen; met vs. 19-22 neemt de bekering een openbaar karakter aan, het volk als zodanig komt tot den Heere in de betrekking van het kindschap; een nieuw stadium ontstaat met vs. 23, de tweespalt van de machten der wereld zal wijken door de kennis van den waren God.

Vs. 23 baant den weg voor vs. 24. Als er hier sprake is van een gebaanden weg, dan wil dit niet zeggen, gelijk sommigen menen, dat Egypte onder het dwangjuk van ASSYRIË zal gebracht worden, maar dat eens Egypte en ASSYRIË gezamenlijk den Heere zullen dienen en vrezen, en dewijl de weg van ASSYRIË naar Egypte gaat door Kanaän, wordt nu in het volgende vers gezegd, dat Israël de derde in dit verbond zal worden.

Nu was alles nog ellende, straks zou de vijandschap van ASSYRIË nog dieper gevoeld worden, maar eens zou de tijd aanbreken, dat èn Israël èn Egypte èn ASSYRIË gezamenlijk de afgoden zouden vaarwel zeggen, en den levenden God zouden eren.

24. Te dien dage, wanneer het oude verbondsvolk zijne bestemming, om een zegen te worden voor alle geslachten der wereld (Gen. 12:3), bereikt heeft, zal Israël met de beide andere te zamen de derde (2 Petrus 2:5) wezen, met de Egyptenaren en met de ASSYRIËRS, tussen welke machten het zich tot hertoe als in een klem bevond; het zal zijn een zegen in het midden van het land, in het midden der aarde, wier volkeren in Egypte en ASSYRIË hun vertegenwoordigers hebben.

25. Want de HEERE der heirscharen, het met Abraham begonnen particularistisch verbond nu tot het uitgestrekte universalismus makende (Gen. 14:20), zal hen zegenen, terwijl Hij het alle drie de erenamen van Israël Mijn volk (Hoofdstuk 1:3) het werk Mijner handen (Hoofdstuk 60:1) en Zijne erfenis (Ps. 33:12. Jer. 10:16) toekent, en aan alle drie die volken in gelijke mate toedeelt. Hij zal hen zegenen, zeggende: Gezegend zij Mijn volk, de Egyptenaars en de ASSYRIËRS, het werk Mijner handen, en Israël, Mijn erfdeel!

Egypte en ASSYRIË worden één in Jehova, en Israël is de derde in het verbond. Israël is dan niet meer alleen Gods volk, Gods schepping, Gods erfenis, maar Egypte en Assur zijn alle drie als Israël. Om dat uit te drukken worden de drie erenamen van Israël onder elkaar gemengd en elk der drie volkeren verkrijgt een van die kostelijke namen, waarbij voor Israël komt "Mijn erfdeel, " als terugwijzende op de geschiedenis van zijn begin. Deze werkelijke gelijkstelling van de heidense volkeren met Israël is voor dit gene degradatie (vernedering); want hoewel voortaan geen wezenlijk onderscheid der volken in hun verhouding tot God bestaat, zo is het toch altijd Israël's God, die erkend wordt, en Israël het volk, dat overeenkomstig de beloften tot middelaar van den zegen der aarde is geworden.

Allen zullen ze door hun dienst en eerbewijs en oprecht geloof, den Heere even aangenaam en welkom zijn. Allen zijn volk zijnde, zullen zij Zijne bescherming genieten, allen het werk Zijner handen zijnde, zal Hij zich hunner nooit onttrekken, en hen in staat stellen, om Zijne eer op de wereld te bevorderen ten einde zij Hem tot in eeuwigheid dierbaar blijven en Hem door alle eeuwen heen verheerlijken. Want allen zullen ze eindelijk eens een gelijk deel erlangen, in de zegeningen en zaligheden van het toekomend leven, en hier in de liefde en godsvrucht verenigd zijnde, zullen ze eens verwaardigd worden, tot de gemeenschap met Hem en zijn Zoon, om dus in beide één te zijn, en Hem te zamen te loven en te prijzen, met alle heiligen en Engelen in het volzalig Paradijs hierboven.

HOOFDSTUK 20.

GEVANKELIJKE WEGVOERING DER EGYPTENAREN EN DER MOREN.

VII. Vs. 1-6. Na de voorzegging, die in de verhevenste taal van plechtige waardigheid over Ethiopië is gesproken (Hoofdstuk 18), en de aanwijzing, welke kalmer van taal in 't brede schildert hetgeen de Heere over Egypte denkt (Hoofdstuk 19), volgt nu in gewoon geschiedkundig proza een orakel over beide rijken tegelijk. Eerst worden de tijdsomstandigheden aangewezen, waarop het betrekking heeft, het zijn deze dat de koning van ASSYRIË door zijnen veldheer de stad Asdod laat belegeren, om vervolgens na de inneming tegen de beide tot één koninkrijk verenigde landen in Oost-Afrika te opereren (vs. 1). Toen mochten diegenen in Juda, die tot hiertoe den koning Hizkia tot een verbond met Egypte gedrongen hadden, denken, dat het met die veroveringen goed zou aflopen en Assur's ondernemingen moesten en zouden mislukken, maar tot een tekenen zinnebeeld van hetgeen komen zal, moet de profeet drie jaren lang als een beroofde en beschimpte, als een bedelaar of krijgsgevangene rondgaan; want ASSYRIË zal genoeg krijgsgevangenen en ballingen uit de beide landen wegvoeren (vs. 2). En als nu de tijd daar is, dat datgene, wat het teken en zinnebeeld zo lang voor ogen heeft gesteld, ook werkelijk tot vervulling komt, wordt het woord der verklaring van de zijde des Heren daarbij gevoegd: "Juda weet nu, welk ene hulp het heeft aan die machten, die toch zich zelf niet kunnen helpen. "

1. In het jaar toen Tartan (= grote aanwas), een Assyrisch veldheer, dezelfde, die 8 jaren later in vereniging met Rabsaris en Rabsake voor Jeruzalem verscheen, om de stad tot overgave aan Sanherib op te eisen (2 Kon. 18:17 vv.), naar Asdod, de stad der Filistijnen (Joz. 13:2 v.) kwam, ongeveer in het jaar 721 v. C. onmiddellijk na de inneming van Samaria en de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap (2 Kon. 17:4-6; 18:9-12), als hem Sargon, die op Salmanasser volgde, de koning van ASSYRIË met een leger van Samaria gezonden had, toen hij krijg voerde tegen Asdod, die sterke vesting, die de sleutel was tot verovering van Egypte, waarop de Assyrische koningen voornamelijk het oog hadden, en het innam, 1) waaraan zich vervolgens ene gedeeltelijke bemachtiging van het Ethiopisch-Egyptische rijk aansloot:

1) Uit de annalen van Sargon blijkt dat in hetzelfde jaar toen Asdod viel, de koning van Ethiopië zijn onderwerping aanbood. Wij hebben het er dus ook voor te houden, dat de profeet eerst drie jaren naakt en barrevoets liep, en toen de vernedering van Egypte door ASSYRIË heeft aangekondigd. Vs. 3 wijst dit duidelijk aan.

2. Ter zelve tijd, namelijk in het begin der belegering, die niet zonder bijzondere betekenis was voor de geschiedenis van het rijk van God, omdat Juda kon zien wat zijne verwachtingen van Egypte waren (2 Kon. 18:21) toen sprak de HEERE door den dienst van Jesaja, den zoon van Amos, daar Hij door dezen ene openbaring wilde geven. Hij sprak, zeggende en deze openbaring aan ene zinnebeeldige handeling van de zijde van den profeet verbindende, voordat Hij ze vervolgens (vs. 3 vv.) onder bepaalde woorden bracht: Ga heen in uwe kamer en ontbind den zak 1) het grove linnen of haren overkleed, dat gij over het gewone kleed naar de wijze der profeten draagt (2 Kon. 1:8) van uwe lenden, boven welke het met een gordel wordt vastgehouden, en doe uwe schoenen van uwe voeten, om ook deze te ontbloten. En hij deed alzo zonder nog te weten waarom, en te vragen waartoe, gaande naakt, alleen in het

onderkleed (Exod. 12:34) en barrevoets, dus geheel er uitzien als een beroofde en beschimpte, als een bedelaar of een krijgsgevangene en dit wel drie jaren lang.

1) Hieruit blijkt dat Jesaja gelijk gekleed was als Elia vroeger, en Johannes de Doper later. Het grove overkleed, of de harige mantel werd gedragen, of over het blote lijf, of over de dusgenaamde tunica, het onderkleed. Bij Jesaja zal het geweest zijn over het onderkleed.

3. Toen, in het jaar 718, nadat de profeet zich zo lang lijden en spot had laten welgevalen, zei de HEERE door zijnen mond tot de mensen: Gelijk in 't algemeen Mijne profeten op Mijn bevel vele dingen moeten ondernemen, die ongerijmd en aanstotelijk voorkomen, maar steeds zinnebeelden van geestelijke waarheden zijn (Jer. 19:1 vv. Ezechiël. 5:1 vv.). Gelijk als mijn knecht Jesaja in gehoorzaamheid aan Mijn woord, naakt en barrevoets wandelt, drie jaren, tot een teken en wonder, om de opmerkzaamheid en bewondering van het volk op te wekken, en wel in 't bijzonder over Egypte en over Morenland, welke beide landen nu onder een scepter verenigd zijn (1 Kon. 3:1), en op welke de on-theocratische politiek aan het koninklijk hof haar vertrouwen stelt (2 Kon. 18:16);

4. Alzo zal de koning, van ASSYRIË, waarschijnlijk in dit jaar 718 vóór Christus nadat hij door zijnen veldheer Asdod had ingenomen (vs. 1), voortdrijven de gevangenen der Egyptenaren, en de Moren die weggevoerd zullen worden uit Ethiopië, jongen en ouden, in dezelfde gedaante, als gij den profeet gezien hebt, naakt en barrevoets en met blote billen (2 Sam. 10:4 vv.), den Egyptenaren tot schaamte. Zo diep zal Egypte verenigd met Morenland, ondanks zijne macht, vernederd worden, tot ene heilzame lering voor degenen, die Juda een verbond met Egypte aanraden (zie Hoofdstuk 22:15 vv. 30:1 vv. 31:1 vv.).

Onze kennis van de geschiedenis van dien tijd is nog te gebrekkig, om de vervulling van de profetie in bijzonderheden te kunnen aanwijzen. Toch blijkt uit Neh. 3:8-10, en de ontcijfering der opschriften in de zalen van het paleis te Khorsabad (2 Kon. 15:20) zoveel, dat Saron na de verovering van Asdod den veldtocht tegen Ethiopië en Egypte werkelijk volbracht heeft, de toenmalige residentie der Farao's No-Amon (Thebe in Opper-Egypte) veroverde en de gevangenen én uit Egypte én Ethiopië naar ASSYRIË deporteerde, gelijk hij ook in 't algemeen op alle zijne krijgstochten de verplaatsing der volkeren op grote schaal als een middel tot voortdurende onderwerping der landen aanwendde. Doch wanneer ook de ASSYRIËRS sedert de regering van Sargon naar de onderwerping van Egypte streefden en ook voor een tijd verkregen, konden zij haar echter niet op den duur handhaven.

5. En zij, de Israëlieten, die het bondgenootschap met Egypte wilden, zullen verschrikken en beschaamd zijn over de Moren, op welke zij zagen om hulp, en van de Egyptenaars, hunnen roem, 1) die zij als goede bondgenoten beschouwden.

1) Juda zou hierdoor kunnen overtuigd worden van het schadelijke en schandelijke om niet op den Heere God, den Rotssteen des heils, Israël's bewaarder en beschermer te vertrouwen, maar op den gebroken rietstaf Egypte. Als het zien zou, dat als Sargon Asdod ingenomen hebbende en zich kerende tegen Egypte en Morenland, hij reeds terstond door dit land als

leenheer werd erkend, hoe moest het dan niet van alle mensen, ook van het machtige Egypte leren afzien, om alleen op Jehova te vertrouwen!

6. En de inwoners van dit eiland, van deze zeekust, Palestina (Zef. 2:5), zullen te dien dage zeggen: Ziet, alzo is het gegaan, dien, op welken wij zagen, Morenland en Egypte, werwaarts wij heenvloden om hulp, om gered te worden van het aangezicht des konings van ASSYRIË; hoe zullen wij dan ontkomen, wanneer het dien groten machten zo kwalijk is gegaan?

Zo luide ook Jesaja vroeger tegen het verbond met ASSYRIË gepredikt heeft, heenwijzende naar den Koning op Zion, als het enig toevoorzicht, zo bepaald en verstaanbaar spreekt hij daarna, als het verdrag met den Assyriër eens gesloten is, tegen de overhelling van Hizkia en zijne raadsliden naar den ondertussen machtig geworden Egyptischen heerser. Hoe grijpt toch de mens van het ene wankelende riet naar het ander, wanneer zijne hand eens den staf heeft laten varen, dien 't geloof reikt, de wonderbare Gods kracht, die met den geest datgene bevat, wat de zinnen niet kennen en verstaan. De profeet, de onbestendigheid der Egyptische macht met helderen blik doorziende, wil zijn volk voor nieuwe gevaren, die uit bloot menselijke hulp ontstaan, ten nadrukkelijkste waarschuwen, en kiest daartoe de indrukwekkende taal der symbolische veraanschouwelijking. Aan zijn eigen lichaam stelt hij de naakte bloetheid der Faraönische heerlijkheid ten toon, en, midden in den volkshoop wandelend, wordt hij ten teken en ter voorspelling van de niet lang meer uitblijvende vernedering van den Egyptischen trots door de macht der ASSYRIËRS. Zo schuwt hij, die op des Heren last spreekt, het niet, tot heilzame onderrichting des volks, bloot en naakt daarheen te gaan, en Jesaja is nog over meer dan drie jaren tot in de verste tijden tot een schitterend voorbeeld geworden. Zelfverloochening en afzien van alle uiterlijke sieraad en glans moet de wet van den leraar Gods zijn; in den eenvoudigsten glans der waarheid moet zijn woord uitgaan, en indien het den heiligsten plicht zijne beroeps geldt, moet hij zich over de naaktheid van den lichamelijken mens niet schamen. Maar schamen zullen zich die, welke naar des profeten woord van onbetrouwbaarheid van aardse macht niet willen horen, en nu, door ervaring geleerd, hun hoop op den Egyptenaar vernietigd zien.

HOOFDSTUK 21.

DE LAST VAN BABEL, DUMA EN ARABIË.

VIII. Vs. 1-17. Ons hoofdstuk verbindt drie voorzeggingen tot één geheel, daar het de landen, tegen welke de godsspraken gericht zijn, met zinnebeeldige namen aanwijst. De eerste richt zich tegen Babel, de woestijn aan de zee (vs. 1-10) de tweede tegen Edom, het land van stilte des doods (vs. 11 en 12); de derde tegen ARABIË begint tegen den avond (vs. 13-17). Alle drie hebben echter ten doel om Israël te troosten. De eerste profetie, Babels verovering door Cyrus, wordt op ene wijze geschilderd, dat wij aan die afdeling het opschrift: "gerustheid door den val verrast" zonden kunnen geven. Uit deze moet Israël den zekeren ondergang van zijnen verdrukker en de vreedzame vrucht der gerechtigheid leren kennen, die uit zijne kastijding door deze macht voort zal komen. Uit de tweede profetie, die ons leert, dat geroep om hulp zonder bekering gene genade vindt" moet Israël afleiden, dat zijn oude ervijand Edom zich nooit op den duur kan herstellen. Integendeel, daar het den enigen weg des behouds, den koninklijken weg des berouws versmaadt, niets dan nacht en stilte des doods tot zijne toekomst heeft. Uit de derde profetie eindelijk, die aanwijst, hoe de ridderlijke zin der nu nog op hun vrijheid zo trotse en aan den strijd gewende zonen der woestijn in korten tijd tot een lafhartigen knecht worden, en hun geheel buitengewoon getal tot een niets betekenend overblijfsel zal versmelten, moet Israël ene gelijkenis zien van zijn eigen overblijfsel, waarvan zo dikwijls sprake was, alleen met dit onderscheid: dat, terwijl het met het overblijfsel van ARABIË avond wordt, het met Israël's overblijfsel morgen wordt (vgl. Hoofdstuk 8:20).

1. De last (Hoofdstuk 13:1) der woestijn aan de zee, 1) der stad Babel. Gelijk de wervelwinden in het zuiden henen doorgaan, daarhenen varen-want daar in de onbegrensde steppen van het zuiden of zuid-oosten hebben de hevige alles omverwerpende orkanen hun uitgangspunt (Job 1:19; 37:9. Zach. 9:14) zal hij uit de woestijn komen, het verwoestend onweder tegen Babel, uit een vreeslijk land, (men deze hier 2 Kron. 36:20).

Het vaste land, waarop Babel staat, is een grote vlakte, die ten zuiden in woest-ARABIË uitloopt, en die op zulk ene wijze door den Eufraat alsmede door moerassen en meren is doorsneden, dat zij als in ene zee zwemt. Deze natuurlijke toestand der stad wordt tot een ominous (bedenklijk) voorteken voor haar einde gemaakt; in Jeremia 50:38; 51:13 wordt de rechte aanwijzing daartoe gevonden.

Deze naam zinspeelt daarop, dat de grote stad, even als ene woestijn, ondanks al hare heerlijkheid, geestelijk eenzaam en verwijderd is, en de zee der volken, ene bruisende menigte van verwilderde mensen, haar vervult en omgeeft. De wereldstad Babel is het tegendeel van het rijk Gods en van het door God bestuurd Jeruzalem.

1) Abydenus zegt (bij Eus. praep IX 41) dat alles in den beginne water was en ook yalassa (zee) heet; en de gedenkschriften noemen zuidelijk Babylonië het zeeland, en diens koning, koning der zee.

2. Een hard gezicht, dat onverdraaglijke dingen verkondigt, is mij te kennen gegeven; die trouweloze, die op woeste wijze rooft en plundert, handelt trouwelooslijk 1), de nu nog heersende Chaldeeër gaat met andere volken op wrede wijze om, hij gaat voort, het recht der volken te schenden en tegen alle billijkheid de natiën te verdrukken, en die verstoorder verstoort, de Medo-Perzen zullen echter over hen komen en hun land geheel verwoesten; trek dan op, om die opdracht te volvoeren, uit uw land in het oosten van Babylonië, o, Elam! (= eeuwigheid), gij Perzen (Gen. 10:22, 14:1)! beleger ze, de Chaldeeën, in hun stad Babel, o Media! (= sieraad Jehova), gij Meden, die van het noorden komt (Hoofdstuk 13:17). Ik, de Heere, heb, terwijl Ik zulk ene roepstem ter belegering tot u laat uitgaan, al hare zuchting doen ophouden; 2) Ik heb een einde gemaakt aan de verdrukking van al die volken, en in 't bijzonder van Mijn volk Israël (Ps. 137:1 vv.).

1) Of: De zover rooft.

2) Voor de arme gevangen Joden zou dit een welkom en aangenaam nieuws zijn, als dien het al lang voorspeld was, dat Babels verwoester hun verlosser zou zijn. Dus zou al hun zuchten ophouden, zodra ze hoorden, dat de Perzen en Meden zich tegen die van Babel verbonden en de hoofdstad nu belegerd hadden. Dit zou hen nu niet langer tranen doen storten en bange klachten doen lozen aan den Eufraat, maar hun harpen van de wilgen doen afnemen en met blijdschap aan Zion doen gedenken. Want het zuchten der behoeftigen zal den God der ontferming te zijner tijd ter hunner vertroosting doen opstaan, als die het juk van hun nek afwerpen en verbreken en de roede der goddelozen van hen zal afnemen, en dus alle tranen van hun ogen afwissen en hun zuchten in juichen veranderen zal.

3. Daarom, omdat het een zo hard gezicht is, hetwelk mij, den profeet, is getoond, (vs. 2) en ik, terwijl ik het onder allerlei schrikbeelden wedergeef, het als het ware onder barensweeën moet voortbrengen (vgl. Hoofdstuk 15:5; 16:9), zijn mijne lenden vol van grote ziekte, bange weeën hebben mij aangegrepen, gelijk de bange weeën van ene, die baart; ik krom mij van horen, ik word ontsteld van het aanzien, zodat mij horen en zien vergaat.

De profeten zijn niet zonder belangstelling in den inhoud hunner voorzeggingen, alsof zij slechts mechanische werktuigen waren van den inspirerenden Geest; zij worden tot vrees en hoop gedrongen, met smart en vreugde vervuld, en dat dikwijls in zulk ene mate, alsof het voorzegde hun eigene ervaring ware. Dat het echter in zulk een geval niet hun eigene natuurlijke stemming is, die hem beweegt, maar zulk ene, gelijk die eerst door de objectieve inwerking van den goddelijken Geest bij hen is te voorschijn geroepen, blijkt in 't bijzonder daaruit, dat het den profeet van nature eigen gevoel dikwijls in het tegenovergestelde verandert. Zo is bijv. wanneer de profeet de gerichten over de vijanden zijns volks verkondigt bij hem natuurlijk het gevoel van vreugde; desniettemin zijn er plaatsen (behalve in Hoofdstuk 13 en 16, vooral ook hier), op welke de profeet zozeer in het beleven van het wee, dat hij den vijanden verkondigt, wordt ingeleid, dat hij zelf in weeklachten losbarst en de smart geheel als zijne eigene gevoelt. Omgekeerd komen er echter ook weer plaatsen voor, waar het natuurlijk gevoel van den profeet geen invloed mag hebben op zijne voorzegging; hoe bitter hem dan ook volgens zijn gevoel de inhoud zijner profetie moge zijn, moet toch

ook zulk een Woord Gods hem opwekken, en, opgenomen in zijn binnenste, hem tot vreugde en blijdschap worden. (Ezechiël. 2:8-8 :3. Openbaring 10:8 vv.).

4. Mijn hart dwaalt, klopt hevig, gruwen, angst verschrikt mij; a) de schemering, waar ik naar verlangd heb, stelt Hij mij tot beving.

a) Job 7:3.

De lieflijke tijd der avondschemering, zegt de profeet, is mij door de gezichten, die ik zie, tot een uur van schrik en beven geworden. Daarmee geeft hij zinnebeeldig (typisch) te kennen, dat Babel ook juist in den tijd van nachtelijk vermaak de verschrikking der verovering door den vijand zal ondervinden.

Wanneer in den vorm van het ontzettende, vergezeld door een verpletterenden schrik, de geest der profetie hier over Jesaja komt, zo moet zich in zijn persoon en zijne gehele voorstelling de aard der gebeurtenissen, waarvan sprake is, afspiegelen als zodanige, die ter hunner tijd met een plotselingen schrik overvallen en als een valstrik moeten komen over de wereld, die in gerustheid voortleeft.

De profeet in zijne schone, deelnemende menselijkheid voelt medelijden met den zondaar, dien het Godswoord richten en van zijne zekere hoogte afstoten moet; maar juist zulk een woord der waarheid en liefde doet de machtigste werking. Neemt een voorbeeld daaraan, gij predikers des Nieuwen Verbonds! Dondert met de stem der waarheid in de harten der onboetvaardige zondaars, maar laat ook het suizen der liefde vernemen, dat uit het medegevoel der zonde en van hare smart voortkomt.

5. Leeft voort in zorgeloosheid en gerustheid, zo overdadig en zwelgend als gij gewoon zijt, gij groten in Babylon! Bereid de tafel, zie toe, gij wachter! die gesteld zijt om te waken, opdat geen vijand onverhoeds de stad overvalle; bovendien, het is vrede, er geen gevaar! Eet dan, drink! Ziet, op eens zal het te midden van uwe maaltijden en drinkgelagen klinken: Maakt u op, gij vorsten! ten strijde tegen den plotseling ingedrongen vijand, bestrijkt het schild (Jer. 51:11), naardien gij in uwe gerustheid verzuimde, uwe wapenen in orde te brengen (Hoofdstuk 13:8); doet het nu het te laat is.

Onder het schild moet men verstaan alle wapenen, die tot bescherming dienen. De ouden waren gewoon hun schilden met olie te bestrijken; eensdeels om ze buiten roest en glad te houden, en anderdeels, om ze glibberig te maken, ten einde de schichten van den vijand daarin niet zouden hechten, maar daar langs afglijden.

6. Ik, de profeet des Heren, weet nauwkeurig, hoe het zal geschieden, hoewel nog meer dan 180 jaren moeten voorbijgaan, want aldus heeft de Heere, terwijl Hij de toekomstige gebeurtenissen mij reeds in den geest wilde laten ervaren, tot mij gezegd: Ga heen, terwijl de Babylonische vorsten in hun paleizen gezeten zijn en in zorgeloosheid en gerustheid zwelgen, zet enen wachter ter bewaking der stad, laat hem aanzeggen, wat hij ziet, wat in de verte plaats heeft, zodra hij iets waarneemt (2 Sam. 13:34 vv. 18:24 vv. 2 Kon. 9:17 vv.

Verder is het de profeet zelf, die op de wacht staat (vs. 11. Habakuk. 2:3. vv.); maar hier in het gezicht wordt de profeet onderscheiden van hem, die op de wacht staat, zodat hij zich als het ware in twee personen verdeelt.

7. En hij zag, nadat hij ene poos had gestaan, enen wagen, een paar ruiters, enen wagen met ezels, enen wagen met kamelen, dus ene lange rij, die in geregelde orde zeer stil, als ene karavaan van het gebergte van Medië afkomt (Hoofdstuk 13:2 vv.); en hij merkte zeer nauw op met grote opmerking; hij luisterde zo scherp als hij kon, om te vernemen, wat die menigte te betekenen had.

8. Maar de rij, die doodstil nadert, laat u niet bemerken, wat hare bedoelingen zijn; spoedig is zij ook weer voor des wachters oog verdwenen. En hij riep als een leeuw, daar hem het geduld wegens het lange vergeefse rondzien ten einde was, zo dof, zo diep uit de volle borst, als de leeuw brult: Heere! a) ik sta op den wachttoren geduriglijk bij dag, en op mijne hoede zet ik mij ganse nachten; ik zie na dien onverklaarbaren en nu weer verdwenen optocht niets meer!

a) Habakuk. 2:1.

De tussentijd komt den wachter in zijne gespannen verwachting van de dingen, die zullen komen, lang voor: een voorbeeld van het smartelijk wachten, waarmee men later op het woord van den profeet Babylons val met verlangen tegemoet zag.

9. En zie nu, nog vóórdát de wachter zijne klacht heeft uitgesproken, daar komt een wagen mannen, krijgsvolk, een paar ruiters, een kleine troep ruiters, om ene boodschap te brengen. Toen antwoordde hij, die ruiter met de zijnen, bericht gevende van hetgeen er van dien eersten langen trein (vs. 7) geworden was, en zei: a) Babel is gevallen! en al de gesnedene beelden harer goden heeft Hij, de Heere, verbroken tegen de aarde.

a) Jer. 25:12; 51:8. Openbaring 14:8; 18:2.

Op den wachttoren, Heere, stond ik steeds des daags, en op mijne hoede was ik alle nachten uitgezet. En zie! daar kwamen ruiters altijd paarsgewijs op rossen, en zij begonnen en spraken: "gevallen enz, " .

De profeet wil in vs. 7 en 9 een bontgemengd en welgeordend ruiterenheir ons voor ogen stellen. Reeds J. D. Michaëlis heeft op de merkwaardige overeenstemming van het Perzische leger onder Cyrus met onze beschrijving opmerkzaam gemaakt. De plaatsen der ouden, hierop betrekkelijk, zich Xenoph. Cyrop. VII I, 14, 22. Herod. 4:29.

10. O, mijne dorsing! en de tarwe mijns dorsvloers! Mijn geliefd Israël, dat de Heere onder de tirannieke overmacht van het Babylonische wereldrijk heeft overgegeven, en dat op den dorsvloer te Babel ook gedorst zijt geworden, niet tot uw verderf, maar tot uwe zifting en loutering! Wat Ik, de profeet (Deut. 11:14), gehoord heb van den HEERE der heirscharen,

den God Israël's, dat heb ik ulieden tot uwen troost vooraf aangezegd, nog voordat die tijd van uwe dorsing komt, opdat gij weet, dat die tijd op Babels zekeren ondergang zal uitlopen.

De kerk is Gods dorsvloer, waarop de beste voortbrengselen der aarde te zamen zijn gebracht. De ware gelovigen zijn de tarwe van Gods dorsvloer; geveinsden zijn niets dan kaf en stro, die wel de meeste ruimte innemen, maar van weinig waarde zijn, waarmee de tarwe nu vermengd is, maar die binnenkort en voor altijd daarvan zal worden afgescheiden. Het koren van Gods dorsvloer moet verwachten gedorst te worden door smarten en vervolgingen. Gods oude Israël was in droefenis. Juist dan erkent God, dat het nog het Zijne is; ja, het dorsen geschiedt onder Zijn opzicht, anders zouden de dorsers gene macht tegen hen hebben. Hij geeft verzekering van de waarheid, dat Hij hen heeft verlost, daarom mogen zij hun hoop op Hem vestigen. In alle gebeurtenissen, die de kerk betreffen, die tegenwoordige en verledene en toekomstige, moeten wij op God zien, beide als den Heere der vijanden en als den God van Israël, die de macht heeft, om te doen ten behoeve van de kerk en de genade heeft om alles te doen voor haar, wat goed is. Laat ons de woorden van den profeet ernstig ter harte nemen. Welk een angst en vreze moet zich van de vijanden Gods meester maken, wanneer de Heere zal opstaan om Zich op hen te wreken en wanneer al wat zij zien, horen, zich herinneren of verwachten, hun vrees zal vergroten.

11. De last, Gods vonnis over Duma, een land van stilte des doods, d. i. Edom Num. 20:17). Men roept tot mij uit Seïr, krachtens mijn profetisch ambt door den Heere op de wacht gesteld, om de lotgevallen der volkeren te overzien, verneem ik in den nacht van angst en ellende, die nu de volkeren bedekt, uit het land der Edomieten een vragen van steeds toenemenden aandrang, even als een zieke naar het einde verlangt van den slapelozen nacht, en zijnen verzorger gedurig vraagt welk uur het is. Ik hoor de vraag: Wachter! gij, die op de wacht Gods staat, en den tijd in Zijn rijk kent! wat is er van den nacht? Wachter! wat is er van den nacht? hoeveel tijd is er reeds van voorbijgegaan? zal hij spoedig geëindigd zijn?

Voor Edom nemen rechtstreeks de LXX (Idoumaia) en oudere en nieuwere uitlegers als Vitranga, Koppe, Rosenmuller, Bertholdt, Knobel stemmen in, zodat na ene geestige vervorming voor geplaatst zal zijn, "welke inwoners, " gelijk Bertholdt zich uitdrukt, "andere zoveel geraas maakten, die nu echter onder de tegenwoordige omstandigheden geheel stil (silentium) zijn. " (Ps. 94:17; 115:17).

Er rust nacht op den gehelen aardbol rondom; het is de druk der Assyrische heerschappij, die alles of reeds onder de voeten heeft getreden, of zeker onder den voet treden zal, zonder dat voor de ogen der wereld ergens heil zou zijn, ergens hoop op verlossing. Ook Edom is onder de machtige treden van den veroveraar of reeds verpletterd, of het heeft geen ander uitzicht dan binnen korten tijd (vgl. vs. 16) eveneens verpletterd te worden. Slechts één volk staat te dier tijd nog onaangeroerd in het midden der volken (tussen het 7de en 14de jaar van Hizkia) het huis van Juda; dat zal later, hoewel aangetast en zwaar getroffen, maar heerlijk gered, door zijne redding een grond van zegen voor alle andere worden. Tot dit volk wendt zich Edom in zijn hogen nood.

Wat al vijanden van buiten! De dwalingen maken een talrijk leger uit, en ieder uur verschijnen er wederom nieuwe; tegen welke ketterij moet ik op mijne hoede zijn? De zonden komen uit hare schuilhoeken te voorschijn, wanneer de duisternis heerst; ik moet zelf den wachttorens beklimmen en in de gebeden waken. Onze hemelse beschermer ziet vooruit al de aanvallen, die op ons zullen beproefd worden, en terwijl het tot nog toe het ons toegedachte kwaad slechts in het hart des satans is, bidt Hij voor ons dat ons geloof niet ophoude, wanneer wij als de tarwe gezift worden. Ga voort, genadige Wachter, ons vooraf voor onze vijanden te waarschuwen, en zwijg niet om Zions wil. "Wachter, wat is er van den nacht?" Welk weer zal het voor de kerk zijn? Pakken de wolken zamen, of is het helder en schoon boven ons hoofd! Wij moeten met grote liefde voor Gods kerk bezorgd zijn, en nu, daar het Pausdom en het geloof zamen dreigen, laat ons de tekenen der tijden opmerken en ons tot den strijd bereiden. "Wachter wat is er van den nacht?" Welke sterren zijn zichtbaar? Welke dierbare beloften zijn voor onzen tegenwoordigen toestand geschikt? Gij roept alarm, geef ons ook troost. Christus, de poolster, staat vast in zijne plaats, en al de sterren zijn vast in de rechterhand van hunnen Heer. Maar, Wachter, wanneer breekt de morgen aan? De bruidegom vertoeft. Zijn er gene tekenen van Zijne verschijning als de Zonne der gerechtigheid? Is de morgenster niet opgegaan als het bewijs van den dag? Wanneer zal de dag aanbreken en zullen de schaduwen vlieden? Ach, Heer Jezus indien Gij heden niet persoonlijk tot uwe wachtende kerk komt, kom dan toch in den Geest tot mijn zuchtend harte, en doe het van vreugde zingen.

12. De wachter zei: het antwoord, dat ik u op die vraag te geven heb, is geen ander, dan dit: De morgenstond is wel gekomen, en het is nog nacht 1), die is dadelijk weer door den nacht verslonden. Wilt gijlieden vragen, vraagt 2) dan mij en andere profeten met een oprecht gemoed en een hart, dat waarlijk belang stelt in de zaak; voor het overige, keert weer tot den Heere, den God van onzen vader Abraham, bekeert u oprecht, komt 3) om Hem te dienen en eerst dan zal een troostvol antwoord op uwe vraag kunnen gegeven worden.

1) De Idumeërs, aan het rijk van Israël schatplichtig (Gen. 27:40) hadden een langen tijd gehad, om zich de verbintenis met Israël ten nutte te maken en der waarheid ingang te verschaffen; zij hadden dat nooit gedaan, zij hadden integendeel altijd (nog het laatst onder Achaz, 2 Kron. 28:17) vijandelijkheid op vijandelijkheid gestapeld. Wanneer zij zich nu naar Jeruzalem wenden, zo is dit niet een teken van inwendige omkering, maar alleen een gevolg van uitwendigen nood, die op niets anders gegrond is dan op den wens, om van tijdelijke bezoeking bevrijd te worden. Dit volk in zulk ene stemming des harten is niet een volk, dat reine lippen had, zodat het den Heere mocht naderen. Met dezulken kan de Heere Zich niet bemoeien, Hij moet met hen ene vreemde taal spreken (Hoofdstuk 28:11), die zij niet verstaan (MATTHEUS. 13:13), opdat zij zich bekeren, wanneer zij willen gered zijn. Daarom de korthed van deze uitspraak, ene korthed, die bij de nauwe betrekking van Edom op Juda opmerkelijk zou zijn; daarom ook de gehele, zo hoogst eigenaardige toon, waarin het orakel is gehouden, dat raadselachtige, in 't bijzonder ook het verbergend opschrift.

2) Met dit antwoord komt de geschiedenis overeen: op de Assyrische heerschappij volgde de Chaldeeuwse, en op de Chaldeeuwse de Perzische, en op de Perzische de Griekse; steeds was daartussen ene morgenschemering (en welk ene in den tijd der Herodessen!) voor Edom, maar die dadelijk weer als een nieuwe nacht is ten onder gegaan, totdat Edom geheel en al een

Duma is geworden en uit de geschiedenis der volken is verdwenen. Het is met Edom geheel anders dan met Israël, welke nacht-geschiedenis door een beloofden morgenstond onveranderlijk zal gevolgd worden.

3) De weg tot zegen is, even als voor Israël, zo ook voor alle andere volken geen andere, dan de weg van bekering.

Als de mensen in den nacht der benauwdheid vrezen en beven, dan roepen zij angstig: "zal de morgen der redding haast komen?" Ja! de morgen zal komen, maar ook de nacht valt weer in; de afwisseling tussen vreugde en rouw houdt onder de zon niet op. Wordt gij dan het vragen niet moede, gij levende geslachten der aarde, of de morgen haast komt! Verschenen is toch de blijde morgen van een eeuwigen dag in 't licht des geloofs aan Hem, bij Wiens licht wij het licht zien; bij Wie de fontein is des levens (Ps. 36:10). Laat u verlichten door dat licht, drinkt uit deze bronnen des levens, en het zal helder in u zijn, wanneer ook de duistere nacht u omgeeft. Zo roept reeds den angstig wachtenden van 't gebergte Seir de wachterstem der profeten van den hogen wachttoren des geloofs op den grond des Ouden Verbonds toe; en wij, wie de eeuwige Zon in 't Nieuwe Verbond verschenen is, zouden nog vragen, wanneer 't op de aarde nacht om ons wordt: "Komt de morgen niet haast?" .

Zij die tot God willen wederkeren hebben een groot werk te verrichten en geen tijd althans te verzuimen. Het leven is kort, de dag der genade loopt ras ten einde, en men heeft dus toe te zien, zo men het licht boven de duisternis waardeert, dat men zich spoediglijk zette, om als kinderen des lichts te wandelen in het licht des Heren, eer de nacht des doods ons wegrukke, en indompele in een nog akeliger duister naar de ziele.

13. De last (Hoofdstuk 13:1) tegen ARABIË 1), dat oostelijk van Palestina ligt, en ten noorden tot aan het midden van den Eufraat reikt, zuidelijk tot aan Gelukkig ARABIË. In het woud, in de bossen en doornstruiken van uw eigen land, van het anders op zijne vrijheid zo trotse ARABIË zult gijlieden vernachten, zult gij wonen, o, gij reizende gezelschappen, gij karavanen van Dedanieten 1).

1) Wanneer in den grondtekst staat in Arabië, zo kan men dit zo verklaren, dat volgens ene algemeen in het Oosten en ook bij de heilige Schrijvers en in de kerk gebruikelijke gewoonte (2 Sam. 1:18) het gehele orakel naar een daarin voorkomend woord (zie het dadelijk volgende: "in het woud van Arabië") zou zijn aangewezen. Anderen daarentegen leiden de bijzondere betekenis daarvan af, dat de profeet ene symbolische bedoeling op het oog heeft, daar hij stilzwijgend het voornemen heeft te zeggen: (d. i. aan den avond), maar daarvoor dat men wel "over ARABIË" kan vertalen, maar waarbij men toch aanstonds moet bedenken, dat hier gehandeld wordt over "ene godsspraak aan den avond, " gelijk dan ook dadelijk daarop een avondtoneel begint. Inderdaad hebben wij ook in dit gehele hoofdstuk apocalyptische opschriften (vs. 11, 13).

Even Als Edom tot Duma wordt, terwijl over het Seirietische gebergte een nacht zonder morgen komt, zo zal het in Arabië spoedig aan den avond zijn, daar de zon van Arabië ondergaat en het duistere van den avond het bedekt.

2) De Dedanieten zijn een handeldrijvende stam, van Cuschietischen en Abrahamietischen oorsprong (Gen. 10:7.). karavanen van hen, van de westzijde van de Perzische golf naar Tyrus of naar Muzarib en Haran reizende, komen hier voor als verdreven van de Karavanenstraat, die wij bij Num. 21:10 nader hebben beschreven. Door den oorlog, die van het Noorden naar het Zuiden voortaan, zijn zij verjaagd en moeten nu aan den avond in ene eenzame, akelige wildernis verblijven. De landstreek, in welker nabijheid het toneel wordt voortgesteld, is dat Ismaëlietische Theman, aan de oostzijde ten Gilead, dat wij bij Job 6:19 leerden kennen, als voornamelijk beroemd door zijne bronnen. Het treffende, dat in dit en in het volgend vers moet worden uitgedrukt, is dit, dat de Dedanieten de gastvrijheid, dien trots der Arabische zeden, op zo beperkte wijze en zo verborgen vragen, en de Themanieten die zo in 't geheim aan hen moeten verlenen, daar er nergens in 't land veiligheid en vrijheid meer is. De karavanen kunnen de gewone straat niet meer houden, maar door allerlei omwegen zoeken zij naar de omstandigheden, nu in deze dan in gene richting, hun doel te bereiken.

14. Komt den dorstige te gemoet met water, brengt het naar de plaats, waar zij zich verbergen; de inwoners des lands van Thema (= woestijn) zijn den vluchtende met zijn brood bejegend, met het brood dat hen zou voeden, opdat zij niet omkwamen in de wildernis.

15. Want zij vluchten voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard, het zwaard, dat nog niet in de schede is gestoken, maar hen vervolgende achter hen glinstert, en voor den gespannen boog, en voor de zwartigheid, de hardheid, des krijgs.

Het doet ene schone uitwerking, dit contract tussen den vijand, die uitgerukt en slagvaardig het veld bezet en den bewoner des lands, die bevreesd het afgelegene opzoekt.

16. Zulk ene gehele omkering komt zeker spoedig; want alzo heeft de Heere tot mij gezegd: Nog binnen een jaar, nauwkeurig afgemeten gelijk de jaren eens dagloners zijn (Hoofdstuk 16:14), zo zal al de heerlijkheid, de vrijheid en kracht en rijkdom van Kedar te ondergaan, 1) al de heerlijkheid van dien hoofdstam onder de Arabische volken van Ismaëlietische afkomst, en van even zo krijgshaftigen als handelzoekenden aard (Gen. 25:13. Ps. 120:5).

1) De bijvoeging van, gelijk de dagen eens dagloners, dient om precies aan te geven, wanneer dit oordeel zou voltrokken worden. Gelijk tussen een meester en een knecht, omtrent de huur precies bij het jaar wordt gerekend, zodat het jaar geen dag langer of korter zal zijn, zo zou de Heere God al over een jaar aan ARABIË's vrijheid een einde maken en voor dit land de zon der vrijheid doen ondergaan in den nacht van slavernij onder de toen heersende wereldmacht.

HOOFDSTUK 22.

JERUZALEM BELEGERD. SEBNA AFGEZET. ELJAKIM AANGESTELD.

IX. Vs. 1-25. Tussen de gezichten over heidense volken en steden vinden wij hier een gezicht over de stad Jeruzalem. Ook Jeruzalem en Juda behoren tot de grote volkerenmenigte der mensheid, die, evenals alle volken der aarde, in het raadsbesluit van God omtrent Zijn rijk en Zijn volk hun plaats innemen. Wanneer Juda en Jeruzalem zondigen en andere goden dienen, zo worden zij niet verschoond, maar als de kinderen van het huis des te strenger, doch niet zonder ontferming en vertroosting gekastijd. Het gezicht aangaande Jeruzalem (vs. 7-14) verplaatst ons op een bepaald tijdpunt van de geschiedenis der stad, waarvan wij later meer zullen zeggen. Het brengt ons van daar tot een anderen veel lateren tijd, omtrent welken wil insgelijks naar de verklaring heen wijzen. Met dit gezicht verbindt zich een gericht (vs. 15-25), het gericht over den tegenwoordigen hofmeester des konings, wie de sleutelen worden ontnomen, om ze aan enen getrouwen man over te geven, terwijl deze ten laatste eveneens het algemene lot van Juda ondergaat.

1. De last, de Godsspraak van het dal des gezichts, van de stad Jeruzalem, die volgens hare uitwendige gesteldheid, rondom door hoge bergen ingesloten (Ps. 125:2), geroepen is voort te bestaan, afgezonderd van het gewoel der wereld, maar ook het oog voor den hemel moet hebben ontsloten, gereed, om van daar gezichten te ontvangen, gelijk die den profeten werkelijk ten deel worden 1).

Wat is u nu, gij burgers van Jeruzalem? dat gij al te gader vol vreugde, omdat gij het u dreigend gevaar meent afgekocht te hebben, op de daken klimt, om van daar rond te zien en u te overtuigen, hoe de vijand uit het land wegtrekt, in plaste dat gij, overeenkomstig de hoge roeping van uwe stad, als dal des gezichts zoudt uitzien naar den Heere en het werk Zijner handen 2) (Hoofdstuk 5:12)?

1) Even als Babel in Hoofdstuk 21:1, zo wordt ook Jeruzalem hier in het opschrift tot verootmoediging herinnerd aan zijne eigenlijke roeping in tegenoverstelling tegen zijnen tegenwoordigen toestand: Babel in tegenstelling tegen zijne gerustheid aan zijne oorspronkelijke nietigheid; Jeruzalem in tegenstelling tegen zijn weggezonden zijn in 't vleselijke aan zijne hoge bestemming.

Babel, ene stad, gelegen aan ene grote woestijn, zelf ene wilde menigte van huizen; Jeruzalem aan den Olijfberg, zelf een lieflijke stad met heuvelen en dalen. Babel aan grote wateren, omgeven van ene mensenzee, zelf als een poel van mensen; Jeruzalem ene stad, waar de Heere woont en aan Zijne zieners in gezichten de toekomst ontsluit.

Nemen wij hierbij aan, dat het huis van Jesaja in de benedenstad was gelegen (Hoofdstuk 7:3), en dus het standpunt is, waar de naam wordt gegeven, dan is die in nog meer opzichten gepast; want daar had de profeet in 't Oosten den tempelberg, en den ongeveer 300 voet hogeren Olijfberg, en in 't Zuiden den Zion voor zich; Jeruzalem verscheen dus als ene stad van het dal niet minder ten opzichte der bergen van binnen dan van buiten.

2) Even als in Hoofdstuk 13:2 vv. 15:1 vv. 18:1 vv. 21:1 vv. verplaatst zich ook hier de profeet aanstonds midden in den toestand der omstandigheden. Nu is de vraag, welk tijdpunt in de geschiedenis van Jeruzalem hij ons op onze plaats voor ogen stelt. Onder de verschillende meningen der uitleggers, delen wij het gevoelen van hen, die hier denken aan het verhaalde in 2 Kon. 18:13-16. Toen het Assyrische leger, hetwelk op reis was naar Egypte, in het jaar 713 v. C. in Juda inviel en het verwoestte (vgl. Hoofdstuk 10:28-32), en de ene vesting na de andere innam, liet Hizkia door gezanten Sanherib om vrede verzoeken, met de aanbieding hem alles te zullen betalen, wat hij zou eisen. Sanherib scheen tot een heengaan geneigd, terwijl hij Hizkia de ontzaglijke schatting van 300 talenten zilver en 30 talenten goud oplegde. In dezen tijd, toen men meende, dat het gevaar was afgewend, daar de koning werkelijk die som had opgebracht en naar Lachis had gezonden, was Jeruzalem vol van lichtzinnig gejubel, zonder ook maar van verre te vermoeden wat onmiddellijk daarop hen wachtte (2 Kon. 18:17 vv.); daarin openbaarde zich zo duidelijk, dat zij geheel en al in 't vleselijke waren weggezonden. Maar de profeet, ook hier het karakter van Jeruzalem als dal des gezichts behoudende, ziet over de gehele onmiddellijk volgende toekomst heen, daar het dreigend gevaar door het tussen treden des Heren inderdaad nog werd afgewend, dewijl Jeruzalem ten minste langzamerhand zich zijne hoge roeping herinnerde (2 Kon. 19:1 vv.); hij ziet in ene latere, in welke de stad in geheel tegenovergestelden zin tot een dal des gerichts zal worden. Reeds van het eerstvolgende vers staat hem het beeld der stad in dien toestand voor de ziel, welke 125 jaren later gezien werd. Op den 9den van de vierde maand, in het jaar 11 van Zedekia namelijk, nadat ten gevolge ener belegering van anderhalf jaar de hongersnood ten toppunt was gestegen, werd de muur door de Chaldeeën doorgebroken, zodat de stad niet langer kon worden gehouden, en de koning met zijne krijgslieden door de vlucht zocht te ontkomen. (2 Kon. 25:3 vv. Jer. 52:6 vv.).

2. Gij, die anders vol van groot gedruis waart, van wege het drukke verkeer, gij woelige stad, gij vrolijk huppelende stad! Ach, hoe is het nu veranderd! Uwe verslagenen, de lijken van hen, die dood op de straten liggen, zijn niet verslagen met het zwaard, noch gestorven in den strijd, 't geen ten minste een eervolle en snelle dood ware geweest (Klaagt. 4:9).

3. Door den honger zijn zij verslagen en door pestziekten gedood, gelijk het in Lev. 26:25 v. en Deut. 28:49 vv. bedreigd is. En hoe is het met hen, die het leven nog behouden, Ziet, al uwe oversten, de koning ingesloten (2 Kon. 25:4), zijn te zamen weggevlucht en op hun vlucht ingehaald; zij zijn van de schutters 1) gebonden; allen, die in u gevonden zijn, zijn zamen gebonden, zij zijn van verre gevloden, in de wijde wereld verstrooid, gelijk met het stof op de bergen door den wind geschiedt (Hoofdstuk 17:13. 2 Kon. 25:11, 21).

1) In het Hebr. Mikkèseth. Dit kan ook vertaald worden, en dit is beter, zonder boog, in den zin van, zonder dat de boog wordt gebruikt. Al vluchtende, terwijl zij den boog wegwierpen, vielen zij den vijanden in handen.

4. Daarom, omdat ik dit toekomstige schouwspel reeds voor ogen heb, zeg ik in tegenstelling tegenover uw gejubel (vs. 1): Wendt het gezicht van mij af, en verlangt niet, dat ik met u de daken beklimme,

a) laat mij liever vooraf doen, wat anderen na mij zullen doen als het tegenwoordig zal zijn 1) (Klaagt. 1:16 vv. 2:11; 3:48 vv. laat mij bitterlijk wenen; dringt niet aan, om mij te troosten over de versterking der dochter mijns volks; tracht niet mij wijs te maken, dat er geen gevaar is, dat het zo ver niet zal komen.

a) Jer. 9:1.

1) Zie, hoe de profeet hier die klaagliederen anticipeert, (vooruit neemt) die later de ooggetuige en tijdgenoot van het ongeluk, Jeremia, zou laten horen en ook werkelijk heeft uitgestort.

Hij deelde reeds vooraf in de smarten en angsten zijns volks, te dezer gelegenheid. Hij wil zijn eigen droefheid deswege niet luide uitgedamd of verbreid hebben. Neen hij wenst dat elk het oog van hem afwende en zijne tranen niet aanschouwe, zijn zuchten niet horen mocht.

5. Want het zal zeker zo ver komen, omdat Israëls gedrag bij de nabij zijnde bezoeking van dien aard zal zijn, dat de mate zijner schuld vol is geworden. Hetgeen mijn volk wacht is een dag van beroering, waarop mensenmenigten razend door elkaar vliegen, en van vertreding, waarop het voornemen is Jeruzalem en zijne inwoners te vernietigen, en van verwarring, waarop alles in de stad in verwarring geraakt. En dit is ene ellende, veroorzaakt van den Heere, den Almachtige, den HEERE der heirscharen, reeds besloten in het dal des gezichts. Deze dag zal door zijn ontzettenden aard (vgl. Hoofdstuk 37:3) een voorbeeld en ene voorbode zijn van enen anderen, van welken ik vroeger heb gesproken (vs. 2 v.). Het zal zijn een dag van ontmuring des muurs en van geschreeuw naar het gebergte toe, dat de wilde krijgsscharen in de onmiddellijke nabijheid der stad aanheffen (Hoofdstuk 36:2 vv. 37:17 vv.).

De bezoeking, die door Sanherib spoedig daarna over Juda en Jeruzalem gekomen is, was de laatste beproeving, welke het lankmoedig wachtend geduld des Heren nog eens met het rijk van Juda nam; van toen af kwam de tijd van meer radicale (die tot op den wortel of den grond doorgingen) bezoeken, gelijk die door Nebukadnezar zou komen ene zodanige was.

6. Want Elam (Hoofdstuk 21:2), hier een deel der volkeren van het machtige wereldrijk, heeft den pijlkoker en den boog genomen; de man is op den wagen; er zijn ruiters, en Kir (2 Sam. 8:6), een tweede deel van die volkeren, ontbloot het schild, om te zamen in volle wapenrusting tegen Jeruzalem op te trekken.

Zoekt men Kir aan de rivier Cyrus in Armenië, zo zou door Elam het zuidelijk, en door Kir het noordelijk deel van het rijk bedoeld zijn; hoe het zij, zeker is hier geheel Babel met de onderworpen volken bedoeld.

7. En het zal geschieden, o Jeruzalem! dat uwe uitgelezene dalen, die de stad aan drie zijden omgeven, in 't bijzonder de schoonste en vruchtbaarste in het zuiden (Hoofdstuk 17:5) vol wagens zullen zijn, door de raderen der wagens en de hoeven der paarden zullen vertreden

worden, en dat de ruiters zich gewis zullen zetten ter poorten aan, om aanstonds tegen deze aan te springen en ze binnen te dringen, zodra het teken daartoe wordt gegeven.

Het woord van den profeet werd vervuld, toen in het jaar 713 v. C. de drie veldheren van Sanherib "met ene grote macht" voor de poorten van Jeruzalem verschenen, en bij de waterleiding van den oppersten vijver zich hadden gelegd, de stad tot overgave opeisende, (2 Kon. 18:17 vv.) maar de volle vernieling had plaats onder Nebukadnezar.

8. En hij zal het deksel van Juda ontdekken 1), en te dien dage zult gij zien naar de zo zorgvuldig bewaarde wapenen in het huis des wouds 1), naar den kostbaren voorraad van wapenen in de tuigkamers van het Salomonisch paleis (1 Kon. 7:2-5).

1) De ontsluitende vrouw is in 't Oosten de onteerde. Zelfs de danseressen ontbloten 't gehele lichaam, maar 't gelaat blijft omsluitend; vgl. Hosselquist's *Reise nach Palestina*. 73. Ook de Arabieren hebben de spreekwijze: "het deksel eens volks ontdekken, " wanneer het den hoogsten smaad des vijands prijsgegeven is.

2) Vooral ziet men naar wapenen in het tuighuis, 't welk "woudhuis" heette, omdat het uit cederen van den Libanon gebouwd was. Vgl. 1 Kon. 1:2-6; 10:17. Neh. 3:19).

Het deksel van Juda ontdekken of wegnemen kan ook betekenen, en dit schijnt ons beter toe, de ogen openen voor het gevaar, dat hen dreigt. Het deksel weg nemen komt toch ook voor in geestelijken zin als de ogen open gaan voor den dodelijken toestand van het hart.

Dit zou echter het volk niet doen roepen om redding tot den Heere, maar het zou zelf trachten zich te redden. Juda vertoont hier het beeld van den mens, die wel werkelijk overtuigd is van het gevaar, waarin hij door de zonde verkeert, maar die nu in Farizesen eigenwaan zelf den weg der redding en der verlossing tracht uit te vinden.

9. En gijlieden zult, terwijl gij verder bedenkt, wat in dien hoogsten nood moet worden gedaan, bezien de reten der stad David's, de scheuren in den muur rondom Zion (2 Sam. 5:9) omdat zij vele zijn 1), en ze ten spoedigste herstellen; en gij zult, om verzorgd te zijn tegen ene langdurige belegering, de wateren des ondersten vijvers

2) vergaderen (2 Kon. 18:13).

1) Men verbetert de beschadigde muren der Davidsstad d. i. van 't zuidelijk deel van Jeruzalem, het Zion in engeren zin (2 Sam 5:7), en breekt de na telling en schatting ontbeerlijke huizen af (vs. 10 vv.), om met het verkregen materieel den stadsmuur weer te bevestigen. Eindelijk, waarop belegerden voornamelijk bedacht moeten zijn, men zoekt den vijand het lopende water af te snijden en in de stad af te leiden. Over de daarbij ondernomen werkzaamheden vgl. Gesenius en Knobel t. d. pl.

2) Volgens Tobler is de onderste vijver, de oudste vijver van Siloah, de tegenwoordige Birket el-Hamra.

10. Gij zult ook de huizen van Jeruzalem tellen, om degenen, die gemist kunnen worden, te kennen, en gij zult huizen afbreken, die onbruikbaar of overbodig bevonden zijn, om met het verkregen materieel de muren te bevestigen.

11. Ook zult gij ene gracht maken tussen beide de muren, tussen die, welke Zion in 't noorden begrenst en die, welke rondom den Akraheuvcl is opgebouwd, voor de wateren des ouden vijvers, om dat water, na de bronnen naar buiten verstopt te hebben, daarin af te leiden. Bij alle deze schijnbaar zo verstandig genomene maatregelen ziet gij toch slechts op hetgeen voor ogen is en met de handen kan getast worden, maar gij denkt er niet aan, dat gij woont in het dal des gezichts (vs. 1), dus op de plaats van geestelijk zien, gij zult niet opwaarts zien tot Dien, die zulks gedaan heeft, die deze gebeurtenissen heeft te weeg gebracht, noch zult gij aanmerken Dien, die dat van verre tijden geformeerd heeft, die al deze gebeurtenissen, welke gij door uwe maatregelen wilt voorkomen, lang te voren in Zijne raadsbesluiten heeft opgenomen.

Rhetorisch en vol effect is de lange opeenhoping en de optelling der velerlei voorbehoedmiddelen in vs. 8 vv. en daartegenover de korthed in vs. 2b; zo veel, zo ontzaglijk veel moeite doen zij en toch komt dat niet aan de beurt wat alleen nodig is.

Wij hebben hier en in Hoofdstuk 37:26, beide tot het eerste deel van het Boek Jesaja behorende, dezelfde gedachte, welke een doorgaande grondtoon is van het tweede deel, dat hem zo dikwijls ontzegd wordt, namelijk: wat in den tijd tot werkelijkheid komt bestaat reeds lang te voren als idee in God. God geeft het Zijnen profeten te zien, en de profetie, terwijl zij het toekomstige voorzegt, bewijst aanstonds, dat het, wanneer het vervuld wordt, Gods werk is en Gods reeds lang te voren genomen raadsbesluit geweest is. De gehele Schrift erkent de pre-existentie der goddelijke idee voor de geschiedkundige werkelijkheid, maar Jesaja is onder Israël (even als Plato in de heidenwereld), de nauwgezetste uitlegger daarvan. Zo wordt hier Jeruzalem's straf voorgesteld als gepreformeerd (vooruit gevormd) in God; Jeruzalem zou de verwezelijking door bekering hebben kunnen voorkomen, want een decretum absolutum (onveranderlijk raadsbesluit) is het niet. Zodra Jeruzalem belijdenis van zonde deed, zou de verwezelijking ophouden, en in zoverre zij reeds was voortgegaan, was zij ene oproeping van Jehova tot bekering.

Hetwelk aldus is aan te merken, dat de Profeet hier niet alle Joden en Jeruzalemse burgerij tekent en omvat, (want er was in de Kerk een zaad der vromen, naar de verkiezing der genade), maar de goddelozen en de hypocrieten, de verachters van het profetische woord, welke hij op het oog heeft en tot wie hij voornamelijk zijn rede richt.

12. En te dien dage, ten dage dier verwarring (vs. 5), zal de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, zelf door de gebeurtenissen roepen tot geweene en tot rouwklage, tot uitwendige bekendmaking der uitwendige zielensmart, en tot kaalheid en tot omgording des zaks, wat dan ook wel voor een ogenblik zal geschieden (2 Kon. 19:1 vv. 14 vv.).

Hoe ongaarne God straft (Jer. 8:7 v.), tegen Zijne kastijding beschermt alleen bekering, niet zwaard en muur; de tranen van berouw zouden daarom toen voor Israël de beste verzamelingen van water zijn geweest.

Om zich kaal te maken door het uittrekken of afsnijden van het haar des hoofds gelijk men gewoon was in grote droefheid vgl. Ezra 9:3. Job. 1:20. Mich. 1:16 De zak wee ene gewone dracht der rouwklagers vgl. 2 Sam 3:31.

13. Maar ziet hoe spoedig die rouw voorbij is (2 Kon. 19:35 v.), een ogenblik, en er is weer even als voorheen, ja nog veel erger vreugde en blijdschap met runderen te doden, te slachten, en schapen te kelen, met het doel om daarvan in overdaad te leven; er is vreugde, met vlees te eten en wijn te drinken, en te zeggen, ten bewijze, dat gij van de ondervondene kastijding geen anderen indruk behoudt, dan dat onder de rondom het land beroerende stormen na korten of langen tijd het beslissend uur zal slaan, geheel en al naar de wijze der godvergetende wereldlingen, die hoe dreigender de toekomst wordt, des te doller zich gedragen (Hoofdstuk 56:12. 1 Kor. 15:32 Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven. 1)

1) De dreiging der straf wekt bij hen geen boete en berouw, maar veeleer verharding des harten. Indien het dan waar is, dit nu ligt in deze redenering opgesloten, indien het waar is, dat God met zijn oordelen komt, dat wij dood en verderf waardig zijn, welnu laten we dan den tijd, die nog overig is, besteden in wellustig leven, in het te goed doen van het vlees.

De waarschuwing Gods werd dus niet alleen moedwillig in den wind geslagen, maar in driesten overmoed ging men er tegen in, ja, men spotte er openlijk mede door woord en daad.

De God der erbarmen werd feitelijk als een vijand beschouwd. Het is daarom dan ook dat de Profeet met de ontzettende aankondiging in vs. 14 komt. Geen verzoening zou er voor die zonde zijn, dan in en door den dood der overtredders.

14. Maar de HEERE der heirscharen heeft uw goddeloos gedrag aanschouwd, en Zich voor mijne oren geopenbaard, zeggende: Indien ulieden deze ongerechtigheid verzoend wordt, en niet integendeel deze misdaad aan u bezocht worde, totdat gij sterft, zo zal Ik geen God zijn, zegt de Heere, de HEERE der heirscharen. Ik Zijn profeet heb u reeds dat gevolg van uwe misdaad in beelden (vs. 2, 3) voor ogen gesteld.

Opmerkelijk is hierbij hoe de maatstaf van strenge wedervergelding, die in 't algemeen aan 't goddelijk besturen ten grondslag ligt, ook hier gezien wordt. Met de gedachte aan den dood hebben zij op gruwelijke wijze gespeeld, van den dood zullen zij meer verzwijgen dan zij dachten, en wel zullen zij van honger sterven de zwelgers en veelvraten, en door pestilentie worden weggenomen, die zo overdadig hun vlees verzorgden; ook de gevangenschap, welke door vs. 3 was bedreigd, het bezwijken zonder tegenstand te kunnen bieden; de vlucht in de verte, dat alles is de naar diezelfde regel toegemetene straf voor de in vs. 3-11 bestrafte zonde.

De profeet tekent in het beeld der inwoners van Jeruzalem de lichtzinnige menigte, wanneer zij eens God verloren heeft. In plaats van te wenen en te weeklagen ten tijde der bezoeking, als des Almachtigen hand zwaar op haar ligt, stort zij zich in bedwelmend zingenot. Het "toegegeten, toegedronken: morgen zijn wij toch des doods!" is de eeuwige kernspreuk der wereld, die zonder God is. Ja! roept hun de profeet op last Zijns Gods toe, gij zult den dood sterven, meer zolang gij leeft, zal de misdaad, waaraan gij u schuldig maakt, u niet vergeven worden! De vermetelen wilden gene boete doen, ofschoon zij met opene ogen in het onweder, dat boven hun hoofden stond, het strafgericht Gods herkenden, en de profeet hen in naam des ontfermingvollen Gods tot bekering vermaande. Zo begingen zij de vreselijke zonde, de zonde tegen den Heiligen Geest, den Geest der waarheid, die uit des profeten mond sprak, die zonde, welke naar des Heren verzekering (MATTHEUS. 12:31 en 32. Mark. 3:29. Luk. 12:10) noch in deze, noch in de toekomstige wereld vergeven zal worden. Wie zich met eigenwilligen trots van het licht afkeert, die kan nimmer uit de duisternis scheiden, indien hem ook duizend zonnen omschenen.

15. 1) Alzo zegt de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, die de zonde van het volk in de eerste plaste op zichtbare wijze in zijne leidslieden en voorgangers straft: Ga heen, ga in tot dien schatmeester 2), den meest vertrouwden dienaar des konings, tot Sebna (= jeugd), den hofmeester, den huisminister (major domus) (Dan. 1:3), en spreek tot hem, wanneer gij hem ontmoet buiten op de plaats, waar hij voor zich en zijne familie ene begraafplaats denkt te bouwen.

1) Het orakel wordt in dezelfde tijd gesproken als het naast voorgaande. Ten gevolge dier vleselijke gezindheid, waardoor de gedachte aan den dood niet ene vermaning tot ernst en berouw, maar ene beweegreden tot des te sterker levensgenot is (vs. 13), heeft ook voor Sebna de gedachte aan het sterven hare ware betekenis verloren. Voor hem is de dood slechts ene aanleiding tot trotse pronkzucht en verkwistend uitgeven (vs. 16). Ook het oordeel komt daarmee nauwkeurig overeen; tot vreselijken ernst moet ook voor Sebna datgene worden, waarmee hij een zo schandelijk spel dreef; de dood zal tot hem komen, maar onder smaad en schande en verre van zijn ijdel pralen.

2) Schatmeester is hier te verstaan in den zin van meest vertrouwden vriend. Sebna behoorde meer dan hoogstwaarschijnlijk tot de bekende hofpartij, die om zich te sterken tegen ASSYRIË en de Chaldeeën, een verbond wilde sluiten met Egypte, en daardoor Juda, om het zo eens uit te drukken, on-theocratisch wilde maken. Niet meer het vertrouwen stellende op God, ja alle geloof in God uitschuddende, verwachtte men het nu van den mens.

16. Wat hebt gij hier te doen? of wie hebt gij hier van uwe voorzaten (zie bij vs. 20), dat gij u hier een graf uitgehouwen hebt, hier, op dit uitgestrekte punt der stad, waarschijnlijk in de nabijheid der koninklijke graven (1 Kon. 2:10;)? als die vol vermetelheid zich tellende onder de koningszonen, zijn graf in de hoogte uithouwt, die, vol ijdelheid en trotsheid zich enen onsterfelijken naam toeschrijvende, ene woning voor zich op, of in enen rotssteen laat aftekenen of ingraaft.

Zonder twijfel was Sebna het hoofd van de partij der groten, die voor Egypte gestemd was, tegen welke Jesaja reeds in Hoofdstuk 20 zijn woord richtte, en was deze on-theocratisch staatkunde de voornaamste tegenstander van den profeet bij het raad geven aan den koning. Dat nu Jesaja met zulk ene vrijmoedigheid den veelvermogenenden, hoog verheven man durfde aanspreken, toont, dat het onder Hizkia nog een andere tijd was, dan onder zijn zoon en opvolger Manasse. (2 Kon. 21:16).

Juist, dat zich een graf laten maken, bewijst dat Sebna er niets van geloofde wat de Profeet als het gericht Gods had afgekondigd. Hij althans rekende er op rustig op zijn bed te zullen sterven en een kalme begrafenis te zullen hebben.

En nu komt de Heere hem plotseling zeggen, dat het heel anders zal geschieden, dat het oordeel Gods ook hem zal treffen.

17. Zie, het zal geheel anders uitvallen, dan gij u inbeeldt, de HEERE zal u wegwerpen, u verre van uwe plaats slingeren met ene mannelijke hevige wegwerping, en Hij zal u ganselijk overdekken 1).

1) In het Hebr. Oteka atoh, of, voortrollend, zal Hij u voortrollen.

Anderen vertalen, pakkend, zal Hij u pakken.

18. Hij zal u gewis voortrollen, tot een ronde kluwen samen winden, zodat er geen oponthoud bij het voortdrijven zij, en voortstuwen, gelijk men een bal rolt, in een land wijd van begrip, naar een uitgestrekt land, naar Babylonië, aldaar zult gij sterven, en niet in Palestina, nog minder in de stad Jeruzalem, en aldaar zullen uwe heerlijke wagens zijn, daarheen zullen die worden gevoerd, o gij schandvlek van het huis uws heren! In dat land uwer verbanning zal men spottend zeggen: Zie dat is die grootwaardigheidsbekleder van het koninklijk huis in Juda, die in deze trotse koetsen (2 Sam. 15:1) zo trots daarheen reed.

In 2 Kon. 18:18 en 37 komt Sebna niet meer als hofmeester, minister des huizen voor; in zijne plaats is reeds Eljakim, de zoon van Hilkia, getreden, terwijl hij echter altijd nog in hogen rang staat als schrijver of staatssecretaris des konings, en deze hem tegelijk met Eljakim als zijnen gezant en plaatsbekleder gebruikt. Wat Jesaja hier voorzegt is dus langzamerhand vervuld; eerst werd bevestigd wat van het volgende vers af geschreven staat omtrent den stoot, dien de Heere aan Sebna geeft, om hem te doen wankelen, terwijl later ook de verbanning van den man naar Babylonië of Mesopotamië en zijn smadelijk einde volgde. Omtrent deze verbanning ontbreken ons alle nadere berichten. De profetie vult ook hier de geschiedenis aan (vgl. het woord van Vtringa bij Hoofdstuk 21:27). Ten opzichte der afzetting is het waarschijnlijk, dat die dadelijk na de voorzegging van den profeet en wel ten gevolge van het woord Gods, dat op onze plaats tot Jesaja was gekomen, door Hizkia geschied is, toen deze de in Hoofdstuk 36:3 vermelde gezanten tot de grootwaardigheid-bekleders van den Assyrischen koning afzond. Hizkia, zo komt ons voor, wilde niet anders dan met een rein geweten de verhandelingen met Tartan, Rabсарis en Rabsake beginnen, en niet door enen aanhanger van de buitenlandse maar van de

binnenlandse staatkunde vertegenwoordigd zijn. Spoedig besloot hij daarom van minister te verwisselen, voordat hij zijne afgezanten uit de poort van Jeruzalem liet gaan. Daar hij nu Sebna niet geheel verwijderde, maar hem de tweede plaats na Eljakim aanwees, heeft hij waarschijnlijk geweten, dat het voor 't ogenblik eerst op ene geringere verootmoediging van den man aankwam, op het ontnemen aan hem van het ambt der sleutelmacht in zijn huis (vs. 22), en daardoor op ene daadzakelijke verklaring van zijne zijde, dat het niet de Egyptische politiek was, die hem tot afval van Assyrië bewogen had, maar een ander principe, dat wij in de bij 2 Kon. 18:16 nader hebben aangewezen. Misschien is de deelname aan die zending in Hoofdstuk 36:3 vv. voor Sebna een middel geworden, dat hij het hem verder gedreigde vonnis door boetvaardigheid en verootmoediging heeft afgewend, en is daarvan ook door de geschiedenis van zijne verdere lotgevallen niets vermeld. Dit is zeker, schrijft Delitzsch dat de drievoudige profetie van Sebna's val, Eljakims verhoging, en wederom van den val des laatsten niet zou geschreven staan, wanneer zij beschaamd zou moeten worden bij vergelijking van haar met de vervulling.

19. En Ik, zegt de Heere, terwijl Hij nu voortgaat tot het ten uitvoerleggen van zijne bedreigingen, zal u afstoten van uwen staat, van uwen erepost, dien gij als huisminister inneemt, en van uwen stand zal Hij u verstoren.

20. En het zal te dien dage, wanneer deze afzetting plaats heeft, geschieden, dat Ik mijnen knecht, die Mij met hart en wandel is toegewijd, a) Eljakim (= God richt op, 2 Kon. 23:34), den zoon van Hilkia (= de Heere is mijn deel. Ps. 16:5) roepen zal.

a) 2 Kon. 18:18, 26, 37.

Het dezen zijnen eigen naam en dien van zijnen vader, even als met de benaming van knecht Gods is Eljakim veel beter geschikt, om zijnen koninklijken meester, Hizkia, wiens karakterschets ons in 2 Kon. 18:5-7 is gegeven, tegenover den overmoedigen gezant van Sanherib te vertegenwoordigen, dan de on-theocratisch en Egyptisch gezinde Sebna; daarom moest hij volgens Gods wil en leiding nog in het laatste ogenblik der beslissing, toen men aan het keerpunt in 2 Kon. 18:17 vv. was aangekomen, toen de staatkunde, die bij vreemde volken heil wilde zoeken, te schande was geworden, en nu de ware Israëlitische uit de vernedering tot heerlijkheid zou worden verheven, in Sebna's plaats treden. De naam van den laatste schijnt een Syrische (zachte bloeiende jongeling) te zijn, en de man zelf iemand van vreemde afkomst. Misschien was hij door Achaz uit Syrië medegebracht (2 Kon. 16:10 vv.), en had Hizkia hem reeds in zijne hoge betrekking gevonden. De koning ontdoet zich van hem als het laatste spoor van vreemde staatkunde, die hem nog aankleeft, hoewel hij hem niet geheel en al uit zijne omgeving verwijdt, misschien omdat hij overigens vele goede diensten heeft bewezen, en de vrucht van zijn werk als staatkundig raadgever mede moet smaken.

21. En Ik zal hem, Eljakim, met uwen rok bekleden, en Ik zal hem met uwen gordel sterken, dat hij voortaan uw ambt beklede, en uwe heerschappij zal Ik in zijne hand geven; en hij zal, als 's konings hofmeester en hem het naast staande beambte, den inwoners te Jeruzalem en den huize van Juda tot een vader zijn (Gen. 41:43. 2 Kron. 26:21)

De hofbeambten moeten, gelijk men ziet, bij de Hebreeën, even als de priesters (Exod. 28 en 29), en even als de hofbeambten der tegenwoordige Perzen en Turken, ene bijzondere ambtskleding gedragen hebben, die naar de bijzondere ambten verschillend was, zodat het overdragen van het ambt met ene investituur (aankleding) pleegde verbonden te zijn.

22. En Ik zal den sleutel van het huis van David, de insignia van ambtsbevoegdheid over alle goederen en allen voorraad van dit huis op zijnen, op Eljakims schouder leggen, als die voortaan zulk ene ambtsbevoegdheid zal bezitten (Hoofdstuk 4:5) 1), en hij zal opendoen en niemand zal sluiten, en hij zal sluiten en niemand zal opendoen; met onbeperkte macht zal hij alles aan het koninklijk hof beschikken, zonder dat iemand zijne besturingen zal kunnen te niet doen 2).

1) Men kan de woorden in de eerste plaats in eigenlijken zin opvatten, in zoverre de sleutel of het insigne als waardigheidssteken, of op het kleed van den hofmeester geborduurd of gedragen werd, afhangende van den schouder; in hogeren zin is echter van de sleutelmacht sprake, als van die, welke niet alleen ten opzichte van de koninklijke kamers, maar ook in de beslissing over toelating of niet toelating tot den koninklijken dienst bestaat. "Zo is in het Nieuwe Testament de overgave der sleutelen van het rijk der hemelen aan Petrus (MATTHEUS. 16:18 v.). Daar is binden en losmaken overgang tot een zinverwant beeld, hier is in opendoen en toesluiten dat van den sleutel behouden.

De sleutel van het huis David's betekent dus allereerst in den meest eigenlijken zin, dat voortaan Eljakim en niet Sebna, de man zou zijn, die er over te beslissen had, wie al den niet uit de stad Jeruzalem toegang zou erlangen tot het koninklijk verblijf van den vorst, hetzij om in het paleis te dienen en te vertoeven, hetzij om den koning enige zaken te openbaren.

Des konings huis lag buiten de stad. Door een poort had men er toegang toe, mits die poort eerst ontsloten werd. Welnu hier wordt aan Eljakim voorspeld, dat hij dien toegang tot des konings huis zou verlenen.

2) Hierin was Eljakim een heerlijk voorbeeld van Christus, die, als de Zoon in het huis, ene onbeperkte macht over de kerk heeft; men deze Openbaring 3:7 vergel. met MATTHEUS. 16:19.

23. En Ik zal hem, Eljakim, als enen nagel inslaan in ene vaste plaats, die hem niet loslaat (Ezra 9:8), hij zal zijne waardigheid bestendig zitten, en hij zal wezen tot enen stoel der ere voor het huis zijns vaders; even als een machtige stoel voor de kamer, zo zal hij voor zijne onaanzienlijke familie ten sieraad zijn.

Hij zal vaststaan als een nagel, die in stevig hout of steen gedreven is, en waaraan veel kostelijks is opgehangen. Zo zal veel van hem afhangen, veel op hem rusten (vs. 24). Wordt aan Eljakim het ambt voor al zijn leven toegezegd, zo zou hij daarin bevestigd worden, gelijk een diep ingeslagen nagel, om er niet lichtelijk uit te vallen of van verstoten te kunnen worden. Geen wonder dat zulk een man tevens ten zegen van zijn gehele familie strekken zou.

24. En men zal, om hier weer terug te komen op het beeld van den nagel in vs. 23a, aan hem hangen alle heerlijkheid van het huis zijns vaders, der uitspruitelingen en der nakomelingen, van rechtstreekse en zijdelingse bloedverwanten, ook alle kleine vaten, van de vaten der bekers af, zelfs tot al de vaten der flessen.

Zeker uitlegger merkt aan, dat de spreekwijs "de vaten der bekers" eenvoudig betekent "de bekers, " gelijk "het werktuig der luit" (Ps. 71:22) eenvoudig betekent "de luit. " Maar een Joods leraar wil, dat men door "de vaten der bekers" moet verstaan "verscheidene soorten van bekers, " eveneens "vaten der flessen. " .

Men moet zich hier ene gewoonte der oude Hebreëen vertegenwoordigen, om de wanden van hun prachtigste vertrekken op te sieren met kostbare vaten, tot den opschik of de huishouding behorende, die men aan nagels, in den wand gewerkt, ophangt. Als zulk een nagel wordt hier Eljakim voorgesteld; aan hem hangt al de kostelijkheid van zijns vaders huis, van den kostelijken turban en andere eerste sieraden af tot de gouden of zilveren kannen en bekers toe. De mening is: door hem wordt ook zijn gans geslacht verheven, en geraakt tot meerdere of mindere ereposten in Juda's rijk.

25. Te dien dage, wanneer ook deze nieuwe hofmeester zich het oordeel zal hebben waardig gemaakt, spreekt de HEERE der heirscharen, zal die nagel, die aan ene vaste plaats gestoken was (vs. 23), weggenomen worden; en hij zal afgehouwen worden, en hij zal vallen, en de last, die daaraan is (vs. 24), zal afgesneden worden. Dit zal zeker geschieden, want de HEERE heeft het gesproken (Hoofdstuk 21:17).

Terwijl men in vs. 28b aan Jozefs macht in Egypte (Gen. 45:17 vv.) wordt herinnerd, begint met het volgende vers de rede tot een satirisch gekleurden toon om te keren. Terwijl in die woorden (vs. 23b) ene heen wijzing op het slot van vs. 18 "gij schandvlek van het huis uws heren" niet te miskennen is, voorzegt de rede in vs. 24 aan de gehele maagschap van Eljakims huis enen dergelijke ondergang als aan die van het huis van Sebna. Daarin hebben vele uitleggers zich niet weten te vinden, waarom men vs. 25 weer op Sebna toepast, en aan vs. 24 enen zin geeft zo gunstig mogelijk. Intussen is geenszins Sebna het onderwerp van dit gezegde, maar de vleselijke gerustheid van die te Jeruzalem. De profeet wil gene hulde brengen aan Eljakim, maar hij heeft te spreken van de nietigheid, van het beschamend einde van alle verwachtingen en plannen, die op de vastheid van tijdelijke zaken berekend zijn. Juist dat is voor den nadruk der prediking van onzen profeet van veel belang, dat ook de valse gerustheid in Eljakim weer in hare verwerpelijkheid moet openbaar worden. De val nu, waarvan Jesaja in ons vers spreekt, is eigenlijk niet Eljakim's val, maar die van zijne bloedverwanten. Wanneer later Eljakim mocht wijken, zo kan dat, hoewel den vleselijk gezinde bloedverwanten tot een rechtvaardig gericht, wat hem betreft zoveel mogelijk met ere geschied zijn, misschien naar aanleiding van de nabij zijnde troonsverwisseling, ten gevolge van Manasse's goddeloosheid. Overigens zal ook Eljakim in zijn toestand hebben ondervonden, hoe overmachtig zich de omstandigheden des levens, gelijk zij nu eenmaal zijn, zich tegenover den mens in 't bijzonder betonen. Men herinnere zich, wat ons uit het leven van zijnen heer, van Hizkia, als het laatste wordt verhaald: Hoofdstuk 39. 2 Kron. 32:31. Zo

zou Eljakim ook nog in een ander, dan in het bij vs. 20 aangewezen opzicht een volledig vertegenwoordiger van Hizkia zijn.

HOOFDSTUK 23.

VERWOESTING EN WEDEROPBOUWING VAN TYRUS.

X. Vs. 1-18. Even als de rij der bedreigingen in Hoofdstuk 13 met Babel wordt geopend, zo wordt zij nu met Tyrus in dit hoofdstuk gesloten. Beide steden staan in nauwe betrekking tot elkaar, waarover wij bij vs. 1 uitvoeriger zullen handelen. De last tegen Tyrus stelt aanstonds bij het begin de stad als ene geheel geruïneerde voor, in welke de van buiten terugkerende zeelieden na lange omzwervingen gene rustplaats meer vinden en over wier val men in de nabijheid en in de verte verwonderd staat (vs 1-5). Over de zee moeten zij vluchten onder een luid gehuil, zij die eertijds zo vrolijk waren, en van zo ouden oorsprong konden spreken. Wat niemand dacht, dat heeft de Heere over haar gebracht, en de stad, die kronen verdeelde, die enkel vorstelijk geplaatste en overal vermaarde handelaars in hare muren opnam, aan het oordeel van diepe ontering overgeleverd (vs. 6-9). De volkplantingen, zo lang hard verdrukt, zullen zich nu vrij maken. Wat de Heere over Tyrus besloten heeft staat echter in samenhang met ene Bijzondere bezoeking, die Hij ditmaal over de zee en over het overblijfsel van het oude land der Kanaänieten besloten heeft en die uitloopt op het schenden van ene maagd, die zich tot hiertoe voor ongenaakbaar gehouden heeft. Die ontering is des te schandelijker, omdat zij door een volk wordt volbracht, dat eerst voor een korten tijd van niets tot een volk geworden is door de zelfde wereldse macht, wier aanvallen Tyrus kon trotseren (vs. 10-13). Terwijl de rede hierop nog eens tot haar begin terugkeert, om het eerste deel harer mededeling te sluiten (vs. 14), gaat zij spoedig over tot het tweede gedeelte, welk ene herstelling der stad na 70 jaren profeteert en een geplaatst worden in den vorigen toestand, alleen dat deze voortaan den Heere moest geheiligd zijn en ten goede van Zijn volk moest komen. (vs. 15-18).

1. De last (Hoofdstuk 13:1) van a) Tyrus 1), die eilandstad, gelegen op ene rots, die ongeveer 12 minuten in de zee vooruitspringt, en 3/4 mijl verwijderd is van de oude stad, die meer landwaarts in ligt (Joz. 11:8). Huilt gij schepen van Tarsis, wanneer gij van uwe vaart naar Tarsis of Tartessus in Spanje (vs. 10) terugkeert, en onderweg het ontzettend bericht verneemt door schepen, die u ontmoeten! want zij, de stad Tyrus, waar gij tehuis behoort, is verwoest, dat er geen huis meer is, dat niemand er meer ingaat, (daar men kan ingaan), en dit moet u des te bitterder zijn, daar gij na lange moeitevolle vaart u in uw vaderland dacht te herstellen; uit het land Chittim, het laatste station, de stad Citium op Cyprus (Gen. 10:4) is het aan hen, aan de terugkerende schepen, openbaar geworden 2), daar is de bevestiging ontvangen van het onderweg reeds gehoorde bericht uit den mond der hierheen gevluchten, die ooggetuigen der verwoesting geweest zijn.

a) Jer. 47:4. Ezechiël. 26, 27 en 28. Zach. 9:3, 4.

1) Babel opent de rij der profetieën tegen de Heidense volken, en Tyrus sluit die. Babel is de grootste wereldmacht te land. Tyrus de grootste handelsmacht ter zee. Babel verhoogde en bevestigde zijn macht, door wegvoering der vreemde volken naar zijn eigen land. Tyrus breidde zijn macht uit, door den handel. Maar beiden hadden op het oog eigen ere, eigen

voordeel en aanzien. Beiden rekenden niet met God, en nu, gelijk Babel, zo zou ook het overmoedige Tyrus verwoest worden.

2) De toehoorder zou nu gaarne nadere bijzonderheden willen weten omtrent de catastrofe, die hier ter sprake gebracht is, maar naar de wijze der profeten verklaart Jesaja dat noch in de eerstvolgende verzen noch in het verdere van zijne rede uitdrukkelijk, het zijn alleen ter loops ingevoegde trekken, die den lezer worden meegedeeld en uit welke hij dan hier, even als elders, zelf de toedracht moet afleiden. Vervolgen wij, om dit te doen, in de eerste plaats het opgemerkte bij 2 Kon. 10:45 over de geschiedenis van Fenicië, zo was ten tijde, toen Samaria verwoest werd en het rijk der tien stammen door ASSYRIË zijnen ondergang vond (822/1 v. C. 2 Kon. 17:6), Eluleus, koning van Tyrus. Salmanasser, nadat hij het landschap Tyrus en vele andere Fenicische steden had onderworpen, bracht met hulp van deze ook den oorlog tot hen over. Hij overviel echter met 12 schepen de vijandelijke vloot, verstrooide die en maakte 600 gevangenen, zodat de koning van ASSYRIË nu niets meer kon doen, dan dat hij bewakers achterliet bij de rivier Leontes en bij de waterleidingen, om den Tyriërs het zoete water af te snijden. Dit duurde vijf jaren, gedurende welken tijd de alzo bewaakten uit gegevene bronnen dronken; ten laatsten beleefden zij den triomf, dat de vijand onverrichter zake van hen meest wegtrekken en zij nu in des te groter eer stonden als de zodanige, die onoverwinnelijk waren door hun vloot en door hun ligging. Zo onthoudt zich dan ook in 2 Kon. 18:34 Rabsake wel, om Tyrus te rekenen onder de door zijnen koning en diens voorvaderen onderworpen steden. Van dezen toestand der zaak gaat onze voorspelling uit: Tyrus is voor den profeet benevens Babel, dat toen nog in 't geheel niet als een eigen, zelfstandig rijk bestond, maar eerst na ASSYRIË te voorschijn zou treden (Hoofdstuk 13), het tweede voorname beeld van trotse heidense macht. Zij is de stad van den wereldhandel, even als Babel die van het wereldrijk. Zij is het middelpunt der grootste zeemacht, even als Babel die van de landmacht. Zij neemt zo vreedzaam als mogelijk is de schatten der volkeren weg, en verzekert zich van haar voordeel door koloniën en factorijen, gelijk Babel de volken met ijzeren arm onder het juk brengt en zich van zijne heerschappij verzekert door middel van deportatie. Even als Babel, de woestijn aan de zee (Hoofdstuk 21:1) ten onder gebracht wordt door de Meders, zelfs geheel en voor altijd wordt vernietigd (Hoofdstuk 13:17 vv.), zo vroeger Tyrus, de sterkte aan de zee (vs. 4) door de Chaldeeën en hun koning Nebukadnezar zo als daarna Ezechiël in Hoofdstuk 26-28 van het Boek zijner profetieën nader uiteenzet. Terwijl thans, nu naar allen schijn Sanherib tegen Jeruzalem optrekt en dit in zijnen Jehova, zo als het schijnt, een slecht bolwerk heeft tegen den machtigen overwinnaar (vgl. Hoofdstuk 36), Tyrus in zijne ligging aan de zee ene zekerheid van onoverwinnelijkheid meent te bezitten en vol triomferenden overmoed op alle rijken ziet, die den Assyrischen veroveraar als buit zijn ten deel geworden en nog zullen worden, ziet de profeet over de tijdruimte van meer dan 140 jaren heen, en hij aanschouwt de trotse stad als reeds voor altijd gevallen. Met het jaar 586 v. C. namelijk, zoals men uit velerlei omstandigheden kan opmaken (zie Ezechiël. 29:17 vgl. 2 Kon. 25:2) begint de 13 jarige belegering door Nebukadnezar, die de eilandstad door een aarden wal aan het vaste land verbond, en haar, die zich reeds verheugd had over den val van Jeruzalem (in het jaar v. C. 588), en zich zelf daarvan vermeerdering van macht en rijkdom had beloofd (Ezechiël. 26:2), na ontzaglijke moeiten en bezwaren (in het jaar 573 v. C.) eindelijk veroverde en waarschijnlijk door capitulatie in zijne macht kreeg. De Tyriërs hadden echter hun rijke schatten reeds in veiligheid gebracht en de veroveraar vond dus voor

zijne moeiten gene schadevergoeding. (Ezechiël. 29:17 vv.). De toen regerende koning van Tyrus was Ithobal (Ethbaäl) II. Toch was de inneming der stad gene gehele verwoesting, even als ook Alexander de Grote, na ene belegering van zeven maanden, op dezelfde wijze, door het leggen van een dam, haar (in het jaar 332 v. C.) slechts innam, niet vernietigde (1 Makk. 1:4) en zij zelfs onder Syrische en Romeinse opperheerschappij, nog ene aanzienlijke, bloeiende handelsstad was. Evenzo hebben de kruisvaders in het jaar 1125 n. C. haar slechts veroverd; hare verwoesting volgde eerst 150 jaren later door de Sarracenen. Nu is alle heerlijkheid van Tyrus deels in de zee weggezonden, deels onder het zand begraven. Op de plaats van de bouwvallen der vorige eilandstad staat een dorp, dat uit ellendige houten hutten bestaat en den naam van Sur draagt. Het is nu geen eiland meer, want de dam dien Alexander maakte is door aangespoeld zand ene brede en vaste landtong geworden, die het eiland met het strand verbindt. Jesaja ziet dus op onze plaats nog in verdere toekomst, dan die over 140 jaren. De door Nebukadnezar gebroken macht van Tyrus valt voor zijn oog met de gehele vernietiging te zamen, welke de Geest van God hem openbaarde. Alzo behoeft het niet te bevreemden, dat ook na de bovengenoemde catastrofe de stad hare eigene beheersers had, doch enigermate afhankelijk van de Chaldeeën en naderhand van de Perzen. Na Ithobal II regeerde namelijk, zo als een fragment uit Menander mededeelt, 10 jaren lang Baäl; daarop werden rechters aangesteld, die echter bijna allen slechts enige maanden lang zich staande hielden totdat weer een koning Balatorus gedurende een jaar op den troon zat. Vervolgens lieten de Tyriërs Merbel en na diens dood Hiram uit Babylonië komen, nakomelingen van hun oud koningsgeslacht, dat de Chaldeeën daarheen in ballingschap hadden gevoerd. In het 14de jaar van den laatsten werd Cyrus koning van Perzië.

2. Zwijgt, gij inwoners des eilands, of, gij bewoners de kust, waarop de stad te voren stond, zo velen gij door u de vlucht hebt kunnen redden! er heerste ene dodelijke stilte, omdat gij zo diep zijt vernederd, gij, die de kooplieden van Zidon, de moederstad van geheel Fenicië (Joz. 11:8), die over zee varende, naar alle richtingen heentrokken, vervulden met waren en allerlei handelsbedrijvigheid.

3. En wiens inkomst was het zaad van Sichor (= troebel), hier waarschijnlijk, anders dan in Joz. 13:3; het bovenste gedeelte van den Nijl), wat Egypte, de grote korenschuur der oude wereld opleverde, die men aanvoerde over de grote wateren der Middellandse zee; de oogst der rivier de Nijl werd tot haar gebracht; en zij was de markt der heidenen, de plaats, waar men kocht en verkocht.

Beter vertaling is: En op grote wateren werd het zaad van Sichor, de oogst van de rivier (de Nijl) haar voordeel, en zij werd de markt voor de volken. Het laatst niet in den zin dat de volken tot Tyrus kwamen, maar in dien dat de Feniciërs de volken, de natiën voedden met hetgeen zij gekocht hadden en met winst weer van de hand deden.

Tyrus in al hare grootheid en macht wordt ons hier door den Profeet voorgesteld.

4. Word beschaamd, o Zidon! 1) met het gehele land van Fenicië, van wege den val dier stad, die de parel was onder alle Fenicische steden en het bolwerk der Fenicische vrijheid! want de zee spreekt, waarin de stad ligt, ja, de sterkte der zee, Tyrus dat juist te dezer tijd, waarin de

profeet voorzegt, voor ene onneembare vesting wordt gehouden, zeggende ten tijde, waarvan ik spreek: Ik heb genen barensnood gehad, er is niet meer die menigte volks als te voren; ik heb ook niet gebaard, de kinderen van mijn land uitzendende naar ver gelegene stapelplaatsen en koloniën (2 Sam. 5:11), en ik heb gene jongelingen groot gemaakt, en gene jonge dochters opgebracht, maar moet daarheen leven als ene weduwe, die van hare zonen en dochters voor altijd beroofd is.

1) Zidon werd beschaamd toen ze langs de wateren deze droeve mare wegens haar dochter Tyrus horen moest, en toen het hoge springtij der machtig sterke zee haar als met een bulderende stem toeriep: Ik heb nu geen barensnood meer, ik breng geen kinderen meer voort als in vroeger dagen; neen het is gedaan o Zidon, gij zult geen scheepsladingen van uwe zonen meer derwaarts zenden, om zich in den koophandel te oefenen en om zich te helpen rijk en groot te worden. Of anders de zee, die in den omtrek van Tyrus gewoon was eertijds van schepen te krielen, zal nu zijn als ene verlatene en troosteloze weduwe, beroofd van alle hare kinderen en nu gene volkeren hebbende, welke zij kon opvoeden. Egypte was wel een groter en aanmerkelijker rijk dan dat van Tyrus, doch Tyrus had in 't opzicht tot den handel zo groot en uitgestrekt een invloed en gebied, dat alle volken als versteld, verlegen en bedroefd zouden zijn nog meer op het horen van den val en ondergang dezer enkele stad, dan op die van geheel Egypte, die ook eerlang plaats had en hun aangekondigd werd. (vs.

5.) Of gelijk sommigen hier lezen: Wanneer deze tijding tot de Egyptenaren zal geraakt zijn, dan zal het hun smarte en wee doen dit van Tyrus te moeten horen, deels om het verlies van hun handel met die stad, deels ook omdat dit als een stap tot hun eigen verderf zou zijn.

5. Gelijk als vroeger (Exod. 15:14 vv.) geweest is de tijding van Egypte, en de over hen gekomene ellende, omdat men na dien val van zulk ene macht geen land meer veilig kon achten, zo zal men ook in weedom zijn, als men van Tyrus en hare nederlaag horen zal.

Volgens ene andere verklaring: Zodra het gerucht van hetgeen geschied is naar Egypte komt, zal men verschrikken over het gerucht omtrent Tyrus, omdat de Egyptenaren nu niet alleen hun welvaart geknakt zien na den val der stad, aan welke zij hun koren leverden (vs. 3), maar ook moeten vrezen, dat, nadat de laatste hindernis, die den veroveraar binnen het bereik van Azië in den weg stond, was weggenomen, en nu de beurt om vernietigd te worden aan haar kwam. (Ezechiël. 29:17 vv.) .

6. Vaart over de zee naar Tarsis, gij die uw leven hebt behouden, gaat naar de verst verwijderde kolonie uwer stad (vs. 10), om u te redden; huilt, gij inwoners des eilands, want terwijl het anders onmannelijk is om te klagen, heeft toch de smart, bij slagen, als u getroffen hebben, volle recht (Hoofdstuk 15:4).

7. Is dit, deze van mensen verlatene puinhoop, dien men nu aantreft, waar Tyrus stond, uwe vrolijk huppelende stad, die gij eertijds zo hoog verhieft, als waar alle vreugde verenigd was? Is dat die stad, welker oudheid wel van oude dagen af is, de oudste onder alle Fenicische steden naast Sidon, maar hare eigene voeten zullen haar verre wegdragen, om in vreemdelingschap te verkeren, zij zullen vluchten om nieuwe woonplaatsen op te zoeken.

Volgens ene andere verklaring: welker voeten haar verre henen gedragen hebben om in vreemde landen te verkeren. Alsdan wordt bedoeld op de volkplantingen, die de Tyriërs overal heen gezonden hadden.

Ook Curtius (een Romeins geschiedschrijver beroemd door zijn werk over de daden van Alexander de Grote) noemt Tyrus ene stad: "beroemd door de oudheid van haren oorsprong" (vetustate originis insignis). volgens Josefus (1 Kron. 24:7) zou zij 240 jaren vóór het bouwen van den Salomonischen tempel gesticht zijn; dat ware naar onze berekening ongeveer in het jaar 1252 v. C.

8. Wie onder de kinderen der mensen heeft dit beraadslaagd over Tyrus, die kronende stad, de stad, die kronen uitdeelde, die op de door haar gestichte koloniën, als Citium op Cyprus, Tartessus in Spanje en in den beginne ook te Carthago in Afrika koningen aanstelde, die stad, welker kooplieden vorsten zijn, wat pracht en rijkdom aangaat met vorsten gelijk staan (Hoofdstuk 13:2), welker handelaars, klein-handelaars, de heerlijksten in het land zijn, over de gehele wereld hoog in ere. Wie had het ooit gedacht?

9. De HEERE der heirscharen heeft het beraadslaagd, heeft het besloten in Zijnen raad, dat, waaraan geen mens kon denken, opdat Hij, wiens wijsheid het is tot niets te maken wat iets is (1 Kor. 1:26 vv.), onheilige, vernietige, de hovaardij van alle sieraad, om al de heerlijksten der aarde verachtelijk te maken 2), doordien zij alle in de vernederde Tyriërs een spiegel hebben, hoe het hun zelven eenmaal zal gaan.

1) En opdat Tyrus zou weten, dat deze bedreiging zeker vervuld zou worden, maar ook opdat het de roede zou kussen en de hand, die haar besteld had, daarom zegt hier de Profeet, dat zulks die bloeiende handelsstad niet zou aangedaan worden, in de eerste plaats door den mens, maar door Hem, wiens Raad zou bestaan en die al zijn Welbehagen zou doen.

Het was de Heere God, die zulks had besloten en het ook gewis zou uitvoeren.

Ook hier wordt het weer zo klaar en duidelijk voor ogen gesteld, dat alles geschiedt naar den bepaalden Raad en de voorkennisse Gods.

2) Hij bedoelde hiermede de trotsheid te vernederen der hovaardigen, aan welke Hij al hun geleend en vergankelijk sieraad ontnemen wilde en al hun glorie te gronde werpen, opdat de heerlijksten derhalve verachtelijk gemaakt zijnde in de ogen aller mensen, hun eigen naaktheid zien en erkennen, en tot Hem de toevlucht nemen mochten, ten einde Hij hun naar de ziele genadig mocht zijn. Want om de Tyriërs te vernederen en voor Zich te verootmoedigen en van alle trotsheid te genezen, en geenszins om Zijn eigen oppergezag en willekeurig gebied en volstrekte onafhankelijkheid te tonen, deed God deze oordelen over hen komen.

10. Ga nu vrij door naar uw land 1), zonder dat de moederstad u verder zou kunnen hinderen, u geheel naar uw welbehagen daarin uit te breiden als in uw eigendom; ga door als ene rivier, even als de Nijl rondom het land overstroomt, wanneer zij buiten hare oevers is getreden, gij

dochter van Tarsis 2)! er is geen gordel meer, die u in uwe vrije beweging zou kunnen hinderen.

1) In het Hebr. Ibri artseek. Dit kan wel betekenen, ga door uw land, maar in verband met het volgende is het beter te vertalen, overstroom uw land, als de rivier, nl. de Nijl. De Nijl overstroomde Egypte en daarom werd het land vruchtbaar.

De Heere God richt dit woord tot Tarsis, een kolonie, en wel een der voornaamste koloniën van Tyrus, wellicht ook wel de meest verdrukte door de moederstad.

2) Het Hebr. Tarsisch is het Griekse Tartessus volgens onze mening niet te verwisselen met Tarsis of Tharsisa in Gen. 10:4; 1 Kron. 1:8, ene Fenicische kolonie in het zuidwesten van Spanje, in de nabijheid der tegenwoordige Guadalquivier (bij de ouden Baltis genoemd). De Feniciërs toch bezetten reeds vroeg niet alleen de Balearische eilanden, maar ook de zuidelijke delen van Andalusië tot aan de grenzen van Granada en tot Murcia met vele steden. Onder deze zijn beroemd aan de ene zijde de stad Tartessus, aan de andere zijde de eilandstad Gades, het tegenwoordige Cadix, op de westzijde van het eiland Leon. Bij hun aankomst lag daar het zilvererts zo menigvuldig, dat de inwoners het slechts behoeften te nemen en er hun gewone vaten van vervaardigden. Spoedig begonnen zij bergwerken aan te leggen, en door slaven naar goud, zilver, tin, lood, ijzer te laten graven (Ezechiël 27:12 v.). Behalve dat slaven- en dienstwerk bij de mijnwerken, moesten de daar aanwezige kolonisten en inwoners ook de Tyrische schepen in de havens opwachten en andere diensten verrichten. Zulk ene onvoorwaardelijke afhankelijkheid, waarin de moederstad het land hield, zal spoedig ophouden en het land zal zich vrij kunnen bewegen: dat is het, wat de profeet op onze plaats wil zeggen. Tartessus is alleen als voorbeeld genoemd, om hetzelfde van de Tyrische volkplantingen in 't algemeen te zeggen. Omdat nu tot deze vaart naar Tartessus, dat in een ver afgelegen oord lag (in de bedoeling van het uiterste westen komt de naam voor in Hoofdstuk 66:19 en Ps. 72:10) grote schepen, geschikt tot de grote vaart, nodig waren, zo verkreeg het woord Tarsis-schip de algemene betekenis van een groot zeeschip (1 Kon. 10:22) De andere uitleggers, ook Luther, vertalen dan ook den naam Tarsisch altijd door zee, zelfs op zulke plaatsen, waar, even als in ons vers, bepaald alleen aan de Fenicische kolonie te denken is (vgl. Jer. 10:9. Ezechiël. 27:12, 25; 38:13. Jona 1: 3; 4:2.) Volgens die overzetting zou men op onze plaats onder de "dochter der zee" Tyrus zelf moeten verstaan, alsof tot haar de aandrang kwam, om hare nog in leven geblevene inwoners naar de buitenlandse volkplantingen te laten gaan, daar geen band hen meer met het vaderland verbond en alle staatkundige betrekking was opgelost. Anderen, die even als wij "gij dochter Tarsis" vertalen, en dus Tartessus voor de aangesprokene stad houden, vatten de woorden: "ga door uw land" op als ene aanmaning, dat de bevolking van deze stad zich verder over het land moest verbreiden, omdat zij door opname der vele vluchtelingen uit Tyrus, te zeer was toegenomen, dan dat alleen binnen den muur nog plaats zonden hebben; Zij verklaren van dien muur de uitdrukking "gordel. " Even als ene maagd, wanneer haar het lichaam zwelt, den gordel losser moet maken, of gelijk de Nijl, wanneer hare wateren wassen, de dijken doorbreekt, zo moet ook Tarsis nu hare ringmuren verwijderen en hare bevolking over het land uitstorten.

11. Hij, de Heere, die vroeger reeds de rijken op het vaste land Zijnen machtigen arm had laten gevoelen, heeft thans, nu Tyrus viel, Zijne hand uitgestrekt over de zee 1). Dit deed Hij tot een daadzakelijk bewijs, dat, gelijk er niet alleen een God der bergen is, maar ook der vlakten (1 Kon. 20:23, 28), Hij zo ook een God is over de zee, evenzeer als over het vasteland, hetgeen de Tyriërs niet hebben willen geloven, integendeel zich in hun vesting aan de zee ongenaakbaar en onverwinnelijk hielden (vs. 1). Hij heeft de koninkrijken in de overzeese en tot hiertoe onbedwongene landen beroerd, omdat zij nu voor ogen zien, dat voor Hem gene macht der wereld beveiligd is. De HEERE heeft thans, nadat Hij het land in geduld heeft gedragen, en den in Gen. 9:25 en Exod. 23:23 vv. uitgesproken vloek niet dadelijk in de gehele zwaarte voltrokken heeft, bevel gegeven tegen Kanaän, 2) het van Kanaänieten nog overige land der Feniciërs (Gen. 10:15), om hare sterkten te verdelgen, de vaste punten en steden, die het middelpunt vormen van elk der verschillende delen van dit land.

1) Tyrus en de koloniën van haar uitgaande liggen aan de Middellandse zee. De koninkrijken hier bedoeld, zijn die van Voor-Azië en van Egypte, Ethiopië er onder begrepen.

2) De Feniciërs noemden hun eigen land Kanaän hoewel die naam aan de gehele kust toekwam.

Ook hier wederom komt Tyrus het te horen, dat de God van Israël, de levende God, deze oordelen over haar brengt.

12. En Hij heeft gezegd: Gij zult niet meer als voorheen vrolijk huppelen, o gij verdrukte maagd, gij dochter van Zidon! 1) Tot hiertoe hebt gij u voor ene maagd gehouden, die niemand mag aantasten, gij land van Zidonië; maar gij zijt nu ene geschandvlekte geworden, en de roem uwer onschendbaarheid is voor altijd verdwenen. Naar Chittim, Cyprus, toe, maak u op, vaar over, om u daar een toevluchtsoord te zoeken; maar het zal u niet gelukken, ook zult gij aldaar gene rust hebben. 2)

1) Tyrus, door de Zidoniërs gesticht en bevolkt (zie vs. 2) wordt hier in den eigenlijken zin Zidons dochter genoemd, en beschreven als een ongeschonden maagd. Vóór hare verovering door Nebukadnezar, had zij geen vreemd geweld geduld; zij huppelde en dartelde in het gevoel van hare schoonheid, rijkdom en vrijheid, maar nu zou zij het niet langer doen; zij zou geweld ondergaan; de woeste krijgsman zou haar schenden, haar tot den staat ener dienstmaagd en slavin vernederen. "Geschonden maagd;" ook bij ons is het zinnebeeld niet onbekend, waardoor men ene nooit verwonnen vesting bij ene ongerepte maagd vergelijkt en haar "geschonden", zegt, wanneer zij voor het eerst in de macht eens vijands valt. Doch bij Oosterlingen wordt ditzelfde zinnebeeld met zoveel stoutheid en in zo vele zinnebeelden uitgevoerd, dat wij in onze streken en bij onze zeden daaraan niet zouden durven denken.

Of, Gij verdrukte (geschandvlekte), gij jongvrouwelijke dochter Zidons. Zidon achtte zich als een jonkvrouw onaanastbaar, was daarop zeker en gerust, maar de Heere voorspelt hier, dat zij geschandvlekt, onteerd zal worden, dat haar naam en eer zal vergaan.

2) Ook Cyprus was door de Feniciërs gesticht. Ook Cyprus had het knellend juk van Zidon gedragen. Vandaar dat, nu het juk, door de verwoesting der moedersteden, van den hals was genomen, de inwoners der moederstad in de koloniën niet begeerd werden en er geen rust zouden vinden.

13. Ziet, het land der Chaldeeën 1): dit volk was er niet als volk; hoewel het in aanzien was, was het dit niet in staatkundig opzicht; Assur heeft het land in de laagte van zijn gebied gefundeerd voor degenen, die in de wildernissen woonden, hij heeft het ingericht tot ene vaste woonplaats voor de Chaldeeër-horden, die nog naar de wijze der Nomaden rondzwierven; zij, deze door de ASSYRIËRS eerst tot een gevestigd en betekenend volk gemaakte Chaldeeën, richtten hun sterkten hun belegeringswerktuigen op, en bouwden 2) hun paleizen, maar Hij heeft het tot enen vervallen hoop gesteld 3).

1) In hoeverre de Chaldeeën eerst door de Assyriërs tot een vast wonend volk gemaakt zijn, kunnen wij bij het duistere, waarin de oorspronkelijke geschiedenis van de Chaldeeën uit dien tijd nog gehuld is, niet nader aanwijzen. Het dient echter wel volgens de door ons gegevene verklaring om het den Tyriërs aangekondigde gericht sterker te maken, dat de stad, trots op een buitengewonen ouderdom, door een pas ontstaan volk, dat de macht, welke zich veilig achtte op de glorie van gedurende vele honderden jaren overwinnaars te zijn geweest, door een volk dat zonder naam was en pas zich had verheven zou worden ter neer geworpen. Ja nog opmerkelijker was het. Tyrus, op dat ogenblik (toen Jesaja voorspelde) geen einde vindende van den roem over den tegenstand, dien het aan het in overwinningen en eer zo rijke Assur betoond had (vs. 1), moest door een volk vallen, dat niet meer is dan ene macht van ditzelfde Assur; de stad van kunsten en beschaving door ene bedouïnenhorde; de onverwinnelijk zich achtende vesting in de zee door een volk der woestijn, onder aanwending van werktuigen der gewone binnenlandse belegeringskunst. Geen woord is er in dit gehele vers zonder ene bijzondere bedoeling.

2) In het Hebr. Oreroe Onze Staten-Overzetter vertalen, bouwden en leiden het af daarvan maar ook kan het afgeleid worden van verwoesten. En die betekenis moeten we hier hebben.

Gevolg toch van het richten der sterkten, dat is van de belegeringswerktuigen, tegen de stad is niet dat de paleizen gebouwd werden, maar dat zij verwoest werden.

3) De Profeet toont met deze woorden aan de middellijke oorzaak, waardoor Tyrus zal verwoest worden, welke oorzaak den God van Israël, dien hij aangewezen heeft als de Oorzaak te zijn van zo groot werk, zal dienen in het uitvoeren van Zijne oordelen.

Hij. Onze Staten-Overzetter zijn van mening, dat God, de Heere hier bedoeld wordt. Anderen zijn van gevoelen dat ook hier het instrument aangewezen is, hetwelk God, de Heere wil gebruiken.

14. Huilt dan, gelijk ik in 't begin van dit orakel (vs. 1) u heb toegeroepen, gij schepen van Tarsis, die terugkeert van uwe zeetochten naar Tarsis! want ulieder sterkte, de sterke vesting Tyrus, is verstoord.

15. En het zal geschieden te dien dage, van dezen haren val afgerekend, dat Tyrus, wier naam te voren op aller lippen was, zal vergeten worden zeventig jaren, gelijk eens konings dagen, zo lang een koning op 't langst regeert (waarschijnlijk ene toespeling op den duur der Chaldeeuwse heerschappij (2 Kon. 25:27); maar ten einde van zeventig jaren zal in Tyrus als een hoerenlied zijn; het zal de stad, die volkomen naar ene boeleerster gelijkt, die ook ieder om gewin ter wille geweest is, en van de bevrediging van uwe zinnelijke lusten een geldwinning gemaakt heeft, gaan, gelijk men in een werelds volkslied zingt van ene soldatenhoer (Richt 5:30), wanneer zij na jaren lang vergeten te zijn, hare schoonheid weer zal willen in het oog doen vallen.

16. Neem de harp, ga in de stad rondom met zoete tonen lokkende, gij vergetene hoer! speel wel, zing vele liederen, opdat uwer gedacht worde!

17. En het gelukt ook deze boeleerder, wat aan anderen moeilijk gelukken zou, want het zal geschieden, ten einde van zeventig jaren, dat de HEERE Tyrus zal bezoeken, het met wijze en genadige doeleinden zal herstellen, gelijk Hij ook het zondige handelen en schandelijk drijven des mensen voor Zijn rijk weet dienstbaar te maken, en dat zij wederkeren zal tot haren hoerenloon, tot den vorigen rijkdom, dien zij door haren handel verkreeg, en zij zal hoererij bedrijven, handelen met alle koninkrijken der aarde, die op den aardbodem zijn.

Het drijven van den handel, slechts bedacht op aards voordeel, wordt, wanneer het gene door God aangewezen perken erkent, en zich met de gehele wereld gemeen maakt, een "hoererij-bedrijven" genoemd, omdat het ene prostitutie der ziel is, en op markten en bij feesten, toen de Fenicische (daar de Feniciërs Astarte-dienaren waren), van vroegeren tijd af ook de lichamelijke prostitutie gewoon was.

De liefde tot de wereldse goederen is een geestelijke hoererij, en de gierigaard of geldzuchtige schrapers en inhalige belagers, van aardse rijkdommen zijn overspelers en overspeleressen, (Jak. 4:4) terwijl de hebzucht en de gierigheid ene geestelijke hoererij is.

18. En haar koophandel en haar hoerenloon, de rijkdom door het winstgevend handeldrijven verworven, zal den HEERE heilig zijn, aan Zijnen dienst gewijd en tot bevordering van Zijn rijk bestemd worden (Lev. 27:14, 21. Joz. 6:19), het zal niet ten schat vergaderd noch opgesloten worden als vroeger, maar haar koophandel zal wezen voor hen, die voor het aangezicht van den HEERE wonen, voor de leden Zijner verbondsgemeente, wier eigenlijke woonplaats is in de Goddelijke tegenwoordigheid in Zijnen tempel (Ps. 27:4; 84:5), opdat zij eten tot verzadiging, en dat zij durig een duurzaam deksel hebben ¹⁾, dat zij zich overvloedig kunnen kleden.

1) Met het begin der Perzische heerschappij had werkelijk een voorspel plaats van het hier voorspelde, daar volgens bevel van Cyrus Sidoniërs en Tyriërs den Jeruzalemsen tempel ondersteunden (Ezra 3:7). Een tweede voorspel is het, dat spoedig in den beginne der Apostolische werkzaamheid ene Christelijke gemeente te Tyrus bestond, welke Paulus bezocht (Hand. 21:3 vv.) en dat deze voortdurend toenam. Zo kwam ook de handel van Tyrus in den dienst van den God der openbaring. Maar het Christelijke Tyrus is het toch, dat thans

in puin ligt (zie bij vs. 1) Ene der opmerkelijkste ruïnen is, de heerlijke kathedraal van Tyrus, voor welke Eusebius van Cesarea (overl. 340 v. C) ene inwijdingsrede schreef, en waarin waarschijnlijk Frederik Barbarossa (in 't jaar 1190 n. C. in den Kalikadnos verdronken) begraven ligt. De profetie heeft dus tot heden toe slechts een dubbel voorspel van hare vervulling beleefd, hare gehele vervulling is nog te wachten. Of zij slechts als ideaal zal worden vervuld, in zo verre als met de rijken der wereld ook de wereldhandel Godes en Zijne Christus wordt, of geestelijk in dien zin, als de Openbaring van Johannes dit woord gebruikt, d. i. zodat in ene andere stad het wezen van Tyrus zich openbaart, even als in Rome het wezen van Babel, of stoffelijk d. i. zo, dat datzelfde vissersdorp Sur weer verdwijnen zal voor het uit zijne puinhopen weer opstaande Tyrus, dat kan geen Schriftverklaarder zeggen, die niet zelf een profeet is.

De vervulling dezer belofte, dat Tyrus weer in genade zou aangenomen worden, nadat het tot den Heere was bekeerd geworden is begonnen te geschieden ten tijde der Seleuciden, toen de Joden en hun Jodengenoten enige synagogen te Tyrus hadden (Hand. 21:3, 4). Ten tijde van Christus ging er nog een groter licht op onder hen (Mark. 3:8. Luk. 6:7). en Paulus vond er ene gemeente van Christenen (Hand. 21:3, 4). Onder Deocletianus ondergingen enigen der laatsten den marteldood en ten tijde van Konstantijn den Grote zijn er enige heilige Christentempelen gebouwd.

HOOFDSTUK 24.

HET EINDGERICHT VAN DE GODE VIJANDIGE WERELDMACHT.

Zonder bijzonder opschrift sluit zich aan de rij der voorzeggingen in Hoofdstuk 13-23 ene andere in Hoofdstuk 24-27 aan, en wijst reeds daardoor haren nauwen samenhang met de vorige aan. De bijzondere gerichten, die daar tegen verschillende volken en steden en personen worden verkondigd en wel in ene algemeenheid, die de gehele wereld op zulk ene wijze omvat, dat het tegenwoordige en de toekomst, het vasteland en de zee, woestijn en bruikbaar land, de stad des heiligdoms en de stad van den afval, en nog vele andere zaken ter zelfde tijd worden gedacht, lopen hier in dit laatste gericht uit als in ene zee. Alle zegen, die daar den glinsterenden zoom van het orakel vormde, komt hier, gelijk Delitzsch treffend opmerkt, op de middagzon-hoogte verenigd te zamen.

I. Vs. 1-23. Op de puinhopen van deze tegenwoordige wereld met al hare pracht en heerlijkheid moet zich als ene nieuwe schepping het rijk Gods verheffen; dat is het thema, dat aan onze afdeling ten grondslag ligt. Even als zo dikwijls, verplaatst de profeet ook hier ons aanstonds midden in de zaak en omschrijft in enige alles omvattende zinnen snel en levendig de laatste catastrofe, die de gehele afvallige en verbond brekende aarde treft, en slechts een klein overblijfsel van geredden zelfs in de Joodse theocratie overlaat, hoeveel te meer dan bij alle overige volken (vs. 1-13). Dat overblijfsel uit Israël zal vervolgens van het heilige land af zijne stem naar Oosten en Westen laten horen, prijzende de heerlijkheid des Heren, en van beide landen der aarde worden tegengezangen gehoord, die de ere der rechtvaardigen verkondigen (vs. 14-16a). Terwijl de profeet nog eens den laatsten tijd van het gericht voor ons oog laat gaan, wier lijdens- en schrikgebeurtenissen hij in den geest mede doorstrijdt, schildert hij het gericht als niet te ontvluchten en alomvattend, dat nog sterker dan in haren tijd de zondvloed de aarde verderft, de machten des hemels even goed als de machten der wereld omverstort en van den afgrond oplevert; maar in de plaats der tegenwoordige wereldorde ene geheel nieuwe plaatst, in welke des Heren bestuur alles in allen, en over de gehele wereld enkel Godsrijk is (vs. 16b-23).

1. Ziet, de HEERE maakt in lateren tijd de aarde, of het land 1) ledig, en Hij maakt het woest, en Hij keert zijne gestaltenis om, en Hij verstrooit zijne inwoners.

1) De typische betekenis der woorden staat bij deze profetie zeer op den voorgrond. Wat daarin voorkomt met betrekking tot de geschiedenis des tijds is van zeer ondergeschikt belang, en dient alleen om een grotere aanschouwelijkheid te geven aan het grote en algemene werk Gods, welker strekking is om den weg te banen voor de verschijning der heerlijkheid Gods in de gereinigde mensheid door gerichten, die eenmaal mogen worden verwacht.

De spreekwijzen zijn ontleend aan ene fles, die men omkeert, opdat zij ledig lope. Het zinnebeeldig vertoog schildert ons af, hoe de Heere bezig was aan het land van Israël ene gehele ontleding toe te brengen, zodat het gehele land zou omgekeerd en zijne bewoners op ene gewelddadige wijze allerwegen zouden verspreid worden, op ene soortgelijke wijze, als het water uit ene omgekeerde fles wordt gedreven.

Onder het land, of beter vertaald, de aarde, heeft men niet enkel Israël te verstaan, maar de aarde in haar geheel, en de Profeet wijst er hier op, dat de Heere zelf zijn eindgericht zal uitoefenen over de Hem vijandige wereldmacht, opdat alsdan de verheerlijking en voleindiging van het Godsrijk zou kunnen komen.

2. En gelijk het bij deze omkering en verstrooiing het volk gaat, also zal de priester wezen; gelijk de knecht zal zijn, also zijn heer; gelijk de dienstmaagd, also hare vrouw; a) gelijk de koper, also de verkoper; gelijk de lener, die omzet, alleen om het zijne later weer te ontvangen, also de ontlener; gelijk de woekeraar, die tegen renten uitgeeft, also die, van welken hij woeker ontvangt; het gericht omvat allen zonder enig onderscheid van stand of toestand.

a) Ezechiël. 7:12, 13.

3. Het is een gericht, dat ene gehele zuivering bedoelt, want dat land (in den in vs. 1 genoemden zin, daar het niet alleen Israël, maar ook de gehele aarde betekent) zal ganselijk ledig gemaakt worden, en het zal ganselijk beroofd worden. 1) Dit zal ontwijfelbaar geschieden, want de HEERE heeft dit woord gesproken.

1) Personen van allerlei rang en toestand zijn deelgenoten in deze rampen, want als God Zijne oordelen op aarde uitstort, dan deelt de Priester, zowel als het volk, in de gemene onheilen.

Allen zijn we hier op aarde, ook aan de gewone rampen dezes levens onderhevig en delen in dezelfde ziekten des lichaams, dezelfde angsten en bekommelingen van het gemoed, dezelfde verdrukkingen en droefenissen, die wij lijden over het verlies van goederen en vrienden; en dit is ook somwijlen waar, als God zijne oordelen zendt over strafschuldige volken, want dan wordt er dikwijls tussen schuldigen en onschuldigen geen onderscheid gemaakt, de vromen bezuren met de goddelozen alsdan een gelijke ramp, en de kinderen lijden met de ouders om een zelfde schuld, die de straf hunner ouders vergroot en verzwaart.

4. Het land treurt ten gevolge van den vloek, die het getroffen heeft, het verwelkt, in droefheid weggezonden; het aardrijk kweelt, smacht, het verwelkt; de hoogsten van het volk des lands kwelen, zij kwijnen weg zowel als de geringen.

5. Want het land is geheel en al bevlekt van wege zijn inwoners, en zelf onheilig geworden onder hun onheilig leven; want zij, de mensen in 't algemeen, overtreden, hetgeen in Israël nog op bijzondere wijze zichtbaar wordt, de wetten; zij veranderen de inzettingen door het instellen van willekeurige plechtigheden, zij vernietigen het eeuwig verbond, 1) dat God met hen heeft opgericht (Gen. 9:9 vv.); Zij verkrachten de geboden, die God in hun geweten schreef (Rom. 2:15).

1) Waarin bestond nu de zonde des volks, waarom God gezegd wordt de aarde als met den ban geslagen te hebben? Zij hadden de wetten van hun Wetgever geschonden en overtreden. Zij hadden niet beantwoord aan de bedoelingen van hun Schepper, en de voorschriften van hun Formeerder met voeten vertreden, de wetten der natuur verbroken en zich van alle

zedelijke verplichtingen ontslagen. Zij hadden de inzettingen van den geopenbaarden godsdienst veranderd of verwaarloosd en dus zowel den uiterlijken eredienst versmaad als den inwendigen vertrap. Dus hadden zij het eeuwig verbond, hetwelk alle mensen voor altoos tot de waarneming van Gods wetten verplicht en ene eeuwige vergelding verzekert aan de getrouwe aanklevers er van, vernietigd.

Onder het eeuwig verbond moet hier niet verstaan worden het verbond met Israël opgericht, maar het algemeen genadeverbond, hetwelk God, de Heere in Noach, den tweeden stamvader van het menselijk geslacht, met de gehele mensheid had opgericht.

Er staat dan ook in den grondtekst niet, haberith olam, dat zou zien op het verbond met Israël gesloten, maar berith olam, wat duidelijk heen wijst naar het Noachitisch verbond.

6. Daarom, omdat, wat Israël bedreigd is, wanneer het Gods verbond verbrak, nu in 't algemeen aan de mensheid moet worden vervuld, verteert de vloek het land als een verterend vuur, en die daarin wonen zullen verwoest worden. Daarom, omdat zij hun straf moeten lijden, zullen de inwoners des lands a) verbrand worden 1), en tot op een overblijfsel verdwijnen, en er zullen weinig mensen overig blijven.

a) Jes. 9:18; 10:16.

1) Zij zullen verteerd worden door den gloed van Gods heiligen toorn.

Eigenlijk "verdrogen door ene verzengende hitte, " gelijk ene beek in den zomer, die afneemt, vermindert en eindelijk geheel te niet wordt.

De vloek is hier de vloek Gods, waarmee de overtreders van Gods gebod gedreigd worden. Die vloek is een verterende vloek, want hij is het ijvervuur Gods, dat vernietigt.

7. In plaats van den overvloed en de vreugde komt ontbering en treurigheid. De most treurt, 1) de wijnstok kweelt; die onder Gods gaven, welke het meest het hart verheugt (Ps. 104:15. Richt. 9:13) ontbreekt geheel, of heeft niets aantrekkelijks meer (Joël 1:12, 18); allen, die blijhartig waren en vol levensvreugde, zuchten.

1) De schilderij is elegisch op de manier van een treurlied en vertoeft juist bij den wijn zo lang, wijl de wijn als gewas en drank van alle natuurgaven Gods de meest hartvervrolijkende is (Ps. 104:15. Richt. 9:13). Alle middelen der vreugde zijn vernietigd en al is het vervrolijkende nog in menigte voorhanden, zo is toch het genot der mensen vergald. De wereld met haar lust is geoordeeld, geoordeeld de wereldstad, waar zich met de wereldmacht ook de wereldlust als in één middelpunt verenigde.

8. De a) vreugde der trommelen rust, omdat er niemand meer naar verlangt, het geluid der vrolijk huppelenden houdt op; de vreugde der harp rust.

a) Jer. 7:34; 16:9; 25:10. Hos. 2:10.

9. Zij zullen genen wijn drinken a), gelijk voorheen met gezang, want er is gene vreugde bij; de sterke drank, de vruchtenwijn, hoe men dien ook door allerlei kruiden smakelijk gemaakt heeft, zal bitter zijn degenen, die hem drinken. Wat van vorige jaren mocht overgehouden zijn, zal gene vreugde geven, de wereld met al hare vrolijkheid is vergald.

a) Jes. 16:10.

10. De woeste stad is verbroken, al de huizen, die er nog mochten zijn, staan gesloten, van wege de puinhopen, die den ingang versperren, dat er niemand inkomen kan.

Het is de centraalstad van de goddeloze wereld in haar einde geschetst, welke toehoe (d. i. woest of ledig) zal zijn, even als haar wezen toehoe was; haar wezen was verstoring van de harmonie der goddelijke orde, alzo zal haar einde verstoring van haar bestaan zijn, en weer terugstorting in den chaos van het eerste begin. (Gen. 1:2; "de aarde nu was woest en ledig").

11. Er is een klagelijk geroep op de straten, wanneer zich nog iemand buiten de geslotene huizen waagt, om des wijns wil 1); alle blijdschap is verduisterd, de vreugde des lands is heen gevaren.

1) De wijn komt hier voor, gelijk meermalen bij Jesaja, als vertegenwoordigende alle bronnen van natuurlijke vreugde.

Dat is om het verlies of gebrek van wijn en het verderf der wijnstokken, waardoor hun benomen waren beide de middelen om vrolijk te wezen en om voordeel te doen. Hiermede vertoont de profeet hun grove wellustigheid en zothed, dat zij, in plaats van te schreeuwen over hun zonde, en zich te vernederen onder de oordelen Gods, alleen huilden om hun koren, hunnen most en hun olie, gelijk Hos. 7:14.

12. Enkel verwoesting is in de stad overgebleven, niets dan afgebroken paleizen en huizen zonder inwoners, en met gekraak wordt de poort in stukken verbroken, poorten en muren en vestingen, alles is verdelgd; de gehele stad is in een puinhoop veranderd.

13. Want in het binnenste van het land, in het midden dezer volken, d. i. zowel in het land van Israël, als in den gehelen wijden omtrek der aarde, zal het alzo wezen, gelijk de afschudding des olijfbooms, gelijk de nalezingen, wanneer de wijnoogst geëindigd is, men zal slechts weinige mensen hier en daar vinden (Hoofdstuk 17:5, 6).

Dus gedenkt God in het midden Zijner oordelen altoos des ontfermens; schoon de Joden waren overstroomd van goddeloosheden en met recht mochten verwachten geheel verdelgd te worden, zou Hij echter een overblijfsel behouden om ene proef te nemen, of het lijden der landgenoten en de aandoening over zijne eigene behoudenis krachtig genoeg in de overgeblevenen zouden wezen, tot overwinning van hun geneigdheid tot de zonde.

Gelijk na den olijvenoogst slechts weinige vruchten aan de olijfbomen, gelijk na den wijnoogst slechts enkele druiven aan de wijnstokken overblijven, zo zijn er ook hier en daar

slechts weinige inwoners in het land, (Jes. 17:5, 6). Hongersnood, pest en oorlog brengen ontvolking in het land, wanneer het volk volhardt in de ongehoorzaamheid tegen God, gelijk de Heere zulks te voren door deze verkondigd heeft. (Num. 26:14-35). Maar deze weinige zijn het "heilige zaad. " Jes. 6:13

Schoon het grootste deel des mensdom, al zijn troost verliest door de verwoesting des lands of der aarde, zo zijn er toch anderen, die hun waar belang beter verstaan en voor zich schatten hebben opgelegd in den hemel en troost bij God verwachten, op Wie zij blijven vertrouwen, al ontzinkt hun al hun aardse troost, vreugde en genoeg, welk zij weten, dat maar kortdurende, ter leen van hun Heere ontvangen, zegeningen zijn.

14. Die weinigen, zich verheugende over hun Apostolische roeping tot de gehele wereld en deze getrouw waarnemende, zullen hun stem opheffen, zij zullen vrolijk zingen; van wege de heerlijkheid des HEREN 1), die in het vonnis en in de genade openbaar is geworden, zullen zij juichen van de Middellandse zee af, die het heilige land bespoelt.

1) Van dit overblijfsel wordt gezegd, dat zij zullen zingen van wege de heerlijkheid des Heren, dat is zij zullen God verheerlijken, en dat niet alleen omdat Hij zijne genade aan hen heeft geopenbaard, maar ook dewijl Hij zijne Majesteit en Macht en Zijne rechterlijke macht heeft betoond in het zenden van Zijne oordelen over de bozen.

Niet alleen de Goedheid Gods is onderwerp van des vromen lofzang, maar ook Zijne Rechtvaardigheid en Heiligheid.

15. Daarom, zo roepen zij van hun land aan de Middellandse zee af, eert den HEERE in de valleien 1), eert in de eilanden der zee, de landen aan de kusten van het westen van Europa, den naam des HEREN, des Gods van Israël, Zijn Wezen, openbaar geworden in gerichten en bewijzen van genade.

1) In het Hebr. Beürim. Beter: in de zonnelanden, in de landen van het Oosten. Onder de eilanden der zee hebben we het Westen, of Europa te verstaan. De roepstem gaat dus van Zion uit, want Palestina, waarin Zion lag, werd bespoelt door de Middellandse zee, tot het Oosten en het Westen om den Naam des Heren aan te roepen, den naam van den God van Israël.

Juist omdat de Profeet uitnodigt om den Naam, de openbaring van het Wezen van Israël's God te verheerlijken, daaruit blijkt duidelijk, dat die uitnodiging gaat tot hen, die buiten Israël staan, en Israël's God nog niet gediend hadden.

16. En die oproeping klinkt niet te vergeefs, maar vindt haar echo in dankbare tegenlieden van de zijde der geredden uit de gehele overige wereld. Van het uiterste einde der aarde, uit de landen ten oosten en westen horen wij, die thans reeds in waarheid Gods volk zijn, in den geest aan het einde der dingen en in dien heerlijken toestand der aarde psalmen der toekomstige gemeente Gods, tot verheerlijking des Rechtvaardigen. 1) Wij horen liederen, die het zalig lot roemen van die allen, die door het geloof gerechtvaardigd en de toekomstige heerlijkheid deelachtig geworden zijn (Hoofdstuk 3:10; 26:2, 7. Habakuk. 2:4.)

Doch nu zeg ik, de profeet, wanneer ik mij uit dien laatsten zegen, dien ik zo even zag, verplaats in het gericht, dat dien voorafging: Ik word mager van smart, daar ik dien strijd en het lijden meelijd, ik word mager, wee mij! de trouwelozen handelen trouwelooslijk, of rovers roven op roofzuchtige wijze, en met trouweloosheid handelen de trouwelozen trouwelooslijk 2).

1) In de treurige stilte des lands klinken luide jubelzangen op Gods gerechtigheid uit de verte van Oosten en Westen. Dat is de wonderbare vermenging in de geschiedenis van 't leven der mensen, hier klaagtonen van treurigheid of de dofheid der stomme smart; daar de jubelzangen der lust. Maar de profeet voert ons op de hoogten, waar zich alle wanklanken oplossen, en de tegenstrijdigheden in de diepten des aardse levens zich ontwarren. "Heerlijkheid des Rechtvaardigen, " horen wij van 't eind der aarde, en in dezen grondtoon aller psalmen en hymnen klinkt de hemelse harmonie der mensen geschiedenis.

Sommigen verstaan onder den Rechtvaardige, den Heere God. Dit kan, maar in verband met Habakuk. 2:4 is hier veeleer onder rechtvaardige te verstaan, gemeente Gods, de rechtvaardige door het geloof.

De aarde wordt hier uit elkaar geslagen gedacht, daarom van uit het Oosten en het Westen, van beide kanten wordt als terugslag op hetgeen van uit Zion is toegeroepen, de gemeente Gods verheerlijkt en haar zalig lot geroemd-

2) Geen wonder, hij voorzag den voortgang en het toenemen van de zonde, en hoe alles van onrecht als overvloedige. De mensen handelden valselyk met elkaar; alle eerlijkheid en trouw schijnt uit de wereld verbannen, daar is geen deugd meer in den burger, en elk is er op uit, om den ander te bedotten of een kans af te zien. De waarheid, die geheiligde band der maatschappij, was verbroken en nergens meer te vinden (zie Jer. 9:1, 2), en daar ze dus verraderlyk jegens hun natuurgenoten te werk gaan, hoe zouden ze dan getrouw kunnen zijn omtrent God, wiens verbond zij even weinig achtten, en dies vermeerderden en vergrootten zij hun zonden telkens.

Vs. 16-23. De profeet, gevoelig als die, wiens stem wij vroeger vernamen (Hoofdstuk 21:3, 4), is echter midden in het verbrijzelend gericht der gerechtigheid Gods geplaatst; hij zelf treedt wel ongedeerd in den storm, die om hem heen bruist, onder die bliksems, die om hem schitteren, voort, meer hij is ellendig bij de ellendigen, en roept zich zelve een "wee" toe. De aarde beeft en waggelt onder zijne voeten, als wilde zij voor eeuwig onder den last der zonde verzingen. De glansrijke koningsbeelden des hemels, de tot afgoden gemaakte gesternten vallen van hun altaren en de koningen der aarde van hun tronen. In donkere groeven gekerkerd wachten de hemelse gelijk de aardse machten op den dag des gericht. Die God, die in een ontoegankelijk licht woont, en zon, maan en sterren geschapen heeft, zodat zij uit de hoogte de heerlijkheid des Scheppers doen stralen naar de diepte; de Gebieder der hemelse heirscharen viert als ene Koning der wereld, die Zijne aardse woning op Zion genomen heeft, Zijnen zege over de goden der heidenen en hun vereerders.

17. a) De vrees en de kuil en de strik 2) over u, o inwoners des lands, der aarde! even als over het wild, dat de jager eerst uit zijne rust opschrikt en dan in de valgroeve of in het garen drijft.

a) Jer. 48:43.

1) In 't Hebreeuws luiden deze drie woorden: "pachad, pachath, pach. " Het beeld is ontleend aan het wild, dat door de jagers in kuil of strik gevangen wordt. De Profeet wil zeggen, wanneer de vreze overvalt als de aankondiging van het onheil geschiedt als het gerucht van de op handen zijnde ellende wordt gehoord, dan zal men, indien, door de vreze overvallen, men zich wil redden, toch omkomen op de een of andere manier.

Er zal geen ontvliden mogelijk zijn, dewijl de Heere zelf de uitvoerder dezer oordelen en van deze ellende is, gelijk vs. 18 duidelijk zegt.

18. En het zal geschieden, zo wie voor de stem der vreze vliden zal, die het eerste ontvlucht, a) die zal in den kuil vallen, in het tweede gevaar bezwijken, en die uit den kuil opklimt, ook dat nog ontkomt, die zal in den strik gevangen worden; men zal dus in elk geval den ondergang vinden; want de Heere zelf is het, die Zijne raadselachtige volvoerders van het gericht ter zijde staat. Komt er ook geen zondvloed gelijk de eerste (Gen. 9:11, 15), toch heeft de Heere dergelijke middelen in Zijne hand tot gehele uitroeiing, zowel als tot volkomen uitredding, de sluizen in de hoogte zijn opengedaan (Gen. 7:11), en de fondamenten der aarde zullen beven, om wat niet van boven af wordt vernietigd, van onderen te verslinden, even als bij het gericht over het rot van Korach (Num. 16:31 vv).

a) Jer. 48:44. Amos 5:19.

19. De aarde zelf zal dan in den algemenen ondergang delen, zij zal ganselijk verbroken worden, de aarde zal ganselijk vaneen gescheurd worden, de aarde zal ganselijk bewogen worden. Letterlijk: Barstend barst de aarde uiteen, brekend wordt de aarde verbroken, waggelend waggelt de aarde.

20. De aarde, aldus bewogen, is niet meer in staat zich in de hoogte te houden, zij zal ganselijk waggelen, zwaaien, a) gelijk een dronkaard, en zij zal heen en weer bewogen worden b) gelijk ene nachthut, ene hangmat; en hare overtreding 1) zal zwaar op haar zijn, zodat zij niet is (Ps. 38:5), en zij zal vallen en niet weer opstaan.

a) Jes. 19:14. b) Job. 27:18. Jes. 1:8.

1) De overtreding wordt hier voorgesteld, als een zware last, die op de aarde rust en die zo zwaar is, dat de aarde er onder bezwijkt. Zij zal vallen, er onder bezwijken en zo dat van opstaan geen sprake meer zal zijn.

Zo wordt hier aan de ene zijde de vrijmacht, de Soevereiniteit Gods gehandhaafd, maar ook aan de andere zijde de verantwoordelijkheid van het schepsel.

21. En het zal geschieden, te dien dage, dat de aarde zelf te gronde gaat, dat de HEERE met straffen en gericht bezoeking doen zal, zowel in de hemelse als in de aardse sferen, over de heirscharen der hogen in de hoogte, en aan de andere zijde over de koningen des aardbodems op den aardbodem. 1)

1) Het is duidelijk dat we hier een tegenstelling hebben, een tegenstelling tussen de heirscharen in de hoogte en de koningen op de aarde.

Sommigen zijn van oordeel dat hier sprake is van machtige en minder machtige koningen. Anderen zien in de heirscharen, de hogen in de hoogte, de tot afgoden gemaakte sterren, en dan in de koningen degenen, die deze sterren aanbaden.

Men moet echter niet vergeten, dat hier van de vernietiging van de Gods vijandige wereldmacht sprake is, de wereldmacht die zich in en door de goddeloze koningen heeft geopenbaard.

Maar deze God vijandige wereldmacht was niet iets als uit de lucht gegrepen. Deze wereldmacht oefende haar heerschappij uit, door dat God, de Heere haar wilde gebruiken tot tuchtiging van Zijn volk, maar werd geïnspireerd door Satan, door "de geestelijke boosheden in de lucht", waarvan de Apostel Paulus spreekt.

En daarom, waar God, de Heere die wereldmacht oordeelt en straft, zoals ze zich openbaart in de koningen des aardbodems, daar zou de Heere ook tuchtigen de verleidende geesten in de geestenwereld, die op die macht inwerkten.

En hierop wijst de Heere door dit woord van den Profeet. Daarom volgt ook straks dat zij te zamen zullen vergaderd worden, als gevangen in een put.

22. En zij zullen zamen vergaderd worden gelijk de gevangen in enen put; hun zal het tegenovergestelde overkomen van 't geen zij meenden, zij zullen niet levende verbonden zijn (1 Sam. 25:29), maar te zamen in den afgrond worden neergestoten (2 Petrus 2:4. Openbaring 21 vv.), en zij zullen besloten worden in ene gevangenis, den kerker der eeuwige verdoemenis, maar na vele dagen weer bezocht worden. 1)

1) In het Hebr. oemeroob jamim jippakeedoe. Beter: en na vele dagen zullen zij gestraft worden. Het woordje weer hetwelk onze Staten Overzetters er tussen in gevoegd hebben, staat niet in den grondtekst.

Het laatste woord betekent eigenlijk, bezocht worden, maar ten opzichte van den geoordeelde ten kwade bezocht worden, derhalve gestraft worden. In dien zin komt het ook voor Jes. 29:6. Num. 16:29 en Spr. 19:23. Van een bezocht worden tot heil is hier geen sprake, wel tot verderf.

Gelijk ook de mens eerst gevangen genomen wordt en dan later voor goed zijn vonnis ontvangt, zo wordt het ook hier voorgesteld ten opzichte van de goddelozen en van satan en zijne engelen. 2 Petrus 2:4. Judas 1:6.

De Profeet geeft hier dan ook een vergezicht in den afloop der tijden.

Wat hier voorspeld wordt krijgt eerst zijn volle, zijne volkomen vervulling, als der tijden tijd vervuld is, en als het lied zal worden gehoord: de koninkrijken zijn geworden onzes Heren en van Zijnen Christus.

23. a) En de maan zal schaamrood worden en de zon zal beschaamd worden

1) van wege de heerschappij, die haar voor den tijd van den tegenwoordigen wereldloop was overgegeven (Gen. 1:16, 18), maar met het einde daarvan gedaan is (Jes. 60:19 vv, Openbaring 21:23), als de HEERE der heirscharen, nadat de vorst dezer wereld is verwijderd en de heerschappij der zonde en des doods is geëindigd, in den vollen zin des woords regeren zal (1 Kor. 15:28) op den berg Zion, en te Jeruzalem, het middelpunt van Zijn Godsrijk, dat de gehele wereld omvat (Hoofdstuk 10:12) en voor Zijne oudsten zal heerlijkheid zijn. De oudsten der gemeente, die in de onmiddellijke nabijheid van hunnen hemelsen Koning leven, zullen deel hebben in die heerlijkheid en heerschappij (Exod. 23:9 vv. MATTHEUS. 19:28. Openbaring 4:4).

a) Jes. 13:10. Ezechiël. 32:7. Joël 2:31; 3:15.

1) Indien men deze uitdrukkingen naar de letter opvat, zo zal de mening wezen, dat ze beiden zouden worden verdonkerd en geen licht geven, hetwelk zeker zal geschieden ten laatste dage. Maar ik oordeel, dat men deze plaats veeleer moet vergelijken met Hoofdstuk 60:19 en Openbaring 21:23, waar gezegd wordt, dat, wanneer het koninkrijk van God gekomen is, Zijne heerlijkheid zo luisterrijk zal schijnen, dat het licht der zon en der maan niet nodig zal wezen; waarom zij hier worden vertoond als beschaamd en schaamrood over de verduistering van hun licht door een groter.

In dien luisterrijken dag ook, als God zich op zijn rechterstoel zal zetten, om de ganse aarde te oordelen, zal de zon, door dien Goddelijken luister dof geschinen, in duisternissen, de maan in bloed veranderen.

HOOFDSTUK 25.

DANKZEGGING VOOR DE UITBREIDING VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

Vs. 1-12. Daar onze profeet, gelijk wij hem in Hoofdstuk 12 hebben leren kennen, tevens een psalmist is, zo bezingt hij, wat hij in het vorige hoofdstuk heeft gezien, nu in een lied. Daarvoor stelt hij den toestand der zaken, gelijk die aan het einde der dingen zijn zal, voor als een toestand van lof en dank (vs. 1-5). Terwijl hij zich echter in het voorspelde zo verdiepte, gaat hij al voorspellende verder en leert hij ons dien toestand verder kennen, als een van zalig genot, dat door gene enkele inmenging van droefheid verstoord wordt (vs. 6-8). Zich op nieuw verheffende tot psalm- en lofgezing, maar aanstonds weer tot den toon der profetie overgaande, wijst hij dien toestand eindelijk aan als een toestand van bevrediging na lang wachten, en van beschermende tegenwoordigheid des Heren na langen smaad van de zijde der tegenstanders (vs. 9-12).

1. HEERE! Gij zijt in den gehelen en vollen zin des woords, gelijk Gij mij hebt beloofd (Exod. 20:2. Ps. 81:11) mijn God (Ps. 118:28), U zal ik verhogen, daar ik de gevoelens en ervaringen wil uitdrukken dergenen, die den tijd bereiken van die straks beschrevene heerlijkheid (Hoofdstuk 24:14 vv. 23); Uwen naam zal ik loven, want Gij hebt wonder gedaan, gelijk nu aan het einde van den tijd, in het helder licht is getreden (Ps. 77:12) Uwe raadslagen van verre, van ouds af, de raadsbesluiten, die gij lang te voren neemt en bekend maakte (Hoofdstuk 46:9 vv.), zijn waarheid en vastigheid 1), zij zijn in zulk ene volheid volvoerd, als overeenkomstig Uwe trouw en waarheid is.

1) De Profeet wordt hier Psalmist. Hij prijst den Naam des Heren. Hij wil en zal den Heere loven. Want God heeft het getoond, dat Zijne raadsbesluiten vast en zeker zijn, letterlijk, waarachtigheid en trouw. De Profeet geeft hier de verlostte Kerk, het verlostte Zion, een heerlijk lied op de lippen.

Aan den eindpaal der eeuwen gekomen, overziet hij den strijd der Gode vijandige wereldmacht tegen God, den Heere en daarom tegen Zion, hetwelk Hij zich verkoren had.

Vreselijk en schrikkelijk had die wereldmacht zich geopenbaard. Ruwe stormen hadden gewoed over de gemeente des levenden Gods. Maar Gods Raadsbesluiten waren onwrikbaar vast. Wat de Heere had besloten in de nooit begonnen eeuwigheid, wat Hij zich had voorgenomen, dat zou geschieden. Aan het einde der eeuwen zal het blijken, dat niet de wereldmacht, maar de HEERE de overwinning had behaald.

2. Want Gij 1) hebt van de stad 2) een a) steenhoop gemaakt, zodat zij niets meer van ene stad heeft, de vaste stad, die een hoge, onbedwingbare burg geleeke, tot een vervallen hoop, ene ruïne; het paleis der vreemdelingen, de stad van de vijanden van het volk Gods, die één pracht gebouw, één uitgestrekt paleis scheen te zijn, hebt Gij verwoest, dat het gene stad meer zij (Hoofdstuk 17:1); in eeuwigheid zal zij niet herbouwd worden 2).

a) Jes. 21:9; 23:13. Openbaring 14:8; 18:2.

1) Niet Zion had overwonnen, maar God had voor zijn volk de macht, die tegen Zion zo vijandig over stond, vernietigd.

Als dan ook gesproken wordt van de stad, die tot een steen-, tot een puinhoop is gemaakt, dan wordt daarmee niet zozeer Jeruzalem bedoeld, zoals sommigen menen, die toch zou voor den profeet geen reden van vreugde zijn geweest, maar die stad is de wereldstad, de vertegenwoordiger der wereldmacht.

Veeleer hebben we dan ook te denken aan Babylon, dewijl immer Babylon het inbegrip van alle vijandige macht en woede tegen God en zijn volk in de H. Schrift mag heten.

2) Men kan het woord in zijne algemeenheid opnemen en onbepaald laten, zonder aan enige bijzondere stad te denken. Het ligt toch in den aard der zaak, dat het wezen der wereld zich ten allen tijde meer of min als wereldstad geconcentreerd voordoet.

In de Openbaring van Johannes wordt ook van Babylon gesproken, dat zij is gevallen. Ook daar is deze stad, de vertegenwoordiger van al wat tegen God en zijn Zion, tegen God en zijn Christus vijandig over staat.

3. Daarom, omdat Uwe oordelen nu openbaar zijn geworden (Openbaring 15:4), zal U een machtig volk 1) eren, door Uwe grote en wonderbare werken van Uwe almacht overtuigd, de stad der titanische volken, die in despotische onderwerpen van anderen haren roem vond, zal U vrezen, zich voortaan U geheel onderwerpende (Openbaring 11:13).

1) Of "een harde volkstam, " die zich slechts met moeite order de gehoorzaamheid des geloofs kon buigen.

Zelfs de machtigste volken en de meest vermaarde steden, ja de hoogmoedigste dwingelanden zullen Gods onbepert Alvermogen met vrees en ontzeg opmerken.

De vernietiging van de wereldmacht zal de bekering der Heidenen ten gevolge hebben.

Wij hebben in dit vers hetzelfde, wat we ook Openbaring 15:3 en vlg. lezen.

Waar de Heere zich openbaart als degene, Wiens troon boven allen staat, en die is de Koning der koningen en de Heere der Heren, daar zullen de Heidenen, de woeste volken, zich Hem leren onderwerpen.

4. Want Gij zijt, en dit is het bewijs Uwer heerlijkheid, die in alle gebeurtenissen van den voorafgeganen tijd is openbaar geworden-den arme ene sterkte geweest, ene sterkte den noodduftige, als hem bange was; voor Uwe bedrukte en vervolgde gemeente waart Gij een bolwerk in den nood, dien zij van hare tegenstanders had te lijden. Gij waart ene toevlucht tegen den vloed (Hoofdstuk 4:6), ene schaduw tegen de hitte, ene zo vaste bescherming, dat al hun woeden te vergeefs is; want het blazen der tirannen, de woede der dwingelanden is als

een vloed tegen enen wand 2), die vast gegrondvest is. Al het pogen is ijdel, alles stuit daartegen machteloos af.

1) Letterlijk staat er, dat de Heere den arme en nooddruftige ene vesting is geweest.

De Kerk zingt er hiervan, hoe de Heere God, voor alle degenen, die het leven bij zich zelf niet konden houden, een sterke toevlucht en hoog vertrek is geweest, ten dage als de vijand het er op toelagde, om haar geheel te overwinnen en te vernietigen.

2) Het blazen der tirannen, der geweldhebbers dezer aarde, het woeden der machtigen wordt hier vergeleken bij het slaan der regenstromen tegen een muur, die wel gefundeerd is. Evenmin als zulk een muur door de regenstromen kan vernietigd en vernield worden, evenmin kan al het woeden der vijanden de Kerk, die wel gefundeerd is, en opgekomen is uit het eeuwig Raadsbesluit Gods, vernietigen.

5. Gelijk de hitte in ene dorre plaats alles verschroeit en vernietigt, zult Gij de onstuimigheid der vreemdelingen 1), het woeden der vijanden tegen Uwe kerk, neerdrukken. Gelijk de hitte daarentegen door de schaduw ener dikke wolk wordt weggenomen, zo zullen ook de aanslagen tegen de Kerk (Hoofdstuk 17:10 vv.) te schande worden gemaakt, en zal het gezang der tirannen vernederd worden 2), hun vrolijkheid zal bitter worden teleurgesteld, daar Gij de Uwen als onder ene wolk verbergt.

1) De onderdrukkers der vromen worden vreemdelingen genoemd, omdat ze hun medemenssen behandelen als lieden, die hun vreemd zijn en alsof deze niet hun medemenssen en natuurgelovigen, en dus van gelijke vlees en bloed met hen waren. Zij worden verschrikkelijken, geweldenaars en tirannen geheten, omdat zij liever willen gevreesd, dan bemind zijn. Ook gaat hun boosheid en geweldenaarij zeer verre en maakt een groot gedruis en geraas. Maar welhaast is al hun geschreeuw over en al hun hoop in het voetpad geworpen, ja alle hun ere zal in het stof vertreden zijn.

2) In het Hebr. ja'anèh. Beter: zal onderdrukt worden. De betekenis is, dat tengevolge de macht en werking des Heren, die voor zijne gemeente opkomt en haar de overwinning geeft, het gezang der tirannen zal ophouden.

Er zal voor de geweldhebbers der eeuw geen reden meer zijn om zich hoogmoedig te verheffen en hun triomfzangen te zingen, dewijl niet zij, maar de Kerk van Christus, in en door haar Hoofd, de overwinning heeft behaald.

6. En de HEERE der heirscharen, wanneer Hij na die verootmoediging der vijanden en na die redding Zijner gelovigen op de (in Hoofdstuk 24:23) beschrevene wijze koning is, zal op dezen berg 1), de plaats Zijner tegenwoordigheid en der aanbidding, allen volken, zo vele zich door het geloof met Zijne verbondsgemeente hebben verenigd, een vetten maaltijd maken, een maal, dat in spijzen en dranken het voortrefflijkste aanbiedt, wat ergens kan worden gevonden, een maaltijd van reinen, van den edelsten en onvermengden wijn 2). Maar deze uitdrukkingen zijn zelfs nog niet voldoende, om de heerlijkheid en den bijzonderen

overvloed van dezen maaltijd aan te wijzen. Wij moeten het noemen een maal van vet vol mergs 3), vet, waarin het merg nog gevonden wordt, van reine wijnen, die gezuiverd zijn, die niet alleen goed zijn gegist, maar vóór het drinken nog gefiltreerd zijn.

1) Deze berg is Zion, de plaats der tegenwoordigheid Gods, maar dan hier in geestelijken zin opgevat, gelijk ook de maaltijd van reinen zuiveren wijn en van vet vol mergs geestelijk moet verstaan worden.

Het dien maaltijd wordt geprofeteerd, het werkelijk genot der zaligheid, de volle heerlijkheid van Gods zalige gemeenschap, de gemeenschap en de heiligheid waaraan niets zal ontbreken, welke niet zal ophouden maar tot in eeuwigheid zal duren.

2) Vergeleken met reine wijnen, die gezuiverd zijn. 1e. om de uitnemendheid van de Genade die in Christus Jezus is aan te tonen; gelijk gezuiverde wijnen gemeenlijk voor de allerbeste en waardigste geschat worden, want immers is er in de zegeningen van het Evangelium een dierbaarheid, een kostelijkheid, die alles overtreft en die de ziele moet doen uitroepen: Hoe dierbaar is uwe goedertierenheid o God! (Ps 36:8). 2e. om de smakelijkheid en de aangenaamheid van de genade, gelijk als reine wijn voor het oog en voor den smaak de allerbevalligste is. 3e. om de zuiverheid en de onvermengde reinheid van de genade die daarom ook reinen en gezuiverden wijn gelijk is, dat zij een zuiverheid heeft, waaraan alle besmetting verre vreemd is.

Meermalen wordt geestelijk genot voorgesteld onder het beeld van eten en drinken (Hoofdstuk 55:1. Ps. 23:1 v. 5; 36:9 v. Openbaring 3:20); nog meer geschiedt dit, wanneer de belofte der grote toekomst onder dezen vorm is uitgesproken (Hoofdstuk 65:13. Ps. 22:27, 30. MATTHEUS. 8:11; 22:1 v. 26:29. Openbaring 6 en 19:9; 22:2). Ene voorafbeelding van dit maal was elke grote offermaaltijd der oud-Testamentische gelovigen (zie bij Ex. 20:24; Lev. 3:17). Vergelijk verder Ex. 24:11. 1 Kron. 17:3.

3) In het Hebr. Schemanim memuchajim. D. w. z. toebereid uit het merg, uit de beenderen gehaald, een maaltijd waarop derhalve het kostbaarst vet werd gebruikt. Weer een beeld van het volheerlijk genot der zaligheid, hetwelk God zijne gelovigen schenkt.

7. En Hij zal op dezen berg, door de prediking van het Evangelie, verslinden het bewindsel des aangezichts. Hij zal de verblinding en de tegenkanting tegen de leer der genade wegnemen, waarmee alle volken bewonden zijn in hunnen natuurstaat, en het deksel van domheid en dood voor 't geestelijke, waarmee alle natiën bedekt zijn 1); ook Israël (Hoofdstuk 29:10. 2 Kor. 3:15 vv.

1) Hij voorzegt hier, dat de wereld uit de duisternis van onkunde en dwaling, waarin zij tot hiertoe bedolven lag, gered zou worden. Alles wat hen belemmerde om duidelijk te zien, en hetgeen hen deed blijven zitten en zuchten in duisternis, zodat zelfs de Joden, die den Heere kenden een deksel op hun harten hadden (2 Kor. 3:15), dat alles zou Heere verslinden, wegnemen en doen wijken voor het Licht van Zijn Evangelie, en door de kracht Zijns Geestes, die de harten en ogen der zondaren zou openen, en gereed en gewillig maken om dat

licht te ontvangen, zodat God diegenen ten geestelijken leven weer verwekken zou, die lang waren dood geweest in zonden en misdaden.

Allen, die in waarheid uit de duisternis tot het licht zijn overgebracht, zullen, als eenmaal de loop der eeuwen is vervuld, den Koning in zijn volle schoonheid zien. Aller oog zal Hem zien, ook die Hem doorstoken hebben. Wat nu nog verborgen is, of niet wordt begrepen, zal alsdan volkomen tot volle openbaring worden gebracht.

8. Hij zal den dood verslinden tot overwinning 1); de bezoldiging der zonde (Rom. 6:23) zal hij te niet doen, daar de zonde nu is uitgedelgd en Zijn toorn is weggenomen door den verzoenenden dood van den Messias; hij, die alles verslond, wordt ten laatste zelf overwonnen, om nooit meer te verschijnen (1 Kor. 15:53 vv. Openbaring 20:14). En de Heere HEERE zal de tranen van alle aangezichten van hen, die zich door Zijne genade hebben laten redden, afwissen (Hoofdstuk 35:10. Openbaring 7:17; 21:4), alle ramp en leed zal ophouden; en Hij zal de smaadheid Zijns volks, van het geestelijk Israël, door bijzondere betoningen van genade, van de ganse aarde wegnemen; was het verstrooid, en leed dit volk den meesten smaad en de zwaarste mishandeling, in het rijk der heerlijkheid zal het op den hoogsten trap der ere gezeten zijn. En in 't algemeen zullen allen, die den Heere liefhebben, eertijds veracht en vervolgd, verheerlijkt worden (Hoofdstuk 24:23). 2) Dit alles zal zeker geschieden, want de HEERE heeft het gesproken.

1) In den grondtekst staat: la-netsach. Hier is het dat een der diepzinnigste woorden, die in de Heilige Schrift worden gevonden, in 't helderst licht treedt: "geheel, waarheid, kracht, overwinning, eeuwigheid, " ziet daar verschillende betekenissen (Ps. 31:1. Habakuk. 1:4. Job. 34:36); zelfs betekent het hun in 't Syrisch 1e. glinsteren 2e. overwinnen) "een reine glans; " alles verenigt zich om de overwinning der heerlijkheid aan te duiden tegenover Maweth, dood.

2) Even als, nadat de mens van den boom der kennis had gegeten, verduistering in 't geestelijke plaats had, en aan 't einde de dood, zo zullen zij eens eten van den boom des levens, daar dan het zintuig voor het goddelijke ontsloten is, en er zal heerlijkheid zonder einde zijn. (Openbaring 22:2 v.) .

Is het niet, alsof den profeet zelven het bewindsel van zijn aangezicht viel, en zijn oog in de verste tijden doordrong, waarin "het volk, dat in duisternis wandelt, een nieuw licht ziet?" Want duidelijk is het, dat hij het voorhangsel doorbreekt, dat tussen het Oude en Nieuwe Verbond getrokken is. "Hij vernietigt den dood voor eeuwig. " Dat had onze ziener nimmer kunnen beloven, indien hij slechts van een opnemen der blinde heidenen in het lichtrijk der Mozaïsche instellingen gesproken had, want daar binnen heerst nog de wet der zonde en des doods, gelijk in de aandoenlijkste tonen, Ps. 90 daarvan weet te zingen. Zo draagt ons de voorzeggende Geest van den profeet over in de tijden des Nieuwen Verbonds, dat Hij gesticht heeft, die meer dan Mozes is, de Beginner en de Voleinder des eeuwigen levens, "die den dood de macht ontnomen en de onverderfelijkheid aan 't licht gebracht heeft. " Wij kennen Hem, den geweldigen Overwinnaar over de verschrikkingen des doods, den zachten Trooster, die de tranen van alle aangezichten afwist. Willen wij dit profetenwoord in zijne

geheimzinnige volheid van waarheid onthullen, zo keren wij ons tot den groten Heidenapostel in den brief aan de Romeinen, waar hij met de goddelijke kracht van zijn Christelijk-verlichten geest en zijner van dezen wonderlijk doordrongen kunst van overtuigende taal ook het deksel wegneemt, dat over ons gedekt is en de tranen der smarten wegens den prikkel des doods afwist. De onverbreekbare samenhang tussen zonde en hare bezoldiging, den dood, en niet bloot naar zijn fysisch begrip, lag gewis ook in 't bewustzijn van onzen profeet verborgen; want het moet ons toch bevreemden, dat Hij aan de zondenuitdelging der heidenen niet in 't bijzonder gedacht heeft; maar hij laat met den dood de zonde vernietigen. Het Apostolische woord ontdekt, wat het profetische bedekt en bevat.

Hier blijkt het wel zo duidelijk mogelijk, dat er gesproken wordt van het heil, hetwelk de overwinnende Kerk zal genieten. De strijdende Kerk is in de overwinnende overgegaan.

De laatste vijand, die te niet gedaan moest worden, is te niet gedaan. De dood is verslonden tot overwinning (1 Kor. 15:54). maar ook alle zuchten zullen weg vlieden. Met den dood is ook elke traan, om het lijden en om de zonde geweend, weggevaagd. Als God verlost, verlost hij volkomen, niet alleen van den dood, maar ook van het lijden des doods en ook van het treuren en zuchten, om der zonden wille.

Was bovenal Gods volk hier, tengevolge van de macht der wereld, van lijden en strijden, een verdrukt en versmaad volk, alsdan zal voor aller oog het duidelijk worden, dat wat hier veeltijds "aller mensen afschraapsel" was, daar Gods oogappel blijkt te zijn.

De dag der toekomst is de dag der volle ontplooiing van de heerlijkheid der kinderen Gods.

9. En men zal te dien dage, wanneer de Heere openlijk wordt aanschouwd als Overwinnaar des doods, als Droger der tranen, als Redder Zijns volks, de verlostte kinderen Gods (vs. 8) zeggen: Ziet, deze is onze God; deze, die tot ons is neergekomen en ons bezocht heeft als de Opgang uit de hoogte (Luk. 1:78); wij, de gelovigen uit Israël van de tijden der vaderen af (Gen. 49:18) en door alle tijden heen uit de Heidenen (Ps. 42:6, 12. Jes. 8:17), hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken. Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijne zaligheid 1) met ene nog geheel andere vreugde en zaligheid, dan te voren onze harten vervulde, toen wij dachten aan Zijne vroegere wonderen. (Ps. 118:24).

1) Met zulke zegepralende gezangen als deze zijn, zullen de heiligen hier op aarde, ook eens ingaan in de volheid aller vreugde van dien God, die het enig voorwerp van alle hun verwachting en hun deel is in eeuwigheid, die het werk ook Zijner handen niet zal laten varen, maar het volmaken tot Zijne ere.

Had Jakob stervende gezegd: "op Uwe zaligheid wacht ik, o Heere!" de geestelijke Jakob's, de worstelende Jakob's, in het Hemelse Kanaän gekomen, spreken het hier uit, dat zij God hebben verwacht en Zijne zaligheid, hebben verwacht, dat Hij hen zou zalig maken.

Zij waren hier in hope zalig, die hope is niet beschaamd geworden, maar eeuwige blijdschap en heerlijkheid is nu het deel der verlost.

10. Op die wijze zal ook in het land der belofte aan deze zijde van den Jordaan gejubel en vrolijk gezang zijn over tijdelijke verlossing; want de hand des HEREN zal zegenend en helpend en beschermend op dezen berg, op dezen Zion en te Jeruzalem, waar Hij Koning is, rusten 1), en voor Zijne oudsten zal heerlijkheid zijn (Hoofdstuk 24:23); maar Moab 2), in het land aan gene zijde van den Jordaan, dat volk, dat Gods volk wilde vervloeken, en daarna tot afval van God en tot ontucht zocht te verleiden (Num. 22:1 vv. 25:1 vv.), en alzo een hoofdvertegenwoordiger is van de vijanden van het Godsrijk, zal onder Hem, onder de voeten van diezelfde Heere, die Zijne hand zegenend en beschermend over het geredde Israël wil uitstrekken, verdorst, vertreden worden, gelijk het stro verdorst, vertreden wordt tot mest.

1) Gods Kerk en volk zal geduriglijk bewijzen van Zijne tegenwoordigheid en woning onder hen genieten, Zijne hand zal geduriglijk over hen zijn om hen te beschermen en te bewaren, en Hij zal die geduriglijk ter hunner hulpe en ondersteuning uitstrekken.

2) Moab in hier niet het beeld van de tirannieke macht, die de kerk belemmerde in haar bloei en haar ontwikkeling, maar van de honende omgeving, waarin Gods volk leefde. Moab was Israël's nabuur, Moab had Israël geplaagd en gehoond; had Israël willen vloeken had God het niet laten zegenen door Bileam. Moab is hier de hoogmoedige bespotter van Gods kinderen. En van dat Moab wordt hier gezegd dat het zal verdorst worden, zodat er niets van overblijft, dan wat enkel weggeworpen wordt.

11. En Hij 1) zal Zijne handen uitstrekken in het midden van hen, die zich evenmin als de bruisende golven aan banden wil laten leggen, gelijk een zwemmer die uitbreidt om te zwemmen, om de wateren naar beneden te drukken en zelf daarboven te blijven, en a) Hij zal hunnen hoogmoed, van welke in Hoofdstuk 16:6 sprake was, vernederen, naar beneden in de diepte dwingen, met de lagen hunner handen 2), zodat zij niet weer kan bovenkomen.

a) Jes. 16:6.

1) Wie is die Hij. Sommigen zijn van gevoelen zoals ook onze Staten-Overzetters, Vitringa e. a. dat hier van God gesproken wordt. Anderen, zoals Delitzsch, Cheyne e. a. dat hier Moab bedoeld wordt.

Met de laatste mening verenigen we ons het liefst. De Profeet zegt dan, dat Moab alle pogingen zal doen om boven water te komen en te blijven, maar het zal hem niet gelukken, want, zoals het tweede gedeelte zegt. Hij zal hun hoogmoed vernederen. Hij zal het niet toelaten, n. l. God, dat Moab eeuwig zijn volk haat en bespot.

2) In het Hebr. Im arboth jadaw. Beter: trots de lagen, de bewegingen, hunner handen. Trots alles wat Moab in het werk stelde om het van God te winnen, zou God, de Heere zijn hoogmoed vernederen en onschadelijk maken, ten behoeve van Zijn volk.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

HOOFDSTUK 26.

OPWEKKING AAN DE KERK, OM IN DROEFHEID OP GOD TE VERTROUWEN.

III. Vs. 1-21. Bij het overwinningsegejubel der toekomst, zoals dit in het voorafgaande hoofdstuk werd vernomen, worden aan de borst van hem, die nog tot den tijd der lijdende en strijdende kerk behoort, daaraan verwante tonen van gelovig en blijmoedig vertrouwen ontlokt. Deze vloeien uit den mond van den profeet in grote stromen door het gehele voor ons liggende Hoofdstuk heen. In het eerste deel van dit Hoofdstuk (vs. 1-10), spreekt hij noodzakelijk over het nieuwe Jeruzalem, dat tot ene werkelijke onverwinnelijke vesting wordt verheven, en met ene bevolking wordt vervuld, die geen vlek of rimpel heeft; daarop houdt hij zich verder bezig met den vasten grond der hope en met den even zo vertrouwende als verlangende verwachting. In het tweede deel (vs. 11-21) volgen eerst verscheidene roepstemmen van gebed, elk met "Heere", beginnende, welke den inhoud des geloofs, dat de profeet met vreugde belijdt, nader voorstellen en tevens den grond aangeven, waarop dat geloof steunt; daarop volgt ene aanmaning aan het volk Gods, dat in stil geduld een tijd lang zich met de hoop alleen laat vergenoegen, totdat de verwachte grote toekomst werkelijk verschijnt.

1. Te dien dage, wanneer men aan deze zijde van den Jordaan zo vrolijk en triomferend van harte is, terwijl het in Moab aan gene zijde van den Jordaan den steden van dat land en dit volk zo kwalijk gaat (Hoofdstuk 25:9 vv.), zal dit lied gezongen worden in het land van Juda:

a) Wij hebben in onze stad, in het geheiligd Jeruzalem ene sterke

1) stad, die in waarheid alle aanvallen der vijanden kan trotseren (Ps. 87:1), God stelt gene dode stenen, maar het van Hem geschonkene en nooit bezwijkende heil (Hoofdstuk 60:18) tot muren en voorschansen 2), tot bolwerken van haar.

a) Ps. 46:6; Ps. 125. Spr. 18:10.

1) Een sterke stad in den zin van een stad, die aan alle vijandige aanvallen weerstand kan bieden, en waarom? Omdat God heil stelt tot muren en voorschansen. Dewijl derhalve die muren en bolwerken bestaan niet uit dode stenen, maar uit het heil, hetwelk God, de Heere bij voortduring verschaft. Ja God is zelf de veilige muur en het onvernietigbaar bolwerk voor al de Zijnen.

2) Als van dit heil gezegd wordt, gesteld te zullen worden tot muren en voorschansen, wil dat niet anders zeggen dan hetgeen muren en schansen zijn voor een stad, te weten middelen van hare bescherming en beveiliging; dat zulks ook dat heil zou wezen voor de Kerk. Des Heren heil zou zijn Kerk als tot een muur, tot een middel van hare bewaring strekken en zou rondom dezelve als de plaats van een muur en een voorschans vervullen, omtrent hetzelfde hetwelk Jesaja in Hoofdstuk 60:18 zo uitdrukt: onze muren zult gij heil heten.

2. Nu zullen, wanneer dit nieuwe Jeruzalem, ene onmiddellijke schepping Gods (Openbaring 21:2), openbaar wordt, de koren dergenen, die tot het burgerschap zijn geroepen, even als eens bij de invoering van de arke des Verbonds (2 Sam. 6:12 vv.), de koren dergenen, die den

optocht vergezelden (Ps. 24:7 en 9), roepen: Doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk (Hoofdstuk 24:16, daarin ga, hetwelk de getrouwigheden, de verbondstrouw jegens den Heere, die zelf Zijne trouw zozeer heeft bewezen (Ps. 31:24), bewaart, en de heilige engelen zullen, gelijk te voren de Levitische zangers onder Obed-Edom en Jehiël (2 Sam. 6:15), aan die oproeping ook gehoor geven.

1) Tot wie geroepen wordt is niet onzeker. De Engelen zijn de hemelse poortwachters, en tot deze wordt hier gezegd, om de poorten van de sterke stad, waarvan de Heere God heil stelt tot muren en bolwerken, open te zetten, opdat zij van inwoners, van burgers en burgeressen vol worde, bewoond worde door dezulken, die tot het volk der gerechtigheid behoren, het volk dat gerechtvaardigd is door het geloof (Rom. 5:1) en hetwelk het verbond heeft gehouden, de getrouwigheden heeft bewaard.

3. Het is een bevestigd voornemen, het staat bij ons vast, in de kracht des geloofs betwijfelen wij het geen ogenblik, Gij zult allerlei vrede

1) bewaren, want men heeft op U vertrouwd, daar er zulke duidelijke bewijzen van Uwe bijzondere gunst toe noopten.

1) Volmaakte vrede, inwendige vrede, uitwendige vrede, vrede met God, vrede met het geweten, vrede ten allen tijde, onder alle omstandigheden.

4. Daarom komt uit het koor der heilige engelen (vs. 2) van boven deze vermaning tot die te Jeruzalem: Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid, stelt geheel uw lot blijmoedig in Zijne handen; want in den HEERE HEERE 1) (Hebr. Jah-Jehova Hoofdstuk 12:2) is een eeuwige rotssteen (Deut. 32:4), gelijk Zijn naam, zo veel mogelijk versterkt (Exod. 3:14; 6:3), te kennen geeft.

De verbinding, Jah-Jehova, HEERE HEERE, dient om den Heere God als Verbonds God en Verlosser op het hoogst te verheerlijken, en om het verlost volk tot het sterkst vertrouwen op te wekken. De Heere wordt daarop bij een Rotssteen vergeleken, het beeld der sterkte en der onveranderlijkheid. De stormen mogen loeien, de waterstromen bruisen, maar de rotssteen blijft onveranderlijk. Eeuwen trotseert hij, het ene geslacht na het andere kan zich in hem verschuilen. Zo is in de hoogste mate de Heere God een toevlucht en sterkte, een onveranderlijke God, die trouwe houdt bij al zijne gelovigen.

5. Want dit is in de gebeurtenissen van den laatsten tijd genoegzaam bewezen. Hij heeft Zich betoond ene rots te zijn, waartegen alles verpletterd wordt, wat tegen Zijne gelovigen aanstormt; Hij buigt, gelijk men aan den val der Moabietische steden (Hoofdstuk 25:12), en nog meer aan die der wereldstad kan zien (Hoofdstuk 24:10 vv. de hoog-gezeten neer, die op de onneembare rots wonen; de verhevene stad, Hij vernedert ze, Hij vernedert ze tot de aarde toe, zodat zij van hare hoogte, op welke zij zich voor onaantastbaar hield, naar beneden moet, Hij doet ze tot aan het stof reiken 1).

1) God zal de nederigen, die op Hem al hun hope vestigen, eens over hun trotse vijanden doen zegepralen. Want hoe trots en verheven zij ook moge zijn, Hij is en blijft boven hen, en de

verhevenste steden, hetzij dan Babylon of Ninevé kosten hem niets om in een ogenblik te worden verlaagd; want Hij ziet op de hoogmoedigen neer, om hen in het stof te werpen. Integendeel verhoogt Hij de ootmoedigen, en zal de onderdrukte nederigen eens op de hoogmoedigen doen trappen, die hen vertreden hebben.

6. De voet zal ze vertreden, gelijk aan ene geschiedt, die aan de verachting is prijsgegeven, de voeten des ellendigen, de treden der armen, die vroeger zelf vertreden en met smaad door haar overladen waren (Hoofdstuk 25:4), zullen nu op haar zijn.

Om deze leenspreukige uitdrukking wel te verstaan moet men zich de Oosterse gewoonte herinneren, volgens welke een overwinnaar den voet zette op den nek van zijnen vijand, om hem de grootste verachting aan te doen.

7. Maar zij, die naar het oordeel der wereld nu te niet gaan, verschijnen dan in juist tegenovergesteld licht. Het pad des rechtvaardigen zal dan, wanneer het doel van dezen weg bereikt is, duidelijk te voorschijn treden, het is geheel effen, het gaat in rechte lijn en met de schoonste effenheid voort (Hoofdstuk 40:3); den gang des rechtvaardigen weegt Gij, o Heere! recht a), Gij maakt het recht en effen, evenals men bij het wegen den evenaar recht maakt; Gij zorgt, dat die weg tot het verlangde doel leidt (Spr. 4:26).

a) Spr. 5:6, 21.

Vs. 1-7. De sterkte des vijands is verbrijzeld, maar het verwoeste en verlatene Jeruzalem verheft zich als ene onverwoestbare burcht Gods, als ene stad, die gene uiterlijke verdedigingswerken meer nodig heeft: de Heere zelf beschut haar met Zijn heil, dat dient haar als muren en als grachten. Maar er trekt ook een rechtvaardig volk hare poorten binnen, gelouterd door het vuur der straf, van nu aan het geloof behoudend, en zo op den alleen sterken, onverwrikbaren Grond der levens steunend. "Een vaste burcht is onze God!" Vrede, vrede is het gouden woord, waarin alle heil des mensen besloten is; maar het is slechts de vrucht van 't zuivere Gods vertrouwen. Doch de mens moet zijn geloof beschermen, hij moet het bewaren, wanneer hij deze paradijsvrucht verkrijgen wil en daarom verheft het lied den vasten zin. Wel prijst de wereld den vasten zin, en weet van overtuiging en karakter veel heerlijk te zeggen; maar deze sterkte van geest, die op zich zelf berust, meent de Heilige Schrift niet. Jehova slechts, de Eeuwige, geeft ons het rechte steunpunt, wanneer we in 't geloof ons met Hem verbinden, en Hij de rotssteen des harten (Ps. 73:26) wordt. Dan mag mijn vlees, mijn hart bezwijken gelijk de Psalmist daarmee zich troost, ik blijf in eeuwigheid. want God is in mij en ik ben in Hem! Ootmoed, ootmoed en altijd weer ootmoed is de prediking van wet en Evangelie, waardoor wij deze Goddelijke rots tot ons deel verkrijgen. De hoogmoedigen, die zich op zelf gestichte burchten veilig wanen, wederstreeft Hij, en stort hen in 't stof ter neer. Hij vernedert hen tot de aarde, opdat zij erkennen, dat zij aarde zijn. Dat moest ook de trotse stad ondervinden en ter waarschuwing leren, toen haar de Heere vernederde. Die anders de voeten op Israël's arme zonen gezet had, moet nu door hare voeten zich laten vertreden. Alzo werken die onweerstaanbare oordelen des rechtvaardigen Gods. Daarom kan de rechtvaardige slechts den rechtvaardige genadig zijn. Wie recht is, diens weg

loopt ook recht, want de Rechtvaardige richt hem tot het doel des vredes. Maar bij den kromme worstelt Hij! (Ps. 18:26) .

8. Dat weten wij, rechtvaardigen, ook zeer wel, dat dit het einde van ons pad zal zijn, en verlangend wachten wij die toekomst. Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten 1), in welke Gij als onze Verlosser komt, U, o HEERE! verwacht, als onze wegen nog krom en moeilijk waren bij de kinderen der wereld; tot Uwen naam en tot Uwe gedachtenis is de begeerte onzer ziel 2), dat Gij door ene heerlijke openbaring van U zelve U en Uw hoogheilig en rechtvaardig Wezen bij ons in levendig bewustzijn en aandenken brengt.

1) Dit ziet èn op de slaande hand Gods jegens de gelovigen èn op de oordelen, waarmee God volken en landen bezoekt. De Kerk verklaart het hier, spreekt het hier uit, dat als Gods hand zwaar op haar drukte, als het haar bange was van wege de oordelen en bezoeken, die haar troffen, hare verwachting op den Heere God was.

Maar ook dat als zij zag, dat de Heere volken en landen met Zijne gerichten bezocht, de verwachting in haar levendig werd, dat dit alles nog ene vrucht voor het Koninkrijk Gods zou afwerpen.

2) Al hun zorg is de eer van Gods Naam. Het herdenken aan God en Zijn Naam is al hun lust; dat sterkt hen in het lijden en dezen wensen zij te verheerlijken, en dat dezelve door God zelve mag verheerlijkt worden en door alle volken geroemd en groot gemaakt. Dit is hun zielsbegeerte, en het hoogst en hartelijkst verlangen van hun aan God verkleefd gemoed.

9. Met mijne ziel heb ik, de profeet, die weet een lid te zijn van Uwe nu nog strijdende, maar dan triomferende kerk, U begeerd in den nacht der droefheid, ook zal ik met mijnen geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken 2); nog voordat er iets van den morgen kan gezien worden, zal het oog des geloofs de sporen van Uw goddelijk bestuur in den gang der lotgevallen waarnemen, en daarom heb ik zelfs den tijd Uwer voorafgaande gerichten lief; want, wanneer Uwe gerichten op de aarde zijn, en haar treffen, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid, terwijl zij daardoor tot erkentenis en beoefening van hetgeen recht is, gebracht worden (Ps. 9:17).

1) Hoe teder en brandende is het verlangen naar God bij hen, die Hem in geest en waarheid zoeken!

Want wat kan door de uitspraak des Profeets, sterker en meer afdoende uitgesproken worden. God zoeken is hier wachten op de openbaring van Gods glorie en rechtvaardigheid, niet zozeer tot vernietiging der vijanden, maar tot hun bekering en tot lof van Gods glorie, opdat de vijanden der Kerk zich eindelijk bekeren en leren inzien, dat het hard is de verzenen tegen de prikkels te slaan. Niemand der heiligen, die wacht op de oordelen Gods, heeft behagen in den ondergang der vijanden, welke aandoening integendeel van hen zeer ver verwijderd is.

De Profeet spreekt hier van zijn ziel en van zijn geest. Dit bewijst volstrekt niet dat ook Jesaja onderscheidde in ziel en geest en lichaam, maar onder zijne ziel verstaat hij hier zijn gehele Ik

en onder geest de diepste en intiemste neigingen zijner ziele. Alles wat in hem van en aan hem was verlangde naar den Heere, opdat de nacht van ellende, de lijdensnacht, zou plaats maken voor het morgenrood der verlossing, voor het aanbreken van den dag des heils.

Hij weet dat de oordelen Gods er toe kunnen dienen, dat de bewoners der aarde tot de erkenenis komen, dat de Heere rechtvaardig is en dat hij dus een God is, die ook wil dat Zijne mensenkinderen op den weg van recht en gerechtigheid wandelen.

10. Wordt den goddeloze genade bewezen, zodat zijn land voor straffen wordt bewaard, hij leert evenwel gene gerechtigheid, hij laat zich door Gods goedertierenheid niet tot bekering leiden (Rom. 2:4), hij laat zich integendeel daardoor tot te misdadiger gerustheid verleiden en drijft onrecht in een gans richtig 1) land, waar overigens alles goed en naar recht geschiedt. Hij hangt een deksel voor zijn hart (2 Kor. 3:15), en hij ziet de hoogheid des HEREN niet aan.

1) Schoon de goddeloze woont onder hen, die uitmunten in een geregeld gedrag, dat is onder Gods volk, onder het volk (vs. 2), zo zal hij zich echter door hun voorbeeld niet laten leiden, noch zich begeven tot een ander gedrag, door de blijken, welke God gegeven heeft van Zijne macht en Voorzienigheid (vs. 11).

11. HEERE! is Uwe hand in 't geen Gij gedaan hebt verhoogd, zodat ieder het kan aanschouwen? zij ten minste zien het niet, maar het is omdat zij het niet willen 1); zij zullen het toch te eniger tijd moeten zien, en zij zullen beschaamd worden; dit zal hun overkomen van wege den ijver over Uw volk, dat zij wilden vernietigen; ook zal het vuur van Uwen Zoon, Uwe wederpartijders verteren.

1) Wanneer de goddelozen de verhoogde hand des Heren zullen zien, dat zij de uit de Heidenen verzamelde kerk niet kunnen onderdrukken, zo zullen zij daarover in toorn en ijver geraken, totdat zij te gronde gaan.

Men kan dit overzetten: "Heere! Uwe hoge hand zien zij niet, " gelijk Mozes de Israëlieten onderstelt te spreken, Deut. 32:21; "onze hand is hoog geweest, de Heere heeft dit alles niet gewrocht. " Zeer zichtbaar was de werking van Gods grote kracht in die merkwaardige gevallen, het straffen Zijner vijanden en het verlossen van Zijn arm en verdrukt volk, en derhalve mocht het Zijnen tegenpartijen zelf wel de erkenenis Zijner hoogheid afpersen (Ps. 118:15, 16. Deut. 32:21), echter sloten zij willens hun ogen daarvoor en wilden zij daarop niet letten.

2) Eindelijk zouden de goddelozen genoodzaakt zijn Gode ere te geven, en zelf beschaamd worden over den haat en den nijd, dien zij jegens Gods volk getoond hadden. Sommigen zetten deze woorden over: "zij zullen zien Uwen ijver over Uw volk en beschaamd worden. " Schaamte zal hen bevangen, wanneer zij zien de zorg, die God draagt voor de Zijnen, het belang, dat Hij in hen stelt en hoe zichtbaar Hij Zijne kracht laat blijken in 't beschermen der vromen.

12. HEERE! Gij zult ons, die nu reeds Uwe verhoogde hand zien en haar verder zullen aanschouwen, vrede bestellen, want Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht 1), zodat het niet ons eigen werk is, maar Uw werk aan ons en voor ons.

1) Hiermede geeft de Kerk alleen de eer van haar zaligheid aan den Heere God. Niet zij heeft zich vrede behaald, niet zij heeft zich verlost, niet zij is gekomen tot den heerlijken staat der verlossing, maar het is de Heere, die al haar zaken heeft uitgericht. Het is God, die beide werkt het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Ditzelfde wordt nader aangeduid in het volgende vers.

13. HEERE, onze God! andere heren, behalve Gij, die toch onze enige, rechtmatige Koning zijt, hebben over ons geheerst in dezen tijd, nu nog de daden der wereldgeschiedenis worden afgewonden; doch door U alleen

1) gedenken wij Uws naams; er zal nog eens een tijd komen, door Uwe hand teweeggebracht, dat wij Uwen naam plechtig kunnen verheerlijken, omdat Gij ons van alle dergelijke vreemde heersers hebt vrijgemaakt.

1) Dit is door U alleen, dit uitnemend voorrecht hebben wij alleen aan uwe wonderdoende macht te danken; door U zijn wij wat wij zijn; zonder Uwe redding had de vijand ons niet alleen de stof, maar ook zelfs de gelegenheid, om U te verheerlijken, benomen.

14. Dood zijnde zullen zij, die thans ons verdrukken, niet weer leven 1), en reeds is de ure van dien dood nabij (Hoofdstuk 14:4 vv.), overleden zijnde, en in de hel nedergedaald, zullen zij niet opstaan, om nog eens hun heerschappij op aarde te verkrijgen; daarom of, alzo om hen te niet te doen, hebt Gij hen bezocht, en hebt hen verdeld, en Gij hebt al hun gedachtenis doen vergaan, zodat wij zelfs niet door de herinnering aan hen in het zoete genot des vredes, dat ons wacht, gestoord worden.

1) Hiermede wordt niet gezegd, dat er niet weer een opstanding der goddelozen zal plaats hebben. Een opstanding der doden en der goddelozen wordt wel degelijk ook door Jesaja geleerd, maar dat nu voor goed een einde is gemaakt aan hun onderdrukking, dat nu voorgoed hun de macht is ontnomen Gods volk langer te onderdrukken en te kwellen.

Het woord daarom (Laken), moet dan ook niet door, daarom, maar door, alzo vertaald worden.

15. Gij, o HEERE! had, terwijl onder den druk van den tijd Uwe gemeente als vernietigd en uitgeroeid voorkomt (Ps. 66:12) dit volk vermeerderd, het uitgebreid en geheiligd te midden der verdrukkingen; Gij had dit volk vermeerderd, Gij waart verheerlijkt geworden in de bekering en bevestiging van zo velen; maar Gij hebt hen in al de einden des aardrijks verre weggedaan 1), ze over de gehele aarde verstrooid.

1) In het Hebr. Richaktha kolkatswee arets. Beter: Gij hebt de grenzen des lands uitgezet, in den zin van, dat de zaligheid niet alleen verbonden bleef tot Israël, maar dat ook de Heidenen tot het ware volk Israël's zouden worden verzameld.

Ene profetie wederom, dat de Kerk niet langer volkskerk, maar wereldkerk zou zijn en worden.

In genen dele ziet het op de wegvoering van Israël. Dat zou hun geen oorzaak van blijdschap zijn, maar het ziet duidelijk op de toevoeging tot de kerk van hen, die niet behoren tot het aloude Bondsvolk.

16. Zien wij nog eens van de laatste verlossing in vs. 1-7, zo als reeds in vs. 8, 9 geschied is, op de voorafgegane treurigheid terug, zo heeft zij een bijzonderen zegen gehad; zij heeft ons leren bidden. HEERE! in de benauwdheid, die zij ondervonden, hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was, met sprakeloos smeken 1) hebben zij tot U gezocht en geweend (Ps. 18:7; 77:4. Hos. 5:15; 6:1 vv.).

1) Of: "hun stil gebed, hun binnensmonds gefluister, wanneer zij, uit vrees hun openbare gebeden niet durfden uitstorten,

Wanneer gezegd is, dat zij in de benauwdheid den Heere zochten, ligt daarin opgesloten, dat zij in vrede en voorspoed op een afstand van God blijven. Ziet alzo den zegen onzer verdrukkingen; zij brengen ons tot God. Te voren kwamen onze gebeden drupsgewijze, nu komen zij als water uit ene fontein. Smarten brengen ons tot verborgene gebeden, waarin wij vrijer zijn en opener ons tot God kunnen wenden, dan in openbare.

17. Maar ook de erkenning van onze diepe onmacht, en hoe nutteloos en vergeefs alle eigene inspanning zij om de zaligheid te verwezenlijken, heeft ons de verdrukking geleerd. a) Gelijk ene bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft en schreeuwt in hare weeën, maar met al haar schreeuwen niets kan doen om de smarten te verzachten, of het uur der verlossing te verhaasten, alzo zijn wij geweest, o HEERE! van wege Uw aangezicht, zo vermochten wij niets, omdat Gij Uw aangezicht voor ons verborgen hield.

a) Joh. 16:21. Openbaring 12:2.

Of, gelijk v. d. Palm en ongeveer ook Umbreit: "Gelijk de zwangere vrouw, wier barensuur genaakt, van smarten krimpt, van weeën kermt, zo waren wij voorheen, Jehova! voor Uw vergramd gelaat. "

18. Wij waren bevrucht, het ging ons als ene zwangere vrouw, wij hadden de smarten, wij schreeuwden als ene barende vrouw, maar wij hebben niet dan wind gebaard, al ons worstelen en schreeuwen baatte ons niets, al onze smartelijke arbeid kwam op wind, op ijdelheid uit; wij deden het land gene behoudenis aan, alle pogingen ter verlossing waren ijdel, en de inwoners der wereld vielen niet neer 1), wij hadden gene macht om hen te vernietigen.

1) In het Hebr. Bal-jiploe jooschbee thebeel. Beter: En bewoners der wereld werden niet geboren. Want wel kan het tweede woord vallen betekenen, maar hier in verband met hetgeen er vooraf gaat, bedoelt het geboren worden, uit de baarmoeder vallen, eigenlijk te vroeg vallen, een misgeboorte voortbrengen.

De Kerk belijdt het hier, dat wat zij voortbracht, niet anders was dan ontijdige weeën, dan misgeboorten. Zij spreekt haar onmacht uit om zelf het volk te vermeerderen, om zelf tot de kerk toe te voegen. Maar wat zij niet kon, dat heeft God gedaan.

Al zal aan het einde der eeuwen de kerk ook tot een klein hoopje zijn ingekort, zodat de Heere bij Zijn wederkomst schier geen geloof meer zal vinden, met de dan levenden zullen de in den Heere ontslapenen, opgewekt uit de doden, op de nieuwe aarde, onder den nieuwen hemel, een grote schare uitmaken en eeuwig levende den Heere God verheerlijken.

Dit wordt in het volgende vers bewezen.

19. Maar Gij, o Heere! zult met kleine moeite en in korten tijd ene nieuwe bevolking scheppen uit degenen, die reeds als lijken in 't stof des grafs neerliggen. Uwe doden, die in U en om U wentwil gestorven zijn, nadat zij in hun leven tot Uwe gemeente behoorden (Ps. 44:23), zullen weer opstaan en leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; want ook ik behoor tot het volk van God (Ezechiël. 37:1 vv. Openbaring 20:4 vv.). Waakt op en juicht mede met de jubelende koren, gij, die in den Heere ontslapen, in het stof woont, zo zal dan worden gehoord uit den mond van hen, die van de gelovigen nog in leven zijn (1 Thessalonicenzen. 4:13 vv.)! Want uw dauw, zo roepen zij verder, met gebeden des geloofs en des vertrouwens zich tot God wendende, zal zijn als een dauw der moeskruiden 1); van U gaat ene wonderbare kracht uit, die evenzo de lichamen der gestorvenen tot nieuw aanzijn roept, als de dauw, die van den hemel valt, de aarde vruchtbaar maakt, zodat zij zich in haar lentegroen kleedt, en het land zal de overledenen uitwerpen, het graf zal zijne doden wedergeven.

1) Want de dauw van Gods gunste zal voor hetzelfde zijn als ene avonddauw voor het kruid, hetwelk door de zonnehitte van den dag als geschroeid zijnde, daardoor weer verkwikt en verlevendigd wordt, of gelijk de lentedauw, die de aarde bewatert en het verdorde en onder hetzelfde begraven kruid weer doet voort schieten en uitbotten; aldus zullen ook de vromen weer verrijzen en bloeien, als de aarde hare doden zal opwerpen, gelijk zij de kruiden uit hare wortelen doet voortspruiten. Als de Kerk en hare belangen eens in welstand en bloei hersteld zijn, dan zal ook de dauw des hemels en de vetheid der aarde niet ontbreken, om aan dezelve toe te brengen, hetgeen zij in het natuurlijke mocht behoeven.

20. Ga dan bij zo heerlijke uitzichten voor de toekomst, in plaats van in eigene kracht door veel lopen en rennen te willen zoeken, wat Gij verlangt, ga henen Mijn volk Israël! waartoe ik ook mij zelve tel, ga in uwe binnenste kamers 1) en sluit uwe deuren na u toe, om daar in stil gebed tot God te zijn (MATTHEUS. 6:6); verberg u a) als een kleinen ogenblik 2), totdat de gramschap, de dag der wraak, waarop de Heere de wereld straft, overga, en dan de dag der verlossing kome.

a) 2 Kor. 4:17

1) Gelijk de mens bij het losbarsten van het onweder zich in zijne binnenkamer verbergt, zo zal het volk Gods zich gedurende dezen tijd der bezoeking in stilte afzonderen. Dien raad

volgden de Christenen te Jeruzalem (70 jaar na C.), toen zij van daar over den Jordaen naar de stad Pella ontweken. Bij de laatste gerichten is het graf ene veilige kamer, waar de vromen in vrede bewaard worden, totdat het strafgericht voorbij is (vgl. Jes. 56:13, 14; 57:1 vv.)

2) Men moet als Noach in de arke Gode gaan, want hij sluit de deuren achter zich, en als het gevaar dreigt heeft men zich als eens een Elia aan de beek Krith te verbergen. Men moet zich in zijn binnenkamers opsluiten tot aandachtige gebeden tot God en dit vooral in tijd van nood en ramp. Dus zich aan God bevelende zal Hij ons onder of in den hemel ook bewaren. Als de eerstgeborenen door den Engel Gods geslagen worden moet men zich binnen houden, anders zou het bloed aan de posten der deuren niets baten.

De Profeet spreekt hier van een kleinen ogenblik, dewijl de oefening der strafgerichten Gods een kort ogenblik duurt.

De Heere Christus zegt daarom ook geheel in overeenstemming hiermede, dat zo die degen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden, maar om der uitverkorenen wil, zullen die dagen verkort worden. (MATTHEUS. 24:22)

De Heere God zal het alsdan ook betonen, dat er een ogenblik is in Zijn toorn maar een leven in Zijne goedgunstigheid.

21. Want ziet, de HEERE zal uit Zijne plaats uitgaan, waar Hij Zich in Zijne volle heerlijkheid openbaart, hoewel het op aarde schijnt, alsof Hij daar woonde geheel teruggetrokken en zonder bekommring over 't geen hier beneden is, om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken, om de goddelozen van wege hun zonden te straffen; en de aarde zal haar bloed ontdekken, zal aan het licht brengen al het door haar ingezogen bloed van degenen, die misdadig werden omgebracht, en zij zal hare doodgeslagenen, die in haren schoot verborgen waren, niet langer bedekt houden 2).

1) Het uitgaan des Heren van Zijne plaats, van Zijnen heiligen (Micha 1:3), van Zijnen verheven stoel (Jes. 6:1) is zulk een uitgaan Zijner kracht, zulk een betonen Zijner tegenwoordigheid, waarbij Hij uitgaat en toch in Zijne woning aanwezig blijft (vgl. Joh. 3:14). Dit vloeit voort uit het wezen van den eeuwigen Geest.

Vs. 15-21. De profeet wendt zich van de doden tot hen, die leven zullen door hun geloof, die de Heere vermeerderen en welker grenzen Hij naar alle kanten heen uitbreiden wil. Maar dit nieuwe geslacht der gelovigen zou eerst uit den grond van ellende en jammer opwassen. Ja, zo is het, wat de profeet van ouds gezegd heeft, 't is ten alle tijde zo geweest. "Jehova, in den nood zoeken zij U; dan komen zij, als Gij hen tuchtigt. " Eer de benauwden in den nood geleerd hebben God te zoeken en Zijnen naam aan te roepen, riepen zij te vergeefs in hun smarten om redding en herstelling; maar zulke weeën, verwijderd van Gods aangezicht, konden het dierbare land der belofte geen heil verschaffen, het ontvolkte zijne bewoners niet wedergeven. Nu echter hebben zij leren bidden tot den levenden God, die uit den dood leven geeft. Daar klinkt Zijne scheppende stem: "mogen uwe doden leven, mijne lijken weer opstaan!" Het verlatene land zal getuige zijn van het wonder der opstanding der doden, die 't

woord des Almachtigen, ten jubel des nieuwen aanzijns, uit het stof heeft opgewekt. Het zijn toch Zijne lijken: hoe kon ze de Heere vergeten? het zijn toch Zijne schimmen, hoe kon ze de Heere in het duistere dodenrijk laten? De dauw der nieuwe levenwekking zal uit de hoogten Zijns lichtrijks druppelen en de bewoners des stofs zullen zich uit hun graven verheffen. Haast, haast, haast zal de dag der verlossing aanbreken, en de tijd des toorns is voorbij. Nabij is de dag der wraak, waarop de Heere de misdaad der wereld te huis zoekt. Tot zolang moge zich het volk rustig houden en stil, volhardend in geduld en hoop op de door der profeten mond gewordene belofte. "Ga in uwe kamer binnen en sluit uwe deur achter u, " is de oude wijze raad, wanneer de storm des tijds bruist en bekommering de zielen vervult.

2) Tweeërlei getuigen staan tegen de goddelozen op, tegen de verdrukkers der kerk: het door de aarde ingezogen bloed, en de in de aarde weggeborgene lichamen der vermoorden, der martelaren.

Dat bloed heeft immer om wrake geroepen tot den hemel. En nu bij het eindgericht zullen die twee getuigen om rechtvaardige vergelding roepen, en de aarde zal verzoend worden, het om wrake roepen zal ophouden, dewijl God, de Heere in Zijn onkreukbare rechtvaardigheid dat bloed wreekt op hen, die het onschuldig vergoten hebben en zich niet hebben bekeerd.

HOOFDSTUK 27.

GODS GERICHT OVER ALLE VERWOESTERS VAN DEN GEESTELIJKEN WIJNBERG.

IV. Vs. 1-13. In den laatsten tijd, dien de profeet in den geest ziet, zullen eerst alle anti-goddelijke krachten worden verenigd, (vs. 1) en hierop ene gemeente worden hersteld, die een wijnberg is van den besten wijn, beschermd en bevochtigd door den Heere, en verzekerd van Zijne genade en van Zijnen vrede. (vs. 2-5). Met rijke vruchten zal nu het herborene en op nieuwe wijze opgroeiende Israël den gansen aardbodem vervullen (vs. 6). Dan wordt het openbaar, op welke wijze en tot welk doel de Heere Zijn volk bezoekt en kastijdt: maar door deze kastijding moet het om Zijne tegenwoordige gesteldheid eerst heen, en zijne hoofdstad moet ene diepe vernedering ondervinden (vs. 7-11). Heeft echter de bezoeking en kastijding ook voor het tegenwoordige Israël haar doel bereikt, zo zal Gods volk in het vroegere land van zijn erfdeel weer wortelen. Assur en Egypte moeten hun gevangenen uitleveren, en er zal te Jeruzalem ene grote gemeente zijn, die den Heere in geest en in waarheid aanbidt. (vs. 12 en 13).

1. Te dien dage, op welchen reeds in Hoofdstuk 24:17 vv. werd gewezen, zal de HEERE met Zijn hard en groot en sterk zwaard, dat niet buigt en breekt, maar alles doorhouwt, overal heenreikt, en, omdat het door enen machtigen arm gezwaaid wordt, ook veel te weeg brengt, bezoeken den Leviathan (Job 40:20), de langwemelende slang, ja den Leviathan, de kromme, slomme, de kronkelende slang; en Hij zal den draak, die in de zee is, doden.

1) Het woord "bezoeken" wordt nu eens gebezigd van ene bijzondere daad der genade (Gen. 21:1. Ex. 2:23 vv. 1 Sam. 2:21 enz. dan weer als een uitbreken van Zijnen rechtvaardigen toorn (Exod. 20:5. Jer. 6:6; 15:3); het geeft dus te kennen ene daad der Goddelijke gerechtigheid. In dien zin staat het ook hier.

2) De benaming Leviathan schijnt uit twee woorden samengesteld, "op of insluipende en kronkelende, zich in bochten slingerende." In het zinnebeeldige hebben wij te denken aan alle vijanden, die als in een balg opgeslorpen, en, met kronkelende bochten te werk gaan; met één woord, geweldige en listige vijanden. Deze Leviathan wordt nader beschreven 1) als de lang wemelende slang, of snel uitschietende, die snel op den prooi schiet. Waarschijnlijk wordt de krokodil bedoeld; 2) als de kromme slomme slang, denkkelijk is het de koningsslang, ter lengte van 20 of 22 voeten, die zich met den staart om den prooi slingert en die dan in den wijden balg verslindt; 3) als de drank in de zee, waardoor ene soort van zeer grote dolfijnen schijnt bedoeld te worden. In het zinnebeeldige zal de eerst gemelde soort van slangen voor het naast den Assyriër afbeelden, die snel schoot in het invallen; de tweede den Babylonier, die alles verslond, en de zeedraak den Egyptenaar, die meermalen onder deze tekening wordt voorgesteld (Ezechiël. 29:3; 32:2). Deze vijanden van Zijn volk zou God aanvallen en doden met een sterk zwaard, dat niet weet van stomp te worden.

Hieronder moeten de anti-goddelijke machten van elke soort, van elke sfeer worden verstaan, de heerschappijen in de hoogte, die hun vorstendom niet hebben behouden en de koningen en

rijken op aarde, in welke de anti-goddelijke macht der natuur zich heeft geopenbaard; zij zullen dan beide hun straf ondergaan. In zoverre nu de anti-goddelijke machten dezer wereld voor den gezichtskring van onzen profeet onder ASSYRIË, Babylonië en Egypte voorkomen, kunnen wij bij bovengenoemde drie uitdrukkingen aan deze drie rijken in 't bijzonder denken. En dan is inderdaad "de draak in de zee" een meer voorkomend zinnebeeld van Egypte (Hoofdstuk 51:9. Ps. 74:13. Ezechiël. 29:3; 32:2), de voorstelling van ASSYRIË als een snelle, zich in rechten loop voortbewegende Leviathan, en van Babylonië als een kromme in slangvormige kronkelingen voortgaande Leviathan, heeft zijne aanleiding in de ligging der hoofdsteden van beide rijken, in zoverre Ninevé aan den Tiger lag, die om zijn snellen loop en zijn vreselijk snellen stroom Hiddekel (de stormachtige; Gen. 2:14) genoemd wordt; terwijl Babylon aan den Eufraat, die, vroeger een lopende stroom, door kunstige krommingen zo geslingerd was, dat hij driemaal op dezelfde plaats, Arderikka genoemd, voorbij stroomde. In hoeverre alle drie de zinnebeelden ook het karakter dragen van de anti-goddelijke machten van den laatsten tijd, zal eerst door de laatste vervulling van onze profetieën duidelijk worden.

2. Te dien dage, wanneer also alle anti-goddelijke machten overwonnen en vernietigd zijn, zal er een wijngaard van roden, van tintelenden wijn 1) zijn, want zulk een is nu de gemeente van Israël geworden, die vroeger slechte giftige bessen voortbracht; zingt van dezelve bij beurte in tegenoverstelling van het lied in Hoofdstuk 5:1 vv.

1) Van roden wijn, d. w. z. van edelen, vurigen wijn. De Heere God wordt hier zelf weer sprekende ingevoerd. Hij, de Heere zelf, zingt hier weer het lied van den wijngaard, maar nu niet van den wijngaard, die stinkende druiven had voortgebracht, d. i. van Israël, hetwelk zijn weg verdorven had, maar van de gelovige, gereinigde Gemeente aan het einde der eeuwen. Van dien wijngaard, zegt de Heere, dat Hij hem behoedt, dat Hij zelf zijn hoeder is, dien Hij elk ogenblik bevochtigt, en welken Hij tot beschermer is, dag en nacht, opdat niets, opdat geen enkele vijand hem nadeel doe, bezoeke in den zin van kwaad doe.

3. En dit lied zal een lied van twee koren zijn, daar de Heere het eerst zegt: Ik, de HEERE, behoeft dien; allen ogenblik, zo dikwijls er behoefte is, zal Ik hem bevochtigen 1); opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.

1) Hij zal die niet alleen omtuinen en beschutten, maar ook geduriglijk bevochtigen en bewateren. De stille en zuchte dauw van Zijne alkoesterende genade, zal er als een heilzame zegening gedurig op neerdruppen, om hem vele vruchten te doen dragen.

4. Grimmigheid is bij Mij niet 1), wie zou Mij als enen doorn en distel in oorlog stellen, dat Ik tegen hem zou aanvallen 2), en hem tegelijk of te zamen verbranden zou? Zouden nietige schepselen zich tegen Mij durven verzetten, daar Ik ze in een ogenblik zou vernietigen?

1) In het Hebr. Chemah een l). Beter: toorn of toorn gloed is er bij Mij niet, n. l. tegen Mijn wijngaard. Het is de door lijden en druk gereinigde Gemeente, waarin de Heere God geen schuld en geen zonde meer ziet, en waarom Hij ook geen toorn meer tegen haar heeft.

2) In het Hebr. Mi jithnéni schamir schajith bamilchamah efsaäh bah Beter: wie zal Mij geven doorn en distel, in oorlog zou ik daarop losstormen? Het eerste, wie zal mij geven? is dan wensend op te vatten in den zin, o had Ik! De doorn en distel zijn hier de vijanden, de belagers der kerk, degenen die het op haar ondergang toeleggen.

In het Hooglied wordt de Kerk voorgesteld, als een lelie onder de doornen.

Welnu de Heere God zegt hier, dat indien er tegen haar opstonden doorn en distel, vijanden en verdrukkers, Hij tegen hen ten strijde zou trekken en, zoals het slot van dit vers luidt: Hij zou ze tezamen verbranden, Hij zou ze vernietigen. Gelijk men doornen en distels ten vure prijs geeft, zo zou Hij, de Heere God, ook de vijanden geheel vernietigen.

5. Ik zal hem verpletteren, of hij moest berouw hebben en Mijne sterkte aangrijpen, zich tot Mij bekeren en bij Mij vergeving zoeken, dan zal Ik genadig zijn ook den vroegeren opstandeling en tegenstrijder; hij zal vrede met Mij maken; vrede zal hij met Mij maken 1).

1) Ook in dit vers spreekt de Heere, en stelt den weg voor, waarop nog van redding voor de vijanden sprake zou kunnen zijn, n. l. wanneer zij, aler voor goed het oordeel wordt voltrokken, aler het voor eeuwig te laat is, de vijanden der Kerk de belagers en verdrukkers, nog tot bekering kwamen en de sterkte leerden aangrijpen van Hem, wie zij in de Gemeente hadden vervolgd; indien zij derhalve den vrede met Hem hadden gezocht.

Met vs. 5 is het lied van den wijngaard uit. In vs. 6 en vlg. spreekt de Profeet weer in den naam des Heren er van, hoe Israël ook in die heerlijkheid zal delen, als het door lijden tot heerlijkheid is ingegaan.

6. Wat nu het ontstaan en den wasdom aangaat, van welken zo even (vs. 2 vv.) sprake was, zo zegt de Heere: In het toekomende zal Jakob wortelen schieten, hoe weinig uitzicht daar heden ook nog voor schijnt te bestaan; a) Israël zal bloeien en groeien, zij zullen komen tot een heerlijken staat; en zij zullen overeenkomstig hare roeping, om een zegen voor alle geslachten der aarde te worden, de wereld met inkomsten vervullen (Hoofdstuk 37:31 vv. Rom. 11:12).

a) Ps. 72:16.

1) Dat de Kerk Gods in de wereld ten leste in een zeer bloeienden staat geraken en zeer rijk in nutte leden worden zal wordt hier voorspeld. Want in het toekomende, als alles weer op een goeden voet geraakt en de ware godsvrucht allerwegen gehandhaafd en uitgebreid geworden is, dan zal Jakob wortelen schieten van gerechtigheid en Israël zal bloeien en groeien in liefde en goede werken, zodat ze te zamen vastgegroeid en opgebouwd zijnde in Hem, die het Hoofd is, den Heere des wijngaards zelve, alle ellenden en rampen zullen tarten en niet alleen hun licht, in het midden der duistere wereld voor elk zullen laten schijnen, maar ook door hun goede werken vele anderen tot zich lokken.

7. Deze zekerheid, dat het volk des Verbonds toch zijn doel bereikt, hoeveel het schijnbaar geheel hopeloos neerligt, blijkt namelijk uit de wijze der kastijding, die het van de zijde des

Heren ondervindt. Heeft Hij hem, (Jakob) geslagen, gelijk Hij dien geslagen heeft, die hem sloeg, gelijk Hij Israël's vijanden geslagen heeft, is hij, Israël, gedood, gelijk zijne gedoden, de vijanden, over wie het oordeel Gods gegaan is? gedood zijn geworden? zij blijven in dien dood, maar Israël zal weer opstaan (Hoofdstuk 26:14, 19).

9. Daarom, omdat de straf over Uw volk niet zozeer een verdelgings-, maar integendeel een tucht- en redmiddel is, zal daardoor, ten gevolge der bekering, welke zij te weeg bracht, de ongerechtigheid van Jakob verzoend worden, daar zij nu kan vergeven worden, en dit is de ganse vrucht, dat Hij des zelfs zonde zal wegdoen en Israël geheel zal vernieuwen, wanneer Hij al de stenen des altaars, dat hij in zijn land den afgoden op enige plaats heeft opgericht, maken zal als verstrooide kalkstenen, als as of molm, de bossen, de Astarte's, en de zonnebeelden zullen niet bestaan 1) (Hoofdstuk 17:8).

1) Hiermede zegt de Heere God door den Profeet, dat aan Israël's zonde niet meer zal gedacht worden, wanneer het geheel zal afstand hebben gedaan van den dienst der afgoden.

De afgodendienst was Israël's grootste zonde, het verlaten van den Heere God en het na wandelen van Baäl en Asteroth, maar als Israël van deze zonde zou bekeerd zijn zou de Heere weer in barmhartigheid en ontferming op zijn volk ter neer zien.

De Profeet verplaatst ons hier in de eerste plaats in het midden der ballingschap.

10. De straf over Jakob en Israël zal echter zeker komen; want de vaste stad 1), Jeruzalem, die nu nog onder de bescherming des Heren is, zodat alle macht van ASSYRIË niets tegen haar vermag (Hoofdstuk 36 en 37), zal wegens de onboetvaardigheid van hare inwoners eenzaam worden ten gevolge der verwoesting, die over haar komt (2 Kon. 25), de woonstede, die men met zonden en uit verachting van God zich daarin bouwt (Hoofdstuk 5:8 vv.), zal verstoten en verlaten worden, gelijk ene woestijn, zij zal ene van alle zijden toegankelijke plaats zijn, aan iedereen prijs gegeven; daar zullen de kalveren weiden en daar zullen zij neerliggen, en zullen hare takken, die op de begroeide ruïne zijn opgeschoten, verslinden (Hoofdstuk 5:17; 32:13 vv.).

Hier wordt nu niet van de wereldstad maar van Jeruzalem gesproken, verwoest zal zij worden, open en bloot zal ze komen te liggen, gelijk de woestijn, de kalveren zullen er ongestoord let gras eten en de takken verslinden, die nog op de puinhopen zullen gevonden worden. De vrouwen zullen ongehinderd komen om de takken, die verdord zijn, weg te nemen en daarmee thuis hun vuur aansteken.

En dit alles zal geschieden, dewijl het volk geen inzicht heeft in den enigen weg der redding en der behoudenis. Het is een volk, dat zijn Maken verliet en zijn verbonds-God ontrouw werd. Daarom zal de Heere het Zich Zijner niet ontfermen, totdat het tot waarachtig berouw en boete gekomen is.

11. Als hare takken, het bosgewas op die grote ruïne, door de kalveren afgevreten verdord zullen zijn, zullen zij in den herfst afgebroken worden, en de vrouwen, komende in den

wintertijd, zullen ze medenemen naar hun huizen en daar aansteken. Tot zulk ene volkomen verwoesting zal Jeruzalem worden, dat thans nog van mensen wemelt en ene schoon gebouwde, sterke stad is; want het is geen volk van enig verstand, dat daarin woont, wel meer dan verstandig voor de dingen dezer wereld, maar zonder enig verstand voor hetgeen tot zijnen vrede dient (Luk. 19:42, 44); daarom, omdat zij op Zijn woord niet letten, zal Hij, die het tot een volk gemaakt heeft, Zich des zelve niet ontfermen, en die het geformeerd heeft, het met bijzondere gaven der genade boven alle volken der aarde heeft verheven, zal aan hetzelfde gene genade bewijzen.

12. En het zal te dien dage, wanneer Israël boete heeft gedaan, en nu weer in genade wordt bezocht (vs. 9) geschieden, dat de HEERE, in het gehele gebied van het vroegere Israëlitische land, dorsen 1), kloppen zal van den stroom der rivier den Eufraat, in 't noordoosten, af tot aan de rivier van Egypte 2), de Wady el Arisch in het zuidwesten (Num. 34:5 vgl. Gen. 15:18. 1 Kon. 8:65 doch gijlieden, die bij dit uitkloppen als goede vrucht te voorschijn komt, omdat het kaf door den wind is weggewaaid (MATTHEUS. 3:12 a), zult door wederopwekking van den dode (Hoofdstuk 26:10) opgelezen worden, één bij één, o gij kinderen Israël's, om mede in de vernieuwde gemeente in te gaan (Hoofdstuk 26:1 vv.).

a) Jes. 17:5.

1) Eigenlijk betekent het woord: uitkloppen en wordt gebruikt voor de meer tere vruchten, die met den vlegel worden gedorst, in tegenstelling van die, welke met den dorswagen van haar omhulsel worden bevrijd.

2) Met "van den Eufraat tot aan de beek of rivier van Egypte, de Wady el Arisch, " wordt het gebied aangeduid van het vroegere Israëlitische land en niet het land der ballingschap. De Heere zegt hier hetzelfde als wat Hij belooft in Hoofdstuk 26, dat de doden weer zullen leven en Israël's land zal bevolkt worden met een gereinigde gemeente.

13. En het zal te dien dage, als zo de vernieuwde gemeente wordt opgericht, om het getal der burgers van het nieuwe Jeruzalem met de nog levenden, maar in alle landen verstrooiden, vol te maken, het zal dan geschieden, dat er met ene grote overal heen klinkende bazuin geblazen zal worden; dan zullen die komen, die in het land van Assur verloren zijn, die zonder vaderland rondswaaien aan het ene einde der wereld, en de heengedrevenen in het land van Egypte, aan het andere einde (Hoofdstuk 11:11 vv. 19:23 vv.); en zij zullen uit den vreemde naar het vaderland komen, en op waarlijk godsdienstige wijze, gereinigd van alle afgoderij, den HEERE aanbidden op den heiligen berg te Jeruzalem (Hoofdstuk 24:23; 25:6 vv.)

HOOFDSTUK 28.

LAST VAN HET RIJK VAN ISRAËL EN JUDA.

Evenals hij Hosea 1:1 wordt opgemerkt, groepeerde zich de gehele profetische werkzaamheid van Jesaja om twee punten, zijne ontmoeting met Achaz op des akker des vollers aan de ene zijde (Hoofdstuk 7:3 vv.) en de boodschap, die hij aan Hizkia moet brengen, als het leger der ASSYRIËRS 28 jaren later op dezelfde plaats stond (Hoofdstuk 36 en 38), aan de andere zijde. In Hoofdstuk 2-27 hebben wij de ene groep zijner voorzeggingen, die te zamen op die eerste gebeurtenis betrekking hebben en daarin hun brandpunt hebben, voor ons. Daar karakteriseerden Hoofdstuk 2-5 op voorbereidende wijze het volk Gods als rijp voor het gericht; Hoofdstuk 6 berichtte zijne overgave aan het gericht der verharding; Hoofdstuk 7 meldde dadelijk de bevestiging van dit gericht in de afwijzing der Goddelijke hulp, Hoofdstuk 7-12 stelden nader voor wat de Assyrische hulp, die in plaats van de Goddelijke gekozen was, het volk zou veroorzaken, hoe ook Assur, wanneer het buiten zijne zending voor Israël zou gaan, ten gunste van de later op te richten alleen ware algemene monarchie zou worden vernietigd. Hoofdstuk 13:17 verklaarde nader, hoe in dit gericht der vernietiging behalve Assur ook alle overige vijandige machten der wereld en het gehele wezen der wereld in 't algemeen zou vernietigd worden, om voor het rijk van God en Zijne heerlijkheid plaats te maken. Met Hoofdstuk 28-35 daarentegen wordt ene tweede groep van voorzeggingen geopend en deze Hoofdstukken zijn op gelijke wijze voorbereiding tot Hoofdstuk 36 en 37, als dit met Hoofdstuk 2-6 ten opzichte van Hoofdstuk 7 het geval was; zij wijzen aan, hoe het gericht, dat in Hoofdstuk 6:9 vv. op het volk werd gelegd, nog altijd, hoewel de tijdsomstandigheden volgens hun uitwendige verschijning sedert de regering van Hizkia werkelijk veranderd waren, van kracht waren, daar het volk van Juda inwendig niet anders was geworden, dan het te voren was geweest.

I. Vs. 1-29. Jesaja opent Zijne bewijsvoering daarmee, dat hij op een tijd, toen de in Hoofdstuk 36 en 37 medegedeelde inval van Sanherib ongeveer nabij was, een woord, vóór meer dan 20 jaren over Efraïm gesproken, dat intussen volledig aan dat rijk vervuld is, herhaalt (vs. 1-6) en op Juda toepast. Dat laatste toch is evenzo ontaard als vroeger Efraïm (vs. 7 en 8) was, en wel in zulk ene sterke mate, dat aan terechtbrenging door onderwijzing niet meer te denken is, waarom de Heere door strenge bezoeking met hen zal handelen (vs. 9-13). Dit gericht over Juda wordt weer voorgesteld als een zodanig, welks zwaarte de Heere nauwkeurig volgens de wet der vergelding, naar de zwaarte van hun zonde afmeet (vs. 14-22), meer vervolgens als een zodanig, waarbij de Heere de rechte maat bepaalt en met wijze berekening op een goed einde doelt (vs. 23-29), even als ook de aan het begin van het Hoofdstuk herhaalde vroegere uitspraak in zijn tweede deel (vs. 5 en 6) op een goed einde wijst, nadat het eerste deel (vs. 1-4) een oordeel van zware bezoeking heeft aangekondigd.

1. Wee de hovaardige kroon der dronkenen van Efraïm, van de Efraïmieten, die door een geest van bedwelming zijn aangegrepen. Wee die stad, die op een terrasvormigen heuvel zo prachtig als een krans op het hoofd gelegen is, de hoofdstad Samaria (1 Kon. 16:24), welker heerlijk sieraad, op welke zo velen roemen, doch die reeds aan het verwelken is, is ene afvallende bloem, die daar is op het hoofd der zeer vette vallei, der geslagenen van den wijn,

van degenen, die het onrecht als water dronken (Job 15:16) en nu, verstokt van hart, voor alle waarschuwing en vermaning geheel ontoegankelijk zijn geworden.

1) Efraïm wordt geschetst als een wijndrinker, die het hoofd met bloemen bekranst heeft; zijn krans is Samaria; maar hare heerlijkheid is aan 't vergaan, als die van enen verwelkenden bloemkrans.

Samaria lag op enen schonen ronden heuvel, die den omtrek koninklijk beheerste (Amos 4:1; 6:1) in een dal, dat door een reusachtigen krans van hoge bergen (Amos 3:9) was omgeven, en ongeveer twee uren in doorsnede had. De ligging was als van ene heerseres, de heuvel was tot boven toe terrasvormig gebouwd, de omgeving heerlijk en vruchtbaar.

Hoe gepast is bij deze ligging het beeld van de kroon! Samaria is gelijk aan den diadeem op den top van den heuvel, die zich als een hoofd boven de vlakte van het dal verheft; door de woorden "die daar is op het hoofd der zeer vette vallei" moet Samaria, in tegenstelling tegen Jeruzalem met zijne onvruchtbare, sombere omgeving, als een waar pronkstuk in ieder opzicht worden voorgesteld.

Vatten sommigen het woord dronkenen op alleen in den natuurlijken zin van het woord, wij zijn van mening dat het hier meer dichterlijk gezegd wordt van geestelijk dronkenen, d. w. z. van degenen, die in plaats van den Heere God te dienen, in hun verstand beneveld zijn en hun hart vervreemd hebben van den waren dienst van God. De omgeving van wijnbergen, waarin Samaria lag, is gebruikt, om een beeld te geven van hun geestelijk verdwaasden en benevelde toestand.

2. Ziet, de, Heere, de Albestuurder, heeft enen sterke en machtige, (den koning, van ASSYRIË, Salmanassar of Sargon (2 Kon. 17:4 vv.); er is gelijk een hagelvloed, ene poort des verderfs 1), als een adem van pest verbreid; gelijk een vloed der sterke wateren, die overvloeien, zal Hij ze ter aarde neerwerpen met de hand 2) Zijner almacht.

1) In het Hebr. Saär kèteb. Beter: een storm, die verderf aanbrengt, d. i. een verpestende storm.

2) Dit: "zal Hij ter aarde neerwerpen met de hand" betekent ene neder werping met groot geweld, gelijk een aarden vat ter aarde wordt geworpen en verbrijzeld.

Niet alleen dat de neder werping met kracht en geweld zal zijn, door de almachtige hand Gods, maar ook wil de Profeet hiermede uitdrukken, dat die machtige en sterke, die verpestende stormwind, Assur, het instrument Gods zal wezen.

3. De hovaardige kronen der dronkenen van Efraïm, over welke te voren (vs. 1) het wee werd uitgesproken, zullen tegen den grond geworpen en met voeten vertreden worden (in het jaar 722-21 v. C. vs. 6).

4. En de afvallende bloem zijns heerlijken sieraads, die op het hoofd der zeer vette vallei is, gelijk Samaria in vs. 1 genoemd werd, zal zijn gelijk ene vroegrijpe vrucht voor den zomer, die vóór den eigenlijken oogsttijd in Augustus is gerijpt, welke, wanneer ze iemand ziet, met bijzondere begeerte wordt afgeplukt, en terwijl zij nog in zijne hand is, slokt hij ze op.

Het punt van vergelijking ligt in de wegslepende snelheid, waarmee de vroegrijpe vrucht verdwijnt "Daarop is ook de gehele rede in ons vers zo kunstig aangelegd. Tot hiertoe enkel talmen, eerst het uitvoerige in hetgeen tot lof van Samaria dient; vervolgens in de woorden, die tot voorbereiding der catastrofe dienen, welk een duidelijk terughouden, totdat eindelijk in de slotwoorden plotseling een haast wordt opgemerkt, met een stoot het lot wordt toegedeeld. Tussen het plukken, wanneer de vrucht eens gezien is, en het verslinden kan het oog geen tussenruimte zien. " Dat dus Salmanassar of zijn opvolger Sargon eerst na verloop van drie jaren Samaria veroverde (2 Kon. 13:9 vv.) neemt de waarheid der profetie niet weg; "genoeg, dat zowel de begerigheid van den veroveraar als de gehele verdelging der stad overeenkomstig de voorzegging was, " hoewel ook de belegering van drie jaren in vergelijking met de veel langere belegeringen van dien tijd, tot 17 jaren toe, ene zeer korte was.

5. Te dien dage, wanneer Hij Zich, als de enige en algenoegzame God, op het duidelijkst heeft geopenbaard, zal de HEERE der heirscharen, in plaats van die valse en nietige kroon, waarmee men pronkt (vs. 1), tot ene heerlijke kroon en in plaats van de verwelkende bloemen, waarop men zijn vertrouwen stelt, tot enen sierlijken krans zijn den overgeblevenen Zijns volks, het nog behouden Juda en het nog overgebleven deel van het ten ondergegaan Efraïm;

6. En, opdat de maatschappij voortaan zowel bij de werken des vredes als bij die van den krijg op de rechte grondstellingen ruste, zal de Heere zijn tot enen Geest des oordeels dien (Hoofdstuk 11:2), die ten oordeel zit, den rechter, en tot ene sterkte degenen, die den strijd afkeren tot de poort toe, 1) dien strijd teruggedrijven tot de poort des vijands, waarvan die is uitgegaan (Gen. 22:17; 24:60. Amos 5:3); de oorlogen zijn alzo alsdan niet meer dan verdelging, alleen een afweren van onrechtvaardige aanvallen.

1) God zou hen verder alle die wijsheid en genade geven, welke zij tot het behoorlijk volbrengen aller plichten van hunnen toestand en beroep mochten van node hebben. Hij zou hun, die ten oordeel zitten, aan wie het staat om het recht uit te spreken, een Geest des oordeels mededelen, opdat ze verstandig en wijs in 't raad geven, rechtvaardig en billijk in het vonnissen mochten zijn: en het is een grote zegen voor een volk, als zij, die aan het roer der regering zitten, en zij die het recht moeten uitspreken, tot hun wettige ambten en bezigheden bekwaam zijn. Voorts zou God hun al dien moed en stoutheid geven, die vereist werd, om hen onverschrokken door alle moeiten, gevaren en tegenstanden heen te voeren, die hen op hunnen weg mochten ontmoeten.

In vs. 1-6 hebben wij, zo als Drechsler heeft aangetoond, ene uitspraak van den profeet voor ons, die hij reeds gedaan had ongeveer ten tijde toen de uitdrukking: "de afvallende bloem zijns heerlijken sieraads" ene juiste vervulling had gevonden in de verzwakking van het rijk

van Efraïm door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 15:29). Hij stelt die hier aan het hoofd van de tweede groep zijner profetieën op gelijke wijze, als hij aan het hoofd der eerste groep een woord van zijn ambt- en tijdgenoot Micha gesteld heeft (vgl. Hoofdstuk 2:2-4), en zo als op de laatste plaats Israël's ware en Israël's valse heerlijkheid tegenover elkaar werden gesteld, zo staan op onze plaats Israël's valse en Israël's ware sieraad tegenover elkaar. Wat nu het tweede gedeelte van die vroegere uitspraak aangaat, zo had de tijd der regering van koning Hizkia, ten minste op voorafbeeldende, voorbereidende wijze, de vervulling van de profetie, daarin vervat, moeten aanbrengen, en van buiten af beschouwd, scheen het werkelijk ook zo, alsof deze tijd het beeld van den hogen en heerlijken geluksstaat, waarvan in beide verzen 5 en 6 spreken, aan Juda zou verwezenlijken. Terwijl verder Achaz' openlijke afval van den Heere gewoon was geworden, en meer en meer was toegenomen, zodat eindelijk de deuren van den tempel gesloten werden (2 Kron. 28:24), was Hizkia daarmee begonnen, dat hij boete deed, den gruwel, die te voren plaats had, uitroeide, en de rechte Godsverering vollediger dan ooit weer instelde. Ook had met het begin der regering van dezen koning de maatschappelijke toestand bijna volkomen de gedaante overeenkomstig de wet aangenomen, zodat men in het rijk van Juda zich met de verwachting vleide, dat de profeten het volk alleen wat liefs en goeds zouden hebben te zeggen; van kastijdingen en strafgerichten, die er zouden komen, kon geen sprake meer zijn. Nu is het doel van Jesaja aan het volk in deze tweede groep zijner voorzeggingen te betuigen, hoe nog altijd het vonnis, dat in Hoofdstuk 6:9 vv. over hen is uitgesproken, van kracht was. Want het was meer alleen de uitwendige verschijning, die in den tijd van Hizkia, vergeleken met dien onder Achaz, was veranderd; in het wezenlijke en 't inwendige van het met Juda bij het oude gebleven, nog altijd heerste dezelfde ongevoeligheid, dezelfde verharding tegen de waarheid. Den door den koning gegeven stoot volgende, hadden zij zich wel op de wegen der wetsvervulling laten leiden, maar hun belijdenis was enkel lippenwerk, hun godsdienst aangeleerd mensenwerk, hun gehele rechtzinnigheid niets dan een begin van Farizeïsme, een begin van schriftgeleerdheid, waarmee in beginsel Sadduceïsme en Libertinisme, dienst des vlezes en wereldzin, hand aan hand gingen, beide Godverloochenend in hunnen meest inwendigen kern en volgens hunnen gehelen aard. En even als nu Achaz in zijnen tijd, zo kozen ook zij de hulp van de wereldse macht veel liever dan den bijstand des Heren, terwijl zij met grote belangstelling en onder het brengen van gene kleine offers een verbond met Egypte zochten. Deze is de toestand der tijdsomstandigheden, van welke de profeet vervolgens verder spreekt. Zich aan de vroeger over Efraïm gedane uitspraak aanknappende, wil hij aan het volk van Juda betuigen, hoe verre het er van af was, dat het in vs. 5 en 6 ontworpen beeld werkelijkheid zou worden en het integendeel aan het volk van Efraïm in het vs. 1-4 getekende beeld daarvan juist gelijk was, zo sterk, als het dit ooit was geweest.

7. a) En ook dwalen dezen Judeeërs (2 Kon. 17:19) van den wijn, en zij dolen van den sterken drank (Num. 6:4), niet alleen verlopen zij zich in eigenlijk gezegde dronkenschap, maar zij zijn ook geheel verdwaasd door den zwijmelwijn van vooroordelen en valse begrippen, zodat zij zich met niets betekenende kleinigheden ophouden en hunnen wezenlijken welstand verwaarlozen. Dit is niet alleen het bestaan van het gros des Joodsen volks, maar ook van de hoofden en voorgangers; zij, die wachters moesten zijn, de priester en de profeet dwalen van den sterken drank, de gezichten, die zij zien, en de woorden, die zij

uiten, ademen den geest der verblinding, door welken zij vervuld zijn; zij zijn verslonden van den wijn, zij dolen van sterken drank; zij dwalen in het gezicht, zij waggelen in het gericht.

a) Jes. 5:11.

Jesaja bootst in zijne rede het stotteren der drinkers na (even als het Latijnse: sta pes, sta mi pes, sta pes, de latere mi pes) in de driemaal herhaalde uitdrukking: shagoe-taghoe, shagoe-taghoe, shagoe-pakoe.

Met dit vers, door het inleidende en ook, gaat de Profeet van Efraïm op Juda over.

8. Want alle tafels zijn vol van uitspuwsel en van drek, zodat er gene plaats schoon is; in alle zaken van het leven is die geest der dronkenschap doorgedrongen.

Men vergete niet, dat wij een werk van oosterse retorica voor ons hebben en bedenke wel, dat het de heilige toorn van den profeet is, de afschuw voor zulke dingen, die hem de woorden in den mond legt.

9. Wie zou Hij dan de kennis, het recht begrip van Goddelijke zaken in 't algemeen en voornamelijk de Goddelijke beschikkingen in de gebeurtenissen van dezen tijd leren? en wie zou Hij het gehoorde te verstaan geven omtrent het nabijzijnd gericht en hetgeen daarmee samenhangt, den gespeenden van de melk? den afgetrokkenen van de borsten?

1) In vs. 9 en 10 voert de Profeet de spotters met het woord van God sprekende in. Zij wenden zich af van Zijn strafredenen door spottend te vragen, of hij dan denkt dat zij kleine, niets wetende, van niets geen verstand hebbende kinderen zijn, die noch alles van meer af aan moeten leren. Zij spreken dan ook van gebod op gebod, regel op regel en dit bij herhaling, er spottend bijvoegende: hier een weinig, daar een weinig.

10. Want, zich van Hem afwendende zeggen zij: het is gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig. 1)

1) Zij hadden de letter wel van het gebod, maar geen bevinding van dezelfde kracht en geest, het klopte gedurig bij hen aan, maar werd nooit bij hen ingelaten. Wat nog erger was, men dreef er den spot mede, des Heren Woord was bij hen gebod op gebod, regel op regel, als een relletje, want men zong er van en maakte het als tot een spot en schimprede, als men onder zijn glazen, bekers of bokalen zat.

11. Daarom, omdat zij den Heere en Zijne ware profeten zo verachtelijk en spottend afwijzen, zal Hij, wanneer Zijn tijd komt, hen met gelijke munt betalen; door belachelijke, stamelende lippen en door ene andere tong, namelijk door die van ruwe en barbaarse volken, van welke Hij Zich ter kastijding bedient, zal Hij tot dit volk spreken. 1)

1) De Heere voorspelt hier aan de spotters met zijn Woord, dat Hij tot hen een volk zal zenden, om door dat volk tot hen te spreken, hetwelk stamelende van spraak en van een

anderen of vreemden tong zou zijn, d. i. dat het tot hen zo zou spreken, dat zij het niet verstaan konden, maar daarom toch wel gevoelen zouden.

De Heere dreigt hun met de tuchting door Assur, een volk wiens spraak verwant was aan die der Joden, maar welke toch in hun oren een vreemde taal zou wezen en heel moeilijk om te verstaan.

2) In 1 Kor. 14:21 gebruikt de Apostel Paulus onze plaats, om ene eenzijdige waardering van het spreken in talen tegen te staan. De Apostel vermaant de Corinthiërs niet uit het oog te verliezen, wat het eigenlijk stichtelijke, het opbouwende was; het spreken in vreemde talen zou nooit, zo als dit op onze plaats het geval is, kunnen optreden in de eigenschap van een gericht, als laatste en uiterste proef, om het verharde ongeloof te verbreken, wanneer het niet een zeker exoterisch (op degenen, die daar buiten zijn, berekend) karakter volgens zijne natuur bezat.

12. Tot dewelke Hij door Zijne profeten gezegd heeft: Dit daar is de rust, dat gij aan anderen die rust bereidt, geeft den moede rust, en dit is de verkwikking; doch zij hebben niet willen horen.

Jehova wees hen door Zijne profeten, na de zwaar genoeg ervaren gerichten, die tot hiertoe hadden plaats gehad (Hoofdstuk 14:30), op den rechten weg tot rust en herstel (Jer. 6:16), en vermaande hen aan het volk, dat onder Achaz door de oorlogslasten zoveel geleden had (2 Kron. 28) toch rust te gunnen, en het niet door aanhitsing tegen Assur in een nieuwen oorlog te wikkelen, door het kopen van hulp van Egypte, noch boven de schatting, die aan Assur moest worden betaald (2 Kon. 18:16) te belasten. Maar zij wilden niet horen, hun staatkunde is ene andere dan die van stil zich, geloven en wachten, zo zal dan het woord van Jehova, dat zij voor een eindeloze rij van nietige instellingen hielden, veranderd worden in een eindeloze rij van pijnen en smarten. Zie de onder vs. 13.

13. Zo zal tot rechtvaardige vergelding hun het woord des HEREN zijn, zo als zij dit zelf te voren hebben gezegd (vs. 10): gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig, a) opdat zij heengaan en achterwaarts vallen, en verbreken, en verstrikt en gevangen worden (Hoofdstuk 8:15).

a) 2 Kor. 2:16.

Vs. 11-13 worden aldus verklaard door Umbreit. Hij tekent aan: "Laat hen slechts spotten, deze valse profeten en onrechtvaardige rechters des volks wanneer zij in afgebrokene woorden van dronken geklap over de menigerlei verordeningen en bepalingen der heilige wet bezwaren uiten, als behoefden zij, aan 't onderricht der kinderen ontwassen, de terechtwijzende prediking des Goddelijken Woords niet-de gehoonde gerechtigheid des Heren zal hun nog lastiger leraars zenden door volken van vreemde spraak, die in ene onverstaanbare taal, welke klinkt als het stamelen van bedwelmden, wetten op wetten voorschrijven, die hen van alle vrijheid en zelfstandigheid beroven. De dwazen! De wet van den Heilige, welker opvolging hun vrede en ware vrijheid zou gebracht hebben, hebben zij

verworpen, en door deze verwerping de vreemde wetten der vijanden over zich gehaald, die hen in slaafse boeien slaan en in 't verderf storten. Waar en treffend noemt Jesaja de wet ene rustplaats en ene verkwikking voor den vermoeiden, waartegen hij de geboden des volks van vreemde spraak als stenen voorstelt, die hun tot aanstoot, val en verplettering worden, of de strikken en garens, die hen verstrikken en vangen. Ja! de wet des Heren is zoeter dan honing en honingzeem (Ps. 19:11). Zijne geboden zijn hartverblijdend, ogen verlichtend (vs. 9). Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. "

V. d. Palm zegt: "Dewijl zij Jehova's waarschuwingen en vermaningen spottend uitmaken voor meesterachtig onderricht aan pas gespeende kinderen, welan! zo zal God hen voortaan als kinderen behandelen, hen tot wie Hij anders sprak: "dit is de rust enz. " dat is hen, die Hij anders met de openbaring van de gewichtigste waarheden des heils begunstigde, en in last gaf die ook anderen te verkondigen, als ene ruste voor de moede, deze zal Hij als kinderen behandelen, wier gebroken kindertaal men nabootst, terwijl men stamelend, bijkans belachelijk met hen spreekt en kinderachtig verbasterde woorden tot hen gebruikt. Zijn woord tot hen zal voortaan zijn, gebod op gebod enz. Hij zal hun gene rust laten, maar gedurig Zijne verwijtingen, berispingen, vermaningen, bedreigingen, herhalen; zo mogen zij als kinderen struikelen, achterover slaan, zich bezeren en verstrikt, gevangen worden, als dwaze, balsturige kinderen, moedwillig in hun ongeluk lopen. Wij hopen, dat deze onze uitlegging ener zeer duistere zinsnede met de ongedwongendste in gelijken rang gesteld mag worden. "

14. Daarom, omdat gij voor terechtwijzing in goedheid zo ontoegankelijk zijt (vs. 12), hoort des HEREN woord, dat tot uwe straf over u is gekomen, gij bespotten gij heersers over dit volk, dat te Jeruzalem is, gij, die met uwe spotwoorden (vs. 10) het volk van den Heere afleidt, in plaats van het tot Hem te leiden, zo als uwe roeping was.

15. Omdat gijlieden in uwe harten zegt, wanneer gij de vermaningen der profeten hoort, die u met verderf en ondergang bedreigen, en het gericht ook werkelijk van dag tot dag nader komt: Wij hebben, daar wij ons aan de grote macht van Egypte, die sterk is in 't beschermen, hebben aangesloten, een verbond met den dood gemaakt, en met de hel, met het graf, hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt, 1) zodat zij niet, gelijk de profeten dreigen, ons, maar onze vijanden, de ASSYRIËRS, zullen verslinden. Egypte is sterk genoeg, om ons tegen alle gevaar te beschermen; wanneer de overvloeiende gesel van ASSYRIË doortrekken zal, als verwoesting alles overstroomt, zal hij tot ons niet komen, maar tegen de hulp van Egypte als tegen ene rots teruggestoten worden; want wij hebben de leugen ons tot ene toevlucht gesteld, en onder de valsheid 2) hebben wij ons verborgen; wij zullen onze aansluiting aan die grote macht voorzichtig en lang genoeg voor ASSYRIË weten te verbergen, totdat de tijd om openlijk af te vallen, rijp is geworden (2 Kon. 18:16).

1) Onder dood en hel hebben we hier niet te verstaan, zoals sommigen willen de ASSYRIËRS, want zij waren feitelijk knechten van dit volk, maar het verderf, wat de Heere God in vs. 11-13 heeft aangekondigd, werkelijk dood en verderf. Zij zijn in hun opgeblazen dronkemanswaanin zo verzekerd dat hun geen verderf zal overkomen, dat zij spottend durven zeggen, dat zij er een verdrag mee hebben gemaakt.

2) Onder leugen en valsheid is bedoeld de geoefendheid in listen en streken van allerlei aard, de kunst van verbergen, van heimelijk intrigeren, en wat verder nog tot de middelen ener valse diplomatiek en lage politiek behoort. Dat zich de tegenstanders, met welke Jesaja te doen heeft, met veel ijver op dit gebied bewogen, is uit Hoofdstuk 30:1 v. 31:1 v. te zien; ook den Heere behandelen zij als ene macht der wereld, tegenover welke men iets kon geheim houden en verbergen (Hoofdstuk 29:25); ook deze berekening hunner krankzinnigheid, en deze in de eerste plaats, behoort daartoe. Overigens heeft de profeet de uitdrukkingen gekozen van zijn standpunt af, zij zelf hadden zonder twijfel voor dat alles de prachtigste namen.

Ook kan hier onder verstaan worden, en naar onze mening allereerst, de trouwbreuk met ASSYRIË, welke zij op het oog hebben. De on-theocratische hofpartij bij Hizkia had het oog gevestigd op Egypte, en was van zins alle knechtschap aan Assyrië op te zeggen.

16. Daarom zal de Heere u geheel op dezelfde wijze behandelen als vroeger Achaz, toen deze dezelfde politiek volgde, wie ene Messiaanse profetie werd gegeven, die, wat den zaligenden inhoud betrof, hem zelven niets aanging, maar hare vloek-zijde tegen hem keerde en een reuk des doods ten dode voor hem werd (Hoofdstuk 7:14 vv.). Alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik ben het, die Jeruzalem bescherm, maar niet uwe Egyptische politiek is de hulp tegen Assur a), ik leg enen grondsteen 1), ene hulp niet alleen tegen den nabijzijnden, maar tegen elke nood in Zion, enen beproefden steen, die zich betoond heeft de eigenlijke drager van Mijn Gods-gebouw op aarde te zijn en zich verder altijd betonen zal, tevens een steen der bewaring en der beproeving te zijn, bij welchen de gedachten van veler harten openbaar worden (Hoofdstuk 8:14 vv. Luk. 2:34 vv.), enen kostelijken, uit het kostbaarste materiaal gehouwen hoeksteen, die, gelijk hij in zijne eigenschap als hoeksteen de beide, uit Joden en Heidenen samengevoegde muren der kerk tot een geheel verbindt (Efeze. 2:14 vv.), wel vast gegrondvest is, 2) die door zijne eigene vaste en diepe grondvesting aan alles, wat er op gebouwd wordt, onveranderlijke vastheid geeft. Wie gelooft, in geloof op dezen grondsteen bouwt, die zal niet haasten 3); hoewel alles schijnt verloren te zijn, weet hij, dat ook de poorten der hel de Kerk niet kunnen overweldigen en hij blijft standvastig op zijnen post.

a) Ps. 118:22. MATTHEUS. 21:42. Hand. 4:11 Rom. 9:33; 10:11. 1 Kor. 3:11. Efeze. 2:20. 1 Petrus 2:6, 7, 8.

1) Niet Hizkia als persoon, maar Hizkia als de drager der verbondsgedachte, als de type van den Christus Gods, wordt hier in de allereerste plaats bedoeld. Omdat God een eeuwig verbond met zijnen knecht David had gemaakt, daarom zou Juda niet uitgeroeid worden, al zou het straks en later hevig getuchtigd worden.

Maar gelijk Hizkia, de type in deze was van den Christus, zo is ook deze profetie weer een Messiaanse, die haar volkomen vervulling heeft gekregen in Hem, dien de Apostelen aanduiden als den hoeksteen in Zion gelegd.

Gelijk Hizkia als de drager der verbondsgedachte het teken was, dat de Heere zijn volk niet zou verlaten, zo is Christus Jezus als het Hoofd des Verbonds de van God gegeven Naam tot

zaligheid. Wie in Hem gelooft, zal niet behoeven te vluchten, zal niet beschaamd worden, ook al dreigt wereld en Satan met verderf en ondergang.

2) Zowel Paulus als Petrus hebben deze uitspraak van niemand anders dan den Messias verklaard, en we weten niet, wat ons verhinderen zou, die verklaring de ware te noemen. Jesaja is in dit hoofdstuk bezig met Gods oordelen wel allereerst aan Efraïm, maar ook aan Juda te voorspellen. Zo ver was ook in het laatste rijk de lichtzinnigheid van velen gestegen, dat zij alle palen te buiten ging. Tegenover het trotse zelfvertrouwen, dat zich beroemde zelfs met den dood een verbond gesloten te hebben, wijst nu de profeet in Jehova's naam op een beteren, den enigen grond van vertrouwen. Op een steen wordt gewezen, die aan den hoek van het fundament is geplaatst en alzo ten rustpunt voor geheel een gebouw kan verstrekken; die daarop bouwt, heeft niet te vrezen dat hij geschud of bewogen zal worden. Wij behoeven niet aan te nemen, dat hier enkel en uitsluitend op den Messias gedoeld wordt, die, eerst zo vele eeuwen later verschenen, in geen geval het rijk van Juda van het hier gedreigde verderf heeft verlost. Maar in ieder geval klinkt, althans in onze oren, de uitspraak te verheven, om op niemand dan Hizkia te zien. Wij zullen wel niet dwalen, wanneer wij menen, dat hier van David's huis in het algemeen wordt gesproken, met dien verstande nochtans, dat hetgeen hier van dat geslacht wordt gezegd, pas zijne volle vervulling door dien groten Koning ontvangt, die David's troon zou beklimmen. Dat vorstengeslacht, waarvan Hizkia een sieraad was, maar de Christus de Kroon zou uitmaken, was door God bestemd en verordend om de steun van den Staat te zijn in tegenwoordigen dreigend gevaar. Wie op dezen steen bouwde, d. i. op dit geslacht, waaruit de Messias zou voortkomen, zijn nationale verwachting bleef vestigen, had niets van die gevaren te duchten; hij zou, gelijk Petrus en Paulus vertalen op het voetspoor der zeventigen, niet beschaamd worden. In Hizkia's dagen aanvankelijk vervuld, voor zoverre deze godvruchtige vorst in gezindheid en werkzaamheid een schaduwbeeld van den groten Davidsspruit heten mocht, is dat antwoord ten volle bewaarheid geworden in Hem, op welken het gehele gebouw, bekwaamelijk te zamen gevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel in den Heere. "

Haasten is bij den Profeet niet anders te zeggen, als door een vertrouwen op zich zelf den Christus (om zo te spreken) voorbijgaan, of door een vertrouwen op de Wet der rechtvaardigheid, die de onbedachtzame mensen hebben gezocht, de rechtvaardigheid, die uit het geloof is verwaarlozen en door zich zelf en door zijne werken, tot de zaligheid willen komen. Het ontwijfelbaar gevolg nu van dezen voorbarigen en onbedachtzamen handel is schaamte. Want gelijkerwijs degenen, die geloven en den Christus als hun leidsman volgen, niet beschaamd worden, alzo moeten diegenen, die zich een eigen rechtvaardigheid oprichten en de wet der rechtvaardigheid zoeken, noodzakelijk beschaamd worden. Derhalve hebben de Apostelen datgene, wat Jesaja gezegd heeft: Die in Hem gelooft, zal niet haasten, verklaringshalve zeer wel vertaald op deze wijze: Een iegelijk, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden, dewijl de haastenden geen andere uitkomsten als van schaamte bekomen.

3) Beter: "die zal niet vlieden, " of "die heeft niets te vrezen. " In 't Nieuwe Testament "die zal niet beschaamd worden. " Onze Staten-overzetters verklaren: "Versta hierbij: "en derhalve komt hij niet te schande" maar hij krijgt eindelijk die zalige uitkomst, die hij met geduld

verwacht heeft, gerust en weltevreden zijnde, geen anderen troost of toevlucht zoekende dan Christus Jezus. "

17. En ik zal, terwijl Ik in Mijn Zion dien daarin gelegden grondsteen stel, en degenen, die niet geloven, van dezen waren grond tot vertrouwen wegvluchten en tot valse hulp hun toevlucht nemen, het gericht stellen naar het richtsnoer, juist en volkomen vergelding doen zonder enige genade te schenken, en de gerechtigheid naar het paslood;

1) Mijn handelen zal zijn naar de strengste regelen van billijkheid; en de hagel, Mijn nu beginnend gericht, zal de toevlucht der leugen, de valse hoop der groten in Jeruzalem, die zich op Egypte, in plaats van op Mij, verlaten, wegvagen. Van dit leugendak zal geen enkele spar bij den anderen blijven, en de wateren van Mijnen toorn, die als een regen neervallen, zullen de schuilplaats, die zij door hun leugens en hun huichelarij (vs. 15) tussen zich en het dreigend gevaar tot verbergings hadden gesteld, overlopen. Alle bedrieglijke gronden van vertrouwen zullen op eenmaal wegzinken.

1) Eigenlijk: het recht stellen tot richtsnoer, en de gerechtigheid tot een paslood. Dat is: volgens recht en gerechtigheid zal de Heere zijne oordelen zenden tegen Juda. Het gericht en de oordelen, welke de Heere zenden zal worden hier vergeleken bij een gebouw, dat naar de strengste eisen wordt opgetrokken. Zo zou ook aan de uitvoering van Zijn voornemen niets ontbreken om met zijn gericht te komen over die partij, die, Hem verlatende, vertrouwen op den mens had gesteld.

18. En ulieder verbond met den dood, waarop gij u beroemt, zal te niet gedaan worden, en uw voorzichtig verdrag met den hel (vs. 15) zal niet bestaan, maar dood en hel zullen volkomen macht hebben om u te verslinden; wanneer de overvloeiende gesel, de menigte der heirlegers als een overstromende vloed doortrekken zal, gelijk zij ook werkelijk zal komen, dan zult gijlieden van deze vijandelijke macht vertreden worden gelijk slijk op de straten (Hoofdstuk 10:6).

19. Van den tijd af, als hij doortrekt, zal hij ulieden wegnemen, want alle morgen zal hij doortrekken, bij dag en bij nacht; met elke morgen begint de ellende op nieuw, en zij woedt den gansen dag en den volgenden nacht tot aan den nieuwen morgen; en het zal geschieden, dat het gerucht te verstaan, enkel beroering zal wezen 1); het horen alleen van 't naderen des vijands zal allen met schrik vervullen.

1) Luther vertaalt deze laatste woorden: "de aanvechting alleen leert op het woord merken. " Zo ook Umbreit: "Schrik slechts doet openbaring verstaan. "

Wij verkiezen de vertaling der Staten-Overzetters, in dezen zin, dat de Profeet hier voorspelt, dat zelfs het gerucht van den doortrekkenden gesel ene siddering zal veroorzaken.

20. Want het verbond met Egypte, waarin men meende rust en bescherming te zullen vinden, zal in een toestand brengen, waarvan het spreekwoord geldt: het bed zal korter zijn, dan dat men zich daarop uitstrekken kunne, en het deksel zal te smal wezen, als men zich daaronder voegt, de wereld zal hun te nauw zijn.

Zij zullen in die akelige omstandigheid zijn, als wanneer iemand alles te eng en te bang is.

Men vindt hier twee spreekwoordelijke gezegden, welke te kennen geven, dat alle aardse verkwikkingen niet in staat zijn tot het genezen der kwalen, waartoe zij worden gebruikt, en dat menselijke uitvindingen te kort schieten, om ons te beveiligen tegen de hand der Voorzienigheid, wanneer die ons wil vinden, om ons te straffen.

Geen schuilplaats zou zich voor hen opdoen, geen berging zou er voor hen wezen. Zo gaat het ook met degenen, die zich niet in Christus grondvesten, maar op hun eigene gerechtigheid steunen en zich daarmee willen bedekken. Deze bedriegen zich ook en vinden in het einde evenals onze eerste ouders, dat die vijgenbladeren niet toereikend zijn om de schande der naaktheid te bedekken.

21. Hoe hebben zij zich ten opzichte van dit verbond jammerlijk in hun verwachtingen bedrogen gezien; want de HEERE zal Zich opmaken, gelijk op den berg Gerazim, gelijk Hij van deze hoogte bij de vlakte van Refaïm Zich tegen de Filistijnen opmaakte en hun ene beslissende nederlaag, toebracht (2 Sam. 5:17-21. 1 Kron. 14:8-12 Hij zal beroerd zijn, in toorn ontstoken, gelijk in het dal van Gibeon, 1) om Zijn werk, dat Hij tegen het huis van Juda had voorgenomen, te doen, Zijn werk zal vreemd zijn, en om Zijne daad te doen, Zijne daad zal vreemd zijn: Hij zal op buitengewone, raadselachtige wijze handelen, daar Hij nu als een vijand doet tegen degenen, die toch Zijn eigendom zijn, en die tot hiertoe met ontelbare bewijzen van de tederste zorg door Hem zijn overladen.

1) De reden waarom Jesaja uit de geschiedenis van 't verledene juist deze beide voorvallen ter vergelijking heeft gekozen, is gelegen in de beelden, waardoor in ons Hoofdstuk de gerichten Gods worden voorgesteld. De Heere sloeg de Kanaänieten in het dal bij Gibeon met hagel; vergelijk daarmee in vs. 2 en 17 van ons Hoofdstuk de uitdrukking: "hagelvloed en hagel. " Machtig en onweerstaanbaar, als wateren voortsleurend, had de Heere in het dal van Efraïm de Filistijnen door de hand van David neergeworpen. Vergelijk daarmee het beeld: "vloed der sterke wateren, " (vs. 2 en 17, ook wat 17 en 18 van den vloed is gezegd.

Ook is het mogelijk dat de Profeet hier ziet op het feit dat David de Filistijnen heeft geslagen van Gibeon tot Gezer toe (1 Kron. 14:16). Dit is te meer waarschijnlijk, dewijl in datzelfde hoofdstuk eerst van Peràzim gesproken wordt. De Heere God wil dan daarmee zeggen, dat gelijk aan zijn knecht David, den eersten theocratische koning, den man naar Zijn hart, macht gegeven werd, om de vijanden zijns volks te verslaan, het nu omgekeerd zal zijn. Nu zal het geschieden, dat het volk, dewijl het zich van Jehova's dienst afwendt en Hem verlaten heeft door de vijanden zal geslagen worden.

22. Nu dan drijft ten minste hierbij den spot niet, waarmee gij tot hiertoe alle profetische vermaningen en waarschuwingen hebt verworpen (vs. 9 vv.), opdat uwe handen, met welke gij door de machten des verderfs zijt vastgebonden en waarmee gij u aan Assur gebonden hebt, niet vaster gemaakt worden dan zij reeds zijn, en het gericht tot ene onverdraaglijke hoogte zou moeten stijgen; want ik heb van den Heere, den Almachtige, HEERE der heirscharen gehoord ene verdelging (Hoofdstuk 10:23), ja, ene, die vast besloten is over het

ganse land, over de ganse aarde. 1) Er is nu wel aan de ene zijde gene keuze over, de tijd van lankmoedigheid en geduld is voorbij en het verderf zal komen, maar aan de andere zijde kunt gij het nog mogelijk maken, dat de smart u ten zegen wordt.

1) Na de dreiging noch de vermaning tot boete en bekering. De Heere laat hier nog waarschuwen om op te houden met het steunen op eigen inzichten en verwachting te hebben van eigen voornemens. En om nu deze vermaning te klemmender te maken, laat de Heere door den Profeet zeggen, dat een onherroepelijk verderf over de ganse aarde is besloten.

Hiermede eindigt in dit hoofdstuk de dreiging tegen de spotters, want in vs. 23 komt de Heere bij wijze van een vergelijking, aan het dagelijks leven in den oogsttijd ontleend, met een troostwoord tot Zijn volk, tot de gelovigen.

Immers, als de oordelen Gods over land en volk gaan, ontkomen ook de gelovigen er niet aan. Maar wat voor de ongelovigen een straf en een oordeel is, is voor de gelovigen een beproeving ten goede, opdat er voor hen nog een vreedzame vrucht der gerechtigheid uit zou geboren worden.

23. Neemt alzo ter oren en hoort mijne stem, merkt op en hoort mijne rede; ik wil u door ene aan 't menselijke ontleende gelijkenis duidelijk maken, hoe Gods gericht ten verderve over zijne vijanden toch nog naar een gezegend einde kan leiden!

24. Ploegt de ploeger den gehelen dag om te zaaïen? opent (Job 38:10) en egt hij zijn land den gehele dag, zodat het doorwoelen van den grond zijn enig doel en zijne vreugde is?

25. Is het niet integendeel alzo? wanneer hij het bovenste daarvan door ploegen en eggen bereid en effen gemaakt heeft, zodat het voor het ontvangen van het zaad bereid is, dan strooit hij wikken en spreidt, zaait komijn, of hij werpt er van de beste tarwe in, of uitgelezene, gerst of spelt, elk aan zijne plaats, die daarvoor naar zijne mening de geschiktste is.

26. En zijn God onderricht hem van de wijze, Hij leert hem.

"Of onderwijst hem tot bescheidenheid. " Deze woorden dus vertaald, melden de reden, waarom de landman zo omzichtig en voorzichtig handelt in het bestuur van zijne zaken, namelijk, omdat God hem begiftigd heeft met wijsheid en verstand om zo te doen (Job 35:11). Dit geeft te kennen, dat hij, die den landbouwer dit leert, veelmeer zelf te werk zou gaan op ene bescheidene en voorzichtige wijze in het uitvoeren Zijner thans gedreigde oordelen op bekwame tijden, en in het volmaken Zijner werken. Dit is buiten twijfel beoogd in de ganse gelijkenis. Maar er is ene andere lezing en vertaling, welke beter schijnen overeen te komen met de woorden van den tekst en met den samenhang: namelijk "en hij slaat het uit volgens de wijze, welke zijn God hem leert. " Volgens deze opvatting gaat de profeet hier over van de bescheidenheid des landbouwers in het zaaïen tot zijn verstandig gedrag in het dorsen en uitslaan van het zaad, dat in vs. 27 en 28 uitvoeriger wordt beschreven.

Ploegt de ploeger van dag tot dag, vraagt de tekst en het antwoord is aanstonds ontkennend. Zulk een arbeid zou volstrekt nodeloos zijn; hij drijft de ploegschaar slechts zo lang en zo vaak door den bodem als nodig is, om de voren te maken en de zaden te strooien. Een dagelijkse omwoeling der akkers, ook dan wanneer de levenskiem rijpt, zou alle beginselen des levens verstikken. Zo verlopen er dan weken en maanden tussen het harde ploegen en het hevige dorsen, waarin de vrucht zich in stille kalmte ontwikkelt. De landbouwer kent den juisten tijd, waarop akker en zaad dien harden proef moet doorstaan, en niet langer dan beider behoefte het vordert, onderwerpt hij die aan zo strenge bewerking. Niet anders is het in het Koninkrijk Gods. Elke beproeving, die God aan zijn gelovigen zendt, is binnen even juiste grenzen beperkt.

27. Uit deze gelijkenis blijkt duidelijk, dat de Heere niet de kastijding zelf wil, maar nauwkeurig de maat houdt, en de richting daaraan geeft, dat zij niet ten dode, maar ten zegen zij; want men dorst de wikken niet met den dorswagen (Deut. 25:4); en men laat het wagenrad niet rondom over het komijn gaan, omdat men anders deze tedere peulvruchten zou verderven; maar de wikken slaat men uit met enen staf, en het komijn met enen stok, zo als men met het koren doet, als men het slechts weinig heeft (Richt. 6:11. Ruth 2:17).

Hier komt de drievoudige manier van het dorsen in 't Oosten in aanmerking: 1. men laat het koren door ossen uitreden, die of aan palen gebonden worden, waaraan zij in een kring moeten rondlopen, of ook vrij over het koren rondgaan. (vgl. Hosea 10:11 Micha 4:12, 13. Deut. 25:4). Dit is de eenvoudigste en oudste manier. 2. 't Geschiedt door ene soort van sleden, die over het opgehoopte koren zo lang getrokken worden, totdat de korrels zijn uitgevallen. Deze sleden zijn van tweeërlei soort. Of zij bestaan alleen uit enige planken, die met scherpe stenen bezet zijn, waardoor het koren aan tweeën gesneden wordt, of zij zijn van rollen voorzien, aan welke ijzeren prikkels zijn vastgemaakt. Zo beschrijft deze machines reeds Varro L. I. c 57 (vgl. Hoofdstuk 41:15.) 3. Men slaat met een stok de korrels uit, 't geen echter bij 't koren zelden geschiedt, alleen wanneer het in geringe mate voorhanden is (vgl. Richt. 5:11. Ruth. 2:17), doch bij peulvruchten was het de meest gewone manier van dorsen.

28. Het broodkoren moet verbrijzeld worden maar de landman doet dit niet om het te vernietigen, integendeel, opdat het tot brood worde; maar hij dorst het ook niet geduriglijk dorsende, noch hij breekt het met het wiel zijns wagens, noch hij verbrijzelt het met zijne paarden, hij doet niets om ten gronde te richten, maar alles ten nutte.

Het broodkoren wordt in een mortier gestampt, of in een molen gemalen en zo tot meel gemaakt, vermits de dorstuigen daartoe niet in staat zijn.

Gataker vertaalt in zijnen "cinnus" deze woorden "noch het broodkoren enz. ", met invulling van het ontkennend woordje uit vs. 27, dat is: het wordt door dorsen niet tot meel gemaakt, maar zo men dat wil in een mortier gestampt, of in een molen gemalen "Men kan" zegt hij, omtrent het tweede lid ook vertalen: "want hij zal het dorsende niet altoos dorsen. " Ene der redenen, waarom het broodkoren niet verbrijzeld wordt, is deze, dat hij de dorsslede daarover niet onophoudelijk laat gaan, of toelaat, dat de beesten het te lang betreden; maar wanneer het uit de bast geperst en van het stro afgezonderd, zo houdt hij stil en laat af van dorsen. Gelijk

nu de landman zijn koren niet altijd dorst, zo kastijdt God niet altoos de Zijnen; indien Hij dat deed zouden hun harten geheel bezwijken (Ps. 103:9; 125:3. Jes. 57:16. Klaagt. 3:31, 32). Verder staat in 't Hebr. "en hij breekt het eer, " zodat hier wederom een voorbeeld is van het ontbreken van het woordje van ontkenning, dat hier moest worden ingevuld. Deze is ene tweede reden, waarom het koren niet verdorven wordt, namelijk omdat de landman het werk dermate weet te schikken, dat noch de hoeven der paarden, noch het wiel der dorswagens, schoon bezet met ijzeren tanden, het graan zelf in dier voege treffen, dat het nutteloos zij. Zo ook, schoon God de zijnen soms beproeft met harde dingen (Ps. 60:4, 5; 66:11, 12. Jes. 17:6), zo matigt Hij echter de verzoeking naar hun kracht (Ps. 103:13, 14. 1 Kor. 10:13 en schikt alles in Zijne wijze en heilige Voorzienigheid dermate, dat zij daarin niet vergaan (Ezechiël. 11:16. Luk. 21:16, 18. Rom. 8:28). " .

Elk kind van God heeft een bijzonderen weg van opvoeding en tuchtiging nodig, gelijk niet voor alle gewassen dezelfde wijze van doring geschikt is. God die de verschillende harten formeerde, kent ook de verschillende zijden, waar zij voor de zonde het meest zijn geopend, en die vooral moeten aangevat worden, zullen zij door tuchtiging worden vernieuwd en veredeld.

29. Zulks komt ook voort van den HEERE der heirscharen ten opzichte van Zijn volk Israël. Er mogen ook nog zulke vreselijke gerichten komen, bij welke maat noch doel op te merken is. God heeft daarom nog gene verdelging op het oog: Hij is wonderlijk van raad, Hij a) is groot van daad. Wat Hij in Zijne wijsheid besloten heeft, weet Hij alzo te volbrengen, dat ook in de wegen en middelen, van welke Hij zich bedient, wijsheid openbaar wordt.

a) Jer. 32:19

De ernstige les, de lieflijke troost achter den sluier van de parabel is in 't kort deze: Jehova straft, maar om te kunnen zegenen; Hij want, maar vernietigt niet; Hij dorst de Zijnen niet, maar Hij klopt ze, en zo Hij ook dorste, zo kunnen zij zich troosten in 't gezicht op den tijd van het gericht, die hen wacht, zij worden niet verpletterd.

God, de landman, heeft Zijn land Kanaän als met moeite en harden arbeid bereid, om daar Zijn zaad, het kroost der aartsvaders, te doen wortelen. Doch dit zaad is van verschillende soort. Efraïm en Juda: God behandelt het ook verschillend. Beiden worden zij gedorst in het Goddelijk gericht, doch het een wordt slechts lichtelijk geslagen, gelijk Juda door de ASSYRIËRS: het andere wordt onder den ijzeren dorswagen gebracht, gelijk Efraïm; doch ook dit zou niet worden verpletterd, en de Assyrische verdrukking zou aan Efraïm geen einde maken. Zie! zo schikt God, anders zo onnavolgbaar in Zijne raadslagen en handelingen, zich menigmaal naar de eenvoudigste bezigheden van het dagelijks leven.

Hij weet, hoe Hij doen moet met al Zijne schepselen, zodat dit het meest beantwoordt aan hetgeen tot Zijne verheerlijking dient. Wanneer Zijn doel bereikt is, zullen de droefenissen en vervolgingen van Zijn volk ophouden. Zijn koren zal verzameld worden in de schuur, maar het kaf zal worden verbrand met onuitblusselijk vuur.

De strafgerichten op den grond der mensheid zijn noodzakelijk, gelijk het ploegen, eggen, zaaien en dorsen om het brood tot voeding te winnen, ten zegen en tot heil des lands; niet op het dorsen komt het ten slotte aan, maar op het verkrijgen van graankorrels. Maar, gelijk naar ene onverbreekelijke wet de bearbeidingen van 't land en van zijne voortbrengselen in regelmatige opvolging menigvuldig zijn, zo ook de louterende opvoedingsmiddelen des volks naar den raad der Goddelijke wijsheid, en gelijk elk gewas opdat het gedij en vrucht drage, zo laat de wijze Landheer des hemels op den akker Zijns volks de verschillende vruchten verschillend dorsen en ziften.

HOOFDSTUK 29.

JERUZALEM ZAL VERWOEST, DE JODEN ZULLEN VERBLIND, DE HEIDENEN BEKEERD WORDEN.

II. Vs 1-24. In het vorig Hoofdstuk werd de hoofdstad van Efraïm als een bloemenkrans voorgesteld; in het Hoofdstuk dat voor ons ligt, staat tegenover haar de stad Jeruzalem, onder den naam van Ariël. Daardoor wordt zij als ene haardstede Gods en als leeuw Gods voorgesteld. De profeet begint deze voorzegging met ene verhevene summarische introïtus (inleiding), en legt als met reuzenschreden den verren weg tussen bedreiging en belofte in een kort woord af (vs. 1 en 2); daarop begint hij achter den weg, die hij in weinige majestueuze woorden heeft doorlopen, van voren af aan. Het eerste deel zijner profetie ontwikkelt hij dan door datgene voor te stellen, wat er van Jeruzalem te zijner tijd zal worden (vs. 3 en 4), om daarna ook de redding te voorzeggen, waardoor de Heere de stad als in één ogenblik uit haren hoogsten nood zal verheffen (vs. 5-8). Hierop spreekt hij uit hoe deze zijne prediking voor zijne toehoorders ene vreemde en onverstaanbare zou zijn. Dit was nu echter niet anders, daar het oordeel der verblindings over hen was gekomen en de Heere besloten had wonderbaar met Zijn volk te handelen (vs. 9-14). Terwijl hij vervolgens de vermetelheid bestraft, waarmee het geslacht van dezen tijd met eigen plannen, die het meent voor den Heere te kunnen verbergen, zich zelven wil helpen (vs. 15 en 16), gaat hij over tot den omvang der gedachten, die de Heere in korten tijd tot stand zal brengen, en tot de gemeente der veranderde nieuwe toekomst. Al het onverbeterlijke toch wordt den ondergang prijs gegeven. Israël's einde zal echter zijn overeenkomstig zijn oorsprong, en in 't vervolg zal ene gemeente in de plaats van de vorige treden, in welke de tegenwoordige zelfverblindings voor een recht inzien, en het tegenwoordige tegenstreven voor ene blijde leergierigheid geweken zijn. (vs. 17-24).

1. Wee Ariël, Ariël 1) (d. i. Jeruzalem)! de stad waarin David gelegerd heeft; waar hij zijn hof had (2 Sam. 5:6 vv.), doet jaar tot jaar, laat ze feestofferen slachten; leeft in uw gerustheid voort, terwijl de jaarlijkse feesten gezet gevierd worden, en weer voor de toekomstige feesten voorbereidselen worden gemaakt, alsof er altijd ongestoorde vrede zou zijn, totdat de tijd des gerichts daar is.

1) Het kan twijfelachtig zijn in welken zin de apocalyptische naam van Jeruzalem (vgl. Hoofdstuk 22:1 "het dal des gerichts") moet worden opgevat: het woord betekent eensdeels "leeuw Gods" (2 Sam. 23:20), anderdeels "vuurhaard Gods" (Ezechiël. 43:15 vv.). Misschien is de naam met opzet dubbelzinnig gekozen, zodat hij in vs. 1 in de tweede, in vs. 2 in de eerste betekenis staat. Een vuurhaard Gods was namelijk Jeruzalem in zoverre, als David daar niet alleen zijn hof had opgeslagen, maar ook de heilige verbondskist daarheen had gebracht (2 Sam. 6); sedert dien tijd had de Heere te Zion vuur en te Jeruzalem een haard (Hoofdstuk 31:9).

Daardoor, dat David zijne hofhouding naar Jeruzalem had overgebracht en daarna de heilige Verbondsark daarheen liet halen, werd Jeruzalem tot een vuurhaard Gods.

2. Evenwel zal Ik dien rustigen loop der zaken spoedig veranderen en Ariël beangstigen, en er zal treuring en droefheid wezen, en die stad zal Mij, tengevolge van den angst en den nood, die over haar komt, gelijk Ariël zijn, 1) zij zal in den vollen zin van het woord wezen, wat haar naam te kennen geeft.

1) Hier nemen wij dus het woord in de betekenis van "leeuw Gods". De zin is dan deze: Ik kan het niet over Mijn hart krijgen, haar werkelijk te overweldigen; Mijne genade, die haar ter zijde staat, zal Mijne aanvallen op haar te niet doen, de kracht van Mijnen aanval tegen haar breken. Door hare gebeden, door hart verootmoediging, door hare boete (Hoofdstuk 37) zal zij Mij overmeesteren, gelijk Jakob Israël door Mijne kracht onverwinbaar was voor Mij-zelfen, en in den strijd met Mij verwon (Gen. 32:24 vv.). Een leeuw Gods door Gods genade, als zodanig zich zelf betonende tegenover God. " Anderen, die hier ook ene dubbele betekenis vasthouden, leggen bovenstaande woorden zo uit: "Door Mij bekwaam gemaakt zal zij zich betonen een vuurhaard Gods te zijn, daar zij als een vuuroven de vijanden verteert (Hoofdstuk 37:36 vv.) of, daar deze even als het op het altaar opgestapeld en in brand gestoken hout door Jeruzalem hunnen ondergang vinden. " .

Ene andere verklaring geeft v. d. Palm, hierin Hensler volgende, als hij zegt: "Er is hier ene toepassing op den waren Ariël, te weten, den vuurhaard van het altaar Gods, of op het altaar zelf; daar rondom had men altijd gekerm en gesteun van de offerdieren, die er rondom heen gebonden stonden of geslacht werden. Zo zou nu ook in gans Jeruzalem gekerm en hopeloos gebaar plaats hebben, van alle kanten, "om den nood des lands, " zo verklaart ook Klinkenberg, dat Jeruzalem den Heere tot een vuurhaard zou wezen, om de Joden door het vuur van Zijnen toorn aldaar te verteren.

O. i. moet het hier in den zin van vuurhaard worden opgevat. Als de Heere zich over Jeruzalem ontfermt, zal zij werkelijk een vuurhaard blijken te zijn, die hare en Gods vijanden verteert.

In deze beide eerste verzen wordt dan in korte woorden gezegd, wat er met Jeruzalem zal plaats hebben, terwijl in de volgende verzen meer uitvoerig hierop wordt ingegaan.

3. Want a) Ik zal een leger, het leger van Sanherib (Hoofdstuk 30), in het rond om u slaan, en Ik zal u belegeren met bolwerken, u rondom omsingelen, en Ik zal vestingen tegen u opwerpen 1) (vgl. Luk. 19:43).

a) Jer. 6:3. Ezechiël. 17:17

1) God zegt niet dat Hij de stad verwoesten of uitdelgen, maar alleen dat Hij haar beangstigen wil en zal. Hij zou haar treurig en bedroefd maken, opdat zij zich bekeerde van hare boze wegen en dus haar ondergang voorkomen mocht. Meermalen had Hij haar met een heirleger Zijner Engelen omringd en haar beschermd en verlost van en tegen al hare vijanden, maar nu was Hij haar vijand geworden en bestreed haar met de wapenen harer tegenpartijen.

4. Dan zult gij vernederd worden; gij zult in groten nood, als een die boete doet, als een, die vol angst is van wege Gods oordelen, op den grond neerliggen (Hoofdstuk 36:22-37:4), gij zult uit de aarde, als uit de diepste diepte (Ps 71:20; 130:1) spreken, en a) uwe spraak zal uit het stof zachtjes voortkomen, en uwe stem zal zijn, in plaats van het overmoedig spotten, dat nu van u gehoord wordt (Hoofdstuk 28:14 vv. 22), uit de aarde als van enen tovenaars 1), die in schijn van daar een spooksel laat spreken (1 Sam. 28:7), en uwe spraak zal uit het stof piepen, zeer zacht en klagend klinken.

a) Jes. 8:19.

1) De tovenaars of dodenbezweerders gaven voor de doden te laten spreken; tot dat einde bootsten zij een geluid na, alsof er ene stem dof en zacht uit de aarde opwaarts kwam. Het zacht en dof spreken is een bewijs van vrees en neerslachtigheid; dit bedoelt Jesaja, doch hij kiest zulke uitdrukkingen, dat hij tevens van ter zijde het bespottelijk bijgeloof ten toon stelt.

‘t Is groot en schoon, dat Jesaja in den naam zijns Heren tegenover de duistere onweerswolk der gerechtigheid, den vriendelijken regenboog der genade laat schitteren. De veelbetekenende, viermaal wederklinkende naam Ariël is het, die hem zelve den troost der onschendbaarheid der heilige godsstad geeft. De vuurhaard Gods, die daar schijnt (Hoofdstuk 31:9), zal voor de duisternis der heidenen niet uitgaan. Maar verootmoedigd zullen de trotse inwoners der heilige stad ten diepste worden, en terwijl de profeet haar door de wallen der belegeraars dicht ingesloten en in ‘t nauw gebracht ziet, verschijnt hem haar beeld in den persoon van ene op de aarde liggende, diep in ‘t stof gehulde, treurende vrouw, die in boetedoening en geweent met gesmoorde stem God om genade smeekt; ja! de levensvolle is nu als een spooksel geworden, dat uit de diepte met gebrokene, gesmoorde stem spreekt.

5. En de menigte uwer vreemde 1) soldaten, zal zijn gelijk dun stof, en de menigte der tirannen, der dapperste legerhoofden a), als voorbijvliegend kaf; en b) het zal in een ogenblik haastelijk geschieden.

a) Job 21:18. Ps. 1:4; 35:5. Jes. 17:13. b) Jes. 30:13.

1) In het Hebr. Hamoon zaraïk. Beter: de menigte uwer vijanden. Het woord soldaten, is door onze Staten-Overzetteren er tussen in gevoegd. Maar er wordt hier niet gesproken van de vreemde hulpstroepen, maar van de vijanden, die als dun stof, d. i. in ontelbare menigte, en straks van de tirannen, die, als voorbijvliegend kaf, evenzeer in grote menigte zouden komen.

Maar er ligt tevens in opgesloten, dat al mocht de vijand als dun stof en als opstuivend kaf, zo ontelbaar velen, tegen Jeruzalem samenspannen, zij ook straks als stof en kaf voor de hand Gods zouden wegstuiven.

Daarop wijst toch het laatste gedeelte, waarin gezegd wordt, dat het in één ogenblik zou geschieden.

Terecht tekent Henry aan: "De menigte van uwe vreemde vijanden, van de volken der vreemden, die u bestrijden, zal geheel en al verslagen en als kaf haastelijk door den wind verdreven worden. "

6. Gij zult van den HEERE der heirscharen bezocht worden en wel met donder, met aardbeving, en groot geluid, met wervelwind en onweder, en de vlam eens verterenden vuurs 1).

1) Dit ziet niet op een bezoeken in toorn, maar in genade, want de ontbonden natuurkrachten zullen instrumenten des Heeren zijn om de vijanden te vernietigen en Jeruzalem te verlossen.

7. En wat voor u ene bezoeking is in genade, dat is voor de Assyriërs ene bezoeking in toorn; gelijk de droom van een nachtgezicht in een ogenblik voorbij is, alzo zal ook de veelheid aller heidenen spoedig en spoorloos verdwenen zijn, van allen, die tegen Ariël strijden zullen; zelfs allen, die tegen haar en hare vestingen strijden, en haar, en in 't bijzonder den burg op Zion, beangstigen zullen.

8. Het zal, om het beeld van het vorige vers nog eens te gebruiken, alzo zijn, gelijk wanneer een hongerige droomt, en ziet hij eet, (dat hij eet); maar als hij ontwaakt, zo is zijne ziel 1) ledig, of gelijk als wanneer een dorstige droomt, en ziet hij drinkt (dat hij drinkt); maar als hij ontwaakt, ziet, zo is hij nog mat, en zijne ziel is nog even begerig als te voren; alzo zal de menigte aller heidenen zijn, die tegen den berg Zion krijgen, al hun verwachtingen, om Jeruzalem te verslinden, zullen als in één ogenblik vergaan.

1) Hongeren en dorsten van den ontwaakte wordt aan zijne ziel toegeschreven (vgl. Hoofdst. 32:6; 5:14. Spr. 6:30), omdat hier de ziel de oorzaak is van het fysische leven, en alle zinnelijke bewegingen en verrichtingen zonder haar gene ervaringen en gewaarwordingen zouden zijn. De hongerige maag is alleen hetgeen ondervonden wordt, al het gevoelige aan de lichaamsdelen is slechts middel tot gewaarwording; de ziel is het die gewaar wordt. Uit den toestand van het dromen in het waken overgegaan gevoelt de ziel hare begeerte even zo onvoldaan als te voren.

De Assyriërs hadden in hun verbeelding Jeruzalem reeds ingezwolgen, maar God zou hun hoop haastig vrijdelen en hen ledig en onvoldaan wegzenden.

Des Heeren doel is bereikt, en gelijk Zijn volk, vernederd in 't stof gebogen, des Almachtigen hand heeft gezien, zo zullen ook de heidenen haar ondervinden, en gelijk stof en kaf voor Zijn storm, eer zij 't vermoeden, in een ogenblik wegvliegen. Wat is nu hun geweldig rumoer voor Jeruzalems poorten tegen de grote stem van Jehova, tegen den donder Zijns woords, tegen 't verterende vuur Zijner schitterende bliksems, tegen den onweersstorm van Zijn verpletterend gericht? In ene spottende gelijkenis belacht de profeet de teleurgestelde verwachtingen der naar Jeruzalems schatten hongerende en dorstende vijanden als een tergend droombeeld des nachts, dat in den slaap bedrieglijke vervulling van den wens voorspiegelt, om bij 't ontwaken des te gevoeliger ledigheid achter te laten.

9. Maar zal die indruk ene blijvende zijn? Deze diepe vernedering van Ariël, deze wonderbare redding, deze plotselinge verheffing uit de diepte in de hoogte, zal zij bij u wel meer dan ene ogenblikkelijke verbazing te weeg brengen (Luk. 18:8). Zij vertoeven, daarom verwondert u (liever: verbaast en verwondert u) over de verblinding, zij zijn vrolijk, derhalve roept gijlieden, maar het is niet het Gode welgevallige vreugdegeroep; zij zijn dronken, maar niet van wijn, welke toestand ten minste nog een voorbijgaande is; zij waggelen, maar niet van sterken drank, van dadelwijn.

A. Schultens meent, dat de spreekwijs "dronken en niet van wijn" ook de betekenis heeft van: meer dronken, meer bedwelmd dan zij, die zich in wijn of geestrijk vocht te buiten gaan.

Zij waren dronken, maar niet van wijn of wijn alleen, want ook was de dronkenschap een hunner zonden, maar hun dronkenschap ontstond ook uit liefde tot de wereld en hare vermaken, en bestond dus in verkleefdheid aan bedorven beginselen, en aan vooroordelen tegen God en den godsdienst. Zij wisten niet wat zij zeiden, deden of dachten, noch wat zij wilden doen. God had meermalen tot hen gesproken en hen een en andermaal laten vermanen en bestraffen, maar zij begrepen het niet en verstonden het niet. Zij waren onbestendig in hun raad en besluit nemen en struikelden over alles, wat hun in den weg lag.

Zodanig is de aard toch ener geestelijke dronkenschap.

10. Ik verwonder mij echter niet over dat ongeloof en die stompzinigheid naar den geest; want de HEERE heeft over ulieden, gelijk Hij mij bij mijne roeping tot profeet heeft geopenbaard (Hoofdst. 6:9 vv.), uitgegoten a) enen geest des diepen slaaps, en Hij heeft uwe ogen 1) toegesloten, zodat zij even als dronkenen, voor onderwijzing geheel ontoegankelijk zijn geworden en onbekwaam om tot nadenken te komen, de profeten en uwe hoofden en de zieners heeft Hij verblind 2), en deze waren als het ware geroepen, om uwe ogen te zijn, zodat het gehele lichaam des volks in donkerheid is (Matth. 6:22 vv.).

a) Rom. 11:8.

1) Onder uwe ogen, worden niet verstaan de lichamelijke of zelfs de geestelijke ogen van het volk in het bijzonder, maar de Profeten, en zieners, die zo aanstonds worden vermeld. Zo streng is de tuchtroede Gods over het volk, dat zij, die de geestelijke ogen des volks moesten zijn, geheel verblind zijn geworden, bevangen met den geest des diepen slaaps, zodat zij schier ongevoelig zijn geworden voor alle oordelen Gods en de aankondiging er van.

2) Wanneer de predikers van Christus slapen, slaapt ook de gehele gemeente; daarom moet men voor niemand zo ernstig bidden als voor de leraars.

11. Daarom is ulieden alle profetisch gezicht, alle openbaringen, die de Heere aan enen door Hem bezielde profeet, als mij, over den aard der meer nabijzijnde en verder verwijderde toekomst ten dele laat worden, geworden als de woorden van een verzegeld boek, hetwelk men geeft aan enen, die lezen kan, zeggende: Lees toch dit, en hij zegt: Ik kan niet, want het is verzegeld.

12. Of men geeft het boek aan enen, die niet lezen kan, zeggende: Lees toch dit, en hij zegt: Ik kan niet lezen.

Onder degenen, die kunnen lezen, zijn de profeten en de oversten des volks bedoeld, onder degenen, die het niet kunnen, de menigte des volks. Voor beiden is door Gods gericht alles, wat God Zijnen waren profeten geeft te zien, gesloten: de eersten mogen enig uitwendig begrip hebben, maar het inwendig verstaan der Openbaring is hun verzegeld; de anderen hebben dat niet eens, maar staren het woord der profeten aan, als een, die niet lezen kan, het geschrevene aanstaart.

Vs. 9-12. De voorzegging des profeets heeft hare werking op degenen, aan welke zij allereerst gericht was, op de van den waan bedwelmden spotters Zijns volks, niet gemist. Maar hij tekent hen voortreffelijk zo als zij zijn en hun gelijken te allen tijde hebben. Zij zijn wel is waar door de onweerstaanbare macht van 't profetische woord als door den bliksem uit de hoogte getroffen en staren elkaar aan, zodat spot en tegenspraak hun wel vergaat, maar zij blijven ook verstijfd, als met blindheid geslagen en tuimelen voort in deze verblinding der lichtzinnigheid. 't Is toch, als ware alle vrije beweging van den wil als in een diepen slaap, door den Heere over hen uitgegoten, verlamd, zodat zij zich niet kunnen opbeuren, indien zij ook wilden; hun ogen zijn zo vast gesloten, dat zij ze niet kunnen openen. Ja hun hoofden zijn als met een deksel bedekt. Sterker, inderdaad, kon men de gehele willoosheid en de onbekwaamheid tot alle zedelijke zelfverheffing des mensen niet schilderen, dan het hier geschied is. "Zij hebben ogen en zien niet, oren en horen niet!" dat is de oude klacht aller profeten en getuigen der waarheid.

13. Dit oordeel der verharding is in den tegenwoordigen tijd, onder Hizkia's betere regering, niet minder dan onder die van den goddelozen Achaz, daar het volk uit het ongeloof alleen door uitwendigen invloed is overgegaan in den toestand van dode rechtzinnigheid en de bekering gene waarachtige, gene inwendige is geworden. Want de Heere, de Albestuurder, heeft gezegd, evenals in Hoofdst. 1:11 vv. :

a) Daarom, dat dit volk tot Mij nadert alleen met zijnen mond, en zij Mij alleen met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen 1), en hun vreze, waarmee zij Mij vrezen, mensengeboden zijn, die hun geleerd zijn 2), die alleen volgens het gebod, naar de door Hizkia voorgenomene hervorming (2 Kon. 18:3 vv.), aangeleerd zijn;

a) Matth. 16:8. Mark. 6:6.

1) Men lette hier voornamelijk op de zonde, welke hun ten laste wordt gelegd, n. l. de geveinsdheid in het verrichten van den uitwendigen godsdienst. Hij, die de harten tot in deszelfs diepte kent en doorziet, is door geen voorgevens, noch schijnschone verrichtingen te begoochelen. Want Hij weet alle dingen, en kent dus in den grond alle uitwendige bewegingen, en of zij, die Hem met den mond en de lippen eren, oprecht zijn of niet.

De Profeet spreekt hier het oordeel uit over de dode werken, waarmee Israël God wilde bedriegen. Die dode werken bestonden hierin, dat het volk nog wel uitwendig van den Heere sprak en van Zijne geboden, maar niet om den Heere daarmee te eren, maar om zich zelfs

wille. Met het hart vertoefden zij in de wereld, terwijl zij met hun lichaam in den tempel verkeerden. Door Zijne Ordinantiën lieten zij zich niet leiden, noch door Gods straffen en oordelen zich tot bekering brengen.

2) Het was alles uitwendig. Hizkia had beproefd een ware hervorming onder zijn volk te weeg te brengen, en het scheen wel, dat Juda zich tot God bekeerd had, maar alle hervorming was buiten het hart omgegaan. Het was niet een werk des Geestes, maar der mensen.

14. Daarom, ziet, Ik zal voorts, gelijk Ik reeds ben begonnen, nu ook verder op ene nieuwe, bijzonder in 't oog vallende wijze, wonderlijk handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaarlijk a); want de wijsheid zijner wijzen zal vergaan, en het verstand zijner verstandigen zal zich verbergen.

a) Jer. 49:7. Obadja 1:8. Matth. 11:25. 1 Kor. 1:19.

Wat de vroegere leidingen van dien aard aangaat, zo behoort hiertoe bijv. het lot van Achaz, dat juist door de Assyriërs, van welke zijne staatkunde hulp had verwacht, onheil ondervindt (2 Kon. 16). Terwijl de wegen, die zij in eigen wijsheid zo te recht geloofd en te zijn ingeslagen, mislukten, de plannen, hoe voortreffelijk ook gemaakt, niet gelukten, of zelfs (even als die van Efraïm het verbond met Egypte en vroeger reeds met de Arameërs (2 Kon. 17:4; 16:5 vv.) ten verderve werden, kwam het daartoe, dat zij eindelijk radeloos waren en niet wisten, wat zij zouden zeggen en doen. Zo ook nu. Thans hebben zij een anderen weg ingeslagen dan onder Achaz, dien van de vervulling der wet, doch welke door gene wedergeboorte des harten vergezeld en alzo slechts schijnbaar was. Zij houden zich nu zeker voor geborgen, en toch helpt ook deze weg niet. De Assyriërs komen niet! En ook Egypte helpt niet. Het verbond met deze heeft hun eerder schade aangebracht! Nu staan de gedachten stil; men moet het voortaan dan liever nalaten om iets te voren te berekenen, op het een of het ander rekening te maken, dezen of genen weg als reddingsmiddel in te slaan; niets helpt meer; er is niets dat ene werking teweeg bracht, zo als het behoorde, het kan te voren niet worden berekend, wat daarvan moet komen. Zo was er ene diep gewortelde overtuiging, dat de Heere om Zijnszelfs wil het volk van Zijn eigendom niet geheel kon prijs geven. Deze overtuiging was reeds tot schande geworden ten opzichte van Efraïm. Zij ging in nog veel bedenkelijker graad, gelijk het scheen, de zekere beschaming te ontmoet, toen Sanherib's boden Jeruzalem ter overgave opeisten. Toen kon gene wijsheid der mensen het begrijpen, hoe de Heere dat kon verenigen met Zijnen naam, Zijn belang, Zijne belofte. Desgelijks was het ten tijde van Christus. De valse wijsheid, die in opgeblazene geleerdheid leerde, dat ene gerechtigheid moest worden verworven, werd te schande bij de dwaasheid der prediking van ene rechtvaardiging, die den zondaar geschonken werd. En nog meer. Als de Heere in de gedaante van een knecht verschijnt, als Hij door lijden en bezwijken en sterven in smaad en schimp, door den dood eens misdadigers overwint, zijn alle wijzen zonder wetenschap. Daarom denk ik, dat in hoofdzaak de zin der woorden in vs. 14 de volgende is: De Heere wil Juda, Jeruzalem in ene diepte van ongeluk brengen, zodat niemand meer een uitweg weet, niemand een middel ter uitredding kan aanwijzen, alle wijzen onder het volk, nadat alle ten hun gunste ondernomene pogingen niet hadden teweeg gebracht wat zij moesten, zelfs het tegendeel hadden uitgewerkt, radeloos staan en niets meer weten.

15. Wee degenen, die, heimelijk met Egypte in onderhandeling gaan, menende, dat de door God bezielde profeet toch niets daarvan zal opmerken, en hen dus ook niet om zulk ene on-theocratische politiek zou kunnen bestraffen (Hoofdstuk 28:15). Wee hen, die zich diep versteken willen voor den HEERE, hunnen raad verbergende; en welker werken in duisterheid geschieden, en zij zeggen: a) Wie ziet ons en wie kent ons? wie zou iets kunnen weten van 't geen wij in het geheim doen?

a) Ps. 94:7.

1) Gelijk men in de dagen van Achaz heimelijk een verbond maakte met Assur, menende dat zulks voor den Heere verborgen kon blijven, zo had men nu zijn oog gericht op Egypte, en verkeerde in dezelfde mening, dat de Heere het niet zag en Hij er niet mee bekend was. Maar de Profeet komt hun hier verzekeren, dat voor den Heere niets verborgen is, dat ook de verborgenste dingen Hem bekend zijn.

16. Zulk ene handelwijze is verzaking en ontering van God. Ulieder omkeren is, alsof de pottenbakker geacht werd als leem, (die hij tot een vat vormt, dat het maaksel zei van zijnen maken: Hij heeft mij niet gemaakt, ik kan hem wel ontberen; en het geformeerde vat van zijnen pottenbakker zei: Hij verstaat het niet, 2) hij kent mij niet. Eveneens doet gij, menende dat de Heere uwe geheime gedachten en raadslagen niet zou opmerken.

1) In het Hebr. Hofkekem, of volgens een andere lezing, Hafkekem. Beter: o uwe verkeerdheid! Het volgende is dan te lezen: of is de pottenbakker gelijk geacht als het leem, mag het maaksel zeggen tot zijn maken enz. ?

Hiermede wijst de Heere op de zonde van zijn volk, dat, hoewel het een werk is, dat door Hem is voortgebracht en onder Zijn heerschappij staat, zich toch wil gedragen als ware het eigen maaksel. Ja, dat het van mening is, dat Hij onbekend is met de geheime bedoelingen en samenspanningen tegen Zijne heerschappij en met het leunen op Egypte.

2) Vs. 13-16. Op het levend verstand van het Godswoord komt het bovenal aan, indien de godsdienst niet ledig en ijdel zal zijn. Jesaja, steeds op het inwendige wezen aandringende, allen uiterlijken schijn met scherp blik doorziende, tuchtigt ook hier weer, gelijk hij in zijne eerste rede gedaan heeft, (Hoofdstuk 1:11 en vv.) den hartelozen godsdienst met mond en lippen, de van mensen slechts overgeleverde, van buiten geleerde godsvrucht. Uit zulk ene kan voorzeker niet die wijsheid ontspruiten, van welke elders gezegd wordt, dat de vreze des Heren haar begin is (Spr. 9:10. Ps. 111:10) of wel die is (Job 28:28), waarvoor de denkers en de dichters des Ouden Verbonds getuigen, die als de paradijsboom des levens degenen beloofd wordt, die er naar streven (Spr. 3:18), met die zedelijke wijsheid, welke welgevallen vindt bij God en mensen (Spr. 8:30, 31), en welke de verhevene gestalte van onzen profeet omstraalt; maar die politieke wereldkennis van de kinderen der duisternis, die hunnen raad voor God verbergen, en hun werk in 't duister verrichten, over welke echter Jesaja voor toen, nu, en altijd het wee des verderfs uitroept. Welk ene verkeerdheid! Alsof de Schepper niet in 't binnenste van Zijn maaksel ziet, de gedachten der mensen niet doorzien en ze verijdelen kon! .

17. Is het niet nog om een klein weinig te doen, dat de Libanon in een vruchtbaar veld zal veranderd worden, en het vruchtbare veld voor een woud geacht zal worden?, dat de tegenwoordige stand van zaken een geheel andere zal zijn?

1) De huichelaars in Juda geloofden niet aan Jehova's macht en aan de werken van Zijne Voorzienigheid. Hier zegt de Heere dan, dat na korten tijd, Hij zelf een gehele verandering zal maken, zodat wat nu woud is vruchtbaar veld zal worden, en wat nu vruchtbaar veld is, in bos zal omgezet worden.

Met andere woorden, dat de komende verandering, ten goede zowel als ten kwade, van den Heere zou geschieden en zo, dat zijn Naam er door verheerlijkt werd.

Dit ziet ongetwijfeld op de verlossing van de Assyriërs als door des Heren hand, maar ook op de geestelijke herschepping, die nog onder een deel van Juda's volk zou plaats hebben.

18. En, om ook nog dit spreekwoord te gebruiken: te dien dage zullen de doven, in wier oren het woord der profetische prediking nu geheel nutteloos klinkt, horen de woorden des Boeks, zodat het noch voor de enen een verzegeld boek meer is, noch voor de anderen een schrift, dat zij niet kunnen lezen (vs. 11); en de ogen der blinden, zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis van ongeloof en bijgeloof verlost, zullen zien, ongehinderd en vrij door alle duisternis, die hen omgeeft.

In de eerste betekenis doelen deze woorden op den omvang van alle gedachten en oordelen, die met de gebeurtenis in Hoofdstuk 37:36 vv. begon. Achter dien eersten zin ligt echter een diepere, dat de nu nog bosrijke en onbebouwde Libanon der heidenwereld tot een vruchten dragend veld, en weer het nu vruchtbare land van het Oud-testamentische verbondsvolk tot ene wildernis zou worden. Wat het eerste punt aangaat, wordt dan het wonder volbracht, waarvan de Heere in MATTHEUS. 11:5 spreekt: de blinden worden ziende en de doven horen (vgl. Hand. 26:18. Efeze. 5:8).

19. En de zachtmoedigen, de verootmoedigden onder het volk, die thans reeds ontvangbaarheid en begrip voor Gods woord hebben, maar van wege de grote menigte en de overmacht der anderen niet worden gehoord, zullen weer vreugde op vreugde hebben in den HEERE, daar hun geloofd gebleken is de ware wijsheid te zijn; en de behoeftigen onder de mensen, die nu door de grote menigte worden overschreeuwd, zullen zich in den Heilige Israëls verheugen, Wiens naam nu weer in volle heerlijkheid schittert.

20. Wanneer de tiran, de schreeuwers en onderdrukkers, tegen welke zij vroeger niets vermochten, een einde zal hebben, en dat het met den bespotter uit zal zijn, die over hen heerste, (Hoofdstuk 28:14), en dat allen, die tot ongerechtigheid waken, uitgeroeid zullen zijn 1);

1) In vs. 18-20 wordt inzonderheid de gunstige verandering ten goede van degenen, die nog op God vertrouwden, opgesomd.

Van wege degenen, waarvan in vs 20 en 21 sprake is, van wege hun macht en onderdrukking, durfden zij zich niet te openbaren, durfden zij niet vrijmoedig uitkomen voor hun geloof en hun vertrouwen op den God van Israël.

Maar als de Heere, de Heilige Israël's, Zich zelven heerlijk had geopenbaard in de uitredding van Jeruzalem, en het getoond had, dat Hij raad wist, waar niemand meer uitkomst zag, als Hij daardoor de spotters en de tirannen als op de kinnebak had geslagen, en deze waren vergaan, dan zouden zij niet alleen in 't verborgen, maar ook in het openbaar weer belijden, dat Israël's God hun God was en dat die God sterkte geeft.

21. Die enen mens schuldig maken om een woord, hem veroordelen, omdat hij de waarheid spreekt, een ieder, die met hun plannen niet instemt voor enen misdadiger of landverrader verklaren (Hoofdstuk 8:12), en leggen dien strikken, die hen bestraft in de poort (Amos 5:10), in het openbaar over hun verblinding, en die den rechtvaardige verdrijven in het woeste, 1) door allerlei nietige voorwendsels en beschuldigingen ten val brengen. Als die allen gevallen zijn, zal er vreugde wezen bij de kinderen Gods.

1) In het Hebr. Wajittoe batthohoe tsadik. Beter: en den rechtvaardige neerbuigen door het wezenloze, d. i. op nietige gronden, door leugen en bedrog. Want wel betekent het woestijn, maar ook wezenloze dingen, dingen die geen reden van bestaan hebben, en b moet hier vertaald worden door, door.

22. Aan dezen tegenwoordigen troostelozen toestand, nu Gods volk van wege de menigte verleiders en vervolgers in eigen midden geen recht kan verkrijgen, zijn burgerlijk en godsdienstig leven niet kan inrichten overeenkomstig den wil van Hem, wiens eigendom het is, zal de Heere een einde maken. Daarom zegt de HEERE, die Abraham uit de in heidendom weggezunkene mensheid verlost heeft en tot een vader der heilige gemeente Gods heeft geroepen (12:1-3), tot het huis van Jakob, dat nu die roeping heeft, alzo: Jakob zal, wanneer de tijd zijner verlossing van de zondige machten in zijn midden (vs. 20) daar is, nu niet meer beschaamd worden, dat het zich niet verder door dergelijke mensen zou moeten laten beheersen en verdrukken, en nu zal zijn aangezicht niet meer bleek worden 1) van smart, omdat men de waarheid Gods niet wil horen.

1) Hij, die in en door de verlossing van Abraham, uit wiens lendenen de grote Verlosser voortkomen moest, de zorg voor Zijn Kerk op zich nam, zal Zijne gelovigen nu niet laten drijven. Hij zal de ware Israëliërs, het echte zaad van Jakob, hoe verdrukt, toch te hulpe komen, alle schaamte en smaad van hun aangezichten, alle tranen van hun ogen wissen, zodat geen schaamte hun gelaat meer dekken, noch hetzelfde ooit weer van schrik verblinden zal. Door Hem gemoedigd en gesterkt, zullen ze hun vijanden rustig durven tegenstreven, onverschrikt in het aangezicht zien en haastelijk van zich afkeren, gelijk zij allen kunnen doen, die den God van Abraham tot hunnen Bijstand en Helper hebben.

23. Want als hij, die thans in waarheid tot het volk Gods behoort, dan, als de tijd der verlossing van de tirannen en spotters (vs. 20) gekomen is, zijne kinderen, die na hem de gemeente zullen uitmaken, het werk Mijner handen zien zal in het midden van hem, de

bijzondere verandering van den staat der zaken, dien Ik door een wonder heb te weeg gebracht, dan zullen zij Mijnen Naam heiligen, en zij zullen den Heilige Jakob's heiligen, en den God van Israël vrezen. Ik, die tot hertoe den naam had, dat Ik Jakob's of Israël's God was, zal nu ook inderdaad als zodanig erkend en geëerd worden.

24. En die dwalende van geest zijn (vs. 10 vv.), zullen, daar zich ten minste een gedeelte van hen laat leiden, tot verstand komen, tot rechte kennis en levendige toe-eigening van Mijn woord, en de tegenwoordige murmureerders, die morrende alle Mijne vermaningen tegenstreven, zullen voor zoverre zij bekeerd en vernieuwd worden, de lering aannemen met een blijmoedig en gelovig hart.

Zie de bekering wekt godsvrucht in de harten der mensen en den vrede en het genot van een nederigen en ootmoediger geest! Hij, die willens doof was voor de Goddelijke vermaningen en blind voor al wat geestelijk was, is beide, horende en ziende geworden voor de uitnemende leringen van Gods wet.

Vs. 17-24. Maar 't oog des profeets wendt zich af van 't tegenwoordige duister naar 't licht der toekomst. Het oude zal vergaan en alles nieuw worden, wanneer de louterende oordelen des Heren de lucht gereinigt en den grond met frisse levenskrachten doordrongen hebben. Een nieuw geslacht schiet op, dat in de vreze Gods wandelt en Zijn heiligen naam heiligt. De verlossing van Abraham uit de slavernij der dwaling wordt in zijn zand volbracht en de naam van Israël onder de heidenen verheerlijkt. De verdoolden en weerspannigen leren den waren God erkennen; de spotters en ongerechten zijn verdwenen, de doven horen de woorden der Heilige Schrift, de blinden zien uit de duisternis in het licht, de armen en ellendigen zijn vrolijk in den Heere. "Heil ons, dat wij den morgen gezien hebben, op welks aanbreken de profeet in het geloof gehoopt, naar welken hij onderzocht en uitgezien heeft! Zijn licht zal niet ondergaan en alles zal in helderen glans voleindigen.

HOOFDSTUK 30.

OP GOD EN NIET OP SCHEPSELEN MOET MEN ZIJN VERTROUWEN STELLEN.

III. Vs. 1-33. In Hoofdstuk 29:15 komt het plan bij de groten in Juda, om door een verbond met Egypte enen afval van Assyrië mogelijk te maken, nog voor als in het diepste geheim ontworpen en voorbereid. Nu vinden wij reeds een begin van uitvoering. De afgezanten zijn reeds onderweg, om met Farao te onderhandelen en hem door rijke geschenken voor de onderneming te winnen. Nu roept de profeet zijn wee dit over de afvallige kinderen, die in hun weerspanningheid er op uitgaan, om zonde op zonde te hopen, en in hun dwaasheid niet willen inzien, dat zij op hun wegen slechts smadelijke teleurstelling, maar gene hulp verkrijgen (vs. 1-5). Hij spreekt vervolgens nader van de ontzaglijke verkeerdheid, waarmee men zich zozeer om Egypte vermoeit, zo vele offers en bezwaren getroost, om zich dit volk aan den hals te werpen, en dat alles toch om niet en weer om niet. Egypte, dit grootsprekende volk, is toch een stilzitter, en opdat Juda nu reeds weet, welke ervaring er voor de deur staat, wordt het hem op ene tafel voor de ogen en in een boek tot blijvende herinnering geschreven (vs. 6-8), Deze liefde tot de leugen, waarom Gods volk niet wil horen, wat het tot zegen is, maar alleen dat, waarnaar de oren verlangen, heeft het tot een gescheurden muur gemaakt, waarvan reeds steen aan steen zich naar buiten dringt, den nabijzijnden val verkondigende. Het zal als een pot, van welken niet eens een gewone scherf overblijft, worden aan stukken geslagen. Omdat het niet heeft willen stil zijn en hopen, zal de Heere zich van hen keren en lang op het wederkeren Zijner genade laten wachten. Daar het integendeel op paarden en snelle lopers heeft willen vluchten, zal het op de verschrikkelijkste wijze worden op de vlucht gejaagd en door zijne vervolgers ingehaald (vs. 9-18). En toch is er na den tijd van het gericht ook de tijd van genade, en achter den staat der verwerping ook weer een staat van welvaart; deze heeft buitengewoon veel geluk in geestelijk en lichamelijk opzicht in zich (vs. 19-26). Zulk een toestand van welvaart kan eerst dan komen, wanneer alle tegen God gekante machten ter zijde zijn gesteld en zodanige terzijdestelling weer haar voorspel heeft in hetgeen spoedig met Assur zal geschieden.

1. Wee den kinderen, die afvallen van het huis van Juda, spreekt de HEERE, om enen raadslag te maken, maar niet uit Mij (Hoofdstuk 29:15) om maatregelen ter redding te nemen, die regelrecht tegen Mijne voorschriften indruisen, en om zich met ene bedekking te bedekken, 1) maar niet uit Mijnen Geest, die tegen hetgeen Ik door den mond der profeten gezegd heb; tegen Assyrië een verbond met Egypte zoeken, om zonde tot zonde te doen, daar zij de op zich zelve reeds zondige gedachte stap voor stap voortzetten tot steeds verdere verwezenlijking.

1) In het Hebr. Linsook masseka. Beter: om een verbond te sluiten. Het eerste woord betekent eigenlijk plengen, een dankoffer plengen, en dewijl bij verbonden zulke offers gebracht werden, heeft het de betekenis verkregen, in verbinding met het tweede woord, van, een verbond sluiten. De Heere spreekt hier Zijn oordeel, Zijn wee uit over het verbond sluiten van de on-theokratische hofpartij met Egypte. Niet alleen dat zij van den Heere waren afgefallen, maar ook stapelden zij zonde op zonde, door in het geheel niet meer met Hem te rekenen.

2. Die thans reeds in de gezanten, die zij hebben afgezonden (vs 4), gaan, om af te trekken in Egypte en vragen Mijnen mond niet, of hun voornemen met Mijnen wil overeenstemt; om zich te sterken met de macht van Farao, en om hun toevlucht te nemen onder de schaduw van Egypte, ofschoon reeds hun natuurlijk gevoel hen kon zeggen, dat van de vroegere verdrukkers van hun volk, uit wier hand Ik ze eerst met Mijnen sterken arm heb moeten redden, om ze tot een zelfstandig volk te maken, hun nooit iets goeds kon toekomen.

Den mond des Heren vraagde men vroeger door Uriem en Tummim, licht en recht. Ex. 28:39 Joz. 9:14. Richt. 1:1 vv. 20:18. 1 Sam. 23:6, 9; 2 Sam. 2:1. "Sedert echter in de economie des Ouden Verbonds, die op wet en belofte gegrond was, de profetie als een organisch lid was ingevoegd, was deze het middel tot een persoonlijk verkeren van het volk met den Heere, toen namelijk de tijd onder de koningen voornamelijk een tijd was, dat ook de Geestelijke oversten aan hun roeping ontrouw werden, en betoonden onbruikbaar te zijn, zowel om het volk de wet Gods te verklaren, als om in bijzondere gevallen Zijnen wil bekend te maken.

3. Welaan! zo zult gij het door de daad ervaren, wat gij op Mijn woord niet wilt geloven, dat gij van de grenzen van Egypte voor altijd moet verwijderd blijven (Deut. 17:16); want de sterkte van Farao, op welke gij uw vertrouwen stelt, zal ulieden tot schaamte zijn, zodat gij u in uwe verwachtingen geheel zult tegengesteld zien, en die toevlucht, die gij zoekt onder de schaduw van Egypte, zal u tot schande uitlopen, daar die macht u in den nood in den steek zal laten.

4. Wanneer zijne vorsten, de oversten, die Israël tot het gewenste verbond als onderhandelaars afzendt, zullen geweest zijn tot Zoan (= laag oord), te Tunis, de residentie van Farao in Beneden-Egypte (Exod. 5:1), zullen gekomen zijn, en zijne gezanten zullen gekomen zijn tot nabij Chanes 1), de residentie in Midden-Egypte, ten zuiden van het meer Meoris, aan den Nijl gelegen, het later Heracleopolis.

1) Onder Chanes is waarschijnlijk het tegenwoordige Huês of Ehnés te verstaan, hetzelfde als A nusi bij Herod II, 137.

Moeris is een meer aan den linkeroever van den Nijl in Midden-Egypte, dat een oude koning van dezen naam, zo men oudtijds wilde, liet graven tot een vergaarbak voor het overvloedige Nijlwater. Het is, tenminste gedeeltelijk, onder den naam van Karum-meer nog aanwezig.

5. Hij zal, hoeveel moeite zij besteden, om hun doel te bereiken en hoe diep zij ook het land met hun smeekschriften intrekken, hen allen beschaamd maken door een volk 1) het volk van Egypte a) dat hun geen nut kan doen, noch tot hulp, noch tot voordeel, maar tot schande en ook tot smaadheid zijn zal, omdat de Assyriërs daardoor te meer zullen verbitterd worden.

1) Of, alles, d. i. al wat er mee in aanraking komt, zal te schande worden door een volk. De profeet zegt het hier, dat alle steunen en alle hulp zoeken bij den gebrokenen rietstaf van Egypte niet alleen op niets zal uitlopen, maar dat men ook nog beschaamd er mede zal uitkomen. Zij zouden hen niet met ernst helpen, zij zouden hen meer benadelen dan bijstand verlenen.

6. Deze is de last, de gerichtsspraak (Hoofdstuk 13:1) der beesten, van het beest, van het zuiden: naar, of door, het land des angstes en der benauwdheid, het land, dat de reizigers zo vele gevaren en bezwaren verwekt (Exod. 13:20. Num. 13:11), trekken zij henen, maar dit is het vonnis over de met schatten beladene ezels en kamelen, die men van Juda naar Egypte heeft gezonden, om Farao door rijke geschenken tot een verbond over te halen. Zij, de groten van Juda, die aan het hoofd van den optocht staan, maar zich door deze zaak dommer betonen dan de dieren, die zij bij zich hebben, in hun soort zijn (Hoofdstuk 1:3), trokken door de grote en ontzaglijke woestijn, van waar de sterke leeuw en de oude leeuw, de leeuwin, is, de basilisk en de vurige, vliegende draak (Deut. 1:19; 8:15; 32:10 waar het een woest en ongebaand land is (Jer. 2:6), hun goederen, die zij met zware opoffering van het arme volk hebben afgeperst, zullen zij er door heen voeren op den rug der veulens, en hun schatten op de bulten der kamelen, tot het volk, dat hun geen nut zal doen.

Nadat de profeet de gedachte, die hem in de eerste plaats moet bezighouden, door vs. 1-5 1-als in een thema heeft vastgesteld, volgen van nu af de beschouwingen, die zich aan den inhoud vastknopen. Vooreerst is het de gedachte der buitengewone misleiding, bij welke hij vertoeft; met zulk een ernst, onder aanwending van zo veel moeite en zo grote offers te zoeken naar een-niets. Hem, de levende bron (Jer. 2:13), te verlaten en met zoveel opoffering ondichte putten te graven! Om de verharde harten van zijne toehoorders door de voorstelling van deze buitengewoon waanzinnige verbinding zo sterk mogelijk te treffen, begint hij, ex abrupto (geheel onvoorbereid, zonder enige verblinding met het vorige) als het ware op nieuw, hij rondt deze gedachte in een klein beeld tot ene op zich zelf staande spreuk af, en wil dat deze spreuk als ene kwintessens altijd ter waarschuwing en vermaning bij het volk aanwezig zij.

Met vs. 6 en 7 vlecht de Profeet de last in, de Godsspraak, welke Hij ontvangen heeft van den Heere, ten opzichte van het verbond met Egypte. Het is de last of de Godsspraak over het beest, over de Behemoth (want dat staat er letterlijk) van het zuiden. Dat beest, of die Behemoth is het Nijlpaard, het beeld van Egypte. De Profeet zegt hier derhalve wat Egypte zal doen, en hij heeft bevel ontvangen, om deze last in het bijzonder op te schrijven, opdat zij door het navolgende geslacht niet zou worden vergeten.

7. Want Egypte, aan welks hals zij zich met zoveel moeite en zo vele opofferingen werpen, zal ijdelijk en te vergeefs helpen, wat zij op een ogenblik misschien toezeggen, is niets dan ijdele belofte. Daarom, omdat Ik, de Heere, reeds vooraf aan de mannen van Juda kan zeggen, welk gevolg al hun bemoeiingen met Egypte zouden uitwerken, heb Ik hierover geroepen, nl. over Egypte, om daarmee aan te duiden wat het is: Stil zitten zal hun sterkte zijn 1).

1) Rahab is ene poëtische naam voor Egypte, omdat deze macht voor Israël de betekenis verkregen had van een representant der gehele anti-goddelijke macht der wereld, door de voorvallen, die zijne wording tot een volk vergezelden. Verwondert vraagt de Profeet nu: Een Rahab, een overmoedige, trotse zou u helpen. Niet alzo! Een schebeth (stilzitter) moet men het liever noemen.

Onze plaats is zonder twijfel de hoofdplaats, van welke de overige plaatsen, waarin Egypte eveneens Rahab wordt genoemd (Ps. 87:4; 89:11) afhankelijk zijn, Jesaja geeft duidelijk te kennen, dat hij den naam eerst nu gevormd heeft.

In het Hebr. Rahab heem schabeth. Dit kan ook vertaald worden en dit is beter: Rahab zal stilzitten, of indien men het eerste woord vertaalt: Grootspreker zal stilzitten. Hierdoor geeft de Heere te kennen, wat Egypte zal doen, veel rumoer maken, een denkbeeld willen geven van sterkte, van macht om te helpen, maar ten slotte toch niets doen.

8. Nu dan, opdat zij na de ondervondene teleurstelling niet vergeten, hoe ik, de Heere, zulk ene uitkomst van al hun bemoeiingen ten opzichte van de bescherming door Egypte voorzegg heb, ga, gij, Mijn profeet henen, schrijf voor hen, dat woord "Rachab zal stilzitten" op ene tafel (vgl. Hoofdstuk 8:1), en teken het in een boek, opdat het blijve tot den laatsten dag, voor altoos, tot in eeuwigheid, tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing ook voor alle latere geslachten (2 Tim 3:16).

Vs. 1-8. De profeet keert zijn gezicht weer naar het onmiddellijk tegenwoordige en geeft zich aan diepe droefheid wegens de dwaasheid en trouweloosheid zijns volks over, omdat het 't vaste verbond met Israël's Rotssteen kleinachtend, tegen Zijn raad en wil, bescherming tegen Assyrië bij Egypte wil zoeken, als kon men met vertrouwen mensenmacht tegen mensenmacht oproepen! Ja wel trekken zij af naar Egypte, waar hun vaders hunnen God en hun vrijheid verloren hebben, in plaats van op te trekken tot Hem, die op Zion Zijn zetel gesticht heeft en om vergeving hunner zonden smekend, een nieuw heilverbond met den Heilige te sluiten. Zo hopen zij schuld op schuld, ongeloof en verachting des Goddelijken woords op overtreding en ongerechtigheid. Maar trekt slechts heen in de hitte des weegs door de woestijn der verschrikking, laat leeuwen om u brullen en anders om u sissen, belaadt kamelen en ezels om u Farao's gunst te kopen, smacht naar de schatten van Egypte, uwe afgezanten zullen de hoofdsteden van 't trotse land bereiken, maar in plaats van bescherming en beschutting zullen zij u slechts smaad en schande kopen! Tot eeuwige waarschuwing tegen de nietigheid der Egyptische hulp, die het volk Gods slechts verderf kan aanbrengen, schrijft hij een betekenisvollen naam van 't oude welbekende land op ene tafel, tekent hem in zijn boek tot onderrichting voor nu en voor altijd. Nog ligt dus het boek opengeslagen, en wij lezen het eeuwig geldende woord: "verlaat u niet op sterke volken, die slechts pralen en niet helpen kunnen, want zij zijn mensen!" .

9. Zij hebben de onwedersprekelijkste bewijzen nodig om hen van hun verkeerdheid te overtuigen, want het is een weerspanning volk, het zijn leugenachtige kinderen, 1) kinderen, die des HEREN wet niet horen willen.

1) Leugenachtige kinderen, worden de kinderen Israël's genoemd, in den zin, dat zij niet aan de verwachting beantwoorden. Hier wordt een gelijken toon aangeslagen als in het eerste hoofdstuk van dit Boek.

10. Wanneer men hun de gedachten en woorden onverbloemd wedergeeft, zo zijn zij het, die daar zeggen tot de zieners (1 Sam. 9:9): Ziet niet, en tot de schouwers (2 Kon. 17:13):

Schouwt ons niet, wat recht is, wanneer dat niet overeenstemt met onze wensen en meningen, zo als dat gewoonlijk met uwe uitspraken het geval is; spreekt tot ons zachte dingen, die ons vlees welgevallig zijn; schouwt ons bedriegerijen, dat, wat ons in zoete dromen wiegt.

11. Wijkt af van den weg, die zo smal is, maakt u van de baan, buigt af van het pad, die vol doornen is (MATTHEUS. 7:14); laat den Heilige Israël's, dien gij zoveel in den mond hebt (Hoofdstuk 1:4) van ons ophouden 1); noemt dien naam niet meer, want hij is een scherp, tweesnijdend zwaard (Hebr. 4:12; vergel. 2 Tim. 4:3).

1) Of: Laat af van voort te gaan op die wijze er van te prediken; gelijk gij tot hiertoe gedaan hebt en sla enen anderen weg in; predikt ons in plaats van onaangename en verschrikkelijke, lieflijke en troostrijke dingen. Spreekt ons zoveel niet van den Heilige Israël's, die dikwijls in den mond van Gods knecht was (Hoofdstuk 1:4. 5:19, 24. 10:20; 12:6; 17:7; 29:19, 23); valt ons niet meer lastig met zo vele boodschappen van Hem.

Of: Doet wat anders en besteedt uwen tijd op ene andere wijze, dan uzelf en ons te beroeren door ongelooflijke profetieën van hetgeen ons zal overkomen, wie weet wanneer: meld ons niets van den Heilige Israël's, die gewone inleiding tot al uwe redevoeringen.

Wat Juda's groten willen is, dat Gods Profeet geen gezicht meer krijgt of openbaart, waarin ene dreigende toekomst om der zonde wil wordt voorspeld. Zij willen niet langer horen van de oordelen Gods, van de Wet Gods en van de eisen der heiligheid Gods.

Zachte dingen, dingen, die in overeenstemming zijn met de begeerten van het eigenlievende hart, die de zonde toestaan en troetelen, willen zij liever horen. Ja, zo verhard is hun hart, dat zij het openlijk uitroepen, dat zij liever willen bedrogen worden door het vals geroep van, vrede vrede en geen gevaar!, dan dat zij nog ter rechter tijd gewaarschuwd willen worden.

Juda's volk vertoont hier zo duidelijk het beeld van de zondaars, die niet opgeschrikt willen worden uit de rustige rust van het zondige en eigengerechte hart.

12. Daarom, opdat gij ziet, hoe weinig u uwe verharding baat, zo zegt de Heilige Israël's, welken naam ik weer dadelijk noem: Omdat gijlieden dit woord verwerpt, dat gericht is tegen uwe goddeloze, op Egypte vertrouwende politiek, en vertrouwt op onderdrukking en verkeerdheid, daar gij door geldafpersingen in het land en door allerlei verkeerde wegen, van welke de profeten niets zouden bemerken (Hoofdstuk 29:15), toch een verbond met die buitenlandse macht zoekt tot stand te brengen, en steunt daarop, alsof het welgelukken uwer plannen niet uitblijven kon;

13. Daarom zal ulieden deze misdaad, deze zware schuld, die gij door zo aanhoudend strijden tegen de waarheid, door zo onverbeterlijke liefde tot leugen en onrecht op u laadt, zijn gelijk ene vallende scheur, uitwaarts gebogen in enen hogen muur, a) welks breuk haastelijk in een ogenblik komen zal.

a) Jes. 29:5.

Jesaja meent hier: uw ijdel vertrouwen op uw beleid of op de sterkte van Egypte zal eindigen in een haastig en volkomen verderf; gelijk een gescheurde hoge muur, eenmaal aan het uitzetten zijnde, instort zonder te waarschuwen, en naarmate zijner hoogte, den val te zwaarder maakt.

14. Ja, zo zal het zijn met de verplettering, welke de Heere over u zal laten komen; Hij zal ze verbreken, gelijk een a) pottbakkerskruik verbroken wordt, in het brijzelen zal Hij niet verschonen; also dat van hare verbrijzeling niet ene scherf zal gevonden worden, van ene grootte om daarmee vuur uit den haard te nemen of om water te scheppen uit ene gracht 1).

a) Jer. 19:11.

Het is de Heilige Israël's, die hier spreekt, en de Profeet herhaalt dezen Naam, hoezeer ook gehaat van dezulken, die nergens meer dan in het onheilige en zondige hun vermaak vonden. De grond van dit vonnis was de verachting van Gods Woord in het gemeen en wel van dat in het bijzonder, hetwelk Hij als de Heilige Israël's tot hen had doen spreken. De verachting van Gods Woord zou hen door het hoogmoedig verheffen van zich zelve op de eigen vermogens, doen uitzetten, evenals een huis, hetwelk een buik maakt, die eerlang openbarst en door zijn eigen zwaarte nederstort. Hun verderf zou hen even haastig, onverwacht en als in een oogenblik overkomen. Het zal tevens onherstelbaar en algemeen zijn.

15. Zulk ene verplettering van uwen gehelen staat hebt gij in de hoogste mate verdiend door uw zoeken om u zelve te bevrijden, net voorbijzien van God (2 Kon. 18:16) Want also zegt de Heere HEERE, de Heilige Israël's, terwijl Hij uwe bevrijding van het Assyrische juk, waaronder gij onder Achaz zijt gekomen, voor heeft: Door wederkering en rust, door den rechten tijd en het goede uur af te wachten, in plaats van allerlei middelen en wegen van eigen verstand te zoeken, zoudt gijlieden behouden worden, in stilheid, in het onthouden van alle eigen onrustig drijven, en in vertrouwen, door met vertrouwen te zien op het werken van uwen God, zou tegenover de Assyrische macht, die zo onverwinnelijk schijnt, uwe sterkte zijn 1) (Ps. 37:7; 62:2); doch gij hebt niet gewild 2) op deze door den Heere u aangewezen wegen te gaan.

1) God deed hen, die Hij kende en wist wat hun diende en hunnen welstand zocht, door een goeden raad vermanen, om als nog hun heil te zoeken in de wederkering tot Hem, bij Wie uitkomst in allen nood en dood is. Willen we van alle uitwendige kwalen en rampen ontkomen, en van dezelve vloek bevrijd worden, zo moeten wij tot God wederkeren en in Hem, den Rotssteen des heils, de ware rust en zielsvrede zoeken. Hij is het, die rust en vrede van buiten en van binnen geven kan en wil.

De Heere God laat hier aan Juda zeggen, dat redding en verlossing alleen mogelijk zou zijn geweest in het terugkeren van den weg, waarop men zelf trachtte van het juk van Assyrië verlost te worden, en tot den weg, waarop men het alleen van Hem verwachtte. Hun sterkte zou alleen gezocht moeten worden in het vertrouwen op hun Verbonds-God. Juda had God moeten laten werken, en wachten op de leidingen van den God huns heils.

2) Met deze woorden en die van het volgende vers, wijst de Heere God op hun onwil om in Zijne wegen te wandelen, om hun heil en sterkte te zoeken in het vertrouwen op Hem. Zij willen het verwachten van eigen kracht en van hun eigen wijsheid, van de paarden en van de wagens.

16. En gij zegt: Neen, dat gaat ons veel te langzaam, maar op paarden zullen wij vlieden, dat wij zo spoedig mogelijk de Assyrische opperheerschappij ontkomen; daarom zult gij vlieden, de Heere zal vervullen wat gij begeert, maar in geheel anderen zin dan gij het bedoelt (Deut. 28:25), en: Op snelle paarden, zo zegt gij, zullen wij rijden, zodat wij als in een ogenblik tot vrijheid komen; daarom, zegt de Heere: zullen, terwijl u geworden zal, wat gij eist, maar in geheel tegenovergestelden zin, uwe vervolgers ook snel zijn (Deut. 32:30. 2 Kon. 25:4 vv).

17. Het zal zijn, gelijk u reeds in de wet (Lev. 26:36 vv.) is verkondigd: Een duizendtal van u zal vlieden van het schelden, op de bedreigingen van een enige, van het schelden van vijf zult gij allen vlieden, a) totdat gij overgelaten wordt, tot een klein overblijfsel zijt geworden, gelijk een enkelen mast of een pijnboom op den top van enen berg, en als ene banier op enen heuvel 1) dien men van al de overige bomen heeft beroofd (Hoofdstuk 11:10)

a) Jes. 17:6; 24:6, 13.

1) Israël's overblijfsel wordt vergeleken bij een enkelen mast- of pijnboom, die overgebleven is van al de bomen, die op den berg groeiden, en bij een enkele banier, die daar nog eenzaam op den heuvel staat. Zo zou Juda's volk het ondervinden, wat het zegt vlees tot zijn arm stellen en den vloek dragen, gesteld op het vertrouwen op den mens.

18. En daarom, omdat Hij eerst dit met u te doen heeft, om uws ongeloofs wil u tot een klein overblijfsel wil laten versmelten, zal de HEERE wachten, opdat Hij u genadig zij a), zal Hij uitstellen Zijne goedertierenheid te betonen, hetgeen Hij zeker eens doen zal, maar eerst dan doen, wanneer ene kern van gelovigen is afgezonderd; en daarom zal Hij verhoogd worden, als de rechtvaardige en heilige God, opdat Hij Zich over ulieden ontferme, nadat Hij eerst een langen tijd Zijne genadige tegenwoordigheid u heeft onttrokken, omdat gij niet wilde stil zijn en wachten (vs. 15); Hij zal Zich in de straffen over u verheerlijken, want de HEERE is een God des gericht 1), die overal naar recht en gerechtigheid handelt 2). Welgelukzalig zijn die allen, die gelovig Hem verwachten, totdat Hij genadig zij. Zij zullen een des te heerlijker tijd aanschouwen na het voorafgaand gericht, en te midden daarvan niet zonder vertroosting zijn.

a) Ps. 2:12; 34:9. Spr. 16:20. Jer. 17:7.

1) God stelt de verhoring der gebeden dikwijls uit. De Heilige Schrift geeft ons hiervan verscheidene voorbeelden. Jakob verkreeg den zegen des Engels niet voordat de dageraad aanbrak, hij moest er den gehelen nacht om worstelen. De arme vrouw van Syro-Fenicië kreeg gedurende langen tijd geen antwoord. Paulus bad den Heere driemaal, dat "de doorn in het vlees" van hem mocht weggenomen worden, en hij kreeg de verzekering niet, dat hij er van verlost zou worden, maar in plaats daarvan de belofte, dat Gods genade hem genoeg zou

zijn. Wanneer gij aan de deur der genade hebt aangeklopt, en geen antwoord hebt gekregen, zal ik u zeggen, waarom de machtige Schepper de deur niet heeft geopend om u binnen te laten. Onze Vader heeft Zijne bijzondere redenen om ons aldus te laten wachten. Soms is het om Zijne macht en heerschappij te tonen, opdat de mensen mogen weten, dat Jehova het recht heeft om te geven of terug te houden. Maar meer nog gebeurt het, dat het uitstel voor ons nut is. Gij moet misschien wachten, opdat uwe wensen vuriger mogen worden. God weet dat het uitstel het verlangen vermeerdert, en dat indien Hij u laat wachten, gij uwe behoeften klaarder zult zien en ernstiger zult zoeken, en dat gij den zegen des te meer op prijs zult stellen, naarmate hij langer is uitgebleven. Ook is er misschien iets verkeerd in u, dat verwijderd moet worden, eer de vreugde des Heren gegeven zal worden. Misschien zijn uwe beschouwingen over het Evangelie onklaar, of misschien vertrouwt gij enigszins op uzelf, in plaats van uw vertrouwen geheel en eenvoudig op den Heere Jezus te vestigen. Of misschien laat God u enigen tijd wachten, om den rijkdom Zijner Genade ten laatste des te voller in u ten toon te spreiden. Uwe gebeden worden allen in den hemel bewaard, en zo zij niet terstond verhoord worden, zo worden zij toch zeker niet vergeten, maar na korten tijd zullen zij tot uwe vreugd en bevrediging beantwoord worden. Laat de wanhoop u niet stilzwijgend maken, maar volhard getrouwelijk in ernstige smekingen.

Voor het ontsloten oor lag in deze woorden reeds de aankondiging der erbarmen. Des Heren strafoefening had niet ten doel, Juda te vernietigen, maar te behouden. De Heere stelt de erbarmen uit en laat op het weer genade bewijzen wachten, totdat er weer een wachten op den Heere komt.

2) De uitkomst heeft deze voorzegging allerduidelijkst bevestigd. De hulp van Egypte heeft geen nut gedaan, noch aan Efraïm (2 Kon. 17:4) noch naderhand aan Juda (Jer. 37:5-7). Het eerste koninkrijk is door de Assyriërs, en het andere door de Chaldeeën ten onder gebracht (2 Kon. 17. 2 Kron. 36). De oorzaak was gelegen in het verlaten van den Heere en om die reden heeft Hij uitgesteld om genade te bewijzen, aan Juda zeventig jaren, en aan 't grootste deel van Israël tot op dezen dag, Dan, met dit alles is er verwachting van genade tegen het laatste der dagen.

19. Want het volk zal weer in Zion wonen, de stad die een geheel anderen grond van bestaan heeft dan de wereldstad, die tot eeuwige verwoesting zal worden (Hoofdstuk 13:19 vv. 25:2); het zal, wanneer de tijd Zijner straffen ten einde is, weer te Jeruzalem wonen, de stad, die de Heere Zich heeft verkoren en waar Hij Zijnen naam heeft gesteld (2 Kon 21:7). Gij zult ganselijk niet wenen, zo als het volk doen zal (Ps. 137:1 vv.), gij gelovigen, want de dag der verlossing komt; gewis zal Hij u genadig zich, op de stem uws geroeps; zo haast Hij die horen zal, die smekende roepstem uit een tot Hem bekeerd hart, zal Hij u antwoorden, zodat horen en verhoren op 't zelfde tijdstip zullen zijn (Hoofdstuk 65:24).

20. De Heere zal ulieden wel brood der benauwdheid en wateren der verdrukking geven, 1) maar uwe leraars, de profeten, die Hij u geven zal, zullen niet meer als met vleugelen weg vlieden, 2) zo als in het gehele tijdvak sedert de ontmoeting met Achaz (Hoofdstuk 7:3.), tot op het ogenblik in Hoofdstuk 37:2 vv. had plaats gehad; maar uwe ogen zullen onafgebroken

en in vrije openlijke werkzaamheid uwe leraars zien, zodat gij steeds en bij elke moeilijke vraag u tot hen kunt wenden.

1) Brood der benauwdheid en wateren der verdrukking wil zeggen: brood en water in de dagen der benauwdheid en der verdrukking.

De Heere zegt hier, dat er ja nog wel dagen van benauwdheid en ellende zullen komen, gelijk dan ook geschied is, ten tijde der belegering, maar dat Hij Zijn volk niet aan den hongerdood zal overgeven, maar hen van het nodige zal voorzien.

2) In het Hebr. Welojikanneef god morèka. Beter: Uwe leraars zullen niet meer ter zijde geschoven worden, gelijk in de vorige dagen, zodat men niet naar hen wil horen, en naar hun redenen niet wil luisteren. Zij zullen niet meer in het verborgene zich bevinden, zodat zij niet openlijk durven optreden, maar het zal geschieden, dat uwe ogen uwe leraars zullen zien.

21. Uw leraar zal, als een herder achter de kudde, achter u gaan, om steeds een wakend oog op u te hebben, opdat gij den rechten weg niet mist. En uwe oren zullen horen het woord desgenen, die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in dezelve, als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand. 1) Gij zult dus voor alle afwijkingen van den waren weg naar de ene of andere zijde bewaard blijven (Deut. 5:32; 28:14), terwijl gij thans dergelijke aanwijzingen ook wel verneemt, maar er gene opene oren voor hebt (Hoofdstuk 28:11 vv.).

1) De leraars zouden niet alleen openlijk, maar ook in het bijzonder hun tot vermaners strekken. Zij zouden hen van achteren, terwijl zij op hun gangen letten, toeroepen, wanneer zij van den weg afdwaalden, of nog niet op den rechten weg gekomen waren, dat is den weg des ware levens, een veiligen weg ten leven en ter zaligheid, dezen moet ge ingaan of houden en steeds bewandelen, zo gij behouden wilt worden.

22. En gijlieden zult voor onrein houden (2 Kon. 23:8 vv.), het deksel, het bekleedsel uwer zilveren gesneden beelden, en het overtreksel uwer gouden gegoten beelden; gij zult ze wegwerpen, gelijk een maandstondig kleed en tot elk van dien zeggen: Henen uit! wij willen niet eens het kostbare metaal van u tot enig gebouw behouden, daar wij in 't geheel gene vereniging met dien vroegeren afgodendienst, geen overblijfsel daarvan meer in ons dulden (Gen. 35:2, 4).

23. Dan, wanneer elke brug tussen u en de oude zonde is afgebroken, zal Hij u ook alle tijdelijke gaven verlenen, Hij zal uw zaad, waarmee gij het land bezaaid hebt, regen geven, en brood van des lands inkomen, en hetzelfde zal vet en smoutig zien; uw vee zal te dien dage, dat gij een op nieuw begenadigd, wedergeboren volk zult zijn, in ene wijde landouwe weiden, 1) waar overvloed van voedsel voor handen is.

24. En de ossen en ezelsveulens, die het land bouwen, gene door ploegen en dorsen, deze tot het dragen van mest en van koren (Deut. 25:4 en Job 1:3), en die ene krachtige spijs nodig hebben, zullen zuiver voeder eten, uit tarwe; gerst, weke erwten en dergelijke bestaande,

hetwelk verschud is met de werpschoffel en met de wan 1), met dezelfde zorgvuldigheid is behandeld als het koren, dat voor de mensen bestemd is.

1) De Joden in Palestina hadden tweeërlei wijze om het koren te zuiveren, de ene door het met den schop tegen den wind in te werpen, die het kaf wegvoerde, de andere met de wan. Het beste en edelste koren werd op beide wijzen en dus twee malen gezuiverd, en van dit beste graan zou zulk een overvloed zijn, dat men het zelfs aan de beesten tot voeder zou geven.

Als Juda met de afgoden zou gebroken hebben, zou de Heere zich weer openbaren als hun God des heils, ook op natuurlijk gebied. Is Hij de Schepper en Onderhouder van al wat ook op natuurlijk terrein bestaat, zodat van Hem is de vroege en de spade regen, waardoor het land vruchtbaar wordt gemaakt: Hij zou dien geven, zodat er brood zou zijn voor den mens en spijze voor het gedierte des velds. De godzaligheid zou ook voor hen blijken te zijn een groot gewin, en niet alleen de beloften des toekomstenden, maar ook des tegenwoordigen levens te hebben.

25. En er zullen, terwijl tot hiertoe slechts dalen goed bevochtigd werden, maar de hoogten aan dorheid en droogte waren blootgesteld, op allen hogen berg, ook op de hoogst gelegene, voortdurend door de zon beschenen plaatsen, en op al den verhevenen heuvel beekjes en watervlieten zijn, in den dag der grote slachting, wanneer de torens vallen zullen, van dien tijd af, dat de gerichten Gods over de wereld zullen gaan, en waarin alle hoogten en vastheden zullen neergestort zijn (2 Kor. 10:4 vv.).

26. En het licht der maan zal dan zo helder en licht zijn als het licht der zon heden is, en het licht der zon zal zevenvoudig zijn als het licht van zeven dagen, de glans, die volgens de tegenwoordige orde der dingen tot het geven van dat licht voor de gehele week toereikende is, zal dan op een dag verenigd worden gezien; ten dage als de HEERE de breuk Zijns volks (vs. 13 vv.) zal verbinden, en de wonde, waarmee het geslagen is, genezen.

De toon der profetische taal wordt hier in waarheid aandoenlijk en vaderlijk. De beelden der lichamelijke en geestelijke zegeningen verbinden zich en vloeien in 't lieflijkst licht tot ene heerlijke schilderij der Messiaanse tijden ineen. Daar geeft de Heere in rampspoed brood en in angsten water. Doch niet het aardse voedsel is gemeen, maar 't hemelsbrood en de levensdrank van heilzaam onderwijs, waarnaar het bekeerde hart verlangt. Nu zullen zij de rechte paden van Gods wegen veilig bewandelen, steeds begeleid door de waarschuwende stemmen van zorgvuldig hen behoedende leraars. Voor de reinheid van dit nieuwe leven treedt hun de glans der bedrieglijke afgoden als onreinheid terug, als afschuwelijk vuilnis, dat zij onverwijld verwierpen. En aan dit frisse zaad des geestes zal ook dat van den grond beantwoorden, dien Zich de Heere verkoren heeft, om er Zijn hemelsen genaderegen op uit te storten. Vruchtbare zaadvelden van 't krachtigste voedsel en groenende, ruime dreven breiden zich voor des Zieners oog uit, en zelfs het trouwe gevolg des mensen, de runderen en ezels, die zijn akker bouwen, ziet de alvoedende liefde Gods niet over 't hoofd; Hij ontfermt Zich toch over 't zuchtende schepsel en verzadigt het met de smakelijkste spijzen. Bronnen van verkwikkend water ontspringen op alle hoogten der nieuwe aarde en van den hemel stroomt

het zevenvoudig versterkte licht der zachte maan in den nacht en der glansrijke zon bij dag! Dat is het heldere schijnsel van Hem, die zegt: "Ik ben het licht der wereld; " dat is het water des levens, dat ontsprongen is uit Hem, die de vermoeden en belasten tot Zich roept, opdat zij verkwikt worden! Maar vóórdát de nieuwe tijd begint, wanneer de Heere de wonden des volks verbindt, moet eerst de grote slag geleverd zijn en de torens moeten vallen: Gods oordeel moet over de heidenen komen en hun trots gebogen worden.

Voordat het Godsrijk in zijne volle heerlijkheid zal kunnen verschijnen, moet er ene grote verandering plaats grijpen, die zich gelijkelijk over het natuurlijk, maatschappelijk en zedelijk gebied uitstrekken zal (Hoofdstuk 29:17-19; 32:15, 16), en waarin al het onheilge, dat Israël aankleeft, zowel als alles, wat buiten Israël zich tegen den wil van Jehova verzet, verwijderd, ja geheel vernietigd zal worden, terwijl daardoor dan ook aan den anderen kant het heilige, dat wat met den wil van Jehova overeenkomt, wat zich aan Hem onderwerpt en aan Zijn heilig Wezen beantwoordt, van alle ellende en leed, van alle onderdrukking en smaad zal worden verlost. Zij draagt also een dubbel karakter: bewaring en verheerlijking van wat goed is, vernietiging van wat tegen den wil van Jehova is gekant (vgl. Hoofdstuk 32:19). Maar schoon hare openbaring tweeledig is, geschiedt zij toch slechts door ene enkele daad. Kon Israël door de overmacht der omliggende volken voor het uitwendige niet tot bloei komen, hun vernietiging en onderwerping is dan ook noodzakelijk de verheerlijking Israël's (vgl. Hoofdstuk 14:25). Dit is insgelijks het geval met den inwendigen toestand. De reden, waarom het Godsrijk nog niet was verschenen en niet kon verschijnen, lag in de zonde, waardoor alles geheel was bezoedeld. Is deze vernietigd dan is ook de heerlijke toestand van het Godsrijk geboren (vgl. Hoofdstuk 1:24-26), daar er dan niets meer is, dat daartegen strijdt. Is deze omkeer van zaken also het gevolg ener zifting, hij draagt bepaald het karakter ener vergelding, waarvan in 't algemeen kan gezegd worden, dat daardoor het goede den rechtvaardige, den goddeloze daarentegen het kwade ten deel vallen zal.

In vs. 25 en 26 werpt de Profeet weer een blik op de toekomst, als alle geestelijke Assurs zullen vernietigd zijn. De val van Assur wordt hem ook hier weer de val van de wereldmacht, volkomen en volledig, en de verlossing van Juda en Jeruzalem hem beeld van de eeuwige verlossing van Gods volk.

Dan zullen tot in eeuwigheid de beekjes der rivier de stad Gods verblijden, dan zal het licht, wat anders over zeven dagen verdeeld is, tot op één dag, den dag der eeuwigheid, samengetrokken worden, en het zal eeuwig licht, eeuwig klaarheid en helderheid zijn; de natuur zal de Kerk Gods dienen.

27. Maar wat is er omtrent dien tijd van den groten slag. (vs. 25), die tevens de tijd zal zijn, wanneer de Heere de breuk Zijn volks verbindt (vs. 26)? Ziet, de naam des HEREN, 1) Hij zelf in de openbaring Zijner heerlijkheid als Rechter, komt van verre, want tot hiertoe had Hij Zich werkelijk verre gehouden en Zijne tegenstanders vrij laten geworden. Zijn toorn brandt als een geweldig opvlammend vuur, en de last is zwaar, 2) zodat dikke rookzuilen, die ontzettende dingen verkondigen, zich boven het vuur verbreiden; Zijne lippen als die van een in toorn ontstoken reus zijn vol gramschap, vol toornschuim, daar zij beven en met schuim

bedekt zijn, en zijne tong is als een verterend vuur, daar zijne woorden machtig genoeg zijn om te verdelgen ook zonder enig middel (Hoofdstuk 11:4).

1) Er staat hier niet, de Heere komt, maar de Naam des Heren komt. Naam is ook hier de openbaring van zijn wezen en wel in Zijne rechtvaardige en straffende werkzaamheid.

2) In het Hebr. Wekobeed masaäh. Beter: en met zware verheffing, nl. zodat het vuur van Gods toorn en gramschap niet zwak brandt, maar hevig, zodat de rook er van opgaat en tot op verre afstand kan worden gezien.

28. En zijn adem is als ene overlopende beek, die als zij eens zich heeft uitgestort alles onder water zettende, bij hen, over wie zij is uitgestort, tot aan den hals toe raakt (Hoofdstuk 8:8), en alle ontkomen onmogelijk maakt. Alzo doet de Heere, om de Heidenen te schudden met ene schudding der ijdelheid, 1) des verderfs, en alzo al hun plannen te verijdelen. Bij de zifting blijven zij niet goed als koren achter, maar worden der vernietiging ten prooi, en als een misleidende toom in de kinnebakken der volken: de Heere zal met hen doen, even als men met paarden en muilezels (Ps. 32:9) handelt, die men toom en gebit aandoet, zodat zij Zijne macht niet kunnen ontvliesen, maar in het verderf moeten storten, dat Hij hun heeft bereid.

1) In het Hebr. Lahanafah gojim benafath schaw. Beter: om de volken te wannen in een wan der ijdelheid, d. i. zo te wannen, dat al wat geen koren is maar stof voor immer wegvalt.

29. Er zal, wanneer alzo onder de gerichten over de heidenen uwe laatste en volkomen verlossing begint volvoerd te worden (Luk. 21:28), een lofzang 1) bij ulieden zijn, gelijk in den nacht, wanneer het feest geheiligd wordt, even als het pleegt te geschieden in den nacht van 14-15 Nisan, die het pascha voorafgaat, wanneer men lofzangen aanheft (MATTHEUS. 26:30), en zo als het vroeger geschied is in den nacht, toen de Heere uitging, om alle eerstgeborenen in Egypte te slaan, en de kinderen Israël's bij het paasmaal vrolijk waren (Exod. 12:28 v.). En er zal bij u zijn blijdschap des harten, gelijk van enen, die met pijpen wandelt, die onder het fluitspel, die het gezang begeleidt (Ps. 42:5), in geordenden optocht tot een der drie hoge feesten opgaat, om te komen tot den berg des HEREN, tot den Rotssteen van Israël, bij wie elk jaar driemalen alle mannen van Israël zich moeten bevinden, (Exod. 23:17).

1) Wij zien hier nu ook welk een innige blijdschap dit aan des Heren volk zou veroorzaken. De val der Assyriërs zou een zegevering, een gejuich van overwinning voor de Jeruzalemmers zijn. Er zou een lofzang bij hen zijn, gelijk bij degenen, die het Nachtfest heiligden in het huis des Heren, om den lof te zingen van Hem, die lofliederen in den mond der zijnen legt, in den duisterste der nachten, zowel der natuur als der tegenheden. En dus zou hun gezang geen ijdel vrolijk lied, maar een deftige Psalm zijn tot ere van God, op een godsdienstigen trant opgeheven, om Hem te danken voor de bewezen wonderbare verlossing.

30. En de HEERE zal intussen daar buiten zonder uwe medewerking, terwijl gij u op zulk enen vreugdeweg tot de heilige heerlijke hoogte bevindt, Zijne heerlijke, majestueuze stem doen horen in het geraas van den donder (Ps. 18:14; 29:3 v.), en alle verdervende machten

van een onweder zich laten ontlasten, en de nederlating Zijns arms op het voorwerp Zijner kastijding doen zien, met grimmigheid van toorn, en ene vlam van verterend vuur, stralen, wolkbreuk en enen vloed en hagelstenen (Hoofdstuk 29:6).

31. Want, om hier in 't bijzonder te denken aan die macht, waarmee de eerstvolgende tijd te doen heeft, door de stem des HEREN zal Assur te morzel geslagen worden, wanneer de Heere zich zal openbaren die met de roede sloeg of slaat. (Hoofdstuk 37:36 v.).

32. En alwaar die gegrondveste staf doorgedaan zal zijn, (op welken de HEERE die zal hebben doen rusten), daar zal men met trommelen en harpen zijn, 1) want met bewegende bestrijdingen zal Hij tegen hen strijden, alleen door het bewegen Zijner hand zal Hij in een ogenblik duizenden doen vallen.

1) Beter: En het zal geschieden, dat iedere slag van dien voorbeschikten staf, welke de Heere op hem zal doen vallen, met pauk- en citherspel gepaard zal gaan, en Hij zal tegen hen strijden, als met een hevigen strijd. Die staf is hier en in het vorige vers niet Assur, maar de staf, de roede Gods, en als de Heere God, op bijzondere wijze tegen Assur Zich opmaakt, zal als het ware iedere tuchting door Juda begroet worden met vreugdegeschal, met pauk- en citherspel. Geheel alleen zal de Heere God Assurs koning vernietigen, en Zijn volk overvloedige stof geven om zich te verheugen.

33. Want Tofeth 1), de plaats der gruwelijke offeranden (2 Kon. 23:10), is van gisteren, niet eerst heden, maar reeds lang in den raad Gods bereid, die plaats, waar de lijken der verslagenen als een gruwel verbrand zullen worden tot rechtvaardige vergelding daarvoor, dat door Assyrië's invloed de Moloch-dienst het eerst in Juda ingang heeft gevonden (2 Kon. 16:3). Ja hij is ook voor den koning bereid, die met zijn rijk den volkomen ondergang is overgegeven (2 Kon. 19:37). Hij heeft hem diep en wijd gemaakt, om zeer vele offers-185.000 man, (2 Kon. 19:35) in zich op te nemen, hij is wijd genoeg ter verbranding, het vuur en hout van zijnen brandstapel, waarop zij moeten verbranden, is veel. De adem des HEREN zal hem aansteken als enen zwavelstroom (Gen. 19:24 vgl. Jes. 10:16), de Heere zelf zal van Zijnen hemel af het verdelgingswerk verrichten.

1) In het dal Hinnom was ene plaats, Tofeth genaamd, waar de offers aan Moloch gedaan werden, welke mensenoffers waren. Men maakte ene groeve in de aarde, vulde die met hout en brandstof op, en ontstak ze dan. Zo zou God de Assyriërs, voornamelijk door vuur, verteren. Hun Tofeth van reeds bereid, de groeve gemaakt, de brandstapel opgericht, hij behoefde slechts ontstoken te worden; dat zou Jehova's adem, een zwavelstroom gelijk, verrichten! Onbegrijpelijk schoon en stout is dit beeld uitgevoerd. Jehova eist Zich een wraakoffer uit de vijanden Zijns volks en doet ze omkomen, gelijk voormaals de mensenoffers, den afschuwelijken Moloch gewijd.

De levendige voorstelling van onzen profeet beweegt zich in machtig aangrijpende tegenstellingen. Hier het vreselijk slaggewoel, waarin Jehova Zebaoth tegen de heidenen strijdt, en daar de lieflijke plaatsen van rustigen vrede, die van de harmonieën der overwinning weergalmen, zodra de lang bestemde straf der tuchting haar slechts aanroert;

hier het verzoende Jeruzalem, in dankliederen stil en blijde, daar de vlamme houtmijt des gerichts door Gods adem, als een zwavelstroom ontstoken, zelfs voor den koning des weerbarstigen heidenvolks opgericht.

HOOFDSTUK 31.

NIETIGHEID DER EGYPTISCHE HULP, GODDELIJKE OVERWINNING OP DE ASSYRIËRS.

IV. Vs. 1-9. De profeet komt weer op het verbond met Egypte terug, hetwelk door zijn waarschuwen niet kon verhinderd worden, maar in tegendeel in vollen gang is. Wat hij in het voor ons liggende Hoofdstuk schrijft is naar 't uiterlijk voorkomen met den inhoud van het vorige Hoofdstuk zeer gelijksoortig. Terwijl hij steeds de zaak opnieuw behandelt, verkrijgt hij steeds weer nieuwe gezichtspunten. Heeft hij in Hoofdstuk 30:1-5 aangetoond, want het einde is van het vertrouwen, dat men op schepselen, met terzijdestelling des Heren stelt, dat het te schande wordt, zo stelt hij in Hoofdstuk 31:1-2 voor, wat het gevolg is, wanneer de Heere wordt voorbijgezien: Hij weet te maken dat alles wat men onderneemt, mislukt, dat niets dan onheil volgt, en alles nauwkeurig geschiedt, zo als hij het te voren heeft gezegd. Had dan verder de afdeling, die van Hoofdstuk 30:6 vv. volgt, het ongerijmde van het vertrouwen op schepselen tot voorwerp der verdere verhandeling, zo wordt in Hoofdstuk 31:4-9 de gedachte nader uiteengezet, hoe de Heere Zich zelve, ja Zich alleen en zonder alle tussenkomst van schepselen de hulp heeft voorbehouden, welke die van Juda bij Egypte zoeken, en deze hulp zal ene evenzo majestueus-heerlijke als nadrukkelijk-krachtige zijn.

1. Wee degenen, die in Egypte om hulp aftrekken, 1) en steunen a) op paarden, die zij van daar zullen verkrijgen, en vertrouwen op strijdswagens, omdat er vele zijn, en op ruiters (Exod. 14:7), omdat die zeer machtig zijn, en zien niet, gelijk zij toch moesten doen, en zo dikwijls vermaand en geboden zijn te doen, op den Heilige Israël's, en zoeken den HEERE niet, die toch wel in staat was hen zonder alle menselijke middelen te helpen.

a) Ps. 20:8. Jer. 17:5.

1) De zonde hier bestraft, is het afgodisch vleien, aan de Egyptenaren bewezen, alsof men dan eerst gelukkig zou zijn, indien men deze tot zijn vrienden en bondgenoten had. Een volk, hetwelk zelf in afgoderij als verdronken lag, een land bewonende, hetwelk de moeder en zoogster mocht heten van de snoodste bijgelovigheden en duivelsdiensten: en bij dit tolk troost en hulp te zoeken, was zo veel als te erkennen, dat het meer invloed op den hemel moest hebben, dan enig Jood ooit verwachten kon, tenzij hij meende, dat het lot in des mensen hand stond, en deze zelfs als tegen den hemel kon strijden.

Nog weer spreekt en profeteert de Profeet tegen het hulp zoeken bij Egypte. Hij weet dat dit met den vloek Gods moet worden getroffen, dewijl Juda daardoor zijn eigenaardige positie in het midden der wereld als theocratisch volk liet varen.

2. Gij Israëlieten meent, dat gij alzo wijselijk handelt. Nochtans is Hij, die alles bestuurt, ook wijs, 1) en Hij doet het kwaad komen, en trekt Zijne woorden niet terug, die Hij door Zijne profeten heeft laten spreken; maar Hij zal Zich opmaken tegen het huis der boosdoeners, tegen het huis van Jakob, dat tot een huis van booswichten is geworden (Hoofdstuk 1:4), en

tegen de hulp dergenen, die ongerechtigheid werken, zodat die bijstand, van Egypte verwacht, geheel zal vrijdeld worden.

1) Dit is heilig-ironisch gezegd. Juda's vorsten meenden wijs te zijn, door naar Egypte om hulp te vragen, maar de Heere God is wijs in geheel enigen zin, en zo wijs dat Hij niet alleen Zijn vloek uitspreekt over zulk een handeling, maar ook dien vloek niet terug neemt. De Wijsheid Gods blijkt enkel Wijsheid te zijn, de wijsheid des mensen enkel dwaasheid.

3. Want de Egyptenaars zijn mensen en geen God, zij zijn zwakke stervelingen, en dus onmachtig om u te beschermen tegenover of zonder den Heere, en hun paarden zijn vlees en geen geest 1) in sterkte en vaardigheid, hoe zou men dan, daarop zijn vertrouwen mogen stellen; en de HEERE zal Zijne hand uitstrekken, dat de helper struikelen zal, en die geholpen wordt zal neervallen, en zij zullen al te zamen te niet komen, zowel Juda als Egypte.

1) "Geen geest" d. i. in kracht niet te vergelijken bij geesten of engelen, die onsterfelijk en onzichtbaar zijn voor vleselijke ogen en van welke één meer kan uitrichten dan vele tienduizenden mensen of paarden. Hoe vele duizenden heeft één Engel haastig geveld in het leger van Assyrië (Hoofdstuk 37:36)? En hoe groot ene menigte heeft de engel des verderfs in één ogenblik van kant gemaakt in Egypte (Exod. 12:29, 30).

Juda's groten vertrouwen op Egyptes paarden en wagens, maar de Profeet wijst hen er op, dat zij geen geest zijn maar vlees, d. w. z. dat het slechts stoffelijke middelen zijn, nietige hulpmiddelen, die door des ASSYRIËRS heir eer getroffen en verslagen zullen worden.

Zal Juda geholpen worden dan moet het geestelijke d. i. Goddelijke hulp hebben, de hulp van Hem, die op allerlei wijze voor Zijn volk in de bres kan treden, niet met vleselijke maar met geestelijke d. i. met geheel enige goddelijke wapenen.

En zoals het vervolg van dit vers aanduidt, wat baat alle vleselijke hulp, indien toch de Heere God maar even Zijn hand uitstrekt dan vallen helpers en geholpenen.

4. Dat het alzo zal geschieden, weet ik zeker, want alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Gelijk als een leeuw en een jonge leeuw of leeuwin over zijnen door brult, wanneer schoon ene volle menigte der herders samengeroepen wordt tegen hem, om hen den door te ontnemen, verschrikt hij toch voor hun stem niet, en vernedert zich niet van wege hun veelheid; 1) alzo zal de HEERE der heirscharen zonder zich enigszins te bekommeren om Egypte, of om het geschreeuw naar Egypte's hulp, nederdalen om te strijden voor den berg Zions en voor haren heuvel, om dien tegen de aanrukkende ASSYRIËRS te verdedigden, want de berg, Zion is Zijn door, Zijn erfdeel.

1) In het Hebr. mehamonah lo jaänè. De Staten-Overzetters vertalen door: en vernedert zich niet van wege hun veelheid. Beter is: en verschrikt niet van wege hun alarm. Want wel kan het eerste woord betekenen, veelheid, maar de eerste betekenis is, geraas, alarm. Een leeuw of leeuwin, die op buit loert, tracht men te verjagen door alarm te maken, maar hij verschrikt er niet van, hij gaat er niet door op den loop. Alzo, zegt de Profeet zullen Juda's goddeloze

verbondsbrekers en Egypte's helpers den Heere niet ontkomen, als Hij nederdaalt om te strijden voor stad en tempel. Eerst zullen deze omkomen, en dan zal de Heere zich een verlosser van Zijn volk betonen.

Jeruzalem zal verlost worden, maar de on-theokratische hofpartij zal beschaamd uitkomen.

5. a) Gelijk vliegende vogelen hun jongen beschermen, alzo zal de HEERE der heirscharen Jeruzalem beschutten, beschuttende zal Hij haar ook verlossen. doorgaande om de vijanden te vernielen, zal Hij haar ook uithelpen (vgl. Hoofdstuk 37.)

a) Deut. 32:11.

Hoe effectvol is de tegenstelling der beide gelijkenissen, onder welke de profeet de bescherming des Heren als ene betrouwbare voorstelt! Eerst de sterke leeuw, het beeld van een onverschrokken krijgsheld; vervolgens de vreesachtige vogel, een beeld der tederste bewaring: zo sterk, moedig en onverschrokken (vs. 4), zo teder, zo moederlijk zorgend, zich zelve voor haar stellende ter bescherming. (vs. 5).

Gelijk een leeuw zal de Heere komen strijden voor Zion, en hij zal ze, de Assyriërs, zo gemakkelijk, vernielen als een leeuw een lam verscheurt. Zeker, zij die zulk een Beschermmer hebben, behoeven niet om hulp naar Egypte te gaan. De leeuw uit Juda's stam zal verschijnen tot verdediging Zijner kerk. God zal aan Jeruzalems vrienden Zich openbaren met de tederheid van een vogel over zijne jongen. God was gereed Jeruzalem te vergaderen, gelijk ene hen hare kiekens vergadert onder hare vleugelen (MATTHEUS. 23:37); maar zij die op de Egyptenaren vertrouwden, wilden niet. Gelijk vogelen vliegende naar hun nesten, wanneer zij die zien aangevallen en die de vleugelen uitspreiden over hun jongen, om die te beschermen, met zulk ene liefde en trouw zal de Heere Jeruzalem beschermen.

6. Bekeert u dan tot Hem uit eerbied voor dezen sterken leeuw en uit wederliefde tot dezen trouwen vogel, van welken de kinderen Israël's diep afgeweken zijn, opdat gij u ene grote beschaming bewaart, en nu den Heere de ere aandoet, die Zijnen naam toekomt.

7. Want te dien dage, wanneer het uur der vergelding komt, zullen zij verwerpen een ieder zijne zilveren afgoden en zijne gouden afgoden, welke u uwe handen tot zonde gemaakt hadden; omdat gij bemerkt hebt, dat zij u niet baten, zullen zij tot een zwaren onverdragelijken last worden (Hoofdstuk 2:20; 27:9; 30:22)

8. En Assur zal vallen door het zwaard, niet eens mans, en het zwaard niet eens mensen, zal hem verteren; en hij zal voor het zwaard vlieden (Hoofdstuk 37:36), en zijne jongelingen zullen versmelten 2), zullen verslagen worden.

1) Het woord lamas, hier gebruikt, wordt door sommigen (Luther, Umbreit) met Hieronymus in de Vulgata vertaald: "zijne jongelingen zullen schatplichtig zijn, " omdat mas meest zo gebruikt is (Gen. 49:15. Deut. 20:11. Joz. 16:10; 17:13. Klaagt 1:1 1). Om deze vertaling goed te maken zeggen enigen, dat een deel der ASSYRIËRS nagejaagd en gegrepen zijde, tot

gevangenen zijn gemaakt. Liever vertalen wij: "zijne jongelingen zullen versmelten, " deze toch is de eigenlijke betekenis van het wortelwoord, en de bedoeling van een ander daarvan afgeleid woord. (Ps. 48:6). Dus is de zin, "hun menigte zal versmelten" (Joz. 2:11; 5:1; 7:5 en zij zullen bezwijken van vrees (Hoofdstuk 10:18).

9. En a) hij, de koning Sanherib, zal van vreze doorgaan naar zijnen rotssteen 1) naar de vestingen van zijn land, en zijne vorsten zullen in hun blinde vrees reeds voor de banier 2), voor een standaard verschrikken (Hoofdstuk 37:37), spreekt de HEERE, die te Zion vuur, een altijd brandend vuur of het brandofferaltaar, en te Jeruzalem enen oven, ene haardstede heeft, en daar dus de eigenlijke huisheer is.

a) 2 Kon. 19:36, 37.

1) Sanherib zou in alle haast van Jeruzalem vliden naar zijne sterke stad Ninevé (Hoofdstuk 37:36). Men kan echter de woorden volgens den grondtekst even goed overzetten: zijn rotssteen d. i. zijne sterkte, de kamprechter van zijn leger, waarop hij zich verliet, zal doorgaan, haastig vliden van Jeruzalem met vreze, opdat het zwaard van den Engel des verderfs hem niet achterhale.

Terecht merkt Poole aan, dat men evengoed kan vertalen en o. i. is het beter: Zijn rotssteen, van wege de vrees zal hij doorgaan. Dit is de letterlijke vertaling. Met rotssteen is dan Sanherib zelf bedoeld. Hij is de machtige beschermer van Assyrië, maar gelijk het machtige leger zal vallen door de krachtige hand Gods, zo zal ook zijn koning vluchten en er van doorgaan uit vreze.

2) Volgens de verklaring van Mariana en Diodati is dit, indien zij slechts van verre ene banier zagen, zouden zij menen de ganse Joodse natie op den hals te hebben en beven op de ingebeelde nadering van hun zegevierende vijanden. Maar Gataker meent, dat de profeet het oog heeft op Gods standaard of banier, welke als 't ware opgestoken werd tot een teken voor Zijn onzichtbaar heirleger, om aan te vallen op de ASSYRIËRS.

Door wonderbaar ingrijpen zal de Heere Zich betonen de huisheer te Jeruzalem te zijn; dit is ene versterking van vs. 4 en 5. Hij had toch Zijn volk kunnen beschermen zonder juist zulk ene ontzettende nederlaag den vijand toe te schikken.

Want Hij is de God, die een vuur heeft in Zion en een woning te Jeruzalem heeft, d. i. die Zelf deze woning als een geheiligde woning voor Zich heeft uitgekozen en er Zich door geen aardse macht van zal laten ontzetten, zolang Hij er heeft, die Zijne altaren beroken, Zijnen tempel bewaren.

HOOFDSTUK 32.

BESTENDIGE GELUKZALIGHEID VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

V. Vs. 1-20. Wanneer de macht der wereld, die thans hare type heeft in Assur, gevallen is, begint voor het volk Gods, dat uit de oordelen van den laatsten tijd is gered, en door deze is gezift en gelouterd, een geheel nieuwe tijd, een toestand van vernieuwing in recht en gerechtigheid en een staat van ongestoorde veiligheid en van het zaligst genot des vredes. Ten opzichte dezer vernieuwing (vs. 1-8) neemt de profeet zijn uitgangspunt van den koning en diens vorsten. Voor zijn oog verheft zich een staatsgebouw, door recht en gerechtigheid gedragen, aan hoofd en leden volmaakt. Hij ziet de tijden der volmaking, wanneer de macht der waarheid tot een hoog aanzien in alle omstandigheden van het openbaar leven is doorgedrongen. Ten opzichte van den toestand van gerustheid en zorgeloosheid (vs. 9-20) wendt hij zich daarentegen eerst tot de zorgeloze lichtzinnigheid der vrouwen in dezen tegenwoordigen tijd, verkondigt haar, hoe in korten tijd haar weelderig leven voor nood en weelacht zal wijken, hij gaat daarna eerst over tot den tijd, waarin de Geest uit de hoogte Zich zal uitstorten over Gods volk en daaraan ene volheid van gaven zal aanbrengen, terwijl dan in de plaats der valse, vleselijke rust ene van God gewerkte en door geen gevaar bedreigde rust kan treden.

1. Ziet, in dien tijd, die tot den verderen tijd van Hizkia's regering, welke op Sanheribs nederlaag volgt (Hoofdstuk 38:1, .) vv. 39:8), staat, als het lichaam tot de schaduw (Kol. 2:17), zal het geschieden, dat een a) koning in het rijk van Juda zal regeren in gerechtigheid; hij zal het land redden uit dien toestand van verval, waarin het door ene godverloochenende politiek en door verwaarlozing van het recht is geraakt (Hoofdstuk 1:21-23), en de vorsten zullen heersen naar recht, 1) opdat Jeruzalem ene stad der gerechtigheid worde genoemd (Hoofdstuk 1:26).

a) Ps. 45:7. Zach. 9:9.

1) Ongetwijfeld hebben de mindere Overheden ten tijde van koning Hizkia, zich op zijn voorgang of om hem te believen, met alle getrouwheid van hun plicht gekwet. Ook schijnen de gezegden hier vooralsmede zeer wel op den koning Hizkia en zijne regering te passen, maar slaan allerbest op het Rijk van den Messias.

2. Zulk ene rechtvaardige regering zal het volk zegen aanbrengen. En die man zal zijn als ene verberging tegen den wind, en ene schuilplaats tegen den vloed, omdat juist deze koning met zijne vorsten ene zekere schuilplaats is; (Hoofdstuk 4:6; 25:4) ja, de koning en diens vorsten zijn voor al hun onderdanen als waterbeken in ene dorre plaats, welke daaraan alle levenskrachten schenken (Ps. 1:3), als de schaduw van enen zwaren rotssteen in een dorstig land, 1) welke daaraan allerlei verkwikking en lafenis geeft.

2) Men mag hen houden en prijzen, als de aanmoedigers en bevorderaars van alles wat recht, rein, lieflijk en lofwaardig is. Zij zijn als verkwikkende en verfrissende waterstromen voor een dor, droog en dorstig land, hetwelk door hen verkwikt, verlevendigd, vruchtbaar en rijk

gemaakt wordt. Zij zijn als een lichaam en ziel veraangenamende schaduw van een groten rotssteen, waaronder de vermoeide zijn matte leden uitrusten, en zich voor de verschroeiende hitte der brandende zon bewaren kan.

3. En de a) ogen dergenen die zien, die geroepen zijn de waarheid te kennen en van die waarheid te getuigen, zullen niet meer (Hoofdstuk 29:10 vv.) terugzien, 1) zullen zich niet meer door bedrieglijken schijn laten verblinden, en de oren dergenen, die horen, der toehoorders zullen opmerken, zodat het geheel anders zal zijn, dan nu de ban der verharding op het volk ligt (Hoofdstuk 6:9 vv.).

a) Jes. 29:18; 30:21.

1) Beter: gesloten zijn, als met lijm besmeerd. Gelijk in het tweede gedeelte van oren gesproken wordt, die zouden horen, dus niet meer niet horen, zo wordt hier gesproken van oren, die niet meer gesloten maar open zullen zijn.

Het is de dageraad der Nieuwe bedeling, waarop de Profeet hen als in de verre toekomst het oog richt. Want ja, wel wordt hier van Hizkia's dagen na Sanheribs nederlaag gesproken, maar het heden is den profeet beeld van de toekomst. Alles wat dus ook tot vs. 8 gezegd wordt, bekomt zijn aanvankelijke vervulling in den dag der N. Bedeling en geheel volkomen als der tijden tijd is vervuld.

4. En het harte der onbedachtzamen, van hen, die in hunnen tegenwoordigen toestand van geestelijke verwarring onbekwaam zijn tot overleggen en zonder raad, zal de wetenschap verstaan, zal de gave der onderscheiding bezitten, om de dingen in hun waren aard, en in alle omstandigheden wat waarlijk goed is, te erkennen, en de tong der stamelenden, de tong van hen, die in de bedwelming van hun bedrogene zinnen niets dan verkeerde en dwaze dingen spraken (Hoofdstuk 28:7 vv.), zal vaardig zijn om in doorlopende voordracht bescheidenlijk, niet slechts duidelijk, maar ook juist en schoon, te spreken. 1)

1) Er zal een wonderbare verandering in hen te weeg gebracht worden, die door God Zelf in zijnen wijsheid onderwezen worden en geleid. Hun verstand zal opgehelderd worden en zij zullen bekwaam worden, om verschillende dingen te onderscheiden en een goede keuze tussen de zelf te maken. De gedachteloze en onbedachtzame, zullen nu van hun overijling en onbezonnenheid genezen worden, want Gods Geest zal hun verstanden openen.

5. De dwaas (Ps. 14:1) zal niet meer, gelijk heden, nu er zo groot verschil bestaat tussen hetgeen de mens in waarheid is en waarvoor hij wordt gehouden, genoemd worden milddadig, 1) en de gierige zal niet meer mild geheten worden, de zaken zullen bij den rechten naam worden genoemd.

1) Eigenlijk: een edele. Tot nu gold alleen de adel door geboorte en de geldadel. Deze waren in hoog aanzien, maar nu zou deze adel moeten plaats maken voor den adel van verstand en hart. Zo ook zou de gierige d. w. z. de arglistige niet meer mild, eigenlijk voornaam, geheten

worden, dewijl niet meer het onrecht den toon zou aangeven, maar het recht zou zegenvieren en de gerechtigheid zou worden gehandhaafd.

6. Zulk ene tegenspraak kan in dien toekomstigen staat van vernieuwing, waarin het 't volk Gods in ieder opzicht zal welgaan, niet bestaan. Want een dwaas, een die in zijn binnenste zegt daar is geen God, spreekt naar zijn slecht hart en zijn egoïstischen zin, niets dan dwaasheid, hij brengt niets voort dan dingen, door welke hij anderen van den rechten weg zoekt te brengen (Hoofdstuk 9:16), en zijn hart doet ongerechtigheid om huichelarij, goddeloosheid, te plegen, en om dwaling, wat dadelijk met Zijn woord in strijd is, te spreken tegen den HEERE, om de ziel der hongerigen naar het woord des levens ledig te laten omtrent datgene, wat den honger werkelijk stilt, en den dorstigen naar vertroosting en opbeuring drank te doen ontbreken, hun den waren heilsdrank te onthouden.

7. En wat den gierigaard of arglistige betreft, met hem is het op dezelfde wijze; eens gierigaards, of eens arglistigen, ganse gereedschap is kwaad, al de middelen, waarvan hij zich bedient, zijn enkel boosheid; hij beraadslaagt schandelijke verdichtselen, allerlei listen, om de ellendigen te bederven met valse redenen, en het recht buigt hij, als de arme spreekt, om hem recht te doen.

Door "het gereedschap" der gierigaards verstaan sommigen valse maten en gewichten, maar, gelijk Gataker juist aanmerkt, de profeet spreekt van bedorven Overheden of van dezulken, die de voorzitting hadden in de vierscharen, daarom kan men door deze werktuigen verstaan de mindere bedienden, waarvan bedorven rechters gebruik maken om het volk met bedreigingen te verschrikken, of andere onwettige middelen in 't werk te stellen om hun geld af te persen of in het verdriet te brengen. Deze onpartijdige rechters zouden vonnis geven tegen enen armen, zelfs wanneer hij recht sprak, wanneer hij enen eed deed in zijne eigene zaak, of zijne getuigen voor hem getuigden, hetgeen zij gezien of gehoord hadden en van welks waarheid zij overtuigd waren.

De vorst of achtens- en erenswaardigste man zal volgens eerlijke beginselen handelen en een eerlijken wandel voor zijn regel stellen, en hierdoor zal hij staande blijven of bevestigd worden. En waarlijk gelukkig is een land, waar vele luiden van zulke beginselen wonen, waar men zulke dus ziet leven en handelen, en waar de meesten schromen iets laags, iets onrechts te plegen, ja daar de koning als de zoon der edelen niets dan edele daden oefent en door zijne edelen alleszins daarin gestijfd of nagevolgd wordt.

8. Maar een milddadige een edele beraadslaagt milddadigheden edele dingen en staat op milddadigheden 1), edele dingen; die waarlijk mild en deugdzaam is, zal zulks tonen door edelmoedige en deugdzame daden.

9. Dan zal ook in de plaats der tegenwoordige valse gerustheid ene andere treden, die werkelijk zal bestaan, en niet, gelijk deze, door schrik en jammer zal worden weggenomen. Staat op, gij geruste vrouwen 1), gij die welgemoed daarheen leeft, die gene ongerustheid kent (Hoofdstuk 3:16 vv.); hoort mijne stem, en omdat zij u Gods woord verkondigt, betaamt

het u, haar staande te vernemen (Richt. 3:20). Gij dochters van Jeruzalem, die zo zeker zijt, alsof nooit andere tijden konden komen, neemt mijne redenen ter ore.

1) De Profeet heeft nu reeds menig wee geroepen over Jeruzalem, hetwelk zichzelf aan den rand van het verderf had gebracht, maar, trots het van nature wekere, gemakkelijker te beroeren en te verschrikken vrouwelijk gemoed, zonder indruk op de vrouwen van Jeruzalem, aan wie hij nu de schrikkelijke ontgoocheling van hun vleselijke rust aankondigt.

10. Vele dagen over het jaar, 1) zult gij beroerd zijn, omdat alsdan die weelde en dat genot voorbij zijn, gij dochters, die zo zeker zijt! want de wijnoogst zal uit zijn, er zal gene inzameling komen ten gevolge der verwoestingen, die de vijand in het land veroorzaakt heeft (2 Kon. 18:13).

1) In het Hebr. Jamim al-schanah Letterlijk: dagen over het jaar, d. w. z. niet, vele dagen over het jaar, maar, nog hoogstens een jaar. In Hoofdstuk 29:1 staat letterlijk: jaar tot jaar, daarvoor staat hier, dagen over het jaar, dewijl die beide uitdrukkingen dezelfde tijd des gerichts aankondigen. Wij gebruiken de uitdrukking wel, over jaar en dag, welke hetzelfde wil zeggen. Ruim een jaar na deze profetie is dan ook het gericht gekomen.

11. Beeft, gij geruste vrouwen! weest beroerd, dochters, die zo zeker zijt! trekt u, de vreugdeklederen uit en verwisselt ze met rouwklederen, en ontbloot u van allen tooi, en gordt zakken om uwe lenden, ten teken van droefheid.

12. Men zal nog op geheel andere wijze dan over den verloren wijnoogst (vs. 10) rouwklagen over de borsten, 1) zich slaan op de borsten, over vanwege de gewenste lachende akkers, over of van wege de vruchtbare wijnstokken.

1) Beter: men zal op de borsten slaan, als teken van rouw en droefheid.

13. Op het land mijns volks, zal de doorn en de distel opgaan; ja op alle vreugdehuizen in de vrolijk huppelende stad, op de plaats, waar de huizen stonden, in welke zoveel uitgelatene vreugde en zoveel lichtzinnig gejubel heerst.

14. Want het paleis zal verlaten zijn, het gewoel der stad, dat heden nog vernomen wordt, zal ophouden; Ofel, de verheven plaats op den Oosterheuvel van Zion, waar de aanzienlijken inzonderheid woonden (2 Kron. 27:3. Neh. 3:26, 27), en de wachttorens zullen tot spelonken zijn, tot in der eeuwigheid ene vreugde der woudezels, omdat zij daar naar hartelust kunnen neerliggen, ene weide der kudden 1), waar zij rijkelijk voedsel vinden.

1) Dit ziet niet op de degen der ballingschap, gelijk sommigen menen, maar op de dagen, die straks zullen komen, als Sanherib komt, alles verwoestend en vernietigend, wat rondom Jeruzalem is, en de hofpartij val onder de oordelen Gods. Het paleis is hier niet het paleis van den koning, maar dat der hofgroten, der aanzienlijken, die tegen den Heere en Zijnen profeet zich hadden gekeerd.

15. Die toestand zal voortduren, totdat 1) over ons ter vernieuwing der harten a) uitgegoten worde de Geest uit de hoogte, 1) en alzo de geest des diepen slaaps (Hoofdstuk 29:10) niet meer heerst; dan zal, daar de vernieuwing des harten ook ene omkering in den toestand ten gevolge heeft b), de woestijn, waarin Juda veranderd was (vs. 13), tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden, zozeer zal de heerlijkheid van den nieuwen tijd alle heerlijkheid van den tegenwoordigen in de schaduw stellen.

a) Joël 2:28 Joh. 7:37, 38. Hand. 2:17, 18. b) Jes. 29:17.

1) Wat wij reeds boven aangetekend hebben, dat geldt ook hier. De Profeet spreekt hier van de tijden der vernieuwing en der verandering, die aanstaande zijn, maar ook tegelijk van die dagen, waarin de volle uitstorting des Geestes zal plaats hebben.

Wat in de dagen van Hizkia zich zou bepalen tot enkelen, zou in de dagen des N. Bedeling zich uitbreiden tot de velen. Nu over Juda als vertegenwoordigende de Kerk van die dagen, dan over de Gemeente des N. Verbonds in de wereld.

2) Een profetie, die duidelijk en kennelijk op zulk ene uitgieting van den Heiligen Geest doelt, waardoor een zaligmakend werk, in uitgebreiden kring zou worden gewrocht en gelijk met name door de slotbelofte: "De werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid", ontwijfelbaar wordt aangeduid.

Het tot in eeuwigheid heeft een grens. De voor de ogen der mensen onafzienbare duisternis van den tijd der verwoesting heeft voor God een einde, welke den troostelozen toestand eindelijk wendt. Zo lang zal de straftoestand duren totdat de Geest, dien Israël nu niet in zijn midden wonende heeft, van de hoogte der hemelen uit, over Israël wordt uitgegoten.

16. En het recht zal in de woestijn wonen, en de gerechtigheid zal op het vruchtbare veld verblijven, zodat het gehele land, het onbebouwde niet minder dan de beplante velden, ene woonplaats van recht en gerechtigheid zal zijn.

17. En het werk, de vrucht, der gerechtigheid zal vrede zijn, en de werking, het loon der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid in eeuwigheid 1).

1) In de ware heerlijkheid bestaat het ware geluk, en namaals zal het volmaakte heil bestaan in een volmaakte heerlijkheid, die altoos zal duren.

18. En mijn volk zal in ene a) woonplaats des vredes wonen, en in welverzekerde woningen en in stille geruste plaatsen, waar geen gevaar te vrezen is.

a) Jer. 33:16.

19. Maar het zal, vóórdát die gelukkige vrede komt, hagelen, waar men afgaat in het woud, 1) een hagel van 't Goddelijk gericht moet komen over de macht, die aan een dicht woud gelijk,

en onder dien hagel zal dit woud neerstorten (Hoofdstuk 10:34; 30:30 vv. de stad zal laag worden in de laagte, Jeruzalem moet diep verootmoedigd worden.

1) In het Hebr. Oebarad berèdeth haja'är. Beter: En het hagelt, terwijl het woud nederstort. Het woud is Assur (zie Hoofdstuk 10:34) en hagel is het beeld van de slaande macht van den Engel des verderfs. De Profeet wil derhalve zeggen, dat aler die dagen zullen komen van recht en gerechtigheid, Assur eerst zal vallen en Jeruzalem diep vernederd worden.

20. Welgelukzalig zijt gijlieden, die dezen tijd van heerlijkheid zult beleven, die dan aan alle wateren zaait, waar gij slechts wilt, maar vooral aan de meest waterrijke plaatsen des lands, omdat gij daarvan alleen de meester zijt, door gene naast u wonende volken beperkt en door gene van buiten indringende vijanden gestoord; gij, die den voet des osses en des ezels derwaarts henenzendt; het land zal in zo groten overvloed voortbrengen, dat gij het niet angstig voor verwoesting door uw vee behoeft te beschermen; of: welgelukzalig gij, die dat land bezit (Hoofdstuk 7:21 vv. 30:23 vv.), die er uwen os henenzendt, om het te beploegen, uwen ezel om den oogst binnen te halen.

Wij zien, hoe de geest des profeets van de tijden des toekomstigen heils geheel doordrongen is, want steeds wendt hij zich snel weer naar de toekomst. In dat grote keerpunt des heils ziet hij de lente ener nieuwe schepping, het schone Pinksterfeest der uitstorting des Heiligen Geestes uit de hoogte, die de gedaante der wereld verandert, en haar met hemelse gerechtigheid en de zoete vruchten des vredes vervult. Wij zijn tot de dagen des Nieuwen Verbonds in zijne heerlijkste ontwikkeling gekomen. Toch verwijlt de verrukte blik des verheven zieners het eerst bij den zegen der bekering zijns volks. Hij ziet het in veilige hutten des vredes, in onbezorgde rust zaaïend en arbeidende aan alle vruchtbare wateren, terwijl de trotse stad der weerspannige heidenen als een prachtig woud voor den bijl en hamerslag des Heeren ineenstort.

HOOFDSTUK 33.

DE ASSYRIËRS ZULLEN VERJAAGD, JERUZALEM EN DE KERK BESCHERMD WORDEN.

VI. Vs. 1-24. Hoofdst. 22 zag op den tijd, toen men in Jeruzalem meende het gevaar ener belegering door het leger der Assyriërs, dat verwoestende in Juda was ingevallen, door het betalen ener hoge schatting te hebben afgewend. Het voor ons liggende Hoofdstuk (vgl vs. 7 en 8) handelt over den onmiddellijk daarop volgende tijd van ontzuivering, daar Sanherib op trouweloze wijze het verdrag verbrak en niet alleen de belegering van Lachis niet ophief, maar zelfs drie van zijne voornaamste beambten naar Jeruzalem zond om de stad op te eisen (2 Kon. 18:27 vv.). Nu roept de profeet, daar hij zich met de wapenen van profetie en gebed tussen Assur en zijn volk plaatst, den verwoester en verachter zijn "wee" toe (vs. 1). Hij verandert spoedig het profetische machtswoord, dat dezen zijne eigene verwoesting en verachting aankondigt. In een gelovig gebed voor het bedreigde Juda en is er zeker van, dat de hulp niet zal ontbreken en een rijke buit van de vluchtende vijanden het einde van den tegenwoordigen nood zal zijn (vs. 2-4). Vervolgens richt zich zijn oog tot ene verdere toekomst, wanneer de nood van den tijd zijne volle vrucht heeft gedragen, en Jehova's overwinning over alle vijandige machten aan het volk zijner keuze den toegedachten toestand van eer en heerlijkheid zal geschonken hebben (vs. 5 en 6). Van daar weer in den tegenwoordigen druk inziende, ontgaat het hem niet, welk een jammervolle toestand in Jeruzalem, in het land rondom, ja in 't gehele land wijd en zijd bestaat (vs. 7-9). Intussen is het juist daardoor voor den Heere ook tijd en uur, om als Rechter tussen beiden te treden en met de macht van Zijnen toorn de vijanden te verbranden (vs. 10-12). Voor den Rechtvaardige en Almachtige, wanneer Hij Assur Zijne macht ter verderving heeft laten gevoelen, kunnen dan ook de goddelozen niet meer blijven; zij moeten of zich bekeren, of zij kunnen het in Zijne nabijheid niet langer uithouden (vs. 13-16). Ene geheel anders gezinde gemeente dan de tegenwoordige zal eens te Zion wonen, en dat zal enen wonder-heerlijken koning hebben in plaats van den thans diep verootmoedigden, en een ruim en vrij land bezitten, in plaats van het nu onderworpen en tot een klein overblijfsel ineengekrompen land (vs. 17-19). De hoofdstad Jeruzalem echter zal dan ene heilige woning van blijvenden aard en ene welbeschermd en onaantastbare vesting zijn; het zal ene heilige plaats zijn, dit nieuwe Jeruzalem, alle zieken zullen daarin zijn genezen, alle zondaars daarin zijn begenadigd. (vs. 20-24).

1. In tegenoverstelling van het gelukkig lot dergenen, van welke vroeger (Hoofdst. 32:20) sprake was, roep ik: Wee u, gij verwoester van mijn volk (Hoofdst. 16:4), gij Assur, die niet verwoest zijt, maar verwoest zult worden! en gij, die trouwelooslijk handelt, die in verdrukken en beroven alle perken te buiten gaat, waar men niet trouwelooslijk tegen u gehandeld heeft! Als gij het verwoesten zult volbracht hebben, zover de Heere het in Zijnen raad wil toelaten, zult gij verwoest worden; als gij het trouweloos handelen zult voleind hebben, het van God u bestemde werk zult hebben gedaan, zal men trouwelooslijk tegen u handelen (Deut. 32:32 vv.).

Wee u monarchie van Assur, die de wereld met verwoestingen vervuldet, terwijl gij zelf boven alle macht en wraak verheven waart, die alle andere natiën met trouweloosheid behandelde, terwijl u niemand met gelijke munt kon of durfde betalen; haast zal uwer verwoestingen en trouweloosheden een einde gemaakt worden, en dan zal de beurt aan u zijn, om ook eens tot slachtoffer des verraads en der overmacht uwer naburen te worden.

2. HEERE! zo roepen wij, die tot het volk Gods behoren, te dezer tijd, nu de verwoester nog verwoesten en de verachter nog verachten kan, in vast vertrouwen op verhoring (Hoofdstuk 30:19): wees ons genadig, wij hebben op U gewacht (Hoofdstuk 26:8); wees hun, der Uwen arm, die hen beschermt en verdedigt, allen morgen, daar dagelijks nieuwe gevaren verschijnen, daartoe onze behoudenis, onze volkomen verlossing (Hoofdstuk 25:9), ten tijds der benauwdheid, die haar toppunt nu spoedig zal bereiken.

Terwijl door dit vers de gedachten van den hoorder zo opmerkelijk op den Heere worden gevestigd, is daardoor de richting, van waar de hulp komt, aangewezen, en terwijl dit op zo aanmerkelijke wijze, zo ex abrupto geschiedt, is daardoor aangewezen, hoe de hulp plotseling, onverwacht, onvoorbereid in een den natuurlijken loop afbrekend ingrijpen geschiedt.

3. Van het geluid des rumoers, waarmee Gij hen verschrikt, zullen de volken des verwoesters weg vlieden (Hoofdstuk 30:30 vv.); van Uwe verhoring op de in Hoofdstuk 30:27 vv. beschrevene wijze zullen de Heidenen verstrooid worden.

4. Dan, als dit vluchten der volkeren, deze verstrooiing der Heidenen geschiedt, zal ulieder buit, de buit der Assyrische legers, voor zover zij als lijken in de legerplaats zijn achtergebleven (2 Kon. 19:35 vv.) verzameld worden, gelijk de kevers verzameld worden; men zal daarin ginds en weer huppelen, gelijk de sprinkhanen (Exod. 10:12) ginds en weer huppelen.

Dit kan men verstaan: of: met zo veel gemak en in zo groten getale, als men kevers of sprinkhanen, (want het grondwoord betekent beide) de vruchten der aarde verslinden, hetwelk in die landen ene gewone plaag was.

Voor deze gelijkenissen stelt de profeet voor de gemakkelijke overwinning, welke de Joden zouden behalen op hun vijanden. Zij zouden ze plunderen op hun gemak, zonder vreze voor den overval van andere vijanden; zij zouden, zegt Sanctius, over de dode lijken huppelen en die uitschudden met zoveel gemak als landlieden de schadelijke sprinkhanen verderven, of ginds en weer lopen tussen de lijken der verslagenen, en hier dit en daar dat opzamelen, gelijk de sprinkhanen van het ene groene kruid naar het andere zwerven.

5. De HEERE is verheven, zo roep ik, de profeet uit, terwijl ik dit toneel reeds in den geest aanschouw; want Hij woont in de hoogte des hemels, onbereikbaar voor elke aanval der mensen, gelijk dan ook de ASSYRIËRS werkelijk zullen beproeven Hem aan te vallen (Hoofdstuk 36:18 vv. 37:10 vv.); Hij heeft door de gevolgen, die zich aan Zijne wonderbare

hulp verbinden, Zion vervuld met gericht en gerechtigheid, zodat nu een geheel nieuwe tijd onder het volk Gods zal beginnen, zo als die in Hoofdstuk 28:17 voorspeld is.

6. En het zal alsdan geschieden, dat er de vastigheid uwer tijden zal zijn, de sterkte van uwe behoudenis of rijkdom van volheid van heil, zal zijn van wijsheid en kennis; de vreze des HEREN zal voor Gods volk te Zion zijn schat zijn, in plaats van dat men, gelijk nu, zijn heil in 't zichtbare en vergankelijke zoekt.

1) De Profeet voorspelt hier, dat tengevolge van den val van Assur, Zion vervuld zal worden met recht en gerechtigheid. De Heere zal Zijn recht en Zijne gerechtigheid oefenen aan de verdrukken van Zijn volk en diengevolge zou het geschieden, dat de tijden vast zullen wezen en vervolgens, dat er een rijkdom zal wezen van heil en wijsheid en kennis. En als dan zal het ervaren worden, dat de vreze des Heren, welke in Jeruzalem zal gevestigd zijn, zal bloeien en groeien, de schat van het volk zal zijn. Het zal zien, dat niet Egypte, maar de Heere en Hij alleen waarlijk redt en behoudt.

7. Daarom echter, omdat men zo zijne hoop en zijne verwachting op de dingen der wereld stelt, is het tegenwoordige tijdstip een uur van den grootsten nood en de sterkste verlegenheid (vgl. 2 Kon. 18:17). Ziet, hun allersterksten 1) hun helden roepen daarbuiten, de boden des vredes, afgezonden om den vrede te verwerven en van wie men verwachtte, dat zij met vredetijding zouden wederkeren, wenen bitterlijk over de ontrouw en de trotse eisen van Sanherib;

1) In het Hebr. Er'alaam Dit woord betekent ongetwijfeld, hun allersterksten, d. i. hun helden. Maar op wie ziet dit? Onze Staten-Overzetters zijn van gevoelen, dat hiermede de legerhoofden van Assyrië worden genoemd, maar ook kan het zien en o. i. beter, op de helden van Juda zelf, die bij de aanrukkende en de belegerende macht van Assur ontmoedigd, als kinderen huilen, en schreeuwen van wege het gevaar dat dreigt. Vandaar dat er onmiddellijk volgt, dat de vredeboden bitterlijk wenen. Alles, zowel daar buiten als daar binnen, gelijk het volgende vers aangeeft, geeft een ontredderen en bij den mens hopeloozen toestand aan.

8. De gebaande wegen zijn verwoest, die door de paden gaat, houdt op, de gewone wandelaar blijft van de wegen af (Richt 6:6), die onveilig zijn geworden door de plunderzucht der vijanden; hij, de Assyrische koning Sanherib, vernietigt het verbond, hij veracht de steden, daar hij voortgaat ze te belegeren en te benauwen; hij acht geen mens, zo hij zijn doel slechts bereikt, telt hij niet de vele offers van mensenlevens.

9. Het land wijd en zijd, tot in het hoogste Noorden en in de streek aan gene zijde van den Jordaan, treurt, het kweelt, het kwijnt, daar de krijgsscharen de zaadvelden hebben vertreden en de vruchten verwoest; de Libanon met zijne machtige cederbomen (Num. 24:6) schaamt zich, hij verwelkt ten gevolge van Sanheribs afhouden; Saron, de lieflijke, vruchtbare vlakte aan de kust der Middellandse zee (Jes. 9:2), is geworden als ene woestijn; zo Basan, met zijne grootse eikenbossen (Num. 21:30) als Karmel, het aan een vruchteveld gelijkende voorgebergte (1 Kon. 18:20) zijn geschud 1) zijn kaal en woest.

1) Geen reiziger durfde zich meer op den weg vertrouwen, alle handel en koopmanschap hield op, en de gemeenschap met Jeruzalem was voor den godsdienstigen bidder, zowel als voor den winstgegenden koopman afgesneden. De velden lagen alom woest, vertrapt en vertreden, en niemand kon enige vrucht uit zijn akker trekken. De veldvruchten waren al door den vijand vernield of voor hen zelven ingezameld. Alles zag er dus akelig, naar, dodelijk uit, en het onlangs nog lachende veld en de bloeiende weiden waren in treurige woestijnen en dorre plaatsen veranderd. Zo onzeker is alle wereldse grootheid, vreugde en voorspoed. Deze verwoestingen waren algemeen en uitgestrekt, en niet alleen de valleien maar de hoge bergen van Basan en Libanon hadden daarbij zeer veel geleden, en waren van hun vruchten, lang vóór den bekwamen tijd, beroofd geworden.

Nadat vs. 7 een blik in de stad, vs. 8 daarentegen op het land rondom heeft laten werpen, verruimt zich in vs. 9 het toneel tot het gehele heilige land, ja tot al den grond in 't algemeen, waarop Israël woont.

Het herfstachtig aanzien, dat de Libanon met zijn verwelkt Basan en Karmel met hun afvallend loof hadden, scheen als het ware ene schaamte en treurigheid over het ongeluk des lands te zijn.

10. Nu de bezoeking over Juda deze voorzegde hoogte bereikt en de Assyriër de maat van overmoed heeft gevuld, zal Ik opstaan, zegt de HEERE, van Mijnen troon, om tussen beiden te treden; nu zal Ik verhoogd worden, nu zal Ik verheven worden 1) al Mijne hoogheid doen gevoelen (Ps. 12:6).

1) Hiermede zegt de Heere, dat Hij in al Zijn grootheid zal openbaar worden, en als de Heere in al Zijn grootheid zal openbaar worden, dan moet ook de machtigste vijand het afleggen tegen Hem en de hardste verdrukkers moeten vergaan. Gevolg zal dan ook zijn, dat Assur zal vernietigd worden en zijn volk gered en verlost.

11. Gijlieden, gij Assyriërs, die zulke misdadige plannen tegen Jeruzalem en de gemeente des Heeren hebt gevormd, gaat met stro zwanger, gij zult stoppelen baren; uw eigen geest zal u als vuur verslinden; uwe eigene ontwerpen zullen u ten verderve worden.

12. En de volken, die Sanherib tegen de heilige stad heeft aangevoerd, zullen zijn, als de verbrandingen des kalks, gelijk enige stoffen tot kalk verbrand werden, zij zullen geheel en al worden te niet gedaan, tot as worden; als afgehouwene doornen zullen zij met het vuur verbrand worden (Exod. 22:6), daar de vlam snel opstijgt en in korten tijd haar verwoestend werk volbracht heeft (Hoofdst. 5:24).

13. Hoort, nadat geschied is wet straks (vs. 11) is geprofeteerd, gijlieden, die verre zijt, die tot de Heidenen toehoort, wat Ik gedaan heb, en gijlieden, die nabij zijt, gij burgers van Jeruzalem! bekent Mijne macht, erkent, wat Ik doen kan, want daarvan kunt gij u met een enkelen blik overtuigen (2 Kon. 19:35)!

Wanneer alle overig vertrouwen den gelovigen ontvalt, en wanneer de vijanden der kerk denken, dat hun overwinning zeker is, zal de Heere Zich verheffen en de listen der goddelozen verwarren, hen verterende met het vuur van Zijne verontwaardiging, opdat allen Zijne macht erkennen en voor Hem vrezen. .

14. De zondaren te Zion, daar zij ook werkelijk zien, wat in de onmiddellijke nabijheid der stad is voorgevallen, zijn verschrikt 1) bij deze vreselijke zichtbare proef, zowel van den rechterlijken ernst, als van de verdervende macht des Heeren, Wiens woord zij tot hiertoe zo snood hebben veracht; beving heeft, daar zij nu gevoelen, hoe snel het gericht Gods over hen komen zal, de huichelaren, die uitwendig vroom zien, maar in hun hart verre zijn van den Heere, en die zelfs meenden hun plannen voor Hem te kunnen verbergen (Hoofdst. 29:15) aangegrepen. Zij zeggen nu in den angst van hun geweten, waarbij het hun onhoudbaar wordt te Jeruzalem, in de onmiddellijke nabijheid van dezen machtigen en heiligen God te zijn: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur, gelijk de Heere is (Deut. 4:24; 9:3), wonen kan! Wie is er onder ons, die bij enen eeuwigen gloed, bij God den Heere, Wiens toorn als een nooit te blussen vuurgloed geworden is, wonen kan? Niemand van ons, burgers van Jeruzalem, kan het verder op deze plaats, waar de Heere Zijn vuur en Zijne haardstede heeft (Hoofdst. 31:9), uithouden.

1) Wat de Heere God tegen Assur doen zal, is hier een waarschuwing en een leerles voor de zondaren te Zion en te Jeruzalem. Verschrikt door de ontzettende nederlaag van de macht van Sanherib's leger, door de machtige werking van Gods toorn, zullen ook zij beven en gans verschrikt worden, zodat zij zullen uitroepen: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan?

15. En toch, gij zondaars en huichelaars! kan menigeen het uithouden, ja, in plaats van in vreze en angst, daar met blijdschap en zaligheid wonen, namelijk hij, die het tegendeel is van hen, die gij tot hiertoe geweest ziet (Hoofdst. 1:11 vv. 5:7 vv.), en datgene is, wat gij ook bij hartelijke bekering en levendig geloof nog kunt worden, die, gelijk het reeds in Ps. 15 en 24 is gezegd, in gerechtigheden wandelt, en die billikheden spreekt; die het gewin der onderdrukkingen verwerpt, die zijne handen uitschudt, dat zij gene geschenken behouden; die zijn oor stopt, dat hij gene bloedschulden hore, gene woorden, waarvoor men hem tot bloedschuld wil verleiden, en zijne ogen toesluit, dat hij het kwade niet aanzie;

16. Die zal, ontoegankelijk voor alle aanvechtingen en gevaren in de hoogten wonen, de sterkten der steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn; achter onbedwingbare muren zal hij veilig en gerust zijn; zijn brood wordt hem gegeven, zodat hij geen honger lijdt; zijne wateren zijn gewis, 1) zodat hij nooit behoeft te dorsten.

1) Wij zien hier ook, waarin de troost des vromen is gelegen, dat Hij hem behouden zal zelfs in de gevaarlijkste tijden. Hij zal niet alleen veilig zijn in den eeuwigen gloed en het verlerend vuur ontkomen, maar zelfs gemeenschap hebben met dien God, die verschrikkelijk is voor de bozen, maar een vervrolijkend licht en een verkwikkelijke luister voor hem. Hij zal in het tegenwoordige leven in de hoogte wonen, buiten het bereik der rampen en buiten het gedruis der wapenen. Hij zal er niet wezenlijk door benadeeld noch grotelijks door verschrikt worden.

De grote waterstromen zullen hem niet naderen, of zo ze al opkomen tot aan zijn woning, zal hij in deze, door natuur en kunst versterkte rots, zich genoegzaam beveiligd vinden. De Goddelijke kracht zal hem bewaren en zijn geloof en vertrouwen op Hem zal hem gerust stellen, want de allerhoogste, die de Rotssteen der eeuwen zelf is, zal zijn hoog vertrek zijn.

17. Uwe ogen, o Godsvolk te Jeruzalem; zullen, wanneer gij tot zulk ene gerechtigheid bekeerd en uwe harten vernieuwd zullen zijn, den koning

1) van uw land, die thans zo nedergedrukt is, zien in zijne schoonheid, in den vollen, door niets verduisterden glans zijner majesteit; zij zullen een vergelegen land zien; het land, dat thans door bezetting des vijands zozeer is beperkt en tot een overschot van enige weinige nog vrije steden gekomen is (2 Kon. 18:13), zullen zij weer aanschouwen als een land, dat even uitgestrekt is, als het te voren ooit is geweest.

1) Men zou hier ook den Heere zelven kunnen verstaan. Dezen zouden de ogen der Joden zien in Zijne schoonheid, zo als Hij Zich zou verheerlijkt hebben in het verdelgen der Assyriërs.

Vanwege den nood der tijden had Hizkia een treurgewaad aangedaan in plaats van zijn koninklijk kleed, maar straks, als de nood voorbij was en Jeruzalem en Juda verlost, dan zou de koning weer in het huis des Heeren met zijn koninklijk kleed ingaan.

Heerlijk beeld van hetgeen eens het verlostte Zion, het geestelijk Israël zou te beurt vallen, als het eenmaal verlost en geheilgd, den Koning der Koningen in zijn volle schoonheid zou zien in den Hemel der hemelen.

18. Uw hart zal de verschrikking overdenken, die gij in dezen tijd van druk moet gevoelen, zeggende: Waar is de schrijver, die de controle hield bij de heffing van de schatting? waar is de betaalheer, de weger, die het gewicht van het ingeleverd goud en zilver moest onderzoeken? waar is hij, die de torens telt, die er voor zorgde, dat Jeruzalem niet meer torens en vestingwerken had, dan het den verdrukker behaagde?

19. Al die dwang en druk van den tegenwoordigen tijd zal u slechts als een droom voorkomen. Gij zult niet meer dat stuurse, dat wrede, woeste volk zien, omdat het voor altijd verdwenen is, dat volk, dat zich jegens u zo onbeschaamd gedroeg en in zijne eisen niet te bevredigen was; het volk, dat zo diep van spraak is 1), dat men het niet horen kan, van belachelijke tong, hetwelk men niet verstaan kan.

1) Wanneer de Assyriërs Semietisch spraken, waren zij toch van ene gehele andere nationaliteit en van geheel andere zeden, zodat hun taal enen Jood nog vreemder moest klinken, dan voor enen Duitser het Hollands, of voor enen uit het midden van Duitsland het Nedersaksisch.

20. Schouwt Zion aan, gemeente des Heeren! de stad onzer bijeenkomsten, Jeruzalem, de stad der samenkomst van God met Zijn volk (Exod. 35:21), in welk ene gedaante zij thans verschijnt. Onbedwongen en ongeschonden staat zij daar, alles in haar is ingericht op bestendigen duur: Uwe ogen zullen Jeruzalem zien als ene geruste woonplaats (Hoofdst.

32:18), ene tent, die niet ter nederge worpen 1) zal worden door storm of onweder, welker pinnen in der eeuwigheid niet zullen uitgetogen worden, en van welker zelen, door welke zij aan de pinnen is vastgemaakt (Exod. 26:14), gene zullen verscheurd worden (Jer. 10:20).

1) Dit woord komt nergens in de Schrift voor dan hier. Men leidt het af van een Ethiopisch woord, dat dragen betekent, gelijk een beest zijn last of een mens draagt (Matth. 21:7. Mark. 11:2, 7). Jeruzalem wordt vergeleken bij ene tent of een tabernakel (Hoofdst. 54:2), doch niet gelijk de tabernakel, door Mozes opgericht in de woestijn, die bij het voorttrekken telkens werd opgenomen en vervoerd (Num. 4:5; 10:17), maar als de tempel van Salomo, die vast en bestendig bleef staan (Ps. 78:69), en dus diende ter voorstelling van de veiligheid en bestendigheid van de gemeente des Heeren (Ps. 46:6; 48:8; 125:1. Matth. 16:18). Van het tweede gedeelte van het vers is de bedoeling, dat geen toren of paleis of enig ander gedeelte van Jeruzalem de minste beschadiging zou ondergaan (Ps. 48:13, 14). De profeet zinspeelt op de zelen, waarmee de behangsels ener tent of van een paviljoen, welke met het midden op een dikken staak rusten, worden vastgemaakt aan pinnen, rondom in den grond geslagen, om ze recht en uitgespannen te houden (Hoofdst. 54:2).

De mening van den profeet is: gij kunt Zion beschouwen in volkomen vrede en vrij van alle vijandelijke invallen. God heeft het verkozen tot de plaats van Zijne plechtige aanbidding en tot den tempel Zijner woning. Geen gedeelte der muren of huizen zal enige schade ontvangen van den vijand (Hoofdst. 37:33; 54:2) .

Dit is slechts duister en onvolkomen vervuld in het aardse Zion, maar zeer duidelijk en volkomen in het verborgen Zion, Gods gemeente onder den dag van het Evangelie, welke volgens des Heilands verzekering (Matth. 16:18) door de poorten der hel niet zal overweldigd worden.

21. Maar de HEERE zal aldaar bij ons heerlijk zijn in tekenen en wonderen, door welke Hij Zijne vijanden verschrikt en Zijnen naam verheerlijkt; het zal, om de stad voor vijandelijke overvallen te beschermen, zijn ene plaats van rivieren, van wijde stromen; gene roeischuit zal daar doorvaren en geen treffelijk schip zal daar overvaren, zo machtig is de stroom, zo geweldig de slag der golven.

Geen vijandelijk schip, ten oorlog toegerust, hetzij het door roeiers, hetzij het door den wind wordt voortgedreven, zal daarover varen, m. a. w. : Jeruzalem zal door de Goddelijke beveiliging voor gene vijandelijke aanvallen, hoe ook genaamd, te vrezen hebben.

22. Want de HEERE is onze Rechter, de HEERE is onze Wetgever 1), de HEERE is onze Koning, Hij zal ons behouden; Hij waakt als Rechter voor ons recht en voor onze eer, als Wetgever, als Meester voert Hij bij ons den staf des bestuurs, en als Koning heeft Hij onder ons Zijnen troon, en heeft Hij voor elk dreigend gevaar reeds vooruit de veiligste bescherming gereed.

1) Eigenlijk betekent het woord in den grondtekst: Hij die den commandostaf voert. Het eerste woord Rechter wordt de Heere aangeduid, als degene, die vóór in de gelederen van zijn

volk staat, om het tot overwinning te voeren, en met het tweede als Hij, die zijn volk regeert in rechtvaardigheid. Met andere woorden: dat Zijn volk geen gevaar en geen ellende heeft te wachten, onder de veilige hoede en bescherming van hun Heere en Koning.

23. Uwe touwen, o Assyriërs! zijn slap geworden, zij zullen hunnen mastboom niet kunnen recht stijf houden, zij zullen het zeil niet uitspannen; uwe touwen gingen los, zij konden den mast niet stevig houden, noch ook de zeilen uitspannen; dan, als de gehele onderneming zal hebben schipbreuk geleden, wat in een ogenblik en zonder enig menselijk toedoen zal geschieden, zal de roef van enen overvloedigen buit, die zich in 't schip bevond, uitgedeeld worden, zelfs zullen de lammen onder ons, indien er zulken waren (vs. 24), den roef roven.

De profeet heeft de macht der Assyriërs beschreven onder het zinnebeeld van een voortreffelijk schip; hier toont hij hunnen geteisterden en geknaken toestand onder de gelijkenis van een schip, op ene onstuimige zee geslingerd, welks kabels verbroken zijn en waarvan het want los en buiten orde is, zodat het geen gebruik kon maken van mast of zeilen, waardoor het spoedig in stukken geslagen of door de zee ingezwolgen werd.

24. En geen inwoner zal in dat toekomstige Jeruzalem zeggen: Ik ben ziek, ik heb enigen lichamelijken of geestelijken nood, want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben, en waar vergeving van zonde is, daar is ook leven en zaligheid.

Vs. 10-24. Langer kan de Heere de beschimping van Zijn land en volk niet aanzien. En met welk plotseling geweld van vuur verteert de Allerhoogste, die Rechter is ook over de heidenen, die Hij in hun nietige verwachtingen als vrouwen hoont, welke van hooi zwanger gaan en stoppelen baren, de opgeblazen wereldmacht. In den toorn gloed van hun eigen haat zullen de vijanden verbranden, als in vreselijke kalkhitte zullen zij opvliegen, met de snelheid, als dorre doornen, in as verstuiven. Deze geweldige daad van Gods hand zullen zowel die ver als die nabij zijn, tot hun heil ondervinden. De zondaren te Zion worden van siddering en beving bij dezen ontzettenden brand aangegrepen, die in de stad zijn schijnsel werpt. Maar hoe onverstandig is toch hun taal: "wie kan wonen bij een verterend vuur? wie kan wonen bij de eeuwige gloeden?" Hebben zij niets vernomen van de openbaring des ijverigen Gods aan den profeet Elia in 't suizen van de zachte stilte der liefde, welke den berouwvollen zondaar zijne schuld ontnemt en ze van hem doet zover het oosten is van het westen (Ps. 103:12), die Zich ontfermt over degenen, die Hem vrezen, gelijk een Vader over Zijne kinderen (Ps. 103:13)? En heeft hun niet de profeet Jesaja gepredikt van het heilige Licht Israëls, dat slechts den boze tot een vuur wordt en doornen en distelen verteert (Hoofdst. 10:17)? Dezelfde zegt hun ook nu, wie rustig en ongedeerd bij dezen onverdelgbaren gloed der Goddelijke gerechtigheid wonen kan, als op rotsburchten onbereikbaar, wel verzadigd en verkwikt voor altijd. Wie op Gods wegen wandelt, zo verzacht dan ook onze profeet, door eindelijken troost te schilderen, de gloeiende kleuren des Goddelijken toorns op zijn indrukwekkend, groot beeld en overgiet het met het zachte licht Israëls. Van boven straalt in Zijne schoonheid de Koning der gerechtigheid, die te voorschijn treedt. De ogen zien is een wijd, een vergelegen land, van den stouten voet der vijanden niet meer betreden, en door hun macht niet meer beperkt, overal een blijmoedig volk, dat, in 't behagelijkst gevoel van ongestoorde veiligheid, de ruwe, onverstaanbare klanken der taal van

vreemde en verwaande geweldhebbers niet meer verneemt en van den tijd der verschrikking en angst als van een verleden spreekt. Rustig ligt Jeruzalem daar, het heilig Zion, de verhevene plaats der samenkomst Gods met Zijn volk als ene onbewegelijke tent des vredes, door Jehova's heerlijkheid schitterend overdekt. Brede stromen omgeven de stad des eeuwigen Konings en wee de schepen en hun bestuurders, die het zouden willen wagen over te steken. 't Is ene heilige plaats, dat nieuwe Jeruzalem; alle kranken zijn daarin genezen, alle zondaren hebben daar vergiffenis ontvangen.

De volmaakte theokratie is gesticht, Jehova is in waarheid Wetgever, Rechter en Koning (vs. 22); in Zijne kracht en Zijn naam en geleid door Zijn Geest richten de rechters en strijden de krijgers (Hoofdst. 28:6), en het volk, dat zich nu volkomen aan Zijne leiding vertrouwt, heeft Hij nu geheel onder Zijne hoede genomen, uitwendige verdedigingsmiddelen zijn geheel overbodig, want beter zelfs dan door brede rivieren, die aan schepen en bootjes toch nog altoos den toegang verlenen, wordt Israël door Jehova beschut en beveiligd (vs. 21)

De zonde is de ziekte der zondaars, en als God die vergeeft, dan geneest Hij de ziekte, en de zondeziekten dus door genadige vergeving zijnde weggenomen, wordt de prikkel van lichamelijke ziekten ook uitgetrokken en de oorzaken der smarten weggenomen, zodat geen Jeruzalemmers meer ziek zou zijn of zeggen: Ik ben ziek. En als onze ongerechtigheden dan weggenomen zijn, dan hebben we weinig reden om over uitwendige droefenissen of smarten te klagen en kunnen ons den troost des Heilands toeëigenen, dien Hij gaf aan de genezenen door Zijne genade: Wees goedsmoeds, want uwe zonden zijn U vergeven.

HOOFDSTUK 34.

GODS TOORN EN GERICHT OVER ALLE VIJANDEN DER KERK.

In gelijke verhouding als Hoofdst. 13-27 tot Hoofdst. 7-12, staan Hoofdst. 34 en 35 tot Hoofdst. 28-33. In het voor ons liggende Hoofdst. breidt zich voor den profeet het gericht over Assur tot een gericht uit over de volken in het algemeen; daarmee verenigt zich vervolgens in het volgende Hoofdstuk een blik op de zaligheid, die dan voor altijd en eeuwig door de gemeente wordt ondervonden, welke van alle leed is vrij geworden en triumfeert.

I. Vs. 1-17. De profeet kondigt vooreerst aan, hoe het eindgericht over alle heidenen en de volken, die het Gods rijk vijandig zijn, aan alle ook de grootste volken, en aan al hun heerlijkheid een einde maakt in bloed en ontzetting, hetwelk in Israëls nijdig en hatelijk broedervolk Edom nader wordt voorgesteld (vs. 1-15). Vervolgens vraagt hij, dat, wanneer de tijd der vervulling zal gekomen zijn, van hetgeen hij voorzegt heeft, zij, die den tijd beleven, in het boek des Heeren, de Heilige Schrift zullen nazien, om zich te overtuigen, hoe nauwkeurig en volledig het nu gebeurde met het eens door den Geest Gods geprofeteerde overeenstemt. (vs. 16 en 17).

1. Nadert, alle gij Heidenen! om te horen, en gij volken! luistert toe, wat ik vervolgens u heb mede te delen, wat u allen en ieder van u in 't bijzonder aangaat in hun verhouding tot de gemeente des Heeren; de aarde hore, en hare volheid, alle hare bewoners, de wereld en al wat daaruit voortkomt, daar de gehele aardse schepping mede het gericht over de volken moet doorstaan.

1) Hier komt ons ene voorzegging voor, wegens des Heeren oorlogen, die wij weten, dat zij zo rechtvaardig als altoos voorspoedig zijn. God beschermt deze wereld als Zijn schepsel en bevordert derzelve belangen, zolang zij de Zijnen voorstaat, doch bestrijdt haar, zodra zij zich aan den dienst van den Satan toewijdt.

2. Want, dit is de hoofdinhoud mijner mededeling, de verbolgenheid des HEEREN is over al de Heidenen, en Hij wil aan dien toorn zijnen loop laten, en grimmigheid over al hun heir, Hij heeft hen verbannen 1), den vloek der vernietiging op hen gelegd, Hij heeft ze ter slachting overgegeven.

1) Verbannen, in den zin van, met den ban geslagen, d. i. ter vernietiging prijs gegeven. Vandaar dat er ook onmiddellijk volgt, ter slachting overgegeven. Dit laatste staat met het verbannen in het nauwste verband. Als de Heere God iemand of iets ter verbanning overgeeft, met den ban treft, dan wordt zulk een persoon of zulk een zaak vernietigd.

3. En hun verslagenen ten gevolge dier slachting zullen niet begraven (Hoofdst. 14:19) maar weggeworpen worden, en van hun dode lichamen zal hun stank opgaan, en de bergen zullen smelten van hun bloed, 1) zij zullen er door overstroomd en week gemaakt worden (vgl. Openb. 14:20).

1) Het land, zo vreeslijk zou de verwoesting zijn, stond van het bloed der mensen zo doordrongen en doorweekt te worden, als van den regen, en het stof, het dorre en droge zand zou door het vet der verslagenen, als door ene gewone mesting, vet gemaakt worden. Deze uitdrukkingen zijn bij wijze van vergroting gebezigd, gelijk die in de Gezichten van den Apostel Johannes (Openb. 14:20), en worden gebezigd, om dies te vreeslijker voor onze uitwendige zinnen voor te komen, want men ijst en beeft en schrikt toch op het horen van zulk een allervreeslijkst bloedbad, of plenging van mensenbloed; en deze zegswijzen zijn hier zeer gepast om de vreeslijkheid des Goddelijken toorns uit te drukken.

4. En al het heir der hemelen, de gehele menigte der sterren zal uitteren, daar met dit laatste gericht over alle volken tevens het einde aller dingen komt, en de hemelen zelf, waaraan zon, maan en sterren stonden, zullen toegerold worden gelijk een boek, dat uitgelezen is, en al hun sterren-heir zal als in een ogenblik afvallen, gelijk een blad van den wijnstok afvalt, wanneer het door een zachten wind aangeraakt, op de aarde valt en gelijk een vijg afvalt van den vijgeboom (Matth. 24:29. Openb. 6:12-14).

5. Want, dit is de reden van zulke vreselijke tonelen als hier worden voorgesteld, Mijn zwaard is dronken geworden in den hemel, 1) spreekt de Heere. Nadat het zwaard Mijns toorns zo lang heeft moeten rusten, hoewel het van verlangen verteerd werd, om zijn bloedig werk op aarde aan de misdadigers en de verachters te verrichten, is het nu door den toorn des Almachtigen van daar genomen. Ziet, het zal in zijne woede tot slachting ten oordeel nederdalen in de eerste plaats op Edom 2) (Gen. 27:40) (om hier in plaats van alle andere volken, die als vijanden tegenover de theokratische gemeente staan, datgene te noemen, hetwelk, hoewel Israëls broedervolk toch van den beginne af Israëls hater geweest is tot nu toe, en waarin alle vijandschap en vervolging haar toppunt heeft bereikt), en op het volk, dat Ik verbannen heb, op dit aan vloek en vernietiging overgegeven volk.

1) Dit zwaard is zowel het zwaard des rechts als der straffende macht Gods. Zo lang heeft de vijand zich tegen Hem en Zijn volk gekant en verheven, zolang Zijn toorn getart, zolang Zijn geduld op de proef gesteld, dat het zwaard dronken is geworden, en nu zich schrikkelijke keert en keren zal tegen Zijne tegenstanders.

Gelijk de Cherub met het vlammend zwaard zich keerde tegen den mens, dewijl hij Gods verbond had verbroken, also zou nu niet een Cherub, een dienstknecht Gods, maar de Heere zelf Zijn zwaard doen neerkomen op Zijne vijanden. Voor den eersten mens was er nog genade te hopen, voor Gods vijanden niet.

2) Edom vertegenwoordigt hier alle machten, die vijandelijk overstaan tegen de Gemeente Gods.

6. Het zwaard des HEEREN is, terwijl Hij thans Zijn vonnis volvoert, vol van bloed ten gevolge der grote menigte, die Hij geslacht heeft, het is vet geworden van smeer, van het vet der doorstokenen, van het bloed der lammeren en der bokken, van het smeer der nieren van de rammen, d. i. van het bloed en vet der slachtofferen uit het gewone volk; want de a) HEERE

heeft een slachtoffer te Bozra (Num. 20:17), en ene grote slachting in het overige land der Edomieten. 1)

a) Jes. 63:1, 2.

1) De offeranden waren ingericht tot Gods ere en om te doen zien, hoezeer Hij de zonde haatte, en voldoening er voor begeerde, en dat niets dan bloed haar bij Hem verzoenen kon. En dus werd deze slachting alhier aangericht, opdat de toorn van God geopenbaard mocht worden van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid des mensen, en vooral om hun goddeloosheid en het boosaardig en vijandig vervolgen van Gods volk. Bij grote offers werden somwijlen honderden van slachtbeesten te gelijk geofferd en derzelve bloed voor het altaar des Heeren uitgestort en dus zou het ook zijn is den dag van des Heeren wraak.

7. En de eenhoornen (zie bij Deut. 33:17 en Job. 39:9) zullen bij deze algemene slachting met hen, met de lammeren, bokken en rammen, afgaan, onder de slagen van het zwaard vallen, en de varren met de stieren, namelijk de groten en voornamen en rijken in Edom, en hun land zal doordronken zijn van het bloed, en hun stof, hun land, zal van het smeer vet gemaakt worden; de maaltijd, die het zwaard aanricht, zal zo rijkelijk zijn, dat ook aarde en stof van het Edomietische land van bloed en vet tot overdaad toe verzadigd worden, even als het zwaard zelf. (vs. 6).

8. Want het zal zijn de dag der wraak des HEEREN, een jaar der vergeldingen, om Zions twistzaak, 1) aan Zions tegenpartijders; wat Hij uit lankmoedigheid tot hiertoe verzuimd heeft, haalt Hij thans weer ruimschoots in (vgl. Deut. 32:41 vv.).

1) Hieruit blijkt weer zo duidelijk mogelijk, dat al wat de vijanden der Kerk tot haar ondergang beramen of ten uitvoer brengen, tot hun eigen schade en verderf uitloopt.

De Heere is niet een ledig toeschouwer van hetgeen Gods kinderen wordt aangedaan, of wat men Zijn Kerk in het algemeen aandoet.

Als de Heere op Zijn rechterstoel zich zet en Zijn toorn openbaart, ondervinden de vijanden het schrikkelijke er van.

God heeft wel geduld, omdat Hij eeuwig is, maar eindelijk openbaart Hij zich toch als een grimmig Wreker, om de twistzaak Zijns volks uit te richten.

9. En hun beken, de beken in het land van deze door den ban getroffen Edomieten, zullen in pek verkeerd worden, gelijk weleer met het dicht daarbij gelegene dal Siddims geschied is (Gen. 19:25 vv.), en hun stof in zwavel; ja, hun aarde zal hun land tot brandend pek worden.

10. Het zal een beeld worden van den vurigen poel, die van zwavel brandt (Openb 19:3, 20. 20:10), het zal des nachts of des daags niet uitgeblust worden, tot in der eeuwigheid zal zijn rook a) (vs. 9) opgaan; van geslacht tot geslacht zal het woest zijn, tot in eeuwigheid der eeuwigheden zal niemand daar doorgaan. (Openb. 14:11).

De profeet bedoelt wel in de eerste plaats, dat het geografische land Edom zal getroffen worden door dat gericht Gods, dat in beelden en kleuren is voorgesteld, ontleend aan de natuurlijke ligging der Dode zee en de vulkanische gesteldheid; maar dit gericht stelt dat van alle volken en bijzondere personen voor, wier gezindheid en verhouding jegens de gemeente van Jehova Edomietisch is.

11. Maar a) de roerdomp, de pelikaan (Deut. 14:17), en de nachtuil beter, de egel (Hoofdst. 14:23) zullen het erflijk bezitten, en de schuifuit, een roofvogel der wildernis, de grote uil en de raaf zal daarin wonen (Hoofdst. 13:21. vv.); want Hij zal een richtsnoer der woestigheid over hen trekken, en een richtlood der ledigheid, 1) zodat het tot denzelfden toestand terugkeert, in welken de aarde zich bij het begin der schepping bevond (Gen. 1:2).

a) Jes. 13:21, 22. Zef. 2:14. Openb. 18:2.

1) Hiermede wil de Heere zeggen, dat Hij met de uiterste nauwkeurigheid en naar de strengste eisen het werk (hier bij een gebouw vergeleken) der vernietiging en der ledigmaking zal uitvoeren en voltooien. De straf zal volkomen zijn, aan de verwoesting zal niets ontbreken.

12. Alsdan is het oude rijk der Edomieten met zijn vóór-Israëlietisch koningschap (Gen. 36:31) voor altijd weg. Hun edelen (doch zij zijn er niet, daar zij allen door het zwaard vernield zijn) zullen zij tot het koninkrijk roepen, maar al hun vorsten zullen niets zijn, zodat er ene allerverderflijkste regeringloosheid bestaat; also zal hij het fysische woest en ledig (vs. 11) ook een ethisch ledig en woest op het gebied van den Staat komen.

13. En in hun paleizen, de woningen der vroeger zo trotse en pronkzieke vorsten van Edom (Gen. 36:40 vv.) zullen doornen opgaan, netelen en distels in hun vestingen, en het woest gewordene dezer paleizen en vestingen zal ene woning der draken der wilde honden zijn, ene zaal, een wel toe gericht vertrek voor de jongen der struisen (Hoofdstuk 13:21 v.).

14. En de wilde dieren der woestijnen zullen de wilde dieren der eilanden daar ontmoeten, 1) roofdieren, uit verschillende landstreken, zullen zich daar ophouden, en de duivel 2) zal zijnen metgezel toeroepen: ook zal het nachtgedierte 3) zich aldaar nederzetten, en het zal ene rustplaats voor zich vinden.

1) Onder de wilde dieren der woestijn, hebben we waarschijnlijk de lossen of lynxen te verstaan, en onder de dieren der eilanden de sjakals of jakhalzen.

2) Het woord schirim betekent gewoonlijk bokken (Gen. 37:31. Lev. 4:23), het wordt ook vertaald door "saters, " die de ouden voor monsterachtige wezens hielden, welke zich in bossen en woestijnen ophielden, half bok en half mens. Soms wordt het ook gebruikt van de duivelen, die de oude afgodendienaars aanbaden. Vergel. MATTHEUS. 12:43. Openbaring 18:2.

3) Het woord Lilith komt alleen hier voor en schijnt een nachtraaf te zijn of, volgens v. d. Palm, de drekvogel. Volgens het Joodse verhaal is het een vrouwelijk nachtspook, ene schone vrouw die bijzonder kinderen vervolgt en doodt.

Nog is er leven in Edom, meer welk ene karikatuur van hetgeen het geweest is! Daar weer Edoms vorsten den nieuwen koning uitriepen, roepen saters elkaar tot den dans, en daar, waar koningen en vorsten in hun paleizen en lustsloten sliepen, daar heeft Lilith, die het liefst daar in, waar het gruwzaamste is, als na een lang zoeken de beste en gemakkelijkste rustplaats gevonden.

15. Daar zal de wilde meerle 1) (liever de pijlslang) nestelen en hare eieren leggen, en hare jongen uitbikken, uitbroeien, en onder hare schaduw, hare bescherming, vergaderen; ook zullen aldaar de gieren, die zozeer de gezelligheid beminnen, doch een groten stank van zich geven, met elkaar verzameld worden. Zo geschikt voor hun behoeften vinden deze dieren dat land, zo ongestoord het oponthoud aldaar, dat zij voortaan zich daar verenigen, daar en nergens anders verblijfplaats houden.

1) De pijl en springslang, in Afrika en Arabië te huis behorende, pleegt pijlsnel van bomen of van enige andere schuilplaats op mensen en dieren toe te snellen en ze dodelijk te wonden.

In het Hebr. kippoos. Onze Staten-Overzetters vertalen het woord door: wilde meerle, maar tekenen ook aan, dat men nog niet weet welk dier hier bedoelt wordt. Het is echter de pijl- of springslang, de arabische kiffosa. Het woord is afgeleid van een werkwoord, hetwelk zich te samentrekken betekent, dewijl het dier zich eerst samentrekt om dan den aanval te doen, om als een pijl voort te schieten.

16. Zoekt nu gij, die de vervulling van deze mijne profetie beleeft, in het boek des HEREN, waarvan zij werkelijk een gedeelte is, en leest, wat ik van allen, die in Edom wonen, gezegd heb; niet een van deze zal er feilen, het ene noch het andere zal men missen; want mijn mond zelf, door den Heere bestuurd, heeft het geboden, en waar Hij het woord uitspreekt (Gen. 1:3) daar is het er, waar Hij gebiedt, daar staat het (Ps. 33:9) en Zijn Geest zelf, waardoor mij alle dingen naar Zijn plan tot het verlangde doel weet te leiden, zal ze samenbrengen, alle de dingen, die te voren van de eenzaamheid en de verschrikking genoemd zijn.

Gods alwetendheid, waardoor Hem alle verledene, tegenwoordige en toekomstige dingen als in één opslag worden vertoond, komt in de Schrift dikwijls voor, alsof het was een gedenkboek, waarin alles in nette orde is beschreven (Hoofdstuk 30:8; 65:6. Deut. 32:34. Ps. 56:9. Dan. 7:10. Mal. 3:16). In dezer voege wil Jesaja zeggen, deze profetie is een register van het noodlot der Edomieten (vs. 6), en een ieder, die in volgende tijden de uitkomst wil vergelijken met deze profetie, zal bevinden dat al de omstandigheden hier voorzeggd, juist vervuld zijn.

Op zodanige wijze wil ons de man Gods te kennen geven, dat zijne woorden niet poëtisch maar profetisch te verstaan zijn.

17. Want Hij zelf heeft, na dat alles samengebracht te hebben, voor hen voor de dieren het lot geworpen, om op gelijke wijze het gehele land onder de vreselijke, demonische bevolking te verdelen, gelijk Kanaän door het lot onder de kinderen Israël's verdeeld is (Joz. 14:2), en Zijne hand heeft het hun uitgedeeld met het richtsnoer, hoever zij zullen wonen, gelijk Hij het bij de mensen gedaan heeft (Hand. 17:26); tot in der eeuwigheid zullen zij dat erfelijk bezitten, van geslacht tot geslacht zullen zij daarin wonen; want wanneer de Heer God zelf tot in bijzonderheden zulk een nieuwen toestand vormt van recht en bezitting, wie zal dan nog aan verandering denken?

Een voorspel der vervulling kwam over Edoms gebergte, na de catastrofe van Jeruzalem (Mal. 1:2-5); het heeft zich sedert dien tijd nooit weer tot de vroegere ontwikkeling verheven en wemelt van slangen; slechts wilde kraaien en arenden en grote menigten van den kattavogel maken de woeste hoogten en onvruchtbare bergvlakten levendig. Maar de laatste vervulling, waarop vs. 16 doelt, is nog te verwachten en zal de woonplaats treffen van hen, die op geestelijke wijze tot den kring der vijanden van Jehova (Jezus) en Zijne gemeente behoren, waarvan het oude Edom slechts het door den profeet voorgestelde centrum is.

Het Zion en Jeruzalem Gods mag eens verwoest worden, of geweest zijn, het wist zich toch uit zijne puinhopen te herstellen, totdat het plaats maakte voor het Jeruzalem van het N. Testament, hetwelk hoezeer ook verlaagd en vernederd, toch herbouwd zal worden, totdat het eens zal plaats maken voor het hemelse Jeruzalem. Doch de vijanden van de Kerk, van God zullen voor altoos met een eeuwige verwoesting gestraft, en hun gedachtenis van de aarde uitgeroeid worden.

HOOFDSTUK 35.

GELUKKIGE TOESTAND VAN DE KERK DES NIEUWEN TESTAMENTS.

II. Vs. 1-10. Tegenover de huiveringwekkende woestijn van den door God gerichtten ouden ervvijand Edom verheft zich die, door welke het verlostte Israël in het vaderland ingaat, in het glinsterend tooisel van bloei en heerlijkheid (vs. 1 en 2) Terwijl de profeet deze reeds in den geest voor zich ziet, roept hij allen, die ene gelijke roeping met hem hebben, op, om het werk van troost en bemoediging aan de matte en zwakke harten te volbrengen; want nog is de redding niet verschenen; de maat der droefenissen moet eerst nog geheel vol worden; wel is de dag der wraak en der vergelding voor Israël's verdrukkers nabij en reeds nu kan de trooster zeggen: Ziedaar uw God, die blinden doet zien, doven horen, lammen springen, stommen spreken, en in de woestijn wateren doet vloeien (vs. 3-7). Wel gebaad is daar tevens de weg, op welchen de menigte der door God verlostten zich naar het vaderland beweegt; slechts reinen bewandelen dien, en bewandelen dien in ongestoorde veiligheid. Zij komen veilig naar Zion onder jubelzang en een stralenkrans van onvergelykelijke vreugde zweeft over hen als ene gewijde priesterschaar (vs. 8-10).

1. Terwijl Edom, gelijk in 't vorig Hoofdstuk werd voorzgd, is gevallen, om nooit weer op te staan, zijn land in ene huiveringwekkende woestijn veranderd wordt, heeft juist het tegendeel elders plaats. De woestijn en de dorre plaatsen, door welke het verlostte Israël uit zijne gevangenschap naar het vaderland trekt, zullen hierover vrolijk zijn, zullen levendig deelnemen in de vreugde der verlostten, en de wildernis, door welke men naar Jeruzalem terugkeert, zal zich verheugen, plotseling een groen en bloeiend vreugdegewaad aantrekken, hoewel zij zich in zich zelf slechts ene woeste en onvruchtbare plaats is, en zij zal bloeien als ene roos of als ene lelie.

2. Zij zal lustig bloeien en zich verheugen, ja, met verheuging en juichen: de heerlijkheid van Libanon in zijn gehelen prachtvollen groei is haar gegeven, het sieraad van Karmel (1 Kon. 18:20) en Saron (Jes. 9:2), opdat zij niet minder in feestkledij verschijne dan deze uitgezochte plaatsen van het heilige land; zij, de woestijn zowel als het heilige land, zullen zien de heerlijkheid des HEREN, het sieraad onzes Gods 1), zij zullen de schouwplaats zijn voor de verschijning der heerlijkheid en pracht des Heren, onzes Gods.

1) Sommigen zijn van mening, in verband ook met Jes. 51:3, dat we onder woestijn en dorre plaatsen en wildernis hebben te verstaan, Juda en Jeruzalem zelf, als verwoest door den vijand, en een wildernis geworden, doordat Israël in Babel in ballingschap had verkeerd.

Als er dan ook van lustig bloeien sprake is, dan wordt dit geestelijker wijze toegepast op de Kerk.

Laten we echter niet vergeten, dat de Profeet hier spreekt als tot Israël in ballingschap. Hij weet het, dat ja zijn volk zwaar gekastijd zal worden, in diepe ellende zal komen, maar hij weet het ook dat Gods Verbond vast staat.

En daarom Edom's vlakte moge tot een woestijn worden en Edom voorgoed vernietigd worden, dit oordeel der vernietiging is niet over Juda en Jeruzalem uitgesproken. Na de tijden van diepe ellende zullen weer komen de tijden van grote verheuging en van blijdschap. Er zal weer een gebaande weg voor het volk komen. Ja ook de woestijn, welke zij moeten doortrekken zal zich daarin verheugen, zij zal bloeien en juichen.

Het zal juist heel andersom als bij Edom zijn.

Dit sluit echter volstrekt niet uit, dat, geestelijk opgevat, de woestijn en de dorre plaatsen beelden zijn van de heidenwereld, die delen zal in het heil van Israël. Integendeel, dit wordt hier tevens voorzegd.

3. a) Versterkt 1) dan door op dezen zaligen omkeer aller dingen, die na de tijden van nood en ellende, gelijk die thans zijn en nog lang zullen zijn, aanvangen zal, gij knechten Gods, profeten en leraars! de slappe handen van hen, die in gebed en geduld beginnen te verflauwen, en stelt de struikelende knieën vast, bevestigt de zwak- en kleingelovigen.

a) Hebr. 12:12.

1) Hiermede begint de Profeet het amechtig neerliggend Israël, hetwelk zijn harpen aan de wilgen had gehangen, toe te spreken, om zich voor te bereiden op den heerlijken terugkeer naar het land der vaderen.

4. Zegt den onbedachtzamen van harte van Mijn volk, dat heden in zo vele angsten is: Weest sterk en vreest niet, 1) alsof gij zoudt bezwijken en onder den druk van de macht der wereld zoudt omkomen; ziet, ulieder God zal ter wrake komen over uwe verdrukkers met de vergelding Gods (Ps. 94:1); Hij zal komen, ook met een nog hoger doel, en ulieden verlossen, Hij zal u in 't bezit brengen van volkomen zegen, dien Hij in Zijnen raad u heeft toegedacht.

1) Wij moeten niet zozeer of alleen de onbedachtzamen van harte als wel de vreesachtigen en kleinhartigen bemoedigen en hen alle vreze doen verbannen; men moet degenen, die al te licht den moed laten vallen en te schielijk het aan hun vijanden gewonnen geven, of menen dat geen tegenstand kan baten, onder het oog brengen, dat ze met God, met Christus alles vermogen, en dat niemand iets tegen 's Heren volk vermag, als Jehova zelf voor hen strijdt, hetwelk Hij zeker doen zal, indien zij maar op Hem blijven steunen en vertrouwen en van hun zijde alles aanwenden, wat zij kunnen om de zaak van den godsdienst te helpen handhaven.

5. Alsdan, wanneer die tijd van zegen daar is, zullen, ter wegruiming van alle gebreken onder het volk, a) der blinden ogen opengedaan worden, en b) der doven oren zullen geopend worden.

a) MATTHEUS. 9:27; 11:4; 12:22; 20:30; 21:14. b) MATTHEUS. 11:6. Mark. 7:32.

De genezing der lichamelijke gebreken is echter slechts de buitenzijde van hetgeen de verschijning van Jehova, den Verlosser, werkt. Evenzo is later (vs. 6 v.) de verandering der

woestijn in een waterrijk veld geen poëtisch sieraad: de natuur zal in den laatsten tijd der verlossing werkelijk deel hebben aan de heerlijkheid, die van God, den verschenene, over Zijne verlostten uitgaat.

6. Alsdan zal a) de kreupele lustig en vrolijk springen (Job 21:11) als een hert, en b) de tong der stommen zal juichen 1) (MATTHEUS. 11:5); want nu is het de tijd der voleinding, dat nergens ellende en gebrek, maar overal leven en volheid is, in de woestijn zullen op verschillende plaatsen uit de diepte c) wateren uitbarsten en beken in de wildernis, zodat de woestijnen hun treurigen aard verliezen en tot vruchtbare velden worden.

a) MATTHEUS. 11:5; 15:30; 21:14. Hand. 3:2; 8:7; 13:8. 9:32; 12:22; 15:30.

1) In vs. 5 en 6 wordt voorspeld, dat een volk zonder enig gebrek zich zal opmaken om de heerlijkheid des Heren te zien. Er zal geen blinde meer zijn, geen kreupele, geen lamme, geen stomme. Door de herscheppende kracht Gods en door de wondere macht Zijner ontferming, zal het een volkomen volk zijn, dat volkomen in staat is om de deugden des Heren te verkondigen, om te zien, wie Hij is en om te doen wat Hem welbehaaglijk is. Op geestelijke wijze verstaan, geldt dit volkomen van het gerechtvaardigde en geheiligde volk des Heren, hetwelk eenmaal het eeuwige Kanaän der ruste zal ingaan. Wat derhalve Christus Jezus, als de volheid des tijds gekomen was, deed ten opzichte van de lichamelijke blinden en ellendigen, was tevens een beeld van hetgeen Hij op geestelijke wijze zou werken en tot stand brengen.

7. En het dorre land zal tot staand water of vijvers worden 1), zal bestendig water hebben, niet meer uitdrogen, en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woningen der draken, der sjakhals, waar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biesen zijn 2) als teken van den groei, die in de plaats der woestheid is gekomen.

1) Ten gevolge der door de grote hitte opstijgende dampen komt het in de zandwoestijnen van het Oosten niet slechts bij dag maar ook des nachts, wanneer de maan schijnt, voor, dat ten gevolge ener straalbreking de horizon als ene grote watervlakte, of ook in de gedaante van verschillende meren, nu eens met zachten golfslag, dan als een rustige spiegel voorkomt. In Europa komt dit verschijnsel (fata morgana) alleen in 't zuiden van Frankrijk voor. De eigenlijke zin van onzen tekst is: het schijnbare meer, de plaag van den reiziger in de gloeiende woestijn, dikwijls zelfs zijn wanhoop en zijn verderf, wordt tot een wezenlijke.

Deze luchtverhevelingen zijn een treffend beeld van die schijnbare bevrediging, waardoor de voorwerpen der vleselijke begeerte den armen zondaar lokken, misleiden en in het verderf storten. Waar de heerlijkheid des Heren verschijnt, daar komt de wezenlijke verkwikking der smachtende ziel in de plaats ener verderfelijke schijnbevrediging.

Zij die onder den last van schuld, en onder het gevoel van Gods toorn waren, zouden rust, verfrissing en overvloedige vertroostingen vinden in de leer van het Evangelie. Want de bediening van dit zaligmakend Evangelie zou door de invoering en voortplanting van ware kennis en heiligende deugd springaders van levend water doen vloeien in de landen, die

dorsten naar deze genade van God, die als een zuivere en overlopende heldere rivier de boorden der stad Gods verblijden.

In het Hebr. Wehajah hasscharab laägaam. Beter: de luchtverheveling zal tot een vijver worden. Zoals hierboven is opgemerkt komt een dusgenaamde fata morgana dikwijls in het Oosten voor, zodat de moede karavaanreiziger meent een heerlijk meer van water te zullen vinden, en ziet straks is het alles bedrog geweest. Maar nu voorspelt hier de Profeet, dat wat dikwijls slechts een luchtverheveling was nu werkelijkheid zou worden. Niet meer iets waarnaar men greep en ziet het was er niet, maar als iets dat in de werkelijkheid zich zou laten vinden.

2) Dit was de aanblik van den eersten tijd der genade. De plaatsen, waarin de draken gewoon waren te liggen, waar zich de wrede vervolgers der waarheid ophielden, als Rome, Milaan, Wenen, Carthago, Corinthiërs, Athene, Efeze, Nikodemië, Antiochië, Alexandrië enz. zijn in kerken, akademiën en scholen veranderd, waarin de leer van den waren godsdienst door voortreffelijke mannen voorgedragen werd, die uit het heidendom ontsproten, na van grondslag veranderd te zijn, tot groot sieraad der kerk opwiesen.

Hier is wel degelijk sprake van het gereinigd Zion en het gelouterd Jeruzalem, niet van de woestijn, die men zou doortrekken, maar van het land, hetwelk men weer zou bezitten.

8. En aldaar in diezelfde woestijn, die tot een tuin des Heren is geworden (Gen. 13:10), door welke de tocht uit het land der ballingschap naar het vaderland gaat, zal ene verhevene ene hoge baan, en ene weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden, in geestelijken zin den Christelijken heilsweg, waar de Heilige Geest door heilige middelen, als Geest en prediking, het werk der heiliging volbrengt aan degenen, die zalig worden. De onreine zal er niet doorgaan, maar alleen de door lijden gelouterde, geheiligde gemeente, en wie uit de heidenen zich in het geloof aan haar aansluit, wordt tot dezen weg toegelaten, hij zal voor dezen zijn, hij is uitsluitend bestemd voor degenen, die naar de heilige stad opgaan, en tevens kennelijk onderscheiden door zijne hoge ligging; die dezen weg wandelt, zelfs de dwazen 1) de eenvoudigen, die weinig wijsheid en gave van onderscheiding hebben zullen niet dwalen.

1) Dwazen is hier op te vatten in den zin van, eenvoudigen, van hen, die weinig kennis hebben. De Profeet voorspelt hier derhalve, dat voor alle Gods kinderen, zowel uit de Joden- als uit de Heidenwereld, die weg zou zijn, een hoge weg, een heilige weg, een weg door den Heere zelve gebaad. En waarom zouden de geestelijk eenvoudigen niet dwalen, in den zin van verdwalen? dewijl de Geest Gods hen niet alleen op dien weg zou brengen, maar ook op dien weg zou houden. Wie God tot zijn deel heeft, heeft dien God in alles tot zijn deel, en wie waarlijk Zijn kind is, kan tot den dood toe op Zijn leiding en bewaring rekenen.

9. Er zal op dezen tocht door de woestijn geen leeuw zijn, en geen verscheurend gedierte zal daarop komen, daar zelfs de machtigste en verscheurendste roofdieren, die hoge straat niet kunnen beklimmen (vs. 8), noch aldaar gevonden worden, daar de woestijn nu heeft opgehouden ene verblijfplaats van schadelijke en dood veroorzakende dieren te zijn (vs. 7);

maar de verlost en (vs. 7, vgl. Ezra 8:31) zullen daarop veilig en gerust wandelen, zonder dat zij enigszins behoeven te vrezen.

Het zegt met één woord, dat de gelovigen voor gene geestelijke vijanden zouden te vrezen hebben. Zij hebben ja wel voor de aanvallen van hun vijanden te duchten, evenwel dan niet, wanneer zij zich op den gemelden heiligen weg bestendig houden.

10. En de vrijgekochten des HEREN, die Hij reeds eenmaal heeft losgekocht uit de hand der Egyptenaren (Deut. 7:8), en nu weer op nieuw uit de slavernij en de ellende hunner ballingschap heeft vrijgemaakt, zullen wederkeren tot hun vaderland, en tot Zion, de stad van enkel goud, die poorten van diamanten heeft en kristallen levenswater en bomen daaraan, welke zonder ophouden vruchten dragen (Openbaring 21 en 22), komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen, zal als het zonnelicht over hen spelen en als ene schone kroon hen omzweven; a) vrolijkheid en blijdschap, die zo lang voor hen gevlucht zijn en zich niet wilden laten inhalen, zullen zij verkrijgen, zullen hen achterhalen en bestendig bijblijven; meer droefenis en zuchting, waardoor zij vervolgd en zo dikwijls aangegrepen worden, zullen weg vlieden, zodat zij nooit weer te voorschijn komen.

a) Openbaring 21:4.

Het Messiaanse element treedt in Hoofdstuk 28-35 meer op dan voorgrond. Nu nadert het ogenblik dat het perspectief der profetie zich verandert, de kring en der profetie van elkaar scheiden; Assur wordt afgezonderd en de verre tonelen der toekomst onderscheiden zich daarvan. Assur heeft in Sanherib de hoogte zijner eigenlijke zending omtrent Israël bereikt, de blik van den ziener verheft zich nu boven Assur, gaat over tot nieuwe groepen van volken, gelijk dat in Hoofdstuk 40-66 het geval is; deze verhouding wordt echter reeds in Hoofdstuk 2-35 aangekondigd. Assur is daar niet meer de drager van het eschatologische (der laatste dingen); in Hoofdstuk 7-12 was hij het nog? Dit is de grote betekenis van Hoofdstuk 34 en 35, dat deze Hoofdstukken reeds den meer verwijderden achtergrond, het tweede verder gelegen gebied der profetie, tot welke zij met Hoofdstuk 40-66 uitvoerig zal overgaan, aanduiden en voorstellen.

Het gehele 10de vers in Hoofdstuk 35 is als mozaïek uit Hoofdstuk 51:11; 61:7; 51:3, wat van de heilige straat wordt gezegd, zegt Hoofdstuk 52:1 van de heilige stad, vgl Hoofdstuk 62:12; 63:4. Hier is elke gedachte en ieder woord voorspel van het troostboek voor de exulanten (verbannen) in Hoofdstuk 40-66; zowel zijne Nieuwe Testamentische geestelijke gedachten, als zijne in zachte majesteit daarheen zwevende, etherische spraak is hier aan het einde van hare wording.

't Is, als moesten wij in den weg des vredes en der eeuwige vreugde, op welken de verlost en heiligen uit de in een verkwikkend, van frisse wateren doorstroomd land veranderde dorre woestenij naar Zion optrekken, ene voorbeeldende schaduwtekening van het nieuwe, tot het hemelse Jeruzalem opvoerende verbond zien.

Zegt: Is het eeuwige leven niet boven alles begeerlijk? zou het ons niet dag en nacht in de gedachte zijn? Zouden wij niet uit het diepste van ons hart verlangen: Och, dat ik in den hemel kwam, och dat ik naar Zion kwam met gejuich!? O denk slechts, wat dat zou zijn: in den hemel komen, tot de heerlijkheid geraken, waarvan de sterren, die van boven afschijnen, slechts een zwak schijnsel zijn, met de uitverkorenen samenwonen, met hen verkeren in zoete zalige liefde, zonder misverstand, zonder nijd of strijd; met hen de wonderen der hemelse wereld beschouwen, met hen de genade en almacht, de heerlijkheid Gods in onuitputtelijke lofzangen verhogen, en God zelven zien van aangezicht tot aangezicht, den Heere zien, die ons heeft verlost, aan Zijn trouw hart uitrusten, alle Zijne eer en zaligheid mede genieten; en dat eeuwig, eeuwig, zodat geen voorbijvliegen van uren, dagen en jaren, om menselijk te spreken, ons behoeft te bekommeren, zodat gene bange zorg het zalige hart zal binnensluipen: wat zal hiervan komen? O, hoe licht het eeuwige leven ons toe in dit treurig tijdelijke! Maar hoe klaagt het ook over ons, dat wij zo stompzinnig zijn! Geloven wij er dan niet aan? Wanneer men ons vraagt: gelooft gij aan een eeuwig leven? zo zullen er ook wel loochenaars en spotters zijn, doch de meesten zullen zeggen: wij geloven het. Maar hoewel wij het geloven, zo heeft het weinig bekoorlijks voor ons; aan de aarde, aan de ijdele, arme aarde hechten zich onze gedachten en wensen, onze harten. Nu ik erken de bekoorlijkheden en schoonheden der aarde. God heeft Zich ook hier niet onbetuigd gelaten, heeft ons veel goeds gedaan en van den hemel regen en vruchtbare tijden gegeven, en onze harten vervuld met spijs en vrolijkheid. Maar wat is toch dit gehele aardse leven, wanneer wij niet een eeuwig zalig vooruitzicht hebben? Ik zeg, het is een zeer ellendig en jammerlijk bestaan; het ware beter zo de mens niet ware geboren, wanneer hem geen zalig leven wacht. Er is toch veel werk en moeite, er is altijd zorg, vrees, hoop, meestal teleurgestelde hoop, een weinig ademen, een weinig rust, ene vreugde zonder bevrediging, ene diepere vreugde met leed vermengd. Dan weer strijd en nood, eindelijk de dood. En om zich nu door zoveel ijdelheid, misleiding, moeite en nood ten grave te laten slepen, zelfs de eeuwige onrust in, daarvoor zou men leven? maar God heeft ons in Christus een beter lot toegedacht. Er is een vaderland, waar de moede pelgrim aan 't einde zijner reis is en als burger van het rijk woont; daar is een vaderland, waar men goede vrienden en een vast verblijf vindt; er is een Zion, ene heerlijke stad Gods, waar men de stem van wenen en geklaag niet meer hoort, maar wel gejubel! O, daarnaar wil ik zoeken! Jeruzalem, gij hoogverhevene stad; O, ware ik in u enz.

"Al waren hier de godsspraken van Jesaja besloten, het woord van den kerkvader Hieronymus zou ten volle gerechtvaardigd zijn: Niet zozeer profeet als wel Evangelist mag hij heten. Zó klaar stelt hij al de verborgenheden van Christus en de kerk ons voor ogen, dat het ons bijna is, als had hij niet het toekomstige aangekondigd, maar de geschiedenis van het verledene beschreven".

Zo zullen ook eenmaal alle verlost kinderen Gods het eeuwige Zion bereiken, vrijgekocht en verlost, om dan tot in aller eeuwen eeuwigheid te verkondigen de deugden Desgenen, die hen uit de duisternis van geestelijke slavernij heeft overgebracht tot Zijn eeuwig licht der zalige verlossing.

HOOFDSTUK 36.

JERUZALEM DOOR SANHERIB BELEGERD.

Wat het middelpunt der vorige profetieën geweest is, vooral van de tweede groep (Hoofdstuk 28-35), gedeeltelijk ook van de vorige in Hoofdstuk 2-27, de door den koning Sanherib van Assyrië veroorzaakte crisis, dat wordt ons in dit en het volgend Hoofdstuk in zijne geschiedkundige verwezenlijking aangetoond. Met deze crisis heeft de in Hoofdstuk 6 aangekondigde straf haar eerste gedeelte besloten; zowel wat hier door Assur geschiedt, als wat aan Assur overkomt, is voor de gehele toekomst van Israël, met welke de profeet te doen heeft, in 't algemeen een waarteken. Daarna volgen twee andere hoofdstukken van geschiedkundigen inhoud. Met het bericht over Assur toch is voor Israël een tijd van lankmoedigheid begonnen, die in Hizkia's herstelling van dodelijke ziekte (Hoofdstuk 38) hare type heeft. De alzo weer van voren af beginnende ontwikkeling der toekomst verkrijgt dan aanstonds hare bepaalde richting, haar duidelijk te onderkennen stempel, door het niet doorstaan der geloofsbeproeving, die tot Hizkia komt door het gezantschap van den Babylonischen koning Merodach-Baladan (Hoofdstuk 39). Nu wordt de voor een ogenblik afgebrokene aankondiging van straf op nieuw begonnen en weer als van volle kracht voorgesteld. Wat in Hoofdstuk 39:5-7 wordt gezegd, staat tussen de beide helften in van het Boek der profetieën van Jesaja als een wegwijzer, welks ene arm het opschrift Babel draagt. Daarheen gaat de verdere weg van Israël's geschiedenis, daarheen is Jesaja voortaan met zijn volk in den geest begraven, daar predikt hij in Hoofdstuk 40-66 den ballingen in Babel de nabij zijnde verlossing.

I. Vs. 1-22. Uit de ideale verte, waarin Hoofdstuk 34 en 35 ons hadden verplaatst, treden wij terug in de geschiedkundige werkelijkheid van Hoofdstuk 33, aan de waterleiding van den oppersten vijver bij de straat van het veld des vollers, waar vóór 28 jaren Achaz de hulp van Assur boven die van Jehova had gesteld (Hoofdstuk 7:3 vv.), verschijnt een gezantschap van den koning van Assyrië met ene afdeling van zijn leger, en eist in honenden overmoed de overgave van Jeruzalem (vgl. 2 Kon 18:13-37. 2 Kron. 32:1-6

1. En 1) het geschiedde in het veertiende jaar van den koning Hizkia (d. i. 713 voor Chr.), dat Sanherib, zoon en opvolger van Sargon (Hoofdstuk 20:1), de koning van Assyrië optoog tegen alle vaste steden (Hoofdstuk 10:28 vv.) van Juda, en nam ze in, behalve Lachis en Libna aan de grenzen van Filistea, welke vestingen hij echter eveneens meende in te nemen.

1) Wat ons hier wordt meegedeeld, komt ook voor in 2 Kon. 18:13-37. 2 Kron. 32:1-6. Men zie derhalve aldaar de aanmerkingen.

2. En de koning van Assyrië zond Rabsake 1) (= overste zijner oversten), benevens twee andere van zijne voornaamste hovelingen, van Lachis, (= hardnekkig), dat 7 ½ mijl van Jeruzalem gelegen, de sterkste was van alle vestingen des lands (2 Kon. 14:19), naar Jeruzalem, tot den koning Hizkia, hoewel deze reeds meer dan twee miljoen gulden als schatting had betaald, en zich weer aan de Assyrische overheid had onderworpen (vgl. Hoofdstuk 35:8). Hij zond met een zwaar heir, om desnoods tot de overgave te noodzaken,

maar wilde eerst den zachteren weg beproeven; en hij stond aan den watergang des oppersten vijvers, aan den hogen weg van het veld des vollers.

1) In 2 Kon. 18:14 worden met Rabsake, Tartan en Rabsaris genoemd, maar dewijl Rabsake alleen het woord voert, vermeldt de Profeet Jesaja enkel zijn naam.

In zijn "Assyrische studiën" bladz. 131 deelt Friedrich Delitzsch mede, dat Rabsake het naast stond in rang aan Tartan. Rabsake is niet een eigennaam maar een titel en betekent, een groot-officier.

3. Toen ging tot hem uit Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester, de huisbewaarder, (vgl. Hoofdstuk 22:15 vv), en Sebna, de schrijver, de kanselier, en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier, de geschiedschrijver, daar de koning het beneden zijne waardigheid achtte persoonlijk met Rabsake te onderhandelen.

4. En Rabsake zei tot hen: Zegt nu tot Hizkia: zo zegt de grote koning, de koning van Assyrië: Wat vertrouwen is dit, waarmee gij vertrouwt? op uzelf kunt gij onmogelijk steunen, om de macht van Assyrië te weerstaan.

5. Ik mocht zeggen, zo denkt gij (doch het is een woord der lippen, ijdel gepraat, een antwoord onwaardig): er is raad en macht tot den oorlog; op wie vertrouwt gij nu, dat gij tegen mij rebelleert?

Gij zegt (doch het zijn ijdele woorden), dat het u aan beleid noch macht ontbreekt, om den oorlog te voeren, maar op wie vestigt gij dan toch vertrouwen, dat gij u tegen mij te weer stelt?

6. Zie, gij vertrouwt op dien a) gebrokenen rietstaf 1) (Hoofdstuk 20:3 vv.), op Egypte; op welken zo iemand leunt, menende dat die nog sterk genoeg is, zo zal hij in zijne hand gaan en die doorboren (zie 2 Kon. 18:21): also is Farao, de koning van Egypte al degenen, die op hem vertrouwen (Hoofdstuk 30:3 vv. vgl. 2 Kon. 17:4

a) Ezechiël. 29:6, 7.

1) Egypte was rijk aan riet. Vandaar dat Rabsake dit beeld gebruikt. Hij noemt dien rietstaf echter gebroken, of eigenlijk geknakt, en van wege de overheersende macht van Ethiopië en van wege de nederlagen door Assur geleden (2 Kon. 18:21).

7. Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op den HEERE, onzen God, zo geef ik u in bedenking: is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkia 1) weggenomen heeft, en die tot Juda en Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar zult gij u neerbuigen? 1) (2 Kron. 29:31).

1) In zijnen overmoed verwaardigt Rabsake Hizkia niet eens den titel van koning.

Hier evenmin als in vs. 4. Hij beschouwt Juda's koning als een vazal van zijn koning, die tegen dien is opgestaan en nu den eretitel van koning verbeurd heeft.

2) Na de poging van Rabsake, om Hizkia te benemen de hoop op de hulp van mensen, en met name op Egypte, waarin de Joden (ten minste voor een gedeelte) te ver waren gegaan (Hoofdstuk 30:1; 31:1 en 2), zo wil hij hem ook aftrekken van het vertrouwen op God, waartoe hij den koning afmaalt, als iemand die God bijzonder had verongelijkt door Zijnen dienst te besnoeien en dien te bepalen tot ene plaats. Maar dit was iets, hetwelk God zelf had bevolen (Deut. 12:11, 13, 14). En de hoogten en altaren, door Hizkia weggenomen, waren merendeels geschikt tot den dienst der afgoden (2 Kon. 18:4), en wat de anderen aangaat, waarop de ware God werd aangeropen, wordt het aangemerkt als een gebrek van Manasse's hervorming in zijne latere dagen, dat hij die niet geheel wegdeed (2 Kron. 33:17).

8. Nu dan, omdat gij nog ter rechter tijd tot erkenning van uwe eigene onmacht komt, daar aan den bijstand van ene vreemde macht toch niet te denken is, wed toch met mijnen heer, den koning van Assyrië, en ik zal u twee duizend paarden geven, zo gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven, zo vele geoefende manschappen uit uw volk zult kunnen samenbrengen.

9. Hoe zoudt gij dan bij zulk een toestand der zaken het aangezicht van een enigen vorst, van de geringste knechten mijns heren afkeren, laat staan, dat gij voor hem zelve en zijne hoofdmacht zoudt kunnen bestaan? Maar gij weet ook wel hoe slecht het met uw vermogen gesteld is; gelijk ik gezegd heb, gij vertrouwt op Egypte, om de wagens en om de ruiters, die dit land ter uwer hulp zal stellen; dat is echter ene ijdele, dwaze hoop.

10. En nu, ben ik zonder den HEERE, gelijk gij misschien meent, opgetogen tegen dit land, om dat te verderven, en dat deze dus u voor het ergste zal bewaren? Integendeel! De HEERE heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dat land, en verderf het, van daar zal u dus gene hulp toekomen.

11. Toen zeiden Eljakim, en Sebna, en Joah tot Rabsake: Spreek toch tot uwe knechten in uw eigene taal, in het Syrisch, want wij verstaan het wel; en spreek niet met ons in het Joods voor de oren des volks, dat op den muur is; want het is niet betamelijk, dat dit onze onderhandelingen aanhore.

De uitdrukking: uwe knechten, was te gering voor 's konings gemachtigden, hoewel Achaz zich zelve ook zo had genoemd (2 Kon. 16:7). Deze woorden tonen een gedeelte van dat nederig en onderworpen gedrag, Hoofdstuk 10:4 voorspeld. In het Syrisch. In de grondtaal staat, zo hier als Ezra 4:7 en Dan. 2:4, in het Aramees (Aram is de Hebreeuwse naam van Syrië). Uit deze plaatsen blijkt, dat de Syrische taal oudtijds vrij algemeen is gesproken, als zijnde in gewoon gebruik onder de drie grote monarchieën van Assyrië, Chaldea en Perzië. Ook is deze de taal, waarin een gedeelte van de Boeken des Ouden Verbonds beschreven zijn, en die wij doorgaans, maar zonder reden, de Chaldeeuse noemen; want de heilige Schrijvers zelf geven ze den naam van Aramietische of Syrische, en inderdaad ze was niet meer de taal der Chaldeeën, dan die der ASSYRIËRS en der Perzen, schoon Dan. 1:4 geheten "de spraak

der Chaldeeën", omdat ze gesproken werd te Babel, en inzonderheid aan het hof, waarom de Joodse kinderen tot dienst des konings geschikt, daarin geoefend werden. De hovelingen en staatslieden verstonden de Syrische taal, als die geleerd hebbende tot en in de onderhandelingen met vreemden, maar ze werd toen nog niet verstaan door het gemene volk (Hoofdstuk 28:11). Voor de oren des volks. Door dit verzoek liet Eljakim te veel vrees en wantrouwen blijken, waardoor hij den vijand te trotser maakte. Dat op den muur is. Daarop waakte het krijgsvolk, en derwaarts was de menigte naar allen schijn bij deze gelegenheid in grote menigte toegevoerd, om de gezanten van den koning van Assyrië te zien, en, zo 't mogelijk was hun boodschap te horen.

12. Maar Rabsake, die zich met opzet van het Joods had bediend, zei: Heeft mijn heer mij tot uwen heer, en tot u, tot Eljakim den woordvoerder der drie gezonden, om deze woorden te spreken? Is het niet tot de mannen, die op den muur zitten en die bij verderen tegenstand van uwe zijde een ontzettend lot tegemoet gaan, dat zij met ulieden uwen drek eten en hun pis drinken zullen; zij zullen niets dan hun eigene uitwerpselen te eten en te drinken hebben, wanneer het tot ene belegering komt.

13. Alzo stond Rabsake, hij kwam nog dicht bij den muur, en riep met luider stem in het Joods en zei: Hoort de woorden des groten konings, des konings van Assyrië! (vs. 4).

14. Alzo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege, want hij zal u niet kunnen redden uit mijne hand.

15. Daartoe, dat Hizkia u niet doe vertrouwen op den HEERE, den God van uw volk, zeggende: de HEERE zal ons zeker redden; deze stad zal niet in de hand des konings van Assyrië gegeven worden.

16. Hoort naar Hizkia niet; want alzo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk en komt tot mij uit, om u als krijgsgevangenen te onderwerpen, en eet, vooreerst nog, een ieder van zijnen wijnstok, en een ieder van zijnen vijgenboom, en drink een ieder het water zijns bornputs.

17. Totdat ik, wanneer ik mijn voornemen in Egypte volbracht heb, kom en u haal in een land, als ulieder land is, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden. 1)

1) Als Satan den mens en van de vreze voor en van het vertrouwen op God zoekt af te trekken, doet hij dit onder een listig en vals beloven van ons een beteren toestand te bezorgen, maar dit is een bloot en zeer verkeerd en ongerijmd voorwendsel, hetwelk men dus met afschrik moet verwerpen. Als de wereld en ook het vlees tot ons zeggen, sluit een verdrag met ons en kom tot ons over, erken onze heerschappij en deel in onze belangen, dan zult gij met vreugde uw koren eten en met blijdschap uw most drinken, dan doen ze ook niet anders, dan ons onder een zacht gefluit uit te lokken, om ons in hun bedrieglijk net te verstrikken. Op gelijke wijze zocht Rabsake de Joden te verschalken. Gelukkig zij, die hem niet geloofden, en er bij bleven dat er, laten de Heidenen zeggen, wat ze willen, geen beter land voor hen ware, dan het heilige land der belofte.

18. Dat Hizkia, gelijk ik reeds gezegd heb 1) (vs. 15) ulieden niet verleide, zeggende: De HEERE zal ons redden; hebben de goden der volken, een ieder zijn land, gered uit de hand des konings van Assyrië?

19. Waar zijn de goden van Hamath en Arpad in Syrië? Waar zijn de goden van Sefarvaïm aan den Eufraat? Hebben zij, de goden van uw broedervolk Efraïm, ook Samaria van mijne hand gered (2 Kon. 17:5 vv.)?

20. Welke zijn ze onder al de goden dezer landen, die hun land uit mijne hand gered hebben, dat de HEERE, die toch waarlijk niet meer is dan een van die, Jeruzalem uit mijne hand redden zou (vgl. Hoofdstuk 10:8 vv.)?

21. Doch zij, zowel het volk op den muur, als de die afgezanten van Hizkia, zwegen stil, en antwoordden hem, Rabsake, niet één woord: want het gebod des konings was, hetwelk hij, vóórdat de onderhandeling begon, om wijze redenen (2 Kon. 18:36) gegeven had, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden.

HOOFDSTUK 37.

SANHERIBS MACHT WORDT OP HIZKIA'S GEBED GESLAGEN.

II. Vs. 1-38. Toen Hizkia de boodschap ontvangen had van 't geen Rabsake had gesproken, verootmoedigde hij zich op het diepst voor den Heere. Hij zoekt door afgezanten troost en opbeuring bij den profeet Jesaja en begeert zijne voorbede bij den Heere. Hij ontvangt ook ene voorlopige toezegging van goddelijke hulp, eerst stijgt echter de nood nog hoger als koning Sanherib door enen aan Hizkia gezonden brief nog sterker de overgave van Jeruzalem eist, en ook reeds met zijne legerscharen de stad nader komt. Nu gaat Hizkia ten tweede male tot den tempel, spreekt daar een zeer krachtig gebed uit tot den Heere, zijnen God, en ontvangt ook zeer spoedig een antwoord des Heren uit den mond van den profeet. In den daarop volgende nacht komen 185. 000 man van Sanherib's leger om; ten spoedigste verlaat hij het land en hij vindt later zijnen dood door twee zijner zonen. Nu zijn al die heerlijke voorzeggingen van Jesaja, van welke wij er nog vele ten opzichte van deze catastrofe gehoord hebben, op het heerlijkst vervuld (vgl. 2 Kon. 19:1-37. 2 Kron. 32:17-23)

1. En het geschiedde, als de koning Hizkia dat hoorde, zo scheurde (Hoofdstuk 36:22) hij zijne klederen en bedekte zich met enen zak, een treurgewaad van grove stof (1 Kon. 21:27), en ging in het huis des HEREN.

2. Daarna zond hij Eljakim, den hofmeester den huismeester en Sebna, den schrijver, den kanselier en de oudsten, de voornaamsten der priesters, eveneens met zakken bedekt, tot Jesaja, den profeet, den zoon van Amos;

3. En zij zeiden tot hem: Alzo zegt Hizkia: Deze dag is een dag der benauwdheid voor ons en der schelding, en der lastering van den Heere, want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is gene kracht om te baren 1) (1 Kon. 19:3).

1) Hizkia belijdt hier zijn volstrekt reddeloozen toestand door zich zelven. Hij vergelijkt zijn toestand bij het beeld, dat een kind, hetwelk geboren zal worden, niet tot de geboorte kan komen, en alzo moeder en kind in levensgevaar brengt, tenzij er iets bijzonders gebeure.

Welnu, zo wil hij zeggen: Mijn volk en ik zijn in groot gevaar van om te komen, en zo God Almachtig niet op bijzondere wijze tusschen treedt, zijn wij reddeloos verloren. Daarom zendt hij zijne dienaren tot den Profeet des Heren.

4. Misschien zal de HEERE, uw God, dien gij zo getrouw dient, en die misschien u schenken zal, wat Hij ons beloofd heeft, horen de woorden van Rabsake, dewelke zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft om den levenden God te honen, daar Hij hem met dode afgoden gelijk stelde (Hoofdstuk 36:20), en te schelden met woorden, die de HEERE uw God, gehoord heeft van wege de lasterlijke en vermetele reden; hef dan een gebed op voor het overblijfsel van het volk Gods, dat gevonden wordt, 1) nadat het ene deed in het rijk van Efraïm reeds den ondergang heeft gevonden.

1) In zijn groten nood wendt Hizkia zich tot den Profeet des Heren, opdat deze den Heere God om uitkomst zou smeken. Hizkia verkeert in groten nood maar ook in duisterheid der ziele, dewijl hij niet zegt onze God, maar uw God. Eerst dan als de Heere hem door Jesaja laat zeggen, wat we lezen in vs. 6 en 7, keert ook het geloofsvertrouwen in sterkeren zin weer terug, zodat hij straks zelf tot den Heere de toevlucht neemt. (vs. 16-20).

5. En de knechten, de bovengenoemde hovelingen van den koning Hizkia kwamen tot Jesaja, die in de benedenstad woonde.

6. En Jesaja zei tot hen: Zo zult gijlieden tot uwen heer zeggen: Zo zegt des HEERE: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmee Mij de dienaars die knapen des konings van Assyrië gelasterd hebben (2 Kon. 19:6).

7. Zie, Ik zal enen geest in hem geven, 1) in plaats van zijn overmoed, hem een geest van vreesachtigheid instorten, dat hij een gerucht horen zal, en weer in zijn land keren, en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.

1) Onder enen geest hebben we te verstaan, een door God gewerkten aandrang, om zich weg te spoeden.

De Engelsen spreken van een impulse. Hij zou door een onverklaarbare onrust overvallen worden, zodat hij een gerucht hoorde van vijandige aanvallen tegen hem en zijn leger, waardoor hij werd aangezet om zo spoedig mogelijk naar zijn land terug te keren.

8. Zo kwam Rabsake weer van het volbrengen van zijnen last in Hoofdstuk 36:2, om zijnen heer bericht te geven van hetgeen hij gesproken had (Hoofdstuk 36:4-20), en hij vond den koning van Assyrië strijdende tegen Libna, ene wat meer nabij Jeruzalem gelegene vesting: want hij had gehoord, dat hij, de koning van Assyrië, van Lachis vertrokken was, waarom hij hem aanstonds voor Libna zocht, zonder eerst naar Lachis te gaan.

9. Als hij nu hoorde, en deze was de reden, waarom Sanherib verder tot Libna was voortgetrokken van Tirhaka, den koning van Cusch, den 2den heerser der 25ste Ethiopische dynastie van de Moren zeggen: Hij is uitgetogen, om tegen u te strijden (Hoofdstuk 18:7 vv.); toen hij zulks hoorde, zo zond hij, daar het hem van groot belang was, Jeruzalem spoedig in zijn bezit te krijgen (2 Kon. 19:13), weer boden tot Hizkia, om hem tot ene vrijwillige overgave te bewegen, zeggende:

10. Zo zult gijlieden spreken tot Hizkia, den koning van Juda, zeggende: Laat u uwen God niet bedriegen door hetgeen Zijne profeten verklaren, op welken gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrië niet gegeven worden.

11. Zie, gij hebt gehoord, wat de koningen van Assyrië aan alle landen gedaan hebben, die geheel en al verbannende, en zoudt gij gered worden?

12. Hebben de goden der volken, die mijne vaders verdorven hebben, dezelve gered? als Gozan aan den Kisil Ozan in Medië, en Haran in Mesopotamië, en Rezef in Syrië, en de kinderen van Eden, die in Telasser, tussen Thadmor en den Eufraat, waren?

13. Waar is de koning van Hamath? en de koning van Arpad (Hoofdstuk 36:19), en de koning der stad Sefarvaïm, Hena en Ivva aan den Eufraat?

14. Als nu Hizkia de brieven uit der boden hand ontvangen en die gelezen had, ging hij van den berg Zion, waar zijn paleis stond, op in het huis des HEREN, en Hizkia breidde die uit voor het aangezicht des HEREN, opdat Deze als het ware zelf kennis mocht nemen van den inhoud (2 Kon. 19:14).

15. En Hizkia bad tot den HEERE, zeggende:

16. O HEERE der heirscharen, Gij God van Israël, die tussen de Cherubs woont (Exod. 25:17 vv.), Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde, Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt (2 Kon. 19:15)!

Terwijl Hizkia zijn gebed met deze erkenenis opent, maakt hij van den beginne af zijne zaak op 't ernstigst tot ene zaak van de ere des Heren zelven.

17. O HEERE! neig uw oor en hoor, HEERE! doe Uwe ogen open en zie; en hoor al de woorden van Sanherib, die gezonden heeft om den levenden God te honen.

18. Waarlijk, HEERE! hebben de koningen van Assyrië al de landen, mitsgaders dezelve landerijen verwoest;

19. En hebben hun goden in het vuur geworpen, en dit was niets wonders, het sprak van zelf, want zij waren gene goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven.

20. Nu dan, HEERE, onze God! verlos ons uit zijne hand, zo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij alleen de HEERE zijt. 1)

1) De gelovigen hebben gronds genoeg om zich in hun biddend worstelen met God aan Hem vast te houden, zo zij zich maar kunnen verzekeren, dat Zijne ere in hun geval belang en deel hebbe; of dat Zijn Naam gelasterd en gehoond zou worden, als Hij de hand van hen aftrok, en verheerlijkt, zo Hij hen door dezelve hulp verschaft. Gods ere en heerlijkheid moeten dus het voornaamste zijn, waarop wij, ter onzer redding, in tijd van nood, bij den Allerhoogste pleiten.

21. Toen-een merkwaardig bewijs voor de waarheid van het woord (Hoofdstuk 30:19; (65:24) zond Jesaja, de zoon van Amos, een zijner leerlingen tot Hizkia om te zeggen: Alzo zegt de HEERE, de God Israël's: Dat gij tot Mij gebeden hebt tegen in betrekking tot Sanherib, den koning van Assyrië, heb Ik gehoord.

22. Dit is het woord, dat de HEERE over hem gesproken heeft: De jonkvrouw, de dochter van Zion veracht u, o Sanherib! terwijl het uwe voorstellen afwijst; zij bespot u, de dochter van Jeruzalem, van 's Heren bescherming zeker (Hoofdstuk 31:4), schudt het hoofd achter u, daar gij met hoon en schimp moet wegtrekken.

23. Wie hebt gij gehoond en gelasterd? En tegen wie hebt gij de stem verheven, en uwe ogen omhoog opgeheven, Om het met duidelijke bepaalde woorden u voor te houden: tegen den Heilige Israël's! 1) (2 Kon. 19:22).

1) Hiermede was reeds Sanherib's oordeel geveld. Want wie den Heilige Israël's hoont, wie de Heiligheid van den God Israël's bespot, zal door Diens toornvuur, wat van Zijn Heilig Wezen uitgaat, verteerd worden.

24. Door middel uwer dienstknechten hebt gij den Heere gehoond, en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagens, zonder hulp, alleen door mijne stoffelijke overmacht (Hoofdstuk 36:8 vv.), beklommen de hoogte der bergen, de zijden van Libanon tot op hun hoogsten top, en ik zal zijne hoge cederbomen en zijne uitgelezene dennenbomen afhouden; en, wat niemand voor, niemand buiten mij vermocht, ik zal komen tot zijne uiterste hoogte (2 Kon. 19:23) in het woud zijns schonen velds. 1)

1) Dat is in het woud, 't welk in het midden van Karmel is (Micha 7:14), waar het vermeld wordt als bevattende de uitgelezendste weilanden van Karmel, en waarschijnlijk was het dezelfde plaats Zach. 11:2 genoemd: het woud des wijnoogstes (bij ons het "sterke woud"), want een gedeelte van Karmel was met wijnstokken beplant. (Hoofdstuk 33:9).

Wij kunnen niet aarzelen om de aanspraak van den Assyriër als ene hoogdravende te noemen, maar niet aan het werkelijk bestijgen van den Libanon met de menigte zijner wagens denken, gelijk dan ook de nieuwere uitleggers, Gesenius, Hitzig, Ewald, op onze zijde staan, terwijl de vroegere meestal geneigd waren, de woorden in eigenlijken zin te nemen, en daarbij b. v. aan Hannibals tocht over de Alpen herinneren. Men ziet reeds niet in, wat dan het omhousen van cederen en cypressen betekenen moest, terwijl figuurlijk verstaan, daardoor de ongemetene trotsheid des veroveraars, die geen hoog voorwerp nevens zich zien kan, voortreffelijk afgebeeld is (vgl. Hoofdstuk 14:8). De grootspraak stemt in 't algemeen met de ontboezeming des konings van Babel in dat hoofdstuk overeen.

25. Ik heb in de naar Egypte gelegene woestijn et Tih gegraven en de wateren gedronken, alle moeilijkheden door mijnen machtigen wil overwinnende: en ik heb in Egypte zelf met mijne voetzolen alle rivieren der belegerde plaatsen verdroogd, de kanalen en armen van den Nijl doen droog worden, alsof het slechts kleine modderkuilen waren, dien men met de voet dicht treedt.

26. Hebt gij niet gehoord, vermetele trotsaard! dat Ik, de Heere zulks lang te voren gedaan heb, en dat van oude dagen af geformeerd heb? Wat gij dwaas van uzelfen zegt, was Mijn werk, toen Ik Mijn volk leidde door zeeën en woestijnen heen. Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn, om de vaste steden te verstoren tot woeste hopen; de overwinningen door u

behaald, zijn niet toe te schrijven aan eigen macht, maar Ik heb, van u, als van een gesel Gods, gebruik gemaakt ten straf dier volken.

27. Daarom, omdat ene verschrikking Gods over hen gekomen was, waren hare inwoners bandeloos, zonder kracht om weerstand te bieden: zij waren verslagen en beschaamd: zij waren als het gras des velds, dat spoedig verdort, en als de groene grasscheutjes, als het hooi der daken, als het groen op het dak, dat te spoediger verwelkt, naarmate het minder aarde onder zich heeft: en het brandkoren eer het over het einde staat. 1)

1) D. w. z. reeds vernield en verteerd, aler het halmen schiet.

Verder wil de Heere zeggen, wat gij gedaan hebt was niet omdat gij zelf daartoe de macht had, maar omdat Ik u de macht verleende, en gij niet anders waart, dan de uitvoerder van Mijne Heilige raadsbesluiten over de volken.

28. Maar ik weet uw zitten. uw nadenken en besluiten, en uw uitgaan, en uw inkomen, uw doen en laten, en uw woeden tegen Mij, daar gij niet Mijn bloot werktuig wilt zijn bij hetgeen gij u voorneemt, maar juist tegen Mij opstaat.

29. Om uw woeden tegen Mij, en dat uwe woeling voor Mijne oren opgekomen is, zo zal Ik Mijnen haak in uwen neus leggen, gelijk men met enen niet te temmen beer doet, en Mijn gebit in uwe lippen, gelijk men paarden en muilezels doet, en Ik zal u doen wederkeren door dien weg, door welken gij gekomen zijt, 1) zonder dat gij uw doel hebt bereikt.

Als een ontembaar, maar toch door geweld tot rede gebracht dier moet de Assyriër, zonder met Juda (en Egypte) tot zijn doel gekomen te zijn, weer weg.

30. En dat zij u, Hizkia, voor wie dit alles gezegd is, daar Sanherib zelf toch geen ander bericht hiervan ontvangt, dan door de uitkomst, een teken van de omkering van zaken, die hiermede is voorzien, dat men in dit jaar, wat van zelf gewassen is, eten zal, en in het tweede jaar, wat daarvan weer uitspruit, dit zal door Mijne almacht geschieden, maar zaait in het derde jaar, en maait, en plant wijngaarden, en eet hun vruchten (2 Kon. 19:29).

31. Want het ontkomene, dat overgebleven is van het huis van Juda, ten gevolge der verlossing van den dreigenden ondergang, zal wederom nederwaarts wortelen, en het zal opwaarts vrucht dragen, 1) het zal naar alle zijden heen nieuwe kracht ontwikkelen.

1) Het eigenaardige van dit teken zou zijn, dat de Heere niet alleen, zoals Hij straks zegt, niet zou toelaten, dat Sanherib de stad zou innemen, maar ook dat de gevolgen van het beleg niet meer zouden gevoeld worden.

De gewone gevolgen van een beleg waren toch verwoeste akkers enz. maar hier geeft de Heere God het teken, dat door de Almacht Zijner hand de aarde zonder nieuwen arbeid een rijkelijk gewas zou opleveren. Noch dit noch het volgende jaar zou er enig gebrek zijn, maar overvloed van spijzen.

Als God redt, redt Hij volkomen. Hij is een God die mildelijk schenkt en niet verwijt.

Sommigen zijn van gevoelen, dat deze belofte ook met de onderhouding van de instelling van het Sabbath-jaar in verband stond.

32. Want dit is nu eenmaal de oplossing van de verdere geschiedenis van Israël (Hoofdstuk 6:13.): van Jeruzalem zal het overblijfsel uitgaan, en het ontkomene van den berg Zion, het kleine hoopje volk zal tot ene grote menigte aangroeien. De ijver des HEREN der heirscharen zal dit doen (Hoofdstuk 9:6, 7. 2 Kon. 19:31)

33. Daarom, het tot hertoe gezegde als in ene somma samentrekkende, zo zegt de HEERE van den koning van Assyrië: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar enen pijl in schieten; ook zal hij met geen schild daarvoor komen, en zal genen wal daartegen opwerpen, het zal niet tot ene bestorming, zelfs niet tot een insluiten van de stad komen.

34. Door den weg, dien hij gekomen is door dien zal hij wederkeren, maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE.

35. Want a) Ik zal, gelijk reeds in Hoofdstuk 31:4 voorzeggd is, deze stad beschermen, om die te verlossen, om Mijnentwil, 1) gelijk Hizkia heeft gebeden (vs. 20), en om David's, Mijns knechts wil, wie Ik eeuwigdurende genade heb toegezegd (2 Sam. 7.).

a) 2 Kon. 20:6.

Hoofdstuk 36 vs. 1-37 :35 stelt ons de geschiedenis in drie scherp getekende gedaanten voor, die in hun gedrag en woorden bepaalde grondrichtingen des geestes uitspraken: Rabsake, Hizkia en Jesaja. De hoogmoedige en verwaande Assyriër, die den levenden God niet kent en Hem daarom hoont, is het beeld des ongeloofs in iedere tijd. De vrome koning Hizkia verschijnt als trouwe getuige van 't geloof, dat niet tot bestendige en gehele daad des levens wordt. Maar de Profeet geeft ons den verheven heldenmoed van levendig uitstromende, onveranderlijk vaste, de kleinmoedigheid versterkende geloofskracht.

Ook hier verzekert de Heere God weer dat Juda's ontrouw Zijne trouw niet vernietigt, en dat waar er niets in Juda was, wat Hem kon aanzetten, integendeel waar alles in Juda Hem kon bewegen om Zijne weldaden in te houden, daar zou de Heere God het enkel doen, omdat Zijn Verbond eeuwig vast stond. Hij zou het doen om Zichzelfs wil en om David, den man naar Zijn harte, om de beloften aan David, aan dit Zijn kind gedaan.

36. a) Toen, nadat Sanherib nog diezelfde dag, dat Jesaja dit voorzeggde, met zijn leger van Libna was opgebroken en tot nabij Jeruzalem gekomen was, voer de Engel des HEREN in den op dezen dag volgenden nacht uit, en sloeg in het leger van Assyrië honderd vijf en tachtig duizend man. En toen zij, die van die plaag verschoond bleven, zich des morgens vroeg opmaakten, om tot de belegering van Jeruzalem over te gaan, ziet, die allen waren dode lichamen (Hoofdstuk 17:13 vv. 31:8 vv.).

a) 2 Kon. 19:35.

37. Zo vertrok Sanherib, de koning van Assyrië, en toog henen, en keerde weer; en hij bleef te Ninevé, 1) de hoofdstad van zijn rijk.

1) Wel een bewijs dat hij zelf een vreselijken indruk heeft gehad van deze nederlaag, dit blijven te Ninevé duurde nog ongeveer 20 jaren-, want nooit heeft hij één enkele poging meer gewaagd om Jeruzalem in te nemen. In zijn overmoed heeft hij alleen in het dusgenaamde Prisma-inschrift aangetekend: (volgens Friedrich Delitzsch) Hem (n. l. Hizkia) sloot ik in zijn residentie op als een vogel in zijn kooi, wallen wierp ik tegen hem op en wie tot de stadspoort uitkwam, dien dwong ik rechtsomkeer te maken. " Van verovering spreekt hij niet. Zijn eigen verhaal van zijn ondergang is geheel in overeenstemming met dit Bijbels verhaal.

38. Het geschiedde nu, ene reeks van jaren daarna, ongeveer 20 jaren, als hij in het huis van Nisroch, zijnen god, zich neerboog, dat Adramélech en Sarézer, zijne zonen, hem met het zwaard versloegen; doch zij ontkwamen in het land van Arafat; en Esar-Haddon, zijn zoon werd koning in zijne plaats.

Van deze beide zonen, dewijl zij naar Armenië vluchtten, stammen, volgens de Armenische overlevering, de Sassuniërs en Arzruniërs in Armenië af; uit het laatst genoemde vorstenhuis is afkomstig de Byzantijnse keizer, Leo, de Armeniër (813-820 na C.). Niet minder dan 10 keizers zouden dan van Sanherib afstammen.

HOOFDSTUK 38.

HIZKIA'S DODELIJKE ZIEKTE, GENEZING EN VERHEERLIJING GODS.

III. Vs. 1-22. Dadelijk na het aftrekken der ASSYRIËRS uit het land vervalt Hizkia in ene dodelijke ziekte. Hij zou daarin bezweken zijn, zo de Heere hem niet op bijzondere wijze had gered en deze hem niet een tijd van nog vijftien jaren in Zijne genade had gegeven. Bij het bezoeken van den tempel, drie dagen daarna, prijst hij de ondervondene genade in een bijzonderen dankpsalm, en verbindt hij zich tot enen stillen en ootmoedigen wandel. Vgl. 2 Kon. 20:1-11. 2 Kron. 32:24.

1. In die dagen, nog in het jaar 713 v. C. werd Hizkia ziek tot stervens toe. En de profeet Jesaja, de zoon van Amos, kwam tot hem, en zei tot hem: Alzo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, maak aan de uwen uwen laatsten wil bekend, want gij zult sterven en niet leven (2 Kon. 20:1).

2. Toen keerde Hizkia zijn aangezicht naar den wand, om, ongestoord door de mensen, die bij hem stonden, tot den Heere te spreken, of wel, omdat naar die zijde de tempel stond, waarheen de Israëliet zich steeds wendde, als hij den Heere wilde vragen; en hij bad eerst een tijd lang in stilte tot den HEERE, totdat daarna zijne smekingen ook luider werden,

3. En Hij zei: Och HEERE! gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld en wat goed in Uwe ogen is gedaan heb. En Hizkia weende gans zeer (2 Kon. 20:2 en 3).

4. Toen geschiedde het woord des HEREN tot Jesaja, die na het woord in vs. 1 den koning had verlaten, maar de bovenstad nog niet ter helft was uitgegaan, zeggende:

5. Ga henen en zeg tot Hizkia: Zo zegt de HEERE, de God van uwen vader David, wiens echte zoon gij u betoond hebt (2 Kon. 18:3), Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien, Ik zal vijftien jaren tot uwe dagen toedoen;

6. En Ik zal u gedurende deze vijftien jaren, even als gedurende uwen vorigen regeringstijd, uit de hand des konings van Assyrië verlossen, mitsgaders deze stad; hij zal u geen verder leed doen; en Ik zal deze stad beschermen.

Hier moeten eerst de beide laatste verzen (21 en 22) van dit Hoofdstuk gelezen worden, welke ene nadere verklaring geven van hetgeen in 't volgende vers kortelijk wordt bericht.

7. En dit zal u een teken zijn van den HEERE, dat de HEERE het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal:

8. Zie, Ik zal, gelijk gij zelf gekozen hebt (vgl. 2 Kon. 20:9 en 10) de schaduw der graden, die met de zon in de graden van Achaz' zonnewijzer nederwaarts gegaan is, tien graden

achterwaarts doen keren. Dies is de zon tien graden teruggekeerd in de graden, die zij nederwaarts gegaan was (2 Kon. 20:11).

Hizkia werd hier een gemeenschappelijk beeld voor Israël in ziekte, uitstel en dood: even als de schaduw op des wijzer, zo gaat de ten einde lopende dag der genade nog een paar trappen terug.

9. Dit, wat in vs. 10-20 volgt, is het schrift van Hizkia, koning van Juda, waarin hij zijn danklied heeft opgeschreven, toen hij ziek geweest en van zijne ziekte genezen was, 1) en dat nu hier in het grotere geschrift van den profeet tot ene blijvende herinnering is ingelast.

1) Deze dankpsalm herinnert aan de Psalmen 88 en 89 en aan vele uitdrukkingen in het Boek Job. (Hoofdstuk 38:17; 4:19, 20; 6:9; 27:8; 10:16)

10. Ik zei in mijne klacht, die ik uitte, toen ik de aankondiging vs. 1 vernomen had: vanwege de afsnijding mijner dagen, 1) midden in het rustige, gezonde leven (Ps. 102:25), zal Ik tot de poorten des grafs heengaan (Job 7:9 vv.); ik word beroofd van het overige mijner jaren, die ik naar den gewonen loop der natuur nog zou kunnen leven, ware ik niet met deze dodelijke zweer bezocht.

1) In het Hebr. Bidmi jamai. Letterlijk: in de rust mijner dagen, d. w. z. in het midden mijner jaren. Het beeld is ontleend aan het staan der zon in het zenit, in de rust. Anderen, zoals Orelli, vatten het op in den zin van, als mijn leven tot rust begon te komen.

11. Ik zei na die voor mij zo verpletterende boodschap: Ik zal den HEERE niet meer zien, den HEERE niet meer in Zijne openbaringen van genade aanschouwen, in het land der levenden 1); ik zal de mensen niet meer aanschouwen met de inwoners der wereld. 2)

1) Den Heere in het land der levenden, is nadere bepaling van, den Heere, en Hizkia wil daarmee zeggen, dat hij den Heere niet meer zou zien, zoals deze zich in het land der levenden, hier op aarde, openbaart als den God des heils.

2). In het Hebr. Im-jooschbee chadel. Beter: bij de bewoners van het dodenrijk, letterlijk: bij de bewoners der stilte. De koninklijke dichter spreekt het hier uit, dat hij in zijn hart zei, d. i. dat hij bij zich zelven dacht en vreesde, dat hij zijn God in Zijne lieflijke openbaringen van genade niet meer zou aanschouwen op deze aarde, dat hij evenmin de mensenkinderen zou aanschouwen, dewijl hij vreesde in het graf te zullen nederdalen, tot een bewoner van het dodenrijk te zullen gerekend worden.

12. Mijn levenstijd is weggetogen, is voorbij, en mijne woning, waarin ik tot hiertoe woonde, mijn lichaam wordt van mij weggevoerd gelijk eens herders hut, die slechts ene voor een ogenblik opgeslagen, gemakkelijk af te breken tent is; ik heb mijn leven afgesneden, gelijk een wever zijn web. Van wege mijne zonden heb ik rechtvaardige oorzaak gegeven om mijn levensdraad af te snijden; Hij zal mij afsnijden als van den drom 1); van den dag tot den nacht zult Gij mij ten einde gebracht hebben, ieder ogenblik verwacht ik het einde.

1) Eigenlijk de inslag van het geen geweven wordt, maar hier wordt het genomen van het gehele weefsel, dat gereed zijnde, wordt afgesneden van het weefgetouw. Hiermede vergelijkt Hizkia zijn leven. Gelijk de wever de dunne draden lossnijdt, alzo-vreesde hij-zou het ook met hem geschieden. Zijn lichaam zou als een herdershut worden afgebroken en zijn levensdraad afgesneden, en dit in een zo kort mogelijken tijd, in den tijd "van den dag tot den nacht. "

Of: "Hij breekt mij af als een dunnen draad (vgl. 1 Sam. 17:6).

13. Ik stelde mij voor tot den morgenstond toe zal ik slechts leven; gelijk een leeuw, alzo zal Hij al mijne beenderen breken; Hij betoonde gedurig op nieuw Zijne kracht aan mij den zwakke (Job 10:15) in de hevige pijnen; van den dag tot den nacht zult gij mij ten einde gebracht hebben, 1) nog vóór het einde van den dag, zo meende ik weer in den morgenstond, zal ik gestorven zijn.

1) Hij meende derhalve nauwelijks den volgenden dag te zullen bereiken. Als men ziek is berekent men dus gemeenlijk ook zijn tijd en blijft toch dikwijls in onzekerheid, en daarom zou het best zijn, te zorgen en te arbeiden, om veiliglijk in de andere wereld over te stappen, en dan zouden we beter doen, dan hier uit te rekenen, hoelang men nog waarschijnlijk op deze wereld zou kunnen leven.

14. Gelijk een kraan, die langgerekte, schelle geluiden van zich geeft, of zwaluw, die een klagend geluid doet horen, alzo piepte ik, zo kermde ik van smart en angst; a) ik kirde als eens duif; mijne ogen verhieven zich omhoog 1); ik kon nog slechts een matten blik omhoog heffen met de bede: O HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn borg, 2) de koning der verschrikking (Job 18:14) wordt mij hoe langer hoe meer meester, treed Gij, beloofde Messias, voor mij in (Job 17:3)!

a) Jes. 59:11.

1) Als wij het vonnis des doods in ons zelve ontvangen, is het met ons gedaan, zo Gods genade ons niet door het dal der schaduwen des doods gelieft heen te voeren en onbesmet te bewaren voor Zijn hemels Koninkrijk aan de andere zijde der vallei. Zo Christus niet voor ons tussen spreekt en ons rechtvaardigt in het oordeel en Zich voor ons aan zijn Vader aanbiedt om alles voor ons te doen, wat er van node is, zo zouden we nooit ten hemel kunnen geraken.

2) Gelijk Job in Job 17:3 en gelijk de dichter van Ps. 119:122, zo ook smeekt Hizkia dat God bemiddelend optrede, dat de Heere Zich stelle tussen hem en zijne vijanden, hier in dit geval tussen hem en den koning der verschrikking. Ook deze vrome koning Israëls leert nu alleen te zien op zijn God en Helper. Zal hij gered worden dan kan dat alleen door Hem, die verzoening doet over zijne zonden en hem in genade aanziet.

15. Wat zal ik spreken 1) om Hem genoeg te danken (2 Sam. 7:20). Gelijk Hij het mij heeft toegezegd op mijn gebed, alzo heeft Hij gedaan, want heden, den derden dag na de ziekte, kan ik den tempel bezoeken (2 Kon. 20:11). Ik zal nu ten dank der ondervondene genade al

zoetjes voort treden al mijne jaren, van wege 1) de bitterheid mijner ziel; al de jaren, die door Gods genade aan mijn leven zijn toegevoegd, zal ik in allen ootmoed en in stilte (Ps. 42:5) doorbrengen.

1) Dat is: hoe zal ik woorden genoeg vinden en recht passende woorden om den Heere God te loven en te danken! Nu hij uitgered is, gevoelt hij juist te meer het diep verbeurde van de genade en zijne onmacht om den Heere naar waarheid te danken. Hij weet het, hij heeft niets waarmee hij den Heere zal vergelden. Gelijk de Heere hem roepen deed, zo moet diezelfde God hem nu ook recht leren danken.

In het Hebr. Al-mar nafschi. De Staten-Overzetter vertalen: vanwege de bitterheid mijner ziel. Beter is het over te zetten: op de bitterheid mijner ziel, in den zin van, welke zullen volgen op de dagen der bitterheid. Hizkia zegt hier dan dat hij de dagen, welke God hem nog heeft toegestaan, zoetjes aan zal voort treden, dewijl de Heere God de bitterheid der ziel heeft weggenomen, hem weer blijdschap voor droefheid heeft gegeven. Hij zal opgaan naar des Heren huis en daar de wonderen des Heren vertellen.

Anderen vertalen: in spijt van de bitterheid mijner ziele.

16. Heere! bij deze dingen, bij zulke woorden en daden der genade, als mij ten dele zijn geworden, leeft men (Deut. 8:3), en in dit alles is het leven van mijnen geest, 1) in de herinnering aan Uwe genade is Mijn leven; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen.

1) Hij wilde zich en anderen, door deze van Hem genoten ondervinding van 's Heren goedheid bemoedigen, als datgene, hetwelk hem en elk ander deed leven, ja genoeglijk leven, naar het lichaam niet slechts maar vooral naar den geest. Hoe meer wij van Gods tedere goedertierenheden in alle gevallen genieten, hoe meer dat onze harten moet uitbreiden om Hem lief te hebben en in Zijnen dienst ons behoorlijk te kwijten en Zijne eer als ons hoogste doel te bevorderen, als waarin vooral het leven onzer ziele bestaat.

Bij deze dingen en in dit alles, ziet niet op de uitredding uit doodsgevaaren, maar wel op de beloften Gods en de toezeggingen des Allerhoogsten, welke de Heere hem door den Profeet heeft doen geworden. Niet derhalve de daden van vroomheid, zoals men het wel eens uitdrukt, maar de beloften Gods zijn het leven van Gods kinderen. Gods beloften door het geloof dadelijk omhelsd zijn immer het leven, d i. de kracht en de sterkte van Gods kinderen geweest.

17. Zie, in of met vrede is mij de bitterheid bitter geweest, mijne ziekte met al hare verzwarende omstandigheden is mij wel zeer bitter geweest, de goddelijke bezoeking heeft mij wel gevoelig getroffen, maar dit kruis heeft mij ten goede gewerkt en is mij tot vrede geworden, maar Gij hebt mijne ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwam; want Gij hebt mijne zonden achter Uwen rug geworpen 1), om ze nooit meer te gedenken (Neh. 9:26. Ps. 32:1 vv. Micha 7:18 vv.).

Mijne zonden wierp gij achter Uwen rug, dat is: Gij hebt ze der vergetelheid overgegeven, uit Uw oog verbannen; het tegendeel van ene andere spreekwijze: "Gij stelt mijne zonden gedurig voor Uw aangezicht. " Hizkia schrijft dus zijne ziekte en zijn ongeval aan zijne zonden toe, niet om enige grove en in 't oog lopende ongerechtigheid, die hij bedreven had, maar om al de afwijkingen, waaraan hij zich uit zwakheid en menselijke verdorvenheid had schuldig gemaakt.

De Heere meende het goed, het lijden was een tuchtiging, maar een tuchtiging uit liefde. Alle zijne zonden achter Zich heenwerpende, zoals men met dingen doet, waarvan men niets wil weten, en waaraan men niet herinnerd wil zijn, minde Hij hem, d. i. trok hem liefhebbend uit, uit de groeve der vernietiging.

Als God de zonde vergeeft, werpt Hij ze achter Hem henen, als niet bedoelende, om ze weer met een oog van rechtvaardigheid en naijver te aanschouwen. Hij wil er den mens dan niet in toorn om bezoeken, en delgt ze uit, niet alsof ze nooit hadden plaats gehad, maar om ze niet te straffen, gelijk ze verdiend hadden.

18. Gij hebt mij het leven wedergegeven, daar Gij u in het leven en den lof der uwen verheugt: want het graf zal U niet loven, de dood zal U niet prijzen, die in den kuil nederdalen, zullen op Uwe waarheid niet hopen.

Het "nederdalen in den kuil" kan ook zien op den toestand der verdoemden (vgl. Job 33:23, 24). De spreekwijs, ontleend aan hetgeen den misdadigers wedervaart, die door het vonnis van den rechter veroordeeld, en door de handen van den scherprechter gedood zijn, en wier lichamen op ene eerloze wijze in een schandkuil worden geworpen; er worden derhalve booswichten bedoeld, die in hun zonden gestorven zijn en in het verderf neergezonken. Deze zullen op Gods waarheid niet hopen, vermits er aan de verdoemden gene beloften meer gedaan worden. Men moet denken, dat Hizkia zich in zijne ziekte niet alleen had voorgesteld, dat hij zou sterven, maar uit vergelijking met vs. 14, dat daarbij zouden zijn gekomen vreeswekkende bedenkingen van het ongeloof, dat hij van God, als van een vertoornden Rechter, zou worden afgesneden en in het verderf neerzinken.

19. De levende, de levende, die niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk leeft, die zal U loven, gelijk ik heden doe; de vader, die U thans looft, zal den kinderen Uwe waarheid bekend maken; also zal Jehova door mijne genezing in een volgend geslacht nog worden verheerlijkt.

20. De HEERE was of is gereed om mij te verlossen, en zo zal Hij mij ook voortaan nabij zijn ter verlossing van Sanherib's macht; daarom zullen wij, ik en mijn huis, op mijn snarenspeel spelen, al de dagen onzes levens, in het huis des HEREN.

Vs. 14-20. Het uur was voor den koning gekomen, waarin de mens met al zijne kracht erkent, dat God hem slechts helpen kan; daar horen wij de gebiedende stem des Heersers van Israël stenen als ene zwaluw, als een kraanvogel kirren in nood en hulpeloosheid gelijk ene duif, totdat zij het ootmoedig-verhevene woord gevonden heeft: "God! mij is bang, treed voor mij

in!" En Hij die het vurige smeken van het verslagen hart hoort, het wenende oog omhoog geslagen ziet, belooft de uitgaande lemmet des levens tot ene nieuwe vlam aan te wakkeren, en vervult de getrouw Zijn heilig woord. Daar barst de koning in de vraag uit: "Wat zal ik zeggen?" Woorden kunnen den dank niet bevatten, geen offers Hem waardiglijk ten hemel dragen: "Zacht wil hij gaan alle zijne jaren om de bedroefdheid zijner ziel!" Dat is een groot woord uit eens konings mond, en daarin grijpt ons de kracht des Heiligen Geestes uit het Oude Testament aan. Den weg des ootmoeds slechts wil de koning van nu aan bewandelen; want zijne ziel heeft voor de poorten van het donkere dodenrijk en voor den glansrijken troon des Ontfermers den vasten toon der geestelijke droefheid gevonden "Heere" roept hij ons toe: "daarom leeft alles!" (vs. 16) En wij zeggen "Amen" daarop. Ja, in het zeggen en doen, in de onverbreekelijke trouw des Almachtigen Scheppers ligt de onderhouding aller dingen, het leven en voortbestaan aller wezens. Wat den geest des genezenden frisse lucht toevoert, dat komt uit dezelfde bron allen schepselen ten goede; de hand, die hem verder sterkt en onderhoudt, omvat behoedend de ganse wereld des aanzijns. "In Hem leven, bewegen wij ons en zijn wij!" De koning heeft reeds in het nog voor vele jongeren des Nieuwen Verbonds gesloten geheim der Christelijke mensenopvoeding een blik geslagen, dat het lijden op aarde tot heil, het bittere tot vrede dient. Dankbaar wijst Hizkia vooral op de ondervinding der Goddelijke liefde, die hem uit het graf, dat zich voor hem had geopend, en waarin hij reeds verzonken vreesde te zijn, weer opgetrokken heeft, en hij legt de ootmoedige belijdenis af, hoe hij op gene verdienste steunen kan. maar de afgesmeekte wederkering in 't leven slechts te danken heeft aan de onuitputtelijke genade van Hem. "die al zijne zonden achter Zijn rug geworpen heeft. " Zonde en dood schijnt onzen koning onverbreekelijk verbonden, gelijk den diepzinnigen dichter des 90sten Psalms. Het blijdeste levensgevoel stort zich aan het eind des lieds uit: "Al wat adem heeft, love den Heere!" Het leven geeft lovend kennis van den Levende, van geslacht tot geslacht wordt de trouw des Scheppers geprezen en nog horen wij het ruisen der harp van onzen koninklijken zanger in den tempel des Ouden Verbonds.

De beide volgende verzen moeten naar het geschiedkundig verloop na vs. 6 gelezen worden.

21. Jesaja nu had gezegd: Laat men nemen enen klomp vijgen, en tot ene pleister op het gezwel van den koning maken, en hij zal genezen (2 Kon. 20:7).

22. En Hizkia had gezegd, toen de profeet hem de boodschap in vs. 5 v. had bekend gemaakt: Welk zal het teken zijn, het onderpand, dat de Heere mij zal gezond maken en ik ten huize des HEREN na verloop van drie dagen zal opgaan? (zie het verdere vs. 7 en 8)

In deze beide verzen wil Drechsler gene aanvulling zien van het bovengenoemde geschiedverhaal, dat bij vergissing op de onjuiste plaats is gekomen, maar een aanhangsel aan het lied van Hizkia. Deze geleerde meent, dat Jesaja bij zijn bericht zich beperkt heeft tot hetgeen voor het gewone leven van gewicht is, tot hetgeen op het openbaar leven invloed uitoefent; maar de omstandigheden, die meer tot Hizkia's bijzonder leven behoren, ter zijde gelaten heeft: hier nu haalt de koning zelf die punten aan, die bij zijn lied in 't bijzonder is aanmerking komen. "Het is, alsof Hizkia door dit aanhangsel nogmaals den dank wilde motiveren, dien hij aan 't slot van zijn lied levenslang beloofd heeft; het is of hij den

grondtoon, die door al het zingen en spelen heen moest klinken, nog eens wilde aangaan. Men kan zeggen, vs. 20b = Ps. 18:50 en vs. 21 en 22 = Ps. 18:51. " .

Alles pleit er echter voor dat deze twee laatste verzen niet tot het lied horen, maar van de hand van Jesaja zijn en behoren bij de geschiedenis van Hizkia's ziekte en genezing.

HOOFDSTUK 39.

HIZKIA'S EERZUCHT WORDT GESTRAFT.

IV. Vs. 1-8. Niet lang na 's konings ziekte en zijne zo wondervolle herstelling komt te Jeruzalem een gezantschap van den Babylonischen koning Merodach-Baladan, schijnbaar alleen met het doel van gelukwensing, zoals in 2 Kron. 32:31 wordt aangewezen, in het belang der Chaldeeuwse astrologie, om naar het wonder aan den zonnewijzer van Achaz te vernemen (2 Kon. 20:11). Hizkia, door ijdelheid vervoerd, toont den vreemden gezanten, in plaats van de genade en macht van zijnen God te roemen, zijne schatten en de heerlijkheid van zijn paleis. Nu moet de profeet hem als straf aankondigen, hoe hij in zijnen nakomeling eens dat alles zal verliezen, waaraan hij nu zo afgodisch verkleefd is, en wel door diezelfde macht, met welke hij op zo goddelijke wijze geboeeld heeft. Nadat also Assur zijne zending aan Israël heeft volbracht, wordt duidelijk uitgesproken, dat Babel, de erfgename der Assyrische macht, het zal zijn, die de straf der wegvoering van Israël naar het vreemde land ten uitvoer brengt. Terwijl Jesaja deze geschiedenis hier verhaalt, bouwt hij de brug, welke het eerste deel van het Boek zijner profetieën met het tweede verbindt, dat van Hoofdstuk 40 af volgt (vgl. 2 Kon. 23:12-19. 2 Kron. 32:25 en 26

1. Te dier tijd, waarschijnlijk in het daarop volgende jaar 712 v. C. zond Merodach (= dood) Baladan (= Baäldienaar), de zoon van Baladan, de Assyrische onderkoning van Babel, brieven en een geschenk aan Hizkia door een voornaam gezantschap; want hij had gehoord, dat hij ziek geweest en weer sterk geworden was; hij wilde hem doen geluk wensen en tevens een verbond met hem sluiten (2 Kon. 20:12).

2. En Hizkia verblijdde zich over hen, daar zijn hart zich verhief (2 Kron. 32:25), en hij vergat, wat hij in Hoofdstuk 38:15 beloofd had, en hij toonde hun zijn schathuis, het zilver, en het goud, en de specerijen, en de beste olie, en zijn ganse wapenhuis, en al wat gevonden werd in zijne schatten; er was geen ding in zijn huis, noch in zijne ganse heerschappij, dat Hizkia hun niet toonde.

3. Toen kwam ten gevolge van een van den Heere ontvangen bevel de profeet Jesaja tot den koning Hizkia, en zei tot hem, niet alsof de profeet het nog niet wist, maar opdat Hizkia zelf tot nadenken zou komen: Wat hebben die mannen gezegd, en van waar zijn zij tot u gekomen? En Hizkia, straks een voorbeeld van enen door ijdelheid bedrogene, nu het toonbeeld van een oprecht en open karakter, zei: Zij zijn uit verre landen tot mij gekomen, uit Babel.

4. En hij zei: Wat hebben zij gezien in uw huis? En Hizkia zei: Zij hebben alles gezien, wat in mijn huis is; geen ding is er in mijne schatten, dat ik hun niet getoond heb.

5. Toen zei Jesaja tot Hizkia: Hoor het woord des HEREN der heirscharen:

6. Zie, de dagen komen, dat al wat in uw huis is, en wat uwe vaders opgelegd hebben, tot een schat tot op dezen dag, naar Babel weggevoerd zal worden; er zal niets overgelaten worden, zegt de HEERE. 1)

1) Toen David zich op de talrijkheid van zijn volk verhief, maakt God een schikking om het te verminderen, en nu Hizkia hier op zijn schatten roemt en er een genoeg in stelt niet alleen, maar ze ook uit grootsheid, uit gloriezucht aan anderen laat zien, wordt hem verhaald dat hij even dwaas handelt als een dwaas reiziger, die zijn geldbuidel aan een onbekenden medegezel laat zien, die naderhand doet blijken, dat hij een dief, of daardoor aangezet is om hem er van te beroven.

7. Daartoe zullen zij van uwe zonen, die uit u zullen voortkomen, die gij gewinnen zult, nemen, dat zij hovelingen zijn in het paleis des konings van Babel.

8. Maar Hizkia, zich verootmoedigende, omdat hij zijn hart verheven had (2 Kron. 32:26), zei tot Jesaja: Het woord des HEREN, dat gij gesproken hebt, is goed; de van God bedreigde straf is billijk en rechtvaardig, want ik heb gezondigd, ik had veel zwaarder verdiend. Ook zei hij: Doch het zij vrede en waarheid in mijne dagen (vgl. hierbij de verklaring bij 2 Kon. 20:19).

Waarover de koning Hizkia zich in 't vooruitzicht verblijdde, "dat het vrede en bestendigheid in zijne dagen zou zijn, " werd in waarheid vervuld, en nog menig opvolger op David's troon werd in rust tot zijne vaders verzameld. Als echter het volk, dat Jehova uit de dienstbaarheid van Egypte verlostte en door Mozes en Jozua in het land, waar melk en honing vloeit, onder de glansrijke machtsbetoning Zijner beschermende genade teruggebracht had, in ondankbaren en trouwelozen zin van Zijne wet, door welke Hij het de eervolste onderscheiding boven alle geslachten der aarde gegeven had, steeds verder geweken was, en op de waarschuwende stemmen der door Hem verwekte profeten geen acht sloeg, toen ondervond Zedekia, wat eens aan Hizkia voorzegd was. De koning trok met zijne schatten naar Babel en zijn volk diende in den vreemde. In de aandoenlijke klaagtonen van Jeremia horen wij van 't begin dezer donkere tijden den verdienden smaad en straf van Gods volk, en in blijmoedige redenen, die in geregelde volgorde zich aan Jesaja's boek aansluiten (Hoofdstuk 40-66) breekt het morgenlicht der verlossing aan. Wel mogen wij hem den Evangelist des Ouden Verbonds noemen, want, zo als hij, heeft geen der profeten de blijde boodschap van den Opgang uit de hoogte aangekondigd.

HOOFDSTUK 40.

TOEKOMST VAN CHRISTUS. PREDIKING VAN ZIJNEN VOORLOPER.

Het diepzinnigste troostboek voor het bij Jehova niet vergeten en geenszins voor altijd verstoten volk der ballingschap, dat het tweede hoofddeel van de profetieën van Jesaja vormt, en ons hem als enen voor de aandacht stelt, die geheel midden in de ballingschap leeft en zich beweegt, bevat drie groepen, die elk in drie maal drie redenen zijn gescheiden (Hoofdstuk 40-48, 49-57, 58-66). Op de vleugelen der Godskracht, die hem draagt, verheft de profeet zich op het toppunt der Oud-Testamentische openbaring en opent van daar aan zijn volk den zaligsten blik in de verte op het einde der wegen Gods met Zijn Israël tot in het nieuwe Jeruzalem, tot in de nieuwe wereld die uit de puinhopen der oude zal ontstaan. Het gehele Nieuwe Testament, van den voorloper van Christus af, tot aan het laatste Hoofdstuk der Openbaring van Johannes, opent zich spoedig als eens schilderij voor zijn oog, zonder dat op de wetten der perspectief acht wordt geslagen, met meerder of minder duidelijke schaduwverdeling. Wij begrijpen, hoe Petrus (1 Petrus 1:11) van de profeten kon zeggen, dat zij "onderzochten op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde en te voren betuigde, " en hoe onze oude kerkleraars konden beweren, dat ook de vaders van het Oude Verbond door het geloof in Christus waren gerechtvaardigd.

I. Vs. 1-31. Het gedeelte, dat wij in de eerste plaats moeten behandelen, bevat naar de wijze van Jesaja de openingsrede, waarop al het overige gebouwd wordt, en die dat als een kiem in zich verbergt. De Heere komt zeker om Zijn volk te verlossen; reeds hoort het oor, dat door den geest der profetie geopend is, de stem van den Hem voorafgaanden heraut klinken, bijzonder heerlijk zal het heil zijn, dat hij brengt (vs. 1-11). Welk een onvergelykelijk heerlijk boven al het aardse hoog verheven God is toch, wanneer men Zijn Wezen en werken bepeinst, Hij, wiens verschijning tot verlossing van Zijn volk zo nabij is (vs. 12-17 Zijne onvergelykelijke verhevenheid, gelijk zij aan de ene zijde het dwaze van den afgoden- en beeldendienst openbaar maakt, welken het grootste deel der mensheid huldigt, en tot welken ook Israël zozeer genegen is (vs. 19-26), zo verstrekt zij aan de andere zijde het volk Gods tot troost: en dit heeft juist in zijne ballingschap dien troost te meer nodig, hoe minder het zich daar in Gods wegen kan vinden (vs. 27-31

1. Troost, troost 1) Mijn volk, 2) zal ulieder God zeggen; o kinderen van Israël, die in de ballingschap zijt, tot Zijne knechten, de profeten; want ook midden in den toorn, die op u drukt, zodat gij in uwe ellende niet weet, waarheen, heeft Hij toch niet opgehouden uw God te zijn.

1) Het is goddelijk anderen de tranen te drogen, misschien moet uw geloof de handdoek zijn, waarmee gij uwen broeder de tranen afwist. Hij, die tweemaal: zegt "troost" kan u tot enen Barnabas (Hand. 4:36), tot enen zoon der vertroosting maken.

Het karakter, de profetieën van Jesaja eigen, wordt door de eerste woorden, waarmee het tweede gedeelte zijner voorzeggingen begint, kortelijk en krachtig uitgedrukt. Immers hij heet bij de Christenen de profeet-evangelist, en bij de Israëlieten de profeet der vertroosting.

Zo spreekt de Heere God niet tot de Priesters maar tot de profeten, tot Zijne boden, die nog leven onder het volk der ballingschap. Het volk der ballingschap moet het weten, dat die God, die hen uit Jeruzalem en Juda naar Babel bracht, nog immer hun God is. De Heere mocht zich als een rechtvaardig en heilig God in Zijn straffen, om der zonde wil, geopenbaard hebben, Hij was tevens ook die God, die zijn Israël niet vergat, die het roepen en kermen van Zijn echte kinderen hoorde, een roepen en kermen door Hem Zelfen verwekt, en die nu daarom Zijn woord van troost laat uitroepen.

2) Israël, dat de profeten volgens hun roeping moesten vertroosten, is ondanks zijn afval van den Heere, zijnen God, toch eenmaal volgens eeuwige, onherroepelijke verkiezing, Zijn volk, en wanneer ook het volk, ontrouw aan het verbond, den Heere, Zijnen God verlaat, kan toch de Heere, naar Zijne onveranderlijke trouw, Israël, Zijn volk, niet verlaten. Hij moet het straffen voor zijnen afval van Hem met de toedeling van het smartelijkste gericht; maar de wortel van het gericht is de liefde des Vaders tot den zoon, en zijne heerlijke vrucht zal zijn het antwoord van den berouwvollen zoon op de hoewel ook ernstige en smartvolle, meer liefdevolle taal des Vaders, in woord en daad: "Uw volk. "

2. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, zo beveelt Hij hen, opdat zij vertrouwen in Mij verkrijgen en in hunnen ongelukkigen toestand weer moed vatten (Gen. 34:3; 50:21. Richt. 19:3), en roept haar toe, dat haar strijd, haar harde en moeitevolle dienstdienst onder enen vreemde, 1) waarin zij moest leren den trouwen Heere, dien zij vroeger verlieten, weer te zoeken, vervuld is, een einde heeft, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van dr hand des HEREN dubbel 2) ontvangen heeft voor al hare zonden 3) (zie bij vs. 10).

1) Zulk enen zwaren gedwongen dienst onder een vreemden overheerser, waar men strijdt en werkt met veel gevaar en ontbering en daarvoor karig loon ontvangt en hard behandeld wordt, had Israël's volk in Babel (Hoofdstuk 14:3), maar nog veel harder is de verdrukking onder den Satan en de zonde in het ongeloof (Rom. 7:20-23).

2) Dit is niet rekenkundig op te vatten, in welk geval God als overrechtvaardig en dus als onrechtvaardig zou voorkomen. Jeruzalem (de heilige stad is hier gedacht als één geheel met het volk, dat tot haar behoort), heeft niet meer geleden dan het schuldig was. Maar Gods barmhartigheid ziet, wat Zijne gerechtigheid over Jeruzalem moest brengen, nu voor meer dan overvloedig aan; deze ontferming drukt zich uit in het woord "voor al hare zonden"; er is geen overschot, dat nog meer zou te straffen zijn. Het keerpunt van toorn tot liefde is gekomen; de toorn is dubbel geweest in welk ene intensiviteit (inwendige volheid van macht) zal nu de lang teruggedrongene liefde te voorschijn treden! .

3) De inhoud der verkondiging zou een drievoudige zijn, en met dezen drievoudigen inhoud komen dan de drie afdelingen van ons troostboek, die boven nader zijn aangegeven, overeen.

3. Luistert! Reeds wordt de stem van den heraut vernomen, die den Heere aanmeldt, welke tot Zijn volk is gekomen en den eis laat horen, om de wegen voor Hem gereed te maken, dat niets de snelheid van Hem, die komt, tegenhoude en niets de volheid van Zijne genade in den weg sta. Wat ik, de profeet, met geestelijk oor verneem is 1) ene stem des roependen, die in de

woestijn, door welke de Heere moet trekken, om tot Zijn volk te komen, daarheen gaat, en het geroep van dezen heraut klinkt, gelijk een lang aanhoudend trompetgeklank, aldus: Bereidt, gelijk het betamelijk is, als een koning de onderdanen van zijn rijk bezoekt, den weg des HEREN, maakt recht in de wildernis, die het land der belofte van het land uwer tegenwoordige dienstbaarheid scheidt, ene baan voor onzen God, opdat Hij van daar u kan terughalen.

a) MATTHEUS. 3:3. Mark. 1:3. Luk. 3:4. Joh. 1:23.

1) Beter: Er is een stem des roependen: Bereidt in de woestijn den weg des Heren, maakt recht in de wildernis een baan voor onzen God!

Wie de roeper is, wordt hier niet gezegd. Hij is als de voorloper van den groten koning, die er voor zorg draagt, dat de koning, zonder stoornis en altijd door, den weg door de woestijn kan betreden, de baan kan gaan door de wildernis.

De koning is hier de HEERE, die door de woestijn tot zijn volk in de ballingschap komt om het uit Babel te halen. Gelijk voor het oude Israël de woestijn lag tussen Egypte en Kanaän, zo lag ook woest Arabië, de woestijn van Arabië, tussen Kanaän en Babel.

Edoch er ligt meer dan een letterlijke, er ligt een geestelijke betekenis in deze woorden.

God, geopenbaard in het vlees, zou tot Zijn volk komen, om het niet alleen uit de vleselijke ballingschap, maar ook uit de geestelijke ballingschap te verlossen.

De grote Koning, door Zijn heraut voorafgegaan, zou zich straks in zijn genade en verlossing openbaren aan Zijn geestelijk Israël.

4. Alle dalen, die zich op dezen weg door de woestijn bevinden en Zijnen grootsen optocht in den weg staan, zullen verhoord worden, tot effene vlakten worden opgevuld, en alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden, en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot ene vallei gemaakt worden.

De opwekking, geestelijk verstaan, is tot opbeuring der nederslagenen, tot verootmoediging der eigengerechten en gerusten, verandering van onredelijkheid in oprechtheid, en van ongenaakbaren trots in overgave.

De dalen vertonen ons boetvaardige mensen, deze zouden verhoogd, dat is vertroost, van hun ontmoedigende bekommelingen ontheven en tot voorwerpen van Gods bijzondere gunst gesteld worden. Bergen en heuvelen daarentegen zijn hoogmoedige mensen, die op hun verdiensten en voorrechten vertrouwen, deze zouden vernederd, van hun valse gronden afgetrokken en verootmoedigd worden, of zo blijvende uit de Goddelijke gunst worden uitgesloten. Het kromme en het hobbelachtige schildert ons de valse leer, welke ten tijde van Johannes den Doper door de wetgeleerden werd gepredikt; deze was enen krommen en hobbelachtigen weg gelijk, voor zo ver het ware onder het valse vermengd was, maar hij zou

recht en tot ene vallei gemaakt, dat is van alle dwalingen en menselijke inzetten gezuiverd worden.

Onze harten te hoog verheven en verhoovaardigd op eigen werk of gerechtigheid, moeten door de genade van God verootmoedigd worden en erkennen, dat we niet zijn dan door die genade, en met dezelve ook alles vermogen, doch zonder dezelve ellendig, arm, blind en naakt zouden zijn. Dezulken daarentegen, wier zielen als kwijnende door verlegenheid en wanhoop, zijn de dalen, die verhoogd moeten worden en opgebeurd, om van Gods liefde alles te hopen, als zij maar in den weg des Heren rustig blijven voortgaan, zonder moede of mat te worden.

5. En a) de heerlijkheid des HEREN zal in Zijne zichtbare nederdaling geopenbaard worden; en niet alleen Israël, waarvoor in de eerste plaats deze verschijning van de heerlijkheid des groten Gods is, maar alle vlees tegelijk, de gehele mensheid op aarde, zal zien, zal uit de daadzakelijke vervulling van hetgeen zo even gezegd is gewaar worden, dat het de mond des HEREN gesproken heeft, dat dit woord der belofte een woord van den genadigen God zelven, en gene hoogdravende, door eigen geest ingegevene gedachte eens mensen is.

a) Joh. 1:14.

Het bereiden van den weg is reeds de aanvang van het komen van den Koning. De baan recht te maken is ene onmisbare voorwaarde, dat de Heere zelf komt, ingaat en blijft, is vrije genade en nieuwe gave. Op die wijze is in de zeven honderd jaren tussen het uitspreken van deze profetie en het komen van Christus op aarde de weg bereid geworden, en wie weet wat in de laatste achttien eeuwen geschied is? Alle verandering, die in de ontwikkeling der rijken dezer wereld plaats grijpt, elke vooruitgang en achteruitgang, met één woord alles moet dienen om Zijne wederkomst voor te bereiden. Al wat hoog en al wat nederig is moet geëffend, alle dalen moeten verhoogd en alle bergen vernederd worden. Wat waarheid is voor grote volken blijft waarheid ook voor elke ziel. Bergen van hoogmoed en dalen van wantrouwen en moedeloosheid, veelal gescheiden, veelal in hetzelfde hart verbonden, moeten verdwijnen en den Heere moet een weg worden gebaad. Het duurt lang in elke ziel, het duurt zeer lang, eer alle vlees zien zal, "dat de mond des Heren gesproken heeft." Gewonnen en overwonnen wordt alles, niet door wonderen of andere openbaringen der macht, maar door het woord des Heren. Zien zal alle vlees, dat zij niet slechts de stem des roependen hebben gehoord maar dat de mond des Heren zelf openlijk tot hen gesproken heeft.

"Alle vlees" wil zeggen: alle volken, de gehele wereld; ook de Heilige Geest zou uitgegoten worden op alle vlees. Dit alles ziet en wijst heen naar dien tijd, waarin vervuld zal worden wat de Serafijnen uitriepen in het tempelgezicht van Jesaja: "De ganse aarde is van Zijne heerlijkheid vol!" Met Christus komst op aarde begon die bedeling, waarin alle Gods beloften hare vervulling zullen ontvangen.

Wanneer wij den stillen maar geweldigen gang des Heren door de wereldgeschiedenis met opmerkbare blikken gadeslaan, dan zien wij wel, hoe voor Zijne schreden zich dalen verheffen en bergen neerzinken, hoe steile hellingen tot effen banen worden en rotsen tot

vlakten. Vrezen wij niet door de woestijn des levens te trekken, wanneer God met ons is; het is ene wandeling op lieflijke, op effen paden! .

6. Moge het ook nog lang duren, voordat het gezegde geschiedt, het zal toch zeker vervuld worden. Luistert: Ene stem, namelijk die van den Heere zelve, zegt: Roep! En hij, tot wie de Heere die oproeping richt een persoon, dien de profeet als in een visioen voor zich heeft zegt: Wat zal ik roepen? Des Heren antwoord luidt: Dit is het, wat gij moet prediken: a) Alle vlees, alles, wat mens heet, alles wat in het vlees leeft, in deze beperkte, machteloze mensen-natuur, is, wat zijn bestaan aangaat, niets meer dan gras 1), en al zijne goedertierenheid 2), zijne heerlijkheid, wat het schoonste schijnt en het meeste belooft, is toch slechts, ondanks alle schijnbare grootheid en voortreffelijkheid, als ene bloem des velds, die wel iets meer is dan gewoon gras, maar desniettemin tot dezelfde soort behoort en hetzelfde lot daarmee deelt.

a) Job 14:2. Ps. 90:5, 6; 102:12; 103:15. 1 Petrus 1:24.

1) Alle macht des vlezes, hoe geweldig zij ook te voorschijn treedt, is ten laatste aan het gericht des woords, dat geest en waarheid Gods is, onderworpen.

2) Beter: Zijne heerlijkheid of bevalligheid. De Profeet vestigt het oog des volks op de grote tegenstelling tussen God en Zijn woord en den mens, ook den meest aanzienlijken, ook den meest heerlijken.

Tegen de nietigheid van den mens stelt de Profeet in vs. 9 de vastheid van het Woord Gods. Nog wordt Israël verdrukt, nog heersen machtigen en aanzienlijken over het volk der ballingschap, maar straks zal de dood hen wegmaaien, zodat zij voor anderen moeten plaats maken, maar Israël heeft, te midden van zijn ellende, de belofte Gods en de toezegging van Zijn verbond. Daarop kan Israël staat maken en dit Woord zal bevestigd worden. Uit de ellende en verdrukking zal het volk worden verlost.

7. Het gras verdort, de bloem valt af, nadat zij korten tijd, de eerste in frisheid, de tweede in bloei, hebben gestaan; als de Geest des HEREN, die, even als Hij de natuurlijke wereld tot aan zijn heeft geroepen (Gen. 1:2), zo nu ook verder haar bestuurt, en nu eens weldoende en onderhoudende, dan eens verdervende en verwoestende Zich openbaart, daarin blaast, als een verzengende oostenwind 1) (Gen. 41:6, Ezechiël. 17:10. Hos. 13:15), dan zijn ze niet meer; voorwaar het volk der gehele aarde, al wat vlees of mens heet (vs. 6) is gras.

1) Ons gras ziet er in de lente fris, in den zomer weelderig en in den herfst dor en geelachtig uit, maar het blijft onder alle omstandigheden gras. In Palestina groeit het gras slechts zo lang, als de grond door winter-regen bevochtigd wordt. Reist men in de lente door zulke oorden, dan kan men zich in weelderigen wasdom en menigte van bloemen verheugen; het gehele land schijnt dan den reiziger toe te roepen: "Zie ons aan, en zeg, of wij, heuvelen en dalen, niet, gelijk de Schrift zegt, een land vol melk en honing zijn?" Maar nauwelijks zijn de late regens voorbij en de lentestormen gedaan, of de hoge zon verschroeit gras en bloemen, de verzengende zuidoostenwinden waaien uit de woestijn, en de reiziger, die heden over een groen en bont tapijt van gras en bloemen rijdt, ontdekt drie weken later geen grashalmpje

meer; alle plantengroei is verbrand; en heeft in den tussentijd de Sirocco met kracht gewaaid, dan is ook het tot hooi verdroogde gras verre weggeveegd, zodat de aardkost in vuil geel koper schijnt veranderd te zijn.

8. Het gras, zowel in eigenlijken als in oneigenlijken zin (vs. 7) verdort, de bloem valt af, terwijl het ene geslacht na het andere wegsterft, en de ene grootheid na de andere onder de mensenkinderen in het stof zinkt; maar het a) woord onzes Gods, die aan ons, Zijn uit alle vlees verkoren volk (Deut. 7:6) zo grote beloften heeft geschonken, bestaat, gelijk Hij zelf (Ps. 92:9; 102:13, 27) in der eeuwigheid, door alle tijden heen wordt het vervuld en aan het einde van den tijd zal het zich in zijne volle heerlijkheid openbaren.

a) 1 Petrus 1:25.

Heeft Gods woord in 't algemeen eeuwig bestaan, zo in 't bijzonder het woord van de verschijning van God, den Verlosser, het Woord, waarin alle woord Gods Ja en Amen wordt. De onvergankelijkheid van dit Woord nu heeft de vergankelijkheid van alle vlees en van diens schoonheid tot zijn donkeren grondslag. Sterflijk zijn Israël's verdrukkers, en hun goedertierenheid, waardoor zij indruk maken en omkopen, is vergankelijk; maar het Woord Gods, waarmee Israël zich mag vertroosten, houdt stand en verzekert het een heerlijk uiteinde zijner geschiedenis.

Het Woord Gods, de heerlijkheid des Heren, het Evangelie aan ons geopenbaard en door ons aangenomen zal eeuwiglijk duren en daardoor zal de gelovige altijd met terugstelling van allen aardsen troost leven als bij een onvergankelijk zaad, waardoor zij wedergeboren is.

Wij moeten dus, om wel bereid te wezen voor des Heren weg, overtuigd worden van de ijdelheden van alle schepselen, die aan het licht verdorrende gras gelijk zijn, want wij zelf zijn zodanig en dus kunnen wij ons zelve niet helpen en alle onze vrienden zijn van gelijke soort en kunnen ons dus mede niet helpen. Al het schone der schepselen, hetwelk hen beminnelijk maakt, is maar als een bloem van het gras, die schielijk verflenst en hetwelk ons dus nooit bij God kan aanprijzen.

9. Verheug u, o volk van den Heere! reeds van wege de onveranderlijkheid der Goddelijke belofte; in Hem, die komt, alsof hij reeds ware verschenen. O Zion, gij, de moedergemeente, die tot eerste ervaring der genade geroepen zijt, en daarom ook tot Evangeliste voor de dochtergemeenten gesteld zijt, gij verkondigster van goede boodschap! klim op enen hogen berg, om van daar als van enen kansel de boodschap over het gehele land te verbreiden. O Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! hef uwe stem op met macht, dat zij verre, zeer verre gehoord worde, hef ze op vol blij vertrouwen, vrees niet alsof het nog geen volkomen heil ware, dat gij te verkondigen hebt; zeg integendeel der steden van Juda, tot welke gij in betrekking staat als ene geestelijke moeder: Ziet, hier is uw God! 1) Hij heeft Zich, nadat Hij lang verre van u was, nu weer op nieuwe, veel heerlijker wijze, in uw midden geplaatst.

1) Zion en Jeruzalem worden hier aangesproken als verkondigsters van het Evangelie der redding en verlossing. Betreedt de Profeet in het volgende vers weer den weg der profetie, hier in dit vers spreekt hij de stad aan als stond hij midden in de volle openbaring des heils, alsof de dag der redding en der verlossing reeds is gekomen. Hij ziet den dag der tijdelijke en der eeuwige verlossing. Hij leeft als in de dagen, waarin de Heere God alleen op Zion en in Jeruzalem Zijn woning zal hebben, en daarom roept hij het uit, dat zij het aan de omliggende steden moeten verkondigen, dat zij niet moeten vrezen; hij ziet echter ook de dagen der geestelijke verlossing en daarom draagt hij de moedergemeente Jeruzalem op, om overal en in elke plaats het Evangelie der zaligheid te brengen.

10. Dat heil, dat Hij aanbrengt, is inderdaad volkomen en onbegrensd, Ziet, de Heere HEERE, de Albestuurder, Jehova zal komen tegen den sterke, 1) in de eigenschap van Hem, die alle macht heeft in hemel en op aarde, en Zijn arm zal heersen, en voortaan met almacht Zijn volk beschutten en behoeden, zodat gene klacht meer wordt gehoord als in Hoofdstuk 63:19; ziet, Zijn loon, waarmee Hij Zijn volk wil zegenen, omdat het zich tot Hem bekeerd heeft, is bij Hem, is in Zijne hand, om den Zijnen toe te delen, en Zijn arbeidsloon, waarmee Hij Israël voor al zijn lijden wil schadeloos stellen, is voor Zijn aangezicht; de vergelding ligt open, zodat ieder het mag nemen (Hoofdstuk 62:11).

1) In het Hebr. Bechazak. Beter: als een sterke, d. i. in de kracht, het wezen vertonende van een sterke. De Engelse vertaling heeft: Hij zal komen met een sterke hand. Luther: Hij komt geweldig.

Deze vertaling past ook geheel in het verband van het tweede gedeelte, Zijn arm zal heersen, d. i. Zijn arm oefent voor Hem heerschappij uit.

En het gevolg zal zijn, dat terwijl Hij het loon der vergelding toevoegt aan al Zijne tegenstanders en vijanden en aan de tegenstanders en vijanden Zijns volks, Hij het genade loon geeft aan al Zijne getrouwen.

Ja, de Heere zal komen, om Satan te overwinnen, dezen zijn door te ontnemen, en waar de vijand woelt en werkt en belaagt, daar zal Hij, Jehova-Jezus, als een getrouw Herder zich betonen (vs. 11).

11. Hij, Jehova, zal a) Zijne kudde weiden gelijk een herder, nadat zij als het ware verlaten was en in den vreemde verstrooid. Hij zal ze leiden en hoeden, weiden en verplegen (Joh. 10:11 vv. Ps. 23:1 vv.); Hij zal de herderlijke trouw jegens Zijn volk in zeer bijzondere voorzorg en hoede aan den dag leggen ten opzichte der zwakken. Hij zal de lammeren, die nog niet met gelijke schreden de kudde konden volgen, in Zijne armen vergaderen, en in Zijnen schoot dragen, opdat zij niet omkomen, de zogenden, die bijzondere zorg nodig hebben, zal Hij overeenkomstig hun behoefte b) zachtjes leiden; bij het voortdrijven der kudde zal Hij Zich naar deze richten, zodat zij zich niet hebben te overhaasten. (Gen. 33:13).

a) Ezechiël. 34:23, 24. Mich. 7:14. Joh. 10:11. b) Jes. 49:10.

De tedere liefde en hoede Gods kan niet treffender en troostelijker worden voorgesteld, dan onder het beeld van een herder. "De Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. " (Ps. 23:1), luidt het lied der stil-vergenoegde overgave des vromen in de Vaderarmen des Albestuurders. En geen naam is voor ons welluidender, dan die, welken Hij Zich gegeven heeft, die met den staf der liefde de Zijnen in de groene dreven des geloofs weidt, wanneer Hij zegt: "Ik ben de goede Herder" (Joh. 10:11).

Dezelfde koning, die met een sterke hand als een volstrekt Vorst en Prins regeert, leidt en voert al zijn volk met de vriendelijke hand eens welverzorgenden herders. Hij houdt het opzicht over Zijne kleine kudde en weidt ze met alle wijsheid en voorzichtigheid. Zijn Woord is het voedsel voor Zijn kudde om op te azen, en Zijne instellingen zijn de weiden om er in te grazen.

12. Wie heeft de gehele massa der wateren met Zijne vuist, alleen met de holte der hand, gemeten? en van de gehele onmetelijke ruimte der hemelen met de span Zijner vingers de maat genomen? en heeft met enen drieling (een derde van ene efa: Exod. 16:36) het stof der aarde begrepen? en de bergen gewogen in ene waag, en de heuvelen in ene weegschaal? 1) Wie heeft het heelal in zulk ene wonderbare orde geformeerd, dat alles als het ware afgemeten, afgepasst en afgewogen is? Dat doet Hij, wiens macht en grootheid zo oneindig is, dat al het grote en verhevene in de wereld bij Hem klein is en gering.

1) De bedoeling van den vrager is niet, dat op al die vragen het antwoord van iemand onder de mensen wordt gegeven, maar dat de toehoorder besluite van de kleinheid van het schepsel tot de grootheid van den Schepper. Wat kunnen wij met onze vuist houden, wat met ons vingers meten, wat met een derde van een efa? En toch, wat de Heere afmeet met Zijn hand, en met Zijn vinger, is niet minder dan al wat bestaat en al wat Hij uit het niet te voorschijn heeft geroepen. Dit wil de Profeet hebben dat men verstaan zal.

13. En gelijk Hij zo oneindig in macht en grootheid is, zo is Hij het ook in wijsheid. Wie heeft den Geest des HEREN 1) bestierd, Hem onderricht, wat Hij moest besluiten en hoe hij het moest volbrengen, en wie heeft Hem als Zijn raadsman onderwezen bij Zijn werken in den hemel en op aarde (Rom. 11:34. 1 Kor. 2:16

1) De Geest des Heren is hier de Geest die daar zweefde over de wateren, die daar broedde op den chaos, en er leven in bracht. De derde Persoon van het Hoogheilig Wezen Gods.

Wijst de Profeet in het vorige vere op de Almacht Gods, hier en in het volgende op Zijne Wijsheid.

14. Met wie heeft Hij raad gehouden, die Hem verstand zou geven, in moeilijke gevallen met goeden raad ter hulpe zou komen, en Hem zou leren van het pad des rechts, hoe Hij als Rechter der gehele wereld (Gen. 18:25) Zich moest gedragen? en Hem wetenschap zou leren, om in alle zaken recht te handelen, en Hem zou bekend maken den weg des veelvoudigen verstands, 1) Hem aanwijzingen zou geven tot zoveel wonderbare kennis als in al Zijne werken doorstraalt?

1) Zijne Wijsheid is ondoorgrondelijk en geen schepsel kan iets aan dezelve onderrichten of helpen besturen. Gelijk niemand kan doen, hetgeen God gedaan heeft en nog doet, zo kan niemand Hem bijstaan in iets te verrichten, of in iets aan de hand te geven, waarop Hij niet dacht. Als de Heere door Zijne Geest de wereld had geschapen, zo was er niemand, die Zijn Geest bestuurde, of hem enigen raad gaf, om dus of anders te handelen. In het bestuur der wereld heeft hij niemands overleg of aanwijzing van node. Hij weet volmaaktelijk wat er gedaan is, en wat er nog te doen staat, want Hij is bewust van het rechte einde en de gepaste middelen. Hier wordt te dezer plaatse zeer op gedrongen, naardien de arme gevangenen niemand hadden, die hun belangen ten Hove konden voorstaan, of hen op den weg helpen ter bereiking hunner vrijheid. Dan zij behoeften dus niet verlegen te staan. Zij hadden een God, die geen staats- noch krijgslieden behoefde, die de paden des rechts volmaaktelijk kende, zowel als den weg van het veelvoudig verstand, en dit heeft Hij ook vooral getoond, in het werk onzer verlossing uit de gevangenis van Satan en de wereld, door Zijn Zoon Jezus Christus, die Zijne Wijsheid is en Zijne kracht (1 Kor. 2:7).

15. Wat zijn toch bij dezen onmetelijken en ondoorgrondelijken God, dien een mens noch nameten kan, wat Hij bij de wereldschepping heeft afgemeten, noch vóórzeggen, wat Hij verder bij het regeren der wereld te doen heeft, alle volkeren in hun vermeende grootheid en trotse heerlijkheid! Ziet, de volken, de heidenen, die in hun ontelbare menigte zo machtig, en wegens de rol, die zij in de wereldgeschiedenis spelen, zich zelve zo gewichtig voorkomen, zijn geacht bij Hem als een druppel van enen emmer, die daarin overblijft, wanneer men den inhoud van dezen uitgiet; wie telt zulk een waterdruppel? en als een stofje van de weegschaal-wanneer men daarop heeft gewogen, wie denkt dan daaraan? Ziet, Hij werpt de eilanden, de verschillende landen en delen der aarde, op welke de volken verstrooid zijn, henen als dun stof, zodat zij, gelijk stofjes in de lucht zweven, zo ook te midden der watermassa zijn!

Al de volkeren der aarde zijn in vergelijking met Gods macht, slechts als een druppel water, die licht vervliegt en als een stofje, dat met de minste ademing van den wind wordt weggeblazen.

In dit vers wordt het Albestuur Gods geschetst. Aan Hem het regiment over al wat bestaat, en zo verheven en hoog is dit regiment, dat de volken, op zich zelve zo gewichtig bij Hem vergeleken niet meer zijn dan een druppel in den emmer, of een stofje aan de weegschaal. Ja, evenmin als één druppel meetelt in een emmer en één zandkorrel in de weegschaal, wat de zwaarte betreft, evenmin verminderen of vermeerderen alle volken te samen den last en de zwaarte van Zijn regiment.

In het volgende vers, een tussenzin, wordt gesproken over Zijne Algenoegzaamheid. Hij is de algenoegzame in Zich zelve. Hij behoeft van mensenkinderen niet gediend te worden als iets behoevende. Al was de Libanon één altaar en al de bomen gebruikt tot brandhout, en al de dieren tot brandoffer, zo zou men God toch niet daarmee kunnen dienen, als iets behoevende, toch zou zulk een dienst, zulk een verheerlijken Zijne ere niet vermeerderen.

Met vs. 16 gaat de Profeet weer terug tot het uitspreken van de hoogverhevenheid Gods boven de volken.

16. En de Libanon met den onmetelijken overvloed van zijn hout, is niet genoegzaam om te branden, om dezen God naar behoren te eren, en zijn gedierte is al te zamen niet genoegzaam ten brandoffer, wanneer dezen God een offer moest gebracht worden, overeenkomstig Zijne grootheid en verhevenheid.

Er is ten aanzien der taal in 't Oude Testament niets volkomener, niets duidelijker dan de trilogie (drie derde delen) der Jesajaanse redenen in Hoofdstuk 40-66. In Hoofdstuk 1-39 is de taal van den profeet bepaald meer gedrongen, meer lapidarisch (meer afgekort, naar de wijze van het steenschrift), meer plastisch (beeldrijker), hoewel ook daar reeds zijn stijl in alle kleuren afwisselt. Doch hier, waar hij niet meer op den bodem van het tegenwoordige staat, maar in de verre toekomst als in zijn vaderland verplaatst is, heeft ook de taal het karakter van het ideale en om zo te spreken etherische. Zij is tot een brede, heldere, lichte stroom geworden, die ons op majestueuze, maar zachte en doorzichtige golven als in de toekomst verplaatst.

Geweldig offer heeft nog geen fantasie verdrongen. De prachtige Libanon het altaar, in den onmetelijken tempel der natuur-alles zijne heerlijke cederen, tot hout voor 't vuur-en alle dieren zijns wouds het offer! .

17. Alle volken zijn als niets voor Hem, zij zijn als een enkele in den emmer achtergeblevene druppel (vs. 15), en zij, worden bij Hem geacht, als een stofje in de weegschaal. Ja minder dan a) niet en ijdelheid. 1)

a) Dan. 4:35.

1) Dit vergroot en verheerlijkt Gods liefde jegens het mensdom, dat Hij, hoe gering het altoos in zich zelve en hoe verachtelijk het in Zijne ogen somwijlen is, nochtans gedachten van vrede jegens hetzelfde gevormd, en voor hetzelfde, om het uit de zonde en uit den dood te redden, Zijn eniggeboren, enig en lieven Schoonzoon geschonken en ten offer overgegeven heeft. (Joh 3:16) .

18. a) Bij wie dan zult gij, o huis Israël's! die u door de gewaande heerlijkheid der heidenen zozeer tot valse bewondering laat vervoeren en door hun voorbeeld laat verleiden, den boven al het geschapene en boven al die heerlijkheid hoog verhevenen God vergelijken? of wat gelijkenis, die werkelijk Zijne grootheid nabij kwam, die geen verlaging voor Hem zou zijn, zult gij op Hem toepassen?

a) Jes. 46:5. Hand. 17:29.

19. 1) Het duidelijkst zien wij dat vernederende, wanneer men het gehele ontstaan van dergelijke beelden of gelijkenissen, als de heidenen hebben, zich levendig voorstelt. De werkmeester, wie iemand de vervaardiging van enen afgod opdraagt, giet een beeld naar de

gedaante eens mensen, die zelf niets is bij God, en de goudsmid overtrekt het met goud, en giet ter bevestiging aan den wand er zilveren ketenen toe; dan is zijn god gereed-inderdaad minder dan niets, zoveel minder als het maaksel minder is dan die het gemaakt heeft.

1) In vs. 19 en 20 wordt door den Profeet gewezen op het onmogelijke om den Heere God met iets of met iemand te vergelijken. Hij vraagt dan hier, heilig ironisch, bij een beeld? Maar immers wil hij zeggen, indien iemand rijk is, laat hij een beeld maken van edel metaal, en is bij arm dan van hout. Is dan de god van den rijke zo veel edeler dan die van den arme? Heeft dan de rijke een anderen God als de arme? O, dwaasheid, al te dwaas!

De Profeet zal nu in de volgende verzen zeggen wie God is, hoe majestueus machtig Hij is, hoe diep wijs!

20. Die verarmd is, die uit armoede niet zulk een rijk beeld kan laten maken, omdat hij niet rijke gaven te offeren heeft, die kiest, tot voorstelling van zijn god, een hout uit, dat niet verrotte, dat nog onaangetast, nog gezond is; hij zoekt, al het mogelijke in zijne dwaasheid aan ene nutteloze zaak verkwistende, zich enen wijzen werkmeester, om een beeld te bereiden, dat van anderen gelijk gemaakt en zwaarder dan boven, niet wankel, vaststa, niet bij elke stoot neervalle.

21. Weet gij, huis Israël's, dat naar den afgodendienst overhelt, als voor ene voor u aannemelijke wijze van Godsverering, weet gijlieden niet reeds door gewoon nadenken, dat toch Gods Wezen boven al het natuurlijke hoog verheven is, en door geen schepsel is na te maken (Ps. 19:2 vv. Rom. 1:20)? hoort gij niet wat de natuurlijke openbaring in Gods woord van Hem getuigt? is het u van den beginne van uw volksbestaan aan niet bekend gemaakt, hoe Hij wil woorden aanbeden en verheerlijkt? hebt gij op de grondvesten der aarde niet gelet, hoe daarop geschreven staat, wie ze uit het niet heeft te voorschijn geroepen en wie de Werker is der daarin aanwezige krachten?

22. Welaan! Ik wil trachten u een beeld van Hem te geven, zo als het werk der schepping en het Woord Zijner openbaring in Zijne betrekking tot de wereld Hem beschrijven. Hij is het, die daar op enen hogen en verhevenen troon (Hoofdstuk 6:1) zit boven den kloot der aarde, boven de ronde vlakte, waarmee de aarde als overwelfd (Hebr. : cirkelvlak, het rond); en hare inwoners, de mensenkinderen, zijn als sprinkhanen in Zijne ogen, wanneer Hij van Zijne onmetelijke hoogte op hen neerziet (Num. 13:33); Hij is het, die de hemelen, den fijnen ether boven ons, uitspant als enen dunnen doek, en breidt ze uit als ene tent, om te bewonen 1) (Hoofdstuk 42:5; 44:24; Ps. 104:2. Job 9:8).

1) Hij, die in het bijzonder Zijnen zetel in de wereld, boven ons geplaatst heeft, heerst toch over deze lagere wereld, aan welke Hij wetten geeft en welker bewegingen Hij te Zijner eer schikt, en dus zit Hij onverwrikbaar als een Regeerder op Zijn troon, vanwaar Hij de aarde bevestigt, dat ze niet wankel in hare bewegingen. Hij breidt de hemelen uit, of houdt ze, door Zijne voorzienigheid uitgestrekt, totdat de dag zal komen, wanneer Hij ze als een gordijn, of als een tapijt zal ineen rollen, terwijl die nu nog, als een paviljoen of als een tent over de aarde henen getrokken zijnde, nu eens een glansvollen lichthemel, verguld door de blinkende

stralen der zon, dan eens een blinkenden sterrenhemel, verlicht door de zilveren maan, aan de inwoners der aarde ten toon spreidt.

1) Men herinnere zich hier de beroemde plaats uit den brief van Luther aan den Saksischen kanselier Dr. G. Brück van het jaar 1530. Ik heb onlangs twee wonderen gezien, het eerste, toen ik uit mijn venster de sterren zag aan den hemel en het ganse schone gewelf Gods. Ik zag nergens pilaren, waarop de Meester zijn gewelf zou gezet hebben, en toch viel de hemel niet in en staat het gewelf vast. Nu zijn er sommigen, die zulke pilaren zoeken, en zij zouden die gaarne tasten en voelen; omdat zij dit niet kunnen vrezen en sidderen zij, alsof de hemel zeker zou invallen.

23. Die de a) vorsten, de bezitters van de grootste macht en den meesten invloed onder de mensen, te niet maakt, aan den ondergang overgeeft; de richters der aarde, die de hoogste macht in regeringszaken bezitten, maakt Hij tot ijdelheid (woordelijk tot tohoe, woest Gen. 1:2).

a) Job 12:21 vv. Ps. 107:40.

24. Ja zij, die vorsten en richters, worden niet geplant, ja, zij worden niet gezaaid, ja, hun afgehouwen stam wortelt niet in de aarde; of ook als Hij op hen blazen zal, enige noodlottige gebeurtenis over hen laat komen, zo zullen zij verdorren, en een stormwind zal hen met het grootste gemak en geheel en al als enen stoppel wegnemen.

God roeit hen zodanig uit, dat niemand van hun nakroost overig blijft, of immer weer den troon beklimt, alle hoop op herstel wordt voor zulke vorsten en hun nazaten voor altoos afgesneden. Het kost den Almachtige gene moeite om de grootste vorsten op het onverwachts te vernederen. Met een enkel geblaas Zijner gramschap zijn zij verdorven, even als de hete Oostenwind de planten verzengt.

Hiermede wijst de Profeet op de nietigheid van het schepsel, ook van den machtigste. Hij vergelijkt ze met bomen, en zegt nu, want dit is de betekenis, nauwelijks zijn zij geplaatst of geplant, en hebben zij hun wortelen in de aarde geslagen, of een enkele aanblazing van den Allerhoogste doet hen reeds verdorren en een enkele stormvlaag neemt hen weg, rukt hen omver, als een stoppel op het stoppelveld.

25. Bij wie dan zult gijlieden Mij, dezen zo hoog verhevenen en almachtigen God vergelijken, dien Ik gelijk zij? Staat niet integendeel alles diep beneden Mij? zegt de Heilige (Hoofdstuk 5:4).

26. Heft uwe ogen omhoog, en ziet den hemel boven u, zo ga ik, de profeet, in de rede des Heren voort (Deut. 11:14); merkt op wie deze dingen geschapen heeft, als zon, maan en sterren; die in getal hun heir voortbrengt, ze zaait in door mensen niet te tellen menigte, die, gelijk een krijgsheld zijn leger plaatst, Zijn sterrenheir des avonds aan de hemelvlakte uitspreidt. Het is God, die ze allen bij name roept, iedere ster kent Hij in 't bijzonder op t nauwkeurigst, en Hij gebiedt over deze als Heere (Ps. 147:4), van wege de grootheid Zijner

krachten, en omdat Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist, 1) ieder staat ter bestemder tijd op de hem aangewezen plaats.

1) Duidelijk stelt de Profeet hier de hoge verhevenheid van den Heere God, tegenover het ijdele en nietige der afgoden. Van het schepsel voert hij hen af om hen op te leiden tot den Schepper.

27. Is het nu bij zulk ene verhevenheid, macht en grootheid van den levenden God ene grote dwaasheid en ene misdadige vernedering, wanneer men Hem op heidense wijze tot iets oneindigs maakt, zo is het ook ene ontoring Zijner heerlijkheid, wanneer men in kleinmoedigheid vreest, en zich niet tot Hem in den geloven verheft. Waarom zegt gij dan, o Jakob! vol van zulke kleinmoedigheid en spreekt, o Israël! (Hoofdstuk 29:22) liever de ingevingen van het natuurlijk mensenhart (17:9) volgende, dan in de voetstappen van uwen vader wandelende (Gen. 32:28): mijn weg, die hier in de ballingschap zo moeilijk is, is voor den HEERE verborgen, is zo goed als aan Zijne kennis onttrokken, daar Hij zich daarom niet bekommert, en mijn recht, mijn goed recht tegenover mijne verdrukten, het gaat onopgemerkt van mijnen God, die Zich toch over mij moest ontfermen, voorbij, daar Hij volstrekt gene toebereidselen maakt, om mij van de overmacht der verdrukken te bevrijden.

1) Op bestraffende wijze komt de Profeet hier het volk in de ballingschap tegen, hen bestraffende vanwege hun ongeloof en zonden. Israël's volk meende dat God Zich aan hen niet liet gelegen liggen en daarom waren zij bekommerd. Zij dachten er niet om, dat de Heere hun Verbonds-God was, dat Hij niet verandert al verandert de mens ook duizendmaal. Hun oog was er voor gesloten, dat er geen bezwaren zo groot zijn, dat de Heere God ze niet uit den weg kan ruimen.

De naam Jakob gaat hier den naam Israël vooraf, dewijl de Heere zijn volk bij hun voorvader wil bepalen, die eerst in den weg van worsteling en verootmoediging Israël werd.

28. Weet gij het niet? hebt gij niet reeds uit eigen dagelijks aanschouwen van de werken der schepping, waarvan ik vroeger sprak (vs. 21 en 26), geleerd, welk een God de Heere, uw God is? hebt gij niet uit de openbaring, die van ouds af tot u kwam, gehoord, hoe machtig groot Zijn vermogen is, dat de eeuwige, de nooit verouderde, Zich altijd gelijk blijvende (Gen. 21:33) God, de HEERE, de Schepper van de einden der aarde, de gehele aarde met al wat daarop en daarboven is, van het ene einde tot het andere, en die daardoor Zich aanstonds als de oneindige en onbegrensde God heeft geopenbaard, noch moede, noch mat wordt? 1) Nooit ontbreekt het Hem aan kracht. Er is voor den kortzichtigen, zwakken mens a) gene doorgronding van Zijn verstand; het zijn dus alle slechts bijzondere bedoelingen en wegen, die op welvaart en zegen uitlopen, al heeft het ook uiterlijk den schijn, dat Hij niet helpen zou, omdat Hij toeft ter hulpe te komen.

a) Ps. 147:5.

1) Beter: dat de eeuwige God, de HEERE is de Schepper van de einden der aarde. Hij wordt niet moede of mat. Want de Profeet wijst juist het zuchtende volk er op, welk een God zij

hebben. Hij, de eeuwige God, die van alle eeuwigheid is, is de HEERE, d. i. de onveranderlijke Verbonds-God, en die onveranderlijke Verbonds-God is de Schepper, die alles uit het niet heeft te voorschijn geroepen, en die Schepper is het, die moede noch mat wordt. Schep dan moed en troost, o gij volk dat nog in ellende verkeert. Klem u vast en houd u vast aan dien God. Heft uwe ogen op naar de eeuwige bergen van hulp en genade!

29. Daarom moet gij u, in plaats van tegen Hem te klagen, u integendeel door Hem laten sterken, opdat men Zijne wonderbare wegen vertrouwde, en daarbij is Hij toch zo bereidwillig voor allen, die zich biddend tot Hem wenden: Hij geeft den moede, die door lijden en strijd geheel zijn uitgeput kracht, zodat zij daaronder niet bezwijken, en Hij vermenigvuldigt de sterkte tot geduldig vaststaan en zegerijk overwinnen, dien, die in zich zelf gene krachten heeft. 1)

1) Hij geeft den zijnen sterkte en kracht, en helpt hen, door hen bekwaam te maken. Hij, die de sterke de alles vermogende God is, is dus de sterkte van Israël. Zulke, die hun zwakheid gevoelen en erkennen, en bij God alleen sterkte zoeken, handelen niet te vergeefs, en ondervinden wel ras Zijne ondersteunende hand, want als men zwak is in zich zelf is men sterk in den Heere.

30. De jongen, die nog in het volle bezit van hun eigene natuurlijke kracht zijn, zullen moede en mat worden, daar ook de grootste kracht door al te grote en al te lange inspanning ten ouder gaat, en de jongelingen zullen gewis vallen, wanneer hun een al te zware aanval op hunnen weg ontmoet.

31. Maar die den HEERE verwachten, en in geloof met Hem, de onuitputtelijke Levensbron, verbonden zijn, zullen uit Zijne volheid genade voor genade ontvangende, de kracht vernieuwen, wanneer die was uitgeput; zij zullen uit de donkere diepte van hun leed opvaren naar de hoogte van zegen met vleugelen, krachtig gelijk de arenden, bij wie na de kaalheid (Micha 1:16) nieuwe vederen groeien (Ps. 103:5); zij zullen, om ene andere gelijkenis te bezigen, in de loopbaan (1 Kor. 9:24 vv.) lopen en niet moede worden, hoe moeilijk hun weg ook is; zij zullen wandelen, steeds nader komende aan hun doel, en niet mat worden, daar het bij hen van kracht tot kracht voortgaat (Ps. 84:8).

Het is bekend, dat het door Aug. Herm. Franke in de jaren 1698-1701 te Halle gestichte weeshuis van voren onder het beeld van den adelaar, die naar de zon opstijgt, het opschrift draagt: "die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen." Hoeveel geloofsmoed en geduld vereist werd, om zulk een bouw te beginnen, voort te zetten en te voltooien, daarover heeft Franke zelf, door hevige aanvallen er toe genoodzaakt, bericht gegeven in zijn geschrift: "zegenrijke voetstappen van den nog levenden en werkenden, liefdevollen en getrouwen God."

Laat ons waken tegen ongelooft, hovaardij en zelfvertrouwen. Indien wij in onze eigene kracht voortgaan, zullen wij verkwijnen en geheel neerzinken; maar, wachtende op den Heere, zullen wij uit zwakheid sterkte verkrijgen. Onze harten en onze verwachtingen in den hemel

hebbende, zullen wij verhoren zijn boren alle moeilijkheden, en bekwaam zijn om voorwaarts te streven en te beantwoorden aan onze hoge roeping in Jezus Christus.

HOOFDSTUK 41.

IJDELHEID VAN DEN AFGODENDIENST.

II. Vs. 1-29. In deze tweede rede van het eerste derde deel van ons troostboek, stelt de profeet Jehova en Zijn volk aan de ene zijde tegenover de afgoden en hun volkeren, de heidenen, aan de andere zijde, en behandelt daarbij het thema: predikt aan Jeruzalem, dat haar strijd vervuld is (Hoofdstuk 40:2). De Heere treedt op, sprekende in den toon, waarin Hij reeds in Hoofdstuk 40:25 het woord heeft genomen, en nodigt op enen tijd, als de Perzische koning Cyrus zijne overwinnende loopbaan reeds heeft begonnen, de afgodische volken, wier rijken hij ten onder brengt, tot enen rechts-strijd met Hem, den Heere, uit. Terwijl Hij hun in majestueuze woorden voorhoudt, dat Hij het is, die dezen machtigen veroveraar verwekt en tot het werk, dat hij verricht, bekwaam heeft gemaakt, vraagt Hij hen, of zij, dan met hun nietige afgoden het geringste vermochten tegen hetgeen Hij bepaalde (vs. 1-7). Nadat Hij zo tegenover de heidense volken Zijne verhevenheid boven hun afgoden heeft aangewezen op ene wijze, die hun zelfs niet één woord van tegenspraak toestaat, wendt Hij zich zonder meer tot Zijn volk Israël, waarvoor van dezelfde veroveraar, die de heidenen met den ondergang bedreigt, de verlossing van het juk zijner dienstbaarheid komt. Hij spreekt het zeer vriendelijk en vertroostend toe, de zaligste beloften schenkende (vs. 8-20). Vervolgens keert Hij zich weer tot de heidenen, om den begonnen rechts-strijd met hen voort te zetten, en roept nu hun afgoden op, wanneer zij werkelijk waren, waarvoor zij worden uitgegeven, hun godheid met ene profetie over de meer nabij of verder af zijnde toekomst, naar eigen welgevallen te bewijzen. Zij blijven natuurlijk dat bewijs schuldig, terwijl de Heere met verhevene woorden nog eens de profetie omtrent Cyrus herhaalt. Daarmee neemt Hij de plaats als God boven alle goden in: even als Hij alleen de wereld regeert en de geschiedenis der wereld richt, zo is Hij het ook alleen, die de toekomst lang te voren, voordat zij tot werkelijkheid begint te worden, kent en profeten heeft onder Zijn volk (vs. 21-29).

1. Zwijgt 1) voor Mij, den enigen waarachtigen God, zo spreekt de Heere: gij eilanden! de landen, waarin de heidenen over de gehele aarde verstrooid zijn (Hoofdstuk 40:15. Gen. 10:5), en laat de volken, met welke Ik een rechtsstrijd wil aanvangen, de kracht vernieuwen; laat hen zich wapenen met alles, wat zij tegen Mij zouden kunnen bezigen, omdat zij niet, als zij in den strijd ten ondergaan, kunnen zeggen, onverhoeds aangevallen te zijn. Laat ze, wanneer zij alle krachten hebben verzameld, toetreden voor den rechterstoel des verstands, want deze zal het tribunaal zijn, waarvoor de strijd gevoerd wordt 1), laat ze dan spreken, Mij antwoordende op Mijne vragen; laat ons zamen ten gerichte naderen.

1) De profeet zinspeelt op het gebruik der gerechtshoven, waarin altijd stilte wordt gelast, om het beletten van aandacht te voorkomen. God, ingevoerd zijnde, roept de afgodische volken toe, om met Hem voor de balie te verschijnen, en te zien of ze overtuigende blijken konden geven van de goddelijkheid hunner goden, gelijk Hij kon bijbrengen van Zijne Goddelijkheid. Er schijnt in de woorden ene verzetting van orde (hysterologia) te zijn, want volgens hun natuurlijke orde zou men ze dus moeten lezen: "laten de volkeren de kracht vernieuwen, " dat is, de sterkste bewijzen verzinnen, die zij kunnen, "laten wij te zamen naderen ten gerichte, "

om onze zaak onpartijdig beoordeeld te hebben; "laten zij zwijgen terwijl Ik Mijne zaak verdedig, en laten zij dan spreken" om voor hun goden te zeggen wat zij kunnen.

2) Wanneer Jehova partij is, wie in dan de rechter die beslist? Deze vraag in op dezelfde wijze te beantwoorden als in Hoofdstuk 5:3. "De heidenen worden opgeroepen ten gerichte, merkt Rosenmüller juist aan, niet voor den rechterstoel Gods, maar van het verstand. " De beslissende autoriteit is het verstand, dat den waren toestand en de daaruit voortkomende gevolgen moet nagaan.

2. Wie 1), zo is Mijne vraag aan u, Heidenen, die u thans werkelijk voor het tribunaal hebt gesteld, wie heeft van den opgang 1) dien rechtvaardige dien Ik bedoel, namelijk den Medo-Persischen koning Cyrus, die den afgodischen volken verderf, maar Mijn volk Israël de lang gewenste verlossing aanbrengt (Hoofdstuk 44:28 vv. Ezra 1:4), verwekt? Wie heeft hem geroepen op zijnen voet? 1) Wie heeft de Heidenen voor zijn aangezicht gegeven, en gemaakt, dat hij over koningen heerste? heeft ze zijnen zwaarde gegeven als stof, om ze zonder moeite te vernietigen, zijnen boog als enen voortgedrevenen stoppel 2) om hen zo naar alle zijden heen uit elkaar te drijven?

1) Of: Wie heeft verwekt van den opgang der zon hem, wie gerechtigheid ontmoet op zijne schreden? d. w. z. die voet voor voet treedt op den weg der gerechtigheid.

Dit ziet duidelijk op den redder van Israël, den koning van Perzië, Cyrus. Zie 40:25. Hoofdstuk 45:1-33. 46:11.

Sommige uitleggers verklaren het van Abraham, maar men kan niet zeggen, dat God hem verwekt heeft in den zin van een held, die tegen machtige koningen is opgetreden gelijk Cyrus. De Heere God, spreekt hier van de verlossing en redding, welke Zijn volk zou ten deel vallen.

2) Door al de 27 redenen van ons troostboek heeft de profeet de ballingschap tot een vast standpunt, en hij schijnt, daar hij nergens het onderscheid van zijne werkelijke tegenwoordigheid (ongeveer het jaar 700 v. C.) van dezen idealen (ongeveer het jaar 540) verraaft, zelf een banneling te zijn; hier verplaatst hij zich zelfs nog verder en wel aan het einde daarvan, in den tijd, waarmee het boek Ezra begint. Dat nu toch niet enig onbekend profeet uit den laatsten tijd der ballingschap, zo als men veelvuldig aanneemt, maar de door ons welbekende Jesaja, (zo als de Nieuw-Testamentische Schrijvers veronderstellen en met hen de Christelijke kerk vasthoudt) de vervaardiger van ons Boek is, blijkt reeds daaruit, dat de in deze redenen met hare nevenomstandigheden op den voorgrond geplaatste verlossing van Israël doorgaans voorkomt als iets dat aan menselijk vóórwissen ontruikt is en slechts den Heere bekend is, zodat het, wanneer het geschiedt, Hem als den God der goden openbaart; hierop rust ook in 't bijzonder de inhoud van het voor ons liggende Hoofdstuk.

Ene poëtische beschrijving der verwekking van Cyrus tot Israël's bevrijding (vgl. vs. 23 Hoofdstuk 44:28; 45:1-7, 13; 46:11 zelfs met toespeling op de betekenis des naams Kores, want deze betekent in 't Perzisch: "zon". Perzië ligt echter oostelijk van Babylonië.

Wie aan enen levenden, persoonlijken, alwetenden God gelooft en aan de mogelijkheid, dat Hij toekomstige zaken openbaart, die zal ook niet ontkennen, dat Hij de macht heeft, den naam van een toekomstigen vorst vooruit te verkondigen.

3) Dat Hij het is, die eerlang een Cyrus, dien moedigen en dapperen vorst der Meden en Perzen, doen verrijzen of verwekken zou, om uit het Oosten ter vertroosting en redding van Zijn volk op te treden. In de profetische taal wordt hier van hetgeen nog toekomende was gesproken, alsof het nog moet gedaan worden, omdat het zo zeker stond te geschieden, alsof het reeds was gedaan.

God zal hem in gerechtigheid verwekken, zie Hoofdstuk 45:13. Hij zal zulk gebruik van hem maken, als Hem behaagt. Hij zal hem doen zegevieren over de volken, die Zijn komst tot den troon betwisten en hem in alle Zijne oorlogen bijstaan. Dus zal hij een voorbeeld zijn van Christus, dien God in de volheid des tijds verwekken en zenden zou, opdat Hij alle de machten der duisternis overwinnen zou en beroven, en naderhand openlijk ten toon en als in zegepraal omvoeren.

3. Dat hij ze najaagde en doortrok door alle landen met vrede, zonder dat iemand hem enig leed veroorzaken kon, door een pad, hetwelk hij met zijne voeten te voren niet gegaan had?

4. Wie heeft dit waarvan in vs. 2 en 3 sprake was, gewrocht en gedaan, roepende niet slechts een enkel man, maar de geslachten van den beginne door Zijn machtwoord in het aanzijn? Ik, de HEERE, die de eerste ben, (Hoofdstuk 27:1), en met de laatste ben Ik dezelfde (Hoofdstuk 43:10; 44:6; 48:12. 1:17; 22:13).

Het is de zin van den Jehova-naam, dien de Heere hier ontwikkelt. (Ex. 3:14 v. 6:3).

De afgoden zijn van gisteren en weten niets en zijn er morgen niet meer, maar de Heere God is degene, die van eeuwigheid is. Er is geen mensengeslacht, of het bestaat door Hem. Hij is degene, die bestond, vóór er nog een mensengeslacht was en als alle mensengeslachten van deze aarde zullen verdwenen zijn, zal Hij er nog wezen. En wat ook verandert Hij verandert nooit. Hij is de enige onveranderlijke Verbonds-God.

Vs. 4 is als het ware een tussenzin. In vs. 5 wordt wat in vs. 3 wordt gezegd vervolgd.

5. De eilanden, de heidense volken in hun verschillende landen (vs. 1) zagen het overwinnend optreden van Cyrus, en zij vreesden, dat zij allen onder zijne macht zouden bezwijken; de einden der aarde beefden, want tot in de afgelegene landen klonk de roem zijner wapenen; zij naderden elkaar en kwamen toe om het dreigend gevaar af te weren.

6. De een hielp den ander met welgemeenden raad, en zei tot zijnen metgezel: Wees sterk! gedraag u dapper; het zal ons wel gelukken het verderf af te wenden, wanneer wij ons slechts van den bijstand onzer goden verzekeren.

7. Nu ging men met alle macht aan het werk, om nieuwe afgodsbeelden in de plaats der oude, wankelend gewordenen, te maken, en ze goed vast te stellen. En de werkmeester, die beelden van metaal giet (Hoofdstuk 40:19), versterkte den goudsmid, verenigde zich met dezen om alle kunst aan te wenden en het met goud te overtrekken; ook nog een derden en vierden trokken zij in hun verbond, om het beste en schoonste te vormen, namelijk, dien, die met den hamer het goud glad maakt, dat tot overtreksel moet dienen, dien, die op het aanbeeld slaat. Een ieder deed zijn werk, zó, dat zij te zamen ten hoogste tevreden waren, toen het gereed was, zeggende van het soldeersel: Het is goed, de vereniging van de verschillende goudplaten is zo voortreffelijk gelukt, dat het een beeld is, alsof het van massief goud ware? daarna maakt hij het nog ten laatste vast met nagelen op de bestemde standplaats, dat het niet wankele, niet omver valle (Hoofdstuk 40:20). Welk een begin! Die het rijk moet bewaren voor ineensinken door de van Mij verwekte gerichten, heeft zelf nagelen nodig, om niet op zijne eigene plaats neer te storten.

In vs. 6 en 7 stelt de Heere de dwaasheid der volken ten toon, de dwaasheid van hen, die door Cyrus onder het juk werden gebracht. Zij zagen en vernamen van de overwinningen van dien machtigen overwinnaar (vs. 5), maar zij namen hun toevlucht tot de afgoden, en die afgoden, al werkten en smeedden zijne helpers nog zo, zodat straks nieuwe afgodsbeelden gereed waren, hielpen hen toch niet, de volken werden overwonnen.

Hiermede wendt de Profeet, en door den Profeet de Heere God, Zich van de volken af. Hij laat niet eens het antwoord geven op de vraag in vs 2 gesteld. Dit antwoord kan niet anders dan ten gunste van Hem, den Schepper en Regeerder, uitvallen. De Heere zal zich nu in vs. 8 tot zijn volk, zijn arm en verdrukt volk wenden, dat in de ballingschap ook Zijn knecht is en blijft.

8. Maar gij, Israël, mijn knecht! 1) gij Jakob a), dien Ik verkoren heb! het zaad van Abraham b), Mijnen liefhebber 2) Mijnen vriend!

a) Deut. 7:6; 10:15; 14:2. Jes. 43:1 en 10; 44:1. 2 Kron. 20:7. Jak. 2:23,

1) De beschouwing, die voor Hoofdstuk 40-65 karakteristiek is, en de gedachte die in 't bijzonder voor de Christologie van deze rede van betekenis is, "knecht des Heren" komt ons hier voor 't eerst voor en wel in een zin, die op het gehele volk betrekking heeft. Het heeft ene objectieve en ene subjectieve zijde. Aan de ene zijde is Israël Jehova's knecht door Goddelijke daad, en deze daad Zijner verkiezing en roeping is ene daad van loutere genade, welke, gelijk vs. 9 : "U heb Ik uitverkoren en heb u niet verworpen, " aanduidt, niet in voorrang of verdiensten van Israël haren grond heeft; integendeel was Israël zozeer zonder heerlijkheid, dat Jehova het had kunnen versmaden; doch de Heere heeft het een character indelebilis (onverdelgbaar karakter) van ene knecht van Jehova in vrije, onverdiende liefde toegedeeld. Aan de andere zijde is Israël Jehova's knecht, daar het werkzaam is als waartoe Jehova het gemaakt heeft, namelijk deels door aanbiddende verering van dezen God, deels door werkdadige gehoorzaamheid.

2) Als het zaad van den gelovigen Abraham, wiens voetstappen zij volgen en wiens ware nakomelingen en kinderen zij dies mogen heten zijn ze ook tot de vriendschap van God toegelaten en genieten de eer van Zijne gemeenzame verkering, en zijn dus beminden, zowel om der vaderen wil, als om hun eigen wille. Zij waren hierom ook soms, als ze onder de Heidenen verstrooid geraakt waren, door God van onder dezelve uitgerukt, bij de hand gegrepen en uit de handen, zelfs der voornaamsten en machtigsten van deze weggenomen, opdat ze aan geen verzoeking of leed onder hen meer bloot staan mochten.

9. Gij, welken Ik gegrepen heb, met reddende hand uit de macht der volken heb uitgereikt, van de einden der aarde van uit Ur der Chaldeeën, en uit hare bijzonderste 1) geroepen heb, en Ik zei tot u: Gij zijt Mijn knecht, u heb ik uitverkoren uit louter genade, en heb u niet verworpen, zonder u ooit meer te verwerpen (Rom. 11:29).

1) Meätsilèha. Beter: Van hare zijden, of grenzen. Van uit Palestina gedacht, maakte het land aan Tiger en Eufraat de grenzen of het einde der aarde uit. Van daar had de Heere God Abraham geroepen, opdat Hij uit Abraham het volk der belofte zou doen voortkomen, uit kracht van Zijn eeuwig Raadsbesluit. In Abraham had God Israël tot zijn knecht geroepen, en in den vader der gelovigen met geheel het volk het verbond gesloten.

10. Vrees niet bij het werk, dat Ik met dezen overwinnaarstocht van den rechtvaardige (vs. 2) bedoel, gelijk de eilanden en de einden der aarde verschrikken (vs. 5), want Ik ben met u als een almachtig Helper, terwijl met hen slechts dode goden zijn, tegen welke de oneindige God strijdt; zijt niet verbaasd, ziet niet om, gelijk de bevreesden doen, die achter zich verderf vermoeden; want Ik, die alles teweeg breng en bestuur wat er geschiedt (vs. 4) ben uw God en sta met Mijne ganse macht en genade u ter zijde! Ik sterk u met goddelijke kracht, nadat uwe eigene kracht in de voorafgegane gerichten van Mijnen toorn verbroken (Hoofdstuk 35:3), ook help Ik u, met ene liefde, die nooit genoeg heeft gedaan; ook ondersteun Ik u, zodat gij in uwe zwakheid niet met de anderen te gronde gaat, Ik steun u met de rechterhand Mijner gerechtigheid 1), die, nadat zij u gebogen heeft, om u tot berouw over uwen vroegeren afval te brengen, nu u helpen wil tegenover uwe verdrukken.

1) Deze rechterhand van Gods gerechtigheid was toen ten tijde Cyrus, doch wordt het woord verklaard van zonde en doodsnood, zo is het onze Heere Christus, die nog in genen geheel anderen zin de gerechtigheid Gods is. (Rom. 10:4).

De gerechtigheid in de woorden: met de rechterhand Mijner gerechtigheid, moet wel in de eerste plaats beschouwd worden ten opzichte van hare reddende zijde, wat Israël betreft, maar tevens ook ten opzichte van hare vernietigende zijde, wat de vijanden van Israël betreft. De gerechtigheid, die het volk Gods redt, is verpletterend voor Zijne vijanden.

11. Ziet, zo wordt gij tot uw recht gebracht, nadat gij zo lang geklaagd hebt: mijn recht gaat voor mijnen God voorbij (Hoofdstuk 40:27 a); zij zullen, getroffen door Mijne gerichten en van hun trotse heerlijkheid neergestoten, beschaamd en te schande worden, allen, die tegen u ontstoken zijn, zij zullen worden als niet; zij, die in hunnen haat u zozeer vervolgd, verdrukt

en gehoond hebben (Ps. 137:3); en die lieden, die met u twisten, zullen vergaan, zullen spoorloos verdwijnen.

a) Ex. 23:22. Jes. 60:12. Zach. 12:3.

12. Gij zult hen zoeken, maar zult hen niet vinden (Ps. 37:36); de lieden, die met u kijven, zullen worden als niet, en die lieden, die met u oorlogen, als een nietig ding.

13. Want Ik, de HEERE, uw God, wil het laten geschieden als uw Verbondsgod, en kan het laten geschieden als de Almachtige; in beide eigenschappen kom Ik u te hulpe, en grijp uwe rechterhand aan, om u te redden. Ik ben het, die tot u met vriendelijke woorden zeg: Vrees niet, Ik help u 1) (vs. 10).

1) In vs. 11-13 zegt de Heer tot zijn volk, dat alle belagers, alle degenen, die tegen hen in toorn ontstoken waren, alle degenen die het op hun ondergang hadden toegelegd, te niet zouden worden, zouden worden als een niet-zijn, als iets dat geen wezenlijk bestaan meer had.

Dit zou geschieden, niet dewijl dat volk zich zelf zou redden, maar dewijl de Heere God hun rechterhand zou aangrijpen, hun macht zou geven over hun vijanden. De genade zou dus niet alleen zijn een uitreddende uit het geweld der vijanden, maar ook een macht gevende over hun vijanden.

Daarom luiden ook de slotwoorden van vs. 13 : "vrees niet, Ik help u, " om u tegen uwe vijanden te sterken en over uwe vijanden macht te doen bekomen.

14. Open uw hart inderdaad voor deze vertroosting. Vrees niet, gij wormpje 1) Jakob's, gij, die nu gelijkt aan een worm, die in het stof vertreden, onder de doodssmartten zich kronkelt, zo diep medelijdenwaardig zijt gij, o volk Mijner keuze! gij volkje Israël's, welks volksbestaan tot op enige hier en daar verspreide mensen versmolten is! Ik help u, dat het anders worde, spreekt de HEERE, en uw Verlosser, die u uit uwe dienstbaarheid loskoopt, is de Heilige Israël's, die Zijnen knecht (vs. 8) niet altijd in de macht van heidense volken kan laten blijven, maar wiens liefde ten laatste de overwinning over den toorn zal behalen.

1) De uitdrukking "wormpje" is niet zonder herinnering aan Ps. 22:7; want het Messias beeld verheft zich uit deze rede, daar Israël zelf als Messiaans wordt aangezien, zodat de andere David niet naast Israël komt te staan, maar als het hart van Israël, als Israël's waarachtig, meest innerlijke wezen voorkomt.

Laat ons thans den Heere Jezus tot een iegelijk van ons horen spreken: "Ik help u. Het is voor Mij, uw God, slechts ene geringe zaak om u te helpen. Zie wat Ik reeds gedaan heb, Hoe! u niet helpen? En Ik kocht u met Mijn bloed! Hoe! u niet helpen? Ik stierf voor u; en als Ik het grootste heb gedaan, zal Ik dan ook niet het mindere doen? U helpen! Dat is het minste wat Ik ooit voor u doen zal. Ik heb meer gedaan en zal meer doen. Vóór de grondlegging der wereld verkoos Ik u. Ik maakte het verbond voor u. Ik verliet Mijne heerlijkheid en werd mens voor

u. Ik gaf Mijn leven voor u, en daar Ik dit alles deed, zal Ik u nu zeker helpen. Door u te helpen, geef Ik u wat Ik reeds voor u gekocht heb. Al had gij op eens zoveel hulp nodig als voor duizend keren, Ik zou het u geven. Gij vraagt weinig in vergelijking met hetgeen Ik gereed sta u te schenken. Het is veel voor u om in nood te zijn, maar het is niets voor Mij u te helpen. "U helpen!" Vrees niet! Als er ene mier aan de deur uwer graanschuur was om hulp vragende, zo zou het u niet arm maken, haar een handvol van uwe tarwe te geven; en gij zijt niets dan een gering insect aan de deur Mijner algenoegzaamheid. "Ik help u. " O mijne ziel, is dit niet genoeg? Hebt gij meer kracht nodig dan de Almacht der Drie-eenheid? Behoeft gij meer wijsheid dan in den Vader bestaat, meer liefde dan zich in den Zoon ten toon spreidt, of meer macht dan zich openbaart in de werkingen des Heiligen Geestes? Breng uwe ledige kruik daarheen! Voorwaar deze bron zal haar vullen. Spoed u, verzamel al uwe behoeften en breng ze daarheen, uwe ledigheid, uwe smarten, uwe noden. Zie deze rivier Gods is vol ter uwer vervulling; wat kunt gij daarnevens nog begeren? De Eeuwige God is uw helper! 'k Ben uw God, gij moogt niet vrezen, 'k Zal u steeds een Helper zijn.

15. En niet alleen heb Ik besloten u van de verdrukking uwer tegenstanders te bevrijden; ziet, Ik heb u tevens ver boven al uwe verdrukken verheven, en u tot ene scherpe nieuwe dorsslede, met zaagvormige wentelraderen (Deut. 25:4) gesteld, die scherpe pinnen, tweesnijdend ijzer of sikkels aan de raderen heeft; gij zult bergen, zelfs de hoogste en machtigste vijanden, dorsen en vermalen, en heuvelen, ook de kleinere rijken dezer wereld, zult gij stellen a) gelijk kaf, zodat geen ander volk of rijk nevens het uwe overig blijve.

a) Jes. 17:13; 29:5.

16. Gij zult ze, de gedorstte en vermalen bergen en de tot kaf gestelde heuvelen, wannen, gelijk men koren want, nadat het gedorst is, en de wind zal ze wegnemen, en de stormwind zal ze verstrooien; 1) Mijne straffen zullen hen als in de lucht verwarren; maar gij zult u verheugen, alleen overblijvende en vaststaande, in den HEERE, wiens volk gij zijt; in den Heilige Israël's zult gij u beroemen, omdat deze u zulk ene zegerijke macht over de volkeren der aarde verleent.

a) Jes. 17:13; 29:5.

1) Het is niet genoeg dat de vertreden worm Jakob's, het gesmade volk Gods aan de ruwe behandeling zijner hoogmoedige dwingelanden onttrokken wordt, het moet ook tot de heerschappij over de heidenen geraken en vroeger op den harden dorsvloer der loutering gedorst (Hoofdstuk 28:23 v.), wordt het in de hand des Heren nu zelf ene dorsslede, ene scherpe, nieuwe en dubbelsnijdende, die bergen vermaalt en heuvels in kaf verandert. De in het hulsel des profetischen woords verborgene waarheid is historisch in 't licht getreden. Uit het geslacht Israël's is, wat Zijne tijdelijke verschijning betreft, die voortgekomen, welke, als een den geest des mensen scherp ontleedende Rechter over alle natiën (Hebr. 4:12 v.) dorst en want, opdat de goede korrels in Zijne schuren verzameld worden en de wind het slechte kaf verstrooie. De vromen, die volharden in 't geloof, zullen eeuwig blijde zijn in den Heere, terwijl de storm de goddelozen verjaagt.

17. Thans is het echter nog geheel anders met Mijn volk. De ellendigen en nooddruftigen, de kinderen Israël's in hunnen tegenwoordigen toestand van ellende en armoede, zoeken water van troost en verkwikking, maar er is geen; nergens openbaart zich uitzicht op hulp en redding uit hunnen treurigen toestand; hun tong a) versmacht van dorst 1) in de gloeiende woestijn, waarin zij zich bevinden. Ik, de HEERE, zal hen verhoren, waar zij nu berouwvol tot Mij roepen om genade en ontferming; Ik, de God Israël's zal hen niet verlaten, a) zodat zij voor altijd aan de gerichten van Mijnen toorn zouden overgegeven zijn.

a) MATTHEUS. 5:6

1) De Heere zinspeelt hier op Israël's toestand in de woestijn tussen Egypte en Kanaän. Maar gelijk de Heere God hen op bijzondere wijze had uitgeholpen, door water uit den rotssteen te geven, zo zou Hij ook nu zijn volk op bijzondere wijze voorzien van al wat het nodig had. Aan Zijn trouw en genade, aan Zijn almachtige hulp en ontferming zouden zij het te danken hebben dat zij niet omkwamen.

De Heere voorspelt hier tevens wat Hij voor het geestelijk Israël zou wezen, en wijst hier tegelijk op de verlossing der gelovigen door Christus Jezus.

2) Dit moet vooral het biddend volk den Heren ten troost verstrekken, dat Hij gezegd heeft, hen te willen horen, verhoren of beantwoorden, dat Hij als de God van Israël altoos bij hen zal zijn in al hun noden en bekommernissen, gelijk Hij in dezelve met hen geweest is, van vroeg af aan. Zo lang wij in de woestijn dezer wereld omzwerven, kunnen we ons van Gods genadig bijzijn zo verzekerd houden, gelijk het oude Israël daarvan overtuigd was door de tegenwoordigheid van een wolk- en vuurkolom.

18. Ik a) zal rivieren op de hoge plaatsen (Num. 23:3) op de kale heuvels, waarop geen boom groeit openen, en fonteynen in het midden der valleien, op de effene vlakke plaatsen; b) Ik zal de woestijn, waarin zij thans verre van hun vaderland rondzwerven, tot enen waterpoel zetten, en het dorre land, de heide met brandend zand, tot watertochten, tot waterbronnen.

a) Jes. 35:7; 44:3 b) Ps. 107:35.

19. Ik zal in de woestijn hun ellende, waarin zij schaduw zoeken en niet vinden, den cederboom, den sittimboom, de acacia (Exod. 26:15). en den mirteboom, en den olieachtigen boom, den oleaster (1 Kon. 6:31) zetten; Ik zal in de wildernis stellen den dennenboom, den cipres (1 Kon. 5:8) den beuk (het woord komt ook in Hoofdstuk 60:13 voor en wordt door oude verklaarders van den plataan, olm of pijnboom verslaan), en den buksboom te gelijk, waardoor de woestijn tot een hof vol pracht zal worden.

20. Opdat zij zien, en bekennen, en overleggen, en te gelijk, zowel Israël als de volken, verstaan, uit zulk ene voor menselijke kracht volstrekt onmogelijke omkering stoffelijk en geestelijk den indruk ontvangen, dat de hand des HEREN zulks gedaan, en dat de Heilige Israël's, die Zijn volk niet kon verlaten zulks geschapen heeft.

Wat reeds in Hoofdstuk 35:6 v. voorzegt was, wordt weer in vs. 18 gehoord-een beeld van den menigerlei overvloed van verkwikkende vertroosting en wonderbare hulp, welke zich voor de schijnbaar van God verlatenen opent. Wat vers 19 en 20 schilderen is de uitwerking daarvan: niet slechts spruit enig groen uit, maar ene menigte van allerlei statige, geurige en schaduwrijke bomen, zodat de vlakke, waar voet en oog geen rustpunt vonden, als met een toverslag in een groot waterrijk en dicht bos veranderd is en in zevenvoudige heerlijkheid (er zijn 4 en 3 = 7 bomen) prijkt-een beeld der veelzijdige genadebewijzen, welke de nu getroosten ondervinden.

De buksboom is een tamelijk hoge boom, die in Azië en de landen van Zuid-Europa menigvuldig groeit; hij heeft spitse, stijve en glinsterende bladeren en enen in vele takken verdeelden stam van de dikte van een halven voet. De ouden gebruikten het hout daar het zeer vast is, om te bouwen (Hoofdstuk 10:13), en maakten daarvan muziekinstrumenten en velerlei gereedschappen.

In lateren tijd wordt het door tekenaars en xylographen (houtsneekunstenaars) gebruikt, om er beelden op te tekenen, in hout te graveren en zo in en met den tekst van het boek tegelijk af te drukken.

Nog smachten wel de kinderen Israël's als in ene gloeiende woestijn naar verkwikkend water, maar de Heere troost daarmee, dat Hij hen niet verlaten, en wanneer de tijd der beproeving voorbij is, hen verhoren zal. Zo versmachtte de arme mensheid eer Christus verscheen, die het water des levens bracht. Haar de Vader der liefde beloofde stromen op kale hoogten te openen en bronnen te midden der dalen, de woestijn tot een vijver te maken en het dorre land tot water. Hij heeft het woord vervuld, niet slechts den Israëlieten in de gevangenschap, maar in de rijkste mate, toen de tijd verschenen was, waarin het door onzen profeet verkondigde Nieuwe Verbond in 't leven der volkeren trad, in 't welk zij genodigd zijn tot de bronnen van levend water, dat uit de liefde des Zoons stroomt, om den dorst voor eeuwig te stillen en zich in de schaduw der heerlijke bomen te verkwikken, die de Verlosser tot bescherming tegen den vloed der zonde in de woestijn der arme mensheid geplant heeft. Zo heerst en werkt de Heilige Israël's door alle tijden heen: wel hen die 't weten en er acht op geven.

Een heerlijke herschepping voorspelt de Heere hier. Al wat droog en dor was, zou van het kostelijkste water in overvloed voorzien worden, en dien tengevolge zou, waar vroeger geen boom wilde groeien en geen groen te zien was, een heerlijke plantengroei zich ontwikkelen.

Zeven verschillende bomen kondigt de Heere hier aan, en zeven is ook hier gelijk overal het getal des Verbonds, of der ontvouwing van Gods heerlijkheid en trouw.

21. Brengt 1) nu, gij eilanden en volken, die Ik tot een gerechtelijken strijd met Mij heb opgeroepen en in vs. 2-7 overtuigd heb, dat Ik alleen God ben en bestuurder van de geschiedenis der wereld, ulieder twistzaak voor, zegt, wat gij tegen Mij hebt in te brengen, zegt de HEERE, nadat Hij Zijn volk in vs. 8-20 getroost en het de heerlijkste uitzichten voor de toekomst geopend heeft; brengt uwe vaste bewijsredenen bij, dat de goden, die gij dient,

evenzeer goden zijn als Ik, zegt de Koning van Jakob, die over Israël als God heerst en het in Zijne bescherming neemt.

1) In het eerste gedeelte van Zijn rechtsstrijd met de volken (vs. 2-7), beriep de Heere Zich, ten behoeve Zijner Godheid, daarop dat Hij den bevrijder der volken had verwekt; in dit tweede gedeelte hierop, dat Hij alleen de toekomst weet en laat voorspellen. Daar ging de eis uit tot de dienaars der afgoden, hier tot de afgoden zelf; in beide gevallen staan deze aan de ene, de Heere met zijn volk aan de andere zijde. Met opzet heet Jehova als de Schuts-God Israël's, in tegenstelling van de schutsgoden der Heidenen, den Koning van Jakob.

22. Laat hen, deze uwe goden, waarop gij u beroemt, zelf voortbrengen, hun godheid bewijzen, en ons verkondigen de dingen die gebeuren zullen, even als Ik te voren voor Mijn volk de toekomst heb geopenbaard; verkondigt dan, gij goden der heidenen! tot uzelve wend Ik mij-de vorige dingen, welke die geweest zijn 1), opdat wij het ter harte nemen, en het einde daarvan weten, kunnen opmerken of het werkelijk vervulling der voorzegging is; of wilt gij, om een nog doortastender bewijs voor uwe godheid te leveren, liever ene veel moeilijker voorzegging geven van hetgeen tot de latere toekomst behoort, gelijk ook Ik in mijne profetie van het einde der dingen gesproken heb, welaan doet ons de toekomstige dingen uit ver verwijderde tijden horen.

1) Dit moet men niet verstaan van zulke dingen, die voorbij waren, want dezulken konden de mensen uit de historie licht vernemen, en veel meer konden ze geweten worden door de duivelen, die door de afgoden werkten; maar van dingen, die binnenkort, en eer dan die in 't vervolg gemeld worden, gebeuren zouden, welke men lichter kan vooruitzien, dan die verre zijn.

Men kan het met Sanctius ook verklaren op deze wijze: laten zij voortbrengen de oude orakelen hunner goden, en wij zullen den uitslag daarvan overwegen, indien zij eertijds iets hebben voorspeld, hetwelk volgens die voorzegging is geschied, zo mag men dit met recht voor een bewijs van hun goddelijkheid houden.

In het Hebr. Harischonoth mah henah hagridoe Beter: vorige dingen, waar zijn die, verkondigt het. Sommigen vatten dit op van de vorige voorspellingen, alsof de Heere God hen uitdaagde om op vorige voorspellingen te wijzen. Dit kan echter niet Anderen, zoals Poole, Delitzsch e. a. vertalen of verklaren: wat binnenkort zal plaats hebben, maar dit duidt het eerste woord niet aan. De betekenis is deze: dat de Heere God de afgoden uitdaagt om nu te zeggen, welke vroegere dingen zij voorspeld hebben, die ook zijn uitgekomen, waarvan de uitkomst is te bewijzen.

In het volgende vers dringt Hij bij hen aan om toekomstige dingen te voorspellen, die ook zeker zullen uitkomen. De Heere weet dat kunnen zij niet, en daarom stelt Hij de afgoden daarmee ten toon in hun nietsbeduidendheid. Zij zijn niets, zij kunnen niets.

23. Verkondigt dingen, die hierna, in latere tijden, komen zullen, opdat wij weten, des te meer erkennen, dat gij goden zijt; ja Ik tart u (2 Sam. 20:11) enig teken van leven te geven doordat

gij op de ene of andere wijze handelend optreedt, doet goed en doet kwaad, het blijft uwen eigen wil overgelaten te kiezen: iets dat uwe macht toont (Jer. 10:5. Zef. 1:12. Gen. 24:50), iets, dat wij er door overtuigd worden van uw werkelijk bestaan, en verbaasd staan, en te zamen toezien door aanschouwing er van.

24. Ziet, gij zwijgt, gij kunt op Mijne uitdaging niet antwoorden, en bewijst daardoor duidelijk uwe nietigheid. Gijlieden zijt minder dan niet, gij zijt enkel ijdelheid (Hoofdstuk 40:17), en ulieder werk is erger dan ene ander 1), zodat gij noch in woorden noch in werken iets vermoogt; hij is een gruwel, bedrijft de verwerpelijste en verderfelijste dwaasheid, die ulieden verkiest tot beschermers of voorwerpen van verering, gelijk de volken, de heidenen doen.

3) In het Hebr. Meäfa'. Dat is: minder dan nietigheid. Onze Staten-Overzetters vertalen, als een ander, en hebben dus gelezen met sommige Joodse uitleggers hepam, hoewel zij ook aantekenen: minder dan een nietig ding. Dat laatste is alleen juist. Ook de Engelse vertaling heeft: is enkel ijdelheid.

25. Ik daarentegen, die als de Bestuurder der wereldgeschiedenis ook vooraf de toekomst verkondig, verwek, gelijk reeds in vs. 2 vv. gezegd is, enen van het noorden uit het land en het geslacht der Mediërs, hij, de door Mij verwekte Cyrus, zal komen van den opgang der zon, uit het land der Perzen 1); hij zal Mijnen naam aanroepen, Israël uit de ballingschap in Mijnen naam laten gaan, en zelf Mij belijden 2) (Ezra 1:1 vv.); en hij zal aan de andere zijde komen over de overheden, over de heidense landvoogden, als over leem, hij zal die als leem vertreden, en gelijk een pottenbakker het slijk treedt, zo zal hij die geweldigen in het stof neerwerpen.

1) Hierop brengt de Almachtige zelf de onwedersprekelijkste bewijzen voor, dat Hij de ware God is, en dat er buiten of nevens Hem geen God zij. Want Hij bezit een onweerstaanbaar vermogen, en dit zou Hij binnen kort doen blijken door der Perzen koning, Cyrus, tot Israël's verlossing te verwekken, en tot een voorbeeld van Christus te maken.

In een heidens orakel wordt Cyrus als "muildier" voorgesteld, en Hieronymus noemt hem agitator bigae (menner van een tweespan); hij behoorde dus zowel tot den Medischen als tot den Perzischen stam (tot den laatsten door zijn vader Kambyzes, tot den eersten door zijne verbintenis met het koningshuis (2 Kron. 36:20); hij was opperhoofd van een Medo-Perzisch leger. Medië lag ten Noorden, Perzië, ten Oosten van Babylonië.

2) Cyrus, zeggen sommigen, heeft Gods naam aangeroepen, omdat de Perzianen gene afgoden aanbaden. Maar veeleer vertale men: "zal Mijnen naam uitroepen, " gelijk Nebukadnezar gedaan heeft, die Gods naam zelfs loofde en dien uitriep voor anderen (Jer. 39:11, 12; 40:2, 3. Dan. 3:28, 29; 4:2 vv.). Dit schijnt te zien op den plechtigen uitroep van Cyrus in 2 Kron. 36:22 vv. Ezra 1:1 vv. gemeld.

26. Wie van u heidense afgoden heeft wat verkondigd van hetgeen Ik van het optreden van Cyrus tot tweemaal gezegd heb, van den beginne aan, op een tijd, dat van een aanvang

daarvan nog niets is op te merken dat wij, de Heere en Zijn volk, het weten mogen als teken, dat in u werkelijk ene goddelijke kracht inwoont, of wie kan van te voren iets bekend maken, dat wij zeggen mogen: hij, die afgod, die dat voorzegt heeft, is rechtvaardig, hij staat in zijn recht, maar ziet er is niemand onder alle goden der Heidenen, die het verkondigt, ook niemand, die, wat horen doet, niet een geeft enig levensteken (vs. 22 vv.) ook niemand, die ulieder woorden hoort, gij zijt sprakeloos gebleven, omdat gij niets dan stomme afgoden zijt.

1) Heilig-ironisch spreekt de Heere hier weer, en daagt de afgoden weer uit, om het nu maar zelf te besluiten wie waar is, wie in zijn recht staat. Is er één afgod, die reeds verlossing heeft aangekondigd door de hand van Cyrus, is er één die reeds nu ontkoming heeft voorspeld en tot Israël de blijde boodschap van redding heeft gezonden? Neen, zegt de Heere God, niemand is er: Er is geen die ook maar één enkele doet horen en vernemen.

Zo maakt de Heere voor zijn volk het leugenachtige, het ijdele, het valse, het gruwelijke van den afgodendienst duidelijk.

27. Ik, de Heere, ben onder allen, wie Goddelijke eer gegeven wordt, de eerste, die zeg tot Zion, Mijn uitverkoren volk: Zie, zie ze daar, ziet wat er geschieden zal, en tot Jeruzalem, de van Mij geliefde, thans zo diep gezonkene stad: Ik zal enen blijden boodschapper geven, de tijding der verlossing komt.

Hierbij heeft de Heere voornamelijk den profeet Jesaja zelven op het oog, door wie Hij den tijd der ballingschap en van Cyrus heeft laten voorzeggan (Hoofdstuk 13:1-15, 22; 21:1 vv. 1-1). Hetzelfde geldt van den profeet Ezechiël in Ezechiël. 38:16.

Dit kan en mag ook toegepast worden op het grote werk der verlossing in den aanvang van den Evangeliedag, toen de Heere Christus het werk onzer verlossing volkomen volvoerde en de blijde boodschap der verzoening met God op aarde deed verkondigen.

28. Want Ik zag toe naar de heidense volken, of een dergenen, die goden genaamd worden, iets dergelijks met zijn volk kan doen; maar er was niemand, zelfs onder dezen, maar er was geen raadgever, dat ik hen zou vragen, of zij iets wisten van de toekomst, en zij Mij antwoord geven zouden.

Het is opmerkelijk, dat te gener tijd in de oude geschiedenis zo vele orakels ondervraagd zijn, als naderhand bij het optreden van den veroveraar Cyrus.

29. Ziet, zij zijn allemaal ijdelheid, dat is het slot van den gehelen hier voorgestelden rechtsstrijd, hun werken zijn een nietig ding, hun gegotene beelden zijn wind en een ijdel ding.

De mening van dit vers komt hierop neer: zij geven ijdelijk voor goden te wezen, waartoe zij niet het minste recht hebben. Verre van daar dat zij toekomstige dingen zouden kunnen voorzeggan, kunnen zij niet met al doen. Zij zijn van zo weinig belang als het stof, hetwelk de wind her- en derwaarts verstrooit en verwarring zal komen over die hen dienen.

Zie hier het vonnis, hetwelk de hoge God over hen velt. Zij vertoonden iets, wat zij niet waren. Zij misleidden hun dienaren. Zij waren ijdelers dan de ijdelheid zelf.

HOOFDSTUK 42.

GOEDERTIERENHEID VAN CHRISTUS, ONDANK DER JODEN.

III. Vs. 1-25. Aan het slot der vorige rede is over de afgoden en hun dienaren het vonnis der verwerping uitgesproken, een vonnis, welks volvoering de bedwinger der volkeren, van wie in den beginne sprake was, ten doel heeft. Nu stelt de profetie enen voor die in den hoogsten en diepsten zin des woords een knecht des Heren is, en ene nog geheel andere roeping vervult, dan het openbaar maken van de nietigheid der afgoderij. Deze derde rede wordt dadelijk in haar begin op ene zo duidelijk in het oog lopende wijze Messiaans, dat zelfs de Joodse verklaring zonder bedenking den naam van den Messias hier invoegt. Hij, de Christus, die na de periode van Cyrus verschijnt, in wie God Zijn welgevalen heeft, en dien Hij met den Geest zonder mate bedeeft, zal den volken het hoogste en beste aanbrengen, den waren godsdienst in de plaats der valse goden. Gelijk een onaanzienlijk optreden bij het volbrengen van Zijne roeping, Hem karakteriseert, zo zijn ook zachtheid en liefde in 't redden van zielen Zijne kentekenen; een algemeen verlangen naar zaligheid bij de heidenwereld zal Hij vinden (vs. 1-4). Het woord des Heren, dat tot hiertoe van dezen knecht gesproken heeft, wendt zich nu tot Hem, om Hem tot volvoering van Zijne verhevene roeping ook te verzekeren van de gehele volheid der kracht des Roependen, en Hem het gelukken van het Hem opgedragen werk bij den naam en de ere des Roependen te verzekeren (vs. 5-9). Dan zal een nieuw lied van het ene einde der aarde tot het andere worden gehoord, het is het lied der verlostte wereld (vs. 10-12). Wat nu de Heere zal doen, om de volbrachte verlossing ook vruchtbaar te laten worden ter vernieuwing der tegenwoordige wereld en om zijn volk weer te herstellen, wordt in sterke taal op menselijke wijze van God verkondigd. De mens heeft die levendige verpersoonlijking nodig, om den persoonlijk werkenden God in geloof aan te grijpen (vs. 13-16). Van Israël's zegen moeten zij uitgesloten blijven, die van den afgodendienst geen afstand kunnen doen, daarom vinden wij ten laatste een sterk aandringen tot Israël, om zich los te maken van den ban, die zo zichtbaar op het volk der verkiezing ligt (vs. 17-25).

1. Ziet echter niet dezen bedwinger der volkeren aan, van wie in 't vorig Hoofdstuk sprake was, hoewel ook hij Mij dient, in zo verre door hem een gericht over de heidenen komt, zodat de nietigheid der afgoden openbaar wordt. Die Mijne raadsbesluiten, van welke Ik nu wil profeteren (MATTHEUS. 12:17 vv.), volbrengt, Mijn knecht, dien Ik ondersteun, opdat Hij vast sta en niet een geheel ander werk dan die Cyrus (Hoofdstuk 41:2 vv.) volbrengt, is Mijn uitverkorene

1) in nog veel dieperen zin, dan deze van den opgang zou komen. Hij is het, in dewelke Mijne ziel a) een welbehagen heeft! b) Ik heb Mijnen Geest op Hem gegeven (Hoofdstuk 11:2 vv.); Hij zal het recht 2), den waren godsdienst, den Heidenen voortbrengen, en hen op den weg des vredes tot het bezit van de hoogste aller goederen leiden.

a) MATTHEUS. 3:17; 17:5. Efeze 1:6. 2 Petrus 1:17. b) Joh. 3:34

1) De rede Gods wordt voortgezet en hier toont de Vader en wijst met den vinger als het ware aan, dat Zijn Zoon, reeds zoveel eeuwen verwacht en gewenst, is de Leermeester der volken,

om hen terug te roepen van de afgoderij en het bijgeloof, en hen te bestralen met het licht van Zijne zeer zuivere en zeer reine kennis.

Het schema is verheven en waardig aller beschouwing, en zeker van ons, de volken, aan wie, in deze uiterste zomen der wereld, gegeven is, deel te hebben aan zulk een groot heil.

De hoofdbeschouwing van den knecht des Heren in Hoofdstuk 40-66 is zeker die, dat Israël, het volk, als knecht van Jehova wordt genomen (Hoofdstuk 41:8 v. Jer. 30:10; 46:27 v.), en dit in dubbelen zin: aan de ene zijde als het volk naar zijne empirische verschijning-zo is het de blinde en dove knecht, die veel gezien heeft en niet heeft opgemerkt, met open oren niet hoort enz. (Hoofdstuk 42:18 vv); aan de andere zijde naar zijne idee, als het volk, dat aan zijne roeping beantwoordt (vgl. Ps. 24:6 Jakob = het geslacht dergenen, die Gods aangezicht zoeken), en in dit opzicht onderscheiden van het volk naar zijne empirische openbaring en toch weer daarmee één. Dit ideale Israël komt in de eerste plaats voor in het collectivum der knechten Gods, in het tyrav overblijfsel van Jakob zie Hoofdstuk 7:3; 10:21), dat onder den algemenen afval getrouw gebleven is, en dat verder (zie vooral Hoofdstuk 66:8 v.) als een gewijd zaad uit het volk moest te voorschijn komen en het begin der nieuwe gemeente vormen. Dat tot deze knechten Gods ook de ware profeten behoren spreekt van zelf; men kan Hoofdstuk 48:16; 50:4 vv. ook in zo verre met den sprekenden profeet in verband brengen, dat deze hier uit eigene ervaring van lijden het beeld van den knecht Gods moest voorstellen. Maar geheel ten onrechte is het, wanneer men onder den knecht Gods juist den profetenstand verstaan wil: hoewel deze de roeping hebben ontvangen, om aan het weder gebrachte volk het verwoeste erfdeel uit te delen enz. om daarvan niet eens te spreken, dat de profeten gene corporatie (afgesloten lichaam) vormden, ja dat in Hoofdstuk 56:10 de menigte der wachters als blind, onverstandig en als stomme honden worden voorgesteld. Wanneer nu echter op onze plaats de knecht als diegene wordt aangewezen, dien God tot ene sterkte voor het volk, tot een licht der heidenen maakt, eveneens in Hoofdstuk 49:1 vv. als degene, die de stammen Jakob's weer zal oprichten, het volk in het heilige land zal terugvoeren en vervolgens voor de heidenen aan de einden der aarde een middel moest worden tot het heil van Jehova, zo is het niet te ontkennen, dat de schilderij van den knecht hier reeds tot ene persoonlijkheid uitloopt, wier dragers slechts een individu met een aggregaat van knechten Gods, niet het volk kan zijn. En dit moet ten slotte geheel beslist bij Hoofdstuk 52:13-53:12 worden voorgesteld. Alhoewel dat overblijfsel van vromen, waarin het ware Israël zich voortplant, aan het volk volgens Hoofdstuk 65:8 zijn voortbestaan verzekert, zo is toch ook in alle degenen, die zich als knechten Gods kennen, het schuldgevoel zo levendig, dat zij zich zelve met het zondige en daarom verzoening behoevende volk samenvatten (Hoofdstuk 54:5; 59:12). Uit hun midden kan daarom het volkomen in de plaats treden voor het volk niet voortkomen (Hoofdstuk 59:16), ook het collectivum der knechten Gods kan de verzoening niet bewerken. Integendeel verheft zich de profetie op den grond der aanschouwing der getrouwe getuigen, die om de belijdenis van Jehova geleden hebben, tot het zien van enen rechtvaardigen knecht, die in 't geheel niet om eigene zonden, maar plaatsbekledend voor de zonde van 't gehele volk Zijn leven als schuldbetaling geeft; die echter in zijne gedaante als lijder door Zijn eigen volk, waarvoor Hij tusschen treedt, ondanks de profetische boodschap, die op Hem wijst, miskend, en als om eigene schuld door God gestraft beschouwd wordt, ja, dien men nog in den dood behandelt als gewelddadige goddelozen en bedrieglijke rijken, dus even als de

zodanige, wie de vloek in het graf navolgt. Maar God voert Hem uit den dood tot heerlijkheid, zodat Hij nu voor velen ene oorzaak van gerechtigheid wordt en zegerijk met de sterken buit deelt. Op zulk ene wijze moest voor het volk in den tijd, toen het gene plaats had om te offeren, en waar het dus door het bloed van dieren gene verzoening kon vinden, de kennis worden ontsloten, dat door de gewillige zelfovergave van enen volmaakt Rechtvaardige de verzoening zou worden te weeg gebracht, van welke het ingaan in de zaligheid afhing.

Het begrip: "knecht van Jehova" is, om het figuurlijk te zeggen, ene piramide: de basis is het gehele Israël, dat dit niet alleen "naar het vlees" maar "naar den Geest" is; de top is de persoon van den Middelaar der zaligheid, die uit Israël opstaat. Deze is 1) het centrum in den kring van het koninkrijk der belofte-de tweede David; 2) het centrum in den kring van het volk der zaligheid-het ware Israël; 3) het centrum in den kring der mensheid-de tweede Adam.

De profetieën zijn alleen door het Evangelie te verstaan. Zij zijn een kunstsloot gelijk, waarin alleen die sleutel past, die door den kunstenaar daarvoor gemaakt is. Wat nu die sleutel is voor dit slot, is Christus voor de profetieën; zij openen zich alleen voor Hem. En is het nu niet opmerkelijk, dat al de profeten, hoe verschillend de tijd en de omstandigheden waren, waarin zij leefden, en hoe uiteenlopend de wijze was, waarop zij profeteerden, nochtans van Christus, wel met andere woorden en beelden, maar toch altijd hetzelfde profeteerden, namelijk, heerlijkheid door lijden? Nergens in de Schrift zijn deze twee dingen gescheiden; zij zijn bij haar één geheel, zij kent in Christus gene heerlijkheid zonder lijden, maar ook geen lijden zonder heerlijkheid. De Messias, is de knecht Gods, ofschoon altijd bij uitnemendheid.

2) In Christus heeft de Vader een welbehagen, voor zover Hij in den eeuwigen vredesraad Hem toegelaten heeft tot een zelfsborg van de uitverkorenen, voor zover Hij Hem aan de uitverkorenen tot hun enigen Middelaar gegeven heeft, voor zover Hij de voldoening voor de strafschuld der uitverkorenen heeft toegelaten, voor zover Hij is de verdienende oorzaak van alle zaligmakende weldaden volgens de verkiezing, maar van de voorverordining of van de verkiezing zelf, voor zover die de verkiezende daad Gods betekent, wordt Christus nergens gezegd de oorzaak te zijn.

3) Het recht is hier de zuivere godsdienst, het richtsnoer voor geloof en leven, wat de mens nodig heeft, om getroost te leven en zalig te sterven. Het is dus de volle raad Gods, de ware en zuivere kennis Gods, zoals Hij Zich geopenbaard heeft in Christus Jezus.

2. Hij zal bij het uitroepen van zijne roeping, niet schreeuwen, noch Zijne stem verheffen, gelijk de leugenprofeten doen, die wat zij in innerlijke waarheid missen, door krampachtige gebaren en overdrevene hartstochtelijkheid van woorden zoeken aan te vullen; noch zal Hij, die zachtmoedige en van harte ootmoedige leraar, wie het niet te doen is om opzien bij de mensen, maar om de stille bekering en het winnen van zielen (MATTHEUS. 11:28 vv.), Zijne stem op de straat horen laten, Hij toch brengt, wat zich zelve aanbeveelt en geen uitbazuinen nodig heeft.

Het oogmerk is, dat de Christus, Gods uitverkoren knecht en geliefde Zoon, in dewelke de ziele des Vaders een welbehagen heeft, niet alleen uit de stof van Zijne gaven en bediening, maar ook uit Zijne gedaante en wijze van doen in de Kerk met zekerheid mag kunnen gekend worden. De inhoud is, dat Jezus de Christus, onze Heere deze Zijne bediening en volheid des Geestes, van den Vader ontvangen, zo heeft opengelegd voor de ogen van de ganse wereld, dat Hij Zijne zeer grote nederigheid in Zijn hoogste Majesteit heeft betuigd en bekend gemaakt, en dat Hij aan alle mensen, al waren zij nog zo zwak, ten goede gedacht heeft, opdat Hij, de machten beroofd hebbende, zou zegepralen over het herstellen van de zaligheid der Zijnen, die Hij uit de Joden en Heidenen had vergaderd.

Hij zou niet twisten of strijden met Zijne tegenstanders, maar geduldig en met lijdzaamheid het tegenspreken der zondaren verdragen, want Zijn koninkrijk is geestelijk, en Hij gebruikt geen vleselijke wapenen, ook komt het niet met groten zwier of met veel vertoning.

Wie opgang voor zich zelve en zijne zaak wil maken, die maakt groten ophef van alles, wat hij voorstaat en wat hem tegenstaat. Dat zou Christus niet doen en dat deed Hij ook niet. Hij deed integendeel de grootste wonderen met de grootste eenvoudigheid zonder allen toestel of praalvertoning. Hij vergezelde als het ware Zijne weldaad met het bevel der geheimhouding en bracht aldus Zijne eigene woorden in beoefening, dat de linkerhand niet moet weten wat goeds de rechterhand doet. Iemand, die het goede doet, omdat het de wil van God is, en het voorts bedekt, begraaft, en er niet meer van gesproken wil hebben, maar het Gode overlaat om er openbaarheid aan te geven of niet-hij is ook nog onder ons een man, die niet schreeuwt en zijne stem niet verheft. Dat Hij Zijne stem niet op de straat zou laten horen wil niet zeggen, dat de Messias niet in het openbaar maar alleen in het verborgene zou spreken, neen, maar dat Zijne prediking niet met luidruchtigheid, met ene samenroeping des volks op de straten zou plaats hebben. De Heer leerde op de stralen der stad, maar hoe? Zo als Hij leerde in den tempel, de synagoge, in de huizen, met de grootste rustigheid en waardigheid.

3. Met dit optreden zonder uiterlijke vertoning zal zich ene bijzondere zachtmoedigheid bij het verzorgen der zielen paren. Het reeds gekrookte half verbroken riet zal Hij niet geheel en al verbreken; en de rokende, slechts nog dof brandende en het uitgaan naderende vlaswiek zal Hij niet uitblussen ¹⁾, integendeel zal Hij het verstervend geestelijk leven der zielen redden en vernieuwen; als Hij daarover den adem Zijns Geestes laat gaan is het niet tot uitdoving, maar tot opwekking van 't licht; met waarheid zal Hij het recht voortbrengen, met aanmerking der verschillende menselijke toestanden zal Hij de zuivere leer der genade prediken.

1) Nooit dreef Hij iemand tot wanhoop, maar leidde met alle zachtmoedigheid de zwakken, hen verdragende, en hun een genoegzamen tijd der bekering gunnende. (ENG. GODGELEERDEN).

Het gekrookte riet en de rokende vlaswiek! Welke kleinigheden! Wie geeft er acht op; wie zal een geknakten, arenlozen halm in de hand nemen? Christus doet het. En de rokende vlaswiek, die een ander uittrapt, blaast Hij aan door den adem Zijne Geestes, opdat zij ontvlamme. En is het nu niet also? Hetzij gij de Psalmen, de Profetieën of de Evangeliën opslaat, aanschouwt gij niet overal dezelfde Christus en dezelfde mensen, dezelfde barmhartigen Christus,

dezelfde zondige en ellendige mensen? De Psalmisten spelen op de harp, de Profeten op het orgel en de Evangelisten op de fluit, maar het is altijd tot begeleiding van hetzelfde lied. Gekrookt riet. Het zijn de twijfelmoedigen, die een gebroken hart hebben, en zó gebroken, dat zij op het punt staan van te bezwijken en te sterven. De rokende vlaswiek. Het zijn dezulken, bij welke een beginsel van leven, van warmte, van vuur aanwezig is, maar dat niet tot vlam komen kan, of die ene vlam geweest zijn, maar bij wie door den storm der aanvechting de vlam uitgewaaid is en wij nog slechts rook zien. In het algemeen echter zijn het de ellendigen naar ziel en lichaam, de verlatenen en verworpenen van de wereld, die gene ontferming hebben dan die, waarmee God Zich over hen ontfermt. Voor de zodanige was de zachtmoedige Jezus bij voorkeur en ten allen tijde een redder en behouder. Een melaatse was toch wel een zeer gekrookt riet en ene zeer rokende vlaswiek; niemand zou hem hebben willen aanraken, maar Christus raakte hem aan en genas hem. De zondares was ook wel een gekrookt riet; niemand zou haar een goed woord hebben willen toespreken, maar Christus sprak haar vriendelijk toe, en gaf haar Zijnen vrede. De tollenaars waren veracht, niemand wilde met hen te doen hebben, maar Christus at en dronk met hen, en nam één uit hen tot Zijn Apostel en Evangelist. Een moordenaar is verafschuwd door ieder, en wie zou met een moordenaar op het kruis in enige gemeenschap hebben willen staan? Christus echter schaamde zich zijner niet, maar nam hem met Zich in het paradijs. Daarom is het Evangelie ook alleen voor dezulken, die hun ziel niet bij het leven kunnen houden uit eigene middelen, die weten, dat zij zondaren en zonder Verlosser verloren zijn; maar voor hen, die menen geen almachtig Verlosser uit een eeuwig dood nodig te hebben is het Evangelie als niet geschreven.

De rokende vlaswiek is het eerste beginsel des geloofs. Dat zou Hij niet uitblussen, meer aanblazen tot een vlam. Het gekrookte riet is de twijfelmoedige, die door Satans listen aan het twijfelen omtrent zijn staat is geraakt. Dezen zal Hij niet verbreken, maar door de toepassing van Zijne beloften sterken en opbeuren.

2) Dit kan men ook dus verstaan: Hij zal niets bedekken, maar alles leren wat recht, billijk en goed is en in deze geen opzicht nemen althans op enige opgevatte gevoelens, maar zich enkel naar de waarheid richten. (ENG. GODGELEERDEN).

4. Hij zal niet verdonkerd worden, en Hij zal niet verbroken worden, Hij zal niet moede, en in Zijn ijver gestuit worden, noch verbroken, door den tegenstand der vijanden moedeloos gemaakt worden, totdat 1) Hij het recht op aarde zal hebben besteld, het op aarde tot vastheid zal hebben gebracht, Zijne leer hier genoegzaam bevestigd is, en de eilanden, de landstreken der Heidense volken (Hoofdstuk 41:1) zullen naar Zijne leer, Zijne wet, die ene wet der vrijheid (Jak. 1:25), en naar zijn inhoud genade en waarheid is (Joh. 1:17), wachten, 2) zodat Zijne verkondiging van het Evangelie ene voldoening is aan ene bij die Heidenwereld diep liggende behoefte, een verlangen naar verlossing en heil door Gods genade zelf verwekt.

1) In MATTHEUS. 12:20 zijn de woorden van de tweede helft van het derde en die van de eerste helft van het vierde vers tot ene nieuwe gedachte verenigd "totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning. " Zo als het schijnt ligt hieraan ten grondslag de lezing eiv nikov, tot overwinning in plaats van met waarheid; of echter uitbrengen overeenkomt met bestellen

in vs. 4, of met voortbrengen in vs. 3, is niet te beslissen. Op zulk ene vrije aanhaling van teksten is het woord van Schultz toepasselijk, dat wij bij Exod. 20:6 aanhaalden.

Hoe letterlijk is deze profetie vervuld! Menigmaal was de Heere in levensgevaar, doch niemand sloeg de hand aan Hem, want Zijne ure was nog niet gekomen, n toen Zijne ure gekomen was, toen gaf Hij zich vrijwillig over en zelfs op het kruis, geheel in de macht Zijner vijanden zo het scheen, gaf Hij Zijnen geest over in de handen Zijns Vaders. Hij gaf Zijn leven, om het weer te nemen, in onderscheiding van een bloot mens, die wel zijn leven kan geven, maar het niet weer kan nemen. De aarde zelf is een groot eiland, van rondom omringd en doorsneden van water: "zij is gegrond op de zeeën. " Doch onder de benaming van "de eilanden" wordt in de Schrift bijzonder ons werelddeel, Europa bedoeld. De aardrijkskundigen weten, dat geen werelddeel met zo vele zeeën en rivieren doorsneden, en daardoor in zo veelvuldige eilanden verdeeld is als Europa, terwijl Azië en Afrika meer vast land met uitgestrekte woestijnen zijn. Ten tijde van Jesaja was Europa nog maar gedeeltelijk bekend en nog minder vervuld. Rome was pas gesticht. Daarom is het te treffender, dat deze zo vele eeuwen voorspelde zegen zo kennelijk is vervuld geworden, reeds kort na 's Heren hemelvaart, en dat hij vervolgens altijd vollediger vervuld werd; want het is voornamelijk in Europa, dat de leer des Heren het eerst bekend gemaakt en verbreid is.

2) De meest verwijderde volken wachten op Zijne wet, op Zijn Evangelie; welkom is het, wat zij lang hadden gewacht. Zij zullen Zijne discipelen worden, aan Zijne voeten zitten en gereed zijn om te ontvangen de wet van Zijnen mond. Willen wij onze roeping en verkiezing vast maken en zal de Vader een welgevalen in ons hebben, zo moeten wij zien, horen, geloven in en gehoorzamen aan Christus; wij moeten komen door Zijne bemiddeling, ontvangen van Zijne volheid, geleid worden door Hem in de wegen van waarheid en gerechtigheid. (HENRY en SOORT).

5. Alzo zegt God, de HEERE, die in waarheid God is in tegenoverstelling van ingebeelde goden der Heidenen, die de hemelen geschapen en dezelve uitgebreid heeft, die de aarde uitgespannen heeft, en hare gehele uitgebreidheid heeft toebereid, en wat daaruit voortkomt, hare dieren en planten (Gen. 1:11 vv. 20 vv.), die den volke, dat daarop is, den adem des levens geeft, en den geest degenen, die daarop wandelen, allen levendige wezens, mensen en dieren.

6. Ik, de HEERE, de oneindige oorsprong van alle zijn en leven, de almachtige Schepper van hemel en aarde, die krachtens deze Zijne oneindigheid en almacht ook in staat is te volbrengen, wat Hij beloofd heeft, heb u, Mijn knecht, van wie in vs. 1 sprake was, geroepen in gerechtigheid 1), en Ik zal u bij uwe hand grijpen om u op de wegen, die Ik u heb aangewezen, te leiden en bij het werk te sterken; en Ik zal u tegen de u en uwe zaak bedreigende gevaren behoeden, en Ik zal u geven tot een verbond des volks, om tussen Mij en hen, in plaats van het Oude Verbond, dat zij niet hebben gehouden, een Nieuw Verbond op te richten (Hoofdstuk 54:10; 61:8. Jer. 31:31 vv. Ezechiël. 16:60 vv. 37:26), en aan de andere zijde heb Ik u tot een licht der Heidenen gesteld (Hoofdstuk 49:6. Luk. 2:32).

1) Het is Gods gerechtigheid, die in 't verwekken, zenden, leiden van dezen knecht vooral openbaar moest worden, daar God Hem zendt als den volmaakt rechtvaardige, Hem met goddelijke gerechtigheid Zijn werk en lijden vergeldt, door Hem het recht op aarde laat verwinnen en geldend maakt, door Hem de wet der gerechtigheid onder de mensen vervult en volmaakt, en de onrechtvaardigen rechtvaardig maakt.

Twee der heerlijke zegeningen, die Christus aan de wereld der Heidenen mededeelde, waren licht en vrijheid. Hij was geschonken tot een Licht der Heidenen, niet alleen om aan hen te openbaren, wat zij moesten weten en hetgeen zij anders nooit konden geleerd hebben, maar om zelfs de ogen der blinden te openen, opdat ze dit mochten weten; want Hij vertoont door Zijn Geest in Zijn heilig Woord het aan te nemen voorwerp, en door diezelfde Geest in het hart te storten, bereidt Hij het oog der ziele voor, om dit van nabij te beschouwen, er op te verlieven en het aan te nemen. Met het Evangelie kwam er een groot licht, hetwelk degenen bescheen, die in het land der duisternis gezeten waren (MATTHEUS. 4:16. Joh. 3:17).

7. Ik zal u zenden, om in Israël en onder de Heidenen (Hoofdstuk 49:8 vv.) te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis 1) en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten 2).

1) Moet onder "het licht der Heidenen" in vs. 6 een geestelijk licht worden verstaan, zo moeten ook de duisternis en de gevangenis hier geestelijk worden opgevat.

De begrippen der blindheid en gevangenschap zijn in 't verband der plaats in allen geval identiek (van gelijke betekenis), gelijk reeds het laatste woord "die in 't duister zitten" bewijst.

2) Wat Cyrus doet is niets meer, dan dat hij de afgodische volken in verschrikking brengt en de ballingen uit hun ballingschap vrijlaat (Hoofdstuk 41:2 vv. 25); maar Jehova's knecht opent blinde ogen; de bevrijding, die Hij aanbrengt, is dus niet slechts verlossing uit lichamelijke, maar ook vooral uit geestelijke dienstbaarheid. Hij voert Zijn volk, maar ook de Heidenen uit de nacht tot licht; Hij is Verlosser van alle verlossing-behoevenden en heilverlangenden.

Al wat hier genoemd wordt zijn werken van barmhartigheid, die in een letterlijken en geestelijken zin vervuld zijn. Deze tweevoudige zin maakt één volkomen zin, gelijk de twee zijden van enen penning een volkomen penning uitmaken.

8. Ik ben de HEERE (vs. 6), dat is Mijn Naam, 1) de Naam, die Mij als den enig waarachtigen God kentekent, en Mij herinnert aan de betoningen van Mijn leven, Mijne macht en genade van ouds af (Exod. 3:15; 6:2. vv.) en Mijne eer, dat Ik de enig waarachtige God hen, zal Ik genen anderen geven, door nog langer te dulden, dat enig ingebeelde god naast Mij zou worden vereerd en aangebeden (Hoofdstuk 48:11), noch Mijnen lof den gesnedenen beelden; daarom zal Ik den afgodendienst beginnen uit te roeien door Cyrus, en zal dien volkomen vernietigen door Mijnen knecht.

1) De naam Jehova nu is een naam van Gods Wezen, in welken alle Gods volmaaktheden, Zijne onafhankelijkheid, onveranderlijkheid, eenvoudigheid, alwetendheid, genade, overalteenwoordigheid, eeuwigheid enz. begrepen werden, in welken Naam derhalve alle Zijne inwendige heerlijkheid gegrond wordt. Derhalve is deze Naam Hem allermeeft eigen en volftrekt onmededeelbaar, waarom hij ook Zijn gedenknaam genoemd wordt (Exod. 3:15. Ps. 135:13 en 102:13. Hos. 12:6).

9. Ziet, de voorgaande dingen zijn gekomen; 1) wat Ik te voren voorspelde, is op den juften tijd nauwkeurig vervuld, en nieuwe dingen verkondig Ik, zaken, die nu nog in de toekomst liggen; eer dat zij uitspruiten, eer er nog de minste aanwijzing is, dat zij zullen gefchieden, terwijl nog de dikfte duisternis de aarde bedekt en het onmogelijk fchijnt, dat deze duisternis ooit zou kunnen opklaren, doe Ik ulieden die horen. 2) Door voorzegging van deze verfte toekomst bewijs Ik in veel hogere mate, dan door de openbaring van hetgeen nabij is, Mijne eeuwige kracht en Godheid (Hoofdstuk 41:22 vv.).

1) De voorgaande, of zoals ook vertaald kan worden, de eerfte dingen zijn gekomen, zijn in vervulling getreden. Wat Ik reeds voorspeld heb, zegt de Heere, is reeds daadzaak, werkelijkheid geworden.

Waarom wijft de Heere er op? Om bij zijn volk het vertrouwen te wekken, dat wat Hij nu weer zal zeggen en voorspellen, ook evenzeer tot vervulling komen zal.

De Heere gaat hier vaderlijk met Zijn volk te werk. Zijn Trouw moet bij de Zijnen vertrouwen wekken. Hij steunt en sterkt het geloof door de openbaarmaking Zijner genade en ontferming. Wie Hij is en wat Hij gedaan heeft houdt Hij hen voor, opdat zal geloofd worden, wat Hij meer belooft.

2) (Vs 1-9). Wij vinden hier ene aanschouwelijke voorftelling van dien Gode welgevalligen dienstknecht, waarvan elke trek de belangftelling klimmen doet, die reeds de aanhef opgewekt heeft. Hij fchreeuwt niet en roept niet, en verheft zijne stem niet op de straten, gelijk listigen volksleiders plegen, om langs zulk een weg vertrouwen en aanhang te winnen. Zijne gehele verfchijning is aan het zachte lentewindje gelijk, dat verkwikking en lafenis aanbrengt, maar het reeds gekneusde riet niet verbreekt en geen rokend vlaswiekje uitbluft. Wat zwak is en neergebogen en reeds der verfterving nabij maar nog het minfte fpoor van vatbaarheid toont voor Zijnen weldadigen invloed, wordt door Hem zachthoedig gefpaard. Zo brengt Hij het recht, den waren godsdienst op zegevierende wijs aan het licht. Hij zelf wordt niet verduisterd of verbroken, evenmin als vlaswiek en rietscheut, maar helder ftraalt Zijn licht en moedig ftaat Hij pal, totdat Hij het recht op aarde gegrondvest heeft. Afgelegen kusten zien reeds met verlangen Zijne heilaanbrengende leer tegemoet, en geen wonder: De Almachtige, die de hemelen fchiep en de aarde als een tapijt heeft uiteen gerold, die aan het mensdom den adem verleent en het leven onderhoudt van alle bewoners der aarde, die Almachtige heeft aldus tot Hem gefproken: "Ik, de Heere, heb U geroepen in gerechtigheid, Ik zal U bij de hand grijpen, en IK zal U behoeden, en Ik zal U geven tot een verbond des volks, " d. i. in U zal Ik een nieuw Verbond met Mijn volk maken: "tot een licht der Heidenen, om te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis,

en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten. " En om nu een waarborg te geven, dat die verwachting, hoe hoog ook, gewis niet beschaamd zal worden, drukt de hemelse Spreker zijn eigen zegel op het woord, dat Hij Zijnen Profeet heeft doen horen. Hij kondigt Zich als den enigen Waarachtige aan, die Zijne eer aan geen anderen geeft, en nieuwe dingen voorspelt, die even zeker gebeuren zullen, als de vorige op Zijn wenk zijn verschenen. Wie mag Hij zijn? zo vragen wij met geklommen verwachting, wiens komst also aangemeld wordt? Wie Hij is-in ieder geval een Profeet, maar boven anderen toegerust met hemelse gaven en ten prooi aan diepe vernedering.

Dikwijls reeds hebben wij gelegenheid gehad den nauwen samenhang tussen Israël en zijnen Messias aan te wijzen, en zo ooit, dan wordt in dit Hoofdstuk duidelijk die waarheid verkondigd, dat Israël's voorspoed en tegenspoed, zijne verstrooiing en zijn herstel, geheel en al afhankelijk is en blijft van zijn gedrag jegens en zijne betrekking tot zijnen Messias, en dat niet alleen enkele personen in Israël, maar het ganse volk in zijne geschiedenis, veel overeenkomst met zijnen Messias, zodat beiden, èn volk èn Messias, met dezelfde naam worden genoemd. Om slechts een voorbeeld op te noemen: "Knecht Gods" heet niet alleen Kores, die in zo verre hij de middelaar was van de verlossing uit Babel, met recht een type kon zijn van den groten Middelaar, die het volk van ene eeuwige verwijdering uit Gods woningen zou redden; maar ook het gehele volk draagt den naam: "Mijn knecht, " en zo innig is deze samenhang tussen het volk en zijnen Messias, dat sommigen in al deze hoofdstukken niets dan het volk zagen, hetzij tegenover de Heidenen, of in zijn vroom gedeelte tegenover de ongelovigen in het midden van Israël zelf, terwijl anderen overal den Messias vermeenden te zien. De eersten alzo hebben den Messias, de laatsten daarentegen het volk te kort gedaan, terwijl in waarheid én volk én Messias daarin gezien moeten worden. Een nauwkeurig onderzoek van Jesaja 40-66 zal een ieder overtuigen dat, terwijl in Hoofdstuk 40-49 onder de benamingen "Israël" en "de knecht Gods" meer het volk wordt begrepen, omdat het volk er toe geroepen is, een strijder met en voor God te wezen en Zijne bevelen ten uitvoer te brengen, later onder diezelfde namen van "Israël" en "de knecht Gods" bijna uitsluitend de Messias moet worden verstaan. Hetgeen aan Israël, van wege de zwakheid des vlezes, onmogelijk was, heeft Hij verwezenlijkt. Hij, de ware Israëliet, de Israël bij uitnemendheid, de grote worstelaar met God voor de mensen en voor God met de mensen; de Knecht Gods is gehoorzaam geworden aan de wet, gehoorzaam tot aan den dood-ja tot aan den dood des kruizes. De diepe vernedering van den Messias blijkt ten duidelijkste uit den naam "Knecht, " Hem toegekend. Immers een knecht is iemand die aan een ander ondergeschikt is, en wiens taak meebrengt, dat hij den last hem opgedragen, volbrengt. Wanneer echter deze knecht diensten verricht die door geen ander buiten hem ooit volbracht zouden kunnen worden; wanneer de onderhorigheid niet ene altyddurende noch gedwongene is, maar veeleer voor enen bepaalden tijd, tot bereiking van een bepaald doel, vrijwillig is aangenomen, dan wordt de vernedering veranderd in verheerlijking. En dit te meer, zo door deze vrijwillige zelfverloochening uitkomsten worden verkregen, die anderszins onmogelijk zouden geweest zijn. Dat zulks van den Messias en het werk door Hem volbracht volkomen waar is, wordt door het Hoofdstuk, dat wij thans bespreken, bevestigd. Jesaja 49 begint met ene opwekking tot de eilanden en de volken van verre, om naar den Spreker te luisteren. Nooit en nergens heeft een dienaar des Heren verlangd, dat men naar hem zou horen-wel naar Jehova, in wiens naam hij sprak; de Heere alleen vordert van allen "hoort naar Mij. " Indien nu de knecht die

hier spreekt, begint met voor zichzelf dezelfde oplettendheid te eisen, die anders slechts door Jehova verwacht wordt, dan is hiermede aan dien Knecht de grootste heerlijkheid, ja de heerlijkheid Gods toegekend. De tijdelijke ondergeschiktheid van dezelfde knecht blijkt echter uit de verklaring, dat de Heere hem heeft geroepen, gelijk Jezus van Nazareth zo dikwijls later heeft verklaard, dat Hij één is met den Vader, en dat Hij evenwel gezonden is door dien Vader.

10. Zingt, alle gij volken der aarde! van wege zulk een heil, dat u wacht, een nieuw lied, gelijk het tot hiertoe in de heidenwereld en ook in Israël nog niet is gehoord, een lied, dat ten gevolge der nieuwe grote daden Gods uit dankbaarheid des harten voortkomt (Ps. 33:3), Zingt Zijnen lof van het einde der aarde, deze moet van het ene tot het andere einde weerklinken; gij, die ter zee vaart 1), gelijk de Feniciërs en andere ter zee varende volken, moet in dien lof instemmen, en al wat daarin is, wat in de zee leeft en zich beweegt (Ps. 96:11), gij eilanden en hun inwoners! met één woord: al wat leeft!

1) De zeevaart is ook dienstbaar geweest en is nog altijd dienstbaar aan de verkondiging van het Evangelie, niet alleen doordat er altoos ook enkele dienaars des Heren op de schepen, en niet enkel als ondergeschikten, maar ook als gezagvoerders varen, maar bijzonder door het overbrengen van zendelingen naar verre landen.

Gij, die ter zee vaart, brengt deze tijding uit Judea (waar Christus geboren is, geleefd heeft en het Evangelie verkondigd heeft) naar de afgelegenste delen der aarde, opdat die zich bij u mogen voegen in het zingen van Gods lof over de wonderbare goedertierenheid en genade aan u bewezen.

11. Laat de woestijn en hare steden 1) de stem verheffen tot verheerlijking Gods, met de dorpen, die Kedar bewoont, een wild strijdlustig volk, dat ene rondzwervende leefwijze heeft (Hoofdstuk 21:16 vv. Ps. 120:5); laat hen juichen, bezingende den roem van Jehova, die in de rotsstenen 1) wonen, gelijk die te Petra in het Edomieten-gebergte (Num. 20:17), en van den top der bergen af schreeuwen, dat die daarop wonen, mede uitroepen de ere Gods.

1) Of, in de rotsstad, de nu nog door hare ruïnen beroemde Wadi Musa. Zij, de inwoners van die stad, werden evenzeer opgeroepen om te juichen over het heil des Heren.

Duidelijk blijkt het hier, dat de Heere de heidenen oproept, om Zijnen Naam de eer te geven, de ere te geven om het heil, hetwelk Hij beschikt aan al Zijn volk, terwijl Hij Zijne vijanden bestrijdt en overweldigt.

12. Laat ze, alle die volken, den HEERE de ere geven, die zij tot hiertoe in den dienst hunner valse goden Hem onthouden hebben en Zijnen lof in de eilanden, in alle landen der heidenwereld (Hoofdstuk 41:1) verkondigen (Ps. 66:1 vv.).

13. De HEERE zal, opdat alle landen van Zijnen lof vervuld worden (Hoofdstuk 6:3; Habakuk. 3:3) uittrekken ten strijde tegen den afgodendienst, als een held, die reeds vele slagen zegenrijk geslagen heeft; Hij zal den ijver, die een tijd lang als het ware onder de as

verborgen was, opwekken en tot ene heldere vlam aanblazen als een krijgsman, wanneer hij zich na een tijdlang rust tot nieuwen strijd verheft; Hij zal juichen, ja, Hij zal een groot getier maken, een sterk krijgsgeschrei aanheffen; Hij zal Zijne vijanden overweldigen 1) en als een held hen zonder moeite neder houwen.

1) De schildering is anthropomorphisch (in uitdrukkingen aan 't menselijke ontleend) sterk en stout, zo als dit de beslistheid en levendigheid der Israëlitische Godsidee toelaat zonder gevaar van misverstand.

Dit is ene geheel andere komst dan de straks getekende. Daar heet het van de komst des Heren: "Hij zal niet schreeuwen enz. " hier komt Hij als de Heere met Zijne legerscharen en haar wapengedruis, om Zijne vijanden te oordelen en Zijne aanbidders te verlossen. Het is des Heren komst in heerlijkheid.

Aldus wordt ook de voortgang van het Evangelie vertoond in Openbaring 6:2. Christus ging hier al overwinnende voort om meer en meer te overwinnen. Het ambt der Apostelen wordt hun strijd genoemd, en elk van hen was een krijgsknecht van Christus. En hun grote Veldheer zelf, met hen ten strijde getogen, zal hen ook tot naijver aanzetten en met grote jaloezie voor zijn Naam en eer doen ijveren.

14. Ik heb van ouds een tijd lang gezwezen, 1) zegt de Heere; Ik heb Mij stil gehouden, bij hetgeen op aarde geschiedt en Mij ingehouden, Mij teruggehouden van werkelijk ingrijpen (Hoofdstuk 57:11. Ps. 50:21), gelijk Ik gedaan heb sedert Ik Mijn volk hulpeloos aan zijne verdrukpers prijs gaf. Ik zal echter, nu uur en tijd van redding en verhoging is gekomen, uitschreeuwen kreunen als ene, die baart; gelijk zij lang zich inhoudt, maar eindelijk hevig uitbarst en niet ophoudt, voordat het kindeke geboren is, zo zal Ik na lang zwijgen niet rusten, voordat de verlossing en het heil van Mijn volk is tot stand gebracht; Ik zal ze verwoesten, en te zamen opslokken. 2)

1) Als er van God gezegd wordt, dat Hij van ouds, d. i. een tijdlang gezwezen heeft, dan wil dat zeggen dat Hij tot nu toe de gebeden om redding en verlossing van Zijn volk onbeantwoord heeft gelaten, dat Hij derhalve gewacht had om te redden. (Ps. 28:1. Habakuk. 1:13).

2) In het Hebr. Eschoom we-esch'afjachad. Beter: Ik zal zwoegen en hijgen tegelijk. Deze woorden worden in den grondtekst op het nauwst verbonden met de vorige: Ik zal uitschreeuwen als ene die baart. Het beeld wordt derhalve doorgetrokken. Gelijk ene barende vrouw, niet alleen schreeuwt maar ook zwoegt en hijgt, terwijl zij hare krachten inspant, opdat het tot de geboorte moge komen, zo ook wil de Heere zeggen, zal Ik Mij hier tonen. Ik zal niet rusten, maar alle krachten inspannen, opdat het tot een wedergeboorte van Mijn volk moge komen.

De Heere voorspelt het hier derhalve, dat Hij bezig is, iets heerlijk groots te voorschijn te brengen.

15. Ik zal, daar het werk, hetwelk Ik voor heb, tevens ene omkering der gehele wereld noodzakelijk maakt, bergen en heuvelen woest maken, dat zij kaal en naakt zijn; en al hun gras zal Ik door den gloed Mijner gerichtten doen verdorren; en Ik zal de rivieren tot eilanden, tot droge waterloze streken maken, en de poelen uitdrogen, zodat de gehele gedaante der aarde ene juist tegenovergestelde zal worden.

16. En Ik zal de blinden 1) de leden van Mijn volk, wie hun vroegere misdaad en hun tegenwoordige straf alle geestelijke kracht om te zien, ontnomen heeft, leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben, omdat zij van wege hun geestelijke blindheid het doel Mijner raadsbesluiten, dat eerst door den uitslag openbaar wordt, verstaan. Ik zal de duisternis voor hun aangezicht, den toestand van ellende zonder uitzicht, waarin zij zich thans bevinden, ten licht maken, daar het nu blijkt, hoe getrouw Ik het gemeend heb, en a) het kromme tot recht, daar Ik alle hindernissen uit den weg ruim, die zich in het vreemde land tegen hun heil en hun redding stelden; deze dingen, die Ik hier heb genoemd, zal Ik hun doen en Ik zal hen niet verlaten, maar hen met alle macht der liefde aannemen.

a) Jes. 40:3, 4.

1) De blinden zijn hier de zondaren, die zich door God laten leiden. Een blinde moet geleid worden, en den weg, langs welchen hij geleid wordt, kent hij niet, hij vertrouwt zich ganselijk toe aan zijnen geleider. Wij moeten ons laten leiden door God; daartoe moeten wij ons kennen en erkennen als geestelijk blinden, zo als wij werkelijk zijn. God kent ons als zodanig alleen, en daarom wil Hij ons leiden en leidt Hij ons werkelijk door Zijn woord en door Zijn Geest langs de ons onbekende paden des heils naar de eeuwige vaderstad. Is het wonder, dat wij, wanneer wij ons aan Zijne leiding onttrekken, of er ons tegen verzetten, verloren gaan? .

Forerius zegt: de profeet voorspeld hebbende het verderf der goddelozen, verkondigt hier de verlossing der uitverkorenen. Deze noemde hij blinden, welke wandelden in de duisternis en afdwaalden op kromme paden. Hen heeft Christus tot zich gebracht door enen weg, dien zij niet kenden; want Hij heeft hen doen komen tot de wet der rechtvaardigheid, welke zij meenden te kunnen bereiken door hun verdiensten zonder het geloof.

Calvijn tekent terecht aan dat, het zijn de versaagden en hopelozen, die geen weg meer zien en geen uitkomst verwachten. Want wel wordt hier ook van de geestelijk ellendigen gesproken, maar wij moeten niet over het hoofd zien, dat ook deze woorden weer troostwoorden zijn voor het volk in de ballingschap. Deze worden hier gewezen op tijdelijke en geestelijke redding en verlossing, en in hen geheel de Kerk.

17. Maar die zich op gesnedene beelden verlaten, in plaats van op Mij te vertrouwen, die tot de gegotene beelden zeggen: Gij zijt onze goden, zij, die zich door Mijne tegenwoordige straffen niet tot bekering van hun afgoderij laten leiden; die zullen achterwaarts keren, getroffen door Mijne vernietigende macht, zullen zij te gronde gaan en met schaamte beschaamd worden.

a) Ps. 97:7. Jes. 1:29; 44:11; 45:16.

Vs. 14-17. Spotten wij niet met de sterke taal, waarin God wordt belichaamd, die gelijk een held voorttreedt, snuivend van toorn en gloeiend van strijdlust, luid schreeuwend als een, die haast, om ene nieuwe wereld voort te brengen; want de mens heeft de levendigste zinlijkste voorstelling nodig, om den persoonlijk werkenden God te begrijpen. En zien wij niet in den strijd der wereld met het woord Gods de trouwe waarheid van het beeld, dat bergen en heuvels verwoest worden en hun gras verdort, dat stromen en vijvers verdrogen? Dezelfde God, die, in gloed ontvlamd, bergen en heuvels verwoest, leidt door oneindige liefde gedrongen, blinden op wegen, die zij niet kennen, maakt duisternis licht en krommingen recht. Israël in zijne blindheid zou waarlijk den weg naar huis niet gevonden hebben, indien de Heere Zijn werk der genade niet besloten en uitgevoerd had. Het in de eerste plaats historisch bepaalde woord heeft echter den meest omvattenden zin van algemene waarheid: wat ware de mens zonder de onzichtbare leiding door de hand Gods? Een blinde op paden, die hij niet kent, van duisternis omvangen. Ook in Israël wilden velen, naar des mensen zin en wijze, hun eigene leidlieden zijn, of zij bouwden op de hulp van zelfgemaakte goden; die worden nu, wanneer zij de hand Gods gevoelen, door verterend gevoel van schaamte doordrongen.

Jehova's roemrijke gerustheid en heldendaden ontpoppen de valse goden tot diepe beschaming van hun vereerders. Want zo de valse godsdiensten vallen, wordt Israël's verlossing tegelijk de verlossing der Heidenen.

18. Hoort dan, opdat het u niet ga, zo als in vs. 17 gezegd is, maar integendeel de belofte in vs. 16 aan u vervuld worde, gij doven! gij leden van Mijn volk Israël, die u tot hiertoe voor alles, wat Ik in wet en profeten tot u gesproken heb, zo onvatbaar betoond heb, alsof gij niet kon horen! en schouwt aan, sluit niet verder in opzettelijken tegenstand de ogen, gelijk gij tot hier toe hebt gedaan, gij blinden; opent ze integendeel wijd, om te zien 1).

1) Deze roeping tot de doven om te horen en tot de blinden om te zien, komt overeen met die van den man met de verdorde hand in het Evangelie, die bevolen werd zijn hand uit te steken, hetgeen hij niet kon doen, want, zo hij niet getracht had dat te doen ter zijner herstelling zou hij nooit genezen zijn geworden, schoon zijn genezing niet aan zijn eigen doen, maar aan de Goddelijke macht was toe te schrijven.

19. Of zou u het verwijt niet gelden, dat Ik zo even gedaan heb? Ach! wie is er blind in den geestelijken zin van het woord, als Mijn knecht Jakob 1) (Hoofdstuk 41:8), en doof, gelijk Mijn bode, dien Ik zende, als dit Mijn uitverkoren volk, dat ene profetische roeping heeft voor alle overige volken der aarde? Wie is blind 2) gelijk de volmaakte, de aan God overgevene en wie is blind, gelijk de knecht des HEREN, die hem bij Zijne zegenrijke bedoelingen voor de wereld tot een middelaar dienen moet?

In Hoofdstuk 41:8 vv. werd de knecht van Jehova geliefkoosd en getroost, terwijl daar met afzien van de menigte, die van hare roeping was vervallen, dat ware Israël in aanmerking kwam, dat troost behoefde. In Hoofdstuk 42:1 vv. werd die Eéne op den voorgrond gesteld,

die als het centrum van dezen inwendigen kring van Israël en als hoofd van het lichaam van Israël is; op onze plaats daalt men weer van dat toppunt tot op de benedenste basis (zie op vs. 1) terug en de knecht van Jehova wordt berispt en bestraft wegens de sterke tegenstelling, waarin zich zijn gedrag tot zijne roeping, zijne werkelijkheid tot zijn idee bevindt.

2) Zo duidelijk mogelijk blijkt het wel dat hier onder "knecht des Heren", niet de Messias is te verstaan, maar Israël zelf, in zijn verdwaasden en voor Gods Woord doven toestand. Want wel wordt Abraham's nakroost hier genoemd, bode Gods en volmaakte, maar dit ziet op zijn roeping onder de volken wat het eerste betreft, en wat het tweede aangaat, dit betekent eigenlijk, het aan God overgegevene. Vandaar dat de Heere God in de volgende verzen bestraffend en vermanend optreedt.

20. Gij ziet wel vele dingen, gij hebt vele bewijzen van Gods liefde en genade ondervonden, maar a) gij bewaart ze niet; neemt de daarin liggende vermaningen niet ter harte; ofschoon hij de oren opendoet, de aanhoudende prediking niet kan ontwijken, zo hoort hij toch niet, omdat het niet inwendig opneemt, wat het uitwendig verneemt; daarom heten zij terecht een doof en blind volk.

a) Rom. 2:2 vv.

Zo spreekt ook Paulus (2 Tim. 3:7) "die altijd leren en nimmermeer tot de kennis der waarheid kunnen komen. " Wij hebben dit in 't pausdom ondervonden. Het aantal leraars was groot genoeg, er waren toehoorders in menigte, en toch, wie was er onder zo groot ene menigte van leraars en toehoorders, die een vers uit den psalmbundel, een van de tien geboden, een gedeelte van het "Onze Vader" waarlijk in zijn binnenste gevoelde.

21. De HEERE had, ondanks zulk ene onvatbaarheid en geestelijke blindheid en doofheid van Israël, waardoor het een onverbeterlijk volk blijkt te zijn, toch nog in Zijne genade lust aan hem, daar Hij altijd voortgaat Zich te openbaren en Zijn raadsbesluit tot zaligheid te verwezenlijken; dat doet Hij om Zijner gerechtigheid 1) wil, in welke Hij de eens gegevene toezeggingen en beloften trouw wil volbrengen; Hij maakte hem groot door de wet, en Hij maakte hem heerlijk 2) door de vervulling der daarin vervatte beloften.

1) Gerechtigheid heeft hier de betekenis van waarheid en trouw. Zijne gerechtigheid is voor al Zijn volk en gunstgenoten, genadevolle waarheid en lieflijke trouw. Van Zijne gerechtigheid ervaren Zijne kinderen de lieflijke, Zijne vijanden de gestrenge zijde.

2) Letterlijk staat er: Hij heeft groot gemaakt een wet en heerlijk gemaakt. Onze Staten-Overzetters hebben er het woordje door tussen in gevoegd en daarom het groot en heerlijk op Israël toegepast. De Engelse vertaling heeft: Hij zal de wet groot en heerlijk maken. Anderen vertalen: (Del.) Hij gaf een wet groot en heerlijk. Nog anderen (Cheyne): Het was Jehova's genot om Zijner gerechtelijke wil te maken een wet groot en heerlijk.

Henry tekent aan: De wet is waarlijk eerwaardig om de grote dingen, welke zij in zich behelst, en als de mensen dezelve niet willen verheerlijken door ze te gehoorzamen, zal God zelf die verheerlijken door hen wegens hun ongehoorzaamheid te straffen.

22. Maar van dit welgevallen Gods in hen, geeft wel Israël's tegenwoordige toestand niets te aanschouwen, nu is het integendeel in zijne ballingschap een beroofd en geplunderd volk, een volk, dat geen eigen koninkrijk, geen vaderland gene heilige stad en geen tempel meer heeft; zij zijn allen in 't land der ballingschap verstrikt in de hollen en verstoken in de gevangenhuisen, in ellendige en smadelijke slavernij overgegeven; zij zijn tot enen door van vreemde volken geworden, en er is niemand, die ze redt, gene menselijke macht zou ze uit de diepe vernedering kunnen opheffen; zij zijn geworden tot ene plundering, en niemand zegt: Geeft ze weer; onder alle mensen denkt er niemand aan, om een enkel woord ten hunnen behoeve te spreken.

23. Indien nog maar Israël ten minste die schreeuwende tegenspraak, waarin zijn tegenwoordige toestand met zijne oorspronkelijke heerlijkheid staat, wilde ter harte nemen en ophouden doof en blind te zijn! maar wie onder ulieden neemt zulks ter oren? wie merkt op, zo vraag ik, de profeet, om u, mijn volk! tot nadenken te brengen, en wie hoort, wat hierna zijn zal? Gij zijt even onverschillig omtrent uw toekomstig lot.

24. Wie, vraagt het u zelve af, heeft Jakob tot ene plundering overgegeven aan de vijandelijke machten, en Israël den rovers? Is het niet de HEERE, Hij, tegen wie wij, want ik zonder mij zelve van het geheel des volks niet uit (Ezra 9:6 vv.) gezondigd hebben? want, is het niet alzo? zij wilden niet wandelen in Zijne wegen, en zij hoorden niet naar Zijne wet. 1)

1) De Profeet wijst zijn volk op de eerste oorzaak der ellende. Zo dikwijls zoekt men het bij de tweede oorzaken, en van daar dat de roede dan ook geen vruchten draagt. De Profeet toont hier het nauwste verband aan tussen Israël's straf en Israël's zonde, of tussen Israël's zonde en Israël's straf, en, terwijl hij zich zelve er bij insluit, spreekt hij van de ongerechtigheid, opdat het in waarheid tot erkenning van zonde zou komen en de weg gebaad tot wegneming van de roede en opheffing van de straf.

25. Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid Zijns toorns en de macht des oorlogs; de legerscharen der Chaldeeën (2 Kon. 24 en 25) heeft Hij als een verterend vuur tegen hen opgewekt; en Hij heeft ze door middel van dit vuur rondom in vlam gezet, zodat zij helder opbranden; doch zij, die reeds midden in de vlammen zijn, merken het niet, dat dit alles alleen ene welverdiende straf van God is; en Hij heeft ze in brand gestoken, Hij heeft, nadat alle steden en plaatsen in het land te gronde waren gegaan, ten laatste ook Jeruzalem met den tempel tot een puinhoop doen worden; doch zij nemen het niet ter harte.

Nu zouden wij zeggen, is het met Israël tot een einde gekomen; doch nu volgt onmiddellijk (Hoofdstuk 43:1) de heerlijkste troost.

HOOFDSTUK 43.

DE KERK HEEFT VERTROOSTING IN CHRISTUS EN ZIJN LIJDEN.

IV. Vs. 1-28. De vierde rede. Nadat de tijd van straf in Hoofdstuk 42:24 v. eindigt, neemt de Heere Zijn volk dat Hem dierbaarder is dan de grootste en heerlijkste volken der wereld, weer in genade aan. Hij heeft, als een waar Vader aan zijn ongehoorzaam kind de straf niet mogen onthouden, en daarom de golven van ongeluk en de vlammen van loutering over zijn hoofd laten in elkaar slaan; maar Hij zelf gaat met hen door water en vuur, opdat het niet verdorven worde, en nu geeft Hij volken voor hen, om het uit de gevangenis los te kopen, en zal Hij het uit zijne verstrooiing verzamelen van alle vier de wereldstreken af (vs. 1-7). De rede verkrijgt hierop ene nieuwe wending. De Heere, die de zo even beloofde verlossing van Zijn volk, lang voordat zij plaats heeft, aankondigt, gaat even als Hij reeds vroeger gedaan heeft in enen strijd met de heidense volken, waartoe Hij ook zijn volk roept, dat tot hertoe zo doof en blind was, maar waaraan oren en ogen om te horen en te zien geenszins ontbraken. De heidenen hebben genen onder hun goden aan te wijzen, die ooit iets toekomstigs voorzegt had, maar Israël weet een zeer bepaald getal te noemen, dat hem ene profetie van zijnen God geworden is, waaraan de wereldgeschiedenis ook de vervulling heeft aangebracht. Gelijk het nu daarin het bewijs heeft, dat zijn God alleen de waarachtige God is, zo heeft het daarin ook de verzekering, dat de voorzegging van zijne aanstaande verlossing verwezenlijkt zal kunnen worden ondanks alle hindernissen (vs. 8-14). Ten tweede male verkrijgt de rede ene wending. De oplossing verkondigende van het Chaldeeuwse wereldrijk als die om Israël's wil plaats heeft, wijst de Heere terug op de verlossing uit Egypte en de wonderen in de Schelfzee. De glans der heerlijkheid van deze gebeurtenis uit den voortijd zal nu verbleken voor den glans van hetgeen Hij met Zijn volk voorheeft, namelijk het enen weg te banen door de onherbergzame woestijn en het waterstromen te laten vloeien in de dorre plaatsen, en in dezen zegen ook de onbezielde schepping te laten deelnemen. Maar het is niet de verdienste der werken van de zijde van Israël, waarom zulke grote dingen aan het volk geschieden, maar vrij genade, die de zonde draagt en ze uitdelgt (vs. 15-25).

1. Maar nu, 1) nadat gij in de ballingschap (Hoofdstuk 42:24 vv.) zulk ene zware straf hebt geleden (Hoofdstuk 40:2) en de liefde, die achter dien toorn zich verborgen had, zich weer openbaren kan (Hoofdstuk 48:9 vv.), also zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob! de Heere, die uit de verstorven leden van Abraham en van zijne vrouw u als uit niets heeft voortgebracht (Gen. 18:10 vv. Rom. 4:17 vv. Hebr. 11:11 vv.), en uw Formeerder, o Israël, die de zeventig van Jakob's huis, welke naar Egypte kwamen, daar tot een groot volk heeft doen worden (Exod. 1:1 vv. Hand. 7:17): Vrees met, dat gij in dezen nood zoudt omkomen; dat kan en mag niet geschieden, daarvoor staat uwe gehele vroegere geschiedenis u borg; want Ik heb u verlost uit Egyptes vijandige overmacht, die u dreigde te vernietigen (Exod. 3:7 vv.); Ik heb u daarna, als het verbond aan den Sinaï werd gesloten, bij uwen naam geroepen, uwen naam uitsprekende, en tot u gezegd: gij zijt de Mijne 1) (Exod. 19:4 vv.

1) Duidelijk geeft de grondtekst aan door dat maar nu, dat de Heere nu Zijn aangezicht in liefde weer wendt tot Zijn volk, nadat het zo lang in toorn op hen heeft neergezien.

Met het slot van het vorig vers had men mogen verwachten, dat de Heere Zijne oordelen zou aankondigen en zijne straffen verder blijven oefenen, maar neen, de Heere komt hier met het: vreest niet. Ja, hoe zondig en diep ellendig ook Israël's toestand was, het was toch door Hem geformeerd. En gelijk Hij op geestelijk gebied het werk Zijner handen niet laat varen, also zou Hij zich ook betonen aan het diep ellendig Israël. Jakob-Israël werd door den Heere niet vergeten. Als Hij het in de engte had gedreven, zou Hij zich ook betonen een machtig Uithelper te zijn.

2) Daarin lag de vaste grond der hope voor Israël's behoud. Omdat het Gods heerlijk verlost en duur gekocht eigendom was, zou het niet uitgeroeid worden. Heerlijk beeld der Kerk. Omdat de Kerk, die zalig wordt, door den Drie-enigen God gekend wordt als Zijn eigendom, daarom zal ook geen helse macht haar overweldigen, maar zal zij eenmaal heerlijk verlost worden.

2. Deze uwe verkiezing, die nog vast staat, beschermt u ook heden tegen de vernietigende macht ook van de allervijandigste krachten, en redt u ook door de allergrootste, schijnbaar niet te ontkomen gevaren heen (Ps. 66:10 vv.). Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, om den wille van deze uwe verkiezing, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomden-denk aan de geschiedenissen van Schelfzee en Jordaan (Exod. 14:15 vv. Joz. 3:14 vv.); wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken 1) denk aan de geschiedenis van Daniël's drie vrienden (Dan. 3:19 vv.).

1) Door water en rivieren, alsmede door het vuur en de vlammen te gaan, zegt in den stijl der Hebreeuwen, aan zware ellende en de meest dreigende gevaren blootgesteld te wezen.

Als zij door wateren van verdrukking en het vuur der onheilen of der beproeving moesten gaan, en zich in de moeilijkste en treurigste omstandigheden bevinden, zou Hij hen bij de hand vatten en hen door het zelf heen leiden, zodat geen stroom hen overvloeien, geen vuur hen branden zou.

3. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige Israël's, uw Heiland, 1) en kan u daarom niet aan uw lot overlaten; Ik heb Egypte, Morenland, Ethiopië en Sheba, Meroë (Gen. 10:7) gegeven tot uw losgeld in uwe plaats, daar Ik tot uwe bevrijding door den Perzischen koning Cyrus vast besloten ben.

1) Beter: Want Ik, de Heere, ben uw God, de Heilige Israël's, ben uw Heiland. De Heere bepaalt hen er dus bij, dat Hij hun Verbonds-God is, dat Hij, de Heilige Israël's hun Heiland, hun Verlosser is. Zijn eer als de HEERE en zijn roem als de Heilige is er mee gemoeid, om hen weer uit de slavernij te verlossen. Ook van het geestelijk Israël geldt dat in de hoogste mate.

4. Van toen af, 1) dat gij als de nakomelingschap van Abraham, mijnen vriend (Hoofdstuk 41:8) kostelijk zijt geweest in Mijne ogen, zijt gij verheerlijkt geweest, is uw voorrang boven anderen openbaar geworden, en Ik heb u als het volk van Mijn eigendom lief gehad; daarom heb Ik, gelijk Ik in vs. 3 zei, gewone mensen, waaraan Ik gene bijzondere waarde hechtte,

omdat zij in gene bijzondere betrekking tot Mij staan (Jer. 32:20), in uwe plaats gegeven, en volken, als de daar genoemde, in plaats van uwe ziel, 1) om uwe vrijheid te kopen (Spr. 11:8; 21:18).

1) In het Hebr. Meeascher. Beter: Daarom dat. De Heere geeft hier aan, waarom Hij volken, mensen, in hun plaats tot een losprijs, tot een losgeld heeft gegeven. Het is omdat zij kostelijk zijn in Zijne ogen, verheerlijkt zijn geweest en Hij hen heeft liefgehad. Deze losprijs is het los- of zoengeld voor begane overtredingen.

1) Waarschijnlijk was Cyrus van mening ook deze landen te veroveren, daar de Egyptenaren als landgenoten van Croesus en van de Babyloniërs zijne vijanden waren; intussen volbracht dit eerst zijn opvolger Cambyses (Ezra 1:4). Als veroveraar van het Babylonische rijk had hij nu aanspraak op de Israëlieten, die Babylonische onderdanen waren. Jehova zal echter, daar de Israëlieten moeten vrij worden en naar huis terugkeren, door de onderwerping van andere volken hem schadeloos stellen, gelijk Hij desgelijks Nebukadnezar (Ezechiël. 29:18 vv.) zijne vergeefse pogingen voor Tyrus met Egypte vergoedde.

Dat eerst Cambyses en niet Cyrus Egypte veroverd heeft, die dit slechts voornam (Herod. 1:153), vermindert de waarheid der belofte niet; genoeg, dat Egypte en de naburige rijken door de nieuwe Perzische macht onderworpen werden, terwijl het Joodse volk door deze zijne verlorene vrijheid wederkreeg.

Ene schone dichterlijke voorstelling; wanneer het ongeluk der slavernij en overheersing van het ene volk op het andere vergaat, worden deze laatsten gezegd, in verbloemde taal, het losgeld der eerste geweest te zijn.

5. a) Vrees dan niet, als zou iets uw terugkeren tot het vaderland, waartoe Ik besloten ben, kunnen ophouden; want Ik ben met u en zal ook weten te volbrengen, wat Ik besloten heb; Ik zal uw zaad, het hoofdbestanddeel van uw volk, van den opgang der zon, van het oosten van Babylonië brengen, en Ik zal u verzamelen van den ondergang, zo ver gij naar het westen onder de volken der aarde verstrooid zijt (Hoofdstuk 11:11 vv.).

a) Jes. 44:2. Jer. 30:10; 46:27.

6. Ik zal zeggen tot het noorden: Geef wat gij van Mijn volk bezit, en tot het zuiden: Houd niet terug degenen, die uit hun ellende (Hoofdstuk 42:22) vrij naar hun land moeten terugkeren; breng integendeel onder uw geleide en met uwe hulp (Hoofdstuk 14:2) Mijne zonen van verre en Mijne dochters van het einde der aarde. 1)

1) Hij zou de verstrooiden onder alle andere volken bijeen vergaderen en doen delen in de zegeningen van het algemeen. Sommige Joden waren door alle gedeelten van het Babylonisch rijk verspreid, doch God wist de welmenenden, de ware godvruchtigen, die lust hadden Hem in waarheid en oprechtheid te dienen, wel uit alle oorden bijeen te roepen en hen met de overigen tot hun land te doen wederkeren, hoe ver zij ook van de hand mochten zijn.

7. Een ieder, die naar Mijnen naam genoemd is, alle Mijne kinderen, en dien ik geschapen heb tot Mijne eer, met het doel, dat hij Mij verheerlijk; dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt volmaakt heb tot vaten Mijner barmhartigheid en tot dragers van den rijkdom Mijner genade.

Dit kan men gedeeltelijk vervuld houden bij de wederkering van de Joden uit Babel, en uit de landen dier heerschappij; maar tevens geven de woorden te kennen ene algemene herstelling van dat volk (zie Hoofdstuk 11:11, 12). Of men kan de plaats verklaren van Gods vergaderen van de uitverkorenen tot één lichaam (zie Efeze 1:10. Jes. 64:7). De uitdrukkingen geven dan hier te kennen het inbrengen der Heidenen tot de kerk, hun aanstelling tot mede-erfgenamen en hun vereniging tot één lichaam met de Joden; want de Heere heeft hen geschapen tot Zijne heerlijkheid, en opdat zij zouden verkondigen de deugden desgenen, die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 5:9, zie Hoofdstuk 49:5 Amos 9:12. Joh. 11:52). De bekering van de Joden en het ingaan van de volheid der Heidenen tot de gemeente des Heren, zullen gelijktijdig zijn, en elk dier dingen zullen dienen tot onderlinge hulp en voorzetting van elkaar (zie Hoofdstuk 66:12, 19

De Heere gebruikt hier drie woorden: scheppen, formeren en voleindigen, want het laatste woord heeft die betekenis. Het is om aan te duiden, dat al wat Israël is en wat Israël zal worden alleen door Hem, den Heere, is.

8. Breng voort, zo is Gods bevel aan mij, Zijnen Profeet, daar Hij nu de gerechtshandeling van Hoofdstuk 41 weer opneemt, het blinde volk tot de gerichtsplaats, het volk, hetwelk ogen heeft, en de doven, die oren hebben, namelijk Israël, dat zich zo onopmerkzaam betoont, hoewel het zoveel had te zien en te horen en nog heeft (Hoofdstuk 42:19 vv.).

9. Laat tevens al de Heidenen op dezelfde plaats samen vergaderd worden, en laat de volken voor het tribunaal des verstands verzameld worden, want zij moeten te meer bij deze handeling tegenwoordig zijn, daar het hun goden aangaat; wie, welke god, onder hen, onder de Heidenen, zal dit, wat in vs. 3 vv. is voorgezegd, reeds nu, terwijl vóór de vervulling nog ongeveer 170 jaren moeten voorbijgaan, verkondigen? (het werkelijk standpunt van Jesaja verraaft zich in onderscheiding van het ideaal-profetische, ook hier). Of laat hen ons doen horen de vorige dingen, hoe zij in vorigen tijd profeteerden en aanwijzen hoe het daarna vervuld werd; laat hen hun getuigen voortbrengen voor Mij en de Mijnen (Hoofdstuk 41:22), opdat zij gerechtvaardigd worden, dat die het aanhoren hoe zij bewijzen van hun godheid hebben gegeven; en het also blijke dat zij meer dan dode afgoden zijn, en men het horen en zegge, het daadzakelijk bewijs erkennende: Het is de waarheid, het is alles, gelijk de getuigen hebben meegedeeld.

10. Maar zij blijven uit, die getuigen, van welke zo even sprake was! De Heidenen kunnen niemand voorstellen, die ten gunste hunner goden met een bewijs kan voorkomen. Gijlieden zijt Mijne getuigen, o kinderen Israël's! spreekt de HEERE: welk ene onbedriegelijke kennis Ik van de toekomst bezit; want gij hebt daarvoor bewijzen in menigte, en gij zijt getuige, Mijn knecht, dien Ik uitverkoren heb (Jes. 41:8). Door middel van het verbond, waarin gij tot Mij zijt geplaatst, hebt gij reeds zoveel gehoord en ervaren, wat duidelijk bewijs voor Mijne

eeuwige kracht en Godheid is. Ik heb u veel laten ondervinden, opdat gij het weet, en Mij gelooft, en verstaat, dat Ik Die ben, namelijk de alleen ware God in tegenstelling van de nietige afgoden der Heidenen, opdat gij weet, dat a) vóór Mij geen God geformeerd is, en na Mij geen zijn zal. 1) Ik ben van eeuwigheid af alleen God geweest, zal het ook in alle eeuwigheid zijn, maar dat ook de door kunst gevormde en vergankelijke beelden, welke de Heidenen dienen, god zouden zijn, is in tegenspraak met zich zelf.

a) Jes. 41:4; 44:8; 45:21. 13:4.

1) In vs. 7-10 worden Israël en de volken weer opgeroepen om te getuigen wie waarlijk God is. God staat ook nu weer aan de ene en Israël en de Heidenen aan de andere zijde. De Heere roept de Heidenen op, opdat zij van hun afgoden het getuigenis mogen afleggen, wie van deze te voren heeft geprofeteerd, en zó geprofeteerd, dat het werkelijk is vervuld geworden, dat een ieder moet zeggen, dat is waar.

De Heidenen zwijgen echter, zij kunnen geen enkele profetie voorbrengen. En nu spreekt de Heere Zijn volk toe, hetwelk Zijne getuige is en tevens, uit kracht van het Verbond, Zijn knecht. Dat Israël heeft o zo duidelijk de bewijzen van Gods bestaan ervaren, en dat Israël zal moeten getuigen, dat de Heere alleen God is, dat vóór noch na Hem er geen God zal wezen. Hij is de geheel Enige, die waarlijk bestaat. Zijn Zijn heeft geen aanvang en geen einde.

11. Ik, Ik ben de HEERE, ben uitsluitend en alleen datgene, wat de naam van Jehova te kennen geeft, de Zijnde en als levend Zich openbarende (Hoofdstuk 42:8), en er is geen Heiland behalve Mij; want slechts Hij, die naar Zijn wezen de Heere is, kan Zich in Zijne werken als Helper en Redder betonen.

12. Ik heb, om uit den laatsten tijd een voorbeeld van Mijne wetenschap te noemen, verkondigd wat door en aan Sanherib zou geschieden (Hoofdstuk 36 en 37), en Ik heb overeenkomstig Mijne belofte, verlost uit den groten nood, waarin zich Jeruzalem bevond, en Ik heb het ook, lang voordat het geschiedde, doen horen, om u een bewijs te geven van Mijne waarachtige Godheid, en geen vreemd god (Deut. 32:16. Jer. 3:13) was onder ulieden, die zodanige dingen gedaan heeft, hoewel gij u dikwijls aan vreemde goden met uw hart hebt gehangen; en gij zijt Mijne getuigen, dat alles in waarheid is, gelijk Ik hier zeg, spreekt de HEERE, getuigen, dat Ik God ben, de alleen Sterke, de absoluut Machtige, die over het tegenwoordige en over de toekomst gebied voer.

13. Ook eer de dag was, 1) van eeuwigheid af, ben Ik de absoluut Machtige, de alleen Sterke, en er is niemand, die uit Mijne hand redden kan, die het door Mij ten gunste van Mijn volk besloten genadewerk kan verhinderen; Ik zal hetgeen Ik besloten heb, werken, en a) wie zal het keren, 1) dat ook niet werkelijk wordt volbracht, wat Ik Mij heb voorgenomen?

a) Jes. 14:27.

1) Anderen vatten het op in den zin: van dezen dag, of in den zin dat Israël en de Heidenen het nu, van dien dag af zullen zien, dat de Heere de alleen machtige God is, die God, die

alleen Zich als den waren God openbaart. In elk geval wil de Heere God het aan zijn volk betuigen, dat de tijd der ballingschap ten einde loopt, en Hij bezig is de vijanden van zijn volk te verpletteren.

2) De afgoden waren van gisteren, maar de God van Israël van eeuwigheid. Waarheid is ouder dan dwaling en Jehova zal verheerlijkt worden, als de beelden zijn vernietigd en de afgoderij niet meer is. De grote God verheft Zich, dat Hij alleen Redder is. Welke zijn de bewijzen? 1. Hij heeft ene oneindige en onbedriegelijke kennis, gelijk blijkbaar is uit de voorzeggingen van Zijn woord. Hij toonde of verkondigde nooit iets, dat niet vervuld is. 2. Hij heeft ene onweerstaanbare macht, gelijk blijkt uit de werken Zijner voorzienigheid. God heeft niet alleen voorzien en voorzegt, wat niemand anders kon voorzien, maar Hij heeft ook gedaan, wat niemand anders doen kon. De levende God zal werken wat Hij bepaald heeft, beide in genade en oordeel. (HENRY en SOORT).

De Heere God openbaart hier Zijne onweerstaanbare Almacht. Dat Israël tot nu toe in druk en ellende heeft verkeerd het was, dewijl het Zijn wil was. Hij heeft hun vijanden macht gegeven om over hen te heersen, maar nu Hij weer zal optreden als hun Verlosser, nu is er geen vijand zo sterk en geen volk zo machtig, dat Zijne plannen kunnen vrijdeld worden en Zijn werk vernietigd. Hieraan heeft dan ook alle eeuwen door Gods volk in de bangste tijden zich vastgeklemd, als het bad en smeekte om uitredding en verlossing.

14. Alzo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israël's, (vs. 3; Hoofdstuk 41:14 nader sprekende over het werk alsof het reeds volbracht ware. Om ulieder wil, 1) om uwe zaak, uw belang te behartigen en uit te voeren, heb Ik degenen, van wie in Hoofdstuk 41:2 vv. en 25 sprake was, den Medo-Perzischen koning Cyrus, naar Babel gezonden en heb hen allen vluchtig doen nederdalen, 2) te weten de Chaldeeën, in de schepen, waarop zij juichten. Door den inval van Cyrus heb Ik zulk een schrik onder de anders dappere Chaldeeën verwekt, dat zij zich in allerijl, al vluchtende in de schepen begaven.

1) Dit is, om uw zaak te behartigen, om u van een slavenvolk weer een vrij volk te maken, om u te verlossen uit de macht van den overweldiger. Men lette er echter op, dat de zaak van Israël hier inzonderheid is de zaak van den knecht des Heren.

2) In het Hebr. Horadthi barichim. Beter: Ik zal hen als vluchtelingen doen neerstorten. De Heere zegt hier dat Hij om Israël's wille d. i. om den knecht des Heren wille, Hij niet alleen de werktuigen van Zijn oordelen tegen Babel naar Babel heeft gezonden, maar ook dat Hij nu bewerken zal, dat zij al vluchtende, als vluchtelingen zich hals over kop zullen werpen in de schepen, waarop zij vroeger, als zij overwonnen hadden of een rijke lading aanbrachten, jubelden en juichten. De Chaldeeën bevoeren niet alleen den Eufraat, maar ook de Perzische golf en lieten hun schepen voornamelijk bouwen door de Feniciërs.

15. Ik ben, zo bewijs Ik daardoor, dat ik zo velen, vreemden en inboorlingen uit Babel naar de zuidelijke zeezijde henendrijf, de HEERE, uw Heilige; want als zodanig kent en erkent gij Mij, de Schepper van Israël, die Mijn doel met u niet onbereikt kan laten, ulieder Koning, die nooit toegeven kan, dat gij ooit onder de heerschappij der Chaldeeuwse verdrukkers staat.

16. Alzo zegt, ten opzichte van Babels verovering door Cyrus, en Israël's vrijlating uit zijne gevangenschap, de HEERE verder, die, gelijk de verlossing uit Egypte's slavernij (Exod. 14) aanwijst, in de zee enen weg, en in de sterke wateren een pad maakte.

17. Die door Farao's verstoktheid aanleiding gaf, dat deze, om de kinderen Israël's na te jagen en terug te voeren, wagens en paarden, heir en macht naar buiten voerde, maar te vergeefs voortbracht en liet uittrekken, en ten gevolge van Mijn gericht omkwam: te zamen zijn zij, wagen en paard, heir en macht, neergelegen, overstroomd door de terugkerende wateren; zij zullen niet weer opstaan, zij zijn uitgeblust, gelijk ene vlaswiek zijn zij uitgegaan, waaraan geen vonkje overblijft; als die in 't water gestoken is, zo is er niets van overgebleven.

18. Gedenkt der vorige dingen niet, niet aan deze geschiedenis van den uittocht uit Egypte, en overlegt de oude dingen niet, 1) alsof deze buitengewone geschiedenis in vorige tijden de enige in de geschiedenis der wereld zou zijn, door gene andere geëvenaard.

1) Deze woorden moeten geenszins in den volsten zin worden opgevat, alsof de Joden aan Gods vorige weldaden, bijzonder aan de verlossing uit het geweld van Farao niet meer moesten denken, niets minder dan dit; maar het geeft te kennen, dat de hier beloofde wederbrenging der verstrooide Joden in hun vaderland ene nog veel uitnemender weldaad wezen zou dan al de vorige, zodat de oude weldaden hoe groot en wonderbaar ook, door deze nieuwe enigermate minder opmerking verdienen zouden. Het is alsof de wereld zei: "Uwe verlossing uit Egyptes dienstbaarheid is zulk ene uitmuntende weldaad geweest, dat gij er altoos met dankbaarheid aan gedenken moet; " evenwel, de verlossing, waarvan Ik thans spreek, zal zo groot en wonderbaar zijn, dat alle vorige weldaden, hoe uitnemend ook op zich zelve, vergelijking van deze, nauwelijks herdenking zullen waardig wezen. Dergelijke voorstelling vinden wij in diezelfde zin meermalen. Jer. 16:14, 15; 23:7, 8).

In het vorige vers heeft de Heere herinnerd aan Zijne wonderdaden in vroeger dagen. Een wonder, hetwelk Israël nooit mocht vergeten, maar immer moest blijven gedenken, als het zijn Paasfeest vierde. Als derhalve de Heere hier zegt, denkt er niet aan, dan wil dit niet zeggen dat Israël die grote daden moest vergeten, maar dat het nu een nieuw bewijs van Gods wonderbare almacht en ontferming zou ontvangen, waardoor het stof zou ontvangen, om niet alleen achteruit, maar ook vooruit te zien. De Heere gebruikt derhalve deze woorden om Israël vertrouwend en hoopvol in de toekomst te doen blikken.

Het grootste wonder voor Israël was tot nu toe geweest, dat de Heere het door een sterken arm uit Egypte had verlost, het grootste wonder van den volgende tijd zou zijn, dat het op geheel bijzondere wijze uit Babel weer in Kanaän op eigen erve was gesteld.

Bovendien hebben we niet te vergeten, dat de Profeet hier niet alleen spreekt van wat op tijdelijk maar ook van wat op geestelijk gebied, ter verlossing van het geestelijk Israël, zou geschieden.

19. Ziet, Ik zal na een niet langen tijd a) wat nieuws maken, dat het oude verre in glans overtreft; nu, nog hij uw leven, zal het uitspruiten, zal het begin daarvan gezien worden; zult

gijlieden dat niet te zijnen tijd bij ondervinding weten en eerbiedig opmerken, dat Ik ook in dit opzicht Mijne beloften vervul? Ik zal Israël uit alle oorden verzamelen naar hun vaderland en hen daar zegenen. Ja, Ik zal in de woestijn enen weg leggen en rivieren in de wildernis, opdat het hun op dien tocht aan niets ontbreke (Hoofdst. 30:6 vv. 41:18 vv.).

a) Openb. 21:5.

20. Het gedierte des velds zal Mij eren, daar ook aan dit ten voordeel strekt, wat er geschiedt, de draken, (de jakhalzen, Hoofdst. 13:22) en de jonge struisen, die de woestijnen bewonen (Hoofdst. 34:13): want Ik zal, gelijk Ik gezegd heb, in de woestijn wateren geven en rivieren in de wildernis, om Mijn volk, Mijnen uitverkorenen drinken te geven, zodat zij veilig, en zonder gevaar van versmachten doortrekken.

Wij herkennen hier weer den profeet, die, gelijk wij na Hoofdst. 11 dikwijls opmerkten, niet alleen een medelijdend hart voor het wee der mensen, maar ook een open oor voor het zuchten der schepping heeft; hij weet, dat het einde van den lijdenstijd van Gods volk ook het einde zal zijn van den lijdenstijd der schepping; want de mensheid is het hart van het universum (de gehele wereld), en het volk Gods is (naar den geest) het hart der mensheid.

Het nieuwe, dat de Heere wil tot stand brengen, wordt voorgesteld onder het beeld van een terugkeer uit Babel, en wordt ook wat den tijd betreft daarvan niet onderscheiden. Maar zeker is het, wat de zaak betreft, geheel iets anders, dan de onbeduidende terugkeer uit Babel, dien wij uit Ezra en Nehemia kennen. Het is het wezenlijk komen van den Knecht Gods in Zijne heerlijkheid, dat hier met den ruimen blik des Geestes wordt aanschouwd. En nu zeggen wij in onze gebeden niet, of ten minste slechts in buitengewone gevallen: "God, Gij, die Israël uit Egypte verlost hebt, " maar: "God, Gij, die ons door Uwen Zoon van zonde en dood verlost hebt!" Het nieuwe heeft het oude, het grotere het kleinere op den achtergrond teruggedrongen.

21. a) Dit volk Israël heb Ik Mij geformeerd (vs. 1); zij zullen Mijnen lof vertellen, daarom zal Ik Mij op de boven beschrevene wijze in hen verheerlijken.

a) Luk. 1:74, 75.

Het oude is voorbijgegaan, alles is nieuw geworden. Dat is het grondthema van onzen profeet, dat door alle tonen van zijn heilig lied dringt. De wonderen der voorwereld vernieuwen zich, de woestijn wordt effen baan en de dorre wildernis met waterstromen verfrist. De vreugde des profeets verheft zich tot de stoutste vlucht des dichters. In het huilen der schakals en het schreeuwen der struisen, der eenzame bewoners der woestijn, hoort hij den lof van den Schepper des nieuwen levens, omdat zij hunnen dorst kunnen stillen uit de bronnen, die Hij opent, om Zijn naar huis wederkerend volk te drenken. Want het volk, dat hij Zich geformeerd heeft, zal Zijn roem vertellen.

22. Dit sluit echter alle verdiensten van eigen werken aan Israëls zijde uit, gelijk reeds zijne roeping en verkiezing aanwijst. Doch gij hebt Mij, alzo is de zaak, niet aangeroepen, o Jakob! als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israël Gij hebt Mijnen dienst niet een voorrecht geacht,

maar een hard juk. Gij hebt Mij of in tegenzin of ganselijk niet gediend. Ik ben het echter, die u in vrije liefde ben tegengetreden (Joh. 15:16).

23. En ook na, uwe roeping, waar was uwe verdienste; was er ene getrouwe, nauwkeurige godsdienst overeenkomstig aan de voorschriften der wet? Integendeel! Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen, en met uwe slachtoffers hebt gij Mij niet geëerd. Gij hebt, toen gij nog in uw vaderland waart, meestal ter ere van vreemde goden gerookt, of Mij met een hart, dat verre van Mij was, willen dienen (Hoofdst. 1:11 vv.). Ik heb u ook daarna, sedert gij in het land der ballingschap vertoeft, Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook; van dat alles zijt gij in 't vreemde land verschoond gebleven; het was u door Mij zelfs onmogelijk gemaakt.

24. Mij hebt gij geen kalmus, specerijriet, zo als dat bij heilige handelingen gebruikt werd (Exod. 30:24) voor geld gekocht, en met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt

1) Terwijl Ik u geen arbeid en moeite veroorzaakte door dergelijke diensten te vragen, hebt gij juist het tegenovergestelde gedaan. Gij hebt Mij niet gediend, maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uwe zonden, gij, hebt Mij vermoeid met uwe ongerechtigheden, 2) daar gij ze als een last op Mij hebt geworpen, die Mij zwaar was.

1) Vs. 22-24 worden op onderscheidene wijzen verklaard. Volgens sommigen wordt hier alleen gesproken van Israëls zonde vóór de ballingschap. (Hengstenberg, Stier, Naegelsbach e. a.). Volgens anderen wordt hier bedoeld op de zonde van Israël gedurende de ballingschap. (Delitzsch, Ewald e. a.). O. i. wordt hier gesproken van Israëls zonde vóór en na de ballingschap, vs. 22-23a vóór en 23b-24a tijdens de ballingschap. In de dagen der ballingschap toch kon Israël God de offeranden niet brengen, dewijl het van den tempel verstoken was.

2) De tegenstelling is zeer opmerkelijk. God had de Joden niet gemaakt, om Hem met hun offers te dienen, maar zij hadden Hem gemaakt als iemand die met hun zonden gediend was. Hij had hen niet door Zijne geboden vermoeid, maar zij waren verdrieten voor Hem geworden, wegens hun ongehoorzaamheid.

De Heere zegt hier, en wel de Engel des Verbonds, dat Israëls zonden op Hem als een last rustten. Zij hadden Hem door hun zonden een zwaren last bezorgd, maar Zijne ongehoudene liefde had dien last op Zich genomen. En waar Hij vrijwillig dien schuldenlast op Zich had genomen, daar zou Hij dezen ook opnemen en weer wegwerpen door de zonde uit te delgen, te verzoenen.

25. Ik, die ze alleen kan dragen, neem ze dan ook op Mij, opdat er een einde aan kome, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg a) om Mijnentwil 1), omdat Ik de heilige en waarachtige God ben, die Zijn tot een eigendom geroepen volk niet voor eeuwig aan de zonde kan overlaten; Maar de verlossing, waartoe Ik besloten heb, ook moet ten uitvoer brengen, en Ik gedenk uwer zonden niet, wanneer zij betaald zijn. Ik zal den kwijtbrief afgeven, en het zal zijn, alsof zij er nimmer waren.

a) Ezech. 36:22 vv.

1) Om Mijne eer, Mijne barmhartigheid en Mijne vrijwillige liefde jegens u, maar niet om uwe verdiensten.

Hier ziet men hoe God en Zijn ware Knecht (de Engel des Verbonds = de Heere, Maleachi 3:1) één is tegenover den bozen knecht, den zondigen Jakob Israël. Maar evenzo is ook de ware Knecht des Heeren met de wederkerenden in Israël, met het vrome overblijfsel van Jakob-Israël een. De innige gemeenschap der onderscheidene personen is het grondgeheimenis des eeuwigen levens, dat in het N. Verbond in den Vader en den Zoon, die mensenzoon geworden is, en in de wedergeboorte, waardoor zondaren kinderen Gods in Christus werden, geopenbaard, maar niet verklaard is. Jezus spreekt het uit, wanneer Hij zegt: "Ik, Vader in U en Gij in Mij, en Ik in hen. " In deze wezenlijke gemeenschap van onderscheidene personen ligt de feitelijke oplossing van tegenstrijdigheden, die anders niet op te lossen zijn zouden. De boze knecht, die met zijne onreine godsverering Gods ere niet zoekt, veroorzaakt met zijne zonden, moeite en arbeid niet alleen den waren Knecht Gods, den Engel des Verbonds, dien God ten verbond onder het volk gegeven had (Jes. 42:6), maar de Heere zelf, die in dezen waren Knecht is; de Heere zelf lijdt in Hem door dezen bozen knecht en werkt lijdende voor hem. Terwijl voorts de ware Knecht de kwade zaak des bozen knechts tot de Zijne maakt en in liefde één met hem wordt, draagt Hij zijne schuld als eigene schuld en deelt hem onder moeite en arbeid zijne gerechtigheid mede. Door Zijn werken en lijden voor hem maakt Hij hem rechtvaardig en delgt Hij zijne overtredingen uit. En ook dit doet de Heere zelf in den waren knecht. Dit geeft de Heere in het volgende vers te kennen. De geheimenis des eeuwigen levens is openbaar geworden, maar eerst in de menswording, het lijden, de werken en werkingen van Jezus Christus.

2) "Ik, Ik delg uwe overtredingen uit. " Waarom? "Om Mijnentwil. " Hij kan u niet vergeven om uwentwil, dat ziet gij duidelijk; ook gevoelt gij, dat Hij u niet om der wille van anderen kan vergeven; maar om "Mijnentwil" spreekt Hij, opdat Ik Mij moge verheerlijken. Niet in u, maar in Zijn eigen groot hart vindt Hij de beweegreden, om Zijne genade heerlijk te maken.

Jehova zelf verkondigt hier het sola-gratia en het sola-fide. De schuld staat in Gods boek, de gerechtigheid heeft ze ingeschreven, slechts de liefde strijkt ze uit.

26. Maakt Mij indachtig, wanneer gij tegen deze Mijne uitspraak omtrent uwe gehele onwaardigheid iets hebt te zeggen; a) laat ons te zamen richten, zodat ook aan u het woord is gegeven; vertelt gij uwe redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden, 1) telt alle uwe verdienstelijke werken op.

a) Jes. 1:18.

1) Hiermede roept de Heere Israël op, om zijde verdiensten te tonen, waardoor het niet uit de wet des geloofs maar uit de werken der wet kan gerechtvaardigd worden. Dit kan Israël niet. Integendeel zoals ook uit de volgende verzen blijkt, kan het slechts op genade hopen en uit genade gerechtvaardigd en verlost worden.

27. Gij zwijgt, omdat gij niets ten uwen gunste weet te zeggen, daar uwe gehele geschiedenis van den beginne af integendeel tegen u getuigt. Uw eerste vader 1) zelfs heeft gezondigd, en uwe uitleggers, de profeten en priesters, hebben allen zonder onderscheid tegen Mij overtreden.

1) Voor dezen eersten vader wordt gehouden, eerst Adam, uit wien alle mensen afkomstig zijn, en van wien de zonde is afgedaald op al zijne nakomelingen; ja aan wiens dadelijke zonden, volgens het gevoelen der meesten, alle mensen schuldig gerekend worden; waartoe zij bijbrengen Hoofdst. 48:8. Rom. 5:12. Dit is zeker, dat alle mensen schuldig zijn, en onder Gods toorn liggen, van wege de verdorvenheid van Adam afkomstig. Ps. 51:7. 5:12; 6:23. Efeze 2:2, 3. Doch daarop schijnt God hier niet te zien, maar te spreken van iets, dat Zijn volk in het bijzonder betrof.

Maar wie is nu deze eerste vader Israëls? In de eerste plaats merken wij aan, dat het woord vader hier niet enkel als eretitel staan kan, maar op enen heen wijst, aan wien het volk werkelijk zijn ontstaan te danken had, terwijl dan ook het "eerste" niet alleen den rang, maar ook den tijd betreft. Daarom kan onder het "eerste vader" niet, gelijk men beweerd heeft, de hogepriester, ook niet Aäron verstaan worden, dewijl deze niet kan worden beschouwd als oorsprong van het ganse volk. De eerste stamvader des volke zou Abraham zijn, op wie reeds Jes. 41:8 werd gezinspeeld, maar slechts als op den geliefde Gode. En ofschoon Abraham, gelijk alle overige mensen, ook een zondaar was, zo wordt hem toch nooit de zonde van ontrouw verweten, die hier ter plaatse bestraft wordt. Na Abraham verdient Jakob het meest den naam van den eigenlijken stamvader des volks, dat zijnen naam draagt. Maar ofschoon hij meer dan Abraham aan de zonde schuldig was, zo wordt toch ook hij nimmer beticht van de zonde van ongeloof tegen God. Zo blijft ons dan niemand over dan Mozes, die niet de lichamelijke vader van Israël van, maar de geestelijke vader, die het volk eerst tot volk gemaakt heeft. En Mozes, die Israël als voortbracht, wordt bepaaldelijk schuldig verklaard aan ongeloof en tegenspraak tegen God (Ex. 4:14); ja hij werd zelfs om zijn ongeloof gestraft (Num. 20:10-12. Ps. 106:33). Reeds Israël's eerste vader, de stichter des verbonds, Mozes, is voor God met zondeschuld bezwaard geweest! Waar blijven dan de overigen? Hoe zullen zij zich rechtvaardigen? .

28. Daarom zal Ik bij de overgave in ballingschap de oversten des heiligdoms, de priesters en geestelijke overheden, ontheiligen 1) daar Ik zonder acht te slaan op hunnen heiligen stand, ook hen in den vreemde wegvoer, waar zij aan schande zullen overgegeven zijn, en Jakob ten ban overgeven, en Israël tot beschimping voor de heidense volken.

1) Of: Daarom ontheiligde Ik Israël en dan later en gaf over Jakob enz. Toen dit woord gesproken werd, werd Israël reeds in ballingschap gedacht. Het ontheiligen heeft hier de betekenis van alle betrekking tot Mij, den Heere God, doen ophouden, in plaats van heiligen, Mij gewijden, gewone mensen van hen maken, die niet meer tot des Heren dienst in betrekking stonden.

HOOFDSTUK 44.

GODS MAJESTEIT WORDT GEPREZEN; DE AFGODENDIENST VERWORPEN.

V. Vs. 1-23. De vijfde rede. Terwijl de tijd, waarop aan het slot der vorige rede werd gewezen, voorbij was, komen de dierbare namen: "Knecht, Jakob en Israël" weer tot ere en de verbonds-betrekking weer tot haar recht. Israël heeft zo weinig reden om te vrezen, dat het integendeel een nieuwen toestand heeft te wachten. Dan zal het volk, dat nu aan enen woestijn gelijkt, tot weelderige, aan waterbeken groeiende bomen worden. Alzo wacht het ene toekomst, wanneer de Geest uit de hoogte rijkelijk over zijne nakomelingschap wordt uitgestort en de heidenwereld het tot hare hoogste eer rekent, te behoren tot Israël's God en Zijne verbonds-gemeenschap (vs. 1-5). De Heere begint nu Zijne eer, die Hem, den enigen God van de wereld en den Bestuurder van hare geschiedenis toekomt, en ook verder door alle volken der aarde gebracht zal worden, reeds nu te verkondigen. Hij bevestigt die daardoor, dat Hij alleen de toekomst kan besturen en voorzeggen, en ontbloot alzo op nieuw de erbarmelijkheid der heidense goden en de dwaasheid van hunnen dienst (vs. 6-20). Vervolgens wendt Hij zich vermanende tot Israël, om gedachtig te zijn aan Zijne roeping als Gods knecht, en de ere, die het Hem verschuldigd is, in onverdeelde overgeving des harten ook aan Hem te geven. Hij belooft aan Zijn volk de uitdelging van zijne zonden en de verlossing uit den tegenwoordigen toestand van bestraffing. Als antwoord der verlostte gemeente op deze aanspraak van Goddelijke vertroosting wordt de oproeping vernomen aan de hemelen in de hoogten, aan de diepten der aarde, en aan de bergen en bossen, die zich ten hemel verheffen, om in te stemmen in het gejubel der verlostten (vs. 21-27). Even als de rede begon met afwijzing van vrees, zo sluit zij met een luid gejubel van grote vreugde, die de harten doet huppelen over 't nabijzijnd heil.

1. Maar hoor nu, terwijl de tijd van verbanning en van hoon (Hoofdstuk 43:28) ten einde spoedt. a) Mijn knecht Jakob (Jes. 41:8), en Israël, dien Ik Mij ten erfdeel (Ps. 47:5) verkoren heb, welk een toestand van heerlijkheid u in plaats daarvan ten deel zal worden.

a) Jer. 30:10; 46:27

2. Zo zegt de HEERE, uw Maken en uw Formeerder (Hoofdstuk 43:1) van den buik af, van uwen uittocht uit Egypte af, toen gij, in de rij der zelfstandige volken ene plaats innemende, als het ware als volk geboren werd, die u helpt (vs. 24): Vrees niet, o Jakob, Mijn knecht, en gij Jeschurun (Deut. 32:15), dien Ik uitverkoren heb! 1)

1) God moet de eer hebben. Niemand verkiest zich zelven. Niemand maakt zich zelven zalig. De zaligheid, die wij ons zelven geven, is ene ingebeelde zaligheid. God moet ons zalig maken, zullen wij zalig zijn. De leer der predestinatie is juist daarom zo heerlijk, omdat zij ons bezorgd maakt, of wij wel tot de uitverkorenen behoren, en daarmee dringt en drijft tot het vastmaken onzer roeping en verkiezing, tot het verkrijgen van die zekerheid, zonder welke er gene vastheid is in enig deel van het geestelijk leven. Dat deze leer niet bij allen deze vrucht, maar het tegenovergestelde ten gevolge heeft, is niet het gebruik maar het misbruik van hare waarheid. Als ik weet, dat ik Jezus stem horende en Hem volgende, niet verloren kan

gaan (Joh. 5:24), dan zal ik naar Jezus stem horen en Hem volgen; zo niet, dan is de behoudenis mijner ziel mij geen ernst. De uitverkiezing staat in Gods woord vaster dan de bergen; maar juist daarom moeten wij van onzen kant niet hard maar teder met deze zaak omgaan. Wij moeten er niemand door afschrikken, maar er enkel mede troosten. Wij moeten de roeping in al hare uitgebreidheid volkomen recht laten wedervaren, en niet vrezen dat de Bijbel Remonstrants spreekt in de woorden: God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen, Wij moeten deze woorden niet willen redden; zij zullen zich zelve wel redden, zij hebben onze verdediging niet nodig.

In het vorige hoofdstuk is Jakob Israël voorgesteld als liggende onder den ban Gods, overgegeven aan de ellende der ballingschap en slavernij. Hier echter komt God er weer op terug dat hij met zijne zonde-vergeving en zonde-uitdelging is tussengetreden. Daarom behoeft Israël niet te vrezen, want waar de zonde-vergeving heeft plaats gehad, in het aangezicht Gods weer in liefde tot zijn volk gekeerd. Israël is nu weer Jeschurun geworden, en over dat Jeschurun zal de Heere al zijn genade en zegen uitstorten. De dagen van ellende zullen weer plaats maken voor de tijden van verademing niet alleen, maar van bloei en wasdom.

Dat de Profeet hier niet alleen het vleselijk, maar ook, ja bovenal, het geestelijk Israël op het oog heeft, is duidelijk.

3. Want Ik a) zal water gieten op de dorstigen 1), die, als de woestijnen naar regen, zo ook onder uwe straffen dorsten, en stromen op het droge, op u, Mijn volk, dat thans bijna versmacht; Ik zal, nadat Ik u vooraf een tijd der ellende door de terugkomst uit de ballingschap bereid heb, later nog groter en heerlijker dingen doen, en ten tijde van het Nieuwe Verbond Mijnen Geest op uw zaad gieten (Ezechiël. 36:25. Joël 3:1), en Mijnen geestelijken zegen in hemelse goederen (Efeze. 1:3) op uwe nakomelingen.

a) Jes. 35:7. Joël 2:28. Joh. 7:38. Hand. 2:18.

1) Zij, die naar de gerechtigheid dorsten, zullen vervuld, en zij die de geestelijke zegeningen boven de vermaken der zinnen en harten verkiezen, zullen met de wateren des heils overstort worden. Hun dorre gronden, van het nog doffe en zwaarmoedig harte, zullen door de genade van God bevochtigd worden. En God zal hier zelf den wasdom geven. De Geest van God is het water, hetwelk Hij over dezulken in rijke mate en over hun zaad en nageslacht uitstorten zal, en zonder mate op den afstammeling van David, te weten Christus.

Wanneer een gelovige in ene neergedrukte, treurige gesteldheid vervallen is, tracht hij zich zelve dikwijls met duistere en droevige angsten te kastijden, en meent zich daardoor op te heffen. Dit is niet de weg om uit het stof op te rijzen, maar om er in te blijven. Wie twijfelt, met het doel om in genade toe te nemen, doet hetzelfde als hij, die een adelaar ketenen aan de vleugelen zou leggen, om hem te doen opstijgen. Niet de wet, maar het Evangelie verlost de zoekende ziel bij den aanvang; en het is gene wettische gebondenheid, maar wel de vrijheid des Evangelies, die daarna den bezwijkenden gelovige kan versterken. De slaafse vrees brengt den afgewekene niet tot God terug, maar de zachte lokkingen der liefde nodigen hem naar het

hart van Jezus. Is uwe ziel heden dorstende naar den levenden God, en zijt gij ongelukkig, omdat gij Hem niet tot vreugd van uw hart kunt vinden? Hebt gij de blijdschap van den godsdienst verloren, en is uwe bede: "Geef mij weer de vreugd uws heils?" Zijt gij u ook bewust dat gij dor zijt als een uitgedroogde grond; dat gij de vrucht niet voortbrengt, die God recht heeft van u te verwachten; dat gij in de kerk of in de wereld niet zo nuttig zijt als uw hart het zou wensen? Dan is hier juist de belofte, die gij behoeft: "Ik zal water gieten op den dorstige. " Gij zult de genade ontvangen, die gij zozeer behoeft, en zij zal geheel aan uwe noden voldoen. Water verfrist den dorstige; gij zult verfrist worden; uwe wensen zullen vervuld worden. Water verlevendigt het slapende plantenleven; uw leven zal door verse genade opgewekt worden. Water doet de knoppen zwellen en rijpt de vruchten; gij zult de vruchtbaarmakende genade ontvangen; gij zult in de wegen des Heren vruchtbaar gemaakt worden. Elke volmaakte gave der goddelijke genade zult gij ten volle genieten. Al de schatten der Goddelijke genade zult gij in overvloed ontvangen; gij zult er als het ware mede overstroomd worden; en gelijk de weiden soms overstroomd worden door de rivieren en de velden in vijvers worden veranderd, zo zal het ook met u zijn: het dorstige land zal tot waterfonteynen worden.

4. En zij zullen verkwikt en verfrist uitspruiten tussen in het gras, even als bomen, die op vochtige plaatsen zich boven het gras verheffen, als de wilgen aan de waterbeken voortrefelijk groeien (Ps. 1:3).

5. Even als nu zulk ene mededeling des Geestes en van den zegen juist het tegenovergestelde is van den ban, die op u ligt, zo zal het gevolg van uwen daaruit voortkomenden, bloeienden toestand juist het tegenovergestelde bewerken van den hoon der volkeren, waaraan gij nu zijt overgegeven; want ontelbare heidenen zullen nu, om gelijken zegen als gij deelachtig te worden, zich tot uwen God en de gemeenschap van uw volk keren. Deze zal het zich tot de grootste eer rekenen, wanneer hij uwen God mag toebehoren, en zeggen: Ik ben des HEREN, 1) en die zal er zijne grootste eer in vinden, om onder uw volk geteld te worden, en zich noemen met den naam van Jakob, en gene, de ere van den eersten en van den tweeden tegelijk zich toe-eigenende, zal met zijne hand op plechtige wijze schrijven: Ik ben des HEREN, Zijn eigendom, en zich toenoemen met den naam van Israël.

1) Anderen vertalen deze plaats: een ander zal op zijne hand schrijven "ik ben des Heren, " alsof de uitdrukking zag op ene gewoonte onder de soldaten, die een merk op de handen kregen, om te tonen onder wat hopman zij behoorden.

Ene spreekwijs, ontleend uit Exod. 32:26, dewijl zij er ene grote ere in stelden, dat ze aan Christus toebehoren er te gelijk dat zij tot het zaad van Jakob zijn, hetwelk insluit, dat men alle zijne zaligheid vestige op de geestelijke genadebeloften, die met het recht der eerstgeboorte verknocht zijn, dat men de ware gerechtigheid en rechtvaardigheid door het geloof in Christus zoek en vooral ook dat men der vrome aartsvaders deugden vlijtiglijk tracht na te volgen.

6. Zo zegt de HEERE, reeds nu voor hen verkondigende en tegenover hun afgoden wijzende op de eer, die Hem in de toekomst ook van de Heidenen ten deel zal zijn, de Koning van

Israël en zijn Verlosser, de HEERE der heirscharen: a) Ik ben, gelijk Ik reeds in Hoofdstuk 41:4; 43:10 beweerd heb en steeds weer op nieuw zal betuigen (Hoofdstuk 48:12; 45:5), de eerste, en Ik ben de laatste, die aan het begin van den tijd was en aan het einde zijn zal, en behalve Mij is er geen God.

a) Openbaring 1:8, 17; 22:13.

7. En wie zal onder de afgoden der Heidenen, gelijk als Ik, roepen de dingen, die nog moeten komen, en het te voren verkondigen, en het ordentelijk voor Mij stellen, 1) het ook ten uitvoer brengen tegenover Mij, wat hij besloten heeft, sedert dat ik een eeuwig 2) volk gesteld heb, sedert Ik Mij Abraham en zijn zaad ten bijzonder eigendom heb verkoren? en laat ze, die afgoden der Heidenen, wanneer zij werkelijk, zo als hun dienaren menen, aan de regering der wereld en het bestuur van de geschiedenis der volken deel nemen, de toekomstige dingen, en die komen zullen hun verkondigen, opdat de mening hunner vereerders als waarheid worde bevestigd.

1) Anderen vertalen: Wie zal roepen, gelijk Ik-laet het hem verkondigen en stel het mij voor ogen-sedert enz. In elk geval roept de Heere God hier weer de afgoden op om tegen Hem te getuigen. Zijn eeuwig Zijn, Zijn geheel enig Zijn stelt de Heere ook hier weer tegen het niet zijn der afgoden.

2) Hij noemt het "Zijn eeuwig volk, " daar Hij voor allen tijd besloten heeft, Zich daaraan te verheerlijken en het tot het uitgelezen werktuig Zijner verlossende genade op aarde te maken.

Een eeuwig volk, also wordt hier Israël genoemd, in tegenoverstelling van de heidense volken, de aanbidders en dienaren der valse goden. De volken, die de afgoden dienen, komen en vergaan. Het ene koninkrijk treedt op na het andere, maar ook het ene na het andere wordt vernietigd, maar Israël, hetwelk Jehova tot zijn God heeft, het moge in den smeltkroes der beproeving gelouterd worden, verteerd worden zal het echter niet. Het komt weer op, het is een eeuwig volk, hetwelk de stormen der eeuwen trotseert. Ook hier komt Israël weer zo helder uit als het beeld van de Kerk, die van eeuwigheid uitverkoren tot in alle eeuwigheid zal bestaan.

8. Maar ziet, geen der Heidense afgoden treedt op, om den door Mij aangeboden wedstrijd aan te vangen; zij moeten Mij alleen de ere laten, dat Ik de bestuurder der wereldgeschiedenis ben, en de verkondiger der toekomst. Verschrikt dan niet, gij, wier Koning en Verlosser Ik, de alleen ware God, ben (vs. 6), en vreest niet, bij de grote wereld-catastrofe, die komen zal, alsof zij u een gelijk verderf als den Heidenen zou aanbrengen (Hoofdstuk 41:5 vv.); heb Ik het u van toen af, toen nog geen enkel teken van voorbereiding aanwezig was (Hoofdstuk 41:22 vv.), o mijn volk Israël! niet doen horen,

1) en verkondigd wat geschieden zou? Want gijlieden zijt Mijne getuigen, dat, zo dikwijls Ik u toekomstige dingen heb laten horen, het ook altijd zo wordt vervuld, als Ik het u verkondigd heb: a) is er ook deze overtuiging moet toch daardoor vast in u gevestigd zijn, een God behalve Mij? Immers is er geen andere rotssteen, waarop men zich verlaten kan: Ik ken er geen buiten of nevens Mij.

a) Deut. 4:35, 39; 32:39. 1 Sam. 2:2. Jes. 45:21.

1) De Heere zegt hier, dat Israël niet behoeft te vrezen als het ziet, hoe het ene volk na het andere door Cyrus wordt overwonnen, en als natie vernietigd. Hun afgoden hadden die volken niet kunnen helpen en redden. Want Israël was een eeuwig volk, daarom behoeft het niet te vrezen. Israël's God zou te midden van den bangen tijd een veilige Rotssteen zijn, Wiens werk volkomen was, die hen zou beveiligen, maar ook redden.

2) Het is een der regalia's, een der koninklijke rechten Gods, de toekomst te verkondigen. De toekomst is Godes; daarom is het ene ongoddelijke eeuw, die niets van de toekomst weten wil; de dienaren Gods verkondigen altijd ene toekomst, een eeuwig volk. Zo heeft dan God met Israël nog niet geheel afgedaan; zo is er dan ook voor dat volk nog ene toekomst? Vergeten wij niet dat Israël een geprofeteerd volk is. Het is geboren uit ene profetie, uit ene belofte, en er is geen toestand in de historie van Israël en der wereld, of het is een geprofeteerde, dus een profetische toestand. De profetie volgt vooral Israël van stap tot stap door al zijne toestanden en gedaante verwisselingen heen. Ja, Israël heeft niet alleen profeten voortgebracht, maar is zelf een geprofeteerd volk. Er zijn wonderen voor hem gedaan, en hijzelf is een wonder. Hij is het zaad van een man en van ene vrouw, die boven den tijd huns ouderdoms, door Goddelijke kracht nog vrucht gaven. Daarom zal, als Israël bekeerd wordt, zijn geloof daarin bestaan, dat het tot bewustheid komt: zelf een type te zijn geweest van datgene, wat het nu veracht, te weten de wonderlijke geboorte van Christus, daar Israël zelf door een wonder is geboren. De menswording Gods is de voortzetting, of liever de voltooiing van de lijn van Israël's geboorte. Voorts was Israël ten allen tijde omringd van profetie. Reeds aan Abraham werd de wording en bestemming van Israël voorzegd. En is er wel bij enig volk zulk een testament bekend, als dat van Jakob, waarin hij, door God daartoe gemachtigd, stervende gans Kanaän verdeelt onder zijne nakomelingen, en ten hunnen behoefte beschikt over de verre toekomst, terwijl zelfs een Bileam een profeet tegen wil en dank als Kajafas, Israël's toekomst in de schitterendste kleuren moest voorstellen? Thans echter, het is zo, is Israël onder een ban, maar ook onder een sauvegarde, onder een vrijgeleide, onder ene belofte. En alles wordt op zijn tijd vervuld. Eenmaal komen de oude erfgenamen op met hun pretenties, welke zijn de beloften van God. Neen, vergeten wij niet, dat de Joden bloed- en stamverwanten zijn van al de profeten en van Christus, en daarom heeft zelfs hun naam, de naam van Israël nog zulk ene grote kracht, hoe gering hun personen ook bij de volken mogen geacht worden. Palestina is het middenpunt der wereld; want in dat opzicht is ieder land en iedere stip het middenpunt van den horizon, maar geestelijk. Palestina is het centraalpunt, waaraan al de stalen van Gods heerlijkheid zijn uitgegaan, en waarheen zij eenmaal zullen wederkeren. Ja, alleen middenpunt, maar als Christus Jeruzalem tot Zijn middenpunt verkiest, dan zal zij en gene andere, de stad des groten konings zijn. De tegenwoordige toestand is echter anders. Verlaten is het land, veracht is het volk. Nochtans het hart van Israël en het hart van alle volken wij zeiden het reeds meermalen, trekt dan meer dan ooit naar Jeruzalem. Ja, zo velen als er geloven in de belofte aan Israël, zijn ook meer nabij met hun harten en gedachten aan het volk der Joden en aan enig ander volk of stad. Nog alle jaren zeggen de Joden tot elkaar: Thans hier, maar het volgende jaar te Jeruzalem. Ach, zij verwachten nog wel het herstel, maar kennen nog niet den Hersteller, en velen onder ons kennen wel den Hersteller, maar verwachten niet het herstel. Doch daarom blijft evenwel Israël het Israël van

Palestina, en blijft Palestina het Palestina van Israël. Doch de volken van Ninevé en Babel zijn vergaan, maar de Joden leven, en deze zullen zich zelf reconstrueren, of liever hun Koning zal dit doen. Hij die gezegd heeft, dat Hij zich in Israël een eeuwig volk gesteld heeft.

9. De formeerders van gesnedene beelden daarentegen, die hun vertrouwen stellen op hetgeen zij met eigen hand tot stand brengen, op hun afgoden (Hoofdstuk 41:6 vv.) zijn al te zamen ijdelheid, zijn zonder enige waarde, en hun gewenste dingen, hun afgodenbeelden, doen geen nut; Ja zij zelf, de afgoden, zijn hun getuigen tegen zich, daar zij door hun gehele wezen betonen niets dan dode goden te zijn; zij zien niet, en zij weten niet, daarom zullen zij, die op hen hun vertrouwen stellen, beschaamd worden.

10. Wie formeert enen God en giet een beeld, dat geen nut doet? bewijzen zij niet, dat zij de allergrootste dwazen zijn?

11. Ziet, al hun medegenoten, allen, die het door hen vervaardigde afgodsbeeld aanbidden en vereren, a) zullen beschaamd worden, want de werkmeesters zijn uit de mensen; die het voorwerp van hun vertrouwen gemaakt hebben zijn zelf zwakke, nietige schepselen, en kunnen nooit iets bovenmenselijks tot stand brengen; het maaksel der handen staat altijd ver beneden den maken zelf; dat zij allen, die afgodenmakers zich allemaal vergaderen, om met verenigde kracht het hoogste te geven, wat hun kunst vermag (Hoofdstuk 41:5-7), dat zij opstaan, zij zullen met al hun medegenoten verschrikken, zij zullen te zamen beschaamd worden bij de gebeurtenissen, die komen zullen; want zij zullen hunnen ondergang niet kunnen tegenhouden, ook niet met hun afgodsbeeld.

a) Ps. 97:7. Jes. 1:29; 42:17; 45:16.

12. Treedt eens in de werkplaats dergenen, die afgoden maken en ziet, hoe een heidens god tot stand komt; gij zult dadelijk moeten erkennen, wanneer gij enigszins uw verstand gebruikt, welk ene dwaasheid het is, op zulk een nietig maaksel van mensenhanden zijn vertrouwen te stellen. a). De ijzersmid maakt ene bijl, waarmee men het beeld zal formeren, en werkt in den gloed, en formeert het ijzer tot den bijl met hamers, en werkt het met zijn sterken arm; ook lijdt hij honger, totdat hij krachteloos wordt, en alzo genoodzaakt wordt iets tot zich te nemen; hij drinkt geen water, totdat hij amechtig wordt, en den arbeid een tijdlang moet uitstellen-en zulk een, die zelf zwak wordt, wanneer hij niet gedurig weer door spijs en drank zich versterkt, zou enen god, enen Almachtige scheppen!

a) Jer. 10:3.

Liever: "De smid bewerkt en smeedt het ijzer, bewerkt het in den gloed, formeert het met den hamer enz. " Ziedaar den smid, die het metaal bewerkt, in al zijne bezigheden voorgesteld, met hamer, vuur en sterken arm. En er is haast bij het werk, hij kan niet eten of drinken, dan in de hoogste noodzakelijkheid, zo spoedt hij zich. Wie zou zeggen, dat deze man bezig is een god te maken? Wie spot niet met het ongerijmde denkbeeld, zo ras het hem van dezen kant wordt voorgedragen! Nog meer, terwijl hij bezig is ene godheid voort te brengen, ondervindt hij zelf de smartelijke bewijzen zijner machteloosheid: hij lijdt honger en dorst.

13. Wanneer men een houten afgod wil maken moet een ander aan 't werk. De timmerman trekt het richtsnoer uit over het stuk hout, dat hij tot een god denkt te maken, hij tekent daarop het beeld af met den draad, met het tekenstift, hoe lang en breed het moet worden, hij maakt het effen met de schaven, behouwt het, totdat het ene gedaante heeft verkregen, en tekent het vervolgens met den passer, hoe de bijzondere lichaamsdelen moeten gevormd worden, en maakt het naar de beeltenis eens mans, naar de schoonheid van een mens, dat het in het huis blijve, in een tempel, of in het bijzonder huis van hem, die het beeld besteld heeft-hoe diep wordt het wezen der godheid daardoor verlaagd (Hoofdstuk 66:1)!

14. En nog dwazer komt die gehele afgodsdienst voor, wanneer men op de stoffen let, waaruit zulk een god gemaakt wordt. Als hij, de timmerman (vs. 13), wanneer hij zijn werk zal beginnen, zich cederen afhouwt voor allerlei werken, zo neemt hij er enen uit, bijv. enen cipressenboom, of, een steeneik, of enen gewonen eik, en hij versterkt zich onder, hij vestigt zijn keuze op een van de bomen des wouds; hij plant enen olmboom in de plaats van den omgehouwene, en de regen maakt dien groot, het afgodsbeeld heeft dus eerst zijn ontstaan te danken aan de menselijke vlijt en de vruchtbaarheid van Boven!

1) In het Hebr. Wajammets-lo. Beter: Hij vestigt zijn keuze op. Want wel kan het betekenen, versterken, bevestigen, maar ook, zijn keuze vestigen op iets, en die betekenis moeten wij hier hebben.

15. Dan is het hout van dien boom voor den mens ene geschikte stof om te verbranden, dan neemt hij daarvan, en warmt er zich bij; ook ontsteekt hij het, en bakt er brood bij; daarenboven maakt hij er enen god van, van hetzelfde hout, dat tot verwarming en bereiding van spijzen dient, en hij buigt zich daarvoor; hij maakt er een gesneden beeld van en knielt er voor neer.

16. Reeds het gewone gezond verstand zegt, dat dit zich zelven tegenspreekt, godsdienst te bewijzen aan hetgeen tot dagelijkschen dienst des mensen bestemd is. Zijne helft, de helft van het hout van den boom, dien de maken van afgoden genomen heeft (vs. 14), brandt hij in het vuur; bij de andere helft daarvan die tweede-de eerste is voor den afgod-eet hij vlees; hij braadt een gebrad en hij wordt verzadigd; ook warmt hij zich zelven, en hij zegt met welgevallen bij het vuur zittende en in de vlammen ziende: Hei! ik ben warm geworden, ik heb het vuur gezien. 1)

1) Hoe ongerijmd is het, wil de Profeet zeggen, dat een mens zijne spijs vervaardigen, en zich een god maken zou van hetzelfde stuk hout? Of dat een stuk hout in de gedaante gebracht van een mens, meer godheid in zich zou hebben dan te voren. Het oogmerk is dan ook, om de ongerijmdheid aan te tonen van beelden te vormen als gelijkenissen van God, of als een verbeeldend voorwerp van eredienst, of te veronderstellen, dat er enige Goddelijke vermogens in hetzelfde huisvestte, dewijl zij inderdaad geen hoedanigheden bezitten, welke aan dit karakter beantwoorden, en noch leven, noch macht, noch verstand hebben, en inderdaad niets anders zijn dan hetgeen zij vertonen, te weten een dorre, droge gevoelloze stof van steen en hout. (ENG. GODGELEERDEN).

17. Het overige nu, de eerste helft, daarvan maakt hij tot enen god, tot zijn gesneden beeld; hij knielt er voor neer en buigt zich, en bidt het aan en zegt: Red mij, want gij zijt mijn god! 1) een fraaie god, die met brandstof van ene en dezelfde natuur is.

1) Dit zouden de volken ook roepen, als Cyrus hen belegerde en overwon, maar zij zouden tevens ervaren, dat hun afgoden niet helpen kunnen.

18. Wat zijn zij toch zonder alle verstand en nadenken, die van de afgoden hun hulp en redding verwachten. Zij weten niet en verstaan niet van geestelijke zaken, hoe verstandig zij ook in wereldse dingen mogen zijn; want het oordeel der volharding des levenden Gods heeft hun ogen bestreken (Rom. 1:8 vv.), dat zij niet zien, en hun harten, dat zij niet verstaan. 1)

1) De Profeet zegt hier van de Heidenen hetzelfde wat de Apostel Paulus in Rom. 1:28 zegt. De zelfverharding van hun hart heeft ook over hen het oordeel der verharding Gods gebracht.

19. En niemand van hen brengt het in zijn hart, denkt er verstandiger over na, en er is noch kennis, noch verstand, dat hij zeggen zou: De helft daarvan heb ik verbrand in het vuur, ja ook op de kolen daarvan heb ik brood gebakken, ik heb vlees daarbij gebraden, en heb het gegeten; en zou ik het overblijfsel, de andere helft daarvan (vs 17) tot enen gruwel, enen afgod (1 Kon. 11:5) maken? Zou ik neerknielen voor hetgeen van enen boom gekomen is?

Verstandige Heidenen hebben wel de dwaasheid van den afgodendienst zelven gedeeltelijk ingezien. Zo wierp Dingoras van Meloe, een leerling van Democritus den beroemden Grieksen wijsgeer van Abdera (gest. 356 v. C.), een houten standbeeld van HERCULES in het vuur en zei schertsend: Welaan, HERCULES! volbreng nu uw dertiende werk (met het oog op de 12 grote werken welke de heidense fabelleer dien halven god toeschrijft), en help mij de rapen koken .

20. Hij, de afgodendienaar, voedt zich met as, 1) maakt het nietige en vergankelijke tot een voorwerp van zijn streven en dienen, het bedrogen door dwaling: verstrikte hart heeft hem ter zijden afgeleid van den waren, heilzamen weg; zodat hij zijne ziel niet redden kan, niet tot de belijdenis kan komen, die alleen redding kan aanbrengen, noch zeggen ter rechter tijd, wat alleen hem kan baten: Is er niet ene leugen in Mijne rechterhand? 2) Is niet wat ik vertrouw en dien enkel bedrog?

1) In het Hebr. Roèh efer. Wie zich met as voedt, of, as najaagt, want voeden heeft hier de betekenis van iets achter navolgen, en as is hier het beeld van het nietige, van wat geen nut is, en niet werkelijk voeden kan. In Hosea 12:2 wordt as verwisseld met wind, ook om het ijdele en nietige aan te geven.

De afgoden en de afgodendienst worden hier met as vergeleken, om het nietige en nutteloze aan te duiden.

2) Satan verblindt de harten der mensen, zodat zij de zegeningen Gods in Christus veronachtzamen en verachten. Wij mogen verwonderd zijn over de millioenen, die hout

dienen, maar wij zijn geschikt tot gelijke dwaasheid. Er zijn velen onder ons, wier begeerte en leven enkel ijdelheid is, en die lust hebben in dingen, die niet kunnen baten, maar met schande bedekken. De slaven van zonde en satan vermoeien zichzelf in den dienst hunner zinnelijke lusten, en hun volharding en ijver kan gelovigen beschamen. Het is ontzaglijk te denken hoe velen in dezen toestand zijn, dat zij zich tot het einde toe aan ene dwaling vastklemmen en sterven met ene leugen in hun rechterhand.

21. Gedenk aan deze dingen, en weet dat alle afgodendienst ijdelheid is, O Jakob en Israël! Onderscheid u van de Heidenen, terwijl deze in die dwaasheid leven; want gij zijt Mijn knecht en als zodanig zijt gij geroepen, Mij de ere te geven. Ik heb u geformeerd; gij zijt Mijn knecht, en daardoor heb Ik volkomen recht op uwen dienst, Israël, gij zult van Mij niet vergeten worden, 1) het kan niet zijn, gelijk gij meent, dat uw weg voor Mij verborgen zou zijn en uw recht van Mij zou voorbijgaan (Hoofdstuk 40:27; 49:14).

1) Luther, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata, vertaalt alsof er stond: vergeet mij niet, o Israël. Zo ook onder de nieuwere uitleggers Orelli. De tekst eist echter de vertaling: gij zult door Mij niet vergeten worden, in den zin van, gij blijft Mij een onvergetelijk volk.

De Heere God vermaant Israël om niet als de Heidenen, zich met het nietige te voeden, hun hart te verstokken, maar om allen afgodendienst te vlieden en zich alleen op Hem te verlaten, zich alleen aan Hem over te geven.

22. Ziet integendeel, hoe Ik u in hart en gedachte heb. Ik delg in Mijne vrije genade uwe overtredingen uit, die als een scheidsmuur tussen Mij en u zijn opgerezen, en onze wederkerige liefde en vriendschapsbetrekking verflauwt, zodat Ik u ter straffe zou moeten overgeven, en gij nu meent door Mij verlaten te zijn. Ik delg ze zo volkomen uit als enen nevel, als door enen adem van den wind, wanneer hij den hemel verduisterd heeft, zodat zich spoedig weer het schone blauw vertoont (Job 26:13), en uwe zonden, welke tot hertoe Mijne verheerlijking aan u verhinderd hebben, als ene wolk, 1) die oproerig voorbij trekt. Keer weer, na zo lang van Mij afgekeerd geweest te zijn, tot Mij, want Ik heb U verlost. 2)

1) Hoe dun is een nevel en hoe licht is een wolk! Als de zon in al hare kracht openbaar wordt, moet de nevel wijken, en als de wind opzet, wordt de wolk weggevaagd. Zo wil de Heere zeggen, heb ook Ik gedaan. Als de nevel opgetrokken is, is zij weg en niet meer te vinden, en als de wolk is voorbij getrokken, wordt zij niet meer aan het uitspansel ontdekt. Zo was het ook met de zonden van Jakob-Israël geschied. God had ze vergeven en uitgedelgd, en nu werden zij niet meer gevonden.

2) Zij waren door verscheidene reddingen Hem des te dierbaarder geworden, en daarom moesten zij ook te eerder tot Hem wederkeren, gelijk Hij ze ook in genade zou ontvangen. Het werk der verlossing door Gods Zoon ten behoeve van het mensdom gewrocht bemoedigt ons, om op alle de zegeningen te hopen, welke God ons in dezen Zijnen Zoon heeft toegezegd.

Hoe Evangelisch klinkt ook hier de prediking van den Oud-Testamentische Evangelist! Zondevergeving en verlossing worden niet onder voorwaarde van bekering beloofd, maar Gods ontferming komt Israël voor, tegen verdienste in, dit moet het beantwoorden door bekering, door nieuwe gehoorzaamheid.

23. Zingt, zo roept de gelovige gemeente, die de hier beloofde verlossing als daadzaak voor zich heeft, met vreugde, gij hemelen! want de HEERE heeft het gedaan 1) wat Hij heeft toegezegd; juicht gij benedenste delen der aarde! 2) gij bergen! maakt een groot gedreun met vreugdegezag, gij bossen en alle geboomte daarin; want de HEERE heeft Jakob verlost en Zich heerlijk gemaakt in Israël; 3) wat Hij aan Zijn volk gedaan heeft, strekt zich met zijne zegenrijke gevolgen over de gehele wereld tot in hare uiterste einden uit.

1) Gedaan, in den zin van, volbracht, wat Hij voorgenomen had te doen. In dezen absoluten zin komt het ook voor Ps. 22:32 en Jer. 4:17.

2) Benedenste delen der aarde, staat hier in tegenstelling niet van het dodenrijk, maar van de oppervlakte der aarde, tegenover de bergen en bossen; het zijn de diepten des afgronds.

Alles, het gehele heelal wordt hier opgeroepen, om de verlossing van Israël door den Heere te verkondigen. Geheel de onbezielde schepping, die gedacht wordt vroeger gedeeld te hebben in het treurig lot van Jakob-Israël, wordt nu opgeroepen om het zuchten te doen plaats maken voor den jubelzang.

3) Is de verlossing volbracht, dan moet de regen des hemels gene bomen van het woud meer tot afgodenbeelden groeien, dan straalt een rein licht, klinkt een goed geluid op de hoogten der aarde, op de bergen, en tot in de diepten des doods dringt nog veel gejubel van redding, van verlossing.

VI. Vs. 24-Hoofdstuk 45:25. De zesde rede. Was aan het slot der vorige rede sprake van de volkomen verlossing, die aan het einde der tijden zal plaats hebben en ook de schepselen kan vrij maken van den dienst van 't vergankelijke, de voor ons liggende begint met de uitwendige, nabij zijnde verlossing, die Israël te wachten heeft ten opzichte van de Babylonische ballingschap; de bewerker daarvan wordt met name genoemd (Hoofdstuk 44:24-28). In zulke snelle overgangen van het begin der wegen Gods met Zijn volk tot aan het einde daarvan, of omgekeerd, gelijk wij hier zulk een geval voor ons hebben, dadelijk van het einde tot het begin terug te springen, openbaart zich duidelijk de gehele aard der profetische voorspelling. Zij ziet te zamen wat de geschiedenis uit elkaar rolt, en ziet dadelijk achter het tegenwoordige het toppunt van het einde, hoewel er tussen beide nog een lange weg, rijk in gebeurtenissen, ligt. " Nadat eerst de nabij zijnde verlosser van Israël, die een schaduwbeeld van den toekomstigen, eeuwigen Verlosser is, bij name genoemd is geworden, keert zich Gods Woord tot dezen Cyrus. Hem worden zijne overwinningen ver de heidense volken en landen, in 't bijzonder ook van Babel, verkondigd, en het doel van Gods bijstand, dat Israël's bevrijding is, ontsluit; dit brengt te weeg, dat dit doel later werkelijk bereikt wordt (vgl. 2 Kron. 36:23). Toch heeft de profetie ook de voorzegging van het einde der wegen Gods, van welke die bevrijding slechts het begin en een voorspel moet zijn, in het oog (Hoofdstuk

45:1-8). Heenwijzende op de nabij zijnde verlossing wordt hierop Israël vermaand, aan alle kleingeloof, dat zich van de harten heeft meester gemaakt, en aan al het morren tegen God, waarin zich zo velen in den tegenwoordigen nood schuldig maken, af te leggen, en daarentegen met vol vertrouwen zich tot den Heere te wenden, die, gelijk Hij met almachtige kracht de wereld schiep, met dezelfde kracht Zijne raadsbesluiten in Cyrus zal weten te volvoeren (45:9-13). Terwijl de toekomst nu weer voor het oog meer nabij komt, ziet hij met het gericht, dat door Cyrus over de volken der wereld komt. op eens te zamen den gehelen val van het heidendom, de algemene erkenning van Israël's God als van den alleen waarachtige bij de zielen der heidenen, die uit den ondergang zijn gered, en de laatste verwezenlijking van des Heren raadsbesluiten ten zegen der gehele mensheid (45:14-25).

24. Alzo zegt aangaande de verwezenlijking der verlossing, waarop u, o Jakob, en Israël! zo even (vs. 22 vv.) uitzicht is gegeven, de HEERE, uw Verlosser, en die u geformeerd heeft van den buik af, die u daarom aan den ondergang niet kan overgeven: Ik ben de HEERE, die alles doet, zodat in de wereld niet geschiedt, wat niet Mijne macht en wijsheid als laatste oorzaak heeft. Ik hen het a), die den hemel uitbreidt zonder de medewerking van enig wezen daarbij nodig te hebben (Hoofdstuk 42:5). Ik doe het alleen, en hen het b), die de aarde uitspant door Mij zelve, die haar naar Mijnen eigen raad tot ene bewoonbare vlakte vormde.

a) Job 9:8. Ps. 104:2. b) Jes. 40:22; 42:5; 45:12.

25. Die hij de leiding der dingen, die komen zullen, de tekenen der Chaldeeuse (Hoofdstuk 47:12 vv.) leugendichters, waardoor zij hun goddelijke zending willen bewijzen, vernietigt, en de waarzeggers, die bij de over Babel komende catastrofe der stad een goed prognostikon, of waarteken stellen, als had zij niets te vrezen, dol maakt, daar Ik duidelijk doe aan 't licht komen dat zij niets dan onwetende dwazen zijn. Ik ben het, die de wijzen, waarvan zo vele soorten te Babel zijn, die in groot aanzien zien (Dan 2:2, 27; 5:7 vv.), achterwaarts doet keren, met schande overlaad, en die hun wetenschap verdwaast, 1) daar hun uitspraken geheel verijdeld worden.

1) De leugen-dichters en wijzen van Babel zullen vernietigd en tot dwaasheid worden. Stelden zij het voor, dat een zo sterk gelegen en schier oninneembare stad onmogelijk kon ingenomen worden, de Heere zou hun bedrieglijke voorspellingen tot dwaasheid maken, door Babel wel in de hand van een vreemden overheerser te geven.

Met terugslag op hetgeen Hij gedaan had voor Israël, toen de Heere in de Rode Zee een droog pad had gebaad, voorspelt de Heere ook hier, dat Hij de rivier, waaraan Babel lag, zou doen verdrogen, zodat de Perzische koning met zijn leger daardoor niet langer zou worden verhinderd, om de stad in te nemen.

De Heere openbaart Zich derhalve niet alleen in het algemeen in de schepping, die Hij eenmaal had tot stand gebracht (vs. 24), maar ook in de voortgaande geschiedenis des volks, dat Hij en Hij alleen God is, de Almachtige.

26. Die het door den Heiligen Geest ingegeven woord Zijns knechts 1), wiens drager dit volk is (Rom. 3:2. 2 Petrus 1:19 bevestigt, door nauwkeurig te volvoeren, wat het voorspeld heeft, en den raad Zijner boden, de openbaring omtrent de toekomst, welke de door Hem verwekte profeten in Israël hebben gegeven, volbrengt, die tot verwezenlijking van dat profetisch woord tot Jeruzalem zegt: Gij zult nu weer bewoond worden, en tot de steden van Juda: Gij zult herbouwd worden, en Ik zal hare verwoeste plaatsen oprichten door herstelling der steden van Juda, die nu in puin liggen.

De Heere bevestigt met de daad het woord Zijns knechts en het raadsbesluit, dat Zijne boden in Zijnen naam verkondigd hebben. Onder den naam van den Knecht des Heren verstaan de meeste uitleggers den Profeet Jesaja, ook in het algemeen de Profeten, en dus dezelfde, die later de "boden" genoemd worden. Maar wij moeten niettemin in het oog houden, dat Jesaja nimmer voor zich zelve den naam van knecht des Heren bezigt, gelijk Mozes of David doen, die de typen zijn van Christus. Is dit dus hier in dien zin bedoeld, zo is het toch slechts op soortgelijke wijze als het volk, Jakob-Israël, knecht des Heren genoemd wordt, als diegene, in wie de verborgene Knecht des Heren, de Christus, leeft, heerst en spreekt. Jesaja is het toch eigenlijk niet, maar de wezenlijke Knecht is in hem, en vertoont zich op zekeren bepaalden tijd in zijnen persoon, zodat de Profeet wel is waar ook een knecht des Heren genoemd wordt, maar niet met volle recht de Knecht des Heren genoemd worden kan.

27. Die, om weer dit tot Jeruzalem en de steden van Juda gerichte woord te verwezenlijken, tot de diepte zegt, welke Babel van alle kanten omgeeft, en het tot een van buiten toegankelijkker kerker van Mijn volk maakt: Verdroog, opdat de bevrijder van Israël droogvoets binnendringe (2 Kron. 36:20), en uwe rivieren, de armen en de kanalen van den Eufrat, de verschillende meren en moerassen, die de stad maken tot ene woestijn aan de zee (Hoofdstuk 21:1), zal Ik verdroogen, gelijk eens de Schelfzee hare bedding droog moest leggen, opdat Mijn volk uit het land der slavernij zou uittrekken (Hoofdstuk 51:10 vv.

28. Die van Cores (1 Kon. 13:2.) zegt: Hij is Mijn herder, de door Mij gestelde beheersers der volken (Hoofdstuk 41:2 vv. 25), en hij zal al Mijn welgevallen ten opzichte van de herstelling Mijns volks (vs. 26) volbrengen, zeggende ook tot Jeruzalem: Word gebouwd, en tot den tempel: word gegrond.

Hij noemt hem Zijn herder, die Zijn volk uit de verstrooiing vergaderen en op de oude weideplaatsen Zijns lands leiden zal.

Cores, Gr. Curos, Lat. Cyrus. Het woord is van Perzischen oorsprong en betekent in het Perzisch: zon. Hoogst merkwaardig is deze met name gegeven profetie meer dan 150 jaar vóór de Babylonische gevangenschap uitgesproken. Slechts ene dergelijke vinden wij in 1 Kon. 3:2, waar een man Gods te Bethel 300 jaar te voren den naam van koning Josia noemt, als die het altaar, waarop nu juist Jerobeam offerde, zou verstoren. Maar hier komt nog dit bij, dat de naam Cores uit ene vreemde taal is genomen en enen vorst aanduidt, die niet uit Israël is, en die toch als een uitverkorene Gods, als een werktuig Zijner raadsbesluiten geschilderd wordt. Wie niet gelooft aan de profetie uit Gods Geest, of bekrompene denkbeelden aangaande deze koestert, diens verstand staat hier stil. Om zich aan deze verootmoediging

niet te onderwerpen, heeft men allerlei kunstgrepen te baat genomen, en gepoogd te bewijzen, dat deze profetie en het gehele tweede gedeelte van Jesaja eerst na de uitkomst zou geschreven en alzo een verdichtsel zijn. Een wonderbaar verdichtsel, dat zo krachtig en scherp alle verdichtsel bestraft en vernietigt! Jesaja bewijst juist op grond van deze profetie, dat de Heere alleen God is, die de toekomst te voren verkondigen kan; daarom besluit hij daarmee deze troostrede van de heerlijkheid Gods en de ijdelheid der afgoden. De gehele afdeling Jes. 40-44 bereidt op dit lichtpunt voor. Maar te gelijk is Cores "Mijn herder, die al Mijnen wil volbrengen zal, " toch maar een afschaduwend beeld van den waren Knecht Gods, die in hogeren zin Jeruzalem bouwt en den tempel Gods grondvest. Ook Cores wordt door den Heere nooit "Mijn Knecht" genoemd.

Ofschoon er nog meer dan ene eeuw vóór den tijd van Cyrus verlopen moest, wordt die Vorst hier, bij persoonsverbeelding, als tegenwoordig vertoond.

Er is geen twijfel, dat Cyrus kennis van deze merkwaardige voorzegging gehad heeft. Toen hij zijne overwinningen uitbreidde, hebben de Joden hem gelegenheid kunnen verschaffen, om te weten wat van hem voorzegd ware. Niemand was er geschikter toe, dan Daniël, een man van rang en aanzien, die zich in het derde jaar van Beltsazar, den laatsten der koningen van Babel, zelf in Perzië bevond. Daniël 8:2. Ook was er overvloedige gelegenheid, om Cyrus bericht te geven van deze Godsspraak, toen hij zich met het belegeren en innemen van Babel bezig hield. Althans dat hem deze voorzegging niet onbekend geweest zij, blijkt allerduidelijkst uit het geschrift, dat hij in het eerste jaar van zijne opperheerschappij liet uitgaan. 2 Kron. 36:23. Ezra 1:1.

Aan een meer verhevenen herder dan Cyrus is het opgedragen Zijne verstrooide kudde bijeen te vergaderen, om hen te voeden en te beschermen in Zijne schaapskooi. Hij zal den wil Zijns Vaders doen, totdat Zijn werk geheel volbracht is. Daar Hij de middelen heeft verwekt, en de beletselen uit den weg geruimd, om vroegere profetieën te vervullen, zal Hij datzelfde ook doen ten opzichte van alles wat nog moet vervuld worden.

HOOFDSTUK 45.

VERLOSSING UIT DE BABYLONISCHE BALLINGSCHAP.

1. Alzo zegt de HEERE tot Zijnen gezalfde, tot den vroeger (Hoofdstuk 44:28) genoemden, door Hem zelven verwekten (Hoofdstuk 41:25) koning, die ene bijzondere zending in Zijnen dienst had te volbrengen (Dan. 2:1), tot Cores, wiens rechterhand Ik vat als Helper, om de volken voor Zijn aangezicht neer te werpen; en Ik zal de lenden der koningen van Azië tegenover hem ontbinden, den gordel der koningen losmaken, hen ontwapenen, beroven van alle macht, ja van hun koninklijke waardigheid, waarvan de prachtige gordel een der tekenen was, om voor zijn aangezicht de deuren der landen, in welke hij als overwinnaar zal binnentreden, te openen, en de poorten der steden, voor welke hij als veroveraar verschijnt, zullen niet gesloten worden, maar tot zijne binnenlating zich openen.

2. Ik zal, om baan te maken, voor uw aangezicht gaan, en Ik zal de kromme wegen recht maken, alle moeilijkheden, die u in den weg staan, wegruimen; de koperen deuren van Babylon zal Ik verbreken, en de ijzeren grendelen, waarmee hare 100 poorten gesloten zijn (Dan. 4:27), zal Ik in stukken slaan. 1)

1) De stad Babel was beroemd om hare 100 koperen poorten. Hierop wijst nu de Heere God door den Profeet. In Babel waren ook onnoemelijk veel schatten verborgen en hierop wijst het volgende vers.

De Heere God zou dit alles aan Cyrus geven, wiens politiek niet was die der zelfzucht, gelijk der andere beheersers der wereld. Cyrus was door God beschikt, om de ellendigen te verlossen van hun verdrukkers, om recht en gerechtigheid te doen.

3. En Ik zal u geven de schatten der stad (Jer. 50:37; 51:13), die in de duisternissen zijn, in vaste onderaardse gewelven bewaard, en de verborgene rijkdommen, zulk enen macht en zulk een krijgsgeluk verleen Ik u, opdat gij moogt weten, dat Ik de HEERE ben, die u bij uwen naam roep, de God van Israël;

Dit is duidelijk vervuld bij de overwinning, welke Cyrus behaald heeft op den rijken Croesus, koning van Lydië en op het koninkrijk van Babel, waardoor onnoemelijke schatten in zijne handen vielen.

4. Om Jakob's, Mijns knechts wil, en Israël's, Mijns uitverkorenen (Hoofdstuk 41:8), zal Ik hen door uwe hand verlossen; ja Ik riep u bij uwen naam, gelijk in Hoofdstuk 44:28 voorzeggend geschied is; Ik noemde u toe met erenamen als Mijn herder, Mijn Gezalfde, man Mijns raads (Hoofdstuk 44:28; 45:1; 46:11 hoewel gij Mij niet kendet, 1) daar gij nog lang niet geboren waart (Jer. 1:5).

1) Beter: toen gij Mij nog niet kendet, d. i. niet, toen gij u nog neerboogt voor valse goden, gelijk sommigen willen, maar toen gij nog niet geboren waart. Tot Jeremia zegt de Heere ook: Eer Ik u in de baarmoeder had geformeerd, heb Ik u gekend, d. i. vóór uwe geboorte.

Dit zelfde geldt ook van het slot van vs. 5.

5. a) Ik ben de HEERE, en niemand meer, buiten Mij is er geen God (Deut. 4:35, 39; 32:39. Jes. 37:20; 43:11), dit is de waarheid, welke gij uit alles moet erkennen, wat Ik aan u en door u doe (Ezra 1:2); Ik zal u gorden, u tot krachtige en zegenrijke volvoering van Mijn plan toerusten, hoewel gij Mij niet kent (vs. 4).

a) Jes. 41:8.

6. Opdat men wijd en zijn in de wereld, uit de grote gebeurtenissen, die door u geschieden, weet, van den opgang der zon en van den ondergang, dat er buiten Mij niets is. Ik ben de HEERE en niemand meer 1); Ik ben alles in allen, en buiten Mij vermag niemand iets (Hoofdstuk 44:24).

1) Dit wordt hier tot Cyrus gezegd, ten einde hij de zonde zijner voorzaten niet mocht navolgen, die niet alleen aan den afgodendienst zich zeer vergaapt, maar ook door het staan naar ene volstreckte macht en de opperheerschappij over anderen, zelfs er op uit waren, om zich als goden van hun onderdanen te doen eren. Cyrus had dus, hoe groot en gevierd hij ook op de wereld worden mocht, te gedenken, dat hij een mens was en bleef, en dat er maar één God ware.

7. Ik formeer het licht en schep de duisternis 1) in de natuurlijke wereld (Jer. 31:35), Ik maak den vrede en schep a) het kwaad 2) in de mensenwereld (Job 12:14 vv.), Ik, de HEERE, doe al deze dingen.

a) Klaagt. 3:38. Amos 3:6.

1) Waar hier de eenheid Gods en Zijne verwekking van licht en duisternis, van goed en kwaad met zoveel nadruk op den voorgrond wordt gesteld, daar wordt duidelijk bedoeld op de leer van Zoroaster (Zerdusht. ongeveer 800 v. C.), welke de Perzen aanhingen, en die reeds vóór hem in beginsel in de oude godsdienstvoorstellingen van dit volk lag. Zoroaster nam een onbegrensd oorspronkelijk wezen aan, waaruit zonder begin door het scheppende woord twee wezens: Ormuzd en Ahriman voortkwamen, de eerste als het reine, oneindige licht, en de schepper van al het goede, de ander de duisternis en schepper van het kwaad, beide in een onafgebroken strijd met elkaar. Onze tekst voert tegen die leer strijd. Door Mani (ongeveer 270 n. C.) is deze dwaling van het Parsismus in de Christelijke kerk doorgedrongen, en vervolgens het Manicheïsme in de Christenheid voort gedrongen door alle tijden heen; maar reeds Jesaja heeft er tegen geijverd, en juist hier, nu de Heere tot den Perzischen koning spreekt. Het schijnt ook, dat Cores, zonder den landsgodsdienst der Perzen te veranderen, wat niet in zijne macht stond, zich van die dwaling heeft gereinigd en vrij gehouden.

2) De uitdrukking: "Ik schep het kwaad" is geheel iets anders dan: "Ik doe het kwaad." God is niet oorzaak van het zedelijk kwaad, want Hij is de volstrekt Heilige, maar Hij regeert het kwaad en straft het en vervult er Zijnen raad mede. Op deze wijze moeten wij echter nooit over onze zonden spreken als zij vóór ons zijn; wel als zij achter ons zijn tot wering van

wanhoop. Wee ons als wij zeggen: "laat ons zondigen, het zal toch wel terecht komen. " Dit zou hetzelfde zijn, alsof men zich in het lichaam sneed en zei: "het zal toch wel genezen. " Ja het zal wel weer genezen, maar misschien met levenslang verlies van een lichamenlijk, of verminking er van, of met ene geknakte gezondheid en in elk geval met smart en pijn, met tijdverlies en geldverlies.

Hiermede wordt zo beslist mogelijk gezegd, dat de Heere de oorzaak is niet alleen van voorspoed en zegen, maar ook van de rampspoeden en het kruis des levens, niet alleen van de beproevingen, maar ook van de verzoeken. De Heere heeft den boom der beproeving, den boom der kennis des goede en des kwaads geplant in den hof van Eden, echter niet opdat de mens zou vallen, maar opdat hij om Gods wille zou staande blijven.

8. Drupt dan, opdat de raad Mijns heils over Mijn volk worde volbracht, gij hemelen! van boven af den geestelijken zegen in hemelse goederen, die gij in u bevat, even als dauw naar beneden valt, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid, Zij mogen als in stromen nederdalen; en de aarde met haren vruchtbaren moederschoot opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid te zamen uitspruite: Ik de HEERE heb ze geschapen, die volheid van heil en gerechtigheid, die uit vruchtbaarmaking der aarde door de hemelen ontstaat, en bewerk daardoor ene nieuwe schepping.

De bedoeling is: God wil van de tijden van Cyrus af ene grotere vereniging tussen hemel en aarde stichten, de ware gerechtigheid van den hemel openbaren, en de aarde of de harten der mensen door Zijnen Geest zo vormen, dat zij die gerechtigheid en het daaraan verbondene heil in geloof moesten aannemen. Het begin der vervulling is omstreeks den tijd der wederkomst uit Babel, maar de volkomen vervulling onder den Messias in het Nieuwe Testament.

Wat de zaak aangaat heeft de Vulgata recht, wanneer zij deze plaats onmiddellijk op Christus en de ontvangenis van den Zoon Gods door de maagd Maria overzet: *Rorate coeli desuper, et nubes pluant Justum, aperiatur terra et germinet salvatorem et Justitia oriatur simul.* "Dauwt, gij hemelen van boven, en dat de wolken den Rechtvaardige regenen, de aarde opene zich en doe den Heiland uitwassen, en gerechtigheid tevens uitspruiten. " De woorden zijn dan ook genomen voor den dag der boodschap aan Maria en vormen den grondtoon voor de Rorate-missen in de Roomse kerk, die acht dagen vóór 't Kerstfeest beginnen.

De gerechtigheid toch, die in den hemel woont, moet alle andere gerechtigheid onder het mensdom voortbrengen, want alle goede gaven en volmaakte giften komen van Boven, van den Vader der lichten, die Zijn geest aan de ware bidders zendt, en hun harten opent, om dien te ontvangen, opdat zij vruchten voortbrengen der bekering waardig, aan welke Hij uit genade de zaligheid heeft toegezegd.

9. Met zulk ene heerlijke toekomst voor zich moest dan ook niemand bevreesd zijn, of over de tegenwoordige ellende morren. Wee dan ook dien, die, gelijk Israël ten opzichte van den Heere, zijnen God doet (Hoofdstuk 40:27; 49:24; 51:13; 58:3) met zijnen Formeerder twist, gelijk een potscherf met aarden potscherven, die tegen zijnen Maken opstaat, alsof 't nietig

schepsel een zijner gelijken voor had. Zal ook het leem tot zijnen formeerder zeggen, wanneer deze een vat maakt: Wat maakt gij? of zal uw werk zeggen: Hij heeft gene handen, hij is niet in staat zijn werk te volbrengen, want wie mij ziet, zal niet zeggen, dat ik het kunststuk van enen wijzen meester ben (Jer. 18:1 vv. Rom. 9:20 vv.).

10. Wee dien, om ene andere gelijkenis te gebruiken, die tot den vader zegt: Wat genereert gij, wanneer gij geen beter lot kunt geven, dan waarin ik mij bevind? en tot de vrouw, wat baart gij kinderen, wanneer het hun niet beter gaat dan mij?

De kunstenaar kan het onnutte vat, door zijne handen geformeerd, wanneer het hem gelieft in stukken slaan. Hoe mag het maaksel van den meester rekenschap vragen aangaande, dat, wat hij daarmee denkt aan te vangen? Ondankbaar, onredelijk schepsel!

Stuitender en ruwer kan gene taal zijn, dan wanneer het kind tot den vader zegt: "wat teelt gij?" en tot de moeder: "wat baart gij?" Dankbaar moet het 't leven als een geschenk van vrije genade aannemen en Hem de volle macht daarover laten, die het gegeven heeft. Dit is ene besliste roepstem der waarheid, die wij reeds uit het Oude Verbond vernemen, en altijd staat het schepsel ook nog in 't nieuwe tegen Dien op, onder Wiens almachtige hand wij ons ootmoedig moeten buigen.

De Heere wijst hier op Zijne volstrekke Soevereiniteit en op Zijne algenoegzaamheid, om alle ongenoegen en klachten van Zijn volk te onderdrukken, en opdat alle tegenwerpingen tegen de middelen, welke Hij in Zijne voorzienige zorg en genade aanwendt, zullen ophouden.

11. Alzo zegt de HEERE tot zulke ruwe en vermetele opstandelingen, die om de wegen, langs welke Hij Zijn volk leidt, Hem tot verantwoording willen roepen, de Heilige Israël's en Zijn Formeerder 1) wiens werk (vs. 9) en wiens zoon (vs. 10) dit volk is: Zij hebben Mij, zo ver is hun schaamteloosheid gegaan, van de toekomstige dingen gevraagd; (Hoofdstuk 44:7 zij hebben Mij tot verantwoording willen roepen omtrent het lot van Mijne kinderen; zoudt gij Mij van het werk Mijner handen bevel geven, 2) in plaats van stil aan Mij over te laten, wat Ik met Israël doen zal.

1) Ook met deze woorden kondigt de Heere Zijne Soevereiniteit en Zijn recht aan, hetwelk Hij op Israël bezit. Hij is de Heilige Israël's, Wiens doen enkel majesteit is, en die daarom niet ter verantwoording mag worden geroepen over Zijne daden. Hij is tevens degene, die Israël heeft voortgebracht. Israël is het werk Zijner handen.

2) In het Hebr. Haöthijoth schealoeni al-banai weal-poal jadai thetsawoeni. Beter: Vraagt Mij naar de toekomstige dingen, Mijne zonen, en Mijn handenwerk laat dat aan Mijn zorg over.

Zo heeft ook de Engelse vertaling.

De Heere God wil hier zeggen: Laat wat voorbij is rusten, maar wilt gij de toekomst weten, wat in het vervolg zal geschieden, doe er dan bij Mij onderzoek naar en laat Mij dan de zorg over voor mijne zonen, die Ik verwekt heb en voor Mijn handenwerk, hetwelk Ik geformeerd

heb. De Heere snijdt hiermede alle twistvragen af en roept het volk tot Zich, opdat het zich alleen tot Hem wenden zou.

In de volgende verzen openbaart de Heere dan ook, wat de toekomst baren zal. Mocht het volk der ballingschap ook al vrezen, dat de veroveringen van Cyrus hen tot nog dieper ellende zouden voeren, die bange vrees zou beschaamd worden, want juist diezelfde Cyrus was de door God bestemde en verkorene, om Zijn volk uit de ellende te verlossen.

12. Gij hebt genoegzaam zekerheid, dat Ik tot alles, wat Ik wil doen, ook de macht bezit, zo gij het slechts wilt opmerken uit de werken, die reeds aanwezig zijn, namelijk uit de schepping der wereld. Ik (op dit woord moet volgens den grondtekst bijzondere nadruk worden gelegd) heb de aarde gemaakt, en Ik heb den mens daarop geschapen (Gen. 1:1 vv. Jes. 40:28; 40:5; 44:24); Ik ben het! Mijne handen hebben de hemelen uitgebreid, en Ik heb al hun heir bevel gegeven, dat het in 't leven treden zou (Hoofdstuk 40:22, 26).

13. Ik, de almachtige Schepper en Onderhouder der wereld, wil deze Mijne almacht stellen ten dienste van Mijn volk Israël; Ik heb hem, Cores, door wie het uit de gevangenschap zal worden bevrijd (Hoofdstuk 44:28), verwekt in gerechtigheid (Hoofdstuk 42:6), en al zijne wegen zal Ik recht maken, zodat hij ongehinderd tot zijn doel kan voortgaan (vs. 2); hij zal Mijne stad Jeruzalem a) bouwen, en hij zal Mijne gevangenen loslaten, dat zij vrij worden en weer naar hun vaderland mogen terugtrekken, niet voor prijs, noch voor geschenk, zegt de HEERE der heirscharen, zo als anders gevangenen voor hun vrijlating, moeten betalen, daar Ik reeds op andere wijze hem schadeloos heb gesteld (Hoofdstuk 52:3; 43:3).

a) 2 Kron. 36:22. Ezra 1:1.

1) Cyrus door Gods hand en macht gesterkt en door Hem in gerechtigheid verwekt zijnde, zou langs rechtgemaakte wegen des Heren stad bouwen en dat Jeruzalem, dat nu nog woest lag, uit zijn puinhopen doen verrijzen tot den vorigen glans en luister. Hij zou zijn volk rechtvaardigen, der onderdrukten zaak handhaven en hen, die nu nog gevangen waren, op een vrije en edelmoedige wijze, om niet en zonder losgeld en zonder eigenbelang vrij maken en ontslaan. Zo is Christus ook indertijd gezalfd, om de arme gevangene zielen los te maken van onder het juk des Satans, en dat was een ontheffing van een veel erger slaafse dwangmacht, dan die Israël prangde.

Het tot op zekere hoogte typische karakter van Cyrus komt steeds duidelijker voor den dag; de woorden hebben dus ook ene eeuwig geldende geestelijke betekenis.

14. Alzo zegt de HEERE, Zijne rede nu onmiddellijk tot Israël richtende en het de heerlijke uitkomst der wegen, die met Cyrus beginnen, verkondigende: De arbeid der Egyptenaren, wat zij met hunnen handel verwierven, en de koophandel der Moren, wat de Ethiopiërs gewonnen hebben, en der Sabeërs 1) in den staat Meroë (Gen. 10:7), der mannen van grote lengte, (Hoofdstuk 18:2), zullen tot u, Mijn volk overkomen, in uwe volksgemeenschap treden, en zij zullen de uwe zijn met al wat zij bezitten; zij zullen u navolgen, aangetrokken door de heerlijkheid van hetgeen bij u te vinden is; in boeien der geestelijke macht, die gij uitoefent,

zullen zij overkomen tot u, en zij zullen zich voor u neerbuigen, om der wille van Hem, die bij u is en Zich aan u verheerlijkt; zij zullen u smeken, zeggende: Neemt ons in uw midden op, want gewis, God is in u, en er is anders geen God (Hoofdstuk 44:6) meer (Ps. 140:11).

1) Het is opmerkelijk, dat de drie genoemde volken altijd op den voorgrond staan, wanneer er sprake van is dat God aan Zijn volk de erve der heidenen (Ps. 111:6) wil geven (zie Ps. 68:32; 72:10. Jes. 10. Jes. 18:7; 19:16); maar het is ook opmerkelijk, dat het dezelfde volken zijn, die in Hoofdstuk 43:3 aan Cores als losgeld voor Israël worden toegezegd. Geschiedkundig is de voorzegging daardoor vervuld, dat in de eerste eeuwen na Christus in die landen de bloeiendste gemeenten waren, gelijk dan ook daar de leer der Drie-eenheid door Athanasius de overwinning behaalde. Een voorspel der vervulling is echter misschien geweest, dat onder de knechten en maagden, die met het terugkerende volk naar Palestina kwamen (Ezra 2:65), zich vele krijgsgevangenen bevonden, ten minste in Xen. Cyrop. VII 1, 45 wordt bericht, dat Cyrus aan de Egyptenaren, die in den slag met Croesus waren gevangen genomen, bijzondere woonplaatsen aanwees.

2) Het valt in 't oog, dat, wat rechtmatig alleen aan God toekomt, namelijk aanbidding, smeken, hier aan de gemeente des Heren wordt toegekend. De Heere en Zijne gemeente vormen toch inderdaad één onafscheidelijk geheel. Zo wordt in 1 Kor. 12:12 de uitdrukking "Christus" van de gemeente gebruikt in zoverre zij hoofd en leden in zich bevat, en in Openbaring 3:9 wordt de aanbidding eveneens het deel der gemeente.

15. Ja, wanneer Gods wegen met u dit doel hebben bereikt, dat de volken, die tot hiertoe afgodisch waren, in vrije, ootmoedige aanbidding voor u en uwen God zich buigen, zo zult gij ook over deze wegen in aanbeddende bewondering uitroepen: Voorwaar gij zijt een God, die Zich verborgen houdt, die wonderbaar de geschiedenis der volken bestuurt en op verborgene, voor menselijke ogen ondoorgrondelijke wegen alles tot een heerlijke uitkomst leidt, Gij zijt de God Israël's, de Heiland.

De Heere wordt een verborgen God, of een God, die Zich verbergt, genoemd met betrekking tot de middelen en wegen, waardoor Hij bij de zondige mensen Zijne raadsbesluiten ten uitvoer brengt. Wanneer Hij schijnt te rusten, is Hij bezig de grootste dingen tot stand te brengen; wanneer Hij toornig is en straft, bereidt Hij reeds de verlossing voor; en Hij heeft alles onder de zonde besloten, opdat Hij Zich over allen ontferme. " Vgl. Deut. 29:29; 32:34. Rom. 11:33 en deze plaatsen in den samenhang.

Treffend is het, dat juist datgene, waardoor God geopenbaard wordt, Hem ook tevens weer verbergt. De natuur openbaart Hem, en is tegelijk een sluier, die Zijn wezen bedekt. De natuur zegt dat Hij is, en houdt verborgen hoe Hij is. Ook in de voorzienigheid ontsluit Hij Zich door hetgeen Hem ontsluit. Immers Hij redt uit zes benauwdheden en laat de zevende benauwdheid ons overkomen; en of Hij er ons ook uit redden zal, daarvan kunnen wij niets weten, dat kunnen wij enkel geloven. Men kan God niet van nabij zien met de ogen, maar enkel van verre door het geloof. Het is hiermede als met de fresco-schilderstukken, die van nabij gezien enkel verfvlekken schijnen, maar op een afstand de voortreffelijkste beelden zijn. Een groot staatsman heeft gezegd; men kan de mensen aan het hof het best verblinden door in

niets geheimzinnig te handelen, maar alles zo open en bloot te doen, alsof er niets bijzonders gebeurt; omdat hetgeen men doet alsdan toch door niemand geloofd wordt, terwijl men altijd zeggen zal: Er steekt iets achter. In plaats derhalve van, zo als sommige staatslieden doen, alles uiterst geheim en bedekt te houden, doe men alles open en bloot, en geve men geen erg. Zo doet ook God; Hij handelt zo geheel open, dat niemand Hem ziet. Ook openbaart en bedekt God Zich tegelijk in Christus, opdat Hij zich enkel aan het geloof openbare. Rousseau die uitriep: "Waartoe zoveel mensen en eeuwen tussen God en mij!" zou Christus in persoon niet als God erkend hebben, want God wordt niet gezien, dan nadat Hij door het geloof is aangenomen. En daarom kunnen de Rousseau's van onzen tijd ook niet Christus als God erkennen, ofschoon Hij als zodanig zonneklaar in de Schrift geopenbaard is. De Godheid van Christus is niet te kennen dan door het geloof, maar die gelooft, die kent Christus in Zijne waarachtige mensheid, en kent Hem als zodanig altijd meer. Wie niet gelooft ziet in de natuur enkel de natuur, niet God, en in de Schrift enkel een geschrift en niet de Heilige Geest. God verbergt zich, opdat men Hem zoek, en op het gebied van God is zoeken vinden: Wie zoekt, die vindt, zegt de mond der waarheid. Zalig de ziel, die God zoekt, zij zal Hem vinden. Doch hoe weinig zielen zijn er, die God zoeken, hoe velen die de wereldse dingen zoeken, de vermaken der zinnen, de genietingen des vlezes, de bezittingen des tijds. En wat vinden deze laatsten? Niet wat zij zochten, maar (leert het van den Prediker, die alles volop kon genieten, en volop genoot) enkel ijdelheid, enkel ledigheid des harten en kwelling des geestes. Het oog wordt niet verzadigd met te zien, het oor wordt niet vervuld met te horen, en men wordt al deze dingen moede met ene onuitsprekelijke moeheid; maar wie God zoekt, die vindt God, en in Hem ene oneindigheid van altijd hoger leven en altijd hoger vreugde. O zoeken wij dan rusteloos God in de natuur, in het leven, in de Schrift; overal is Hij, en is Hij te vinden, en hebt gij Hem gevonden door Christus en in Christus, dan zult gij tevens ene van die verrassingen, waarin God zoveel behagen heeft, ondervinden, namelijk dat gij allereerst door God gezocht zijt; want geen mens voorkomt God. kan ooit God voorkomen; Hij voorkomt altijd het schepsel. En toch moeten wij God zoeken, en niet zeggen: als God mij zoekt, zal ik wel gevonden worden. Dit ware boos en onbetamelijk. Die zoekt, die zal vinden, derhalve die niet zoekt, zal ook niet vinden. En nu kan God nog wel een derde woord spreken: Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten, Ik ben openbaar geworden degenen, die naar mij niet vraagden; maar wij mogen het niet gebruiken om ons niet-zoeken te verontschuldigen. Wij moeten God zoekende zielen zijn, zullen wij God vinden.

16. Zij zeilen beschaamd en ook tot schande worden, zij allen, die op valse goden hun vertrouwen stellen, te zamen zullen zij met schande heengaan, die de afgoden maken, overtuigd van de dwaasheid hunner handeling (Jes. 44:9 v. 46:2), daar gelijk in vs. 14 en 15 gezegd is, Gods heerlijkheid door Joden en Heidenen erkend zal worden.

17. Maar Israël, thans het volk in ballingschap en schande, wordt verlost door den HEERE, die het om der zonden wil in dien toestand heeft overgegeven (Hoofdstuk 42:24 vv.), met ene door Hem bewerkte (Hebr. 9:12) eeuwige verlossing, ene, die met hare zalige gevolgen tot in de eeuwigheid reikt, gijlieden zult door deze verlossing in den geest zo volkomen vernieuwd zijn, dat het volk niet weer in zijn vorigen zondigen toestand kan komen, gij zult niet beschaamd, noch tot schande worden tot in alle eeuwigheden.

1) De verlossing uit Babel zou een beeld zijn van een eeuwige verlossing uit de ellende der zonde en zondeschuld en zondestraf. De Messias zou komen, de Christus Gods, om al zijn volk tot in alle eeuwigheden een zekere en volkomen verlossing te schenken. De eeuwige verlossing zou tevens zijn eeuwige ere en heerlijkheid. Zouden de afgodendienaars, de dienaren der wereld beschaamd worden, wie door den Heere God met een eeuwige verlossing werd verwaardigd, zou niet beschaamd worden, zou tot in eeuwigheid genieten, de vrijheid, waarmee de Zone Gods zou vrijmaken.

18. Want alzo zegt de HEERE, die de hemelen geschapen heeft Ik ben die God, 1) die de aarde geformeerd en die ze gemaakt heeft, Hij heeft ze bevestigd, Hij heeft ze niet geschapen, dat zij ledig zijn zou in de toekomst, gelijk zij in den beginne was (Gen. 1:2), maar heeft ze geformeerd in een zestal dagen, opdat men daarin wonen zou (Hoofdstuk 40:22; 42:5); Ik ben de HEERE, en niemand meer 2), Ik heb Mij zelve aan hen als den enig waarachtigen God bekend gemaakt, en moet als zodanig eindelijk door alle inwoners der aarde, ook door de heidenen worden erkend (vs. 8, 14).

1) Hiermede wijst de Heere er op, dat Hij alleen God, de God is, in tegenstelling van de afgoden der Heidenen. Men kan dan ook deze woorden opvatten als niet alleen gesproken tot de Joden, maar ook tot de Heidenen om hen tot het geloof in Hem te brengen. De Heere zegt hier verder, dat Hij de wereld niet een chaos heeft gelaten, maar haar bewoonbaar heeft gemaakt, opdat het verlore volk daarop zou wonen, het geestelijk zaad van Abraham, zowel uit de Joden als uit de Heidenen.

19. En wat Israël aangaat: Ik heb a) tot dit Mijn volk niet in het verborgene gesproken, maar in het openbaar, niet in ene donkere plaats der aarde, maar van den berg Sinai en verder door Mijne dienstknechten, de Profeten; Ik heb ook tot het zaad van Jakob niet gezegd, het geen enkel bepaald uitzicht op zegen gevende: Zoekt Mij te vergeefs. Ik heb integendeel plechtig verzekerd, dat Ik Mij in genade hun zou openbaren, en heb in ieder bijzonder geval genadig geantwoord. Zo kon Ik handelen, omdat Ik voor Mijne woorden en profetieën gene weerlegging door de uitkomst had te vrezen. Ik ben de HEERE, die gerechtigheid spreekt, zo dikwijls Ik Mijne stem verhef, die rechtmatige dingen verkondigt; daarom zal Israël zeker eens de vervulling van dat alles zien, wat geprofeteerd werd, en reden hebben om te loven (vs. 15).

a) Deut. 13:11.

1) De Heidense waarzeggers lieten een stem uit de diepte, uit de duisternis opkomen, zoals ze beweerden, en deden de stem uit de diepte voorkomen als die der afgoden, welke men diende. In tegenstelling daarmee zegt de Heere hier, dat Hij in het openbaar, niet in het verborgen heeft gesproken, dat Zijn stem niet is uit de onderwereld, of uit de diepten der aarde, maar dat Hij Zijn stem ten alle tijden af, in het openbaar heeft doen horen, opdat Zijn volk zou weten wat Hij wilde.

Moesten dikwijls de Heidenen teleurgesteld heengaan, dewijl hun priesters beweerden dat de afgod zweeg, het zaad van Jakob had Hem nooit te vergeefs aangeroepen. Op alle hun grote

levensvragen had Hij een antwoord gegeven, al wat tot zaligheid nodig was, had Hij geopenbaard. En wat Hij geopenbaard had, was recht en gerechtigheid, de weg des levens en de weg des doods.

20. Verzamelt u, wanneer die vervulling plaats heeft, en komt, treedt hiertoe zamen, gijlieden, die van de Heidenen ontkomen zijt! die in de laatste gerichten, welke over de heidenen komen, tot het doen vallen hunner valse goden, van den ondergang verschoond blijft, om in het rijk Gods te worden overgeplaatst. a) Zij, die tot hiertoe tot die heidenen behoorden, weten niets van God (1 Thessalonicenzen. 4:5). Zij, die hun houten gesnedene beelden dragen, en in hunnen nood enen god aanbidden, die niet verlossen kan, dat die zich verzamelen en met elkaar nader treden, om getuigenis te geven, wie dan de ware God is.

a) Jes. 44:18, 19.

21. Verkondigt, zo roep Ik hen toe, en treedt hiertoe met bewijzen, die gij moogt hebben (Hoofdstuk 41:22); Ja, beraadslaagt zamen, opdat de een den ander helpe: wie van allen, die goden worden genoemd, heeft dat, wat nu geschied is, den ondergang der heidenen en de verlossing van Israël, laten horen van ouds her? wie heeft dat a) van toen af, toen nog langen tijd moest voorbijgaan, voordat het werkelijk geschiedde, verkondigd? b) Ben Ik het niet, de HEERE, terwijl niemand van uwe heidense goden iets van deze gebeurtenissen wist, of te voren kon verkondigen (Hoofdstuk 41:22 vv.)? en er is, gelijk nu duidelijk gebleken is, geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God, en een Heiland, die streng naar de eisen Zijner heiligheid handelt, en die misdadig Zijnen toorn opwekken, door zware gerichten verdelgt, maar ook door de gerichten heen Zijne gedachten ter redding volvoert, en redt, die waarlijk willen gered worden. Niemand is er, die also handelt, dan Ik, zodat Ik de alleen ware en alleen zaligmakende God ben.

a) Jes. 41:22, 26, 27; 43:9, 10. b) vs. 5, 14, 18.

22. Wendt u daarom, gij die aan het gericht des verderfs zijt ontkomen (vs. 20) naar Mij toe in gelovige onderwerping en in vast vertrouwen; wordt behouden, alle gij einden der aarde, tot welk volk en land op aarde gij ook moogt behoren (Hoofdstuk 52:10), want, gelijk gij nu ziet, Ik ben God, en niemand meer, 1) er is niemand, die in staat zou zijn u te redden.

1) Israël's God roept de einden der aarden als bijeen, en tot Zijn volk, allerwegen op de aarde verspreid, zegt Hij, dat zij van de middelen en hun oorzaken zullen afzien, en het oog alleen tot Hem wenden, zo zij wilden behouden zijn. Dit gezegde schijnt echter ook ene verdere betrekking te hebben tot de bekering der Heidenen, die de Binden der aarde bewonen, want het Evangelie is uitgebreid geworden tot de verst afgelegen volken, na de hemelvaart des Heilands.

23. Ik heb gezworen, tot duidelijke bevestiging, dat het eens zal komen tot dit einddoel der gehele wereldgeschiedenis, dat ik aangewezen heb, bij Mij zelve, die de ware, levende God ben, en zo ook tot volvoering kan laten komen, wat Ik Mij eenmaal voornam, er is een woord der gerechtigheid uit Mijnen mond gegaan, en het zal niet wederkeren, niet teruggetrokken

worden (Hoofdstuk 55:11), namelijk, dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren, 1) en daardoor Mij als den waarachtigen God zal erkennen (Deut. 6:13. Rom. 14:11. Filippenzen 2:10).

1) Zweren heeft hier de betekenis van belijden, in den zin van, eerbied en onderworpenheid betonen, uitroepen als den enigen Koning. De Heere geeft hier een gezicht op het einde der eeuwen. Hij overziet als met één blik den tijd, die komen zal, totdat er geen tijd meer zal zijn. Dan als der tijden tijd vervuld is, zal ieder, vrijwillig of gedwongen, den Heere belijden als den geheel enigen God, den Heere, die alle macht in hemel en op aarde heeft, die heerst en regeert tot in alle eeuwigheid.

De Heere zal het laatste woord hebben.

24. Men zal, terwijl men Mijn heil erkent en het vrijwillig aanneemt, van Mij zeggen: Gewis in den HEERE en overigens nergens, zijn gerechtigheden en sterkte, gerechtigheid, die van zonden reinigt en het hart heiligt, en sterkte, die de overwinning schenkt over alle vijanden der zaligheid; tot Hem zal men komen; men zal niet eerder rusten, voordat men Hem gevonden heeft, maar zij zullen beschaamd worden a), allen die tegen Hem in onverwinnelijke vijandschap des harten ontstoken zijn.

a) Jes. 41:11.

25. Maar dit is het einde van alle geschiedenis, in den HEERE op mystieke wijze met Hem verenigd, zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het ganse zaad van Israël. 1) Allen, die tot de kinderen der belofte deels door geboorte behoren, deels uit de Heidenen hun zijn toegevoegd (Jer. 4:2), zullen juichen in hunnen God en Heiland, buiten wie er geen is; alle anderen daarentegen zullen vergaan.

1) Het ganse zaad van Israël is hier niet alleen het ware volk Gods uit de Joden, maar ook uit de Heidenen. Het is het Israël Gods, hetwelk de geestelijke zegeningen van Abraham deelachtig is geworden. Dit Geestelijk zaad zal den Heere, den Drie-enigen God, al de eer van Zijn Naam geven, dewijl het, door Hem gerechtvaardigd en geheiligd en volkomen verlost tot in eeuwigheid, Zijn heil en Zijn zaligheid genieten. Het, in den Heere wijst dan ook op de mystieke vereniging met Hem.

God verkrijgt de eer, dewijl dat alles vrije genade en ongehoudene goedertierenheid is.

HOOFDSTUK 46.

DE VAL VAN BABELS AFGODEN EN ZIONS HEIL.

VII. Vs. 1-13. De zevende rede. Hier begint het laatste derde deel der eerste rij van driemaal drie redenen, dat betrekking heeft op Babel, de hoofdstad van het Chaldeeuwse wereldrijk, uit welker gevangenis Israël door Cyrus moet worden bevrijd. De val van Babels goden is het eerste, wat door den Profeet als ene door Cyrus volbrachte zaak wordt gezien (vs. 1 en 2 1.). Daaraan sluit zich in drievoudige wending ene prediking des Heren ter vermaning. De eerste (vs. 3-7) is gericht tot het volk Gods in zijn geheel, dus ook tot het overblijfsel dergenen, die van het huis Israël's, of het vroegere rijk der tien stammen nog overig zijn, en niet reeds in de landen der Assyrische ballingschap in 't heidendom zijn ten ondergegaan. Zij moeten de onvergetelijke heerlijkheid van hunnen God, den God van Israël, tegenover het ellendige der heidense goden ter harte nemen, en van deze zich weer afkeren tot Hem in een nieuw, vast geloof. De tweede rede (vs. 8-11) handelt over de harten, die tussen den dienst van Jehova en het heidendom wankelen, en meer tot het laatste dan tot het eerste neigen. Deze moeten de vroegere geschiedenis van hun volk van den grijzen voortijd af voor hunnen geest later voorbijgaan, deze zal hun dan tonen, dat Jehova de Onvergelykelijke is, die Zich altijd als zodanig heeft geopenbaard, en onlangs weer bewezen heeft de enige God te zijn. De derde (vs. 12 en 13) heeft betrekking op de vrijegeesten, die zich zelve verheven achten boven den indruk van het werk van goddelijke genade en niets meer van den levenden God willen weten. Zij hebben, twijfelachtig aan Zijn woord, de hoop op behoud opgegeven; maar ziet, het is nu nabij gekomen en staat, om zo te zeggen, voor de deur.

1. Bel, de hoofdafgod van Babel, is gekromd, is door enen vernietigenden slag ineengezonken; Nebo, een andere afgod des lands, wordt neergebogen 1) Hoofdstuk 21:9) is gevallen; hun afgoden, hun beelden, zijn geworden voor de dieren, kamelen en dromedarissen, en voor de beesten, runderen en ezels, die ze als een krijgsbuit naar het vaderland van den veroveraar zullen heenvoeren; uwe opgeladene pakken zijn een last voor de vermoeide beesten, deze beelden, die gij, Babyloniërs! vroeger in plechtige processies hebt rondgevoerd, hebben door hun ontzaglijke zwaarte 2) die dieren afgemat (vs. 7. Jer. 10:5).

1) Even als de Babylonische eigennamen Beltsazar (Dan. 1:7; 5:1), Nabonassar, Nebukadnezar, Nebuzaradan (2 Kon. 20:12 24:1; 25:8) en misschien ook Abed-Nego (Dan. 1:7), bewijzen, behoorden Bel en Nebo tot de hoofdafgoden der Chaldeeën. Naast den eersten schijnt in Jer. 50:2 nog een andere god Merodach (vgl. den koningsnaam Merodach-Baladan in Jes. 39:1) genoemd te zijn; dit is echter waarschijnlijk slechts een andere naam voor Bel, om hem als beschermgod der Babyloniërs voor te stellen; daarentegen wordt in 2 Kon. 17:30 nog Nergal (Nergel) vermeld. Terwijl nu Bel, dien de ouden nu eens met Saturnus, dan eens met Jupiter, dan weer met Mars op gelijke lijn stellen, maar de Babyloniërs als zonnegod vereren (heer des hemels en des lichts), in den beroemden Belustempel Birs-Nimrud (Dan. 4:2) ene gouden zuil van 40 voet hoogte had, die 1000 kilo's zwaar moet geweest zijn, is van Nebo (waarschijnlijk de Mercurius der Romeinen) nog niet bekend, hoe men hem afbeeldde.

2) De buitengewone grootte en zwaarte van Bels beeld werd reeds in de vorige aanmerking gemeld, de voor den afgod gestelden beker woog 1200 talenten. Men ontroofde gaarne den overwonnen volken hun afgodsbeelden, gedeeltelijk om hun beschermers te ontnemen en ze, gelijk men meende, voor altijd machteloos te maken (1 Sam. 5:1 vv. Jer. 48:7; 49:3. Jes. 10:10). Dat Cyrus later zelf Bel te Babel, en eveneens enen levenden draak heeft gediend, zo als de beide apocriefe stukken veronderstellen, strijdt met het nationale en zedelijk karakter van dezen koning. De Perzen toch waren vijanden van beeldendienst, en volgens onzen Profeet even als volgens de voorstelling der wereldse schrijvers was Cyrus van een edel gemoed, waarvan men wel kan zeggen: hij was niet verre van het Koninkrijk Gods.

2. Al uwe afgoden, wier wezen slechts in het hout en metaal van hun beelden bestaat, allen zamen zijn zij neergebogen, zij zijn gekromd, zij neigen ten val; zij hebben den last, hun opgelegd, niet kunnen redden, dat zij hun beelden uit de handen des veroveraars zouden hebben kunnen verlossen; maar zij zelf zijn in de gevangenis gegaan, zij zijn in de bewaarplaatsen der overwinnaars opeengestapeld.

3. Hoor daarentegen met het oog op deze smadelijke nederlaag der Babylonische goden, welke hun vereerders vroeger vertrouwden, en die nu in ballingschap worden weggevoerd, neer Mij, o huis van Jakob, rijk van Juda, en het ganse overblijfsel van het huis Israël's 1), zo vele er nog van de naar Assyriës gevangenschap gevoerde tien stammen ontvankelijk zijn, om naar Mijn stem te horen! die van Mij gedragen zijt van den buik aan en opgenomen van de baarmoeder af, 2) wier leven Ik dus evenzo bescherm en tracht te verwekken, als ene zwangere haren last met alle zorgvuldigheid verzorgt en volkomen tracht voort te brengen.

1) Nadat de Heere in de beide eerste verzen de afgoden tot een niets heeft teruggebracht, als dezulken, die hun aanbidders niet kunnen helpen, integendeel zelf in de gevangenis gaan, roept Hij èn Juda èn het overblijfsel van de tien stammen op, om naar Hem te horen, om te vernemen wie Hij is. Hoe Hij niet alleen gedragen heeft, verzorgd, gekoesterd, maar hoe Hij ook nu redt en waarlijk redden kan. Opzettelijk staat hier van het overblijfsel van Israël, dewijl de meeste kinderen Israël's reeds in de heidense volken waren opgegaan, en slechts een klein gedeelte nog getrouw gebleven was aan den godsdienst van Israël en dus ontvankelijk om te vernemen wat de Heere tot hen zou spreken.

Wat de Heere tot hen te zeggen heeft wordt in vs. 5 en vv. gemeld.

2) De Heiden draagt een god als een last, die generlei nut doet; de zoon Israël's werd van 't begin af gedragen door Zijn hemelsen Vader.

4. En heb Ik u van den moederschoot af gedragen, tot den ouderdom toe zal Ik dezelfde zijn, ja tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen; Ik heb het gedaan en Ik zal u opnemen, en Ik zal dragen en redden, u door alle noden en gevaren veilig heenleiden.

Wat hier van het volk Gods als geheel wordt gezegd, geldt natuurlijk ook van ieder lid daarvan in 't bijzonder ten opzichte van zijn eigen persoonlijk leven.

God belooft, dat Hij nooit zal verlaten. De Schepper zal ook de Voleindiger van hun welzijn wezen, wanneer zij door verval en zwakheid evenzeer hulp behoeven als in hun kindsheid. Zij hebben hunnen ouderdom als volk verhaast en hun ellenden door hun zonden, maar God is nog hun God, die hen zal dragen in dezelfde eeuwige armen. Hij heeft het gemaakt en erkent hun belang als Zijn eigen, daarom wil Hij hen met hun zwakheden dragen en ze ondersteunen onder hun droefenissen. Deze belofte aan 't oude Israël is toepasselijk op iedere ouden Israëliet. God heeft Zich genadig verbonden, om Zijne gelovige dienaren juist in hunnen ouderdom te dragen en te helpen. Juist in den ouderdom, wanneer gij onbekwaam wordt voor bezigheid, behept met zwakheden, en misschien, die rondom u zijn, u moede beginnen te worden, dan is Hij het, die is, wie Hij was, dezelfde, door wie gij van den beginne af geworden zijt. Gij verandert, maar Ik, zegt God, ben dezelfde; Ik ben, die Ik beloofd heb te zullen zijn, dezelfde als gij Mij gevonden hebt, degene, die gij wilt dat Ik zijn zal. Ik wil u dragen, Ik wil u dragen op uwen weg, en ten laatste dragen naar uw huis. Indien wij leren op Hem te vertrouwen en Hem te beminnen, zo behoeven wij niet angstig te zijn over onze latere dagen of jaren; Hij zal ons nog verzorgen en over ons waken, als over de schepselen Zijner macht en als over nieuw geboren en door Zijnen Geest.

5. a) Wie zoudt gijlieden Mij nabeelden, en even gelijk maken, en Mij vergelijken, dat wij elkaar gelijken zouden? 1) Het is volstrekt onmogelijk den Oneindige af te beelden.

Jes. 40:18, 25.

1) Het is ten uiterste ongerijmd, te denken dat men den eindeloozen en eeuwigen Geest, door de gedaante van enig schepsel zou kunnen vertonen, of zich enig sterveling verbeeldde, die op het duizendmaal duizendste deel een zweem van die Godheid vertonen zou, Welker aangezicht niemand immer zag en leefde. Dit zou zo veel zijn als de waarheid tot leugen en de heerlijkheid Gods tot schande te maken.

6. Ziet daarentegen hoe het den heidenen met hun afgoden gaat, welke kosten en moeite zij met hen hebben, en toch oogsten zij geen winst van hen in. Zij verkwisten het goud uit de beurs, en wegen het zilver met de waag; zij huren enen goudsmid, en die maakt het uitgeschudde goud en afgewogen zilver, die dode metalen (Hoofdstuk 44:9 vv.) tot enen god; zij knielen neer, ook buigen zij zich daarvoor, wanneer het gereed is.

7. a) Zij nemen hem na hem geheel voltooid te hebben, op den schouder, zij dragen hem, daar hij zelf niet kan gaan, en zetten hem van zijne plaats, waar hij moet staan; want hij kan zelf daar niet heengaan. Daar staat hij onveranderlijk vast, hij wijkt van zijne stede niet, ten zij hij weer elders wordt heen gedragen; ja roept iemand in zijnen nood tot hem, zo antwoordt hij niet, hij verlost hem niet uit zijne benauwdheid, omdat hij niets dan een dood beeld is (Ps. 115:4 v.).

a) Jes. 45:20.

8. Gedenkt toch, gij huis van Jakob, en alle gij overgeblevenen van het huis Israël's, hieraan, aan die zo duidelijk (vs. 6 v.) aangewezen nietigheid en nutteloosheid der heidense afgoden,

en houdt u kloekelijk (1 Kor. 16:13), opdat niet de wervelwind der afgoderij u opnieuw omstote; brengt het weer in het hart, neemt ter harte, overpeinst het gedurig, o gij overtreders, 1) gij die reeds zo dikwijls zondigdet, en u weer tot het heidendom begint te neigen.

1) De overtreders, zijn hier niet de heidenen, maar de Joden, die tot het heidendom zich nog enigszins getrokken gevoelen, die daar nog weifelen tussen den zuiveren dienst Gods, en dien der beelden of afgoden. Het is daarom dat de Heere hier tot dezulken zegt eerst: houdt u kloekelijk, d. i. sta vast in het verwerpen van allen afgodendienst, en verder, neemt ter harte, dat een afgod niets is.

En nu, om nu die wankelende zielen en die weifelende overtreders te ondersteunen, volgt in de volgende verzen een herinnering aan wie God is en wat God doen zal. Hij is de eeuwige God, Wiens Raad zou bestaan en die al Zijn welbehagen zal doen.

9. Gedenkt, om te erkennen, wie gij te kiezen hebt, der vorige dingen van oude tijden af, de gehele zo roemrijke geschiedenis van Uw volk van de vroegste tijden af; gedenkt, dat Ik God de volstrekt Machtige ben, gelijk uwe geschiedenis ene voortgaande reeks van luid sprekende getuigenissen daarvan is a), en er is geen God, geen Majesteit meer; en er is niet gelijk Ik, daar Ik alle eerbied wekkende Goddelijke majesteit in Mij verenig.

a) Jes. 45:5, 14, 18, 21, 22; 48:12.

10. Die van den beginne aan verkondigt het einde, den uitslag, welken elke nieuwe wending in de geschiedenis zal geven, en van ouds af die dingen voorzegt, die nog niet geschied zijn, die also bekend maakt, wat verre buiten het bereik van menselijke berekening ligt (Hoofdstuk 41:22, 26); die zegt: a) Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen, 1) zo zeker ben Ik van Mijne zaak, dat zelfs de mogelijkheid, dat het anders zou uit allen, dan Ik voorzeg, buitengesloten is.

a) Ps. 33:11. Spr. 19:21; 21:30. Hebr. 6:17.

1) Hiermede zegt de Heere het, dat alle Gods werkingen plaats hebben krachtens Zijn eeuwig Raadsbesluit, dat al zijn Raad in de werkingen vervuld wordt, dat geen schepsel in hemel of op aarde, in hel of afgrond iets vermag om te veranderen, wat Hij zich eenmaal heeft voorgenomen.

11. Die enen roofvogel, een adelaar roept van het oosten (Hoofdstuk 41:2, 25), enen in Hoofdstuk 44:28 reeds met name aangewezenen, zo even onder de gelijkenis van enen adelaar voorgestelden man Mijns raads, enen, die Mijnen wil zal volbrengen, Uit verre lande, het meer noordelijk dan Perzië gelegene Medië (Hoofdstuk 41:25; 13:5); ja, Ik heb het gesproken, Ik zal het ook zeker, zonder dat iets het verhindert of kan tegenhouden, doen komen; Ik heb het geformeerd, Ik heb Babels val en Israël's bevrijding Mij voorgenomen, en Ik zal het ook doen (Hoofdstuk 44:26 v.).

Bij de vergelijking van Cyrus met enen adelaar herinnere men zich, dat volgens Xen. Cyrop VII, 1-4 het veldteken van dezen koning later werkelijk uit enen gouden adelaar met uitgebreide vleugelen op de staken gedragen, even als de adelaar der Romeinen en van Bonaparte, bestond.

12. Hoort naar Mij, gij stijven van harte 1) onbuigzamer onder Jakob en Israël (vs. 3), gij die verre van de gerechtigheid zijt, die van den Heere, uwen God, en de vervulling Zijner belofte ten opzichte van de herstelling der theocratie niets wilt weten (Hoofdstuk 57:3 vv. 65:11 vv.).

1) Sprak de Heere in vs. 8 tot de weifelende zielen, hier in vs. 12 komt het woord Gods tot de stijven, tot de onbuigzamen van harte, die er niets van wilden weten, dat de Heere in gerechtigheid optreedt, dat Hij naar het strikste recht, maar dan ook in de volle openbaring Zijner liefde, voor de zijnen zal komen, om het heil van Israël uit te werken.

13. Wat Ik tegenover uwe onverschilligheid met de in vs. 1 v. gemelde gebeurtenis te kennen geef, is dit: Ik breng Mijne gerechtigheid nabij, Ik zal de eenmaal gegevene toezegging getrouw vervullen, zodat Mijn genadige wil ten opzichte van Israël's herstel nu in vervulling zal komen, zij zal niet verre wezen, maar spoedig komen, en Mijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Zion, zodat Israël daar weer het middelpunt van zijn volksbestaan zal hebben, aan Israël Mijne heerlijkheid 1) zodat het volk weer in zijn sieraad zal prijken, wat Ik door Mijne verkiezing daaraan gegeven heb (Jes. 44:26, 28 ,).

1) God roemt op zijn Israëliërs en Hij wil verheerlijkt worden in en door het heil, hetwelk Hij voor hen bedoelt uit te werken, hetgeen grotelijks tot Zijn ere zou strekken. Dat heil zou in Sion zijn, d. i. het zou van daar komen, gelijk het Evangelie daar eerst gepredikt en van daar de gehele wereld door verspreid is geworden. Van daar zou ook Israël's grote Verlosser, de Messias, komen en des Konings Zoon, die het heil in zich heeft.

De Heere geeft nu in Zion heil, zodat het weer middelpunt van het herstellende volk wordt en daarom Zijne heerlijkheid, zodat het dan weer in dat sieraad zich vertoont, hetwelk zijn God het verleende.

HOOFDSTUK 47.

VERWOESTING VAN BABEL.

VIII. Vs. 1-15. Na de afgoden van Babel komt nu de beurt ter aankondiging van het gericht aan Babel zelf. Zij, deze trotse meesteres, wordt ene dienende maagd, ontbloot en geschandvlekt om hare onbarmhartigheid jegens Israël en hare zelfvergoding! alle hare sterrenwichelarijen en tovenarijen zullen tegen hetgeen over haar besloten is, niets uitrichten. In haastige vlucht stuift alles bij den brand, die de stad aangrijpt, uiteen, terwijl Babel onder zijne kooplieden, welke het tot hiertoe zo vele in dit land van koophandel had (Ezechiël. 17:4), genen helper vindt.

1. Daal af, zo luidt des Heren vonnis over de stad Babel zelf, daal af van den hogen en prachtigen troon, waarop gij nu als heerseres over de volken zit, en a) zit in het stof, gij jonkvrouw, gij, die door niemand tot heden bedwongen kon worden (Hoofdstuk 28:12), dochter van Babel! zit op de aarde in het stof, dat is de plaats, die u toekomt; er is geen troon meer voor u, gij dochter der Chaldeeën, gij trotse, door de Chaldeeën gestichte sterkte, waarop deze zich zozeer verhieven (Hoofdstuk 13:19), gij zijt tot ene dienaars vernederd; want gij zult niet meer genoemd worden, gelijk tot hiertoe, wanneer men met benijdende verwondering het leven beschouwde, dat uwe inwoners konden leiden, de tedere, noch de wellustige, die boven elke plaag van het gewone leven hoog verheven in het volle genot van alle aardse heerlijkheid kan zwelgen (Deut. 28:56).

a) Jes. 26:5.

2. Neem, voortaan de vroegere vrijheid van alle inspanning nu tegen des te zwaarderden dienst ruilende, den molen (Exod. 16:24), en maal meel voor degenen, op wie gij vroeger met verachting neerzaagt; ontdek uwe vlechten, want zulk een versiersel past slavinnen niet; ontbloot uwe enkelen door aflegging van het lange sleepkleed, ontdek de schenkelen, door het aandoen van een kort kleed, zo als slavinnen dat dragen, ga door de rivieren 1) over welke uw weg naar de ballingschap leidt.

1) Alles wat hier gezegd wordt, ziet op de geheel veranderde positie van Babel. Van heerseres wordt zij overheerste, van iemand, die anderen tot slaven maakte, wordt zij zelf een slavin. Weg moet daarom haar tooi, weg haar weelderig leven, weg haar prachtige kleding. Niet op den troon, maar op de aarde is haar plaats, en tot de nederige diensten der slaven en slavinnen zal zij voortaan worden geroepen.

3. a) Uwe schaamte zal ontdekt worden, ook zal uwe schande gezien worden tot rechtvaardige vergelding voor de schaamteloze hoererij, die gij vroeger in den dienst uwer godin Mylitta hebt gedreven (2 Kron. 23:7); Ik, de Heere, die zulk een lot over u beslis, zal wraak nemen aan u over al het kwaad, dat gij tegen Mij hebt gedaan, en Ik zal op u niet aanvallen als een mens. 1)

a) Jes. 3:17. Nah. 3:5.

1) In het Hebr. Welo efga' adam. Beter: Ik zal niemand verschonen. Want wel betekent het werkwoord: slaan, stoten, maar ook ontmoeten, (Jes. 64:4) tegemoet komen, vriendelijk behandelen. Hier zegt de Heere dus dat Hij niet een mens vriendelijk ontmoeten zal, d.w.z. dat Hij niemand zal verschonen. Strafoefenend, zonder te sparen, zal Hij met Babel handelen.

Anderen vertalen: Ik zal op niemand stoten, Ik zal geen mens aantreffen, dewijl niemand gespaard wordt. De uitkomst is echter hetzelfde.

4. Hier roept de gemeente des Heren, wanneer zij het vonnis over Babel hoort, en verstaat, hoe dat om harentwil, tot hare verlossing en verheerlijking wordt uitgesproken, in vrolijk zelfbewustzijn uit: Onzes Verlossers naam is HEERE der heirscharen, de Heilige Israël's (Hoofdstuk 41:14).

Cyrus liet den overwonnenen in Babylon de wapenen ontnemen, gebod hun het land te bebouwen, belastingen te betalen en degenen te dienen, wie een ieder ten lijfeigene gegeven werd.

5. Zit, zo luidt hierop het vonnis over Babel verder: zit stilzwijgende, en ga in de duisternis als ene, die vanwege den smaad en de schande, die over haar komt, zich door niemand meer kan laten zien, gij dochter der Chaldeeën (vs. 1)! want gij zult niet meer, gelijk nog heden, genoemd worden koningin der koninkrijken (Hoofdstuk 13:19).

6. Ik was op Mijn volk zeer toornig vanwege hun zonde van afgoderij; Ik ontheiligde 1) Mijne erve, dit volk, dat Ik Mij uit alle volken der aarde verkoren had (1 Kon. 8:51), zodat Ik het tot zijne straf in de handen der Heidenen wilde overgeven, en Ik gaf hen over in uwe hand, o dochter der Chaldeeën! doch gij bewees hun gene barmhartigheden, dat gij ze slechts in zo verre kastijdde, als Mijn last was; maar gij ging in uwe hardheid en wreedheid Mijnen toorn ver te boven, ja zelfs over den oude, die toch zeker wegens zijne zwakheid had moeten verschoond worden, maakte gij uw juk zeer zwaar. 2)

1) Ontheiligen heeft hier de betekenis van de heiligheid als volk ontnemen, niet meer als een heilig, als een afgezonderd volk beschouwen en behandelen. De Heere God had Israël als een heilig volk, als een afgezonderd volk in Kanaän op eigen erve gesteld, maar vanwege zijne zonden en afval had de Heere het uit Kanaän naar Babel gebracht, en daarmee had Israël het karakter van een afgezonderd volk verloren, niet voor eeuwig, maar voor een tijd.

2) Dikwijls straft God hen, die Hij gebruikt als werktuigen tot uitvoering van Zijne wraak aan anderen, en wel om dezelfde dingen, die zij volgens Zijn bestel gedaan hebben, namelijk, omdat ze hunnen last hebben overtreden, en meer beogen de voldoening van hun heerszucht en wreedheid dan de uitvoering van het Goddelijk bevel. Waar God in Hoofdstuk 10:5 den Assyriër heeft genoemd "de roede Zijns toorns" laat Hij vs. 7 volgen: "hoewel hij het zo meent, " zijn oogmerk niet is Mijn wil te volbrengen, "maar hij zal in zijn harte hebben te verdelgen en uit te roeien niet weinige volkeren; " hij zal alleen bedoelen de voldoening van zijne heerst- en wraakzucht; zie Zach. 1:15, waar de Heere zegt: "Ik ben met enen zeer groten toorn vertoornd tegen die geruste Heidenen, want Ik was een weinig toornig (namelijk op

Mijn volk), maar zij hebben ten kwade geholpen. " En om dezelfde redenen hoort men God zeggen: "Ik zal de bloedschulden van Jizreël bezoeken over het huis van Jehu, " schoon Jehu uitdrukkelijk last had ontvangen tot het uitroeien van het huis van Achab (2 Kon. 9:7). Maar hij was zijnen last te buiten gegaan in het doden van al de groten of ambtenaren van Achabs huis en in het verdelgen van het geslacht van Ahazia (2 Kon. 10:11, 14 11).

7. En gij zei bij uzelf, als gij naar Mijn wil ganselijk niet vraagde: Ik zal koningin zijn in eeuwigheid, nooit zal ik tot den val komen; tot nog toe hebt gij deze dingen niet in uw hart genomen, gij hebt er niet aan gedacht dat vernedering mogelijk was, gij hebt aan het einde daarvan niet gedacht, niet in de verte vermoed, dat gij ineensstorten zoudt.

Zij, zo leren wij uit vs. 6, die gevallen, die hen, tot wier roede zij bestemd zijn, onbarmhartig behandelen, verwerven zich bij God geen dank, maar wraak. Wat zullen dan die rechters inoogsten, die de werktuigen tot de gruwelijkste martelingen uitdachten voor de door hen veroordeelden, en wat die fanatieken, die door onbarmhartig kwellen der ketters een loon bij God hoopten te verdienen! Deze strafrede wordt gehoord, voordat Babel nog zijne wreedheden aan Israël bedrijft; klinkt zij niet als ene vaderlijke bede Gods voor Zijn volk, dat Hij besloten had in de handen der Chaldeeën over te geven? .

Zo zeker meende Babel van haar macht te wezen, dat zij geen ogenblik er aan gedacht heeft, dat aan die macht en tirannie een einde zou kunnen komen. Daarom zou de verovering haar als in één ogenblik, ongedacht en onverwacht overkomen. Dit wordt nader voorspeld in de volgende verzen.

8. Nu dan, hoor dit, gij weelderige (vs. 1)! die zo zeker woont (vs. 7), die in haar goddeloos hart zegt: Ik ben het, en niemand meer dan ik; ik zal gene weduwe zitten, dat de nu door mij onderworpen volken, met hun oversten, mij niet zouden ontvallen (Openbaring 18:7 vv.), noch de beroving van kinderen kennen, dat oorlog en gevangenschap mij ooit van mijne bevolking geheel zouden kunnen beroven.

Deze vorm, waarin Babels vermetelheid zich uitspreekt, klinkt in vergelijking van Jehova's getuigenissen omtrent Zich zelven (Hoofdstuk 45:5 vv. 18, 22; 46:9) als zelfvergoding; evenzo spreekt Ninevé bij Zefanja (Zef. 2:15), en Martialis (een epigrammendichter, die onder de keizers Domitianus, Nerva en Trajanus leefde) schrijft: *terrarum des gentiumque Roma, cui par est nihil et nihil secundum* (Rome, de godin der landen en der volken, wie niets gelijk is en bij wie niets kan vergeleken worden).

9. Doch a) deze beide dingen zullen u in enen ogenblik, geheel onverwacht, wanneer gij er volstrekt niet aan denkt, overkomen, op een dag, de beroving van kinderen en weduwschap; volkomenlijk, in de volste mate, zullen zij u overkomen van wege 1) de veelheid uwer toverijen, van wege de menigte uwer bezweringen (Dan. 2:2).

a) Jes. 51:19.

1) Beter: trots, niettegenstaande. De Babylonische tovenaars hadden voorspeld dat Babel oninneembaar was. Vele bewijzen hadden zij daarvoor aangegeven, maar hier zegt de Heere dat al die bezweringen en valse godsspraken niet zullen kunnen verhoeden de beroving der kinderen en het weduwschap, d. w. z. de algehele verwoesting.

10. Want gij hebt op uwe boosheid vertrouwd; gij hebt gezegd: Niemand ziet mij, er is geen God, die mij zou zien, en in Zijne macht zou hebben, en zo zoekt gij door dwingelandij en list u een eeuwig bestaan te verzekeren; uwe wijsheid en uwe wetenschap van allerlei bezweringen, waardoor gij dacht in staat te zijn ieder onheil gemakkelijk van u af te houden, heeft u afkerig gemaakt, en tot een handelen verleid, dat ten verderve voert, en gij hebt uzelf vergodende in uw hart gezegd: Ik ben het, en niemand meer dan ik. (vs. 8).

11. Daarom, ten straffe van dien overmoed, waarmee gij u den Onvergelijkelijke gelijk hebt gesteld (Hoofdstuk 46:9), zal er over u een kwaad komen, gij zult bij al uwe waarzeggerijen den dageraad, het begin daarvan niet weten 1); en een verderf zal er op u vallen, hetwelk gij niet zult kunnen verzoenen, dat gij door al uwe bezweringskunsten niet kunt afwenden; want er zal snellijk ene onstuimige verwoesting over u komen, dat gij het ondanks alle sterrenwichelarij en toverij niet weten zult. 2)

1) Anderen vertalen: wat gij niet zult weten weg te toveren. Het is alsdan een terugslag op hetgeen het vorige vers zegt. Het stamverwante woord in het Arabisch betekent: wegtoveren, door toverijen ongedaan maken.

2) Het zou een onweerstaanbaar verderf zijn, waartegen geen hulpe, geen beschutting te hopen was. Het zou hen niet alleen ijlings treffen, zodat zij geen tijd zouden hebben om hen te bestrijden, maar ook zo sterk en heftig, dat zij het niet zouden kunnen tegenstaan of afwenden, of er zich uitredden.

12. Sta nu, wanneer het aanwezig is, wat Ik zo even heb gezegd, met uwe bezweringen en met de veelheid uwer toverijen, waarin gij gearbeid hebt van uwe jeugd af, sedert gij begonnen zijt te heersen, of gij misschien met die kunsten voordeel kon doen, of gij misschien u kon sterken, en aan ongeluk en onheil en opstand het hoofd zoudt kunnen bieden.

13. Gij zijt moede geworden in de veelheid uwer raadsragen, gij hebt u vermoeid om te bedenken wat eigene wijsheid tot afwending van den nood vermag; laat nu opstaan (vs. 12), die den hemel waarnemen (MATTHEUS. 2:1 vv.), die in de sterren kijken, die naar de nieuwe manen voorzeggen; en laat ze u verlossen van die dingen, die over u komen zullen. 1)

1) Beter is de vertaling van het laatste gedeelte: Laat nu opstaan en u verlossen, die den hemel waarnemen, (of ontleden), die in de sterren kijken, die met iedere nieuwe maan voorzeggen de dingen, die over u komen zullen. De Heere God spreekt hier weer op heilig-ironische wijze. De waarnemers of ontleders van den hemel waren dezulken, die den hemel in vier delen als doorsneden, een voorste en achterste, een rechter en linker deel, en hun waarzeggerij dan inrichtten, naarmate een vogel te voren door hen daartoe aangewezen, zich in het door hen te voren genoemd gelukkig of ongelukkig gedeelte van den hemel ter vlucht begaf. De

maan-voorzeggers waren zij, die bij elke nieuwe maan voorzeiden, welke dagen gelukkig of ongelukkig waren. De sterrenkijkers deelden ook de maanden zelf in gelukkige of ongelukkige. Welnu deze allen roept hier de Heere op, om Babel te redden van den ondergang, maar zij vermogen het niet.

14. Ziet zij vermogen zomin iets tot uwe redding te doen, dat zij integendeel zelf weerloos ten verderve zijn overgegeven; zij zullen zijn als stoppelen, het vuur zal ze verbranden; zij zullen met al hun wijsheid en kunsten zich zelven niet kunnen rukken uit de macht der vlam van het gericht, dat over hen zal komen, hun leven zelfs niet kunnen redden; het zal geen kool zijn om bij te warmen, geen vuur om daarvoor neer te zitten (Hoofdstuk 44:16), maal een vuur, dat tot op den grond verteert en een eeuwige gloed is (Hoofdstuk 33:14).

15. Alzo radeloos en hulpeloos zullen zij u zijn, met welke gij gearbeid hebt, uwe wijzen (vs. 12), op wier verzorging gij, om in tijd van nood nut van hun kunst te hebben, u zozeer hebt toegelegd, uwe handelaars van uwe jeugd aan, de kooplieden van andere volken, die in handelsverkeer met u hebben gestaan, en zich om het voordeel onder u hebben nedergezet, elk van deze zal zijns weegs dwalen, bij het uitbreken van het gericht, dat over u komt; niemand zal u verlossen, daar ieder slechts op eigene redding beducht zal zijn.

Het is ene bijzondere gewoonte van den duivel en zijne werktuigen, dat zij de mensen door belofte van alle gewenste hulp en geluk in hun net wikkelen, wanneer zij echter met strikken des verderfs zijn geboeid, zo gaan zij heen en laten hen in 't verderf liggen (MATTHEUS 27:5).

Babel was bekend en beroemd van wege de menigte harer kooplieden. Door Ezechiël (17:4) wordt het land van Babel dan ook genoemd een land van koophandel.

HOOFDSTUK 48.

DE ZONDE VAN HET VOLK WORDT GESTRAFT. GODS EER WORDT GEPREZEN.

IX. Vs. 1-22. In deze laatste rede der eerste groep vinden wij het slot van het tot hiertoe behandelde thema en van de tegenstelling, die dit gehele derde deel beheerst (zie Inl. op Hoofdstuk 41). De Heere keert Zich nu tot Zijn volk in de ballingschap, dat zich op den groten naam beroemt, van welken het zijne afkomst heeft, en op de heilige stad, waartoe het behoort, dat ook met de belijdenis der lippen zich aan Hem houdt, hoewel het hart nog niet in de rechte verhouding tot Hem is. Hij waarschuwt daarvoor, dat Israël niet, wanneer hetgeen Hij van de nabij zijnde toekomst heeft laten verkondigen vervuld wordt, aan zijne afgoden toeschrijven of als ene natuurlijke, van zelfsprekende gebeurtenis opvatte; integendeel Israël moet Zijne goedheid en lankmoedigheid erkennen en de gedachten ter redding verstaan, voor wier verwezenlijking Hij door middel der verlossing door Cyrus den weg baant. Terwijl de vermaning in die verwezenlijking zelf reeds ingrijpt en op eens Hem, door wie zij geschiedt, den Zoon des Vaders sprekende invoert, nodigt zij, op zeer uitlokkende wijze tot het aannemen van de zaligheid in Christus Jezus en sluit de goddeloze en tegenstrevende harten voor eeuwig van de zaligheid uit.

1. Hoor nu dit, wat Ik, de Heere, op grond van het in 't vorig hoofdstuk gezegde nog verder zal zeggen, en neem het ter harte, gij huis van Jakob, gij ballingen van het zuidelijke rijk (Hoofdstuk 46:3), die genoemd wordt met den naam van Israël, en die uit de wateren van Juda voortgekomen zijt, die aan de ene zijde aan den erenaam Israël even goed deel hebt als de vroegere leden van het noordelijk rijk, welke zich dezen naam alleen wilden toe-eigenen; maar aan de andere zijde boven hen vooruit hebt, dat gij tevens behoort tot de lijn der bijzondere belofte in Israël (Gen. 49:8 vv.), als de bron van uwen oorsprong (Ps. 68:27)! die ook, wat de uitwendige godsdienstbelijdenis aangaat, zweert bij den naam des HEREN (Deut. 10:20), en vermeldt den God Israël's, Hem prijzende als den enigen Helper (Ps. 20:8 maar niet in waarheid, noch in gerechtigheid, zodat met de belijdenis der lippen ook de inwendige gezindheid des harten zou overeenstemmen (Zach. 8:8).

1) De ballingen in Babel worden hier genoemd: het huis van Jakob, voortgekomen uit de wateren van Juda, en verder wordt van hen gezegd dat zij den dienst des Heren onderhouden, echter niet in waarheid of in gerechtigheid. Dit laatste wil zeggen, dat zij nog wel voor het uiterlijke vasthouden aan 's Heren dienst, en gebroken hebben met de afgoden, maar ook alleen voor het uitwendige, zodat het geen invloed heeft op hart en leven.

2. Ja mensen van de heilige stad Jeruzalem (Hoofdstuk 52:1) worden zij genoemd, en zij moesten daarom zelf heilige mensen zijn, en zij steunen op den God Israël's 1): HEERE der heirscharen is Zijn naam, zo noemen zij Hem, en zij denken, dat de Almachtige hen helpen zal, doch helaas! hun hart is verre van Mij.

1) Beter: "En beroemen zich op den God Israël's, wiens naam is Heere Zebaoth. " Zonder waarachtige gerechtigheid op God steunen is een misdadige overmoed, al kan men zich daartoe ook beroepen op het erfdeel der beloftenissen, die aan Israël's vaders (Gen. 49:10)

gegeven zijn, op de uiterlijke Godsverering naar de wet van Mozes en op het burgerschap der heilige stad Jeruzalem (Jes. 52:1), of op het lidmaatschap der "zaligmakende Kerk." Wie God niet vreest kan Hem niet lief hebben, en wie God niet van harte vreest en lief heeft, kan in Hem in der waarheid geen vertrouwen stellen. De berisping, die Jesaja hier in den geest tot de gevangenen in Babel richt, trof bovenal zijne tijdgenoten (Jes. 1:11-17), die deze woorden lazen.

3. En als de tweede omstandigheid voor Mij ene reden is tot spreken, en aan Mijne rede haren inhoud aangeeft, zo legt het eerste, dat gij u ten minste uiterlijk aan Mij vasthoudt, u den plicht op om te horen naar hetgeen Ik zeg, en dit is het wat Ik u te zeggen heb: De vorige dingen heb Ik verkondigd van toen af reeds lang en uit Mijnen mond zijn zij voortgekomen als Goddelijke voorzegging, en Ik heb ze doen horen uit den mond Mijner profeten; Ik heb ze ook, toen de tijd der vervulling was gekomen, snellijk gedaan, en zij zijn gekomen, juist zo als ze zijn voorzegd.

4. Met die voorzegging had Ik ten doel, u, Mijn volk, van uwe afgoderij tot een levend geloof in Mij, den enigen waren God te bekeren, omdat Ik wist, dat gij hard van harte zijt (Ezechiël. 2:4; 3:7), en uw nek een ijzeren zenuw is (Job 10:11), en uw voorhoofd koper 1) zodat het gericht der Babylonische ballingschap op zich zelven u niet tot zulk een geloof kan brengen (Jer. 5:3).

1) Dit is, dat zij zo stijfzinnig en verkeerd waren, dat zo Hij de wonderen Zijner voorzienigheid niet door voorzeggingen had onderschraagd, zij dezelve geloochend of als zaken zouden aangemerkt hebben, die in de macht van de afgoden stonden. God wist dat zij moedwillig hard en verhard waren en zeer ongeneigd en onbekwaam om zich te buigen, en aan het juk Zijner boeien te onderwerpen, ongezind om terug te zien op Gods vorige daden en handelingen met hen, onbuigzaam voor Zijn wil, afkerig van zijn oogmerk, onhandelbaar voor Zijn woord en bestuur, en dus geheel en al aan zich zelf en aan de wereld overgegeven, waarbij kwam de uiterste onbeschaamdheid, zodat zij zonder te blozen op een onbevreesde en vermetele wijze handelden naar het goeddunken van hun hart.

5. Daarom heb Ik het u van toen af verkondigd; eer dan het kwam heb Ik het u doen horen; opdat gij niet misschien zoudt zeggen: Mijn afgod heeft die dingen gedaan, of mijn gesneden beeld, of mijn gegoten beeld heeft ze bevolen; want tot in de ballingschap toe zal de neiging tot alle gruwelen der afgoderij u aanhangen (Ezechiël. 20:30 vv.).

6. Gij hebt hetgeen aan Babel en zijne afgoden geschieden zal (Hoofdstuk 26 en 27) reeds nu gehoord, hoewel nog ene tijdruimte van bijna 170 jaren vooraf verlopen zal, aanmerkt dat alles; zult gijlieden na verloop van dien tijd het ook niet verkondigen, niet roemende moeten bedenken, dat alles zo is gekomen, als Ik het had laten voorzeggen, en daardoor eindelijk erkennen, dat Ik de enige waarachtige God ben (Hoofdstuk 43:10; 44:8)? van nu af doe Ik nieuwe dingen 1) horen, niet alleen iets toekomstigs, maar tevens iets nieuws, in zo verre het uit de aanwezige tijdsomstandigheden zich geenszins ontwikkelt, maar als iets buitengewoons, iets onvoorbereids in de geschiedenis voorkomt, en verborgene dingen voor alle menselijke berekening, en die gij niet geweten hebt, zelfs niet kon gissen.

1) De nieuwe dingen zijn zonder twijfel de verlossing uit Babel, de terugkeer naar Jeruzalem, maar ook de bekering der Heidenen. Al wat de Heere in de vorige hoofdstukken zijn volk heeft doen horen.

De Heere zegt, dat Hij hun die dingen niet eerder heeft verkondigd, opdat zij ze niet aan de afgoden zouden toeschrijven, maar ook opdat zij zich niet aan hun overtreiding zouden overgeven, wetende dat de Heere hen toch zou verlossen.

Er was dus niets in Israël, wat den Heere bewegen kon om het te verlossen, maar zo is er ook niets in de Kerk, waarom Hij haar zou genadig zijn. In vs. 9 wordt dan ook de grond en enige oorzaak aangegeven.

7. Nu zijn ze geschapen, en niet van toen van voor langen tijd af; als iets geheel nieuws, waarvan niet van voor lang de oorsprong aanwezig was, komt het, en vóór dezen dag hebt gij zij ook niet gehoord, het is iets verborgens, waarop een mens zelfs niet enen dag te voren met zijne gedachten komt; opdat gij niet misschien, wanneer het gebeurt, zeggen zoudt: Ziet, ik heb zij geweten, ik dacht het wel en kon wel verwachten, dat het zo komen zou.

8. Ook hebt gij ze niet gehoord van andere zijde, noch van uwe eigene valse profeten, noch van de waarzeggers en verklaarders der voortekenen onder de Babyloniërs, daar geen van beide een woord daarvan hebben laten vernemen; ook hebt gij ze niet geweten, door eigene berekening; ook van toen af van vóór langen tijd af, dat Ik het door Mijne profeten liet voorzeggen, is uw oor niet geopend geweest, dat gij van de profetie een weten omtrent dit toekomstige, dit nieuwe zoudt bewaard hebben; want Ik heb geweten, dat gij gans trouwelooslijk handelen zoudt, en in 't geheel niet zoudt letten op 't geen Ik door Mijne profeten liet voorzeggen, en dat gij, even als uw stamvader Jakob, een onderkruiper was (Gen. 25:26; 27:36) gij van den buik af een overtreder (Ps. 95:10 v. daarom kon Ik, zonder aan het toekomstige, aan het nieuwe iets van zijn karakter, iets verborgens (vs. 6) te ontnemen, het lang te voren laten verkondigen.

9. Om Mijns naams wil zal Ik, wanneer Ik ondanks zulk ene trouweloosheid en geneigdheid tot afval, ene toekomst heb te verkondigen, die uitzicht geeft op verlossing van straf (vs. 3), Mijnen toorn langer uitstellen, die niet reeds nu in volle mate voor u laten uitbreken, en

a) om Mijns roems 1) wil, opdat het gehele verlossingsplan, waarop uw gehele bestaan gericht is, ook ter vervulling kome, zal Ik u ten goede, Mij bedwingen, opdat Ik u niet afhouwe 2) niet uitroeie, gelijk anders zou geschied zijn.

a) Jes. 43:21, 25.

1) Hier zegt de Heere zo duidelijk mogelijk, waaraan Israël zijn redding te danken had. Ziet Israël had vanwege zijn zonden zich waardig gemaakt, dat het immer in Babels gevangenschap bleef zuchten, maar dan hadden de Heidenen ook gezegd, dat de Heere Zijn verbond had verbroken, dat de trouweloosheid van Zijn volk Gods trouw had te niet gedaan. Gods ere, de eer van zijn Goddelijk wezen en de roem van Zijn Naam waren er mede gemoeid, dat Israël niet onderging in de ballingschap. En daarom, om Zijns Naams wil, om

Zijns roems wille, zou de Heere zijn toorn verlengen, zou de Heere zijn genade openbaren en Israël verlossen.

2) Zij zijn toch Gods geroepen, geroepen naar Zijn eeuwig voornemen, geroepen en getrokken door Hem uit Egypte en nu weer uit Babylonië, en dus een volk, hetwelk Hij met een onderscheiden naam, bij hun naam riep en nog roept.

10. Ziet Ik heb in plaats van u te vernietigen, u gelouterd, doch niet als zilver, waarbij het te doen is om daardoor ene afzondering der andere bestanddelen van het reeds voorhanden goede metaal te verkrijgen; Ik heb u gekeurd in den smeltkroes der ellende; Ik heb kruis en tegenspoed over u gebracht, om u geheel en al te zuiveren.

Klinkenberg vertaalt: "Ik heb u verkozen in den smeltkroes der ellende. " En zegt dan: Het woord "verkiezen" wordt meermalen genomen voor liefhebben, gelijk Hoofdstuk 14:1, 1 waar het met ontfermen verwisseld wordt. Volgens deze opvatting wil de Heere dit zeggen: "Ik heb u wel in den smeltkroes der ellende gebracht, maar Ik heb u in dien smeltkroes niet laten omkomen, en gedurende dien tijd van ellende u Mijne liefde doen ondervinden, door het vuur der beproeving te matigen en daardoor uwe verbetering te bedoelen. "

Echter moeten wij de vertaling behouden van keuren. Ik heb u gekeurd. De Heere zegt het hier, hoe Hij Israël gelouterd heeft, maar niet als zilver, d. w. z. niet door een aards vuur, maar in den smeltkroes der ellende, d. i. door lijden en straf, opdat Israël zou gereinigd en geheiligd worden. Die ellende zou echter om Zijns Naams wille niet altijd duren, opdat Israël niet geheel werd verteerd. Dit wordt nog eens in het volgende vers bevestigd.

11. Om Mijnentwil, om Mijnentwil zal Ik het doen, zal Ik tot bekering en niet tot verderven voortgaan; want hoe zou Hij, de God van Israël. door de heidenen ontheiligd worden, alsof Zijne Godheid gene andere dan die van de afgoden der heidenen ware? en Ik zal Mijne eer aan genen anderen (Hoofdstuk 42:8) geven, maar zal als de alleen ware God ten laatste overal op aarde erkend en geprezen worden.

Even als de gezamenlijke hoofdstukken van ons troostboek (zie Inl. op Hoofdstuk 40) die groepen bevatten, elk in drie maal drie redenen verdeeld, zo komt ook de afdeling, die uit de voor ons liggende 9 verzen (vs. 3-11) bestaat als een dergelijk geheel voor; deze toch bevat 3 van elkaar afgezonderde maar onderling verbondene zinnen, elk van drie verzen (vs. 3-5; 6-8; 9-11). Men merke op hoe vs. 3 met vs. 5, vs. 6 met vs. 8, en vs. 9 met vs. 11 in gedachte en uitdrukking overeenkomt, hoe verder het slotvers van den eersten zin (vs. 5) in het middelvers van den tweeden (vs. 7) ingrijpt, en wederom juist dit middelvers van den tweeden zin in het middelvers van den derden (vs. 10); eindelijk hoe de eerste zin in vs. 5 met den derden zin in vs. 11 door tegenstelling verbonden is.

12. Hoor (vs. 1) naar Mij, o Jakob! en gij Israël, Mijn geroepene, dien Ik tot Mijn knecht verkoren heb (Jes. 41:9)! Ik ben dezelfde, de waarachtige God, die alleen op dien naam recht heb (Deut. 32:39), de Onveranderlijke en Eeuwige a) Ik ben de eerste, ook ben Ik de laatste, (Hoofdstuk 41:4).

a) Jes. 44:6. Openbaring 1:17; 22:13.

13. Ook heeft Mijne hand de aarde gegrond, en Mijne rechterhand heeft de hemelen met de palm afgemeten (Hoofdstuk 42:5; 44:24), wanneer Ik ze tot aanzijn roep, staan zij daar te zamen (Ps. 33:9).

14. Vergadert u, gij allen, die tot Mijn volk (vs. 12) behoort, en hoort naar Mijne vraag: wie onder hen, onder de afgoden der Heidenen, a) heeft deze dingen verkondigd, die Ik u ten opzichte van Cyrus gezegd heb (Jes. 43:9)? De HEERE heeft hem, dezen Cores, die eens overeenkomstig Mijne voorzegging zal verschijnen (Hoofdstuk 45:3) lief; Hij zal Zijn welbehagen tegen Babel doen, en Zijn arm zal tegen de Chaldeeën zijn, volvoerende de hem opgedragene gerichten Gods.

a) Jes. 41:22, 23.

15. Ik, Ik heb het gesproken, wat van Cores gezegd is, en niet een der heidense goden; ook heb Ik hem geroepen, dat hij uit verre landen zou komen (Hoofdstuk 46:11); Ik zal hem doen komen op den door Mij bepaalden tijd, en hij zal voorspoedig zijn op zijnen weg door Mijnen almachtigen bijstand.

16. Nadert gijlieden tot Mij, gij, die tot Mijn volk behoort, hoort dit, wat Ik verder van Mij heb te getuigen. Ik heb van den beginne niet in het verborgene gesproken, maar Mij duidelijk genoeg aan u geopenbaard (Hoofdstuk 45:19), van dien tijd af, dat het geschied is, dat het optreden van Cyrus tot een geschiedkundig feit is geworden, ben Ik daar, ben Ik werkzaam tegenwoordig (Spr 8:27), om alles zo te schikken, dat het op uwe verlossing uitloopt; en nu, wanneer het uur der verlossing, en wel van uwe laatste, volkomen verlossing, waarvan die door Cyrus slechts een zwak voorbeeld is, zal gekomen zijn, de Heere HEERE zo valt de Verlosser, die dan komen zal, in de rede Gods in) en Zijn Geest heeft Mij gezonden 1); Mijn werk in veel sterkeren zin, dan dat van Cyrus, medewerkende, gelijk het dan ook niet door geweld van vleselijke wapenen, maar alleen door de kracht van Gods Geest tot stand moet komen (Hoofdstuk 42:1 vv. Zach. 4:6)

1) De twee reeksen der beloften, Theophanie (Godsverschijning) en Messiasverschijning lopen zo dicht aan elkaar voort, dat zij van tijd tot tijd elkaar reeds bijkans raken, ofschoon het bepaalde woord der menswording voor het N. T. moet bewaard blijven.

Hier, waar in Hoofdstuk 49:1 vv. de rede van dien Knecht van Jehova omtrent Zich zelfen volgt, die Zich als hersteller van Israël en Licht der Heidenen geeft, en dus noch Israël als volk, noch de Schrijver dezer redenen kan zijn, is niets waarschijnlijker, dan dat bovenstaande woorden een preludium zijn van de in Hoofdstuk 49 beginnende rede van den enen Enigen Knecht van Jehova over Zich zelfen. Alleen op die wijze is de hoogst mysterieuze wijze, waarop hier de rede van Jehova in die van Zijnen gezant verandert, te verklaren. Die spreekwijze is alleen te vergelijken met Zach. 2:12 vv. 4:9, waar de Spreker eveneens, niet de profeet, maar een boven dezen verhevene, Goddelijke bode is. Het "en nu" wil zeggen, dat Jehova, nadat Hij de verlossing van Israël, door voorspellender wijze die van Cyrus en van

zijn wapengeluk te vermelden, aangevoerd heeft, den hier Sprekende gezonden heeft, om de voorbereide verlossing als Middelaar te volbrengen.

Betere vertaling is: De Heere HEERE heeft Mij en Zijnen Geest gezonden. Velen vatten dit op van den Profeet, maar het is duidelijk dat hier de Zone Gods spreekt, de tweede Persoon van het Goddelijk Wezen. Deze is nu gezonden door den Vader, niet door den Geest. Geest is dus hier niet onderwerp, maar voorwerp. Gelijk in Haggai 2:6 ook van het Woord en van den Geest gesproken wordt, alzo ook hier bij Jesaja.

De nauwe vereniging van de zending des Zoons en des Geestes wordt daarmee aangekondigd, "opdat de Zoon, " zoals Vitringa zo juist aanmerkt, "de Kerk zou bevrijden en de Geest haar zou onderwijzen, wederbaren, reinigen, heiligen en troosten. " Hij vertaalt dan ook: met den Geest.

17. Alzo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israël's, verder tot u, o Israël! want gelijk gij aan het in woord en daad voorbereidende werk uwer verlossing Zijne onvergelykbaarheid moest erkennen, zo hangt ook van de verhouding, die gij voortaan tot Zijn woord en gebod zult innemen, uwe toekomst af. Ik ben des HEERE, uw God, die alleen recht hebt uw leraar te zijn en ook de alleen ware ben, die u leert wat nut is, die u leidt op den weg, dien gij gaan moet, om tot zegen te komen (Hoofdstuk 42:16).

18. a) Och dat gij, in plaats van gelijk tot hiertoe Mijn woord te verachten en u te gedragen als een overtreder van 's moeders lijf aan, naar Mijne geboden geluisterd had, in geloof aannemende, wat Ik tot uw heil aanbied! zo zou ten gevolge der verlossing (vs. 16) uw vrede geweest zijn als ene rivier, zo rijkelijk over u gekomen zijn, dat gij er u als het ware in zoudt gebaad hebben, en uwe gerechtigheid als de golven der zee; 1) er zou over u, het nu zo zondige volk, ene gerechtigheid zijn gekomen, die u geheel en al bedekt, en uw gehele bestaan doordringt en u beheerst (Hoofdstuk 11:9; 66:12).

a) Deut. 32:29 Ps. 81:14

1) In deze en dergelijke plaatsen worden vervat Vermaningen tot gehoorzaamheid en afmaningen van de zonden, en wel gesterkt en aangedrongen met hare beloften en bedreigingen, welke opgehelderd worden zo met gelijkenissen als met voorbeelden. Dezelve behoren dus tot den wetgevenden wil, welke aangaande de uitkomst der gewilde dingen niets bepaalt, maar alleen het onderscheidbare verband van den plicht met des zelfs belofte te kennen geeft, en dat God met dezelve niets anders wil, dan dat de mensen tot de voorgeschreven plichten, onder beloften en bedreigingen, verplicht en verbonden zijn.

19. Ook zou uw zaad, terwijl nu de aan Abraham in Gen. 22:17 gegevene belofte tot volle verwezenlijking zou gekomen zijn, zo ontelbaar geweest zijn als het zand, en die uit uwe ingewanden voortkomen zo onmetelijk vele als zijne steenjes, als de afzonderlijke korrels zand, en dit uw zaad zou tevens een boom zijn geweest, wiens naam niet zou worden afgehouden, noch verdelgd van voor Mijn aangezicht, dus een volk, dat in alle eeuwigheid bestaat en onvergankelijk is.

Het is ene bedroevende gedachte, van welk geluk het volk, welks schreden Jehova steeds ten heil leiden wil, door zijne ongehoorzaamheid zich beroofd heeft. Ontelbaar als het zand aan de zee zou dan zijne menigte zijn, maar ook Zijn vrede het met de volheid der zee bedekken. Doch 't is anders gegaan door des volks eigene schuld. Nu weergalmt de roepstem der genade: "niet verdelgd en niet uitgeroeid zal zijn naam voor Mij zijn!" En dit woord is vervuld maar de naam is verslonden in dien van den Knecht Gods, die u in Israël's kern in zichtbare verschijning opgetreden, als Zoon Gods een naam voert, die boven alle namen gaat. Zijn geslacht is als het zand aan de zee; Zijn vrede gold als de volheid der zee over de wereld.

20. a) Gaat uit van Babel, het land der dienstbaarheid en des verderfs (Jer. 51:6, 45), zo zal op eens een vreugdegeroep klinken tot allen, die in gehoorzaamheid des geloofs Mij zijn toegedaan (vs. 18); vliedt, maakt u in allerijl weg (Exod. 14:5) van de Chaldeeën, verkondigt op den weg tot het vaderland met de stemme des gejuichs, de grote dingen, die God aan u gedaan heeft (Ps. 126:3); doet zulks horen, brengt het uit tot aan het einde der aarde, laat het een Evangelie voor de gehele mensheid zijn; zegt, bedient u van deze woorden bij die boodschap der vreugde: De HEERE heeft Zijnen knecht Jakob (Jes. 41:8) verlost.

a) Jes. 52:11. Jer. 50:8. Openbaring 18:4.

Even als de eerste helft van het vers in 2 Kor. 6:7; Openbaring 18:4 op het inwendige geestelijke leven wordt toegepast, zo heeft de Christelijke kerk de tweede helft: "predikt het met vrolijk geschal, dat men het horen, brengt tot aan de einden der wereld: "De Heere heeft Zijnen Knecht Jakob verlost, tot introitus op den Zondag Rogate gemaakt, en noemt daarnaar dezen Zondag: ook Vocem Jucunditatis (Stem der aangenaamheid.).

21. En wanneer gij dan zover zult gekomen zijn, zal men van u zeggen: Zij hadden, zij leden genen dorst, toen Hij hen op den terugtocht naar het heilige land leidde door de woeste plaatsen, door welke hun pad liep; Hij deed, de wonderen der verlossing uit Egypte herhalende, hun water uit den rotssteen vlieten; als Hij den rotssteen kiefde, zo vloeiden de wateren daarhenen (Exod. 17:6. Num. 20:11).

Ieder ziet lichtelijk, dat de voorstelling hier ontleend is aan hetgeen er gebeurde, toen God Israël uit Egypte door de Arabische wildernissen naar Kanaän leidde, en tevens dat wij ze hier zinnebeeldig verklaren moeten. De weg uit Babel naar Juda loopt zeker grotendeels door woestijnen, maar waar niet zo groot gebrek aan water is, of men kan, met behoorlijke voorzorgen te nemen, zijnen dorst gelest krijgen. Jehova wil alleenlijk zeggen, dat Hij den weg der wederkerenden naar hun vaderland voorspoedig zou maken, in hun noden voorzien, alle hinderlagen uit den weg ruimen, en, eer dan hen van dorst te laten versmachten, weer gelijk te voren, bronnen openen in de steenrotsen. Men vergelijke met deze voorstelling Jes. 11:15, 16.

22. Maar de goddelozen, die Mijn woord niet aannemen en Mijn heil verwerpen, hebben geen vrede 1), zegt de HEERE.

1) Deze Godsspraak, gelijk de eerste reeks van profetieën van ons troostboek met haar eindigt, sluit ook de tweede (Hoofdstuk 57:21); aan 't slot der derde (Hoofdstuk 66:24) komt in de plaats van deze spreuk ene treurige schilderij van de eeuwige wroeging der goddelozen.

Hoewel deze wereld ene wildernis is en vele ellenden ons ontmoeten, zullen de vertroosting des Heiligen Geesten overvloedig vloeien ten zegen der gelovigen. Maar de goddeloze zal voor eeuwig ellendig zijn, even als de rechtvaardige voor altijd gezegend. (HENRY en SOORT).

Eer de tijd vervuld was, wanneer Hij verschijnen kon, uit Wiens mond het eeuwige woord der vreugde: "vrede Zij met ulieden!" klinken zou, moest eerst lang te voren in de door God welgeordende ontwikkeling der aardse dingen de roepstem aan Israël uitgaan: "trekt uit van Babel, vliedt van de Chaldeeën!" Eer de Verlosser der wereld uit zijn midden zou uitgaan, moest eerst de jubelstem tot aan de einden der aarde vernomen worden: "de Heere heeft Jakob Zijn Knecht verlost. " Verkwikkend en lavend zal de terugtocht des volks zijn. Gelijk bij de wederkomst uit Egypte zijn door God verwekte leidsman uit rotsen water sloeg, zo zullen deze wonderen des voortijds zich ook thans vernieuwen. Maar met een gewichtig woord eindigt de profetie: "geen vrede den goddelozen!" En hoe zou dit woord uit den mond des vrijen Gods aan de vrije mensen anders kunnen luiden? Hoe zouden toch dezulken, die vrede vinden, naar welke het ganse schepsel hijgt, die in 't kwaad eigenwillig volharden, en de aangeboden hand Desgenen van zich wijzen, die in woestijnen de dorstigen met het hemelwater Zijner genade verkwikken wil? zodanige moeten voorzeker in hardnekkiger afkeer van de levende bronnen des heils versmachten.

Vrede is hier het inbegrip van alle heil en zaligheid. Dit is alleen voor het Israël Gods, voor degenen, die zich in waarheid bekeren; maar voor de goddelozen, voor het vleselijk Israël is er geen vrede, voor de verachters van Gods Naam en voor degenen, die zich verhardten tegen Zijne roepstemmen is er geen heil.

HOOFDSTUK 49.

CHRISTUS VERGEET ZIJNE KERK NOOIT.

Met de tegenstelling van Jehova en de afgoderij aan de ene, en van Israël en de heidenen aan de andere zijde, is de profeet nu gereed, Het thema: "predikt aan Jeruzalem, dat haar strijd vervuld is" is nu afgedaan. De namen "Babel" en Kores komen verder niet meer voor. Nu treedt een ander thema "hun ongerechtigheid is verzoend. " (Hoofdstuk 40:2) op den voorgrond; de tegenstelling, die de tweede groep van elk drie maal drie redenen (Hoofdstuk 49-57) beweegt, is die van het lijden van den Knecht van Jehova voor het tegenwoordige en van Zijne heerlijkheid in de toekomst; haar bloesem verkrijgt deze groep in de vijfde rede (Hoofdstuk 52:13-53:12), welke weer de middelste is onder alle 27 redenen, zodat de genade Gods in het kruis van Christus geopenbaard, het centrum is van het gehele troostboek.

I. Vs. 1-26. Die reeds in Hoofdstuk 48:16 op eens in des Heren rede inviel, en tegenover het mindere beeld der toekomst, Cyrus, als het hogere op den voorgrond der voorzegging trad, neemt nu zelfstandig het woord, dat tot de gehele mensheid gericht is, en van Zijne roeping als Heiland getuigt, welke Hij van 's moeders lichaam af ontvangen heeft. Had deze in de eerste plaats betrekking op Israël, juist daarom, omdat zij bleek vruchteloos te zijn, breidde hij zich uit, en omvatte zij alzo de mensheid tot aan het einde der wereld (vs. 1-6). Nu lost de Heere, in wiens Godsspraak de rede van Zijnen knecht te voren uitliep, dezen af, verkondigt Hem den staat der heerlijkheid na de dagen van geringheid en smaad, wijst zijne roeping voor Israël nader aan, als die van enen verlosser uit de gevangenis en van enen hersteller der verwoeste erve, en beschrijft de terugkering naar het vaderland in de wonderen der Goddelijke genade, die het vergezelden (vs. 7-13). Nu echter treedt Zion onder den druk der ellende, door welke het op dit tijdstip nog is bevangen, met klachten over Zijnen vermeenden troostelozen en onredbaren toestand op. Zijne kleinmoedigheid wordt beschaamd door heen wijzing van Jehova's meer dan moederlijke liefde en den te verwachten buitengewonen zegen. Zijn twijfel aan de mogelijkheid der verlossing wordt weggenomen door het beroep op Gods alvermogene sterkte, tegenover welke de reuzenmacht van het rijk der Chaldeeën slechts voor machteloosheid te houden is. (vs. 14-26).

1. Hoort naar Mij, gij eilanden! gij ganse wijde wereld (Hoofdstuk 41:1, 42:4), en luistert toe, gij volken van verre! wie het door Mij, den Heiland, te bewerken heil evenzeer aangaat als het volk van Israël, dat in de nabijheid is geplaatst (Efez. 2:17 Ik u te melden heb van Mijne verschijning in de wereld en Mijne roeping aan u. De HEERE, de eeuwige en alleen waarachtige God, wiens aanneming Ik eens zal teweeg brengen, wanneer Mijn Evangelie tot u doordringt, heeft Mij geroepen van den buik af, Mij dadelijk bij Mijne ontvangenis Mijne roeping als Heiland gegeven (Jer. 1:5. Luk. 1:41); van Mijner moeders ingewand aan 1) (Luk. 1:31 MATTHEUS. 1:20 vv.) heeft Hij Mijnen naam gemeld 2) Mij plechtig den naam gegeven, die met Mijne roeping overeenstemde.

1) De grote Auteur en verkondigen van deze verlossing brengt Zijn gezagsbrieven uit den hemel mede tot deze Zijne onderneming. God zelf had hem daartoe aangesteld, want de Heere had Hem van den buik aan, van zijns moeders ingewand aan tot dit ambt geroepen en

afgezonderd en Zijn Naam reeds toen naar Zijn werk genoemd, want een Engel noemde Hem Jezus, d. i. Zaligmaker of Verlosser, die Zijn volk zon vrijmaken van de zonde (MATTHEUS 1:21).

In de eerste plaats betekent het wel, van Zijne ontvingenis af, maar dit sluit volstrekt niet uit, Zijn eeuwige roeping tot het ambt van Middelaar en Verlosser. Van eeuwigheid af aan was de Zoon Gods geroepen tot den dienst. In den Psalm, die van Hem getuigt (Ps. 40), wordt Hij sprekende ingevoerd: "Zie ik kom, o God, om Uwen wil te doen. "

2) Zeker recht een grond, waarom Hem de eilanden en de volkeren van verre moesten horen, want zo bleek het, dat Hij een zeer uitnemend personage was, die hen in het Evangelium voorkwam, en daarom in zich zelven gehoor- en geloofwaardig. Zo bleek het, dat Hij ook een wettige commissie had, een opgeleide last, om onder hen als de grote Profeet in Zijn Kerk te mogen en te moeten spreken. Zo bleek het, dat Hij Zijn commissie had uit den hemel zelf, een Goddelijke last en derhalve dat de HEERE zelf in Hem tot hen sprak; een grond van eerbied, een grond ook van geloof, dat zij Hem uit dien hoofde verschuldigd waren. Hem te verstoten, was den HEERE zelf te verwerpen.

2. En Hij heeft Mijnen mond gemaakt als een scherp zwaard, opdat Ik met Mijn woord der waarheid allen tegenstand der vijanden zegerijk zou doorstaan (Hoofdstuk 11:4. Openbaring 1:16. Hebr. 4:12), onder de schaduw Zijner hand heeft Hij Mij bedekt; even als het zwaard in de schede verborgen blijft, zo heeft Hij Mij in het donkere van de hand Zijner almacht bedekt, totdat de tijd kwam om Mij aan het licht te brengen (Gal. 4:4). En Hij heeft Mij, gelijk aan de ene zijde tot een scherp zwaard, aan de andere zijde tot enen zuiveren, glad gepolijsten en alzo diep indringenden pijl gesteld, om de harten te doorboren en daaraan de allerheilzaamste wonden toe te brengen (Ps. 45:6. Pred. 12:11), in Zijnen pijlkoker, in het donkere van het raadsbesluit Zijner liefde, heeft Hij Mij verborgen, 1) totdat het uur kwam, dat Hij den pijl op den boog wilde leggen en afschieten.

1) Hiermede wordt gezegd; dat Hij ook tot den dienst, waartoe Hij was geroepen, waarlijk bekwaam was gemaakt. Zijn mond was een scherp zwaard en Hij zelf door zijn Evangelie een zuiver scherp gepunte pijl genoemd. En als van het zwaard gezegd wordt, dat Hij onder de schaduw van Gods hand wordt bedekt, en van den pijl, dat deze in den pijlkoker Gods is verborgen, dan wil de Messias daarmee zeggen, dat Hij en zijn Evangelie delen in de bijzondere bewaring der Voorzienigheid Gods. Dat is: dat het zwaard bewaard blijft voor roest en verderf en die pijlen voor stomp te worden, of door de vijanden te zullen worden geroofd. Het Evangelie van Jezus Christus weerstaat de macht van Satan en wereld. Het Woord zal tot aan den jongste dag blijken te zijn, het zwaard en de pijl, die de harten treft, of, hetwelk uitgaat tot de verdeling der ziele, en de gedachten oordeelt.

3. En Hij heeft tot Mij gezegd, terwijl Hij Mij riep (vs. 1): Gij zijt Mijn knecht in den hoogsten en meest verhevenen zin des woords (Hoofdstuk 42:1); Israël zijt Gij, als het toppunt, het volkomen ideaal van het volk Israël, degene, door welchen Ik verheerlijkt zal worden, 1) daar alle geslachten op aarde Mij als den alleen waren God zullen erkennen.

1) De Messias wordt hier de Knecht Gods, Israël genoemd. Israël is hier niet de Kerk, maar de Messias zelf. "Hij is, " zoals Henry terecht zegt, "de Persoonsverbeelder van het gelovige Israël, hetwelk door Hem tot God zou gebracht en om Zijntwil geroepen zou worden". Door Hem zou het mogelijk gemaakt worden, dat niet Satan het won, doordat de gehele wereld verloren ging, maar dat Gods eer op het hoogst werd verheerlijkt, door de toebrenging van geheel de Kerk.

Had Satan geen ander doel, dan om de ganse schepping Gods te verwoesten, en al wat schepsel was voor eeuwig te doen omkomen, door den lijdenden knecht des Heren, door Vorst Emmanuel, zou Satan de kop vermorzeld worden, en bewerkt, dat eenmaal op de nieuwe aarde en onder den nieuwen hemel, Gods eer en heerlijkheid op het luisterrijkste werd groot gemaakt.

4. Doch Ik zei, als Ik van dat Mij opgedragen werk niet de gewenste gevolgen zeg (MATTHEUS. 23:37): Ik heb te vergeefs gearbeid, Ik heb Mijne kracht 1) onnuttelijk en ijdelijk toegebracht, zonder het doel van Mijn worstelen te bereiken, of ene vrucht van Mijnen rustelozen ijver (Ps. 69:10. Joh. 2:17) te oogsten; gewis, Mijn recht is bij den HEERE, en Mijn werkloon is bij Mijnen God 2).

1) Onder kracht hebben we te verstaan, zowel die van Zijn lichaam als van Zijn ziel, de kracht Zijner menselijke natuur. Hiervan zegt Hij, dat Hij ze te vergeefs, ijdelijk heeft aangewend. Dit zag en ziet, zoals van zelf spreekt, op den tegenstand, dien Hij ondervond, op het hardnekkig tegenstreven van de grote menigte. De Christus Gods heeft niet alleen voorgevoeld wat Hem zou geschieden, Hij heeft het als het ware reeds doorleefd. Deze zelfde klacht vernemen wij met andere woorden in het "Jeruzalem, Jeruzalem, hoe menigmaal enz. " gesproken, kort voor Zijn lijden en sterven.

2) Wat hebben we hier onder recht en werkloon te verstaan? Sommigen zijn van mening: de vele gelovigen uit de Heidenen als Israël Hem had verworpen, maar het komt ons voor, dat de Messias hier het eerst ziet op den staat Zijner verhoging na den staat Zijner vernedering. Ook bestond Zijn loon in de vele zielen, die gebracht zouden worden tot zijn eeuwig Koninkrijk, maar Zijn recht was toch ontwijfelbaar, om als Hij het kruis had verdragen en de schande veracht, te zitten aan de rechterhand Gods op den troon der Majesteit Gods.

5. En nu daarom roep Ik u de heidenen op, want niet alleen dat Mij vrucht op Mijn werk wordt geschonken, maar Ik heb ook ene roeping ontvangen, die zich verder uitstrekt, die de gehele mensheid aangaat. Alzo zegt de HEERE, die Mij Zich van moeders buik af tot enen Knecht geformeerd heeft, dat Ik Jakob tot Hem weder brengen zou, maar Israël zal zich niet 1) verzamelen laten, nochtans zal Ik, reeds om deze Mijne roeping voor Israël (MATTHEUS. 10:5 vv. 15:24) verheerlijkt worden in de ogen des HEREN, en Mijn God zal Mijne sterkte zijn.

1) In het Hebr. volgens Chetibal (lo) niet, maar volgens Keri (de kanttekening) (lo) Hem. Onze Staten-Overzetteren hebben in navolging van de Vulgata de lezing van niet gevolgd.

LXX volgt echter de vertaling van Hem. Onze Staten-Overzetters tekenen echter ook aan, dat het vertaald kan worden: Hem.

Wij achten om het verband van den zin nodig te vertalen: Dat Ik Jakob tot Hem terugbrengen zal en Israël tot Hem verzamelen. Het volgende is den te lezen: en Ik zal verheerlijkt worden in de ogen des HEREN en Mijn God zal Mijn sterkte zijn.

In het volgende vers toch wordt ook gesproken van een oprichten der stammen van Jakob, van een bijeenbrengen der bewaarden in Israël. De zaligheid is uit de Joden. De Heere Christus is in de eerste plaats de Heiland der Joden, en eerst dan als Israël Hem verworpen zal hebben, zal Hij zich tot de Heidenen keren. Ja, ook de Heidenen zullen delen in de zaligheid, door het bloed des Lams verworven. En nu, opdat de heidenen het goed zouden weten, dat Zijn roeping ook tot de Heidenen lag, dat Zijn last ook de Heidenen gold, gaat de Messias in het volgende vers verder Zijn lastbrief ontvouwen.

6. Verder zei Hij: Het is te gering voor Uwe verhevenheid als Heiland, het komt te weinig met Uwe grootheid overeen, dat Gij Mij ene Knecht zoudt zijn, om uit de diepte van hun geestelijk verderf, waarin zij verzonken zijn, door verlossing van de macht der zonde, op te richten de stammen van Jakob, en om weer te brengen de bewaarden in Israël, de verkorenen ten eeuwigen leven uit Abrahams nakroost: Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, en alzo Uwe roeping veel heerlijker gemaakt (Luk. 2:32), om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde (Hand. 13:47).

Dat Jesaja hier van zich zelf, van zijne roeping, prediking en hare bedoeling en uitwerking spreken zou, heeft vooral deze twee, misschien beslissende redenen tegen zich: vooreerst, dat Jesaja nauwelijks reden kon hebben, om zich zozeer over de geringe uitwerking van zijn profetisch onderwijs te beklagen, als wij dit in het vierde vers aantreffen, daar er buiten twijfel een tijdvak geweest is, waarin hij aan de hervorming zijner natie een gewichtig aandeel heeft gehad en als de toevlucht en vraagbaak van vorst en volk werd beschouwd. Ten tweede, dat hij van zich zelf niet wel zeggen kon, dat God na zijn vruchteloze pogingen bij zijne landgenoten, hem tot enen Leraar en Verlichter der Heidenen had bestemd. Beide deze bijzonderheden passen daarentegen zo karakteristiek, zo uitsluitend op den persoon van den Messias, dat wij om deze reden, en om den gehelen aard en toon van dit voorstel gene zwaarigheid maken, om het van Hem te verklaren, en deze verklaring voor natuurlijker, onpartijdiger en ongedwongener houden, dan enige andere, die van deze moeilijke plaats is bijgebracht. Jesaja toch stelt in zijne geschriften dezen doorluchtigen persoon in meer dan ene betrekking voor, niet enkel als den Zoon van David en Heerser van Israël, maar ook als den grootsten der Profeten, die heil en zaligheid bekend zou maken, eerst aan Zijn volk, en daarna aan geheel de wereld. Zo vonden wij Hem aangekondigd Hoofdstuk 42:1-9, welke Godsspraak men met deze moet vergelijken, terwijl daarin in den derden persoon wordt gesproken van Hem, die hier zelf sprekende wordt ingevoerd; ene persoonsverbeelding, die wel stout is, maar waarvan men echter vele gelijksoortige voorbeelden ook bij onzen dichter, zal aantreffen.

De geschiedkundige vervulling dezer godsspraak begint met de gebeurtenis in Joh. 12:20 vv. als de Heidenen Jezus begeerden te zien.

Het is bekend dat de hardnekkigheid der Joden den weg gebaand heeft, om de Heidenen met het Evangelie te doen vereerd worden (vgl. Hand. 13:46, 47).

Heeft Christus de stammen van Juda opgericht? Zeker Hij heeft het nog niet gedaan dan in zeer beperkten zin, daarom mogen wij uit dit gedeelte, even als uit zo vele andere, besluiten, dat ene volkomene herstelling van de kinderen Israëls in de gunst van God nog zal plaats hebben.

7. Alzo zegt de HEERE, de rede tot Zijnen knecht nu verder voortzettende, de Verlosser van Israël, zijn Heilige, tot de verachte ziel, tot dezen Knecht, wien men het leven niet waardig acht, tot dien, aan welken het volk een gruwel heeft, die voor de grote menigte een voorwerp van afschuw is, tot een Knecht dergenen, die heersen, op wien alle smaad en vervolging, die het ware Israël van de tijden der heidense verdrukken, of van zijne eigene goddeloze volksgenoten (Hoofdst. (66:5) van vroegeren tijd af te lijden had, als een zamengepakt onweder zich ontlast: koningen zullen het zien, hoe Ik u uit de diepste vernedering, tot de hoogste heerlijkheid zal verheffen, en zij zullen vol eerbied voor u van hun tronen opstaan, ook vorsten, en zij zullen zich voor u in het stof buigen, om des HEEREN wil, die getrouw is, en dit door uwe verhoging volgens Zijne beloften betoond heeft, om den Heilige Israëls, die u verkoren heeft, gelijk uit die verhoging blijkt.

1) Hier komt de vernedering en verhoging van den Messias in aanmerking. God zelf, de Heilige Israëls, de grote Verlosser van Zijn volk, spreekt hier tegen den Ondernemer van het grote werk der zaligheid, hetwelk Hij voor de zijnen stond uit te werken. Hij benoemt Hem naar den vernederenden toestand, waarin Hij hem brengen zou.

Deze uitspraak heeft betrekking tot den tijd van het lijden en van de diepste vernedering van Jezus, toen Hij door het volk verworpen, door Herodes bespot, door Pilatus gevonnisd werd. Te midden van deze vernedering wordt Hem de verering der koningen en de aanbidding der vorsten toegezegd.

De verachte ziel, de afschuw van het volk is hier de Messias, de diep vernederde Zoon Gods en des mensen. Als hier dan ook van volk, het volk gesproken wordt, dan wordt hier niet alleen Israël bedoeld, maar ook de Heidenen. Zowel door de Joden als door de Grieken en door de Romeinen is Hij verworpen. Pilatus roemt er zelfs op dat hij macht tegen hem had. Maar de staat der vernedering zou plaats maken voor den staat der verhoging. Koningen zouden komen en vorsten zouden zich opmaken om voor Hem zich te buigen.

8. Alzo zegt de HEERE verder tot Zijnen knecht, door welken Hij de toekomstige, geestelijke verlossing bewerkt: a) In den tijd des welbehagens heb Ik u verhoord, als het tijdpunt was gekomen tot bevestiging van de gehele volheid Mijner genade, welke voor u de tijd was, dat Gij gebed en smeken met sterk geroep en tranen moest offeren (Hebr. 5:7), en ten dage des heils, als de redding der wereld zou verwezenlijkt worden, heb Ik u geholpen, door u uit den

dood, dien Gij moest ingaan, tot een nieuw verheerlijkt leven op te wekken; en Ik zal u bewaren voor de macht der verrotting (Hand. 13:35 vv), en Ik zal u geven tot een verbond des volks, 1) tot Middelaar des Nieuwen Verbonds tussen Mij en Mijn volk (Hoofdst. 42:6 vv.), om het aardrijk op te richten uit het diepe verval, om de verwoeste erfenissen te doen beërven, 2) om de Heidenen te verlossen en de verwoeste erfdelen van de kinderen Israëls aan hun vroegere bezitters als een tweede Jozua terug te geven (Joz. 13:6 vv.);

a) 2 Kor 6:2.

1) Tot een verbond des volks. Onder volk verstaan velen zoals Vitringa, Delitzsch e. a. enkel het volk Israëls. Vitringa tekent aan: "om te bevestigen en te vertegenwoordigen de beloften aan Abraham, Juda en David, aan het volk gegeven. " Anderen vatten het op in den zin van Joden en Heidenen zamen. Nu is het wel waar, gelijk we reeds hierboven aanmerkten, dat de zaligheid uit de Joden is, maar onze mening is, dat hier van het geestelijk Israël gesproken wordt, van het ware zaad Abrahams, zowel uit de Joden- als uit de Heidenwereld.

2) Jezus Christus is zelf het middenpunt, begin en einde des verbonds, en eens der genadegaven van dat verbond is, dat Hij Zich ten eigendom aan iederen gelovige geeft. Gelovige kunt gij uitspreken wat gij in Christus ontvangen hebt? "In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk. " Beschouw dat woord "God", beschouw Zijne oneindigheid, en denk dan na wat het zegt "volmaakt mens, en al de uitmuntendheid daarvan; want alles, wat in Christus is, is uw eigendom-uit reine, vrije genade is het voor eeuwig uw onbetwistbaar eigendom geworden. Onze gezegende Heere Jezus is God, is alwetend, alomtegenwoordig, almachtig. Is het u geen troost te weten, dat al deze grote en heerlijke eigenschappen te gader de uwe zijn? Heeft Hij kracht? Die kracht is de uwe, om u te ondersteunen en u te versterken, om uwe vijanden te overwinnen en u ten einde toe te bewaren. Heeft Hij liefde? Welnu, daar is geen druppel liefde in Zijn hart, die niet de uwe is; gij kunt den onmetelijken oceaan Zijner liefde indrinken, en evenwel uitroepen: "het is de mijne. " Is Hij rechtvaardig? Dit is ook het uwe, al schijnt het ene schrikwekkende eigenschap te zijn; want Hij zal door Zijne rechtvaardigheid toezien, dat al wat u in het verbond der genade beloofd is, u ook zal toegevoegd worden. En wat Hij als volmaakt mens heeft, bezit gij ook. Als volmaakt mens was het welbehagen des Vaders in Hem, Hij werd aangenomen door den Allerhoogste. O gelovige, Christus' aanneming door God is ook uwe aanneming; want weet gij niet, dat met dezelfde liefde, waarmee de Vader een volmaakt Christus heeft liefgehad, Hij u nu daarmee liefheeft? Want alles wat Christus deed is het uwe; die volmaakte gerechtigheid, welke de Heere Jezus teweeggebracht heeft, door Zijn vlekkeloos leven, de wet houdende en haar kostelijk makende, is uwe en wordt u toegerekend. Christus is in het verbond.

'k Ben Jezus eigendom. Hij heeft mij uitverkoren. Wie meldt de zaligheid, die mij te beurte viel! En nu-als ik 't geklank van Uwen naam mag horen, Dan springt mijn hart van vreugd, dan juicht mijn ganse ziel.

9. Om te zeggen tot de gebondenen: Gaat uit uwen kerker (Hoofdst. 61:1), tot hen die in duisternis, in nood en droefheid zijn: Komt te voorschijn tot het licht der vreugde; zij zullen gedurende hun terugtocht naar het vaderland op de wegen weiden, zonder enigen omweg te

moeten maken, ten einde verzadigd te worden, en zelfs op alle hoge plaatsen, op de zandige, kale bergtoppen (Hoofdst. 41:18) zal hun weide wezen. 1)

1) Dit geeft te kennen, dat zij daar, waar de Kerk zou zijn, ook voedsel zouden vinden, dat is, geestelijk voedsel en onderhoud, hetwelk de geestelijke weide is van des Heeren volk. En dus is hier weide dan niet anders, dan het ganse Woord van God, het Evangelie, de Sacramenten en de ingestelde Predikdienst; deze zijn recht de weiden, waar koning David eens van zong: Hij doet mij nederliggen in grazige weiden (Ps. 23:2) .

Een tijd van zamenbinding en een tijd van vrede, een tijd van volle genot, van zaligheid en heerlijkheid wordt hier voorspeld. De Heere zelf zou er voor zorgen, dat het niet aan voedsel en lafenis, aan overvloedige spijzen op geestelijk gebied zou ontbreken.

Dit wordt nog nader aangetoond in het volgende vers.

10. Zij zullen op hun gehelen tocht niet a) hongeren, noch dorsten, en de hitte, de woestijngloed, en de zon zal hen niet steken; want hun Ontfermer, die Zich over hun lang smachten in ellende heeft erbarmd en voor al het kwaad, dat zij ondervonden hebben, nu des te rijker wil vertroosten (Hoofdst. 54:10 vv.), zal ze leiden, gelijk de Herder zijne kudde leidt (Gen. 33:14), en Hij zal hen aan de springaders der wateren, waar verfrissend en gezond water te vinden is, zachtjes leiden (Hoofdst. 40:11; 35:7).

a) Ps. 121:6. Openb. 7:16.

De reden, waarom den gevangenen op hun terugreis al het nodige toevloede, zou deze zijn, dat dezelfde God, die uit loutere ontferming hun verlossing uit Babel had uitgewerkt (Hoofdst. 14:1), met hen zou trekken en hen geleiden, gelijk Hij eertijds hun vaders had geleid door de woestijn, na hen opgevoerd te hebben uit Egypteland (Ex. 13:21, 12). Die God zou toezien, dat hun niets ontbrak langs den weg, en vermits water een der nodigste dingen tot onderhoud en verkwikking van het menselijke leven is, welks ontbreken de reizigers inzonderheid in hete landen 't meest benauwt, zo wordt daarvan in het bijzonder gewag gemaakt, en beloofd dat de Heere hen zou leiden langs zulke plaatsen, waar de springaders overvloedig waren.

11. En Ik zal al Mijne bergen, alle bergen, over welke de weg leidt, en die Ik, omdat zij Mijne schepping, zijn, gemakkelijk kan hervormen, door nederwerping tot enen geschikten weg maken, en Mijne banen zullen, wanneer de tocht door dalen en ondiepten gaat, verhoogd zijn volgens de macht, die Ik bezit, door wonderbare aanvulling en verhoging.

12. Ziet, deze onder de terugkerende ballingen zullen van verre uit het uiterste zuiden (Hoofdst. 43:6) komen, en ziet, die van het noorden en wederom anderen, die van het westen, en genen uit het land van Sinim 1), het land der Chinezen in het uiterste Oosten.

1) De Vulgata heeft dezen naam alleen door "Zuiden" (bij het "van verre" denkt zij dus aan 't Oosten), de Septuaginta daarentegen door "Perzie" overgezet. Anderen verstaan daaronder de

woestijn Sur, nog anderen den Sinäï, anderen weer Pelusium in Egypte (Ezech. 30:15 vv.). Dat intussen reeds enige eeuwen vóór Christus' geboorte ene landstreek in het tegenwoordige China Sin of Tsin heet en ene dynastie van dezen naam daar was, is door latere ontdekkingen vastgesteld. Wij houden ons te meer aan bovengenoemde verklaring, waarbij men het woord van de Chinezen verstaat, omdat hierin misschien ene verklaring ligt van het raadselachtig verdwijnen der tien stammen. (2 Kon. 17:23).

De Heere voorspelt hier door den Profeet, dat er van het volk Israëls tot in het land van Sinim, d. i. van China, zullen verspreid worden. Ook deze voorspelling is letterlijk vervuld. De bekende pater Gozani heeft de synagogen te Kai-tung-foo, de hoofdstad van Honan, een provincie midden in China gelegen, gezien en bezocht, en deelt mede, dat, volgens de Joden aldaar, zij onder de Han-dynastie (205 v. Chr. 220 n. Chr.) het Chinese rijk zijn binnengedrongen, dat zij kwamen van Si-yu, d. i. van de zijde van het westen. Ook een facsimile van de Thorarol uit de synagoge is genomen.

Maar uit de verste streken zal de Heere ze weer terug brengen, als Hij zich opmaken zal om al zijn volk te redden.

13. Juicht over zulke grote daden Gods, gij hemelen! en verheug u, gij aarde! en gij bergen! maakt gedreun met gejuich (Hoofdst. 44:23); want de HEERE heeft Zijn volk vertroost door het geheel te herstellen, en Hij zal Zich over Zijne ellendigen, over Zijne verdrukte, vertredene verwoeste kerk ontfermen, dat Hij ze van ene strijdende tot een triomferende verheft.

De hemel komt voor als woonplaats der volmaakte geesten, die met groot verlangen wachten op het tijdpunt, wanneer de strijd op aarde tot overwinning zal volstreden zijn-de aarde als woonplaats der mensen, der levenden en der doden, om wier verlossing het in den loop van den tijd te doen is, en de bergen stellen, als de uitstekende delen der aarde, de aardse natuur voor, die ook deel moet hebben aan de verlossing van den mens van den dienst der vergankelijkheid.

Zijn volk wordt nader aangeduid als Zijne ellendigen, en daarom hebben we onder volk, niet de Joden in het algemeen en niet de Heidenen in het algemeen te verstaan, maar de strijdende Kerk van Christus, dewijl ellendigen de gewone naam is in het O. Testament voor de strijdende Kerk. De kerk is vertroost, al was zij ook tot een klein hoopje ingekrompen, toen Christus Jezus op aarde kwam, die Kerk zal volkomen vertroost worden als zij eenmaal bij Zijne wederkomst in de triomferende zal overgaan.

14. Doch 1) Sion, in haar nog voortdurenden toestand van ellende, die nog geen uitzicht op betere tijden veroorlooft, zegt vol vreze: De HEERE heeft mij verlaten, en de Heere de Albestuurder, heeft mij vergeten. 2)

1) In het vorige vers was er sprake van de verlossing der Kerk, hier in vs. 14 wordt over Sion gesproken als nog geheel en al zittende in hare ellende. Sion zag geen uitkomst, zag geen redding. Geen straal van hoop blonk door de donkere wolken van lijden en verdrukking, en

daarom in haar moedelozen toestand roept zij het uit: Jehova, mijn Bonds-God en de Heere, de Albestuurder, heeft Mij verlaten en vergeten.

2) Gods volk kan zich in zulk een deerniswaardigen toestand bevinden, dat het als in het leed schijnt te zullen bezwijken en als in een verlaten en toegesloten toestand te zijn, zodat het aan de Voorzienige zorg des Heeren begint te twijfelen.

Het is geen verlaten van mensen wat haar kwelt, dat kan worden goed gemaakt, als de Heere haar maar nabij bleef, maar als de Heere haar verliet, dan konde geen schepsel haar helpen. Dit drukt haar dan bitterlijk.

15. Daarop antwoordt nu de Heere, zulk ene klacht van Zijn volk op grond der betrekking, waarin het tot Hem staat, als tegenspraak met zichzelfe aanwijzende: Kan ook ene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks, om hem voedsel en verpleging te geven? Ofschoon deze vergate, wat onder bijzondere omstandigheden zeker mogelijk is, daar mensen soms trouweloos alle natuurlijke liefde verloochenen, of sterfelijk als zij zijn, niet zelden tegen hun wil van de hunnen worden weggerukt, zo zal Ik, de trouwe en eeuwige God, toch u niet vergeten 1) (1 Kon. 3:26. 2 Kon. 6:28 vv. 9:19; 74:19).

1) Gelijk een bouwmeester, wanneer hij ene stad zal bouwen, haren gehelen omtrek aftekent, om naar die tekening het gebouw in te richten, zo heb Ik ook al uwe lotgevallen bepaald, en als in de holligheid van Mijne handen getekend; gelijk een bouwmeester gestadig acht geeft op de aftekening van de muren der stad, welke hij bouwen zal, zo let Ik ook bestendig op alles wat u bejegt, om ook ten uwen opzichte het plan, dat Ik van eeuwigheid gemaakt heb, van stuk tot stuk te volbrengen.

16. Zie, Ik heb u met onuitwisbare trekken in de beide handpalmen gegraveerd, zodat Ik u nooit uit de ogen en de gedachten verliezen kan; uwe muren, o Jeruzalem! al zijn ze ook voor een tijd afgebroken, zijn steeds voor Mij 1), hebben bij Mij een onvergankelijk bestaan, zodat zij slechts des te heerlijker uit hun puinhopen moeten verrijzen.

1) Hij toont aan de onveranderlijkheid van Zijne liefde en ontferming, gelijk het in een vrouw niet wel vallen kan, dat zij haren zuigeling zou vergeten, zou kunnen ophouden lief te hebben, en zo onveranderlijk is ook de Heere in zijn getrouwheid omtrent de zijnen. Ja het toont aan de overklimmendheid van de liefde Gods omtrent de zijnen, boven alle menselijke liefde, en bijgevolg een volslagen onmogelijkheid van daarin te kunnen veranderen, want ofschoon deze vergate, zo zou Hij echter hen niet vergeten. Dat was dan nog enigszins mogelijk, maar dit niet, dat was nog wel eens geschied, dit zou niet geschieden.

Reeds bij Hoofdstuk 44:5 spraken wij van de gewoonte der Oosterlingen, om den naam of het afbeeldsel ener persoon of zaak, waaraan men zich geheel overgaf, in de hand te snijden, en voorts met Al-henna (Indigo) uit te branden, waardoor men tekenen gaf, dat men zodanig iets nimmer wilde vergeten.

Christus heeft de namen der zijnen met kruisnagels, in Zijne handen gegraveerd.

17. Uwe zonen, die uit de ballingschap terugkeren, zullen zich haasten, om u op te bouwen; maar uwe verstoorders en uwe verwoesters, zelf in de ballingschap gedreven (Hoofdstuk 47:2), zullen van u uitgaan, om u nooit weer enig leed te kunnen doen.

18. Opdat gij ziet, hoe wat Ik zei, reeds begint verwezenlijkt te worden a), hef uwe ogen op rondom, in plaats van ze in klein geloof (vs. 14) ter aarde te slaan, en zie, alle deze, die gij reeds verloren waandet, uit alle einden der aarde (vs. 12) toestromen, zij vergaderen zich, zij komen tot u, om u weer als kinderen toe te behoren. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, zeker gij zult u met alle dezen, met deze geheel ontelbare menigte van tot u wederkerende kinderen, welke uwe bevolking uitmaken, als met een sieraad bekleden, dat ene vrouw na de dagen harer weduwschap aantrekt, en gij zult ze u aanbinden, gelijk ene bruid 1) die naar 't huwelijksaltaar wordt geleid, enen prachtgordel om haar bruiloftskleed windt.

a) Jes. 60:4.

1) Gelijk men zich met een sieraad bekleedt, ja gelijk de bruid een gordel windt om haar kleed, zo zou Sion met kinderen worden bekleed, omgord worden. De verwoeste en verlatene stad zou weer prijken met eer en heerlijkheid, ook door de veelheid harer inwoners.

Heerlijk beeld van wat het Evangelie van Christus Jezus zou uitwerken. Velen zouden uit Joden en Heidenen worden vergaderd en toegebracht tot de gemeente, die zalig wordt.

19. Het zal inderdaad ene ontelbare grote menigte zijn, die haar te huis zoekt; want in uwe woeste en uwe eenzame plaatsen, en uw verstoord land zullen weer menigten wonen; gewis nu zijn gij benauwd worden 1) van inwoners, zodat gij ze niet allen er in opnemen kunt; en die u verslonden, die uw land innamen en voor u onbewoonbaar maakten, zullen zich verre van u maken (vs. 17).

1) Benauwen, in den zin van te eng, te nauw worden. Onze Staten-Overzetters tekenen dan ook terecht aan: "al de uitverkoren heidenen tot u zullen inkomen en zich tot de gemeente voegen" Geestelijk overgebracht betekent dit den groten toevloed tot de gemeente, waarbij men wel in het oog heeft te houden, dat de Kerk hier onder het beeld van ene stad wordt voorgesteld.

20. Noch zullen de kinderen, waarvan gij beroofd waart, die gij als ene vrouw, lang onvruchtbaar, daarna des te overvloediger verkrijgt, zeggen voor of in uwe oren, de een tot den ander, zodat gij duidelijk hoort, wat zij spreken: De plaats is mij te nauw, dan dat ik mij hier nog zou kunnen nederzetten, wijk van mij 1) ruim een gedeelte van uwe woonplaats voor mij in, dat ik wonen moge.

1) Wijk van mij, beter: maak ruimte voor mij. De Heere zegt hier, dat het nog gebeuren zal, want deze betekenis, heeft hier het woordje nog, dat de kinderen, waarvan gij voorheen beroofd waart, zo overvloedig zullen geboren worden, dat gij duidelijk het horen zult, en er

getuigen van zult zijn, dat zij zeggen, maak ruimte voor mij, want de plaats is mij te nauw, opdat ik ook in Sion wonen mag.

21. En gij zult bij zulke wederkerige besprekingen uwer kinderen onder elkaar, waarvan gij oorgetuige zijt, de klacht van vs. 14 in vrolijke bewondering veranderen, en zeggen in uw hart: Wie heeft mij dezen gegenereerd, welke andere moeder is in mijne plaats, getreden en heeft op mijnen schoot gebaard (Gen. 30:3), aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan en weggeweken, zodat een voortbrengen voor mij onmogelijk was; en indien het misschien mijne vroeger verwekte kinderen zijn, vóór de dagen mijner onvruchtbaarheid geboren (vs. 20), wie heeft mij dan dezen opgevoed? Ziet, ik was alleen overgelaten in een woest en verdorven land, terwijl men al mijne kinderen in den vreemde had gesleept, waar niets dan dood en verderf hen verwachtte; waar waren dan dezen 1) bij wien waren zij veilig, werden zij gevoed en verzorgd?

1) In dit vers spreekt Sion hare verwondering uit over de talrijkheid harer inwoners, en de vraag wordt gedaan, opdat de Heere God zelf in vs. 22 het antwoord geve, opdat Sion wete, dat dit een wonder van Gods almacht en van Zijn overvloedige ontferming was. Sion erkent het hier, belijdt het hier, dat zij zelf daartoe niet in staat was geweest, maar de Heere zal het haar zeggen, dat Hij het gewrocht heeft.

Zo is het ook met de Kerk, dit geldt ook van het geestelijk Sion.

Het woord eenzaam betekent eigenlijk, steenachtig, en dus onbekwaam om te baren, om voort te brengen.

22. Alzo zegt de Heere HEERE, Zijn altijd vragend Zion antwoord gevend: Ziet, Ik zal met gebiedenden wenk, als de Heere van 't heelal, Mijne hand opheffen tot de heidenen, en tot de volken zal Ik Mijne banier, een signaalstok, waardoor zij weten, waarheen Mijn wenk hen roept, opsteken; dan zullen zij, verstaande wat Ik wil en met nauwkeurigheid Mij gehoorzamende, uwe zonen, die Ik bij hen had geborgen, in de armen brengen, hen zorgvuldig op de reis voor alle ongeval en onheil bewarende, en uwe dochters zullen op den schouder gedragen worden, de bezwaren der reis zelfs zullen haar worden bespaard.

23. En koningen, in wier onderhoud en verzorging Ik uwe zonen en dochters heb gegeven, zullen, terwijl zij zelf met hun volken tot u overkomen, uwe voedsterheren zijn, hun vorstinnen, hun vorstelijke gemalinnen, uwe zoogvrouwen, de eerste al hun kracht en zorg aan uwen dienst wijdende, de andere met het merg van haar eigen leven uw wasdom bevorderende. Zij zullen zich, om der wille van Hem, die in en bij u tegenwoordig is (Hoofdst. 45:16) voor u buigen in den diepsten eerbied met het aangezicht ter aarde, en zij zullen het stof uwer voeten lekken, 1) het reeds voor ene winst houdende, wanneer zij den grond kunnen kussen, op welken gij staat en wandelt; en gij zult weten dat Ik de HEERE ben, wanneer gij zo al in de wereld zult erkend zijn (Ps. 60:14 vv.), dat zij niet beschaamd zullen worden, die Mij verwachten 2) (Ps. 25:3).

1) Deze profetie is reeds gedeeltelijk door al de koningen en keizers vervuld, welke sedert Constantijn den Grote (van 323-337 n. C.) de beschermers en onderhouders der kerk zijn geworden. Men beschouwe verder wel: de staat zal niet door de kerk verslonden worden, wat nooit mag of zal geschieden, maar terwijl zij aan haar dienstbaar wordt, verwezenlijk zich een voorspel van het volmaakte Godsrijk, waarin het dualisme van staat en kerk zal opgeheven zijn.

In betrekking tot Israël, in verband met het vorige vers, voorspelt hier de Heere aan Sion, dat de tijden van ellende en druk voorbij zijn. Lag Sion nu gebonden in de banden van vreemde koningen, de Heere zou zijn volk uit de heidenen halen, de banden losmaken, ja, wat meer zegt, zelfs vreemde koningen en vorstinnen zouden hare voedsterheren en zoogvrouwen zijn.

Dat hier, in deze profetie, niet van eigen koningen sprake is, is duidelijk.

Ja zij zouden zich aan haar als overwonnenen geven, door het stof harer voeten te lekken, een teken van de diepste onderwerping.

In betrekking tot de Kerk des N. Verbonds, wordt hier voorspeld, dat er ene een tijd zou komen, dat niet alleen geringen en onaanzienlijken, maar ook hogen en verhevenen de Kerk, het lichaam van Christus, zouden dienen met hun gaven en schatten, wat, zoals hierboven reeds is aangetekend, vervuld is in de dagen van Constantijn en later.

2) Het kleine getal van Christenen zal spoedig worden uitgebreid, met zulk ene verbazende snelheid, dat zij zelf moeten vragen: "van waar zo velen?" Koningen zullen zich buigen voor Israëls Messias. Zij die in geloof, hoop en geduld wachten op God, dat Zijne voorzienigheid dit bewerkte en Zijne beloften vervuld worden, zullen nooit beschaamd uitkomen. Zij mogen soms verstoken zijn van hulp en vreugde op den tijd, dat zij die wensen te genieten, maar al hun verwachtingen, op Gods beloften gegrond, zullen ten laatste meer dan voldaan worden. Zij zullen niet beschaamd worden in hun hoop op Hem, Jehova zal niet veranderen, wat uit Zijnen mond is gegaan, noch de grote behoefte, die Hij heeft opgewekt, teleurstellen. Zijne goedheid, wijsheid, waarheid en macht zijn de hoogst mogelijke zekerheid, dat Zijne beloften niet zullen feilen.

24. a) Zou ook, zo vraagt gij misschien, in kleinmoedigheid reeds twijfelende aan de mogelijkheid ener verlossing van uwe kinderen uit de macht der Chaldeeën, laat staan dat gij aan zulke grootse beloften, als Ik hier gaf, geloof zoudt willen schenken-zou ook enen machtige, als Babels rijk is, de vang wat hij heeft buitgemaakt ontnomen worden, dien hij eenmaal verkregen heeft? of zouden de gevangenen ene rechtvaardigen 1), ontkomen?

a) MATTHEUS. 12:29.

1) In het Hebr. Schebee tsadik. Onze Staten-Overzetters zetten het over: "de gevangenen eens rechtvaardigen", en verstaan dan onder dien rechtvaardigen, Babel, dat optreedt als werkmeester Gods, des rechtvaardigen Gods, omdat het Zijn vonnissen uitvoert.

Vitringa vertaalt en verklaart: de gevangenschap van hem, die er recht op heeft, (*captiva turba justi*), terwijl hij nader verklaart; die zijn recht op de gevangenen, die hij langen tijd in bezit heeft gehad, bereid is te verdedigen.

Anderen, zoals Delitzsch, vertalen: de rechtvaardige gevangenen, de schare gevangenen van rechtvaardigen.

Wij verenigen ons geheel met Vitringa, dewijl het o. i. ook volkomen is in overeenstemming met het eerste lid van dit vers.

Sion klaagt hier in klein- en ongeloof, hoe zullen alle die dingen geschieden! Hoe is het mogelijk dat aan zulk een geweldig koning, als Babels vorst, de buit van Joden zal ontnomen worden, aan Babels vorst, die niet alleen Jeruzalem heeft buit gemaakt, maar ook door een zeventigjarig ongestoord bezit, volgens de algemene wet, er recht op heeft, en desnoods dat recht met het zwaard zal en wil verdedigen!

De Septuaginta leest onrechtvaardigen, en de Vulgata de sterke. Hellenbroek wil het opgevat hebben in den zin van onrechtvaardigen, gelijk ook dikwijls zegenen voorkomt in den zin van vloeken. Dit is in overeenstemming met de Septuaginta.

Dit is echter niet nodig, indien men dit slechts opvat in den zin van, hem, die er recht op heeft.

25. Doch deze alle zijn gedachten zonder grond tegenover de alvermogende kracht Gods en Zijne raadsbesluiten, alzo zegt de HEERE: Ja, nu is de tijd gekomen, om Mij over Mijn volk te ontfermen, de gevangenen des machtigen zullen hem ontnomen worden, en de vang des tirans zal ontkomen (Luk. 11:21 vv.), want met uwe twisters zal Ik twisten, o Zion! en den strijd tussen u en hen ten uwe gunste ten einde brengen (Ps. 35:1), en uwe kinderen zal Ik verlossen.

26. En Ik zal uwe verdrukkers, deze Chaldeeën, die uwe kinderen zo onbarmhartig geplaagd hebben (Hoofdstuk 47:6) spijzen met hun eigen vlees (Zach. 11:9. Ps. 83:13), en a) van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoeten wijn, en alle vlees, de gehele mensheid op aarde (Hoofdstuk 40:5. Ezechiël. 21:5), zal gewaar worden, dat Ik de HEERE, die alleen den naam van God verdien (Hoofdstuk 37:20), uw Heiland ben, en uw Verlosser, de Machtige Jakob's 1) die de gehele volheid Zijner macht tot uw heil besteedt (Hoofdstuk (60:16).

a) Openbaring 16:6.

1) God zal zich als zodanig aan geheel de wereld bij overtuiging doen kennen, en hen doen beseffen en belijden, dat al scheen Israël van Hem verlaten en verworpen, zij in Hem toch een machtigen Redder hadden, die hen, ofschoon nu ten door gelaten aan de machtigen dezer aarde, eens uit de handen hunner vijanden verlossen en uitrukken zou; want door zulke verlossingen der zijnen bedoelt God zijn Naam zowel bekend te maken als te verheerlijken.

HOOFDSTUK 50.

VERWERPING DER JODEN, GEHOORZAAMHEID VAN CHRISTUS.

II. Vs. 1-11. De tweede rede van het tweede derde deel- De Heere, die te voren sprak tot vertroosting en geloofsversterking van Zion, wendt Zich nu tot hare kinderen. Wanneer deze in hun tegenwoordige ballingschap aan de ene zijde als verstotenen, aan de andere zijde als verkochten voorkomen, dan heeft zulk ene verstoting en verkoping niet daarin hare oorzaak, dat de Heere Zijn volk moede is geworden, even als ene veranderlijk echtgenoot zijne vrouw, of dat Hij door den nood gedrongen zon zijn, gelijk een schuldenaar; de oorzaak ligt in Israël's schuld en overtreding, en deze schuld en overtreding wederom hebben hunnen wortel in het ongeloof, dat tot in de ballingschap doordringt en daar zich openbaart als afgesloten voor het Evangelie en in wanhoop aan de mogelijkheid der verlossing (vs. 1-3). Op eens staat echter de Verlosser als persoonlijk en reeds tegenwoordig in het midden, en verkondigt hoe Hij Zijn ambt volvoert, namelijk in volkomen overgave aan den Heere, die Hen, gezonden heeft, en in gewillige overname van al het lijden, dat aan Zijne roeping verbonden is (vs. 4-9). Dat geeft den Heere aanleiding, om Zich te wenden tot de beide delen van het volk, tot de vatbaar gemaakten voor de zaligheid, en tot degenen, die zich in 't ongeloof verhardden, vermanende tot de eerste en dreigende tot de andere (vs. 10 en 11).

1. Alzo zegt de HEERE tot de weggevoerden in de ballingschap, tot de kinderen Israël's, die daar klagen over hunnen nood: Waar is de scheidbrief van ulieder moeder, waarmee Ik haar weggezonden heb, even als een man, de willekeur zijner vrouw moede geworden, haar uit de huwelijksbetrekking loslaat (Deut. 24:1 vv.); of wie is er van Mijne schuldeisers (Deut 23:20), aan wie Ik u verkocht heb, omdat Ik Mijne schuld aan hem niet kon betalen (Exod. 21:2)? Ziet, gij kunt noch zulk enen scheidbrief tonen, noch kunt gij zulk enen schuldeiser noemen, integendeel om uwe ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om uwe overtreding is Zion, uwe moeder, weggezonden. 1)

1) Niet de Heere is de oorzaak van Israël's ellende, maar Israël zelf. Niet de Heere heeft het verbond gebroken, of heeft als een onbillijk schuldeiser Israël verkocht, maar Israël's zonde en afval is de grote oorzaak van alle ellende, die over dit volk is gekomen. De Heere had Israël geen scheidbrief gegeven, maar Israël had zich zelven van zijn God afgekeerd en had de Baäls en de Asteroths nagehoereerd.

2. Moet Ik deze uwe zonden tot de hoofdzonde, waaruit zij alle zijn voortgekomen, terugbrengen, en de overtreding noemen, die van vroegen tijd af tot heden bestaat en nog in al hare sterkte wordt gezien? Het is het ongeloof, de ongehoorzaamheid aan Mijn woord! Waarom kwam Ik tot u met de blijde boodschap uwer verlossing, en er was niemand, die ze met vreugde ontving, en zich in geloof met Mij verenigde? Waarom riep Ik u tot Mij (MATTHEUS. 11:28 vv.), en niemand antwoordde, dat Hij aan Mijne roepstem gevolg zou hebben gegeven (MATTHEUS. 23:37 vv.)? a) Is Mijne hand werkelijk, gelijk uw ongeloof ten opzichte van het Evangelie ene beschuldiging inhoudt, dus gans kort geworden, dat zij niet meer als in de dagen van de Egyptische slavernij verlossen kan? of is er in Mij, zo als gij schijnt te menen, volgens uw afwijzen van Mijne heerlijke beloften, gene kracht om uit te

redden? 1) Ziet alleen door Mijne scheiding, zonder dat iets door Mij behoefde gedaan te worden dan een woord van toorn te spreken, maak Ik de zes droog, gelijk de geschiedenis der uitleiding uit Egypte toont (Exod. 14:21 vv. Ps. 106:9), en gelijk ook ieder ogenblik kan geschieden aan den watergordel, achter welken Babel meent geborgen te zijn (Hoofdstuk 42:15; 44:27). Ik stel de rivieren tot ene woestijn, dat haar vis stinkt, omdat er geen water is, en sterft van dorst; gestorven van dorst gaat die tot verrotting over (Exod. 7:18).

a) Num. 11:23. Jes. 59:1.

1) Kan er enig perk aan de eeuwige volmacht gesteld worden, of zou de grote Verlosser, die alle macht in hemel of op aarde bezit, geen macht hebben om de zijnen uit den nood te helpen? En wilt gij onloochenbare blijken der eeuwige Almacht zien, hoort dan naar hetgeen God van Zich zelve betuigt.

3. Ik bekleed, wanneer Ik Mij opmaak ten gerichte over de verdrukkers van Mijn volk, den hemel met zwartheid, en stel enen zak tot zijn deksel. Over dat machtig en heerlijk koninkrijk van Babel kan Ik een nacht zonder ene ster, een nacht van den diepst beklagenswaardigen ondergang doen komen (Hoofdstuk 13:9 vv.). Waarom houdt gij dan dien watergordel en die macht en heerlijkheid van Babel voor onbedwingbare hindernissen voor uwe verlossing uit de tegenwoordige slavernij?

In wie is Jehova gekomen? De meeste uitleggers antwoorden: "in Zijne profeten. " Dit antwoord is niet ten onrechte, maar onvoldoende, om den samenhang van hetgeen nu volgt met het voorgaande aan te wijzen. Daar is er een, die het woord neemt, en wie anders dan de Knecht van Jehova, die ook elders in deze rede onmiddellijk als zelfsprekend wordt ingevoerd. Jehova is dus in Zijn Knecht tot Zijn volk gekomen. Wij weten uit de vervulling wie deze Knecht van Jehova is; het is Hij, welken ook de Nieuw-Testamentische Schriften, vooral de Handelingen der Apostelen (3:13, 26; 4:27, 30) het Kind des Heren noemen. Nu is het wel niet de Babylonische ballingschap geweest, waarin deze Knecht van Jehova met het Evangelie der verlossing tot Israël is gekomen, maar dat is juist het menselijke in deze reden, dat zij het optreden van den Knecht des Heren, van den Heiland van Israël en de Heidenen, met de ballingschap tegelijk zien, terwijl voor hen met het einde der ballingschap volgens de wet van het perspectiefgewijze verkorte profetische gezicht ook de toestand van straf bij Israël eindigt en aan den rand der ballingschap de laatste heerlijkheid van Israël en het laatste heil der mensheid aanbreekt-een te zamen zien, dat ons als ene van de sterkste bevestigingen is van den oorsprong van dit werk vóór de ballingschap en alzo den Jesajaansen. Bij dat menselijke wordt intussen het goddelijke van deze reden niet opgeheven, daar de tijd, waarin Jezus optrad, niet alleen aan die van de Babylonische gelijk was, maar ook in causalen samenhang daarmee stond; want het Romeinse wereldrijk was de voortzetting van het Babylonische, en de zedelijke toestand van het volk, dat zich onder den ijzeren arm der Romeinse heerschappij bevond, was van gelijken aard als dat der Babylonische ballingen. (Ezechiël. 2:6 vv.)

4. De Heere HEERE heeft Mij-zo neemt nu Hij, door wie Israël's verlossing eens bewerkt zal worden, het woord-ene tong der geleerden gegeven 1), ene tong, gelijk zij hebben, die zich

eerst hebben laten onderwijzen, om dan anderen te kunnen leren, opdat Ik weet met den moede een woord ter rechter tijd te spreken gelijk Mijne roeping als Heiland dat eist (MATTHEUS. 7:29); Hij wekt allen morgen, zo dikwijls een nieuw dagwerk voor Mij begint; Hij wekt mij het oor, 2) dat Ik horen, gelijk die geleerd worden, als leerlingen, en uit Zijnen mond, als uit dien eens leermeesters, verneem Ik, wat Ik bij dag spreken en doen moet.

1) Wanneer Christus in Joh. 12:49 zegt: Ik heb uit Mij zelven niet gesproken; maar de Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen zal en wat Ik spreken zal, zo kenmerkt Hij zich als de verschijning van dien, die hier spreekt, en verklaart, dat de Heere Jehova Hem ene tong des geleerden heeft gegeven, d. i. Hem zal leren, opdat Hij zal kunnen leren.

De moede zijn de naar troost dorstende zielen, de door de wet gedrukten, door de ergernissen van hunnen tijd bedroefde zielen.

Hij gaf aan Christus een tong der geleerden, om als machthebbende te spreken en tot troost dergenen, die bedrukt en beladen lagen met den zwaren last der zonden. Want de genade Gods was uitgestort op Zijne lippen, die overvloedigen van zoettriëkende mirre. De beste geleerdheid van een Evangelie-dienaar bestaat in te weten, hoe hij de ontroerde gemoederen bedaren, vertroosten en opbeuren moet, en hoe hij gepastelijk, met klem, en duidelijkheid te spreken heeft, naar de verschillende toestanden der arme zielen.

2) Hiermede wijst "de Knecht des Heren" op het grote onderscheid tussen Hem en de Profeten, en wijst Hij er op, dat Hij als het ware het tegenbeeld is van Mozes. Ontvingen de Profeten in gezichten en dromen, dus des nachts of in buitengewone toestanden hun openbaringen van den Heere God, de Profeet in geheel enigen zin verklaart hier, dat de Vader Hem in helder bewusten toestand, niet des nachts, maar des daags doet verstaan, wat Zijn wil is, wat Hij heeft te spreken.

5. De Heere HEERE, (de Albestuurder, de Verbonds-God) heeft Mij het oor geopend, begerig gemaakt om Zijn woord op te nemen in volkomen reinheid en kracht, ten diepste dergenen, wier Profeet Ik moet zijn, en

a) Ik ben niet weerspannig, dat Ik iets zou terughouden van 't geen Mij is opgedragen (Joh. 17:6 vv.); Ik wijk niet achterwaarts, dat Ik den smaad en het lijden zou ontwijken, welke aan Mijn ambt verbonden zijn (MATTHEUS. 16:22 vv.).

a) Joh. 14:31. Filippenzen 2:8. Hebr. 10:5.

6. Ik geef integendeel, lijdende, waarover een Job klaagt en David geprofeteerd heeft (Job 30:10. Ps. 22:7; 69:8), Mijnen rug degenen, die Mij slaan, en Mijne wangen degenen, die Mij het haar uitplukken (Neh. 13:25); Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel, 1) maar Ik laat alle die mishandelingen gewillig Mij aandoen (MATTHEUS. 27:26; 26:67 vv. 27:28 vv.).

1) Hier spreekt Hij uit Zijn onderwerpelijk geduld in al Zijn lijdenswerk. Ik noeme dit een onderwerpelijk geduld, omdat Hij het leed, met opzicht en terugzien op den wil Zijns Vaders. Want dit gebod had Hij van Zijnen Vader ontvangen, en daarom zei Hij: Vader! niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt. In deze onderwerpelijkheid gaf Hij zich vrijwillig en bereidvaardig over aan de grootste verachting en versmading, om namelijk gegeseld, geslagen, het baard des haars uitgetrokken en bespogen te worden, hetwelk Hij wel kon ontgaan hebben, maar niet wilde.

7. Ik weet echter, dat Ik ondanks alle vernedering toch zal zegevieren; want de Heere HEERE helpt Mij, daarom word Ik niet te schande, de aanvankelijke smaad zal tot te groter heerlijkheid voor Mij worden; daarom heb Ik in heilige hardvochtigheid (Ezechiël. 3:8 vv.) Mijn aangezicht gesteld als enen keisteen, die niets gevoelt, en van wie alles afloopt zonder in het inwendige in te dringen; want Ik weet, dat Ik niet beschaamd zal worden.

Hoge gedachten van enen getuige der waarheid tegenover zijne en hare vijanden! Daartoe behoort een groot geloof aan de onverwoestbare kracht der waarheid, die eeuwig zal bestaan, en aan onze eigene onsterfelijkheid, bij welke men het lijden van dezen tijd niet acht.

8. Hij, de Heere Jehova, is nabij, a) die Mij tegenover Mijn goddeloos volk rechtvaardigt, 1) Mij openbaar laat worden als den Rechtvaardige, die Ik ben, daar Hij Mij glorierijk verheft uit de diepte van het lijden, waarin Mij Mijne vijanden storten (1 Tim. 3:16); wie zal dan met Mij twisten? Laat ons, gij die Mij tegenstaat, te zamen staan voor den rechtvaardigen Rechter; wie heeft ene rechtszaak tegen Mij? hij kome herwaarts tot Mij, om onzen strijd met elkaar ten einde te brengen.

a) Rom. 8:32, 33.

1) Deze woorden heeft Jezus ook gelezen en geweten, dat zij in Hem moesten worden vervuld. (Luk. 18:31-43).

De lijdende Knecht des Heren, de Messias, voorspelt hier niet alleen Zijn lijden. Zijn tegenspreken van de zondaren, maar ook Zijn glorievolle opstanding.

In het volle bewustzijn, dat de Vader hem zou rechtvaardigen, Hem als den Rechtvaardige openbaar zou doen worden, is Hij den dood ingegaan, heeft Hij alles geleden, en de Vader heeft Hem gerechtvaardigd.

9. Ziet, de Heere HEERE helpt Mij, wie is het, die Mij zal verdoemen? Ziet zij, die het tegen beter weten in toch beproeven, zullen allemaal als een kleed verouden, de mot zal hen eten.

Zij vervallen als een afgedragen kleed en bezwijken voor het gevreet der mot, die zij reeds in zich dragen, een beeld, dat in Hoofdstuk 51:8 (vgl. Job 13:28. Hos. 5:12) terugkeert, schijnbaar klein maar vreselijk, daar het op ene onopgemerkte en langzaam, maar des te zekerder tot verderf werkende macht van het uitgekozen voorwerp wijst.

Vitringa merkt bij dit vers op, dat de ondergang van het volk der Joden niet plotseling, maar langzamerhand heeft plaats gehad, in overeenstemming met het beeld van het kleed, dat niet plotseling, maar langzamerhand veroudert en verteerd wordt.

10. Wie is er, zo neemt nu weer de Heere het woord op, die in vs. 1-3 sprak: Wie is er onder ulieden, onder de kinderen Israël's, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort, welke gij in vs. 4-9 hebt vernomen, en er zal toch wel iemand zijn, die daartoe geneigd is? als hij in de duisternissen van een ellendigen en troostelozen toestand wandelt, en geen licht heeft, gene uitkomst door hem wordt gezien, dat hij betrouwe op den naam des HEREN, die een vaste en onveranderlijke grond van goed vertrouwen voor de toekomst is, en dat hij steune op zijnen God, die hem niet zal verlaten, noch zijne zaak zal verzuimen; hij zal zeker gered en gezegend worden.

Een waar dienaar van God kan een langen tijd zijn zonder die duidelijke inzichten en die zekerheid van zijn kindschap en zijn eeuwig geluk, die sommigen voor de kentekenen van ware vroomheid houden.

Christen! vreest gij den Heere en gehoorzaamt gij aan de stem Zijns geliefden Zoons? Grijp dan moed zelfs te midden der duisternis, al is er geen licht voor u. Vertrouw op God, dat Hij u leiden zal door elke donkere vallei van droefheid en beproeving, en door de vallei des doods tot het eeuwige licht en de vreugde des hemels. (HENRY en SOORT).

Gelijk God in het voorgaande en naast volgende vers Zijn oordeel over het ongelovig en weerspanning Israël had uitgesproken en getoond, hoe hun ganse Kerk- en burgerstaat, wegens hun verachting en verwerping van den Messias nog eens als een kleed zou verouden, hetwelk de motte zal opeten, en dat zij, die door hun zonden het vuur des oorlogs zelf ontstoken hadden, door des zelfs vlammen zouden verteerd worden, zo toont Hij ons het tegendeel, dat Zijne goedertierenheid zou zijn over degenen, die Hem vreesden en die naar de stemme Zijns knechts hoorden. Dit blijkt uit Zijne vriendelijke aanspraak, vraagsgewijze voorgesteld aan het godvruchtig en gehoorzaam overblijfsel des volks, hetwelk hij aanmoedigt, om zelfs in hun grootste duisternis van druk en tegenspoed op zijn Naam te vertrouwen en op zijn God te steunen.

11. Ziet daarentegen gij allen, die een vuur aansteekt (Jer. 17:4), die u met spranken omgordt, die het aangestoken vuur door aangebrachte brandpijlen voor oproer en verzet tot ene heldere vlam doet opslaan! wandelt in de vlam van uw vuur, en in de spranken, die gij ontstoken hebt. Dat geschiedt u, wanneer gij jammerlijk omkomt, van Mijne hand, dat oordeel zend Ik u toe, in smart van langdurige ellende zult gijlieden liggen 1), als op een leger vol kwellingen.

1) De Heere doelt hier in 't algemeen op de toenemende zonden en boosheden der ongelovige Joden, in 't bijzonder op de verachting van den Messias en van Zijne Apostelen en belijders, gedeeltelijk ook op de oproerige aanslagen en ondernemingen tegen de Romeinen, die kort vóór de verwoesting van Jeruzalem geschieden.

Het vuur, wat zij aangestoken hebben, wordt het vuur dat hen verteert. Het vuur is hier het helse vuur, waarvan in Jak. 3:9 sprake is. Zij zijn werktuigen van Satan geweest in het verwerpen en vloeken van den Gezalfde Gods, en dat vuur zou hen nu verteren. Dit vuur zal als het ware hun leger zijn, waarop zij in smarte zullen neerliggen, dewijl het het waar is, waarmee het Goddelijk gericht hen straft.

HOOFDSTUK 51.

TROOST ALLER GELOVIGEN, GEGROND OP GODS BELOFTEN.

III. Vs. 1-23. Was de eerste rede van dit tweede derde-deel (Hoofdstuk 49) tot Zion gericht, de tweede (Hoofdstuk 50) tot hare kinderen, de nu voor ons liggende derde rede heeft betrekking op de beide partijen onder Zions kinderen, wanneer wij die uitdrukking mogen bezigen, of op die twee klassen, op welke reeds het profetische woord in Hoofdstuk 50:10 en 11 wees. De ene klasse is die van hen, welke den Heere vrezen, en die de stem Zijns Knechts gehoorzamen, dus van de overgeblevenen naar de verkiezing der genade, gelijk Paulus ze noemt (Rom. 11:5). Zij worden van hun kleingelovigheid en twijfelmoedigheid genezen, waarin zij het voor iets onmogelijks houden, dat het thans zo verlatene en verwoeste Zion ooit weer iets tot lof der heerlijkheid Gods zou kunnen worden; zij worden met de heiligste verwachtingen getroost en tegen alle mensenvrees gewapend (vs. 1-16). De andere klasse is echter die van hen, die het vuur van het Goddelijk gericht over Israël inroepen met degenen, die ten gevolge daarvan in smarten moeten neerliggen. Nu is de tijd der Heidenen vervuld en van de zijde van Gods verstoten volk de kelk der grimmigheid des Heren tot op den laatsten droppel gedronken. Jeruzalem zal dan uit den slaap van onmacht en bedwelming, waarin het onderligt, weer worden opgericht, en de bedwelvende kelk zal voortaan door zijne verdrukkers worden gedronken, die het bovenmate hebben vernederd en vertreden (vs. 17-23).

1. Hoort naar Mij, en verneemt wat Ik voornemens ben voor de toekomst, gij uit het volk van Israël, die in tegenoverstelling van de grote menigte, welke in haren afkeer van Mij slechts zich zelve en de dingen dezer wereld op het oog, heeft, de gerechtigheid najaagt, gij, die den HEERE zoekt (MATTHEUS. 5:6, 6:33)! aanschouwt, om daaruit een voorbeeld voor uzelf te nemen, den rotssteen, waaruit gijlieden, de afzonderlijke stenen van het huis van Jakob, gehouwen zijt, en de holligheid des bornputs, of der groeve, waaruit hij gegraven zijt, 1) even als erts uit de mijn.

1) Abraham mocht vooral bij ene steenrots worden vergeleken, omdat zijn lichaam natuurlijkerwijze ter voortteling onbekwaam was geworden. De Joden waren uit de holligheid des bornputs uitgegraven, voor zover de baarmoeder van Sara verouderd was, en volgens den gewonen loop der natuur ongeschikt om kinderen ter wereld te brengen.

Hiermede wil de Heere het klein-geloof van Zijn volk te hulpe komen. Het ontstaan van Israël's volk was een wonder van Gods Almacht. Bij den mens scheen het ene onmogelijkheid, dat uit den honderd-jarigen Abraham en uit de negentig-jarige Sara nog een zoon zou geboren worden. Daarom wordt hier Abraham bij een rotssteen vergeleken, de moederschoot van Sara bij een groeve, waaruit iets te voorschijn wordt gebracht.

Welnu, als God machtig was om dezen Abraham nog een zoon te schenken, is dan God ook niet machtig, om Zijn volk, in de diepste ellende verkerende, redding en verlossing te schenken?

2. Aanschouwt, opdat Ik zonder gelijkenis spreke, Abraham, ulieder vader, en Sara, zijne vrouw (Gen. 17), die ulieden gebaard heeft; want Ik riep hem (Gen. 12:1 vv.), toen hij nog alleen 1) was zonder zoon en zonder enig uitzicht om ooit enen erfgenaam te verkrijgen uit het zaad van een afgodische omgeving (Gen. 15:2 vv. Ezechiël. 33:24. Mal. 2:15), en Ik zegende hem, ondanks de natuurlijke onvruchtbaarheid van hem en zijne vrouw, met de belofte, dat Ik hem tot een groot volk zou maken, en Ik vermenigvuldigde hem daarna door een wonder Mijner almacht ook werkelijk, zodat de belofte reeds uitwendig heerlijk vervuld is (Exod. 1:7. Deut. 10:22).

1) De nadruk ligt hier wel degelijk, niet alleen op de genadevolle roeping uit Ur der Chaldeeën, maar ook op het feit, dat hij toen nog maar alleen was en toch degene, uit wie een groot volk zou voortkomen. Daarom laat de Heere er op volgen, dat Hij hem, die alleen was, een enkele, heeft gezegend en vermenigvuldigd, als een werk Zijner wondervolle Almacht.

Als nu God dat doen kan, kan Zion dan wel te veel van zulk een God verwachten?

Letterlijk Staat er: want als enen enkele riep Ik hem.

3. Dit wonder Mijner macht en genade zal aan u, die slechts zo weinigen zijt, alsof gij slechts een enkel persoon waart, worden herhaald; want de HEERE zal Zion, uwe geestelijke moeder (Hoofdstuk 50:1), die het tegenbeeld is van uwe lichamelijke, van Sara (vs. 2), troosten; Hij zal troosten al hare woeste plaatsen, waar zij thans als in puinhoop neerligt (Hoofdstuk 40:1), en Hij zal ook op het vertroostend woord der belofte, de daad der vervulling laten volgen (Hoofdstuk 49:13) en hare woestijn maken zo lieflijk en vruchtbaar als Eden (Gen. 2:8 vv.), en hare wildernis als den hof des HEREN, den hof, dien Hij zelf heeft aangelegd, zo heerlijk en wonderbaar (Gen. 13:10. Num. 24:6). Dit nieuwe paradijs en het nieuwe Eden zal Hij niet van mensen ledig laten, maar het vol doen worden van vrolijke en jubelende kinderen Zions; vreugde en blijdschap zal daarin gevonden worden, dankzegging en ene stem des gezangs 1).

1) Deze woorden zien op de tijden van het N. Testament in het gemeen, waarop de afschaffing volgde der Mozaïsche ceremoniële wet en van den openbaren eredienst, nevens de roeping der Heidenen en de vernedering dezelve vijanden, zowel als den gezegenden en gelukzaligen toestand der Kerk, welke echter in het laatst der tijden eerst hare volmaaktheid zal erlangen; waarom dan ook die gezegende, lichamelijke, of tijdelijke en geestelijke welstand, met figuurlijke bewoordingen aan het Paradijs ontleend, hier beschreven wordt, gelijk ook de sabbathische tijd en rust der Kerk zeer gelijk zal zijn met den toestand van het gelukkige Eden.

4. Luistert naar Mij, 1) Mijn volk Israëel! en Mijne lieden van de in vs. 1 genoemde gezindheid, wanneer Ik u nog grotere dingen verkondig dan die Ik zo even u beloofde; neigt naar Mij het oor, naar Mij, God, die onder u tegenwoordig ben! want ene wet zal van Mij uitgaan, die niet alleen, gelijk die van den Sinaï, voor een enkel volk Mijner keuze, maar voor alle volken der aarde bestemd is. Ik bedoel het Evangelie der verlossing, en Ik zal Mijn recht 2) de nieuwe levensorde, die met deze Mijne nieuwe wet overeenstemt, doen rusten tot een licht der volken, als ene macht, die ook de overige volken verlicht en van alle zijden

doortrekt, die hen met u tot ene kudde onder een herder maakt, terwijl het tot hiertoe geldende recht integendeel diende tot ene heining, om Israël van de heidenen af te scheiden (Efeze 2:14 vv.).

1) Hiermede vraagt de Heere bij Zijn volk een geopend oor voor de verkondiging van nog grotere dingen. Niet alleen zullen uit Israël gered worden, maar ook uit de volken, uit de Heidenen.

2) Onder wet en recht hebben we hier niet de wet en het recht van Sinaï te verstaan, maar het Evangelie, de wet des Evangeliums, der verlossing, en de nieuwe levensorde, welke gelden zowel voor de Joden als voor de Heidenen, die tot het geestelijk Israël zullen worden verzameld.

De Heere God zegt hier, dat Hij dat recht zal doen rusten, d. i. een plaats verschaffen, van waar het als een licht alle volken zal beschijnen.

5. Mijne gerechtigheid, die door vernietiging der goddelozen den vromen ruimte geeft, om tot vervulling van de begeerte huns harten te komen, is nabij, zal spoedig in de wereld geopenbaard worden; Mijn heil, dat bestemd is om den vromen leven en volle vreugde aan te brengen, trekt uit, maakt zich gereed om tot werkelijkheid te worden, en Mijne armen zullen rechts en links ter neerwerpen, die de verwezenlijking van dezen zegen in den weg staan; zij zullen de volken richten, en tot op een overschot bestaande uit hen, die naar het heil des Heren dorsten verdolgen (Joh. 11:52); op Mij, den enigen Redder, zullen de eilanden, de landen der volken, in zo verre er zielen aanwezig zijn, die naar redding van het algemene geestelijke verderf verlangen, wachten met meer of mindere bewustheid, en op Mijnen arm zullen zij hopen 1) dat die de verlossing schenke en hun het heil toedele.

1) Zij, die de oordelen Zijns woords niet gehoorzamen wilden, zouden door die van Zijn hand vernederd worden. Sommigen zullen dus door het Evangelie geoordeeld worden, want Christus is ten oordeel in deze wereld gekomen. Anderen en wel de bewoners der eilanden, zullen op Hem toeven, Zijn leer gaarne horen en omhelzen, en des zelfs bevelen zowel als beloften voor zich welkom heten. Het was een troost voor 's Heren volk, dat er velen tot de Kerk Gods werden toegedaan, want de aanwas van het getal der leden zou veel tot hare sterkte en schoonheid bijbrengen. Gods arm zal de onboetvaardigen oordelen, echter zullen er anderen zijn, die op Zijnen arm vertrouwen zullen en daardoor behouden zullen worden; want dezelve is voor ons, hetgeen wij er van maken, hetzij een reuke des levens, of een vloek ten dode.

6. Deze Mijn arm tal niet talmen om hun verlangen en wachten te vervullen; maar het zal een stillen hunner behoeften voor eeuwig zijn. Heft ulieder ogen op naar den hemel, en aanschouwt de aarde beneden, thans zijn zij er nog beide, de een boven uw hoofd, de ander onder uwe voeten, doch slechts zo lang deze tijd duurt; want de hemel, door de onreinheid der zondige mensheid thans zo bedroefd en verduisterd (Job 15:15; 26:5), zal als een rook, die zich in niets oplost (Hos. 13:3), verdwijnen; en de door de op haar heersende boosheid zo verdorvene aarde (Gen. 6:11 vv.) zal als een kleed, dat ten laatste in flarden van elkaar valt,

verouden, en hare inwoners zullen desgelijks 1) sterven, even gemakkelijk als men het stof wegblaast (Ps. 102:27 vv. Luk. 21:33); maar Mijn heil zal in eeuwigheid zijn, Mijne gerechtigheid zal niet verbroken worden, 2) beide zullen zij ene haar waardige nieuwe wereld scheppen (Hoofdstuk 65:17; 66:22. 2 Petrus 3:13).

1) In het Hebr. kemo-keen. Onze Staten-Overzetters vertalen, in navolging van de Septuagint en de Vulgata: desgelijks. Velen der oudere en nieuwe uitleggers: als vliegen. Letterlijke vertaling is, als zo en die vertaling moeten we hier hebben. Als zo, heeft den de betekenis van, als niets. Als zo, uitgesproken op verachtelijke wijze, zoals hier, heeft de betekenis van, als niets. Het kost den Heere niets om de inwoners der wereld te doen vergaan.

2) Deze woorden van 't hoogste vertrouwen op de gronding van een onvergankelijk rijk der gerechtigheid, verheven boven allen zichtbaren schijn der dingen, zijn als stukken uit de rots Abrahams, en schitteren in een eeuwigen glans van heilige poëzie der waarheid, wanneer ook de hemelen vergaan als rook, de aarde verandert als een gewaad en hare bewoners sterven als vliegen.

Gods heil en Gods gerechtigheid, zijn tot in eeuwigheid. De verlossing, door Christus aangebracht, de gerechtigheid door Hem verworven, is een eeuwige verlossing, is een eeuwige gerechtigheid. De gevolgen van dit heil en van die gerechtigheid duren tot in eeuwigheid.

7. Hoort naar Mij, wanneer Ik uit het zo even gezegde voor den tijd uwer tegenwoordige verdrukking en vervolging ene troostvolle vermaning voor u afleid; hoort gijlieden, die de gerechtigheid reeds bij ervaring kent, daar gij haar als het doel van uw strijden en worstelen najaagt (vs. 1); gij volk, in welks hart Mijne wet is, zodat gij haar niet alleen als letter buiten u, maar als levensmacht in u hebt (Ps. 37:31; 40:9)! a); vrees niet de smaadheid van den mens, die hij in zijnen aanmatigenden trots u aandoet, alsof hij ene macht en grootheid ware (Ps 9:20; 10:18); en voor hun smaadredenen voor hun lastertongen ontzet u niet (MATTHEUS. 5:11. 1 Petrus 3:14).

a) Ps. 118:6.

8. Want a) de mot zal ze opeten als een kleed, en het schietwormpje zal ze opeten als wol, zodat het blijken zal slechts schijnmacht en schijngrootheid geweest te zijn, waarop zij zich verhieven; maar Mijne gerechtigheid, die gij levendig in u draagt, zal in eeuwigheid zijn, en Mijn heil van geslachte tot geslachten. 1)

a) Jes. 60:9

1) Geen smaad noch smaadredenen van mensen, geen bitterheden van hare vijanden zou, hetgeen de Heere voor had om te doen, kunnen beletten. Zij hadden daarom niet te vrezen met enige bekommering over de uitkomst.

Want toch die zouden maar voor een korten tijd enige macht en bestaan hebben. De Heere zou hen in hen zelve doen vervallen, en door vijanden van buiten zo gemakkelijk doen verbreken, gelijk de mot en het schietwormpje een kleed en wol opeten; terwijl tegenovergesteld Zijne gerechtigheid, gelijk Hij nu al gezegd had en Zijn heil aan hen, in hun verlossing uit Babel en bijzonder in de oprichting van de huishouding des N. Testaments te openbaren, in eeuwigheid, zeer lang durende en van geslacht tot geslachten zou zijn.

9. Ontwaak, ontwaak 1) dan, zo roepen met sterk verlangen de rechtvaardigen: trek sterkte aan uit de volheid der Almacht, die U ten dienste staat, gij arm des HEREN! en breng den zegen aan, dien de profetie belooft. Ontwaak als in de verledene dagen en betoon evenzeer uwe kracht als in de dagen van ouds, als in de geslachten van ouds; zijt gij het niet, die Rahab, de grote macht van Egypte (Hoofdstuk 30:7), uitgehouwen hebt, die den zeedraak, den Egyptischen Farao (Hoofdstuk 27:1. Ezechiël. 29:3) verwond hebt?

1) Wij horen hier het biddend roepen van de gelovigen, die wachten op het heil des Heren, en van den Profeet, als hun choraag. De wederherstelling Zions als in den paradijstoestand, de nieuwe wereld der gerechtigheid en van het heil, is een werk van den Arm, d. i. van de machtsopenbaring van Jehova. Deze Zijn arm houdt zich nu als in slapenden toestand. Hij is wel is waar niet levenloos, maar beweegloos. Daarom roept de gemeente Hem driemaal toe: waak op, waarbij het ontwaken met sterkte aantrekken verwisseld wordt. Hij zal zich verheffen en macht aandoen uit de volheid Zijner Almacht.

10. Zijt Gij het niet, die de zee, de wateren des groten afgronds, de Egyptische Schelfzee (Gen. 7:11; 8:1 vv.), droog gemaakt hebt? a) die de diepten der zee gemaakt hebt tot enen weg, opdat de verlost en daardoor gingen (Exod. 14:21 vv.) en zulk een wonder op nieuw kunt doen?

a) Jes. 43:16.

11. Ja zeker! zo kunt Gij; ook doen om uw volk uit Babel uit te leiden. Alzo zullen, gelijk reeds in Hoofdstuk 35:10 gezegd is, de vrijgekochten des HEREN wederkeren, en met gejuich tot Zion komen; en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen, treuring en zuchting zullen weg vlieden.

12. Ik, zo zegt de Heere, Zijne vermaning en belofte opnieuw beginnende: Ik ben het, die u troost; wie zijt gij, o Zion! dat gij u vreest, in al uwe angsten en noden, voor a) den mens, die sterven zal! en voor eens menskind, dat hooi worden zal, zo spoedig en gemakkelijk als dit (Hoofdstuk 40:6 vv. Ps. 37:2; 90:5; 103:15 verteerd wordt? Wat betekenen al uwe angsten en noden daarbij, dat gij Mij ten trooster hebt? Welke vrees zou er den met recht bij u kunnen opkomen (MATTHEUS. 10:28)?

a) Ps. 118:6.

13. En wie zijt gij Israël, dat gij vergeet den HEERE, die u gemaakt heeft, en die de zelfde God is (Hoofdstuk 41:24 a), die de hemelen heeft uitgebreid en de aarde gegrond heeft?

Wanneer gij waarlijk Zijner gedacht, in welk ene verhouding Hij tot u staat en welke almacht ten Zijnen dienste staat, zo zoudt gij alle angsten en zorgen uit uwe ziel bannen. En ten gevolge van dat vergeten vreest gij geduriglijk den gansen dag, van wege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven, alsof hem zijn doel zou kunnen gelukken? waar is dan, wanneer gij aan de geschiedenis van de verlossing uit de verdrukking en slavernij van Egypte denkt, de grimmigheid des benauwers, de toorn van dien Farao, van wie in Exod. 1:8 vv. verhaald wordt?

a) Job 8:8. Ps. 104:2. Jes. 40:22; 42:5.

14. De omzwevende gevangene, de in boeien gekromde, die zich kromde onder de slagen van Mijne hand, zal haastelijk losgelaten worden, en hij zal in den kuil, in den kerker niet sterven (Exod. 11:4 vv.), en zijn brood zal hem niet ontbreken (Exod. 12:34 vv.).

15. Want 1) Ik ben de HEERE, uw God, die de zee klieft, dat hare golven bruisen, en deze uw God, die het woeden der zee verwekt kan even zo goed op eens het woeden der mensen stillen: HEERE der heirscharen is Zijn naam (Hoofdstuk 54:5).

1) Beter: Zo waar Ik, de Heere, uw God ben enz. Het vs. 12 treedt de Heere weer troostend en bemoedigend op tot het ellendige volk in de ballingschap, en daarom tot Gods volk van alle tijden.

Hij wijst op de nietigheid van den mens, van het schepsel, en op Zijne Almacht en ontferming. Maar nu, opdat Israël het goed weet en er vast van verzekerd zij, dat de beloften Gods vast zijn, dat zij zijn ja en dat zij zijn Amen, ook de belofte, dat de in boeien gekromden, want dat is beter vertaling voor, omzwevende gevangenen, zouden ontboeid worden, zodat zij niet in den kuil zouden sterven en hun geen brood zou ontbreken, zweert de Heere bij Zich zelve en bevestigt derhalve Zijne toezeggingen met een duren eed.

16. En Ik leg, daar Ik u, o Israël tot drager van Mijn heil en tot bemiddelaar van zegen voor de mensheid heb gemaakt, Mijne woorden in uwen mond, en bedek u, daar Ik van wege zulk ene hoge en tot in de verste toekomst reikende roeping u nooit kan laten omkomen, onder de schaduw Mijner hand, om Mij van u als van een werktuig bedienende, den nieuwen hemel te planten, op welken het einde Mijner wegen met het menselijk geslacht moet uitlopen, en om de nieuwe aarde te gronden, welke zozeer alle wensen zal bevredigen, dat men aan de vorige niet meer zal denken, noch haar terugwensen (Hoofdstuk 65:17), en om te zeggen tot Zion, terwijl nu de gehele diepe inhoud van het woord eerst duidelijk wordt: Gij zijt Mijn volk.

De Vader geeft ene plechtige verzekering aan den Messias en aan de kerk, dat zij door Hem beschermd zullen worden. De profetie spreekt van toekomstige gebeurtenissen, alsof zij werkelijk plaats gegrepen hadden, om de zekerheid van hare vervulling aan te duiden. Ik heb aan u meegedeeld Mijne waarheden en Mijne geboden, Mijne beloften en Mijne bedreigingen, opdat gij ze voor de mensen zoudt belijden en ze aan anderen bekend maken, opdat Jezus en Zijne Kerk in volmaakte veiligheid zouden zijn door de kracht en voorzienigheid van den Almachtige, onder wiens schaduw zij vertoeven. De geestelijke

toestand van de wereld zal veranderd worden, nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde zullen verschijnen, velen van het menselijke geslacht zullen nieuwe schepselen worden; dit zou plaats hebben, opdat Jehova tot Zion kon zeggen: "Gij zijt mijn volk. " Zullen wij ons dit niet ten nutte maken als een krachtige drang om te mogen leven en te handelen, zodat God onze God kan genoemd worden? .

17. Daarom, gelijk voorheen, op grond der toespraak des Heren, ene opwekking kwam tot de gemeente (vs. 9 vv.), zo richt Ik, de profeet, op grond der zo even gehoorde belofte Gods, in Zijnen naam en op Zijn bevel thans ene oproeping tot Mijn arm en verdrukt volk: a) Waak op, waak op uit uwen slaap van machteloosheid en bedwelming, waarin de druk der tijden u heeft gebracht; sta op van den grond, waarop gij neerligt! Jeruzalem! gij, die gedronken hebt van de hand des HEREN den beker Zijner grimmigheid in een langdurig en zwaar lijden, dat over u is beschikt; den droesem van den beker der zwijmeling, die degenen, welke daaruit drinken, in bewustelozen toestand brengt, zodat zij zich zelf niet meer machtig zijn, hebt gij gedronken, ja uitgezogen, de droppels gelekt, die aan den rand mochten zijn blijven hangen, zodat er niets van dien vreselijken drank u onthouden is.

a) Jes. 52:1.

Men lette op den weemoedigen toon in de woorden van den grondtekst sjahith, mazith d. i. "gedronken, opgeslurpt. "

De kelk van Gods toorn is de bepaalde volke maat van Gods strafgerichten, die den zondaren door God wordt toegemeten. Het is de laatste bedoeling dezer oordelen, dat zij tot boete voeren; doch zij brengen vooraf in den geest dergenen, die er door getroffen worden, ene gejaagdheid en verwarring teweeg die naar de bedwelming der beschonkenen gelijkt. Zij vervallen tot dwaze, dolzinnige gedachten; zij vervallen tot woede en vertwijfeling, en wikkelen zich in ondernemingen, die nog dwazer zijn, dan waarop, zij te voren peinsden. Zo wordt hun de kelk der gramschap tot een zwijmelbeker (vgl. Jer. 25:15-29). Maar hebben zij dezen kelk tot op den bodem geledigd, dan volgt of een algehele ondergang, of een stil inkeren in zich zelve, verootmoediging en verlangen naar Gods genade en barmhartigheid. Tot zulk een gezegend einde is het met Zion gekomen; daarom komt de Knecht des Heren haar met het woord der vertroosting tegemoet.

18. Er is ten tijde van dit vreselijk lijden van Jeruzalem niemand van al de kinderen, die zij gebaard heeft, die haar zachtjes leidt, die haar tot een geleider is door den duisteren nacht, en niemand van al de kinderen, die zij opgevoed heeft, die haar bij de hand grijpt 1), om haar in de hoogte te houden, omdat al hare kinderen op het diepst waren neergedrukt door het bewustzijn der verdiende straf over de zonde.

1) Welk ene elegische muziek is hier in diep dalende cadenzen: mikol-banim Jalada, mikol banim giddela! Zo ontzaglijk was hun ongeluk, dat niemand, zo als verder gezegd wordt, het zwijgen der ontzetting waagde af te breken, om haar medelijden te betonen. Zelfs de profeet moet, naar den mens gesproken bekennen (vs. 19): "Hoe (woordelijk als wie) zou ik u troosten?" Hij wist geen dergelijk of groter lijden, waarop Jeruzalem zou hebben kunnen

wijzen naar den grondregel: solamen miseris socios habuisse malorum (voor lijdenden is het een troost, deelgenoten in 't lijden te hebben (1 Petrus 5:9).

19. a) Deze twee dingen, deze twee soorten van ongelukken zijn u wedervaren, wie heeft medelijden met u? Wie durft u een vertroostend woord toevoegen? er is verwoesting van buiten en verbreking van binnen, en honger inwendig en zwaard uitwendig, door wie, liever: hoe zal Ik u troosten?

a) Jes. 47:9.

20. a) Uwe kinderen 1) o Jeruzalem zijn in bezwijming gevallen, zij liggen vooraan op als straten, op alle hoeken der straten, gelijk een wilde os of een antilope die, in het net gevangen, in vruchteloze pogingen tot bevrijding zich heeft uitgeput en nu afgemat neerligt; zij zijn vol van de grimmigheid des HEREN, welke zij uit den kelk (vs. 17) Zijner gramschap hebben gedronken, van de schelding uws Gods.

a) Klaagt. 2:11, 12.

1) Wij twijfelen niet, of de profeet ziet hier op Israël's lijden na de verwoesting van Jeruzalem door Titus. dat nu reeds bijna 2000 jaren duurde. Bij 't verhaal der geschiedenis dezer verwoesting (Hand. 28:31) zullen wij dien lijdenstijd, voor zo ver die tot recht verstand der Schrift dienen kan, mede in beschouwing nemen; want ook onder de gerichten der verstrooiing is en blijft Israël het volk van God. De genadegiften en de roeping Gods Zijn onberouwelijk. God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hen allen zou barmhartig zijn (Rom 11:29 vv.). Een treffender antwoord kon Frederik de Grote dan ook niet ontvangen, toen hij een kortstondig bewijs voor de waarheid der Heilige Schrift eiste, dan het woord van dien prediker, die hem antwoordde: "Uwe Majesteit! de Joden. " .

Uwe kinderen staat hier niet in onderscheiding van de volwassenen, maar in den zin van, kinderen van Jeruzalem, in de betekenis, van inwoners van die stad. Allertreurigst, diep ellendig was de toestand, de grimmigheid des Heren was over Jeruzalem uitgestort, maar de tijd der verademing is gekomen, gelijk de Heere in het volgende vers voorspelt.

21. Daarom, nu de drinkbeker van den toorn Gods door u is gedronken tot op de heffe toe, en de tijd daar is om te ontwaken en op te staan (vs. 17), hoort nu dit, gij bedrukten! en gij dronkenen, maar niet van wijn! 1)

1) Dronkenen maar niet van wijn is gelijkkluidend met bedrukten. Den beker van Gods gramschap en toorn hebben zij gedronken, en van daar dat zij niet alleen bedrukt hun weg gaan, maar ook schier hun verstand verloren hebben. Zij zien geen uitkomst, zij zien geen weg van ontkoming. Het is een bij den mens afgesnedene zaak. Maar ziet, waar het bij den mens een afgesnedene zaak was, daar zou de Heere Zich openbaren als een almachtig Redder en Verlosser.

22. Alzo zegt uw Heere, wiens dienstmaagd gij zijt, de HEERE, en uw God, die Zijns volks zaak twisten zal, die als Rechter voor de zijnen zal staan, wanneer dag en uur zullen gekomen zijn: Zie Ik neem den beker der zwijmeling, nadat gij dien hebt ledig gedronken, van uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid; Ik zal hem niet meer vullen voor u, gij zult dien voortaan niet meer drinken.

23. Maar Ik zal hem vullen voor anderen en dien, die u bedroefd, u verdrukt hebben, in de hand zetten, zodat zij dien moeten drinken, dien, die tot uwe ziel tot uw persoon zeiden, toen gij in hun macht waart overgegeven: Buig u neer, dat wij met onze voeten op u trappen en over u gaan, en gij legdet uwen rug neer als aarde, en als ene straat degenen, die daarover gaan.

Het verlangen, dat zij zich op den grond zouden werpen, om met de voeten over zich te laten heengaan, betekent de overmoedige zelfverheffing en onbepaalde hardheid van hen, die in de Chaldeeën hun voorbeeld hebben (Hoofdstuk 47:6). Het laatste deel van het vers wijst den bijzonderen aard der Jodenvervolgingen van alle tijden aan. Tot recht verstand van dit hoofdstuk beschouwe men het volgende: "Sedert het afscheidswoord van den door Israël verworpen Messias, MATTHEUS. 23:38, is Jeruzalem en de ontheiligde tempel aan den ondergang overgegeven. Het rijk Gods moet aan het Joodse volk worden ontnomen en aan de heidenen worden gegeven (MATTHEUS. 21:43). De gehele tijd van toen af tot aan het begin der catastrofe over Jeruzalem en den tempel dient nog daartoe, om uit het oude verbondsvolk de overgeblevenen naar de verkiezing der genade (Rom. 11:5) te verzamelen, opdat zij de wortelen vormen der nieuwe gemeente Gods, den stam, dien de gelovig geworden heidenen worden ingeënt. Deze gemeente is nu het Israël Gods (Gal. 6:16); op haar gaan alle predikaten van de laatste over, zodat zij is het uitverkoren geslacht, het koninklijk priesterdom, het heilige volk, het volk des eigendoms (1 Petrus 2:9), op haar hebben de Goddelijke beloften betrekking. En toch is ook het oude Israël naar het vlees, waaraan God voor de ogen der gehele wereld getoond heeft, hoe Hij bemint en hoe Hij straft, nog niet uit het gebied der belofte uitgesloten. Over hen blijft de oude wet van kracht, dat het ook in de verstoting en verstrooiing niet kan ten onder gaan, maar bewaard wordt tot inleiding van het Goddelijk rijk. Josefus weet wel niet, wat hij zegt, wanneer hij het woord tot Jeruzalem richt (Jud. 5:1, 3): "Misschien dat gij eens weer opkomt, wanneer gij uwen God, die u verwoestte, zult verzoend hebben; " maar de mond der waarheid wijst daarop, dat de gevangenschap van Israël en de vertreding van Jeruzalem zal duren tot de tijden van de volken der wereld vervuld zijn (Luk. 21:24), want wanneer de volheid der heidenen zal zijn ingegaan (Rom. 11:25), zal Israël als volk naar de roepstem van het Evangelie luisteren en zijnen Messias begroeten, (Matth. 23:39).

HOOFDSTUK 52.

VAN DE VERLOSSING DER KERK EN DE LIEFLIJKHEID VAN HET EVANGELIE.

IV. Vs. 1-12. Terwijl deze vierde rede in de nauwste samenhang met de vorige staat, neemt zij haar uitgangspunt van het einde aller dingen, waar nu het gehele raadsbesluit van God omtrent Israël en Jeruzalem tot uitvoering komt, Zij, ziet echter van daar spoedig terug in den tijd der verlossing door Jezus Christus, en nog verder terug in den tijd der verlossing uit de Babylonische ballingschap. In bijzonderheden te scheiden, wat tot het begin of het midden of het einde van de gehele grote tijdruimte van den terugtocht uit Babel tot den intocht in het nieuwe Jeruzalem behoort, ware onmogelijk, want het profetische zien richt zich naar andere wetten dan het logische denken. Wij moeten ook niet bij het beschouwen van zulke verhevene profetieën willen verbrokkelen en afbreken, maar ons laten verheffen op dezelfde hoogte, waarop de Profeten stonden, en de ogen voor dezelfde wijden gezichtskring opendoen, dien zij omvatten.

1. Waak op, waak op uit uwen slaap (Hoofdstuk 51:17), trek uwe sterkte aan, die zo langen tijd verbroken en geheel verdwenen scheen te zijn, maar, door den Heere in u gelegd, niet voor altijd kan vernietigd worden, die eens weer in de gehele volheid moet te voorschijn treden, o Zion! trek uwe sierlijke klederen aan, de prachtgewaden met de kostbare sieraden, o Jeruzalem, gij heilige stad; zulk een tooisel toch past bij uw priesterlijk koninklijk karakter! Nu hebt gij waarlijk uwe bestemming bereikt, en zult in waarheid zijn, wat gij zijt volgens uwen naam, namelijk de heilige stad; want in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine, van welke de eerste nog ongewijd, de ander weer ontwijd is, meer komen 1) om door zijne onreinheid uwe heiligheid te bezoedelen.

1) Jeruzalem lag daar als bedwelmd door Gods toorn ter neer, hare kinderen waren in zwijm gevallen, van wege de ellende, die over haar gekomen was. Maar nu komt het woord des Heren tot haar, om te ontwaken, om sterkte aan te trekken, om hare sierlijke, hare prachtgewaden, dat is hare priesterlijke klederen aan te trekken, opdat zij zich weer als een heilige stad openbare. De tijd is voorbij dat Jeruzalem vertreden zou worden door de heidenen, dat op Zion de onbesnedene zou vertoeven, geen onreine zou meer in haar komen.

2. Schud u uit het stof, waarin gij tot hertoe gelegen hebt en schudt alle sporen zelfs van u af, maak u op van den aardbodem, waarop gij in den staat uwer vernedering moest zitten, zit neer op den koninklijken troon, die u toekomt; o Jeruzalem! maak u los van de banden van uwen hals, gij gevangene dochter van Zion, die nu voor altijd vrij zult zijn!

3. Want, zo zegt de HEERE; Gijlieden zijt door Mij, toen Ik u in de macht uwer vijanden overgaf, om niet verkocht, zonder dat Ik enigen koopprijs van hen nam, en daardoor Mijn recht op u zou hebben opgegeven; gij zult ook zonder geld gelost worden; 1) daar Ik u terug kan eisen, wanneer het Mij lust, is tot uwe verlossing slechts een enkel woord van Mijnen mond nodig (Hoofdstuk 45:13).

1) Hier toont de Heere, hoe billijk Hij haar aan hare overheersers wederom zou mogen ontnemen. Zij hadden op haar geen recht, zij was aan hare vijanden om niet verkocht, die hadden haar zo maar geëigend, zonder voor haar iets te geven, zij hadden op haar derhalve geen recht van eigendom. De Heere mocht ze uit dien hoofde, ook zonder geld, zonder hare vijanden daarvoor iets te geven, weer lossen, en maar wegnemen en ontboeien.

4. Want zo zegt de Heere HEERE, dit om niet verkocht uit Israël's geschiedenis bewijzende: In vorige tijden trok Mijn volk, toen het nog slechts uit 70 zielen bestond (Gen. 46:27), af in Egypte, om als vreemdeling aldaar te verkeren, door Egyptes koning daartoe uitgenodigd (Gen. 45:16 vv.); de latere slavernij was een plegen van geweld door den nieuwen koning, die van Jozef niets wist, en naar den Heere niet vraagde (Exod. 1:8 vv, 5:1); en Assur, door wie later het volk der tien stammen in de Assyrische ballingschap is gevoerd (2 Kon. 17:5 vv.) heeft het om niet, zonder daartoe enig recht te hebben onderdrukt.

5. En nu, wat heb Ik, die bij Mijn volk tegenwoordig ben, ook wanneer Ik het in ene vreemde macht overgeef (Gen. 46:4), hier in de Babylonische ballingschap te doen? spreekt de HEERE. Wat zal Ik doen, daar de tirannieke willekeur en de overmoed der verdrukken alle maat te boven gaat, dewijl Mijn volk om niet, zonder dat zij enig menselijk recht daartoe hadden, weggenomen is van den vaderlandsen grond, en degenen, die over hen heersen, de Chaldeeuse verdrukken (Hoofdstuk 16:6), het doen huilen 1) daar zij het als tirannen, naardat hun invalt, op ruwe wijze aanvallen (Ps. 137:3), spreekt de HEERE, en Mijn naam geduriglijk den gansen dag door hen a) gelasterd wordt, daar zij dien ten voorwerp hunner godslasterlijke spotredenen maken:

a) Ezechiël. 36:20, 23. Rom. 2:24.

1) Beter: en degenen, die over hen heersen, huilen, n. l. van woede en tegelijk van blijdschap, dat zij het volk kunnen verdrukken. De Heere wijst in vs. 4 en 5 op de verdrukking van het volk Gods in vroeger en later tijd. Eerst door Egypte, toen door Assur en nu in Babel, en altijd is dit verdrukken een om niet wegnemen, en zo schrikkelijk is die verdrukking, dat de heersenden schreeuwen van woede, maar ook daardoor den Naam des Heren lasteren. Daarom zal de Heere nederdalen en Zijn volk uitredder en verlossen.

6. Daarom, opdat aan dat lasteren een einde kome, zal Mijn volk, daarom zal het Mijnen naam in dien dag kennen als heilig en verheven (Ps. 111:9). Als de ure uwer verlossing komt, zult gij het ondervinden, dat Ik het zelf ben, Ik, de Getrouwe, die spreekt: Zie, hier ben Ik. 1)

1) Zij zullen weten, dat Gods Voorzienigheid de wereld en wat daarin gedaan wordt regeert en bestuurt; dat Hij het is, die door het Woord Zijner Almacht voor Zijn volk van verlossing spreekt, dat Hij het alleen is, die het eerst sprak, en het was er, die gebod en het stond er. Zij zullen weten, dat Gods Woord, met hetwelk Israël boven alle volken der aarde alleen begunstigd was, nimmer veilen, maar ter rechter tijd Zijne vervulling erlangen zal.

7. a) Hoe lieflijk, zo roep ik, de Profeet, mij plaatsende in 't midden van den kring der wachters op Jeruzalems wachttorens, en delende in hun vreugde bij het zien van de in 't

noorden der stad gelegene hoogten, die na lang turen eindelijk zichtbaar werden, hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten, die zich haasten, alsof zij gevleugeld waren, desgenen, die-en dat blijkt uit dien blijden tred-het goede boodschap, die den vrede doet horen; desgenen, die in ieder opzicht een rechte bode des vredes is, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen, desgenen, die tot Zion zegt, wanneer hij met zijne tijding voor de muren der stad is gekomen: Uw God is Koning; Hij heeft, nadat lang Zijn Koninkrijk in de macht der heidenen scheen overgegaan te zijn (Hoofdstuk 63:19), door verlossing van Zijn volk uit deze macht en gehele vernietiging der vijanden, Zijne heerschappij op nieuwe wijze, zo heerlijk en alles omvattend als nooit te voren, aanvaard (Hoofdstuk 24:23).

a) Nah. 1:15.

Het "de Heere is Koning" (Ps. 93:1; 96:10; 97:1. 99:1) vond het begin van Zijne bevestiging in den val van Babel en in de redding van Israël; naar zijn vollen inhoud is het echter Messiaans. In Christus is de Heere waarlijk Heerser geworden en zal in de toekomst nog heerlijker worden (Openbaring 11:17; 19:6). Het "de Heere is Koning" roepen Zijne dienaren nog altijd bij de woeste aanvallen der wereld tegen de kerk, waartegen de vijand niets vermag, dan dat ene nieuwe heerlijke openbaring van Zijne heerschappij wordt veroorzaakt. Het is het heilige veldgeschrei der kerk in 't aangezicht der wereld, waarbij men wel denken mag aan de woorden van Calvijn: "met den mond belijden allen, wat de Profeet hier leert, maar hoevelen plaatsen wel dit schild, gelijk betamelijk is, tegenover de vijandelijke macht der wereld, zodat zij niets vrezen, al is het ook nog zo vreselijk! .

Het Evangelie der snellopende boden is het Evangelie van het nabijgekomen Godsrijk. De Apostolische toepassing van deze Jesajaanse plaats in Rom. 10:15 is daardoor gerechtvaardigd, dat de Profeet met het einde der ballingschap de laatste volkomen verlossing mede ziet.

8. Er is ene stem uwer wachters, o Jeruzalem, die van den hogen wachttorens de aankomst van de boden der vreugde verwachten, en u in uwe ellende daarmee troosten, dat er zulk een dag van goede boodschap zou komen; zij verheffen bij het zien van den bode, de stem, om de aankomst van den lang verlangde te vermelden, zij juichen te zamen over de boodschap, die zij hoorden, daar dadelijk na de aankomst ook de vervulling van hun tijding geschiedt; want zij zullen oog aan of, in oog zien, zo nabij, als de ene mens den anderen is, wanneer hij in diens oog ziet (Num. 14:14), zodat ene vergissing niet mogelijk is, als de HEERE Zion weder brengen zal, het herstelt, en Hij aan de spits van Zijn volk intrekt.

Bij den "bode" in 't vorige vers, voor zo ver die op de eerste toekomst van Christus ten tijde van het Nieuwe Testament ziet, heeft men te denken aan de Evangelisten en Apostelen. Onder de "wachters" heeft men de profeten des Ouden Testament te verstaan, die van de toekomstige genade hebben geprofeteerd, en die onderzochten, op welken en hoedanigen tijd de Geest van Christus wees, die in hen was (1 Petrus 1:10). Zij hebben het begin der vervulling van hun profetie of het aanvangen van den Nieuw-Testamentische tijd enigermate beleefd in Johannes den Doper, in wie de profetie vóór Christus haar hoogste toppunt bereikte, dat zakelijk den gehelen inhoud samenvatte (MATTHEUS. 11:7. vv.). Deze had tot

onderwerp van zijne prediking de boodschap: "het koninkrijk Gods is nabij gekomen (MATTHEUS. 3:2) en geeft in Joh. 3:29 vv. de vervulling zijner blijde verwachting zo ondubbelzinnig te kennen. In zo verre echter onze afdeling op den laatsten tijd of de tweede toekomst van Christus betrekking heeft, wordt de dienst der boden en der wachters tot één.

9. Laat nu Jeruzalems wachters luide roepen en met elkaar roemen. Maakt een geschal juicht te zamen, gij woeste plaatsen van Jeruzalem! gij puinhopen, waarin de stad ligt. Juicht, dewijl de tijd uwer verheffing is gekomen; want de HEERE heeft Zijn volk getroost door de vervulling der gegevene beloften, Hij heeft Jeruzalem verlost, opdat het weer heerlijk zou opstaan.

10. De HEERE heeft, nadat het zo langen tijd scheen, alsof Hij alles liet gaan, gelijk het wilde, en alsof Hij Zijnen raad niet kon volvoeren, Zijnen heiligen arm ontbloot voor de ogen aller Heidenen, a) en al de einden der aarde zullen nu zien het heil onzes Gods, 1) hoe Hij ons, Zijn volk, niet in nood en ellende laat blijven.

a) Ps. 98:2. Luk. 3:6.

1) Tweeledig is ook deze voorspelling. Allereerst geldt zij de verlossing van Gods oude Bondsvolk uit de slavernij van Babel. Maar ook geldt zij het geestelijk Israël. Gods arm wordt hier de heilige arm genoemd, want Hij is uitgestoken in heiligheid en gerechtigheid ter handhaving van Zijne heiligheid, of volvoering van Zijne beloften en toezeggingen.

Daarom zonden, niet alleen wat de tijdelijke, maar ook wat de geestelijke verlossing betreft, de heiden-volken zich verheugen en zien het heil Gods.

11. Vertrekt dan, vertrekt uit de heidense omgeving, in wier midden gij u in 't land uwer ballingschap bevonden hebt. O ballingen te Babel! gaat uit van daar, nu gij uit de gevangenis zijt losgelaten (Hoofdstuk 48:20); a) raakt het onreine niet aan, dat u iets uit het heidendom zou aankleven 1); gaat uit het midden van hen, uit die onheilige en aan 't verderf overgegevene wereldstad, opdat gij niet mede door het over haar beschikte gericht verslonden wordt (Gen. 19:15 vv.); reinigt gij u vooral, gij, die de vaten des HEREN draagt, gij priesters (Joz. 3:6. Ezra 1:7 vv.), door u niet alleen van alle onreinheid te bewaren, gelijk de anderen, maar ook door buitengewone maatregelen te nemen, ten einde gij in een met uw priesterlijk, heilig karakter overeenstemmenden toestand komt.

a) Openbaring 18:4.

1) Het was ene opvolging van dit gebod, toen bijv. de nieuwe kolonie onder Ezra (Ezra 8:21 vv.) het versmaadde den Koning om geleide en ruiters voor den tocht naar 't vaderland te verzoeken. De overwinning is echter natuurlijk vooral in geestelijken zin op te vatten (2 Kor. 5:17).

Toen Cyrus den Joden verlof gaf om weer naar Palestina terug te keren, gaf hij ook de gouden en zilveren vaten van het Huis des Heren terug (Ezra 1:7-11). Daarin is ook dit woord der

profetie vervuld, als de Heere de Priesters toeroept, om zich te reinigen. En waar de Heere zegt: raakt het onreine niet aan, daar zinspeelt Hij op het feit, dat toen Israël uit Egypte trok, zij ook de afgodische gebruiken met zich mede brachten (Ezechiël. 23:3), wat tot hun verderf was. De Heere waarschuwt hier om dit voorbeeld niet na te volgen.

12. Gij zult genoegzaam tijd hebben, om u zo voor den uittocht gereed te maken; want gijlieden zult niet, gelijk vroeger bij het uittrekken uit Egypte het geval was (Exod. 12:39. Deut. 16:3), met haast uitgaan, noch met der vlucht heengaan, als die voor de hen najagende vijanden zouden moeten vrezen; maar gij zult op uw gemak en rustig de reis kunnen aanvangen; want de HEERE zal voor ulieder aangezicht heentrekken, om van voren den tocht te dekken, en de God van Israël zal uw achtertocht wezen; Hij zal de uittrekkende menigte van achteren beschermen.

De Heere zal voor u heen trekken en zal evenzeer door Zijne persoonlijke bescherming uwen aftocht dekken en bevestigen, zodat geen enkele verloren ga, noch uit de voor-, noch uit de achterhoede. Zo is het ganse volk Gods vergaderd, omgeven van de heerlijkheid des Heren. Dit is het raadsbesluit Gods, dat volbracht moet worden door den Knecht des Heren, die door verzoenend lijden en sterven voor Zijn volk het heil verwerft, waarvan nu vervolgens melding gemaakt wordt.

Zij zouden bevinden, dat God Zijn werk wel voleinden zou, en derhalve behoeften zij zich niet te overhaasten, maar alleenlijk behoorlijken spoed te maken. Cyrus zal hun een eerlijk ontslag geven, zij zullen ordentelijk en met ere naar hun land wederkeren en niet heimelijk doorgaan, want de Heere zal hen met Zijn gunst omringen en met Zijn macht beschermen.

CHRISTUS LIJDEN EN OPSTANDING.

V. Vs. 13-Hoofdstuk 53:12. Met de nu volgende vijfde rede van het tweede derde deel van ons troostboek hebben wij niet alleen het midden van dit derde deel, maar ook het toppunt van het troostboek zelf bereikt (zie Inl. op Hoofdstuk 49). "Golgotha en Scheb-limini of de hoge verhoging van den Knecht des Heren uit diepe vernedering, zo kan met recht de inhoud van onze rede in het kort worden opgegeven. Wie gevoel voor waarheid heeft kan niet anders dan met verwondering in het profetische beeld, dat hier voor onze ogen wordt ontrold, de geschiedenis van het lijden en van de heerlijkheid van Jezus zien, zo nauwkeurig komen alle trekken der profetie overeen met alle trekken van het lijden en de gevolgen daarvan. Geen mens zou uit zich zelve in staat zijn geweest, op grond van de voor ons liggende profetische afdeling ene geschiedenis te verzinnen en te vormen, zo als het Evangelie ons die van den gekruisigden Christus aanbiedt, ene geschiedenis, waarin alle door het profetenwoord voorgestelde bijzonderheden op zulk ene samenhangende, opmerkelijke en toch zo geheel natuurlijk zich ontwikkelende wijze tot verwezenlijking komen. Men moet, wanneer men zijn oog niet moedwillig voor de indrukken der waarheid sluit, openlijk bekennen, dat zulk ene geschiedenis alleen door Gods hand kan worden geweven. Zo geeft de profetie eveneens aan de vervulling getuigenis, dat die van God is, even als de vervulling den Goddelijken oorsprong der profetie bewijst. Deze had de bedoeling, dat het geloof in Israël niet alleen den

Leeuw uit den stam van Juda (Gen. 49:9 vv.), maar voor alle dingen het Lam Gods zou verwachten, dat de zonde der wereld draagt (Joh. 1:29 vv.).

13. 1) Ziet, zo zegt de Heere, terwijl Hij over Hem, die in Hoofdstuk 49:1 vv. en 50:4 vv. het woord voerde, nu weer spreekt, gelijk Hij dat reeds in Hoofdstuk 42:1 vv. 49:7 vv. 50:10 vv. gedaan heeft: Mijn Knecht, de toekomstige Messias, zal verstandelijk handelen, 2) Zich overeenkomstig Zijne roeping gedragen, zodat deze tot het doel leidt; Hij zal ten gevolge daarvan en ten loon daarvoor verhoogd worden in Zijne opstanding, en verheven in Zijne hemelvaart, ja zeer hoog worden door Zijn zitten aan de rechterhand Gods.

1) Hoofdstuk 52 had moeten eindigen met vs. 12 en Hoofdstuk 53 hier moeten beginnen, dewijl met dit vers van den lijdenden knecht des Heren wordt gesproken. Ook Calvijn wraakt de tegenwoordige verdeling en is eveneens van oordeel dat hier het 53ste Hoofdstuk had moeten begonnen worden.

2) Christus, de Zoon en tevens de Knecht van God. Ziet hoe Hij Zijn knechtschap letterlijk vervuld heeft in de voetwassing Zijner discipelen. Wij mensen zijn bevreesd vernederd te worden, omdat wij niet zeker zijn van onze grootheid, omdat onze grootheid niet innerlijk zelfstandig, maar uiterlijk van bijkomstige zaken afhankelijk is. Ons kapitaal heeft alleen waarde naar den prijs, die er op de beurs voor besteed wordt. Wij zijn groot als men ons groot acht; wij zijn ons zelve van gene hogere grootheid bewust. Onze uitwendige omstandigheden maken het voetstuk uit, waarop wij staan en waardoor wij boven anderen staan; van dat voetstuk afgetreden, staan wij met allen gelijk. Doch ware menselijke grootheid is niet afhankelijk van menselijk oordeel, hoeveel te minder de Goddelijke grootheid. Christus werd allerdiepst vernederd en bleef nochtans oneindig hoog staan. Hij zelf vernederde Zich op het allerdiepst, doch nooit was Hij groter dan toen Hij de voeten Zijner discipelen wies. Hij onderwierp Zich aan alle macht, en heeft juist daarom over alle macht getriomfeerd. Mijn Knecht zal verstandelijk handelen: Hij zal den vollen raad Gods verkondigen en volbrengen.

Verstandelijk handelen heeft hier de betekenis van, zo met inzicht handelen, dat gebeurt wat men zich voorgenomen heeft, derhalve die van voorspoedig handelen. Het is hier God, de vader, die spreekt, die hier spreekt van het ambt des Middelaars, den knecht des Heren, op Wie de Geest des veelvoudigen verstands was rustende. En juist dewijl Hij verstandelijk, voorspoedig handelde, zou Hij verhoogd worden. Ja zeer verhoogd, niet alleen opstaan, niet alleen gezet worden aan Vaders Rechterhand, om uit te rusten van Zijn strijd, maar ook, en bovenal, om te richten in rechtmatige gerechtigheid. Hoe dat geschieden zou, wordt nu nader uiteengezet en tevens wordt vermeld welke vrucht dit alles zou hebben.

14. Gelijk als velen, bij het verkondigen en volbrengen van Mijnen gansen raad, bij het verlossingswerk in den kruisdood zich over u, Mijnen Knecht ontzet hebben (MATTHEUS. 5:29 vv.), also a) verdorven was Zijn gelaat 1) meer den van iemand, 2) en Zijne gedaante meer den van andere mensenkinderen, want Hij zal beneden den mens en beneden de waarde eens mans worden vernederd (Ps. 22:7. Joh. 19:5).

a) Jes. 53:3.

1) Zijn gelaat was schoon, maar het was ene voor het zinnelijk oog bedekte schoonheid. Het was bedekt door de kenmerken van grote smart, van inspanning, van lijden. Het leven van den Zoon van God als mens in de mensenwereld was reeds op zich zelf een toestand van lijden, van aanhoudend lijden; want de indrukken dezer wereld in de ziel van Christus hielden niet op tot in Zijn sterven. Gesteld dat wij uit onzen huiselijken en vriendschappelijken kring verplaatst werden in ene maatschappij alleen van misdadigers, om er in te leven en te werken, zouden wij niet onuitsprekelijk ongelukkig zijn? Hoeveel te meer moest dan de heilige Jezus gevoelen in een staat van lijden onder mensen, waarvan de beste een zondaar is? .

2) In het Hebr. geen mischchath meïsch moreehoe. Beter: Zo verdorven, niet op een man gelijkend, was Zijn gelaat.

Letterlijk staat er: van een man weg. Het voorzetsel m heeft hier een berovende betekenis. Zo ook in het tweede gedeelte: en Zijn gedaante niet als der mensenkinderen mibnee adam. De Heere voorspelt hier van den lijdenden Christus, wat ook reeds in de Psalmen van Hem was getuigd, dat Hij zou zijn een worm en geen mens (Ps. 22:7).

15. Alzo zal Hij, gelijk Zijne vernedering zo diep mogelijk was, zo zal ook Zijn verhoging zo hoog mogelijk zijn, want Hij zal vele Heidenen met Zijn bloed (1 Petrus 1:2) besprengen en hen, die vroeger voor onrein werden gehouden (vs. 1), met het overblijfsel van het oude volk Gods tot ene heilige verbondsgemeente verenigen (Efeze. 2:13 vv.), ja, de koningen zullen vol bewondering over Hem, die uit den smadelijksten dood tot een leven van buitengewone heerlijkheid is opgestaan, hunnen mond over Hem toehouden, zij zullen eerbiedig voor Hem zwijgen als voor den boven hen verhevene, en zich te gelijk met hun volken aan Zijne heerschappij ootmoedig onderwerpen. Want dewelke het werk van den Messias in lijden en sterven door de profetieën niet verkondigd was, die zullen het zien, in tegenoverstelling van Israël, dat de voorspelling had, en toch, toen zij vervuld werd, zich ergerde (vs. 14 en welke het niet gehoord hebben, die geheel onvoorbereid de prediking van het Evangelie ontvangen, die zullen het verstaan, en gelovig in hun hart opnemen, wat het Evangelie hun bekend maakt (Hoofdstuk 65:1. Rom. 15:21).

De Christelijke geleerden, zegt Abarbanel, een beroemd Rabbijn uit de vijftiende eeuw, verklaren deze voorzegging van dien man, dien men te Jeruzalem tegen het einde van den tweeden tempel opgehangen heeft, en die naar hun mening Gods Zoon is geweest, terwijl Hij mens is geworden in den schoot der maagd, maar de Joodse geleerden verklaren haar van den Messias die komen zal. Volgens erkenning van beide zijden heeft dus de plaats op den Messias betrekking, doch de Joden dromen van enen toekomstigen, omdat het deksel nog over hun hart hangt, zodat zij niet met de Christenen kunnen geloven, dat Hij reeds gekomen is. Polycarp Leyser, een Luthers Theoloog uit de tweede helft der 16e eeuw, noemt onze plaats: "het gouden passionaal van den Oud-Testamentische Evangelist. " Delitzsch merkt daarbij op: "het is als onder het kruis op Golgotha geschreven en omgeven door den hemelsen glans van het vervulde Scheb-limini (zit aan Mijne rechterhand" Ps. 110:1); het is de ontraadseling van Ps. 22 en Ps. 110; het is het innigste en diepste, wat de Oud-Testamentische profetie, over haar eigen hoofd heen gaande, geleverd heeft", Wanneer daarentegen andere uitleggers beweren, dat hier gene voorzegging is, zeker gene omtrent den Heere, maar dat de

Profeet spreekt of van het volk Israël in 't bijzonder van 't betere deel daarvan of van zich zelve, of van enen anderen profeet, misschien van Jeremia of Ezechiël, zo moeten wij met Stoltz zeggen: "Vuistslagen doen mijn lichaam niet zo zeer, als zulke meningen mijne ziel doen.

Vs. 13-15. Het onderwerp van Jesaja's profetie van Hoofdstuk 40 af tot hiertoe is in het algemeen geweest de bevrijding van Gods volk. De herstelling van de Joden, de roeping van de Heidenen en de verlossing door den Messias zijn beurtelings behandeld geworden. Maar van hier af zijn de gezichten van den Profeet veel verhevener door het heerlijke van zijn onderwerp. Hij spreekt eerst van den Messias in den hoogsten staat van vernedering, en voorkomt de ergernis, die daardoor veroorzaakt wordt, terwijl hij de belangrijke en noodzakelijke oorzaak verklaart, den roem voorspellende die volgen zou.

Hier begint die wondervolle, kleine, getrouwe beschrijving van het ambt, het karakter en den roem van den Messias, die vele van de hardste ongelovigen tot overtuiging gebracht heeft, en die een bewijs is voor den Goddelijken oorsprong van den Bijbel, die de valse redenering en het ongeloof nooit kunnen weerstaan.

De verborgenheid, welke van het begin der wereld was bedekt gehouden en verzwegen geweest, zal door Hem aan alle volken bekend gemaakt worden tot gehoorzaamheid des geloofs, gelijk de Apostel spreekt. (Rom. 16:25-26).

HOOFDSTUK 53.

1. Wanneer wij echter van de heidenen, die wat zij tot hiertoe niet hoorden, maar hun eerst als volbracht werk bekend wordt, gelovig en met vreugde aannemen (Hoofdstuk 52:15) het oog op ons, het volk van Israël wenden, hebben wij dan gene reden tot de klacht? Wie onder ons heeft onze prediking geloofd, hoewel reeds zo lang vóór de vervulling in menigerlei profetieën de bekendmaking werd vernomen, die zo duidelijk op den persoon en het werk van den Knecht Gods wees, dat wij Hem bij Zijne verschijning dadelijk hadden moeten herkennen? en aan wie, onder ons is de arm des HEREN geopenbaard, 1) wordt het, in hetgeen aan en door Hem geschiedt, duidelijk, dat hier des Heren arm heeft ingegrepen, om het heil van Zijn volk, overeenkomstig Zijn sedert lang genomen raadsbesluit, door te zetten (Hoofdstuk 52:10)?

1) Hier klaagt Israël door den mond van den profeet reeds vooraf over zijne verblindings, waarmee het in ongeloof tegenover den Heiland en Zijn zegen zich verhardt, en ten tijde van Jezus en van de Apostelen wordt de klacht uitdrukkelijk aangehaald en herhaald (Joh. 12:38. Rom. 10:16). Het is juist zo met Israël gegaan als de profetie voorzag: het volk, tot hetwelk de Zoon Gods als Zijn eigendom kwam, heeft Hem niet aangenomen; daarentegen zijn de heidenen, die vreemdelingen waren omtrent de Testamenten der belofte, tot Hem gekomen. Thans klaagt Israël al zwijgende en is gelijk aan het zuchtend schepsel in rouw, dat in stilte verlangt zonder te weten, wat het mist. Eens zal het ook zo luide klagen (Zach. 12:10 vv.) en eerst laat, maar toch eindelijk tot nadenken komen (Gen. 45:8). "Wanneer dat eens zal geschieden, dan en eerst dan zal dit Hoofdstuk, dat tot dien tijd volgens ene oude benaming een carnificium Babbitorum (martelaarskamer voor de Rabbijnen) is, de gehele vervulling in de geschiedenis vinden en door haar worden verklaard. " .

De Profeet begint met de voorspelling van het ongeloof aan zijne prediking. Datgene wat geschieden zou en bijzonder datgene wat nu verkondigd stond te worden, zou of niet, of althans door weinigen geloofd worden. Dat zag natuurlijk eerst en voornamelijk op Israël, en wie geloofden van de Joden de prediking van Jesaja, en wie van hen geloofde haar nog heden? Zijn het niet zeer weinigen? Men zou zeggen: hoe is het mogelijk? hoe kon Israël zijnen eigen Messias, zijn eigen leven, zijne enige en eeuwige heerlijkheid verwerpen? Doch het is geschied, en het werd voorspeld! Het eerste kenmerk van Christus werd door den grijzen Simeon, toen hij Hem als kindeke op den arm hield, daarin gesteld: dat Hij zou wedersproken worden. Van waar dit verschijnsel? Christus zou Zijn volk zalig maken van hun zonden door aan het kruis te lijden en te sterven. Dit was ene leer, die men niet wilde aannemen. De natuurlijke mens heeft van zulk een weg tot behoudenis dezelfde afkeer als een levend mens een afkeer heeft om door den dood en het verderf te komen tot het eeuwige leven; en toch is dit de weg van God en geen andere weg leidt tot dat doel. Deze algemene tegenstand der wereld en der wereldsgezinde harten maakte dezulken, die geloofden, tot ene sekte, die overal wedersproken werd. Dit wist reeds Jesaja door den Heiligen Geest, daarom profeteerde hij het, opdat het, als de tijd der vervulling zou gekomen zijn, niemand zou bevreemden. Neen, hoe vreemd het ook schijne, Christus, de heerlijke Christus, de wegnemer der zonde en des de doods en de aanbinger van de gerechtigheid en het eeuwige leven voor in zonde geboren en ten dode opgeschreven mensen, wordt niet door ieder aangenomen; doch ook nergens is dit

beloofd of voorzegd geworden. De ergernis, die Christus veroorzaakt, bewijst dus de echtheid Zijner persoonlijkheid, en bewijst nog altijd de echtheid onzer prediking. Immers die Christus goed verkondigt, die geeft een juist portret van Christus, en zal den smaad er van ondervinden.

Het geloof zou volgens de Schrift altijd bij de minderheid, ja bij de kleinste minderheid zijn, en zo dit waar is, wat zien wij dan naar de meerderheid, welke zo zelden het recht aan hare zijde heeft. Wij zien het nog heden, dat het Evangelie geen beslissenden invloed heeft op de groot menigte, maar op slechts weinige mensen. En welke zijn dan nog die enkele mensen? Nog heden lijdt het Evangelie schipbreuk op de meest verstandige en gemoedelijke mensen, niettegenstaande de Evangeliepredikers met de krachtigste bewijzen en beweegredenen op hen trachten te werken. O, zo iets ons moet overtuigen dat het geloof ene kracht Gods is, dan is het dit verschijnsel: dat zij, die zich de meest verlichte mensen noemen, niet zelden de meest besliste ongelovigen zijn, omdat bij hen blijkbaar de ellendigste drogreden meer kracht van overtuiging heeft dan het schitterendst bewijs der waarheid. God heeft geen welbehagen in de menselijke eigengerechtigheid. Wie meent door zijne wijsheid ten hemel op te stijgen en door zijne gerechtigheid zich op den troon van God te plaatsen, die zal het ondervinden, dat God hem op hetzelfde ogenblik, waarop hij zijn doel meent te bereiken, afstoot en nederstort. God vangt de wijzen in hun arglistigheid. Hij maakt hun eigene wijsheid tot een strik, waarin zij zich verwarren en gevangen worden, om gedood te worden.

Doch wat ergerlijk is voor de wijsheid der wereld, moeten wij door het geloof te boven komen. Wat profetie is, wordt uit zijn aard miskend. Cassandra is ons hier een treffend beeld: zij voorziet al de rampen van haar vaderland, voorzegt ze, en wordt niet geloofd. Trouwens met de profetie treden wij in ene geheel andere orde van zaken, waarvan wedergeboorte het opschrift is; daarom beginnen de ware profeten hun profetie met te zeggen: "Wie gelooft onze prediking? terwijl alle valse profeten van niets dan van overwinningen dromen. Is het niet treffend, dat Gods woord zelf voorzegd heeft, dat het verworpen zou worden, en toch triomferen, dat het altijd zelf zijnen weg maken en zijne eigene grote beloften vervullen zou. Een groot denkbeeld heeft altijd tot eersten welkomstgroet, dat het uitgelachen wordt. Wat zal een weinig kokend water voor wonderen doen? riep men uit toen men van den stoom begon te spreken. Het zelfde heeft men van de oneindig groter denkbeelden Gods gezegd. De grote denkbeelden zijn droombeelden voor de wereld, doch geven zij hun vrucht, hoe gretig grijpt dan de wereld er naar! Ziet het aan de stoomwerktuigen en spoorwegen. Wat zitten wij nu aangenaam in den spoorwagen; doch weet men wel wat het den mannen gekost heeft, die dag en nacht hebben gearbeid bij de overpeinzing van de wetten der natuur en der werktuigkunde? Er behoort dan ook bij grote dingen ene zekere dwaasheid voor anderen, ene zekere vermetelheid, waardoor men iets doet, wat anderen, die de zaak niet kennen, roekeloosheid zouden noemen.

Zij geloofden het Evangelie niet, omdat zij zich tegen het licht, dat zij hadden, verzetten; zij hadden de gunst en genade van God verbeurd, zodat Hij ze hun billijk onttrok en weigerde, en bij gebrek van deze geloofden zij niet.

2. Want deze is de reden, waarom de Knecht des Heren dadelijk aan het begin van Zijn leven door de zijnen miskend wordt, en tevens een duidelijk teken, hoe Jehova's arm zich dadelijk in het begin van Zijn leven Zich openbaart, Hij is als een rijsje van den tot op den wortel afgehouden boom van David's koninklijk geslacht (Hoofdstuk 11:1), voor Zijn aangezicht opgeschoten voor den Heere, wiens raadsbesluiten in Hem tot vervulling komen; en Hij is als en wortel, een scheut uit den in den grond achtergebleven wortel uit ene dorre aarde 1), daar ten tijde van Zijne geboorte en van Zijn optreden zich land en volk bevond onder de wereldmacht, waarvan zij de oorzaak niet bevroedden, in een troostelozen toestand bevonden (MATTHEUS. 2:1. Luk. 2:1 vv. 3:1 vv.). Hij had, daar Hij zonder alle aardse pracht en heerlijkheid verscheen, voor de ogen dergenen, die naar wereldden maatstaf meten, gene gedaante noch heerlijkheid: als wij Hem aanzagen, want Hij woonde en vertoefde onder ons, zodat wij Hem lichamelijk voor ons hadden; zo was er voor ons, die geheel in den dienst van 't vergankelijke waren weggezonden, gene gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben 2), want tot waarneming van die gedaante en schoonheid, die Hem eigen waren, behoorden andere ogen, dan waarmee wij Hem zagen (Joh. 1:12-14).

1) Dit was Israël in het algemeen, en het huis van David in het bijzonder. Christus was het rijsje uit den dorren tronk van Isai; de tronk was er nog wel, maar de heerlijkheid was voorbijgegaan. De moeder des Heren was ene arme maagd, en Jozef een timmerman; doch de Messias moest in dien staat geboren worden, vooreerst: omdat Hij de Heere en daarmee onafhankelijk was van alle uitwendige stoffelijke grootheid; wat Hij te doen had, moest Zijn persoon alleen doen. Maar ook ten andere, opdat het waarlijk en wezenlijk zijn zou, dat Hij, die rijk, oneindig rijk was, arm is geworden, zó arm, dat Hij daarin Zich beneden de vogelen onder den hemel en de vossen in de woesten stellen kon, om ons, armen, rijk te maken. Doch juist daarom kende de wereld Hem niet, want deze erkent alleen de grootheid, den rijkdom, de eer, als waardig om er hare aandacht op te vestigen. Doch de engelen des hemels, voor wie al de heerlijkheid der wereld slechts klatergoud is, riepen de geringe, maar godvrezende herders, door den mond van een hunner toe: "Ziet: Ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad David's. En dit zal u het teken zijn: Gij zult het kindeke vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. " En al de menigte Engelen loofden God, zeggende: "Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in mensen een welbehagen!" .

In de eerst eeuwen der Christelijke kerk, gedurende haren druk en hare eigene knechtsgestalte vestigde zich de mening, dat de Heere naar Zijnen uiterlijke gedaante lelijk zou geweest zijn. Deze bewering verstomde echter nadat de kerk tot macht en aanzien was gekomen. In de middeleeuwen werd op grond van Ps. 45:3 het tegenovergestelde beweerd, dat de Heere ene schone lichaamsgedaante zou gehad hebben. In de Katholieke kerk is in 't bijzonder een brief verbreid, dien een zeker Lentulus, een te Jeruzalem geplaatst Romeins beambte over de gedaante van Jezus naar Rome zou hebben geschreven. Daarin wordt Zijn lichaamsvorm op 't nauwkeurigst in alle bijzonderheden beschreven en zelfs Zijne lengte opgegeven. Luther oordeelt aldus: "Het is wel mogelijk, dat iemand lichamelijk zo schoon geweest is als Christus, misschien zijn anderen nog schoner geweest; want wij lezen niet, dat de Joden zich over de schoonheid des Heren hebben verwonderd. " In de schilderkunst komen de gedaanten van Christus, zo als die door Leonardo de Vinci en Rafaël zijn gevormd, voor, dat het hoofd

steeds ene zachte, ernstige, naar 't elegische neigende uitdrukking bezit, met ovalen vorm van gezicht en rechten neus, gewelfde wenkbrauwen, een helder hoog voorhoofd en lange vaneen gescheiden, op de schouders vallende haren. "Het lichaam dat de Heere van Maria ontving, was gene koningsgestalte, hoewel het geloof de heerlijkheid zag doorschemeren; het was gene koningsgestalte, want van moeders schoot af was de doods-smart van het Lam Gods Hem medegegeven; de Verheerlijkte daarentegen is boven alle idealen der kunst verheven. " .

2) Dit ziet niet, zoals sommigen willen, op Zijn lichamelijke gedaante, maar op Zijn openlijk optreden. De Joden verwachtten een Koning in luister, zittende op David's boon, een Messias verschijnende in uiterlijken glans, maar de Heere trad op in knechtsgestalte, zonder pracht en praal, en daarom werd Hij niet door Zijn volk in zijn geheel begeerd.

3. Hij was in geheel Zijn openbaar leven, maar in 't bijzonder in Zijn lijden a) veracht, en de onwaardigste onder de mensen 1) met wie hogere stander niets wilden te doen hebben, een man van smarten, 2) en verzocht in ziekte, zodat inwendig allerlei leed en uitwendig allerlei ellende Hem verkoren tot het voorwerp, om zich in alle zwaarte aan Hem te openbaren; en een iegelijk was al verbergende het aangezicht voor Hem, om Hem niet langer te zien (Ps. 22:7 v. Mark. 9:12), even als men zich afkeert van ene afschuwelijke ziekte; Hij was veracht, door onze oversten, en ook wij, wij hebben Hem niet geacht.

a) Jes. 49:7; 52:14.

1) Terecht vertaalt Coccejus, *deficiens virorum*, d. w. z. ene, wie volkomen ontbreekt, wat hooggeplaatste personen bezitten, schitterende door uitwendig aanzien en gezag, want mensen, eigenlijk mannen, geeft hier de hogere standen aan, in tegenstelling van de menigte, het volk. De Overpriesters en Schriftgeleerden wilden dan ook niet van den Christus Gods weten, ja zij namen reeds spoedig het besluit, dat wie Hem als den Messias beleed, uit de Synagoge zou worden geworpen.

2) "Een man van smarten" is een man, die enkel smart was. "Hij was verzocht in ziekte, " niet gedurende Zijn leven, maar in de laatste uren van Zijn lijden op het kruis, als wanneer ongetwijfeld ene felle wondkoorts in Zijn lichaam woedde. "Een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. " Dat wil zeggen: niemand wilde Hem kennen, of Hem erkennen voor dien Hij was. En dat is zeker ene van de grootste versmadingen, die men iemand kan aandoen. Ja, Christus ondervond ook deze smart. Er zijn uitgezochte smarten van vijanden, maar ook van vrienden. Ook de ongewijde geschiedenis geeft er ons aandoenlijke voorbeelden van. Wanneer men den ongelukkige, met wie men vroeger bevriend was, in beslissende ogenblikken niet wil kennen, wanneer men zich zijner schaamt, of wanneer men zich houdt als bestond hij voor ons niet, dan is dit een zwaar lijden voor den miskende. Met den Heer begon dit reeds, toen Hij er zich nog niet van bewust kon zijn, bij Zijne geboorte te Bethlehem; Hij werd daar erkend noch geacht, en dit ging zo voort tot in het woord van Petrus: "Ik ken dien mens niet!" Gij ziet, hoe letterlijk de profetie vervuld is. Zag dan wellicht Jesaja Petrus in den geest? Neen, maar gelijk de boom in de kiem ligt, zo ook hier de historie in de voorspelling. Gebruik het mikroskoop, en de figuren komen voor den dag. In de profetie is alles kiem, welke zich in het Nieuwe Testament uitbreidt in de grootste proportie, even als

het mosterdzaad, dat hoe klein ook, de grootste boom wordt in zijne soort. Hij was veracht van Zijne vijanden, maar ook Zijne vrienden hebben Hem niet geacht, niet gewaardeerd, zo als zij moesten; alle Zijne discipelen verlieten Hem, en terwijl Hij aan het kruis hing, verhief niemand, uit allen, die Hem hadden liefgehad, zijne stem tot een getuigenis voor Hem; nochtans was Hij niet zonder de zijnen; de moordenaar aan het kruis werd de vertegenwoordiger der gemeente van Hem, als den gekruisigden Christus.

Dit wil niet zeggen dat het lichaam des Heren een ziekelijk lichaam was, maar dat, vanwege den toorn Gods tegen de zonde, die op Hem ruste, Zijn ganse leven en inzonderheid, het einde van Zijn vernederd leven één lijden was. Ook moet men niet vergeten, dat het ijvervuur Gods hem als het ware verteerde, dewijl, zoals Hij in Ps. 40 zelf getuigde, de Wet des Heren in het binnenste van Zijn ingewand was.

4. Waarlijk, zo moeten wij bekennen, nu onze ogen zijn opengegaan voor de reden en betekenis van dezen Zijnen lijdenstoestand, Hij de Knecht des Heren in de volle betekenis van het woord, die volgens Zijne volkomen gerechtigheid recht zou gehad hebben, om van alle ziekte en elke smart vrij te blijven, heeft door Zijn Middelaarsambt, dat Hij volgens den wil Gods op Zich had genomen, onze krankheden 1) al de gevolgen en straffen der zonde, die wij door onze overtredingen bewerkt hadden, en die nu ook door iemand moeten geboet worden op Zich genomen, en onze smarten, een last, die zo zwaar was, dat zij ons zou verbrijzeld hebben, zo wij dien hadden moeten dragen, heeft Hij gedragen 2) om door plaats bekledende voldoening voor onze zonden ons daarvan te verlossen (MATTHEUS. 8:17 Joh. 1:29); doch wij in onze toenmalige verblinding, toen wij en de oversten van ons volk zelf de werktuigen waren, waardoor Hij in het diepste lichaams- en zielelijden werd neergestoten, achtten Hem, dat Hij, als een uitwerpsel der mensheid, als een misdadiger boven alle misdadigers ook met een lijden van geheel bijzonderen aard geplaagd, van God geslagen en verdrukt was.

1) Onze krankheden zijn dan hier de straflijkheden die wij verdiend hadden, daar wij onderlagen, die had Hij als Borg op Zich genomen, al in den eeuwigen Vredesraad; en onder die betrekking, als die op Zich hebbende en vrijwillig op Zich genomen hebbende, moest men Hem aanmerken onder het lijden des doods. Als een gevolg van dien was het dan ook waar: en onze smarten, die heeft Hij gedragen.

Krankheden worden hier ter aanduiding, niet van lichamelijke ziekten, maar als zinnebeelden van geestelijke ellenden vermeld, die niet anders zijn dan kwalen ener zondige en lijdende ziel. Voor hun oog staat also de Knecht des Heren, als persoonlijk met die krankheden en smarten beladen, zodat hij een sprekend toonbeeld van menselijke ellende mocht heten. Toch waren het oorspronkelijk niet Zijne maar hun ellende te noemen, die hier kennelijk worden voorgesteld, als van hun op Zijne schouders overgedragen, zodat zij willen zeggen met andere woorden: wat wij hadden moeten dragen, verduurde Hij, dien wij in onze diepe verblinding voor een van God veroordeelde om eigene ongerechtigheid hielden.

Er is een innerlijk verband tussen ziekte en zonde. Wat de zonde is voor de ziel, dat is de ziekte voor het lichaam. Reeds licht dit in onze taal, men wordt gekrenkt in het gemoed, men

wordt ziek in het lichaam. Zonde en ziekte hebben ook ene gemeenschappelijke bron en oorsprong. Van daar dat bij den Heere met de prediking des Evangelie, altijd de genezing der krankheden en kwalen gepaard was. Ja Christus is persoonlijk ingegaan in ons lijden, in onze ellende, en, zonder zonde, in onze zonden. En nu is de liefde de vereenzelving van hetgeen buiten ons is, met hetgeen binnen ons is. Liefde is ingang in de ellende van anderen. Hier ligt de oplossing. Die verachte man was de beloofde Messias, de Zoon van God, de Heer der heerlijkheid. Hij hing aan het kruis, maar als de Borg, die vrijwillig de schuld op Zich had genomen, niet van alle mensen, neen, maar van allen, die Hem toebehoren en Hem als hun Borg aannemen. God strafte in Hem de zonde van Zijn volk, welke zonde Hij als Borg vrijwillig op Zich genomen had. Willen wij deel aan Christus hebben, dat wij Hem dan in de dierbare belofte: "Wie in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven" aangrijpen. Alleen de gekruisigde Christus redt ons; Christus zonder het kruis redt ons niet, en kan ons niet redden. Bidden wij om de gave des geloofs in Hem, die onze krankheden op Zich genomen en onze smarten gedragen, en Zijne ziele uitgestort heeft in den dood, om ons uit den dood eeuwig zalig te doen leven. Treffend is in dit hoofdstuk de tweespraak van den profeet. Aan de ene zijde verenigt Hij Zich als mens met Zijn volk, zo als het in zijn ongeloof het lijden van den Messias beschouwt, en aan den anderen kant onderricht hij het als profeet des Heren, welk een lijden het in waarheid en voor God was. Die het niet beter wist, beschouwde Jezus op het kruis als een goddeloze, die van wege Zijne eigene zonde leed, en Zijne discipelen en discipelinnen konden zich de zaak niet verklaren, ofschoon Jesaja reeds hier de gehele zaak volkomen verklaard had. Doch zij verstonden de profetieën niet, deze moesten hun nog geopend worden, en zij werden hun geopend op den opstandingsdag, den dag der heerlijkheid.

2) In den grondtekst staat een woord, hetwelk tegelijk opnemen en dragen betekent. De Christus Gods heeft dan ook niet voor eigen zonden geleden, maar heeft de zonden Zijns volks op zich genomen en ze daarom gedragen, d. i. heeft ze als Borg door Zijn plaatsbekledend lijden verzoend. Dit is het heerlijk Evangelie voor al degenen, die om hun zonde leren treuren, ze leren belijden voor een heilig God. Christus heeft ze op Zich genomen en daarom niet alleen de zonde maar ook de gevolgen der zonde weggenomen, d. i. den eeuwigen dood, met al zijn schrikkelijke gevolgen.

5. Maar, hoewel het volkomen juist is, dat Hij in Zijn lijden als de drager van den Goddelijken toorn voorkomt, en als een uitvaagsel der mensheid, wie nu ook de ganse vloek Gods op eens treft, en op wie alle straffen voor menselijke zonde opeengestapeld zijn, zo was dit verkeerd, dat wij meenden, dat Zijne eigene zonde, Zijne eigene misdaad Hem tot zulk enen drager van Gods toorn had gemaakt, Integendeel a) Hij is, gelijk wij nu, door Gods Geest verlicht, begrijpen, om onze overtredingen door kruisnagels ter dood toe verwond; om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld 1) is Hem de wreedste, smartelijkste en smadelijkste doodstraf aangedaan; de straf, die Hij in dien dood lijdt en ons met God verzoent, die ons den vrede aanbrengt, zo volkomen, dat aan deze niets doemwaardigs meer is (Rom 8:1), was op Hem, en door Zijne striemen, de bloedige striemen, die Hem geslagen zijn, is ons genezing geworden 1) van onze geestelijke ziekte (vs. 4), zodat nu een nieuw, Goddelijk leven in ons ontstaat (1 Petrus 2:24).

a) Rom. 4:25. 1 Kor. 15:3.

1) Dat is, om voor dezelve verzoening te doen, en vergiffenis voor ons te verkrijgen. Onze zonden waren de doornen in Zijn hoofd, de nagels in Zijn handen en voeten, de speer in Zijn zijde.

2) De profeet doet al het mogelijke, om door de veelvuldige herhaling van hetzelfde denkbeeld in andere bewoordingen, alle onzekerheid en onduidelijkheid weg te nemen, en waarom doen dan zo velen al het mogelijke, om deze waarheid weg te redeneren, te ontzenuwen en krachteloos te maken? Waarom wil men toch op andere wijze behouden worden dan God ons wil behouden? Waarom wil men den volmaakten troost, dien God ons geeft, door ons in Christus de volmaakte kwijtschelding onzer schuld te geven, niets aannemen, om zich te troosten met eigendunkelijke voorstellingen van Gods goedheid en vergevingsgezindheid? Men zegt: God is liefde; wie zal het ontkennen? Hij is de liefde, maar is Hij ook niet de heiligheid? Hij heeft geen lust aan den dood des zondaars, zeker, maar heeft Hij zelf niet den dood over den zondaar uitgesproken? Hij wil dat de zondaar zich bekere en leve, onbetwistbaar, maar hoe kan de zondaar zich bekeren en leven, wanneer zijne schuld en zijne straf, zijne zonden en zijn dood niet van hem worden weggenomen? En waar is nu de Goddelijke vereffening van deze Goddelijke tegenstrijdigheden anders te zien en te tasten dan in de zelfofferande van Christus, in welke de liefde en de heiligheid Gode samenvloeien tot verzoenende liefde, tot barmhartigheid, tot ontferming, tot genade? Zalig de mens, die met de droefheid over eigene zonden, dezen troost van God ontvangen heeft! Hij kan op aarde niets hogers ontvangen, want daarna volgt de heerlijkheid. Hij is om onze overtredingen verwond. Merkt de letterlijkheid der voorspelling op. Het kruislijden wordt ook hier bepaald voorzeggd. Op het kruis werd het lichaam verwond door het indrijven der nagelen. Het oorspronkelijke woord betekent echter meer doorstoken; ook hiervan had de vervulling letterlijk plaats. Hetzelfde geldt het woord: door Zijne striemen is ons genezing geworden. Niets laat striemen achter dan geselslagen, en deze gingen de kruisiging vooraf. De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem. God kan niet anders straffen dan zonden, en hoe zou God dan den Rechtvaardige, den Heilige, de straf hebben kunnen opleggen, indien niet Hij zelf Hem tot zonde had gemaakt voor ons, opdat wij rechtvaardigheid Gods zouden zijn in Hem, (2 Kor. 5:21), dat is, indien niet God Zijn Zoon in de plaats van den zondaar, en de zondaar in de plaats van Zijn Zoon had gesteld? Er is gene andere verklaring, welke dezen naam verdient, denkbaar.

In dit, onze vrede en onze genezing, ligt het volle heil opgesloten, want daaruit blijkt, dat Christus niet alleen de oorzaak van zonde en dood heeft weggenomen, maar ook door zijn lijden en sterven de oorzaak is geworden, dat alle zijne gelovigen weer in den rechten toestand zijn ingezet. Door de zonde was het onvrede met God geworden en was de mens in den staat des geestelijken doods gekomen, maar Christus lijden en zoendood heft den mens niet alleen uit zijn doodstaat op, maar geeft hem ook het recht op het eeuwige leven, hetwelk hij door de zonde van zich gestoten had.

6. Wij 1) dwaalden allen als schapen, die hunnen herder ontlopen zijn (1 Petrus 2:25), en zwierven zonder enige onderlinge vereniging in de woestijn rond, alleen gedreven door laag

eigenbelang; wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg, gelijk ene kudde onbedachtzaam uit elkaar loopt (Hoofdstuk 56:11); doch de HEERE, die ons niet wilde laten omkomen, maar door de grootste daad Zijner liefde uit 't verderf wilde uitrukken, heeft onzer aller ongerechtigheid 2) op Hem doen aanlopen. 3) Plaatsbekledend is Hij voor ons in 't lijden gegaan, opdat wij niet in 't gericht zouden komen, maar van den dood in 't leven zouden overgaan (Joh. 5:24. 2 Kor. 5:21)

1) Zo spreekt niet Israël als volk, maar zo spreekt het volk, dat tot belijdenis van zijn Messias is gekomen, zo spreken de gelovigen. En wat belijden zij hier? Dat zij zelf onmachtig en onwillig waren om zelf den weg tot God en daarom dien tot vrede te vinden. Zou er dus redding en verlossing komen, den moest dat komen enkel en alleen van de zijde Gods. En Hij heeft het gedaan. Dat getuigt het tweede gedeelte.

2) In het Hebr. Eet awoon kullane. Het eerste woord kan wel door, ongerechtigheid worden overgezet, dewijl wij er schier geen beter woord voor hebben, maar in het woord zelf ligt niet alleen de betekenis van de zonde, maar ook die van de gevolgen der zonde opgesloten, derhalve die van de schuld en de straf der zonde. Als dus hier gezegd wordt, dat onze ongerechtigheid de Heere heeft doen aanlopen op Zijn lieven Zoon, dan wordt hier geleerd, dat Hij niet alleen de zonde heeft verzoend, maar ook de schuld betaald, maar ook de straf heeft gedragen, zonde en zondegevolgen heeft weggenomen.

3) Naar u, naar u, Calvarie! hef ik mijne ogen op, van daar mijne hulp! naar dat kruis, dien wonderbaren afleider van al de bliksemen des toorns van God. Van daar kwam ze voor u, mijn broeder, mijne zuster! toen gij u schuldig nederboogt in het stof; van daar kwam redding, toen u bij de grootheid van uwen zondelast alle hulpe onmogelijk scheen, van daar kwam ze duizendwerf tot telkens nieuwen troost en nieuwen vrede; want onze God vergeeft menigvuldig; Hij redt ons keer op keer. Vandaar zal ze komen, armen van geest, treurenden, dorstenden naar de gerechtigheid! want gene zondares werd ledig weggezonden, gene Kananése blijft altijd bij een zwijgenden of weigerenden Jezus, geen moordenaar, die het "rechtvaardig" betuigt, blijft zonder verlossingswoord. Van daar kan hulpe komen, kinderen der wereld! want Christus is ook de eerste, de alfa, zonder wie niemand tot den Vader komt, die ook het eerste zaadje legt in het hart, dat Hij opent. Heft dan allen de ogen naar den kruisheuvel op. Van daar, ja van daar alleen is onze hulpe.

De valse theologie maakt Christus tot een zedenmeester, die tot den mens zegt: "doe als ik en gij zult zijn wat ik ben", zonder in het minst er aan te denken, dat dit hetzelfde is, alsof de gezonde dokter tot den zieken lijder zei: Doe als ik, en wandel en beweeg u in de vrije lucht, en doe uwe bezigheden, en gij zult zijn als hen. Is het gene dwaasheid? Zou het gene bespotting van den zieken mens zijn? En deze wilt gij Gode toeschrijven? Neen, alleen dit is ene leer, Gode en den mens waardig, dat God gene heiligheid eist van den zondaar, maar geloof dat is: vertrouwen in de liefde van God, die in Christus de zonde overneemt van den zondaar, en haar verzoent. Het hebreeuwse woord, hier door aanlopen vertaald, is treffend, en betekent het aanvallen van ene bende op een bepaald punt; wij zouden zeggen het storm lopen met geveld geweer. Ook betekent het de aanloping der wateren op ene rots. Even als op ene rots in zee al de golven aanlopen, of even als een stroom, gezwollen door het smelten der

sneeuw, of gelijk in ons land de zee zelf voortgezweept door den orkaan, met rustelozen en altijd hogeren golfslag zo geweldig op onze dijken beukt, dat zij niet zelden bezwijken, zo liepen ook op Christus aan het kruis al de gezwollen stromen van het gebergte, al de baren ener woedende zee, voortgedreven door nog woedender orkaan, met alle verwoedheid aan, en Hij bezweek niet, want Hij was de Rots der eeuwen. Al de smarten, al de vloeken, al de vijandschap der mensen, al de toorn van God liepen op Hem aan als zo vele stormen en stromen. En Hij was ene levende Rots, de Godmens, die fijner en dieper gevoelde dan enig mens gevoelen kan, bij wie alles ene duizendvoudige verhoging van smart was, omdat Hij alles met de hoogste kracht gevoelde. Zo als wij zeiden, niet overwonnen, evenmin als de rots in zee door de zee wordt omvergeworpen; neen, op de rots moet de zee breken. Zo moest ook alles breken op Christus, ook de toorn van God; wel brak deze Zijne mensheid; Zijn lichaam werd verbroken, Zijn bloed vergoten, Zijne ziel uitgestort in den dood, maar in Zijne mensheid was Zijne Godheid, en op deze moest zelfs de toorn van God breken; want tegen de Godheid is geen toorn.

7. En hoe gewillig heeft Hij Zich overgegeven tot zulk een plaatsbekleder! Als die schuldbetaling geëist werd, toen werd Hij verdrukt 1), doch a) Hij deed Zijnen mond niet open; als b) een lam werd Hij ter slachting geleid (Jer. 11:19), en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijnen mond niet open.

a) MATTHEUS. 26:63, 27:12, 14. Marc. 14:61; 15:5. b) Hand. 8:32.

Of beter vertaald: "gekweld werd Hij, en Hij liet Zich verdrukken. "

8. Hij is door den dood, waarin Zijn lijden eindigde, uit den angst en uit het gericht weggenomen 1), a) en wie zal Zijnen leeftijd, dien Hij daarvoor ingetreden is, uitspreken? 2) want Hij is afgesneden uit het land der levenden (Hoofdstuk 38:11) door enen geweldigen en vroegtijdigen dood; om de overtreding Mijns volks is de plage op Hem geweest 3) dat Hij gestorven is, is Hij eenmaal der zonde gestorven (Rom. 6:10), zodat de dood met Hem niets meer te doen heeft.

1) De Heilige Geest herhaalt hetzelfde denkbeeld onophoudelijk onder andere uitdrukkingen, opdat wij toch, waar wij den Messias zien lijden, aan een plaatsvervangend, borgtochtelijk lijden denken. De Schrift heeft daarmee gezorgd, dat het niet mogelijk zij in deze grote zaak, waar alles op aan komt, mis te tasten-Wij moeten Jezus volk, Hij moet onze Zaligmaker zijn, zullen wij zalig worden.

Waar nu gezegd wordt dat de Christus uit dit leven is weggenomen, dat is op tweeërlei wijze geschied, n. l. door verdrukking der mensen en door Gods oordeel. Want toen hij van den mens zo zwaar en zo geweldig verdrukt is, toen heeft de Heere zijn oordeel volbracht en gevolgelyk is het niet alleen van mensen wege geschied, dat Hij uit dit leven werd weggenomen door de handen der goddelozen, maar door Gods oordeel, gelijk als Zijne hand en Raad had bepaald en volbracht heeft, tot onze zaligheid.

De klemtoon valt hier niet op het feit, dat Hij van het lijden bevrijd is, maar hierop, dat Hij, zoals Delitzsch terecht aantoon, geleden heeft. Hij lag onder het oordeel Gods om der zonde wil, omdat God de zonde op Hem had geladen.

2) Anderen, zoals Delitzsch, vertalen. En zijn tijdgenoten, wie bedacht dit? n. l. wat nu volgt.

Onze Staten-Overzetters tekenen aan, "of Zijn geslachten, dat is, Zijn kinderen, die geestelijk uit Hem zullen geboren worden. " Dit laatste achten we beter, dan Zijn leeftijd, hoewel over de vrucht van Zijn borgtochtelijk lijden eerst in vs. 10 en 11 wordt gesproken.

In Gen. 6:9 wordt het woord Doer, door geslachten, d. i. tijdgenoten, vertaald.

9. En men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, men bepaalde voor Hem, daar Hij als een misdadiger uit het land der levenden werd weggenomen, Zijn graf op de hoofdschedelplaats, om daar met de moordenaars begraven te worden; maar Gods bijzondere leiding, die Hem dadelijk met het sterven uit den angst en het gericht wegnam, beschikte het anders, en Hij is bij de rijken in Zijnen dood geweest, daar men Hem in het graf legde, dat voor enen rijken bestemd was (MATTHEUS. 27:60); daarom heeft die dadelijke verandering, waardoor Hij, die op de smadelijkste wijze gedood was, een graf van de meest eervolle soort ontving, plaats gehad, omdat Hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in Zijnen mond geweest is, en Zijne rechtvaardiging en verheerlijking dus dadelijk met Zijnen dood moest beginnen.

Is Hij de Heilige, wie verklaart dan zulk een lijden, zonder dat de rechtvaardigheid Gods wordt geschonden, anders dan van den Messias, die door God zonde is gemaakt?

In den grondtekst staat niet eenvoudig, "in of na Zijnen dood, " maar het woord is in meervoudigen vorm, Zijne doden" gezet (vgl. Ezechiël. 28:10), om Zijnen dood aan te wijzen, die om Zijne smart gelijk is aan vele doden. Het is niet zonder betekenis, dat omtrent den Verlosser zo dikwijls Zijn vrij zijn van alle bedrog, Zijne strenge waarheidsliefde op den voorgrond wordt gesteld (Joh. 8:45 v. 1 Petrus 2:22. 2 Kor. 5:21. 1 Joh. 3:5). Hij wijst Hem niet alleen aan als enen buitengewonen mens (Ps. 116:11. Rom. 3:4), maar dit behoort ook werkelijk tot Zijn profetisch ambt, hoe dat de oorzaak was van vreselijken haat, waarom men Hem vervolgde.

10. Doch het behaagde den HEERE Hem, die geen kwaad had gedaan (Luk. 23:41) en dus het allerm minst den marteldood had verdiend, te verbrijzelen, Hem het allerzwaarste lijden op te leggen. Hij heeft Hem ziek gemaakt (vs. 3, 4), om aan Hem en door Hem Zijn eeuwig raadsbesluit te volvoeren; als Zijne ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben 1) als Hij voor de misdaad der menselijke zonde de genoegdoening, die God eist, zal gegeven hebben, en de door den mens veroorzaakte schuld door een daartegen opwegend lijden zal verzoend hebben, zo zal Hij, overeenkomstig hetgeen dat raadsbesluit Hem toekende, zaad zien, ene nakomelingschap, die tot de laatste geslachten duurt in de gemeente van verlostte Joden en Heidenen (Ps. 22:31); Hij zal de dagen verlengen tot in alle eeuwigheid (Openbaring 1:18), en het welbehagen des HEREN zal door Zijne hand gelukkiglijk voortgaan 1) in het zaligen van zondaars, totdat aan 't einde der tijden de volmaking komt.

1) Niets kan den loop van het Christendom ophouden. Wordt het door Israël verworpen, het gaat over tot de Heidenen. Wordt het door de geleerden en wijzen der wereld ter zijde gesteld, God geeft het aan de eenvoudigen en aan de kindertjes. Zien wij daarom toe voor ons zelve, want nemen wij het niet aan, het wordt door anderen aangenomen, en dan zullen deze oordelen.

Christus Jezus heeft als de knecht des Heren, zijne ziele d. i. zijn gehele persoon tot een schuldoffer gesteld. Hij heeft met Zijn gehele persoon den borgtocht betaald, naar lichaam en ziel beide. Het gold hier, of alle Gods uitverkorenen tot in eeuwigheid de schuld bij God betalen, of Hij. En nu, de Profeet getuigt er van dat Hij het gedaan heeft. Hij alleen, Hij geheel. En het is daarom dat Hij zaad zou zien, ene grote schare, die niemand tellen kan, die eenmaal, voor den Troon, het Lam dat geslacht is, zal uitroepen, als waardig te ontvangen, den lof en de prijs en heerlijkheid.

11. Alzo zegt nu weer de Heere, die reeds in Hoofdstuk 52:13 vv. Zijn beeld ons voorstelde: Om den arbeid Zijner ziel in het werk, dat Ik Hem opgedragen heb, dat Hij volbracht, en omdat Hij ene ellende op Zich nam, die niet alleen lichamelijk Zijne krachten verteerde, maar Hem ook tot in 't diepste der ziel afmartelde, zal Hij het zien en zal het heerlijkst hemelleven, de allerhoogste zaligheid zijn deel wezen. Hij zal verzadigd worden 1) aan de zalige vruchten van Zijn verlossingswerk, Hij zal de volheid genieten van de vreugde, die Hij hier slechts enigszins voor een ogenblik mocht genieten (Luk. 10:21); door Zijne kennis, door Hem gelovig te leren kennen in al de kracht van Zijn lijden, van Zijn werk, van Zijn persoon zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen uit de Heidenen tegenover de weinigen uit de Joden rechtvaardig maken 2) in de eerste plaats, door de rechtvaardiging, die hen ten deel wordt, maar ook door de heiliging van hart en wandel; want Hij zal hun ongerechtigheden dragen (vs. 4). Zijne voortgaande hogepriesterlijke werkzaamheid zorgt er voor, dat die zouden worden uitgedelgd; en met de vergeving schenkt Hij den zijnen de krachten der toekomstige eeuw, om Zijn eigen beeld in hen te verheerlijken.

1) Christus nu is de knecht Gods, niet alleen daarom dat Hij in het eeuwige verbond der genade al de schuld en de gehele zaak der uitverkoren zondaren op zich genomen heeft, van welke knechtelijke dienstbaarheid Hij evenwel zich zelve, de betaling nu geschied zijnde, ontlast heeft, maar ook uit kracht der menselijke natuur, naar welke alle mensen dienstknechten Gods zijn.

Een arbeid der ziel, waarvan Gods engelen nooit de diepte peilen, en al de verlostten saam nooit het eeuwig schoon zullen uitmeten.

Een arbeid der ziel om vlees te zijn. Een arbeid der ziel om in het vlees te blijven. Een arbeid der ziel, om de anderen, die vlees waren, niet af te stoten, maar te trekken. Een arbeid der ziel, om de zonde, om den vloek, om den last des toorne Gods te dragen. En toen eindelijk. den arbeid der ziele, om den dood in te gaan, dien dood van binnen aan te grijpen, en eindelijk uit dat rijk der doden, met den getemden dood aan de keten, achter zich als overwinnaar Gods te verschijnen aan zijn jongeren, d. i. aan zijn Kerk, aan allen in die Kerk, die vast in het verbond liggen: ook aan u, ook aan mij.

En toen zag hij het om dien arbeid zijner ziele. En Hij maakte er velen rechtvaardig, en werd verzadigd!

Dat is ons Paasfeest, mijn broeder! Emmanuel, God met ons! .

Die arbeid Zijner ziele, strekte zich over geheel het vernederd leven van den Middelaar uit. Niet alleen aan het einde van zijn vernederd leven, maar geheel zijn leven door heeft Hij den toorn Gods tegen de zonde van het ganse menselijk geslacht, zoals onze Heidelberger het uitdrukt, gedragen.

Niet alleen in Gethsemané, maar ook op Thabor, kwam die arbeid zijner ziele uit, als Hij niet daar den uitgang naar den hemel koos, maar dien, welke leidde door Gethsemané over Golgotha naar den Olijfberg.

3) Het grote voorrecht dat ons uit den dood van Christus toevloeit, is de rechtvaardiging van de zonde, ons die schuld, welke op zich zelf ons verderven kan, kwijtscheldende en wij in Gods gunst en vriendschap, die ons alleen kan gelukkig maken, aangenomen wordende.

Christus, die onze rechtvaardiging voor ons verworven heeft, past ons dezelve toe, door Zijne voorbede voor ons, door Zijn Evangelie dat ons gepredikt wordt, en door Zijn Geest, in ons getuigende.

Het is door het geloof, dat wij gerechtvaardigd worden, door aan Christus en het Verbond der genade onze toestemming te geven. Door dit middel worden we zalig, omdat God op die wijze het meest verheerlijkt, de vrije genade meest verhoogd, wij zelf het meest vernederd en ons geluk het allerkrachtigst en veiligst verzekerd wordt.

12. Daarom, opdat Hij op die wijze velen rechtvaardige, zal Ik Hem een deel geven van velen, die uit alle volken der aarde (Ps. 2:8) in Zijn naam gelovig worden, en Hij zal de machtigen, die eerst na veel moeite erkennen dien, die sterker is dan zij, als een door delen, zodat zij zich ootmoedig onder Hem buigen; omdat Hij Zijne ziel uitgestort heeft in den dood, ten loon voor Zijn gehoorzaam lijden, zal Ik Hem begiftigen met de macht over alle zielen der mensen, a) en omdat Hij met de overtreders is geteld geweest volgens vrijwillige vernedering (Mark. 15:28. Luk. 22:37), en Hij veler zonden 1) gedragen heeft, en zo getrouw als drager van de zonde van anderen, dat Hij zelfs voor de overtreders, die Hem aan den dood hadden overgegeven, gebeden heeft, (Luk. 23:34), daarom zal Hij gesteld worden ten Hoofd over alle dingen.

a) Mark. 15:28.

1) Hij heeft veler, niet aller zonden gedragen. Christus is de Zaligmaker alleen van Zijn volk, nochtans het is een groot volk, de eeuwigheid zal het openbaar maken. Reeds op het kruis werd in de twee moordenaars het begin gemaakt der grote scheiding tussen hen, die door den gekruisigden Christus zalig worden, en hen, die niettegenstaande Christus gekruisigd is, verloren gaan.

De Heilige Geest heeft er geen genot in, om vele woorden nutteloos te gebruiken: daar Hij echter hier breedspakig voorkomt, als een, die hetzelfde bijna met dezelfde woorden herhaalt, zo is er geen twijfel aan, of hij handelt hier van ene zaak, die ten hoogste nodig is juist gekend te worden.

Wij hebben het meest beroemde van al zijne orakelen aangehoord. De Godsspraak herlezende, bevreemdt het ons allermint niet, dat zij in Gods hand het middel werd, om den Ethiopischen kamerling tot het levend geloof in den Verlosser der wereld te brengen. De vraag intussen, die hij de vrijheid nam aan Filippus te richten, is niet voor de laatste maal te dier ure op de lippen genomen. Wij staan gereed het antwoord te rechtvaardigen, dat reeds bij de herlezing dezer profetie in menig hart is gerezen. Maar in de licht bewijsbare veronderstelling, dat op al de genoemde plaatsen van dezelfde Persoon wordt gesproken, beginnen wij ons onderzoek op nog breder schaal dan de moorman, en vragen: wie is de Knecht des Heren? "Het Israëlitische volk, " zo beweren niet weinige uitleggers, "heet hier de knecht des Heren, zijn getuige en afgeant in het midden der heidense wereld. De roeping en verkiezing, de smaad en strijd, en herstelling en verheerlijking der natie, of althans van het beter gedeelte der natie-ziedaar wat ons hier in hoog-profetische taal zinnebeeldig wordt voor ogen gesteld. " Wij zullen niet ontkennen, dat Jesaja nu en dan van zijn volk, als van een dienstknecht des Heren gewaagt. "gij Israël, " zo heet het bij hem, "gij Jakob, dien Ik verkoren heb. " En evenzo ziet het ongetwijfeld op Israël, wanneer straks de diep beschamende vraag wordt gedaan: "Wie is er blind, gelijk mijn knecht, en doof gelijk de bode, dien Ik zende; wie is blind, gelijk de volmaakte, en doof, gelijk de knecht des Heren?" Maar reeds die berisping doet zien, dat in den hooggestemden aanhef van hetzelfde hoofdstuk (Hoofdstuk 42:1) onmogelijk alleen van Israël, als knecht des Heren gesproken kan worden. Of zou die dove en blinde, die zo scherp wordt bestraft, dezelfde kunnen zijn, dien Jehova heeft uitverkoren, en in zijne ziele een welbehagen heeft? Is er geen hemelsbreed onderscheid tussen het doorgaand karakter des Israëlitische volks, zelfs van het beter gezinde gedeelte, en de geaardheid van den hier geschetsten persoon? Wordt niet bovendien het volk kennelijk onderscheiden van den dienstknecht des Heren, en deze als volvoerder van Gods raad ook onder de stammen van Jakob geschetst? Zou het van Israël als zodanig gelden kunnen, dat de eilanden op zijne leer wachten, dat de koningen het zouden aanbidden, dat het blinden ziende maken en gevangenen uit hun diensthuis uitleiden zou? Zou het lijden van dit volk met recht kunnen beschouwd worden, niet als vrucht van eigen verkeerdheid, maar uitsluitend van anderer zonde, en door Jehova vrijmachtig verordend, om vreemde schuld te bedekken?

"Neen, " zo roepen ons anderen toe, "niet Israël, maar de Profetenstand in Israël, ziedaar de hier bedoelde knecht van Jehova. Denk aan die reeks van eerbiedwaardige mannen, die den waren godsdienst hebben gehandhaafd onder Abrahams verbasterd geslacht; aan het licht dat zij zowel in als buiten Palestina verspreid; van het lijden, dat zij voor recht en waarheid ondergaan; aan de welverdiende eer, die zij voor dat lijden ingeoogst hebben, en gij zult u niet langer verwonderen, zoveel groots en heerlijks van een idealen persoon te vernemen, waarin als 't ware de keur en kern des Profetendoms u aanschouwelijk voorgesteld wordt. " Hoe jammer, dat tegen die schoonklinkende voorstelling althans een onoverkomelijk bezwaar moet ingebracht worden! Er is namelijk geen enkel bewijs, dat er immer een eigenlijk gezegde profetenstand, een zedelijk lichaam bestaan heeft, dat voegzaam als Jehova's

dienstknecht kon aangeduid worden. Wel zien wij, zo vaak zij geroepen worden, afzonderlijke profeten onder Israël optreden, maar nimmer werken zij anders dan elk op zich zelve. Hoe onwaarschijnlijk bovendien, dat zulk een profetenstand, in Israël werkzaam, hier met den naam van Israël zou aangeduid worden! Inzonderheid was gedurende het tijdperk vóór en na de Babylonische ballingschap, waarop deze hoofdstukken wijzen, zulk een profetenstand verder dan immer te zoeken. Het is dan ook slechts ene enkele maal, als in het voorbijgaan, dat de profeet, die hier spreekt, zich zelve als een knecht des Heren vermeldt. Andere Godsgezanten nevens hem worden nergens op den voorgrond geplaatst. Lijden en smaad, gelijk hier aan den knecht Gods worden toegekend, zijn, wel is waar, tot zekere hoogte aan enkele profeten ten deel gevallen, maar nimmer aan de profetische roeping als zodanig onafscheidelijk verbonden geweest. En waar staat het geschreven, dat de profeten zich onschuldig en vrijwillig moesten overgeven, om de nationale schuld voor het aangezicht Gods te bedekken? Waren de profeten, met een uitzondering van een Jona wellicht, immer in zulk ene betrekking tot de heidense wereld geplaatst, als hier aan den knecht des Heren wordt toegewezen? Konden zij enig uitzicht hebben op zulk ene weergaloze verhoging uit lijden, als hier te zijnen aanzien gespeld wordt? Ware het in den mond van den godvruchtigen Jesaja gene bespottelijke grootspraak geweest, zulke grote dingen te verkondigen aangaande zich zelve en zijne medegetuigen? En zo de hier bedoelde knecht des Heren dezelfde is, die bij Ezechiël als David, en bij Zacharia als de Spruit voorgesteld wordt, hoe kan die aanduiding bij mogelijkheid alleen op den profetenstand doelen, waaraan toch nergens ene koninklijke of priesterlijke waardigheid toegekend wordt?

Zo dringt ons dan alles om te denken aan een bepaalden persoon. In geen geval kan het Cyrus zijn, die in deze hoofdstukken wel als de gezalfde des Heren, maar nimmer als Zijn dienstknecht wordt toegesproken, en gene eigenlijk gezegde profetische zending onder het volk te vervullen had. Maar welk profeet stond immer in Israël op, van wie alles kan gezegd worden, wat op al de beschouwde plaatsen aangaande den Knecht Gods is verzekerd? Het zal toch wel hoogst willekeurig zijn te vermoeden, dat in Hoofdstuk 42 en 49 van een anderen persoon wordt gesproken, dan op wie Hoofdstuk 50 en 53 gedoeld wordt. De Knecht Gods kan Hij slechts zijn, in wie ieder woord, dat wij hoorden, zijne volle vervulling ontvangt. Maar nog eens, op welken Godsgezant, wij moeten weer zeggen, op welk sterveling in het Oude Verbond kunnen deze uitspraken naar waarheid toegepast worden? Vrij neme men de proef met wie men wil, met een Jesaja, een Hizkia, een Uzzia, of van wie men hier immer heeft menen te vinden, en men zie, of de profetentaal niet deels ongerijmd, deels zelfs godslasterlijk klinkt! Geen profeet heeft onder Israël meer gedaan en gedragen dan Mozes, en toch, al denkt men zich zelfs een tweeden Mozes, wat geweld moet men de voorstelling aandoen om haar van zodanig een profeet te verklaren! Neen, alles roept ons om, bepaaldelijk aangaande het 53e Hoofdstuk, het woord van Luther over te nemen; "er is in het ganse Oude Testament geen klaarder voorstelling, beide van het sterven en het weer opstaan van Christus: zij moest door elke Christen in het geheugen geprent en bewaard worden. "

Maar wat van het 53e Hoofdstuk geldt, blijft even spoedig van het 42e, 49e en 50e, dat daarmee zo nauw is verbonden. Onwedersprekelijk staat het alzo, na ieder vernieuwd onderzoek vast: de Knecht des Heren bij Jesaja is dezelfde als de grote Davidspruit, op wie reeds in het eerste gedeelte zijner profetie was gewezen, en die ook in deze hoofdstukken

althans nog eenmaal met name aangeduid wordt. En ten bewijze dier sterling beroepen wij ons, niet slechts op zo vele oude Israëlitische uitleggers, die hier den Messias gevonden hebben, zo lang gene polemieken tegen het Christendom hen naar ene andere verklaring deed omzien; zelfs niet alleen op de bekende uitspraken des Nieuwen Verbonds, die gedurig verzekeren, dat hier het lijden en de heerlijkheid van den Messias getekend wordt; maar vooral op den inhoud dier merkwaardige hoofdstukken zelf, die zo duidelijk het karakter vertonen, of van geheel onvervulde, of van in Christus vervulde voorspelling. Enkele trekken, waarvan de uitkomst niet schijnt te beantwoorden aan de profetische tekening, zullen die overtuiging niet schokken, wanneer wij slechts in het oog blijven houden, dat het Messiasbeeld natuurlijk geschilderd moest worden met de kleuren en naar de behoeften des tijds, en bovendien, dat wat nog niet vervuld is, later vervuld staat te worden. Het verwondert ons na al het gezegde wel niet, dat zelfs een Joods geleerde van de uitleggers, die weigeren in den Knecht des Heren bij Jesaja den Christus te zien, kon verklaren. "Zij zijn met blindheid geslagen. "

HOOFDSTUK 54.

GESCHENK DER GENADE VAN CHRISTUS, HAAR BRUIDEGOM, AAN DE KERK.

VI. Vs. 1-11. Nadat in de vorige rede de voorzegging van den Knecht des Heren haar toppunt bereikt heeft, gaat zij in de nu nog overige vier redenen van het tweede derde deel terug, en het profetische woord wordt voortaan tot ene boodschap der vreugde en ene uitnodiging, maar ook tot verwijt en bedreiging voor de gemeente zowel als voor de vreemden, die merkbaar geroepen zijn tot huisgenoten, en voor de wachters, die met het herderlijk ambt in haar bekleed zijn. Wat in de eerste plaats de hier voor ons liggende zesde rede aangaat, zo brengt zij de boodschap, zo verheugend voor Jeruzalem, a. van den wijden omvang, dien het in den staat der verheerlijking met het oog op de menigte der kinderen, die hem ten deel zullen worden, zal innemen (vs. 1-3); b. van de onverbreekelijke en voor alle eeuwigheid bestaande verbondsbetrekking, waarin de Heere voortaan met hen treedt (vs. 4-10); c. van de heerlijkheid der nieuwe stad, en de buitengewone zaligheid harer inwoners (vs. 11-13), d. van de veiligheid en onaantastbaarheid der gemeente, die op grond der gerechtigheid, waardoor zij bereid is, haar als erfenis ten deel valt (vs. 14-17).

1. In het uitzicht op die talrijke nakomelingschap, die den Knecht des Heren, uwen Verlosser ten deel wordt (Hoofdstuk 53:10 vv.), en die dan u, o Jeruzalem! ten goede zal komen (Hoofdstuk 49:17 vv.), roep ik u toe: Zingt vrolijk, gij onvruchtbare, die sedert het zware gericht der verwerping over u gekomen is, niet meer gebaad hebt! maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die sedert uwe verbanning geen barensnood gehad hebt, maar ene vervallene, in getal van inwoners zeer arme stad geworden zijt! want de kinderen der eenzame, gelijk gij in uwe verlatenheid door Mij, uwen echtvriend, geworden waart, zijn op eens zodat gij zelf niet weet hoe, meer geworden, dan de kinderen der getrouwde 1); meer dan toen gij nog in 't genot der huwelijksbetrekking tot mij stond, zegt de HEERE.

1) In Gal. 4:21 vv. stelt de Apostel tegenover elkaar de gemeente van de dienstbaarheid der wet en die van het kindschap door 't geloof, onder het beeld der twee zonen van Abraham, van welke de een werd voortgebracht door de dienstmaagd Hagar naar het vlees, maar de andere door zijne wettige vrouw Sara volgens de belofte. Nadat hij beide gemeenten in haar wezenlijk onderscheid heeft gekarakteriseerd, eigent hij der Nieuw Testamentische bondsgemeente, die in dien tijd zover achter de gemeente van het uiterlijk nog bloeiend Jodendom schijnt te staan, ja door haar wordt onderdrukt en vervolgd, de belofte toe, die hier tot Jeruzalem gericht is. Zij is in vergelijking met deze de eenzame, deze in vergelijking met haar degene, die den man heeft, in zoverre zij nog is in 't bezit van enen prachtvollen godsdienst en van het heilige land, alsmede zich nog in 't bezit van een hogeren ouderdom en van wereldlijke bescherming bevindt, totdat zij ook uitwendig zal zijn uitgestoten, nadat zij reeds inwendig haar erfgoed heeft verloren. hetzelfde geldt in onzen tijd van de betrekking der Evangelische en Katholieke kerk tot elkaar-de eerste de eenzame-de andere die den man heeft. Wanneer echter aan het einde der tijden de belofte aan Israël, dat zich van zijn tegenwoordig ongelooft bekeert (Rom. 11:23 vv.), wordt teruggegeven, dan zal zij in den onmiddellijken woordelijken zin van onzen tekst aan het volk der verkiezing worden vervuld. De eenzame is dan weer Israël, dat zo lang onder het oordeel der verstoting van de zijde van

zijn echtvriend heeft moeten zuchten en nu op nieuw tot echte trouw door Hem wordt aangenomen. Het ontvangt als de kinderen als voor hem geteeld en opgevoed, die te voren door den dienst der Christelijke kerk uit de heidenwereld zijn geroepen, verlicht en geheiligd, en heeft nu aan deze kinderen van zijne onvruchtbaarheid (Hoofdstuk 49:20) veel meer kinderen, dan het ooit te eniger tijd van zijne Oud-Testamentische bondsbetrekking had.

Jeruzalem was geweest in de omstandigheid van ene vrouw, die kinderloos gerekend werd, of als een eenzame, alleen gelatene weduwe. Doch nu wordt haar beloofd, dat de stad opnieuw met inwoners zou vervuld, en het omliggend land weer bevolkt zou worden. God wilde haar wederom tot een man zijn en het verwijt en de smaad harer gevangenis en het klein getal, daar zij te dier tijde toe verminderd waren, zou vergeten worden.

Dus wij moeten hier denken en het zelf toepasselijk maken op de Kerk van God in het algemeen, ik meen het koninkrijk Gods onder de mensen, de stad Gods in de wereld, de kinderen Gods tot één lichaam gemaakt.

Het Jeruzalem, in haar uit ellende tot heerlijkheid gebrachten toestand, is beeld van de Kerk, die zalig wordt.

Jes. 54 volgt op Jes. 53. De arbeid der ziele van den Middelaar is verricht. De belofte zal worden vervuld, dat Hij zaad zou zien; welnu hier in dit hoofdstuk wordt nu de vrucht van dien arbeid beschreven.

De aanspraak tot Jeruzalem, is daarom, op geestelijke wijze verstaan, tot het geestelijk Israël, tot de Verbondsgemeente gericht.

2. Maak om de menigte van deze uwe kinderen bij u te kunnen opnemen (Gen. 9:27) de plaats uwer tent wijd, en dat men overeenkomstig die ruimte, de gordenen uwer woningen uitbreide; verhinder het niet, alsof gij bij uitbreiding daarvan te ver zoudt kunnen gaan; maak uwe koorden lang, gelijk de grootte uwer tent het eist, en steek uwe pinnen vast in, aan welke de touwen moeten bevestigd worden (Exod. 27:19; 35:18), omdat het ene tent moet zijn, die nimmermeer afgebroken wordt (Hoofdstuk 33:20)

3. Ene tent zo groot van omvang, zo wijd, dat gene ruimte te groot is, moet gij oprichten; want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, zuidwaarts en noordwaarts (Gen. 13:9), en uw zaad, de u toegedachte menigte van kinderen zal de Heidenen erven, die zullen zelf als ene erfenis u ten deel vallen, en zij zullen de verwoeste steden, die nog onopgebouwd en ontvolkt daar liggen doen bewonen; 1) ook de allerminste Heidenen zullen zich bekeren en zich met u verenigen (Hoofdstuk 60:21; 65:9. Ps. 37:9 vv. MATTHEUS. 5:5).

1) Het was een bewijs van de goddelijke kracht, met het Evangelie gepaard gaande, dat het Woord des Heren op alle plaatsen wies met macht en de overhand nam (Hand. 19:20). Het brak uit als het uitbreken der wateren, ter rechter- en ter linkerhand, dat is aan alle zijden. Het Evangelie spreidde zich overal en aan alle plaatsen van de wereld uit. Er was ene Oosterse en werd een Westerse Kerk. Het zaad der Kerk werd van de vaders geërfd en de steden, die

verlaten waren geweest, dat is ontbloot van de ware kennis en den dienst des waren Gods, zijn weer bewoond geworden, n. l. de godsdienst werd in dezelve geoefend en de naam van Christus daarin beleden.

4. Vrees niet 1), nu uwe verlossing en de staat uwer heerlijkheid daar is, vrees niet, gelijk gij vroeger deed, toen nood en ellende u wel reden gaven om u angstig te maken; leg alle wankeling af, want gij zult niet beschaamd worden in uwe verwachting, en wordt niet schaamrood in kleinmoedigheid; want gij zult niet te schande worden, alsof gij een God had, die Zich niet aan u als God betoonde; maar gij zult in dien toestand van heerlijkheid, die thans over u komt, de schaamte uwer jonkheid vergeten, die bij u was, toen gij ten tijde van Egypte's slavernij waart gelijk ene maagd, die nog geen man heeft gevonden (Ezechiël. 16:7 vv.); en den smaad uws weduwschaps, ten tijde der Babylonische ballingschap, toen gij als ene vrouw waart, wier man gestorven is (Jer. 51:5), zult gij niet meer gedenken 2).

1) Er is zeker geen woord, dat meer door God is uitgesproken dan: "vrees niet!" En is dit zo, dan bewijst het, dat de gelovige mens in gedurige vrees is. En is hij het niet? Nu over zich zelve, over zijne zonden, over zijne omstandigheden, over zijne toekomst, dan over zijne kinderen, over hun onbekeerdheid, onverschilligheid, ongehoorzaamheid, dan weer over zijne familiebetrekkingen, hun aangelegenheden voor tijd en eeuwigheid, dan weer over den toestand van kerk en maatschappij en der volken. Er is dus onophoudelijk vrees, maar als God nu te midden van dat alles zegt: "vrees niet!" dan moeten wij ook niet vrezen, maar gerust zijn in Hem, die het rusten in Hem heeft bevolen. God wil niet, dat wij tot Hem komen en zeggen: "Ik vrees niet, " neen maar: "Ik vrees. " Onze oefening moet daarbij enkel zijn te horen naar de stem van God, welke onophoudelijk tot onze zielen zegt: "Vreest niet. " .

2) Deze is de zegen en de eer der kerk. De grootheid uwer heerlijkheid onder het Evangelie zal de herinnering van uwen vroegeren toestand uitwissen, die smadelijk was van wege de zonden en ellendig van wege de straffen.

2) Onder jonkheid en weduwschap is hier zonder enigen twijfel te verstaan, de slavernij van Israël in Egypte en zijn ballingschap in Babel. Dat waren smartvolle en treurige toestanden voor het volk der belofte. Maar past men het toe op de N. Testamentische gemeente, dan is hier sprake van hare geringe gestalte, en van haar druk en vijandschap van de zijde der wereld.

Over dezen toestand, zegt de Heere, zal men zich niet hebben te schamen, dewijl, hoe of het ook scheen dat de Heere niet met zijn volk en niet met zijn Kerk was, Hij toch haastelijk zal bewijzen, haar getrouwe Verbonds-God te zijn.

Israël het geestelijk Israël, kan niet verloren gaan en verdwijnen, dewijl Hij, die het geformeerd had, ook er mede in een eeuwig trouwverbond was getreden, hetwelk niet kan verbroken worden. Dit komt in het volgende vers zo heerlijk uit.

5. Want die schande uwer jonkheid en deze smaad van uw weduwschap zijn, gelijk beide malen de uitkomsten bewezen heeft, slechts een voorbijgaande toestand, een kort

doorgangspunt geweest, waarop steeds des te grotere ere volgt. Na de dienstbaarheid van Egypte was het dit: uw Maken, Hij, die uw en aller schepselen Schepselen is, is uw Man, daar Hij met u in een echtverbond trad (Jer. 2:2 vv. Ezechiël. 16:60), HEERE Zebaoth, der heirscharen is Zijn naam; ook de hemelse legerscharen staan te Zijner beschikking. En de Heilige Israël's, die Hij ook gebleven is, waar Hij om uwer zonden wil u een tijdlang moest verkopen, en aan u zelven overlaten (Hoofdstuk 50:1), is uw Verlosser; die u weer verworven en gewonnen heeft tot een volk Zijns eigendoms, (Host 2:19 v.) Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden.

De zin is met een kort woord, deze: "Verwonder u niet, dat gij hoort spreken van de grote menigte der kinderen, welke gij krijgen zult; verwonder u niet over de belofte, dat de smaadheid van uw weduwschap zal weggenomen worden; denk niet bij u zelven, hoe zal dit wezen? Immers is de Heere zelf uw Man, die zijn huwelijksverbond zal gestand doen, en u te Zijner tijd, door Zijne macht en trouw tot zulk ene vruchtbare en blijde moeder stellen zal; want Zijn naam is Heere der Heirscharen. Hij bezit een oneindig Alvermogen, en voert een onbepaald bewind over alle geschapene wezens. Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden, Hij zal het voorwerp zijn der hulde en aanbidding van alle geslachten der volken; Zijn naam en dienst zal over den gansen aardbodem worden uitgebreid. " In het oorspronkelijke staat eigenlijk in het meervoud: "uwe Makers zijn uwe mannen. " God is de Maken der kerke, in natuur en genade. Het meervoud wordt hier gebruikt, om de uitnemende voortreffelijkheid van dien verheven Persoon aan te wijzen; tenzij men denken wil, dat deze uitdrukking doele op de aanbiddelijke Drie-eenheid. Althans, God was de Man der Joodse moederkerk, uit kracht van het Verbond der genade, hetwelk Hij met Abraham en zijn gelovig zaad had opgericht.

In de eerste schepping is God de Maken; in de tweede is Hij de Man der gemeente; God oordeelt wel Zijn schepsel, dat gezondigd heeft, niet Zijne vrouw, die Hij getrouwd heeft. Hierop rust de leer van de volharding. der heiligen. God heeft ze getrouwd, en Hij is de Getrouwe. Hij kan ze niet laten varen. Nu zijn er wel ene menigte lieve mensen en oprecht gelovigen, die bang zijn voor dat Calvinistische denkbeeld van niet te kunnen afvallen; doch Gods getrouwheid, Gods eer hangt er van af, en geheel de Schrift is er van vervuld. Men zegt: "het is ene gevaarlijke leer. " Wel zeker is zij gevaarlijk. Alle waarheden zijn gevaarlijk voor degenen, die er niet mede weten om te gaan, en er is gene waarheid, die door niemand is misbruikt tot zijn eigen verderf en dat van anderen. Men zij er dus voorzichtig mede, zeer voorzichtig. Doch de zee is ook gevaarlijk, en de stoom en het gas zijn het ook; doch gebruikt men ze daarom niet? Een geladen geweer is ook gevaarlijk, maar zal een jager er daarom niet mede op de jacht gaan? Hij zal er echter voorzichtig mede zijn, en zorgen dat er geen kind of onkundige aan komt.

6. Zeker wat inzonderheid den smaad van uw schijnbaar weduwschap aangaat, deze was gene geringe; want de HEERE heeft u geroepen als ene verlatene vrouw en bedroefde van geest; doch al zijt gij die diep gevallen, nochtans zijt gij de huisvrouw der jeugd, hoewel gij versmaad zijt geweest, zegt uw God. 1)

1) Dit wil zeggen: gij zult Mij zo waard zijn als ene vrouw haren man is, of zo waard als gij Mij geweest zijt in uwe jeugd, in het begin uwer ondertrouw (Jes. 2:1, 2. Ezechiël. 16:8).

De voorstelling van de vergeving der zonde onder het beeld ener wederaanneming van enen verloren zoon door zijnen vader is bijbels en waar, doch wat vader neemt zijn terugkerend kind niet aan. Deze voorstelling vinden wij dan ook in het Nieuwe Testament, waar alles in edele en fijne trekken wordt geschetst; maar in het Oude Testament, waar alles met grote trekken en ontzaglijke kracht wordt geschilderd, is het ene overspelige vrouw, en wat man neemt deze aan, na haar eenmaal verlaten te hebben? Maar God neemt deze aan; Hij ontfermt Zich over de ziel, die Hem ontrouw geworden is. Ook hier vinden wij weer tegenstellingen tussen de eerste en tweede schepping. In de eerste schepping wordt men van jong oud en sterft men; in de tweede wordt men van oud jong en opnieuw geboren. In de eerste schepping wordt men van ene maagd ene vrouw; in de tweede wordt men van ene vrouw, ja ene overspelige vrouw ene reine maagd. Niemand kan ontkennen, dat alleen God zo iets doen kan.

Israël had den Heere verlaten, had de afgoden nagehoereerd, en dus had de Heere Zijn vrouw, Israël, verlaten, hoewel niet voor altoos. En toen de Heere zijn volk verlaten had, was het gevallen in de handen zijner vijanden. Maar niet altijd zou die verlating duren. Niet voor altijd zou God zijn volk aan zijne vijanden overgeven. Hij zou haar weer roepen. (Er staat letterlijk: Want de Heere roept U). Toen er bij Israël een gevoel van verlatenheid was gewekt, zou de Heere de deuren der gevangenis openen, en Zijn volk redden, het weer aannemen in goedertierenheid.

Dat geldt ook van de Kerk in het algemeen en van de gelovigen in het bijzonder.

Wie door God geroepen wordt, wordt als een afvallige geroepen, als een die het verbond in Adam verbroken heeft.

7. Die droefheid heeft haar einde. Voor een kleinen ogenblik, zolang uwe straf moest duren, heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen, die rijkelijk opwegen tegen al het lijden van dien tijd van straf zal Ik u weer uit uwe verstrooiing vergaderen.

8. In enen kleinen toorn, die zich wel in straffen moest openbaren, heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid, met ene genade zonder einde zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser. 1)

1) Dat God zijn volk vergadert heeft zijn oorsprong uit Zijne ontferming, niet uit hun eigen verdienste. Het is immers met grote ontferming, met eeuwige goedertierenheid. De toorn is klein, maar de ontferming groot, de toorn voor een ogenblik, de goedertierenheid eeuwig. Zie eens hoe het ene tegen het ander wordt overgesteld, opdat wij nimmer den moed onder onze verdrukkingen mochten laten zinken, noch aan de verlossing wanhopen.

Klein wordt Gods toorn genoemd, niet omdat die toorn Gods van weinig betekenis is, maar in betrekking tot hetgeen de zondaar verdient. Als God al de baren en golven van Zijn toorn over

den zondaar liet gaan, zou er niets van hem overblijven, maar zou hij voor eeuwig ondergaan in de wateren van dien toorn. Daarom als God Zijn toorn openbaart is het in den regel slechts een klein bewijs er van, opdat de zondaar in het heden der genade tot Zijne ontferming de toevlucht zou nemen. In den eeuwigten dood, in de eeuwige rampzaligheid ondervinden de rampzaligen de volle openbaring van den toorn Gods.

9. Want dat Ik Mij na een ogenblik van toorn voor eeuwig over u zal ontfermen, zal Mij zijn als de wateren van Noach; ten opzichte van die omkering van toorn tot ontferming zal hetzelfde plaats vinden, wat eens in de dagen van Noach, nadat het water van den zondvloed was uitgestort, maar daarop weer werd teruggetrokken, door Mij geschiedde; toen toch was het, dat Ik zwoer, het alleen toezegde, maar zelfs door een bijzonder verbondsteken als met enen eed bekrachtigde, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan (Gen. 8:21 v. 9:11, 15); alzo heb ik ook nu, terwijl Ik u zo even de verzekering (vs. 7 en 8) gaf, gezworen, dat Ik voortaan niet meer gelijk bij de door u geleden straf het geval geweest is, op u toornen, noch u schelden, 1) u met Mijnen toorn bedreigen zal.

1) Aan Noach had de Heere met een duren eed gezworen, dat hij de aarde niet meer door een watervloed verdelgen zou. Op dit verbond der Voorzienigheid wijst de Heere hier, om het Zijn volk te bevestigen, dat Hij Zich de Kerk met eeuwige goedertierenheid zou ontfermen. Zo vast als het verbond met Noach stond, zo vast en zeker was ook deze belofte.

10. Want, dit is de inhoud van den eed, dien Ik thans doe, even als die eens aan Noach geschiedde, bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, wanneer eens het gebouw dezer tegenwoordige wereld in elkaar stort (Hoofdstuk 51:6), maar Mijne goedertierenheid, die Ik u nu weer heb bewezen, zal van u niet wijken, zo als dan de bergen van de aarde zullen verdwijnen; en het verbond Mijns vredes, dat Ik onlangs met u oprichtte, zal niet wankelen 1) gelijk dan de heuvelen midden in de zee zullen zinken, zegt de HEERE, uw Ontfermer (Hoofdstuk 49:10).

1) Op de bedenking, dat toch Jeruzalem, hetwelk na de Babylonische ballingschap op nieuw gebouwd is, en de herstelde Joodse staat maar al te spoedig, na nauwelijks 500 jaren, weer bezweek onder den toorn Gods in de verwoesting door de Romeinen, is te antwoorden: Hier is het bekeerde Israël in de volheid der tijden bedoeld, welks Jeruzalem niet weer zal verwoest worden. Dezen laatsten tijd ziet de profeet volgens den aard van alle profetie te gelijk met het einde der ballingschap. In alle profetie is nevens het gezicht in de toekomst, dat door den Geest mogelijk is, ook een door den Geest niet weggenomen gezicht van hetgeen nabij is, naast het onmiddellijk goddelijk element van het aanschouwen van de toekomst, het menselijk en desniettemin goddelijke, d. i. aan 't goddelijk verlossingsplan dienstbare element der hoop, door welke de verre toekomst in de naaste nabijheid der droevige tegenwoordigheid wordt gebracht.

Dit is een der krachtigste troostwoorden der H. Schrift. Bergen en heuvelen mogen wijken, de hoogste en veiligste toevluchtsoorden der ellendigen, waarheen zij in den nood kunnen wijken (Luk. 21:21), de sterkste bolwerken der vijanden (Jer. 51:25-26), de sterkste belemmeringen op den goddelijken heilsweg (Jes. 40:4, 5; 41:15. MATTHEUS. 17:20). Ja de

zichtbare bergen en heuvelen zullen niet slechts gelijk in de dagen van den zondvloed, met water overdekt worden, zij zullen zelfs ineen zinken, wanneer deze hemel en deze aarde vergaan zullen (Jes. 51:6); maar Gods genade zal van Zion niet wijken en Zijn vredesverbond zal niet te gronde gaan, dat verbond, dat een echtverbond is tussen den Heere en Zion, dat door het Zoenoffer van den heiligen Knecht Gods vernieuwd en bevestigd is (Jes. 53:7), dat verbond, waarvan het doel is de kinderen van Zion volkomen vrede, volledige herstelling, verheerlijking en bezegeling te verlenen (Jer. 33:6. 1 Thessalonicenzen. 5:23 Deze belofte is aan het geestelijk Zion en al zijne kinderen geschonken, met een woord aan allen, die zich van het lichamelijk volk Israël tot den Heere bekeren, gelijk Ezechiël (37:21-28) ze verklaart (zie d. t. p. vs. 26). Maar zij raakt ook thans het geestelijk Zion, dat bij Israël's verstoktheid de belofte, aan dat volk gedaan, geërfd heeft (Gal. 4:26-28), ja zij geldt elke Zions-ziel in het bijzonder, die door de erkenning van den Knecht Gods, den Rechtvaardige, rechtvaardig geworden is; ja elke zondaar, elke ellendige, die zich in oprechtheid tot den Heere bekeert en Zijnen naam aanroept. Want ook hij is of wordt een burger van Zion.

11. Gij thans nog verdrukke, door onweder voortgedrevene, als wilde dit in alle woede tegen u uitbarsten, ongetrooste 1) die zo lang op ene vertroosting Gods hebt gewacht, maar door hen niet getroost, integendeel door hen gehoond wordt! zie, spoedig zal het anders met u worden, Ik 2) zal uwe stenen, waaruit Ik, opbouwen zal, gans sierlijk leggen, zo dat zij op zich zelve reeds een prachtig aanzien hebben (1 Petrus 2:5), en Ik zal u op saffieren, hemelsblauwe edelstenen (Exod. 24:10; 28:18) grondvesten (Efeze. 2:20).

1) Men lette op den benauwden en ellendigen staat, waarin de Kerk, door Gods voorzienigheid gebracht was. Gij verdrukke, gij arme en behoeftige gemeente, die door onweder voortgedreven zijt, gelijk een schip, door een storm van zijn ankers gedreven en in den Oceaan slingerende voortgerukt, daar het door de golven staat verslonden te worden; en in dezen staat wordt gij niet door een enigen mededogenden vriend getroost, die in uwe noden deel neemt of u enigen raad en bemoedigenden troost geven wil, noch u enige hope heeft gegeven door de verzachting uwer rampen of een uitzicht van verlossing uit dezelve. Dusdanig was de toestand der Joden in Babel, en ook naderhand voor een tijd onder Antiochus. In zulke omstandigheden bevonden zich ook veelmalen de Christenkerken, en sommige gelovigen in het bijzonder. Van buiten strijd, van binnen vrees, gelijk de discipelen in den storm op het punt om te vergaan. En waar is dan hun geloof? .

2) De Heere neemt kennis van den benauwden toestand van Zijn kerk. Jehova-Jezus is al hare benauwdheden benauwd geweest, en daarom treedt Hij hier vertroostend niet alleen op, maar geeft ook de heerlijkste en rijkste beloften.

Hij zal geven sieraad voor as, het gewaad des lofs voor een benauwden geest; want Hij, Hij alleen, maar Hij ook vast en zeker, zal de stenen der Kerk gans sierlijk leggen, ja, Hij zal haar op saffieren grondvesten, of zoals er letterlijk staat: Ik zal in spiesglans uwe stenen leggen, en u op saffieren grondvesten. (De Engelse Godgeleerden vertalen: Ik zal uw stenen leggen in een diamant).

In spiesglans of in diamant, beide wil zeggen, zo vast en zeker mogelijk.

12. En uwe glasvensters zal Ik (Openbaring 4:6; 22:1) kristallijnen maken, zodat de stralen der zon geheel onverzwakt kunnen binnendringen (2 Kor. 3:18), en uwe poorten van robijnstenen, of vuurkleurige stenen (Exod. 28:12), als die alleen diegenen binnenlaten, die uit de grote verdrukking zijn gekomen en hun klederen hebben wit gewassen in het bloed des Lams (Openbaring 7:14), en uwe ganse landpale, uwe grenzen van aangename stenen, waardoor de grond om u en onder u tot een kostbaar mozaïek zal verbonden zijn, tot een zinnebeeld der schone menigte van geestesgaven, die inwendig openbaar worden (1 Kor. 12:4 vv.).

1) Uit de zinnebeeldige en dichterlijke voorstelling dezer twee verzen blijkt zo middagklaar, dat hier aan Jeruzalem een staat van luister en rijkdom beloofd wordt, die alle begrip te boven gaat. Johannes zelfs, wanneer hij het hemelse Jeruzalem in al zijne pracht en heerlijkheid wil tekenen, gebruikt dezelfde kleuren voor zijne schilderij in zijne Openbaring. (Hoofdstuk 21). En zou men dan dit geheel verklaren kunnen zelfs van de bloeiendste tijden des Jodendoms staande den tweeden tempel?

Onze plaats is de grondplaats voor Tob. 13:20 v. en Openbaring 21:18 vv. Het kleurenhout des pretiosen, waarin het nieuwe Jeruzalem pronkt, is meer dan kinderlijke schildering. Van waar hebben dan de edelstenen hun bekoorlijkheid? De hoogste reden dezer bekoorlijkheid is, dat in de ganse natuur alles tot het licht zich verheft, en dat de edelstenen onder de stenen den hoogsten trap voorstellen van dit streven om het licht in zich zelve op te nemen. Het is de voortgang van het zelf ontwikkelen der Goddelijke heerlijkheid, die zich in de opklimming van het kleurenspeel en de doorzichtigheid der edelstenen afspiegelt. Ook de stenen-wereld sluit een weerschijn der eeuwige lichten in zich, wanneer God "Vader der lichten" (Jak. 1:16) wordt genoemd, en de zaligen der eeuwigheid zullen deze stenen typen in de woorden Gods kunnen overzetten, waaruit zij hun wezen hebben.

Reeds onze fysiek, wanneer zij zoekt te gevoelen, wat in deze schepping kristal, diamant, edelgesteenten, goud betekenen, zal in deze zien relikwieën van de verlorene heerlijkheid der aarde, of voorlopige voortbrengsels van hare toekomstige volledige herschepping. De spraak der Schrift is meer den gelijkenis; zij heeft een wezenlijken samenhang met de werkelijkheid.

Met deze kostelijke en heerlijke benamingen wordt hier voorspeld, waarin de eer en heerlijkheid der Kerk zou bestaan.

Deze beelden drukken uit, de kennis, gerechtigheid en ook de heiligheid, de eigenschappen van het beeld Gods, welke de Kerk in het algemeen en de gelovigen in het bijzonder zouden vertonen.

13. En al uwe kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn 1) zodat zij geen menselijk onderwijs meer nodig hebben (Jer. 31:34. Joël 3:1 v. Joh. 6:45. 1 Thessalonicenzen. 4:9. 1 Joh. 2:20), en de vrede uwer kinderen zal in tegenstelling tegen den vroegeren in- en uitwendigen nood groot zijn 2) volkomen heil en volmaakte zaligheid zal Ik hun verlenen.

1) Dit is ene belofte van den Geest der volmaking. Onze Heiland haalt deze plaats aan met toepassing op de genade van het Evangelie en doet dezelve hare vervulling hebben in allen, die daartoe gebracht worden, mits zij in Hem geloven. Joh. 6:45. Er is geschreven in de Profeten: zij zullen allen van God geleerd zijn, waaruit Hij dat gevolg trekt, dat deze, en deze alleen, door het geloof tot Hem komen, die gehoord en geleerd hebben van den Vader, die door Hem geleerd zijn, gelijk Hij de waarheid is in Jezus (Efeze. 4:21). Er zal een overvloedige uitstorting zijn van den Geest der genade op de Christenen, om hen allen te leren. (Joh. 14:26).

Hoe heerlijk moet de gemeente des Nieuwen Verbonds zijn! O waren onze gemeenten alzo! maar hoe ver zijn zij van zulk een roem verwijderd.

Mensen kunnen ons veel voorleggen en voordoen, maar zij kunnen ons niet bekeren, niet ons hart veranderen, ons niet nieuwe mensen maken. Dat kan God alleen en dat doet God alleen.

2) Het tweede staat met het eerste in het nauwste verband. De door God onderwezenen, zullen niet alleen uit- maar ook inwendigen vrede hebben. Vrede naar buiten en vrede naar binnen. Zij zullen genieten een vrede, die alle verstand te boven gaat.

15. Ziet, zij zullen zich zeker vergaderen, 1) doch niet uit Mij; 2) vijanden van allerlei aard zullen zich wel tegen u verenigen en opmaken, om u uit te roeien; doch het zal niet zijn door Mij alzo beschikt, om u als vroeger te straffen. Ik zal het hun niet doen gelukken (Rom. 8:31 vv.); wie zich tegen u vergaderen zal, die zal om uwentwil vallen, opdat gij in veiligheid moogt zijn.

1) Gij ziet ook hier dat de verzekerdheid gene rustbank is, waarop men zich kan neerleggen; neen, de vrees, de strijd, de moeite is er onafscheidelijk aan verbonden. Men moet weten, waar men staat en waar men heengaat; daarvan moet men verzekerd zijn; doch overigens moet men aan allerlei pijlen ten doel staan, en allerlei moeite zich getroosten. Paulus zei: van buiten strijd, van binnen vrees 2 Kor. 7:5, en zo is het ook. Als gij aan boord zijt, en het commando hebt, zo moet gij weten, waar het noorden ligt, gij moet een kompas hebben, en daarenboven nog andere instrumenten en kaarten. Gij moet weten waar gij zijt, en waar gij heengaat; doch dit bevrijdt u niet van den mogelijken kamp met tegenwind en storm en duizend andere moeilijkheden en gevaren; neen, maar met de ene zekerheid die gij hebt, verontrust gij u niet over al de andere onzekerheden. De verzekerdheid des geloofs bestaat alleen daarin, dat men gerust is op het Woord van God, ook wanneer alle uiterlijke omstandigheden ons tegen zijn.

2) Niet uit Mij, d. i. niet met de goedkeuring Gods, niet dewijl zij, gelijk vroeger Nebukadnezar, daartoe als instrumenten Gods worden gebruikt. Wat deze vijanden zouden doen, was niet door God bevolen. Daarom heeft dat "niet uit Mij, " ook de betekenis: terwijl Ik het zeer afkeur en hen Mijn toorn er voor zal doen ervaren.

Vitringa is van gevoelen, dat in het eerste gedeelte van de uitwendige, en in het tweede gedeelte van de inwendige vijanden der Kerk sprake is, maar o. i. ten onrechte.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.

1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

17. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, zal nooit zijn doel bereiken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, om u aan te klagen, zult gij verdoemen, van eigen schuld overtuigen. Dit, dat elk vijandelijk wapen te niet, en elke tong, die aanklaagt, te schande wordt, die onverwinbaarheid in den krijg en die onaantastbaarheid in het gericht is, in het nieuwe Jeruzalem, de erve der knechten des HEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij 1), door Mij hun verworven en toegedeeld, spreekt de HEERE, die zeker houdt, wat Hij eenmaal heeft toegezegd.

1) De vervulling dezer profetie moge reeds nu en dan een voorspel hebben, de gehele vervulling en volkomen verwezenlijking wachten wij eerst in latere tijden.

Dit is het ganse Evangelie: onze gerechtigheid is uit God. Opmerkelijk, niet waar, dat juist Israël gevallen is door zijne eigene gerechtigheid op te richten. Ja, onze gerechtigheid is uit God, in Christus, dus is er gene gerechtigheid in ons. Doordringen wij ons van dit denkbeeld, van deze waarheid, want zij is onze troost. Waar God ons vindt, daar vindt Hij ons als zondaren in ons bloed. Hij vond Abraham bij de afgoden en Israël bij de ijdelheden. Wij hebben ene zondige ikheid; deze kunnen wij uit ons zelve niet wegnemen, en toch moeten wij ene andere ikheid hebben. Deze alleen kan God ons geven, want Christus is deze andere ikheid. Daarom zei Paulus en moet ieder onzer kunnen zeggen: Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik in het geloof des Zoons van God, die mij liefgehad heeft, en Zich zelve voor mij overgegeven heeft (Gal. 2:20). Wij moeten voor Christus leven, gelijk Hij voor ons gestorven is, uit liefde. En wie zou ons daartoe kunnen brengen, dan God alleen? Even als er in het hart van den kunstenaar zeker punt moet geraakt worden, waardoor de wereld der kunst voor hem opengaat, zo moet ook bij den zondaar een zeker punt in zijn hart geraakt worden, waardoor de wereld des Geestes Gods voor hem opengaat.

God zal de rechtvaardigheid hunner zaak in een helder licht brengen voor de mensen; zij is bij Hem, want Hij kent ze, zij is met Hem, want Hij zal ze openlijk verklaren. Of, hun vergelding voor hun gerechtigheid, en voor al datgene, wat zij onrechtvaardig geleden hebben, is van God, dien God, die op aarde richt en bij Wie gewis ene beloning is voor de rechtvaardigen. Of, hun gerechtigheid zelf al, dat in hun goed en recht is uit God, die ze in hen werkt; zij is van Christus, die hen tot rechtvaardigheid is gemaakt. In elk, voor wie God een erfenis voor het toekomstige bestemd heeft, zal Hij ook nu gerechtigheid werken.

HOOFDSTUK 55.

OVER DE WARE BOETE EN GODS WOORD.

VII. Vs. 1-13. Op de blijde boodschap in de vorige volgt nu in deze zevende rede van het tweede derde-deel ene uitnodiging, zonder twijfel tot Israël gericht, gelijk dit reeds blijkt uit de verwantschap met de daarop betrekking hebbende afdeling der zevende rede van het eerste derde deel (Hoofdstuk 46:3-13). Deze uitnodiging komt uit den mond des Heren zelve, en loopt eigenlijk op het Nieuw-Testamentische thema uit: "Ziet, Mij maaltijd heb Ik bereid, Mijne ossen en Mijn gemest vee zijn geslacht, alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft!" Hoe meer nu openbaar wordt, dat van de genodigde gasten niets meer wordt verlangd, dan dat zij komen om het goede te eten, en in het Nieuwe Verbond met God te treden, en tot de vervulling van hun roeping voor de wereld geleid te worden (vs. 1-5), des te meer hebben zij ook aanleiding om naar het hun voorgestelde heil te grijpen, alle zelf uitgedachte wegen op te geven en hun hoop geheel te stellen op de genade, die hun wordt aangeboden; die uitnodiging tot den maaltijd verkrijgt dan ook spoedig den vorm van een dringen tot geloof (vs. 7-13).

Mijn nabijheid, die alle behoeften der ziel waarlijk bevredigt, is nu bereid (MATTHEUS. 22:1 vv.). door het lijden en de verheerlijking, van Mijnen Knecht (Hoofdstuk 52:13 vv.) heb Ik een heil bewerkt, dat Jeruzalems nieuwen opbouw en eeuwige verheerlijking ten doel heeft (Hoofdstuk 54:1 vv.). Komt dan, o alle gij dorstigen, allen die in uwen tegenwoordigen toestand van ellende een verfrissenden teug nodig hebt! komt tot de wateren, die Ik u in Mijne heilfontein (Hoofdstuk 11:3) aanbied (Joh. 7:37; 4:10, 13 v.); en gij, die geen geld hebt, om uw brood te kopen tot stillen van den honger, die u kwelt (MATTHEUS. 5:6), komt, koopt van Mij, en eet het brood, dat Ik u aanbied (Joh. 6:35): Ja komt zonder bedenkingen over uwe armoede, daar gij toch het had om te betalen, koopt zonder geld, en zonder prijs; zelfs zal Ik u om niet nog meer geven dan wat gij voor uwe noodduft behoeft (Rom. 11:6. Openbaring 21:6; 22:17), namelijk wijn en melk (Hoofdstuk 27:1 zodat gij niet alleen verfrist en verzadigd, maar ook geheiligt en verheerlijkt wordt (Ps. 104:15. Hoogl. 5:12).

1) Hij nodigt, om de voorwaarden der verlossing aan te nemen, zijn volk, niet door de krachten van hun eigen wil, maar door de krachten der genade, werkende door de bekering én het willen én het werken. Hij nodigt de dorstenden naar genade, hoedanige wij van nature niet zijn, maar door de levendmakende en weder barendende genade.

Christus prijst in de Bergrede niet dezulken zalig, die iets hebben, maar die niets hebben en alles behoeven. Wij moeten tot God komen met iets, dat niets is, of dat een gebrek is: met honger, dorst, vermoeidheid, bezwaardheid, onrust. Wij moeten met ene behoefte komen, niet om haar te houden, maar om er van af te komen; wij moeten komen met onze zonden, niet om er in te blijven, maar om ze kwijt te worden. Nochtans is het op aarde niet zodanig gesteld, dat men eenmaal gekomen zijnde, niet terug behoeft te komen; neen, men moet altijd wederkomen, want wie heden verzadigd is, heeft morgen weer honger en dorst, en wie heden de zonden vergeven zijn, die heeft morgen weer nodig om vergeving te bidden. Doch zalig de mens, die door het geloof reeds hier als kind woont in het huis van God, waar aan niets gebrek is, en waar elke zich vernieuwende behoefte terstond volle verzadiging kan vinden.

Komt tot de wateren. Is het niet de stem van Christus: komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven? Wij hebben, gelijk zo dikwijls, ook hier het nieuwe Testament in Oud-testamentische woorden. Daarom verwonder ik mij altijd weer over de heerlijkheid van het Woord van God. Het is in zijn geheel de aanwijzing van den weg der behoudenis, en neemt gij er een klein stukje uit, zo als de tekst, dien wij nu bespreken, dan hebt gij er andermaal de gehele leer der zaligheid in. Geheel de Schrift leeft, en in ieder afzonderlijk deel is het leven des geheels. Komt tot de wateren, zegt het Oude Testament! Komt tot Mij, zegt Christus. Wie in hij gelooft, stromen des levenden waters zullen uit zijn binnenste vloeien. Komt tot de wateren! Zo spreekt Christus reeds in de profetieën, voordat Hij geboren was; doch eerst na Zijne komst in het vlees spreekt Hij persoonlijk op ene wijze, die geen der profeten eigen was, en die ook niemand Hem mag nadoen. komt tot Mij. Tot Mij. Dit kan geen geschapen wezen, hoe hoog geplaatst ook, zeggen. Het is een woord, dat Gode alleen toekomt. Christus is waarachtig mens, maar als zodanig spreekt Hij soms woorden, die niemand recht heeft te zeggen dan God; moet Hij dan niet zo waarachtig God zijn als Hij mens is? Welk een ijdel werk doet toch het ongeloof met hier te willen schikken en plooiën. Kopen. Treffend woord, en dat jegens iemand die geen geld heeft! Nochtans de profeet blijft bij zijn eis: de zaak moet gekocht worden; men moet er iets voor over hebben, het moet ons wat waard zijn. En waarin moet nu het koopgeld bestaan? In niets te hebben. Het in hiermede als met alle goed, dat men in een winkel ziet ten toon gespreid, en dat men gaarne heeft en nodig heeft. Het is ons geld waard; met de begeerte om het te hebben gaat men in den winkel, men beziet het en vraagt naar den prijs. Dit alles wordt vereist ten blijke, dat men ten opzichte van dat goed niet onverschillig is, maar dat men er op gezet is het te hebben. En als men nu al die moeite gedaan heeft, dan zegt de Eigenaar der goederen op Goddelijk gebied: juist dat goed niet te koop, doch ik weet dat gij het gaarne hebt en zonder dat ongelukkig zoudt zijn, daarom, daar hebt gij het: ik geef het u, zonder geld en zonder prijs. Ja, deze zijn de kooppenningen voor het goed van God, en het verhoogt de waarde van dat goed, want welk ene genade zou het zijn, die voor goud of zilver of enige andere aardse, menselijke zaak zou kunnen gekocht worden? Zou het ene Goddelijke genade zijn? Neen, ene pauselijke genade. Ja, de pauselijke vergeving der zonden kunt gij kopen; doch wat is zij waard? Niets; men is er altijd mede bekocht, hoe weinig men er ook voor geeft, Maar de Goddelijke vergeving der zonden, die van waarde, van oneindige waarde is, kunt gij niet kopen, want gij kunt haar niet betalen; doch gij behoeft haar ook niet te betalen; zij wil om niet genomen zijn, of zij is niet te verkrijgen. Wijn en melk. Uitnemende zaken, overal waar men komt. Het kind wordt gevoed met melk, ook de volwassene gebruikt haar nog dagelijks, en menige zwakke strekt zij tot verkwikking en kracht. En de wijn, waar verhoogt zij de feestvreugde niet? Hier wordt de melk des woords en de wijn des Geestes bedoeld. De melk voedt en versterkt, de wijn versterkt en verheugt. Zo doen ook Gods Woord en Geest. Het Woord Gods komt tot ons en de Heilige Geest voegt er zich bij, om ons uit het Woord Gods te onderwijzen, te versterken, te vertroosten, te verblijden.

2. Waarom weegt gijlieden, terwijl gij op verkeerde plaatsen de bevrediging zoekt van uwe behoeften, geld uit voor hetgeen geen brood is, maar slechts draf. dien de zwijnen eten (Luk. 15:16), en uwen arbeid, uwe verdienste van zwaren, moeitevollen arbeid (Hoofdstuk 45:14) voor hetgeen niet verzadigen kan? 1) In plaats van u verder door het bedrog der zonde te laten gevangen nemen, en daardoor slechts dieper in het verderf te geraken, hoort aandachtelijk

naar Mij, die u den weg ter zaligheid zo gemakkelijk hebt gemaakt. Gij hebt daartoe volstrekt niets nodig dan armoede van geest, die gij gevoelt, en gehoorzaamheid des geloofs, die gij Mij toont (MATTHEUS. 5:3; 11:28), en eet het goede, dat Ik voor u gereed heb, en laat uwe ziel zich niet alleen verzadigen (Ps. 22:27. MATTHEUS. 5:6). maar zelfs in vettigheid zich verlustigen, in bijzonder genieten verheugd worden (Ps. 36:9. Mal. 4:2).

1) Met hulp en inspanning zoekt men hulp bij de afgoden, met geld en arbeid, ten onrechte goede werken geheten, zoekt men aflat bij de priesters; met goud en arbeid zoekt men geluk bij de wereld te kopen, zonder zich immer te kunnen verzadigen.

Men getroost zich voor nietige, vergeefse, ja schadelijke dingen dikwijls meer moeite, dan voor die, welke ons tijdelijk en eeuwig kunnen gelukkig maken. Is dat gene dwaasheid? (Ps. 49:11 vv.).

Eigenlijk staat er: niet-brood en niet-verzadigend. Wat Israël door en in zich zelve zocht kon den dorst niet lessen en den honger niet wegnemen. In alle zelfwerk ligt geen bevrediging der ziele.

Waarin dan? De Heere zegt het: Hoort aandachtig naar Mij. Daarin ligt alles opgesloten. Derhalve in gehoorzaamheid des geloofs, in het betreden van den weg des geloofs. Wie op dien weg door Gods genade leert wandelen, zal het goede eten, en zijn ziele zal in vettigheid zich verheugen. Alles wordt ontvangen en genoten, wat de ziele nodig heeft, in den weg des eenvoudigen en kinderlijken geloofs.

In het eerste gedeelte van het volgende vers dringt de Heere daarop nogmaals aan.

3. Neigt uw oor tot Mijne uitnodiging, en komt dan ook werkelijk tot Mij, opdat Ik u geve, wat Ik u aanbied? hoort zó, dat het horen, een gehoorzamen ten gevolge heeft, en uwe ziel zal leven; meer den horen is van uwe zijde niet nodig, om van een nieuw, goddelijk leven doordrongen te worden: want Ik zal met u in plaats van het oude, door ontrouw verbroken verbond (Jer. 31:31 vv.), een eeuwig (Hoofdstuk 54:10; 61:8) verbond 1) maken, en u daarin alles geven, wat tot het leven en een godzaligen wandel dient (2 Petrus 1:3), namelijk de gewisse weldadigheden van David, de volkomen vervulling van alle aan David eens voor eeuwig verzekerde beloften van genade (2 Sam. 7:12 vv. 23:3 vv. Ps. 89:2 vv. Hand. 13:34).

1) Het Evangelie is dikwijls genoemd "een eeuwig verbond" in tegenstelling van de wet, welke geschikt was om slechts voor een tijd te duren en plaats te maken voor een beter. Volgens de voorwaarden nu van dit eeuwig verbond zou God vervullen Zijne beloften aan David gedaan, om Zijn troon tot in eeuwigheid te bevestigen (2 Sam. 7:16. Ps. 89:29), hetwelk alleen kon geschieden in den Messias, wiens koninkrijk geen einde zal hebben.

Duidelijk spreekt de Heere hier tot het geestelijk Israël en wel voornamelijk tot het geestelijk Israël uit de Heidenwereld.

Tot nu toe had alleen Abrahams nakroost in de zegeningen van het Verbond der genade gedeeld. Want ja, wel hadden enkele Heidenen ook de heerlijkheid er van genoten, maar alleen voor zover zij in Israël waren ingelijfd. Maar nu zou dit verbond zich ook uitstrekken tot de Heidenen. Ook de Heidenen zouden delen in de gewisse weldadigheden David's.

God, de Heere had aan David en zijn geslacht een eeuwig koningschap beloofd, welke belofte vervuld is in den Messias, David's Zoon en David's Heer.

Onzes inziens kunnen en mogen we dan ook in David en bovenal in Hem, van wie in vs. 4 sprake is, niemand anders zien dan den Christus Gods. Hij is het toch, die in de volkomenste mate tot een Vorst en Gebieder des volks gesteld is. Hij is het, van wie David een doorluchtig voorbeeld is geweest, toen God hem den scepter over vele volken deed zwaaien en hem rust gaf van zijne vijanden.

4. Ziet, Ik heb hem tot een getuige der volken gegeven, enen Vorst en Gebieder der volken 1) gesteld, gelijk David weleer (2 Sam. 22:44).

1) Wij weten den weg niet te vinden naar de wateren, waarheen wij verzocht worden. Christus wordt ons gegeven tot een Vorst en Leidsman. Ook weten we niet wat te doen om daar naar behoren toe geschikt te wezen, en om er deel aan te krijgen, maar Hij wordt ons gegeven tot een Gebieder, om ons aan te wijzen, wat wij doen moeten en om ons daartoe bekwaam te maken. In onzen weg tot Christus ontmoeten we al veel moeilijkheden en tegenstanden; wij hebben met geestelijke vijanden te worstelen, maar wij hebben in Jozua een bevelhebber, een vorst en gebieder om ons tot den strijd te moedigen, een vorst en gebieder om onze vijanden onder onze voeten te treden en ons in het bezit te stellen van het land der belofte.

5. Ziet, in Hem, die David's tegenbeeld is en de persoonlijke vervulling, van alle beloften, die hem gegeven zijn, zal uw inwendig wezen, o Israël, en uwe roeping aan de volken in ene mate openbaar worden, die hetgeen in David verwezenlijkt werd, te boven gaat; gij 1) zult tot het medebezitten van het u toebehoorende heil een volk roepen, dat gij niet kent, waartoe gij niet alleen van den beginne af in gene betrekking gestaan hebt, maar van welks bestaan gij niet eens hebt geweten; en het volk, dat u niet kende, niet eens van u wist, zal vol verlangen tot u lopen, om in uwe gemeenschap te worden opgenomen, om des HEREN, uws Gods, wil, wiens heerlijkheid hun nu openbaar is geworden (Hoofdstuk 45:14), en om des Heiligen Israël's 2) wil, want Hij heeft u verheerlijkt (Hoofdstuk (60:9).

1) Gij zult, zegt de Heere tot de eerst uit het Jodendom opkomende Evangeliekerk dit volk roepen, dat gij niet kent. Geen wonder, want zij zouden eerder het Evangelie hebben als de Heidenen, en de Heidenen te winnen zou voor hen een zonderlinge rijkdom en heerlijkheid zijn. Zij zouden zich met allen die als met een sieraad bekleeden en daarom zij zouden er ook wel aan willen. Gij dan, dit is wel alle die eerst bekeerden uit de Joden, die dorstig tot den Messias en Zijne genadewateren zouden komen, zo velen van hen als de Heidenen zouden kunnen bereiken, bijzonder dan nadat zij, Kanaän met den ban geslagen en verwoest zijnde, in de landen der Heidenen zouden worden overgebracht, vooral echter die uit hen, als Apostelen

en kruisgezanten, zouden met het Evangelie uitgaan onder de volken en het naaste middel zijn van hun bekering.

2) Dit alles zou plaats hebben, om des Heren wil, die zich hier ook weer benoemt met den naam van Heilige Israël's. De zaligheid der Heidenen zowel als die der Joden is niet om hunnentwil, maar opdat God-drie-enig er door zou worden verheerlijkt.

En dewijl het alleen zou plaats hebben om Gods wille, dewijl Hij het doen zou opdat Zijn Naam zou verheerlijkt worden, daarom zou ook het volk Gods worden verheerlijkt. Ook hier zou het blijken dat alle roem in het schepsel is uitgesloten.

6. Zoekt 1) dan, gij Israëlieten, (want u gelden de woorden vs. 1-5) den HEERE, terwijl Hij te vinden is, en verzuimt dezen kostbaren tijd van genade niet; roept Hem aan, dat Hij u alle aandeel late hebben aan hetgeen Hij u bereid heeft, terwijl Hij nabij is, opdat niet, wanneer gij Zijne uitnodiging daartoe wilde versmaden, een tijd kome, dat Hij met Zijn zegen verre van u gaat (2 Kor. 6:2).

1) Zoekt den Heere. Spreekt Hem aan en vraagt Hem als uw Raadgever, vraagt het recht uit Zijn mond, wat wilt Gij dat ik doen zal. Zoekt naar Hem, vraagt naar Hem als uw deel en uw geluk. Zoekt met Hem bevestigd te worden, met Hem in vriendschap te verkeren en in Zijne gunst gelukkig te zijn. Treurt, omdat Gij verloren hebt, toont, dat gij Hem gaarne weder vinden wilt, neemt de bestaande middelen ter hand om Hem te vinden, maakt gebruik van Christus als dit middel en den weg, van Zijn Geest, als uw leidsman, van het Woord, als uw regel.

7. De goddeloze, en zulk een is in den grond ieder onder u in 't bijzonder, wanneer hij zich slechts recht wil kennen en onderzoeken- de goddeloze verlate zijnen weg, waarop hij tot hertoe gewandeld en zich zelven niets dan onheil berokkend heeft, en de ongerechte man, die de inwendige afkerigheid van God ook uiterlijk door woorden en daden heeft geopenbaard, late zijne gedachten varen; hij verklare niet valselijk de straf, die over hem gekomen is (Hoofdstuk 40:27), en twijfele niet aan de macht van Hem, die u in dien toestand gebracht heeft (Hoofdstuk 49:24). Hij geve alle zondige zelfzucht op, en hij bekere zich 1) tot den HEERE; hij doe belijdenis, en geloven in Christus (Hand. 2:30), zo zal Hij, de Heere, Zich ook van Zijne zijde tot hem keren, Zich zijner ontfermen, zodat alle ellende op eens eindige; en hij bekere zich tot onzen God, opdat zijne zonde worde uitgedelgd (Hoofdstuk 44:22), want Hij vergeeft menigvuldiglijk 2) (Ps. 130:4, 7). Niemand zegge dan, dat zijne zonde groter is, dan dat ze hem zou kunnen vergeven worden (Gen. 4:13).

1) Deze zaligmakende bekering is niet een daad van den wedergeborene, waartoe hij uit zich zelven komt. Deed de H. Geest niets dan een zondaar wederbaren dan zou er niet van zelf wederkering uit volgen. Zelfs mag niet gezegd worden, dat wel de Heilige Geest den wedergeborene roept, maar de ware wedergeborene en geroepene nu dan toch uit zich zelf komt. Want al zulke voorstellingen doen te kort aan de eer van het werk van den Heiligen Geest.

En daarom staat ook hier duidelijk op den voorgrond, dat, gelijk op de gehele linie van het genadewerk, de H. Geest steeds de eigenlijke Werker is, zo ook op dit punt de eigenlijke werking van den Heiligen Geest uitgaat. Beschouwt, bewondert en eert men dus het werk van den Heilige Geest, dan moet men ter dege bekennen, dat er een werk van den Heiligen Geest in de wedergeboorte, een werk van den Heilige Geest in de roeping, maar ook zeer zeker een werk van den Heiligen Geest is in de eigenlijke bekering.

Ook hier wordt gewezen op het vlieden van de zonde en het afstand doen van de ongerechtigheid en het zich wenden tot den Heere God. Met één woord op het afsterven van den ouden en de opstanding van den nieuwen mens. Door de zonde bewandelt de mens een weg, die van God afvoert en uitloopt op eeuwige ellende, en zijn de gedachten van den mens gericht, niet op hetgeen God wil, maar op wat het eigen ik wilt En de ware bekering bestaat hierin dat de mens door de werking des Geestes weer leert wandelen op den weg, die tot eeuwig heil voert, dat zijn wil overgebogen wordt tot Gods wil, zijne gedachten gericht worden op hetgeen God, de Heere, in Zijn Woord en Getuigenis vraagt.

2) Wat bemoeien zich sommigen met te bepalen, wie in de bekering het eerst beginnen moet: God of de mens? God zegt tot den nog onbekeerden mens: Begin jij eerst, bekeer u! en als de mens begonnen heeft en zich bekeert, dan laat God hem gevoelen, dat hij nooit zou bekeerd zijn, indien God niet begonnen ware met hem te bekeren. Het is hiermede als met de ontvangst van een mens. Wie bepaalt het gewichtige ogenblik, waarin gezegd kan worden: Er is een mens! Niemand weet het, niemand kan het bepalen. De geboorte is zienlijk, niet de ontvangst, zo is ook de wedergeboorte te zien, en niet de haar voorafgaande ontvangst. Daarom roepen de predikers van Gods woord den mens toe: Bekeer u! maak uit de waarheid, dat God de bekering in u moet beginnen, geen oorkussen voor uwe traagheid, om er den doodsslaap op te slapen. Begin, en dan zult gij zien dat God in u begonnen heeft, alvorens gij begonnen zijt en beginnen kon. Begin en antwoord op de roepstem van God: Bekeer u, door te zeggen: Bekeer mij, Heere! en gij zult bekeerd zijn; want zo iets kunt gij niet met uw hart bidden, zonder reeds door God bekeerd te zijn. Deze waarheid is ene van de vele verborgenheden der Schrift, waarover veel kan gesproken worden, zonder ze te verstaan. Wie ze verstaan wil, die moet er in handelen, en alzo de zaak ondervinden. Ja, wat kent men eigenlijk goed, dat men niet door eigene ondervinding kent? .

Menigvuldig vergeven, is tot troost gezegd van den zondaar, die op niets andere dan op menigvuldige zonden kan wijzen. Maar hoe velen en hoe groot de zonden ook zijn mogen, als er door Zijn Woord en Geest, door Zijne genademiddelen, een zondaar zich tot den Heere bekeert, zullen alle zonden als achter Zijn rug worden weggegooid, verzoend, en bedekt met het bloed van Emmanuel. Al is de zonde nog zo groot, de genade Gods is nog immer overvloediger.

8. Maar afstand doen van uwe wegen, en uwe gedachten laten varen, moet gij, en u dan Mij en Mijn woord onverdeeld overgeven, zo het tot vergeving en verlossing zal komen, anders is 't onmogelijk: want Mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uwe wegen zijn niet Mijne wegen, spreekt de HEERE.

9. Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, also zijn Mijne wegen hoger dan uwe wegen, en Mijne gedachten dan ulieder gedachten; gij zult Mij toch niet willen dringen, om de Mijne tegen de uwe in te ruilen, en u te helpen op de wegen, die gij gaat, en naar de gedachten, waarmee gij vervuld zijt.

De gedachten Gods zijn de onze niet, noch ten opzichte van den inhoud, noch ten opzichte van haar doel, noch ten opzichte van hare werking. De onze zijn op zonde gevestigd, de Zijne op zaligheid; de onze zijn ijdel, de Zijne worden door Zijne scheppend woord tot daden. Zo zijn ook onze wegen niet Gods wegen; onze wegen zoeken geluk, de Zijne ware zaligheid, de onze zijn onzeker, en missen het doel, de Zijne zijn vast en bepaald, en bereiken wat zij wensen. Denken wij aan de lotgevallen, aan de plannen, aan de proeven door den mens zelven gekozen, om zich te rechtvaardigen en te zaligen-altijd wordt er ene hemelsbrede kloof gevonden tussen Gods wegen en de onze.

10. Doch beproeft het omgekeerd, ruilt uwe gedachten en wegen tegen de Mijne, en spoedig zult gij u bewust worden, dat Ik Mijne gerechtigheid nabij gebracht heb, en Mijn heil niet vertoeft (Hoofdstuk 46:13). Want, om de zekere werking van Mijn woord u door ene gelijkenis voor te stellen, gelijk de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt, en derwaarts niet aanstonds wederkeert, zich niet dadelijk in dampen oplost (Job 36:27 vv.), om nieuwe regen- en sneeuwwolken te vormen; maar eerst volgens het doel der zending, doorvochtigt de aarde, en maakt, dat zij voortbrengt en uitspruigt, en in de vrucht van den oogsttijd zaad geve dan zaaier, en brood den eter, als waartoe zij van God zijn gegeven (Gen. 8:22. Ps. 104:13 vv.).

11. Alzo zal Mijn woord, dat uit Mijnen mond uitgaat, als een bode, dien Ik met ene bepaalde opdracht heb uitgezonden (Hoofdstuk 8:8. Ps. 107:20; 147:15 vv.) ook zijn, geen blote klank, die in de lucht vervliegt, en gene dode letter, die in een boek begraven ligt, gelijk uwe gedachten zijn; het zal, daarentegen, terwijl het 't leven van zijn eigen oorsprong, van den levenden God en de volmacht van zijnen Zender, van den Heere des hemels, in zich draagt (Hebr. 4:12), niet ledig, niet zonder enige uitwerking gehad te hebben, tot Mij wederkeren. Het kan niet op den weg door natuur en mensenwereld, dien het doorloopt, verstijven tot iets, dat losgerukt is van de persoonlijkheid van den Zender, of tot ene werking worden, afgescheiden van den invloed van hare oorzaak. Het zal niet te vergeefs zijn, maar voordat het van zijnen weg weer tot Mij komt, zal het doen, zal het in zijn gehelen omvang en tot op elke bijzondere lettergreep (MATTHEUS. 5:18) volbrengen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende 1) zij het tot zegen of tot straf, het zal zich altijd werkzaam betonen met zeker gevolg.

1) De wil van God, die in Zijn woord concreet en verstaanbaar wordt, is de uitdrukking van Zijn wezen, en gaat daarin weer op, zodra die vervuld is. De gekozene beelden zijn schoon: gelijk sneeuw en regen de medeoorzaken zijn en dus ook van het genot des gezaaiden (volgens den grondtekst toch is in vs. 10 liever te vertalen: "en geeft zaad om te zaaien en brood om te eten, " hetwelk dan niet op de aarde, maar evenzeer op sneeuw en regen slaat), zo wordt door het woord uit Jehova's mond de grond en bodem der mensenharten week gemaakt, en dit woord schenkt den profeet, die den zaaier gelijk is, het zaad, dat hij uitstrooit,

en brengt brood met zich, dat de zielen voedt; want brood is ieder woord, dat uit den mond Gods uitgaat. (Deut. 8:3).

Niemand hoort het woord van God zonder dat het uitwerking heeft; nu eens is het regen den sneeuw, d. i. vochtig en vruchtbaarmakend druppelt het in de harten der mensen, nu eens ligt het lang, als door winterkoude gebonden, op het geweten om eerst in latere dagen de kiem, die onder zijne bedekking ontspruit, als in de lente te ontvouwen.

Het Woord Gods wordt hier derhalve vergeleken bij een bode, die zijn last volbrengt. Deze bode komt niet te vergeefs weer. Hij zal eenmaal aan zijn groten Zender verslag geven. En welk een verslag? Dat deze Hem verwierp, en gene Hem geloofde. Het Woord Gods, het Evangelie der zaligheid zal blijken aan de eindpaal der eeuwen voor den een een reuke des levens ten leven te zijn geweest, en voor den ander een reuke des doods ten dode.

12. Wat Ik hier van het woord, dat uit Mijnen mond gaat, in 't algemeen gezegd heb, dat is voornamelijk waar van het woord omtrent uwe verlossing en Zions verheerlijking (Hoofdstuk 44:22; 46:13), het zal niet ledig tot Mij wederkeren (46:10 vv. reeds in Hoofdstuk 41:19; 44:23; 49:13 en 52:9 is te kennen gegeven, in blijdschap, en dus niet in angstig haasten (Hoofdstuk 52:12), zult gijlieden uit uwe gevangenis (Hoofdstuk 48:20) uittrekken (Hoofdstuk 51:11 11), en niet zo, dat gij u op den weg door allerlei hindernissen en moeilijkheden moet doorworstelen, maar met vrede zult gij voortgeleid worden. De bergen en heuvelen zullen, wanneer gij in hun nabijheid komt, geschal maken met vrolijk gezang voor uw aangezicht, en a) alle bomen des velds zullen de handen samenkappen, omdat zij weten, dat met de heerlijke vrijheid der kinderen Gods ook hun bevrijding van den dienst der vergankelijkheid komt, waarnaar reeds lang is verlangd (Rom. 8:19 vv.).

a) 1 Kron. 16:33.

13. Voor enen doorn zal in de woestijn, door welke de feestelijke optocht naar Zion gaat, een dennenboom opgaan, voor enen distel zal een mirteboom opgaan, en het wonderbaar veranderen der wereld bij de blijde terugkomst van Zijne verlostten (Hoofdstuk 35) zal den HEERE wezen tot enen naam, die Hem tot blijvende eer verstrekt, tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden. 1)

1) Zulk een naam in de naam Heiland, zulk een teken is het kruis. De uittocht Israël's uit het rijk des satans is geestelijk aangevangen door Christus dood en opstanding, en zal lichamelijk voltooid worden bij Zijne wederkomst in heerlijkheid.

In dit alles zal God verheerlijkt worden. Het zal Hem zijn tot een Naam, door welken Hij zal worden gekend, gevreesd en geprezen, en Gods volk zal daardoor worden aangemoedigd. Het zal zijn tot een eeuwig teken van Gode gunst jegens hen, waarbij zij vergewist worden, dat, het mocht er voor een tijd wat donker uitzien, het nimmer zal worden uitgeroeid. Het verbond der genade is een eeuwig verbond, want zijne tegenwoordige zegeningen zijn tekenen van eeuwige.

HOOFDSTUK 56.

VERMANING TOT GODZALIGHEID. BESTRAFFING VAN STOMME HONDEN.

VIII. Vs. 1-8. Over de vorige rede verspreidde de gelijkenis van onzen Heere in MATTHEUS. 27:1 vv. het nodige licht, zo, dat eerst de uitnodiging aan de eerst geroepene gasten: "Komt tot de bruiloft" tot uitvoering kwam, terwijl het gedrag dier gasten en de gevolgen van hun gedrag buiten aanmerking bleven. Hier wordt het oog gevestigd op de godvruchtigen uit de Heidenwereld en op de gesnedenen uit de Joden, waarbij wij het woord van Christus tot de ongelovige Joden in MATTHEUS. 21:43 kunnen aanhalen: het Koninkrijk Gods zal van u worden weggenomen en een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt.

1. Alzo zegt de HEERE tot het Israëlitische volk, zo als het aan het begin van den Nieuw-Testamentische tijd zal zijn: Bewaart het recht door de voorschriften der wet naar uw geweten te betrachten, en doet gerechtigheid, brengt vruchten voort der bekering waardig: want Mijn heil is thans, nu Hij verschijnen zal, die verstandig zal handelen en de schuld zal betalen (Hoofdstuk 52:13 vv.), nabij om te komen, en Hij moet een volk vinden, dat het recht liefheeft, en Mijne gerechtigheid, 1) de vervulling van hetgeen Ik door de geschonkene beloften op Mij heb genomen (Hoofdstuk 46:13), is nabij, om geopenbaard te worden, en alsdan wil Ik een volk voor Mij zien, dat ook de gerechtigheid doet en uit godvruchtigen bestaat.

1) Er is ene wettelijke nauwgezetheid, die uit kennis van eigen zonde en ellende, en uit honger en dorst naar Gods genade en de ware gerechtigheid voortvloeit. Zij wordt door den profeet verlangd, opdat Gods vergeving en genade ingang vinde (Hoofdstuk 1:16 vv. 40:3 vv.); daartoe roept ook Johannes de Doper op (MATTHEUS. 3:8), in dien toestand van boetvaardigheid waren die godvruchtige mannen uit alle volken, die onder den hemel zijn, welke in Hand. 2:5 vermeld worden.

In dit vers wordt tweemaal van gerechtigheid gesproken. Eerst ten opzichte van den gelovige, en ten tweede ten opzichte van God. Onder de eerste hebben wij te verstaan, het opvolgen van de ordinantiën Gods, het houden van het verbond. Onder de tweede, die welke God geopenbaard heeft in Christus Jezus, tot zaligheid en verlossing van Zijne kinderen en gunstgenoten. Waar door de rechtvaardigheid der wet de zondaar zich verdoemlijk leert vinden, daar ondervindt hij dat hij door de gerechtigheid, die het Evangelie verkondigt, volstrekt behouden is.

2. Welgelukzalig is de mens in allen volke (Hand. 10:36), die zulks doet, wat Ik dadelijk nader als het door Mij geëiste bewaren van recht en doen van gerechtigheid zal aanwijzen, en des mensen kind, ook onder de Heidenen, die vreemdelingen zijn en buiten het burgerschap van Israël (Efeze 2:12), dat daaraan vasthoudt, om ook in zijn gehele gedrag te openbaren, waarop het bij ene godvruchtige, gerechtigheid-minnende gezindheid hoofdzakelijk aankomt. Gelukzalig hij, die in de eerste plaats den Sabbath houdt, zodat hij dien niet ontheiligt, 1) en die ten tweede zijne hand bewaart van enig kwaad tegen zijnen naaste te doen; zulk een is Mij aangenaam en zal Mijn zegen deelachtig worden (Hand. 10:35. Luk. 3:8 vv.).

1) De heiliging van den Sabbath wordt hier genomen voor de onderhouding van de eerste tafel der Wet, en het "zijn hand bewaren" voor de onderhouding van de tweede tafel.

3. En de vreemde, die naar zijne afkomst tot een heidens volk behoort (Hoofdstuk 14:1 1), maar zich tot den HEERE gevoegd heeft (vgl. het gezegde over de proselieten bij Lev 17:9), spreke niet, wanneer de tijd daar is, waarop Mijne gerechtigheid wordt geopenbaard, zeggende: De HEERE heeft mij gans en al van Zijn volk gescheiden, en laat Mij zeker geen deel hebben aan den zegen, die dit volk is bereid, dewijl ik niet lichamelijk tot Abrahams zaad behoor, en de gesnedene, 1) die, door de misvorming, aan hem geschied, volgens de wet in Deut. 23:1, niet eens als proseliet mag worden aangenomen, zegge niet: Ziet, ik ben een dorre boom, ik ben niet alleen onbekwaam gemaakt om kinderen te telen, maar door de uitsluiting uit het rijk Gods ook in geestelijken zin veroordeeld, om zonder levenskracht en vruchtbaarheid te blijven, om eindelijk afgehouden en in het vuur geworpen te worden (MATTHEUS. 3:10).

1) In dit vers wordt van tweeërlei personen gesproken, die naar Gods wet, aan Mozes gegeven, niet in den tempel mochten komen, noch zich om dien toestand bij de gemeente voegen: de heidenen en de gesnedenen.

Onder de gesnedenen hebben we hier niet, gelijk sommigen menen, alleen te verstaan Heidenen, maar ook Joden, die in Babel in dien toestand waren gebracht.

Dezulken ontvangen nu de heerlijkste beloften: deze belofte inzonderheid, dat de grenzen der wet uitgezet zijn, zodat, wanneer zij werkelijk den Heere leren vrezen en dienen, noch hun heidense afkomst, noch hun lichamelijke toestand hinderpalen behoeven te zijn, om te vrezen dat zij geen toegang hebben tot de gemeente des Heren, of, dat, gelijk op lichamelijk gebied, zij ook op geestelijk terrein aan dorre bomen gelijk zouden wezen.

De Heere zegt het in dit vers, dat onder het Evangelie er geen onderscheid is tussen Jood en Heiden, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije, man en vrouw.

4. Want also zegt de HEERE van of tot de gesnedenen, die Mijne inzettingen waarnemen (vs. 2). en die Mij daarom aangenaam zijn (Hand. 10:35), namelijk: die Mijne sabbatten houden, en verkiezen hetgeen, waartoe Ik lust heb, en vasthouden aan Mijn verbond, dat aangrijpen en het koninkrijk der hemelen geweld aandoen (MATTHEUS. 11:12);

5. Ik zal hen ook in Mijn huis, in den tempel, en binnen Mijne muren, de muren der heilige stad ene plaats geven, waar zij mogen blijven, en in het boek, waarin Zions kinderen geschreven zijn, enen naam geven, beter dan der zonen en dan der dochters, die slechts naar het vlees Mijne kinderen zijn, en op hun burgerrecht in Israël zich beroemen, daar zij bij zich zelven spreken: Wij hebben Abraham tot enen vader (MATTHEUS. 3:9), enen eeuwigen naam (Openbaring 3:5) zal Ik een ieder van hen geven, een naam, die niet uitgeroeid zal worden,

1) terwijl daarentegen de naam van die zonen en dochters zal vergaan, zodat zij een dorre boom zijn (MATTHEUS. 21:19. Luk. 12:1 vv.).

1) Hij zal ze hun geven in Zijn huis en binnen Zijne muren, daar zullen zij een plaats hebben, zullen er geplant worden om te groeien en wortelen te schieten. Daar zullen zij wezen alle de dagen huns levens (Ps. 27:4). Zij zullen er inwonen in gemeenzaamheid met God, gelijk Anna, die nacht noch dag uit den tempel week. Daar zullen zij een naam hebben, een naam van wege het goede voor God, een goed en godvruchtig volk te zijn is een naam, beter dan die van zonen en dochters. Onze gemeenschap met God, ons deel aan Christus, ons recht tot de weldaden van het Verbond en onze hope op een eeuwig leven zijn de dingen, die ons in Gods huis een gezegende plaats, een gezegenden naam geven.

Geestelijke zegeningen zijn onuitsprekelijk beter, dan die van zonen en dochters.

6. En de vreemden, de kinderen der vreemden (Efeze. 2:12), die zich tot den HEERE voegen om Hem te dienen (vs. 3), en tot Hem komen, omdat zij geleerd hebben den naam des HEREN lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, zonder enige aanspraak te durven maken, Zijne kinderen te heten (vs. 4; Luk. 15:19); al wie den sabbat houdt, dat hij dien niet ontheiligt, en die aan Mijn verbond vasthouden;

7. Die zal Ik ook, zonder de besnedenen uit te sluiten, brengen tot Mijnen heiligen berg, waarop de tempel staat, en Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis, terwijl Ik ook hun gebed verhoor (Hand. 8:27 vv. 10:4 vv.). Hun brandoffers en hun slachtoffers, waarin zij zich aan Mij ten eigendom overgeven, zullen aangenaam wezen op Mijn altaar 1) zullen als een lieflijke reuk tot Mij oprijzen; (Gen. 8:21) want a) Mijn huis zal voortaan, daar de grenzen, die 't oude Verbond had opgericht, neergevallen zijn, een bedehuis genoemd worden voor alle volken, gelijk Salomo dat reeds bij de inwijding van den door Hem opgerichten tempel heeft vooruitgezien (1 Kon. 8:41 vv.).

a) MATTHEUS. 21:13. Mark. 11:17. Luk. 19:46.

1) Drie dingen belooft de Heere hier aan de gelovigen uit de Heidenen, én dat zij tot zijn heiligen berg zullen komen, Zijne gemeenschap zullen genieten, én dat Hij hun vrede en blijdschap zal geven, want Hij zal hen verheugen, en eindelijk dat Hij hun offeranden zal aannemen, waar Hij zelf hen bewerkt om Hem die offeranden te brengen. Die offeranden, die blijken van het Gode dankbaar zijn, zullen Hem aangenaam zijn.

8. De Heere HEERE, die door Zijne uitnodiging (Hoofdstuk 55) de verdrevenen (Hoofdstuk 11:12), de verlorene schapen van Israël (MATTHEUS. 9:36; 15:24) vergadert, daar Hij bij de godvruchtige Joden uit alle landen der aarde (Hand. 2:5) tevens de godvruchtige Jodengenoten (Hand. 6:5; 13:43) voegt, en ook de gesnedenen niet uitsluit (vs. 1-7), spreekt: Ik zal tot hem nog meer vergaderen, nevens hen, die reeds tot hem vergaderd zijn, Ik zal Mij met het Evangelie onmiddellijk tot de heidenwereld wenden (Joh. 10:16. Hand. 11:20 vv. 13:46 vv.), en ze tot ene kudde met Israël doen worden.

1) De eerstelingen zullen gevolgd worden door een grote menigte. Nevens de verdrevenen Israël's zullen uit de Heidenen tot hen die reeds aanvankelijk zijn toegebracht, velen

toegevoegd worden, die eveneens in den Heere, den God van Israël, zullen geloven, en voor wie het Evangelie der zaligheid, in waarheid een reuke des levens ten leven zal wezen.

IX. Vs. 9-Hoofdstuk 57:21. Met vers 8 eindigt het troostwoord voor de vreemdelingen en de gesnedenen, en met vs. 9 tot en met Hoofdstuk 57, treedt de Profeet bestraffend op tegen het volk Israël's, tegen de herders en de oversten. Hij waarschuwt dat hun gewetenloosheid en zedeloosheid hun ten verderf zal zijn en hun ten ondergang zal brengen. Heeft de Profeet in de vorige verzen den lieflijken klank van het Evangelie-woord doen horen, hier laat hij den donder der wet vernemen en vertoont aan zijn volk den schrik van Horeb.

9. Van dien tijd echter, dat de Heere dit Zijn woord ten uitvoer legt, geldt van dat Israël, dat zich niet tot de kudde van den goeden Herder heeft laten verzamelen, maar zijn hart verstokt heeft, dit woord: Al gij gedierte des velds komt, om deze uwe schapen te eten, die nu zonder meester zijn en aan het verderf ten prooi zijn overgegeven (Jer. 12:6-9). Ja, al gij gedierten in het woud! komt en eet MATTHEUS. 24:28).

1) De schapen van Gode weiden zullen tot schapen der slachting gesteld worden. De heidenen worden hier opgeroepen, eerst met den naam van gedierte des velds en daarna met dien van gedierte van het woud, om Israël te verdrukken van wege zijn zonde en ongerechtigheid.

10. Hun wachters, de wachters van deze aan het verderf overgegevene schapen, de Schriftgeleerden en Farizeeën, die op den stoel van Mozes zitten (MATTHEUS. 23:2), zijn allen in openbare tegenspraak met hun titel en roeping, daar zij toch zieners heten en het moesten aanzeggen, wanneer de morgen der zaligheid aanbrak (Hoofdstuk 21:6 vv.); zij zijn blind (MATTHEUS. 15:14; 23:13 vv. 2 Kor. 3:14 vv.), zij weten niet (1 Kor. 2:7 vv.); zij allen zijn stomme honden; de Heere had hun het ambt van schaapherdershonden (Job 30:1) bij Zijne kudde gegeven, maar Zij kunnen niet bassen, niet door blaffen den naderenden wolf verjagen; zij zijn slaperig, dromers in plaats van zieners, Zij liggen neer, zij hebben het sluimeren lief in plaats dat zij waken.

11. En deze honden welgevoed en gemest, zijn sterk van begeerte naar aardse bezittingen en wellusten, zij kunnen niet verzadigd worden, hoewel zij zich reeds zo goed hebben verzorgd (MATTHEUS. 23:14). Ja het zijn herders, om ze nog van ene andere zijde te doen kennen, die niet verstaan kunnen, die er geen verstand van hebben om de kudde op den rechten weg te leiden; zij allen keren zich naar hunnen weg, ieder laat de kudde dwalen (Hoofdstuk 53:5), en heeft, in plaats van aan algemeen welzijn te denken, slechts zijn eigen voordeel op het oog; elk een keert zich naar zijn gewin, elk uit zijn einde 1) allen van de hoogsten tot de laagsten, alle rangen der priesters, zien slechts op hun eigen belang (Luk. 16:14).

1) Beter: alles op eens. Henry tekent juist aan: hebben is hun doelwit en zo dat zij niets verliezen en niets ontberen dat er te krijgen is.

12. Komt herwaarts zeggen zij, want zij weten niets anders te doen dan te eten en te drinken: Ik zal wijn halen en wij zullen sterken drank zuipen; en de dag van morgen zal zijn als deze,

alle dagen zullen wij een gemakkelijk en vrolijk leven hebben (Luk. 16:19), ja, groter, veel treflijker zal het zijn, iedere dag zal het nog lustiger toegaan.

Ziedaar de hoofdmisdaad van Juda's oversten: zwelgzucht, schandelijke overdaad en brooddronkenheid. De uitgelezen weelde, die zo ontwijfelbaar het kenmerk is van een zedenbederf, dat nu gene perken meer kent. En dit alles, gepaard met de schandelijkste zorgeloosheid, zonder bekommring voor de gevolgen van zulk ene handelwijze, zonder enig voornemen van verbetering, opzettelijk en hardnekkig!

Hoe menigee in iedere tijd der kerk zou hier zijn eigen beeld kunnen onderkennen. Zullen wij niet ernstig den groten Herder der schapen bidden, ons herders te zenden naar Zijn eigen hart, om ons te voeden met kennis en verstand, opdat wij ons mogen verblijden in Zijn heiligen naam, en dat dagelijks gelovigen aan de kerk worden toegevoegd? Zo zij het, Heere Jezus, Gij goede en opperste Herder der schapen).

HOOFDSTUK 57.

GOD WIL DE WEERSPANNIGEN STRAFFEN, DEN BOETVAARDIGEN VREDE SCHENKEN.

1. De rechtvaardige komt om, terwijl de oversten en leidslieden hun eigene lusten navolgen en in weelde voortleven, ja, bezwijken zelfs onder de macht en verdrukking der onrechtvaardigen, en er is niemand, die het ter harte neemt, wat aanklacht en dreiging Gods in dat vroege wegsterven der rechtvaardigen vóór den tijd ligt (Ps. 12:2. Micha 7:1), en de weldadige lieden worden weggeraapt, zonder dat er iemand op let, wat dat te betekenen heeft, namelijk dat er iets ontzettends door wordt aangekondigd, waarvoor die godvrezenden moeten bewaard blijven, dat de rechtvaardige weggeraapt wordt voor het kwaad.

1)

1) De Profeet had bij het voorgaande hoofdstuk de wachters aan onwetendheid en onverstand schuldig verklaard, hier toont hij de algemene domheid en gevoelloosheid van het volk insgelijks aan, en geen wonder dat zij zo gans onbezonnen waren, daar hun wachters, die hen tot nadenken moesten hebben opgewekt, niet beter waren.

Dit getuigt tegen de gevoelloosheid en het ernstig nadenken van het volk. Tegenover den goddeloze in de laatste verzen van het vorige Hoofdstuk, spreekt God hier van den rechtvaardige, den waarlijk godvrezende, die, zich kwellende over de ongerechtigheid der mensen, omkomt. Maar zo diep verdorven is de toestand van het volk, dat men er niet op let, dat God een bidder voor land en volk wegneemt en weggenomen heeft. Niemand let er op dat daarmee het verderf van het land verhaast wordt. De rechtvaardigen toch zijn de kurken, waarop land en volk drijven. Toen Lot uit Sodom was, werd de stad verwoest. Als eenmaal de laatste schoof zal binnengehaald zijn in de hemelse voorraadschuren, zal de aarde als door vuur gereinigd worden.

2. Hij zal ingaan in den vrede, hoewel hij uitwendig schijnt om te komen; zij zullen rusten, hoewel zij veel moeten lijden, op hun slaapsteden, sluimerende, totdat de volkomen zaligheid na de gerichten Gods zullen verschenen zijn, een iegelijk die in zijne oprechtheid gewandeld heeft, allen, die den enig waren weg in waarheid gekozen en ondanks allen tegenstand bewaard hebben.

Zo Hizkia (2 Kon. 20:19) en Jozua (2 Kon 22:20) ook Luther. Het is bekend hoe menigmaal die man Gods van het naderend gericht sprak, doch te voren wenste te sterven. De kerk heeft onze plaats tot een klaagzang gemaakt: Ecce, quomodo moritur Justus (zie hoe de rechtvaardige sterft enz.), en denkt bij dien Rechtvaardige aan den Gekruisigde, bij de "weldadige (of "heilige") lieden, aan Zijne Apostelen en de martelaars. Jammer dat het heerlijke gezang zo onbekend is geworden.

3. Doch nadert voor den rechterstoel van Mijn heilig woord, opdat Ik uw vonnis uitspreke en u voor ogen stel van wat karakter gij zijt, nadert gijlieden hier toe, gij, die, nadat de

rechtvaardigen zijn weggenomen, van het volk der Joden zijt overgebleven, gij kinderen der huichelaarster, der wichelaars! gij overspelig zaad, en gij die hoererij bedrijft!

Door deze verdere aanspraak karakteriseert de profeet degenen, die voor Gods rechterstoel geroepen zijn, in hun hoofdtrekken. Zij zijn ene tegenoverstelling tegen dat overblijfsel, dat zich bekeerd heeft (Hoofdstuk 6:13); en in de Nieuw Testamentische verbondsgemeente is overgegaan, zij staan dus tegen Gods wezenlijke kinderen en Ahrahams waarachtig zaad (Rom. 9:6 vv.) over. Zij zijn kinderen der huichelaars, het overblijfsel dier ongelovige gemeente des Ouden Testaments, welke, in plaats van te bestaan uit enkel profeten, die met den Geest Gods vervuld waren en uit enkel door den Heere geleerde discipelen der waarheid, waartoe zij was geroepen, door haar ongeloof allerlei heidense bijgelovige gewoonten en kunsten (Deut. 18:9 vv.) tot haar handwerk maakte, En het daarom ten laatste nog verder bracht dan de Heidenen zelf (Hand. 8:9 vv. : 13:6 vv. Zij zijn ene tegenstelling tegen Abraham's zaad en Sara's kinderen, wier wonderbare oorsprong uit een zo lang onvruchtbaar gebleven echt in Hoofdstuk 52:2 tot hare verheerlijking op den voorgrond wordt gesteld. Zij zijn schandelijke vruchten van een echtbreker en ene hoer, aan wie de verbondsbreuk en afval van God aan de ene, en de vrouw Jezebel, die Gods knechten verleidt, om hoererij te bedrijven en afgodenoffer te eten, aan de andere zijde het aanzijn hebben gegeven (Openbaring 2:20). Ook onze Heere noemt in MATTHEUS. 12:39 het ongelovige Joodse volk een boos en overspelig geslacht. En dit geslacht, dat is voortgekomen uit den afval van den Engel des verbonds (Mal. 3:1). dien zij verworpen hebben, uit de loochening en verloochening van Christus (1 Joh. 2:22. Hand. 3:13 vv. en de overgave aan die gezindheid, die altijd den Heiligen Geest wederstaat en Gods profeten doodt (Hand. 7:51 vv.) is dan inderdaad als een droesem overgebleven in diegenen, van wie het woord in 2 Kor. 3:14 vv. gezegd is.

4. Doch over wie maakt gij u lustig? Over wie spert gij den mond wijd open en steekt de tong lang uit, om te honen? (Ps. 22:8 vv. 35:21), naardien ook de heiligen, de profeten, wijzen en Schriftgeleerden, die Hij tot u gezonden heeft (MATTHEUS. 23:34 1), en gij zulke mensen niet meer onder u hebt, om aan hen uwen moedwil te plegen? Zijt gij niet kinderen der overtreding of, des afvals, een zaad der valsheid, niet meer het Israël Gods (Gal. 6:16), maar Israël's uitvaagsel.

5. Die geheel op de wijze van uwe vaders in dezen tegenwoordigen tijd hittig zijt naar uw overspelig hart, in de eikenbossen onder de Terebinthen onder allen groenen boom, waar de heidense afgoden gediend worden (Deut. 12:2), op ene wijze, die de boze lusten bevredigt; slachtende offeranden aan de afgoden (Jer. 19:5. Ezechiël. 16:20 vv. 23:39), de kinderen aan de beken, onder de hoeken der steenrotsen. Gij ontheiligt de verborgen rotskloven door afschuwelijken moord, de schaduwrijke terebinthenbossen door gruwelijke ontucht.

1) De Terebinthen waren gewijd aan Asteroth of Astarte, en onder of bij die bomen werd de gruwelijkste, zinnelijke afgoderij gepleegd. Verder spreekt de Profeet van kinderen slachten of kinderen offeren zoals de oude Kanaänieten, deden en in vs. 5 van de gladde (stenen) der beken, een onderdeel van den Baälsdienst. Aan allerlei zonden en gruwelen, aan allerlei afgoderij maakte Israël zich derhalve schuldig.

6. Aan de gladde stenen der beken, die gij tot gedenktekenen of beelden van afgoden maakt, is uw deel, in plaats van den levenden God, dien David en andere vromen tot hun deel zich verkoren (Ps. 16:5; 73:26. Klaagt. 3:24); die, die zijn uw lot 1); ook stort gij voor deze drankoffer uit aan de altaren, gij offert hun spijsoffer! Zou Ik Mij over deze dingen troosten laten? Zou Ik Mij laten diets maken, dat die den afgoden bewezen dienst Mij bedoelt, en bij Mij zelve denken: Ik zal 't Mij laten welgevalen; zij zijn toch op hun wijze vroom?

Deze woorden worden verschillend opgevat. Sommigen menen, dat hier de afgoderij verder wordt getekend, en dat de zaak verder moet verklaard worden uit de dwaasheid der heidenen, die ook stenen als goden dienen, en afbeeldingen van gewaande godheden uit steen gemaakt hebben. Daar echter het woord "steen", in het oorspronkelijke niet wordt gevonden en alleen door onze overzetters ter opheldering van den zin is ingevuld, vertalen het anderen: "in de gladdigheden des dals zal uw deel zijn, die, die zullen uw lot zijn. " Dan zal hier tussen beide ene bedreiging komen, die het lot en het deel der afgodendienaars zou wezen in de gladdigheden des dals, dat zij als het ware in een diep en glibberig dal zouden worden neergestoten, om geheel verpletterd te worden.

7. Gij stelt in uwen lust tot de afgoden (vs. 5. Ezechiël. 23:20) uw leger, waarop gij u vleselijk met hen wilt vermengen, op enen hogen en verhevenen berg, waar hun beelden en altaren staan; ook klimt gij derwaarts op, om slachtoffers te offeren, ten einde hun gunst te verwerven.

8. En achter de deur en posten, in plaats van aan de deur en op de poster, volgens Deut. 6:9; 11:20, zet gij uw gedenkteken. Van het woord: Hoor Israël! de Heere onze God, is een enig Heere, en, gij zult den Heere, uwen God, liefhebben met uw ganse hart (Deut. 6:4 vv.), wilt gij niets meer weten, en het wordt door u als 't ware in een hoek gesmeten. Want 1) van Mij wijkende als ene vrouw, die met haren wettigen man niets meer te doen wil hebben, ontdekt gij u, ontbloomt gij u op onbeschaamde wijze, en klimt op de aan de afgoden gewijde hoogten; gij maakt uw leger wijd, zodat zeer vele boeleerders tegelijkertijd bij u plaats hebben, en maakt u een verbond met enigen uit hen, u den enen na den anderen overgeevende (Ezechiël. 16:23 vv.); gij hebt hun leger lief 1) in elke plaats 2) die gij ziet; nooit zijt gij verzadigd, zodat gij altijd weer bij hen zoekt te komen.

1) De kleuren, waarmee de profeet hier het boos en overspelig geslacht, dat hij op 't oog heeft, schildert ontleent hij aan het afgodisch drijven van Israël in zijnen tijd, en wel daar hij volgens de overlevering tot in het begin van Manasse's regering leefde, onder wie het lang teruggehouden heidendom weer met alle macht te voorschijn trad en de maat der zonde vol werd (2 Kon. 21:9 vv. 23:26 vv.), uit de chronique scandaleuse van Israël's godsdienstigen toestand onder dezen koning. De geschiedboeken des Ouden Testaments geven wel is waar slechts algemene berichten daaromtrent, doch zo, dat wij de bedoeling van het hier gezegde wel kunnen opmaken. Het is moeilijker om de trekken van het beeld elk in 't bijzonder van 't latere ongelovige Jodendom te verklaren, daar hiertoe ene nauwkeurige kennis van die geschiedenis en een diepere kennis van de dan te voorschijn tredende geestesrichtingen behoort, daar bovendien de tijd, waarop onze plaats doelt, nog niet ten volle gekomen is. In het volgende stelt de profeet voor, in welk een nauw verband met het boeleren van het

godvergetende Israël om de gunst der heidense afgoden, een boeleren staat met de heidense wereldmacht; en daar hij bij het ongelovige Jodendom het Servilismus en de kruiperij voor degenen, van wie het gebruik wil maken, geselt, gaat de profeet enigszins terug in den tijd van Achaz regering, onder welken hij eens zijne werkzaamheid had geopend. (Hoofdstuk 7:1 vv.)

2) In het Hebr. staat eigenlijk hand (jad) en die betekenis past hier o. i. beter dan plaats. De Profeet spreekt er van hoe elk leger tot den bijslaap hun lief is, en elke hand, die hen wenkt hun aangenaam is, hoe dus elke gelegenheid wordt aangegrepen tot hoererij.

9. En gij trekt met olie, die gij als gave van eerbied wilt aanbieden (Hos. 12:2. Ezechiël. 23:41) tot den koning van Assyrië, en gij vermenigvuldigt uwe welriekende zalven tot hetzelfde doel, en gij zendt uwe gezanten verre weg (2 Kon. 16:10 vv.).

1) Nog ene andere zonde was er, waarvan zij beschuldigd werden, n. l. het stellen van hun vertrouwen op en het zoeken naar buitenlandse hulp en den bijstand van vreemden, zich in de vriendschap en gemeenzaamheid met Heidense mogendheden trachtende in te wikkelen.

10. Ga zijt vermoeid door uwe grote reis, van vermoeidheid kunt gij nauwelijks tot aan het einde komen; maar gij zegt niet: het is buiten hoop; door valse schaamte wacht gij u enige klacht te uiten; gij hebt het leven uwer hand gevonden, gij hebt verkregen, zo meent gij, wat u waarlijk tot geluk wezen zal, daarom wordt gij niet ziek. 1)

1) Dächsel verklaart "gij hebt een leven gevonden naar uwen lust en gij wordt dat niet moede, gelijk de mens moeilijk van zulk een leven afstand doet, al is het ook dat hij zelf bekennen moet, zich daar door ellendig en te schande te maken. v. d. Palm vertaalt: "zo lang ge uw hand nog roeren kunt, gevoelt gij gene smart, " en tekent bij 't gehele vers aan: "Wij vinden hier der Joden hardnekkigheid en het aankleven hunner afgoderij; hoe slecht zij er zich altijd ook bij bevonden hadden, zij wilden die echter niet verlaten en hun dwaling niet bekennen, zo lang zij zich slechts met een enkelen straal van voorspoed konden vleien. Dit wordt hier onder twee zinnebeelden voorgesteld; het eerste van iemand, die op een doolweg reeds tot vermoeienis toe heeft gewandeld, en nochtans dien blijft volgen, en, tegen alle overtuiging aan, steeds volhoudt; het andere van ene zieke, die al zijne smart en kwalen ontveinst, zo lang hij slechts een enkel lid zijner hand verroeren ken. " Umbreit: "gij vindt nog leven in uwe hand, daarom wordt gij niet ziek, " d. i. : wanneer gij nog slechts in staat zijt, ene hand te verroeren, richten zij zich telkens op nieuw op. Welke ene dwaze inspanning voor niets, ten verderve.

Dit is de toestand van den zorgelozen, onbekeerden zondaar, en daarom is juist zijn toestand zo gevaarlijk. Het leven in eigen hand vinden, zich zelf willen redden en gelukkig maken, niet willen erkennen, dat men ziek, dodelijk ziekte, onherstelbaar ziek, maakt juist de ellende van den zondaar uit.

Eerst dan als hij leert zeggen, ik ben reddeloos verloren, als hij zich geestelijk bankroet verklaart, is er verwachting van redding en zaligheid.

11. Maar voor wie hebt gij geschroomd, dat gij alle moeite doet en zo vele offers u getroost, om zijne geest te winnen, of gevreesd, alsof zijne ongunst het vreselijkste zij, dat er op de wereld is? want gij hebt gelogen, uzelfen tot een plicht-vergeten verloochenaar van uw verbond met Mij gemaakt, en zijt Mijner, Wie gij rechtmatig toebehoort, niet gedachtig geweest; gij hebt Mij op uw hart niet gelegd, 1) maar Mij verloochend en vergeten. Is het niet, omdat Ik zwijg, en dat van ouds af, omdat Ik in Mijne lankmoedigheid zo lang het straffen heb uitgesteld, en u lankmoedig heb gedragen, en nochtans, ondanks dat sparen keert gij u niet tot Mij en vreest gij Mij niet? 2)

1) Dit wil zeggen, gij hebt niet ter harte genomen, dat gij met den Heere God hebt gespot, Zijn verbond verbroken. Alle de zonden, in de vorige verzen blootgelegd, waren door Israël niet betreurd. Zij hadden niet erkend, noch beleden, dat alle die zonden de eerste oorzaak waren van hun ellende en ondergang.

2) Hiermede wijst God er op, dat Israël in zijne zonde had volhard, hoewel Hij sedert lang had geroepen. Hij had in Zijn grote lankmoedigheid en taal geduld de zondaren verdragen en de zonde geduld. En daarom meende Israël, dat deze niet zo zwaar was.

12. Ik zal dan, wanneer de tijd komt, waarop Ik u zal bezoeken, uwe ingebeelde gerechtigheid bekend maken; Ik zal laten openbaar worden, wat zij in waarheid is, namelijk het tegenovergestelde van oprechtheid, en uwe werken, waarmee gij uzelfen zoekt te helpen, in hun gehele nietigheid laten te voorschijn treden, dat zij u geen nut doen zullen.

13. Wanneer gij den om hulp roepen zult, zo laat diegenen, die van u vergaderd zijn, 1) de menigte uwer afgoden, die gij u tot helpers verkoren hebt, u redden; men zou toch denken, dat, daar er zo velen van deze zijn, en gij alles hebt gedaan, om hun vriendschap te verkrijgen, zij zich nu aan u zouden betonen goden te zijn en uw vertrouwen te rechtvaardigen; doch wat zal het zijn? De wind zal hen allen als kaf (Ps. 1:4) wegvoeren, de ijdelheid, daar zij in zich zelve niets zijn dan wind (Hoofdstuk 41:29), zal hen wegnemen. Maar a) die uit Israël gedurende den tijd, dat Ik het volk aan zijne eigen verkeerde wegen heb overgegeven (vs. 5 vv.), op Mij betrouwt, en Mijne uitnodiging in Hoofdstuk 55:1 vv. opvolgt, die zal het aardrijk, het land der belofte, erven, en Mijnen heiligen berg erfelijk bezitten, zodat hij nog vóór de laatste beslissing (Hoofdstuk 60:21) uit de gevangenis zal terugkeren en in Zion zal wonen.

a) Ps. 34:9.

1) In het Hebr. Kiboetsaïk. Letterlijk: uwe verzamelingen, uwe hopen. De Heere heeft hier op het oog inzonderheid de menigte der afgoden, tot wie Israël zich had gekeerd. En van deze afgoden wordt nu gezegd, dat de wind hen als kaf zal wegnemen, dat de ijdelheid, of het ijle hen wegraapt. Met andere woorden, dat ze ijdelers zullen blijken te zijn dan de ijdelheid zelf. Al de afgoden, al degenen, tot wie Israël om hulp had geroepen, zouden hen niet kunnen redden. Wie dan? Aan het slot van dit vers kondigt de Heere de enige en ware redding aan. Een slot, wat tevens den weg baant voor het tweede gedeelte van deze reden, waarin troost en

redding wordt aangekondigd voor degenen, die door de straf en ellende tot verootmoediging zijn gebracht.

Had tot nu toe de Heere Zijne roede opgeheven tot kastijding, in hetgeen nu volgt komt Hij met den balsem van Gilead om te helen de wonden, die Hij geslagen heeft.

14. En men zal, wanneer de tijd komt, dat Jakob's zonde ophoudt en geheel Israël zal zalig worden (Hoofdstuk 27:9. Rom. 11:26), zeggen, daar men zelf tot een zendeling geworden is voor zijn eigen volk: Verhoogt de baan, verhoogt de baan, berijdt den weg, neemt den aanstoot uit den weg Mijns volks, opdat het terugkere in zijn land (Openbaring 18:4)!

Deze is dezelfde uitdrukking, die wij in het eerste boek van deze redenen (Hoofdstuk 40:3 vv.) ontmoeten en die wij later ook in het derde boek zullen aantreffen (Hoofdstuk 62:10 zo als het daar aan het begin, later in het midden van het boek staat, zo komt het op de voor ons liggende plaats aan het einde van het tweede boek voor.

15. Want 1) also zegt de Hoge en Verhevene (Hoofdstuk 6:1), die in de eeuwigheid woont, wiens leven eeuwig duurt en die eeuwig Zich zelven gelijk blijft, en wiens naam heilig is, daar Hij zelf van alle onreinheid en onvolkomenheid der schepselen gescheiden, de volstrekt Reine en Goede is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, in een licht, dat niemand naderen kan (1 Tim. 6:16), en toch ook in de diepste nederigheid (Ps. 113:5 vv.) bij dien, die van enen verbrijzelden en nederigen geest is 2) (Hoofdstuk 62:2), opdat ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden. 3)

1) Hier en elders vernedert God zich, om met de mensen naar hun vatbaarheid of begrip te spreken. Want met opzicht tot God is er niets laags of hoogs, maar God schikt Zijne woorden naar de vatbaarheid der mensen in het gemeen, die van de dingen oordelen als hoog en laag. (ENG. GODGELEERDEN).

Deze grote en aanmerkelijke dingen worden hier van God gezegd, om ons een heiligen eerbied jegens Hem in te boezemen, ons tot het vertrouwen op Hem meer en meer aan te zetten en Zijne barmhartigheid en toegenegenheid voor ons te roemen en groot te maken, vermits Hij, ofschoon Hij dus hoog en verheven zij, nochtans op het lage en nederige heeft willen neerzien.

2) De heilige Jehova zegt het hier, dat hoewel de hemel der hemelen Hem niet kan bevatten, en Hij de heilige is, die van eeuwigheid tot eeuwigheid God is, zich zo diep wil nederbuigen, dat Hij wonen wil bij een verbrijzelden zondaar, in en bij een ziele, die gans verbroken en verslagen is. Wie recht onder het besef zijner zonde en schuld verbroken is, niet gewond, maar verbroken is, zal het ervaren dat God hem niet alleen in de diepte der verbrijzeling heeft geleid, maar ook hem weer uit die diepte wil ophalen. Dat Hij het is die doorwondt, maar ook dat Zijne handen helen.

3) Als God met de bestraling van Zijn licht en leven, als de Heere met Zijne tegenwoordigheid de ziele vervult en begint te vervullen, dan moet al het ellendige, al het

nare wijken, dan moet wat dor was levend worden, wat verbroken was geheeld worden. Waar het leven, en God is het Leven, zich openbaart, daar moet het komen tot een groeien en bloeien.

De Heere spreekt hier van hart en geest, van den geest der nederigen en van het hart des verbrijzelden. De zelfzucht, het eigen ik, zetelt in het hart. Uit het hart zijn de uitgangen des levens, en de geest is als het ware de drager van het hoogmoedige zelfbewustzijn, van het hoogmoedig bestaan van den mens. Dit hart moet dus omgezet worden, en dit hoogmoedig zelfbewustzijn moet verbrijzeld worden, zodat de bede geboren wordt: o God, wees mij zondaar genadig!

16. Want a) Ik zal niet eeuwiglijk twisten met het volk, dat Ik verwierp en met zware gerichten bezocht, en Ik zal niet geduriglijk, voor altijd, verbolgen zijn, dat ik gene gelegenheid zou geven tot bekering; want de geest der gekastijde, zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, b) die Ik voorts gemaakt heb, 1) zij zouden geheel onder de droefheid bezwijken en in wanhoop vergaan.

a) Ps. 106:9. b) Hebr. 12:9.

1) De Heere zal het werk zijner handen niet laten varen, noch de gekochten door het bloed van zijn Zoon te niet doen. De reden is genomen, niet uit onze verdiensten, maar uit onze zwakheid en onmacht, want Hij gedenkt dat zij vlees zijn en het vlees is zwak.

Zeer waarschijnlijk zinspeelt de Heere hier op het woord na den zondvloed gesproken. (Gen. 8:21). Wat de Heere ten opzichte van het ganse menselijk geslacht daar zegt, zegt Hij hier ten opzichte van Israël, en inzonderheid van het geestelijk Israël Gods.

17. Ik was in dien langen tijd hunner verblinding en verstokking (Rom. 11:25. 2 Kor. 3:14) verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, 1) die een wortel is van alle kwaad (Kol. 3:5. 1 Tim. 6:10 en sloeg hen om die zonde te straffen; Ik verborg Mij, om hun verder gene genade te bewijzen, en was verbolgen als een, die zich van hen had afgekeerd, die niet meer met hen wilde spreken, maar hen aan zichzelf overliet; evenwel gingen zij afkerig henen in den weg huns harten, toch bleven zij hun dwaalwegen gaan; ondanks de betoningen van Mijnen toorn gingen zij in zonden voort.

1) Gierigheid heeft hier de betekenis van wereldzin. De zonde van Israël bestond daarin, dat het zich afkeerde van den Heere God, en zich verloor in zelfzucht en wereldzin, zodat het zich niet meer bekommerde om hetgeen den waren Godsdienst betrof. Wereldzin en afgoderij gaan onafscheidelijk zamen. Waar de zonde wordt gevoed, daar verbergt de Heere zijn aangezicht, en waar de Heere zijn aangezicht verbergt, Zijne genade aan den mens onttrekt, met Zijne genade wijkt, daar is het gevolg, dat de zondaar zijn weg der zonde blijft vervolgen. De Schepper kan ook alleen herscheppen. Hij, die Zijne genade onttrekt, moet eerst weer met Zijne genade zich openbaren, zal het tot waarachtige bekering komen. Dit wordt den ook in het volgende vers beloofd.

18. Ik zie 1) hun wegen, en hun nood gaat Mij diep ter harte, en Ik zal hen genezen van hun ongehoorzaamheid (Jer. 3:22); en Ik zal hen geleiden op den weg der waarheid, en hun na den langen tijd, waarin zij zonder troost rondzwierven, vertroostingen wedergeven, namelijk aan hun treurigen, aan hen, die vroeger tot erkenning der waarheid zijn gekomen en over de nog onbekeerden leed gevoelen (Hoofdst. 66:10 vv. Rom. 9:1 vv.).

1) Des Heeren zien is ontferming, is redding. Het zien is hier het tegenovergestelde van het zich verborgen houden, of het zich verbergen.

19. Ik schep de vrucht der lippen, Ik schep die leraars, die prediken vrede door het Evangelie des kruises, vrede dengen, die verre zijn, en dengen, die nabij zijn, 1) allen, waar zij zich ook bevinden en wie ze ook zijn, Jood en Griek, wijze en onwijze; opdat zij naderen en zich bekeren tot den God huns heils. Alzo zegt de HEERE: en Ik zal hen, de verstootenen uit Israël, genezen, dat zij met de in Hoofdst. 56:8 genoemden tot éénen en denzelfden Herder verzameld worden en zij één kudde zijn.

1) Te dien einde zal de vrede uitgeroepen worden, vrede, vrede, volmaakte vrede, allerlei soort van vrede, voor degenen, die verre zijn, verre van de algemene verzamelaars, of van het hoofdkwartier, en degenen die nabij zijn, vrede met God; hoewel Hij met hen getwist heeft, zal Hij den bevredigd zijn en met twisten ophouden; vrede met de conscientie, een geheiligde gerustheid en rust en bedaardheid des gemoeds; na de menigvuldige wroegingen van een knagend geweten en slingeren in den geest, aan welke zij gedurende hun gevangenis waren onderhevig geweest. Zo schept God de vrucht der lippen, nieuwe stof tot dankzegging; immers als God van vrede spreekt tot ons, behoren wij mede lof- en dankzegging uit te spreken.

20. Doch de goddelozen, die ook bij deze laatste roeping zich verstokken en in hun ongeloof volharden, zijn in den toestand hunner harten, waarin zij nu voor altijd vervallen, als ene voortgedrevene zee, als ene zee, die door den storm in zijne diepten is omgewoeld; want die kan niet rusten, en hare wateren werpen slijk en modder op; door de onrust, die hen kwelt, wordt de boze grond hunner ziel naar boven gedreven, en openbaart zich in lastering en smaadheid, in allerlei boze woorden en werken.

21. De goddelozen, die Mijn woord niet aannemen en Mijn heil van zich stoten, zegt mijn God, ten slotte van dit tweede boek, even als aan dat van het eerste (Hoofdst. 48:22), hebben geen vrede.

De oudere uitleggers onzer kerk verklaren de voorspelling van den Profeet van Hoofdst. 56:9 af van de verwoesting der Christelijke kerk door de Noormannen, Angelsaksen, Sarasen, Hunnen, Tartaren, Gothen, Wandalen, enz. van de valse leraars en verkeerde herders in de Christenheid, voornamelijk van de middeleeuwen, van de partijen en secten, van de misbruiken in het Katholicismus, enz. het kan niet ontkend worden, dat ook daarop de profetische woorden goed passen, gelijk men bijv. in den Bijbel van Starke vindt. De profeet spreekt echter in de eerste plaats en eigenlijk over het volk, voor hetwelk hij geroepen was, over Israël.

Vs. 20-21. Wee dengenen, die met geweld en rampzalige verstoktheid zulk een God der liefde van zich stoten! Hoe zouden zij de beloften des vredes kunnen verkrijgen? Zij zijn, gelijk in vreselijk schone waarheid de profeet ons zegt, met de ontstokene zee te vergelijken, die nooit tot rust komt, en steeds op nieuw slijk en modder uitwerpt. Ja, de woorden en daden des opstands tegen God, dat is de vuilnis en onreinheid, die de als door storm bewogen ziel der goddelozen openbaart.

HOOFDSTUK 58.

DE VALSE GODSDIENST EN DE WARE MET ZIJNE BELOFTEN.

Voor ons ligt de derde groep der 3 maal 9 redenen, of het laatste derde deel van ons troostboek. Op den voorgrond staat de tegenstelling binnen Israël zelf, tussen de huichelaars, misdadigers en verachters aan de ene, en de vromen, rechtvaardigen en bedroefden aan de andere zijde. Het geheel wordt door dit thema beheerst: zij ontvangt van de hand des Heeren dubbel voor al hare zonden (Hoofdst. 40:2). Werd in het eerste deel (Hoofdst. 40-48) de verlossing uit Babel voorgesteld, in welke de profetie van Jehova vervuld wordt, den afgoden en hunnen vereerders tot beschaming en val, daarna in het tweede deel (Hoofdst. 49-57) de verhoging van den Knecht des Heeren door diepe vernedering, welke verhoging tevens Israël's verheffing is tot de hoogte van zijne roeping voor de wereld, zo volgen nu in het derde deel (Hoofdstuk 58-66) de voorwaarden tot deelname aan de toekomstige verlossing en heerlijkheid.

I. Vs. 1-14. De eerste rede van het laatste derde deel. De profeet verhaalt de opdracht, die hij ontving om als prediker van straffen voor Israël op te treden (vs. 1), en wat nu volgt spreekt door Hem de mond des Heren zelf: het is tegelijk straf, terechtwijzing en belofte. Voornamelijk wordt de huichelachtige wijze bestraft, waarop Israël in het aanleggen van feestdagen den Heere zoekt, en naar het begin van zijne verlossing vraagt, terwijl het daarbij toch in zijne zondige wegen voortgaat en daardoor het verschijnen der Goddelijke hulp onmogelijk maakt (vs. 2-5). Daarna wordt aangewezen, waarin het ware, Gode welgevallige vasten bestaat, namelijk in het loslaten der onderdrukten en in milddadigheid jegens de hulpelozen (vs. 6 en 7), waarop de belofte in rijke stromen nederstort. Midden in het nederdalen van deze wordt wel gedeeltelijk aan de voorwaarde van terugkeren tot barmhartigheid herinnerd (vs. 9 vv.), deels de heiliging van den sabbath als nadere voorwaarde genoemd (vs. 13). Het zijn echter ook de dierbare en allergrootste beloften, die daarvoor zullen vervuld worden (vs. 6-14).

1. Roep uit de keel, zodat men u niet kan overschreeuwen, houd niet in, zo zegt de Heere tot mij, Zijnen profeet, verhef uwe stem als ene bazuin, dat die door geheel het land klinke (Num. 10:2), en verkondig Mijn volk (Micha 3:8, vgl. 2 Kon. 15:36) hun overtreding, hoe schandelijk het zich van Mij heeft verwijderd, en het huis Jakob's hun zonden, 1) waardoor zij zo misdadig Mijne geboden overtreden, en toch dien afval en die zonde zo gering achten, dat zij zich inbeelden, de vroomste en voortreffelijkste mensen te zijn.

1) Hiermede vervolgt de Profeet den last, om aan Jakob-Israël zijne zonden bekend te maken, en dat niet op zachte wijze of bedekt, maar openlijk en zo dringend en ernstig mogelijk. De Heere was van plan, om Israël te redden uit de macht der vijanden, maar zou het tot redding komen, dan moest Israël allereerst zijn zonde en schuld leren erkennen. Alleen dan, als Israël voor God in de schuld viel, zijn zonden bekende, als het kwam tot een kermen en roepen, als het de redding door vrije genade en ongehoudene goedertierenheid leerde erkennen, dan zou ook de verlossing komen en de morgen der vrijmaking dagen.

2. Hoewel zij Mij dagelijks zoeken, met offeranden en gebeden tot Mijn huis komen, opdat Ik hen zou helpen, en hoewel zij enen lust hebben (Ezechiël. 20:1 vv. 33:30 vv. de kennis Mijner wegen, er zich ijverig op toeleggen, om de leer der waarheid recht te verstaan, als een volk, dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet verlaat, 1) dat er op bedacht is om uitwendig braaf en deugdzaam te leven, zo kan Ik toch geen welbehagen in hen hebben; vragen zij Mij naar de rechten der gerechtigheid, 2) zij hebben enen lust, tot God te naderen.

1) In het Hebr. Jischaloeni mischpetee-tsèdek. Beter: Vragen zij Mij om de gerichten der gerechtigheid. De Heere zegt het hier, dat Israël op grond van zijn eigenwilligen godsdienst, van zijn uitwendige Godsverering van Hem eist, dat Hij met Zijn gerechten der gerechtigheid, kome over zijne vijanden, opdat Israël Zijn reddende hand moge ervaren.

2) In het Hebr. Kirbath Elohiem jechpatsoen. Letterlijk en beter: Het naderen van God begeren zij, n. l. het naderen ten gerichte over hun vijanden, opdat zij uit de ellende zouden verlost worden. In eigengerechten eigenwaan menen zij, dat zij het zich wel waardig maken, dat de Heere hen verlost en redt. Het is ook daarom dat zij in het volgende vers als het ware verwijtend tot den Heere komen met de vraag: Waarom enz.

3. Zij spreken, zeggende: Waarom vasten wij, en Gij ziet het niet aan, daar Gij ons toch onder de straffen laat gebukt gaan? Waarom kwellen wij onze ziel met nog veel meer, dan de letter der wet gebiedt (Lev. 16:29), daar wij nog vele andere vastendagen houden (Zach. 8:19), en gij weet het niet, Gij neemt er zelfs gene kennis van in plaats van onze goede werken te belonen? Ziet, dit is Mijn antwoord op uwe klacht, ten dage, wanneer gijlieden vast, wanneer gij allen schijn aanneemt, alsof gij u onder Mijnen wil boogt, en belijdenis deed van uwe zonden, opdat Ik u zou vergeven, zo vindt gij intussen door geheel uw gedrag uwen eigenen lust; 1) in den grond der zaak vraagt gij niet naar Mijn welbehagen, maar volgt gij uwe eigene begerlijkheden, en gij eist strengelijk al uwen arbeid.

1) In het Hebr. Thimtseoe chefêts. Beter: drijft gij zaken. Want wel kan het tweede woord lust betekenen, maar ook zaken, zoals op vele andere plaatsen in de H. Schrift. Vandaar dat het tweede gedeelte ook luidt: gij eist strengelijk al uwen arbeid, n. l. van uw werklieden. De Heere komt hier er op, dat al hun godsdienst slechts is naar de letter der wet, en dat zij de wet krachteloos maken door hun eigen doen. Terwijl zij vasten, onthouden zij zich niet van arbeid en laten ook hun werklieden in het rusten en vasten niet delen, maar drijven toch hun zaken en eisen van hun werklieden, dat zij niets minder doen dan op de andere dagen.

4. Ziet, opdat gij nog verder moogt opmerken, waarom Ik uw vasten niet aanzie en van uwe boetedoeningen niet wil weten, tot of bij twist en gekijf vast gijlieden; gij hebt een lust, om over uitwendige godsdienstige plechtigheden twistgesprekken te voeren, en om goddelooslijk met de vuist te slaan; 1) vast niet gelijk heden, om uwe stem te doen horen in de hoogte, om verhoring te vinden bij Mij, die Mijnen troon heb in de hemelen.

1) Dus in stede van zich zelf te oordelen en schuldig te verklaren, zijnde dat het rechte en enige werk van een vastendag, veroordeelden zij den een den ander, zij vasten tot gekijf en twist dat is, met een naijver elkaar pogende voorbij te streven, hetwelk de schoonst schijnende

dekmantel zijn moest op een vastendag en zich dan bij dat geval best voegen zou. Bovendien was het niet slechts een gekijf met den mond, dat men op den tijd van vasten gewoon was, maar het kwam zelfs tot slaan. De onbarmhartige bazen en taakzetters sloegen hun knechts, de schuldeisers hun onmachtige schuldenaren, welke zij aan den beul overleverden, zij mishandelden de armen en onschuldigen met hun goddeloze handen.

5. a) Zou het zulk een vasten zijn, dat Ik verkiezen zou, als Mij goed en welgevallig, dat alleen daarin bestaat, dat de mens zijne ziel een dag kwelle, terwijl hij daarna weer des te meer zijne begeerlijkheden den vrijen teugel laat? dat hij zijn hoofd kromme, gelijk ene geknakte bieze (Matth. 6:16), terwijl hij inwendig zijn hart verheft, en dat hij enen zak en as onder zich spreide, terwijl zijn hart niets weet van schuldgevoel en waar berouw? Zoudt gij dat een vasten heten en enen dag den HEERE aangenaam? zou die gehuichelde verootmoediging Mij tot genade en welgevallen bewegen? Zou Ik u daarvoor zegen toezenden (Hoofdst. 56:7; 61:2)?

a) Zach. 7:5.

Hier vindt men ene volledige beschrijving van den Joodsen verbodsdag. Bij die gelegenheden waren zij altijd in zeer slecht gewaad, en droegen een ruw sluitend kleet om hun naakte lichaam; soms stonden zij als in gedachten, met enen gebogen hals, en de ogen op den grond geslagen, zodat hun hoofd hing als ene bieze, gelijk de profeet het sierlijk uitdrukt; en soms, zich nog ootmoediger willende betonen, wierpen zij zich ter aarde, besmeerden hun aangezichten met stof, en bedekten hun hoofd met as. Maar waartoe diende al deze uiterlijke vertoning! Indien het hart niet gepaard ging met deze uitwendige gebaren van vernederingen, moesten zij ongetwijfeld zeer hatelijk zijn in de ogen van God, die harten en nieren beproeft.

6. Is niet dit het vasten, dat Ik verkies, en alleen als waar kan herkennen, dat gij losmaakt de knopen der goddeloosheid, waarmee uwe ziel aan haar is verbonden; dat Gij ontdoet de banden des juks (Hoofdst. 47:6), en dat gij vrij loslaat de verpletterden, en alle juk verscheurt, dat gij uwen naaste niet langer verdrukt en uitplundert?

7. Is hetgeen Mij welbehagelijk is, niet, dat gij den hongerigen uw brood mededeelt, en de armen, verdrevenen, die zonder dak moeten rondzwerven (Ps. 119:50), in huis brengt, bij u een onderkomen verleent? Als gij enen naakte ziet, dat gij hem van uwen eigen voorraad van klederen dekt, en dat gij u, in welken nood hij moge zijn, voor uw vlees, uwen naaste, uwen natuurgenoot, niet verbergt (Job 31:13 vv. Ezech. 18:7 vv. Matth. 25:35, vv. Jak. 1:27).

Er ligt ene bittere ironie in deze woorden, even als wanneer de ouden zeiden "niet eten" is jejunium naturale (natuurlijk vasten), maar zich van de zonden onthouden jejunium spirituale (geestelijk vasten). Toen gedurende de belegering van Jeruzalem door de Chaldeënen tot ene algemene vrijlating der slaven van Israëlitische afkomst besloten was en die ook had plaats gehad, haalden, zodra de Chaldeënen waren weggetrokken, de meesters hun vrijgelatenen weer in dienstbaarheid terug (Jer. 34:8 vv.) deze zelfzuchtige despotische gezindheid had het volk, gelijk uit vs. 6 blijkt ook in de ballingschap niet afgelegd.

8. Verkiest zulk een vasten, dat niet in onthouding van spijsen, maar in weldoen en zelfverloochende liefde bestaat. Dan zal uw licht, de nieuwe zegen, die den nacht van uw lijden vervangt (Hoofdst. 59:9) voortbreken als de dageraad, even zeker als deze de duisternis wegvagen en den vollen dag aankondigen, en uwe genezing van de u geslagene wonden zal snellijk uitspruiten, en uwe gerechtigheid, welke de Heere zelf is (Jer. 23:6 been makende en den weg wijzende, voor uw aangezicht heengaan, en de heerlijkheid des HEEREN zal uw achtertocht wezen, 1) zal achter u gaan en u bedekken, opdat zij u tot het doel uwer eigene verheerlijking brenge.

1) Wat de Heere dus vraagt en waarop Hij zijn zegen belooft, is niet een uitwendige vorm van godsdienst, waaraan het wezen ontbreekt, maar de ware godsvrucht, zich betonend in een leven naar Gods Woord en wet. Als dit leven gezocht en gevonden en beleefd wordt, dan zou de Heere zich openbaren als een God van volkomene zaligheid. Want dat leven is het waarlijk eren van Hem, en opdat waarlijk eren van Hem, heeft Hij zegen en genade beloofd.

9. Dan zult gij roepen om genade, en de HEERE zal u aanstonds antwoorden met verhoring uwer bede; gij zult schreeuwen om betoning Zijner goedheid en trouw, en Hij zal zeggen: Ziet, hier ben Ik, en u aanstonds aannemen. Zo gij uit het midden van u wegdoet het juk, dat gij (vs. 6) op de schouders van anderen zo onrechtmatig en zonder medelijden gelegd hebt, en nalaat het uitsteken des vingers, om den rechtvaardige na te wijzen en te smaden (Spr. 6:13), en het spreken der ongerechtigheid, voortaan geen ijdel gepraat meer uit uwen mond laat gaan (Efeze 4:29).

10. En zo gij uwe ziel opent voor den hongerige, dat gij u gaarne ter zijner hulpe opofferingen getroost, en zo gij de bedrukte ziel verzadigt, 1) welke door gebrek en ontbering wordt nedergedrukt, dan zal uw licht in de duisternis opgaan, uw heil op eens den tegenwoordigen lijdensnacht doorbreken, even als uit den uitwendigen nacht het zonnelicht te voorschijn treedt (Ps. 112:4), en uwe donkerheid zal zijn als de middag; 2) al is het nog zo duister om u heen (Job 10:22), het zal zijn als helder dag (Job 11:17; 37:24. Ps. 37:6).

1) In vs. 9 en 10 wordt weer de ware bekering getoond, een afsterven van den ouden mens en een opstanding van den nieuwen mens. De afsterving wordt in vs. 9b en de opstanding in vs. 10a beschreven.

2) Na een zware ramp en verdrukking zou God hen als verrassen met Zijne wederkerende genade, welke zo aangenaam zijn zal als het licht des dageraads na een langen en donkeren nacht. Schoon gij lang als levende begraven zijt geweest, gij zult uwe heerlijkheid en uwe voortreffelijkheid weer verkrijgen. Zijt gij met droefheid een geruimen tijd overstelpt geweest, gij zult er weer vrolijk uitzien, als het aanbreken van den dag.

11. En de HEERE zal u geduriglijk leiden, u verzorgen en raden, en Hij zal uwe ziel verzadigen in grote droogten, zodat u in een door de zon verbrand, uitgedroogd land (Ps. 68:7), niets ontbreekt (Hoofdst. 43:20), en Hij zal uwe beenderen vaardig maken, zodat ook uw tijdelijk leven voorspoedig zij; en gij zult zijn door den zegen, dien gij ontvangt, als een gewaterd hof, waarin zich de bloei des levens ontwikkelt (Jer. 31:12), en door den zegen, dien

gij verspreidt, als ene springader der wateren, welker wateren niet ontbreken, 1) om dorstigen te verkwikken (Joh. 7:38).

1) Niet alleen tijdelijke maar ook geestelijke zegeningen werden hun beloofd en toegezegd. Niet alleen zullen zij de zegeningen ontvangen, maar ook blijvend bezitten. Dit laatste wordt vooral uitgedrukt door de laatste woorden: springader der wateren, welker wateren niet ontbreken. Gezegend door den Heere, zal Israël ook weer ten zegen zijn.

12. En die uit u voortkomen, zullen bouwen de oude verwoeste plaatsen; de fondamenten, van geslacht tot geslacht verwoest (Hoofdst. 61:4), zult gij oprichten, en gij zult genaamd worden: die de bressen toemuurt, die de paden, de tot hiertoe verwoeste (Hoofdst. 33:8 en met slijk overdekte straten der stad, weer opmaakt, zodat er huizen worden gebouwd, om te bewonen.

Hier is (vs. 11 en 12) onder aanschouwelijke beelden het grote raadsbesluit Gods uitgesproken, dat namelijk het volk Gods, wanneer het zelf tot volkomene gerechtigheid Gods is hersteld, ook weer tot herstelling der wereld als Gods knecht zal dienstbaar zijn. Het beeld in vs. 12 is ontleend aan de herstelling van het land Kanaän en de stad Jeruzalem, en zinspeelt zeker ook op den herbouw, die na de Babylonische gevangenschap zal plaats hebben. Maar men moet steeds in het oog houden, dat geenszins deze herstelling, die reeds tot een historisch feit behoort, of den profeet, of den Geest Gods in hem het gewichtigste en voornaamste was, maar dat de laatste volkomene vernieuwing, de voltooiing van het rijk Gods vooral wordt bedoeld. De profeet spreekt niet van den terugkeer uit Babel zó, dat men, wat hij zegt, ook op de laatste grote herstelling toepassen kan; maar hij profeteert van het laatste en grootste zó, dat het zich ook laat toepassen op het geringere, op den terugkeer uit Babel en andere bewijzen van Gods reddend vermogen (vgl. Jes. 51:4).

Onder de oude en verwoeste plaatsen moeten wij de overoude puinhopen van het vroegere rijk van God in de heidenwereld verstaan, welke Israël, wanneer het zelf weer uit zijne verwoesting zal hersteld zijn, zal opbouwen. Het zal het woeste rijk der wereld daar buiten hervormen tot het rijk Gods, en de stad Gods, die in hare onverwoestbare grondslagen van den ouden tijd af nog bestaat, weer in de heidenwereld opbouwen.

Dat is het onderscheid tussen het Oude en Nieuwe Testament, dat in het Oude het natuurlijke zich tot het Christelijke verheft, maar in het Nieuwe het Christelijke het natuurlijke verandert en tot zich opheft. Het oude Testament heeft ten doel het uiterlijke inwendig te doen worden, en dit streven wordt in het Nieuwe Testament verwezenlijkt; verder is het zoeken, dat het uitwendige aan het inwendige, het gehele leven aan het inwendige leven gelijkvormig worde.

13. Indien gij uwen voet van den sabbat afkeert, er voor vreest om den geheiligden bodem des sabbats met den voet der bezigheden te betreden (Exod. 3:5 vv.); zo gij u onthoudt van te doen uwen lust uw werk op Mijnen heiligen dag, zodat gij u voor gewonen arbeid en vleselijke begeerlijkheden wacht, en indien gij den sabbat noemt ene verlustiging, in plaats van dien, gelijk tot heden, voor een last aan te zien, omdat die u van uw dagelijks arbeiden afhoudt (Amos 8:5 vv.), indien gij dat doet, opdat de HEERE geheiligd worde, die te eren is 1), indien 't uw lust is, God te verheerlijken en daarom met vreugde Zijnen dag begroet, en

indien gij dien eert, dat gij uwe wegen niet doet, uwe dagelijkse bezigheden nalaat, en uwen eigenen lust uw eigen werk niet vindt, niet drijft (Zach. 1:3) gene genietingen en wereldse vermakelijkheden zoekt, noch een woord daarvan spreekt, geen ijdele dingen noemt of zot geklap houdt:

1) Beter: Indien gij den Sabbath maakt een verlustiging den HEERE gewijd, den Hooggeëerde. De Heere God komt ook hier, waar Hij het verschil aanwijst tussen den valsen en waren Godsdienst, met het aandringen op een ware viering van den Sabbath, omdat, zoals dr. Kuyper zeer juist aantekent bij de uiteenzetting van het vierde gebod, "om dat het vierde gebod niet komt op onzen persoon, niet op onze wereld en niet op onzen naam, maar op ons leven en stelt als nu den eis, dat ook ons leven niet tegen God zal ingaan, en dat we, om dit te voorkomen, als naar den beelde Gods geschapen, ook ons leven naar den regel van Gods leven zullen inrichten. "

14. Dan zult gij u verlustigen in den HEERE, die u de blijdschap in Zijnen heiligen dag met de vreugde, die deze gemeenschap met Hem geeft (Ps. 43:4; Jes. 61:10) vergelden zal (Job 22:26), en Ik, de Heere, zal u doen rijden op de hoogten der aarde (Deut. 32:13; 33:29), in plaats van dat gij nu een knecht van vreemden moet zijn, en Ik zal u spijzigen met de erve van uwen vader Jakob, daar Ik u het hem beloofde land (Ps. 105:11) tot vrij, onbestreden vruchtgebruik teruggeef. Amen, dat is ontwijfelbaar: want de mond des HEEREN heeft het gesproken (Hoofdst. 1:20; 21:17; 22:25; 24:3; 25:8; 40:5).

Den dag des Heeren moet Israël heilig achten, en niet alleen door elke onthouding van 't verrichten van aardse bezigheden, maar zelfs-dat is een merkwaardig woord, door vermijding van alle ijdele woorden; geheel overgegeven aan goddelijke bepeinzing zullen diegenen, die den rustdag viëren, in godvruchtige gesprekken treden. In zodanigen heiligen lust zullen ook zij lust hebben aan den Heere en daar heen rijden op de hoogten des ouden erfdeels der vaderen.

Klinkenberg houdt "het rijden op de hoogten der aarde" voor een zinnebeeld ontleend aan enen zegepralenden overwinnaar, die, op enen krijgswagen rijdende, zich de bergen, sterkten en vestingen onderwerpt; v. d. Palm meent dat het betrekking heeft op den landbouw: "gij zult zelfs de toppen der bergen als vruchtbare streken kunnen beschouwen, " 't geen de hoogste vruchtbaarheid van een bergachtig land te kennen geeft. Gataker: "Ik zal u doen wonen in hoge plaatsen, waar gij veilig en buiten gevaar zijt" Hoofdst. 33:16, 17. De spreekwijs schijnt overgenomen uit het lied van Mozes, Deut. 32:13 en enigermate te zien op de bergachtigheid van het land van Juda (Ps. 87:1. Hoofdst. 14:25; 37:24).

Lowth: De mening hiervan is: "Ik zal u verhogen boven uwe naburen, en u in 't bezit stellen van hun bergen, werwaarts zij gewoon zijn te vlieden, als tot onoverwinnelijke vestingen" (zie Deut. 32:13; 33:29. Ezech. 36:2) enz.

HOOFDSTUK 59.

DE ZONDEN DER JODEN WORDEN MEEGEDEELD, DE CHRISTUS WORDT BELOOFD.

II. Vs. 1-21. De tweede rede. De vorige rede stelde tegenover de valse gerechtigheid, waarop het volk in de ballingschap zijne aanspraak ter verlossing grondde, de Gode welgevallige deugden, aan welke de Heere Zijn genadeloon verbonden heeft. Deze rede stelt nu onmiddellijk de zonden en ondeugden van Israël voor, welke de verlossing tegenhouden. De profeet ontleent de kleuren tot schildering van het verderf aan den toestand en de omstandigheden van zijnen tijd; daar hij weet, dat deze kleuren ook passen op de toekomst, die hij in den geest voor ogen heeft. Hetgeen hij aan het volk voorstelt, is, vooreerst een beeld van zijn zoeken en worstelen, ten tweede ene zelfbeschuldiging, die hij het in den mond legt. Hierop wijst hij den Heere aan, hoe Hij Zich tegenover die goddeloosheid, tegen welke niemand meer strijd voert, moet houden, namelijk Zich zelven helpen door handhaving Zijner gerechtigheid en vreselijke gerichten, die Hij laat komen. Hij stelt Hem voor als een krijgsheld, die geheel en al die kleding draagt, hoewel Hij de wapenen niet hanteert, Hieruit is reeds duidelijk, wat het doel Gods is, wanneer Hij Zich zelven helpt, namelijk, Zijn eigen volk van zijne misvormigheid tot geluk te brengen. Nu wordt ook spoedig de zaligheid in hare gehele volheid en heerlijkheid gezien. Het is de eindverlossing van Israël, gelijk deze uit zijne bekering, wanneer die ten laatste komt, zal voortvloeien, en een nieuw verbond zal ten gevolge hebben, dat door geen breken van trouw meer zal te niet gedaan worden.

1. Wat begint gij, o morrend Israël! tegen uwen God te klagen, omdat Zijne hulp toeft te komen. Wat werpt gij de schuld op gebrek aan macht bij Hem, of op onbarmhartige wreedheid, zodat Hij op uw roepen en schreien geen acht zou slaan! Ziet a), de hand des HEEREN is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen (Hoofdst. 50:2), omdat zij niet in uwe ellende ingrijpt, en Zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zou kunnen horen 1) naar het verlangen van uw hart.

a) Num. 11:23. Jes. 50:2.

1) De Heere God laat het hier aan het wenend en klagend Israël zeggen, dat als het niet gered en uitgeholpen wordt, het niet ligt aan de macht en de kracht Gods, het niet ligt hieraan dat des Heeren oor is toegestopt. Hij is nog immer de Heilige, Hij is nog immer degene, die tot het zaad van Jakob niet gezegd heeft: Zoekt Mij te vergeefs. Hij is nog immer degene, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Maar Israël heeft zelf een scheidsmuur tussen zich en zijn God opgetrokken. Als er wolken zijn voor de Zonne der gerechtigheid, zodat het licht niet indaalt in de ziele, ligt de schuld bij het volk Gods, in den gewonen regel. Het zijn de zonden en ongerechtigheden, welke scheiding maken tussen den Heere en de ziele. Eerst dan als de zonde is beleden en vergeven, dat is verzoend, en derhalve als de scheidsmuren zijn gevallen, zal ook weer het lieflijk aangezicht Gods genoten worden.

2. Maar uwe ongerechtigheden maken ene scheiding tussen ulieden en tussen uwen God, zodat Zijne macht, waarvoor geen ding onmogelijk is (Luk. 1:37), u niet ten goede ken

komen, en uwe zonden verbergen het aangezicht van den genadigen en barmhartigen God van ulieden (Exod. 34:6. Ps 111:4), dat Hij niet hoort (Micha 3:4).

3. Want uwe handen, die gij in 't gebed tot Mij uitbreidt, even als vroeger, zijn (Hoofdst. 1:15) met bloed bevuurd, en uwe vingers, die gij bij 't handenvouwen in elkaar legt, met ongerechtigheid (Hoofdst. 58:9); uwe lippen, met welke gij tot Mij roept, spreken valsheid tegen den naaste, van wien gij komt, wanneer gij voor Mij verschijnt, en tot wien gij terugkeert, wanneer gij uw gebed hebt geëindigd; uwe tong, waarmee gij Mij het verlangen van uw hart bekend maakt, dicht in het gewone dagelijkse leven onrecht, en laat bekend worden het kwaad, dat het hart heeft bedacht (Jak. 3:10).

Scherp ontleedt de profeet het in- en uitwendig bedorven leven des volks en legt het ons bloot. In zodanige voorstellingen is de zedelijk-richterlijke geest des Ouden Verbonds bijzonder groot. Hoe vol uitdrukking is de beschrijving van den man der schuld! 't Is niet genoeg te zeggen, dat de handen met bloed bevuurd zijn, ook de vingers worden in deze verontreiniging nog afzonderlijk genoemd, niet slechts de lippen spreken leugen, ook de tong spreekt wrevel en geweld.

4. Er is onder dit volk niemand, die tegenover dit krom en verdraaid geslacht (2 Petr. 2:5) van zijnen tijd voor de gerechtigheid roept, en niemand, die voor de waarheid in het gericht zich begeeft, zij vertrouwen op ijdelheid, zij geven zich geheel over aan valse inbeeldingen en ijdele verwachtingen, en zij spreken leugen, zij nemen de toevlucht tot bedrog, om hun boze oogmerken te verbergen, a) met moeite van ongeluk, die zij een ander willen veroorzaken, zij zijn zwanger, en zij baren ongerechtigheid, het is niets den zonde, welke van hen voortkomt.

5. Zij broeden basiliskus-eieren uit, zij maken de meest goddeloze plannen, en zij weven spinnewebben; die van hun eieren eet, die zich met hun boze plannen inlaat, moet sterven, even als wanneer men vergif gedronken heeft; en als het ei in stukken gedrukt wordt, er berst een adder uit; wanneer men zich tegen hun aanslagen verzet, of ze openbaar maakt, wordt men ter dood toe vervolgd.

De basiliskus (*coluber cornutus*) ene kleine slang van 13 of 14 duim, die zeer vergiftig is. Zij heeft voelhoorns, welke zij uit het zand uitsteekt, waarin zij zich meestal verbergt (Jes. 11:8). Hier is zij het beeld van verborgene boosheid. De eieren zijn de kwaadaardige overleggingen. Men eet er van, wanneer men aan deze plannen deel neemt, en, soms vóórdat men het weet, er in betrokken is. Men vertreedt ze, wanneer men ze aan het licht brengt.

6. Hun webben hebben slechts het uiterlijke van een goed weefsel, maar zij deugen niet tot klederen, zij zijn slechts op misleiding berekend (Job 8:14), en zij zullen zich zelve niet kunnen dekken met hun werken; men kan geen nut hebben van hun ondernemingen, hoe schoon zij ook weten voor te stellen, dat ze tot algemeen welzijn dienen; hun werken zijn werken der ongerechtigheid, zij veroorzaken slechts ellende door al hun doen, en een maaksel des wrevels is in hun handen, alle hun handelingen doelen alleen op het krenken van den naaste in zijn recht en in zijn bezittingen.

Hun spinnewebben zijn de fijne weefsels der misdadigen, hun plannen, waarmee zij voorgeven de welvaart, het algemene welzijn, de belangen van staat en kerk te bevorderen. Alles is echter alleen slim overleg, om de onvoorzichtigen te verstrikken. Met spinrag maakt men gene klederen. Maar de spin vangt er vliegen mede, en doodt ze.

Hiermede wordt geleerd, vooreerst, dat ze door hun aanslagen als het ware netten weefden, en met veel moeite en kunst strikken spanden, om daarin de naasten te verstrikken en te doen verwarren, gelijk de spinnekop haar net weeft tot het vangen van vliegen, welke zij eet, als zij ze gevangen heeft. Ten anderen, dat zij nochtans niets onvernemen, of het zou eindelijk strekken tot hun verderf, gelijk de spinnekop hare jongen baart met verlies van haar leven. Eindelijk, dat zij met hun aanslagen zouden vergaan zonder hun doel bereikt te hebben, gelijk het webbe der spinnekoppen spoedig weggevaagd en niet meer gezien wordt.

7. a) Hun voeten lopen tot het kwade, zij leggen er zich met allen ijver op toe om kwaad te doen, en zij haasten zich om de trouwe belijders der waarheid te vervolgen en te doden, om onschuldig bloed te vergieten, (vgl. de klachten van den Psalmist. Ps. 119:23, 42, 46, 51, 61 vv. 150. 157, 161); hun gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid, al hem denken is gruwelijkheid, verstoring en verbreking is op hun banen, die zij bewandelen.

a) Spr. 1:16. Rom. 8:15.

8. Den weg des vredes kennen zij niet; ene handelwijze, die van liefde tot vrede uitgaat, en wier bedoeling is vrede te stichten, is hun geheel en al vreemd; er is geen recht in hun gangen, dat zij des naasten recht zouden erkennen en zich daarnaar bij hun ondernemingen zouden richten (Rom. 3:15-17); hun paden maken zij verkeerd voor zichzelf, zij kiezen met opzet en naarstig de kromme en dwarse paden; al wie daar opgaat al wie gemene zaak met hen maakt, die kent den vrede niet (Ps. 140:11).

9. Gelijk in vs. 4-8 is aangewezen, zijn het onze ondeugden, die ons en onzen God van elkaar scheiden, en onze zonden, die Zijn aangezicht voor ons verbergen (vs. 2 vv.), en het is niet, gelijk wij ons inbeelden, dat des Heeren hand te kort en Zijn oor zwaar geworden is (vs. 1). Daarom is het recht verre van ons, wij zijn geheel in het ongelijk, en de gerechtigheid achterhaalt ons niet; het is onmogelijk, dat bij een rechtsgeding aan onze zijde de gewenste beslissing zou zijn; want God is recht en wij hebben misdaan. Wij, dwazen, wachten op het licht, wij menen nog, dat er een dag des heils zal aanbreken, daar toch enige stralen van hoop onzen nacht reeds schijnen door te breken, maar ziet, er is duisternis: wij wachten op enen groten glans, maar wij wandelen in plaats daarvan in donkerheden. 1)

1) Het standpunt van den profeet, dat hij hier inneemt, is het laatste tiental jaren der ballingschap. Men kan denken, dat, ongeveer in den tijd van den Lydischen oorlog, toen Cyrus den enen gelukkigen slag na den anderen leverde, maar zich toch eerst laat tegen Babel wendde (in het jaar 538 v. C. 2 Kron. 36:21 volgens onze bij Dan. 5:31 voorgedragene opvatting zouden in 't bijzonder nog de twee jaren na Babels inneming tot aan de loslating van Israël uit de ballingschap hiertoe behoren) hoop en moedeloosheid in de gemoederen der ballingen elkaar onophoudelijk afwisselden. In de duistere toekomst, die de profeet door het

licht van den Geest ziet, braken toen stralen van hoop door, maar het kwam niet tot licht, niet tot gehele opklaring; integendeel duisternis bleef de hoofdtoestand, en in dichte duisternis leefden de ballingen voort, zonder dat de voorzegde loslating door den bedwinger der volken verwezenlijkt werd.

Zij waren in nood en benauwdheid, door hun vijanden vertreden en onderdrukt, onrechtvaardig behandeld en met grote gestrengheid geregeerd, en God kwam niet te voorschijn, om hen tegen dit ongelijk en in hun rechtvaardige zaak te beschermen. Hoewel wij, zo erkennen zij, ten aanzien onzer vervolgers verzekerd zijn, dat wij aan onze zijde gelijk hebben en zij ons ongelijk aandoen, worden wij evenwel niet geholpen, men doet ons geen recht; wij hebben, het is zo, jegens elkaar geen gerechtigheid geoefend, en daarom laat God toe, dat onze vijanden dus onbillijk met ons omspringen, en wij zijn er nog zo ver vandaan als ooit, van ons in ons recht hersteld te zien en onze eigendommen weer te bezitten. Verdrukking is nabij, het recht verre van ons, onze vijanden, wel verre van omtrent ons geval de behoorlijke toegevendheid te gebruiken, handelen met ons naar het geweld hunner onderdrukkingen en de gerechtigheid achterhaalt ons niet, om ons aan hun handen te ontrukken.

10. Wij tasten naar den wand, gelijk de blinden, wanneer zij van den bekenden weg zijn afgedwaald en weer op het rechte pad wenssen te komen, en gelijk die gene ogen hebben, tasten wij, daar wij wel opmerken, dat dit rondtasten met de handen het licht der ogen, dat wij konden hebben, doch door eigene schuld moeten missen, niet kan vergoeden. Wij stoten ons op den middag, terwijl de zon helder genoeg schijnt, als in de schemering, zo weinig baat ons het zonlicht daar buiten, omdat wij geen licht in onze ogen hebben (Deut. 28:29); wij zijn in woeste plaatsen, gelijk de doden 1) in hun graven (Klaagl. 3:6).

1) Hiermede wijst de Kerk den reddelozen en radelozen toestand aan, waarin zij verkeert. De prediking heeft vrucht afgeworpen. Met vs. 9 begint het aanwijzen van de verbrijzelde gestalte, waarin de Kerk verkeert. Met komt tot een kloppen op de heup, tot een belijden van zonde en schuld, tot een erkennen van een hopelozen toestand, naar den mens gesproken. Zij belijdt het, dat zij ogen heeft maar niet ziet, dat haar toestand gelijk is aan die der doden in de graven. Deze toestand moest komen zal de Heere aan het slot van dit Hoofdst. komen met de aanwijzing en de prediking van den geheel enigen Redder.

11. Wij, in ons angstig uitzien naar het aanbreken van den dag van zegen, brommen allen gelijk als de beren, wanneer zij op hunnen weg niet vinden wat zij zoeken; wij laten nu eens diepe klagtonen van ongeduld en murmurering en den weer de zoetste tonen van zwaarmoedigheid en smachten horen, en wij kirren doorgaans gelijk de duiven (Hoofdst. 38:14. Ezech. 7:16. Nah. 2:8); wij wachten naar recht (vs. 9), dat ons ten deel worde, nu alle omstandigheden daartoe schijnen aanleiding te geven; maar er is geen; onze hoop flikkerde gedurig op, maar wij zien telkens, dat wij ons zelven misleid hebben; wij zien uit naar heil, dat het thans heerlijk te voorschijn zal treden, maar het is verre van ons, het schijnt ons hoe langer hoe meer te ontvluchten.

12. En het is geen wonder, dat Gij, o Heere! ons zo zwaar kastijdt, want onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons, wanneer wij op Uwe hulp het oog vestigen, daar zij ons zeggen, dat wij die niet waardig zijn, en ze voor altijd verbeurd hebben; want onze overtredingen zijn bij ons; zij staan ons altijd voor den geest, en onze ongerechtigheden kennen wij 1) wij weten en gevoelen, hoe zwaar wij tegen U misdreven.

1) Zij beleden dat zij gezondigd hadden en dat zij in grote schuld waren tot op dezen dag, gelijk Ezra spreekt. Onze overtredingen zijn bij ons, de schuld daarvan is op ons, de macht derzelve heeft de overhand over ons, wij zijn nog geenszins verbeterd, wij hebben van onze zonden nog geen afstand gedaan, ofschoon zij ons zo veel rampen op den hals hebben gehaald, ja onze overtredingen zijn vele en meer en meer vermenigvuldigd. Onze ongerechtigheid betreffende, wij kennen dezelve, onaangezien wij dwaselijk getracht mochten hebben om ze te verbergen; ja zij zelf zijn getuigen, onze zonden vliegen ons in het aangezicht, zij betuigen tegen ons, zo menigvuldig zijn zij geweest, zo deerlijk verzwaard, zo hemelhoog de ene op de andere gestapeld.

13. Wij kennen het overtreden en het liegen 1) tegen den HEERE, dat wij gedaan hebben, daar wij Zijn verbond verlaten hebben, en ontrouw jegens Hem geworden zijn, en het achterwaarts wijken van onzen God, dien wij hadden moeten navolgen, in plaats van dat wij van Hem afweken (1 Sam. 12:20); wij kennen en belijden het spreken van onderdrukking van den naaste dat wij deden, en den afval van de wet ten opzichte van den medemens, dien wij pleegden, het ontvangen en het dichten van valse woorden uit het hart, boze gedachten kwamen er in ons op en verkeerdheden werden verzonnen.

1) Overtreden en liegen is hetzelfde als afval en verloochening van den Heere, het verbreken van Zijn verbond, het achterwaarts wijken van Hem. Dat was Israëls zonde. Zij hadden den Heere de gehoorzaamheid opgezegd. In het eerste gedeelte wordt dan inzonderheid de zonde tegen God, in het tweede die in het bijzonder tegen den naaste genoemd. Zowel tegen de eerste tafel als tegen de tweede had Israël zwaarlijk gezondigd.

14. Dat alles hebben wij misdreven, daarom is het recht achterwaarts geweken uit ons volksbestaan, zodat het niet meer te vinden is, en de gerechtigheid staat van verre, zonder in dat verkeerde leven in te grijpen; want de waarheid struikelt op de straat, zij, zonder welke recht en gerechtigheid niet kunnen bestaan, is op de vrije plaats, waar de rechtspleging geschiedt, gevallen, zodat zij hare stem niet meer mag laten horen, en wet recht is, wat recht doorgaat en zich voor niemand ontziet (Deut. 1:17) kan er niet ingaan, vindt bij onze gerechtszittingen geen ingang.

15. Ja, de waarheid ontbreekt er, en wie van het boze wijkt, zich daarvan onbesmet bewaart, stelt zich tot enen roof 1) die wordt een voorwerp van mishandeling en uitplundering; en de HEERE zag het, hoe ellendig bij ons alle toestanden en omstandigheden zijn en het was kwaad in Zijne ogen, dat er geen recht was in het leven van Zijn volk.

1) In vs. 14 en 15a volgt op de belijdenis van persoonlijke zonden, de zonde der maatschappij, de belijdenis van de maatschappelijke zonden. Het recht is achterwaarts geweken. De

gerechtigheid staat van verre, de waarheid struikelt op de straten, het recht kan niet zegevieren, de waarheid ontbreekt en wie het boze mijdt, van het boze een afkeer betoont maakt zichzelf daarmee vogelvrij. Zo diep ellendig was Israëls toestand, een toestand waarover de Heere zich vertoornde en waarom Hij nalaat Zijn volk uit te helpen en te redden.

16. Dewijl Hij zag, dat er niemand was, die tegen dat verderf met kracht optrad, zo ontzette Hij Zich over dien gruwelijken toestand, die een openbaar optreden van Hem als Rechter vorderde. Hij kon niet anders dan met straffen komen, omdat er geen voorbidder was, niemand in de bresse stond tegenover al dat verval, en niemand de scheur met zijn eigen lichaam bedekte (Ezech. 22:30. Num. 17:12 vv. 25:7); daarom bracht Hem Zijn arm heil aan, openbaarde Hij door de almacht van Zijnen arm in strenge straffen, en niet ophield, vóórdát aan de eer Zijns naams volkomen genoegdoening was gegeven (Hoofdst. 5:16; 63:5).

1) Velen zijn van mening dat hier alleen van een rechterlijk optreden tegen Israël sprake is. Ons komt dat niet juist voor. Ook hier is wederom sprake van de gerechtigheid, die aangebracht is door Immanuël. Waar de Heere ziet, dat geen mensenkind in staat is om Israël, inzonderheid het geestelijk Israël te verlossen, waar Hij het merkt, dat er onder de mensen geen voorbidder is-de Heere wordt hier op menselijke wijze voorgesteld, want van een eigenlijk ontzetten kan bij den Heere geen sprake zijn, daar Hem alle dingen zijn bekend-zou Hij zelf door den lijdenden knecht des Heeren heil beschikken en een gerechtigheid voortbrengen, die volkomen gold.

17. Want Hij a) trok gerechtigheid aan als een pantser 1) dat het lichaam van ene krijgsheld van alle zijden ondoordringbaar omgeeft, en den helm des heils zette Hij op Zijn hoofd; want het hoofddoel van Zijnen strijd toch is de verlossing der verdrukten, de zegen der toekomst, en de klederen der wraak trok Hij aan tot kleding, zodat de wraak op de misdadigers, die Hij in menigvuldige strafoefeningen zal openbaren, voor Hem als het ware den scherpgekleurden wapenrok vormt, en Hij deed den toorn-ijver aan als enen vuurroden mantel. 2)

a) Efeze 6:17. 1 Thess. 5:8.

1) Hiermede geeft de Heere aan, dat geheel Zijne verschijning was gerechtigheid; en waar Hij verder zegt, dat Hij den helm des heils op Zijn hoofd zette, daar geeft Hij aan, dat Hij enkel gerechtigheid was, om de ellendigen heil te verschaffen. Toen het vlees geworden Woord de gerechtigheid aanbracht, die voor God geldt, heeft Hij dit gedaan, opdat voor alle zijne ellendigen en verdrukten door Satan weer heil en zegen zou zijn.

2) Hij zal Zijne gerechtigheid openbaar maken aan en over de vijanden Zijner Kerk en van Zijn volk, en Zijne jaloersheid over Zijne heerlijkheid en over de eer van den godsdienst en de deugd onder hen, dezelfde voor het oog van de wereld overal ten toon spreidende. En in dat alles zal Hij zichzelf groot vertonen, gelijk de mand, die met zijn rijken opschik zich vertoont, of in het aanzienlijkst gewaad, dat zijn ambt meebrengt. Wanneer de mensen niet tegen de zonde ijveren, zal en wil God wraak over dezelve nemen, wegens alle de beledigingen, aan Zijne eer en aan Zijns volke welvaart aangedaan. En dit was het werk van Christus, om de zonden weg te nemen en Over dezelve wraak te oefenen.

18. Even naar de werken, even daarnaar zal Hij vergelden, wat zij tegen Hem hebben misdaan, grimmigheid aan Zijne wederpartijders, vergelding aan Zijne vijanden, en niet alleen onder Zijn volk, maar ook den eilanden, de verschillende landen en delen der aarde, over welke de heidenen verstrooid zijn (Hoofdst. 40:15; 41:1, 5; 42:4 zal Hij den loon vergelden, opdat, als het heil na die straffen ter reiniging aanbreekt, de gereinigde gemeente hare plaats binnen ene wereld hebbe, op welke de ongerechtigheid niet meer wordt gevonden.

19. Dan 1) zullen zij den naam des HEEREN vrezen van den nedergang, den ondergang der zon, het westen, waar de eilanden liggen, en Zijne heerlijkheid van den opgang der zon, waar Zion ligt; zo zal ene nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, de woonplaats Zijner gemeente zijn; als de vijand zal komen gelijk een stroom, zal de Geest des HEEREN de banier tegen hem oprichten 1) zal des Heeren adem hem als een wind voortjagen (Exod. 15:10).

1) Hier wordt het gevolg beschreven van hetgeen in de vorige verzen is gemeld. Als de Heere zelf als de Heere onze gerechtigheid is opgetreden, en als Hij de vijanden het loon heeft vergolden, den zal van Oost tot West de Naam des Heeren gevreesd worden. Gewillig of gedwongen zal men voor den Heere buigen en het zal vervuld worden wat voorspeld is, dat de kennis des Heeren de aarde zal bedekken als de wateren den bodem der zee.

De Profeet ziet ook dier in de verre toekomst en strekt zijn blik wijd uit tot het einde der eeuwen.

2) Vs. 8 is de wraak beschreven, die de Heere over de vijanden en wederpartijders nemen zou. Hoe kan hier dan al wederom van den vijand, en wel in het eenvoudig getal gesproken worden? Hier wordt zeker een bepaalde vijand, en wel een vijand bij uitnemendheid bedoeld, die de laatste wezen zou van al de wederpartijders der kerk. Hij is dezelfde, die in Openb. 20:8 Gog en Magog genoemd wordt. Deze vijand zal komen gelijk een stroom. Er wordt gezinspeeld op de overstroming van ene rivier, wanneer zij buiten hare oevers treedt. Het geeft te kennen dat die vijand zou aanrukken met talrijke heirlegers, die het ganse land als overstromen. Ene banier of een veldteken wordt opgericht, ten blijke dat de krijgsknechten geroepen worden om de wapenen aan te gorden, en zich bijeen te voegen, om den vijand het hoofd te bieden. Nu wordt hier de Geest des Heeren gezegd de banier op te richten, voor zo ver Hij helden verwekt, en hun kracht geeft, om de zaak der kerk tegen hare vijanden te verdedigen. Het opwekken van den heldenmoed wordt meermalen aan den Geest des Heeren toegeschreven, Richt. 14:6, 19. 1 Sam. 16:16 enz. De mening der Godsspraak is derhalve deze: "Wanneer de Heere van de vijanden der kerk zal wraak genomen hebben, zal er ten laatste nog een machtig vijand opstaan, die met talrijke heirlegers zal optrekken. Maar hij zal door ene goddelijke kracht weerstaan worden. De Geest der Heeren zal kloeke helden verwekken en hen in staat stellen dien vijand te bedwingen. " .

Ene andere overzetting is deze: "Hij komt gelijk een opgehouden stroom, dien de wind des Heeren drijft", waarmee men bedoelt, dat de toorn Gods lang is opgehouden door Zijne lankmoedigheid, maar zich nu met volle kracht, en als door den wind voortgejaagd, uitstort. Zó Umbreit: De macht, die niet te stuiten is van den voorttrekkenden God, als den eeuwigen

Rechter, wordt ons onder het beeld van een vollen, in zijn enge bedding zaamgepersten stroom, dien een sterke wind opjaagt, voorgesteld. " v. d. Palm vertaalt: "als Hij, gelijk een vloed den vijand overvalt, Jehova's adem jaagt hen als een stormwind voort. "

Wij houden ons aan de Staten-Overzetting. De Heere zegt het hier tot steun en sterkte van zijn volk, dat Hij zelf de banier zal oprichten. Onder de Banier hebben we den Christus te verstaan. Hij is het opgerichte teken Gods, waarbij alle degenen, die in waarheid in Hen, geloven, verenigd zullen worden, maar waarbij ook alle zijne vijanden zullen vallen. Het is een der woorden der Heilige Schrift, hetwelk door alle eeuwen heen, voor Gods volk een woord van troost en bemoediging is geweest; een woord, dat een heerlijke pleitgrond gaf, te midden van dagen van druk en ellende.

20. En a) er zal een Verlosser tot Zion komen, die van alle ellende, waaronder zij in de goddeloze wereld moeten zuchten, vrijmaakt, namelijk voor hen, die zich wenden tot den God des heils b) die zich bekeren van de overtreding in Jakob, spreekt de HEERE.

a) Rom. 11:26. b) Jes. 10:21, 22.

21. Mij aangaande, dit is Mijn verbond 1) met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, die thans op u, Mijn vernieuwd volk, is, en Mijne woorden, die Ik overeenkomstig, uwe profetische roeping in uwen mond gelegd heb (Jes. 51:16), die zullen van uwen mond niet wijken, zodat gij ooit weer uwe heilige roeping zoudt ontrouw worden, noch van den mond van uw zaad, noch van den mond van het zaad uws zaads 2) tot in de verste geslachten, maar gij zult als een echt zaad van Abraham (Gen. 18:17 vv. 20:7), mijn Profeet en Evangelist zijn, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe.

1) Dat is het nieuwe verbond, dat de Heere met het volk, met het nieuwe geboren Israël, als met Zijnen knecht sluit, het verbond des vredes (Jes. 54:10), het eeuwige verbond (Jes. 55:3), waarvan de Heere, Jer. 31:31-40 nog duidelijker spreekt. De Heere sluit dit nieuwe verbond met het bekeerde Israël (vs. 20), niet met allen, die uit Babel terugkeren, maar slechts met degenen, die afstand doen van hun zonden, met het waarachtig Schear-Jaschub (Jes. 7:2), waartoe ook de vreemdelingen behoren, die zich aan den Heere hebben aangesloten (Jes 56:3). Zo moet en zal zich de Christelijke kerk voornamelijk deze profetie des nieuwen verbonds aantrekken, want zij behoort haar. Maar de vleselijke menigte der gedoopten heeft, even als het vleselijk Israël, daar aan slechts deel voor het geval, dat zij zich bekeren van hun zonden. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

2) Het Woord zal nimmer van den mond der Kerk wijken, want steeds zal er een zaad zijn, om de heilige taal van Christus te spreken en Zijn heiligen godsdienst te belijden. Let hier, dat de Geest en het Woord gepaard gaan, en door hen blijft de Kerk staande.

Dat is niet een nieuw verbond, maar de vernieuwde verkondiging van het Verbond der genade, hetwelk met geheel de Kerk van alle eeuwen is opgericht. De Heere God verzekert echter hier, dat Israëls afval en zonde de vernietiging van dat Verbond niet hebben te weeg

gebracht, maar dat trots dit alles, de Heere zelf alle de beloften van dit Verbond tot in eeuwigheid aan het geestelijk Israël vervullen zal.

HOOFDSTUK 60.

DE NIEUW-TESTAMENTISCHE GEMEENTE, HARE SCHATTEN EN ZEGENINGEN.

III. Vs. 1-22 De derde rede. De vorige rede stelde ons de gemeente voor, die door de gerichten Gods was gelouterd, van de zonden in Jakob was bekeerd en midden in ene nieuwe eveneens gelouterde heidenwereld was geplaatst. Het middelpunt dezer gemeente is het nieuwe Jeruzalem, waarover de nu voor ons liggende rede handelt. De profeet verplaatst zich in de zegeningen van dien laatsten tijd, en beschrijft de heerlijkheid van Zion, die zich ontvouwt; hoe zij plotseling voor den dag treedt, terwijl overal op aarde duisternis en nacht is, en hoe van haar uit eerst den volken de volkomene zaligheid ten dele wordt. Om zijne woorden recht te verklaren is ene nauwkeurige kennis nodig van de openbaringen des Nieuwen Testaments over de wegen Gods, die Hij met zijn volk voor heeft; de Openbaring van Johannes verspreidt voornamelijk het rechte licht over dergelijke Oud-Testamentische stukken.

1. Maak u op van uwe uit- en inwendige neerslachtigheid, waarin gij, o Zion! heilige stad Jeruzalem (Hoofdst. 52:1)! ter aarde nederligt, wordt verlicht, gij, die nu nog geheel in duisternis zijt verzonken, en rondom door den nacht van treurigheid en zonde omgeven zijt. Maak u op, want uw licht komt in het boven mate grote heil, dat nu over u opgaat, en de heerlijkheid des HEEREN, die zo lang achter de wolken van Zijnen toorn verborgen was, gaat over u op; in de kracht van dit licht en van deze heerlijkheid kunt gij zelf licht worden en u van den grond verheffen.

Ieder verlangt naar licht; de zieke, die op het ziekbed nederligt, de droevige, de bezwaarde, die in het duister wandelt; ieder verlangt naar licht, naar licht voor de tegenwoordigheid, naar licht voor de toekomst, doch het licht van God komt niet den na de duisternis en na vreselijke oordelen. Het moet eerst weer nacht geweest zijn, zal het morgen worden. Wordt verlicht met het ware licht. Want er is ook vals licht, en er is misschien geen tijd geweest, waarin meer vals licht was den in de onze. Een brand verlicht ook, en er is een kunstlicht dat onder den grond door tot ons komt; maar het licht van God, zowel voor het lichaam als voor de ziel, komt van boven van den hemel, en dat verlicht niet alleen de ogen, maar ook het verstand. Ja, wat het geestelijk leven betreft, het opent zelfs de ogen om te kunnen zien. Want Uw licht komt. Uw licht. Waarin bestaat het? in Christus. God laat ons niet tevreden zijn met denkbeelden, met idealen, zoals de wijsgeren doen; neen, wij moeten een persoon hebben, een levenden en almachtigen Gever van het eeuwig licht. De Heere zelf, de Messias zou tot Israël komen, en Zijn licht over hen laten opgaan, het ongeschapen licht, dat de zon met hare heerlijkheid verre overtreffende. En de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Toen de Engelen op de velden van Bethlehem den herders de blijde boodschap Gods toezongen, toen omscheen hen de heerlijkheid des Heeren. Deze zichtbare heerlijkheid verdween voor het lichamelijk oog, maar bleef voor het oog des geloofs in den Heere der heerlijkheid zelf. Wij hebben Zijne heerlijkheid aanschouwd, roept Johannes uit, ene heerlijkheid als die des Eniggeborenen van den Vader.

Toen de Joden uit de gevangenis weer kwamen, hadden zij licht en vrolijkheid en blijdschap en ere; zij zouden den Heere kennen en zich verheugen in Zijne grote goedertierenheid en in beide die opzichten kwam hun licht. Wanneer de Verlosser tot Zion kwam, bracht Hij licht met zich. Hij zelf kwam om een licht te zijn.

Zion zal licht worden, want zij kan het. Zij kan het niet uit zichzelf, maar er is een Licht hetwelk zich haar wil mededelen, het Licht, hetwelk Gods heilig wezen uitstraalt, en dat Licht is gekomen, de heerlijkheid van Jehova is over haar opgegaan. Nu is het nacht in de wereld, echter Zion is het Oosten, waar de Zon der zonnen opgaat.

Letterlijk staat er: sta op en wordt licht. Nog is het nacht, maar de Heere komt hier met zijn machtig woord der herschepping. Gelijk Hij eenmaal, toen de duisternis de aarde bedekte uitriep: daar zij licht, zo doet Hij hier andermaal, niet alleen op tijdelijk gebied voor Israël, dat in den nacht der ellende der ballingschap verkeert, maar vooral en bovenal op het terrein van het geestelijk leven. De nacht van Israëls ballingschap is beeld van den nacht der geestelijke ellende, en het Licht dat opgaan zal en de heerlijkheid, die zal opgaan is beeld van den Christus Gods, van Hem, die zeggen ken: Ik ben het Licht der wereld.

2. Want ziet, de duisternis, het gevolg der gerichtens Gods over de eilanden (Hoofdst. 59:18) zal de aards rondom bedekken, 1) en donkerheid van lichamelijke en geestelijke ellende de volken; doch over u, het punt, waar de zon het eerst opgaat, en duisternis en nacht verre verdrijft, zal de HEERE opgaan, en Zijne heerlijkheid zal over u gezien worden, volgens de grondstelling, die ook voor den laatsten tijd van kracht is: de zaligheid is uit de Joden (Joh. 4:22) en uit Zion de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende (Ps. 50:2).

1) Beter: de duisternis bedekt de aarde. De Heere spreekt hier niet van een toestand, die wezen zal, maar van een, die nu is. Het was één nacht, één donkerheid en één duisternis, maar waar niemand in dien nacht licht kon scheppen, waar geen enkel geschapen wezen, mens of engel dien nacht in licht en die duisterheid in den dageraad van een nieuwen morgen kon veranderen, daar zou de Heere zelf zijn Almacht tonen en Zijne heerlijkheid zou het alles nieuw en heerlijk maken.

3. En even als de Heere u in gelijkvormigheid aan Zijne heerlijkheid verheft, zo zult gij op uwe beurt de volkeren der wereld de aan u geschonkene heerlijkheid binnenleiden; de Heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen en glans, die u is opgegaan; aangetrokken door het schijnsel der zon, die over u is opgegaan, zullen zij naderen, om die eveneens deelachtig te worden en mede te genieten.

Alle stralen des lichts, dat de Profeet in zijn boek van 't toekomstige heil heeft uitgestort, dringen zich thans bij de beschrijving van het nieuwe Jeruzalem tot den hoogsten zonneglans bijeen. De stad Gods lag lang in eenzame duisternis. Thans klinkt de steen: "maak u op, word licht: want uw licht komt! Het licht worden van Jeruzalem is wel in de eerste plaats van zijne opwekking tot vreugde te verstaan; maar we moeten daarvan afzien, het beeld des lichts volledig te verklaren; ja, het beeld is nauwelijks een licht te noemen, het is voorwerp en zaak zelf. Licht is oorsprong en bron van alle schoonheid der wereld. De Heere sprak: "Daar zij

licht", en het werd licht-de woeste massa's ordenden zich tot harmonie en volkomenheid. Wij bevinden ons hier in het binnenste heiligdom der poëzie, waar zij voor de aanschouwing, op welke zij rust, tot de hoogste waarheid wordt. Terwijl dus onze profeet uit het allerheiligste des Geestes van het licht des nieuwen Jeruzalems spreekt, geeft hij geenszins daarvan ene beschrijving in het ledige afschijnsel des woords, maar hij spreekt dat wezen zelf uit. Wat is dat echter voor een licht, dat komt, om de stad tot het licht op te wekken? Al het heil, dat de profeet in het voorgaande, aan de schepping des nieuwen hemels en der nieuwe aarde, aan het sluiten van een nieuw verbond, aan de wederkering zijns volks naar het vaderland verbonden heeft, wil hij in dit licht doen schitteren, en dit licht was de Messias en Zijn rijk. In de voorzegging van onzen profeet wordt de eeuwige Vorst des vredes tot een Knecht Gods, die het licht dragen zal tot aan het einde der aarde. Ja Hij zelf zal ten licht worden voor de Heidenen. Wanneer nu hier het licht als grond des opwekkenden lichts van Jeruzalem genoemd wordt, zo moeten wij wel vooreerst denken aan de gereinigde, in stralende vreugde blinkende schaar des wederkerenden volks, maar in het volk zelf schittert als het helderste lichtpunt de Knecht Gods, de Profeet, en de Profeet-zelf weer gaat in geestelijke ontwikkeling heerlijk over in het licht des Verlossers, die te Jeruzalem een bedehuis voor alle volken sticht, omdat Hij als schuldoffer Zijn schuldeloos leven voor de schuldigen overgeeft, Zich bij de boosdoeners laat tellen, en voor de vijanden tussen beiden treedt. "En Jehova's heerlijkheid gaat over u op, " voegt de profeet er nog bij. Zijn oog ziet in de verte het heil als ene opgaande zon over de stad Jeruzalem. Deze zon is echter het wezen Gods zelf, zo als het Zich in 't licht openbaart. Anders rustte Zijne heerlijkheid in het donker van 't allerheiligste, boven de Cherubs der bondsark; nu, daar de tijd des nieuwen verbonds aanbreekt, gaat deze heerlijkheid uit den tempel uit, en schittert over de ganse stad, en werpt haar schijnsel op het donker der gehele aarde, opdat alle volken zich opmaken, en dit licht tegemoet trekken, dat over Zion opgaat. Welk een onderscheid tussen Jeruzalem en alle plaatsen daarbuiten! De ganse aarde en alle volken bedekt de duisternis; maar boven de heilige stad, daar schittert God.

Zij zullen uitgelokt om zich met u te verenigen, 1e. door het licht dat over u schijnt, het licht van het heerlijk Evangelie, hetwelk de Kerken voordragen, en daarom gouden kandelaren worden genoemd, dit licht, hetwelk zo veel van God en Zijn goeden wil aan den mens ontdekt, door hetwelk het leven en de onsterfelijkheid is aan het licht gebracht, dit zal alle welmenende en oprechten onder het mensdom uitnodigen om te komen tot en zich te voegen bij de Kerk, opdat zij de weldaad en het voordeel van dit licht meer genieten mogen, teneinde op de waarheid en hun plichten onderzoek te doen. 2e. Door het licht, waarmee gij schijnt: Het sieraad der heiligheid, was de krachtdadige trekking, door welke Christus een gewillig volk tot zich bracht op den dag Zijner heirkracht.

4. Hef uwe ogen rondom op, als ware de tijd reeds aanwezig, die u in de toekomst wacht, en zie in het geloof, dat een vaste grond der dingen is, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet (Hebr. 11:1), die allen, wier namen om hun grote menigte niet kunnen genoemd worden, zijn vergaderd tot ene onafzienbare schare (Hoofdstuk 49:18); zij komen tot u, van oosten en westen, van zuiden en noorden (Hoofdstuk 11:12). Uwe zonen zullen van verre komen (Hoofdstuk 49:12), en uwe dochters, nog jong en teder, zodat zij de verre reis

niet kunnen doen, zullen aan uwe zijde gevoedsterd worden, 1) op de armen worden aangebracht (Hoofdstuk 49:22; 66:12).

1) Onder uwe zonen en uwe dochters hebben we in de eerste plaats te verstaan de gelovig geworden Israëlieten, maar dan ook al degenen uit de Heidenen, die Israël zijn ingeplant. Tot Zion zullen komen, zowel Joden als Heidenen, die waarlijk zullen delen in het heil des Heren, die in waarheid zich zullen verheugen in het Licht, dat in de duisternis is opgegaan. De Profeet ziet in de verre toekomst, alle de geestelijke zonen en dochters van het geestelijk Zion, die den Heere hebben leren erkennen, als hun God en Zaligmaker.

5. Dan zult gij het zien en samenvloeien, stralen van vreugde bij zulk een aanblik, en uw hart zal vervaard zijn, overweldigd worden door den grootsen indruk dier naderende schare, en verwijld worden om de volheid van vreugde te genieten; want de menigte der zee zal tot u gekeerd worden, 1) om u voortaan aan te nemen; het heil der Heidenen 2) zal tot u komen, om zich u ten dienste te stellen (Hoofdstuk 45:14; 49:18).

1) Evenals de zee al hare golven tegen onze kusten opstuwt, en alles dreigt te overstromen, zo zou het hier zijn, maar in den zin van overvloeienden zegen.

In het Hebr. cheel chojim. Beter: het vermogen der volken. Want wel kan hier het eerste woord, heirleger beteken, maar ook vermogen, en die betekenis moeten we hier hebben. Zion zou niet alleen zien dat velen tot haar zouden komen en als in haar zouden geboren worden (Ps. 87), maar ook dat de volken haar met hun goederen zouden dienen. De Heere belooft hier wat Hij ook voorzegt door den profeet Haggai (Hoofdstuk 2:7-9). In het volgende vers wordt dit nader aangeduid en uitgebreid.

6. Een hoop kamelen, de menigte van kamelen, op welke de handeldrijvende volken hun waren aanbrengen, zal u bedekken, zodat uw gebied daarvan als het ware wemelt; de snelle kamelen, de dromedarissen (Richt. 6:5) van Midian en Hefa aan de oostzijde van de Eleanietische zee-engte (Gen. 25:2 en 4), zij allen uit Scheba in zuidelijk Arabië (1 Kon. 10:1) zullen komen; goud en wierook zullen zij aanbrengen als ene vrijwillige schatting voor Israël's God, en zij zullen den overvloedigen lof des HEREN, des Gods van Israël, boodschappen, 1) als van den enigen, waarachtigen God, bij wie alleen heil is te vinden.

Enige van die volken, als voorbeelden van meer andere, worden opgenoemd, zijnde van de afgelegenste, meest vervreemde, nochtans die oudtijds in koopmanschappen, in rijkdommen en specerijen, in vee-rijkheid, uitstaken boven anderen; en daarvan wordt getoond, hoe die met andere volkeren tot de Kerk inkomende, ook de Kerken alsdan een tijd zouden hebben van een zonderlingen overloed, ja ook dat die overloed met de volken zelf dan op een zonderlinge wijze voor den Heere en Hem geheilgd zouden zijn, gelijk iets dat men op het altaar brengt tot een zonderlinge heiligmaking van de Kerk, dat Huis Zijner heerlijkheid.

7. En even als de handeldrijvende volken, zo komen ook de Nomadische, en brengen tot u wat zij hebben. Al de schapen van Kedar in de Syrisch-Arabische woestijn (Gen. 25:13) zullen tot u verzameld worden, de rammen van Nebajoth, van de Nebateërs, die nabij de Kedarenen

wonen en hun verwant zijn, zullen u dienen. Zij zullen met welgevallen komen op Mijn altaar; Ik zal Mijn lust in die offeranden hebben, en Ik zal het huis Mijner heerlijkheid heerlijk maken, het met de gaven der bekeerde heidenwereld versieren.

Men mag uit zulke voorstellingen het besluit niet trekken, dat eens weer de offeranden van dieren zullen hersteld worden. Het offer der dieren is door de offerande van den Knecht des Heren vervuld en voor altijd afgeschaft; maar de profeet kan binnen de Oud-Testamentische perken het Nieuw-Testamentische niet anders schilderen dan met Oud-Testamentische kleuren.

Hetzelfde is toepasselijk op de kamelen in vs. 6. Toen waren het kamelen, later paarden, thans spoortreinen.

Welke offers Hem alleen behagen weten wij reeds, die niet met onreine, met bloed bevleete handen aangebracht worden (Hoofdstuk 1:11 vv). Zulke offers zijn in den helderen geest onzes Profeets louter symbolen van den eredienst, die trouwens noodzakelijke openbaring van 't positief geloof ook aan den godsdienst des nieuwen Jeruzalems niet ontbreken mag. Maar deze eredienst zal overeenkomstig zijn met het huis der heerlijkheid, dat God nog verheerlijken wil, daar het toch een bedehuis zal worden voor alle volken. (Hoofdstuk 56:7).

8. Wie zijn deze, die daar komen gevlogen over de zee, als ene wolk door de lucht vaart, en als duiven, vol verlangen naar haar te huis, tot hare vensters, 1) de openingen van hare verblijfplaatsen?

1) De Profeet richt nu den blik van Zion, van het land naar de zee. Hij vraagt wie daar komen aangevlogen, op snel zeilende schepen, vol verlangen om binnen Zion te komen, als de duiven vol verlangen zijn om hun woningen binnen te gaan. In het volgende vers geeft de Heere het antwoord. Het zijn de bewoners van de eilanden, van Europa, die vol hope en stille gelovige verwachting, alleen hun heil en zaligheid van den Heere, van Zion, van den God van Israël verwachten.

9. Ik zal het u verklaren, wie zij zijn; want, of ja, de eilanden, de verre landen der heidenwereld zullen Mij, hunnen Verlosser en Zaligmaker, verwachten, en de schepen van Tarsis, het uiterste einde van het eiland Europa (Hoofdstuk 23:10) vooreerst. Zij komen met haast, daar de vervulling van hun verlangen in den u bereiden toestand van heerlijkheid aanwezig is, om uwe kinderen, o Zion! van verre te brengen, hun zilver en hun goud met hen, tot den naam des HEREN, uws Gods, en tot den Heilige Israël's, dewijl Hij u heerlijk gemaakt heeft, om ook aan deze verheerlijking van Israël deel te hebben.

Onder Tarsis wordt ene grote Europese zeemogendheid verstaan. Ook deze zou de kinderen Israël's naar hun land voeren. De Engelsen rekenen zich dit Tarsis te zijn, en zo het ene dwaling is, het is nochtans ene schone dwaling; in zulk ene dwaling kan veel lieflijks liggen. Immers het is de schoonste eerezucht, welk een Christelijk zeevarend volk behoort te hebben. Engeland hoopt het alléén te zijn, maar ik hoop en wens, dat het ene verenigde Hollands-Engelse vloot mag zijn, die dat schone werk ten uitvoer brengt.

De schepen van Tartessus brengen nu niet alleen mee goud en zilver, maar ook nog een anderen schat; zij brengen zonen, dat is nieuwe zonen, die het begeren te worden, even gelijk vs. 4, vreemde belijders, die aan Zions voorrechten deel zoeken te verkrijgen.

10. En de vreemden, nadat zij zich tot u zullen bekeerd hebben, zullen uwe muren, de poorten van het nieuwe Jeruzalem bouwen, en a) hun koningen zullen u bij uwe herstelling dienen; 1) want in Mijne verbolgenheid heb Ik u geslagen, zodat gij lang als een puinhoop nederlaagt, maar in Mijn welbehagen heb Ik Mij over u ontfermd, zodat alles tot uwe herstelling moet medewerken.

a) Jes. 49:23.

1) Dit werd vervuld toen de koning van Perzië en de landvoogden der Provincies door zijn bevel Nehemia in het bouwen der muren van Jeruzalem hielpen en bijstonden. Daar moesten vreemden toe verwekt worden, om die muren van Jeruzalem op te bouwen, eer dan dezelve steeds in puinhoop zouden hebben moeten blijven. Ja, wie tot de Kerk niet behoren, kunnen nochtans voor haar een bescherming zijn. De grootste mannen moeten het niet beneden hun waardigheid menen te zijn de Kerk te dienen, maar blijde wezen dat zij een bekwaamheid en een hart hebben, om enigen dienst aan haar te bewijzen.

11. En uwe poorten zullen steeds openstaan, daar geen binnendringen van enigen vijand meer te vrezen is; zij zullen des daags of des nachts niet toegesloten worden, opdat men tot u inbrengt het heil het vermogen der Heidenen en hun koningen tot u geleid worden. 1)

1) Wie kan hier anders lezen den het verheven denkbeeld, hoe zich het Godsrijk van dag tot dag door den aanwas van vreemde volken vermeerderd? Nog altijd staan Jeruzalems poorten open; dag en nacht trekken er volken en koningen in.

De Profeet gaat ook hier over van het aardse tot het geestelijk Zion. De poorten van het geestelijk Zion zullen immer open zijn, gelijk de poorten van de vrijstad, opdat wie binnen hare muren zouden willen komen, niet verhinderd werden.

Over de laatste woorden heerst een groot verschil van gevoelen. Menen sommigen, dat hier gesproken wordt van gevangen koningen, die als overwonnelingen binnen Zion zouden worden geleid, anderen zijn van gevoelen, dat hier van vrijwillige gevangenen sprake is. Ook zijn er, en met hen verenigen wij ons, dat hier van koningen sprake is, die als aan het hoofd van hun volk binnen Zion zouden komen, om den Heere, den geestelijken Koning, den tol hunner hulde eerbiedig aan te bieden. Er is hier toch sprake van een gewillig zich begeven onder den scepter van Zions koning, terwijl in het volgende vers van hen gesproken wordt, die zich niet willen buigen, die Zion vijandig blijven en daarom zullen vergaan.

Zions koning zal worden aanbeden en gehuldigd, hetzij gewillig of gedwongen. Maar wie Hem niet, door genade gewillig gemaakt, leert eren, zal voor eeuwig omkomen.

12. Want zij weten wel, dat ieder volk en ieder rijk voortaan alleen kan bestaan door de onderwerping aan de gemeente van den God der openbaring en door de intrede daarin; het volk en het koninkrijk, welke u niet zullen dienen, die zullen vergaan, en die volken, die weigeren een en dezelfde God met u te aanbidden (Zach. 14:16 vv.) zullen gans verwoest worden.

13. De heerlijkheid van Libanon, zijne prachtige cederbomen, zal tot u komen, de dennenboom cipres, de beuke-, de plataan en de buksboom (Hoofdstuk 41:19) te gelijk, in schone lanen, om te versieren de plaats Mijns heiligdoms, en Ik zal de plaats Mijner voeten, den tempel, waar Ik, die den hemel aller hemelen bewoont, de voetbank Mijner voeten heb (1 Kron. 27:2), heerlijk maken 1). Ik zal er die bomen doen heenbrengen, die in koninklijke heerlijkheid de overige plantenwereld overtreffen, om de omgeving dezer plaats te versieren.

1) Deze trek is weer ontleend aan den luister van Salomo's heerschappij. Toen zond de koning van Tyrus de pracht van den Libanon, dat is, de kostbare cederen, en het dennenhout, om te bouwen den tempel des Heren, de paleizen des konings en zijne lusthuizen, en buiten twijfel ook vele kostbare gebouwen van bijzondere personen in Jeruzalem. In diezelfde heerlijkheid en luister zou zich ook Zion en het heiligdom vertonen in de dagen van Israël's herstelling

Hier is Zion het typisch middenpunt der geestelijk lichamelijke tegenwoordigheid van den God der genade, te midden van Zijn rijk op aarde, als de plaats der ware verbroedering.

14. Ook zullen, zich buigende, tot u komen, de kinderen dergenen, die u in hunnen overmoed onderdrukt hebben 1) daar zij gevoelen nu ontwapend te zijn, en diep betreuren wat zij u hebben aangedaan, en allen, die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten uwer voeten, zij zullen, doordrongen van het bewustzijn uwer grootheid, voor u ter aarde neervallen, en zij zullen, in plaats van de vroegere spotnamen u de u toekomende erenamen gevende, u noemen de stad des HEREN, het Zion van den Heilige Israël's. 2)

1) De onderdrukkers zijn van de aarde verdwenen, en nu komen de heidenen, ziende hoe de Heere God zijn volk heeft verhoogd, zich onderwerpen, en zich neerbuigen aan hun voetzolen om door hen gezegend te worden.

2) Niet alleen dat zij bij u zullen moeten komen smeken van wege hun eigene belangen, maar zij zullen u eer bewijzen. Zij zullen eindelijk overtuigd worden, dat gijlieden gunstelingen des hemels zijt en der bijzonder zorgende Goddelijke voorzienigheid.

15. In plaats en ter vergoeding daarvan, dat gij a) verlaten en gehaat zijt geweest, zodat niemand door u heenging, dewijl gij in puin laagt, zo zal Ik u stellen tot ene eeuwige heerlijkheid, zodat gij niet alleen in het algemeen, maar ook in uwe bijzondere delen prachtig zult zijn. Ik zal u stellen tot ene vreugde voor allen, van geslacht tot geslacht.

a) Jes. 49:19; 54:1, 6, 7.

16. En gij zult als rijke voeding tot uwen wasdom de melk der heidenen zuigen, die gaarne en gewillig hun levensmerg zullen geven, gelijk ene moeder die aan het kind in de moedermelk geeft, en gij zult de borsten der koningen zuigen, 1) daar zij er ene ere in stellen, uwe verplegers te zijn (Hoofdstuk 49:23), en gij zult weten ten gevolge dier verheerlijking, die u door Mijne genadige leiding boven alle heidenen en koningen ten deel wordt, dat Ik de HEERE ben, uw Heiland en uw Verlosser, de Machtige Jakob's (Hoofdstuk 49:23 en 26).

1) In deze verzen wordt verder de heerlijkheid en den zegen van het geestelijk Israël en het nieuwe Jeruzalem beschreven. Volken en hun koningen zullen het voeden, gelijk een moeder hare kinderen voedt met haar melk. Waarom? opdat het kind zal groeien en in levenskracht en levenssterkte toenemen. Zo zou ook, wat Israël van de volken ontving, dienen, opdat het zou uitbreken ter rechter- en ter linkerzijde en bloeien en groeien. Maar, opdat het niet aan eigen waardigheid werd toegeschreven, aan eigen verdienste en werk, volgt er onmiddellijk, dat dit alles zou geschieden, opdat Israël zou weten, dat de Heere, Zijn verlosser, de Machtige Jakob's zijn Sterkte en zijn Redder was.

17. Voor koper zal Ik bij het weer opbouwen van u, dat even prachtig, als duurzaam zal geschieden, goud brengen, en voor ijzer zal Ik zilver brengen, en voor hout koper, en voor stenen ijzer 1); en Ik zal uwe opzieners vreedzaam maken en uwe drijvers rechtvaardigen (liever: tot uwe opzieners den vrede en tot uwe verzorgers de rechtvaardigheid). De vrede zal in eigen persoon de plaats van overheid vervullen, en gerechtigheid de politie zijn.

1) Deze plaats is ene beschrijving van de gouden eeuw, gelijk wij gewoon zijn die te noemen. Evenals van Salomo's dagen (1 Kon. 10:21, 27) staat aangetekend, dat goud en zilver zo overvloedig waren, dat men geen gebruik maakte van mindere metalen, zo wordt met uitbreiding dezer leenspreuk, het nieuw Jeruzalem beschreven als gemaakt van fijn goud. (Openbaring 21:18).

Typisch met herinnering aan den tijd van Salomo, die hier in het algemeen als type voor ogen zweeft (vgl. 1 Kon. 10:21, 27). Soortgelijke denkbeelden onder andere typen vindt men Jes. 35:13. Het is de bedoeling van het hier gezegde mede te delen, dat Zion in het geheel in hoger en heerlijker toestand verkeren zal.

18. Er zal, gelijk bij zulk ene staatsinrichting van zelf spreekt, geen geweld meer gehoord worden in uw land, zodat nog enig geval zou voorkomen, dat de sterke op ruwe en onrechtvaardige wijze den zwakkere zou onderdrukken; verstoring noch verbreking zal in uwe landpalen zijn, er zal niets geschieden, waardoor verwoesting zou kunnen worden aangericht. Maar uwe muren zult gij Heil heten en uwe poorten Lof. 1) Het heil, u door God geschonken, zal u tot ene onverwinnbare beschutting zijn. De zegen, dien gij boven alle volken der aarde geniet, zal hun slechts toelaten, uwen grond met eerbied te betreden.

1) Zij heeft muren, maar in waarheid geldt het heil van haren God haar als onverwinnelijke ommuring. Zij heeft deuren, maar in waarheid waarborgt haar als alle zekerheid gevende en verfraaiende poorten, de eerbiedwaardige roem, waarmee Jehova haar bekleed heeft.

19. De zon zal u niet meer wezen tot een licht des daags, alsof gij dat nodige had; en tot enen glans zal u de maan niet lichten, dewijl gij dit niet meer behoeft. Gij zijt daarboven verheven. Maar de HEERE, dien gij in uwe onmiddellijke tegenwoordigheid hebt, zal u wezen tot een eeuwig Licht, en uw God tot uwe sierlijkheid 1) die al het donkere genoegzaam verheldert.

1) De zon en maan zullen niet meer uw licht zijn, dat is: Gods volk, wanneer zij Zijne gunst genieten en in het licht Zijns aanschijns wandelen, maakt van de zon en van de maan weinig werk, maar schoon die allen hun glans introkken, zouden zij toch vol troost en welgemoed in het licht des Heren wandelen kunnen.

Er zal noch zon noch maan wezen, maar de heilige plaats wordt van de alles overstralende verschijning van Gods tegenwoordigheid, onveranderlijk bestraald.

20. Uwe zon zal niet meer ondergaan, gelijk het in dezen tegenwoordige tijd geschiedt, en uwe naam zal des morgens, wanneer hare dienst als lamp in den nacht eindigt, haar licht niet intrekken; want de HEERE zal u tot een eeuwig Licht wezen en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen, 1) zodat het volstrekt geen nacht meer wordt (Openbaring 21:23 vv).

1) De Profeet blikte ook hier weer in de verre toekomst. De heerlijkheid der N. Bedeling wordt hem beeld en profetie van de voleindiging der eeuwen, van den volmaakten staat der Kerk. Geen zon- of maanlicht zal men meer behoeven, want de Heere zelf zal het licht, het eeuwig Licht zijn. Nu nog is er niet alleen op tijdelijk maar ook op geestelijk gebied, een voortdurende strijd tussen licht en duisternis. Zowel op natuurlijk als op geestelijk gebied vervangt de nacht de dag. Het is nu eens donker en dan weer licht. Ook te midden van de donkerste tijden is het wel niet geheel nacht, maar toch de Kerk kan vele tijden opnoemen, waarin het zonlicht niet meer gezien werd.

Hier voorspelt echter de Profeet den tijd, dat de strijd uit zal zijn, de strijd tussen duisternis en licht. De duisterheid zal eindelijk overwonnen zijn, en eenmaal breekt de tijd aan, dat er voor de Kerk geen donkerheid en duisterheid meer zal wezen, als de tijd der tijden is vervuld.

Dit wordt ook, in het volgende vers nader uitgewerkt.

21. En uw volk, dat in u woont, zullen allen te zamen rechtvaardigen zijn; allen zullen door het geloof de gerechtigheid deelachtig zijn en in gerechtigheid leven. Zij zullen, daar het om die reden niet meer tot een toestand van verbanning komt, in eeuwigheid de aarde, het land der belofte, Kanaän, erfelijk bezitten; zij zullen zijn ene a) spruit Mijner plantingen, ene gemeente, die door kastijdingen en genadebetoningen geheel is omgekeerd b) een werk Mijner handen, dat Ik door Mijne vrije genade tot stand heb gebracht, opdat Ik verheerlijkt worde, 1) dat dan ook geen vlek of rimpel aan zich heeft.

a) MATTHEUS. 15:13. b) Jes. 29:23; 45:11.

1) Het was door Gods genade, dat zij tot dezen geluksstaat bestemd waren; zij zijn de spruiten Zijner planting. Hij brak ze van den wilden olijfboom af en entte ze in den goeden olijfboom

in, verplaatste hen uit het land, toen zij nog tedere spruitjes waren in Zijne kwekerij, opdat zij, in Zijn hof op aarde nu geplant zijnde, in het kort in zijn Paradijs, in den hemel mochten worden overgebracht.

22. De kleinste zal door zulk een toenemen tot duizend worden, en de minste zal door buitengewoon grote en snelle vermeerdering tot een machtig volk worden. Ik, de HEERE, zal gelijk Ik gezegd heb, zulks te zijner tijd snellijk doen komen. Niemand twijfele dan, omdat de toestanden en omstandigheden nog van dien aard zijn, alsof ze nooit tot werkelijkheid konden komen.

Welke geheimenissen der vernieuwing hier nog verborgen liggen, wie zal zulke verklaren vgl. Openbaring 21:23 ! Men heeft zich hier evenzeer te hoeden voor eenzijdig geestelijke als voor grof zinnelijke opvatting. Alles zal wezen, leven zijn en zijne gestalte hebben, maar anders dan thans.

Allerheerlijkst zegel op zo vele heerlijke beloften! Zonder deze verzekering zou er in dit alles, ene zekerheid en gene ware vertroosting zijn. Te Zijner tijd. Het kan zich lang laten wachten maar eens komt het zeker. Het heeft een bepaalden tijd. Snellijk. Beslissende dingen hebben ene lange voorbereiding, maar ene snelle uitvoering. Wij moeten er ons te voren in verdiepen met onze gedachten, de tijden vooruitlopen, en ons gemeenzaam maken met het denkbeeld: Christus komt. Hij zelf heeft gezegd: "Zie Ik kom haastelijk, terwijl Hij in Zijne gelijkenissen meermalen de gedachte, of het woord in het hart of in den mond der op Hem wachtenden legt: De Heer vertoeft te komen. God handelt altijd zo. Ook bij ons gaat de ene dag en week, en maand en jaar na den anderen voorbij, en het is alsof alles zo blijven zal, en het blijft ook alles zo, maar tot wanneer? Tot aan het einde; dan komt de dood, en maakt op eens en met de snelheid van een ogenblik een einde aan al die voorbereidingen, en dan is de dagelijkse eentonige loop en omloop des levens afgebroken, beslissend afgebroken. En de heerlijkheid, de vervulling van al Gods beloften vangt aan voor allen, die geloven, tot welken ook wij door Gods genade wensen te behoren.

Vs. 18-21. Wij werpen een blik in 't inwendige der stad. Er woont daarin een volmaakt geslacht, rechtvaardigen, heiligen; daarom is ook van gewelddadigheid voortaan geen sprake meer, noch van vernieling en verwoesting binnen hare grenzen. Heil worden de muren genoemd, en roem de poorten. Maar gewis niet zozeer in dien zin, dat God den muren heil, en den poorten roem aanbrengt, maar veel meer, dat uit de muren der stad hen uitgaat, en de roem van God uit hare poorten verkondigd wordt. En nu treedt ons in de belofte zo recht het volle licht der geestelijke betekenis onzer profetie voor ogen. De Godskennis in het nieuwe Jeruzalem is herder en klaar, van een zo onvervalst licht, dat in den glans dezer inwendige verlichting de stad gene zon en gene maan meer behoeft. Dat is wel poëzie, maar uit hare schitterende inkleding blinkt de zon der eeuwige waarheid van het denkbeeld (vgl. Openbaring 21:23; 22:5). Wanneer reeds in 't begin dezer glansrijke profetie de schildering des profeets met een wonder van licht overgoten was, zo wordt dit hier het sterkste, en heerlijkste en reinste, dat van de inwendige heiliging der bewoners van 't nieuwe Jeruzalem kan gezegd worden. Op de lieflijkste wijze maakt de profeet van het zo gebruikte beeld ene nieuwe toepassing. Eeuwig zal het licht der vreugde in de Godsstad stralen. God zelf zal

immers daarin de zon zijn, die nooit ophoudt te schijnen. Is echter het licht van Israël's Heilige tot inwendig levenslicht Zijner belijders geworden, zo is het ook de onuitputtelijk bron van de vreugde des Geestes. Voorbij zijn de dagen der treurigheid. De inwoners van 't nieuwe Jeruzalem zijn louter rechtvaardigen en zaligen, want wij lezen dat zij voor eeuwig het land zullen bezitten; het is het land van zaligen Godsvrede, het hemelse vaderland. Welk een zaad schiet op in dit nieuwe Jeruzalem! 't Is een zaad Gods, spruiten, die de Heere met Zijne eigene hand geplant heeft. Wij bemerken wel, dat de blik des profeets hier tot den versten afstand doordringt. Ten slotte evenwel de troostvolle evangelische belofte: "De nederige zal verhoogd, de kleinste zal de grootste worden. " De gemeente des nieuwen Jeruzalems, van den toekomstigen Godsstaat, wordt naar uitwendige maat geteld en gemeten, maar daar geschiedt de schatting naar ene innerlijke waarde, naar die der levende Godskennis en zedelijke volmaking.

Kom, Heere Jezus, vervul van Uwe beloften, antwoord op de gebeden van Uw volk, verhaast het gelukkige tijdperk dat Gij ons geleerd hebt te verwachten. Laat de roem en lof van den Heere, onzen God de aarde geheel vervullen, opdat Uwe dienstknechten verblijd mogen zijn en zich verheugen, en U eer geven, die leeft en regeert met den Vader, en den Heiligen Geest, één God, ene wereld zonder einde, Amen.

HOOFDSTUK 61.

HET PROFETISCHE AMBT VAN CHRISTUS. VREUGDE DER KERK.

IV. Vs. 1-11. De vierde rede. Vroeger sprak de Heere zelf en maakte Hij Zijne genadige raadsbesluiten over Israël zelf bekend. Nu treedt Hij sprekende op, dien de Heere tot Middelaar van Zijn raadsbesluit geroepen heeft. Hij is dezelfde knecht Gods, die ook in Hoofdstuk 49:1 vv. 50:4 vv. Zijne roeping als Heiland voorstelde en de ervaringen in Zijn dienstwerk voorzegde. Nadat Hij in de volheid der tijden verschenen was heeft Hij uitdrukkelijk verklaard, dat onze plaats van Hem gezegd was (Luk. 4:16 vv. Daarom mag de mening der Joodse Schriftverklaarders, alsof de Profeet hier van zich zelve sprak, door Christelijke Schriftverklaarders niet worden herhaald, terwijl bovendien wetenschappelijke gronden haar tegenspreken. Deze Knecht des Heren, uitgaande van den toestand van ellende en druk, waarin het volk van Israël zich bevindt, als de tijd der verlossing komt, kondigt in de eerste plaats Zijne profetische werkzaamheid aan, tot welke de Heere Hem geroepen en toegerust heeft. Hiermede begint het jaar der genade, dat inderdaad en in waarheid een jaar der vrijlating wordt. Hij verklaart echter niet nader, waardoor die aangekondigde verlossing zal worden teweeggebracht, maar plaatst zich aanstonds aan het einde der tijden, wanneer de volbrachte verlossing hare gezegende vruchten voor Israël zal gebracht hebben. Hij toont aan, wat Israël voor de wereld zal zijn en in welke verhouding de bekeerde heidenen van hun zijde tot Israël zullen staan, aan het slot vat hij dit in ene gelijkenis te zamen.

1. a) De Geest des Heren HEREN (Hoofdstuk 50:5), is op Mij

1) Zijnen Knecht (Hoofdstuk 42:1), daar Hij als ene blijvende bezitting op Mij is nedergedaald (Hoofdstuk 11:2. Luk. 3:22), en daarom is die geestelijke olie op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft tot Zijnen Profeet (Hand. 10:38). Hij heeft Mij geroepen om een blijde boodschap 2) te brengen den zachtmoedigen 3), den ellendigen, den gebogenen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen 4) vrijheid van hun boeien uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis 5) waarin zij tot hertoe lagen.

a) Luk. 4:17-20.

1) Hiermede belooft Jesaja, dat er na de ballingschap nog getuigen van de genade Gods zullen zijn, om het volk van den ondergang en de schaduwen des doods terug te brengen, en de door zo vele rampen gedrukte Kerk, door de kracht des Geestes te herstellen. Daar er echter die verlossing alleen in den naam en op gezag van Christus voorzegd mocht worden, gebruikt de Profeet den eerste persoon en voert Christus als het ware sprekend in om het gemoed der vrezenden alzo des te krachtiger tot een goed vertrouwen op te wekken.

Intussen staat het vast, dat deze woorden alleen op Christus kunnen toegepast worden en wel om twee redenen. Vooreerst, omdat Hij alleen met de volheid des Geestes begiftigd is, om getuige en afgezant van onze verzoening met God te zijn. Vervolgens omdat Hij alleen door de kracht Zijns Geestes het goede dat hier beloofd wordt, tot stand brengt en voltooit.

2) Indien daar in het profetische woord ene plaats was, aan welker klank en toon de eerbiedige en gelovige Israëliet merken kon, dat de profeet niet van zich zelve, maar van een ander sprak, en Hem, den Messias, verkondigde, het was voorzeker deze. Wat de Knecht des Heren, van den Geest des Heren aangegrepen, hier uitspreekt, kan hij niet uitspreken dan door, zeker niet willekeurige vereenzelviging van zijn voorbeeldigen persoon met het Goddelijk voorbeeld, den volmaakten Knecht des Heren van Zich zelve getuigt, met de hoogste waarheid en in de volkomenste volheid van betekenis en kracht ook in zijne mate waar is van Zijn profeet, die in zijne eigene roeping de roeping van den Messias kan voorgevoelen, gelijk de Messias de Zijne in die van den profeet afspiegelt. Ja, de Messias zelf, de Gezalfde bij uitnemendheid, de Gezalfde door de Heiligen Geest en dat niet met mate, spreekt hier door den mond, en niet slechts door den mond, maar door den persoon van Jesaja, den mens Gods, door Gods Geest gedreven. Hij spreekt van Zijne zalving door den Geest des Heren HEREN; van Zijne zending van den Heere, om te doen, om uit te roepen, om te beschikken, om te geven, wat niemand dan Hij doen, uitroepen, beschikken, geven kan; Hij spreekt er van als machthebbende, en niet slechts als de profeten. Hoe heerlijk klonk dit Messias-woord voor Israël in de dagen der benauwdheid, der verwachting, der ballingschap; hoe heerlijk alle eeuwen van verdrukking en verwachting door! Welke denkbeelden deed het opvatten van Zijn persoon en rijk, als zij Hem zien zouden in de heerlijkheid Zijner volmaaktheid, om aan Israël te doen, gelijk Hij gezegd had.

3) Deze zijn niet zozeer de rechtvaardige liederen, want de zachtmoedigheid kan ene natuurlijke gemoedsstemming zijn, maar de verootmoedigen, vernederden, overtuigen. Toen Paulus zei: Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? was hij een zachtmoedige; te voren was hij een hooghartige.

Letterlijk staat er: zij die alles te dulden hebben, d. w. z. de ellendigen, de gebogenen. De blijde boodschap is, dat er een einde komt aan het leed, aan de ellende, dat de dagen van strijd en verdrukking voorbij zijn en zullen plaats maken voor die van verlossing en uitredding.

4) Hij, die niet doen kan wat hij wil om zich zelve te bevrijden, is een geestelijk gevangene, en zulke gevangenen zijn we allen. Christus biedt ons de vrijheid aan: Dien de Zoon vrijmaakt is waarlijk vrij. Doch tot welke vrijheid maakt Hij vrij? Om te kunnen doen wat men wil? Neen dat is de vrijheid, die zich de duivel neemt, ene vrijheid in ene eeuwige keten. Christen maakt ons vrij om alles te willen en te doen wat God wil en doet, en dat ja, dat is ene waarlijk Goddelijke vrijheid, ene vrijheid in God, in ene eindeloze ruimte.

5) Geheel Zijn drievoudig ambt wordt hier meegedeeld. Niet alleen is Hij Profeet om een blijde boodschap te brengen, maar ook Priester om door den balsem van Gilead, dien Hij verwerft en aanbrengt de hartewonden, door de zonde geslagen, te genezen. En niet alleen Priester, maar ook Koning, om gevangenen in vrijheid heen te zenden; om de koperen boeien te verbreken en de ijzeren deuren te openen.

2. Om uit te roepen het jaar van het welbehagen, het jaar der genade des HEREN, 1) voor afgebeeld door het Oud-Testamentische jubeljaar (Lev. 26:8 vv.), en den dag der wraak onzes Gods 2) over alle vijanden, die Zijn volk zo lang hadden gevangen gehouden en verdrukt; om

alle treurigen te troosten, 3) die door de straffen over Israël zijn verootmoedigd, en door den langen duur daarvan diep ter neer zijn geslagen (Hoofdstuk 57:15; 66:10. MATTHEUS. 5:4).

1) Paulus noemt dat tijdstip (Gal. 4:4) de volheid des tijds, om de gelovigen te leren, niet nieuwsgierig te vragen naar hetgeen er dan moet volgen, maar in het welbehagen Gods te berusten en hen te doen genoeg hebben aan dat ene, dat het heil in Christus geopenbaard is, toen God dat goeddacht.

2) Ene toespeling op het jubeljaar, waarin alle dienstbaarheid ophield en alles afgewisseld werd en tot zijn oorspronkelijken eigenaar terugkeerde, waaronder alles vrij en nieuw werd. Merkt op: tegenover het jaar van het welbehagen des Heren staat de dag der wraak.

3) Wel ziet dit, dat spreekt van zelf, op de treurenden in Israël, maar dan ook op alle treurigen, op alle treurenden over de zonde en over de schuld, welke zij bij God hebben. Hij troost als Profeet. Hij troost, als Priester. Hij troost als Koning Hij komt met de boodschap van vrede en verzoening. Hij past de kracht van Zijn bloed, door zijn Geest, op de schuldige zielen toe. Hij komt als Koning, door niet alleen een aanvankelijke maar een volkomen verlossing te schenken, door eenmaal volkomen te bevrijden van alle banden, waarmee Satan de zielen had gebonden.

3. Om den treurigen Zions te beschikken, dat hun op het hoofd gegeven worde sieraad voor as, 1) (Deut. 14:2), vreugdeolie (Ps. 45:8) voor treurigheid, waarbij het zalven nagelaten is (2 Sam. 14:2. Dan. 10:3), het gewaad des lofs voor enen benauwden geest, bij welken zij in zak en as hebben gewandeld (1 Kon. 21:27). Dit heeft Hij gedaan, opdat zij, wanneer het Evangelie zijne werking aan hen tot hun rechtvaardiging en heiliging heeft volbracht, genaamd worden eikenbomen, Terebinthen, der gerechtigheid, die in de kracht der hun geschonkene gerechtigheid zo vast en zo welig groeiende als eikenbomen staan, ene planting des HEREN, opdat Hij verheerlijkt worde, 2) als wiens hand ze geplant heeft, om eer van hen te verkrijgen (Hoofdstuk 60:21).

1) As, och wat is het anders, dan het geheel verteerde, het geheel opgegane, het ganselijk niets meer zijnde voor Hem, die uwe zielen doorschouwt. As is het geheel uitgevuurde, het kille, het dorre.

En zo nu moeten de zielen zijn, zal Jezus ze met zijn geestelijk sieraad omhangen.

Sieraad, paarden, robijnen! Maar voor as. Niet dus, voor wat nog onverteerd, zich zelf op het altaar werpt.

Niet ook voor wat slechts half verteerde.

Zelfs niet voor wat nog glimt, nog smeult en dus nog vonken kan, maar voor wat as en niets dan as is.

2) Wij hebben hier de sterkste tegenstellingen.

As behoorde bij treurenden. Wie as op het hoofd had, beleed daarmee dat hij van alle vrolijkheid gespeend was, den omgang met anderen meen, en zich terugtrok in de stille eenzaamheid, volkomen het beeld van den winter vertonende. Tegen as op het hoofd wordt hier gesteld, sieraad, dat is een diadeem, het teken der ere, der blijdschap, van waardigheid en aanzien. Voor wie derhalve de as weggenomen, en aan wie de diadeem op het hoofd werd gedrukt, hem werd daarmee eer en heerlijkheid geschonken, uit de duisternis van treurigheid en droefheid, van verwerping teruggebracht in het licht der blijdschap en ere.

Dit zelfde geldt ook van de treurigheid en vreugdeolie. Wie treurig was, liet na zich te zalven, maar hier wordt hem olie, en wel olie der vreugde gegeven, opdat de klaagzang der ellende zou plaats maken voor het loflied der blijdschap.

En dan eindelijk het gewaad, de mantel des lofs, tegenover een benauwden geest.

Wie bedroefd van ziele, wie benauwd van geest is, heeft geen stof tot lof. Alles blikte hem even somber en donker tegen. Maar hier wordt gesproken van lof, als van een mantel, van een gewaad, waarmee hij bekleed zal worden, opdat de bezorgdheid, de bedruktheid, de benauwdheid zou wijken, en het alles bij hem vergeten en het blijdschap zou zijn.

Het gevolg daarvan wordt daarop geschetst, n. l. opdat zij eikenbomen, of liever terebinten, die altijd groen zijn, zouden genaamd worden, ene planting des Heren.

Niet een planting van zich zelf. Want neen, niet zij zelf hadden zich die gehele herschepping doen ondergaan, maar de Heere God, en wel met het doel, opdat Hij zelf in en door Zijn eigen werk zou verheerlijkt worden.

Alles wat door het vlees geworden Woord wordt en is gedaan het is, opdat de Drie-enige God er door verheerlijkt worde.

4. En zij zullen, ten gevolge hunner eigene inwendige vernieuwing door het Evangelie a), de oude verwoeste plaatsen, ook aan gene zijde van de grenzen van hun land, bouwen, de vorige verstoringen weer oprichten, en de verwoeste steden vernieuwen, die verstoord waren van geslacht tot geslacht.

a) Jes. 58:12.

Deze overgang van de geestelijke tot de nationale behoeften van Israël zon volstrekt onverstaanbaar en onverklaarbaar zijn, indien wij niet wisten, dat het ingaan van de volheid der Heidenen gelijktijdig plaats zal vinden met de wederaanneming van Israël en zijnen wederkeer tot wederopbouw der verwoeste plaatsen. Ten gevolge van de bekering en wederkering van Israël zal de uitstroming van het licht des Evangelies over de gehele wereld plaats hebben.

5. En uitlanders zullen in uw eigen land, o Mijn volk! op de weiden staan, en uwe kudde weiden, de bezigheden van het dagelijks leven voor u verrichten, en vreemden zullen uwe akkerlieden en uwe wijngaardeniers zijn.

6. Doch gijlieden zult te midden der volkeren zijn, wat Aärons geslacht in het midden van Israël was, en op de hoogte uwer eigenlijke bestemming worden geplaatst (Exod. 19:6); gij zult a) priesters des HEREN heten, men zal u van de zijde der Heidenen, dienaren onzes Gods noemen; gij zult het vermogen, het tijdelijke goed der Heidenen eten, daar gij ze met uwe geestelijke goederen hebt rijk gemaakt (Rom. 15:27), en in hun heerlijkheid, wat groots zij vroeger boven u gehad hebben, zult gij u beroemen.

a) 1 Petrus 2:5, 9. Openbaring 1:6; 5:10 enz.

1) Alle gelovigen worden tot koningen en priesters gemaakt, onzen Gode, en zij behoren zich bovenal in hun godsdienstige verrichtingen, en in hunnen gansen wandel zo te gedragen, met de Heiligheid des Heren op hun voorhoofden geschreven, opdat men hen terecht noemen moge de Priesters des Heren.

7. Voor uwe dubbele schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel 1); in vreemde landen moesten zij treden (Ps. 137:1 vv.); daarom zullen zij in hun land erfelijk het dubbele bezitten (Hoofdstuk 40:2); zij zullen eeuwige vreugde hebben.

1) In het Hebr. Thagath boschthekem mischnèh. Beter: In plaats van uwe schaamte een dubbel, en dan verder: in plaats van uwe schande zullen zij juichen over hun deel. Het tweede gedeelte verklaart het eerste. De betekenis is dat al wat vroeger geleden is op veelvuldige wijze zal vergoed worden.

8. Want Ik, de HEERE, zo zegt Hij, wiens Knecht tot hiertoe heeft gesproken, terwijl Hij zelf verder het woord voert, heb het recht lief, en herstel het, waar het is geschonden, gelijk de Heidenen dat omtrent Israël deden (Hoofdstuk 47:6). Ik haat den door in het brandoffer, 1) alle geveinsdheid in den godsdienst, en Ik zal geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn daar dit aan Mijn zo hevig verdrukt volk ook het loon in des te grotere vreugde aanbrengt, en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, zodat Ik niet meer op hen zal toornen, noch hen zal schelden (Hoofdstuk 54:9 vv.).

1) In het Hebr. Sonee gazeel beolah. De Septuaginta vertaalt derhalve: Ik haat den door uit ongerechtigheid. En dit kunnen ook de woorden in den grondtekst betekenen: Ik haat den door in ongerechtigheid. Want wel kan hier het laatste woord brandoffer betekenen, maar ook ongerechtigheid = Awelah.

De Heere wil dan zeggen, dat Hij niet wil dat Israël van de Heidenen op onrechtvaardige wijze zal nemen, en dat Hij er daarom voor zal zorgen, dat deze vrijwillig hun schatten Israël zullen brengen, gelijk ook vroeger geschied is, bij den uittocht, toen de Egyptenaren vrijwillig hun goed brachten en Israël aldus de Egyptenaren beroofde.

9. En hun zaad zal onder de Heidenen bekend worden, men zal het kennen aan de heerlijkheid, die Ik als een stempel op hen zal drukken, en hun nakomelingen zullen onderscheidingsteken der ere bezitten in het midden der volken; allen, die hen zien zullen, zullen hen kennen, want bij den eersten blik zal men de kentekenen van den stand hunner grootheid opmerken, en zien dat zij zijn een zaad, dat de HEERE, in geheel bijzondere mate en boven alle geslachten der aarde gezegend heeft. 1)

1) God zal hiervan de ere hebben. Want elk zal dat aan Gods zegen toeschrijven; allen, die hen zien, zullen zoveel goddelijke genade in hen, en zulke doorslaande bewijzen van Gods gunst jegens hen bemerken, dat zij zullen erkend worden het zaad te zijn, hetwelk de Heere gezegend heeft en nog zegent. Want het sluit beiden in.

10. Ik ben zeer vrolijk in den HEERE; mijne ziel verheugt zich in mijnen God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, mij dat hen in zo rijke mate laten ondervinden, dat het mij omgeeft, als de klederen het lichaam. Den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, Hij heeft Mij met Zijne gerechtigheid zo omgeven, dat Ik er geheel door beschermd ben (Hoofdstuk 1:27), even als een mantel tegen de koude bedekt; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad (vs. 6) versiert, en door den tulband, waarmee hij het hoofd omgeeft, een priesterlijk aanzien (Exod. 29:9; 39:28) verkrijgt (Hoogl. 3:11), en als ene bruid zich ten dage der bruiloft versiert met haar gereedschap.

Het is het antwoord der kerk op de beloften van God. Zij toont er mede, dat zij die vreugde bezit, welke ook Paulus zozeer aanprijst. Hare vreugde ligt in haar vrijen toegang tot God. Zij gelooft Gods genadewoord: alles is het uwe, en zegt: Amen. Ja, alles is het mijne! Wij moeten de genadegiften mijnen, ons zelve toe-eigenen; want dit is ons leven; het laten liggen der goddelijke beloften is de dood. Wij moeten God met de armen des geloofs omvatten en omvat houden; of wij hebben niets. Want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils. Bekleed. Ene eenvoudige maar veel zeggende uitdrukking De mens mag sedert zijn val niet naakt voor God verschijnen, hij moet naar lichaam en ziel gekleed zijn. De kleding is dan ook zodanig vereenzelvigd met den mens, dat wij hem buiten zijne kleding nauwelijks kennen. Wij arbeiden, wandelen slapen, in een woord wij doen alles, wij leven in onze kleding. Zo moet het ook in het geestelijke zijn. Wij moeten niet naakt bevonden worden. Wij moeten in den geest en naar de ziel bekleed zijn met de klederen des heils. Den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, der gerechtigheid van Christus; want de Schrift kent gene andere gerechtigheid voor den mens, den zondaar. Met enen mantel kan men zich geheel omwikkelen. Ook is de mantel een overkleed. Dit kleed en de klederen des heils maken de gehele kleding uit. Gelijk een bruidegom zich met priesterlijk gewaad versiert met haar gereedschap. De Schrift kent den bruidegom en de bruid het sierlijk feestkleed toe, als beiden voegende, maar evenzo, ja nog meer dan die beiden, moet zich ook de gelovige geestelijk versieren als zijnde een dienaar of ene dienaress van den Heere, van wiens huis alleen heilichheid het sieraad is.

Over wie die Ik is, wordt verschillend gedacht. Zijn er velen die van mening zijn, dat hiermede de Kerk sprekende wordt ingevoerd, anderen zijn van gevoelen, dat het is de Knecht

des Heren, Christus Jezus, maar sprekende in den naam van de Kerk des N. Verbonds. Beide opvattingen kunnen tot hun recht komen.

11. Want, zo zegt nu weer de Knecht des Heren, Zich nader verklarende omtrent het gevolg van Zijne evangelieprediking op aarde, gelijk de aarde hare spruit van allerlei aard (Gen 1:11 v.) voortbrengt, en gelijk een hof, een met vlijt bebouwde grond, hetgeen in hem gezaaid is doet uitspruiten, also zal de Heere HEERE, die voor de volken tot een akker, en voor Israël tot een hof wordt, om aan beiden te geven, wat Zijn raadsbesluit inhoudt, gerechtigheid en in 't bijzonder voor Israël als het uitverkoren volk lof doen uitspruiten voor al de volken, gelijk in vs. 9 nader is aangewezen.

Het moge een tijdlang winter zijn in de kerk, dat deze zegeningen niet gezien worden, er zal een lentetijd komen, wanneer door de levenwekkende stralen van de naderende Zon der gerechtigheid alles zal opbloeien. Zij zullen zich verre verspreiden en uitschieten voor het oog aller volken; de grote zaligheid zal openbaar en bekend worden, de einden der aarde zullen het zien. (HENRY en SOORT).

Laat ons ernstig bidden, dat de Heere die gerechtigheid onder ons doe voortkomen, welke de uitnemendheid en heerlijkheid der Christelijke belijdenis uitmaakt. Door blijdschap in de rechte wegen Gods moeten wij den groten laster zoeken uit te wissen, dat zij die het Evangelie geloven, somber en lastig zouden zijn. Niemand heeft zulke bronnen van vreugde en lof, als de geliefden des Heren, want zij verwachten de heerlijkheid en de eer en het eeuwig leven.

HOOFDSTUK 62.

DE HEERLIJKHEID VAN DE KERK DES NIEUWEN TESTAMENTS.

V. Vs. 1-12. De vijfde rede. In 't vorige hoofdstuk had de Knecht des Heren het begin en het einde van Zijne verlossende werkzaamheid ten opzichte van Israël als in een beeld voorgesteld, zonder hetgeen tussen die beide lag aan te stippen. Hier spreekt de Heere zelf, en betuigt Hij, welk ene staat van rechtvaardiging en verheerlijking Hij aan het einde der ontwikkeling van Zijn rijk op aarde aan Zijn Zion, de heilige stad Jeruzalem, had toegedacht. Hij wil dan ook, om Zich voortdurend aan het woord Zijner belofte te laten herinneren, zodat het noch aan de ene, noch aan de andere zijde in vergetelheid kan geraken, Jeruzalem wachters bestellen op Zijne muren, en niet rusten totdat het waarlijk tot dien heerlijken staat gekomen is. Zozeer is voor den Heere die toekomst als tegenwoordig, dat Hij ze reeds als aanwezig beschouwt, en reeds nu Zijn Woord en Zijne dienaren en de namen voor Zijne gemeente en Zijne stad laat horen.

1. Om Zions wil, omdat het Mijne uitverkorene gemeente is, zal Ik 1) niet zwijgen, de prediking van Mijnen mond niet laten ophouden, en om Jeruzalems wil, omdat het Mijne heilige stad is, zal Ik niet stil zijn, niet ophouden te werken; totdat hare gerechtigheid voortkome als een glans, waarmee des morgens de zon den nacht doorbreekt (Hoofdstuk 60:1 v. Spr. 4:18), en haar heil als ene fakkel, die brandt, en door haar schijnsel zo ver het reikt, de duisternis verdringt.

1) Wie die Ik is, is uit vs. 6 niet onduidelijk op te maken. Niet de Profeet, zoals sommigen menen, ook niet de Knecht des Heren, maar Jehova zelf. Hij spreekt hier op bijzondere wijze door den Profeet, tot bemoediging en vertroosting van Zijn volk, van Zijn Zion. Zion is Hem dierbaar. Hij heeft Zion lief gehad vóór de grondlegging der wereld. Hij zal niet rusten totdat het volkomen deelt in het volle heil, hetwelk Hij voor haar heeft beschikt.

De zaligheid en heerlijkheid van Zijn volk is het eigen werk des Heren.

2. En de Heidenen zullen uwe gerechtigheid zien, zo ver zal zich de glans daarvan uitstrekken, en alle koningen zullen uwe heerlijkheid aanschouwen, als dit alles, wat zij heerlijks menen te bezitten, in de schaduw stelt, en gij zult, daar uw oude naam niet meer bij uwen nieuwen toestand past, met enen nieuwen naam genoemd worden, welken des HEREN mond, daar Hij alleen een naam weet te vinden, die u toekomt en u verheerlijkt, uitdrukkelijk noemen zal, gelijk Hij eens aan Abraham en Jakob enen nieuwen naam gaf (Gen. 17:5 en 15 v. 32:27 v. Jes. 65:15. Openbaring 2:17).

3. En gij zult, om uwen nieuwen toestand reeds nu door ene gelijkenis voor te stellen, ene sierlijke kroon zijn in de hand 1) des HEREN, en een koninklijke hoed der aarde in de hand uws Gods.

1) Uitdrukkelijk staat er in de hand, niet, op het hoofd. Waarom? Een kroon op het hoofd van iemand vermeerderde zijn heerlijkheid. Juist de kroon stempelde een persoon tot koning. De

kroon vermeerderde, toonde de heerlijkheid van den koning. Dit geldt niet van Zion. De heerlijkheid des Heren is een volkomen heerlijkheid. Alle zaligen zamen kunnen de heerlijkheid Gods met niets vermeederen. De heerlijkheid Gods, zonder en met de gelovigen, is even volkomen.

Haar waar hier nu staat, in de hand, daar mede drukt de Heere het uit, dat Hij zelf altijd door bereid zal zijn, om de heerlijkheid van Zion te volmaken en te bevestigen. Hij werkt, opdat Zion een gekroond volk, dat is een koninklijk Priesterdom moge zijn.

De Profeet ziet ook hier dus weer, welke heerlijkheid Zion in de toekomst zal genieten.

4. Tot U zal niet meer, gelijk tot hiertoe, gezegd worden: De verlatene, en tot uw land zal niet meer gezegd worden: Het verwoeste (Hoofdstuk 60:15); maar gij zult genoemd worden, gelijk Hizkia's gemalin (2 Kon. 21:1), Hefzibah, d. i. Mijn lust is aan haar, aan Jeruzalem, en uw Land: Beolah d. i. het getrouwde; 1) want de HEERE heeft enen lust aan u, aan de inwoners, d. i. Hij wil het op nieuw en talrijk bevolkt hebben, en uw land zal getrouwd worden. De Heere zal Zijne kerk niet meer laten zijn als ene vrouw, die van haren man verlaten is, Hij zal haar aannemen niet alleen, maar de begunstigde doen zijn.

1) Men hoede zich er voor, om dit vers als een vervolg te beschouwen van vs. 2b. In vs. 2 wordt van een nieuwen naam gesproken, waardoor haar wezen zou worden aangeduid. Hier en elders wordt gesproken hoe Zion zich openbaren zal, als het dien nieuwen naam heeft ontvangen. Tot nu toe was Zion verlaten en verwoest, dewijl de Heere haar voor een wijle aan haar zelf en aan de vijanden had overgegeven. Maar de tijd der schijnbaar gehele verlating zou ten einde spoeden. De Heere zou zich weer harer ontfermen en het openbaar maken, dat de verbondsbetrekking niet was verbroken, maar de breuk weer was geheeld.

5. Want, gelijk een jongeling ene jonkvrouw trouwt, also zullen uwe kinderen, namelijk de nieuwe bewoners u trouwen; en gelijk de bruidegom vrolijk is over de bruid, also zal uw God, als waart gij Zijne eerste liefde, over u vrolijk zijn 1) (Zef. 3:17).

1) Hij zal zijn vermaak scheppen in Zijne Kerk; gelijk een bruidegom verheugd is over zijn bruid, zal Zijne verbintenis met haar, en hare genegenheid tot Hem, Hem zeer aangenaam zijn. Zo zal uw God over u vrolijk zijn met blijdschap. Hij zal zwijgen in Zijne liefde tot u. Dit is zeer toepasselijk op de liefde, die Christus tot zijne Kerk heeft, en het vermaak dat Hij in haar neemt, welk zo helder in Salomo's Hooglied doorstraalt, en in den hemel zal volmaakt zijn.

6. O Jeruzalem! Ik heb in de profeten, die Ik u schenk, wachters op uwe muren 1) besteld, die geduriglijk al den dag en al den nacht niet zullen zwijgen, des daags lerende en des nachts biddende (Luk. 21:27. Hand. 20:31. 1 Tim. 5:5 O gij, zo zeg Ik, de profeet, derhalve gij, die des HEREN doet gedenken, die gedurig Hem hebt te herinneren, gunt u gene rust, daar volbrengt getrouw Mijne roeping; laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen, zodat de goddelijke belofte als het ware zou inslapen.

1) De stad wordt hier weer als herbouwd en de muren als hersteld beschouwd. De Profeet wist dat de Heere zijn Zion niet eeuwig gram zou zijn. En niemand anders dan de Heere zelf wordt hier sprekend ingevoerd. Hij is het die Zijne wachters, die Zijn profeten en dienaren uitzendt om van Hem te getuigen, om Zijn Woord te openbaren, om boodschappers van de blijde boodschap des heils te zijn.

Zij, deze wachters, krijgen hier den ook de vermaning om niet te zwijgen, om zonder ophouden te roepen. De Kerk mag niet rusten aler overal en alom het Evangelie der zaligheid is gepredikt, en de Kerk, zich heerlijk als een lof op aarde openbare.

Met vs. 6b begint weer de rede van den Profeet.

7. En zwijgt niet stil voor Hem, maar herinnert den Heere onophoudelijk aan Zijne belofte, roept tot Hem dag en nacht (Luk. 18:1 vv.), totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem volgens zijne bestemming (Hoofdstuk 61:11) stelle tot een lof op aarde.

Jehova schenkt aan het herstellende Jeruzalem getrouwe profeten, die Hij, opdat zij verre zouden kunnen zien en verre gehoord worden, op de muren der stad plaatst. Van daar gaat dag en nacht tot Jehova hun smeking op voor de heilige stad, die hun ter bescherming is gegeven, en hun getuigenis tot de wereld rondom. Want nadat Jeruzalem weer is opgestaan en bevolkt, is dit het doel, dat verder moet nagejaagd worden, dat Jehova de nieuw gestichte inwendig groter make, en uitwendig tot middelpunt en ereplaats make, gelijk haar die toestemming is gegeven. Zulke profeten na de ballingschap waren Haggai, Zacharia en Maleachi. Haggai staat op Jeruzalems muren en verkondigt de heerlijkheid van den tweeden tempel boven den eersten. Zacharia wijst van Jozua en Zerubbabel op den spruit van Jehova, die in één persoon priester en vorst is, en den waren tempel Gods bouwt. Maleachi voorzegt het komen van den Heere tot Zijn tempel, en het opgaan van de Zon der gerechtigheid. Onder de ogen van deze profeten verhief zich op nieuw de stad Gods; zij staan op hare tinnen en zien van daar in hare heerlijke toekomst, en doen die komen door het woord van hun getuigenis.

Wel wordt Jeruzalem, de hoog gebouwde stad, onder de heidenen geprezen, maar nog steeds waken wachters over hare muren, en roepen en bidden en laten den Heere gene rust, totdat Hij Zijn werk voleindigd en Zion tot een lofzang over de gehele aarde gemaakt heeft. Op, tot de wacht op Zion, klinkt ook in onzen tijd de roepstem des ouden Profeets.

8. De HEERE heeft omtrent deze verheerlijking van Jeruzalem op aarde (vs. 7) gezworen bij Zijne rechterhand, die Hij alleen opheft, wanneer het ene gewichtige en vast beslotene zaak geldt (Hoofdstuk 45:23. Hebr. 6:17 vv.), en bij den arm Zijner sterkte, waarmee Hij, wat eenmaal besloten is ook onweerstaanbaar doorzet (Hoofdstuk 46:11): Indien Ik uw koren meer zal geven, gelijk gedurende den tijd uwer straffen het geval was (Deut. 28:33 tot spijs voor uwe vijanden, en indien de vreemden zullen drinken uwen most, waaraan gij gearbeid hebt.

9. Maar die het koren inzamelen zullen, die zullen het eten, en zij zullen den HEERE prijzen; dat Hij nu voor altijd Zijn volk uit de macht van alle vijanden verlost heeft, en die hem (den

most) vergaderen zullen, zullen hem drinken in de voorhoven Mijns heiligdoms. Getrouw het voorschrift in Deut. 11:22 vv. opvolgende, om door dankzegging den zegen des oogstes te heiligen, zullen zij al hun eten en drinken tot eer des Heren doen (1 Tim. 4:3 vv.)

De Profeet verzekert zijnen landgenoten niet alleen, dat de vreemden hun koren niet meer inoogsten, noch hunnen wijn drinken zouden, en stelt deze belofte voor als door God met enen eed bevestigd; maar hij zegt hun ook, wie het genot hunner inkomsten zou hebben, te weten zij, die het koren ingezameld, en die den most of de druiven vergaderd hadden, waarmee hij bedoelt de armen des lands, wier handen gewoonlijk gebruikt worden tot de inzameling van den oogst. Zij, wil hij zeggen, zullen de vrucht van hunnen arbeid genieten, en gij zult hun niet misgunnen, dat zij eten en drinken van uw koren en van uwen most. Uw oogst zal zo overvloedig zijn en uw wijnoogst zal zo wel uitvallen, dat gij hun zult toelaten van beide vrij hun genoegen te nemen, en zij zullen God voor deze en alle andere zegeningen loven in de voorhoven Zijns heiligdoms, dat is, in de gebouwen en vertrekken van den tempel, waarin volgens de wet van Mozes (Lev. 16:18) de tienden moesten gegeten worden.

10. Gaat door, zo zal eens ene oproeping komen tot Mijn volk, dat zich in de ballingschap bevindt, gaat door, door de poorten der stad, die u tot hiertoe gevangen hield, want het uur, waarop gij moogt uittrekken, is gekomen (Hoofdstuk 48:20; 52:11); bereid den weg des volks, zo zal tevens het bevel komen tot degenen, die geroepen zijn tot dienaars van het Evangelie, tot medearbeiders van God (Hoofdstuk 40:3; 57:14). Verhoogt, verhoogt ene baan, maakt de straten gelijk, waarop het verlorene Israël naar zijn vaderland moet terugtrekken (Hoofdstuk 40:4); ruimt de stenen weg, opdat de voet zich aan niets stote, noch voortgaande belemmerd worde (Hoofdstuk 57:14); steekt ene banier omhoog tot de volken, ene banier, die overal zichtbaar is, zodat de verjaagden van Israël en de verstrooiden uit Juda van de vier einden der aarde zich verzamelen, om zich aan te sluiten aan de menigte der terugkerenden (Hoofdstuk 11:12; 49:22).

11. Ziet, de HEERE heeft het bericht, dat het uur der verlossing van Jakob ingekomen is (Hoofdstuk 44:23; 48:20), doen horen tot aan het einde der aarde: Zegt, zo luidt zijne opdracht aan de boden, zegt der dochter van Zion, der gemeente, die in Zion te huis behoort, maar zich nu nog in den vreemde bevindt (vgl. MATTHEUS. 21:5 met Zach. 9:9 Zie, uw heil komt in den persoon van Hem, die Zich nu weer in genade tot Zijn volk wendt; zie Zijn loon is met Hem, en Zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht 1) (Hoofdstuk 40:9 en 10).

1) Christus Jezus is niet alleen de heilaanbrenger, maar het heil, het volle inbegrip van alle heil en zaligheid voor alle zijne gunstgenoten. De zaligheid is in Christus besloten. En vandaar dat zij, die de Zijnen zijn, niet ledig zullen zijn, maar het volle genadeloon, voor al hetgeen zij door en voor Hem mogen doen, zullen ontvangen.

12. Zodra nu dat bericht wordt gehoord, zal al het heil, dat over Israël en Jeruzalem besloten is, verwezenlijkt worden. En zij zullen hen, de kinderen Israël's, noemen het heilige volk, de verlost des HEREN (Hoofdstuk 60:21; 51:11); En gij, Jeruzalem! van welks heerlijken toestand in dit hoofdstuk bijzonder sprake was, zult genoemd worden de gezochte, de stad, die niet verlaten is, de stad, tot welke de Heere Zich, na haar lang te hebben verlaten, met

nieuwe liefde gewend heeft (Hoofdstuk 54:6 vv.), en die voortaan nooit weer van mensen ontledigd en woest zal zijn (vs. 4 vv.).

Dit: "zegt der dochter Zion" werd reeds vernomen bij den eersten typischen intocht van Christus in Jeruzalem (MATTHEUS. 21:5). Het einde wordt afgeschaduwd bij den aanvang, om door dit teken de hoop te versterken.

HOOFDSTUK 63.

STRIJD EN OVERWINNING VAN CHRISTUS.

VI. Vs. 1-6. De zesde rede, de kleinste onder al de 27 reden van ons troostboek. De profeet is in den geest zó levendig verplaatst in de geschiedenis van den laatsten tijd, omtrent welken de Heere zelf Israël's verlossing en Jeruzalems verheerlijking voorzegt heeft, alsof hij midden daarin stond en de gebeurtenissen reeds voor zijne ogen zag. Hij ziet nu Enen, die van het gericht over de volken der wereld komt, en ook zijn laatsten bloedigen arbeid aan Israël's ergsten en meest nabij wonenden vijand, aan Edom volbracht heeft. Het is ene verhevene, wonderbare gedaante, die hij ziet, bekleed met een kleed van hoogrode kleur, met de uitdrukking van verheven waarde en het bewustzijn van onweerstaanbare macht. Terwijl hij vraagt, wie deze is, staat Hij, naar wie Hij vraagt, reeds voor hem, en geeft hem met eigen mond antwoord. Hij antwoordt hem ook op de verdere vraag, van waar de kleur Zijns kleeds is, zodat Hij het aanzien heeft van een wijnperstreder. Hij verklaart dus in hoeverre het jaar van 's Heren welbehagen, dat aan 't begin der eerste rede van dit middelste gedeelte (Hoofdstuk 61:1 v.) de Knecht des Heren aankondigde, tevens als een dag der wraak onzes Gods moet worden aangemerkt. Natuurlijk is Hij, dien de profeet hier ziet, deze zelfde Knecht des Heren. Zo vormt onze rede eniger mate de wedergade van Hoofdstuk 53. Daar draagt Hij tot een aanvang der verlossing alleen de zonden van Zijn volk, waarvan de geestelijke leden onder alle volken verstrooid zijn. Hier verplettert hij tot voltooiing der verlossing alleen de goddeloze volken, waarvan door waarachtige bekering tot den Heere alle heilbegerigen zijn afgezonderd.

1. Wie is deze, die van Edom komt van het bergachtige land in het zuiden der Dode zee (Num. 20:17.) met besprenkelde, met bloedrode klederen van Bozra? de sterke stad der Edomieten (Hoofdstuk 34:6)? deze, die versierd is in Zijn gewaad, die voorttrekt in het bewustzijn van Zijne grote kracht? Ik ben het, zo antwoordt Hij zelf op mijne vraag: Ik, die in gerechtigheid spreekt, en de onderdrukkers van Mijn volk bedreigt, maar den Mijnen heil en zegen belooft (Hoofdstuk 45:19). Ik, die machtig ben te verlossen

1) die het aan Mijn volk beloofde heil ook door gericht over de tegenstanders zal ten uitvoer leggen.

1) De Christenen hebben dit hoofdstuk geweldig verdraaid door het op den lijdenden Christus toe te passen, terwijl de Profeet hier toch eenvoudig van God spreekt. Enigen hebben hier den Christus uitgedrukt, donkerrood, dewijl Hij met zijn eigen bloed, dat Hij op het kruis gestort heeft, zou besproeid zijn. Doch de Profeet wil zo iets volstrekt niet, De eenvoudige zin is: de Heere treedt hier ten aanschouwe van het volk met donkerrode klederen te voorschijn, opdat allen zouden verstaan, dat Hij zelf een wreker en beschermer der Zijnen is.

Men vraagt waarom rood in zijn gewaad Hij voorttreedt, waarom Zijne klederen zijn als van een, die de wijnpers treedt. Hij antwoordt: dat Hij, ja de pers heeft getreden, maar de pers des Goddelijken toorns en der gramschap, dat Hij zelfs een buitengewonen hoop van Zijne vijanden heeft verslagen met een uitstorting van veel bloed van hen.

Heel de gestalte van Jes. 63 is niet een lijdende, maar een doende. Deze held is bovendien niet besprengd met zijn eigen bloed, maar met dat zijner vijanden en treedt daarbij niet op gelijk de Christus in Gethsémané en op Golgotha, als genoegdoende aan de wrake Gods voor de zonden der uitverkorenen, maar wel als uitvoerder der wrake Gods in het straffen der vijanden, terwijl men eindelijk van het dierbaar bloed van Jezus, dat juist reinigt, toch niet kan zeggen, dat het bezoedelt, gelijk van het bloed in Jes. 63 in vs. 3 wordt gezegd.

Het is volkomen waar, dat de voorstelling, alsof hier van den lijdenden Christus gesproken wordt, niet te verdedigen valt. Integendeel die opvatting wordt door het Woord zelf tegengesproken.

In Openbaring 19 hebben we dezelfde voorstelling. En in de Openbaring wordt even duidelijk als hier ons niet van den lijdenden, maar van den triomferenden Christus gesproken, van den Christus, triomferende over Zijne vijanden, of wel meer richtende Zijne vijanden.

Edom is in de H. Schrift, het Gode en Zijn kerk bij uitnemendheid vijandige volk, het volk, hetwelk het toelegt op den gehelen ondergang van Israël, het Israël Gods.

In de H. Schrift, bij name in het O. Testament, vinden we telkens de tegenstelling tussen Jakob en Ezau terug. Denk aan de Amelekieten in de woestijn, aan de vijandschap van Haman tegen Israël. Altijd weer is het de oude strijd tussen Jakob en Ezau. Hier echter wordt het verkondigd, dat eindelijk aan de macht van Ezau, d. i. Edom tegen Jakob, een einde gemaakt is, door Hem, dien de stervende Jakob als den Silo, als den waren Rustaanbrenger heeft aangekondigd.

2. Waarom, zo vraag ik verder, zijt Gij rood aan Uw gewaad, welks grondverf toch ene geheel andere is? en waarom zijn uwe klederen als van enen, die in de wijnpers treedt, en wie het rode sap der druiven het kleed geheel heeft rood geverfd (Openbaring 19:13)?

3. Ik heb, zo antwoordt Hij op die vraag, de pers alleen getreden 1) zodat het bloed desgenen, dien Ik moest vertreden, geheel alleen Mijne klederen bemorst heeft, en er was niemand van de volken met Mij, die Mij bijstond in het treden van dien onmetelijk groten wijnpersbak (Richt. 6:11), integendeel de volken der wereld zijn zelf de afgesnedene druiven, die rijp waren voor het gericht (Joël 3:18. Openbaring 14:19 v.). En Ik heb hen getreden in Mijnen toorn, en heb hen vertrappt in Mijne grimmigheid (Klaagt. 1:15); en hun kracht, hun levenssap, hun bloed, is gesprengd op Mijne klederen, en al Mijn gewaad heb Ik bezoedeld.

1) Wanneer de Heere zijn volk verlost en des zelfs vijanden verdelgde, schoon Hij zich van middelen en werktuigen bediende, had Hij ze toch niet nodig; maar onder Zijn volk, voor welk de verlossing stond te weeg gebracht te worden, was er niet een, die zich ter hulpe aanbood; zij waren zwak en hulpeloos en radeloos, zij waren niet in staat om iets ter hunner eigene verlossing toe te brengen, mistroostig en hulpeloos en hadden geen hart noch moed, om iets aan te vatten, en geheel niet geschikt, om een slag te wagen, of enigen weerstand te bieden voor de vrijheid.

4. Want de dag der wraak over alle heidenen, de volken der wereld, die Mij en Mijn volk tegenstonden, was in Mijn hart sedert langen tijd (Hoofdstuk 31:1 vv. 59:17 v. nu is de tijd daar, om dien ook ten uitvoer te leggen, en het jaar Mijner verlost en was gekomen 1) terwijl die verlossing niet kon geschieden, voordat de wraak was uitgeoefend aan degenen, die hen verdrukten (Hoofdstuk 61:2).

1) De dag, het jaar der verlossing, is in Gods eeuwig Raadsbesluit bepaald. Vroeger ten opzichte van de redding uit Egypte, nu ten opzichte van die uit Babel. Maar ook geestelijk. Zowel het jaar der verlossing, bij de komst van Emmanuel, als eenmaal het grote jubeljaar, als de Kerk, volkomen verlost, van alle hare vijanden zal ontslagen zijn.

5. En die wraak moest Ik zelf uitvoeren, want Ik zag toe, of niet ergens op aarde een rechtvaardig volk zou zijn, waarvan Ik Mij als werktuig zou kunnen bedienen, en er was niemand, die hielp, niemand, die het ontzettende werk voor Mij zou hebben kunnen doen; en Ik ontzette Mij, of er dan werkelijk niemand zou gevonden worden, die Mij kon dienstbaar zijn in 't uitoefenen van het gericht, er was niemand, die ondersteunde, zodat bij den natuurlijken loop der dingen de wraak, die Ik Mij had voorgenomen, niet had kunnen worden voltrokken; daarom heb Ik zelf ingegrepen en heeft Mijn arm Mij heil beschikt, en Mijne grimmigheid, de toorn van Mij, den Heilige en Rechtvaardige, die eenmaal recht moet doen aan de Hem overgegevene gemeente, die allen moet ombrengen, welke van Hem afhoereren (Ps. 73:27). heeft Mij ondersteund (Hoofdstuk 59:16. Openbaring 19:15 v.).

6. En Ik heb, daar Ik nu zelf het gericht moest volvoeren tot overwinning, de volken vertreden in Mijnen toorn, en Ik heb hen dronken gemaakt in Mijne grimmigheid, daar Ik hun den beker van dezen Mijnen toorn heb te drinken gegeven (Hoofdstuk 51:17 vv.), en Ik heb hun kracht (Hebr. nezach vgl. Hoofdstuk 25:8) ter aarde doen nederdalen, zodat de grond geheel van hun bloed is overdekt.

Onze rede stelt den Heere voor na het volbrachte gericht over de volken, dat in de eerste plaats de overige volken wegruimt en vervolgens ook aan Edom wordt voltrokken. Als de profeet Hem ziet in een bloedrood kleed is de bloedige arbeid geëindigd en de dag der wraak reeds ten einde, zodat Israël's volkomen verlossing thans kan tot stand komen. Van den vroegsten tijd af heeft Edom zich onderscheiden door onverzoenlijken, bloeddorstigen haat tegen de gemeente Gods. Even als Babel de geweldige tirannieke macht der wereld bij den profeet vertegenwoordigt, zo Edom de tegen Israël, als Israël, als Gods volk vijandig gezinde en alzo werkzame wereld. Babel heeft tegenover Israël geen ander belang, den het, ondanks zijnen Beschermgod Jehova, even als andere rijken te onderwerpen: en alle mogelijkheid weg te nemen, dat het zich weer opheffe. Edom daarentegen, dat in Israël's nabijheid woont, en daarmee uit één vaderhuis afstamt, haat Israël, hoewel het zijn God beter kent, met een dodelijken, erflijken haat, omdat het weet door Israël uit zijn eerstgeboorterecht verdrongen te zijn. Moet nu Israël, nadat het uit de tirannie van de meesteres der wereld verlost is, zulk een volk in zijne omgeving hebben, zo wordt de vrede onophoudelijk bedreigd; eerst moet niet alleen Babel vallen, maar ook Edom worden vertreden, voordat Israël kan geacht worden geheel verlost te zijn. Welke betekenis het gericht, dat hier van Oud-Testamentische standpunt gezien is, voor de gebeurtenissen van den laatsten Nieuw-Testamentische tijd heeft,

daarover zullen wij eerst na de ontwikkeling der gezichten in de Openbaring van Johannes spreken. Hier is alleen nog op te merken, dat Edom in 't Hebreeuws "Roodland" en Bozra "wijnroest", betekent. De Heere komt uit Roodland met rode klederen, uit den wijnroest als degene, die de druiven afsneet, in de wijnpersbak geworpen, en met Zijne voeten het sap uitgetreden heeft. " In Hoofdstuk 51:11 v. werd de naam Edom door ene kleine verandering in de plaatsing der letters in Duma veranderd, om zo zinnebeeldig voor te stellen, hoe ten laatste dat land een land van stilte des doods zou worden.

LOF DER GODDELIJKE WONDERDADEN. GEBED OM VERLOSSING.

VII. Hoofdstuk 63:7-64:12. De zevende rede. De nu volgende drie laatste hoofdstukken staan onder elkaar in nauw verband en sluiten de nu volgende profetie op zulk ene wijze, dat Jesaja zelf tot een van die profeten wordt, van welke in Hoofdstuk 62:6 en 7 sprake was. Hij treedt in de rede, die voor ons ligt, met een gebed op, zoals dat in Israël den zou worden gehoord, wanneer voor het van God verworpene en aan alle ellende overgegevene volk de tijd van nadenken komt, en de verblinding wijkt, waarvan Paulus spreekt in Rom. 11:26 v. en 2 Kor. 3:15 v. Het gebed begint met ene herinnering aan de bewijzen van Gods genade van de eerste aanneming der kinderen Israël's af, en stelt tegenover dien vorigen tijd aanstonds den treurigen toestand van het heden, die op ene noodzakelijke omkering wijst. Israël's vriend toch is Israël's vijand geworden, en die vroeger aan het volk Zijner kennis alle slechts denkbare goedertierenheid betoonde, strijdt er thans tegen omdat het Zijnen Heiligen Geest heeft verbitterd en weerstaan (vs. 7-10). Vroeger heeft zulk ene verhouding van vijandschap wel meermalen plaats gevonden, maar de Heere heeft altijd weer de wonderen der verlossing uit Mozes tijd herhaald en Zijne redders gezonden; doch nu blijft Gods grote barmhartigheid verre van Israël en schijnt Hij niets meer van Zijn volk te willen weten (vs. 11-15). Nu grijpt het gebed den Heere bij Zijnen Vadersnaam aan, stelt in alle zwaarte de ellende voor van hen, die Hij tot zijn kindschap heeft geroepen, en die zonder Hem nooit tot iets kunnen worden. Nu wordt hij zo dringend en hevig dat hij van God begeert; dat Hij den hemel scheure en nederdale en door wonderen, die geen mens te voren weet, maar Hij altijd kan doen, wanneer Hij wil redden en verlossen, aan de ellende een einde make (vs. 16-Hoofdstuk 64:5). Weer verdiept hij zich in den nood, maar ook weer richt hij zich naar boven tot den Vader en Schepper van Israël (64:6-9) en weer wijst de vinger op den troosteloozen toestand van het tegenwoordige, doch andermaal grijpt de hand des gebeds den Heere aan het hart, door Hem voor te houden, dat de uiterste tijd tot hulp gekomen is (64:10-12).

7. Ik, zo bidt Israël in dien tijd van diep verval, wanneer het nu begint na te denken over zijn God en het beloofde heil, en met berouw vervuld wordt over zijn afval (Lev. 26:41) ik zal de goedertierenheden des HEREN vermelden, die Hij in vroegere dagen als een rijken stroom over Zijn volk heeft uitgespot, den veelvoudigen lof des HEREN, die Hem van rechtswege toekomst, naar alles, wat de HEERE ons heeft bewezen, en de grote goedheid aan het huis van Israël, die Hij hun bewijzen heeft, naar Zijne barmhartigheden, en naar de veelheid Zijner goedertierenheden.

Sta op, ga tot de rivier uwer ervaring, pluk er enige biezengrassen, en vlecht ze tot een korf, opdat uw zwak geloof veilig daarin op den stroom moge drijven.

8. Want Hij zei bij 't sluiten des verbonds aan den Sinaï (Exod. 19-31): Zij zijn immers waarlijk Mijn volk, kinderen, die niet liegen zullen 1) zodat Ik wel verwachten mag, dat zij Mijne getrouwheid met dankbaarheid zullen beantwoorden? Alzo is Hij hun den ook geworden tot enen Heiland, zo dikwijls zij hulp nodig hadden.

1) Meer dan eens hadden zij gezegd: alles wat de Heere tot ons zeggen zal, zullen wij doen, en Hem gehoorzamen en daarop nam Hij hen tot Zijn eigen en bijzonder volk aan, zeggende: zij zullen immers niet liegen. God handelt met hen gulhartig en getrouwelijk, en verwacht dus met reden, dat zij ook zo met Hem zullen handelen. Zij zijn kinderen des Verbonds, kinderen van hen, die den Heere aankleefden en gevolglijk was het te hopen, dat zij in de voetstappen hunner getrouwe vaders treden zouden.

Die niet liegen zullen, is wat men noemt, de toekomende tijd der hope. De Heere wordt hier menselijker wijze voorgesteld. Israël had gezegd, beloofd dat zij het verbond zouden houden en nu komt de Heere hun op menselijke wijze vertrouwend tegen met het woord: Ik zal op U rekenen, ik vertrouw, dat gij uw woord zult houden.

Het was, opdat Israël, indien het tot bondsbreuke kwam, des te dieper zijne trouweloosheid zou inzien en betreuren.

9. In al hun benauwdheid was Hij benauwd, God gevoelde de innigste deelneming in hun lot, en de Engel Zijns aangezichts 1) Exod. 23:20 vv. 33:14) heeft hen behouden. Door Zijne liefde en a) door Zijne genade heeft Hij hen verlost door de bemiddeling van dezen Engel, in wie Zijn aangezicht voortdurend tot hen was gekeerd; en Hij nam hen op Zijne armen, en Hij droeg hen (Jes. 40:11; 46:4) al de dagen van ouds, gelijk een vader zijne kinderen, of een herder de lammeren zijner kudde.

a) Deut. 7:7, 8, 9.

1) Hij wordt de Engel van Gods aangezicht genoemd, niet alleen omdat Hij het aangezicht Gods geduriglijk aanschouwt, wat Hij waarlijk doet op de uitnemendste wijze boven de andere Engelen, zodat gezegd wordt dat niemand den Vader kent den de Zoon (MATTHEUS. 11:27), maar ook omdat Gods Aangezicht, dat bevredigde en goedgunstige, aan den zondigen mens nergens in vergund wordt te aanschouwen dan in Christus (Joh. 1:18). Nu, het Aangezicht Gods in dezen zin, wat is het anders als de heerlijkheid Gods zelf, zoals deze zich betoont tot verheerlijking der uitverkorenen, of, opdat wij spreken met Paulus (2 Kor. 4:6): Het licht der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus. Dit Aangezicht Gods, naardien het in Christus te beschouwen vertoond wordt, alzo dat die Christus gezien heeft dan ook even daardoor den Vader gezien heeft. (Joh. 14:9).

10. a) Maar zij zijn weerspannig geworden en zij hebben Zijnen Heiligen Geest 1) smarten aangedaan door hun weerspannigheid, die gedurig terugkeerde en tot op 't hoogst toenam (Hand. 7:51); daarom is Hij, die Zich altijd aan hen een Vader betoond had, hun in enen vijand verkeerd; Hij zelf heeft tegen hen gestreden, zodat het ten laatste zo ver gekomen is als

het nu is, tot zulk een verval, als waarvan de Babylonische ballingschap slechts een zwak voorbeeld is.

a) Num. 14:11. Ps. 78:57; 95:9.

1) Even als in vs. 9 de Engel, die het aangezicht van Jehova, d. i. de vertegenwoordiging van Zijn wezen is, zowel door Zijne namen als door de Hem toegeschrevene verlossingswerkzaamheid als een persoon wordt aangewezen, desgelijks in vs. 10 de Geest der heiligheid, en wel daardoor, dat Hem smart wordt aangedaan, en Hij dus ook smart kan gevoelen (Efeze. 4:30). Dus worden Jehova en de Engel van Zijn aangezicht en de Geest Zijner heiligheid als drie personen onderscheiden, en wel zo dat de beide laatsten hun aanzijn uit den eersten hebben, die de bron van al het goddelijke is. Bedenken wij nu, dat de Engel van Jehova niet slechts een engel, maar reeds de openbaring Gods in het vlees is, en dient ons Hem vooraf voor te stellen, die als evenbeeld van den Onzichtbare, als afschijnsel Zijner heerlijkheid en uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid (Kol. 1:15. Hebr. 1:3) niet slechts een middel is om Hem voor een ogenblik voor te stellen, maar volkomen persoonlijke voorstelling van het Goddelijk aangezicht is, zo is hier onmiskenbaar reeds op te merken het geheim van het Drie-enig wezen des enigen Gods, die in het Nieuw-Testamentische verlossingswerk duidelijk Zich openbaart.

God had zijn H. Geest in het midden van zijn volk gesteld, zodat Hij van buiten af werkte op Mozes en de Profeten en op de gelovigen. Welnu het volk, als volk, de grote massa, had zich tegen de werkingen des H. Geestes gesteld. Zij hadden Hem niet geloofd, den Profeten geen gehoor gegeven en het werk des Geestes in den gelovige niet geteld. Daarom wordt van hen gezegd, dat zij den H. Geest weerspanning waren geworden.

11. Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds, zo dikwijls Hij Zich als vijand betoonde en tegen Zijn volk streed, aan Mozes en Zijn volk, hoe Hij in die dagen de zijnen had geleid en gezegend, hoe Hij hun dien Knecht tot een leidsman had gegeven, toen Hij hen had uitgeleid (Exod. 2:10), en Hij gaf ook daarna Zijn volk zulk een redder. Maar nu, waar is in het tegenwoordig verval nu zulk een Verlosser zozeer nodig is, Hij, die hen ten tijde der verlossing uit Egypte, het voorbeeld van alle volgende verlossingen, uit de zee opgebracht heeft met de herders Zijner kudde (Ps. 77:21. Exod. 14:15 vv.)? waar is Hij, die Zijn Heiligen Geest in het midden van 1) hen stelde, gelijk zowel het lied in Exod. 15:1 vv. als ook de geschiedenis met de oudsten in Exod. 24:9 vv. en Num. 11:24 vv. bewijst (Neh. 9:20)?

1) Het is duidelijk dat de openbaring des Geestes een ander was onder het Oude als onder het Nieuwe Verbond. Dat hier staat dat Hij, n. l. de Heere, den H. Geest in het midden van hen stelde, wil zeggen dat de H. Geest van buiten af inwerkte. Onder het Nieuwe Verbond, na de uitstorting des H. Geestes wordt gezegd, dat de Heere God in hen was, d. w. z. in zijn Gemeente als lichaam van Christus inwoonde.

12. Die den arm Zijner heerlijkheid heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes 1) daar Hij in allerlei zichtbare wonderen Zijner almacht, die Hij door dezen verrichtte, toonde dat Hij

zelf, de onzichtbare God, hun terzijde stond; die de wateren voor hunlieder aangezicht kliefde (Exod. 14:16 vv.), opdat Hij zich enen eeuwigen naam maakte (Hoofdstuk 55:13)?

1) Niet Mozes arm deed de wateren van de Rode zee uiteengaan, zodat zij tot twee hopen stonden, maar het was de arm vol heerlijkheid en majesteit, de arm Gods, die door Mozes arm Zijn volk door het droge deed gaan.

Het Israël van nu, in zijn ellende der ballingschap, moest het eens voor altijd weer weten, dat al wat Israël ondervonden had, toen het uitgevoerd werd uit grote benauwdheid, het was door de kracht en mogendheid des Heren HEREN.

Waarom?

Opdat het Israël van nu zich met vertrouwen zou wenden tot Zijne Almacht en niet bekommerd vragen of er nog wel redding mogelijk was.

13. Die hen leidde door de afgronden, zodat zij op de anders zo donkere en gevaarlijke paden van den bodem der zee gemakkelijk en veilig voortgingen; als een paard in de woestijn; op het vlakke veld voortgaat, a) struikelden zij niet, omdat zij enen veiligen weg zonder hindernissen onder hun voeten hadden (Ps. 106:9).

a) Ps. 105:37

14. Gelijk een beest gelijk het vee, dat van de kale bergen afgaat in de valleien, in het open veld, heeft hun de Geest des HEREN 1) rust gegeven, in Kanaän, het land der rust. Alzo hebt Gij Uw volk geleid tot het land, dat vloeiende van melk en honing (Deut. 12:9 v.), opdat Gij U enen heerlijken naam zoudt maken.

1) Meermalen hadden zij op hun tocht door de woestijn rustplaatsen, die voor hen bezorgd waren, door den Geest des Heren, die in Mozes was. En ten laatste werd hun rust voor goed, en alles bezorgd in Kanaän, en de Geest des Heren gaf hen die rust, volgens Zijne belofte. Het is de Geest des Heren, die het Israël Gods doet wederkeren, en op Hem berustte, als hun rust.

De Geest des Heren wordt hier als leidsman voorgesteld. Hij was het, die eerst Mozes en straks Jozua leidde en bestuurde, zodat het volk Israël's in Kanaän de ruste verkreeg, na 40 jaren ronddwalen door de woestijn.

Het is ook daarom dat de Kerk van den H. Geest belijdt, dat Hij haar leidt en bestuurt, totdat zij eenmaal het Kanaän der ruste is binnengegaan.

15. a) Zie Gij, die in de vorige dagen, zo genadig voor Uw volk zijt geweest, ook nu van den hemel af, en aanschouw van Uwe heilige en heerlijke woning daarboven, waarheen Gij U teruggetrokken hebt, alsof Gij niets meer van ons wilde weten, sedert Gij ons tot deze straffen hebt overgegeven: waar zijn Uw ijver, waarmee Gij vroeger Uw volk tegenover zijne verdrukkers verdedigde en Uwe mogendheden, waardoor Gij het ten alle tijde uit den nood

hebt gered, het gerommel Uws ingewands en Uwer barmhartigheden? Zij zijn, ik weet het, nog wel altijd bij U, maar zij houden zich tegen mij in 1) zij worden teruggehouden om mij, Uw volk, niet ten goede te komen (Hoofdstuk 42:14).

a) Deut. 26:15.

1) Zij wisten zeer wel, dat God alles ziet, maar zij bidden dat God op hen letten zal, dat Hij zich wilde neerlaten om hen te begunstigen, op hen wilde zien met een oog van medelijden en belangneming in hun zaak, gelijk Hij zag op de verdrukking van Zijn volk in Egypte, wanneer Hij gereed was, om tot hun verlossing te verschijnen. Met te bidden, dat Hij alleenlijk op hen wilde neerzien en hen aanschouwen, beroepen zij zich inderdaad op Zijne gerechtigheid tegen hun vijanden en smeken om het oordeel tegen hen.

16. Aan wie anders dan aan U zullen wij ons met onze hoop en met onze bede om verlossing vasthouden? Gij zijt toch onze Vader, die naar Zijne genade en door Zijn scheppende macht ons tot Zijn eerstgeborenen Zoon heeft gemaakt (Deut. 32:6): want Abraham, hoewel wij hem in zekeren zin ook onzen vader kunnen noemen (Hoofdstuk 51:2. MATTHEUS. 3:9. Joh. 8:53), weet van ons niet, daar hij sedert lang gestorven en begraven is, en ook nooit voor zich zelve in staat zou zijn, ons uit onze ellende te redden, en Israël, naar wie wij als volk genoemd zijn, kent ons niet, daar hij sedert lang heengegaan, in de geschiedenis zijner kinderen niet kan ingrijpen. Gij, o HEERE! zijt in den eigenlijken, den vollen zin des woords, onze Vader, onze Verlosser, die onze ellende kent en daaruit kunt helpen; van ouds af, van het woord in Exod. 3:7 vv. af, is dat Uw naam 1) zijt Gij Jehova, die dat ook gedurig met der daad bevestigt.

1) Te midden van de diepe ellende, is het geloof nog niet geheel ingezonken. Gods vrome kinderen die hier klagen, klemmen zich nog vast aan deze heerlijke waarheid, dat Jehova hun Vader, hun Verlosser is. Het licht is nog niet geheel in donkerheid ondergegaan. Trouwens dat kan ook niet. Als het David zo bang was, dat hij niet meer durfde zeggen, dat God zijn heil was, vatte hij toch nog den geloofsmoed, om te smeken: Zeg Gij tot mijn ziele: Ik ben Uw heil. Zo ook hier. Het vrome zaad van Jakob worstelt hier met den Heere, pleit op de openbaring van Zijn heerlijk werk en houdt God vast bij Zijn Naam, om van Hem, en Hem alleen uitkomst te verwachten.

17. HEERE! Wanneer Gij dan onze Vader zijt en onze Verlosser van ouds af, waarom doet Gij ons dan van Uwe wegen dwalen, gelijk dit reeds zo lang met ons het geval is? waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen 1) hetgeen toch een teken is, dat Gij ons in het gericht van Uwen toorn hebt overgegeven? Het is alsof Gij ons hebt overgegeven in de begeerlijkheden onzer harten (Rom. 1:24). Keer weer, wend U op nieuw tot ons met Uwe genade, om Uwer knechten wil, die toch nog onder Uw volk aanwezig zijn, om de stammen Uws erfdeels, wier verkiezing toch niet meer kan worden te niet gedaan.

1) Als het bij Jesaja luidt: Heere, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen, en waarom verstokt Gij ons hart? dan wordt dit gevraagd door personen, van wie we weten, dat ze voor een deel nu reeds eeuwen lang voor de troon juichen, en de vraag zelf en de smart in die vraag

uitgedrukt, en het heimwee naar gemeenschap met den Heere, dat er ons uit tegen klinkt, zeggen reeds genoeg, dat Jesaja, toen Hij dit uitriep, dus nog geen Farao was.

Waarover Jesaja hier klaagt, en met hem het heilig zaad, is, dat spreekt van zelf, geen eeuwige maar een tijdelijken verharding als rechtvaardig oordeel Gods over de beledigingen de hoogste Liefde aangedaan.

Zo waar, zegt Dr. in zijn werk "over den H. Geest", waaruit ook hierboven en reeds meermalen is geciteerd: "Tijdelijk overkomt zulk een verharding aan elk van Gods kinderen. Er is niet één bij hen, die den weg lange jaren afliep, of ook in zijn zielservaring is het voorgekomen, dat hij wel voelde, hoe God, de Heere hem met zelen der liefde trok, om hem van enig punt des ongeloofs of enig zondig stuk af te trekken, maar dat het was, of juist dat trekken der liefde van zijn God hem te meer prikkelde om tegen die liefde in te gaan, en de oren er voor dicht te stoppen, en met te bozer veerkracht zich vast te zetten in zijn kwaad. In zulk gevallen nu overkomt aan Gods kinderen maar al te vaak een kleine, soms zelfs vrij aanmerkelijke, tijdelijke verharding van hart. "

18. Uw heilig volk, dat toch niemand dan U toebehoort, heeft het erfdeel van Kanaän, dat Gij den vaderen als ene erflijke bezitting had toegezegd, maar een weinig tijds bezeten; 1) onze wederpartijders hebben a) Uw heiligdom, Uw volk, vertreden.

a) Ps. 74:7.

1) Van Abraham tot David waren maar veertien geslachten en van David tot de Babylonische ballingschap waren veertien geslachten. Dat was een korte tijd in vergelijking met de belofte, dat Abrahams nakroost het land erfelijk zou bezitten.

Bovendien, tot destijds waren zij in het eigen land onderdrukt door vreemde volken, vanwege hun zonden.

Het deze woorden pleit Israël derhalve op de beloften Gods, en terwijl Gods ingeleide kinderen het zo goed weten en er zich wel van bewust zijn, dat het is om eigen schuld, zo nemen zij toch vrijmoedigheid om God bij Zijn woord te houden, en op de vervulling Zijner beloften te pleiten.

19. Wij zijn geworden als die, over welke Gij van ouds niet hebt geheerst, even als de heidenen, die Gij niet hebt uitverkoren; het is alsof er niets had plaats gehad, Gij Israël niet tot Uw eigendom had gesteld, en als die naar Uwen naam niet zijn genoemd, het is alsof de Heere nooit een verbond met ons had gesloten.

In dit pleiten op Jehova's eer, waarvan zo vele voorbeelden in de gebeden der oude heiligen voorkomen, bestaat de nadruk dezer beide verzen.

HOOFDSTUK 64.

1. Och, dat Gij een einde maakte aan den toestand, waarin Gij U achter dichte, ondoordringbare wolken hebt teruggetrokken, dat Gij de hemelen scheurdet, dat gij tot Uw verlaten volk nederkwaamt, dat de bergen, die thans als een hoge onoverkomelijke scheidsmuur tussen U en ons zijn opgericht, van Uw aangezicht vervloten, want daardoor alleen kunnen zij wegsmelten.

2. Dat Gij nederdaalt gelijk aan smeltvuur brandt, en het vuur de wateren doet opbobbelen 1), om Uwen naam, waarin wij ons beroemen als dien van den enigen God, die voor Zijne wederpartijders een verterend vuur is (Hoofdstuk 33:14), aan Uwe wederpartijders bekend te maken! 1) laat also de Heidenen, die thans met zo vreeslijk geweld over ons heersen, van Uw aangezicht beven.

1) In het Hebr. Kikdoäch eesch hamasim. Beter: Gelijk het vuur het rijshout aansteekt. Israël smeekt hier en in de volgende verzen, dat de Heere Zich zó in zijne Majesteit en heerlijkheid openbare tegenover al de vijanden, dat deze verteerd en vernietigd worden. Het is het smeken der Kerk, om een rechterlijk optreden van den Heere God, waarin de zijnen voor goed van de tirannie der onderdrukkers worden verlost.

Vs. 1, 2 en 3 vormen als het ware een tussenzin, het is het bange roepen der Kerk om verlossing, midden in de heen wijzing op den toestand van ellende en verdrukking.

Met vs. 4 wordt vs. 19 van het vorige hoofdstuk vervolgd.

2) Zij begeren dat dit zeer veel moge strekken tot Gods eer en heerlijkheid, om zijn Naam bekend te maken, niet alleen aan Zijne vrienden, want die kennen Hem reeds, maar ook aan Zijne tegenpartijen. Wij mogen hierbij aan merken, dat God zijn Naam vroeger of later aan Zijne tegenpartijen zal bekend maken, en diegenen voor Zijne tegenwoordigheid zal doen beven, die niet voor Zijn aangezicht willen komen om Hem te dienen. Indien Gods Naam geen sterke toren voor ons is, waarheen wij vlieden om behouden te worden, zal hij een sterke toren tegen ons zijn, buiten Wiens bereik wij niet kunnen vlieden en behouden worden. De dag zal komen, dat de natiën zullen moeten beven voor Gods tegenwoordigheid, alhoewel zij nooit zo sterk en zo talrijk waren.

3. Toen, beter, terwijl, Gij vreeslijke dingen, ontzettende daden des gerichts deed of doet, die wij niet verwachtten: Gij kwaamt neer, zodat van Uw aangezicht vervloten de bergen, dat geschiedde wat wij in vs. 1 baden, dat de hemel scheurde, om tot ons neer te komen, en de bergen voor Uw aangezicht verdwenen.

4. Ja van ouds heeft men het a) niet gehoord, wat Gij deed, zo dikwijls Gij Uw volk wilde verlossen, noch met oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij o God! die alle dingen van eeuwigheid af weet en ziet, wat Hij doen zal dien, die op Hem, den groten God, wacht 1) (1 Kor. 2:9).

a) Ps. 31:19, 20.

1) De profeet verhaalt hier hoe God kennelijk altijd zijn volk in den nood geholpen heeft en roept uit, dat Gods weldaden jegens de godzaligen des mensen verstand te boven gaan.

De Kerk, en in haar naam spreekt de Profeet er hier van, dat in God zelven al het heil verborgen is, maar dat Hij het openbaart aan al degenen, die op Hem wachten.

Al het heil in Christus Jezus geopenbaard, was in God van eeuwigheid verborgen, maar in de volheid des tijds heeft Hij die verborgenheid bekend gemaakt.

5. Gij ontmoet met de onverwachte wonderen Uwer macht, den vrolijke, en die gerechtigheid doet, degenen, die Uwer gedenken op Uwe wegen, U dankende voor de reeds ondervondene hulp, en op grond dier zegeningen naar nieuwe hulp uitzien. Zie, Gij waart, of Gij zijt, verbolgen, omdat wij tegen U gezondigd hebben; 2) in dezelve gramschap is de eeuwigheid, die heeft reeds zo ontzaglijk lang geduurd, maar het was ene gramschap ten zegen, zij was, opdat wij behouden wierden 3).

1) Hiermede wordt uitgesproken, dat zij, die op den weg der gerechtigheid wandelen, aan God gedenken, d. w. z. aan de genade, die Hij hen bewezen heeft, en als het ware zich bij vernieuwing en bij voortduring aan Hem toevertrouwen, ook door Hem ontmoet worden, d. w. z. door Hem met genade voor en genade na beweldadigd worden.

2) Het tweede gedeelte is volstreekte tegenstelling van het eerste gedeelte. Wordt in het eerste gedeelte vermeld, hoe God zich vroeger geopenbaard heeft, hier in dit tweede, hoe God zich nu openbaart. Toen volgde er licht, nu gramschap en verbolgenheid van wege de zonden.

Het is daarom ook beter te lezen: Ziet, Gij zijt verbolgen, en van deze verbolgenheid wordt dan gezegd, dat in deze is de eeuwigheid, d. w. z. dat die toestand reeds zo lang duurt, dat het wel schijnt alsof er geen einde aan zal komen.

3) Beter: en zullen wij nog behouden worden? Israël vraagt hier of er nog redding voor hen is, nu de ellende reeds zo lang drukt, en, wat het ergste van alles is, het op niets kan wijzen, waarom het zou gered worden, ja waar integendeel alles in het volk er op wijst, dat Gods gramschap en verbolgenheid rechtvaardig is. Dit wordt vooral in het volgende vers nader aangewezen.

6. Doch wij allen zijn als een onreine, het ganse volk in al zijne leden; wij zijn allen als een melaatse geworden, die het onrein! onrein! moeten uitroepen (Lev. 13:45), en al onze gerechtigheden, al wat wij prijzenswaardigs aan ons menen te hebben, al onze deugden zijn om onzen persoon, als een wegwerpelijk, maandstondig kleed 1), dat niemand kan aanraken zonder zelf onrein te worden; en a) wij allen vallen af als een blad, dat vroeger als fris groen aan den boom prijkte, maar nu van levenssap beroofd is; en onze misdaden, de straffen voor onze zonden, voeren ons henen weg als een wind, die het dorre loof van de bomen jaagt.

a) Ps. 90:5, 6.

1) Onze werken, alhoewel nog zo aannemelijk, als wij op dezelve vertrouwen en denken iets bij God te verdienen, zijn als vuile voddën, voddën die ons niet kunnen dekken, en vuile voddën die ons maar besmetten. Ware boetvaardigen werpen hun afgoden weg als een maandstondig kleet, hatelijk in hun gezicht zijnde, erkennen zij hier, dat zelfs hun gerechtigheden zodanig zijn in Gods gezicht, als Hij met hen naar streng recht zou willen handelen. De ongerechtigheid onzer heilige dingen zou ons verderf zijn, als wij onder de Wet waren.

2) De misdaden worden hier zeer juist met een wind, een hevigen oostenwind (Job 27:21), vergeleken, die hen, zo licht door de zonde, opneemt en als bladeren her- en derwaarts voert, als een speelbal met hen doet wat hij wilt. Ene dergelijke vergelijking bezingt de profeet Hoofdstuk 1:30 : "Gij zult zijn als een eik, welker bladeren afvallen. " Bij volken, waar de goddeloosheid toeneemt, en het goddelijk gezag, alsmede Zijne instellingen worden verkracht, is verval en ontbinding op te merken, en ten laatste worden zij vernietigd door algehele verbastering en ontaarding. Evenzeer is het in het persoonlijk leven waar te nemen, dat de ongerechtigheid smarten baart, en de nasmaak van den zondedienst bitter is. De zonde is ene verrotting der beenderen, die het lichaam en gezondheid verwoest. De dood met al de reeks van krankheden en smarten, die hem voorafgaan of vergezellen, is ene zichtbare herinnering niet alleen van den vloek der zonde, maar maakt de ellende zelf der zonde uit. De dood is de bezoldiging der zonde.

7. Er is onder ons niemand, die Uwen naam aanroept met gebed en smeken, om uit het diep verval, waarin wij geraakt zijn, te worden opgeheven, niemand, die zich opwekt uit den stand van gerustheid en geestelijken slaap, dat hij U aangrijpe, en als Jakob U niet loslate, voordat Gij hem en zijn volk weer zegent (Gen. 32:26): want Gij verbergt Uw aangezicht voor ons, en Gij doet ons smelten door middel van ons ongerechtigheid; 1), Uw vloek drukt ons allen neer.

1) Dit is gene beschuldiging tegen God, want het is ene rechtvaardige straf voor den zondaar, dat hij in zijne zonde versmacht. Maar het is ene belijdenis van den zondaars onmacht, om zich zelven uit zijne zonden te redden, wanneer God niet uit vrije vaderlijke barmhartigheid Zijn genadig aangezicht den zondaren op nieuw wil ver-tonen.

In waarheid was dat de toestand van Israël's volk in de ballingschap. Het Israël, hetwelk uit de ballingschap terugkeerde, was maar een klein overblijfsel van het Israël, hetwelk naar Babel was weggevoerd. Het woord van dezelfde Profeet was een feit geworden als hij zegt (Hoofdstuk 1:9), dat, zo de Heere niet een weinig overblijfsel had overgelaten, ook het volk der belofte aan Sodom en Gomorra was gelijk geworden, d. w. z. geheel als van de aarde verdelgd.

Maar diezelfde God, die om der zonde wil het volk in de ellende van Babels ballingschap had geleid en het gekeurd had in den smeltkroes der ellende, zou er ook voor zorgen, dat het niet geheel werd vernietigd, of niet geheel opging in het heidendom. Er was nog een overblijfsel,

en dat overblijfsel, het smeekt in het volgende vers, en pleit op de betrekking, die God zelf heeft daar gesteld tussen Hem en Zijn volk.

8. Doch nu HEERE! vangen wij eindelijk aan ons zelve te kennen en aan U te denken, Gij zijt onze Vader, wiens liefde tot Zijne kinderen niet voor altijd wegblijven kan (Hoofdstuk 63:16); Wij zijn leem, en Gij zijt onze pottenbakker, die uit ons, de natuurlijke stof, een vat gevormd hebt, dat U dierbaar is, en wij allen zijn Uwer handen werk, also is het Uwe ere, dat Gij ons niet geheel en voor altijd overgeeft.

Toen wij in den beginne waren als een klomp klei, als een ruwe grondstof zonder vorm of gedaante, ene verwarde menigte, hebt Gij ons gevormd tot een kerk- en burgerstaat (Hoofdstuk 43:1, 7, 21; 44:2, 21, 24). De gelijkenis is ontleend aan het handwerk der pottenbakkers (vgl Hoofdstuk 28:16. Jer. 18:6), maar tevens ziet het enigermate op de formering van den mens bij de schepping (Gen. 2:7), alsmede op de gedurige vorming onzer lichamen in den moederschoot (Job 10:8-12; 31:15 Ps. 119:73; 139:13-16. Jer. 1:5): "Wij zijn allen Uwer handen werk, " niet alleen als mensen en nakomelingen van Adam, maar ook voor zoverre wij door Uw bijzonder bestel tot een volk, tot Uw bijzonder volk gemaakt zijn. (Hoofdstuk 43:21). Deze beweegreden gebruikt God zelf (Hoofdstuk 44:21) om te tonen, waarom Hij Israël niet zou, ja niet kon vergeten; en hierop was Zijn volk gewoon bij Hem aan te dringen, ten einde Hem te bewegen hen te verschonen (Job 10:8, 9, Ps. 138:8).

9. HEERE! wees niet zozeer verbolgen, niet zo, dat er gene ontferming meer zou zijn, en a) gedenk niet eeuwiglijk der ongerechtigheid, zodat gene vergeving meer zou mogelijk zijn; zie, aanschouw toch, wij allen zijn, al zijn wij gebroekene takken aan den olijfbom (Rom. 11:17 vv.) toch Uw volk.

a) Ps. 79:8.

Zij bidden niet, dat God niet bestraffe, want dat zou mogelijk kunnen zijn, maar, dat Hij het niet doe in Zijne gramschap. Dat is de ellende der zonde, dat zij waardig maakt voor eeuwig gedacht te worden, en in ons tekstvers wordt dat gevolg der zonde, dat voor eeuwig is, afgebeden. (HENRY en SOORT).

10. Uwe heilige steden, waar vroeger Uw naam gedacht werd, zijn ene woestijn, ene weide voor het vee geworden; Zion zelf, de heerlijkste en meest gezegende onder deze steden, is ene woestijn geworden, Jeruzalem is ene verwoesting, het ligt als een puinhoop neer.

11. Ons heilig en ons heerlijk huis, waardoor Gij als het ware den hemel tot ons op aarde had overgebracht, waarin onze vaders U loofden met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, is met vuur verbrand; en alles wat ons tot heilige blijdschap was (Ps. 27:4), al onze gewenste dingen al wat ons tot onzen lust was, zijn tot woestheid geworden en vergaan.

12. HEERE! zoudt Gij U over deze dingen inhouden? Zoudt Gij ondanks al dezen jammer Uwe grote barmhartigheid nog langer inhouden (Hoofdstuk 63:15)? zoudt Gij stilzwijgen, dat

wij met geen genadig antwoord meer werden verwaardigd, en zoudt Gij ons zozeer bedrukken, dat gene herstelling meer zou volgen?

Alle deze beden, die de profeet den Joden, welke zich bekeren, in den mond legt, zijn door den Heiligen Geest ingegeven en kunnen niet zonder verhoring zijn, omdat zij volgens den Goddelijken wil zijn voortgebracht. Daarom blijkt hieruit duidelijk de toekomstige bekering der Joden.

Wanneer zal het bij Israël tot zulke gebeden komen? Wij geloven in dien tijd, waarvan de Heere in MATTHEUS. 24:21 vv. spreekt, en die ook den Joden, voor zo verre zij zich waarlijk aan God houden, een tijd van verdrukking en beproeving zal zijn (Openbaring 13). Het hervormde Jodendom daarentegen leidt op de wegen van den Antichrist (Hoofdstuk 66:17 v.).

God moge een tijdlang het antwoord op hun gebeden verschuiven, maar Hij zal niet altijd Zich afwenden van degenen, die op Zijne genade hopen.

HOOFDSTUK 65.

VERWERPING DER JODEN, ROEPING DER HEIDENEN.

VIII. Vs. 1-25. De achtste rede. Op het gebed van Israël, dat zich met berouw tot Jehova wendt, volgt nu het antwoord van de zijde des Heren. Het gaat daarvan uit, dat Israël's val de rijkdom der wereld en Israël's schade de rijkdom der heidenen is geworden; dat het rijk Gods nu van diegenen is weggenomen, voor wie het oorspronkelijk bestemd was, maar die de genade, die hun zo lang en zo dringend was aangeboden, snood en aanhoudend hebben teruggestoten. Het stelt de grote menigte van Israël in zulk een diep bederf voor, dat het onmogelijk anders had kunnen zijn, of het moest eigenlijk de brandstof worden voor den Goddelijken toornloed. De tegenwoordige toestand met de nog ergere, die daarop volgt, is slechts ene rechtvaardige, volkomen betaling van hun eigene misdaad met die van hun vaders (vs. 1-7). Daar de ijverige God, die de zonden der vaders bezoekt aan de kinderen in het derde en vierde lid, wil den wijnberg, dien Hij geplant heeft, niet in die mate verderven, dat Hij ook de druiven, welke Hij hier en daar vindt, mede te gronde zou richten. Hij weet wel, dat onder het verworpen volk enige van Zijne knechten zijn. Nu wil Hij uit Jakob een zaad laten opwassen en uit Juda een geslacht laten voortkomen, waaraan Hij Zijne belofte van het wedergeven des heiligen lands en van Jeruzalems herstel in heerlijkheid zal vervullen (vs. 8-10). Nadat nu uitdrukkelijk van deze belofte zijn uitgesloten al degenen, in wie Israël's boze, oude natuur blijft voortbestaan, en hun het tegengestelde wordt bedreigd van de anderen, die hun hart uitstorten voor God in 't gebed (vs. 11-16), giet zich een stroom van heil en zegen in zulk ene volheid over de anderen uit, dat die tot aan den nieuwen hemel en de nieuwe aarde reikt, die aan het einde zijn van alle heilswegen Gods (vs. 17-25).

1. Ik, zegt de Heere, ben, sedert Ik Mij van Israël heb afgekeerd, gevonden van hen, die als vroeger heidenen, welke gene hoop hadden en zonder God in de wereld waren (Efeze 2:12), naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die, vreemdelingen van de verbonden der belofte en vervreemd van het burgerschap Israël's, Mij niet zochten 1) (Rom. 10:20); tot het volk der heidenen dat naar Mijnen naam genoemd was, 2) heb Ik gezegd, Mij ontfermende over den nood hunner zielen: Ziet, hier ben Ik, ziet, hier ben Ik; Ik roep, door het Evangelie tot Mijn volk (Rom. 15:9). Ik bied Mij zelve aan u aan, om uw God te zijn.

1) De Profeet verkondigt hier zonder twijfel, dat degenen, die te voren vreemden waren, door nieuwe aanneming in Gods huis zullen worden aangenomen. Dit is derhalve de roeping der Heidenen, waarin nochtans als in een spiegel, een algemeen voorbeeld van de roeping aller gelovigen gezien wordt. Want er is niemand, die den Heere voorkomt, maar wij worden allen zonder uitzondering, in reddende genade, uit den zeer diepen afgrond des doods verlost, waar geen kennis Gods, geen begeerte om Hem te dienen en eindelijk geen gevoelen Zijner waarheid is.

Met welk een vermaak spreekt de grote God hier daarvan, dat er naar Hem zal gezocht worden en hoe roemt Hij daarin bijzonder van degenen, die in vorige tijden niet naar Hem gevraagd hebben, want er is vreugde in den hemel over grote zondaren, die zich bekeren.

2) Anderen: hetwelk Mijn Naam niet aanroept. Zo vertaalt ook de Septuaginta. In elk geval wil de Heere hiermede gezegd hebben, dat het tot nu toe buiten het Verbond stond, geen kennis aan en van Hem had, zoals zijn volk Israël. De heidenen waren wel niet verstoken gebleven van in aanraking te komen met het volk der belofte, en wel waren er enkelen tot Israël's godsdienst overgegaan, maar de massa kende God niet. De verwerping van Israël werd echter de aanneming der Heidenen.

2. Zulk ene roeping der heidenen tot Mijn rijk heeft Israël zelf veroorzaakt door zijne verstoktheid (MATTHEUS. 21:43. Rom. 11:11). Ik heb Mijne handen uitgebreid den gansen dag 1) als een, die degene, dien hij bemint en naar wiens bezit hij verlangt, tot zich wil trekken, omdat hij hem in den armen sluite. Het was echter een roepen tot een wederstrevig volk (Rom. 11:21), tot mensen, die wandelen op enen weg, die niet goed is, maar naar het verderf leidt (Spr. 16:29), op enen weg naar hun eigene gedachten (Rom. 9:31 vv.).

1) Hij zegt dat Hij zijne handen uitstrekt tot Israël, hetwelk Hij ook zonder ophouden door het Woord riep, en niet aflat met allerlei goedheid tot zich te trekken. Want deze twee wijzen gebruikt Hij om de mensen te roepen, dewijl Hij also hun Zijnen goedwilligheid bewijst. Het is een krachtige wijze van spreken, dat Hij zijne handen uitbreidt, omdat Hij, onze zaligheid door de dienaars Zijns woords bezorgende, ons niet anders Zijne handen toereikt, dan als een Vader, die bereid zijnde zijnen zoon vriendelijk te ontvangen, zijne armen uitstrekt.

Dat ziet op zulk een bestendigheid, dat God met Zijne lokkende genade heeft aangehouden in het O. en N. Verbond voornamelijk tot nu toe, daar God het aan zijn roepende genade niet laat ontbreken. Gerechtiglijk heeft Hij aan hun verwerping gene, maar zij zelf alle schuld alleen.

3. Een volk, Mij geduriglijk tergende in Mijn aangezicht, als wilde het Mij dwingen, den gruwel, dien het bedrijft, rustig aan te zien, in hoven, die den afgoden gewijd zijn, offerende (Hoofdstuk 57:5; 66:17), en rokende op tichelstenen in plaats van op het voorgeschreven altaar (Exod. 20:24 vv.); zo doen zij naar de wijze der Babyloniërs en Assyriërs (2 Kon. 16:10 vv.).

4. Zittende bij de graven, om tegen het uitdrukkelijk verbod (Deut. 18:11) de doden te vragen, zo vernachten zij bij degenen, die bewaard worden 1) (2 Kron. 33:6), waar zij heidense mysteriën hebben, etende zwijnenvlees bij hun offermaaltijden, hetgeen zelfs voor gewoon verbruik verboden is (Deut. 14:8), en er is sap van gruwelijke dingen, onreine sauzen, in hun vaten.

1) In het Hebr. Oebantsoerim jalinoe. Beter: en overnachten in beschutte plaatsen, d. w. z. in zogenaamde crypten of oneraardse verblijfplaatsen. De Heere God wijst op den zondigen afgodendienst van Israël. In plaats van op het altaar, hetwelk van onbehouwen steen moest zijn, offerden zij (vs. 3) op altaren van tichelstenen gemaakt. Zij zaten bij de graven om met de afgestorven geesten, zoals zij meenden, te kunnen spreken, zij woonden de afgodische mysteriën bij in de oneraardse holen, waar deze gevierd werden. Zij aten daar ook zwijnenvlees en van heidense offermaaltijden verzamelden zij in hun vaten om dat thuis te gebruiken, dingen, die in de ogen Gods gruwelijk waren. Waarbij nog kwam (vs. 5a) dat zij

daardoor als ingewijden in de afgodische mysteriën, meenden dat zij een bijzondere heiligheid deelachtig waren; al hetwelk (vs. 5b) voor den Heere God was een rook in Zijne neusgaten, en op zulk een wijze, dat Zijn toorn niet eerder zou gestild zijn, dan al eer de gerechte straf over hen was voltrokken.

5. Die daar zeggen tot Mijnen Knecht, welke hen tot bekering vermaant en van hun heidense gruwelen wil terugbrengen: Houd u tot uzelf, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan jij. Gij behoeft tot mij niet te komen om mij te bekeren, beter ware het tegenovergestelde. Deze, met wie het zo ver is gekomen, dat zij niet alleen met volle bewustzijn van Mij zijn afgevallen en in hun afgoderij zijn verzonken, maar ook in trotse vermetelheid op bijzondere heiligheid roem dragen, zijn een rook in Mijnen neus, een voorwerp van Mijnen rokenden toorn (Deut. 29:20), een vuur, den gansen dag brandende, nadat Ik den gansen dag onafgebroken Mijne handen te vergeefs tot hen had uitgestrekt (vs. 2).

Of hiermede de huichelarij der schijnheiligheid bedoeld wordt, dan of, gelijk wij liever onderstellende, de hoogste trap van afgodisch bijgeloof hierdoor wordt aangeduid, dat zij in den dienst der valse goden en hare verborgenheden zich plechtig lieten inwijden en zich dan voor heiliger uitgaven dan de dienaars van Jehova, zodat zij met deze zelfs gene gemeenschap wilden houden? "Ik ben u heilig, " dat is, gij behoort mij als een heilige te ontzien en u op een afstand van mij te houden.

6. Ziet, het is voor Mijn aangezicht geschreven als een onweersprekelijk vonnis, dat Ik reeds heb geveld (Jer. 22:30. Ezechiël. 2:10); Ik zal niet zwijgen, maar Ik zal vergelden, ja in hunnen boezem zal Ik vergelden, daar Ik de gehele volle maat van Mijne straffen over hen uitstort (Luk. 6:38).

7. Uwe ongerechtigheden en uwer vaders ongerechtigheden te gelijk (MATTHEUS. 23:35 vv.) zegt de HEERE, uwer vaders, die gerookt hebben op de bergen, en Mij smaadheid aangedaan hebben op de heuvelen door hun afgoderij (Ezechiël. 6:13. Hos. 4:13); daarom zal Ik den kinderen dezer vaders, wier zonden zij in verhoogde mate voortzetten, hun vorig werkloon in hunnen boezem weer toemeten 1) zodat ene volle, gedrukte en overvloeiende mate van straf hen zal treffen; want wat de vaders hebben gedaan; dat hebben de kinderen tot hun eigen werk gemaakt.

1) Het eerst wat de Heere uit kracht van Zijne heiligheid te doen heeft, is dat Hij de zonden van het afgevallen Israël straft, en Hij straft deze zo, dat, wijl de zonden der kinderen slechts de voortzetting der zonden der vaders zijn, de straf wordt toegemeten, overeenkomstig het loon der zonden voor beiden.

Hiermede heeft de Heere het uitgesproken, dat de verwerping van de massa des volks onherroepelijk is. De grote massa is der verwerping overgeven. De zonden des volks zijn ten hemel gestegen, en de toorn des Heren zal zich op schrikkelijke wijze openbaren.

Daarmee is echter Gods trouw niet vernietigd, noch het Verbond te niet gedaan, met de vaders aangaan. Wat wegvalt, wat der verwerping wordt overgegeven, wilde Israël zijn,

wilde het ware nakroost van Abraham zijn, maar was het feitelijk niet. Eet ware zaad Abrahams, de ware gelovige Israëliërs zullen behouden worden.

Hierop wijzen de volgende verzen.

8. Alzo zegt de HEERE, ten opzichte van Zijne verdere gedachten omtrent Israël, nadat Hij het volk in zijn geheel aan het zo even uitgesproken vonnis heeft onderworpen: Gelijk wanneer men bij uitroeijing van enen wijngaard, welks bomen niets dan ranken zonder vrucht waren, toch hier en daar most in een bos druiven, ene most bevattende druif vindt, gelijk men dan zegt: Verderf ze den niet, werp dien bos niet weg, want er is een zegen in, ene edele gave Gods, en die mag niet verloren gaan, maar moet ten nutte worden aangewend alzo zal Ik, de Heere, bij uitroeijing van Mijnen wijngaard (Hoofdstuk 6:1 vv.) het om Mijner knechten wil doen, om de Mijnen, die Ik in het verdorven Israël (vs. 3 vv.) nog heb (Jes. 63:17 dat Ik hen niet allen verderve, met den wijngaard niet te gelijk die enkele most bevattende druiven wegwierp.

Gelijk wanneer enige goede druiven gevonden worden onder een tros slechte, en de een den ander, die den wijnstok wil uitroeien, verzoekt dien te bewaren, omdat een deel druiven nog rijp kan worden en most geven, zo zou God ook het ganse volk niet verdelgen om den wil dier weinige vromen, welke gevonden worden onder al de bozen. Deze noemt Paulus een overblijfsel (Rom. 11:25), al waar hij zinspeelt op Jes. 1:9; 6:13; 7:3 en 9:20 van deze profetie.

9. En Ik zal uit Jakob het volk der tien stammen voortbrengen, en uit Juda het volk der twee stammen enen erfbezitter van Mijne bergen (Hoofdstuk 14:25; 65:25), en Mijne uitverkorenen, niet de grote massa van 't ganse volk, zullen het erfelijk bezitten, en Mijne knechten, die zich er toe overgeven om een tak Mijner planting en een werk Mijner handen te worden (Hoofdstuk 60:21) zullen aldaar in Mijn heilig bergland wonen. 1)

1) Gods uitverkorenen, het geestelijk zaad van den biddenden Jakob, zullen erfgenamen zijn van Zijne bergen van geluk en vreugde en zullen veilig tot dezelve overgebracht worden door het tranendal.

10. En Saron, die heerlijke vlakte aan de Middellandse zee (Joz. 9:2), nadat zij, zolang de vloek op Israël lag, ene woestijn geweest is, zal tot ene weide, ene schaapskooi worden, en het dal van Achor ten westen van het noordelijke der Dode zee (Joz. 7:24 dat steeds het dal der droefheid genoemd is, zal tot een runderleger worden, tot ene plaats, waar de runderen weiden. Zo zal het zijn niet voor allen, maar voor Mijn volk, dat Mij gezocht heeft, het zal zich in het heilige land weer nederzetten, om het in vrede te bezitten.

Vs. 8-10. De ijverige God, die der vaderen zonden bezoekt tot in 't derde en vierde lid, wil den wijngaard, dien Hij geplant heeft, niet geheel verderven; slechts de verrotte druiven doet Hij weg, en de bessen, in welke een goed sap bereid is, leest Hij met behoudene zorgvuldigheid uit. Reeds heeft Jesaja altijd verkondigd, dat de Heere uit den wortel des gevelden boom Israël's een nieuw zaad zal doen voortkomen, en zo wordt ook hier beloofd

een Erfgenaam der heilige bergen; uitverkorenen zullen overblijven, knechten Gods, om in het land der vaders te wonen. Daar ziet hij hen, die hunnen God gezocht hebben, op de vruchtbaarste weigonden in patriarchalen vrede bij hun kudde rusten.

11. Maar gij anderen in Jakob en Juda, verlaters des HEREN, die u ganselijk niet meer Mijn volk gevoelt (Hoofdstuk 64:9), gij vergeters van den berg Mijner heiligheid, zodat gij geen heimwee meer naar dien berg gevoelt, gelijk zich dat in Hoofdstuk 64:10 vv. uitspreekt, gij aanrichters ener tafel voor die bende 1) en gij opvullers des dranks voor dat getal! 1) Gij dienaars van vreemde goden!

1) De laatste woorden zijn zeer moeilijk. In het algemeen geven zij te kennen, dat de Joden de drekgoden der heidenen, niet alleen in het heimelijke hadden nagewandeld, maar zelfs in het openbaar; en dat zij hunnen ijver betoond hadden, om den afgoden tot in de minste kleinigheden van den bijgelovigen eredienst hulde te doen. Meer in het bijzonder schijnen de Hebreeuwse woorden, Gad en M'ni, door bende en getal vertaald, als eigennamen te moeten beschouwd worden; men denke aan twee afgoden, of wel aan enen afgod, die met twee onderscheidene titels benoemd wordt. Sommigen denken aan de zon en maan, anderen aan de maan alleen, nog anderen aan andere gesternten. Voor ons is het genoeg op te merken, dat verscheidene volken de bijgelovige gewoonte hadden om voor hun gewaande godheden op zekere tijden grote maaltijden aan te richten, en beddekens te spreiden voor de zogenaamde goden, om daarop aan te liggen; bijzonder deed men dit voor de nieuwe maan, om daardoor een vruchtbaar gewas te verwerven. Op zodanig iets schijnt hier gezien te worden; de Profeet tekent derhalve het bijgelovig bestaan van zulke mensen, die in den hoogsten trap op den afgodendienst verzot en daaraan verslaafd waren; en daardoor schildert hij wederom de gruwzaamste verbastering in den godsdienst op ene verbloemde wijze.

Het is beter de woorden bende (Gad), en getal (Meni) onvertaald te laten. Hiermede worden toch twee afgoden bedoeld. Gad is de ster Jupiter, de afgod van het groot geluk, en Meni waarschijnlijk Venus, de afgod van het kleine geluk. Op Perzische en Palmyrische inschriften komt de naam van Gad in verschillende vormen voor. In plaats derhalve van den Heere alleen alle heil en zegen te verwachten, offerde men aan de sterren des hemels en gaf daarmee het geloof in Gods trouw en almacht prijs.

De Engelse Godgeleerden tekenen ook reeds aan: het Hebreeuwse woord Gad, betekent soms een troep of bende, doch hier schijnt het de naam van een afgod aan te duiden. Vitringa is van oordeel dat met Gad de zon wordt bedoeld. Henry verstaat onder beiden, Jupiter en Mercurius. Jupiter en Venus ligt echter meest voor de hand.

12. Ik zal 1) dan ook als de ware God, die aan ieder zijn deel schenkt, zo als hij dit waardig is, ulieden ook ten zwaarde tellen, dat gij allen u ter slachting zult krommen, omdat Ik, ook in den laatsten tijd, als Ik om Israël's liefde dong, geroepen heb, maar gij hebt niet geantwoord, Ik gesproken heb, maar gij hebt niet gehoord, maar hebt gedaan dat kwaad was in Mijne ogen, en hebt verkoren, hetgeen waaraan Ik geen lust heb.

1) Wyl Israël de hulp der valse, zogenaamde geluksgoden had ingeroepen, zou de Heere zijn heilig misnoegen openbaren, door in plaats van het geluk, het ongeluk, het onheil over hen te doen komen. Dat zou hen te beurt vallen, dewijl zij zich afkerig betoond hadden, en afkerig gebleven waren, niettegenstaande God, de Heere, hen gewaarschuwd had door Zijne heilige Profeten.

13. Daarom, om de tegenstelling in Israël voor het einde nogmaals op den voorgrond te stellen, de tegenstelling van hen, die zich nog ten laatste bekeren, en van hen, die zich ten einde toe verhardden, zegt de Heere HEERE alzo, de God des heils en des gericht, die de macht heeft Zijne beloften en bedreigingen te volvoeren: Ziet Mijne knechten (vs. 9) zullen in het volle genot van den zegen, die hun deel wordt, eten, doch gijlieden, die uzelf verstokt, zult voor eeuwig daarvan uitgesloten zijn en hongeren; ziet, Mijne knechten zullen drinken, daar dit heil elk van hun behoeften stilt en volle verzadiging schenkt, doch gijlieden zult dorsten; ziet Mijne knechten zullen blijde zijn over al het goede, waarin zij zich mogen verheugen, doch gijlieden zult met al de afgoden, waaraan gij uw hart hebt gehangen, beschaamd zijn.

14. Ziet, Mijne knechten zullen juichen van goeder harte, daar buitengewoon grote zaligheid hun hart vervult, maar gijlieden zult schreeuwen van weedom des harten over hetgeen gij verdarteld en verloren hebt, en van verbreking des geestes zult gij huilen van wege de ontzaglijke ellende, die u getroffen heeft (MATTHEUS. 8:12).

15. En gijlieden zult uwen naam Mijnen uitverkorenen tot ene vervloeking laten, 1) zodat de vloek een aan uwen naam ontleenden vorm aanneemt, gelijk Jer. 29:21 vv. en de Heere HEERE zal ulieden doden, maar Zijne knechten zal Hij daarentegen met enen andere naam noemen, dan zij te voren gemeenschappelijk met u droegen (Hoofdstuk 62:2).

1) De naam der afgodendienaars en ongelovigen zal tot een vloek gelaten worden, zal met schande overladen en voor eeuwig eerloos worden gemaakt. Dezelve zal gebruikt worden om kwade karaktertrekken aan te geven, bij voorbeeld: Gij zijt zo wreed als een Jood, en in vervloeking: God make u zo ellendig als een Jood. Hij zal tot een vloek zijn voor Gods uitverkorenen, dat is tot ene waarschuwing voor hen: zij zullen vrezen te vallen onder den vloek, die op de Joodse natie ligt; verloren te gaan door hetzelfde exempel van ongeloof De Heere God zal u slaan, dat is zal de Joden ganselijk uitroeien en hen afsnijden, dat zij geen volk meer zijn. Zij zullen niet langer leven als een natie, noch ooit weer ingelijfd worden.

Het benoemen van een anderen naam geeft figuurlijk te kennen, iemand in gunst, in eer en aanzien te verheffen, hem enen erenaam schenken: de voorbeelden der naamsveranderingen van Abram, Jakob, Simon en anderen kunnen dit genoegzaam verklaren.

16. Zodat, wie zich zegenen zal, een zegen over zich zal begeren op aarde, in het land, namelijk in Kanaän, die zal zich zegenen in den God der waarheid 1), in den naam van dien God, die Amen is, die wat Hij beloofd heeft, volkomen zal vervullen (2 Kor. 1:20. Hand. 3:14); en wie zweren zal op aarde en daardoor dien God, in wie hij gelooft, zal belijden (Deut. 10:20), die zal zweren bij den God der waarheid, bij dezen God Amen; omdat de vorige

benauwdheden, die ten gevolge der straffen Gods werden ondervonden, zullen vergeten zijn, zelfs de herinnering het zalig genot van het tegenwoordig ogenblik niet eens meer vergalt, en omdat zij voor Mijne ogen verborgen zijn, zodat ook Ik er niet aan denk, om ooit weer iets van dezen aard te laten geschieden.

1) In het Hebreeuws staat eigenlijk "in den God Amen. " Het woord "Amen" is ene benaming van Christus (Openbaring 3:14), waar men leest: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige. " Aangezien deze benaming hier ook op wordt toegepast, houden sommigen dat voor een groot bewijs van de Godheid van Christus, en zij oordelen, dat de bedoeling is: dat in de dagen van het Evangelie de mensen zich niet meer zouden zegenen als te voren in den naam van Abraham, Izaak en Jakob, maar in den naam van Christus, den God Amen. Anderen verstaan door "Elohe Amen" dien God, die Zich getrouw en waarachtig betoont in Zijne beloften.

17. Want ziet dit is het toppunt van alle Mijne raadsbesluiten, het hoofddoel van alle Mijne beloften, gelijk Ik reeds in Hoofdstuk 51:16 voorlopig heb aangetoond: Ik schep nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde, en deze nieuwe hemel en deze nieuwe aarde zullen zozeer door hun heerlijkheid boeien, zozeer alle wensen bevredigen, dat de vorige dingen vergeten worden; zij zullen niet meer gedacht worden; en de oude hemel en de vorige aarde zullen, hoewel ook deze heerlijkheid bezaten, in het hart niet meer opkomen 1) dat iemand iets daarvan zou terug mensen (2 Petrus 3:13. Openbaring 21:1).

1) Ongetwijfeld ziet dit ook, en dan in de eerste plaats, op den gelukkigen terugkeer der Joden naar Palestina, zodat het alles voor hen nieuw zou zijn, maar de Profeet ziet hier verder. Hij geeft ook hier een blik in de verre toekomst, als het Evangelie der genade zal gepredikt worden, als alle dingen nieuw zullen gemaakt worden door den Heere God. In den naam des Heren, ja den Heere sprekende invoerende, verkondigt Hij hier, ja wijst de Heere zelf hier hen op de voleindiging der eeuwen, wanneer bovenal het woord zal vervuld worden: Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde.

18. Maar weest gijlieden, die de heerlijkheid van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde deelachtig wordt, vrolijk, en verheugt u tot in der eeuwigheid in hetgeen Ik schep; want ziet, Ik schep Jeruzalem op die nieuwe wereld ene verheuging, en haar volk ene vrolijkheid 1) (Hoofdstuk 35:10. Openbaring 21:2 vv.). Ik zal Jeruzalem heerlijk herstellen en haren inwoners overvloedige stof geven tot bestendige blijdschap.

1) Alle de vrienden der Kerk, en allen die tot haar behoren, zullen vrolijk zijn. De nieuwe dingen, welke God in en door het Evangelie schept, zijn en zullen zijn ene stof van eeuwige vreugde voor alle gelovigen.

19. En Ik van Mijne zijne (Deut. 30:9) zal Mij verheugen over Jeruzalem, en vrolijk zijn over Mijn volk 1) nadat Ik met beide tot het doel Mijner raadsbesluiten ben gekomen (Hoofdstuk 62:5); en in haar, in Jeruzalem en onder Mijn volk, zal niet meer gehoord worden de stem der wening, noch de stem des geschreeuws, maar alleen blijdschap en vreugde, dank- en lofgezing (Hoofdstuk 51:3 en 11).

1) Dit betekent, dat de Heere niet alleen vreugde en heerlijkheid zal brengen over Zijn volk en in Jeruzalem, maar dat het Hem ene vreugde zal zijn om dat te doen. Het zal den Heere God een verheuging zijn, om Zijn volk met de keure Zijner zegeningen te zegenen. De volle openbaring Zijner liefde zal de Heere aan zijn Zion betonen.

20. Van daar zal niet meer wezen onder het volk, dat tot Jeruzalem behoort gelijk in den tegenwoordigen toestand zo menigvuldig voorkomt, dat het tot regel is geworden, een zuigeling van weinige dagen, een kind, dat slechts weinige dagen oud wordt, noch een oud man, die zijne dagen niet zal vervullen, niet de volle maat van 't menselijk leven zal bereiken: want een jongeling zal sterven honderd jaren oud zijnde, zij, die als jongelingen sterven, die dus voor vroeg gestorvenen worden gehouden, zullen niet minder den honderd jaren tellen; maar een zondaar, honderd jaren oud zijnde, zal vervloekt worden 1), eerst wanneer hij een tijdvak van genade achter zich heeft, zal hij onder den vloek des doods bezwijken, die op het zondige mensengeslacht drukt.

1) Ten gevolge van Israël's bekering zal eenmaal niemand uit zijn midden sterven zonder zijne dagen uit te maken. Terwijl tegenwoordig al zijne leden ontijdig sterven, of als zuigelingen, die slechts weinige dagen tellen, of als jongelingen van weinige jaren, of als grijsaards in den ouderdom van hoogstens 70 en 80 jaren (Ps. 90:10), zo zullen zij dan ook nog wel sterven, omdat zij allen zondaars zijn, hoewel bekeerde zondaars; maar niet meer vóór den tijd als zuigelingen, jongelingen, nog niet zeer oude grijsaards, maar niet voordat zij het volle getal hunner dagen geleefd hebben, welke oorspronkelijk aan den mens door God ten leven verordend zijn, en die genoegzaam zijn om zijn wezen op aarde tot rijpheid en tot natuurlijke volkomenheid te brengen, zodat de dood niet komt als de ontijdige, geweldige scheiding van geest en lichaam, maar als de tijdige, natuurlijke zalige volmaking naar geest en lichaam.

Anderen verklaren het laatste gedeelte van het vers, daar het woord "zondaar" afkomt van een wortel, die oorspronkelijk "missen" betekent, alsof de Heere zei: "Hij, die het levensperk van honderd jaren mist en niet bereikt, zal gerekend worden door enen goddelijken vloek vroegtijdig te zijn afgesneden. " .

Zo Umbreit: "Sterft een volwassene op dezen leeftijd, zo beschikt men zijn vroegtijdig heengaan als een vloek der zonde, " vgl. Hesiodus (Opera vs. 130) in zijne beschrijving van de zilveren eeuw: "een jongeling wordt tot zijn honderdste jaar bij zijne moeder opgevoed, groeiende, zijnde een groot kind in het huis. "

Onzes inziens betekent het echter, dat voor een zondaar, een goddeloze, een lang leven, een leven van honderd jaar, een vloek zal zijn, dewijl hij zich te meer toorn vergadert als een schat, tegen den dag van het rechtvaardig oordeel Gods.

Het lange leven van den goddeloze is dan ook ten leste, als hij in zijne zonde sterft, niet als een zegen, maar als een vloek te beschouwen, dewijl hij den eeuwigen dood tegemoet gaat.

21. En zij zullen huizen bouwen en ook zelf bewonen, en zij zullen wijngaarden planten en dezelve vrucht eten (Hoofdstuk 62:8 vv.).

22. Zij zullen niet bouwen, dat het een ander bewone; zij zullen niet planten, dat het een ander ete, omdat zij niet meer vóór den tijd door den dood zullen worden weggenomen, zodat zij zich niet meer over hun planten en bouwen kunnen verheugen; want de dagen Mijns volks zullen zijn als de dagen eens booms, als de dagen van ceder of eik, die met eeuwen worden gerekend; en Mijne uitverkorenen zullen het werk hunner handen verslijten, daar zij zelf kunnen gebruiken en genieten, wat zij met hun handen hebben gearbeid.

23. Zij zullen niet, gelijk zo dikwijls geschiedt, te vergeefs, zonder enigen zegen op hun pogingen te hebben, arbeiden, noch baren ter verstoring, om er veel leed van te ondervinden (Job 27:14); want zij zijn het zaad der gezegenden des HEREN, van hetwelk alle vloek, die nog heden op de aarde rust (Gen. 3:17) verre blijft (Hoofdstuk 61:8 vv.), en hun nakomelingen met hen, zij behouden hun kinderen; die worden hun niet vóór den tijd ontrukkt. (Job 21:8).

24. En het zal geschieden, daar alle gebed volkomen met Mijnen wil verenigd is, eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden, reeds de eerste opwelling van gebed in het hart zal Ik met den gewensten zegen bekronen; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen; 1) op het half uitgesproken gebed zal Ik reeds Mijn Ja en Amen zeggen (Hoofdstuk 30:19).

1) God zou Zijn volk voorkomen met Zijne zegeningen, en hun begeerten vervullen, eer zij het verzochten. Dat is een zeker teken van Zijne liefde en gunst jegens hen, gelijk integendeel Zijn verwerpen en verstoten van de mensen wordt uitgedrukt door de verberging van Zijn aangezicht voor hen en door de weigering van hun gebeden te horen (Spr. 1:28. Jes. 1:15. Jer. 14:12. Klaagt. 3:8, 44).

Deze zijn krachtige uitdrukkingen van Gods gereedheid, om de gebeden te verhoren, en dat blijkt nog verder meer onder de genade des Evangeliums, dan het onder de Wet deed, en wij zijn de vertroosting daarvan verschuldigd aan de tussenspraak van Christus, als onzen Voorspraak bij den Vader, en wij zijn verplicht, om met dankbaarheid een toegenegen oor te geven aan Gods roepingen.

25. De wolf en het lam zullen te zamen nevens elkaar weiden, 1) daar de eerste zijne natuur als roofdier heeft afgelegd en in den staat der oorspronkelijke schepping is teruggetreden (Gen. 1:30), en de leeuw zal stro of haksel eten als een rund, en stof zal de spijs der slang 2) zijn, zij zal niet meer den mens naar 't leven staan, maar het haar opgelegde lot (Gen. 3:14) dragen. En welke dieren ook de aarde nu nog als roofdieren en wilde beesten bevat, zij zullen geen kwaad doen noch verderven op Mijnen ganse heiligen berg, binnen het gehele gebied van Mijn heilig bergland Kanaän, zegt de HEERE (Hoofdstuk 11:6-9).

1) Zo verzekert deze profetie den dienstknechten van Christus, dat de tijd nadert, waarin zij zullen bewaard zijn voor uitwendige belediging en inwendige onenigheid, waarin zij gezegend zullen zijn met ongestoord genot van alles, wat tot hun zaligheid nodig is. Deze

heerlijke, gelukkige toestand van Gods kerk zal worden te weeg gebracht en bevestigd door de almacht van Jehova, hoewel vele omkeringen en verwoesting de vervulling van dit grote werk zullen voorafgaan. Laat ons als medewerkers Gods met Hem arbeiden in den weg Zijner Voorzienigheid, in gehoorzaamheid aan Zijne ordeningen, in onderworpenheid aan Zijne bevelen. Laat ons den Heere bidden met ons te zijn en ons nooit te verlaten.

Dat ieder uitroepe: welke onuitsprekelijke zegeningen voor Joden en Heidenen liggen nog verborgen in Gods beloften! Zo ik moet sterven zonder de vervulling te zien, laat mij den leven in het vast geloof daaraan. Wanneer ik soms ontmoedigd ben door het zichtbare ongenoegen Gods en den ondergang van zielen, laat mij dan hopen op dien gelukkigen tijd, waarin de koninkrijken dezer wereld zullen worden de koninkrijken van onzen God en van Zijnen Christus. (J. BROWN).

2) Zonder enigen twijfel staat deze uitdrukking in verband met de geschiedenis van 's mensen val. Het was het vonnis van de slang, dat zij stof zou eten. Hier wordt dit ook gezegd, om daarmee te verzekeren, dat de macht der slang, om den mens uit zijn vernieuwden staat te doen vallen, was verbroken. De Profeet voorspelt hier den heerlijken staat der Kerk, door Christus Jezus teweeg gebracht, als gevolg van Zijne overwinning over Satan en zonde. Niet alleen de menselijke vijanden, maar ook de geestelijke vijanden zullen overwonnen worden, en dan zal, wat in dit vers voorspeld wordt, volkomen vervuld zijn, als de koninkrijken zijn geworden onzen God en Zijnen Christus.

Niet van een dusgenaamd duizendjarig rijk is hier sprake, maar de Heere God geeft hier door den Profeet Jesaja een vergezicht op de volkomen heerlijkheid der Kerk.

HOOFDSTUK 66.

UITBREIDING VAN DEN WAREN GODSDIENST.

IX. Vs. 1-24. De negende rede. Het antwoord des Heren gaat hier voort, doch niet zo, dat het hoger vlucht neemt, dan de laatste woorden van 't vorig Hoofdstuk. Dat slot toch handelde reeds over het einde aller dingen, over den toestand in het rijk der heerlijkheid. Wel verspreidt het van ene nieuwe zijde een licht over hetgeen in het vorig Hoofdstuk gezegd is; het begint met dezelfde tijd, waarmee daar begonnen wordt, en wijst op hetzelfde einde als daar, doch geeft nadere, meer bepaalde aanwijzingen, waarbij hetgeen nu gezegd wordt met het vroeger gezegde meermalen overeenkomt. De rede, welke weer met scherpe afscheiding over de goddelozen en vromen, de ongelovigen en gelovigen in Israël handelt, wordt in vier delen verdeeld: a. verwerping van het onboetvaardige en eigengerechte Israël tegelijk met hunnen tempel en hunnen godsdienst (vs. 1-4). b. Aankondiging van het gericht over Jeruzalem, dat de profeten doodt, waaruit het Nieuw-Testamentische Zion stil en ongemerkt is geworden (vs. 5-9). Vreugde over Jeruzalem en vertroosting tot Zion in buitengewone mate reeds gedurende den tijd der Christelijke kerk (vs. 10-12). d. Toch komt eerst de volle zegen, wanneer het laatste gericht komt over Jeruzalems tegenpartijen en de laatste volmaking der heilige stad (vs. 13-24).

1. Alzo zegt de HEERE tot het afvallige, onboetvaardige Israël, dat zich van de belofte van de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem meester maakt, en door het bouwen van een prachtigen tempel, die in vervulling denkt te brengen: a) De hemel is Mijn troon, en de aarde is de voetbank Mijner voeten (MATTHEUS. 5:34 vv.). Ik vervul dus met Mijne tegenwoordigheid de gehele wereld als Mijn huis; zelfs de hemelen in hunnen wijdsten omvang kunnen Mij naar Mijn oneindig en boven al het geschapene verheven Wezen, niet bevatten (1 Kon. 8:27). Waar zou dan dat huis zijn, dat gijlieden Mij zoudt bouwen, alsof gij Mij daarin kon besluiten, dat Ik daarin zou moeten wonen, daar het uitwendig prachtig en heerlijk is? En waar is de plaats Mijner rust 1) ook nu de tijd, voor welken Ik Mijne genadige tegenwoordigheid aan bepaalde tekenen en zinnebeelden gebonden had (Exod. 25:10 vv. 2 Kron. 29:2 ten einde loopt?

a) 2 Kron. 6:18.

1) De tijd, voor welken deze rede des Heren werd uitgesproken, is niet die van den tempelbouw van Zerubbabel, maar van Herodes den Grote, toen hij in het 18de jaar van zijne regering den tempel allerprachtigst begon te herstellen, had waarschijnlijk ook de profetie (Haggai 2:7 vv.) in de gedachte, en vooral de woorden: "De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste. " Die woorden wilde hij tot vervulling doen komen; maar hetzelfde jaar, gelijk bij Luk. 1:28 zal worden opgemerkt, was waarschijnlijk het geboortjaar der maagd Maria. Herodes schijnt zich te hebben voorgesteld, dat, wanneer eerst die profetie uitwendig zou vervuld zijn, zo ware het woord Gods, waarvoor hij bijgelovige vrees koesterde, vervuld. Hoezeer hij het er op toelegde om de toekomst van den Messias, den Koning uit het huis van David af te wenden, zien wij uit MATTHEUS. 2:1 vv. Hij wilde voor zijne Dynastie den troon in Juda verzekeren en beproefde het nu God met een zeer

prachtigen stenen tempel en ene luisterrijken uitwendigen godsdienst tevreden te stellen, opdat Hij Zijne verdere raadsbesluiten van wege de eer, die Hem werd aangedaan, zou vergeten. Ongoddelijk en vleselijk gezinde mensen hebben steeds dergelijke voorstellingen omtrent God. Wie zich met den prachtigen tempel tevreden stelde en van den waren Verlosser en Heiland liet afleiden, zodat men Hem om den wille van den tempel verwierp en in valsche ijver voor den uitwendigen godsdienst aan het kruis nagelde, dat was het onboetvaardige, huichelachtige, verblinde Israël onder de leiding van zijne oversten. Dit gedrag van Israël tegenover den Heere en Zijne Apostelen, hetwelk juist de verwoesting van dezen tempel door de Romeinen veroorzaakt heeft, is het wat in hetgeen nu volgt wordt behandeld.

Hoewel het gevoelen van Dächsel op het voetspoor van Vtringa, Rambach en Lange niet te verwerpen is, dat de Heere hier voornamelijk ziet op den tijd van Herodes, zo is het toch ook niet tegen te spreken, dat de Heere hier het gehele tijdperk van de Babylonische ballingschap tot op dien tijd in het oog heeft.

Het is toch niet te ontkennen, dat niet eerst in de dagen van 's Heren omwandeling, maar reeds lang vóór dien tijd, ook in de dagen der ballingschap en na dien tijd het grootste deel der ballingen en ook der teruggekeerden verre verwijderd was van een dienen van den Heere God in geest en in waarheid. Er was een overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar het grootste deel van Israël's ballingen was een onboetvaardig volk en ook tot de straks teruggekeerden naar Palestina moest nog door den Profeet, na de ballingschap, het woord der bestraffing en der vermaning klinken.

Met deze woorden wil de Heere hen afbrengen van den vormelijken eredienst, en hen opleiden tot een dienen van Hem in geest en in waarheid. Hij wijst er op, dat indien men meent, dat men voldoen kan met een vormelijker eredienst en het harte verre van hem houdt, men zeer dwaalt. Dat Hij zich verre houdt van degenen, die slechts in het uitwendige hun heil zoeken, en dat daarentegen Zijn oog van genade en liefde is gekeerd naar hen, die voor Zijn woord beven, die met de offeranden van een gebroken hart en een verslagen geest tot Hem naderen.

In beginsel klinkt hier hetzelfde, wat de Heere Christus tot de Samaritaanse vrouw sprak: God is een Geest, Die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Joh. 4:24).

2. Want Mijne hand heeft al deze dingen gemaakt, de gehele wereld, die u omgeeft-hoe kunt gij dan menen, door enig gebouw van uwe handen Mijne oneindige hoogheid te zullen omgeven (Hand. 7:49; 17:24); en al deze dingen, die uwe ogen kunnen aanschouwen, zijn geweest, spreekt de HEERE. Maar op dezen zal Ik zien, wanneer Ik ergens Mijne genadige tegenwoordigheid wil laten ondervinden en Mij zelven ene plaats der rust wil bouwen (Hoofdstuk 57:15), op den arme (Hoofdstuk 61:1) en verslagene van geest (Psalm 34:19; 51:19) en die voor Mijn woord beeft (Ps. 119:161).

3. Meen niet, onboetvaardig en ongelovig volk der Joden, dat Ik een welbehagen heb in uwe offeranden in den nieuw opgebouwden tempel; zij bestaan slechts in uitwendige plechtigheden, terwijl het inwendige des harten met de heilige betekenis van het offer in

tegenspraak is. Integendeel, zij zijn Mij de ontzettendste gruwel. Wie 1) enen os slacht met zulk ene gezindheid des harten als de uwe, slaat enen man; hij is in Mijne ogen niets meer dan iemand, die bloed vergiet, en gelijk hij nu zich vergrijpt aan 't leven van een dier, alsof Ik ossenvlees zou eten, of bokkenbloed zou drinken (Ps. 50:14), zo vergrijpt hij zich op een anderen tijd aan het leven van een mens, alsof hij Mij door dien moord enen dienst deed (Joh. 16:2). Wie van zulk goed als het uwe een lam offert, breekt enen hond den hals. Alles, wat tot uwen veestapel behoort, is om der ongerechtigheid wil, waarmee die verworven en bezeten wordt, onrein, ene smaadheid voor Mijn heilig Wezen; het wordt Mij ook niet gebracht door handen, die bereid zijn ten offer, maar als het ware verwurgd en verbroken; wie van het meel der eerste tarwe spijsoffer (Lev. 2) offert, is als die zwijnenbloed offert; hij brengt Mij ene even afschuwelijke gave, als wanneer iemand het bloed van het alleronreinste dier (Deut. 14:8) als drankoffer op Mijn altaar wilde uitstorten (Lev. 2:16); want gelijk uwe bezitting van vee vol door is, zo kleeft aan al uwe vruchten de onmatigheid (MATTHEUS. 23:25); wie met zulk ene godsdienstigheid als de uwe wierook brandt ten gedenkofter voor den Heere (Lev. 2:2; 6:15) is als die enen afgod zegent, want dezen en niet den Heere gaat zijn reukoffer aan. Deze, die met valsen en huichelachtigen godsdienst Mij zoeken te voldoen, verkiezen ook hun wegen, de wegen der afgoden, die verre van de Mijne liggen, en van welke zij zich niet willen bekeren, en hun ziel heeft lust aan hun verfoeiselen, terwijl zij zich zelfs nog inbeelden, zeer vrome en heilige lieden te zijn (Rom. 2:17 vv).

1) merkt hier den aan, hoe verfoeilijk hun offeranden voor God waren. De vleselijke Joden, uit de Babylonische ballingschap wedergekeerd zijnde, vervielen wel niet weer tot afgoderij, maar werden zeer zorgeloos en los in den dienst van God; zij brachten het verscheurde, lamme en het zieke tot offeranden (Mal 1:8, 13), en dat maakte hun eredienst verfoeilijk voor God; zij gaven geen acht op hun offeranden en daarom, hoe konden zij denken dat God acht op hen gaf? Na dat het Evangelie gepredikt was en in hetzelfde bekend gemaakt, dat de grote offerande was opgeofferd, welke een einde maakte aan alle de ceremoniële diensten, bleven de ongelovige Joden nochtans voortgaan met offeranden te offeren, alsof de wet van Mozes nog van kracht was, en degenen die daartoe kwamen kon volmaken. En dit was een gruwel .

4. Ik zal ook verkiezen den loon hunner handelingen 1); Ik zal er Mijn vermaak in stellen, hun rechtvaardige straf toe te delen, en hun vreze zal Ik over hen doen komen; wat hun 't meeste leed doet, de rampen, die voor hen de geduchtste zijn, zal Ik hun toezenden, ter rechtvaardige vergelding voor hun verharding, a) omdat Ik hen in Mijnen Zoon geroepen heb (Luk. 19:44), en niemand antwoordde, Ik gesproken heb, en zij niet hoorden, maar deden dat kwaad is in Mijne ogen, en verkoren hetgeen, waartoe Ik genen lust had. (Hoofdstuk 65:12).

a) Spr 1:24. Jer. 7:13.

1) In het Hebr. Thaäloelehem. Beter: hun mishandelingen. De Heere zegt dan hier, dat dewijl zij, de onboetvaardigen Israël's, Hem verlieten, ja met Hem den spot hadden gedreven, het kwade boven het goede verkoren hadden, zo zou Hij ook verkiezen, dat over hen mishandelingen kwamen, dagen van ongeluk. Onmiddellijk hierop wordt den ook van vreze gesproken.

5. Hoort daarentegen des HEREN woord, gij weinigen in Israël, die voor Zijn woord beeft, (vs. 2). Wat Ik zal laten komen, is voor u ene verlossing (Luk. 21:28). Uwe broeders en vrienden naar het vlees (Rom. 9:2), die u haten, die u verre afzonderen van de Israëlitische gemeente, daar zij u in den ban doen, om Mijns naam. wil (Luk. 6:22. Joh. 16:2), bespotten, nu zij nog de macht in handen hebben, en zich voor de wettige bezitters van alle heilsgoederen van Israël houden, uw geloof in Christus Jezus; die zeggen: a) Dat de HEERE heerlijk wordt! Laat Hem, dien gij dient, Zijne grootheid tonen! Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde 1) en u verheerlijken; zij daarentegen, die zich in het ongeloof verhardten, zullen beschaamd worden met al hun macht en hun hoogmoedige inbeelding, daar zij zich noemen bewoners der heilige stad en trots zijn op den God van Israël (Hoofdstuk 48:2).

a) Jes. 5:19.

1) Beter: Dat de Heere heerlijk worde, dat wij zien mogen uwe vreugde. Het werkwoord verschijnen of zien staat toch in den grondtekst niet in den derden persoon enkelvoud, maar in den eersten persoon meervoud. Het is een spottend spreken van de vijandige en onrechtvaardige Joden, die niet naar het Woord des Heren, gelijk de gelovigen, willen luisteren, en nu spottend den Naam des Heren ontheiligen. Vandaar dat er ook onmiddellijk op volgt, dat zij beschaamd zullen worden, dewijl de Heere zeker zijn Naam zal heiligen, maar in strafoefening aan degenen, die Hem verachten. Hierop wijst het volgende vers.

6. Er zal eens stem van een groot rumoer der naderende legerscharen uit de stad zijn, wanneer de tijd komt, waarvan in Luk. 19:43 vv. sprake is, ene stem uit den tempel, die den nabijzijnden ondergang daarvan verkondigt, de stem des HEREN, die Zijnen vijanden, den ongelovigen Joden naar het vonnis Hoofdstuk 65:6 vv. de verdiensten vergeldt (vgl. de geschiedenis van Jeruzalems verwoesting bij Hand. 28:31).

Een onontwikkeld landman, zo verhaalt Josefus in het zesde boek zijner geschiedenis van den Joodsen krijg (Hoofdstuk 5. _3), Jozua, of Jezus, zoon van Anani, kwam vier jaren vóór den oorlog (dus in het jaar 62 na C. dat ook overigens door vele gebeurtenissen in de Christelijk kerk gewichtig is, (zie het chronologisch overzicht bij Hand. 1:8), toen de stad zich nog in vollen vrede en in den besten welstand bevond, op het Loofhuttenfeest naar Jeruzalem, en begon plotseling te roepen: "Ene stem van het oosten, ene stem van het westen, ene stem van de vier winden, ene stem over Jeruzalem en den tempel, een stem over den bruidegom en de bruid, ene stem over het gehele volk!" zo riep hij, dag en nacht door alle straten heentrekkende. Enige aanzienlijke inwoners ergerden zich over den ongeluksprofeet, en kastijdden hem met slagen. Maar hij, zonder het minste ter verdediging of tegen hen te zeggen, die hem kastijdden, ging voort op dezelfde wijze als vroeger te roepen. De oversten der Joden hielden het voor ene bovenmenselijke ingeving en brachten den mens voor den Romeinsen landvoogd. Hier werd hij met roeden tot op het gebeente ontvleest-hij smeekte niet en weende niet, maar riep op een allerjammerlijksten toon bij iederen slag: "Wee! wee! over Jeruzalem. " Toen Albinus (zo heette de landvoogd) hem vroeg, wie hij was en van waar en waarom hij zo riep, antwoordde hij geen woord, maar ging hij voort met zijn onheilspellend roepen over de stad, totdat Albinus hem voor krankzinnig verklaarde en wegzond. Tot aan het uitbarsten van den oorlog (in Mei 66 na C.) ging hij met niemand om,

nooit zag men hem spreken, maar alsof het zijn gebed was klaagde hij dag aan dag: "Wee, wee over Jeruzalem!" Hij vloekte niet die hem sloegen, noch dankte die hem spijs toereikten. Zijn enig antwoord aan ieder was altijd de ongeluks-prophetie. Zo liet hij zich 7 jaren en 5 maanden horen, zonder hees of moede te worden, totdat hij gedurende de belegering de vervulling zijner profetie zag; nu klonk zijn laatste woord. Toen hij eens met het geschreeuw: "wee, wee over de stad, over het volk en tempel, " om de stadsmuren liep, voegde hij er plotseling bij: "Wee ook over mij!" Op hetzelfde ogenblik trof hem een steen, die geslingerd was en doodde hem op eens; zo gaf hij den geest onder het roepen van zijn "wee".

7. Hebben deze spotters tot u gezegd: dat de Heere heerlijk worde! het zal in waarheid also zijn, zij zullen zien hoe heerlijk Hij is. Eer zij, de heilige stad Jeruzalem, barensnood had, voordat haar de geboorteweeën overkomen en al de angsten en verschrikkingen, die met den laatsten Joodsen oorlog over Jeruzalem losbarsten, heeft zij gebaard, daar ene heilige gemeente, de Christelijke kerk uit haar voorkomt; eer haar smart overkwam (denk aan de verhuizing der Christenen naar Pella, bij het uitbreken van den Joodsen krijg (Luk. 21:20 vv.), zo is zij van een knechtje verlost (denk hier aan Christus en die van de Joden in Hem geloofden: Hoofdst. 7:14; 11:1. Hand. 2:41; 4:4; 5:14 enz.).

8. Wie heeft ooit zulks gehoord, dat ene vrouw baarde vóór zij smarten had? wie heeft dergelijk gezien, dat zij van een zoon verlost werd, voordat de weeën over haar kwamen? Zou, om de hier bedoelde vrouw te noemen, een land kunnen geboren worden op een enigen dag? zou een volk kunnen geboren worden op ene enige reize? maar Zion, de geestelijke moeder der Nieuw Testamentische gemeente, heeft weeën gekregen, en zij heeft hare zonen gebaard.

9. Zulk een wonder van moederlijke scheppingsmacht kan Mijne heerlijkheid echter terecht doen openbaar worden. Zou Ik, zo dikwijls ene vrouw een kind ter wereld brengt, de baarmoeder openbreken, zodat, wat lang in den moederschoot verborgen lag en daar gevormd werd, zich nu vertoont, en niet genereren? Alzo zegt de HEERE, wiens kinderen toch eigenlijk de nieuwe, uit den Geest geborene Zionskinderen zijn, die dus hun vader en hun moeder te gelijk is (Joh. 1:13), zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten, dat gene kinderen meer zouden worden geboren? zegt uw God, 2) o Zion, die door de prediking van het Evangelie zoveel zegen heeft gegeven, dat nu zovele kinderen tot u behoren, welke ene geheel nieuwe gemeente vormen.

1) Wanneer de Geest was uitgestort, en het Evangelie uit Zion ging, zouden er velen in een korten tijd bekeerd worden, en met weinige moeite in vergelijking met dat grote voortbrengsel. De Apostelen baarden, zelfs voordat zij weeën hadden, en de kinderen die Christus geboren werden, waren zo menigvuldig en zo schielijk en zo gemakkelijk voortgebracht, dat zij eer geleken naar den dauw uit de baarmoeder des dageraads, dan naar een zoon uit den schoot der moeder (Ps. 110. 3). De voortgang van het Evangelie was verbazend: dat licht verspreidde zich evenals de dageraad tot aan de einden der aarde. Steden en volken werden tegelijk voor Christus geboren. Op dienzelfden dag, toen de Geest was uitgestort, werden er drieduizend zielen tot de Kerk toegedaan. En toen dat heerlijk werk eens

begonnen was, werd het wonderlijk voortgezet. Hij, die tot de geboorte bracht in de overtuiging der zonde, deed ook baren in een volkomen bekering tot God.

Het wondere feit, dat Zion als op één dag weer door ene menigte van teruggekeerde Joden was bevolkt, waarop de Heere allereerst doelt, is dus profetie en schaduwbeeld van de geestelijke geboorte der Kerk des N. Verbonds.

10. Verblijdt u, gij nieuw geboren! met Jeruzalem, de moedergemeente, die over uwe geboorte juicht! en verheugt u over haar, over die gelukkige moeder, al hare liefhebbers! weest vrolijk over haar met vreugde, gij allen, die over haar zijt treurig geweest van wege haar diep verval (Hoofdst. 57:17. Ps. 102:14 vv.).

11. 1) Opdat gij, daar Ik haar tot ene stad der zegeningen maak (Hoofdst. 62:9), moogt zuigen en verzadigd worden van de borsten harer vertroosting 2) die zij zelf ondervindt (Hand. 3:20), en die zij u tot geestelijk voedsel aanbiedt, even als ene moeder hare rijkelijk met melk gevulde borst aan haar kind geeft, opdat gij moogt uitzuigen, met volke teugen moogt genieten van den zegen, dien zij kan schenken, en u verlusten met den glans harer heerlijkheid, die zij nu deelachtig is geworden.

1) De inhoud van deze beide verzen heeft aan den 4den Zondag in de vasten (Lactare d. i. verblijdt u) den naam gegeven. Zijn introïtus is, daar hij tevens op Jes. 54:1 doelt en de woorden van onze plaats enigmata verandert: "Verblijdt u, Jeruzalem! en komt allen te zamen, die haar liefhebt; verheugt u zeer, die over haar treurig geweest zijt. " Deze introïtus bewijst, dat met dezen Zondag ene sterke omwending in de gedachte, welke het verloop van 't kerkjaar uitdrukt, gekomen is; want terwijl de vorige Zondagen (Invocavit tot Oculi) uit de diepte tot God hebben geroepen (Ps. 91:15 v. 25:6 en 22:15 v. roept nu deze tot heilige vreugde. Op de vorige Zondagen had de oude kerk het oog op de uitdrijving van den duivel uit de dopelingen; dit werk is nu volbracht, de katechumeen heeft boete gedaan en den duivel los gelaten; nu heeft op den Zondag Laetare de toewijding en verloving plaats. Die, welke den duivel ontruikt is, verbindt zich dan aan den Heere, en verlooft zijne ziel met den bruidegom der ziel. In de Katholieke kerk heeft de Zondag nog daardoor ene bijzondere betekenis, dat daarop de wijding geschiedt van de gouden roos, die als geschenk door den Roomschen stoel geschonken wordt aan zulke vorstelijke personen, van welke ene bijzondere bevordering van zijne belangen, bescherming en ondersteuning voor de kerk verkregen is. Bij het overreiken zegt dan de Paus: "De dubbele vreugde van Jeruzalem, van de strijdende en triomferende kerk, wordt door haar aangewezen, door welke ook aan allen Christen-gelovigen de schoonste bloem openbaar wordt, die de vreugde en kroon van alle heiligen is. " Daarom heet ook die Zondag de rozen zondag. In Silezië draagt hij daarentegen den naam van Tod-zondag, omdat eens op dezen Zondag in het jaar 965 n. C. het heidense Silezië en Polen onder den hertog Micislaus zijne afgoden (Tot = afgod) in 't water geworpen heeft, en daarop met groene takken naar huis ging, welke gewoonte, om met een groenen meitak den zomer tegemoet te gaan, tot op den tegenwoordigen dag bewaard is gebleven.

2) Onder de borsten der vertroosting, hebben we te verstaan de goddelijke instellingen, alles wat met het Verbond der genade in verband staat. In die beloften en instellingen van het

Verbond der genade zijn al de vertroosting van het geestelijk Israël opgesloten en door geloof en gebed wordt men ze deelachtig. Wie in waarheid door het geloof die beloften aanvaardt en leert toepassen, zal ervaren, dat zij alleen maar ook zij volkomen vertroosting schenken aan het door schuld bezwaarde hart, aan den door schuld verbroken geest. Wie dit geniet zal de heerlijkheid Gods zien, zal de aanneming tot kinderen verkrijgen en met den glans der heerlijkheid Gods bestraald worden.

12. Want also zegt de HEERE over den troost, dien Hij aan Jeruzalem wil schenken (vs. 11): Ziet, Ik zal den vrede, het hoogste van alle geestelijke goederen (Joh. 14:27. Fil. 4:7) over haar uitstrekken als eens rivier, voordat die in ene overstromende, alles bevredigende mate aanwezig zij (Hoofdst. 48:18), en de heerlijkheid der Heidenen, al wat deze aan uitwendige goederen groots en heerlijks bezitten (Hoofdst. 61:6) als ene overlopende beek, zodat ook aan het tijdelijk geluk niets ontbreekt; dan zult gijlieden zuigen naar hartelust, gelijk een kind aan de borst der moeder; gij zult in vrede en rijkdom u baden (Hoofdst. 60:16); gij zult door de heidenen, die zich zullen beijveren om u alle denkbare tederheid te bewijzen (Hoofdst. 49:23), op de zijden, den arm of schouder (Hoofdst. 49:22; (60:4) gedragen worden, en op de knieën zeer vriendelijk getroeteld worden 1) even als men kinderen op den schoot neemt en liefkoost.

1) Met deze verzekering belooft de Heere God Zijn volk allen in- en uitwendigen vrede; alle geestelijk heil zou Hij over hen doen komen als een rivier, en allen glans en alle heerlijkheid als ene overlopende beek. De Heidenen zullen zich beijveren om u van het hun te geven, wat gij behoeft. Op den schouder, (want dit betekent op de zijden) zult gij gedragen, en op de knieën zult gij vriendelijk getroeteld worden, zegt de Heere hier. Hij wil daarmee zeggen dat al wat lieflijk is en al wat den groei en den bloei en de vreugde en het heil kan bevorderen, zal geschonken worden.

Het Nieuw-Testamentische: Alles is het uwe, klinkt hier der Gemeente in Oud-Testamentische taal tegen.

13. Als een, die zijne moeder troost, also zal Ik u troosten, wanneer gij van den kinderlijken tot den mannelijken leeftijd zult gekomen zijn en gij gewaar wordt, dat u tot uwe volle zaligheid nog iets ontbreekt: ja gij zult te Jeruzalem getroost worden, wanneer gij, het volk van Zion, weer in die heilige stad zult wonen (Hoofdst. 30:19; 54:11 vv.).

In vs. 10-12 wordt gesproken over den tijd der Christelijke kerk, waarin de gelovigen uit Israël als in het geestelijk Zion worden overgebracht om daar in Christus Jezus rijkelijk troost en vrede te genieten, en de heerlijkheid der heidenen deelachtig te worden, even als deze deel kregen aan hun geestelijke goederen (Rom. 15:27). Nu wendt zich de profetie tot nog grotere dingen, die in den laatsten tijd zouden geschieden. Zions kinderen, die uit Israël afkomstig zijn, zijn toch zo lang in den vreemde, als het uitwendige Jeruzalem door de heidenen vertreden wordt (Luk. 21:24). Totdat de tijd der heidenen vervuld zal zijn bevindt het zich als het ware in den vreemde, en met de smart, zo als Paulus die in Rom. 9:1 vv. uitspreekt, verenigt zich het heimwee naar het land der vaderen, naar het land des groten Konings. Daarom zegt nu het slot van het vers: "gij zult te Jeruzalem vertroost worden." (DÄCHSEL.

14. En gij zult het zien in welk ene heerlijkheid Ik Jeruzalem weer zal doen staan (Hoofdst. 60:1 vv.), en uw hart zal vrolijk zijn, en uwe beenderen zullen groenen als het tedere gras, daar ook uw uitwendige mens in verjongde kracht daar zal staan (Hoofdst. 58:11); dan zal de hand des HEEREN bekend worden aan Zijne knechten, hoe grote en heerlijke dingen Hij weet te scheppen en te geven, en Hij zal Zijnen vijanden gram worden 1) aan alle tegenstanders Zijner kerk Zijne gramschap tonen.

1) Aan de hand, d. i. de macht des Heeren wordt hier tweeërlei uitwerking toegeschreven. Zegenend, beschermend zal deze zich verheffen over Israël, maar verwoestend en vernietigend zal zij gekeerd zijn tegen Zijne en Israëls vijanden. In liefde zal zij heersen over Zijn volk, in toorn over Zijne vijanden. Dit laatste wordt verder uitgewerkt in het volgende vers.

15. Want, ziet de HEERE zal, wanneer de tijd daar is, dat Hij aan den Anti-christ een einde maakt (2 Thess. 2:8 vv. Openb. 19:11 vv.), met vuur komen, en Zijne wagenen, waarop de machten des verderfs, die Hem vergezellen, zich bevinden, zullen met zulk ene snelheid en met zulk een geraas komen als een wervelwind, om met grimmigheid Zijnen toorn hiertoe te wenden, Met vergelding te komen om de zonden Zijner tegenpartijders (2 Thess. 1:8 en Zijne schelding, de door Hem bedreigde gerichten, met vuurvlammen, die de tegenstanders zullen verteren.

16. Want met vuur, en met Zijn zwaard zal de HEERE, wien alles onderworpen is en alle nachten ten dienste staan, in het recht treden met alle vlees, met alles onder de kinderen der mensen, wat vlees is en niet uit den Geest is geboren (Joh. 3:6. Gen. 6:3), om allen, die God niet kennen, en het Evangelie ongehoorzaam zijn; en de verslagenen des HEEREN, die Hij met het zwaard ombrengt (Zef. 2:12), zullen vernienigvuldigd zullen velen zijn 1) tot een onnoembaar groot getal (Openbaring 19:21).

1) De Heere voorspelt hier, dat Hij in het gericht zal treden met alle vlees, d. i. met alle volk, niet alleen met de Heidenen, maar ook met Israël, d. i. met de massa, die verloren gaat, met dat Israël dat verworpen wordt, dewijl het naar Gods Woord geweigerd heeft te horen. In het volgende vers worden degenen nader aangeduid, over wie het gericht zal gaan. Met het vuur wordt gewezen op de verdervende natuurkrachten, met het zwaard op schrikkelijke gebeurtenissen in het leven der volkeren.

17. Daaronder zullen den ook zijn diegenen in Israël, die hun verkiezing nu geheel hebben verloochend en den heidenen in alle dingen zijn gelijk geworden, die zichzelf met de zorgvuldigste waarneming van alle gebruiken, waarmee men zich den afgoden toewijdt, heiligen, en zichzelf reinigen in, 1) of, voor de hoven achter een in het midden

2) dezelve. Daaronder zullen zijn allen, die nauwkeurig alles doen, wat de Heidense priesters hun voorschrijven en also op de gruwelijkste wijze tegen Gods wet handelen, zwijnenvlees eten (Hoofdstuk 65:4), en verfoeisel, als kreeften, aal, oesters enz. (Lev. 11:10), en muizen 3) (Lev. 11:29) te zamen, zonder dat een het verderf ontkomt, zullen zij verteerd worden, spreekt de HEERE, die iedere eigenwillige verbreking van de grenzen door de wet getekend, voor ene

misdaad aanziet; alleen hij, die door den Zoon is vrij gemaakt, zal waarlijk vrij zijn (Joh. 7:36. (Gal. 5:1).

1) Beter: voor, in den zin van, ten behoeve van. Het heiligen ziet op het zich geestelijk heiligen en het reinigen heeft een fysische betekenis. Hier worden onder Israël bedoeld zij, die zich geheel met de heidenen vermengd hadden, het verbond met den Heere volkomen verbroken hadden, en daarom den Heere en Zijn dienst volkomen hadden losgelaten. De hoven zijn de plaatsen, waar de aanbidding en de dienst der afgoden plaats had. Wie onder dien ene in het midden te verstaan is, is niet uit te maken, gelijk ook hieronder reeds aangegeven wordt. Wij verenigen ons het liefst met hen, die menen, dat die ene is de hoofdleider van de heidense afgodsfeesten.

2) De Duitse tekst heeft hier: "de een hier, de ander daar; " eigenlijk staat er: "die zich heiligen en reinigen in de gewijde bossen, ter eer van één in het midden. " Onder dien "enen" wordt zeker een afgodsbeeld bedoeld. Zo geeft ook "Schmieder" in zijne aantekening als verbeterde lezing: "achter enen daar in het midden", en voegt daarbij: "Het is duidelijk, dat met deze woorden de wijze der heidense reinigingen (lustrationes) aanschouwelijk wordt voorgesteld. Vermits wij evenwel den afgodendienst, die hier beschreven is, niet nauwkeurig kennen, zo is deze korte toespeling voor ons moeilijk te verstaan. Men stelle zich daarbij voor ene soort van processie, die enen voorganger volgt, om in het midden van enen hof, misschien in een bijzonder omheind gedeelte van den hof, plechtige wassing te ondergaan ter voorbereiding voor een afgodisch feest. " Anderen willen, dat het woord "Achad", hier door "één" vertaald, de naam zal zijn van een afgod, volgens sommigen den zonnegod.

3) Maimonides merkt aan, uit de boeken der Indiërs, die oude afgodendienaars waren, dat ze gewoon waren aan de zon (zijnde de afgod in dit vers bedoeld door het woord "Achad") te offeren zeven vledermuizen en zeven muizen.

Hier wordt bedoeld de glis *esculentus*; deze was bij Arabieren en Romeinen ene bijzondere lekkernij.

Varro (*De re rustica* III, 15) verhaalt, hoe men voor hazel- of relmuizen gaarden gemaakt heeft, om ze aan te fokken, en hokken om ze vet te mesten; en Plinius getuigt (*Hist. nat.* VIII 47), dat in de wetten, die nu en den tegen den overdaad in spijs gemaakt werden, het gebruik van relmuizen, van zekere soort van schelpvissen en van vreemde vogels verboden was.

18. Hun werken en hun gedachten, hoe zullen zij verijld worden! Het komt, de tijd zal zeker komen dat Ik vergaderen zal alle Heidenen en tongen. 1) Zij zullen zich verenigen in het dal Josafat en tegen Jeruzalem strijden (Joël 3:14); Ik zal dat in zoverre toelaten, dat zij zich inderdaad verzamelen, maar de uitslag zal ene geheel andere zijn, dan zij denken, en zij zullen komen, en zij zullen Mijne heerlijkheid zien in de ontzettende openbaring van macht, die de vijandige heidenen en verharde Joden (Zach. 14:14) vernietigt.

1) In het Hebr. Weanoki maäseehem oemachschebotheehen baäh. Letterlijk en beter: Ik, hun werken en hun gedachten, het zal komen, dat alle heidenen en tongen zullen vergaderd

worden. Het eerste gedeelte van den zin staat derhalve elliptisch voor: Ik zal hun werken en hun gedachten vrijdelen. De Heere spreekt dat kort af, in heiligen toorn. De heidenen en tongen, d. w. z. de volken in het algemeen en zij die eenzelfde taal spreken zullen zich vergaderen tegen het volk des Heren, tegen Jeruzalem, tegen Zion, maar de Heere zal niet alleen hun werken ongedaan maken maar al hun gedachten, die zwanger gaan van onheil tegen de heilige stad, vrijdelen. Want zij zullen de heerlijkheid des Heren zien in de openbaring Zijner Almacht, die de vijanden vernietigt. Echter zal er alsdan ook nog een overblijfsel overgelaten worden, hetwelk aan het gericht zal ontkomen en de heerlijkheid Gods, zowel in de openbaring van Zijn toorn als in die van Zijne liefde zal verkondigen. Hierop wijst het volgende vers.

19. En Ik zal een teken aan hen, de tot op dien tijd ongelovig gebleven Joden, zetten, waaruit de Joden, die nog kunnen gered worden, den Messias van Israël zullen herkennen, zodat op eens het deksel van hun hart afvalt (2 Kor. 3:16. Rom. 11:23, 25 v.) vergelijk het teken, dat aan Saulus op zijn weg naar Damascus werd gegeven (Hand. 9:3 vv.); en uit hen, die tengevolge van hun bekering nog op het laatste beslissende ogenblik het gericht (vs. 17 vv.) ontkomen zullen zijn, zal Ik als verkondiger van het Evangelie zenden tot de Heidenen naar Tarsis, in het westen van Europa (Hoofdstuk 60:9) en verder naar het werelddeel Amerika, naar Pul (Gen. 10:6. Jer. 46:9) en Lud (Gen. 10:13) naar de boogschutters in Afrika, naar Tubal aan de zuidoostkust der Zwarte zee (Gen. 10:2), naar oostelijk Azië, en Javan, westelijk Azië en oostelijk Europa, tot de ver gelegene eilanden van Australië, die Mijn gerucht niet gehoord hebben, die aan de ondernemingen (vs. 18) tegen Mij geen deel hebben genomen, noch Mijne heerlijkheid gezien hebben, omdat de prediking van het Evangelie nog niet tot hen was doorgedrongen; en zij zullen even als Paulus, die van een vervolger wonderbaar tot een Apostel is bekeerd, in dien laatsten tijd vóór het einde aller dingen, Mijne heerlijkheid onder de Heidenen verkondigen.

Het kleine zendingswerk geschiedt, het grote moet nog geschieden, en het zal geschieden door Israël. God zal dit volk tot een volk van zendelingen maken, die de wereld zullen overstroomd met geloof, gelijk zij nu doen met ongeloof. Heerlijke wereld, die wij verwachten en biddend, werkend wachten; want men moet niet stil zitten, neen, maar al het werk der Christelijke kerk is nog slechts een feest der eerstelingen, een Pinksterfeest; de zending van Israël zal het Loofhuttenfeest, het feest van den vollen oogst zijn. Is er niet een vroege en spade regen? De vroege regen is er, de spade zal komen. Nu liggen nog de volken op hunnen droesem; maar Israël zal de grote hefboom van alle volken zijn. Doch nu is het nog dood; het heeft alle zendingskracht verloren, omdat het Christus niet heeft. Zonder Christus kan Israël gelijk wij allen niets geestelijks of goddelijks doen, maar Christus zal het levend maken en dan zal het voor Hem even en voor Hem alleen.

Zij, die zelf dus onderscheiden zijn door Gods genade, zullen afgezonden worden om anderen te nodigen om ook te komen en het voordeel van die genade te ontvangen. Zij, die de kracht der veroordelen ontkomen, waardoor die natie in het algemeen in ongelovigheid gehouden wordt, zullen tot de Heidenen gezonden worden, om het Evangelie onder hen te brengen en aan alle creaturen te verkondigen. Hier zien wij dat zij, die zelf den toekomenden toorn ontvloden zijn, hun best zullen doen om anderen als een vuurhout uit het vuur te rukken.

20. En zij, de bekeerde heidenen, zullen al uwe aan Christus gelovig geworden broeders en vrienden naar het vlees (Rom. 9:3 vv.) uit alle Heidenen, onder welke zij tot hertoe verstrooid waren (Hoofdstuk 11:12; 60:4 vv. Zef. 3:10), den HEERE ten spijsoffer, tot een lieflijk geschenk, brengen, op paarden en op wagens, en op rosbaren, overdekte wagens, en op muilen (2 Sam. 13:29 en op snelle lopers, dromedarissen (Richt. 6:5) naar Mijnen heiligen berg toe, naar Jeruzalem 1) zegt de HEERE, gelijk als de kinderen Israël's, zo lang de Oud-Testamentische eredienst nog duurt, het spijsoffer, dat op het altaar moet komen, als meel, gebak, eersteling-koren (Lev. 2:1 vv.) in een rein vat brengen ten huize des HEREN. 2)

1) Zie hier de gelukkige uitwerking van het gezantschap onder de heidenen; hun woorden vinden ingang, en zij komen niet alleen weer naar Jeruzalem terug; met zich brengen zij ene ganse schaar van nieuwe Godsvereerders, als een spijsoffer, naar Jehova's huis op Zion. De tocht is aanzienlijk en verscheiden; sommigen komen op paarden, anderen op kamelen, of gelijk er eigenlijk staat, op draagzetels, waarin men zich zette, als men een kameel bereed; anderen op wagens, anderen op muilen, anderen op dromedarissen. Waarschijnlijk dient deze optelling, om ene aanzienlijke staatsie aan te duiden, of om te kennen te geven, ene menigte uit verschillende landen, daar men in sommige landen paarden en muilezels gebruikt, om zich te laten voeren.

2) Het spijsoffer zelf, zijn degenen, die uit de verstrooiing worden toegebracht, en zij die in het reine vat brengen zijn de Heidenen, die zelf als vaten der ere en der barmhartigheid (Rom. 9:23) zijn geheiligd. Waar door der Joden verwerping de Heidenen erfgenamen der belofte zijn geworden, daar zouden de Heidenen weer door God gebruikt worden om onder de Joden het Evangelie te verkondigen en hen toe brengen tot de gemeente, die zalig wordt.

21. En ook zal Ik, omdat in het meer uitgebreid geworden Jeruzalem (Hoofdstuk 54:2 v.) de geestelijke tempeldienst een veel groter personeel nodig heeft, dan ooit te voren, uit deze 1) bekeerde heidenen, die daardoor mede het algemeen priesterlijk karakter van Mijn volk hebben verkregen (Exod. 19:6. 1 Petrus 2:5 vv. enigen tot priesters en tot Levieten nemen 2) die in Mijn groot rijk met Israël dezelfde plaats zullen innemen, die in Hoofdstuk 61:6 is aangewezen, zegt de HEERE.

1) Tot hertoe waren de Priesters en de Levieten alleen genomen uit de Joden en waren allen van een stam; maar in de Evangelie tijden zou God er uit de heidenen nemen, om de heilige dingen te bedienen, om het volk te leren en hen te zegenen in den naam des Heren en om de uitdelers van Gods verborgenheden te zijn, gelijk de Priesters en Levieten onder de wet waren.

2) De ambtelijke bediening van het Woord en van de Sacramenten is uit God. Ik zal nemen, zegt hier de Heere. Gelijk God, de Heere, onder de Wet den dienst van het heilighdom door de Priesters had ingesteld, zo zegt God de Heere hier, dat ook Hij zelf in de dagen der N. Bedeling het ambt van Bedenaar van het Woord zal instellen. Dat ambt zal echter niet beperkt blijven tot de Joden, maar ook uitgestrekt worden tot de heidenen.

22. Want gelijk als die a) nieuwe hemel en die nieuwe aarde, die Ik naar Mijn voornemen (Hoofdstuk 65:17) maken zal, voor Mijn aangezicht zullen staan, als Mijne dienaren en lofredenaars Mijner heerlijkheid (1 Kon. 10:8; 17:1. Ps. 19:2), spreekt de HEERE, alzo zal ook ulieder zaad, o Israë! en ulieder naam voor Mij staan. 1)

a) 2 Petrus 3:13. Openbaring 21:1.

1) Aan het einde van zijne Profetieën wijst de Profeet, en de Heere door den Profeet, nog eenmaal op de volkomen heerlijkheid, die komen zal. De nieuwe aarde en de nieuwe hemel waren ja de verlossing uit Babel, en verder de geestelijke redding door Emmanuel, maar ook beeld en profetie van wat eenmaal volkomen zal komen. En gelijk die nieuwe hemel en die nieuwe aarde eeuwig zullen blijven, eeuwig zullen blijven staan en niet meer weggaan, alzo zal ook Israë!s zaad en Israë!s naam voor des Heren aangezicht blijven staan.

Israë!s zaad en Israë!s naam is dan ook hier het zaad van het geestelijk Israë! en de naam van het geestelijk Israë!. De wereld der heidenen gaat voorbij, het vleselijk Israë! gaat weg, maar al wie uit Israë! en de volkeren door den Knecht des Heren is gered, zal blijven tot in eeuwigheid. De naam Israë! heeft een blijvende, heeft een eeuwige betekenis. Gelijk de naam Jakob bleef aan gene zijde van den Jordaen en de naam Israë! meeging over den Jordaen, zo zal het ook eenmaal zijn als de tijd der tijden is vervuld.

De naam van de geestelijke, de worstelende, van de hinkende Jakob's blijft hier, de naam van de overwinnende gelovigen gaat mede over dood en graf heen.

Jakob is als het ware de naam van de strijdende Kerk, Israë! die van de overwinnende.

23. En het zal geschieden, dat van de ene nieuwe maan tot de andere, en van den enen sabbat tot den anderen, alle vlees de gehele menigte van hen, die uit alle volken in den nieuwen staat zijn opgenomen (Hoofdstuk 61:5), uit alle delen des lands naar Jeruzalem komen zal, om aan te bidden voor Mijn aangezicht 1) zegt de HEERE, zodat voortaan niet meer, gelijk in den tegenwoordigen toestand slechts driemaal des jaars (Exod. 13:14 vv.) ene heilige vergadering van het volk en den tempel plaats vindt, maar op iedere nieuwen maan, ja op iedere sabbatdag.

1) Dit is op de plechtige dagen van godsdienst en de feestdagen, die bijzonder aan den dienst van God zijn toegevoegd, hetwelk een manier van spreken is, die de Profeten destijds gebruikten, beschrijvende de dingen, die tot het geestelijk Israë! behoren, met de namen der dingen, die tot het vleselijk Israë! behoorden. (ENG. GODGELEERDEN).

Kwam Israë! driemaal des jaars op de grote feesten tot Jeruzalems tempel, hier wordt in de eerste plaats van de N. Bedeling gezegd, dat elke Sabbath, ja gedurig, de samenkomsten der gelovige zullen plaats hebben, dewijl de tempeldienst is afgeschaft en Christus Jezus zelf de tempel is, waarin alle gelovigen zullen samenkomen. Maar ook hier weer ziet de Profeet verder, spreekt hier in Oud-Testamentische taal van de hemelse en van de eeuwige dingen.

Gelijk in de Openbaring van Johannes ook de hemelse dingen worden voorgesteld onder beelden aan de aardse bedeling ontleend, zo ook hier in de dagen des Ouden Verbonds.

24. En zij zullen 1), zo dikwijls zij weer bij het heiligdom geweest zijn en daar de zaligheid gesmaakt hebben, die hun in het nieuwe Jeruzalem bereid is, henen uitgaan, uit de poorten der stad zich naar huis begevende; en zij zullen steeds weer op nieuw in het dal van Josafat en het dal Hinnom, waardoor hun weg leidt (1 Kon. 1:35), met een blij gevoel over Mijn rechtvaardig bestuur en over hun eigene redding de dode lichamen der lieden zien, die tegen Mij overtreden hebben, en daarom in het gericht (vs. 15 vv.) zijn omgekomen; want hun worm, die deze lijken opeet, zal niet sterven, en hun vuur, dat hen verteert, zal niet uitgeblust worden, en zij, die lijken, die daar eeuwig door dien worm gegeten en door dat vuur verteerd worden, die gedoden des Heren (vs. 16) zullen alle vlees, waarvan in vs. 23 sprake was, ene afgrijzing wezen (Hoofdstuk 48:22).

1) Zij, die God vrezen, zullen henen uitgaan, en zullen de dode lichamen dergenen zien, die tegen Mij overtreden hebben, om hun eigen hart op te wekken tot de liefde van hunnen Verlosser, wanneer zij zien uit welke ellende zij verlost zijn. Gelijk het de ellende der verdoemden zal verzwaren anderen in het koninkrijk der hemelen te zien en zich zelve uitgedreven (Luk. 13:28), zo zal het ook de vreugde en heerlijkheid der godzaligen ophelderen te zien, wat van hen geworden is, die in hun overtredingen sterven, en het zal hun lof- en dankzegging nog hoger verheffen, als zij denken dat zij zelf als vuurbranden uit dien brand gerukt zijn. Tot eer van die vrije genade, die hen dus onderscheiden heeft, moeten de verlost des Heren met alle nederigheid en niet zonder beven hun zegezangen opzingen.

Hoe is het mogelijk, dat alle vlees, d. i. alle mensen van alle volken, in Jeruzalem en den tempel plaats vinden? en hoe kunnen lijken, terwijl zij verbranden, tegelijk door de wormen verknaagd worden? En hoe kunnen zij, zonder ooit voor 't menselijk oog te verdwijnen, een eindeloze buit der wormen en des vuurs zijn? De Profeet neemt door zijne eigene wijze van voorstelling de mogelijkheid weg, om zich het voorgestelde in letterlijken zin hier op aarde te denken; hij spreekt van hetgeen over het graf is, maar op ene wijze aan dit aardse ontleend. Wat hij voorzegt is niets anders, dan het nieuwe Jeruzalem der eeuwigheid en de eeuwige pijn der verdoemden; maar de wijze, waarop hij beide schildert, noodzaakt ons, uit het tegenwoordige, waarin hij zijne voorstellen kleedt, ons in het toekomstige te verplaatsen.

In vs. 23 en 24 sluit de Profeet zijn Boek met de grote, met de finale tegenstelling tussen de rechtvaardigen en de goddelozen.

Zou er hier reeds een groot onderscheid zijn tussen het vleselijk Israël en de massa der heidenen, die den Christus zouden verwerpen en niet wilden dat Hij Koning over hen zou zijn, en het geestelijk Israël, zowel uit de Joden als uit de Heidenen, dat onderscheid zou doorgetrokken worden tot over de grenzen der eeuwigheid.

Hier, bij het geestelijk Israël, een ongestoord, een voortdurend aanbidden van den Heere en daarom een eeuwig leven-het eeuwig leven is toch den Heere te kennen, te erkennen als zijn Heere-en daar, bij het vleselijk Israël en bij de degenen, die hun gelijk zouden zijn, een

eeuwige dood, waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust, een eeuwige afwezigheid van God en Zijnen hemel, en Zijnen dienst.

Begon het Boek met een weeklagen over de zonde en den afval van het vleselijke Israël, maar was het desniettemin, ja daarom vol van Goddelijke waarschuwingen en vermaningen aan de ene zijde, en van Goddelijke lokstemmen der liefde aan de andere zijde: het eindigt met het voorzeggen der toekomst van de godvrezenden en van de goddelozen. Voor de godvrezenden een heerlijke, voor de goddelozen een schrikkelijke.

Het Evangelie van den Ouden dag is ook, gelijk het Evangelie van den Nieuwen in den grond der zaak hetzelfde Evangelie-een reuke des levens ten leven of een reuke des dode ten dode.

SLOTWOORD OP HET BOEK JESAJA.

Waar er velen zijn, onder de nieuwere uitleggers vooral, die het tweede gedeelte van dit profetische Boek aan een anderen Profeet, dan aan den zoon van Amos toeschrijven, achten we het niet overbodig, ook in deze editie op te nemen wat door wijlen Prof. Dr. A. Rutgers o. m. tot verdediging der echtheid is geschreven en wat o. i. nog immer wacht op degelijke weerlegging.

"De eigenlijke hoofdzaak, " zo schrijft hij, "waar het hier op aankomt, is het navolgende. Van den eersten bestrijder der echtheid dezer hoofdstukken af tot op den tegenwoordigen tijd, wordt telkens op nieuw als een sterk en onomstotelijk argument de volgende redenering bijgebracht.

Men zegt: De Schrijver moet gedurende de Babylonische ballingschap te Babel geleefd hebben. Gewoonlijk toch wordt in deze 27 hoofdstukken het woord gericht tot de Joodse ballingen aldaar.

Bovendien is de historische toestand, zo als hij hier voorkomt, uit- en inwendig, zodanig als hij te Babel in dien tijd werkelijk bestond. Er is in al deze hoofdstukken niets, dat op den leeftijd van Jesaja of op zijne woonplaats in Palestina wijst. Was de Schrijver Jesaja en leefde hij in Palestina, het moest toch wel hier of daar enigszins uitkomen. Al kon een schrijver zich met levendige verbeeldingskracht nu en dan in het tijdvak der ballingschap verplaatsen, ondenkbaar is het, dat zijn werkelijke leeftijd, indien deze vóór de Babylonische ballingschap viel, in zeven en twintig hoofdstukken nergens zou doorschemeren.

Ziedaar het telkens herhaalde argument.

Vooreerst moet wel hierop worden aangemerkt, dat bij de uitwerking van dat betoog, door allen, die daarvan gebruik maken, twee zaken verward worden, die men nauwkeurig behoort te onderscheiden. Door die verwarring ontstaat ene valse redenering en onwaar besluit.

Men behoort wel te onderscheiden den toestand, die geprofeteerd wordt, van den toestand, die rechtstreeks of zijdelings wordt beschreven.

Tot den toestand, die geprofeteerd wordt, behoorden niet meer dan vier onderwerpen. Het zijn de verwoesting van stad en tempel, de verlossing en terugkeer des volks, de redding door Cyrus, de komst van den Messias. Wat buiten deze profetieën in het tweede deel geschreven staat, de gebeurtenissen, beschouwingen, beelden, voorstellen, inkleding enz. dit alles behoort tot den historischen toestand, waaruit een besluit tot den leeftijd en de woonplaats van den Schrijver moet worden getrokken.

Bij onzen Schrijver wordt de zaak als reeds geschied voorgesteld. Het land is verwoest, zegt hij; en niet: het zal verwoest worden, enz. Dit is intussen ene zwaarigheid, die alleen van gewicht is voor hen, die met de Hebreeuwse grammatica en constructie en met de schrijfwijze der Profeten niet bekend zijn. De Hebreeuwse profeten, al spreken zij van de toekomstige zaken, verplaatsen zich niet zelden met hun gedachten zozeer midden in de dingen, die zij vermelden, dat zij daarvan spreken alsof ze nu geschieden, of die voorstellen en afschilderen alsof ze reeds voleindigd waren. Zo zegt Roorda terecht in zijne grammatica 359.

En wil men een voorbeeld, den wijs ik op het eerste aldaar aangehaalde Jes. 9:1-5; waar ook het eerste vers in het Hebreeuws het perfectum heeft, en in overeenstemming met de volgende verzen, letterlijk luidt: "Het volk, dat in duisternis wandelt heeft een groot licht gezien; degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over deze heeft een licht geschenen, " en zo verder tot vers 5, "een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven enz. " en dat wel, ofschoon er klaarblijkelijk van de verre toekomst, van den tijd van Messias gesproken wordt.

Zo als nu Jesaja in Hoofdstuk 9 zich verplaatst in den tijd, waarin het licht reeds gezien, en het kind reeds geboren is, zo doet hij het ook in de laatste hoofdstukken. Hij verplaatst zich in den tijd dat Jeruzalem verwoest is.

De Auteur van de 27 laatste hoofdstukken van Jesaja is te huis in de geschiedenis. Onderscheidene gebeurtenissen, van den oudsten tijd af, vermeldt hij meermalen als in het voorbijgaan, en ontleent daaraan zijne beelden, en gebruikt die om de gebeurtenissen van zijn eigen tijd te levendiger voor te stellen.

Dat doet Jesaja in de weinige hoofdstukken, die aan geen tegenspraak onderworpen zijn.

Dat doet de Auteur van de laatste hoofdstukken op dezelfde wijze. Ook met den bijzonderen historischen toestand van vreemde volken, zo als die ten tijde van Jesaja was, is deze auteur goed bekend. Maar wat hij van geschiedenis geweten of vermeld moge hebben, de geschiedenis van Babel tijdens de ballingschap der Joden aldaar kende hij niet. Ik spreek nu niet van het gehele stilzwijgen van dezen auteur aangaande den politieken toestand, het staats-bestuur, de verschillende regeringsposten en betrekkingen, de personen, die deze ambten bekleedden, den toestand der Joden met betrekking tot de Overheid, hun levenswijze, middelen van bestaan enz.

Evenmin wil ik nu met nadruk er op wijzen, dat hij Daniël niet schijnt gekend te hebben, ofschoon deze meermalen door diens tijdgenoot Ezechiël (wiens woonplaats onderscheidene

dagen reizens van Babel verwijderd was) met de hoogste onderscheiding genoemd wordt; dat hij ook Daniël's vrienden, die de aanzienlijkste ambten bekleed hebben, met stilzwijgen voorbij gaat. Zelfs wil ik niet nadrukkelijk wijzen op de onverklaarbare en ongehoorde vergissing, waaraan hij, in Babel levende, zich schuldig zou hebben gemaakt in Hoofdstuk 57:9, 10. Hij bestraft daar de Joden, omdat zij met olie (kostelijk product van Kanaän) en andere geschenken gezanten zonden (N. B. zij de Joodse ballingen) naar een verwijderden koning d. i. naar Egypte: men zie Hosea 12:2b en Jes. 30:2 en 31:1 vv.

Ik laat dit alles onbesproken, ofschoon het in een schrijver, te Babel levende, niet met gezonde redenen kan worden goedge maakt. Maar dat hij nooit de algemeen bekende en gewichtigste gebeurtenis van zijne jeugd en van zijn mannelijken leeftijd aangehaald, ja de allerbelangrijkste, pas voorgevallen omwenteling te Babel niet gekend heeft, dit is niet alleen vreemd, maar volstrekt ongelooflijk en ondenkbaar.

Ik meen te mogen komen tot het besluit: die Schrijver heeft waarschijnlijk niet te Babel onder die Chaldeeuwse koningen, en niet na de revolutie onder den Babylonischen geleefd.

Het is zeer moeilijk twee niet ver van elkaar verwijderde landen te vinden, die in uitwendig voorkomen der natuur, in aard en voortbrengselen meer van elkaar verschillen, dan het eigenlijke Babylonië en Palestina. Als wij dus een schrijver voor ons hebben, die op het land, zijn toestand en producten zeer opmerkzaam is geweest, en daaraan al zijne beelden en spreekwijzen ontleent (en van het begin tot het einde van het gehele boek van Jesaja is dit in ieder van de 66 hoofdstukken overal het geval), dan is het reeds a priori waarschijnlijk, dat ook hierdoor de landstreek, waarin de schrijver woonde, wel zal worden aangeduid. Hij moet door hetgeen hij daarvan telkens vermeldt óf verraden óf duidelijk aanwijzen, in welk van de twee landen hij geleefd en geschreven heeft. De uitkomst bevestigt op de stelligste wijze dit reeds op zichzelf waarschijnlijke vermoeden.

Wat de eigennamen van steden en landen betreft, vinden wij hier terstond een opmerkelijk verschijnsel. Behalve Babel waren in dat land der vreemdelingschap vele grote en sterk bevolkte steden, waarvan meer dan ene in het gezicht of in de nabijheid van Babel lag. Geen enkele van deze wordt in deze 27 hoofdstukken genoemd. Er komt ook geen enkele eigen naam voor van enige Babylonische provincie, district, landstreek, vesting, dorp enz. hoegenaamd; ja de naam van Babel zelf komt in al deze 27 hoofdstukken niet meer dan drie malen voor. Wel mag men dit vreemd heten, vooral wanneer men bedenkt, dat de naam van Babel bij alle Schrijvers, die omstreeks de Babylonische ballingschap leefden, zo als natuurlijk is, dikwijls voorkomt; bij Jeremia meer dan 160 malen! van Kanaän daarentegen worden niet alleen veelmalen Jeruzalem, Zion, de Libanon enz. maar ook minder bekende plaatsen genoemd, b. v. de vallei van Saron en die van Achor, Hoofdstuk 65:10. Waarom juist deze? Zeker niet, omdat zij zo algemeen bekend waren, de laatste althans niet. Maar het zijn de uiterste einden van het rijk van Juda, ten tijde van Jesaja! Achor in het Noord-oosten. Saron in het Westen en Zuid-westen. Saron wordt ook nog genoemd Jes. 33:9, 2 en het dal van Achor door Jesaja's tijdgenoot, Hosea 2:17. In lateren tijd, na dien van Jesaja, wordt van Achor niet meer gesproken.

Ook van al de volken, die rondom Babylonië woonden, wordt niet een enkel in deze 27 hoofdstukken genoemd. Daarentegen is Palestina's omgeving steeds voor den geest van den Schrijver. De volken, die hij noemt, zijn die naburen van Judea, met wie men door politiek of handel te Jeruzalem bekend was. Het eigenlijke Babylonië, dat ten oosten en ten zuiden door den Tigris en den Eufraat werd begrensd, ten westen sedert de uitgebreide ontginningen en kunstmatige besproeiing door Nebukadnezar, zich een weinig verder dan den Eufraat uitbreidde tot aan de Arabische woestijn, en dat ten noorden tot aan Hit (Is) en het daar tegenover liggende Samarah zich uitstreckte, is geheel en al een laag alluviaal land. Noch tussen den Tigris en den Eufraat, noch tussen deze rivier en de Arabische woestijn is hier ergens berg of heuvel, rots of spelonk, dal of beek te vinden.

Het is van natuur ene eentonige vlakte, alleen afgebroken door gegraven kanalen, die gedeeltelijk bestemd zijn tot verdediging des lands en voor de scheepvaart. Tot op geringen afstand van den Eufraat werden de landen telken jare overstroomd en daardoor vruchtbaar, maar overigens moest het vlakke land gedurende een groot gedeelte van het jaar door kunst worden bewaterd, en waar dit middel ontbrak, lag het land onbebouwd en onvruchtbaar, en was veelal met een soort van wormkruid bedekt.

Het land, waarin de Schrijver der laatste 27 hoofdstukken leefde, en waaraan hij zijne beelden ontleende, is geheel het tegenovergestelde. Telkens spreekt hij van bergen en heuvelen, rotsen en rotskloven, bergwegen en spelonken, dalen en valleien, beken, bronnen en putten. Men zie Jes. 40:4, 9, 12, 15; 41:18; 42:15; 44:8; 48:21; 49:9, 11; 50:7; 52:7; 55:10, 12; 57:5, 6, 7; 58:14; 63:2, 14; 65:7, 10; 66:12, 20. Het karakteristieke van het landschap van Babel wordt nergens, zelfs niet met een enkel woord aangeduid noch daarop gedoeld. De natuur van het land, waaraan de Schrijver zijne beschrijvingen, beelden, gelijkenissen ontleent, is die van Judea.

Tot den natuurlijke toestand van het land behoort ook de aanwezigheid of het gemis van stenen:

Babylonië's alluviale grond bezat die niet. Nergens worden hier op of onder den grond zachtere of hardere steensoorten gevonden. Noch voor het bouwen van vestingen, paleizen, huizen of tempels waren hier de elders overvloedige gewone stenen voorhanden, noch ook edelgesteenten voor kostbaren tooi.

De Schrijver van Jesaja's tweede deel daarentegen kent en vermeldt, zo van als een bewoner van Palestina verwacht mocht worden, het zand der zee en zijne steentjes, 48:19; de gladde stenen der beken, 57:6; de stenen op de wegen verspreid liggende, 62:10; de rotssteen (Palestina's meest gewone steensoort) 44:8; 51:1; de harde kei- of vuursteen, 50:7 enz.

Zo doet gewoonlijk een schrijver, die in een land woont, dat rijk is aan stenen; zo doet men niet in een land, waar muren en huizen enz. bij gebrek van het natuurlijk voortbrengsel met gebakken steen gebouwd worden, en dit kunstproduct noemt hij nooit, evenmin als de naphtha, die aldaar ook voor brandstof diende, of petroleum, die te Babel in de lampen gebrand werd in plaats van olie.

Hetzelfde verschijnsel openbaart zich als wij op de planten acht geven, die in Babylonië gevonden worden.

Die landstreek is arm aan bomen. In de hoven werden wel onderscheidene soorten van vruchtbomen met zorg gekweekt, perziken, abrikozen, moerbeziën, kersen, appels, enz. maar in de vrije natuur vond men slechts bossen van palmbomen en aan den rivierkant twee soorten van populieren en wilgen. Van al die soorten is in dit tweede deel geen enkele genoemd, behalve alleen de wilgen, 44:4; maar hier voegt de Schrijver er nog een woord aan toe, dat ons verbiedt aan Babylonische wilgen te denken, en dat ons naar Palestina en de wilgen aldaar henen leidt. Hij zegt toch "wilgen aan waterbeken. " Daar die waterbeken in Babylonië niet te vinden zijn, maar in Palestina van de bergen en heuvels afstromen (zie b. v. Jes. 30:25), kan dit gene uitzondering op den algemenen regel genoemd worden. Hij noemt de Babylonische bomen niet.

De bomen daarentegen, die in Palestina gevonden werden, vermeldt hij vaak genoeg. Hij noemt ceder, acacia, mirteboom, olijfbboom, dennenboom, beuk, kleine ceder, cipres, pijnboom, elk, olm, vooral ook den wijnstok met zijne druiven, most en wijn. Men zie 41:19; 44:14; 51:22; 54:13; 57:5; 61:5; 62:8; 63:2; 65:8, 21 enz.

Geheel in overeenstemming hiermede is het gebruik van hout. Had men in Babylonië hout genoeg voor huizen, meubels, brandstof, dan gebruikte men hiertoe volgens Strabo (XVI:1, _14) en Theophrastus (Hist. plant, II:7, 8) palmbomenhout.

Onze Schrijver daarentegen laat den timmerman een cederboom of cipres, een eik of een pijnboom omhouwen en verwerken, en bij een deel van dat hout zijn brood bakken en zijn vlees braden en zich verwarmen, 44:13-16, en die bomen vond men in Babylonië niet.

Hoe is het nu denkbaar, dat iemand, in Babel wonende, de bomen van het land, waarin hij woont, en hun gebruik nergens zou vermeld hebben, en die van een ander land op de aanschouwlijkste wijze voorgesteld en in groten getale genoemd?

Niet anders is het gesteld met de veldvruchten. Bij allen, die dit land bewoond of bereisd hebben, is maar ene stem over de geheel buitengewone vruchtbaarheid van Babylonië.

Herodotus, die nog al vele landen gezien had, betuigt (I. 193), dat van alle landen die hij gezien heeft, dit verreweg de grootste opbrengst van koren oplevert. De gewone vruchtbomen, vijgen, wijnstok, olijfbomen, zegt hij, ziet men hier niet, maar het koren geeft overal althans twee honderdvoudige en in sommige streken drie honderdvoudige vrucht. De bladeren, zelfs van de tarwe en gerst zijn 4 vingers breed, en hoe hoog en groot de gierst en sesamplant hier wordt, wil hij niet opgeven, omdat zij, die deze landstreek niet gezien hebben, het geheel ongelooflijk zullen vinden. Van die zo geheel buitengewone opbrengst der veldvruchten spreekt de Schrijver niet, ofschoon de opmerking daarvan voor de hand lag en voor een Israëliet niet onbelangrijk zijn kon; hij doet dit niet eens daar, waar hij van de toekomstige welvaart en landelijken rijkdom des volks spreekt. Hij alleen zal dit dus niet

opgemerkt hebben! Hij noemt trouwens ook niet ene plant die aan Babylonië bijzonder eigen is, maar wel specerij, riet, vlas enz. die in Palestina gevonden of verbouwd werden.

Met de dieren heeft hetzelfde plaats. Ofschoon hij in deze hoofdstukken 25 soorten van dieren opnoemt, is er niet één onder, die aan Babylonië bijzonder eigen was. De roofdieren kon hij licht, in de stad wonende, niet gekend hebben; ofschoon hij toch wel de roofdieren van Palestina, den leeuw, den wolf, den beer, den sjakal en meer dan ene soort van slangen noemt; maar ik meen, dat hij, in Babel levende, wel moest vernomen hebben van de zeldzame dieren, in die landstreek te vinden, van den bever, den otter, het grote stekelvarken, alligator of van de fazanten, flamingo's, pelikanen enz. en bovenal dat hij de dagelijkse en geliefkoosde spijs der Babyloniërs, de keurige vissen, wel eens zou hebben genoemd, n. l. karpers, brasems enz. die in zeer groot aantal dagelijks aldaar werden aangevoerd. Hij schijnt geheel onkundig te zijn van al wat daarvan in Babylonië gevonden werd.

Een onderzoek naar de mededelingen van den Schrijver van Jesaja's tweede deel omtrent den godsdienst van Babel ligt geheel op onzen weg. Het kan niet onbelangrijk zijn op te merken, wat de schrijver wist en vermeldde van de voorgangers in den eredienst, van de plaatsen aan den dienst der goden gewijd, en van die goden zelf. Deze drie hoofdpunten toch kon aan iemand, die te Babel leefde, niet onbekend zijn.

Zien wij dan of de Schrijver die kende.

Reeds langen tijd vóór de Babylonische ballingschap en vóór Jesaja's leeftijd, had de afdeling der Chaldeeën te Babel zich toegewijd aan den eredienst. Het was hun werk den dienst waar te nemen in den tempel en aan de altaren, dromen uit te leggen, voortekenen te verklaren, uit de sterren de toekomst te voorzien, en op te geven hoe men door offeranden enz. dreigende gevaren zou kunnen afwenden; bovendien waren zij de geleerden en hebben door hun astronomische aantekeningen, in verband met de geschiedenis van Nabonassar af, het nageslacht aan zich verplicht.

Deze wijzen, in bijzonderen zin Chaldeeën genoemd, en in bijzondere klassen verdeeld naar den aard hunner werkzaamheden, stonden bij de koningen der Chaldeeën en hun raadslieden in de hoogste achting, en werden door het volk met de hoogste onderscheiding en eerbied bejegend. Ook toen door de nationale omwenteling, bij den dood van Beltsazar, de overheersing der Chaldeeën te Babel voor altijd had opgehouden, bleven deze Chaldeeën hun voormalige functies uitoefenen, behielden hun invloed als uitleggers van den wil der goden en bleven als astrologen en geleerden onder hun tijdgenoten in ere.

De schrijver dezer laatste hoofdstukken, die gezegd wordt 5, 10 of 15 jaren ongeveer voor het einde der Babylonische ballingschap, en dus na den politieken val der Chaldeeuwse overheersers geleefd te hebben, moest hen te Babel gekend hebben; maar hij weet van hen niets en zegt van hen niets. Bij hem is de naam Chaldeeën alleen de naam van het krijgsvolk, overheersende volk.

De plaatsen aan den dienst der goden gewijd, moesten ieders aandacht trekken door de geheel eigenaardige, op astrologie gegronde, constructie der tempels, en door hun rijkdom, grootte en pracht.

De verwondering, ja verbazing van alle reizigers wordt nu nog gewekt door de genoegzaam bewaarde overblijfselen van den tempel van Nebo, te Borsippa bij Babel, door Nebukadnezar gebouwd, en dien ik als ophelderend voorbeeld hier meen te moeten vermelden, om de bijzondere constructie te doen uitkomen.

In ene vierkante, door een muur ingesloten ruimte, stond de tempel boven op een pyramidaalvormigen toren of ontzaglijk groot en hoog gebouw, dat uit zeven, aan de 7 planeten gewijde terrassen bestond.

Op een grondslag van gebakken steen was gelijkvloers gemetseld ene onderste of eerste terras of volkomen vierkant, waarvan iedere zijde ene lengte had van 272 voet; de hoogte van dit geheel uit gebakken steen dicht gemetseld vierkant is 26 voet. De buitenzijden zijn zwart gekleurd, de kleur van den planeet Saturnus. Op dit onderste vierkant was een tweede kleiner vierkant gebouw, ook van baksteen, welks zijden slechts 230 voet lang waren; de hoogte was weer 26 voet. De buitenzijden waren aangestreaken met oranje, de kleur van den planeet Jupiter. Het daarop geplaatste vierkant van 188 voeten hoogte, was aan de buitenzijden hoog rood, de kleur van Mars. Het vierde vierkant van 146 voet en 26 voet hoogte was aan de zon geheiligd en aan de buitenzijden met goudplaten bekleed. Het vijfde van 104 voet en 15 voet hoogte was geel geverfd, de kleur van Venus. Het zesde van 62 voet en 15 voet hoogte was donkerblauw, de kleur van Mercurius. Het zevende of bovenste vierkant, welks vier zijden 20 voet lang waren en dat weer 15 voet hoogte had, was dat der Maan en met zilveren platen gedekt. Het gehele naar boven steeds kleiner wordende ondergebouw was dus ene dicht gemetselde massa, 150 voet hoog en werd langs de buitenzijden beklommen. De tempel, die hier boven op geplaatst was, is nu geheel vernield en verdwenen; en deze beschrijving dient hier nu dus alleen om de geheel eigenaardige constructie van het kostbaar en vaste ondergebouw der Babylonische tempels enigszins te doen uitkomen. Geheel overeenkomstig met den zo-even beschreven onderbouw, en dus met veel grotere dimensie der vierkanten, was de tempel van Bel te Babel. Het pyramidaal vormig ondergebouw was hier niet minder den 480 voet hoog en op den top van deze torenhoge vierkante piramide was het heiligdom van Bel geplaatst, waarheen men langs de buitenzijden opklom. Ter halverwege was ene rustplaats. In dat hooggeplaatste heiligdom bevonden zich, volgens Diodorus Siculus (II 9 _55) vóór Babels verovering door de Perzen, drie kolossale gouden standbeelden van Bel, Hera of Beltis en Rhea of Ishtar. Voor het beeld van Beltis lagen 2 gouden leeuwen en 3 zilveren slangen, elk van 30 talenten gewichts. Ene grote gouden tafel, 40 voet lang en 15 voet breed, was vóór de 3 beelden geplaatst en daarop stonden twee enorme bekkens, elk 30 talenten zwaar, en bovendien 2 buitengemeen grote wierookvaten, 3 gouden kannen enz. Behalve dit heiligdom was er een tweede heiligdom aan den voet van het stenen grondgebouw. Hierin bevond zich, toen Herodotus Babel bezocht (1:183), een groot gouden beeld zittende op een gouden troon aan ene gouden tafel, en voor dit heiligdom twee altaren, het ene van goud; op het andere werd op het jaarlijkse feest wierook gebrand en wel een gewicht van niet minder den 1000 talenten. Zo als hij vernam, had Xerxes uit dezen tempel

laten wegnemen een standbeeld van menselijke gedaante, dat 22 ellen hoog en van massief goud was enz.

En nu vergelijk men eens met dezen luister en pracht, met deze zeldzame constructie en ten toon gespreiden rijkdom-de beschrijving van den eenvoudigen afgodendienst, zo als die in de laatste hoofdstukken van Jesaja voorkomt. Men moet den wel tot de conclusie komen: de armelijke toestand der afgoderij, die hier beschreven en bespot wordt, is klaarblijkelijk niet die aan Babel, maar die van Judea. Had de Schrijver al de Babylonische pracht met eigene ogen aanschouwd, hij zou dan niet ene beschrijving hebben gegeven, die in generlei opzicht daarop past; hij zou dien luister hebben vermeld en het nietige daarvan hebben aangetoond. Zo als het nu door hem geschiedt, is zijn betoog krachtig te Jeruzalem, maar het is geheel ongepast en zonder enige betekenis, als de schrijver te Babel in het gezicht van dien Bels-tempel en van vele andere niet minder kostbare en prachtig versierde tempels geschreven had.

Ik ga dit nog een weinig nader toelichten.

Vooreerst dan hebben wij te letten op de plaatsen, waar de afgoderij wordt uitgeoefend, die door onzen Schrijver bestraft wordt. Bij hem is nergens sprake van een kostbaren pyramidaalvormigen onderbouw en luisterrijken tempel, maar zij geschiedt, zo als dit duidelijk wordt aangetoond in Jes. 57:5-7, bij terpentijnbomen, onder alle groene bomen, zo als dit ook door Jesaja zelf van zijn leeftijd verklaard wordt in Jesaja 1:29; en ook in Hosea 4:13, enz. en verder aan de beken bij de kloven der steenrotsen, op hoge en verheven bergen. Bedenkt men nu, dat er in Babylonië gene terpentijnbomen, gene beken, gene steenrotsen, gene hoge bergen waren, en dat dit alles alleen in Kanaän gevonden wordt en in Jesaja's tijd voor den afgodendienst gebruikt werd tot aan de regering van Josia, den kleinzoon van Hizkia, dan ziet men, dat de Schrijver niet de Joodse afgodendienaars te Babel bestraft en niet de afgoderij van Babel bestrijdt, maar die van Judea. Men moet den Schrijver voor krankzinnig houden, als hij de Joden te Babel van afgoderij beschuldigde, uitgeoefend op plaatsen, die niet eens in het land bestonden. Men heeft daartoe geen recht. Die bomen en de beken, steenrotsen en de bergen verklaren met luider stem, dat de Schrijver de Joden in Judea bestraft, dat hij niet te Babel maar in zijn vaderland leefde en schreef. In het voorbijgaan lichte men nog op het slachten van kinderen ter ere der afgoden. Dat behoort ook tot de afgoderij der Joden in hun eigen land, waar dit zelfs en in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem, in het dal Hinnoms geschiedde. Het was ene overoude Fenicische of Kanaänietische afgoderij, die te Babel niet bestond. Aan Bel, Nebo enz. werden wel zooglammeren geofferd, maar gene kinderen. Die onmenselijke eredienst, die door de profeten terecht als de grootste gruwel bestraft werd, was tot Babel niet doorgedrongen; ook hieraan heeft Josia in Judea kort na Jesaja's tijd een einde gemaakt.

Ten tweede vergelijk men de kostbare massief gouden beelden en tempelgereedschappen en ornamenten bij die der afgoden, zoals onze Schrijver die aftekent. Hij beschrijft ze als tweeërlei soort. In Hoofdstuk 40:19 is het een gegoten beeld van onedel metaal, dat met goud slechts overtrokken wordt en geplaatst is in een houten tabernakel. In Hoofdstuk 44:13. wordt de andere soort genoemd, door een timmerman eenvoudig uit hout vervaardigd. Kan men zich

in ernst verbeelden, dat de Schrijver dit in Babel schreef? Moest niet elk, die dit daar zo hoorde voorstellen, zijne onkunde en dwaasheid bespotten? Viel niet ene scherpe en onvergelykelijk krachtige ironie op hem zelve terug? Gewis had elk te Babel het recht om de bespotting dier armelijke beelden te beantwoorden met de juiste opmerking: spreek dit tot hen, die aan zulke beelden eer bewijzen! wij vereren geheel anderen. Ga naar den tempel van Bel, en zie met eigen ogen den luister en de schitterende pracht van onzen eredienst!

Ook wij kunnen niet anders oordelen.

Het eenvoudige en betrekkelijk povere van de hier beschrevene beelden maakt, dat wij den Schrijver plaatsen moeten, niet bij Babels prachtige tempels en beelden, maar in Judea, waar zijne beschrijving geheel past.

Eindelijk hebben wij nog onze aandacht te vestigen op de afgoden, die door den Schrijver in onze 27 hoofdstukken genoemd worden. Het zijn niet meer dan twee, en wel de allerbekendste, Bel en Nebo, Hoofdstuk 47:1. Dit zijn juist de twee godennamen, die op de belangrijkste inscriptie van den koning Sargon, Jesaja's tijdgenoot, voorkomen. Door kooplieden, door het Assyrische leger, door het gezantschap aan Hizkia door Merodach Baladan toegezonden, door reizigers enz. konden deze in Midden-Azië vereerde afgoden licht in Judea bekend zijn.

De Schrijver schijnt ook geen andere dan zeer oppervlakkige kennis daarvan te hebben. Over geen van beiden heeft hij iets karakteristieks, iets bepaalde gezegd; in het geheel niets dat van eigene, zij het ook maar oppervlakkige, aanschouwing van hunnen eredienst getuigt. Of die dienst samenhangt met de verering van natuurkrachten, van stervelingen, van vergode mensen, of uit angst of andere opgewekte hartstochten is voortgevloeid, kan men uit hem niet vernemen. Iemand te Babel wonende moest er meer van weten. Maar buitendien zou hij dan nog wel andere goden genoemd hebben.

Jeremia noemt ook nog Hoofdstuk 51, Merodach. Dezen althans had onze Schrijver niet mogen of kunnen verzwijgen, als hij in den tijd, dien men aangeeft, te Babel gewoond had. Immers nevens Bel werd Merodach aldaar op het luisterrijkst vereerd en gediend, vooral sedert Nebukadnezar, wiens beschermgod hij was. Tot ons is gekomen ene allerbelangrijkste inscriptie van Nebukadnezar zelve, die te Londen bewaard wordt. Hij vermeldt daarin de grote en kostbare werken, die door hem verricht zijn.

Hij noemt daar die goden, wier tempels te Babel of in andere steden van Babylonië, door hem gebouwd of versierd of met rijke geschenken begiftigd waren. Wat hierin te dezer plaatse van belang schijnt te zijn, is de hoge rang, die onder deze goden aan Merodach wordt toegekend door Nebukadnezar zelve. Hij noemt Merodach boven alle anderen met nadruk zijn Heer, den groten Opperheer, den eersten der goden, den steun zijner heerschappij, den koning des hemels en der aarde.

Nebukadnezar (even als na hem Neriglissar) deed al wat in zijn vermogen was, om de eer van dezen zijnen beschermgod te verhogen en den luister van zijnen dienst te vermeerderen. Hij had den tempel van Bel aan Merodach's dienst toegewijd.

Is het den niet vreemd, dat onze Schrijver, die in Babel onder Nebukadnezar's regering zou zijn opgegroeid en kort na hem zou geschreven hebben, daarvan geen kennis schijnt te dragen, dat hij, die zo vaak den afgodendienst bestrijdt en bestraft, van Bel en Nebo slechts de namen, en van de anderen afgoden, in 't bijzonder van den hoogvereerden Merodach, die tijdens de Babylonische ballingschap Babels hoogste godheid was, niet eens den naam vermeldt? Mij schijnt ook dit ene aanwijzing te zijn, dat wij hem niet te Babel moeten zoeken? waar ieder kind er meer van wist dan deze auteur bericht.

Als wij nagaan wat uit het tweede deel van Jesaja blijkt van kennis, die de Schrijver dezer 27 Hoofdstukken draagt van de voorgangers in den Babylonischen eredienst, van de plaatsen, die aan den dienst der goden waren gewijd en van de goden zelf, den blijkt het zeer onwaarschijnlijk te zijn, dat de auteur in het laatste gedeelte der ballingschap te Babel geleefd zou hebben.

Te Babel zou hij geleefd hebben!

Indien er ene stad in de oudheid was, wier gehele enige grootheid en wonderen op ieder den diepsten indruk moesten maken, het was Babel. Midden door de stad liep de brede en snelstromende Eufraat, die, waar hij door de stad henenstroomde, door Nabopolassar met een aarden dijk was ingesloten, opdat de stad zelf voor overstroming zou beveiligd zijn. In de straks genoemde inscriptie geeft Nebukadnezar als een zijner belangrijkste werken op, dat hij aan weerskanten van de rivier ene kade van gebakken steen langs de oevers had gemetseld en op enigen afstand van het water aan beide zijden van die kade een sterken en zwaren muur had laten bouwen, tot insluiting van de rivier en tot bevestiging van de stad tegen vijanden, die misschien te eniger tijd met schepen en vloten over den Eufraat mochten willen binnendringen. Van dien trotsen Eufraat en de werken daaraan gebouwd komt in Jesaja's tweede deel niets voor; evenmin als van zijne woelige drukte en veelvuldige scheepvaart, op ene wijze uitgeoefend, die nergens elders op den aardbodem bestond, en die boven alle andere zeldzaamheden van Babel Herodotus verbazing opwekte.

Onder de zeven wonderen der wereld, hebben de ouden met reden gerangschikt den voorbeeldeloos langen, hogen en dikken muur van Babel.

Van dit verwonderlijk grote welk, dat door Nebukadnezar was uitgevoerd zeer kort vóór den tijd, waarin de Schrijver gezegd wordt geschreven te hebben, en dat in de gehele wereld zijns gelijken niet had, wordt geen woord gerept.

Onder de hoogstverwonderlijke gebouwen te Babel moest ieders aandacht getrokken worden, behalve door den tempel van Bel, vooral ook door het grote paleis van Nebukadnezar. Binnen de stad een weinig ten zuiden van den tempel van Bel had hij een kanaal doen graven, dat water bracht in een groot reservoir of waterbekken midden in Babel uitgegraven, en van daar

weer afvoerde naar den Eufraat. Hier was alzo een groot eiland binnen onze stad, aan de ene zijde begrensd door de grote rivier, aan de andere zijde door het kanaal met den groten vijver. Nebukadnezar zelf noemt dit op onder zijne belangrijkste en grote werken. Op dit aldus gevormde eiland lag onder anderen het grote paleis van den koning. Het was met drie muren van gebakken steen omgeven en de buitenste dezer drie muren had ene lengte van uren gaans. Al wat Oosterse pracht en weelde had kunnen uitvinden was hier verenigd. De koninklijke grootheid en de versiering der zalen was in overeenstemming met de kostbare gehouwen stenen, waaruit het paleis gebouwd was en met zijne hoogte en daar aan geëvenredigde breedte, als ook met de torens, die het versierden. Nebukadnezar zelf verheft zich op den bouw en het voorkomen van dit trotse gebouw.

Daaraan grensden de hangende tuinen, die alle verbazing in de hoogste mate opwekten. Nergens elders heeft ooit iets zo buitengewoon bestaan. Onderscheidene reien van stevige pilaren droegen een gewelf van gehouwen steen, dat terrasgewijze al hoger en hoger opging en met vruchtbare aarde bedekt was, waarin niet alleen bloemen en heesters, maar zelfs opgaande bomen welig groeiden. Het water tot besproeiing van dezen kunsthof werd met vernuftig uitgevondene werktuigen tot de hoogte van meer dan 80 voet opgevoerd.

Met de grootste zorg was het gehele gebouw behandeld. Opdat het water tot de onderliggende gehouwen stenen niet mocht doordringen, was deze bodem eerst met riet en aardpek bedekt, hierover was een dubbele laag van baksteen en gips gemetseld en daarover heen ene bedekking van loden platen gelegd. Deze hoge tuin was even verrukkelijk door den sierlijken aanleg, de aangename rustplaatsen en tuinhuizen, het vergezicht over de stad, de rivier in den omtrek en de keur van bloemen, planten en bomen, als verbazend door de grootsheid der uitvinding, de juistheid der uitvoering en de samenstelling van schoonheid met kolossalen bouw. De Grieken hebben ook deze hangende tuinen onder de zeven wonderen der wereld gerangschikt.

Ik zwijg nu van het andere koningspaleis, van het paleis van Neriglissar, van den burcht, en van zo vele prachtige tempels en paleizen, als Babel binnen zijne muren bezat, maar zulke geheel enige werken, als daar waren, konden voorzeker de aandacht van de inwoners niet ontgaan. En toch, ook waar Babels val en verwoesting opzettelijk en in het brede wordt aangekondigd (Hoofdstuk 46 en 47), is het de weelderige en aanzienlijke handelsstad, zo als die bestond, vóór dat Nabopolassar en vooral Nebukadnezar daarin die wonderbare werken hadden gesticht; maar van dien muur zonder wedergade, van den tempel van Bel, van het grote paleis, van de hangende tuinen heeft onze Schrijver niets, in het geheel niets vermeld.

Wel spreekt hij hier en daar of zinspeelt op Jeruzalems poorten en muren, op gewone huizen, met hun deuren, posten, slaapsteden enz. op tenten met hare gordijnen, koorden en pinnen, b. v. Hoofdstuk 44:13; 49:16; 57:2, 7; 58:7; 54:2; 60:10; 62:6; maar van de onvergelykelijk grote en prachtige en schone gebouwen van Babel heeft hij niets.

Kan men het den waarschijnlijk achten, dat de Schrijver aldaar gewoond heeft zonder die te zien, dat de opmerkelijke schrijver, die aan allerlei zaken uit de natuur en kunst zijne beelden ontleent, hierdoor niet is getroffen geworden, en dat hij die met onverschilligheid is

voorbijgegaan, dat de Schrijver zijne beelden en voorstellingen niet ontleend zou hebben aan de plaats, waar hij woonde en aan de verbazende voorwerpen, die hem omringden?

Als wij al wat op de schrijfwijze betrekking heeft overzien: de hoofdverdeling, de onderverdeling, de rangschikking der onderwerpen, de zuivere, nauwkeurige, levendige en eigenaardige taal, de geheel bijzondere, en in die volkomenheid aan Jesaja alleen eigene uitdrukking, dan worden wij hierdoor op de krachtigste wijze gedrongen om het tweede gedeelte van dit Boek aan Jesaja toe te kennen, wiens stempel daarop gedrukt staat. Bij middelmatige schrijvers moge dit argument soms twijfelachtig kunnen zijn, maar niet bij den uitstekendsten stilist.

Het is ondenkbaar, dat een onbekend man te Babel bij het verval der Hebreeuwse taal, tegen het einde der Babylonische ballingschap levende, den eersten meester in het schrijven zou hebben geëvenaard, en dat hij den stempel van Jesaja's volkomenheid op zijn bedrieglijk samenstel kon hebben weten te drukken. De taal wijst meer op den leeftijd des Schrijvers, de stijl op zijne ontwikkeling.

Mij is geen Israëliet van den ouden tijd bekend, die dit dubbele bedrog zou hebben kunnen volbrengen. Indien nu ook iemand edel genoeg ware, om als Jesaja te kunnen schrijven, hij zou niet tevens snood genoeg zijn om het te willen doen. Het bestaan van zodanige man zou een zielkundig raadsel zijn en een onbegrijpelijk wonderbaar verschijnsel, indien het gene loutere verdichting was, om dogmatische redenen uitgedacht.

Het gedeelte van Jesaja, welks echtheid werd aangetoond, is gelijk andere als onecht verworpene boeken des O. T. niet een bloot letterkundig voortbrengsel, maar het is ook een gedeelte des Bijbels, der Heilige Schrift. Uit dat oogpunt verdedig ik het Boek niet, even min als ik andere boeken der Heilige Schrift doen zou. Ik steun daarop. Zij zijn mij dierbaar als een uitnemend Gods-geschenk. Zij zijn mij ontelbare malen tot opwekking en vertroosting, tot verlichting en versterking geweest. Waar het oog en het hart geopend is, daar is de goddelijkheid van Gods Woord even duidelijk, als voor een helderziende het licht der zon, die aan den hemel staat.

Als Gods Woord door ons verstaan en gevoeld wordt, dan is de verdediging daarvan voor ons onnodig. De Heilige Schrift spreekt voor zich zelf en zal in ere en tot zegen zijn, als de tegenwoordige bestrijders met hun geschriften zullen zijn vergeten. "Het woord van onzen God blijft in eeuwigheid. " Het is mij nu toch nog een dure plicht, om ongeoeffenden en ongeleerden op één punt opmerkzaam te maken.

Het is in het algemeen ene prijzenswaardige eigenschap van allen, die niet door eigenwaan verblind zijn, dat men waarde hecht aan het gevoelen van hen, die de wetenschap beoefenen, en een billijk verworven roem van kunde en geleerdheid verkregen hebben. Ook deze deugd van volgzaamheid en leerzaamheid mag intussen niet overdreven worden. Elke deugd, die overdreven wordt, verandert juist daardoor in ondeugd. En daar nu onderwerpen als het thans besprokene, ook behandeld worden bij en voor hen, die de bezwaren, tegen de Heilige Schrift ingebracht, niet kunnen beoordelen; zal het niet ongepast kunnen geacht worden, als ik de

grenzen aanwijs, binnen welke de volgzzaamheid aan geleerden te betonen, begrepen moet blijven. Met het oog dan ook op het nu behandelde Boek, wijs ik op het getuigenis van onzen Heere Jezus Christus.

Hecht men waarde aan de uitspraak van geleerden en volgt men hun gezag, dit behoort te eindigen, waar Hij gesproken heeft. Hij is toch de Zoon van God; door Zijnen Geest hebben de Profeten gesproken; Hij is onze Zon, het Licht der wereld; "Hij is alleen de Meester; Hij is de waarheid; Hem heeft de Vader getuigenis gegeven, toen van den Hemel de stem gehoord werd: hoort Hem!

Weg dan met een beroep op het gezag van geleerden, welken naam zij ook dragen, als zij van Hem verschillen. Wat met het getuigenis des Heren strijdt is onwaar.

Dat dan wij, die in den naam van Christus zijn gedoopt, die beleden hebben in Zijnen naam te geloven, die naar Hem Christenen worden genoemd, en die door Hem eens zullen geoordeeld worden-dat wij nimmermeer het getuigenis des Heren smadelijk verwerpen. De wetenschap heeft grote waarde, maar eens zal het blijken, dat hij alleen wijs is geweest, die bij alle verkregene wetenschap in een eenvoudig kinderlijk gemoed het geloof in den Heere heeft behouden, en met een dankbaar hart heeft gewaardeerd en gebruikt, wat Gods oneindige liefde ons schonk.

Bij hetgeen we van wijlen Prof. Dr. A. Rutgers hierboven overnamen, hebben we weinig te voegen.

Het komt ook ons onverklaarbaar voor, hoe nog in ernst de leeftijd van den Schrijver tijdens de ballingschap kan geplaatst worden.

Onderscheidene plaatsen toch wijzen er op, dat hij moet geleefd hebben vóór de verwoesting van Jeruzalem en vóór de ballingschap.

Wij wijzen slechts op voorspellingen als voorkomen in Hoofdstuk 40:2, 9 in verband met Hoofdstuk 41:27 en 51:17.

Wij wijzen op het zoeken van de gunst van vreemde heersers en de veroordeling daarvan (Hoofdstuk 57:9 en vlg.).

In Hoofdstuk 52:4 wordt de verdrukking door de ASSYRIËRS, als de laatste, waarvan de Profeet weet, genoemd, en die gesteld tegenover die van Egypte. Hoe, vragen we, is dit mogelijk, indien de verwoesting van Jeruzalem al een lang bedongen feit was en Israël zuchtte onder den ijzeren scepter der Babylonische heersers?

Dit wijst juist op den tijd van Jesaja, en kan alleen verklaard worden, indien niet een ander, maar de Schrijver van de eerste 39 hoofdstukken ook de Schrijver van de laatste 27 is.

Het tweede gedeelte is de ontplooiing en de ontwikkeling van hetgeen in het eerste gedeelte reeds als in den knop aanwezig was.

De Profeet weet door Goddelijke openbaring wat Israël wacht.

En nu tot troost en bemoediging van het ware Israël, maar ook tot vermaning en waarschuwing voor wat Israël wilde zijn en niet-Israël was, geeft de H. Geest hem te spreken, opdat daardoor bovenal de ere en de hoogheid Gods zou schitteren tegenover de nietigheid en het ijdele der afgoden;

Opdat straks het volk Gods, het overblijfsel naar de verkiezing der genade, het zou weten, dat die God, die hen in de ellende der ballingschap had geleid, hen ook weer door Zijn machtigen arm had verlost;

Opdat straks ook de Heidenen zouden weten, dat er maar één God is, de HEERE der heirscharen;

Opdat tot aan de voleindiging der eeuwen alle Gods ingeleide kinderen uit dit heerlijk Boek troost en bemoediging zouden scheppen, ook te midden van de meest duistere lotsbedelingen, wetende, dat de God des Verbonds Zijn erfdeel nooit verlaat, de Onveranderlijke en Getrouwe is, die van geen wankelen weet of van bezwijken.

Ook van dit gehele Boek, gelijk van al de Profetieën, geldt de vermaning des Apostels: En wij hebben het Profetische woord, dat zeer vast is; en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in ene duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en de morgenster opga in uwe harten (2 Petrus 2:19).